Digitized by Google

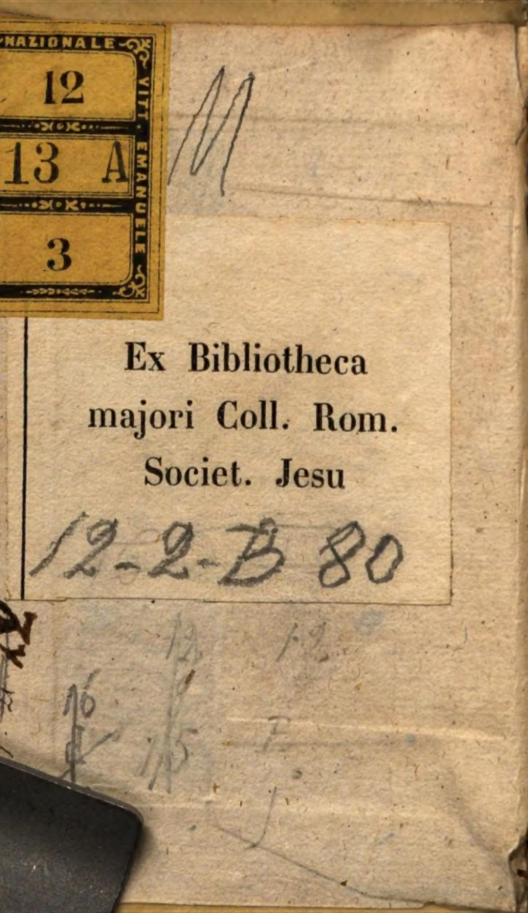
NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
13 A
3

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

12-2-B 80

C. PLINII SECVNDI HISTORIÆ MVNDI

Tomus Tertius,

A SIGISMVNDO GELENIO *diligenter castigatus, veterúmque codicum collatione restitutus.*

Additæ ad marginem variæ lectiones ex doctorum virorum scriptis fideliter excerptæ.

Quæ in hoc Tomo continentur sequens pagina indicat.

EDITIO POSTREMA.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

TYPIS IACOBI STŒR.

M. DCXVI.

Digitized by Google

Summatim hæc insunt libris singulis.

XXVIII. Medicina ex homine & animalibus magnis. pag. 3

XXIX. De medicinæ autoribus, & medicinæ ex reliquis animalibus. 75

XXX. Magia, & medicinæ quædam per membra 113

XXXI. Medicinæ ex aquatilibus. 154

XXXII. Reliqua ex aquatilibus. 188

XXXIII. Metalla auri & argenti. 228

XXXIV. Metalla æris & plumbi, & artifices ærarij. 271

XXXV. Pictura, coloresque & pictores. 318

XXXVI. Marmora & lapides. 373

XXXVII. Gemmæ. 427

Sigismundi Gelenij castigationes. 481

Item rerum omnium totius huius operis locupletissimus Index.

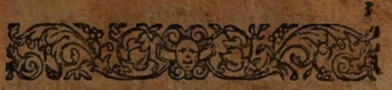

C. PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE Liber XXVIII.

PROOEMIVM.

De medicinis ex animalibus. CAP. I.

DICTAE erant omnium rerum naturæ, inter cœlum ac terram nascentium, restabántque quæ ex ipsa tellure fodiuntur, si non herbarum ac fruticum tractata remedia auferrent transuersos, ex ipsis animalibus quæ sanantur, reperta maiore medicina. Qui ergo dixerimus herbas & florum imagines, ac pleraque inuentu rara ac difficilia, iidē tacebimus quid in ipso homine prosit homini, cæteráque genera remediorū inter nos viuentia? cùm præsertim, nisi carenti doloribus morbísque vita ipsa pœna fiat. Minimè verò. Quin omnem insumemus operā, licet fastidij periculum vrgeat: quando ita decretū est, minorem gratiæ, quàm vtilitatum vitæ, respectū habere. Quinimò externa quoque, & barbaros etiam ritus indagabimus. Fides tantùm autores appellet. Quanquam & ipsi cōsensu propè iudicata eligere laborauimus, potiúsque curæ rerū, quàm copiæ institimus. Illud admonuisse perquàm necessariū est, dictas iam à nobis naturas animaliū, & quæ cuiusque essent inuēta:

Digitized by Google

(neque enim minus profuere medicinas reperiendo, quàm prosunt præbendo) nunc quæ in ipsis auxilientur indicari, neque illhic in totum omissa. Itaque hæc esse quidē alia, illis tamen connexa. Incipiemus autem ab homine, ipsum sibi exquirentes, immensa statim difficultate obuia. Sanguinem quoque gladiatorū bibunt, vt viuentibus poculis, comitiales morbi: quod spectare faciētes in eadem harena feras quoque horror est. At hercule illi ex homine ipso sorberi efficacissimum putant calidum spirantémque, & vnà ipsam animam ex osculo vulnerum, cùm plagis ne ferarum quidem admoueri ora fas sit humana. Alij medullas crurum quærunt, & cerebrum infantiū. Nec pauci apud Græcos, singulorū viscerum mēbrorúmq; etiā sapores dixere, omnia persecuti vsque ad resegmina vnguium: quasi verò sanitas videri possit, feram ex homine fieri, morbóq; dignum in ipsa medicina, egregia hercule frustratione si non prosit. Aspici humana exta nefas habetur, quid mandi? Quis ista inuenit ostēta? Tecū enim res erit euersor iuris humani, monstrorúmque artifex, qui primus ea condidisti, credo ne vita tui obliuisceretur. Quis inuenit singula membra humana mandere? qua cōiectura inductus? Quam potest medicina ista originem habuisse? Quis veneficia innocentiora effecit, quàm remedia? Esto, barbari externíque ritus inuenerint, etiā ne Græci suas fecere has artes? Extant cōmētationes Democriti, ad alia noxij hominis è capite ossa plus prodesse: ad alia, amici & hospitis. Iam verò vi interempti dente gingiuas in dolore scarificari, Apollonius efficacissimum scripsit. Miletus, oculorum suffusiones felle hominis sanari. Artemon calvaria

uaria interfecti, neque cremati, propinauit aquam è fonte noctu comitialibus morbis. Ex eadem suspendio interempti catapotia fecit, contra canis rabiosi morsus Antheus. Atque etiam quadrupedes homines sanauere, contra inflationes boum, perforatis cornibus inferentes ossa humana: vbi homo occisus esset, aut crematus, siligine quæ pernoctasset, suum morbis dando. Procul à nobis nostrísque literis absint ista. Nos auxilia dicemus, non piacula: sicubi lactis puerperarum vsus mederi potuit, sicubi saliua tactúsve corporis, cęteráque similia. Vitam quidem non adeò expetendam censemus, vt quoquo modo trahenda sit. Quisquis es talis, æquè moriere, etiam cùm obscœnus vixeris, aut nefãdus. Quapropter hoc primũ quisque in remediis animi sui habeat: ex omnibus bonis quæ homini tribuit natura, nullum melius esse tempestiua morte: in eáque id optimum, quòd illam sibi quisq; præstare poterit.

An sit in medendo verborum aliqua vis: ostenta & sanciri & depelli.

CAP. II.

EX homine remediorum primum maximæ quæstionis, & semper incertæ est, valeántne aliquid verba & incantamenta carminum. Quod si verum est, homini acceptum ferri oportere conueniet. Sed viritim sapientissimi cuiusque respuit fides. In vniuersum verò omnibus horis credit vita, nec sentit. Quippe
victimas cædi sine precatione non videtur re- *a* impetri-
ferre, nec Deos ritè consuli. Prætereà alia sunt tis, alia de-
verba *a* impetrantis, alia depulsoris, alia com- pulsoriis,
mẽtationis. Vidimus certis precationibus ob- alia cõmen
secrasse summos magistratus. Et ne quid ver- dationib.

borum prætereatur, aut præposterum dicatur. de scripto præire aliquem, rursúsque alium custodem dari attendat, alium verò præponi, qui faueri linguis iubeat: tibicinem canere, ne quid aliud exaudiatur, vtraque memoria insigni, quoties ipsæ diræ obstrepentes nocuerint, quotiésve precatio errauerit: sic repentè extis adimi capita, vel corda, aut geminari victima stante. Durátque immenso exemplo Deciorum, patris filiísque, quo se deuouere, carmen.

a incesti de precatio.

Extat Tucciæ Vestalis a incestæ precatio, qua vsa aquam in cribro tulit, anno vrbis dcix. Boario verò in foro Græcum Græcámque defossos, aut aliarum gentium, cum quibus tum res esset, etiam nostra ætas vidit. Cuius sacri precationem, qua solet præire Quindecimuirûm collegij magister, si quis legat, profectò vim carminum fateatur, ea omnia approbantibus octingentorum triginta annorum euentibus. Vestales nostras hodie credimus nondum egressa vrbe mancipia fugitiua retinere in loco precatione: cùm si semel recipiatur ea ratio, & Deos preces aliquas exaudire, aut vllis moueri verbis, confitendũ sit de tota cõiectatione. Prisci quidem nostri perpetuò talia prodidere: difficillimúmque ex his etiam fulmina dici, vt suo loco docuimus. L. Piso primo annalium autor est, Tullum Hostilium regem ex Numæ libris eodem, quo illum, sacrificio Iouem cælo deuocare conatum, quoniam parum ritè quædam fecisset, fulmine ictum: multi verò magnarum rerum fata & ostenta verbis permutari. Cùm in Tarpeio fodientes delubro fundamẽta, caput humanũ inuenissent, missis ob id à Senatu legatis, Hetruriæ celeberrimus

rimus vates Olenus Calenus præclarum id fortunatúmque cernens, interrogatione in suam gentem transferre tentauit, scipione prius determinata templi imagine in solo ante se. Hoc ergo dicitis Romani? Hîc templum Iouis optimi maximi futurum est: hic caput inuenimus constantissima Annalium affirmatione, transiturum fuisse fatum in Hetruriam, ni præmoniti à filio vatis legati Romani respondissent: Non planè hîc, sed Romæ inuentum caput dicimus. Iterum id accidisse tradunt, cùm in fastigium eiusdem delubri præparatæ quadrigæ fictiles in fornace creuissent: & iterum simili modo retentum augurium. Hæc satis sint, exemplis vt appareat, ostentorum vires & in nostra potestate esse: ac prout quæque accepta sint, ita valere. In Augurum certè disciplina constat, neque diras, neque vlla auspicia pertinere ad eos, qui quanque rem ingredientes, obseruare se ea negauerint: quo munere diuinæ indulgentiæ maius nullum est. Quid? non & legum ipsarum in Duodecim tabulis verba sunt? Qui fruges excantasset. Et alibi, Qui malum carmen a incantasset. Verrius Flaccus autores ponit, quibus credat, in oppugnationibus ante omnia solitum à Romanis sacerdotibus euocari Deum, cuius in tutela id oppidum esset: promittíque illi eundem, aut ampliorem locum apud Romanos, cultúmve. Durat in Pontificum disciplina id sacrum: constátque ideò occultatum, in cuius Dei tutela Roma esset, ne qui hostium simili modo agerent. Defigi quidem diris deprecationibus nemo non metuit. Huc pertinet ouorum, vt exorbuerit quisque, calyces cochlearúmque protinus frangi,

a occentasſit. Tur.

aut eosdem cochlearibus perforari. Hinc Theocriti apud Græcos, Catulli apud nos, proximéque Virgilij incantamentorum amatoria imitatio. Figlinarum opera multi rumpi credunt tali modo: non pauci etiam serpentes ipsas a incãtari; & hunc vnum illis esse intellectum, contrahíque Marsorum cantu, etiam in nocturna quiete. Etiam parietes incendiorum deprecationibus conscribuntur. Neque est facile dictu, externa verba atque ineffabilia derogent fidem validius, an Latina inopinata, & quæ ridicula videri cogit animus, semper aliquid immensum expectans, ac dignum Deo mouendo, imò verò quod numini imperet. Dixit Homerus: profluuium sanguinis vulnerato femine Vlixem inhibuisse carmine: Theophrastus ischiadicos sanari. Cato prodidit luxatis membris carmen auxiliari, M. Varro podagris, Cæsarem Dictatorem post vnum ancipitem vehiculi casum, ferunt semper, vt primùm consedisset, id quod plerosque nunc facere scimus, carmine ter repetito securitatem itinerum aucupari solitum. Licet hanc in partem singulorum quoque conscientiam coarguere. Cur enim primùm anni incipientis diem lætis precationibus inuicem faustum ominamur? Cur publicis lustris etiam nomina victimas ducentium prospera legimus? Cur & fascinationibus adoratione peculiari occurrimus alij, Græcam Nemesim inuocantes: cuius ob id Romæ simulacrum in Capitolio est, quamuis Latinum nomen non sit. Cur ad mentionem defunctorũ testamur memoriam eorum à nobis non solicitari? Cur impares numeros ad omnia vehementiores credimus? ídq; in febribus dierum obseruatione

a recanere. Tur. & Ch.

intel-

intelligitur. Cur ad primitias pomorum, hæc vetera esse dicimus, alia noua optamus? Cur sternutamentis salutamur? quod etiam Tiberium Cæsarem, tristissimum (vt constat) hominum, in vehiculo exegisse tradunt. Et aliqui nomine quoque consalutare, religiosius putant. Quin & absentes tinnitu aurium præsentire sermones de se, receptum est. Attalus affirmat, scorpione viso, si quis dicat duo, cohiberi, nec vibrare ictus. Et quoniam scorpio admonuit, in Africa nemo destinat aliquid, nisi præfatus Africam. In cæteris verò gentibus, Deos antè obtestatur, vt velint. Nam si mensa adsit *a* nullum ponere, translatitium videmus etiam, quoniam multas religiones pollere manifestum est. Alius saliua post aurem digito relata, solicitudinem animi propitiat. Pollices, cùm faueamus, premere etiàm prouerbio iubemur. In adorando dextram ad osculum referimus, totúmque corpus circumagimus: quod in læuum fecisse, Galliæ religiosius credunt. Fulgetras *b* popysmis adorare, consensus gentium est. Incendia inter epulas nominata, aquis sub mensis profusis abominamur. Recedente aliquo ab epulis, simul verri solum: aut bibente conuiua, mensam vel repositorium tolli, inauspicatissimum iudicatur. Seruij Sulpitij principis viri commentatio est, quamobrem mensa linquenda non sit. Nondum enim plures, quàm conuiuæ numerabantur. Nam sternutamenta reuocari ferculum mensámve, si non posteà gustetur aliquid, interditas habetur, aut omnino nō esse. Hęc instituêre illi, qui omnib. negotiis horísque interesse credebant Deos: & ideo placatos etiā vitiis nostris reliquerūt.

a anulū ponere translatitium vidēmus: quinetiam multas religiones pellere. *Tur.*

b adorare, poppysmis cons. *Pol.*

Quin & repentè conticescere conuiuium adnotatum est, non nisi in pari præsentium numero: qua in re famæ labor est, ad quencunq; eorum pertinens. Cibus etiam è manu prolapsus reddebatur, vtique per mensas: vetabántque munditiarum causa deflere. Et sunt condita auguria, quid loquenti cogitantíve id acciderit, inter execratissimas. Si Pontifici accidat Ditis causa epulanti in mēsa vtiq; id reponi, adolerique ad Larem, piatio est. Medicamenta, priusquam adhibeantur in mensa fortè deposita, negantur prodesse. Vngues resecari nundinis Romanis tacenti atque à digito indice, multorum pecuniæ religiosum est. Capillū verò contrectari, contra defluuia ac dolores capitis xvij. Luna, atque xxix. Pagana lege in plerisque Italiæ prædiis cauetur, ne mulieres per itinera ambulantes torqueāt fusos, aut omnino detectos ferant: quoniam aduersetur id omnium spei, præcipuéque frugum. M. Seruilius Nonianus princeps ciuitatis, non pridem in metu lippitudinis, priusquàm ipse eam nominaret, aliúsve ei prædiceret, duabus literis Græcis, P & A. chartam inscriptam, circumligatam lino, subnectebat collo. Mutianus ter Consul, eadem obseruatione viuentē muscam in linteolo albo: his remediis carere ipsos lippitudine prædicantes. Carmina quædam extant contra grandines, contráque morborum genera, contráque ambusta, quædam etiam experta: sed prodendo obstat ingens verecundia, in tanta animorum varietate. Quapropter de his, vt libitum cuique fuerit, opinetur.

Reme-

Remedia ex homine contra Magos.

CAP. III.

HOminum monſtrificas naturas & veneficos aſpectus, diximus in portentis gentiũ & multas animalium proprietates, quæ repeti ſuperuacuum eſt. Quorundam hominum tota corpora proſunt, vt ex his familiis, quæ ſunt terrori ſerpentibus, tactu ipſo leuant percuſſos ſuctúve *a* modico. Quorum è genere ſunt Pſylli Marſique, & qui Ophiogenes vocantur in inſula *b* Cypro: ex qua familia legatus *c* Exagon nomine à Conſulibus Romæ in dolium ſerpentium coniectus experimenti cauſa, circumlucentibus linguis miraculum præbuit. Signum eius familiæ eſt ſi modò adhuc durat, vernis temporibus odoris virus. Atque eorum ſudor quoque medebatur, non modò ſaliua. Nam in inſula Nili Tentyri naſcentes tanto ſunt crocodilis terrori, vt vocem quoque eorum fugiant. Horum omnium generum in ſua repugnantia interuentum quoque mederi conſtat: ſicuti aggrauari vulnera introitu eorum, qui vnquam fuerint ſerpentium caniſve dente læſi. Iidem gallinarum incubitus, pecorum fœtus, abortu vitiant. Tantum remanet virus excepto ſemel malo, vt venefici fiant venena paſſi. Remedio eſt, ablui priùs manus eorum, aquáque illa eos, quibus medearis, inſpergi. Rurſus à ſcorpione aliquãdo percuſſi, nunquàm poſteà à crabronibus, veſpis, apibúſque feriuntur. Minus miretur hoc, qui ſciat, veſtem à tineis non attingi, quæ fuerit in funere: ſerpentes ægrè, præterquàm læua manu extrahi.

a medico. *Da.* humido *Ch. fortè* tumidos *legi poſſet.*
b Paro *Tur.*
c Euagon, *Tur.*

De quibusdam sortilegiis, & saliua hominis.

CAP. IIII.

PYthagoræ inuentis non temerè fallere, impositiuorum nominum imparem vocalium numerum, clauditates, oculorúmve orbitatem, ac similes casus dextris assignare partibus, parem læuis. Ferunt difficiles partus statim solui, cùm quis tectum, in quo sit grauida, transmiserit lapide, vel missi ex his, quæ tria animalia singulis ictibus interfecerint, hominem, aprum, vrsam. Probabilius id facit hasta velitaris, euulsa à corpore hominis, si terrã non attigerit. Eosdem enim illata affectus habet. Sic & sagittas corpore eductas, si terram nõ attigerint, subiectas cubantibus, amatorium esse, Orpheus & Archelaus scribunt. Quin & comitialem morbum sanari cibo è carne feræ occisæ eodem ferro, quo homo interfectus sit. Quorundam partes medicæ sunt, sicuti diximus de Pyrrhi regis pollice. Et Elide solebat ostendi Pelopis costa, quã eburneam affirmabant etiam nunc multi. Hominum verò in primis ieiunam saliuam, contra serpentes præsidio esse, docuimus. Sed & alios efficaces eius vsus recognoscat vita. Despuimus comitiales morbos, hoc est, cõtagia regerimus. Simili modo & fascinationes repercutimus, dextræque clauditatis occursum. Veniam quoque à Deis spei alicuius audacioris petimus, in sinu spuendo etiam. Eadem ratione terna despuere deprecatione, in omni medicina mos est, atque effectus adiuuare: incipientes furunculos ter præsignare ieiuna saliua. Mirum dicemus, sed experimento facile: Si quẽ pœniteat ictus eminus cominúsve illati, & statim expuat mediã in

manum

manum, qua percussit, leuatur illico percussus à pœna. Hoc sæpe delumbata quadrupede approbatur, statim à tali remedio correcto animalis ingressu. Quidam verò aggrauant ictus, ante conatum simili modò saliua in manu ingesta. Credamus ergo lichenas leprásque ieiunæ illitu assiduo arceri: item lippitudines, matutina quotidie velut inunctione: carcinomata, malo terræ subacto: ceruicis dolorem, saliua ieiuni dextra manu ad dextrum poplitem relata, læua ad sinistrum: si quod animal aurem intrauerit, & inspuatur, exire. Inter amuleta est, editæ quenque vrinæ inspuere: similiter in calciamentum dextri pedis, antequam induatur: itẽ cũ quis transeat locum, in quo aliquid periculũ adierit. Marciõ Smyrnæus, qui de simplicib. effectibus scripsit, rumpi scolopẽdras marinas sputo tradit: itẽ rubetas, aliásque ranas: Ophilius, serpẽtes, si quis in hiatum earum expuat. Salpe, torporem sedari quocunq; membro instupente, si quis in sinum expuat, aut si superior palpebra saliua tangatur. Nos si hæc, & illa credamus ritè fieri: Extranei interuentu, aut si dormiens spectetur infans, à nutrice terna adspui: quanquam religione mutatur & Fascinus, Imperatorum quoque, non solum infantium custos, qui Deus inter sacra Romana à Vestalibus colitur, & currus triumphantium sub his pendens defendit medicus inuidiæ: iubétque *a* eosdem respicere. Similis medicina linguæ, vt sit exorata à tergo Fortuna, gloriæ carnifex. Morsus hominis inter asperrimos quoque numeratur. Medentur sordes ex auribus: ac ne quis miretur, etiam scorpionum ictibus serpentiúmque statim impositæ. Melius è percussi auribus pro-

a eosdẽ recipere. *Ch.* inuidiã recipere, *vel* eos Deũ se recipere. *Dal.*

ſunt: ita & rediuiuas ſanari. Serpentium verò ictum, contuſi dentis humani farina. Capillus puerorum, qui primùm deciſus eſt, podagræ impetus dicitur leuare circumligatus: & in totum impubium impoſitus. Virorum quoque capillus, canis morſibus medetur ex aceto: & capitum vulneribus ex oleo aut vino. Si credimus, à reuulſo cruci quartanis. Combuſtus æquè capillus, carcinomati. Pueri qui primus ceciderit dens, vt terram non attingat, incluſus in armillam, & aſſiduè in brachio habitus, mulie brium locorum dolores prohibet. Pollex in pede præligatus proximo digito, tumores inguinum ſedat. In manu dextra duo medij lino leuiter colligati, diſtillationes atq; lippitudines arcent. Quin & eiectus lapillus calculoſo, alligatus ſupra pubem leuare cæteros dicitur, ac iocineris etiam dolores: ac celeritatem partus facere. Addidit Grannius, efficaciorem ad hoc eſſe ferro exemptum. Partus accelerat vicinos, ex quo quæque conceperit, ſi cinctu ſuo ſoluto fœminam cinxerit, dein ſoluerit, adiecta precatione, ſe vinxiſſe, eundem & ſoluturum, atque abierit. Sanguine ipſius hominis, ex quacunque parte emiſſo, efficaciſſimè anginam illini tradunt Orpheus & Archelaus: item ora, comitiali morbo lapſorum: exurgere enim protinus. Quidam, ſi pollices pedum pungantur, éxque his guttæ referantur in faciem: aut ſi virgo dextro pollice attingat: hac coniectura cenſentes virgines carnes edendas. Æſchines Athenienſis ex crematorum cinere anginis medebatur & tonſillis, vuíſq;, & carcinomatis. Hoc medicamentum vocabat botryon. Multa genera morborum primo coitu ſoluuntur, primóque

móque fœminarum mense. Aut si non id contingat, longinqua fiunt, maximéque comitiales. Quin & à serpente ac scorpione percussos, coitu leuari produnt: verum fœminas Venere ea lædi. Oculorum vitia fieri negant, nec lippire eos, qui cùm pedes lauant, aqua inde ter oculos tangant. Immatura morte raptorum manu, strumas, parotidas, guttura tactu sanari affirmant. Quidam verò cuiusque defuncti, duntaxat sui sexus, læua manu auersa. Et è ligno fulgure icto, reiectis post terga manibus, demorderi aliquid, & ad dentem qui doleat, admoueri, remedio esse produnt. Sunt qui præcipiant dentem suffiri dente hominis sui sexus: & eum qui caninus vocetur, insepulto exemptum adalligari. Terram ex caluaria, psilothrum esse palpebrarum tradunt. Herba verò, si qua ibi genita sit, commanducata, dentes cadere. Hulcera non serpere osse hominis circunscripta, Alij è tribus puteis pari mẽsura aquas miscent, & prolibant nouo fictili reliquum dant in tertianis accessu febrium bibendum. Item in quartanis fragmentum claui à cruce, inuolutum lana, collo subnectunt: aut spartum è cruce: liberatóque condunt cauerna, quã Sol non attingat. Magorum hæc commenta sunt: Vt cotem, qua ferramenta sæpe exacuta sint, subiectam ignari ceruicalibus, de veneficio deficientis, euocare indicium, vt ipse dicat quid sibi datum sit, & vbi, & quo tempore: autorem tamen non nominare. Fulmine vtique percusso, circumactum in vulnus hominẽ, loqui protinus constat. Inguinibus medentur aliqui, licium telę detractũ alligantes nouẽnis septenísve nodis, ad singulos nominantes viduam ali-

quam, atque ita inguina alligantes licio. Et clauum, aliúdve, quod quis calcauerit, alligatum ipsos iubent gerere, ne sit dolori vulnus. Verrucas auellunt à vicesima Luna, in limitibus supini ipsam intuẽtes, vltra caput manibus porrectis, & quicquid comprehendêre, eo fricantes. Clauum corporis cùm cadat stella, si quis distringat, vel citò sanari aiunt cardinibus hostiorum aceto affuso, lutum fronti illitum, capitis dolorem sedare: item laqueũ suspendiosi circumdatum temporibus. Si quid è pisce hæserit faucibus, in aquam demissis frigidam pedibus, cadere. Si verò ex aliis ossib. impositis capiti ex eodem osse officulis. Si panis hæreat, ex eodem in vtranque aurem addito pane. Quin & sordes hominis in magnis fecere remediis quæstuosorum gymnasia Græcorum: quippe ea strigmenta molliunt, calfaciunt, discutiunt, complent, sudore & oleo medicinam facientibus. Vuluis inflammatis contractísque admouentur. Sic & menses cient: sedis inflammationes & condylomata leniunt: item neruorum dolores, luxata, articulorum nodos. Efficaciora ad eadem, strigmenta à balineis. & ideo miscentur suppuratoriis medicamentis. Nam illa, quæ sunt è ceromate permisto cœno: articulos tantum molliunt, calefaciunt, discutiunt efficacius, sed ad cætera minus valent. Excedit fidem impudens cura, qua sordes vtilitatis contra scorpionum ictus singularis remedij, celeberrimi autores clamant. Rursus in fœminis, *a* quas infantium aluo editas in vtero ipso, contra sterilitatem subdi censent: meconium vocant. Imò etiam ipsos gymnasiorum rasere parietes: & illæ quoque sordes excalfactoriam vim habere dicun-

a quas aluo reddunt infantes vtero editi, *Vet.*

dicuntur: panos discutiunt. Hulceribus senum puerorúmq;, & desquamatis ambustísve illinuntur. Eo minùs omitti conuenit ab animo hominis pendentes medicinas. Abstinere cibo omni, aut potu, aliâs vino tantùm aut carne, aliàs balineis, cùm quid eorum postulet valetudo, in præsentissimis remediis habetur. His remediis adnumeratur exercitatio, intentio vocis, vngue fricari cum ratione. Vehemens enim fricatio spissat, lenis mollit: multa adimit corpus, auget modica. In primis verò prodest ambulatio, gestatio, & ea pluribus modis. Equitatio stomacho & coxis vtilissima: phthisi nauigatio: longis morbis locorum mutatio. Item somno mederi sibi, aut lectulo, aut rara vomitione. Supini cubitus oculis conducunt, ac proni tussibus, in latera aduersum distillationes. Aristoteles & Fabianus plurimum somniari circa vernum & autumnum tradunt, magísque supino cubitu, ac prono nihil. Theophrastus celeriùs concoqui dextri lateris incubitu, difficiliùs à supinis. Solum quoque remediorum maximum ab ipso sibi præstari potest, sicut linteorum strigiliúmque vehementia perfundere caput calida ante balinearum vaporationem, & postea frigida, saluberrimum intelligitur. Item præsumere cibis, & interponere frigidam: eiusdémque potu somnos antecedere, & si libeat interrumpere. Notandum, nullum aliud animal calidos potus sequi, idcóque non esse naturales. Mero ante somnos colluere ora, propter halitus: frigida matutinis impari numero ad cauendos dentium dolores: item posca oculos contra lippitudines, certa experimenta sunt.

De obseruatione victus.

CAP. V.

a valetudinem iuuari ratione victus obs. Dal.

SIcut totius corporis *a* valetudini in varietate victus obseruata. Hippocrates tradit nō prandentiū exta celeriùs senescere. Verùm id remediis cecinit, non epulis: quippe multo vtilissima est temperantia in cibis. L. Lucullus hanc de se præfecturam seruo dederat: vltimóque probro manus in cibis triumphali seni deducebatur, vel in Capitolio epulanti, pudenda re, seruo suo faciliùs parêre, quàm sibi.

De sternutamento, & Venere, & cæteris remediis.

CAP. VI.

b capitis Vet.

STernutamenta *b* pinna grauedinem emendāt, & si quis muris nares, vt tradunt, osculo attingat. Sernutamenta & singultum. Ob hoc Varro suadet palmam alterna manu scalpere. Plerique anulum è sinistra in longissimum dexteræ digitum transferre, aut in aquam feruentem manus immergere. Theophrastus senes laboriosiùs sternuere dicit, Venerem damnauit Democritus, vt in qua homo alius exiliret ex homine. Est hercule raritas eius vtilior. Athletæ tamen torpentes restituuntur Venere, vox reuocatur, cùm è candida declinat in fuscam. Medetur & lumborum dolori, oculorum hebetationi, mēte captis ac melancholicis. Adsidere grauidis, vel cùm remedium alicui adhibeatur, digitis pectinatim inter se implexis, veneficium est: ídque compertum tradunt Alcmena Herculem pariente. Peius, si circa vnum ambóve genua. Item poplites alternis genibus imponi. Ideo hæc in conciliis ducum potestatúmve fieri vetuere maiores, velut omnem actum impedientia. Vetuere & sacris votísue simili modo interesse.

Capita

Capita autem aperiri aſpectu magiſtratuum, non venerationis cauſſa iuſſere, ſed(vt Varro autor eſt) valetudinis, quoniam firmiora conſuetudine ea fierent. Cùm quid oculo inciderit, alterum comprimi prodeſt. Cùm aqua dextræ auriculæ, ſiniſtro pede exultare, capite in dextrum humerum deuexo, inuicem è diuerſa aure. Si tuſſis concitet, ſaliuam in fronte ab alio afflari. Si iaceat vua, à vertice morſu alterius ſuſpendi. In ceruicis dolore poplites fricare, aut ceruicem in poplitum. Pedes in humo deponi, ſi nerui in his cruribúſve tendantur in lectulo. Aut ſi in læua parte id accidat, ſiniſtræ plantæ pollicem dextra manu appræhendi. Item è diuerſo. Extremitates corporis *a* vel aurium perſtringi contra horrores corporis, ſanguinémve narium immodicum. Lino vel papyro principia genitalium: femur medium, ad cohibēda vrinæ profluuia. In ſtomachi ſolutione pedes preſſare, aut manus in feruentē aquam demittere. Iam & ſermoni parci, multis de cauſis ſalutare eſt. Triennio Mecœnatem Meſſium accepimus ſilentium ſibi imperauiſſe, à conuulſione reddito ſanguine. Nam euerſos ſcandentéſque ac iacentes, ſi quid ingruat, contráque ictus, ſpiritum cohibere ſingularis præſidij eſt: quod inuentum eſſe animalis docuimus. Clauum ferreum defigere, in quo loco primùm caput defixerit corruens morbo comitiali, abſolutorium eius mali dicitur. Contra renum aut lumborum veſicæque cruciatus, in balinearum ſoliis pronos vrinam reddere, mitigatorium habetur. Vulnera nodo Herculis præligare, mirum quantùm ocyor medicina eſt. Atque etiam quotidiani cinctus tali nodo, vim quandam habere

[a] velleribus *Ch.* vel aurium vel licatu. *Vet.*

vtilem dicuntur: quippe cùm Hercules eum prodiderit. Numerum quoque quaternarium Demetrius condito volumine, & quare quaterni cyathi sextariive non essent potandi. Contra lippitudines retro aures fricare prodest, & lacrymosis oculis frontem. Augurium ex homine ipso est non timendi mortem in ægritudine, quandiu oculorum pupillæ imaginem reddant. Magna & vrinæ non ratio solùm, sed etiam religio apud autores inuenitur, digesta in genera. Spadonum quoque ad fæcunditatis beneficia. Verùm ex his quæ referre fas sit, impubium puerorum contra saliuas aspidum, quas ptyadas vocant, quoniam venena in oculos hominum expuant contra oculorum albugines, obscuritates, cicatrices, argema, palpebras, & cum erui farina contra adustiones, contra aurium pura, vermiculósque, si decoquatur ad dimidias partes cum porro capitato nouo fictili. Vaporatio quoque ea menses fœminarum ciet. Salpe fouet illa oculos firmitatis causa: illinit Sole vsta, cum oui albumine, efficacius strathiocameli, binis horis. Hac & atramenti lituræ abluuntur. Virilis podagris medetur, argumento fullonum, quos ideo tentari eo morbo negant. Veteri miscetur cinis ostreorum, aduersus eruptiones in corpore infantium, & omnia hulcera manãtia. Ea exesis, ambustis, sedis vitiis, rhagadis, & scorpionum ictibus illinitur. Obstetricum nobilitas non alio succo efficacius curari pronuntiauit corporum pruritus nitro addito, hulcera capitum, porrigines, nomas, præcipuè genitalium. Sua cuique autem (quod fas sit dixisse) maximè prodest, confestim perfuso canis morsu, echinorúmque

que ſpinis inhærentibus, & in ſpongia laniſve impoſita: aut aduerſus canis rabidi morſus, cinere ex ea ſubacto: contráque ſerpentium ictus. Nam contra ſcolopendras mirum proditur, vertice tactu vrinæ ſuæ gutta, liberari protinus læſos. Auguria valetudinis ex ea traduntur. Si manè candida, deín rufa ſit, illò modo concoquere, hoc concoxiſſe ſignificatur. Mala ſigna rubræ, peſſima nigræ: mala bullantis & craſſæ: in qua quod ſubſidit, ſi album eſt, ſignificat circa articulos aut viſcera dolorem imminere. Eadem viridis, morbum viſcerum, pallida bilis, rubens ſanguinis. Mala, & in qua velutì furfures atque nubeculæ apparent. Diluta quoque alba vitioſa eſt: mortifera verò craſſa, graui odore: & in pueris tenuis ac diluta. Magi vetant eius cauſa contra Solem Lunámque nudari, aut vmbram cuiuſquã ab ipſa aſpergi. Heſiodus iuxta obſtantia reddi ſuadet, ne Deum aliquem nudatio offendat. Hoſthanes contra mala medicamenta omnia promiſit auxiliari, matutinis horis ſuam cuique inſtillatam in pedem.

De remediis muliebribus.

CAP. VII.

QVæ ex mulierum corporibus traduntur, ad portentorum miracula accedunt, vt ſileamus diuiſos membratim in ſcelera abortus, menſium piacula, quæque alia non obſtetrices modò, verumetiam ipſæ meretrices prodidere. Capilli ſi crementur, odore ſerpentes fugari. Eodem odore vuluæ morbo ſtrangulatas reſpirare. Cinere eo quidem, ſi in teſta ſint cremati, vel cum ſpuma argenti, ſcabritias oculorum ac prurigines emendari: item verrucas, & infantium hulcera cum melle.

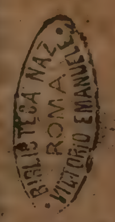
BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Capitis quoque vulnera, & omnium hulcerum sinus, addito melle ac thure Panos, podagras, cum adipe suillo sacrum ignem, sanguinémque sisti illico, & formicationes corporum. De lactis vsu conuenit, dulcissimum esse mollissimúmque & in longa febre cœliacísque vtilissimum, maximè eius quæ iam infantem remouerit. Et in malacia stomachi, in febribus, a rosionibus efficacissimum experiuntur. Item mammarum collectionibus cum thure, oculo ab ictu cruore suffuso, & in dolore aut epiphoris si immulgeatur, plurimum prodest, magisque cum melle & narcissi succo, aut thuris polline. Sempérq; in omni vsu efficacius eius, quæ marē enixa sit: multóq; efficacissimū eius quæ geminos peperit mares, & si vino ipsa cibísque acrioribus abstineat. Misto prætereà ouorum candido liquore, madidáque lana frontibus impositum, fluxiones oculorum suspendit. Nā si rana saliua sua oculum asperserit, præcipuū est remedium. Et contra morsum eiusdem bibitur, stillatúrque. Qui simul matris filiæque lacte inunctus sit, liberari oculorum metu in totam vitam affirmant. Aurium quoque vitiis medetur, modicè admisto b oleo: aut si ab ictu dolent: anserino adipe tepefactum, Si odor grauior sit, vt plerunque fit longis vitiis, diluto melle lana includitur. Et contra morbum regiū in oculis relictum instillatur cum elaterio. Peculiariter valet potum contra venena, quæ data sunt è marino lepore bupreltíq; c vt Aristoteles tradit, dorycnion. Et contra insaniam quæ facta sit hyoscyami potu. Podagris quoque iubent illini cum cicuta. Alij cum œsypo & adipe anserino: qualiter etiam vuluarum doloribus imponitur. Aluum etiam sistit potum

a torsionibus

b opio. Vet. & Ch.

c &, vt Aristoteles tradit, contra Dorycnion

tum, vt Rabirius scribit: & menses ciet. Eius verò quæ fœminam enixa sit, ad vitia tantùm in facie sananda præualet. Pulmonum quoque incommoda lacte mulieris sanantur, cui si admisceatur impubis pueri vrina vel mel Atticum, omnia singulorum cochlearium mensura, a murmura quoque aurium eiici inuenio. Eius quæ marem pepererit, lacte gustato, canes rabiosos fieri negant. Mulieris saliuam quoque ieiunæ potentem diiudicant oculis cruentatis. Et si contra epiphoras, feruentes anguli oculorum subinde madefiât: efficacius si cibo vinóque se pridie ea abstinuerit. Inuenio & fascia mulieris alligato capite dolores minui. Post hæc nullus est modus. Iam primùm abigi grandines turbinésque contra fulgura ipsa in mense connudata: sic auerti violentiam cæli: in nauigando quidem tempestates, etiam sine menstruis. Ex ipsis verò mensibus, monstrificis aliâs, vti suo loco indicauimus, dira & infanda vaticinantur: è quibus dixisse non pudeat, si in defectu Lunæ Solísve congruat vis illa, irremediabilem fieri: non segnius & silente Luna, coitúsque tum maribus exitiales esse atque pestiferos. Purpuram quoque ab his eo tempore pollui, tanto vim esse maiorem. Quocunque autem alio menstruo si nudatæ segetem ambiant, erucas ac vermiculos scarabæósque ac noxia alia decidere. Metrodorus Scepsius in Cappadocia inuentum prodit, ob multitudinem cantharidũ. Ire ergo per media arua, retectis super clunes vestibus. Alibi seruatur, vt nudis pedibus eant, capillo cinctú que dissoluto. Cauendum ne id oriente Sole faciant: sementem enim arescere. Item nouellas vites eius tactu in perpe-

a Marmora M. & Ch.

tuum lædi: tutam & ederas res medicatissimas illico mori. Multa diximus de hac violentia. Sed præter illa certum est, apes tactis aluea riis fugere, lináque, cum coquantur, nigrescere: aciem in cultris tonsorum hebetescere: æs contactum graue virus accipere & æruginem, magis si descrente Luna id accidat: equas, si sint grauidæ, tactas abortum pati. Quin & aspectu omnino, quamuis procul visas si purgatio illa post virginitatem prima sit, aut in virginea ætate spontanea. Nam bitumen in Iudæa nascens, sola hac vi superari, filo vestis contactæ, docuimus. Ne igne quidem vincitur, quo cuncta: cinísque etiam ille, si quis aspergat lauandis vestibus, purpuras mutat, florem coloribus adimit, ne ipsis quidem fœminis malo suo inter se immunibus. Abortum facit illitus, aut si omnino prægnans supergrediatur. Quæ Lais & Elephantis inter se contraria prodidere de abortiuis, carbone è radice brassicæ vel myrti vel tamaricis in eo sanguine extincto: item asinas non concipere tot annis, quot grana hordei contacta ederint: quæque alia nuncupauere monstrifica, aut inter ipsas pugnantia, cùm hæc fœcunditatem fieri iisdem modis, quibus illa sterilitatem pronuntiaret, melius est non credere. Bythus Dyrrhachinus hebetata aspectu specula recipere nitorem tradit, iisdem auersa rursus contuentibus: omnémque vim talem resolui, si mullum piscem secum habeant. Multi verò inesse etiam remedia tanto malo aiunt: podagras illini, strumas, & parotidas, panos, sacros ignes, furunculos, epiphoras tractatu earum mulierum leniri. Lais & Salpe canum rabiosorum morsus, & tertianas quar-

quartanásque febres;menstruo in lana arietis nigri,argenteo brachiali incluso. Diotimus Thebanus,vestis omnino ita infectæ portiuncula, ac vel licio, brachiali inserta. Sotira obstetrix tertianis quartanisque efficacissimum dixit plantas ægri subterlini: multóque efficacius, ab ipsa muliere, & ignoranti. Sic & comitiales excitari.Icetidas medicus quartanas coitu finiri,incipientibus duntaxat menstruis spopondisset. Inter omnes verò conuenit,si aqua potúsque formidetur à morsu canis,supposita tantum calici lacinia tali, statim metum eum discuti, videlicet præualente sympathia illa Græcorum, cùm rabiem canum eius sanguinis gustatu incipere diximus. Cinere eo iumentorum omnium hulcera sanari certum est, addita caminorum farina & cera.Maculas autem è veste eas, non nisi eiusdem vrina elui. Cinerem per se rosaceo mistum,fœminarum præcipuè, capitis sedare dolores illitum fronti. Asperrimámque vim profluuij eius esse primis annis virginitate soluta. Id quoque conuenit, quo nihil equidem libentius crediderim, tactis omnino menstruo postibus, irritas fieri Magorum artes, generis vanissimi, vt æstimare licet. Ponam enim vel modestissimum è promissis eorum: ex homine si quidem resegmina vnguium è pedibus manibúsque cera permista. ita vt dicatur tertianæ, vel quotidianæ, vel quartanæ febri remedium quæri, ante Solis ortum alienæ ianuæ affigi iubent, ad remedia in iis morbis: quanta vanitate si falsum est, quantáve noxa, si transferunt morbos ad innocentiores? Ex his omnium digitorum resegmina vnguium, ad cauernas formicarum

abiici iubent, cámqae quæ prima cœperit trahere, correptam subnecti collo, ita discuti morbum.

Medicina ex animalibus peregrinis, de elephante, & leone, & camelo, & hyana, & crocodilo, & chameleonte, & scinco, & hippopotamo, & lyncibus. CAP. VIII.

HÆc sunt, quæ retulisse fas sit, ac pleraque ex iis non nisi honore dicto. Reliqua intestabilia & infanda, vt festinet oratio ab homine fugere. In cæteris claritates animalium aut operum sequemur, Elephanti sanguis, præcipuè maris, fluxiones omnes: quas rheumatismos vocant, sistit. Ramentis eboris cum melle Attico (vt aiũt) nubeculæ in facie, scobe paronychia tolluntur, Proboscidis tactu capitis dolor leuatur, efficacius si & sternuat. Dextra pars proboscidis cum Lemnia rubrica adalligata, impetus libidinum stimulat. Sanguis & syntecticis prodest, iecúrque comitialibus morbis. Leonis adipes cum rosaceo, cutem in facie custodiunt à vitiis, candorémque seruant. Sanant & adusta niuibus, articulorúmque tumores. Magorum vanitas perunctis eo adipe, faciliorem gratiam apud reges populósve promittit: præcipuè tamen eo pingui, quod sit inter supercilia, vbi esse nullum potest. Similia dẽtis maximè à dextra parte, villíque è rostro inferiori promissa sunt. Fel aqua addita claritatem oculis inunctis facit: & cum adipe eiusdem, comitiales morbos discutit, leui gustu vt protinus, cui sumpsere, cursu id digerant. Cor & in cibo sumptum quartanis medetur adeps cum rosaceo quotidianis febribus. Perunctos eo bestiæ fugiunt,

Resi-

Resistere etiam insidiis videtur. Cameli cerebrum arefactum, potúmque ex aceto, comitialibus morbis aiunt mederi: item fel cum melle potum: hoc & anginæ. Cauda arefacta soluit aluum: fimi cinere crispati capillum cum oleo. Et dysentericis prodest illitus cinis, potúsque quantum tribus digitis capiatur, & comitialibus morbis. Vrinam fullonibus vtilissimam esse tradunt: itémque hulceribus manantibus. Barbaros constat eam seruare quinquennio, & heminis pota ciere aluum. Setas è cauda contortas & sinistro brachio adalligatas, quartanis mederi. Hyænam Magi ex omnibus animalibus, in maxima admiratione posuerunt, vt pote cui & ipsi Magicas artes dederint, vímque, qua alliciat ad se homines mente alienatos. De permutationis sexus annua vice diximus, cæteráque de monstrifica natura eius: nunc persequemur quæcunque medicinis produntur. Præcipuè pantheris terrori esse traduntur, vt ne conentur quidem resistere: & aliquid de corio earum habentem non appeti. Mirúmque dictu, si pelles vtriusque contrariæ suspendantur, decidere pilos pantheræ. Cùm fugiant venantem, declinare ad dextram, vt prægressi hominis vestigia occupent. Quod si successerit, alienari mente, ac vel ex equo hominem decidere. At si in læuam detorserit, deficientis argumentum esse, celerémque capturam. Facilius autem capi, si cinctus suos venator, flagellúmque imperitans equo septenis alligauerit nodis. Mox, vt est solers ambagibus vanitas Magorum, capi iubent Geminorum signum transeunte Luna, singulósque propè pilos seruari. Capitis dolori alligatam cutem prodesse quæ fuerit in

capite eius. Lippitudini fel illitum frontibus aut ne omnino lippiatur, decoctum cum mellis Attici cyathis tribus & croci vncia, inunctum: sic & caligines discuti & suffusiones. Claritatem excitari melius inueterato medicamento. Asseruari autem in Cypria pyxide. Eodem sanari argema, scabritias, excrescentia in oculis: item cicatrices. Glaucomata verò iocineris recentis inassati sanie, cum despumato melle inunctis. Dentes eius dentium doloribus tactu prodesse, vel adalligatos ordine: humeros humerorum & lacertorum doloribus. Eiusdem dentes si de sinistra parte rostri eruti sint, alligatos pecoris aut capri pelle, stomachi cruciatibus. Pulmones in cibo sumpto cœliacis. Ventriculis, cinerem cum oleo illitum. Neruis, medullas è dorso cum oleo vetere ac felle. Febribus quartanis, iecur degustatum ter ante accessiones. Podagris spinæ cinerem cum lingua & dextro pede vituli marini, addito felle taurino, omnia pariter cocta atque illita hyænæ pelle. In eodem morbo prodesse & fel cum lapide Assio. Tremulis, spasticis, exilientibus, & quibus cor palpitet, aliquid ex corde mandendum, ita vt reliquæ partis cinis cum cerebro hyænæ illinatur. Pilos etiam auferri hac compositione*a* illita, aut per se felle, euulsis prius, quos renasci non libeat. Sic & palpebris inutiles tolli. Lumborum doloribus carnes è lumbis edendas, illinendásque cum oleo. Sterilitatem mulierum emendari, oculo cum glycyrrhiza & anetho sumpto in cibo, promisso intra triduum conceptu. Contra nocturnos pauores vmbrarúmque terrorem vnus è magnis dentibus lino alli-ga-

a per se illita aut cum felle *Vet.*

gatus succurrere narratur. Furentes suffiri eodem, & circumligari ante pectus cum adipe renum aut iocinere, aut pelle præcipiunt. Mulieri candida è pectore hyænæ caro, & pili septem, & genitale cerui si illigentur dorcadis pelle, collo suspensa continere partus promittunt. Venerem stimulari, genitali ad sexus suos in melle sumpto, etiamsi viri mulierum coitus oderint. Quinimo totius domus concordiam, eodem genitali & articulo spinæ cum adhærente corio asseruatis, constare, quem spinæ articulum siue nodum Atlantion vocant: est autem primus. In comitialium quoque remediis habent eum. Adipe accenso, serpentes fugari dicunt. Maxillæ parte comminuta in aniso, & in cibo sumpta, horrores sedari. Eodem suffitu mulierum menses euocari. Tantúmque est vanitatis, vt si ad brachium adalligetur superioris rostri dextræ partis dens, iaculantium ictus deerraturos negent. Palato eiusdem arefacto, & cum alumine Ægyptio calefacto, ac ter in ore permutato, fœtores & hulcera oris emendari. Eos verò, qui linguam in calceamento sub pede habeant, non latrari à canibus. Sinistra parte cerebri naribus illita, morbos perniciosos mitigari, siue hominum, siue quadrupedum. Frontis corium fascinationibus resistere. Ceruicis carnes siue mandantur, siue bibantur: arefactæ, lumborum doloribus. Neruis è dorso armísque, suffiendos neruorum dolores. Pilos rostri admotos mulierum labris, amatorium esse. Iecur potum torminibus & calculis mederi. Iam cor in cibo potúve sumptum, omnibus doloribus corporum auxiliari, lienem lienibus: omentum, hulce-

rum inflammationibus cum oleo: medullas, doloribus spinæ & neruorum, lassitudini renum. Neruos potos in vino cum thure, fœcunditatem restituere ademptam veneficio. Vuluam cum mali Punici dulcis cortice in potu datam prodesse mulierum vuluæ. Adipe è lumbis suffiri difficulter parientes, & statim parere. E dorso medullam adalligatam contra vanas species opitulari. Spasticis, genitale è maribus suffitu item lippientibus, ruptis & contra *a* inflammationes, seruatos pedes, tactu: læuos dextris partibus, dextros læuis. Sinistrum pedem superlatum parturienti, letalem esse: dextro illato, facilè eniti. Membranam quæ fel contineat, cardiacis potam in vino vel in cibo sumptam, succurrere: vesicam in vino potam, contra vrinæ incontinentiam. Quæ autem in vesica inuenta sit vrina, additis oleo ac sesamo & melle, haustam prodesse agrimoniæ veteri. Costarum primam & octauam, suffitu ruptis salutarem esse: ex spina verò parturientibus ossa: sanguinem cum polenta sumptum, torminibus. Eodem tactis postibus, vbicunque magorum infestari artes, non elici Deos, nec colloqui, siue lucernis, siue pelui, siue aqua, siue pila, siue quo alio genere tententur. Carnes si edantur, contra carnis rabidi morsus efficaces esse: etiamnum iecur efficacius. Carnes vel ossa hominis, si quæ in ventriculo occisæ inueniantur, suffitu podagricis auxiliari. Si vngues inueniantur in his, mortem alicuius capientium significari. Excrementa siue ossa reddita, cùm interimitur, contra Magicas insidias pollere. Fimum, quod in intestinis inuentum sit, arefactum, ad dysenteri-

a inflatio-nes.

ce

cos valere potum: illitúmque cum adipe anserino opitulari toto corpore læsis malo medicamento: à cane verò morsis adipem illitum & corion substratum. Rursus tali sinistri cinere decocto cum sanguine mustelæ, perunctos omnibus odio venire: idem fieri oculo decocto. Super omnia est quod extremam fistulam intestini contra ducum ac potestatum iniquitates commonstrant, & ad successus petitionum, iudiciorúmque ac litium euentus, si omnino a tantum aliquis secum habeat. Eiusdem cauerna sinistro lacerto alligata, si quis mulierem respiciat, amatorium esse tam præsens, vt illico sequatur. Eiusdem loci pilorum cinerem ex oleo illitum viris, qui sunt probrosæ mollitiei, non modò pudicos, sed & seueros mores induere. Proximè fabulosus est crocodilus, ingenio quoque illo, cui vita in aqua terráque communis. Duo enim genera eorum: illius è dextra maxilla dentes alligati dextro lacerto, coitus (si credimus) stimulant. Canini eius dentes febres statas arcent thure repleti (sunt enim caui) ita ne diebus quinque ab ægro cernatur, qui adalligauerit. Idem pollere & vẽtre exemptos lapillos, aduersus febrium horrores venientes tradunt. Eadem de causa Ægyptij perungunt & adipe ægros suos. Alter illi similis, multum infra magnitudinem, in terra tantùm, odoratissimísque floribus viuit. Ob id intestina eius diligenter exquiruntur, iucundo nidore farcta: crocodileam vocant, oculorum vitiis vtilissimam, cum porri succo inunctis, & contra suffusiones vel caligines. Illita quoque ex oleo cyprino, molestias in facie enascentes tollit: ex aqua verò

a *Alij legũt* aliquãtum quis secum

Digitized by Google

morbos omnes, quorum natura serpit in facie nitorémque reddit. Lentigines tollit ac varos, omnésque maculas. Et contra comitiales morbos bibitur. x aceto mulso binis obolis. Apposita menses ciet. Optima, quæ candidissima & friabilis, miniméque ponderosa cum teratur item digitos fermentescens. Lauatur vt cerussa. Adulterant amylo, aut Cimolia, sed maximè, qui captos oryza tantùm pascunt. Felle inunctis oculis ex melle contra suffusiones, nihil vtilius prædicant. Intestinis & reliquo corpore eius suffiri vulua laborantes salutare tradunt. Item velleribus circundari vapore eius infectis. Corij vtriusque cinis ex aceto illitus his partibus, quas secari opus sit, aut nidor cremati, sensum omnem scalpelli aufert. Sanguis vtriusque claritatem visus inunctis donat: & cicatrices oculorum emendat. Corpus ipsum excepto capite pedibúsque, elixum manditur ischiadicis: tussimque veterem sanat, præcipuè in pueris, item lumborum dolores. Habent & adipem, quo tactus pilus defluit. Hic perunctos à crocodilis tuetur, instillatúrque morsibus. Cor annexum in lana ouis nigræ, cui nullus alius color incursauerit, & primo partu genitæ, quaternas abigere dicitur. Iungemus illis simillima, & peregrina æquè animalia, priúsque chamæleontem, peculiari volumine dignum existimatum. Democrito, ac per singula membra desecratum, non sine magna voluptate nostra cognitis: proditíque mendaciis Græcæ vanitatis. Similis & magnitudine est suprà dicto crocodilo, spinæ tantum acutiore curuatura, caudæ amplitudine distans. Nullum animal pauidius existimatur,

tur, & ideo versicoloris esse mutationis. Vis eius maxima contra accipitrum genus. Detrahere enim suprà volantem ad se traditur, & a voluntarium præbere lacerandum cæteris animalibus. Caput eius & guttur si roboreis lignis accendantur, imbrium & tonitruum concursus facere, Democritus narrat: item iecur in tegulis vstum. Reliqua ad veneficia pertinentia quæ dicit, quanquam falsa existimantes, omittemus, præterquàm vbi irrisu coarguendum. Dextro oculo, si viuenti eruatur, albugines oculorum cum lacte caprino tolli: lingua adalligata, pericula puerperij. Eundem salutarem esse parturientibus, si sit domi: si verò inferatur perniciosissimum. Linguam, si viuenti exempta sit, ad iudiciorum euentus pollere. Cor aduersus quartanas illigatum nigra lana primæ tonsuræ. Pedem è prioribus dextrum, hyænæ pelle adalligatum sinistro brachio, cōtra latrocinia terroresque nocturnos pollere. Item dextram mammillam contra formidines pauorésque. Sinistrum verò pedem torreri in furno cum herba quæ etiam chamæleon vocetur, additóque vnguento in pastillos digeri: eos in ligneo vase conditos, præstare (si credimus) ne cernatur ab aliis qui habeat. Armum dextrum ad vincendos aduersarios b vel hostes valere, vtique si abiectos eiusdem neruos calcauerit. Sinistrum humerum quibus monstris consecret, qualiter somnia quæ velis & quibus velis mittantur, pudet referre. Omnia ea dextro pede resolui: sicut sinistro latere lethargos, quos fecerit dextrum. Capitis dolores, insperso vino in quo latus alterutrum maceratum sit, sanari. Feminis sinistri vel pedis cineri si misceatur lac suillum, po-

a *Al.* voluerem præbere lacerandam.

b *Hæ duæ voces desunt in M. cod.*

tuum lædi: tutam & ederas res medicatissimas illico mori. Multa diximus de hac violentia. Sed præter illa certum est, apes tactis aluearis fugere, linǎque, cum coquantur, nigrescere: aciem in cultris tonsorum hebetescere: æs contactum graue virus accipere & æruginem, magis si descrente Luna id accidat: equas, si sint grauidæ, tactas abortum pati. Quin & aspectu omnino, quamuis procul visas si purgatio illa post virginitatem prima fit, aut in virginea ætate spontanea. Nam bitumen in Iudæa nascens, sola hac vi superari, filo vestis contactæ, docuimus. Ne igne quidem vincitur, quo cuncta: cinísque etiam ille, si quis aspergat lauandis vestibus, purpuras mutat, florem coloribus adimit, ne ipsis quidem fœminis malo suo inter se immunibus. Abortum facit illitus, aut si omnino prægnans supergrediatur. Quæ Lais & Elephantis inter se contraria prodidere de abortiuis, carbone è radice brassicæ vel myrti vel tamaricis in eo sanguine extincto: item asinas non concipere tot annis, quot grana hordei contacta ederint: quæque alia nuncupauere monstrifica, aut inter ipsas pugnantia, cùm hæc fœcunditatem fieri iisdem modis, quibus illa sterilitatem pronuntiaret, melius est non credere. Bythus Dyrrhachinus hebetata aspectu specula recipere nitorem tradit, iisdem auersa rursus contuentibus: omnémque vim talem resolui, si mullum piscem secum habeant. Multi verò inesse etiam remedia tanto malo aiunt: podagras illini, strumas, & parotidas, panos, sacros ignes, furunculos, epiphoras tractatu earum mulierum leniri. Lais & Salpe canum rabiosorum morsus, & tertianas quar-

quartanásque febres menstruo in lana arietis nigri, argenteo brachiali incluso. Diotimus Thebanus, vestis omnino ita infectæ portiuncula, ac vel licio, brachiali inserta. Sotira obstetrix tertianis quartanisque efficacissimum dixit plantas ægri subterlini: multóque efficacius, ab ipsa muliere, & ignoranti. Sic & comitiales excitari. Icetidas medicus quartanas coitu finiri, incipientibus duntaxat menstruis spopondisset. Inter omnes verò conuenit, si aqua potúsque formidetur à morsu canis, supposita tantum calici lacinia tali, statim metum eum discuti, videlicet præualente sympathia illa Græcorum, cùm rabiem canum eius sanguinis gustatu incipere diximus. Cinere eo iumentorum omnium hulcera sanari certum est, addita caminorum farina & cera. Maculas autem è veste eas, non nisi eiusdem vrina elui. Cinerem per se rosaceo mistum, fœminarum præcipuè, capitis sedare dolores illitum fronti. Asperrimámque vim profluuij eius esse primis annis virginitate soluta. Id quoque conuenit, quo nihil equidem libentius crediderim, tactis omnino menstruo postibus, irritas fieri Magorum artes, generis vanissimi, vt æstimare licet. Ponam enim vel modestissimum è promissis eorum: ex homine si quidem resegmina vnguium è pedibus manibúsque cera permista. ita vt dicatur tertianæ, vel quotidianæ, vel quartanæ febri remedium quæri, ante Solis ortum alienæ ianuæ affigi iubent, ad remedia in iis morbis: quanta vanitate si falsum est, quantáve noxa, si transferunt morbos ad innocentiores? Ex his omnium digitorum resegmina vnguium, ad cauernas formicarum

abiici iubent, eámque quæ prima cœperit trahere, correptam subnecti collo, ita discuti morbum.

Medicina ex animalibus peregrinis, de elephante, & leone, & camelo, & hyana, & crocodilo, & chameleonte, & scinco, & hippopotamo, & lyncibus. CAP. VIII.

HÆc sunt, quæ retulisse fas sit, ac pleraque ex iis non nisi honore dicto. Reliqua intestabilia & infanda, vt festinet oratio ab homine fugere. In cæteris claritates animalium aut operum sequemur, Elephanti sanguis, præcipuè maris, fluxiones omnes: quas rheumatismos vocant, sistit. Ramentis eboris cum melle Attico (vt aiũt) nubeculæ in facie, scobe paronychia tolluntur, Proboscidis tactu capitis dolor leuatur, efficacius si & sternuat. Dextra pars proboscidis cum Lemnia rubrica adalligata, impetus libidinum stimulat. Sanguis & syntecticis prodest, iecúrque comitialibus morbis. Leonis adipes cum rosaceo, cutem in facie custodiunt à vitiis, candorémque seruant. Sanant & adusta niuibus, articulorúmque tumores. Magorum vanitas perunctis eo adipe, faciliorem gratiam apud reges populósve promittit: præcipuè tamen eo pingui, quod sit inter supercilia, vbi esse nullum potest. Similia dẽtis maximè à dextra parte, villíque è rostro inferiori promissa sunt. Fel aqua addita claritatem oculis inunctis facit: & cum adipe eiusdem, comitiales morbos discutit, leui gustu vt protinus, cui sumpsere, cursu id digerant. Cor & in cibo sumptum quartanis medetur adeps cum rosaceo quotidianis febribus. Perunctos eo bestiæ fugiunt,

Resi-

Resistere etiam insidiis videtur. Cameli cerebrum arefactum, potúmque ex aceto, comitialibus morbis aiunt mederi: item fel cum melle potum: hoc & anginæ. Cauda arefacta soluit aluum: fimi cinere crispari capillum cum oleo. Et dysentericis prodest illitus cinis, potúsque quantum tribus digitis capiatur, & comitialibus morbis. Vrinam fullonibus vtilissimam esse tradunt: itémque hulceribus manantibus. Barbaros constat eam seruare quinquennio, & heminis pota ciere aluum. Setas è cauda contortas & sinistro brachio adalligatas, quartanis mederi. Hyænam Magi ex omnibus animalibus, in maxima admiratione posuerunt, vt pote cui & ipsi Magicas artes dederint, vímque, qua alliciat ad se homines mente alienatos. De permutationis sexus annua vice diximus, cæteráque de monstrifica natura eius: nunc persequemur quæcunque medicinis produntur. Præcipuè pantheris terrori esse traduntur, vt ne conentur quidem resistere: & aliquid de corio earum habentem non appeti. Mirúmque dictu, si pelles vtriusque contrariæ suspendantur, decidere pilos pantheræ. Cùm fugiant venantem, declinare ad dextram, vt prægressi hominis vestigia occupent. Quod si successerit, alienari mente, ac vel ex equo hominem decidere. At si in læuam detorserit, deficientis argumentum esse, celerémque capturam. Facilius autem capi, si cinctus suos venator, flagellúmque imperitans equo septenis alligauerit nodis. Mox, vt est solers ambagibus vanitas Magorum, capi iubent Geminorum signum transeunte Luna, singulósque propè pilos seruari. Capitis dolori alligatam cutem prodesse quæ fuerit in

Digitized by Google

capite eius. Lippitudini fel illitum frontibus aut ne omnino lippiatur, decoctum cum mellis Attici cyathis tribus & croci vncia, inunctum: sic & caligines discuti & suffusiones. Claritatem excitari melius inueterato medicamento. Asseruari autem in Cypria pyxide. Eodem sanari argema, scabritias, excrescentia in oculis: item cicatrices. Glaucomata verò iocineris recentis inassati sanie, cum despumato melle inunctis. Dentes eius dentium doloribus tactu prodesse, vel adalligatos ordine, humeros humerorum & lacertorum doloribus. Eiusdem dentes si de sinistra parte rostri eruti sint, alligatos pecoris aut capri pelle, stomachi cruciatibus. Pulmones in cibo sumpto cœliacis. Ventriculis, cinerem cum oleo illitum. Neruis, medullas è dorso cum oleo vetere ac felle. Febribus quartanis, iecur degustatum ter ante accessiones. Podagris spinæ cinerem cum lingua & dextro pede vituli marini, addito felle taurino, omnia pariter cocta atque illita hyænæ pelle. In eodem morbo prodesse & fel cum lapide Assio. Tremulis, spasticis, exilientibus, & quibus cor palpitet, aliquid ex corde mandendum, ita vt reliquæ partis cinis cum cerebro hyænæ illinatur. Pilos etiam auferri hac compositione*a* illita, aut per se felle, euulsis prius, quos renasci non libeat. Sic & palpebris inutiles tolli. Lumborum doloribus carnes è lumbis edendas, illinendásque cum oleo. Sterilitatem mulierum emendari, oculo cum glycyrrhiza & anetho sumpto in cibo, promisso intra triduum conceptu. Contra nocturnos pauores vmbrarúmque terrorem vnus è magnis dentibus lino alli-

a per se illita aut cum felle *Vet.*

gatus succurrere narratur. Furentes suffiri eodem, & circumligari ante pectus cum adipe renum aut iocinere, aut pelle præcipiunt. Mulieri candida è pectore hyænæ caro, & pili septem, & genitale cerui si illigentur dorcadis pelle, collo suspensa continere partus promittunt. Venerem stimulari, genitali ad sexus suos in melle sumpto, etiamsi viri mulierum coitus oderint. Quinimo totius domus concordiam, eodem genitali & articulo spinæ cum adhærente corio asseruatis, constare, quem spinæ articulum siue nodum Atlantion vocant: est autem primus. In comitialium quoque remediis habent eum. Adipe accenso, serpentes fugari dicunt. Maxillæ parte comminuta in aniso, & in cibo sumpta, horrores sedari. Eodem suffitu mulierum menses euocari. Tantúmque est vanitatis, vt si ad brachium adalligetur superioris rostri dextræ partis dens, iaculantium ictus deerraturos negent. Palato eiusdem arefacto, & cum alumine Ægyptio calefacto, ac ter in ore permutato, fœtores & hulcera oris emendari. Eos verò, qui linguam in calceamento sub pede habeant, non latrari à canibus. Sinistra parte cerebri naribus illita, morbos perniciosos mitigari, siue hominum, siue quadrupedum. Frontis corium fascinationibus resistere. Ceruicis carnes siue mandantur, siue bibantur: arefactæ, lumborum doloribus. Neruis è dorso armísque, suffiendos neruorum dolores. Pilos rostri admotos mulierum labris, amatorium esse. Iecur potum torminibus & calculis mederi. Iam cor in cibo potúve sumptum, omnibus doloribus corporum auxiliari, lienem lienibus: omentum, hulce-

rum inflammationibus cum oleo : medullas, doloribus ſpinæ & neruorum, laſſitudini renum. Neruos potos in vino cum thure, fœcunditatem reſtituere ademptam veneficio. Vuluam cum mali Punici dulcis cortice in potu datam prodeſſe mulierum vuluæ. Adipe è lumbis ſuffiri difficulter parientes, & ſtatim parere. E dorſo medullam adalligatam contra vanas ſpecies opitulari. Spaſticis, genitale è maribus ſuffitu item lippientibus, ruptis & contra a inflammationes, ſeruatos pedes, tactu: læuos dextris partibus, dextros læuis. Siniſtrum pedem ſuperlatum parturienti, letalem eſſe: dextro illato, facilè eniti. Membranam quæ fel contineat, cardiacis potam in vino vel in cibo ſumptam, ſuccurrere: veſicam in vino potam, contra vrinæ incontinentiam. Quæ autem in veſica inuenta ſit vrina, additis oleo ac ſeſamo & melle, hauſtam prodeſſe agrimoniæ veteri. Coſtarum primam & octauam, ſuffitu ruptis ſalutarem eſſe: ex ſpina verò parturientibus oſſa: ſanguinem cum polenta ſumptum, torminibus. Eodem tactis poſtibus, vbicunque magorum infeſtari artes, non elici Deos, nec colloqui, ſiue lucernis, ſiue pelui, ſiue aqua, ſiue pila, ſiue quo alio genere tententur. Carnes ſi edantur, contra carnis rabidi morſus efficaces eſſe: etiamnum iecur efficacius. Carnes vel oſſa hominis, ſi quæ in ventriculo occiſæ inueniantur, ſuffitu podagricis auxiliari. Si vngues inueniantur in his, mortem alicuius capientium ſignificari. Excrementa ſiue oſſa reddita, cùm interimitur, contra Magicas inſidias pollere. Fimum, quod in inteſtinis inuentum ſit, arefactum, ad dyſenterices

a inflationes.

cos valere potum: illitúmque cum adipe anserino opitulari toto corpore læsis malo medicamento: à cane verò morsis adipem illitum & corion substratum. Rursus tali sinistri cinere decocto cum sanguine mustelæ, perunctos omnibus odio venire: idem fieri oculo decocto. Super omnia est quod extremam fistulam intestini contra ducum ac potestatum iniquitates commonstrant, & ad successus petitionum, iudiciorúmque ac litium euentus, si omnino a tantum aliquis secum habeat. Eiusdem cauerna sinistro lacerto alligata, si quis mulierem respiciat, amatorium esse tam præsens, vt illico sequatur. Eiusdem loci pilorum cinerem ex oleo illitum viris, qui sunt probrosæ mollitiei, non modò pudicos, sed & seueros mores induere. Proximè fabulosus est crocodilus, ingenio quoque illo, cui vita in aqua terráque communis. Duo enim genera eorum: illius è dextra maxilla dentes alligati dextro lacerto, coitus (si credimus) stimulant. Canini eius dentes febres statas arcent thure repleti (sunt enim caui) ita ne diebus quinque ab ægro cernatur, qui adalligauerit. Idem pollere & vẽtre exemptos lapillos, aduersus febrium horrores venientes tradunt. Eadem de causa Ægyptij perungunt & adipe ægros suos. Alter illi similis, multum infra magnitudinem, in terra tantùm, odoratissimísque floribus viuit. Ob id intestina eius diligenter exquiruntur, iucundo nidore farcta: crocodileam vocant, oculorum vitiis vtilissimam, cum porri succo inunctis, & contra suffusiones vel caligines. Illita quoque ex oleo cyprino, molestias in facie enascentes tollit: ex aqua verò

a *Alij legũt* aliquãtum quis secum

morbos omnes, quorum natura serpit in facie nitorémque reddit. Lentigines tollit ac varos, omnésque maculas. Et contra comitiales morbos bibitur ex aceto mulso binis obolis. Apposita menses ciet. Optima, quæ candidissima & friabilis, miniméque ponderosa cum teratur item digitos fermentescens. Lauatur vt cerussa. Adulterant amylo, aut Cimolia, sed maximè, qui captos oryza tantùm pascunt. Felle inũctis oculis ex melle contra suffusiones, nihil vtilius prædicant. Intestinis & reliquo corpore eius suffiri vulua laborantes salutare tradunt. Item velleribus circundari vapore eius infectis. Corij vtriusque cinis ex aceto illitus his partibus, quas secari opus sit, aut nidor cremati, sensum omnem scalpelli aufert. Sanguis vtriusque claritatem visus inunctis donat: & cicatrices oculorum emendat. Corpus ipsum excepto capite pedibúsque, elixum manditur ischiadicis: tussimque veterem sanat, præcipuè in pueris, item lumborum dolores. Habent & adipem, quo tactus pilus defluit. Hic perunctos à crocodilis tuetur, instillatúrque morsibus. Cor annexum in lana ouis nigræ, cui nullus alius color incursauerit, & primo partu genitæ, quaternas abigere dicitur. Iungemus illis simillima, & peregrina æquè animalia, priúsque chamæleontem, peculiari volumine dignum existimatum. Democrito, ac per singula membra desecratum, non sine magna voluptate nostra cognitis: proditíque mendaciis Græcæ vanitatis. Similis & magnitudine est suprà dicto crocodilo, spinæ tantum acutiore curuatura, caudæ amplitudine distans. Nullum animal pauidius existimatur,

tur, & ideo versicoloris esse mutationis. Vis eius maxima contra accipitrum genus. Detrahere enim suprà volantem ad se traditur, & a voluntarium præbere lacerandum cæteris animalibus. Caput eius & guttur si roboreis lignis accendantur, imbrium & tonitruum concursus facere, Democritus narrat: item iecur in tegulis vstum. Reliqua ad veneficia pertinentia quæ dicit, quanquam falsa existimantes, omittemus, præterquàm vb. irrisu coarguendum. Dextro oculo, si viuenti eruatur, albugines oculorum cum lacte caprino tolli: lingua adalligata, pericula puerperij. Eundem salutarem esse parturientibus, si sit domi: si verò inferatur perniciosissimum. Linguam, si viuenti exempta sit, ad iudiciorum euentus pollere. Cor aduersus quartanas illigatum nigra lana primæ tonsuræ. Pedem è prioribus dextrum, hyænæ pelle adalligatum sinistro brachio, cōtra latrocinia terroresque nocturnos pollere. Item dextram mammillam contra formidines pauoresque. Sinistrum verò pedem torreri in furno cum herba quæ etiam chamæleon vocetur, additoque vnguento in pastillos digeri: eos in ligneo vase conditos, præstare (si credimus) ne cernatur ab aliis qui habeat. Armum dextrum ad vincendos aduersarios b vel hostes valere, vtique si abiectos eiusdem neruos calcauerit. Sinistrum humerum quibus monstris conseceret, qualiter somnia quæ velis & quibus velis mittantur, pudet referre. Omnia ea dextro pede resolui: sicut sinistro latere lethargos, quos fecerit dextrum. Capitis dolores, insperso vino in quo latus alterutrum maceratum sit, sanari. Feminis sinistri vel pedis cineri si misceatur lac suillum, po-

a *Al.* volucrem præbere lacerandam.

b *Hæ duæ voces desunt in M. cod.*

morbos omnes, quorum natura serpit in facie nitorémque reddit. Lentigines tollit ac varos, omnésque maculas. Et contra comitiales morbos bibitur ex aceto mulso binis obolis. Apposita menses ciet. Optima, quæ candidissima & friabilis, miniméque ponderosa cum teratur item digitos fermentescens. Lauatur vt cerussa. Adulterant amylo, aut Cimolia, sed maximè, qui captos oryza tantùm pascunt. Felle inũctis oculis ex melle contra suffusiones, nihil vtilius prædicant. Intestinis & reliquo corpore eius suffiri vulua laborantes salutare tradunt. Item velleribus circundari vapore eius infectis. Corij vtriusque cinis ex aceto illitus his partibus, quas secari opus sit, aut nidor cremati, sensum omnem scalpelli aufert. Sanguis vtriusque claritatem visus inunctis donat: & cicatrices oculorum emendat. Corpus ipsum excepto capite pedibúsque, elixum manditur ischiadicis: tussimque veterem sanat, præcipuè in pueris, item lumborum dolores. Habent & adipem, quo tactus pilus defluit. Hic perunctos à crocodilis tuetur, instillatúrque morsibus. Cor annexum in lana ouis nigræ, cui nullus alius color incursauerit, & primo partu genitæ, quaternas abigere dicitur. Iungemus illis simillima, & peregrina æquè animalia, priúsque chamæleontem, peculiari volumine dignum existimatum. Democrito, ac per singula membra desecratum, non sine magna voluptate nostra cognitis: proditísque mendaciis Græcæ vanitatis. Similis & magnitudine est suprà dicto crocodilo, spinæ tantum acutiore curuatura, caudæ amplitudine distans. Nullum animal pauidius existimatur,

tur, & ideo versicoloris esse mutationis. Vis eius maxima contra accipitrum genus. Detrahere enim suprà volantem ad se traditur, & a voluntarium præbere lacerandum cæteris animalibus. Caput eius & guttur si roboreis lignis accendantur, imbrium & tonitruum concursus facere, Democritus narrat: item iecur in tegulis vstum. Reliqua ad veneficia pertinentia quæ dicit, quanquam falsa existimantes, omittemus, præterquàm vb irrisu coarguendum. Dextro oculo, si viuenti eruatur, albugines oculorum cum lacte caprino tolli: lingua adalligata, pericula puerperij. Eundem salutarem esse parturientibus, si sit domi: si verò inferatur perniciosissimum. Linguam, si viuenti exempta sit, ad iudiciorum euentus pollere. Cor aduersus quartanas illigatum nigra lana primæ tonsuræ. Pedem è prioribus dextrum, hyænæ pelle adalligatum sinistro brachio, cótra latrocinia terroresque nocturnos pollere. Item dextram mammillam contra formidines pauorésque. Sinistrum verò pedem torreri in furno cum herba quæ etiam chamæleon vocetur, additóque vnguento in pastillos digeri: eos in ligneo vase conditos, præstare (si credimus) ne cernatur ab aliis qui habeat. Armum dextrum ad vincendos aduersarios b vel hostes valere, vtique si abiectos eiusdem neruos calcauerit. Sinistrum humerum quibus monstris consecret, qualiter somnia quæ velis & quibus velis mittantur, pudet referre. Omnia ea dextro pede resolui: sicut sinistro latere lethargos, quos fecerit dextrum. Capitis dolores, insperso vino in quo latus alterutrum maceratum sit, sanari. Feminis sinistri vel pedis cineri si misceatur lac suillum, po-

a *Al.* volucrem prægnantem præbere lacerandam.

b *Hæ duæ voces desunt in M. cod.*

dagricos fieri illitis pedibus. Felle glaucomata & suffusiones corrigi propè creditur, tridui inunctione: serpentes fugari ignibus instillato: mustelas contrahi in aquam coniecto: corpore verò illito, detrahi pilos. Idem præstare narrant iecur, cum ranæ rubetæ pulmone illitum. Præterea iocinere amatoria dissolui. Melancholicos autem sanari, si ex corio chamæleontis herbæ succus bibatur. Intestina & fimum eorum, cùm id animal nullo cibo viuat, cum simiarum vrina illita inimicorum ianuæ, odium omnium hominum his conciliare. Cauda, flumina & aquarum impetus sisti, serpentes soporari. Eadem medicata cedro & myrrha, illigatáque gemino ramo palmæ percussam aquam discuti, vt quæ intus sint omnia appareant: vtinámque eo ramo contactus esset Democritus, quoniam ita loquacitates immodicas promisit inhiberi. Palámque est, virum aliàs sagacem & vitæ vtilissimum, nimio iuuandi mortales studio prolapsum. Ex eadem similitudine est scincus, quem quidam terrestrem crocodilum esse dixerunt, candidiore tantùm & tenuiore cute. Præcipua tamē differentia dignoscitur à crocodilo, squamarum seta à cauda ad caput versa, Maximus Indicus, deinde Arabicus. Afferuntur salsi. Rostrum eius & pedes in vino albo poti, cupiditates Veneris accendunt: vtique cùm satyrio & erucæ semine, singulis drachmis omnium, ac piperis duabus admistis, ita vt pastilli singularum drachmarum bibantur: per se laterū carnes obolis binis cum myrrha & pipere pari modo potæ, efficaciores ad idem creduntur. Prodest & contra sagittarum venena, vt Appelles tradit, antè posteáque sumptus, In anti-

dota

dota quoque nobilia additur. Sestius plus quàm drachmæ pondere in vini hemina potum, perniciem afferre tradit. Prætereà eiusdẽ decocti ius cum melle sumptum, Venerem inhibere. Est crocodilo cognatio quædam amnis eiusdem geminíque victus cum hippopotamo: repertore detrahendi sanguinis, vt diximus. Plurimi autem super Saiticam præfecturam. Huius corij cinis cum aqua illitus, panos sanat: adeps frigidas febres: item fimum suffitu. Dentes è parte læua dolores dentium, scarificatis gingiuis. Pellis eius è sinistra parte frontis in inguina adalligata, Venerem inhibet. Eiusdem cinis alopecias explet. Testiculi drachma ex aqua contra serpentes bibitur. Sanguine pictores vtuntur. Peregrinæ sunt & lynces, quæ clarissimè omnium quadrupedum cernunt. Vngues earum omnes cum corio exuri efficacissimè in Carpatho insula tradunt. Hoc cinere poto, propudia virorum: eiusdem aspersu, fœminarum libidines inhiberi: item pruritus corporum: vrina, stillicidia vesicæ. Itáque eam protinus terra pedibus aggesta obruere traditur. Eadem autem & iugulorum dolori monstratur in remedio. Hactenus de externis. Nunc reuertemur ad nostrum orbem: primúmque communia animalium remedia, atque eximia dicemus.

Medicinæ communes ex feris animalibus, aut eiusdem generis placidis. Lactis vsus & obseruationes, & de caseis, butyro & adipe.

CAP. IX.

Sicuti de lactis vsu. Vtilissimum cuique maternũ. Concipere nutrices exitiosum est: hi sunt.n. infantes qui colostrati appellãtur, den-

ſato lacte in caſei ſpeciem. Eſt autem coloſtra, prima à partu ſpongioſa denſitas lactis. Maximè autem alit quodcunque humanum, mox caprinum: vnde forta ſſis fabulæ Iouem ita nutritum dixere. Dulciſſimum ab hominis camelinum, efficaciſſimum ex aſinis. Magnorum animalium & corporum facilius redditur. Stomacho accommodatiſſimum caprinum, quoniam fronde magis, quàm herba, veſcuntur. Bubulum medicatius. Ouillum dulcius & magis alit, ſtomacho minùs vtile, quoniam eſt pinguius. Omne autem vernum aquatius æſtiuo, & de nouellis: probatiſſimum verò quod in vngue hæret, nec defluit. Innocentius decoctum, præcipuè cum calculis marinis. Aluus maximè ſoluitur bubulo. Minùs inflat quodcunque decoctum. Vſus lactis ad omnia intus exhulcerata, maximè renes, veſicã, interanea, fauces, pulmones: foris pruritũ cutis, eruptiones pituitæ, poſt abſtinentiam. Nam vt in Arcadia bubulum biberent phthiſici, ſyntectici que & cachectæ, diximus in ratione herbarũ. Sunt inter exempla, qui aſininum bibendo liberati ſint podagra chiragráve. Medici ſpeciẽ vnam addidere lactis generibus, quod ſchiſton appellauere. Id fit hoc modo: Fictili nouo feruet caprinum maximè, ramíſque ficulneis recentibus miſcetur, additis totidẽ cyathis mulſi, quot ſint heminæ lactis. Cùm feruet, ne circunfundatur, præſtat cyathus argenteus cum frigida aqua demiſſus, ita ne quid a fundat: ablatum deinde igni b refrigeratione diuiditur, & diſcedit ſerum à lacte. Quidam & ipſum ſerum iam multò potentiſſimum, decoquunt ad tertias partes, & ſub dio refrigerant. Bibitur autem efficaciſſimè heminis per interũ al-

a *Al.* effundatur.
b *Al.* poſt refrigerationem.

la

la singulis diebus quinis: melius à potu gustari. Datur comitialibus, melancholicis, paralyticis, in lepris, elephantiasi, articularibus morbis. Infunditur quoque lac contra rosiones à medicamentis factas. Et si vratur dysenteria, decoctum cum marinis lapillis, aut cum ptisana hordeacea. Item ad rosiones intestinorũ, bubulum aut ouillum vtilius. Recens quoque dysentericis infunditur: ad colum autem crudum: item vuluæ, & contra serpentium ictus: phthisicis, cantharidum, aut salamandræ, aut buprestis, aut pityocampes venenis. Priuatim bubulum his qui Colchicon biberint, aut cicutam, aut dorycnium, aut leporem marinum: sicut asininum contra gypsum, & cerusam, & [a] sulphur, & argentum viuum: item duræ aluo in febri. Gargarizatur quoque faucibus exhulceratis vtilissimè. Et bibitur ab imbecillitate vires recolligentibus, quos atrophos vocant: in febri etiam quæ careat dolore capitis. Pueris ante cibum, lactis asinini heminam dari, aut si in exitu cibi rosiones sentirent, antiqui in arcanis habuerunt: si hoc non esset, habuerunt è caprino. Bubuli serum orthopnoicis prodest ante cætera, addito nasturtio. Inunguntur etiam oculi, in lactis heminis sesamæ additis drachmis quatuor tritis in lippitudine. Caprino lienes sanantur, post bidui inediam tertia die edera pastis capris, per triduũ poto sine alio cibo. Lactis vsus aliàs contrarius capitis doloribus, hepaticis, splenicticis, neruorum vitio febres habentibus, vertigini, præterquàm purgationis gratia, grauedini, tussientibus, lippis. Suillum vtilissimum tenesmo, dysenteriæ, necnon phthisicis. Hoc & mulieri saluberrimum qui dicerent, fuerunt. De gene-

[a] *Fortè Plinius in Græco legit* θεῖον *pro* θρύον. i. *solanum* [illegible] *nicum*.

ribus caseorum diximus, cùm de vberibus singulísque animalium membris diceremus. Sextius eosdem effectus equino, quos bubulo, tradit. Hunc vocant hippacen. Stomacho vtiles, qui non sint salsi, id est, recentes. Veteres aluum sistunt, corpúsque minuunt, stomacho *a* vtiliores: & in totum salsa minuunt corpus, alunt mollia. Caseus recens cum melle, suggillata emendat, *b* mollis aluum sistit. Sedat tormina pastillis in vino austero decoctis, rursúsque in patina tostis cum melle. Sapron vocant, qui cum sale & sorbis siccis è vino tritus potúsque medetur cœliacis. Genitalium carbunculis caprinus tritus & impositus: item acidus cum oxymelite. Maculis in balineo illitus oleo interlinitur. E lacte fit & butyrum, barbarum gentium laudatissimus cibus, & qui diuites à plebe discernat. Plurimum è bubulo, & inde nomen: pinguissimum ex ouibus. Fit & ex caprino, sed hyeme calefacto lacte, æstate expresso tantùm, crebro iactatu in longis vasis, angusto foramine spiritum accipientibus sub ipso ore, aliàs præligato. Additur paululum aquæ, vt acescat. Quod est maximè coactum, in summo *c* fluitat. id exemptum addito sale, oxygala appellant. Reliqua decoquunt in ollis: ibi quod supernatat, butyrum est, oleosum natura. Quo magis virus resipit, hoc præstantius iudicatur. Pluribus compositionibus miscetur inueteratum. Natura eius *d* adstringere, mollire, replere, purgare. Oxygala fit & alio modo, acido lacte addito in recens quod velis acescere, vtilissimum stomacho. Effectus dicemus suis locis. Proxima in communibus adipis laus est, sed maximè suilli, apud antiquos etiam religiosi. Certè nouæ nuptæ

a inutiliores. *Diosc.*

b Vetus ex *Diosc.*

c fluitat, id butyrũ est oleosum natura. Reliquum decoquunt in ollis, ibi quod supern. exẽptũ addito sale oxygala appellãt. Butyrũ quo minus virus &c. *Dal.*

d digerere. *Mercer.*

nuptæ intrantes, etiamnũ solenne habent postes eo attingere. Inueteratur duobus modis, aut cum sale, aut syncerus: tanto vtilior, quanto sit vetustior. Axungiam etiam Græci appellauere eum in voluminibus suis. Neque est occulta virium causa, quoniam id animal herbarum radicibus vescitur. Itaque etiam fimo innumeri vsus. Quamobrem non de alia loquimur sue, multo efficaciore fœmina, & quæ non peperit. Multò verò præstantior in apris est. Vsus igitur axungiæ est ad mollienda, excalfacienda, discutienda, purgandáque. Medicorum aliqui admisto anseris adipe, taurorúmque seuo & œsypo, ad podagras vti iubent. Si verò permaneat dolor, cum cera, myrto, resina, pice. Syncera axungia medetur ambustis vel niue: pernionibus autem, cum hordei cinere & galla pari modo. Prodest & confricatis membris: itinerúmque lassitudines & fatigationes leuat. Ad tussim veterem recens decoquitur quadrantis pondere in vini cyathis tribus addito melle. Vetus etiam phthisin in pilulis sumpta sanat, quæ sine sale inueterata est. Omnino enim nonnisi ad ea quæ purganda sint, aut quæ nõ sint exhulcerata, salsa petitur. Quidam quadrantes axungiæ & mulsi in vini cyathis tribus decoquũt cõtra phthises, quintóq; die picẽ liquidam in ouo sumi iubent, circũligatis lateribus, & pectoribus, & scapulis eorum qui phthisin sentiunt. Tantáque est vis, vt genibus etiã adalligata, redeat in os sapor, eámque expuere videantur. E sue quæ non pepererit, aptissimè vtuntur ad cutem mulieres. Contra scabiẽ verò quiuis, admisto iumentorũ seuo, proparte tertia, & pice, paritérque subferuef actis. Syncera partus in abortum vergentes

nutrit: collyrij modo subdita. Cicatrices concolores facit cerussa admista, vel argenti spuma. Aut cum sulphure, vnguinem scabritias emendat. Medetur & capillo fluenti: & hulceribus in capite mulierum cum gallæ parte quarta: & infumata pilis oculorum. Datur & phthisicis vnciatim, cum vini veteris hemina decocta, donec tres vnciæ è toto resîdant. Aliqui & mellis exiguum adiiciunt. Panis illinitur cum calce, item furunculis duritiæq; mamarum. Rupta & cõuulsa, & spasmata, & luxata sanat. Clauos & rimas callíque vitia, cum elleboro albo: parotidas admista farina salsamentariæ testæ: quo genere proficit & ad strumas. Pruritus & papulas in balineo perunctis tollit: alióque etiamnum modo podagricis prodest misto oleo vetere, contrito vnà sarcophago lapide, & quinquefolio tuso in vino, vel cum calce, vel cum cinere. Facit & peculiare emplastrum lxxxv. pondo, centum spumæ argenteæ mistis, vtilissimum contra inflammationes hulcerum. Adipe verrino & inungi putant vtile, quæque serpant, illinire cum resina. Antiqui maximè axibus vehiculorum perungendis, ad faciliorem circumactum rotarum vtebantur: vnde nomen: sic quoque vtili medicina cum illa ferrugine rotarum ad sedis vitia virilitatísque. Et per se axungiam Medici antiqui maximè probabant renibus detractam, & exemptis venis aqua cælesti fricabant crebrò, decoquebántque fictili nouo sæpiùs, tum demum asseruantes. Conuenit salsam magis emollire, excalfacere, discutere, vtiliorémq; esse vino lotã. Massurius palmã lupino adipi dedisse antiquos tradit. Ideo nouas nuptas illo perungere postes solitas, si quid

quid mali medicamenti inferretur. Quæ ratio adipis, eadẽ in his quæ ruminant ſeui eſt, aliis modis, non minoris potentiæ. Perficitur omne exemptis venis aqua marina vel ſalſa lotũ, mox in pila tuſum, aſperſum marina. Crebrò poſtea coquitur, donec odor omnis aboleatur. Mox aſſiduo Sole ad candorem reducitur. A renibus autem omne laudatiſſimum eſt. Si verò vetus reuocetur ad curam, liquefieri priùs iubent: mox frigida aqua lauari ſæpius, dein liquefacere affuſo vino quàm odoratiſſimo. Eodémq; modo iterũ ac ſæpius coquũt, donec virus euaneſcat. Multi priuatim ſic taurorum, leonúmque, ac pantherarum, & camelorum pinguia curari iubent. Vſus dicetur ſuis locis. Communis & ratio medullarum eſt. Omnes molliunt, explent, ſiccant, excalfaciunt. Laudatiſſima ceruina, mox vitulina, dein hircina & caprina. Curantur ante autumnum recentes lotæ, ſiccatæque in vmbra per cribrum. Dein liquatæ per lintea exprimuntur, ac reponuntur in fictili locis frigidis. Inter omnia autem communia animalium vel præſtantiſſimi effectus fel eſt. Vis eius excalfacere, mordere, ſcindere, extrahere, diſcutere. Minorũ animalium ſubtilius intelligitur, & ideo ad oculorũ medicamenta vtilius exiſtimatur. Taurino præcipua potentia, etiam in ære pellibúſque colore aureo ducendis. Omne autem curatur recens præligato ore lino craſſo, demiſſum in feruentem aquam ſemihora, mox ſiccatum ſine Sole, atque in melle conditum. Damnatur equinum tantùm inter venena, ideo Flamini ſacrorũ equum tangere non licet, cùm Romæ publicis ſacris equus etiam immoletur. Quin & ſanguis eorum ſepticam vim habet. Item e-

quarum, præterquàm virginum erodit, emarginat hulcera. Taurinus quidem recens inter venena est, excepta Ægyra. Ibi enim sacerdos Terræ vaticinatura, tauri sanguinē bibit priùs quàm in specum descendat. Tantum potest sympathia illa, de qua loquimur, vt aliquando religione aut loco fiat. Drusus Tribunus plebis traditur caprinum bibisse, cum pallore & inuidia veneni sibi dati insimulare Q. Cepionē inimicum vellet. Hircorum sanguinis tanta vis est, vt ferramentorum subtilitas non aliter acriùs induretur, scabritia tollatur vehemētiùs, quàm lima. Non igitur & sanguis animalium inter communia dici potest, & ideo quisque suis dicetur effectibus. Digeremus enim in animalia singula vsus, plurimúmq; contra serpentes. Exitio his esse ceruos nemo ignorat, vt si quæ sunt, extractas cauernis mandentes. Nec verò ipsi spirantésq; tantùm aduersantur, sed membratim quoque. Fugari eos nidore cornus si vratur, dictum est: at è summo gutture vstis ossibus, congregari dicuntur. Pelles eiusdem animalis substratæ, securos præstant ab eo metu somnos. Coagulum quoque ex aceto potum ab ictu: & si omnino tractatum sit, eo die non ferit serpens. Testes quoq; eius inueterati, vel genitale maris, salutariter dantur in vino: item ventres qui centipelliones vocantur. Fugiunt & omnino dentem cerui habentes, aut medulla perunctos seuóve cerui aut hinuli. Summis autem remediis præfertur hinulei coagulum, matris vtero execti, vt indicauimus. Sanguine quoque ceruino si vnà vrantur dracontion & cunilago & anchusa lentisci ligno, cōtrahi serpentes dicunt. Dissipari deinde, si sanguine detracto adiiciatur pyrethrum. Inuenio apud autores

tores Græcos animal ceruo minus, & pilo demum ſimile, quod ophion vocatur. Sardiniam id tãtùm ferre ſolitam. Hoc interiiſſe arbitror, & ideo medicinas ex eo omitto.

Medicinæ de apro, & capris, & equis feris, & remedia ex beſtiis contra omnes morbos.

CAP. X.

APri quoque cerebrum contra eas laudatur cum ſanguine. Iecur etiam inueteratũ cũ ruta potum ex vino. Item adeps cum melle reſináque. Simili modo verrinum iecur, exemptis duntaxat fibris, quatuor obolorum pondere, vel cerebrum in vino potum. Caprarum cornu vel pilis accenſis, fugari ſerpentes dicunt, cinerémque eorum potum vel illitum contra ictus valere: item lactis hauſtus cum vua taminia, vel vrinæ cum aceto ſcillite: caſeũ caprinum cum origano impoſitum, vel ſeuum cum cera. Millia præterea remediorum ex eo animali demonſtrantur, ſicut apparebit: quod equidem miror, cùm febri negetur carere. Amplior potentia feris eiuſdem generis, quod numeroſiſſimum eſſe diximus. Alia verò & hircis. Democritus etiamnum effectus eius auget, qui ſingularis natus ſit. Fimo quoque caprarum in aceto decocto illini ictus ſerpentium placet, & recentis cinere in vino: atque in totum difficiliùs ſe recolligentes à ſerpentium ictu, in caprilibus optimè conualeſcunt. Qui efficacius volunt mederi, occiſæ capræ aluum diſſectam cum fimo intus reperto ſtatim illigant. Alij carnem recentem hœdorum pilo ſuffiunt, eodémque nidore fugant ſerpentes. Vtuntur & pelle eorum recente ad plagas, carne & fimo equi in agro paſti, coagulo leporis ex aceto, contráque ſcorpionẽ &

murem araneum. Aiunt autem non feriri leporis coagulo perunctos. A scorpione percussis, fimum capræ efficacius cum aceto decoctum auxiliatur: lardum iúsque decocti potum his, qui buprestim hauserint. Quinetiam si quis asino in aurem percussum à scorpione se dicat, transire malum protinus tradunt: venenatáque omnia accenso eius pulmone fugere. Et fimo vituli suffiri percussos à scorpione prodest. Canis rabidi morsu facta vulnera circuncidunt ad viuas vsque partes quidam, carnémque vituli admouent, & ius ex eodem carnis decoctæ dāt potui, aut axungiam cum calce tusam. Laudant hirci iecur, quo imposito, ne tentari quidem aquæ metu affirmant. Laudant & capræ fimum ex vino illitum, aut melle: melis & cuculi, & hirundinis decoctum & potum. Ad reliquos bestiarum morsus caprinum caseum siccum cum origano imponunt, & bibi iubent, ad hominis morsus carnem bubulam coctam: efficacius vituli, si non ante quintum diem soluant. Veneficiis rostrum lupi resistere inueteratum aiunt, ob ídque villarum portis præfigunt. Hoc idem præstare & pellis è ceruice solida existimatur: quippe tanta vis est animalis, præter ea quæ retulimus, vt vestigia eius calcata equis afferant torporem. Iis qui argentum viuum biberint, lardum remedio est. Asinino lacte poto venena restinguntur, peculiariter si hyoscyamum potum sit, aut viscum, aut cicuta, aut lepus marinus, aut opocarpathum,: aut pharicon, aut dorycnium, & si coagulum alicui nocuerit: nam id quoque venenum est in prima lactis coagulatione. Multos eius & alios vsus dicemus. Sed meminisse oportebit recenti vtendum, aut nō

mulio

multo posteà tepefacto. Nullum enim celeriùs euanescit. Ossa quoque asini confracta & decocta, contra leporis marini venenum dantur. Omnia eadem onagris efficaciora. De equiferis non scripserunt Græci, quoniam terræ illæ non gignebant. Veruntamen fortiora omnia eadem, quàm in equis, intelligi debent. Lacte equino venena leporis marini & toxica expugnantur. Nec vros aut bisontes habuerunt Græci in experimentis, quanquam boue fero refertis Indiæ syluis: portione tamen eadem efficaciora omnia ex his credi par est. Sic quoque lacte bubulo cuncta venena expugnari tradunt, maximè suprà dicta, & si ephemerum impactum sit, aut si cantharides datæ, vomitione omnia egeri: sic & caprino iure cantharides. Contra ea verò quæ exhulceratione enecant, seuum vitulinum seu bubulum auxiliatur. Nam contra sanguisugas potas butyrum remedio est, cum aceto ferro calefacto: quod & per se prodest contra venena. Nam si oleum non sit, vicem eius repræsentat. Multipedum morsus cum melle sanat. Omasi quoque iure poto venena suprà dicta expugnari putãt, priuatim verò aconita & cicutas: itémque vitulino seuo. Caprinus caseus recens, his qui viscum biberint: lac verò contra cantharidas remedio est, & contra ephemerum potum cum taminia viua. Sanguis caprinus decoctus cum medulla contra toxica venena sumitur: hœdinus contra reliqua. Coagulum hœdi contra viscum & chamæleontem album, sanguinémque taurinum, contra quem & leporis coagulum ex aceto. Contra pastinacam verò & omnium marinorum ictus vel morsus, coagulum leporis, vel hœdi, vel agni, drach-

mæ pondere ex vino. Leporis coagulum & contra venena additur antidotis. Papilio quoque lucernarum luminibus aduolans, inter mala medicamenta numeratur. Huic contrarium est iecur caprinum, sicut fel veneficiis ex mustela rustica factis.

De remediis ad morborum multa genera ex animalibus. CAP. XI.

HInc deinde reuertemur ad genera morborum. Capilli defluuia vrsinus adeps admisto ladano & adianto continet, alopeciásque emendat, & raritatem superciliorum cum fungis lucernarum, ac fuligine quæ est in rostris earum. Porrigini cum vino prodest. Ad hanc & cornus ceruini cinis è vino, vtque non tædia animalium capillis a inhærescant. Item fel caprinum cum creta Cimolia & aceto, sic vt paululum capilli inarescant: item fel hircinum cum vrina tauri. Si verò vetus sit, etiam furfures adiecto sulphure emendat. Cinere genitalis asinini spissari capillum putant & è canitie vindicari, si rasis illinatur, plumbóque tritus cum óleo. Densari & asinini pulli cum vrina: admiscéntque nardum fastidij gratia. Alopecias felle taurino cum Ægyptio alumine tepefactis illinunt. Capitis hulcera manantia, vrina tauri efficaciter sanat: item hominis vetus, si cyclaminũ adiiciatur & sulphur. Efficacius tamen & vitulinum fel: quo cum aceto calefacto, & lendes tolluntur. Semen vitulinum cum sale tritum, capitis hulceribus vtilissimũ. Laudatur & vulpium adeps, sed præcipuè fel, & fimum cum sinapis pari modo illitum. Caprini cornus farina vel cinis, magísq; hircini, addito nitro & tamaricis semine, & butyro oleó-

a Alij leg. increscant.

oleóque, priùs capite raso, mirè continent ita fluentem capillum. Sicut & canis cinere ex oleo illito supercilia nigrescunt. Lacte caprino lendes tolli tradunt: fimo cum melle alopecias expleri: item vngularum cinere cum pice, fluentem capillum contineri. Leporinus cinis cum oleo myrteo, capitis dolores sedat: itē aqua pota, quæ è bouis aut asini potu relicta est, & si credimus, vulpis masculæ genitale circunligatum: cornus ceruini cinis illitus ex aceto vel rosaceo, aut ex irino. Oculorum epiphoras bubulo seuo cum oleo cocto illinunt. Ceruini cornus cinere scabrities eorum inungunt: mucrones autem ipsos efficaciores putant. Lupi excrementis circunlini suffosiones prodest. Cinere eorum cum Attico melle inungi obscuritates: item felle visino. Epinyctidas, adipe aprugno cum rosaceo. Vngulæ asininæ cinis inunctus suo lacte, cicatrices oculorum, & albugines tollit. Medulla bubula ex dextro crure priore trita cum fuligine, pilis & palpebrarum vitiis angulorúmque occurrit: calliblepharíque modo fuligo in hoc vsu temperatur: optimè ellychnio papyraceo oleóque sesamino, fuligine in nouum vas pennis detersa. Efficacissimè tamen euulsos ibi pilos coërcet. Felle tauri cum oui albo, collyria fiunt, aquáque dissoluta inunguntur per quatriduū. Seuum vituli cum anseris adipe & ocimi succo, genarum vitiis aptissimum est. Eiusdem medullæ cum pari pondere ceræ & olei vel rosacei, addito ouo, duritiæ genarum illinuntur. Caseo molli caprino imposito ex aqua calida epiphoræ sedātur: si tumor sit, ex melle. Vtrūq; verò sero calido fouendum. Sicca lippitudo, lumbulis suum tostis atque contritis, & ima

positis tollitur. Capras negant lippire, quoniam eæ quasdam herbas edant: ita dorcades. Et ob id fimum earum cera circundatum noua Luna deuorare iubent, & quoniam noctu æquè quoque cernant. Sanguine hircino sanari lusciolos putant: nyctalopas à Græcis dictos: capræ verò iocinere, in vino austero decocto. Quidam inassati iocineris sanie inungunt, aut felle capræ, carnésque eas vesci, & dum coquantur oculos vaporari præcipiunt. Id quoque referre arbitrantur, si rutili coloris fuerint. Volunt & oculos suffiri, iocinere in ollis decocto: quidam inassato. Fel quidem caprinum pluribus modis assumunt: cum melle, contra caligines: cum veratri candidi tertia parte, contra glaucomata: cum vino, contra cicatrices, & albugines, & caligines, & pterygia, & argema: ad palpebras verò euulso prius pilo, cum succo oleris, ita vt inunctio inarescat. Contra ruptas tuniculas, cum lacte mulieris. Ad omnia autem inueterata, fel efficacius putant. Nec abdicant fimum ex melle illitum, epiphoris, contráq; dolores medullam: item pulmonem leporis. Sedat caliginem fel cum passo aut melle. Lupino quoque adipe, vel medulla suũ, fricari oculos contra lippitudines præcipiunt. Nã vulpinam linguã habentes in armilla, lippituros negant. Aurium dolori & vitiis medetur vrina apri in vitro seruata: fel agri vel suis, vel bubulum, cum oleo cicino & rosaceo æquis portionibus. Præcipuè verò taurinum, cum porri succo tepidum, vel cum melle, si suppuret. Contráque odorem grauem per se tepefactum in malicorio. In ea parte rupta cum lacte mulierum efficaciter sanat. Quidam etiam in grauitate

aures

aures sic perluendas putant. Alij cum senecta serpentium & aceto includunt lanas, ante aqua calida collutas. Aut si maior sit grauitas aurium, fel cum myrrha & ruta in malicorio excalfactum infundunt: lardum quoque pingue: item fimum asini recens cum rosaceo instillatur: omniáque ea tepefacta. Vtilior equi spuma, vel equini fimi recentis cinis cum rosaceo. Seuum bubulum cum adipe anserino, butyrum recens. Vrina capri vel tauri, vel fullonia vetus calefacta, vapore per lagenæ collum subeũte. Admiscent & aceti tertiam partem: & aliquid vrinæ vituli, qui nondum herbam gustauerit. Fimum etiam misto felle eiusdem. Et cutem, quam relinquũt angues, excalfactis priùs auribus. Lana autem medicamina ea includũtur. Prodest & seuum vituli cũ anseris adipe, & ocimi succo eiusdẽ medulla admisto cumino trito infusa. Virus verrinum è scropha exceptum priùs quàm terram attingat, contra dolores. Auribus fractis glutinum à naturis vitulorum factum, & in aqua liquatum. Aliis vitiis adeps vulpium. Item fel caprinum cum rosaceo tepido, aut priori succo: aut si sint a rupta ibi aliqua, è lacte mulieris. Si grauitas sit audiendi, fel bubulum cũ vrina capræ, vel hirci, vel si pus sit. In quocunque autẽ vsu putant hæc efficaciora in cornu caprino per dies viginti infumata. Laudant & coagulum leporis tertia denarij parte, dimidiáque sagapeni in ammineo vino. Parotidas vrsinus adeps comprimit, pari pondere ceræ & taurini seui. addunt quidam hypocisthidem: & per se butyrum illitum, si priùs foueantur fœnigræci decocti succo. Efficacius cum strichno. Prosunt & vulpium testes, & taurinus sanguis ari-

a suppurata ibi *Dal*.

ctus tritus. Vrina capræ calefacta instillata auribus: fimúmque eiusdem cum axũgia illitum. Dentes mobiles confirmat ceruini cornus cinis, doloréſque eorum mitigat, siue infricentur siue colluantur. Quidam efficaciorem ad omnes eoſdem vſus crudi cornus farinam arbitratur. Dẽtifricia vtroque modo fiunt. Magnum remedium eſt & in luporum capitis cinere. Certúmque eſt in excrementis eorum plerunque inueniri oſſa. Hæc adalligata eũdem effectum habent. Item leporina coagula per aurẽ infuſa contra dolores: & capitis eorum cinis dentifriciũ eſt. Adiectóque nardo mulcet graueolentiam oris. Aliqui murinorum capitũ cinerẽ miſcuiſſe malunt. Reperitur in latere leporis acui os ſimile, hoc ſcarificari dentes in dolore ſuadent. Talus bubulus accenſus, eos qui labãt cum dolore, admotus cõfirmat. Eiuſdem cinis cum myrrha, dentifricium eſt. Oſſa quoque ex vngulis ſuum combuſta, eundem vſum præbent: item oſſa ex acetabulis pernarum, circa quæ coxendices vertuntur. Iiſdem ſanari, demiſſis in fauces, iumentorum vermi-nationes notum eſt: ſed & combuſtis dentes confirmari. Aſinino quoque lacte percuſſu vexatos aut dentium eiuſdem cinere: lichene itẽ equi cum oleo infuſo per aurẽ. Eſt autem hoc non hippomanes, quod alioqui noxium omitto, ſed in equorum genibus, ac ſuper vngulas. Præterà in corde equorum inuenitur os, dentibus caninis maximè ſimile: hoc ſcarificari dolorem, aut exempto dente emortui equi maxillis ad numerum eius qui doleat, demonſtrant. Equarum virus à coitu in ellychniis accenſum Anaxilaus prodidit, equĩnorum capitum viſus repræſentare monſtrificè; ſimiliter

ex asinis. Nam hippomanes tantas in veneficio vires habet, vt affusum æris misturæ in effigiẽ equæ Olympiæ, admotos mares equos ad rabiem coitus agat. Medetur dentibus & fabrile glutinum, in aqua decoctum illitúmque, & mox paulò detractum, ita vt confestim colluantur vino, in quo decocti sunt cortices mali Punici dulcis. Efficax habetur & caprino lacte collui dẽtes, vel felle taurino. Talorum capræ recentium cinis dentifricio placet, & omnium ferè villaticarum quadrupedum, ne sæpius eadem dicantur.

Ad faciei vitia, ceruicis & pectoris morbos.
CAP. XII.

CVtem in facie erugari & tenerescere: & candorem custodire lacte asinino putant. Notúmque est quasdam quotidie D. custodito numero fouere. Poppæa hoc Neronis principis instituit, balinearum quoque sic folio temperato, asinarum gregibus ob hoc eam comitantibus. Impetus pituitæ in facie, butyro illita tolluntur: efficacius cum cerussa. Syncero verò vitia quæ serpunt, insuper imposita farina hordeacea. Hulcera in facie membrana è partu bouis madida. Friuolum videatur, non tamen omittendum, propter desideria *a* mulierum: Talum candidi iuuenci, quadraginta diebus noctibúsque, donec resoluatur in liquorem decoctum & illitum linteolo, cãdorem cutísque erugationem præstare. Fimo taurino malas rubescere aiunt. non crocodileam illini meliùs, sed foueri frigida & antè & posteà iubent. Æstates, & quæ decolorem faciunt cutem, fimum vituli cum oleo & gummi manu subactum emendat

a mulierũ, talum candidi iumẽti. *Dal.*

Hulcera oris ac rimas, seuum vituli vel bouis cum adipe anseris,& ocimi succo. Est & alia mistura seuo vituli cum medulla cerui,& albæ spinæ foliis vnà tritis. Idem præstat & medulla cum resina, vel si vaccina sit iúsque è carne vaccina. Lichenas oris præstantissimè vincit glutinum factum è genitalibus vitulorum, liquatum aceto cum sulphure viuo, ramo ficulneo permistum, ita vt bis die recens illinatur. Item lepras ex melle & aceto decoctum, quas & iecur hirci calidum illitum tollit: sicut elephantiasin fel caprinum: etiamnum lepras ac furfures, tauri, vel addito nitro. Vrina asini circa Canis ortum maculas in facie: fel vtriusque per sese aqua infractum, euitatísque solibus ac ventis post detractam cutem. Similis effectus in taurino seuo vitulinóve felle, cum semine cunilæ ac cinere à cornu ceruino, si Canicula exoriente comburatur. Asinino seuo cicatricibus ac licheni leprisque maximè color redditur. Hirci fel & lẽtigines tollit, admisto caseo ac viuo sulphure spongiæque cinere, vt mellis sit crassitudo. Aliqui inueterato felle vti maluere, mistis calidis furfuribus pondere oboli vnius, quatuórque mellis, priùs defricatis maculis. Efficax eiusdem & seuum cum melanthio, & sulphure, & iride. Labrorum fissuris cum adipe anserino, ac medulla ceruina resináque & calce. Inuenio apud autores, his qui lentiginem habeant, negari Magicæ sacrificiorum vsum. Lacte bubulo aut caprino tõsillæ & arteriæ exulceratæ leuantur. Gargarizatur tepidum, vt est expressum aut calefactum, Caprinum vtilius, cum malua decoctum & sale exiguo. Linguæ exhulcerationi & arteriarum prodest ius omasi gargarizatu: tonsillis autem priuatim

natim renes vulpium aridi, cum melle triti illitique: anginæ fel taurinum vel caprinum cũ melle. Iecur melis ex aqua oris grauitatẽ, hulceráque butyrum emendat. Spinam aliúdve quid faucibus adhærens, felis extrinsecus fimo perfricatis, aut reddi aut delabi tradunt. Strumas discutis fel aprinum, vel bubulum tepidum illitum. Nam coagulum leporis è vino in linteolo exhulceratis duntaxat imponitur. Discutit & vngulæ asini vel equi cinis ex oleo aqua illitus, & vrina calefacta: & bouis vngulæ cinis ex aqua. fimum quoque feruens ex aceto. Item seuum caprinum cum calce, aut fimũ ex aceto decoctum, testésque vulpini. Prodest & sapo: Gallorum hoc inuentum rutilandis capillis, ex seuo & cinere. Optimus fagino & caprino, duobus modis, spissus ac liquidus: vterque apud Germanos maiore in vsu viris, quàm fœminis. Ceruicum dolores butyro aut adipe vrsino perfricãtur: rigores bubulo seuo: quod & strumis prodest cum oleo. a Dolorem inflexibilem (opisthotonon vocant) leuat vrina capræ auribus infusa, aut fimum cum bulbis illitum: vngues contusos fel cuiuscunque animalis circumligatum: pterygia digitorum fel taurinum aqua calida dissolutum. Quidam adiiciunt sulphur & alumen, pari pondere omnium. Tussim iecur lupi ex vino tepido sanat, vrsinúmque fel admisto melle, aut ex cornu bubuli summis partibus cinis: vel saliua equi, triduo potu eam mori tradunt: pulmo ceruinus cum gula sua arefactus in fumo, dein tusus ex melle quotidiano eclígmate. Efficacior est ad id subulo ceruorum generis. Sanguinem expuentes: ceruini cornus cinis: coagulum leporis tertia parte denarij cum terra Samia &

a Rigorẽ. *Vet. & Gal.*

vino myrteo potum sanat. Eiusdem fimi cinis in vino vesperi potus nocturnas tusseis: pili quoque leporis suffiti, extrahunt pulmonibus difficiles excreationes. Purulentas autem exhulcerationes pectoris pulmonisque, & à pulmone grauεolentiam halitus, butyrum efficacissimè iuuat, cum pari modo mellis Attici decoctum, donec rufescat, & matutinis sumptum ad mensuram ligulæ. Quidam pro melle, laricis resinam addere maluerunt. Si sanguis reiiciatur, efficacem tradunt bubulum sanguinē, modicè & cum aceto sumptum: nam de taurino credere, temerarium est. Sed glutinum taurinum tribus obolis cum calida aqua bibitur in vetere sanguinis excreatione.

Ad stomachi & lumborum dolores, & renū vitia.

CAP. XIII.

STomachum exhulceratum lactis asinini potus reficit: item bubuli. Rosiones eius caro bubula admisto aceto & vino cocta. Rheumatismos cornus ceruini cinis. Sanguinis excreationes hœdinus sanguis recens, ad cyathos ternos cum aceto acri pari modo feruens potus: coagulum tertia parte ex aceto potum. Iocineris dolores, lupi iecur aridum ex mulso: asininum iecur aridum cum petroselini partibus duabus, ac nucibus tribus, ac melle tritum, & in cibo sumptum: sanguis hircinus cibo aptatus. Suspiriosis ante omnia efficax est potus equiferorum sanguinis. Proximè lactis asinini tepidi cum bulbis decocti, ita vt serum ex eo bibatur, addito in tres heminas cyatho nasturtij albi, perfusi aqua, deinde melle diluti. Iecur quoque vulpinum, aut pulmo in vino nigro, aut fel vrsinum in aqua, laxat meatus spirandi. Lumborum dolores

&

& quæcunque alia mollire opus sit vrsino adipe perfricare conuenit cinerem aprini aut suilli fimi inueterati, aspergi potione vini. Afferunt & Magi sua commenta. Primum omnium rabiem hircorū, si mulceatur barba, mitigari: eadem præcisa, non abire eos in alienū gregem. Huic admiscent fimum caprinum, & subdito linteolo vncto caua manu, quantum pati possit, feruens, sustineri iubent: ita vt si læua pars doleat, hæc medicina in dextra manu fiat, aut è contrario. Fimum quoque ad eum vsum acus æreæ punctis tolli iubent. Modus curationis est, donec vapor ad lumbos sentiatur peruenire. Posteà verò manum porro tuso illinunt, item lumbos ipso fimo cum melle, suadéntque in eodem dolore & testes leporis deuorare. Ischiadicis fimum bubulum imponunt, calefactum in foliis cinere feruenti. In renúmque dolore leporis renes crudos deuorari iubent, aut certè coctos, ita ne dente contingantur. Ventris quidem dolore tentari negant talum leporis habentes. Lienen sedat fel apri vel suis potum: vel ceruini cornus cinis in aceto. Efficacissimè tamen inueteratus lien asini, ita vt in triduo sentiatur vtilitas. Asinini pulli fimum, quod primùm edidit (polean vocant Syri) datur in aceto mulso. Datur & equi lingua inueterata ex vino præsentaneo medicamento, vt didicisse se ex Barbaris Cæcilius Biō tradidit. Et lien bubulus simili modo. Recens autem assus vel elixus, In cibo. In vesica quoque bouis alij capita xx. tusa cum aceti sextario imponuntur ad liēnis dolorem. Eadem ex causa emi lienem vituli, quanti indicatus sit, iubeat Magi, nulla pretij contatione: quoniam hoc quoque religiosè pertineat: diui-

ſúmque per longitudinem annecti tunicæ vtrinque, & induentem pati decidere ad pedes: dein collectum in vmbra arefacere. Cùm hoc fiat, ſimul reſidere lienem ægri vitiatum, liberarique eum morbo dicitur. Prodeſt & pulmo vulpium cinere ſiccatus, atque in aqua potus. Item hœdorum lien impoſitus.

Ad aluum ſiſtendam, cœliacos, dyſentericos, inflationes alui, rupta, teneſmon, & tineas, & colum. CAP. XIIII.

ALuum ſiſtit ceruinus ſanguis: item cornus cinis: iecur aprinum ex vino potum citra ſalem, recénſque: item aſſum ſuillum, vel hircinum decoctum in vini hemina. Coagulum leporis in vino ciceris magnitudine: aut ſi febris ſit ex aqua. Aliqui & gallam adiiciunt, alij per ſe leporis ſanguine contenti ſunt lacte cocto. Equini fimi cinis in aqua potus. Taurini cornus veteris ex parte ima cinis, inſperſus potioni aquæ. Sanguis hircinus in carbone decoctus. Corium caprinum cum ſuo pilo decoctum, ſucco epoto. Coagulum equi: & ſanguis caprinus, vel medulla, vel iecur aluum ſoluit. Fel lupi cum elaterio vmbilico illigatum. Vel lactis equini potus: item caprini cum ſale & melle. Capræ fel cum cyclamini ſucco & aluminis modico. Aliqui & nitrum & aquam adieciſſe malunt. Fel tauri cum abſinthio tritum ac ſubditum paſtillo. Butyrum largius ſumptum cœliacis & dyſentericis medetur, & iecur vaccinum. Cornus ceruini cinis, tribus digitis captus in potione aquæ. Coagulum leporis ſubactum in pane: ſi verò ſanguinem *a* detrahunt, in polenta. Aprini vel ſuilli vel leporini fimi cinis, inſperſus

a detrudũt *Dal.*

ſus

ſus potioni tepidæ vini. Vituli quoque ius vulgariter darum, inter auxilia cœliacorum & dyſentericorum tradunt. Lactis aſinini potus vtilior, addito melle. Nec minùs efficax fimi cinis ex vino, vtrique vitio. Item polea ſuprà dicta. Equi coagulum, quod aliqui hippacen vocant, etiamſi ſanguinem detrahant: vel fimi cinis, dentiúmque eiuſdem tuſorum farina, ſalutaris dicitur: & bubuli lactis decocti potus. Dyſentericis addi mellis exiguum præcipiunt: & ſi tormina ſint, cornus ceruini cinerem, aut fel taurinum cumino miſtum, & cucurbitæ carnes vmbilico imponere. Caſeus recens vaccinus immittitur ad vtrunque vitium. Item butyrum heminis quatuor, cum reſinæ terebinthinæ ſextante, aut cum malua decocta, aut roſaceo. Datur & ſeuum vitulinum, aut bubulum. Item medullæ excoquuntur cum farina & cera exiguóque oleo, vt ſorberi poſſint. Medulla & in pane ſubigitur. Lac caprinum ad dimidias partes decoctum. Si ſint & tormina, additur protropum. Torminibus ſatis eſſe remedij in leporis coagulo poto è vino tepido, vel ſemel, arbitrantur aliqui. Cautiores, & ſanguine caprino cũ farina hordeacea, & reſina, ventrem illinunt. Ad omnes epiphoras ventris illini caſeum mollem ſuadent: veterem autem in farina tritum, cœliacis & dyſentericis dari, cyatho caſei in cyathis vini tribus. Sãguis caprinus decoctus cum medulla dyſentericis. Iecur aſſum capræ, cœliacis ſubuenit, magiſque etiam hirci, in vino auſtero decoctum potúmque, vel ex oleo myrteo vmbilico impoſitum. Quidam decoquunt à tribus ſextariis aquæ ad heminam, addita ruta. Vtuntur & liene aſſo capræ hir-

cive, & seuo hirci in pane qui cinere coctus sit, capræ à renibus maximè, vt per se hauriatur, protinúsque modicè frigidam sorberi iubent. Aliqui & in aqua decoctum suum admista polenta, & cumino, & anetho, acetóque. Illinunt & ventrem cœliacis, fimo cum melle decocto. Vtuntur ad vtrunque vitium & coagulo hœdi in vino myrtite, magnitudine fabæ poto: & sanguine eiusdem in cibum formato quem sanguiculum vocant. Infundunt dysentericis & glutinum taurinum, aqua calida resolutum. Inflationes autem discutit vitulinū fimum in vino decoctum. Intestinorum vitiis magnoperè prodest coagulum ceruorum decoctū cum lente betáque, atque ita in cibo sumptum. Leporis pilorum cinis cum melle decoctus. Lactis caprini potus decoctus cum malua exiguo sale addito. Et si coagulum addatur, maioribus emolumentis fiat. Eadem vis est & in seuo caprino in sorbitione aliqua, vti protinus hauriatur, frigida aqua. Item feminum hœdi cinis rupta intestina sarcire mirè traditur. Fimum leporis cum melle decoctum: & quotidie fabæ magnitudine sumptum, ita vt deploratos sanauerint. Laudāt & caprini capitis cum suis pilis decocti succum. Tenesmos, id est, crebra & inanis voluntas egerendi, tollitur poto lacte asinino: item bubulo. Tinearum genera pellit ceruini cornus cinis potus. Quæ in excrementis lupi diximus inueniri ossa, si terram non attigerint, collo medentur adalligata brachio. Polea quoque suprà dicta magnopere prodest in sapa decocta. Item suilli fimi farina addito cumino in aqua rutæ decoctæ. Cornus ceruini teneri cinis, cochleis. Africanis cum testa sua tusis mistus, in vini potione.

Ad

Ad vesicæ cruciatus & calculos: de genitalium & sedis vitiis, & inguinum remedia.

CAP. XV.

VEsicæ calculorúmque cruciatibus auxiliatur vrina apri, & ipsa vesica pro cibo sumpta: Efficacius, si prius fumo maceretur vtrunque. Vesicam elixam mandi oportet, & à muliere fœminæ suis. Inueniuntur & in iocineribus eorum lapilli, aut duritie lapillis similes. candidi, sicuti in vulgari sue: quibus contritis atque potis in vino, pelli calculos aiunt. Ipsi apro tam grauis sua vrina est, vt nisi egesta fugæ non sufficiat, ac velut deuinctus opprimatur. Exuri illa tradunt eos. Leporis renes inueterati, in vino poti, calculos pellunt. In perna suis articulos esse diximus, quorum decoctum ... us facit vrinæ vtile. Asinini renes inueterati ... ritique, & in vino mero dati, vesicæ medentur. Calculos expellunt lichenes equini ex vino aut mulso poti diebus xl. Prodest & vngulæ equinæ cinis, in vino, aut aqua. Item fimum caprarum in mulso, efficacius syluestrium. Pili quoque caprini cinis. Verendorum carbunculis, cerebrum apri vel suis, sanguisque. Vitia verò, quæ in eadem parte serpunt, iecur eorum combustum, maximè iuniperi ligno cum charta & arthenico sanat: fimi cinis: fel bubulum cum alumine Ægyptio ac muria ad crassitudinem mellis subactum: insuper beta ex vino cocta imposita: caro quoque. Manantia verò hulcera, ... euum cum medulla vituli in vino decoctum, vel caprinum cum melle rubique succo: vel si serpant, fimum etiam prodesse cum melle dicunt aut cum aceto, & per se butyrum. Testium tumor cũ seuo vituli, addi-

to nitro cohibetur : vel fimo eiuſdem ex aceto decocto. Vrinæ incontinentiam cohibet veſica aprina, ſi aſſa mandatur. Vngularum apri vel ſuis cinis potioni inſperſus. Veſica fœminæ ſuis combuſta ac pota. Item hœdi, vel pulmo : Cerebrum leporis in vino : Eiuſdem teſticuli toſti, vel coagulum cum anſerino adipe in polenta : Renes aſinini in mero triti potique. Magi verrini genitalis cinere poto ex vino dulci demonſtrant vrinam facere in canis cubili, ac verba adiicere, ne ipſe vrinam faciat, vt canis, in ſuo cubili. Rurſus ciet vrinam veſica ſuis, ſi terram non attigerit, impoſita pubi. Sedis vitiis præclarè prodeſt fel vrſinum cum adipe. Quidam adiiciunt ſpumam argenti ac thus. Prodeſt & butyrum cum adipe anſerino ac roſaceo. Modum ipſæ res ſtatuunt, vt ſint illitu faciles. Præclarè medetur & taurinum fel, in linteolis conceptis : rimáſque perducit ad cicatricem, Inflationibus in ea parte, ſeuum vituli maximè ab inguinibus cum ruta : cæteris vitiis medetur ſanguis caprinus cum polenta. Item fel caprinum condylomatis per ſe. Item fel lupinum ex vino. Panos & apoſtemata in quacunque parte, ſanguis vrſinus diſcutit : item taurinus aridus tritus. Præcipuum tamen remedium traditur in calculo onagri : quem dicitur cùm interficiatur reddere vrinã, liquidiorem initio, ſed in terra ſpiſſantem ſe. Hic adalligatus femini, omnes impetus diſcutit, omnique ſuppuratione liberat. Eſt autem rarus inuentu ; nec ex omni onagro, ſed celebri remedio. Prodeſt & vrina aſini cum melanthio. Et vngulæ equinæ cinis cum oleo & aqua illitus. Sanguis equi, præcipuè admiſſarij, & ſanguis bubulus: item

item fel. Caro quoque eosdem effectus habet calida imposita: & vngulæ cinis ex aqua aut melle: vrina caprarum, hircorúmque carnes in aqua decoctæ: aut fimum ex his cum melle decoctum: fel vrsinum siue verrinum: vrina suum in sana imposita. Femina atteri adurique equitatu notum est. Vtilissimum est ad omnes inde causas, spumam equi ex ore inguinibúsque illinire. Inguina & ex hulcerum causa intumescunt. Remedio sunt equi setæ tres, totidem nodis alligatæ intra hulcus.

Ad podagras, ad morbū comitialem, ad sideratos, morbúmque regium, ossáque fracta, remedia. CAP. XVI.

PODAGRIS medetur vrsinus adeps, taurinúmque seuum pari pondere & ceræ. Addunt quidam hypocisthida & gallam. Alij hircinum præferunt seuum cum fimo capræ, & croco sinapíve, vel caulibus ederæ tritis ac perdicio vel flore cucumeris syluestris. Item bouis fimum cum aceti fæce. Magnificant & vituli, qui nondum herbam gustauerit, fimum, aut per se sanguinem tauri: vulpem decoctam viuam, donec ossa tantùm restent: lupúmve viuum oleo cerati modo incoctum: seuum hircinum, cum helxines parte æqua, sinapis tertia: fimi caprini cinerem cum axungia. Quin & ischiadicos vri sub pollicibus pedum eo fimo feruente, vtilissimè tradunt. Articulorúmque vitiis fel vrsinum vtilissimū esse, & leporis pedes adalligatos. Podagras quidam mitigare pede leporis viuentis abscisso, si quis secum assiduè habeat. Perniones vrsinus adeps, rimásque pedum omnes sarcit: efficacius alumine addito, seuum caprinum: dentium equi farina, aprinum vel suillum

fel cum adipe pulmo impositus: & subtriti sint contusive offensatione, si verò adusti frigore, leporini pili cinis. Eiusdem pulmo contusis dissectus, aut pulmonis cinis. Sole adusta, seuo asinino aptissimè curantur: item bubulo cum rosaceo. Clauos & rimas callique vitia, fimum, apri vel suis recens illitum ac tertio die solutum sanat: talorum cinis, pulmo aprinus, aut suillus, aut ceruinus. Attritus calceamentorum, vrina asini cum luto suo illita. Clauos seuum bubulum cum thuris polline. Perniones verò corium combustum: melius ex vetere calceamento. Iniurias è calceatu, ex oleo corij caprini cinis. Varicum dolores sedat fimi vitulini cinis, cũ lilij bulbis decoctus, addito melle modico, itémque omnia inflammata & suppurationes minantia. Eadem res & podagricis prodest, & articulariis morbis, è maribus præcipuè vitulis. Articulorum attritis, fel aprorum vel suum, linteo calefacto impositum, vitulique qui nondum herbam gustauerit, fimum: item caprinum cum melle in aceto decoctum. Vngues scabros seuum vituli emendat: item caprinum admista sandaracha. Verrucas verò aufert vitulini fimi cinis ex aceto: asini vrinæ lutum. Comitiali morbo testes vrsinos edisse prodest, vel aprinos bibisse ex lacte equino, aut ex aqua: item aprinam vrinam ex aceto mulso: efficaciùs, quæ inaruerit in vesica sua. Dantur & suum testiculi inueterati tritique in suis lacte, præcedente vini abstinentia, & sequente continuis diebus. Dantur & leporis sale custoditi pulmones, cum thuris tertia parte, in vino albo, per dies xxx. item coagula eiusdem. Asini cerebrum ex a-

qua

qua mulsa, infumatum prius in foliis, semuncia per dies: vel vngularum eius cinis cochlearibus binis toto mense potus. Item testes sale asseruati, & aspersi potioni, in asinarum maximè lacte, vel ex aqua. Membrana partus earum, præcipuè si marem pepererint, olfactata accedente morbo comitialium resistit. Sunt qui è mare nigróque cor edendum cum pane sub dio prima aut secunda Luna præcipiant. Alij carnē, aliqui sanguinem aceto dilutum per dies xl. bibendum. Quidam vrinam equi aquæ ferrariæ ex officinis miscēt, eadémque potione & lymphaticis medentur. Comitialibus datur & lactis equini potus lichénque in aceto mulso bibendus. Dantur & carnes caprinæ in rogo hominis tostæ, vt volunt Magi. Seuum earum cum felle taurino pari pondere decoctum & in folliculo fellis reconditum, ita ne terram attingat, potum verò sub limine ex aqua. Morbum ipsum deprehendit caprini cornus vel ceruini vsti nidor. Sideratis vrina pulli asinini nardo admisto perunctione prodesse dicitur. Regio morbo cornus ceruini cinis: sanguis asinini pulli ex vino. Item fimum asini pulli, quod primum edidit à partu datum fabæ magnitudine è vino medetur intra diem tertium. Eadem & ex equino pilo similitérque vis est. Fractis ossibus præsentaneus maxillarum apri cinis vel suis. Idem lardum elixum atque circunligatum mira celeritate solidat. Costis quidem fractis laudatur vnicè caprinum fimum ex vino vetere, aperit, extrahit, persanat. Febris arcet ceruorum caro vt diximus. Eas quidem quæ certo dierum numero redeũt, oculus lupi dexter salsus adalligatúsque,

si credimus Magis. Est genus Febrium, quod amphemerinon vocant. Hoc liberari tradunt, si quis è vena auris asini tres guttas sanguinis in duabus heminis aquæ hauserit. Quartanis Magi excrementa felis cum digito bubonis adalligari iubent, & ne recidant, non remoueri septeno circuitu. Quis hoc, quæso inuenire potuit? quæve est ista mistura? cur digitus potissimùm bubonis electus est? Modestiores iecur felis decrescente Luna occisæ inueteratum sale, ex vino bibendum ante accessiones quartanæ dixere. Iidem Magi fimi bubuli cinere consperso puerorum vrina illinunt digitos pedum, manibúsque leporis cor adalligãt. Coagulum ante accessionem propinant. Datur & caseus caprinus recens cum melle diligenter sero expresso.

Ad melancholicos, lethargicos, hydropicos: ad ignem sacrum, & ad dolores neruorum remedia.

CAP. XVII.

MElancholicis fimum vituli in vino decoctũ remedio est. Lethargicos excitat asini lichen, naribus illitus ex aceto: caprini cornus nidor aut pilorum: iecur aprinum. Itaque & veternosis datur. Phthisicis medẽtur, iecur lupi ex vino, macri sui fœminæ herbis pastæ lardum, carnes asininæ ex iure sumptæ. Hoc genere maximè in Achaia, curant id malum. Fimi quoque aridi, sed pabulo viridi pasto boue, fumum harundine haustum prodesse tradunt. Bubuli quoq; cornus mucronẽ exustum. duorũ cochleariorũ mẽsura, addito melle, pilulis deuoratis. Capræ seuo in pulte ex alica & phthisin & tussim sanari, vel recenti cum mulso

ſo liquefacto, ita vt vncia in cyathum addatur, rutæque ramo permiſceatur, nō pauci tradunt. Rupicapræ ſeui cyatho, & lactis pari mēſura, deploratum phthiſicum conualuiſſe certus author affirmat. Sunt & qui ſuum fimi cinerem profuiſſe ſcripſerint in paſſo: & cerui pulmonem, maximè ſubulonis: ſiccatum in fumo, tritúmque in vino. Hydropicis auxiliatur vrina veſicæ apri paulatim data in potus: efficaciùs quæ inaruerit cum veſica ſua. Fimi ceruini, maximè ſubulonis, ſed & bubuli, de armentinis loquor (quod bolbiton vocāt) cinis cochleariorum trium in mulſi hemina, bouis fœminæ in mulieribus, & ex altero ſexu in viris: quod veluti myſterium occultarunt Magi: Fimum vituli maſculi illitum: Fimi vituli cinis cum ſemine ſtaphylini, æqua portione ex vino: Sanguis caprinus cum medulla. Efficaciorem putant hircorum, vtique ſi lentiſco paſcantur. Igni ſacro vrſinus adeps illinitur, maximè qui eſt ad renes: vitulinum fimum recens, vel bubulum: caſeus caprinus ſiccus cum porro: ramenta pellis ceruinæ deiecta pumice, ex aceto trita. Rubori cum prurigine, equi ſpuma aut vngulæ cinis. Eruptionibus pituitæ, aſinini fimi cinis cum butyro. Papulis nigris, caſeus caprinus ſiccus ex melle & aceto in balineis, oleo remoto. Puſtulis ſuilli fimi cinis aqua illitus, vel cornus ceruini cinis. Luxatis recens fimum aprinum vel ſuillum: item vitulinum: verris ſpuma recens cum aceto: fimum caprinum cum melle. Bubula caro impoſita tumorem ſanat. Fimum ſuillum in teſta calefactum tritúmque cum oleo, duritias corporum omnes tollit optimè. Adeps è lupis illitus, in his quæ rumpere opus eſt, plurimum

proficit. Fimum bubulum in cinere calefactũ, aut caprinum in vino vel aceto decoctum. In furunculis seuum bubulum cum sale: aut si dolor est intinctum oleo, liquefactum sine sale, similíque modo caprinum. In ambustis vrsinus adeps cum lilij radicibus: aprinum aut suillum fimum inueteratum: setarum ex his è penicillis tectoriis cinis cum adipe tritus: tali bubuli cinis, cum cera & medulla ceruina: fel tauri: fimum leporis. Sed caprarum fimus sine cicatrice sanare dicitur. Glutinum præstantissimum fit ex auribus taurorum & genitalibus. Nec quicquam efficacius prodest ambustis. Sed adulteratur nihil æquè, quibusuis pellib. inueteratis, calceamentísque etiam decoctis. Rhodiacum fidelissimum: eóque pictores & medici vtuntur: Id quoque quò candidius, eo probatius. Nigrum & lignosum damnatur. Neruorum doloribus, fimum caprinum decoctum in aceto cum melle, vtilissimum putant, vel putrescente neruo. Spasmata & percussu vitiata fimo aprugno curant, vere collecto & arefacto. Sic & quadrigis agendis tractos rotáve vulneratos: & quoquomodo sanguine contuso, vel si recens illinatur. Sunt qui incoxisse aceto, vtilius putent. Quin & in potu farinam eam ruptis conuulneratísque & euersis ex aceto salutarem promittunt. Reuerentiores cinerem eius ex aqua bibunt. Ferúntque & Neronem principem hac potione recreari solitum, cum sic quoque a se trigario approbare vellet. Proximam suillo fimo vim putant.

a se trigarium.

Ad

Ad sanguinem sistendũ, & contra hulcera & carcinomata, ad scabiem remedia: & quæ infixa corpori extrahunt, & quæ cicatricibus prosunt.

CAP. XVIII.

SAnguinem sistit coagulum ceruinum ex aceto: item leporis. Huius quidem & pilorum cinis: item ex fimo asinino cinis: & pilorum quidem cinis illitus. Efficacior vis è maribus aceto admisto, & in lana ad omne profluuium imposito, similiter ex equino capite & femine. Aut fimi vitulorum cinis illitus ex aceto. Item caprini cornus vel fimi ex aceto. Hircini verò iocineris dissecti sanies efficacior: & cinis vtriusque ex vino potus, vel naribus ex aceto illitus. Hircini quoque vtris vinarij duntaxat cinis, cum pari pondere resinæ: quo genere sistitur sanguis, & vulnus glutinatur. Hœdinum quoque coagulum ex aceto, & feminum eius combustorum cinis, similiter pollere traduntur. Hulcera sanat in tibiis cruribúsque adeps vrsinus, admista rubrica. Quæ verò serpunt, fel aprugnum cum resina & cerussa: maxillarum apri vel suum cinis: fimum suum illitum siccum: item caprinum ex aceto subferuefactum. Cætera purgantur & explentur butyro: cornus ceruini cinere, vel medulla cerui: felle taurino cum cyprino oleo, aut fimo caprino, aut hircino. Fimum recens suum, vel inueterati farina illinitur vulneribus ferro fractis. Phagedænis & fistulis immittitur fel tauri, cum succo porri, aut lacte mulierum, vel sanguis aridus cum cotyledone herba. Carcinomata curat coagulum leporis, cum pari pondere capparis aspersum vino, gangrænas vrsinum fel:

penna illitum: asini vngularum cinis ea quæ serpunt hulcera inspersus. Sanguis equi adrodit carnes septica vi: Item fimi equini inueterati fauilla. Ea verò quæ phagædenas vocant in hulcerum genere, corij bubuli cinis cum melle. Caro vituli recentia vulnera non patitur intumescere: fimum bubulum cum melle. Feminum vituli cinis sordida hulcera, & quæ cacoethe vocant, è lacte mulieris sanat. Recentes verò plagas ferro illatas, glutinum taurinum liquefactum, tertio die solutum. Caseus caprinus siccus ex aceto ac melle, purgat hulcera. Quæ verò serpant, cohibet seuum cum cera: item addita pice ac sulphure percurat. Similiter proficit ad cacoethe, hœdi feminum cinis è lacte mulieris. Et aduersus carbunculos, suis fœminæ cerebrum tostum illitúmque. Scabiem hominis, asininæ medullæ maximè abolent: vrinæ eiusdem cum suo luto illitæ. Butyrum etiam, quod in iumentis proficit cum resina calida: glutinum taurinum in aceto liquefactum, addita calce: fel caprinum cum aluminis cinere: boas fimum bubulum: vnde & nomen traxere. Canum scabies sanantur bubulo sanguine recenti: iterúmque, cùm inarescat, illito & postero die abluto cinere lixiuo. Spinæ ac similia corpori extrahuntur felis excrementis: item capræ ex vino: coagulo quocunque, sed maximè leporis cum thuris polline & oleo, aut cum visci pari pondere, aut cum propoli. Cicatrices nigras seuum asininum reducit ad colorem. Fel vituli extenuat calefactum. Medici adiiciunt myrrham & mel & crocum, æreáque pyxide condunt. Aliqui & florem æris admiscent.

Ad

Ad muliebria mala medicina, & ad infantium morbos, & Veneris remedia.

CAP. XIX.

MVlierum purgationes adiuuat fel taurinũ lana succida appositum. Olympias Thebana addidit hyssopum & nitrum. Cornus ceruini cinis potus. Item vuluas laborantes, illitu quoque: & fel taurinum cum opio appositum obolis binis. Vuluas & pilo ceruino suffire prodest. Tradunt, ceruas cùm senserint se grauidas, lapillum deuorare: quem in excrementis repertum, aut in vulua (nam & ibi inuenitur) custodire partus adalligatum. Inueniuntur & ossicula in corde & in vulua, perquàm vtilia grauidis parturientibúsque. Nam de pumice, qui in vaccarum vtero simili modo inuenitur, diximus in natura boum. Lupi adeps illitus vuluas mollit, dolores etiam iecur. Carnes lupi edisse parituris prodest: aut si incipientibus parturire sit iuxtà qui ederit, adeò, vt etiam contra illatas noxias valeat. Eũdem superuenire, perniciosum est. Magnus & leporis vsus mulieribus. Vuluas adiuuat pulmo aridus potus: profluuia iecur cum Samia terra ex aqua potum: secundas coagulum: cauentur pridiana balinea. Illitum quoque cum croco & porri succo, vellere appositum, abortus mortuos expellit. Si vuluæ leporum in cibis sumantur, mares concipi putant. Hoc & testiculis eorum & coagulo profici. Conceptum leporis vtero exemptum his quæ parere desierint, restibilem fœcunditatem afferre. Sed pro conceptu, leporis saniem & viro Magi propinant. Item virgini nouem grana fimi vt stent perpetuò mammæ. Coagulum quoque ob id cum melle illinunt: sanguinem,

a *Quidã legunt*, nolũt, *ex vet. cod. & Ch.*

vbi euulsos pilos renasci a volunt. Inflationi vuluæ, fimum aprugnum suillúmve cum oleo illini prodest. Efficaciùs sistit farina aridi, vt aspergatur potioni, vel si grauidæ aut puerperæ torqueantur. Lacte suis poto cum mulso adiiuuantur partus mulierum. Per se verò potum, deficientia vbera puerperarum replet. Eadem circunlita sanguine fœminæ suis, minùs crescent. Si dolent, lactis asinini potu mulcentur: quod addito melle sumptum, & purgationes earum adiuuat. Sanat & vuluarum exhulcerationes eiusdem animalis seuum inueteratum; & in vellere appositum duritiem vuluarum emollit. Per se verò recens vel inueteratum, ex aqua illitum, psilothri vim obtinet. Eiusdem animalis lien inueteratus, ex aqua illitus mammis, abundantiam facit: vuluas suffitu corrigit. Vngulæ asininæ suffitæ partum maturant, vt vel abortus euocetur: nec aliter adhibentur, quoniam viuentem partum necant. Eiusdem animalis fimum si recens imponatur, profluuia sanguinis mirè sedare dicitur. Necnon & cinis eiusdem fimi, qui & vuluæ prodest impositus.

b xL. *Man. & Ch.*

Equi spuma per dies b xx. prius quàm primùm nascantur pili restinguuntur. Item cornus ceruini decocto: meliùs, si recentia sint cornua. Lacte equino iuuantur vuluæ collutæ. Quòd si mortuus partus sentiatur, lichen ex aqua dulci potus eiicit. Item vngulæ suffitu, aut fimum aridum. Vuluas procidentes butyrum infusum sistit. Induratam vuluam aperit fel bubulum rosaceo admisto, fortis vellere cum resina terebinthina imposito. Aiunt & suffitu fimi è mare boue, procidentes vuluas reprimi, partus adiuuari; conceptus verò vacci-

ni

i lactis potu. Sterilitatẽ ob partus vexationem ieri, certũ est. Hanc emendari Olympias Thebana affirmat felle taurino, & adipe serpẽtiũ, & ærugine addito melle, medicatis locis ante coitus. Vitulinũ quoque fel, si in purgationibus fuerit sub coitu aspersum vuluæ, etiam duritiã ventris emollit, & profluuiũ minuit vmbilico perunćto, atque in totũ vuluæ prodest. Modũ statuunt fellis pondere denarij ad *a* apij tertiã, admisto amygdalino oleo, quantum esse satis tẽ appareat: hoc in vellere imponunt. Masculi fel vituli, cum mellis dimidio tritum, seruatur ad vuluas. Carnẽ vituli si cum aristolochia inassatã edãt circa conceptũ, mares parituras promittunt. Medulla vituli in vino ex aqua decocta cum seuo, exhulcerationibus vuluarũ imposita prodest. Item adeps vulpiũ, excrementúmque felium: hoc cum resina & rosaceo impositũ. Caprino cornu suffiri vuluã, vtilissimũ putant. Syluestrium caprarum sanguis cum *b* palma marina pilos detrahit. Cæterarum verò fel, callum vuluarum emollit insperſum, & à purgatione conceptus facit. Sic quoque psilothri vis efficitur, si euulsis pilis triduo seruetur illitum. Profluuium, quamuis immensum, vrina capræ pota sisti, obstetrices promittunt, & si fimum illinatur. Membrana caprarum in qua partus editus, inueterata, potúque sumpta in vino, secundas pellit. Hœdorum pilis suffiri vuluas, vtile putant, & in profluuio sanguinis coagulum bibi, aut hyoscyami semẽ imponi. E boue syluestri nigro si sanguine ricini lumbi perungantur mulieri, tædium Veneris fieri, dicit Osthanes. Idẽ amoris pota hirci vrina, admista propter fastidiũ nardo. Infãtib. nihil butyro vtilius, per se & cũ melle: priuatim

a opij partertiam. *Vet.*

b pila. *Dal.*

& in dentitione & ad gingiuas, & ad oris hulcera. Dens lupi adalligatus, infantium pauores prohibet, dentientíque morbos: quod & pellis lupina præstat. Dentes quidem eorum maximi, equis quoque adalligati, infatigabilẽ cursum præstare dicuntur. Leporum coagulo illito vbere: sistitur infantium aluus. Iecur asini, admista modicè panace, instillatum in os, à comitialibus morbis & aliis infantes tuetur: hoc xl. diebus fieri præcipiunt. Et pellis asinina iniecta, impauidos infantes facit. Dentes qui equis primùm cadunt, facilem dentitionem præstant infantibus adalligati: efficaciùs, si terram non attigere. Lien bubulus in melle editur: & illinitur ad lienis dolores: ad hulcera manantia cum melle. Lien vituli in vino decoctus, tritúsque & illitus, hulcuscula oris. Cerebrum capræ Magi per anulum aureum traiectum, priùs quàm lac detur, infantibus instillant contra comitiales, cæterósque infantium morbos. Caprinum fimum inquietos infantes adalligatum panno cohibet, maximè puellas. Lacte caprino, aut cerebro leporum perunctæ gingiuæ, faciles dentitiones faciunt. Somnos fieri lepore sumpto in cibis Cato arbitratur: vulgus & gratiam corpori in septem dies, friuolo quidem ioco, cui tamen aliqua debeat subesse causa in tanta persuasione. Magi felle capræ, sacrificatæ duntaxat, illito oculis, vel sub puluino posito, somnum allici dicunt. Sudores inhibet cornus caprini cinis è myrteo oleo perunctis. Coitus stimulat fel aprugnum illitum: item medullæ suum haustæ: seuum asininum, anseris masculi adipe permisto illitum. Item à coitu equi. Virgilio quoque descriptum virus,

&

& testiculi equini aridi, vt potioni interi possint, dextérve asini testis in vino potus pro portione, vel adalligatus brachiali. Eiusdem à coitu spuma collecta roseo panno, & inclusa argento, vt Osthanes tradit. Salpe genitale in oleum feruens mergi iubet septies, eóque perungi *a* pertinentes partes. Bialcon cinerem ex eodem bibi, vel tauri à coitu vrinam, lutóque ipso illini pubem. At è diuerso muris fimo illito, cohibetur virorum Venus. Ebrietatem arcet pulmo apri aut suis assus, ieiuni cibo sumptus eo die: item hœdinus.

a pectinis, Vet. Alij leg. perinei.

Mira de animalibus. CAP. XX.

MIra præterea traduntur in iisdem animalibus. Vestigium equi excussum vngula (vt solet plerunque) si quis collectum reponat, singultus remedium esse recordantibus quonam loco id reposuerint. Iecur *b* leporum equinæ vngulæ simile esse, & rumpi equos qui vestigia luporum sub equite sequantur. Talis suum discordiæ vim quandam inesse. In incendiis si fimi aliquid egeratur è stabulis, faciliùs extrahi, nec recurrere oues bouésque. Hircorum carnes virus non resipere, si panem hordeaceum eo die, quo interficiantur, ederint, laserve dilutum biberint. Nullas verò teredinem sentire, Luna decrescente induratas sale. Adeóque nihil omissum, vt leporem surdum celeriùs pinguescere reperiamus. Animalium verò medicinas: si sanguis profluat iumentis, suillum fimum ex vino infundendum. Boum autem morbis seuum, sulphur viuum, allium syluestre, ouum coctum: *c* omnia hæc trita in vino danda, aut vulpis adipem. Carnē

b luporum, Ch.

c Hæ duæ voces in Ch. non leguntur.

a decoctam Caballinam a discoctam, potu suum morbis ut & paulo post Gh. mederi. Omnium verò quadrupedum morbis, capram solidam cum corio, & ranam rubetam discoctas. Gallinaceos non attingi à vulpibus, qui iecur animalis eius aridum ederint: vel si pellicula ex ea collo inducta, galli inierint. Similia in felle mustelæ. Boues in Cypro contra tormina hominem excrementis sibi mederi. Non subteri pedes boum, si priùs cornua pice liquida perungantur. Lupos in agrum nō accedere, si capti vnius pedibus infractis, cultróque adacto paulatim sanguis circa fines agri spargatur, atque ipse defodiatur in eo loco, ex quo cœperit trahi. Aut si vomerem, quo primus sulcus eo anno in agro ductus sit, excussum aratro, focus Larium, quò familia conuenit, absumat: ac lupum nulli animalium nociturum in eo agro, quandiu id fiat. Hinc deinde reuertemur ad animalia sui generis, quæ aut placida non sunt, aut fera.

C. PLI-

C. PLINII SE-CVNDI NATVRALIS HISTORIAE Liber XXIX.

PROOEMIVM.

De origine medicinæ, & quando primùm clinice: & quando primùm iatraleptice, & de Chrysippo & Erasistrato, & empirice, & Herophilo, & reliquis illustribus Medicis: & quoties ratio medicinæ mutata sit, & qui primus Romæ Medicus, & quando, & quid de Medicis antiqui Romani iudicauerint, & vitia medicinæ.

CAP. I.

NATVRA remediorum, atq; multitudo instantium ac præteritorum, plura de ipsa medendi arte cogunt dicere: quanquam non ignarus sim, nullis antè hæc Latino sermone condita, ancépsque lubricum esse rerum omnium nouarum, talium vtique quàm steriles gratiæ difficultates in promendo: sed quoniam occurrere verisimile est omnium qui hæc cognoscant cogitationi, quonam modo exoleuerint *a* in medicinæ vsu, quę tam parata atq; pertinentia erant: mirúmque & indignum protinus subit, nullam artium inconstantiorem fuisse, & etiamnum sæpius mutari, cùm sit fructuosior nulla. Diis primùm inuentores suos assignauit, & cælo dicauit. Necnon & hodie multifariã ab oraculis

a in medicina, quæ iã. *Dal.*

medicina petitur. Auxit deinde famam etiam crimine, ictum fulmine Æsculapium fabulata, quoniam Tyndariden reuocauisset ad vitam. Nec tamen cessauit narrare alios reuixisse opera sua, clara Troianis temporib. quibus fama certior, vulnerũ tamẽ dũtaxat remediis. Sequẽtia eius (mirũ dictu) in nocte densissima latuere vsque ad Peloponnesiacũ bellũ: tunc eã reuocauit in lucẽ Hippocrates, genitus in insula Coo in primis clara ac valida, & Æsculapio dicata. Is cùm fuisset mos, liberatos morbis scribere in templo eius Dei quid auxiliatum esset, vt posteà similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur, atque (vt Varro apud nos credit) iam templo cremato, instituisse medicinam hanc, quæ Clinice vocatur. Nec fuit posteà quæstus modus, quoniam Prodicus Selymbriæ natus, discipulus eius, instituens quam vocant Iatralepticen, reunctoribus quoque Medicorum ac mediastinis vectigal inuenit. Horum placita Chrysippus ingenti garrulitate mutauit, plurimúmque etiam ex Chrysippo discipulus eius Erasistratus, Aristotelis filia genitus. Hic Antiocho rege sanato c. talentis donatus est à rege Ptolemæo filio eius, vt incipiamus & præmia artis ostendere. Alia factio ab experimentis se cognominans Empiricen, cœpit in Sicilia, Acrone Agrigentino Empedoclis Physici autoritate commendato. Dissedérúntque eæ scholæ: & omnes eas damnauit Herophilus in musicos pedes venarũ pulsu descripto per ætatũ gradus. Deserta deinde & hæc secta est, quoniam necessè erat in ea literas scire. Mutata & quã posteà Asclepiades (vt retulimus) inuenerat. Auditor eius Themison fuit, qui quæ inter initia scripsit, illo mox recedente à vita, ad sua

placita mutauit. Sed & illa Antonius Musa a eiusdem autoritate Diui Augusti, quem contraria medicina graui periculo exemerat. Multos prætereo Medicos, celeberrimósque ex iis Cassios, Calpitanos, Aruntios, Albutios, Rubrios, ccl. H S. annua mercede iis fuere apud principes. Q. verò Stertinius imputauit principibus quod H S. quingenis annuis contentus esset: sexcena enim sibi quæstu vrbis fuisse numeratis domibus ostendebat. Par & fratri eius merces à Claudio Cæsare infusa est: censúsque, quanquam exhausti operibus Neapoli exornata, heredi b H S. cc. reliquere, quantum ad eã ætatẽ Aruntius solus. Exortus deinde est Vectius Valens, adulterio Messalinæ Claudij Cæsaris nobilitatus, paritérque eloquentiæ assectator. Is eam potentiam nactus, nouam instituit sectam. Eadem ætas Neronis principatu ad Thessalum transiliuit, delentem cuncta maiorum placita, & rabie quadam in omnis æui medicos perorantem, quali prudentia ingenióque, æstimari vel vno argumento abundè potest, cum monumento suo (quod est Appia via) iatronicem se inscripserit. Nullius histrionum equarúmque trigarij comitatior egressus in publico erat: cùm Crinas Massiliensis arte geminata, vt cautior religiosiórque, ad siderum motus ex ephemeride Mathematica cibos dando, horásque obseruando, autoritate eum præcessit. Nupérque centies H S. reliquit muris patriæ, mœnibus quoque aliis penè non minori summa extructis. Hi regebant fata, cùm repentè ciuitatem Charmis ex eadem Massilia inuasit, damnatis non solùm prioribus Medicis, verùm & balineis: frigidáque etiam hybernis algoribus lauari persuasit. Mersit ægros in lacus.

a *Al.* & quidem.

b *Hermola.* *hic legit* sestertia trecenta: *Budæus lib.* 2. *de Asse.* sestertiûm trecenties.

Videbamus senes Consulares vsque in ostentationem rigentes. Qua de re extat etiam Annæi Senecæ adstipulatio. Nec dubium est, omnes istas famam nouitate aliqua aucupantes, animas statim nostras negotiari. Hinc illæ circa ægros miseræ sententiarum concertationes, nullo idem censente, ne videatur *a* accessio alterius. Hinc illa infelicis monumenti inscriptio, turba se medicorum periisse. Mutatur ars quotidie toties interpollis & ingeniorum Græciæ flatu impellimur. Palámque est, vt quisque inter istos loquendo polleat, imperatorem illico vitæ nostræ necísque fieri: ceu verò non millia gentium sine Medicis degant, nec tamē sine Medicina: sicut populus Romanus vltra sexcentesimum annum, nec ipse in accipiendis artibus lentus, Medicinæ verò etiam auidus, donec expertum damnauit. Etenim percensere insignia priscorum in his moribus conuenit. Cassius Hemina ex antiquis autor est, primum è Medicis venisse Romam Peloponneso Archagathum Lysaniæ filium, L. Æmilio, M. Liuio Coss. anno vrbis dxxxv. eíque ius Quiritium datum, & tabernam in compito Acilio emptam ob id publicè. Vulnerarium eum tradunt fuisse vocatum, miréque gratum aduentum eius initio: mox à sæuitia secandi vrendíque, transisse nomen in carnificem, & in tædium artem omnésque Medicos: quod clarissimè intelligi potest ex M. Catone, cuius autoritati triumphus atque Censura minimum conferunt: tanto plus in ipso est. Quamobrem verba eius ipsa ponemus. Dicam de istis Græcis suo loco Marce fili, quid Athenis exquisitum habeā, & quòd bonū sit eorū literas inspicere, non perdiscere. Vincam nequissimū & indocile genus

a assertio, *M.*

genus illorum: & hoc puta vatem dixisse: Quãdocunque ista gens suas literas dabit omnia corrumpet. Tum etiam magis, si Medicos suos huc mittet. Iurarunt inter se barbaros necare omnes Medicina. Sed hoc ipsum mercede faciunt: vt fides iis sit, & facilè disperdant. Nos quoque dictitãt barbaros, & spurcius nos, quã alios opicos, appellatione fœdant. Interdixi tibi de Medicis. Atque hic Cato DCV. anno vrbis nostræ obiit, lxxxv. suo, ne quis illi defuisse publicè tẽpora, aut priuatim vitæ spatia ad experiendum arbitretur. Quid ergo? damnatã ab eo rem vtilissimam credimus? Minimè hercule, subiicit enim qua Medicina & se & coniugem vsque ad longam senectam perduxerit, iis ipsis scilicet, quæ nunc nos tractemus. Profitetúrque esse commentarium sibi, quo medeatur filio, seruis familiaribus, quem nos per genera vsus sui differimus. Non rem antiqui damnabant, sed artem. Maximè verò quæstum esse immani pretio vitæ recusabat. Ideo templum Æsculapij, etiã cùm reciperetur is Deus, extra vrbem fecisse, iterúmque in insula, traduntur. Et cùm Græcos Italia pellerẽt, diu etiam post Catonem excepisse Medicos. Augebo prouidentiam illorum. Solam hanc artium Græcarum nondum exercet Romana grauitas in tanto fructu, paucissimi Quiritium attigere, & ipsi statim apud Græcos trãsfugæ. Imò verò autoritas aliter quàm Græcè eam tractãtibus, etiam apud imperitos expertésque linguæ, non est. Ac minus credunt, quæ ad salutem suam pertinent, si intelligunt. Itaque hercule in hac artium sola euenit, vt cuicunque Medicum se professo statim credatur, cùm sit periculum in nullo mendacio maius.

Non tamen illud intuemur : adeò blanda est ſperandi pro ſe cuique dulcedo. Nulla prætereà lex, quæ puniat inſcitiam capitalem, nullum exemplum vindictæ. Diſcunt, periculis noſtris, & experimenta per mortes agunt: Medicóque tantùm hominem occidiſſe impunitas ſumma eſt. Quinimo tranſit conuitium, & intemperantia culpatur. Vtróque qui periere arguuntur. Sed decuriæ pro more cenſuris principum examinantur: inquiſitio per *a* parietes agitur: &qui de nummo iudicet, à Gadibus columníſque Herculis accerſitur: de exilio verò non niſi die xl. quinque electis viris datur tabella. At de iudice ipſo quales in conſilium eunt, ſtatim occiſuri? Meritò, dum nemini noſtrum libet ſcire, quid ſaluti ſuæ opus ſit. Alienis pedibus ambulamus: alienis oculis agnoſcimus: aliena memoria ſalutamus: aliena viuimus opera. Perierúntque rerum naturæ pretia & vitæ argumenta. Nihil aliud pro noſtro habemus, quàm delicias. Non deſeram Catonem tam ambitioſæ artis inuidiæ à me obiectum, aut Senatum illum, qui ita cenſebat, ídque non criminibus artis arreptis, vt aliquis expectauerit. Quid enim venenorum fertilius, aut vnde plures teſtamentorum inſidiæ? Iam verò & adulteria etiam in principum domibus, vt Eudemi in Liuia Druſi Cæſaris: item Valētis, in qua dictum eſt regina. Non ſint artis iſta, ſed hominum. Non magis hæc vrbi timuit Cato, vt equidem credo, quàm reginas. Ne auaritiam quidē arguam, rapacéſque nundinas pendentibus fatis, & dolorum indicaturam, ac mortis arrham, aut arcana præcepta. Squamam in oculis emouendam potiùs quàm extrahendam: per quæ effectum eſt, vt nihil magis prodeſſe vide-

a *Alij leg.* parentes. *Alij* partes.

videretur, quàm multitudo grassantiũ. Neque enim pudor, sed æmuli pretia sũmittunt. Notum est ab eodem Charmide vnum ægrum ex prouincialibus H. S. C. dãnato ademisse Claudium principem. Eidémque in Gallia exulanti, & deinde restituto acquisitum non minus intra paucos annos. Et hæc personis imputentur. Ne fæcem quidem aut inscitiam eius turbæ arguamus, ipsorúmque intẽperantiam in morbis, aquarum calidarum diuerticulis: imperiosam inediam, & ab iisdem deficientibus cibos sæpius die ingestos, mille prætereà pœnitentiæ modis, culinarum etiam præceptis & vnguentorum misturis, quando nullàs omisere vitæ illecebras. Inuehi peregrinas merces, conciliariquea extrema pretia, displicuisse maioribus crediderim equidem, non tamen hoc Catonem prouidisse, cùm damnaret artem. Theriace vocatur excogitata compositio luxuriæ. Fit ex rebus externis, cùm tot remedia dederit natura, quæ singula sufficerent. Mithridaticum antidotum ex rebus liiij. componitur, interim nullo pondere æquali, & quarundam rerum sexagesima denarij vnius imperata. Quo Deorum perfidiam istam monstrante? Hominum enim subtilitas tanta esse non potuit. Ostentatio artis & portentosa scientiæ venditatio manifesta est. Ac ne ipsi quidem illam nouere. Comperíque vulgo pro cinnabari Indica in medicamenta minium addi, inscitia nominis, quod esse venenũm docebimus inter pigmenta. Verùm hæc ad singulorum salutem pertinent. Illa autem, quæ timuit Cato, atque prouidit, innocentiora multo & parua opinatu, quæ proceres artis eiusdem in semetipsis fatentur. Illa perdidere

a externa

imperij mores, illa quæ sani patimur, luctatus, ceromata, ceu valetudinis causa instituta, balineæ ardentes, quibus persuasere in corporibus cibos coqui, vt nemo non minùs validus exiret, obedientissimi verò efferrentur. Potus deinde ieiunorum ac vomitiones, & rursus perpotationes, ac pilorum euiratio instituta resinis eorum: Itémque pectines in fœminis quidem publicati. Ita est profectò, lues morum, nec aliunde maior, quàm è medicina, vatẽ prorsus quotidie facit Catonem, & oraculum. Satis esse ingenia Græcorum inspicere, non perdiscere. Hæc fuerint dicenda pro Senatu illo, sexcentísque populi Romani annis aduersus artem, in qua conditione insidiosissima autoritatem pessimis boni faciunt: simul contra attonitas quorundam persuasiones, qui prodesse nisi pretiosa non putant. Neque enim dubitauerim aliquibus fastidio futura quæ dicentur animalia: at non Virgilio fuit nominare formicas nulla necessitate; & curculiones, ac lucifugis congesta cubilia blattis: non Homero inter prælia Deorum improbitatẽ muscæ describere: non naturæ gignere ista, cùm gignat hominẽ. Proinde causas quisque & effectus, non res, æstimet. Ordiemur autem à cõfessis, hoc est, lanis ouísque, vt obiter rebus præcipuis honos in primis perhibeatur. Quædam etiam si alienis locis, tamen obiter dici necesse erit. Nec deerat materiæ pompa, si quicquam aliud intueri liberet, quàm fidem operis. Quippe inter prima proditis etiam ex cinere phœnicis nidóque medicis, ceu verò id certum esset, atque non *fabulosum. Irridere est vitæ remedia post millesimum annum reditu-

ditura monstrare.

De medicinis lanarum. CAP. II.

LAnis autoritatem veteres Romani etiam religiosam habuere, postes à nubentibus *a* ea cingi. *a* attingi iubentes. Prætérque cultum & tutelam contra frigora, succidæ plurima præstant remedia ex oleo vinóque aut aceto, prout quæque mulceri mordeníve opus sit, & astringi laxaríve, luxatis membris; dolentibúsque neruis impositæ, & crebrò suffusæ. Quidam etiam salem admiscent luxatis. Alij cum lana rutam tritam adipémque imponunt. Item contusis tumentibúsque. Halitus quoque oris gratiores facere traditur, confricatis dentibus atque gingiuis admisto melle. Prodest & phreneticis suffitu. Sanguinem in naribus sistit cum oleo rosaceo, & alio modo indita auribus obturatis spissius. Quin & hulceribus vetustis imponitur cum melle. Vulnera ex vino, vel aceto, vel aqua frigida & oleo expressa sanat. Arietis vellera lota frigida ex oleo madefacta, in muliebribus malis inflammationes vuluæ sedant. Et si procidant, suffitu reprimunt. Succida lana imposita subditáque mortuos partus euocat. Sistit etiam profluuia earum. At canis rabiosi morsibus iuculcata post diem septimum soluitur. Reduuias sanat ex aqua frigida. Eadem nitro, sulphure, oleo, aceto, pice liquida feruentibus tincta, quàm calidissima imposita bis die lumborum dolores sedat. Sanguinem sistit ex ariete succida, articulos extremitatum præligans. Laudatissima omnis è collo, natione verò Galatica, Tarentina, Attica, Milesia. Succidam imponunt & desquamatis, percussis, liuidis, incussis, collisis, contri-

a Lips.

tis, deiectis, capitis & aliis doloribus, stomachi inflammationi ex aceto & rosaceo. Cinis eius illinitur attritis, vulneratis, ambustis. Et in oculorum medicamenta additur: item in fistulas auresque suppuratas. Ad hæc detonsam eam, alij verò euulsam decisis summis partibus siccant, carpúntque, & in fictili crudo componunt, ac melle perfundunt *a* vtrunque. Alij assulis tedæ subiectis, & subinde interstratis, oleo aspersam accendunt, cinerémque in labellis aqua addita confricant manu, & considere patiuntur, idque sæpius mutantes aquam, donec linguam astringat leniter, nec mordeat. Tum cinerem reponunt. Vis eius septica est, efficacissiméque genas purgat. Quin ipsæ sordes pecudum sudórque feminum & alarum adhærentes lanis (œsipum vocant) innumeros propè vsus habent. In Atticis ouibus genito palma. Fit pluribus modis, sed probatissimum, lana ab his partibus recenti concerpta, aut quibuscunque sordibus succidis primùm collectis, ac lento igni in æneo vase subferuefactis & refrigeratis, pinguéque quod supernatet, collecto in fictili vase, iterúmque decocta priori materia: quæ pinguitudo vtraque frigida aqua lauatur, & in linteo *b* siccatur, ac Sole torretur, donec candida fiat ac translucida. Tum in stannea pyxide conditur. Probatio autem, vt sordium virus oleat, & manu fricante ex aqua non liquetur, sed albescat vt cerusa. Oculis vtilissimum contra inflammationes genarúmque callum. Quidam in testa torrent, donec pinguedinem amittat, vtilius tale existimantes erosis & duris genis, angulis scabiosis & lacrymantibus. Hulcera non oculorum modò sanat

a vrúntque Vet. & Dios.

b *Fortè* saccatur. *i. colo trāsmittitur qua voce vsus est cap. 19. lib. 20.*

ſanat,ſed oris etiam & genitalium cum anſerino adipe. Medetur & vuluæ inflammationibus, & ſedis rhagadiis & condylomatis cum meliloto ac butyro. Reliquos vſus eius ſuo loco digeremus. Sordes quoque caudarum concretæ in pilulas, ac ſiccatæ per ſe tuſæque in farinam & illitæ dentibus mirè proſunt, etiam labantibus,gingiuíſque , ſi carcinoma ſerpat. Iam verò pura vellera aut per ſe impoſita cæcis doloribus,aut accepto ſulphure: & cinis eorum genitalium vitiis. Tantúmque pollent,vt medicamentis quoque ſuperponãtur. Medentur ante omnia & pecori ipſi, ſi faſtidio non paſcatur. Cauda enim quàm arctiſſimè præligata , euulſa inde lana, ſtatim veſcuntur. Tradúntque quod extra nodum ſit è cauda præmori.

De ouorum natura. CAP. III.

LAnæ habent & cum ouis ſocietatem ſimul fronti impoſitæ contra epiphoras. Non opus eſt eas in hoc vſu radicula eſſe curatas:neque aliud,quàm candidum ex ouo , in fundi ac pollinem thuris. Oua per ſe infuſo candido oculis epiphoras cohibent, vrentéſque refrigerant. Quidam cum croco præferunt,& pro aqua miſcent collyriis. Infantibus verò contra lippitudines vix aliud remedium eſt.butyro admiſto recenti.Eadem cum oleo trita ignes ſacros leniunt, betæ foliis ſuperilligatis.Candido ouorum in oculis & pili reclinantur Hammoniaco trito admiſtóque.Et vari in facie cum pineis nucleis,ac melle modico. Ipſa facies illita Sole non aduritur. Ambuſta aquis ſi ſtatim ouo occupentur, puſtulas non ſentiunt. Quidam admiſcent farinam hordeaceam , & ſalis parum. Hulceri-

bus verò ex ambusto cum candido ouorum tostum hordeum & suillo adipe, mirè prodest. Eâdem curatione ad sedis vitia vtuntur: infantibus quidem etiam si quid ibi procidat. Ad pedum rimas ouorum candido decocto cum cerussæ denariorum *duûm pondere, pari spumæ argenti, myrrhæ, exiguo deinde vino. Ad ignem sacrum, candido ouorum trito cum amylo. Aiunt & vulnera candido glutinari, calculósque pelli. Lutea ouorum cocta vt indurescant, admisto croco modicè, itē melle & lacte mulieris illita, dolores oculorum mittigant. Vel cum rosaceo & mulio lana oculis imposita; vel cū trito apij semine ac polenta in mulso illita. Prodest & tussientibus per se luteum deuoratum liquidum, ita vt dentibus non attingatur: thoracis distillationibus, faucium scabritiæ. Priuatim contra hæmorrhoidū morsum illinitur, sorbetúrque crudum. Prodest & renibus, vesicæ rosionibus exhulcerationibúsque, & cruenta excreantibus. Quinque ouorum lutea in vini hemina cruda sorbentur dysentericis, cum *a* iure putaminis sui & papaueris succo ac vino. Dantur cœliacis cum vuæ passæ pinguis pari pondere & malicorio, per triduum æquis portionibus. Et alio modo lutea ouorum trium lardi veteris & mellis quadrantibus, vini veteris cyathis tribus trita ad crassitudinem mellis, & cùm opus sit, auellanæ nucis magnitudine ex aqua pota. Item ex oleo fricta terna, totis ouis pridie maceratis in aceto. Sic & lienicis. Sanguinem autem reiicientibus cum tribus cyathis musti. Vtuntur iisdem ad liuentia si vetustiora sint, cum bulbis ac melle. Sistunt & menses mulierū cocta, & ex vino pota

a cinere *Ch.* puluere *Vet.*

infla-

inflationes quoque vuluæ cruda cum oleo ac vino illita. Vtilia sunt & ceruicis doloribus cum anserino adipe & rosaceo. Sedis etiam vitiis durata igni, vt calore quoque prosint. Et condylomatis cum rosaceo. Item ambustis durata ex aqua, mox in pruna putaminibus exustis, tum lutea ex rosaceo illinuntur. Fiunt & tota lutea, quæ vocant schista, cum triduo incubata tolluntur. Stomachum dissolutum confirmant pulli ouorum cum gallæ dimidio, ita ne ante duas horas alius cibus sumatur. Dant & dysentericis pullos in ipso ouo decocto, admista vini austeri hemina, & pari modo olei polentæque. Membrana putaminis detracta siue crudo, siue cocto, labiorum fissuris medetur. Putaminis cinis in vino potus, sanguinis eruptionibus. Comburi sine membrana oportet: sic fit & dentifricium. Idem cinis & mulierum menses cum myrrha illitus sistit. Firmitas putaminum tanta est, vt recta nec vi nec pondere vllo frangantur, nec nisi paululùm inflexa rotunditate. Tota oua adiuuant partum, cum ruta, & anetho, & cumino pota ex vino. Scabiem corporum ac pruritum oleo & cedria mistis tollunt. Hulcera quoque humida in capite cyclamino admista. Ad puris & sanguinis excreationes ouum crudum cum porri sectiui succo, paríque mensura mellis Græci calefactum hauritur. Dantur & tussientibus cocta & trita cum melle, & cruda cum passo oleique pari modo. Infunduntur & virilitatis vitiis singula cum ternis passi ciathis, amylíque semuncia à balineis. Aduersus ictus serpentium cocta tritáque adiecto nasturtio illinuntur. Cibo quot modis iuuent notum est, cùm transmeent fau-

cium tumorem, calfactúque obiter foueant. Nullus est alius cibus, qui in ægritudine alat, neque oneret, simúlque vim potus ac cibi habent. Maceratorum in aceto molliri diximus putamen. Talibus cum farina in pane subactis cœliaci recreantur. Quidam ita resoluta in patinis torreri vtilius putant. Quo genere non aluos tantùm, sed & menses fœminarum sistunt, aut si maior sit impetus, cruda cum farina ex aqua hauriuntur, & per se lutea ex iis decocta in aceto, donec indurescant: iterúmque cum trito pipere torrentur ad cohibendas aluos. Fit & dysentericis remedium singulare, ouo effuso in fictili nouo, eiusdémque oui mensura, vt paria sint omnia, melle, mox aceto, item oleo, confusis crebróque permistis. Quo fuerint ea excellentiora, hoc præsentius remedium erit. Alij eadem mensura pro oleo & aceto resinam adiiciunt rubentem, vinúmque: & alio modo temperant, olei tantùm mensura pari, pineíque corticis duabus sexagesimis denariorum, vna eius quod rhus diximus, mellis obolis quinque simul decoctis, ita vt cibus alius post quatuor horas sumatur. Torminibus quoque multi medentur, oua bina *a* cum aliis piscis quatuor vnà atterendo, viníque hemina calefaciendo, atque ita potui dando. Et ne quid desit ouorum gratiæ, candidum ex his admistum calci viuæ glutinat vitri fragmenta. Vis verò tanta est, vt lignum perfusum ouo non ardeat, ac ne vestis quidem contacta aduratur. De gallinarum autem ouis tantùm locuti sumus, cùm & reliquarum alitum restent magnæ vtilitates, sicut suis locis dicemus. Præterea est ouorum genus in ma-

a In vetusto quodã exẽplari, quãuis alioqui deprauatissimè scripto, postrema litera ex dictione, aliis, principio subsequẽtis dictionis, piscis, *cohærebat. Quo fit, vt hic legendũ coniiciã,* Cũ allij spissis quatuor. *Spicas enim Latini vocant segmenta illa in allij capitibus, quas Græci ἀγλῖθας nominant.*

magna Galliarum fama, omissam Græcis. Angues innumeri æstate conuoluti, saliuis faucium corporúmque spumis artifici complexu glomerantur, anguinum appellatur. Druidæ sibilis id dicunt in sublime iactari, sagóque oportere intercipi, ne tellurem attingat. Profugere raptorem equo: serpentes enim insequi, donec arceantur amnis alicuius interuentu. Experimentum eius esse, si contra aquas fluitet vel auro vinctum. Atque, vt est Magorum solertia occultandis fraudibus sagax, certa Luna capiendum censent, tanquam congruere operationem eam serpentium humani sit arbitrij. Vidi equidem id ouum mali orbiculati modici magnitudine, crusta cartilaginis, velut acetabulis brachiorum polypi crebris, insigne Druidis. Ad victorias litium ac regum aditus mirè laudatur: tantæ vanitatis, vt habentem id in lite in sinu equitem Romanum è Vocontiis, à Diuo Claudio principe interemptum non ob aliud sciã. Hic tamen complexus anguium & efferatorũ concordia, causa videtur esse, quare exteræ gentes caduceum in pacis argumentis circundata effigie anguium fecerint. Neque enim cristatos esse in caduceo mos est. De anserum ouis magnæ vtilitatis, ipsóque ansere dicturi hoc in volumine, debemus honorem & Comagenorum clarissimæ rei. Fit ex adipe anserum, alioquin celeberrimi vsus est, ad hoc in Comagene Syriæ parte cum cinnamo, casia, pipere albo, herba quæ Comagene vocatur, obrutis niue vasis, odore iucundo, vtilissimum ad perfrictiones, conuulsiones, cæcos ac subditos dolores, omniáque quæ acopis curantur: vnguentúmque pariter ac

medicamentum eſt. Fit & in Syria alio modo: adipe auium curato, vt diximus, additis eryſiſceptro, xylobalſame, phœniçe elate; item calamo ſingulorum pondere, qui ſit adipis, cum vino bis aut ter ſubferuefactis. Fit autem hyeme, quoniam æſtate non glaciat: niſi accepta cera. Multa præterea remedia ſunt ex anſere, quod miror, æquè quàm capris. Namque anſer coruúſque ab æſtate in autumnum morbo conflictari dicuntur. De anſerum honore, quem meruere Gallorum in Capitolium aſcenſu deprehenſo, diximus.

Remedia de cane, & ex animalibus quæ placida non ſunt, ſed fera, & ex volucribus, & contra morſus phalangiorum.

CAP. IIII.

EAdem de cauſa ſupplicia annua canes pendunt inter ædem Iuuentutis & Summani, viui in furca ſambucea arbore fixi. Sed plura de hoc animali dici cogunt priſcorum mores. Catulos lactentes adeo puros exiſtimabant ad cibum, vt etiam placandis numinibus hoſtiarum vice vterentur his. a Genito manè catulo res diuina fit, & in cœnis Deûm etiamnum ponitur catulina. Aditialibus quidem epulis celebrem fuiſſe. Plauti fabulæ indicio ſunt. Sanguine canino contra toxica nihil præſtantius putatur. Vomitiones quoque hoc animal monſtraſſe homini videtur. Et alios vſus ex eo mirè laudatos referemus ſuis locis. Nunc ad ſtatutum ordinem pergemus. Aduerſus ſerpentium ictus efficacia habentur, fimum pecudis recens in vino decoctum illitúmque: mures diſſecti & impoſiti, quorum na-

a Genitæ Manę. *Lip.*

natura non est spernenda, præcipuè in assensu siderum (vt diximus) cum lumine lunæ fibrarum numero crescente ac decrescente. Tradunt magi, iocinere muris dato porcis in fico, sequi dantem id animal. In homine quoque similiter valere, sed resólui cyatho olei poto. Mustelarum duo genera: alterum syluestre. Distant magnitudine. Græci vocant ictidas. Harum fel contra aspides dicitur efficax, cæterò venenum. Hæc autem quæ in domibus nostis oberrat, & catulos suos (vt autor est Cicero) quotidie transfert, mutátque sedem, serpentes persequitur. Ex ea inueterata sale denarij pondus in cyathis tribus datur percussis, aut ventriculus coriandro fartus inueteratúsque & in vino potus. Et catulus mustelæ etiam efficacius. Quædã pudenda dictu tanta autorum asseueratione commendantur, vt præterire fas non sit. Siquidem illa concordia rerum, aut repugnantia, medicinæ gignuntur: veluti cimicum animalis fœdissimi, & dictu quoque fastidiendi natura, contra serpentium morsus, & præcipuè aspidum valere dicitur. Item contra venena omnia: argumento, quòd dicunt gallinas, quo die id ederint, non interfici ab aspide: carnes quoque earum percussis plurimum prodesse. Ex his quæ tradunt, humanissimum est, illinire morsibus cum sanguine testudinis: item suffitu eorum abigere: sanguisugas adhærentes, haustásque ab animalibus restinguere in potu datos. Quanquam & oculos quidam iis inungunt tritis cum sale & lacte mulierum, auresque cum melle & rosaceo admistis. Eos qui agrestes sint, & in malua nascantur, crematos cinere permisto rosaceo infundunt auribus.

Cætera quæ de iis tradunt, vomicæ & quartanarum remedia aliorúmque morborum, quanquam ouo aut cera aut faba inclusos censeant deuorandos, falsa, nec referenda arbitror. Lethargi tamen medicinæ cum argumento adhibent, quoniam vincatur aspidum somnifica vis, septenos in cyatho aquæ dantes, puerilibus annis quaternos. *a* Et stranguriæ fistulæque imposuere. Adeò nihil patens illa rerum omnium sine ingentibus causis genuit. Quin & adalligatos læuo brachio binos lana subrepta pastoribus, resistere nocturnis febribus prodiderunt, diurnis in rosaceo panno. Rursus iis aduersus scolopendra, suffitúque necat. Aspides percussos torpore & somno necant, omnium serpentium minimè sanabiles. Sed venenum earum si sanguinem attingit, aut recens vulnus, statim interimit: inueteratum hulcus tardius. De cætero potum quantalibet copia, non nocet. Nō est enim tabifica vis: itaque occisa morsu earum animalia, cibis innoxia sunt. Cunctaret in proferendo ex his remedio, nisi M. Varronem scirem lxxxviij. vitæ anno prodidisse, aspidum ictus efficacissimè curari, hausta à percussis ipsorum vrina. Basilisci, quem etiam serpentes ipsi fugiunt, alios olfactu necantem, qui hominem vel si aspiciat tantùm, dicitur interimere, sanguinem Magi miris laudibus celebrant, coeuntem picis modo & colore, dilutum cinnabri clariorem fieri. Tribuunt ei & successus petitionum à Potestatibus, & à Diis etiam precum, morborúque remedia veneficiorum amuleta. Quidam id Saturni sanguinem appellant. Draco non habet venena. Caput eius limini ianuarum subditum, pro-

a Et in strã guria vrina riæ fistulæ immisere. *Vet. & Dio.*

propitiatis adoratione Diis, fortunatam domum facere promittunt. Oculis eius inueteratis, & cum melle tritis, iunctos non pauescere ad nocturnas imagines, etiam pauidos. Cordis pingue in pelle, dorcadum neruis ceruinis adalligatum in lacerto conferre iudiciorum victoriæ. Primum spondylum aditus potestatum mulcere. Dentes eius illigatos pedibus caprearum ceruinis neruis, mites præstare dominos, potestatésque exorabiles. Sed super omnia est compositio, qua inuictos faciunt Magorum mendacia: Cauda draconis & capite, pilis leonis è fronte & medulla eiusdem, equi victoris spuma, canis vnguibus adalligatis ceruino corio, neruisque cerui alternatis & dorcadis: quæ arguisse non minùs refert, quàm contra serpentes remedia demonstrasse, quoniam hæc morborum veneficia sunt. Draconum adipem venenata fugiunt: item virus ichneumonum, & cutis cinere in aceto perunctos. Viperæ caput impositum vel alterius quàm quæ percusserit, sine fine prodest. Item si quis eam ipsam in vapore baculo sustineat: aiunt enim præcanere: item si quis exustæ eius cinerem illinat. Reuerti autem ad percussum serpentes necessitate naturæ, Nigidius autor est. Caput quidem dissecant Scythæ inter aures ad eximendum lapillum, quem aiunt ab ea deuorari territa. Alij ipso toto capite vtuntur. Fiunt ex vipera pastilli, qui theriaci vocantur à Græcis, quaternis digitis vtrinque amputatis exemptisque interaneis & liuore spinæ adhærente, reliquo corpore in patina ex aqua & anetho discocto, spinisque exemptis, & addita similagine, atque ita in vmbra sic-

catis pastillis, quibus ad multa medicamenta vtuntur. Significandum videtur è vipera tantum hoc fieri. Quidam purgatæ, vt suprà dictum est, adipem cum olei sextario decoquunt ad dimidias. Ex eo, cùm opus sit, ternis stillis additis in oleum perunguntur, vt omnes bestiæ fugiant eos. Prætereà constat, contra omnium serpentium ictus, quamuis insanabiles, ipsarum serpentium exta imposita auxiliari: eósque qui aliquando viperæ iecur coctum hauserint, nunquàm posteà feriri à serpente. Neque anguis venenatus est, nisi per mensem Luna instigatus. Sed prodest viuus comprehensus, & in aqua contusus, si foueatur ita morsus. Quin & inesse ei remedia multa creduntur, vt dicemus, & ideo Æsculapio dicatur. Democritus quidem monstra quædam ex his conficit, vt possint auium sermones intelligi. Atqui anguis Æsculapius Epidauro Romam aduectus est: vulgóque pascitur & in domibus. Ac nisi incendiis semina exurentur, non esset fœcunditati eorum resistere. In orbe terrarum pulcherrimum anguium genus est, quod in aqua viuit, hydri vocantur, nullis serpentium inferiores veneno. Horum iecur seruatum aduersus percussos ab his auxilium est. Scorpio tritus stellionum veneno aduersatur. Fit enim & è stellionibus malum medicamentum. Nam cùm immortuus est vino, faciem eorum qui biberint, lentigine obducit. Ob hoc in vnguento necant eum, insidiantes pelliculum formæ. Remedium est oui luteum, & mel ac nitrum. Fel stellionum tritum in aqua mustelas congregare dicitur. Inter omnia venenata salamandræ scelus maximum est.

est. Cætera enim singulos feriunt, nec plures pariter interimunt: vt omittam, quòd perire conscientia dicuntur homine percusso. neque amplius admitti ad terras: salamandra populos pariter necare improuidos potest. Nam si arbori irrepsit, omnia poma inficit veneno, & eos qui ederint, necat frigida vi, nihil aconito distans. Quinimo si contacto ab ea ligno vel pede crusta panis incoquatur, idem veneficium est: vel si in puteum cadat. Quippe cum saliua eius quacunque parte corporis, vel in pede imo respersa, omnis in toto corpore defluat pilus. Tamen talis ac tanta vis veneni à quibusdam animalium, vt suibus, manditur, domante eadem illa rerum diffidentia. Venenum eius extingui primùm omnium ab his quæ vescantur illa, verisimile est. Quæ prodantur, cantharidum potu, aut lacerta in cibo sumpta: cætera aduersantia diximus, dicemúsque suis locis. Ex ipsis quæ Magi tradunt contra incendia, quoniam ignes sola animalium extinguat, si forent vera, iam esset experta Roma. Sextius Venerem accendi cibo earum, si detractus interaneis, & pedibus, & capite in melle seruentur, tradit, negátque restingui ignem ab iis. Ex volucribus in auxilio contra serpentes primùm vultur est. Annotatum quinque minus virium esse nigris. Pennarum ex his nidore, si vrantur, fugari eas dicunt. Item cor eius alitis habentes, tutos esse ab impetu non solum serpentium, sed etiam ferarum, latronúmque, & regum ira. Carnibus gallinaceorum, ita vt tepeant auulsæ, appositis, venena serpentium domantur item cerebro in vino poto. Parthi gallinæ malunt cerebrum plagis

imponere. Ius quoque ex his potum præclarè medetur, & in multis aliis vsibus mirabile. Pantheræ leonésque non attingunt perunctos eo, præcipuè si & allium fuerit incoctum. Aluum soluit: validiùs è vetere gallinaceo. Prodest & contra longinquas febres, & torpentibus membris tremulísque, & articulariis morbis, & capitis doloribus, epiphoris, inflationibus, fastidiis, incipienti tenesmo, iocineri, renibus, vesicæ, contra cruditates, suspiria. Itaque etiam faciendi eius extant præcepta. Efficacius enim cocti cum olere marino, aut cybio, aut cappari, aut apio, aut herba Mercuriali, aut polypodio: aut anetho: vtilissimè autem in congiis tribus aquæ ad tres heminas cum suprà dictis herbis, & refrigeratum sub dio dari tempestiuis antecedente vomitione. Non præteribo miraculum, quanquam ad medicinam non pertinens: si auro liquescenti gallinarum membra misceantur, consumunt id in se. Ita hoc venenum auri est. At gallinaceis ipsis circulo è sarmentis addito collo, non canunt. Auxiliatur contra serpentes & columbarum caro recens cõcepta, & hirundinũ: bubonis pedes vsti cũ plumbagine herba. Nec omittã in hac quoq; alite exẽplum Magicæ vanitatis. Quippe propter reliqua portentosa mẽdacia, cor eius impositũ mãmę mulieris dormiẽtis sinistræ, tradunt efficere vt omnia secreta pronuntiet. Præterea in pugnã ferentes idẽ fortiores fieri. Eiusdẽ ouo ad capillos remedia demonstrãt. Quis autẽ quæso ouũ bubonis vnquã videre potuit, cũ ipsam auẽ vidisse prodigiũ sit? quis vtiq; experiri, & præcipuè in capillo? Sãguine quidẽ pulli bubonis etiam crispari capillũ promittũt. Cuius generis

ris propè videri poſſint, quæ tradunt & de veſpertilione, ſi ter circunlatus domui viuus, per feneſtram inuerſo capite infigatur, amuletum eſſe: priuatímque ouilibus circunlatum toties, & pedibus ſuſpenſum ſurſum in ſuperlimina-ri. Sanguinem quoque eius cum carduo, contra ſerpentium ictus inter præcipua laudant. Phalangium eſt Italiæ ignotum, & pluriũ generũ. Vnum ſimile formicæ, ſed multo maius, rufo capite, reliqua parte corporis nigra, albis incurſantibus reſperſum guttis. Acerbior huius, quàm veſpæ ictus. Viuit maximè circa furnos & molas. In remedio eſt, ſi quis eiuſdem generis alterum percuſſo oſtendat. Et ad hoc ſeruantur, cùm mortui inueniuntur. Et cortices eorum contriti & poti medentur, & muſtelæ catuli, vt diximus ſuprà. Æquè phalangion Græci vocant inter genera araneorũ, ſed diſtinguunt lupi nomine. Tertium genus eſt eodem phalangij nomine araneus lanuginoſus, grandiſſimo capite. Quo diſſecto inueniri dicuntur intus vermiculi duo, adalligatíque mulieribus ceruina pelle ante Solis ortũ, præſtare ne concipiant, vt Cæcilius in commentariis reliquit. Vis ea annua eſt: quam ſolam ex omni atocio dixiſſe fas ſit, quoniam aliquarum fœcunditas plena liberis tali venia indiget. Vocatur & rhagion acino nigro ſimilis, ore minimo ſub aluo, pedibus breuiſſimis, tanquam imperfectis. Dolor à morſu eius, qualis à ſcorpione. Vrina ſimilis araneis textis. Idem erat aſterion, niſi diſtingueretur virgulis albis. Huius morſu genua labefactantur. Peior vtroque eſt cæruleus lanugine nigra, caliginem concitans, & vomitus araneoſos. Etiamnum deterior, à crabrone penna tantùm

differens. Hic & ad maciem perducit. Myrmecion formicæ similis capite, aluo nigra, guttis albis distinguentibus, vesparum dolore torquet. Tetragnathij duo genera habent: peior, medium caput distinguente linea alba, & transuersa altera. Hic oris tumorem facit. At cinereus posteriori parte candicans, lentior. Minimè autem noxius eodem colore, qui telas muscis in parietibus latissimè pandit. Contra omnium morsus remedium est gallinaceum cerebrum cum piperis exiguo potum in posca. Item formicæ quinque potæ: pecudum fimi cinis illitus ex aceto: & ipsi aranei quicunque in oleo putrefacti. Muris aranei morsus sanatur coagulo agnino in vino poto: vngulæ arietinæ cinere cum melle, mustelæ catulo, vt in serpentibus dictum est. Si iumenta momorderit, mus recens cum sale imponitur, aut fel vespertilionis ex aceto. Et ipse mus araneus contra se remedio est, diuulsus & impositus. Nam si prægnans momordit, protinus dissilit. Optimum, si imponatur qui momorderit. Sed & alios ad hunc vsum seruant in oleo aut luto circunlitos. Est & contra morsum eius remedio terra exorbita. Fertur enim non transiri ab eo orbitam, tempore quodam naturæ. Scorpionibus contrarius maximè inuicem stellio traditur, vt visu quoque pauorem is afferat, & torporem frigidi sudoris. Itaque in oleo putrefaciunt eum, & ita ea vulnera perungunt. Quidam oleo illo spumam argenteam decoquunt ad emplastri genus, atque ita illinunt. Hunc Græci coloten vocant, & ascalaboten, & galeoten. In Italia non nascitur. Est enim hic plenus lentigine, stridoris acerbi, & vescitur, quæ omnia à nostris stellionibus aliena

liena sunt. Prodest & gallinarum fimi cinis illitus, draconis iecur, lacerta diuulsa, mus diuulsus, scorpio ipse suæ plagæ impositus, aut assus in cibo sumptus, aut potus, in meri cyathis duobus. Proprium est scorpionum, quòd manus palmam non feriunt, nec nisi pilos attigere. Lapillus qualiscunque, ab ea parte qua in terra erat, appositus plagæ, leuat dolorem. Item testa terra operta ex aliqua parte, sicut erat imposita, liberare dicitur. Nō debent respicere, qui imponunt & cauere ne Sol aspiciat. Vermes terreni triti impositi prosunt. Multa & alia ex his remedia sunt, propter quę in melle seruantur. Noctua apibus contraria, & vespis crabronibúsque & sanguisugis: pici quoque Martij rostrum secum habentes non feriuntur ab iis. Aduersantur & locustarum minimę sine pennis, quos attelabos vocant. Est & formicarum genus venenatum: non ferè in Italia. Solpugas Cicero appellat, salpugas Bætica. Iis cor vespertilionis contrarium, omnibúsq; formicis: salamandris cātharides, vt diximus. Sed in iis magna quæstio, quoniam ipsæ venena sunt potæ vesicæ cū cruciatu præcipuo. Cossinū equitē Rom. amicitia Neronis principis notū cùm is lichene correptus esset, vocatus ex Ægypto Medicus ob hāc valetudinē eius à Cæsare, cùm cantharidū potū præparare voluisset, interemit. Verùm illitas ꝓdesse nō dubiū est, cū succo taminiæ vuæ, & seuo ouis vel capræ. Ipsarū cātharidū venenū in qua parte sit, nō cōstat inter autores. Alij in pedib. & capite existimant esse, alij negant. Cōuenit tamen pennas earum auxiliari, in quacunque parte sit venenum. Ipsæ nascuntur ex vermiculo, in spōgia maximè, cynorrhodi quæ fit in

caule, sed fœcundissimè in fraxino: cæteræ in alba rosa, minùs efficaces. Potentissimæ inter omnes variæ, luteis lineis, quas in pēnis transuersas habent, multùm pingues, inertiores minutæ, latæ, pilosæ: inutilissimæ verò, vnius coloris macræque. Conduntur in calice fictili non picato, & linteo colligato, congestæ rosæ matura, & suspenduntur super acetum cū sale feruens, donec per linteolum vaporentur: posteà reponuntur. Vis earum adurere corpus, crustas obducere. Eadem pityocampis, in picea nascentibus, eadem buprest, similitérque præparantur. Efficacissimæ omnes ad lepras lichenásque: dicuntur & menses ciere & vrinam. Ideo Hippocrates & hydropicis dabat. Cantharides obiectæ sunt Catoni Vticensi, ceu venenum vendidisset in auctione regia, quoniam eas sestertiis lx. addixerat.

De seuo struthiocamelino, & cane rabido, & lacerta, & anseribus, & columbis, & mustelis remedia.

CAP. V.

ET seuum autem struthiocamelinum tum vænisse sestertiis lxxx. obiter dictum sit, efficacioris ad omnia vsus, quàm est adeps anserinus. Diximus & mellis venenati genera, contra quod vtuntur melle, in quo apes sint mortuæ. Idem potum in vino, remedium est vitiorum, quæ cibo piscium gignuntur. In canis rabidi morsu tuetur à pauore aquæ capitis canini cinis illitus vulneri. Oportet autem comburi omnia eodem modo, vt semel diximus, in vase fictili nouo, argilla circunlito, atque ita in furnum indito. Idem & in potione proficit. Quidam ob id edendum dederunt. Aliqui & vermem è cadauere canino adallig-
ue

uere: menstruáve in panno subdidere calici, aut intus ipsius caudæ pilos combustos insuêre vulneri. Cor caninum habentem fugiunt canes. Non latrant verò, lingua canina in calceamento subdita pollici: aut caudam mustelæ, quæ abscissa dimissa sit, habentes. Est limus saliuæ sub lingua rabiosi canis, qui datus in potu, fieri hydrophobos non patitur: Multò tamen vtilissimè iecur eius, qui in rabie momorderit, datur, si possit fieri, crudum mandendum: si minus, quoquo modo coctum, aut ius coctis carnibus. Est vermiculus in lingua canum, qui vocatur à Græcis lytta, quo exempto infantibus catulis, nec rabidi fiunt, nec fastidium sentiunt. Idem ter igni circumlatus, datur morsis à rabioso, ne rabidi fiant. Et cerebello gallinaceo occurritur. Sed id deuoratum anno tantùm eo prodest. Aiunt & cristam contritam efficaciter imponi, & anseris adipē cum melle. Saliuntur & carnes eorum, qui rabidi fuerunt, ad eadem remedia in cibo dandæ. Quin & necantur catuli statim in aqua, ad sexum eius *a* qui momorderit, vt iecur crudum deuoretur ex iis. Prodest & fimum gallinaceum, duntaxat rufum, ex aceto impositum: & muris aranei caudæ cinis, ita vt ipse, cui abscissa sit, viuus dimittatur glebula ex hirundinum nido illita ex aceto, vel pulli hirundinis combusti: membrana siue senectus anguium vernatione exuta, cum cancro masculo trita. Nam etiam per se reposita in arcis armariisque, tineas necat. Tanta vis mali est, vt vrina quoque calcata rabiosi canis noceat, maximè hulcus habentibus. Remedium est fimum caballinum aspersum aceto, & calfactum in fico impositum. Minùs hoc miretur, qui cogitet,

a quem canis mom. *Vet.*

lapidem à cane morsum, vsque in prouerbium discordiæ venisse. Qui in vrinam canis suam egesserit, torporem lumborum dicitur sentire. Lacerta, quam hi sepa, alij *a* chalcidicen vocant, in vino pota, morsus suos sanat. Veneficiis ex mustela syluestri factis, contrarium est ius gallinacei veteris largè haustum, peculiariter contra aconitum: addi parum salis oportet. Gallinarum fimum duntaxat candidũ. *b* in hyssopo decoctum aut mulso, venena fungorum boletorúmque astringit: item inflationes ac strangulationes: quod miremur, cùm si aliud animal gustauerit id fimum torminibus & inflationibus afficiatur. Sanguis anserinus contra lepores marinos valet, cum olei æqua portione. Item contra mala medicamenta omnia asseruatur cum Lemnia rubrica & spinæ albæ succo, pastillorum drachmis quinque, qui in cyathis ternis aquæ bibantur: item mustelæ catulus, vt suprà diximus, præparatus. Coagulum quoque agninum aduersus omnia mala medicamenta pollet: item sanguis anatum Ponticarum. Itaque & spissatus seruatur, vinóque diluitur. Quidam fœminæ anatis efficaciorem putant. Simili modo contra venena omnia, ciconiarum ventriculus valet, coagulum pecoris. Caulis ius ex carne arietum, priuatim aduersus canrharidas, item lac ouium calidum præterquàm iis qui buprestin aut aconitum biberint. Columbarum syluestrium fimum priuatim contra argenti viui potum. Contra toxica, mustela vulgaris inueterata, binis drachmis pota.

a Meliùs, Chalcidẽ, vt infrà li. 32. ca. 3. & apud Arist. de animal. lib. 8. c. 24.

b cum œsypo decoctũ in mulso, Vet.

Ad alopecias tollendas, & ad pilos reddendos, & ad lendes tollendos, & ad palpebras, & ad glaucomata, & ad oculos, & ad parotidas remedia.

CAP. VI.

ALopecias replet fimi pecudum cinis cum oleo cyprino & melle: item vngularũ muli vel mulæ ex oleo myrteo. Præterea (vt Varro noster tradit) murinum fimum, quod idem muscerdas appellat. Et muscarum capita recentia, priùs folio ficulneo asperatas. Alij sanguine muscarum vtuntur. Alij decem diebus cinerem earum illinunt cum cinere chartæ, vel nucum, ita vt sit tertia pars è muscis. Alij lacte mulierum cum brassica cinerem muscarum subigunt: quidam melle tantùm. Nullum animal minùs docile existimatur, minorísve intellectus: eo mirabilius est, Olympiæ sacro certamine, nubes earum immolato tauro Deo, quem Myiodem vocant, extra territorium id abire. Alopecias cinis è murium capitibus caudísque & totius muris emendat: præcipuè si veneficio acciderit hæc iniuria. Item herinacei cinis cum melle, aut corium combustum cum pice liquida. Caput quidem eius vstum per se, etiam cicatricibus pilos reddit. Alopecias autem in ea curatione præparari oportet nouacula & sinapi. Quidam ex aceto vti maluerunt. Quæ de herinaceis dicuntur, omnia tanto magis valebũt in hystrice. Lacertæ quoque, vt docuimus, combustæ cum radice recẽtis harundinis, quæ vt vnà cremari possit, minutim findenda est: ita myrteo oleo permisto cineres capillorum defluuia continent. Efficaciùs virides lacertæ omnia eadem præstant. Etiãnũ vtiliùs admisto sale, & adipe vrsino, &

cæpa tusa. Quidam denas virides in decẽ sextariis olei veteris discoquunt, contenti semel in m nse vngere. Pellium viperinarum cinis, alopecias celerrimè explet, item gallinarum fimum recens illitum. Corui ouum in æreo vase *a* permistum illitúmque deraso capite nigritiam capillis affert: sed donec inarescat, oleum in ore habendum est, ne & dentes simul nigrescant. Idque in vmbra faciendum, neque ante quatriduum abluendum. Alij sanguine & cerebro eius vtuntur cum vino nigro. Alij excoquunt ipsum, & nocte concubia in plumbeum vas condunt. Aliqui alopecias cantharide trita illinunt cum pice liquida, nitro præparata cute. Caustica vis earum, cauendúmq; ne exhulcerent altè. Posteà ad hulcera ita facta, capita murium, & fel murium, & fimum cum elleboro & pipere illini iubent. Lendes tolluntur adipe canino, vel anguibus in cibo sumptis anguillarum modo, aut vernatione eorum, quam xuunt pota. Porrigines felle ouillo cum creta Cimolia, illita capiti, donec inarescat. Capitis doloribus remedio sunt cochlearum, quæ nudæ inueniuntur hondũ peractæ, ablata capita, ex his lapidea duritia exempta, (est aũt calculi latitudine) quæ alligãtur, & minutæ frõti illinuntur tritæ. Item ægypij ossa è capite aut vulturis adalligata, aut cerebrum, cum oleo cedrino perunсto capite, & intus naribus illitis. Cornicis cerebrũ coctũ, in cibo sumptũ, vel noctuæ, idem præstat: gallinaceúsq; si inclusus abstineatur die ac nocte, pari inedia eius qui doleat, euulsis collo plumis circũligatísq;, vel crustis: mustelæ cinis illitus surculus ex nido milui puluino subiectus: murina pellis cremata ex aceto illito cinere. Limacis inter

a oleo permistũ. *Vet.*

inter duas orbitas inuentæ officulũ per aurem cũ ebore traiectũ, vel in pellicula canina adalligatum, quod remedium pluribus sempérque prodest. Fracto capiti aranei tela ex oleo & aceto imposita, non nisi vulnere sanato, abscedit. Hæc & vulneribus tonstrinatum sanguinẽ sistit. A cerebro verò profluentem, anseris sanguis, aut anatis infusus: adépsque earundem alitum cum rosaceo coctus. Matutinò pascentis hirundinis caput præcisum, maximè Luna plena, lineo panno adalligant capitis doloribus licio: aut cera alba fronti illinunt, & pilos caninos panno adalligant. Cerebrũ cornicis in cibo sumptum, palpebras gignere dicitur: œsypum cum myrrha calidum penicillo illitum. Idem præstare muscàrum, fimíque murini cinerẽ æquis portionib. vt efficiatur dimidiũ põdus denarij, promittitur, additis duabus sextis denarij è stibi, vt omnia œsypo illinãtur: item murini catuli triti in vino vetere ad crassitudinem acopi. Pilos in his incommodos, euulsos renasci non patitur fel herinacei: ouorum stellionis liquor: salamandræ cinis: lacertæ viridis fel in vino albo Solè coactum ad crassitudinem mellis in æreo vase: hirundinis pullorum cinis cum lacte tithymali, spumáq; cochlearum. Glaucomata dicũt Magi cerebro catuli vij. dierum emendari, specillo demisso in dextram partem, si dexter oculus curetur, in sinistram, si sinister: aut felle recenti asionis. Noctuarum est id genus maximum, quibus pluma aurium modo micat. Suffusionem oculorum canino felle malebat quàm hyænæ curari Apollonius Pitanæus cum melle: item albugines oculorum. Murium capitum caudarúmque cinere ex melle iunctis, clari-

tatem visus restitui dicunt: multóque magis gliris aut muris syluestris cinere, aut aquilæ cerebro vel felle. Cum Attico melle cinis & adeps soricis combusti tritus, lacrymosis oculis plurimum confert: stibi, quod quid sit dicemus in metallis. Mustelæ cinis suffusionibus: item lacertæ hirundinísve cerebrum: quæ etiam tritæ coctæve fronti illitæ, epiphoras sedant, siue per se, siue cum polline, siue cum thure. Sic & solatis prosunt. Viuas quoque cremare, & cinere earum cum melle Cretico inungi caligines, vtilissimum est. Iumentorum oculis membrana aspidis, quam exuerit, cum adipe eiusdem claritatem inunctis facit. Viperam viuam in fictili nouo comburere, addito fœniculi succo ad cyathum vnum, & thuris manna vna, atque ita suffusiones oculorum & caligines inungere vtilissimum est. Medicamentum id echion vocatur. Fit & collyrium è vipera, in olla putrefacta, vermiculísque enatis cum croco tritis. Exuritur in olla, cum sale, quem lingendo claritatem oculorum consequuntur, & stomachi totiúsque *a* corporis têpestiuitates. Hic sal & pecori datur salubritatis causa, & in antidotum contra serpentes additur. Quidam & viperis vtuntur in cibis. Primùm omnium occisæ statim salem in os addi iubent, donec liquescat humor, quatuor digitorum mensura vtrinque præcisa, exemptísque interaneis discoquunt in aqua, aut oleo, sale, anetho, & omnibus aut statim vescuntur, aut pane colligunt vt sæpiùs vtantur. Ius præter suprà dicta pediculos è toto corpore expellit, pruritúsque etiam summæ cutis. Effectû ostendit & per se capitis viperini cinis. Vtilissimè oculos inungunt. Itémque adeps viperinus

a corporis temperiem ac feras ætates. *Ex Diosc.*

rinus. De felle nō audacter suaserim quæ præcipiunt, quoniam (vt suo loco docuimus) non aliud est serpentium venenum. Anguium adeps ærugini mistus, ruptas oculorum partes sanat, & membrana siue senectus vernatione eorum exuta, si adfricetur, claritatem facit. *a* Vlulæ quoque fel prædicatur ad albugines, suffusiones, caligines: adeps similiter ad claritatem. Aquilæ, quam diximus pullos ad contuendum Solem experiri, misto felle cum melle Attico inunguntur nubeculę & caligationes suffusionésque oculorum. Eadem vis & in vulturino felle est cum porri succo, & melle exiguo. Item in gallinacei felle alligato ad argema, & ad albugines ex aqua diluto: item ad suffusiones oculorum, maximè candidi gallinacei. Fimum quoq; gallinaceorum, duntaxat rubrum, lusciosis illiniendum monstrant. Laudant & gallinæ fel, sed præcipuè adipem cōtra pustulas in pupillis. Has scilicet eius rei gratia saginant. Adiuuat mirificè & ruptas oculorum tuniculas admistis schisto & hæmatite lapidibus. Fimum quoque earum, duntaxat candidum, in oleo vetere corneísq; pyxidibus adseruāt, ad pupillarum albugines. Qua in mentione significandum est, pauones fimum suum resorbere tradi, inuidentes hominum vtilitatibus. Accipiter decoctus in rosaceo efficacissimus ad inunctiones omnium vitiorum putatur: item fimi eius cinis cum Attico melle. Laudatur & milui iecur. Fimū columbarū ex aceto ad ægilopas. Similiter ad albugines & cicatrices. Fel anserinum, sanguis anatū contusis oculis ita vt post à *b* hyssopo & melle inungantur. Fel perdicum cū mellis æquo pōdere, per se verò ad claritatē, dorcados

a Box, Ch.

b œsypo, Vet. & Dioſco. & Gal.

Hippocratis (vt putant) autoritate adiicitur, quòd in argentea pyxide id seruari iubent. Oua perdicum in vase æreo decocta cum melle, hulceribus oculorum & glaucomatis medentur. Columbarum, turturum, palumbium, perdicum sanguis, oculis cruore suffusis eximiè prodest. In columbis masculæ efficaciorem putant. Vena autem sub ala ad hūc vsum inciditur, quoniam suo calore vtilior est. Superimponi oportet splenium è melle decoctum, lanámque succidam ex oleo aut vino. Earundem auium sanguis nyctalopas sanat: & iecur ouium: atque (vt in capris diximus) efficacius fuluæ. Decocto quoque eius oculos abluere suadent: & medulla dolores tumorésque illinunt. Bubonis oculorum cinis collyrio mistus claritatē oculis facere promittitur. Turturis fimum albugines extenuat: itē cochlearum cinis: fimum cenchridis: accipitrum generis hanc Græci faciunt. Argema ex melle omnib. quæ suprà scripta sunt, sanatur. Mel vtilissimū oculis, in quo sunt apes immortuæ. Ciconiæ pullum qui ederit, negatur annis cōtinuis lippiturus: itē qui draconis caput habeat. Huius adipe & melle cum oleo vetere, incipiētes caligines discuti tradunt. Hirundinum pullos plena Luna excæcant, restituráq; eorum acie capita comburuntur: hoc cinere cum melle vtuntur ad claritatē & dolores, ac lippitudines & ictus. Lacertas quoque pluriб. modis ad oculorum remedia assumūnt. Alij viridem includunt nouo fictili: ac lapillos, qui vocantur cinædia, quæ & inguinum tumoribus adalligari solent nouē singulos signis signātes, & singulos detrahunt per dies. Nono emittunt lacertam, lapillos seruant ad oculorum dolores.

Alij

Alij terram substernunt lacertæ viridi excæcatæ, & vnà in vitreo vase annulos includunt è ferro solido vel auro: cùm recepisse visum lacertam apparuerit per vitrũ, emissa ea, annulis contra lippitudinem vtuntur. Alij capitis cinere pro stibio ad scabritias. Quidam viridẽ longo collo in sabulosis nascentem comburunt, & incipientem epiphoram inungunt: itẽ glaucomata. Mustelæ etiam oculis punctu erutis, aiunt visum reuerti: eadémque quæ in lacertis & annulis faciunt. Serpẽtis oculum dextrum adalligatum contra epiphoras prodesse, si serpens viua demittatur. Lacrymantibus sine fine oculis, cinis stellionis capitis cum stibio eximiè medetur. Aranei muscarij telæ, & præcipuè spelunca ipsa imposita per frontem ad duo tempora, ita vt à puero impube & capiatur & imponatur, nec is triduo se ostendat ei cui medeatur: néve alteruter nudis pedibus terrã attingat his diebus, mirabiliter epiphoris mederi dicũtur. Albugines quoque dicitur tollere inunctione araneus candidus, longissimis ac tenuissimis pedibus, contritus in oleo vetere. Sed is etiam cui crassissimum textum est, in contignationibus ferè, adalligatus panno epiphoras sanare traditur. Scarabei viridis natura contuentium visum exacuit. Itaque gemmarum sculptores contuitu eorum acquiescunt. Aures purgat fel pecudis cum melle: canini lactis instillatio sedat dolorem. Grauitatem adeps cum absinthio & oleo vetere: item adeps anserinus. Quidem adiiciunt succum cæpæ & allij pari modo. Vtuntur & per se ouis formicarum. Nanque & huic animali est medicina: constátque vrsos ægros hoc cibo sanari.

Anserum quoque & omnium auium adeps præparatur, exemptísque venis omnibus patina nouo fictili operta in Sole, subdita aqua feruenti liquatur: saccatúsque lineis saccis, & in fictili nouo repositus loco frigido, minùs putrescit addito melle. Murium cinis cum melle instillatus, aut cum rosaceo decoctus aurium dolores sedat. Si aliquod animal intrauerit, præcipuum remedium est murium fel aceto dilutum. Si aqua intrauerit, adeps anserinus cum cæpæ succo. Gliris detracta pelle, intestinis exemptis discoquitur melle in vase nouo: sed Medici malunt è nardo decoqui vsque ad tertias, atq; ita asseruari: deinde cùm opus sit, strigili tepefacta infundere. Cõstat deplorata aurium vitia eo remedio sanari: aut si terreni vermes adipe anseris decocti infundantur. Itẽ ex arboribus rubri cum oleo triti exhulceratis & ruptis auribus præclarè medentur. Lacerti inueterati in os pendentium addito sale contusi & ab ictu læsas aures sanant: efficacissimè autem ferrugineas maculas habẽtes, lineis etiam per caudam distincti. Millepeda, ab aliis centipeda aut multipeda dicta, animal est è vermibus terræ pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tactúque contrahens se: oniscon Græci vocant, alij tilon: efficaciter sanat aurium dolores, in cortice Punici mali decoctum & porri succo. Addunt & rosaceum, & alterã aurem infundunt. Illam autem quæ non arcuatur, sepa Græci vocant, alij scolopẽdram, minorem perniciosámq;. Cochleæ, quæ sunt in vsu cibi, cũ myrrha aut thuris polline appositæ, item minutæ & latæ fracturis auriũ illinuntur cum melle. Senectus serpentiũ feruente

nente testa vsta instillatur rosaceo admisto, contra omnia quidem vitia efficax, sed contra graueolentiam præcipuè : aut si purulentæ sunt, ex aceto: melius cum felle caprino, vel bubulo, aut testudinis marinæ. Vetustior anno eadem membrana non prodest, nec imbre perfusa, vt aliqui putant. Item aranei sanies cum rosaceo, aut per se in lana, vel cum croco auribus prodest: gryllus cum sua terra effossus & illitus. Magnam autoritatem huic animali perhibet Nigidius, maiorem Magi, quoniã retro ambulet, terrámque terebret, stridat noctibus. Venantur eum formica circunligato capillo in cauernam eius coniecta, efflato priùs puluere ne sese condat: ita formicæ complexu extrahitur. Ventris gallinaceorum membrana quæ abiici solet, inueterata & in vino trita, aurib. purulentis calida infunditur, gallinarum quoque adeps. Est & quædam pinguitudo blattæ, si caput auellatur: hanc tritam vna cum rosaceo auribus mirè prodesse dicunt, sed lanam, qua incluserint, post paulum extrahendam. Celerrimè enim id pingue transire in animal, fieríque vermiculum. Alij binas ternásve in oleo decoctas efficacissimè auribus mederi scribunt, & tritas in linteolo imponi contusis. Hoc quoque animal inter pudenda est: sed propter admirationem naturæ, priscorúmque curæ, totum in hoc loco explicãdum. Plura earum genera fecerunt. Molles, quas in oleo decoctas, verrucis efficaciter illini experti sunt. Alterum genus mylœcon appellauere, circa molas ferè nascens. Has capite detracto attritas, lepras sanasse, Musa & Pyctõ in exemplis reliquerunt. Tertium genus & odoris tædio inuisum, exacuta clune, cum pisselæo sana-

re hulcera aliàs insanabilia: strumas, panos, diebus x x j. impositas, percussa, concusa, cacoëthe, scabiem, furunculósque, detractis pedibus & pennis. Nos hæc etiam audita fastidimus. At hercule Diodorus & in morbo regio, & orthopnoicis se id dedisse tradit cum resina & melle. Tantum potestatis habet ea ars pro medicamento dandi, quicquid velit. Humanissimi eorum cinerem crematarum seruandum ad hos vsus in cornea pyxide censuere, aut tritas clysteribus infundendas orthopnoicis aut *a* rheumaticis. Infixa vtique corpori illitas extrahere constat. Mel vtilissimum auribus quoque est, in quo apes emortuæ sunt. Protidas comprimit columbinum stercus vel per se, vel cum farina hordeacea aut auenacea. Noctuæque cerebrum vel iecur cum oleo infusum auriculæ aut parotidi multipeda cum resinæ tertia parte illita: grylli siue illiti, siue adalligati. At reliqua morborum genera medicinásque ex iisdem animalibus, aut eiusdem generis, sequenti dicemus volumine.

a asthmaticis, *Vet.*

C. PLI-

C. PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE Liber XXX.

PROOEMIVM.

De origine Magicæ artis, quando, & à quibus cœperit, & à quibus celebrata fuerit, & reliqua ex animalibus medicina.

CAP. I.

MAGICAS vanitates sæpius equidem antecedentis operis parte, vbicunque causæ locúsque poscebãt, coarguimus, detegemúsque *a* etiamnum: in paucis tamen digna res est, de qua plura dicantur, vel eo ipso, quòd fraudulentissima artium plurimum in toto terrarum orbe, plurimísque seculis valuit. Autoritatem ei maximam fuisse nemo miretur, quandoquidem sola artium tres alias imperiosissimas humanæ mentis complexa in vnam se redegit. Natam primùm è Medicina nemo dubitat, ac specie salutari irrepsisse velut altiorem sanctiorémque, quàm Medicinam: ita blandissi-

a etiamnũ in paucis. tamen *M*[3]

mis desideratissimísque promissis addidisse vires religionis, ad quas maximè etiamnum caligat humanum genus. Atque vt hoc quoque *a* suggesserit miscuisse artes Mathematicas, nullo non auido futura de sese sciendi, atque ea è cælo verissimè peti credente. Ita possessis hominum sensibus triplici vinculo, in tantum fastigij adoleuit, vt hodiéque etiam in magna parte gentium præualeat, & in Oriente regnum regibus imperet. Sine dubio illic orta in Perside à Zoroastre, vt inter autores conuenit. Sed vnus hic fuerit, an posteà & alius, non satis constat. Eudoxus, qui inter sapientiæ sectas clarissimam, vtilissimámque eam intelligi voluit, Zoroastrem hunc sex millibus annorum ante Platonis mortem fuisse prodidit. Sic & Aristoteles. Hermippus qui de tota ea arte diligentissimè scripsit, & vicies centum millia versuum à Zoroastre condita, indicibus quoque voluminum eius positis explanauit, præceptorem, à quo institutum diceret, tradidit Azonacem, ipsum verò v. millibus annorum ante Troianum bellum fuisse. Mirum hoc in primis, durasse memoriam artémque tam longo æuo, commentariis non intercidentibus, prætereà nec claris nec continuis successionibus custoditam. Quotus enim quisque auditu saltem cognitos habet, qui soli cognominantur, Apuscorum & Zaratum Medos, Babyloniúmque Marmaridium, & Arabem Hippocum, Assyrium verò Zarmocenidam, quorum nulla extant monumenta. Maximè tamen mirum est in bello Troiano tantum de arte ea silentium fuisse Homero, tan-

a Al. successit.

tantúmque operis ex eadem in Vlixis erroribus adeo vt totum opus non aliunde constet. Siquidem Protea & Sirenum cantus apud eum non aliter intelligi volunt: Circe vtique & inferorum euocatione hoc solum agi. Nec postea quisquam dixit, quonam modo venisset Telmessum religiosissimam vrbem, quando transisset ad Thessalas vrbes, quarum cognomen diu obtinuit in nostro orbe alienæ gentis. Troianis itaque temporibus Chironis medicinis contenta, & solo Marte fulminante, miror equidem Achillis populis famam eius in tantum adhæsisse, vt Menander quoque literarum subtilitati sine æmulo genitus, Thessalam cognominarit fabulam, complexam ambages fœminarum detrahentium Lunam. Orphea putarem è propinquo primùm *a* intulisse, ad vicinas vsque superstitiones ac Medicinæ profectum, si non expers sedes eius tota Thrace Magices fuisset. Primus extat (vt equidem inuenio) commentatus de ea Osthanes, Xerxem regem Persarum bello, quod is Græciæ intulit, comitatus: ac velut semina artis portentosæ sparsisse, obiter infecto, quacunque commeauerat, mundo. Diligentiores paulò ante hunc ponunt Zoroastrem alium Proconnesium. Quod certum est, hic maximè Osthanes ad rabiem, non auiditatem modò scientiæ eius, Græcorum populos egit. Quanquam animaduerto summam literarum claritatem gloriámque ex ea scientia antiquitus & penè semper petitam. Certè Pythagoras, Empedocles, Democritus, Plato ad hanc discendam nauigauere, exiliis veriùs, quàm peregrina-

a protulisse ad vicina vsq;. super institutionem Medicinæ profectum *Dal. & Ch.*

tionibus, susceptis. Hanc reuersi prædicauere: hanc in arcanis habuere. Democritus Appollonicem Captidenem & Dardanum è Phœnice illustrauit, voluminibus Dardani in sepulchrum eius petîtis, suis verò ex disciplina eorum editis: quæ recepta ab aliis hominum atque transiisse per memoriam, æquè ac nihil in vita, mirandum est. In tantum fides istis fásque omne deest, adeò, vt ij qui cætera in viro illo probant, hæc eius esse opera inficientur. Sed frustra. Hunc enim maximè affixisse animis eam dulcedinem constat. Plerúmque miraculi & hoc, pariter vtrasque artes effloruisse, Medicinam dico, Magicémque, eadem ætate illam Hippocrate, hanc Democrito illustrantibus, circa Peloponnesiacum Græciæ bellum, quod gestum est à c c c. vrbis nostræ anno. Est & alia Magices factio, à Mose & Iamne & Iotape Iudæis pendens, sed multis millibus annorum post Zoroastrem. Tanto recentior est Cypria. Non leuem & Alexandri Magni temporibus autoritatem addidit professioni secundus Osthanes, comitatu eius exornatus, planéque, quod nemo dubitet, orbem terrarum peragrauit. Extant itaque & apud Italas gentes vestigia eius in duodecim tabulis nostris, aliísque argumentis, quæ priori volumine exposui. d c l v i j. demum anno vrbis, Cn. Cornelio Lentulo, P. Licinio Crasso C o s s. Senatusconsultum factum est, ne homo immolaretur: palámque in tempus illud sacra prodigiosa celebrata. Gallias vtique possedit, & quidem ad nostram memoriam. Namque Tiberij Cæsaris principa-

tus ſuſtulit. Druidas eorum, & hoc genus vatum medicorúmque. Sed quid ego hæc commemorem in arte Oceanum quoque transgreſſa, & ad naturæ inane peruecta? Britannia hodiéque eam attonitè celebrat tantis ceremoniis, vt dediſſe Perſis videri poſſit. Adeò iſta toto mundo conſenſere, quanquàm diſcordi & ſibi ignoto. Non ſatis æſtimari poteſt, quantum Romanis debeatur, qui ſuſtulere monſtra, in quibus hominem occidere religioſiſſimum erat, mandi verò etiam ſaluberrimum.

De ſpeciebus Magiæ, Neroniſque & magorum deteſtatio. CAP. II.

VT narrauit Oſthanes, ſpecies eius plures ſunt. Nanque & ex aqua, & ex ſphæris, & ex aëre & ſtellis, & lucernis, ac peluibus, ſecuribúſque, & multis aliis modis diuina [a] promittit: præterea vmbrarum, inferorúmque colloquia: quæ omnia ætate noſtra princeps Nero vana, falsáque comperit: quippe non cytharæ tragicíque cantus libido illi maior fuit, fortuna rerum humanarum ſumma geſtiente in profundis animi vitiis. Primúmque imperare Diis concupiuit, nec quicquam generoſius voluit. Nemo vnquam vlli artium validius fauit. Ad hæc, non opes ei defuere, non vires, non diſcendi ingenium, aliáque non patiente mundo. Immenſum & indubitatum exemplum eſt falſæ artis, quam dereliquit Nero: vtinámque inferos potius & quoſcunque de ſuſpicionibus ſuis Deos conſuluiſſet, quàm lupanaribus at-

[a] promit Ch.

quæ prostitutis mandasset inquisitiones eas: nulla profectò sacra, barbari licet ferique ritus, non mitiora, quàm cogitationes eius, fuissent. Sæuius sic non repleuit vmbris. Sunt quædam Magis perfugia, veluti lentiginem habentibus non obsequi numina, vt cerni non possint. Fortè hoc in illo. Nihil membris defuit: nam dies eligere certos liberum erat: pecudes verò, quibus non nisi ater colos esset, facile. Nam hominem immolare etiam gratissimum. Magus ad eum Tyridates venerat, Armeniacum de se triumphum afferens, & ideo prouinciis grauis. Nauigare noluerat, quoniam expuere in maria, aliísque mortalium necessitatibus violare naturam eam fas non putant. Magos secum adduxerat. Magicis etiam cœnis eum initiauerat: Non tamen cùm regnum ei daret, hanc ab eo accipere artem valuit. Proinde ita persuasum sit, intestabilem, irritam, inanem esse, habentem tamen quasdam veritatis vmbras, sed in his veneficas artes pollere, non Magicas. Quærat aliquis, quæ sint mentiti veteres Magi, cùm adolescentibus nobis visus Apion Grammaticæ artis, prodiderit cynocephaliam herbam, quæ in Ægypto vocaretur osyrites, diuinam, & contra omnia veneficia: sed si ea erueretur, statim eum qui eruisset, mori. Séque euocasse vmbras ad percontandum Homerum, qua patria quibúsque parentibus genitus esset, non tamen ausus profiteri, quid sibi respondisse diceret.

De

De Talpis, & reliqua medicina per morbos digesta in animalibus, quorum genera placida sunt, aut fera. CAP. II.

PEculiare vanitatis sit argumentum, quòd animalium cunctorum talpas maximè mirantur, tot modis à rerum natura damnatas, cæcitate perpetua tenebris etiamnum aliis, defossas sepultísque similes. Nullis æquè credunt extis, nullum religionis capacius iudicant animal: vt si quis cor eius recens palpitánsque deuorarit, diuinationis & rerum efficiendarum euentus promittant. Dente talpæ viuæ exempto, sanari dentium dolores adalligato affirmant. Cæterò ex eo animali placita eorum, suis reddemus locis. Nec quicquam probabilius inuenietur, quàm muris aranei morsibus aduersari eas: quoniam & terra orbitis (vt diximus) depressa aduersatur. Cæterum dentium doloribus (vt iidem narrãt) medetur canum qui rabie perierunt, capitum cinis crematorum sine carnibus, instillatus ex oleo cyprino per aurem, cuius è parte doleãt. Caninus dens sinister maximus, circunscarificato eo qui doleat: aut draconis os è spina: item enhydridis. Est autem serpens masculus & albus. Huius maximo dente circunscarificant. At in superiorum dolore duos superiores adalligant, è diuerso inferiores. Huius adipe perunguntur, qui crocodilum captant. Dentes scarificant & ossibus lacertæ è fronte Luna plena exemptis, ita ne terram attingant. Colluunt caninis dentibus decoctis in vino ad dimidias partes. Cinis eorum pueros tardè dentientes adiuuat cum melle. Fit eodem modo & dentifricium. Cauis dentibus cinis è murino fimo inditur, vel iecur lacertarum aridũ.

Anguinum cor si mordeatur, aut alligetur, efficax habetur. Sunt inter eos, qui murem his in mense iubeant mandi, doloresque ita caueri. Vermes terreni decocti in oleo, infusique auriculæ, cuius è parte doleant, præstant leuamentum. Eorundem cinis exesis dentibus coniectus, ex facili cadere eos cogit: integros dolentes illitus iuuat. Comburi autem oportet in testa. Prosunt & cum meri radice in aceto scillite decocti, ita vt colluantur dentes. Is quoque vermiculus, qui in herba Veneris labro appellata inuenitur, cauis dentium inditus mirè prodest. Nam erucæ brassicæ eius contactu cadunt. Et è malua cimices infunduntur auribus cum rosaceo. Harenulæ, quæ inueniuntur in cornibus cochlearum, cauis dentium inditæ statim liberant dolore. Cochlearum inanium cinis cum myrrha gingiuis prodest, serpentibus cum sale in olla exustæ cinis, cum rosaceo in contrariam aurem infusus. Anguinæ vernationis membrana cum oleo tedæque resina calefacta, & auri alterutri infusa: adiiciunt aliqui thus & rosaceum, eadem cauis indita, vt sine molestia cadant, præstat. Vanum arbitror esse, Canis ortu angues candidos membranam exuere, quoniam nec in Italia visum est, multóque minus credibile in tepidis regionibus tam serò exui. Hanc autem vel inueteratam cum cera celerrimè dentes euellere tradunt. Et dens anguium adalligatus, dolores minuit. Sunt qui & araneum animal ipsum sinistra manu captum tritúmque in rosaceo, & in aurem infusum cuius à parte doleat prodesse arbitrentur. Ossiculis gallinarum in pariete seruatis, fistula salua: adacto dente vel gingiua scarificata,

proiectóque officulo, statim dolorem abire tradunt. Item fimo corui lana adalligato, vel passerum cum oleo calefacto, & proximæ auriculæ infuso, pruritum quidem intolerabilem facit & ideo tolerabilius est passeris pullorum sarmentis crematorum cinerem ex aceto infricare.

Quomodo commendetur os, & contra maculas faciei, & ad faucium vitia.

CAP. IIII.

ORis saporem commendari affirmant murino cinere cum melle si fricentur dentes. Admiscent quidem marathri radices. Penna vulturis si scalpantur dentes, acidum halitum faciunt. Hoc idem hystricis spina fecisse, ad firmitatem pertinet. Linguæ hulcera & labrorum, hirundines in mulso decoctæ sanant. Adeps anseris aut gallinæ rimas. OEsypum cum galla, araneorum telæ candidæ, & quæ in trabibus paruæ texuntur. Si feruentia os intus a excusserint, lacte canino statim sanabitur. Maculas in facie, œsypum cum melle Corsico, quod asperrimum habetur, extenuat. Item scobem cutis in facie cum rosaceo impositum vellere quidam & butyrum addunt. Si verò vitiligines sint, fel caninum prius acu compunctas. Liuentia & suggillata pulmones arietum pecudúmque in tenues confecti membranas calidi impositi, vel columbinum fimum. Cutem in facie adeps anseris, vel gallinæ custodit. Lichenas & murino fimo ex aceto illinunt, & cinere herinacei ex oleo. In hac curatione priùs nitro ex aceto faciem foueri præcipiunt. Tollit ex facie vitia & cochlearum, quæ latæ & minutæ passim inueniuntur, cum melle cinis. Omnium quidem

a exussérint Gh.

cochlearum cinis spissat, calfacit smectica vi: & ideo causticis commiscetur, psorísque & lepris & lentigini illinitur. Inuenio & formicas Herculaneas appellatas, quibus tritis adiecto sale exiguo, talia vitia sanentur. Buprestis animal est rarum in Italia, simillimum scarabæo longipedi. Fallit inter herbas bouem maximè, vnde & nomen inuenit: deuoratúmque tacto felle ita inflammat, vt rũpat. Hæc cum hircino seuo illita lichenas ex facie tollit septica vi, vt suprà dictum est. Vulturinus sanguis cum chamæleontis albæ (quam herbam esse diximus) radice & cedria tritus, contectúsque brassica lepras sanat: item pedes locustarum cum seuo hircino triti. Varos adeps gallinaceus cum cæpa tritus & subactus. Vtilissimum & in facie mel, in quo apes sint immortuæ. Præcipue tamen faciem purgat atque erugat cygni adeps. Stigmata delentur columbino fimo ex aceto. Grauedinem inuenio finiri, si quis nares a murinas osculetur. Vua & faucium dolor mitigatur fimo agnorum, priusquàm herbam gustauerint in vmbra arefacto. Vua succo cochleæ acu transfossæ illita, vt cochleæ ipsa in fumo suspendatur. Hirundinum cinere cum melle: sic & tonsillis succurritur. Tonsillas & fauces lactis ouilli gargarizatio adiuuat. Multipeda trita, fimum columbinum cum passo gargarizatum, etiam cum fico arida ac nitro impositum extrà. Asperitatem faucium & distillationes leniunt cochleæ: coqui debent in lacte, demptóque tantùm terreno conteri, & in passo dari potui. Sunt qui Astypalæicas efficacissimè putant, & in iis smegma earum. Lenit & gryllus infricatus; aut si quis manibus,

a mulinas Ch.

bus, quibus eum contriuerit, tonsillas attingat. Anginis felle anserino cum elaterio & melle citissimè succurritur: cerebro noctuæ, cinere hirundinis, ex aqua calida poto. Huius medicinæ autor est Ouidius poeta. Sed efficaciores ad omnia quæ ex hirundinibus monstrantur, pulli syluestrium. Figura nidorum eas deprehendit. Multo tamen efficacissimi ripariarum pulli. Ita vocant in riparum cauis nidificantes. Sunt qui cuiuscunque hirundinis pullum edendum censent, ne toto anno metuatur id malum. Strangulatos cum sanguine comburunt in vase, & cinerem cum pane aut potu dant. Quidam & mustelæ cineres pari modo admiscent. Sic & ad strumæ remedia dant, & comitialibus quotidie potu. In sale quoque seruatæ hirundines ad anginam vna drachma bibuntur: cui malo & nidus earum mederi dicitur potus. Millepedam illini anginis, efficacissimum putant. Alij xxj. tritas in aquæ mulsæ hemina dari per harundinem, quoniam dentibus tactis nihil prosint. Tradunt & murem cum verbenaca excoctum, si bibatur is liquor, remedio esse. Et corrigiam caninam ter collo circundatam: fimum columbinum vino & oleo permistum. Ceruicis neruis & opisthotono ex milui nido surculus vitis adalligatus auxiliari dicitur.

Ad strumas exhulceratas, ad humerorum, & præcordiorum dolores.

CAP. V.

STrumis exhulceratis mustelæ sanguis: ipsa decocta in vino: non tamen sectis admouetur. Aiunt & in cibo sumptam idē efficere. Vel cineri eius sarmentis combustæ miscetur axungia. Lacertus viridis adalligatur: post dies

xxx. oportet alium adalligari. Quidam cor eius in argenteo vasculo seruant. Ad fœminarum strumas veteres cochleæ cum testa sua tusæ illinuntur, maximè quæ frutectis adhærent. Item cinis aspidum cum seuo taurino imponitur. Anguinis adeps mistus oleo. Item anguium cinis ex oleo illitus, vel cum cera. Edisse quoque eos medios abscissis vtrinque extremis artubus aduersus strumas prodest: vel cinerem bibisse in nouo fictili ita crematorum: efficacius multo inter duas orbitas occisorum. Et gryllum illinire cum sua terra effossum suadent: item fimum columbarum per se, vel cum farina hordeacea auenaceáve ex aceto. Talpæ cinerem ex melle illinire. Alij iecur eiusdem contritum inter manus illinunt, & triduo non abluunt. Dextrum quoque pedem eius remedio esse strumis affirmant. Alij præcidunt caput, & cum terra à talpis excitata tusum digerunt in pastillos pyxide stannea, & vtuntur ad omnia quæ intumescunt, & quæ apostemata vocant, quæque in ceruice sint: vescíque suilla tunc vetant. Tauri vocantur scarabei terrestres, ricino similes: nomen cornicula dedere. Alij pediculos terræ vocant. Ab his quoque terram egestam illinunt strumis & similibus vitiis & podagris. Triduo non abluunt: prodéstque hæc medicina in annum: Omniáque his adscribunt, quæ nos in gryllis retulimus. Quidam & à formicis terra egesta sic vtuntur. Alij vermes terrenos totidem quot sint strumæ adalligant, paritérque cum his arescunt. Alij viperam circa Canis ortum circuncidunt, vt diximus, dein mediam comburunt, dein cinerem cum dant bibendum ter

ter ſeptenis diebus, quantum prehenditur ternis digitis: ſic ſtrumis medentur. Aliqui verò circunligant eas lino, quo præligata infra caput vipera pependerit, donec exanimaretur. Et millepedis vtuntur, addita reſinæ terebinthinæ parte quarta: quo medicamento omnia apoſtemata curari iubent. Humeri doloribus muſtelæ cinis cum cera medetur. Ne ſint malæ hirſutæ, formicarum oua pueris infricata præſtant. Item mangonibus, vt lanugo tardior ſit pubeſcentium, ſanguis è teſticulis agnorum, qui caſtrantur: qui euulſis pilis illitus & contra virus proficit. Præcordia vocamus vno nomine exta in homine, quorum in dolore cuiuſcunque partis ſi catulus lactens admoueatur, apprimatúrque his partibus, tranſire in eum mor bus dicitur. Idque in exēterato profusóque vino deprehendi, vitiato viſcere illo quod doluerit hominis: & obrui tales religio eſt. Hi quoque, quos Melitæos vocamus, ſtomachi dolorem ſedant applicati ſæpius. Tranſiréque morbos ægritudine eorum intelligitur, plerunque & morte.

De pulmonum vitiis, iecoris, & ſanguinis reiectionibus. CAP. VI.

PVlmonum vitiis medentur & mures, maximè Africani, detracta cute in oleo & ſale decocti, atque in cibo ſumpti. Eadem res & purulentis vel cruentis excreationibus medetur. Præcipuè verò cochlearum cibus ſtomacho. In aqua eas ſubferuefieri intacto corpore earum oportet, mox & in pruna torreri, nihilo addito: atque ita è vino garóque ſumi, præcipuè Africanas. Nuper hoc compertum plurimis prodeſſe. Id quoque ob-

seruant, vt numero impari sumant. Virus tamen earum grauitatem halitus facit. Prosunt & sanguinem excreantibus, dempta testa tritæ in aquæ potu. Laudatissimæ autem sunt Africanæ, ex his Solitanæ, Astypaleicæ, Siculæ modicæ, quoniam magnitudo durat facit & sine succo: Balearicæ, quas cauaticas vocant, quoniam in speluncis nascuntur. Laudatæ & ex insulis Caprearum. Nullæ autem cibis gratæ, neque veteres, neque recentes. Fluuiatiles & albæ virus habent nec non syluestres, stomacho inutiles, aluum soluunt. Item omnes minutæ. Contrà marinæ stomacho vtiliores: efficacissimæ tamen in dolore stomachi. Laudatiores traduntur quæcunque viuæ cum aceto deuoratæ. Prætereà sunt quæ aceratæ vocantur, latæ multifariámque nascentes, de quarum vsu suis dicemus locis. Gallinaceorum ventris membrana inueterata & inspersa potioni, distillationes, pectoris & humidam tussim, vel recens tosta lenit. Cochleæ crudæ tritæ cum aquæ tepidæ cyathis tribus si sorbeantur, tussim sedant. Distillationes sedat & canina cutis cuilibet digito circundata. Iure perdicum stomachus recreatur. Iocinerum doloribus medetur mustela syluestris in cibo sumpta, vel iocinera eius. Item viuerra porcelli modo inassata. Suspiriosis multipedæ, ita vt ter septenæ in Attico melle diluantur, & per harundinem bibantur. Omne enim vas earum nigrescit contactu. Quidam torrent ex his sextarium in patina, donec candidæ fiant: tunc melle miscent. Alij centipedam vocant, & ex aqua calida dari iubent. Cochleæ in cibos his quos linquit animus, aut quorum alienatur mens, aut

qui

quibus vertigines fiunt, ex passi cyathis tribus singulæ contritæ cum sua testa & calefactæ, iu potu datæ diebus plurimum nouem. Aliqui singnlas primo die dedere, sequenti binas, tertio ternas, quarto duas, quinto vnam. Sic & suspiria emendant & vomicas. Est animal locustæ simile sine pennis, quod tryxalis Græcè vocatur: Latinum nomen non habet vt aliqui arbitrantur, nec pauciores, hoc esse quod gryllus vocetur. Ex his xx. torreri iubent, ac bibi è mulso contra orthopnœas, sanguinémque expuentibus. Est qui cochleis illotis protropum infundat, vel marinam aquam, ita decoquat, & in cibo sumat: aut si tritæ cum testis suis sumantur cum protropo, sic & tussi medentur. Vomicas priuatim sanat mel in quo apes sint emortuæ. Sãguinem reiicientibus pulmo vulturinus vitigineis lignis combustus, adiecto flore mali Punici ex parte dimidia, item cotoneorum liliorúmque iisdem portionibus potus manè atque vesperi in vino si febris absit. Si minus, ex aqua in qua cotonea decocta sunt. Pecudis lien recens Magicis præceptis super dolentem lienem extenditur, dicente eo qui medeatur, lieni se remedium facere. Post hæc iubent eũ in pariete dormitorij eius tectóve includi, & obsignari annulo, térque nouies carmen dici. Caninus si viuenti eximatur, & in cibo sumatur, liberat eo vitio. Quidam recentem superalligant. Alij duorum dierum catuli ex aceto scillitico dant ignoranti, vel herinacei lienem. Item cochlearum cinerem cum semine lini & vrticæ addito melle, donec persanet. Eo liberat & lacerta viridis viua in olla ante cubiculum dormitorium

eius, cui medetur, suspensa, vt egrediens reuerténsque attingat manu: cinis è capite bubonis cum vnguento: mel in quo apes sint emortuæ: araneus, & maximè qui lycos vocatur. Vpupæ cor in lateris doloribus laudátur, & cochlearum cinis in ptisana decoctarum, quæ & per se illinuntur. Canis rabiosi caluariæ cinis potioni inspergitur. Lumborum dolori stellio transmarinus, capite ablato & intestinis, decoctus in vino cum papaueris nigri denarij pondere dimidio eo succo bibitur. Lacertæ virides decisis pedibus & capite, in cibo sumuntur. Cochleæ tres contritæ cum testis suis, atque in vino decoctæ cum piperis granis xv. Aquilæ pedes euellunt ea in *a* aduersum à suffragine, ita vt dexter dexteræ partis doloribus adalligetur, sinister læuæ. Multipeda quoque, quam oniscon appellauimus, medetur denarij pondere ex vino cyathis duobus pota. Vermem terrenum catillo ligneo antè fisso & ferro vincto impositum, aqua excepta perfundere, & defodere, vnde effoderis, Magi iubent, mox aquam bibere catillo; mirè id prodesse ischiadicis affirmantes.

a auersum *Vet.*

Ad dysentericos, & ventris mala remedia.

CAP. VII.

DYsentericos recreāt femina pecudum decocta cum lini semine aqua pota. Caseus ouillus vetus, seuum ouium decoctum in vino austero. Hoc & ileo medetur, & tussis veteri. Dysentericis stellio transmarinus ablatis intestinis & capite, pedibúsque ac cute, decoctúsque & in cibo sumptus. Cochleæ duæ cum ouo, vtraque cum putamine contrita, atque in vase nouo addito sale & passi cyathis, duo-

duobus, aut palmarum ſucco & aquæ cyathis tribus ſubferuefactis & in potu datis. Proſunt & combuſtæ, vt cinis earum bibatur in vino addito reſinæ momento. Cochleæ nudæ, de quibus diximus, in Africa maximè inueniuntur, vtiliſſimæ dyſentericis, quinæ combuſtæ cum denarij pondere dimidij acaciæ: éxque eo cinere dantur cochlearia bina in vino myrtite, aut quolibet auſtero cum pari modo caldæ. Quidam omnibus Africanis ita vtuntur. Alij totidem Africanas, vel latas infundũt potiùs. Et ſi maior fluxio ſit, addunt acaciam fabæ magnitudine. Senectus anguium dyſentericis & teneſmis in ſtanneo vaſe decoquitur cum roſaceo. Vel ſi in alio, *a* cum ſtanno illinitur. Ius è gallinaceo iiſdem medetur, ſed veteris *b* gallinacei vehementius. Salſum ius aluum ciet. Membrana gallinarum toſta & data in oleo ac ſale, cœliacorum dolores mulcet. Abſtinere autem à frugibus antè & gallinam & hominem oportet. Fimum columbinum toſtum potúmque. Caro palumbi in aceto decocta dyſentericis & cœliacis medetur. Turdus inaſſatus cum myrti baccis dyſentericis: item merulæ. Mel, in quo ſint immortuæ apes decoctum. Grauiſſimum vitium ileos appellatur. Huic reſiſti aiunt diſcerpti veſpertilionis ſanguine: etiam illito ventre ſubuenire. Siſtit aluum & cochlea, ſicut diximus in ſuſpirioſis, temperata. Item cinis earum quæ viuæ crematæ ſint, potus ex vino auſtero. Gallinaceorum iecur aſſum cum ventriculi membrana, quæ abiici ſolet, inueterata, admiſto papaueris ſucco. Alij recentem torrent ex vino bibendam. Ius perdicum, & per ſe ventriculus contritus ex vino nigro. Item palumbus ferus, è poſca

a cum tubulo ſtanneo illin. *Dal.*
b gallinacei ſalſum ius vehementius aluũ ciet. *Ch.*

decoctus. Lien pecudis tostus, & in vino tritus. Fimum columbinum cum melle illitum. Ossifragi venter arefactus & potus, iis qui cibos non conficiũt, vtilissimus, vel si manu tantùm teneant capientes cibum. Quidam adalligant ex hac causa, sed continuare non debent: maciem enim facit. Sistit & anatum masculorum sanguis. Inflationem discutit cochlearum cibus. Tormina sanat lien ouium tostus, atque è vino potus : palumbus ferus ex posca decoctus : apodes ex vino : cinis ibidis sine pennis crematæ potus. Quod prȩtereà traditur in torminibus, mirũ est. anate apposita vẽtri transire morbum, anatémque emori. Tormina & melle curantur, in quo sunt apes immortuæ decocto. Coli vitium efficacissimè sanatur aue galerita assa in cibo sumpta. Quidam in vase nouo cum plumis exuri iubent, conterísque in cinerem, bibísque ex aqua cochlearibus ternis per quatriduum : quidam cor eius adalligari femini : alij recens tepénsque adhuc deuorari. Consularis Asprenatum domus est, in qua alter è fratribus colo liberatus est, aue hac in cibo sumpta, & corde eius armilla aurea incluso: alter sacrificio quodam facto crudis laterculis in formam camini, atque vt sacrum peractum erat, obstructo sacello. Vnum est ossifrago intestinum mirabili natura, omnia deuorata conficienti. Huius partem extremam adalligatam prodesse contra colum constat. Sunt oculi interaneorum morbi, de quibus mirum proditur. Si catuli, priusquam videant, applicentur triduo stomacho maximè ac pectori, & ex ore ægri suctum lactis accipiant, transire vim morbi : postremò exanimari, dissectísque palàm fieri ægri causas. Mori & humari

mari debere eos obrutos terra. Magi quidam vespertilionis sanguine contacto vẽtre, in totum annum caueri dolorem tradunt: aut per dolorem, si quis aquam per pedes fluentem haurire sustineat.

Ad calculos & vesica dolores, testiúmque & inguinum tumores, & ad panos.

CAP. VIII.

MVrino fimo contra calculos illinire ventrem prodest. Herinacei carnẽ iucundam esse aiunt, si capite percusso vno ictu interficiatur, priùs quàm in se vrinam reddat: eos qui carnem ederint, stranguriæ morbum contrahere minimè posse. Hæc caro ad hunc modum occisi, stillicidia vesicæ emendat: item suffitus ex eodem. Quòd si vrinam in se reddiderit, eos qui carnem ederint, stranguriæ morbum contrahere traditur. Iubent & vermes terrenos bibi ex vino aut passo ad comminuendos calculos: vel cochleas decoctas, vti suspiriosis. Easdem exemptas testis tritásque, tres in vini cyatho bibi, sequenti die duas, tertia die vnã, vt stillicidia vrinæ emendent. Testarum verò inanium cinerem ad calculos pellendos. Item hydri iecur bibi, vel cinerem scorpionum in pane sumi, vel si quis cum locusta edit. Lapillos qui in gallinaceorum *a* vesica, aut in palumbinum ventriculo inueniantur, conteri & potioni inspergi. Item membranam à ventriculo gallinacei aridam: vel si recens sit, tostam. Fimum quoque palumbinum in faba sumi contra calculos & alias difficultates vesicæ. Similiter plumarum cinerem palumbium ferorum ex aceto mulso. Et intestinorum ex his cinerem cochlearibus tribus è nido hirundinum. Gryllum dilutum aqua calida.

a ventre.

Offifragi ventrem arefactum. Turturis fimum in mulfo decoctum, vel ipfius difcoctæ ius. Turdos quoque ediffe cum baccis myrti prodeft vrinæ: cicadas toftas in patellis: millepedam onifcon bibiffe: & in veficæ doloribus decoctum agninorum pedum. Aluũ ciet gallinaceorum difcoctorum ius, & acria mollit. Ciet & hirundinum fimum, adiecto melle fubditum. Sedis vitiis efficaciffima funt œfypum (quidam adiiciunt pompholygem, & rofaceũ) canini capitis cinis: fenecta ferpentis ex aceto, fi rhagades fint: cinis fimi canini candidi cum rofaceo: aiúntque inuentum Æfculapij effe, & eodem verrucas efficaciffimè tolli: murini fimi cinis, adeps cygni, feuum bouis. Procidentia alui fuccus cochlearum punctis euocatus illita depellit. Attritis medetur cinis muri fyluatici cum melle: vel herinacei cum vefpertilionis cerebro, & alumine, & œfypo. Fimum columbinum cum melle. Condylomatis priuatim araneus dempto capite pedibúfque infricatur. Ne acria perurant, adeps anferinus cum cera Punica, ceruffa, rofaceo: adeps cygni. Hæc & hæmorrhoidas fanare dicuntur. Ifchiadicis cochleas crudas tritas cum vino ammineo & pipere, potu prodeffe dicunt: lacertam viridem in cibo ablatis pedibus, interaneis, capite. Sic & ftellionem, adiectis huic papaueris nigri obolis tribus. Ruptis conuulfis fel ouium cum lacte mulierum. Verendorum formicationibus verrucífq; medetur arietini pulmonis inaffati fanies. Cæteris vitiis vellerum eius vel fordidorum cinis ex aqua: feuum ex omento pecudis, præcipuè à renibus, admifto cinere pumicis & fale: lana fuccida ex æqua frigida: carnes pecudis

dis combustæ ex aqua: mulæ vngularum cinis: dentis caballini contusi farina inspersa. Testibus verò, farina ex ossibus canini capitis sine carne tusis. Si decidat testium alter, spumam cochlearum illitam remedio esse tradūt. Tetris ibi hulceribus & manantibus auxiliantur canini capitis recentis cineres: cochleæ latæ: paruæ contritæ ex aceto, vel cinis eius mel, in quo apes sunt emortuæ, cū resina: cochleæ nudæ, quas in Africa gigni diximus, tritæ cum thuris polline & ouorum albo: tricesimóque die resoluunt. Aliqui pro thure bulbum admiscent. Hydrocelicis stelliones mirè prodesse tradunt, capite, pedibus, interaneísque demptis, reliquum corpus inassatum. In cibo id sæpius datur, sicut ad vrinæ incontinentiam. Caninum adipem *a* cum alumine scisso fabæ magnitudine. Cochleas Africanas cū sua carne & testa crematas poto cinere. Anserum trium linguas inassatas in cibo: huius rei autor est Anaxilaus. Panos aperit seuum pecudum cum sale tosto. Murinum fimum admisto thuris polline, & sandaracha discutit. Lacertæ cinis, & ipsa diuisa imposita. Item multipeda contrita, admista resina terebinthina ex parte tertia. Quidā & sinopidem admiscent cochleæ contusæ. Et per se cinis inanium cochlearum ceræ mistus, discussoriam vim habet. Fimum columbarum per sese, vel cum farina hordeacea, aut auenacea illitum. Cantharides mista calce panos scalpelli vice aperiūt. Inguinum tumorem cochleæ minutæ cū melle illitæ leniunt. Varices ne nascantur lacertæ sanguine pueris crura ieiunis à ieiuno illinuntur.

a Melius, Cū alumine schisto. *tū ex vetusto co. tū ex Plinio ipso, qui infrà li. 35. ca. 15. duo facit aluminis cōcreti genera, eáque Græcis nominibus distinguit,* schiston *appellans, &* strōgylon, *hoc est,* scissile & rotundum.

Ad podagras articulorum dolores.

CAP. IX.

POdagras lenit œsypum cum lacte mulieris & cerussa: fimum pecudum, quod liquidum reddunt: pulmones pecudum: fel arietis cum seuo: mures dissecti impositi: sanguis mustelæ cum plantagine illitus, & viuæ combustæ cinis ex aceto & rosaceo, si penna illinatur, vel si cera & rosaceum admisceatur: fel caninum, ita ne manu attingatur: sed penna illinatur: fimum gallinarum: vermium terrenorum cinis cum melle, ita vt tertio die soluantur. Alij ex aqua illinire malunt. Alij ipsos *a* aceto mensura cum mellis cyathis tribus, pedibus antè rosaceo perunctis. Cochleæ latæ potæ tollere dicuntur pedum & articulorum dolores. Bibuntur autem binæ in vino tritæ. Eædem illinuntur cum helxines herbæ succo. Quidam ex aceto intriuisse contenti sunt. Quidam sale cum vipera cremato in olla noua, & sæpius sumpto, aiunt podagra liberari. Vtile esse & adipe viperino pedes perungi. Et de miluo affirmant, si inueterato tritóque, quantum tres digiti capiant, bibatur ex aqua. Aut si pedes *b* sanguinent cum vrtica: vel pennis eorum, cùm primùm nascentur, tritis cum vrtica. Quin & fimus eorum articulorum doloribus illinitur: item cinis mustelæ aut cochlearum, & cum amylo vel tragacantho. Incussos articulos aranei telæ commodissimè curant. Sunt qui cinere earum vti malint, sicut fimi columbini cinere, cum polēta & vino albo. Articulis luxatis præsentaneum est & seuum pecudis cum cinere è capillo mulierum. Pernionibus quoque imponitur seuum pecudum cum alumine. Canini capitis cinis, aut fimi

a acetabuli mensura. *Vet.*

b sanguine tumeant. *Dal. ex vet. cod.*

mi murini. Quod si putrida sint hulcera, cera addita ad cicatricem perducũt, vel gryllorũ crematorum fauilla ex oleo : item muris syluatici cum melle : vermium quoque terrenorum cum oleo vetere : & cochleæ, quæ nudæ inueniuntur. Hulcera omnia pedum sanat cinis earum, quæ viuæ combustæ sint : fimíque gallinacei cinis exhulcerationes, columbini fimi cinis ex oleo. Attritus etiam calceamentorum, veteris soleæ crematæ cinis, agninus pulmo & arietis sanat. Dentis caballini contusi farina priuatim subluuiem, Lacertæ viridis sanguis subtritus, & hominũ & iumentorum pedes sublitus sanat. Clauos pedum vrina muli mulæve cum luto suo illita: fimum ouium. Iecur lacertæ viridis, vel sanguis flocco impositus: vermes terreni ex oleo: stellionis caput cũ viticis pari modo tritum ex oleo: fimũ columbinum decoctum ex aceto. Verrucas verò omnium generum vrina canis recens cum suo luto illita: fimi canini cinis cum cera: fimũ ouiũ: sanguis recens murinus illitus, vel ipse mus diuulsus: herinacei fel: caput lacertæ vel sanguis vel cinis totius: membrana senectutis anguiũ, fimum gallinaceũ cum oleo & nitro. Cantharides cum vua taminia intritæ exedunt: sed ita erosas aliis, quæ ad persananda hulcera monstrauimus curari oportet.

Remedia aduersus morbos toti corpori.

CAP. X.

NVnc reuertemur ad ea, quæ totis corporibus metuẽda sunt. Fel canis nigri masculi amuletum esse Magi dicũt domus totius, suffitæ eo purificatæve contra omnia mala medicamenta. Itẽ sanguine canis respersis parietib. genitalíque eius sub limine ianuæ defosso.

Minùs mirentur hoc, qui ſciunt fœdiſſimum animalium in quantum magnificent ricinum, quoniam vni nullus ſit exitus ſaginæ, nec finis alia quàm morte, diutiùs in fame viuenti. Septenis ita diebus duraſſe tradunt: at in ſatietate paucioribus dehiſcere. Hunc ex aure ſiniſtra canis omnes dolores ſedare adalligatum. Eundem in augurio vitalium habent. Nam ſi æger ei reſpondeat qui intulerit à pedibus ſtanti interrogantíque de morbo, ſpem vitæ certam eſſe: moriturum nihil reſpondere. Adiiciunt, vt euellatur ex aure læua canis, cui non ſit alius, quàm niger color. Nigidius fugere tota die canes conſpectum eius, qui è ſue id animal euellerit, ſcriptum reliquit. Rurſus Magi tradunt, lymphatos ſanguinis talpæ aſperſu reſipiſcere. Eos verò, qui à nocturnis Diis Fauníſque agitentur, draconis lingua, & oculis, & felle, inteſtiníſque in vino & oleo decoctis, ac ſub dio noctu refrigeratis, perunctos matutinis veſpertiníſque liberari. Perfrictionibus remedio eſſe tradit Nicander amphisbænam mortuam adalligatam, vel pellem tantùm eius. Quinimò arbori, quæ cædatur adalligata non algere cædentes, faciliúſque ſuccidere. Itaque ſola ſerpentium frigori ſe committit, prima omnium procedens, & ante cuculi cantum. Aliud eſt cuculo miraculum, quo quis loco primo audiat alitem illam, ſi dexter pes circunſcribatur, ac veſtigium id effodiatur, non gigni pulices, vbicunque ſpargatur. Paralyſin cauentibus pinguia glirium decoctorum & ſoricum vtiliſſima tradunt eſſe millepedas, vt in anginis diximus, potas phthiſin ſentientibus: lacertam viridem decoctā in vini ſextariis tribus ad cyathū vnum, ſinguli

cochlea-

cochlearibus sumptis per dies, donec cōualescant. Cochlearum cinerem potum in vino. Comitialibus morbis œsypum cum myrrhæ momento, & vini cyathis duobus dilutum, magnitudine nucis auellanę, à balineo potum. Testiculos arietinos inueteratos, tritósque dimidio denarij pondere in aqua vel lactis asinini hemina. Interdicitur vini potus quinis diebus antè & posteà. Magnificè laudatur & sanguis pecudum potus: item fel cum melle, præcipuè agninum. Catulus lactens sumptus, abscisso capite pedibúsque, ex vino & myrrha. Lichen mulæ potus in oxymelite cyathis tribus. Stellionis transmarini cinis potus in aceto. Tunica stellionis, quam eodem modo, vt anguis, exuit, pota. Quidam & ipsum harundine exenteratum inueteratúmque bibendum dedere. Alij in cibo in ligneis verubus inassatum. Operæpretium est scire quomodo præripiatur, cùm exuitur membrana hyberna, aliàs deuoranti eam, quoniam nullum animal fraudulentius inuidere homini tradunt. Inde stellionum nomen aiunt in maledictum translatum. Obseruant cubile eius æstatibus. Est autem in locis hostiorum fenestrarúmque, aut cameris sepulcrísve: ibi vere incipiente fissis harundinibus textas opponūt casas, quarum angustijs etiam gaudet, eò faciliùs exuens circundatum torporem. Sed eo derelicto non potest remeare. Nihil ei remedio in comitialibus morbis præfertur. Prodest & cerebrum mustelæ inueteratum potúmque & iecur eius: testiculi vuluæq; aut ventriculus inueteratus cū coriādro, vt diximus: item cinis: syluestris verò tota in cibo sumpta. Eadem omnia prædicantur ex viuerra. Lacerta viridis

cum condimentis quæ fastidium abstergeant, ablatis pedibus & capite. Cochlearum cinis addito semine lini & vrticæ cum melle inunctos sanat. Magis placet draconis cauda in pelle dorcadis adalligata ceruinis neruis: vel lapilli è ventre pullorum hirundinum sinistro lacerto annexi. Dicuntur enim excluso pullo lapillum dare. Quòd si a pullus is detur incipienti in cibo quem primum peperit, cùm quis primùm tentatus sit, liberatur eo malo. Posteà medetur hirundinum sanguis cum thure vel cor recens deuoratum. Quin & è nido earum lapillus impositus recreare dicitur confestim, & adalligatus in perpetuum tueri. Prædicatur & iecur milui deuoratum, & senectus serpentium. Iecur vulturis tritum cum suo sanguine ter septenis diebus potum. Cor pulli vulturini adalligatum. Sed & ipsum vulturem in cibo dari iubent, & quidē satiatum humano cadauere. Quidā pectus eius bibendum censent, & in cerrino calice. Aut testes gallinacei ex aqua & lacte: antecedente quinque dierū abstinentia vini, ob id inueteratos. Fuere & qui viginti vnam muscas rufas, & quidem emortuas, potu darent, infirmioribus pauciores.

a pullus is quem primū pepererit, in cibo datur incipienti morbo, & cùm quis. Vet.

Contra morbum regium, & phreneticos, & contra febres & hydropicos.

CAP. XI.

MOrbo regio resistunt sordes aurium, aut mammarū pecudis denarij pondere cum myrrhæ momento, & vini cyathis duobus, canini capitis cinis in mulso: multipeda in vini hemina: vermes terreni in aceto mulso cū myrrha. Gallina si sit luteis pedib. priùs aqua purificatis, dein colluris vino, quod hibatur. Cerebrum perdicis aut aquilæ in vini cyathis trib.

Cinis

Cinis palmarum aut interaneorum palumbis in mulſo ad cochlearia tria. Paſſerũ cinis ſarmentis crematorum cochlearibus duobus in aqua mulſa. Auis icterus vocatur à colore, quæ ſi ſpectetur, ſanari id malum tradunt, & auem mori. Hanc puto Latinè vocari galgulũ. Phreneticis prodeſſe videtur pulmo pecudum calidus circa caput alligatus. Nam non modo muris cerebrum dare potui ex aqua, aut cinerem muſtelæ, verumetiam inueteratas herinacei carnes quis poſſit furenti, etiamſi certa ſit medicina? Bubonis certè oculorum cinerem inter ea, quibus prodigiosè vitam ludificantur, acceperim. Præcipuéque febrium medicina placitis eorum renuntiat. Nanque & in xij. ſigna digeſſere eam Sole tranſmeante, iterúmque Luna: quod totum abdicandum paucis aexemplaribus docebo. Siquidem crematis tritíſque cum oleo perungi iubent ægros cùm Geminos tranſit Sol, criſtis, & auribus, & vnguib. gallinaceorum: ſi Luna, radiis barbíſque eorũ: ſi virginem alteruter, hordei granis: ſi Sagittarium, veſpertilionis alis: ſi Leonem Luna, tamaricis fronde, & adiiciunt ſatiuæ: ſi Aquarium, è buxo carbonib. tritis. Ex iſtis confeſſa, aut certè veriſimilia ponemus, ſicut & lethargum olfactoriis excitari: inter ea fortaſſis muſtelæ teſticulis inueteratis, aut iocinere vſto. His quoque pulmonẽ pecudis calidũ circa caput adalligari purãt vtile. In quartanis medicina clinice propemodũ nihil pollet. Quamobrẽ plura eorũ remedia ponemus, primúmque ea quę adalligari iubẽt: Puluerẽ in quo ſe accipiter volutauerit, lino rutilo in linteolo: canis nigri dentẽ longiſſimum. Pſeudoſphecẽ vocant veſpam, quæ ſingularis volitat: hanc ſiniſtra

a è plurib. Ch.

manu apprehẽsam subnectunt, alij verò, quam quis eo anno viderit primam. Viperæ caput abscissum in linteolo: vel cor viuentis exemptum. Muris rostellum auriculásque summa, roseo panno, ipsúmque dimittunt. Lacertæ viridis viuæ dextrum oculum effossum, mox cũ capite suo deciso, in pellicula caprina. Scarabæum qui pilulas voluit. Propter hũc Ægypti magna pars scarabæos inter numina colit, curiosa Apionis interpretatione, qua colligat Solis operum similitudinem huic animali esse ad excusandos gentis suæ ritus. Sed & alium adalligant Magi, cui sunt cornicula reflexa, sinistra manu collectum. Tertium, qui vocatur fullo, albis guttis, dissectum vtriq; lacerto adalligant: cætera sinistro. Cor anguinum sinistra manu exemptum viuentibus. Scorpionis caudæ quatuor articulos cum aculeo panno nigro, ita vt nec scorpionem dimissum, nec eum qui alligauerit, videat æger triduo. Post tertium circuitum id condat. Erucam in linteolo ter lino circundant totidem nodis, ad singulos dicentes, quare faciat qui medebitur. Limacem in pellicula, vel quatuor limacũ capita præcisa harundine. Multipedam lana inuolutam. Vermiculos ex quib. tabani fiunt, antequàm pennas germinẽt. Alios è spinosis frutectis lanuginosos. Quidam ex illis quaternos inclusos iuglandis nucis putamine adalligant: cochleásque, quæ nudæ inueniuntur. Stellionẽ inclusum capsulis subiiciunt capiti, & sub decessu febris emittunt. Deuorari autem iubent cor mergi marini sine ferro exemptum inueteratúmq; conteri, & in calida aqua bibi. Corda hirundinum cum melle. Alij fimum drachma vna in lactis caprini & ouilli, vel passi cyathis

this tribus ante acceſſiones. Sunt qui totas cẽſeant deuorandas. Aſpidis cutem pondere ſexta parte denarij cũ piperis pari modo, Parthorum gentes in remedium quartanę bibunt. Chryſippus Philoſophus tradidit phryganion adalligatum remedio eſſe quartanis. Quod eſſet animal neque ille deſcripſit, nec nos inuenimus qui nouiſſet. Demonſtrandum tamen fuit à tam graui autore dictum, ſi cuiuſquam cura efficacior eſſet ad inquirendum. Cornicis carnes eſſe,& nidũ illinire,in longiſſimis morbis vtiliſſimum putant. Et in tertianis fiat poteſtas experiendi, quoniam miſeria ſpei delectat,ánne aranei,quem lycon vocant, tela cũ ipſo ſpecu toto reſina ceráque impoſita vtriſque temporibus & fronti proſit:aut ipſe calamo adalligatus, qualiter & aliis febribus prodeſſe traditur: item lacerta viridis adalligata viua in eo vaſe quod capiat.Quo genere & recidiuas frequenter abigi affirmant. Hydropicis œſypum ex vino addita myrrha modicè potui datur,nucis auellanæ magnitudine. Aliqui addunt & anſerinum adipẽ, &oleum myrteum.Sordes ab vberibus ouium eundem effectum habent. Item carnes inueteratæ herinacei ſumptæ.Vomitus quoque canũ illitus ventri,aquam trahere promittitur.

Ad ignem ſacrum, ad carbunculos. furunculos, ambuſta,neruorumq́ contractiones.

CAP. XII.

IGni ſacro medetur œſypum cum pompholyge & roſaceo, ricini ſanguis, vermes terreni ex aceto illiti,gryllus contritus in manibus. Quo genere præſtat, vt qui id fecerit,antequã incipiat vitium,toto eo anno careat. Oportet

autem eum ferro cum terra cauernæ suæ tolli: Adeps anseris. Viperæ caput aridum asseruatum & combustum, dein ex aceto impositum. Senectus serpentium ex aqua illita à balineo cum bitumine & seuo agnino. Carbunculus fimo columbino aboletur per se illito, vel cum lini semine ex aceto mulso. Item apibus, quæ in melle sunt immortuæ impositis. Polentáque imposita insperſa. Si in verendis sit, cæterísq; ibi hulceribus occurrit è melle œsypum cum plumbi squamis. Item fimum pecudum incipientibus carbunculis. Tubera & quæcunque molliri opus sit, efficacissimè anserino adipe curantur. Idem præstat & gruū adeps. Furūculis mederi dicitur araneus priusquam nominetur impositus, & tertia die solutus. Mus araneus pēdens enecatus, sic vt terrā nec posteà attingat, ter circūdatus furunculo, toties expuentibus medente & eo cui medebitur. Ex gallinaceo fimo quod est rufum maximè recens illitum ex aceto. Ventriculus ciconiæ ex vino decoctus. Muscæ impari numero infricatæ digito medico. Sordes ex pecudū auriculis. Seuum ouium vetus cum cinere è capillis mulierum. Seuum arietis cum cinere pumicis & salis pari pondere. Ambustis canini capitis cinis medetur. Item glirium cum oleo. Fimum ouium cum cera commistum. Muriūm cinis & cochlearum; idq; sic vt ne cicatrix quidem appareat. Item adeps viperinus. Fimi columbini cinis ex oleo illitus. Neruorum nodis medetur capitis viperini cinis ex oleo cyprino illitus. Terreni vermes cum melle illiti. Dolores tollit eorum amphisbæna mortua adalligata. Adeps vulturinus cum ventre aresfactus, cōstitúsque cum adipe suillo inueterato. Cinis è capite

capite bubonis in mulſo potus cum lilij radice, ſi Magis credimus. In contractione neruorum caro palumbina in cibis prodeſt & inueterata : herinacei ſpaſticis:item muſtelæ cinis. Serpentium ſenectus in pelle taurina adalligata ſpaſmos fieri prohibet. Opiſthotonos milui iecur aridum tribus obolis in aquæ mulſæ cyathis tribus potum. Reduuias,& quæ in digitis naſcuntur pterygia, tollunt, canini capitis cinis, aut vulua decocta in oleo, ſuperillito butyro ouillo cum melle.Item folliculus cuiuſlibet animalium fellis. Vnguium ſcabritiam cãtharides cum pice tertio die ſolutæ, aut locuſtæ frictæ cum ſeuo hircino. Pecudum ſeuum. Aliqui miſcent viſcum & portulacam,alij æris florem & viſcum,ita vt tertio die ſoluant.

Ad ſanguinem ſiſtendum & tumores vulnerũ, hulcera, vulnera, & alia mala, ex animalibus remedia. CAP. XIII.

SAnguinem ſiſtit in naribus ſeuum ex omento pecudum inditum.Item coagulum ex aqua,maximè agninum, ſubductum vel infuſum etiamſi alia non proſint. Adeps anſerinus cum butyro pari põdere paſtillis ingeſtus.Cochlearum a terrena.Sed & ipſæ extractæ teſtis. a *Al.*terrenæ.
E naribus fluentem ſiſtunt cochleæ contritæ fronti illitæ: aranei telæ ſuppoſitæ : gallinacei cerebellũ, vel ſanguinis profluuia ex cerebro: item columbinus ſanguis ob id ſeruatus concretúſque. Si verò ex vulnere immodicè fluat, fimi caballini cum putaminibus ouorum crematis cinis impoſitus mirè ſiſtit. Vulneribus medetur œſypum cum hordei cinere & æruginе æquis partibus. Ad carcinomata quoq; ac ſerpẽtia valet. Erodit & hulcerum marginem

carnésque excrescentes ad æqualitatem redigit. Explet quoque, & ad cicatricem perducit. Magna vis & in cinere pecudum fimi ad carcinomata, addito nitro aut cinere ex ossibus fœminum agninorum, præcipuè in his hulceribus quæ cicatricem non trahant. Magna & pulmonibus quoque arietum. Excrescentes carnes in hulceribus ad æqualitatem efficacissimè reducunt. Fimo quoque ipso ouium sub testa calefacto & subacto, tumor vulnerum sedatur. Fistulæ purgantur sanantúrque: item epinictides. Summa verò vis in canini capitis cinere: excrescentia omnia spodij vice erodit ac persanat. Et murino fimo eroduntur. Item mustelæ fimi cinere. Duritias etiam in alto hulcerum & carcinomata persequitur multipeda trita, admista resina terebinthina & sinopide. Eadémque vtilissima sunt in his hulceribus, quæ vermibus periclitantur. Quin & vermium ipsorum genera mirandos vsus habent. Cosses qui in ligno nascuntur, sanant hulcera omnia. Nomas verò, combusti cum pari pondere anisi, & ex oleo illiti. Vulnera recentia conglutinant terreni, adeò vt neruos quoque abscissos illitis solidari infra septimum diem persuasum sit: itaq; in melle seruandos censent. Cinis eorum margines hulcerum duriores absumit, cum pice liquida vel simblio melle. Quidam arefactis in Sole ad vulnera ex aceto vtuntur, nec soluunt, nisi biduo intermisso. Eadem ratione & cochlearum terrena prosunt: totæque exemptæ tusæ & impositæ, recentia vulnera conglutinãt, & nomas sistunt. Herpes quoque animal à Græcis vocatur, quo præcipuè sanãtur quæcũque serpunt. Cochleæ prosunt eis cum testis

suis

ſuis tuſæ: cum myrrha quidem & thure, etiam præciſos neruos ſanare dicuntur. Draconum quoque adeps ſiccatus Sole magnopere prodeſt: item gallinacei cerebrum recentibus plagis, ſale viperino in cibo ſumpto. Tradunt & hulcera tractabiliora fieri, & ſanari celeriùs. Antonius Muſa Medicus cùm incidiſſet inſanabilia hulcera, viperas edendas dabat, miráque celeritate perſanabat. Tryxalidum cinis margines hulcerum duros aufert cum melle: item fimi columbini cinis cum arſenico & melle, ea quæ erodenda ſunt. Bubonis cerebrum cum adipe anſerino mirè vulnera dicitur glutinare: quæ verò vocantur cacoethe, cinis fœminum arietis cum lacte muliebri, diligenter priùs elutis linteolis. Vlula auis cocta in oleo, cui liquato miſcetur butyrum ouillum & mel. Hulcerum labra duriora apes in melle mortuæ emolliunt. Et elephantiaſin ſanguis & cinis muſtelæ. Verberum vulnera atque vibices pellibus ouium recentibus impoſitis obliterantur. Articulorum fracturis cinis feminum pecudis peculiariter medetur: efficacius cum cera. Idem medicamentum fit ex maxillis ſimul vſtis, cornúque ceruino & cera mollita roſaceo. Oſſibus fractis canum cerebrum linteolo illito, ſuperpoſitis lanis, quæ ſubinde ſuffundantur, ferè xiiij. diebus ſolidat: nec tardiùs cinis ſylueſtris muris cum melle, aut cum vermium terrenorum cinere, qui etiam oſſa extrahit. Cicatrices ad colorem reducit pecudum pulmo, præcipuè ex ariete, ſeuum ex nitro: lacertæ viridis cinis: vernatio anguium ex vino decocta: fimum columbinum ex melle. Item vitiligines albas ex vino. At vitiliginem & cantharides cum rutæ

foliorum duabus partibus in Sole, donec formicet cutis, tolerādæ sunt. Postea fouere, oleóque perungere, necessariū, iterúmque illinire, ídque diebus pluribus facere, cauentes exhulcerationem multam. Ad easdem vitiligines & muscas illini iubent cum radice lapathorum: gallinarum fimum candidum, seruatū in oleo vetere cornea pyxide: vespertilionū sanguiné: fel herinacei ex aqua. Scabiem verò, bubonis cerebrū cum aphronitro, sed ante omnia sanguis caninus sedat: pruritum cochleæ minutæ, latæ, cōtritæ illitæ. Harūdines, & tela quæque alia extrahenda sunt corpori, euocat mus dissectus impositus. Præcipuè verò lacerta dissecta, & vel caput eius tantùm contusum cum sale impositum. Cochleæ ex his quæ gregatim folia sectantur, contusæ impositæque cum testis & eæ quæ manduntur, exemptæ testis: sed cū leporis coagulo efficacissimè. Ossa anguiū eundem cum coagulo cuiuscunque quadrupedis intra tertium diem approbant effectum. Laudantur & cantharides tritæ cum farina hordeacea.

Ad muliebria mala medenda & conceptus maturandos. CAP. XIIII.

IN muliebribus malis membranæ à partu ouium proficiunt, sicut in capris retulimus. Fimum quoque pecudum eosdem vsus habet. Locustarum suffitu stranguriæ maximè mulierum iuuantur. Gallinaceorum testes subinde si à conceptu edat mulier, mares in vtero fieri dicuntur. Partus conceptos hystricum cinis potus continet: maturat caninum lac potum: euocat membrana è canum secundis, si terram non attigerit. Lumbos parturientium potus lactis; fimum murinum a-

qua

qua pluuia dilutum, mammas mulierum à partu tumescentes reficit. Cinis herinaceorum cum oleo perunctorum custodit partus contra abortus. Faciliùs enituntur, quæ fimum anserinum cum aquæ cyathis duobus sorbuere: aut ex vtriculo mustelino per genitale effluentes aquas. Vermes terreni illiti in ceruices & scapulas, ne nerui doleant præstant. Grauidis secundas pellunt in passo poti. Iídem per se impositi, mammarum suppurationes concoquunt & aperiunt, extrahúntque, & ad cicatricem perducunt. Lac deuocant poti cum mulso. Inueniuntur & in gramine vermiculi, qui adalligati collo, continent partum. Detrahuntur autem sub partu: aliàs eniti non patiuntur. Cauendum etiam ne in terra ponantur. Conceptus quoque causa dantur in potu quini aut septeni. Cochleæ in cibo sumptæ accelerant partum: item conceptum impositæ cum croco. Eædem ex amylo & tragacantha illitæ, profluuia sistunt. Prosunt & purgationibus sumptæ in cibo. & vuluam auersam corrigunt cum medulla ceruina, ita vt vini cochleæ denarij pondus addatur & cyperi. Inflationes quoque vuluarum discutiunt exemptæ testis, tritæque cum rosaceo. Ad hæc astypalæicæ maximè eliguntur. Alio modo Africanæ binæ tritæ cum fœnigræci quod tribus digitis capiatur, additis mellis cochlearibus quatuor, illinuntur aluo, priùs irino succo perunctæ. Sunt & minutæ longæque candidæ cochleæ, passim oberrantes. Eæ arefactæ Sole in tegulis, tusæque in farina, miscentur lomento æquis partibus, cādorémque & læuorem corpori afferunt. Scabendi desideria tollunt minutæ & latæ cum po-

lenta. Viperam mulier prægnans si transcenderit, abortum faciet: item amphisbænam, mortuam duntaxat. Nam viuam habentes in pyxide, impunè transeunt, etiam si mortua sit: atque asseruata, partus faciles præstat vel mortua. Mirum, si non asseruatam transcenderit grauida, innoxiam fieri, si protinus transcendat asseruatam. Anguis inueterati suffitus mẽstrua adiuuant. Anguium senectus adalligata lumbis, faciliores partus facit, protinus à puerperio remouenda. Dant & in vino bibendam cum thure: aliter sumpta, abortum facit. Baculus, quo angui rana excussa sit, parturientes adiuuat: tryxalidum cinis illitus cum melle, purgationes. Item araneus, qui filum deducit ex alto capi debet manu caua, tritúsque admoueri: quòd si redeuntẽ prehenderit, inhibebit idẽ purgationes. Lapis aetites in aquilæ repertus nido, custodit partus cõtra omnes abortuũ insidias. Penna vulturina subiecta pedibus adiuuat parturientes. Ouum corui grauidis cauendum constat, quoniam transgressus abortus asperos faciat. Fimum accipitris in mulso potum, videtur fœcundas facere. Vuluarum duritias & collectiones, adeps anserinus aut cygni emollit. Mãmas à partu custodit adeps anseris cum rosaceo & a araneo, Phryges & Lycaones mammis puerperio vexatis inuenere otidũ adipem vtilem esse, his quæ vulua strãgulentur, & blattas illinunt. Ouorum perdicis putaminum cinis cadmiæ mistus, & ceræ, stantes mammas seruat. Putant & ter circunductas ouo perdicis non inclinari: & si sorbeantur eadem, fœcunditatem facere, lactis quoque copiam. Cum anserino adipe perunctis mammis, dolores minuere, molas vteri

a irino.

rum-

rumpere,ſcabiem vuluarum ſedare, ſi cum cimice trito illinantur. Veſpertilionum ſanguis pſilothri vim habet: ſed malis puerorum illitus non ſatis proficit, niſi erucæ vel cicutæ ſemen poſteà inducatur: ſic enim aut in totum tolluntur pili, aut non excedunt lanuginem. Idem & cerebro eorum profici putant. Eſt autem duplex, rubens vtique, & candidum. Aliqui ſanguinem & iecur eius admiſcent. Quidã in tribus heminis olei diſcoquunt viperam, exemptis oſſibus pſilothri vice vtuntur, euulſis prius pilis quos renaſci nolunt. Fel herinacei pſilothrum eſt, vtique miſto cerebro veſpertilionis & lacte caprino. Item per ſe cinis cũ lacte canis primi partus, euulſis pilis quos renaſci nolunt: vel nondum natis. perunctis partibus, alij non ſurgunt. Idem eueniretraditur ſanguine ricini euulſi cani: item hirundinino ſanguine vel felle.

Promiſcua medicina. CAP. XV.

QVis formicarum ſupercilia denigrari cum muſcis tritis tradunt. Si verò oculi nigri naſcentium placeant, ſoricem prægnanti edendum. Capilli ne caneſcant, vermium terrenorum cinere præſtari admiſto oleo. Infantibus, qui lacte concreto vexantur, præſidio eſt agninum coagulum ex aqua potum. Aut ſi vitium coagulato lacte acciderit, diſcutitur coagulo ex aceto dato. Ad dentitionem cerebrum pecori vtiliſſimum eſt. Oſſibus in canino fimo inuentis, aduſtio infantium, quæ vocatur ſiriaſis, adalligatis emendatur, ramices infantium lacertæ viridis admotæ dormientibus morſu. Poſteà harundini alligata ſuſpenditur in fumo: tradúntque pariter cum ea expirante ſanari

infantem. Cochlearum saliua illita infantium oculis, palpebras corrigit gignítque. Ramicosis cochlearum cinis cum thure ex oui a albi succo illitus per dies triginta medetur. Inueniuntur in corniculis cochlearum harenaceæ duritiæ: eæ dentitionem facilem præstant adalligatæ. Cochlearum inanium cinis admistus ceræ, procidentium interaneorum partes extremas prohibet. Oportet autem cineri misceri saniem punctis emissam è cerebro viperæ. Cerebrum viperæ illigatum pelliculæ dentitiones adiuuat. Ad idem valent & grandissimi dentes serpentium. Fimum corui lana adalligatum infantium tussi medetur. Vix est seriò complecti quædam: non omittenda tamen, quia sunt prodita. Ramici infantium lacerta mederi iubent. Marem hanc prætendi. Id intelligi & quòd sub cauda vnam cauernã habeat. Id agendum, vt per aurum & argentum aut ostrum mordeat vitium. Tum in calice nouo illigatur, & in fumo ponitur. Vrina infantium cohibetur muribus elixis in cibo datis. Scarabæorum cornua grandia denticulata, adalligata his amuleti naturam obtinent. Bouis capiti lapillum inesse tradunt, quem ab eo expui si necem timeat, inopinantis præciso capite exemptum, adalligatúmque, mirè prodesse dentitioni. Item cerebrum eiusdem ad eundem vsum adalligari iubent: & limacis lapillum siue officulum, quod inuenitur in dorso. Magnificè iuuat & ouis cerebrum gingiuis illitum: sicut aures adeps anserinus cum ocimi succo impositus. Sunt vermiculis spinosis herbis asperi, lanuginosi: hos adalligatos protinus mederi tradunt infantibus, si quid ex cibo hæreat. Somnos allicit œsypum cum myrrhæ

a albo succo. Dal.

myrrhæ momento in vini cyathis duobus dilutum, vel cum adipe anserino & vino myrtite: auis cuculus leporina pelle adalligatus: ardeolæ rostrum in pelle asinina fronti adalligatum. Putant & per se rostrum eiusdem effectus esse vino collutum. E diuerso somnum arcet vespertilionis caput aridum adalligatũ. In vrina virili lacerta necata, Venerem eius qui biberit, cohibet. Nam inter amatoria esse Magi dicunt. Inhibet & fimum cochleæ & columbinum cum oleo & vino potum. Pulmonis vulturini dexteræ partes Venerem concitant viris adalligatæ gruis pelle. Item si lutea ex ouis quinque columbarum, admisto adipis suilli denarij pondere, ex melle sorbeantur. Passeres in cibo vel oua eorum. Gallinacei dexter testis arietina pelle adalligatus. Ibium cineres cum adipe anseris & irino perunctis si conceptus fit, partus continere: contrà inhiberi Venerem pugnatoris galli testiculis anserino adipe illitis adalligatísque pelle arietina tradunt. Item cuiuscunque galli gallinacei, si cum sanguine gallinacei lecto subiiciantur. Cogunt concipere inuitas setæ ex cauda mulæ, si iunctis euellantur, inter se colligatæ in coitu. Qui in vrinam canis suam ingesserit, dicitur ad Venerem pigrior fieri. Mirum & de stellionis cinere (si verum est) linamento inuolutum in sinistra manu. Venerem stimulare: si transferatur in dextram, inhibere. Item vespertilionis sanguinem collectum flocco, suppositúmque capiti mulierum, libidinem mouere: aut anseris linguam in cibo vel potione sumptam. Phthiriasin à toto corpore pota membrana senectutis anguium triduo inhibet: ac serum exempto ca-

ſeo potum cum exiguo ſale. Caſeos, ſi cerebrum muſtelæ coagulo addatur, negat corrumpi vetuſtate, aut à muribus attigi. Eiuſdem muſtelæ cinis ſi detur in offa gallinaceis pullis & columbinis, tutos eſſe à muſtelis. Iumentorum vrinæ tormina veſpertilione adalligato finiuntur. Verminatio ter circunlato verendis palumbo: mirum dictu, palumbus emiſſus moritur, iumentum liberatur confeſtim. Ebrioſis oua noctuæ per triduum data in vino, tædium eius adducunt. Ebrietatem arcet pecudum aſſus pulmo præſumptus. Hirundinis roſtri cinis cum myrrha tritus, & in vino quo bibetur inſperſus, ſecuros præſtabit à temulentia. Inuenit hoc Horus Aſſyriorum rex. Præter hæc ſunt notabilia animalium ad hoc volumen pertinentium. Gromphenam auem in Sardinia narrant grui ſimilem, ignotam iam etiam Sardis, vt exiſtimo. In eadem prouincia eſt ophion ceruis tantùm pilo ſimilis, nec alibi naſcens. Iidem autores nominauere ſirulugum, quod nec quale eſſet animal, nec vbi naſceretur tradiderunt. Fuiſſe quidem non dubito, cum & medicinæ ex eo ſint demonſtratæ. M. Cicero tradit animal byturos vocari, qui vites in Campania erodant.

De miraculis quarundam beſtiarum.

CAP. XVI.

RELiqua mirabilia ex his quæ diximus. Non latrari à cane membranam ex ſecundis canis habentem, aut leporis fimum vel pilos tenentem. In culicum genere muliones non ampliùs, quàm vno die, viuere. Eóſque qui arborarij pici roſtrum habeãt, & mella eximant, ab apibus non attingi. Porcos ſequi eos, à quibus

bus cerebrum corui acceperint in offa. Puluerem in quo se mula volutauerit, corpori inspersum mitigare ardores amoris. Sorices fugari, si vnus castratus emittatur. Anguina pelle,& sale,& farre cum serpyllo contritis vno die, deiectísque cum vino in fauces boum vua maturescente, toto anno eos valere: vel si hirundinum pulli tres tribus offis dentur. Puluere è vestigio anguium collecto, sparsas apes in aluearia reuerti. Arietis dextro teste præligato oues tantùm gigni. Non lassescere in vllo labore, qui neruos ex alis & cruribus gruis habeant. Mulas non calcitrare, cùm vinum biberint. Vngulas tantùm mularum repertas, neque aliam vllam materiam quæ non perroderetur à veneno Stygis aquæ, cùm id dandum Alexandro Magno Antipater mitteret, memoria dignum est, magna Aristotelis infamia excogitatum. Nunc ad aquatilia reuertemur.

C. PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE Liber XXXI.

PROOEMIVM.

Medicina ex aquatilibus. Aquarum mirabilia.
CAP. I.

QVATILIVM sequuntur in medicina beneficia, opifice natura ne in illis quidem cessante, & per vndas fluctúsque ac reciprocos æstus, amniúmque rapidos

cursus improbas exerente vires: nusquam potentia maiore, si verum fateri volumus. Quippe hoc elementum cæteris omnibus imperat: terras deuorant aquæ, flammas necant, scandunt in sublime, & cælum quoque sibi vindicant, ac nubium obtentu vitalem spiritum strangulant. Quæ causa fulmina elidit, ipso secum discordante mundo. Quid esse mirabilius potest aquis in cælo stantibus? At illę, ceu parum sit in tantam peruenire altitudinem, rapiunt eò secum piscium examina. Sæpe etiã lapides subuehunt, portantes aliena pondera. Eædem cadentes omnium terra nascentium causa fiunt, prorsus mirabili natura, si quis velit reputare, vt fruges gignantur, arbores fruticésque viuant, in cælum migrare aquas, animámque etiam herbis vitalem inde deferre: iusta confessione, omnes terræ quoque vires aquarum esse beneficij. Quapropter ante omnia ipsarum potentiæ exempla ponemus. Cunctas enim quis mortalium enumerare queat?

De differentia aquarum, medicinis, & obseruationibus. CCLXVI. CAP. II.

EMicant benignè passimque in plurimis terris, alibi frigidæ, alibi calidæ, alibi *a* iũctæ, sicut in Tarbellis Aquitanica gente, & in Pyrenæis montibus, tenui interuallo discernente. Alibi tepidæ egelidæque auxilia morborum conferentes, & è cunctis animalium hominum tantùm causa erumpentes. Augent numerum Deorum nominibus variis, vrbésque condunt, sicut Puteolos in Campania, Statyellas in Liguria, Sextias in Narbonensi prouincia. Nusquam tamen largiùs quàm in Baiano sinu, nec pluribus auxiliandi generibus

a vnctæ. *Hermol. ex Vet.*

bus, aliæ sulphuris, aliæ aluminis, aliæ salis, aliæ nitri, aliæ bituminis, nonnullæ etiam acida salsáve mistura. Vapore quoque ipso aliquæ prosunt. Tantáque eis est vis, vt balineas calefaciant, ac frigidam etiam in soliis feruere cogãt, quæ in Baiano Posidianæ vocantur, nomine accepto à Claudij Cæsaris liberto. Obsonia quoque percoquunt. Vaporant & in mari ipso, quæ Licinij Crassi fuere: medióque inter fluctus existit aliquid valetudini salutare. Iam generatim neruis prosunt pedibúsve, aut coxendicibus, aliæ luxatis fractísve. Inaniunt aluos. Sanant hulcera. Capiti auribúsque priuatim medentur: oculis verò Ciceronianæ. Digna memoratu villa est ab Auerno lacu Puteolos tendentibus imposita litori, celebrata porticu ac nemore, quam & vocabat M. Cicero Academiam, ab exemplo Athenarum ibi compositis voluminibus eiusdem nominis, in qua & monumentum sibi instaurauerat, ceu verò non & in toto terrarum orbe fecisset. Huius in parte prima exiguo post obitum ipsius, Antistio Vetere possidente, eruperunt fontes calidi perquàm salubres oculis, celebrati carmine Laureæ Tullij, qui fuit è libertis eius: vt protinus a noscatur etiam ministerium eius ex illa maiestate. Ponam enim ipsum carmen, dignum vbique, & non ibi tantum legi.

a noscatur ministri etiam ex illarum hau stu maiestas ingẽs. Dal.

Quo tua Romanæ vindex clarissime linguæ
Sylua loco melius surgere iussa viret,
Atque Academiæ celebratam nomine villam,
Nunc reparat cultu sub potiore Vetus:
Hic etiam apparent lymphæ non antè repertæ,
Languida quæ infuso lumina rore leuant.
Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori

Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope.
Vt quoniam totum legitur sine fine per orbem,
Sint plures, oculis quæ medeantur, aquæ.

In eadem Campaniæ regione Sinuessanæ aquę sterilitatem fœminarum, & virorum insaniam abolere produntur. In Ænaria insula calculosis mederi. Et quæ vocatur Acidula, ab Teano Sidicino quatuor M. pass. hæc frigida. Item in Stabiano, quæ dimidia vocatur: & in Venafrano ex fonte Acidulo. Idem contingit in Velino lacu potantibus. Item in Syriæ fonte iuxta Taurum montem autor est, M. Varro, & in Phrygiæ Gallo flumine Callimachus. Sed ibi in potando necessarius modus, ne lymphatos agat, quod in Æthiopia accidere his qui fonte rubro biberint Ctesias scribit. Iuxta Romam Albulæ aquæ vulneribus medentur: egelidæ hæ: sed Cutiliæ in Sabinis gelidissimæ, suctu quodam corpora inuadunt, vt propè morsus videri possit, aptissimæ stomacho, neruis, vniuerso corpori. Thespiarum fons conceptus mulieribus repræsentat: Item in Arcadia flumen Elatum. Custodit autem partum Linus fons eadem Arcadia, abortúsque fieri non patitur. E diuerso *a* in Pyrrhea flumen, quod Aphrodisium vocatur, steriles facit. Lacus *b* Alphion vitiligines tollit. Varro autor est, Titium quendam Prætura functum, marmorei signi faciem habuisse propter id vitium. Cydnus Ciliciæ amnis podagricis medetur, sicut apparet in epistola Cassij Parmensis ad M. Antonium. Contrà, aquarum culpa in Trœzene omnium pedes vitia sentiunt. Tungri ciuitas Galliæ fontem habet insignem, plurimis bullis stillantem, ferruginei saporis: quod ipsum non nisi in fine po

a ad Pyrasũ flumen, quod Amphrysus
b Alpheus ex Strab. l. 8

potus intelligitur. Purgat hic corpora: tertianas febres discutit, calculorúmque vitia. Eadem aqua igne admoto turbida fit: ad postremum rubescit. Leucogæi fontes inter Puteolos & Neapolim oculis & vulneribus medentur. Cicero in admirandis posuit, Reatinis tantùm paludibus vngulas iumentorum indurari. Eudicus in Hestiæotide fontes duos, tradit esse, Ceronem, ex quo bibentes oues nigras fieri: Melan, ex quo albas: ex vtroque autem varias. Theophrastus in Thuriis Crathim candorem facere, Sybarim nigritiam bobus ac pecori. Quin & homines sentire differentiam eam. Nam qui Sibarim bibant, nigriores esse, durioréſque & crispo capillo: qui ex Crathide, candidos molliorésque, ac porrecta coma. Item in Macedonia a qui velint sibi candida nasci, ad Aliacmonem ducere: qui nigra aut fusca ad Axium. Idem omnia fusca quibusdam in locis tradit nasci, & fruges quoque, sicut in Messapiis. At Lusis Arcadiæ quodam fonte mures terrestres viuere & conuersari. Erythris Aleos amnis pilos gignit in corporibus. In Bœotia ad Trophonium Deum iuxta flumen Orchomenon duo sunt fontes, quorum alter memoriam, alter obliuionem affert, inde nominibus inuentis. In Cilicia apud oppidum Cescum riuus fluit Nus, ex quo bibentium subtiliores sensus fieri M. Varro tradit. At in Cea insula fontem esse, quo hebetes fiant: Zamæ in Africa, quo canoræ voces. Vinum tædio venire his qui ex Clitorio lacu biberint. At Eudoxus & Theopompus inebriari fontibus iis quos diximus. Mutianus Andri è fonte Liberi patris, statis diebus septenis eius Dei vinum

a *Alij leg.* quæ velint &c. quæ nigra aut fusca.

fluere, si auferatur à conspectu templi, sapore in aquam transeunte. Polyclytus explere olei vicem iuxta Solos Ciliciæ fontem. Theophrastus hoc idem fieri in Æthiopia eiusdem virtutis fonte. Lycos in Indiæ terris fontem esse, cuius aqua lucernæ ardeant. Idem Ecbatanis traditur. Theopompus in Scotussa lacum esse dicit. qui vulneribus medetur. Iuba in *a* Troglodytis lacum, insanum malefica vi appellatum, ter die fieri amarum salsúmque, ac deinde dulcem, totiésque etiam noctu, scatentem albis serpentibus vicenûm cubitorum. Idem in Arabia fontem exilire tanta vi, vt nullum non pondus impactum respuat. Theophrastus Marsyæ fontem in Phrygia ad Celænarum oppidum saxa egerere. Non procul ab eo duo sunt fontes, Clæon & Gelon, ab effectu Græcorum nominum dicti. Cyzici fons Cupidinis vocatur, ex quo potantes amorem deponere Mutianus credit. Cranone est fons calidus citra summum feruorem, qui in vinum additus, triduo calorem potionis custodit in vasis. Sunt & Mattiaci in Germania fontes, calidi trans Rhenum, quorum haustus triduo feruet. Circa margines verò pumicem faciunt aquæ. Quòd si quis fide carere ex his aliqua arbitratur, discat in nulla parte naturæ maiora esse miracula: quanquam inter initia operis abundè multa retulimus. Ctesias tradit Siden vocari stagnum in Indis, in quo nihil innatet, omnia mergantur. Cælius apud nos in Auerno ait etiam folia subsidere. Varro, aues, quæ aduolauerint, emori. Contrà in Africæ lacu Apuscidamo omnia fluitant. nihil mergitur: Item in Siciliæ fonte *b* Phinthia,

a Trogodytis *Man.*

b Pythia

thia, vt Apion tradit: & in Medorum lacu puteóque Saturni. Fons Limyræ transire solet in loca vicina, portendens aliquid: mirúmque quòd cum piscibus transit. Responsa ab his petunt incolæ cibo, quem rapiunt annuentes, si verò euentum negent, caudis abigunt. Amnis Olachas in Bithynia Briazum alluit (hoc est & templo & Deo nomen) cuius gurgite periuri notantur pati velut flammam vrentem. Et in Cantabria fontes Tamarici in augurio habentur. Tres sunt, octonis pedibus distantes. In vnum alueum coeunt *a* vasto amne. Singulis siccantur duodecies diebus, aliquando vicies, citra suspicionem vllam aquæ, cùm sit vicinus illis fons sine intermissione largus. Dirum est, non profluere eos aspicere volentibus, sicut proximè Lartio Licinio legato post Præturam post septem dies accidit. In Iudæa riuus sabbatis omnibus siccatur. E diuerso miracula alia dira. Ctesias in Armenia scribit esse fontem, ex quo nigros pisces illico mortem afferre in cibis, quod & circa Danubij exortum audiui, donec veniatur ad fontem alueo appositum, vbi finitur id genus piscium. Ideoque ibi caput eius amnis intelligitur fama. Hoc idem & in Lydia in stagno nympharum tradunt. In Arcadia ad Pheneum aqua profluit è saxis, Styx appellata, quæ illico necat. vt diximus. Sed esse pisces paruos in ea tradit Theophrastus, letales & ipsos, quod non in alio genere mortiferorum fontium. Necare aquas Theopompus & in Thracia apud *b* Cychros dicit: Lycus in Leontinis tertio die, si quispiam biberit. Varro ad Soracten in fonte, cuius sit latitudo quatuor pedum: Sole o-

a vasto singuli amne *Ch.*

b Crobsos *Tur.*

riente eum exundare feruenti similem, auésque quæ gustauerint, iuxtà mortuas iacere. Nanque & hæc insidiosa conditio est, quòd quædam etiam blandiuntur aspectu, vt ad Nonacrin Arcadiæ. Omnino enim nulla deterrent qualitate. Hanc putant nimio frigore esse noxiam, vt pote cùm profluens ipsa lapidescat. Aliter circa Thessalica Tempe, quoniam vsus omnibus terrori est: tradúntque etiam æs ac ferrum erodi illa aqua. Profluit (vt indicauimus) breui spatio: mirúmque, siliqua syluestris amplecti radicibus fontem eum dicitur, semper florens purpura. Et quædam sui generis herba in labris fontis viret. In Macedonia, non procul Euripidis Poëtæ sepulchro, duo riui confluunt, alter saluberrimi potus, alter mortiferi. In Perperenis fons est, qui quacunque rigat, lapideam facit terram: item calidæ aquæ in Eubœæ Delio. a Nanque alluit riuus, saxa in altitudinem crescunt. in Eurymenis deiectæ coronæ in fontem lapides fiunt. In Colossis flumen est, in quo lateres coniecti, lapides extrahuntur. In Scyretico metallo arbores quæcunque flumine alluuntur, saxa fiunt cum ramis. Distillantes quoque guttæ in lapides durescunt in antris Coryciis: nam Miezæ in Macedonia, etiam pendentes in ipsis cameris: at in Coryco, cùm decidêre. In quibusdam speluncis vtroque modo, columnásque faciunt, vt in Phausia Chersonesi Rhodiorum in antro magno, etiam discolori aspectu. Et hactenus contenti simus exemplis.

a Nã quâ. *Vet.* *Aliĩ leg.* Nãquæ

De

De qualitate aquarum, insalubritate vel commoditate earum.

CAP. III.

QVæritur inter Medicos, cuius generis aquæ sint vtilissimæ. Stagnantes pigrásque meritò damnant, vtiliores quæ profluunt existimantes: cursu enim percussúque ipso extenuari atque profi ere. Eóque miror, cisternarum ab aliquibus maximè probari. Sed hi rationem afferunt, quoniam leuissima sit imbrium aqua, vt quæ subire potuerit ac pendere in aëre. Ideo & niues præferunt imbribus, niuibúsque etiam glaciem, velut ad infi mum coacta subtilitate. Leuiora enim hæc esse, & glaciem multò leuiorem aqua. Horum sententiam refellere interest vitæ. In primis enim leuitas illa deprehendi aliter, quàm sensu, vix potest, nullo pene momento ponderis aquis inter se distantibus. Nec leuitatis in pluuia aqua argumentum est subisse eam in cælum, cùm etiam lapides subire appareat, cadénsque inficiatur halitu terræ. Quò fit vt pluuiæ aquæ sordium inesse plurimum sentiatur, citissiméque ideo calefiat aqua pluuia. Niuem quidem glaciémque subtilissimum elementi eius videri miror, apposito grandinum argumento, è quibus pestilentissimum potum esse conuenit. Nec verò pauci inter ipsos è contrario ex gelu ac niuibus insaluberrimos potus prædicant, quoniam *a* exactum sit inde, quod tenuissimum fuerit. Minui certè liquorem omnem congelatione deprehenditur, & rore nimio scabiem fieri, pruina vredinem, cognatis & niuis causis. Pluuias quidem aquas celerrimè putrescere conuenit, miniméque durare in nauigatione. Epigenes autem, aquam

a exuctum.

quæ septies putrefacta purgata sit, perhibet ampliùs non putrescere. Nã cisternas etiã Medici confitentur inutiles, aluo duritias facientes, faucibúsque: etiam limi non aliis inesse plus, aut animalium quæ faciunt tædium, confitendum habent. Nec statim amnium vtilissimas esse, sicuti nec torrentium vllius, lacúsque plurimos salubres maximè. Quædam igitur & huius generis aptissimæ aliæ alibi. Parthorum reges ex Choaspe & Eulæo tantùm bibunt: & eæ quamuis in longinqua comitantur illos. Et horum placere potum, non quia sint amnes, apparet, quoniam nec è Tigri nec Euphrate, nec è multis aliis bibunt. Limus aquarum vitium est: si tamen idem omnis anguillis scateat, salubritatis indicium habetur: sicuti frigoris, tineas in fonte gigni. Ante omnia autem damnantur amaræ, & quæ scrobem statim implent: quod euenit Trœzene. Nam nitrosas atque salmacidas in desertis Rubrum mare petentes, addita polẽta, vtiles intra duas horas faciunt, ipsáque vescũtur polenta. Damnantur in primis fontes, qui cœnum faciunt, quíque malum colorem bibentibus: refert & si vasa *a* ære inficiunt, aut si legumina tardè percoquunt: si liquatæ leniter terram relinquunt, decoctæque crassis obducũt vasa crustis. Est etiamnum vitium non fœtidæ modò, verùm omnino quicquam resipientis iucundum sit illud licet gratúmque, & vt sæpe ad viciniam lactis accedens. Aquam salubrem aëri quàm simillimam esse oportet. Vnus in toto orbe traditur fons aquæ iucundè olentis in Mesopotamia Caburæ. Fabulæ rationem afferunt, quoniam in eo Iuno perfusa sit. De cætero aquarum salubrium sapor odórve nullus esse

a ærea. *Vet.* ærugine. *Aliis.*

esse debet. Quidam statera iudicant de salubritate, frustrante diligentia, quando perrarū est, vt leuior sit aliqua. Certior subtilitas, inter pares meliorem esse, quæ calefiat refrigeretúrque celeriùs. Quin *a* exhaustam vasis ne manus pendeant, depositísque in humum tepescere affirmant. Ex quónam ergo genere maximè probabilis continget? Puteis nimirum, vt in oppidis constare video: sed his quibus exercitationis ratio crebro haustu contingit, & illa tenuitas colante terra. Salubritati hæc satis sunt. Frigori & opacitas necessaria, vtque cælum videant. Super omnia obseruatio vna, eadem & ad perennitatem pertinet, vt illa vado exiliat vena, non è lateribus. Nam vt tactu gelida sit, etiam arte contingit, si etiam expressa in altum, aut è sublimi deiecta, verberatu corripiat aëra. In natando siquidem spiritum continentibus frigidior sentitur eadem. Neronis principis inuentum est, decoquere aquam, vitróque demissam in niues refrigerare. Ita voluptas frigoris contingit sine vitiis niuis. Omnem vtique decoctam vtiliorem esse conuenit: item calefactam magis refrigerari, subtilissimo inuento. Vitiosæ aquæ remedium est, si decoquatur ad dimidias partes. Aqua frigida inuecta sistitur sanguis. Æstus in balneis arcetur, si quis ore teneat. Quæ sunt haustu frigidissimæ, non perinde & tactu esse, alternante hoc bono, multi familiari exemplo colligunt. Clarissima aquarum omnium in toto orbe, frigoris salubritatísque palma præconia vrbis, Marcia est, inter reliqua Deûm munere vrbi tributa. Vocabatur hæc quondam Aufeia, fons autem ipse Picoria. Oritur in vltimis montibus Pelignorum: transit Marsos &

a exhaustā, vasis quæ manu pendeant depositis in humū. *Vet.*

Fucinum lacum, Romam non dubiè petens. Mox ſpecu merſa in Tiburtina ſe aperit. IX. M. paſſ. fornicibus ſtructis perducta. Primus eam in vrbem ducere auſpicatus eſt Ancus Marcius, vnus è regibus. Poſtea Qu. Marcius Rex in Prætura. Rurſúſque reſtituit M. Agrippa. Idem & Virginem adduxit ab octaui lapidis diuerticulo ij. M. paſſ. Præneſtina via. Iuxtà eſt Herculaneus riuus, quem refugiens Virginis nomen obtinuit. Horum amnium comparatione differentia ſuprà dicta deprehenditur, cùm quantum Virgo tactu, tantum præſtet Marcia hauſtu. Quanquam vtriuſque iampridem vrbi periit voluptas, ambitione auaritiáque in villas ac ſuburbana decoquentibus publicam ſalutem. Non ab re ſit, quærendi aquas iunxiſſe rationem. Reperiuntur in conuallibus maximè, & quodam conuexitatis cardine aut montium radicibus. Multi ſeptentrionales vbique partes aquoſas exiſtimauere. Qua in re varietatem naturæ aperuiſſe conueniat. In Hyrcanis montibus à meridiano latere non pluit. Ideo ſyluigeri ab Aquilonis tantùm parte ſunt. At Olympus, Oſſa, Parnaſſus, Apenninus, Alpes vndique veſtiuntur, amnibúſque perfunduntur. Aliqui ab Auſtro, ſicut in Creta Albi montes. Nihil ergo in his perpetuæ obſeruationis iudicabitur. Aquarum ſunt notæ iuncus aut harundo, aut herba, de qua dictum eſt: multúmque *a* aliqui loco pectore incubãs rana. Salix enim erratica, & alnus aut vitex, aut edera ſponte proueniunt, & corriuatione aquæ pluuiæ in locum humiliorem è ſuperioribus defluentis, augurio fallaci. Certior multò nebuloſa exhalatio eſt, ante ortum Solis longiùs intuentibus: quod ex edito quidam

a alicui.

dam ſpeculantur, proni terram mento attingente. Eſt & peculiaris æſtimatio peritis tantùm nota, quam feruentiſſimo æſtu ſequuntur, dieíque horis ardentiſſimis, qualis ex quoque loco repercuſſus ſplendeat. Nam ſi terra ſitiente humidior eſt ille, indubitata ſpes promittitur. Sed tanta intentione oculorum opus eſt, vt indoleſcant: quod fugientes ad alia experimenta decurrunt, loco in altitudinem pedum quinque defoſſo, ollíſque è figlino opere crudis, aut perunčta pelui ærea cooperto, lucernáque ardente concamerata frondibus, dein terra. Si figlinum humidum ruptúmve, aut in ære ſudor, vel lucerna ſine defectu olei reſtincta, aut etiam vellus lanæ madidum reperiatur, non dubiè promittunt aquas. Quidam & igne priùs excoquunt locum, tanto efficaciore vaſorum argumento. Terra verò ipſa promittit candicantibus maculis, aut tota glauci coloris. In nigra enim ſcaturigines non ferè ſunt perennes. Figulari creta ſemper adimitur ſpes. Nec ampliùs puteum fodiunt, coloria terræ obſeruantes, vt à nigra deſcendat ordo ſuprà dictus. Aqua ſemper dulcis in argilloſa terra, frigidior in topho. Nanque & hic probatur. Dulces enim leuéſque facit, & colando continet ſordes. Sabulum exiles limoſáſque promittit. Glarea incertas venas, ſed boni ſaporis. Sabulum maſculum & harena carbunculoſa, certas ſtabiléſque & ſalubres. Rubra ſaxa optimas, ſpeíque certiſſimæ. Radices montium ſaxoſæ, & ſilex, hoc ampliùs rigentes. Oportet autem fodientibus humidiores aſſiduè reſpondere glebas, faciliúſque ferramenta deſcendere. Depreſſis puteis ſulphurata vel aluminoſa occurrentia putearios ne-

cant. Experimentũ huius periculi est demissa ardens lucerna, si extinguitur. Tunc secundũ puteum dextra ac sinistra fodiuntur æstuaria, quæ grauiorem illum halitum recipiant. Fit & sine his vitiis altitudine ipsa grauior aer, quẽ emendant assiduo linteorum iactatu euẽtilando. Cùm ad aquam ventum est, sine harena opus surgit, ne venæ obstruantur. Quædam aquæ vere statim incipiente frigidiores sunt, quarum non in alto origo est: hybernis enim constant imbribus: quædam Canis ortu, sicut in Macedonia. Pella vtrumque. Ante oppidum enim incipiente æstate frigida est palustris: dein maximo æstu in excelsioribus oppidi riget. Hoc & in Chio euenit, simili ratione portus & oppidi. Athenis Enneacrunos nimbosa æstate frigidior est, quàm puteus in Iouis horto. At ille siccitatibus riget.

Aquarum subitò nascentium, aut desinentium ratio. CAP. IV.

MAximè autem putei circa Arcturum. Nã ipsa æstate deficiũt, omnésque quatriduo subsidunt. Iam verò multi hyeme tota: vt circa Olympum, vere primum aquis redeuntibus. In Sicilia quidem circa Messanam & Mylas hyeme in totum inarescunt fontes: æstate exundant, amnémque faciunt. Apolloniæ in Ponto fons iuxta mare æstate tantùm superfluit, & maximè *a* circa Canis ortum, parciùs si frigidior sit æstas. Quædam terræ imbribus sicciores fiunt, velut in Narniensi agro: quod admirandis suis inseruit M. Cicero, siccitate lutum fieri prodens, imbre puluerem. Omnis aqua hyeme dulcior, æstate autem minùs, autumno minimè: minúsque per siccitates. Neq; æqualis amniũ plerumq; gustus est, magna alvei

a canis ortu.

uei differentia. Quippe tales sunt aquæ, qualis terra per quam fluunt, qualésque herbarum, quas lauant, succi. Ergo iidem amnes parte aliqua reperiuntur insalubres. Mutant saporem & influentes riui, vt Borysthenem, victique diluuntur. Aliqui verò & imbre mutantur. Ter accidit in Bosphoro, vt salsi deciderent, necaréntque frumenta. Toties & Nili rigua pluuiæ amara fecere, magna pestilentia Ægypti. Nascuntur fontes decisis plerunque syluis, quos arborum alimenta consumebant: sicut in Hæmo obsidente Gallos Cassandro, cùm valli gratia syluas cecidissent. Plerunque verò damnosi torrentes corriuantur detracta collibus sylua, continere nimbos digerere consueta. Et coli moueríque terram, callúmque summæ cutis solui, aquarum interest. Proditur certè in Creta expugnato oppido, quod vocabatur Arcadia, cessasse fontes, amnésque qui in eo situ multi erant. Rursus condito post sex annos emersisse, vti quæque cœpissent partes coli.

Obseruatio historica. CAP. V.

Terræ quoque motus profundunt, sorbéntque aquas: sicut circa Pheneum Arcadiæ quinquies accidisse constat. Sic & in Coryco monte amnis erupit, posteaquam cœptus est coli. Illa mutatio mira, vbi causa nulla euidens apparet: sicut in Magnesia calidas factas frigidas, aliàs non mutato sapore. Et in Caria, vbi Neptuni templum est, amnis qui fuerat antè dulcis, mutatus in salem est. Et illa miraculi plena. Arethusam Syracusis fimū redolere per Olympia: verique simile, quoniam Alpheus in eam insulam sub ima maria permeet. Rhodiorum fons in Cherrhoneso nono anno purgamenta egerit. Mutātur & colores aquarū: sicut

Babyloniæ lacus æstate rubras habet diebus xj. Et Borysthenes æstatis temporibus cæruleus fertur, quanquam omnium aquarum tenuissimus: ideóque innatans Hypani. In quo & illud mirabile, Austris flantibus superiorẽ Hypanim fieri. Sed tenuitatis argumentum & aliud est, quòd nullum halitu non modò nebulam emittat. Qui volunt diligentes circa hoc videri, dicunt aquas grauiores post brumam fieri.

Ratio aquæ ducendæ, & quomodo medicatis vtendum: & quid prosit nauigatio, & medicina aquæ marinæ. CAP. VI.

CÆterùm à fõte duci fictilibus tubis vtilissimum est, crassitudine binûm digitorum commissuris pyxidatis, ita vt superior intret, calce viua ex oleo læuigatis. Libramentum aquæ in centenos pedes sursum elici, minimum erit si vno cuniculo veniet, in binos actus: laminæ esse debebunt, per quas surgere in sublime opus fuerit, è plumbo. Subit altitudinem exortus sui: si longiore tractu veniet, subeat crebrò descendátque, ne libramenta pereant. Fistulas denûm pedum longitudinis esse legitimum est. Et si quinariæ erunt, sexagena pondo pondere: si octonariæ, centena, si denariæ, centena vicena, ac deinde ad has portiones. Denariæ appellantur, cuius laminæ latitudo antequam curuetur, digitorum decem est, dimidioque eius quinaria. In omni anfractu collis quinariam fieri, vbi dometur impetus, necessarium est: itẽ castella, prout res exiget. Homerum calidorum fontium mentionem non fecisse demiror, cùm alioquin lauari calida frequenter induceret: videlicet quia medicina tunc non erat hæc, quæ nunc aquarum

quarum perfugio vtitur. Est autem vtilis sulphurata neruis, aluminata paralyticis, aut simili morbo solutis. Bituminata aut nitrosa, qualis Cutilia, vtilis est bibendo atque purgationibus. Plerique in gloria dicunt, plurimis horis perpeti calorem earum: quod est inimicissimum, nanq; paulò diutiùs, quàm balineis, vti oportet, ac posteà frigida dulci, nec sine oleo discedenteis: quod vulgus alienum arbitratur, idcirco non alibi corporibus magis obnoxiis. Quippe & vastitate odoris capita replentur, & frigore infestantur sudantia, reliqua corporum parte mersa. Similis error, quo quidam plurimo potu gloriantur. Vidíque iam turgidos bibendo, in tantum vt annuli integerentur cute, cùm reddi non posset hausta multitudo aquæ. Nec hoc ergo fieri conuenit sine crebro salis gustu. Vtuntur & cœno fontium ipsorum vtiliter, sed ita, si illitum Sole inarescat. Nec verò omnes, quæ sint calidæ, medicatas esse credendum, sicut in Egesta Siciliæ, Larissa, Troade: Magnesia, Melo, Lipara. Nec decolor species æris argentíve (vt multi existimauere) medicaminum argumentum est: quando nihil eorũ in Patauinis fontib. ne odoris quidẽ differentia aliqua deprehenditur. Medendi modus idem & in marinis erit, quæ calefiunt ad neruorum dolores, feruminant & fracturas, ossáque contusa. Item corpora siccant, qua de causa & frigido mari vtuntur. Præterea est alius vsus multiplex, principalis verò nauigandi phthisi affectis, vt diximus, aut sanguinem egerentibus: sicut proximè Anneum Gallionem fecisse post Consulatum meminimus. Neque enim Ægyptus propter se petitur, sed propter longinquitatem nauigandi.

Quin & vomitiones ipsæ instabili volutatione commotæ plurimis morbis capitis, oculorum, pectoris, medentur omnibúsque, propter quæ elleborum bibitur. Aquam verò maris per se efficaciorem discutiendis tumoribus putant Medici, si illa decoquatur hordeacea farina, ad parotidas. Emplastris etiam, maximè albis, & malagmatis miscent. Prodest & infusa a crebro ictu. Bibitur quoque, quamuis non sine iniuria stomachi, ad purganda corpora, bilémque atram, aut sanguinem concretum reddendum alterutra parte. Quidam & quartanis dedere eam bibendam, & in tenesmis articularibúsque morbis asseruatam, & in hoc vetustate virus deponentem. Aliqui decoctam, omnes ex alto haustam, nulláque dulciū mistura corruptam, in quo vsu præcedere vomitum volunt. Tunc quoque acetum aut vinum aqua miscent. Qui parum dedere rhaphanos supermandi ex mulso aceto iubent, vt ad vomitiones reuocent. Clysteribus quoque marinam infundunt tepefactam. Testium quidem tumori fouendo non aliud præferunt. Item pernionum vitia ante hulcera, simili modo pruritibus, psoris, & lichenum curationi. Lendes quoque & tetra capitis animalia hac curantur: & liuentia reducit eadem ad colorem. In quibus curationibus post marinam aceto calido fouere plurimum prodest. Quin & ad ictus venenatos salutaris intelligitur, vt phalangiorum & scorpionum, & ptyade aspide respersis. Calida autem in his assumitur. Suffitur eadem cum aceto capitis dolorib. Tormina quoque & choleram calida infusa clysterib. sedat. Difficiliùs perfrigescunt marina calefacti. Mammas sororiantes præcordia

a cerebro icto. *Dal. ex Gal. sub fin. 6. meth.*

ma-

maciémque corporis piscinæ maris corrigunt. Aurium grauitatem, capitis dolores, cũ aceto feruentium vapor. Rubiginem ferro marinæ celerrimè exterunt. Pecorum quoque scabiem sanant lanásque emolliunt. Nec ignoro, hæc mediterraneis superuacanea videri posse. Verùm & hoc cura prouidit, inuenta ratione qua sibi quisque aquam maris faceret. Illud in ea ratione mirum si plusquàm sextarius salis cum quatuor aquæ sextariis mergatur, vinci aquã, salémque non liquari. Cæterò sextarius salis cum quatuor aquæ sextariis, salsissimi maris vim & naturam implet. Moderatissimum autẽ putant, suprà dictam aquæ mensuram octonis cyathis salis temperari, quoniam ita & neruos calefaciat, & corpus non exasperet. Inueteratur, quod vocatur, halassomeli, æquis portionibus maris, mellis, imbris: ex alto & ad hunc vsum aduehunt, fictilíque vase & picato condunt. Prodest ad purgationes maximè sine stomachi vexatione, & sapore grato & odore. Hydromeli quoque ex imbre puro cum melle temperabatur quondam, quod daretur appetentibus vinum ægris, veluti innocentiore potu, damnatum iam multis annis iisdem vitiis, quibus vinum, nec iisdem vtilitatibus. Quia sæpe nauigantes defectu aquæ dulcis laborant, hæc quoque subsidia demonstrabimus. Expansa circa nauium vellera madescunt accepto halitu maris, quibus humor dulcis exprimitur. Item demissæ reticulis in mari concauæ è cera pilæ, vel vasa inania obturata, dulcem intra se colligũt humorem. Nã in terra marina aqua argilla percolata dulcescit. Luxata hominum corpora & quadrupedũ, natando in cuiuslibet generis aqua, facillì-

mè in artus redeunt. Est & in metu peregrinantium, vt tentent valetudinem aquæ ignotæ: hoc cauent è balineis egressi statim frigidã suspectam hauriendo. Muscus, qui in aqua fuerit podagris illitus prodest, itemque oleo admistus talorum dolori tumorique. Spuma *a* aquæ affrictu verrucas tollit. Necnon harena litorum maris, præcipuè tenuis & solibus candens, in medicina est siccandis corporibus coopertis hydropicorum, aut rheumatismos sentientiũ. Et hactenus de aquis: nunc de aquatilibus. Ordiemur autem, vt in reliquis, à principalib. eorum quæ sunt sal & spongia.

a aquę marinæ affrictu. *Vet.*

De generibus salis & confecturis, & medicinis, & obseruationibus. CAP. VII.

SAl omnis aut fit, aut gignitur: vtrunq; pluribus modis, sed caussa gemina, coacto humore, aut siccato. Siccatur in lacu Tarentino æstiuis solibus, totúmque stagnum in salem abit, modicum alioquin altitudine genua non excedens. Item in Sicilia in lacu, qui Coranicus vocatur, & alio iuxta Gelam. Horum extremitates tantùm inarescunt. sicut in Phrygia, Cappadocia, Aspendi, vbi largius coquitur, & vsque ad medium lacum. Aliud etiam in eo mirabile, quòd tantundem noctu subuenit, quantum die auferas. Omnis est talis sal minutus, atque non gleba est. Aliud genus ex aquis maris sponte gignitur, spuma in extremis litorib. ac scopulis relicta. Hic omnis rore densatur & est acrior, qui in scopulis inuenitur. Sunt etiã-num naturales differentiæ tres. Nanque in Bactris duo lacus vasti, alter ad Scythas versus, alter ad Arios, sale æstuant: sicut ad Citiũ in Cypro, & circa Memphin: extrahũt lacu, dein Sole siccant. Sed & summa fluminum densantur

ſantur in ſalem, amne reliquo veluti ſub gelu fluente, vt apud Caſpias portas, quæ ſalis flumina appellantur. Item circa Mardos & Armenios. Præterea apud Bactros amnis Ochus & Oxus, ex appoſitis montibus deferunt ſalis ramenta. Sunt & in Africa lacus, & quidem turbidi, ſalem ferentes. Ferunt quidem & calidi fontes, ſicut Pagaſæi. Et hactenus habent ſe genera ex aquis ſponte prouenietia. Sunt & mõtes natiui ſalis, vt in Indis Oromenus, in quo lapicidinarum modo cæditur renaſcens: maiúſque regũ vectigal ex eo eſt, quàm ex auro atq; margaritis. Effoditur & è terra, vt palàm eſt, humore denſato, in Cappadocia. Ibi quidem cæditur ſpecularium lapidum modo. Pondus magnũ glebis, quas micas vulgus appellat. Carrhis Arabiæ oppido muros domóſque maſſis ſalis faciunt, aqua ferruminantes. Inuenit & iuxta Peluſium Ptolemæus rex, cùm caſtra faceret. Quo exẽplo poſteà inter Ægyptũ & Arabiã, etiã ſqualentibus locis, cœptus eſt inueniri detractis harenis: qualiter & per Africæ ſitiẽtia vſque ad Hammonis oraculum. Is quidem creſcens cum Luna noctibus. Nam Cyrenaici tractus nobilitantur Hãmoniaco, & ipſo, quia ſub harenis inueniatur, appellato. Similis eſt colore alumini, quod ſchiſton vocant, longis glebis, neq; perlucidis, ingratus ſapore, ſed medicinæ vtilis. Probatur quàm maximè perſpicuus, rectis ſciſſuris. Inſigne de eo proditur, quòd leuiſſimus intra ſpecus ſuos, in lucem vniuerſam prolatus, vix credibili pondere ingraueſcat. Cauſa euidens, cuniculorum ſpiritu madido ſic adiuuante moliẽtes, vt adiuuãt aquæ. Adulteratur Siculo, quẽ Cocanicũ appellauimus, necnon & Cyprio mirè ſimili. In Hiſpa-

nia quoque citeriore Egelastæ cæditur, glebis penè translucentibus, cui iam pridem palma à plerisq; Medicis inter omnia salis genera perhibetur. Omnia locus in quo reperitur sal, sterilis est, nihílque gignit: & in totum sponte nascens inter hæc est. Factitij varia genera. Vulgaris plurimúsque in salinis, mari adfuso, non sine aqua dulcis riguis, sed imbre maximè iuuante, ac super omnia Sole multo, non aliter inarescens. Africa circa Vticam cõstruit aceruos salis ad collium speciem: qui vbi Sole Lunáque induruere, nullo humore liquescũt, víxque etiam ferro cæduntur. Fit tamen & in Creta sine riguis, in salinas mare infundentibus: & circa Ægyptum, ipso mari influente in solum (vt credo) Nilo succosum. Fit & è puteis in salinas ingestis. Prima densatio Babylone in bitumen liquidum cogitur, oleo simile, quo & in lucernis vtuntur: hoc detracto subest sal. Et in Cappadocia è puteis ac fonte aquam in salinas ingerunt. In Chaonia excoquunt aquã ex fonte, refrigerandóque salem faciunt inertem, nec cãdidum. Galliæ Germaniæque ardentibus lignis aquam salsam infundunt. Hispaniæ quadam sui parte è puteis hauriũt, muriam appellant: & illi quidem etiam lignum referre arbitrantur. Quercus optima, vt quæ per se cinere syncero vim salis reddat: alibi corylus laudatur: ita infuso liquore salso, carbo etiam in salem vertitur. Quicunque ligno cõficit sal, niger est. Apud Theophrastum inuenio Imbrios harundinis & iunci cinerẽ decoquere aqua solitos, donec exiguum superesset humoris. Quin & è muria salsamentorum recoquitur, iterúmq; consumpto liquore ad naturam suam redit: vulgo è mænis iucundissimus.

Ma-

Marinorum maximè laudatur Cyprius à Salamine: at è ſtagnis Tarentinus, ac Phrygius, qui Tattæus vocatur. Hi duo oculis vtiles. A Cappadocia verò qui in laterculis affertur, cutis nitorem dicitur facere. Magis tamen extendit is, quem Citrieum appellauimus. Itaque à partu ventrem eo cum melanthio illiniunt. Salſiſſimus ſal ſicciſſimus: ſuauiſſimus omnium Tarentinus, atque candidiſſimus, & de cætero fragilis, qui maximè cādidus. Pluuia dulceſcit omnis. Suauiorem tamen rores faciunt: ſed copioſum Aquilonis flatus. Auſtro non naſcitur. Flos ſalis non fit, niſi Aquilonibus. In igne nec crepitat, nec exilit Tragaſæus, neq; Acanthius ab oppido appellatus: nec vllius ſpuma, aut ramentum, aut tenuis. Agrigentinus ignium patiens, ex aqua exilit. Sunt & colorum differentiæ. Ruber Memphi, rufus eſt circa Oxum, Cēturipis purpureus, Circa Gelam in eadem Sicilia tanti ſplendoris, vt imaginem recipiat. In Cappadocia croceus effoditur, tranſlucidus & odoratiſſimus. Ad medicinæ vſus, antiqui Tarentinum maximè laudabant. Ab hoc quencū que è marinis, ex eo genere ſpumeum præcipuè. Iumentorum verò & boum oculis, Tragaſæum & Bæticum. Ad obſonium & cibum vtilior quiſquis facilè liqueſcit: item humidior, minorem enim amaritudinem habent, vt Atticus & Euboicus. Seruandis carnib. aptior acer & ſiccus, vt Megaricus. Conditur etiam odoribus additus, & pulmētarij vicem implet, excitans auiditatem, inuitántq; in omnibus cibis, ita vt ſit peculiaris ex eo intellectus inter innumera cōdimenta. Ita eſt in mādendo quæſitus garo. Quin & pecudes armentáq; & iumēta ſale maximè ſolicitantur ad paſtum, mul-

tò largiore lacte, multóque gratiore etiam in caseo dote. Ergo hercule vita humanior sine sale nequit degere: adeóque necessarium elementum est vt transierit intellectus ad voluptates animi quoque. Nam ita sales appellantur: omnísque vitæ lepos & summa hilaritas, laborúmque requies non alio magis vocabulo constat. Honoribus etiam militiæq; interponitur salariis inde dictis magna apud antiquos autoritate, sicut apparet ex nomine Salariæ viæ, quoniam illa sal in Sabinos portari consueuerat. Ancus Marcius rex, salis modia sex millia in congiario dedit populo. & salinas primus instituit. Varro etiam pulmentarij vice vsos veteres, autor est: esitasse enim salem cum pane & caseo, vt prouerbio apparet. Maximè tamen in sacris intelligitur autoritas, quando nulla conficiuntur sine mola salsa. Salinarum synceritas summã fecit suã differẽtiam quadam fauilla salis, quæ leuissima ex eo est & candidissima: appellatur & flos salis, in totum diuersa res, humidiorísq; naturæ, & crocei coloris, aut rufi, veluti rubigo salis: odore quoq; ingrato ceu gari, dissentiens à sale non modò à spuma. Ægyptus inuenit, videtúrque Nilo deferri. Et fontibus tamen quibusdam innatat. Optimum ex eo, quod olei quandam pinguitudinem reddit. Est enim etiã in sale pinguitudo, quod miremur. Adulteratur autem tingitúrq; rubrica, aut plerunque testa trita: qui fucus aqua deprehenditur, diluente factitium colorem, cùm verus ille non nisi oleo resoluatur, & vnguentarij propter colorem eo maximè vtantur. Canitia in vasis summa est: media verò pars humidior, vt diximus. Floris natura aspera, excalfactoria, stomacho inutilis. Sudo-

rem

rem ciet, aluum soluit in vino & aqua, acopicis & smegmaticis vtilis. Detrahit & ex palpebris pilos efficacissimè. Fæces imæ concutiuntur, vt color croci redeat. Præter hæc etiãnum appellatur in salinis salsugo, ab aliis, salsilago, tota liquida, marina, aqua salsior, vi distãs. Aliud etiamnũ liquoris genus, quod garon vocauere, intestinis pisciũ cæterísque quæ abiicienda essent, sale maceratis, vt sit illa putrescentiũ sanies. Hoc olim cõficiebatur ex pisce, quem Græci garon vocabãt. Capite eius vsto, suffitu extrahi secundas morantes.

De scombro pisce & muria & alece. CAP. VIII.

NVnc è scombro pisce laudatissimum in Carthaginis Spartariæ cetariis: sociorum id appellatur, singulis millibus nummûm permutantibus congios penè binos. Nec liquor vllus penè præter vnguenta maiore in pretio esse cœpit, nobilitatis etiam gentibus. Scombros quidẽ, & Mauritania, Bæticáque, & Carteria ex oceano intrantes capiunt, ad nihil aliud vtiles. Laudantur & Clazomenæ garo, Põpeiíque & Leptis, sicut muria Antipolis ac Thurij, iam verò & Dalmatia. Vitium huius est alex, imperfecta nec colata fæx. Cœpit tamẽ & priuatim *a* ex inutili pisciculo, minimóque confici. Apuam nostri, aphyen Græci vocant, quoniam is pisciculus è pluuia nascitur, Foroiulienses piscem ex quo faciunt, lupum appellant. Transiit deinde in luxuriam, creueruntque genera ad infinitum: sicuti garum ad colorem mulsi veteris, adeóque dilutam suauitatẽ, vt bibi possit. Aliud verò ad castimoniarum superstitionem, etiam sacris Iudæis *b* dicatum, quod fit è piscibus squama carentibus. Sic alex peruenit ad ostreas, echinos, vrticas,

a *Alij. legit* ex mutilo pisciculo minutóque confici.

b abdicatũ *Dal.*

cammaros, mullorum iocinera. Innumerísque generibus ad saporẽ gulæ cœpit sal tabescere. Hæc obiter indicata sint desideriis vitæ, & ipsa tamen nõnulli vsus in medendo. Nanque & alece scabies pecoris sanatur infusa per cutem incisam: & contra canis morsus draconísque marini prodest. In linteolis autem conceptis imponitur. Et garo ambusta recentia sanantur, si quis infundat ac non nominet garum. Contra canum quoque morsus prodest, maximéque crocodili, & hulceribus quæ serpunt, aut sordidis. Oris quoque & aurium hulceribus aut doloribus mirificè prodest. Muria quoque, siue illa salsugo, spissat, mordet, extenuat, siccat. Dysentericis vtilis est, etiam si nome intestina corripit. Ischiadicis, cœliacis veteribus infunditur. Fotu quoque apud mediterraneos aquæ marinæ vicem pensat.

De natura salis & eius medicinis.

CAP. IX.

SAlis natura est per se ignea, & inimica ignibus, fugiens eos, omnia erodens. Corpora verò astringens, siccans, alligans: defuncta etiam à putrescendo vendicans, vt durent ita per secula. In medendo verò mordens, adurens, repurgans, extenuans, dissoluens. Stomacho tantùm inutilis, præterquàm ad excitandam auiditatem. Aduersus serpentium morsus cum origano, melle, hyssopo. Contra cerastẽ cum origano, aut cedria, aut pice, aut melle. Auxiliatur contra scolopendras ex aceto potus: aduersus scorpionum ictus, cum quarta parte lini seminis, ex oleo vel aceto illitus: aduersus crabrones verò vel vespas, similiáque, ex aceto. Ad heterocraneas, capitísque hulcera, & pustulas, papulásve, & incipien-

incipientes verrucas cum ſeuo vitulino: itē oculorū remediis, & ad excreſcentes ibi carnes totiúſq; corporis pterygia:ſed in oculis peculiariter:ob id collyriis emplaſtríſque additur. Ad hæc maximè probatur Tattæus, aut Caunites. Ex ictu verò ſuffuſis cruore oculis ſuggillatíſque, cum myrrha pari pondere ac melle, aut cum *a* hyſſopo ex aqua calida, vtque foueantur ſalſugine. Ad hæc Hiſpaniensis eligitur, contráque ſuffuſiones oculorum cum lacte in corticulis teritur. Priuatim ſuggillationibus in linteolo inuolutus, crebróque ex aqua feruenti impoſitus. Hulceribus oris manantibus in linteolo concepto. Gingiuarum *b* tumori infricatus. Et contra ſcabritiem linguæ fractus cōminutúſque. Aiunt dentes non erodi neque putreſcere, ſi quis quotidie manè ieiunus ſalem contineat ſub lingua, donec liqueſquat. Lepras idem & furunculos, & lichenas, & pſoras emendat cum paſſa vua exempto eius ligno, & ſeuo bubulo atque origano ac fermento vel pane, maximè Thebaicus. Hic & ad pruritus eligitur. Tonſillis & vuis cum melle prodeſt. Quicunque ad anginas, hoc amplius cum oleo & aceto, eodem tempore extrà faucibus illitus cum pice liquida. Emollit & aluum in vino miſtus. Idem noxia, & tinearum genera pellit in vino potus. Æſtus balinearum conualeſcentes vt tolerare poſſint, linguæ ſubditus præſtat. Neruorum dolorem, maximè vſurpanda obſeruatione circa humeros & renes, in ſaccis aqua feruenti crebro *c* madefactus leuat. Colum torminaque & coxarum dolores potus, & in iiſdē ſaccis impoſitus cādens. Podagras cū farina ex melle & oleo trit', ibi maximè *d* obſeruāda vſurpatione, ne *ch.*

a œſypo. Vet.

b humori. τοῖς ϖλαδῶσι Dioſ.

c Al. leg. madefactis

d vſurpāda obſeruatio

qua quidem totis corporibus nihil esse vtilius sale & Sole dicũt. Itaque cornea videmus corpora piscatorum. Sed hoc præcipuum dicatur in podagris. Tollit & clauos pedum: item perniones. Ambustis ex oleo imponitur, aut cõmanducatus, pustulásque reprimit. Ignibus verò sacris hulceribúsque quæ serpunt ex aceto aut hyssopo. Carcinomatis cũ vua taminia. Phagedænis hulcerum tritus cum farina hordei, superimposito linteolo madẽte vino. Morbo regio laborantes, donec sudent ad ignem, contrà pruritus quos sentiunt, ex oleo & aceto infricatus iuuat: & fatigatos ex oleo. Multi & hydropicos sale curauere, feruorésque febrium cum oleo perunxere, & tussim veterem linctu eius discussère. Clysteribus infudere ischiadicis. Hulceribus excrescentibus vel putrescentibus imposuere. Crocodilorum morsibus ex aceto in linteolis ita vt *a* batuerentur antehac hulcera. Bibitur & contra opium ex aceto mulso. Luxatis imponitur cum farina & melle: item extuberationibus. Dentium dolori cum aceto & fotu, & illitus cum resina prodest. Ad omnia autem spuma salis iucundior vtiliórque. Sed quicunque sal acopis additur ad excalfactiones: item smegmaticis ad extendendam cutẽ læuandámque. Pecorum quoque scabiem & boum illitus tollit. Datúrque lingendus: & oculis iumentorum inspuitur. Hæc de sale dicta sint.

a batuãtur rectè vincta hulcera.

De nitri generibus & confecturis, & medicinis, & obseruationibus. CAP. X.

NOn est differenda & nitri natura, nõ multum à sale distans, & eo diligentius dicẽda, quia palàm est & Medicos qui de eo scripsère, ignorasse naturam, nec quenquam

Theo-

Theophrasto diligentius tradidisse. Exiguum fit apud Medos canescentibus siccitate conuallibus, quod vocant halmirhaga. Minus etiam in Thracia iuxta Philippos, sordidum terra, quod appellant agrium. Nam quercu cremata nunquam multum factitatum est, & iampridẽ in totum omissum. Aquæ verò nitrosæ pluribus locis reperiuntur, sed sine viribus densandi. Optimum copiosúmque in *a* Clytis Macedoniæ, quod vocant chalastricum, candidum, purúmque, proximum sali. Lacus est nitrosus, exiliente è medio dulci fonticulo. Ibi fit nitrum circa Canis ortum nouenis diebus, totidémque cessat ac rursus innatat, & deinde cessat. Quo apparet, soli naturam esse quæ gignat, quoniam compertum est, nec Soles proficere quicquam, cùm cesset, nec imbres. Mirum est & illud, scatebra fonticuli semper emicante, lacum nec augeri nec effluere. Iis autem diebus, quibus gignitur si fuere imbres, salsius nitrum faciũt. Aquilones deterius, quia validius commouent limum. Et hoc quidem nascitur. In Ægypto autem conficitur multò abundantius, sed deterius. Nam fuscum lapidosúmque est. Fit penè eodem modo, quo sal, nisi quòd salinis mare infundunt, Nilum autem nitrariis. Excedente Nilo siccantur, decedente madent succo nitri xl. diebus continuis, non (vt in Macedonia) statis. Si etiam imbres affuerint, minus de flumine addunt: statímque vt densari est cœptum, rapitur ne resoluatur in nitrariis. *b* Sic quoque olei natura interuenit, ad scabiem animalium vtilis. Ipsum autem conditum in aceruis durat. Mirum, in lacu Ascanio, & quibusdam circa Chalcida fontibus, summas aquas dulces esse pota-

a Glytis *Vet.*

b Hîc quoque. *i. in nitro Vet.*

riíque, inferiores nitrosas. In nitro optimum quod tenuissimum, & ideo spuma melior. Ad aliqua tamen sordidum, tanquam ad inficiendas purpuras tincturásque omnes. Magnus & nitro vsus, qui dicetur suo loco. Nitrariæ egregiæ Ægyptiis. Nam circa Naucratim & Memphin tantùm solebant esse, circa Memphim deteriores. Nam & lapidescit ibi in aceruis: multíque sunt tumuli ea de causa saxei. Faciunt ex his vasa nec non frequenter liquatum cum sulphure coquentes in carbonibus. Ad ea quoque, quæ inueterari volunt, illo nitro vtuntur. Sunt ibi nitrariæ, in quibus & rufum exit à colore terræ. Spumam nitri, quæ maximè laudatur, antiqui negabant fieri, nisi cùm ros cecidisset, prægnantibus nitrariis, sed nondum parientibus. Itaque nō fieri a incitatis, etiam si caderet. Alij b operimentum fermento gigni existimauere. Proxima ætas Medicorum aphronitrum tradidit in Asia colligi, in speluncis mobilibus distillans. Specus eos c colycas vocant: dein siccant Sole. Optimum putant Lydium. Probatio, vt sit minimè ponderosum, & maximè friabile, colore penè purpureo. Hoc in pastillis affertur. Ægyptium in vasis picatis, ne liquescat. Vasa quoque ea Sole inarescentia perficiuntur. d Nitri probatio, vt sit tenuissimum & quàm maximè spongiosum fistulosúmque. Adulteratur in Ægypto calce deprehenditur gustu. Syncerum enim facilè resoluitur: adulteratum pungit. Calce aspersum reddit odorem vehementem. Vritur in testa opertum ne exultet: aliàs igni non exilit nitrum: nihílque gignit aut alit cùm salinis herbæ gignātur, & in mari tot animalia, tantùm algæ

a incientibus. *i. partui vicinis vi supra ca. 37. lib. 11. Vi de Tur. cap. 23. li. 20.*
b operimētorum
c cochlacas *Dal.*
d *Alij leg.* Aphronitri.

Sed

Sed maiorem esse acrimoniam nitro apparet, non hoc tantùm argumento, sed in illo, quòd nitrariæ calceamenta protinus consumunt, aliàs salubres, oculorúmque claritati vtiles. In nitrariis non lippiunt. Hulcera allata eò celerrimè sanantur: ibi facta, tardè. Ciet & sudorẽ cum oleo perunctis, corpúsque emollit. In pane salis vice vtũtur Chalastræo: ad rhaphanos Ægyptio: teneriores eos facit, sed obsonia alba & deteriora, olera viridiora. In medicina autẽ calfacit, extenuat, mordet, spissat, siccat, exhulcerat. Vtile his, quæ euocanda sint aut discutienda, & lenius mordenda atque extenuãda, sicut in papulis pustulísque. Quidã in hoc vsu accensum vino austero restinguunt, atque ita trito in balineis vtuntur sine oleo. Sudores nimios inhibet cũ arida iride adiecta oleo viridi. Extenuat & cicatrices oculorum & scabritias genarum cum fico illitum, aut decoctum in passo ad dimidias partes: item contra argema oculorum. Vngues decoctum cum passo in mali Punici calyce adiuuat nitrum: claritatem visus cum melle inunctum. Prodest dentium dolori ex vino, si cũ pipere colluantur: item cum porro decoctũ. Nigrescentes dentes crematum dentifricio ad colorem reducit. Capitis animalia, & lendes necat, cum Samia terra illitum ex oleo. Auribus purulentis vino liquatum infunditur. Sordes eiusdem partis erodit ex aceto. Sonitus & tinnitus discutit siccum additum. Vitiligines albas cum Cimolia creta, æquo pondere ex aceto, Sole illitum emendat. Furunculos admistum resinæ extrahit, aut cum vua alba passa, nucleis eius simul tritis. Testium inflammationi occurrit: item eruptionibus pituitæ in toto cor-

pore cum axungia. Contráque canis morsus, addita & resina initiis cum aceto illinitur. Sic & serpentium morsibus, phagedænis, & hulceribus quæ serpunt, aut putrescunt, cum calce ex aceto. Hydropicis cum fico tusum datur illinitúrque. Discutit & tormina, si decoctum bibatur pondere drachmæ cum ruta, vel anetho, vel cumino. Reficit lassitudines cum oleo ex aceto perunctorum. Et contra algores horroresque prodest, manibus pedibúsque confricatis cum oleo. Comprimit & pruritus suffusorum felle, maximè *a* cum aceto datum. Succurrit & venenis fungorum ex posca potum: aut si buprestis pasta sit, ex aqua, vomitionésque euocat. His qui sanguinem tauri biberint, cum lasere datur. In facie quoque exhulcerationes sanat cum melle & lacte bubulo. Ambustis tostum, donec nigrescat, tritúmque illinitur Infunditur ventris & renum doloribus, aut rigori corporum, neruorúmq; doloribus. *b* Paralysi in lingua cum pane imponitur. Suspiriosis in ptisana sumitur. Tussim veterem sanat, flore misto galbano, resinæ terebinthinæ, pari pondere omnium, ita vt fabæ magnitudo deuoretur: Coquitur, dilutúmque posteà cum pice liquida sorbendum in angina datur. Flos eius cum oleo cyprino articulorum doloribus in Sole iucundus est. Regium quoque morbum in vino exterminat potum. Et inflationes discutit, sanguinis profluuium è naribus sistit ex feruenti aqua vapore naribus rapto. Pruriginem alumine permisto tollit: alarum virus ex aqua quotidiano fotu. Hulcera ex pituita nata cera permistum: quo genere neruis quoque prodest. Cœliacis infunditur. Perungi ante accessiones frigidas nitro &

a in sudore datū *Dal.* ex *Diosc.*

b Paralysi linguæ *Vet.* ex *Diosc.*

& oleo multi præcepere. Sic & aduersus lepras, lentigines. Podagricis *a* in balineis vti solio nitri prodest, atrophis, opisthotonis, tetanis. Sal nitrum sulphuri concoctum in lapidem vertitur.

a Aliàs in balneorũ solio vti nitro.

De Spongiarum natura. CAP. XI.

SPongiarũ genera diximus in naturis aquatilium marinorum. Quidam eas ita distinguunt. Alias ex his mares existimauere, tenui fistula spissioréſque, persorbentes, & quæ tinguntur in deliciis aliquando & purpura: alias fœminas maioribus fistulis ac perpetuis. E maribus duriores alias, quas appellant tragos, tenuissimis fistulis atque densissimis. Candidæ cura fiunt, è mollissimis recentes per æstatem tinctæ salis spuma. ad Lunam & pruinas sternuntur inuersæ, hoc est, qua parte adhæsere, vt candorem bibant. Animal esse docuimus, etiam cruore inhærente. Aliqui narrant & auditu regi eas, contrahíque ad sonum exprimentes abundantiam humoris, nec auelli petris posse, ideo abscindi ac saniem emittere. Quin & eas quæ ab Aquilone sint genitæ, præferunt cæteris. Nec vsquam diutius durare spiritum Medici affirmant. Sic & prodesse corporibus, quia nostro suum misceant, & ideo magis recentes, magiſque humidas: sed minùs in calida aqua minúſque vnctas, aut vnctis corporibus impositas & spissas minùs adhærescere. Mollissimum genus earum penicilli, oculorum tumores leuant ex mulso impositi. Iidem abstergendæ lippitudini vtilissimi: eóſque tenuissimos & mollissimos esse oportet. Imponuntur spongiæ ipsæ epiphoris ex posca: ex aceto calido ad capitis dolores. De cætero recentes discutiunt, molliunt, mitigant.

Veteres conglutinant vulnera. Vſus earum ad abſtergenda, fouenda, operienda à fotu dum aliud imponatur. Hulcera quoque humida & ſenilia impoſitæ ſiccant: fracturæ & vulnera ſpongiis vtiliſſimè fouentur. Sanguis rapitur in ſecando, vt curatio perſpici poſſit. Et ipſæ vulnerum inflammationibus imponuntur, nunc ſiccæ, nunc ex aceto inſperſæ, nunc è vino, nunc ex aqua frigida. Ex aqua verò cæleſti impoſitæ, ſecta recentia non patiuntur intumeſcere. Imponuntur & integris partibus, ſed fluctuatione occculta laborantibus, quæ diſcutienda ſit, & iis quæ apoſtemata vocant, melle decocto perunctis. Item articulis aliàs aceto ſalſo madidæ, aliàs è poſca. Si ferueat impetus ex aqua. Eædem & callo ſalſa madidæ: at contra ſcorpionum ictus ex aceto. In vulnerum curatione & ſuccinæ lanæ vicem implent, nūc ex vino & oleo nunc ex eadem. Differentia hæc, quòd lanæ emolliunt, ſpongiæ coërcent, rapiúntque vitia hulcerum. Circunligantur & hydropici, ſiccæ, vel ex aqua tepida poſcáve, vtcunque blandioribus opus eſt, a operirive aut ſiccari cutem. Imponuntur & his morbis, quos vaporari oporteat, feruenti aqua perfuſæ, expreſſæque inter duas tabulas. Sic & impoſitæ ſtomacho proſunt, & in febri contra nimios ardores. Sed ſpleneticis è poſca ignibus ſacris ex aceto efficaciores quàm aliud. Imponi oportet ſic, vt ſanas quoque partes ſpatioſè operiant. Sanguinis profluuium ſiſtunt ex aceto, aut frigida. Liuorem ab ictu recentem, ex aqua ſalſa calida ſæpius mutata tollunt, teſtium tumorem dolorémque ex poſca. Ad canum morſus vtiliter conciſæ imponuntur, ex aceto, aut frigida, aut melle, abundè ſubinde hume-

a *Aliàs leg.* aperirive

medendæ. Africanæ cinis cũ porri sectiui succo: sanguinem reiicientibus haustu salis ex frigida prodest. Idem cinis vel cum oleo vel aceto fronti illitus, tertianas tollit. Priuatim Africanæ ex posca tumorem discutiunt. Omnium autem cinis cum pice crematarum, sanguinem sistit vulnerum. Aliqui raras tantùm ad hoc cum pice vrunt. Et oculorum causa comburuntur in cruda olla figulini operis, plurimum proficiente eo cinere contra scabritias genarum, excrescentésque carnes, & quicquid opus sit ibi destringere, spissare, explere. Vtilius in eo vsu lauare cinerem. Præstant & strigilum vicem linteolorúmque affectis corporibus. Et contra Solem apte protegunt capita. Medici inscitia ad duo nomine eas redegere. Africanas, quarum firmius sit robur, Rhodiacásque, ad fouendum molliores. Nunc autem mollissimæ circa muros Antiphelli vrbis reperiuntur. Trogus autor est, circa Lyciam penicillos mollissimos nasci in alto, vnde ablatæ sint spongiæ. Polybius super ægrum suspensos quietiores facere noctes. Nunc reuertemur ad marina animalia & aquatilia.

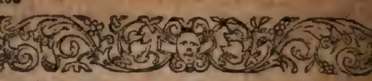

C. PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE Liber XXXII.

PROOEMIVM.

Medicinæ ex aquatilibus.

VENTVM est ad summa naturæ exemplorúmque, per rerum ordinē, & ipsum sua sponte occurrit immensum potentiæ occultæ documentum, vt prorsus nec aliud vltrà quæri debeat, nec par aut simile possit inueniri, ipsa se vincente natura, & quidem numerosis modis. Quid enim violentius mari vētisve, & turbinibus & procellis? quo maiore hominum ingenio in vlla sui parte adiuta est, quàm velis remisque? Addatur his & reciproci æstus inenarrabilis vis versúmq; totum mare in flumen.

De echeneide pisce, & mirabili eius proprietate, & torpedine, & marino lepore, & mirabilia Rubri maris.

CAPVT I.

TAmen omnia hæc paritérque eôdem impellentia, vnus ac paruus admodum pisciculus, echeneis appellatus, in se tenet. Ruant venti licet, & sæuiant procellæ, imperat furori, viréſque tantas compescit, & cogit stare nauigia: quod non vincula vlla, non anchoræ pon-

pondere irreuocabili iactæ. Infrænat impetus, & domat mundi rabiem nullo suo labore, nō retinendo, aut alio modo, quàm adhærendo. Hæc *a* tantilla est satis contra ot impetus, vt vetet ire nauigia. Sed armatæ classes imponūt sibi turrium propugnacula, vt in mari quoque pugnetur velut è muris. Heu vanitas humana, cùm rostra illa ære ferróque ad ictus armata, semipedalis inhibere possit, ac tenere deuincta pisciculus. Fertur Actiaco Marte tenuisse prætoriam nauim Antonij, properantis circūire & exhortari suos, donec transiret in aliam. Idcóque Cæsariana classis impetu maiore protinus venit. Tenuit & nostra memoria Caij principis ab Astura Antium remigantis vt res est etiam auspicalis pisculus. Si quidem nouissimè tum in vrbem reuersus ille Imperator, suis telis confossus est. Nec longa fuit illius moræ admiratio, statim causa intellecta, cùm è tota classe quinqueremis sola non proficeret, exilientibus protinus qui id quærerēt circa nauim, inuenere adhærentem gubernaculo, ostenderúntque Caio, indignanti hoc fuisse quod se reuocaret, quadringentorúmque remigum obsequio contra se intercederet. Constabat peculiariter miratum quomodo adhærens tenuisset, nec idem polleret in nauigium receptus. Qui tunc posteáque videre, eū limaci magnæ similem esse dicunt. Nos plurium opiniones posuimus in natura aquatilium, cùm de eo diceremus. Nec dubitamus idem valere omnia genera, cùm celebri & consecrato etiam exemplo apud Gnidiam Venerē conchas quoque eiusdem potentiæ credi necesse sit. E nostris quidam Latinis remoram appellauere eum. Mirúmque è Græcis alij lubri-

a *Aliàs* tãtilla vis est.

cos partus atque procidentes contineri ad maturitatem alligato eo (vt diximus) prodiderūt alij sale aduersatum adalligat ûnque grauidi partus soluere, ob id alio nomine odinolyontem appellari. Quocunque modo ista se habeant, quis ab hoc tenendi nauigia exemplo de vlla potentia naturæ atque effectu in remediis sponte nascentium rerum dubitet? Quin & sine hoc exemplo per se satis esset ex eodē mari torpedo, etiam procul & è longinquo, vel si hasta virgáve attingatur, quamuis prævalidos lacertos torpescere, quamlibet ad cursum veloces alligari pedes. Quòd si necesse habemus fateri hoc exemplo esse vim aliquam, quæ odore tantùm & quadam aura sui corporis afficiat membra, quid non de remediorum omnium momentis sperandum est? Non sunt minùs mira, quæ de lepore marino traduntur. Venenum est aliis in potu, aut cibo datus, aliis etiam visus. Siquidem grauidæ si omnino aspexerint, fœminam ex eo genere duntaxat, statim nausea & redundatione stomachi vitium fatētur, ac deinde arbortum faciūt. Remedio est mas: ob id induratus sale, vt in brachialibus habeant. Eadem res in mari & tactu quidem nocet: Vescitur eo vnum tantùm animalium, vt non intereat, mullus piscis: tenerescit tantùm, & ingratior viliórque fit. Homines quibus impactus est: piscem olent, hoc primo argumento veneficium id deprehenditur. Cætero moriuntur totidem diebus, quot vixerit lepus. Incertíque temporis veneficium id esse, autor est Licinius Macer. In India affirmant non capi viuentem: inuicémque ibi hominem illi pro veneno esse: ac vel digito omnino in mari tactum mori. Esse autem amplio-

rem

rem multò, sicut reliqua animalia. Iuba in his voluminibus, quæ scripsit ad C. Cæsarem Augusti filium de Arabia tradit mitulos ternas heminas capere. Cetos sexcentorum pedum longitudinis, & trecentorum sexaginta latitudinis in flumen Arabiæ intrasse, pinguique eius negotiatores & omnium piscium adipe camelos perungere in eo situ, vt asylos ab his fugent odore.

De ingeniis & mansuetudine quorundam piscium, & vbi ex manu edant, & vbi responsa dantur ex piscibus.

CAP. II.

MIhi videntur mira & quæ Ouidius prodidit piscium ingenia, in eo volumine, quod Halieuticon inscribitur. Scarum inclusum nassis non fronte erumpere, nec infestis viminibus caput inserere, sed auersum caudæ ictib. crebris laxare fores, atque ita retrorsum erumpere. Quem luctatum eius si forte alius scarus extrinsecus videat, apprehensa mordicus cauda adiuuare nixus erumpentis. Lupũ rete circundatum harenas arare cauda, atque ita conditum transire rete. Murænam maculas appetere ipsas consciam teretis ac lubrici tergi, tum multiplici flexu laxare, donec euadat. Polypum hamos appetere, brachiisque cóplecti, non morsu: nec priùs dimittere, quàm escã circunroserit, aut harundine leuatum extra aquam. Scit & mugil esse in esca hamum, insidiásque non ignorat, auiditas tamen tanta est, vt cauda verberando excutiat cibos. Minus in prouidendo lupus solertiæ habet, sed magnum robur in pœnitendo. Nam vt hæsit in hamo, tumultuoso discursu laxat vulnera, donec excidant insidiæ. Murænæ amplius deuorant,

quàm hamum, admouéntque dentibus lineas atque ita erodunt. Pytheas id tradit. Idem infixam hamo inuertere se, quoniam sit dorso cultellato, spináque lineam præsecare. Licinius Macer murænas tantùm fœminini sexus esse tradit, & concipere è serpentibus vt diximus ob id sibilo à piscatoribus, tanquam serpentibus, euocari & capi pinguescere lactatu. Fuste nō interimi, easdem ferula protinus. Animam in cauda habere certum est, eáque icta celerrimè exanimari, at capitis ictu difficulter Nouacula pisce quæ tacta sunt, ferrum olent. Durissimum esse piscium constat, qui orbis vocetur: rotūdus est, & sine squamis, totúsque capite constat. Miluago quoties cernatur extra aquam volitans, tempestates *a* mutari. Trebius Niger autor est. Xiphiam, id est gladium rostro mucronato esse ab hoc naues perfossas mergi in Oceano ad locum Mauritaniæ qui Gotta vocetur, non procul Lixo flumine. Idē loligines euolare ex aqua tradit, tanta multitudine vt nauigia demergant. E manu vescuntur pisces in pluribus quidem Cæsaris villis: sed quæ veteres prodidere, in stagnis, non piscinis, admirari, in Eloro Siciliæ castello, non procul Syracusis: item in Labradij Iouis fonte anguillas: hæ & inaures additas gerunt. Similiter in Chio iuxta senum delubrum: in Mesopotamiæ quoque fonte Cabura. de quo diximus. Nam in Lyciæ Myris in fonte Appollinis, quem Curium appellant, ter fistula euocati veniunt ad augurium. Diripere eos carnes obiectas, lætum est cōsultantibus: caudis abigere, dirum. Hierapoli Syriæ in lacu Veneris æditituorum vocibus parent vocati: exornati auro veniunt: adulantes scalpūtur: ora hiantia ma-

a Minitari *Dal.*

nibus

nibus inferendis præbent. In Stabiano Campaniæ ad Herculis petram, melanuri in mari panem abiectum rapiunt: iidem ad nullum cibum, in quo hamus sit, accedunt. Nec illa in nouissimis mira, amaros esse pisces ad Pelen insulam, & ad Clazomenas. Contrà, ad scopulum Siciliæ, ac Leptin Africæ, & Eubœam, & Dyrrhachium. Rursus ita salsos, vt possint salsamenta existimari, circa Cephaleniam & Ampelon & Paron, & Deli petras: in portu eiusdẽ insulæ, dulces. Quam differentiam pabulo cõstare, non est dubium. Apion maximum piscium esse tradit porcum, quem Lacedæmonij orthagoriscum vocant: grunnire eum, cùm capiatur. Esse verò illam naturæ accidentiam, quod magis miremur, etiam in locis quibusdam, apposito occurrit exemplo. Siquidem salsamenta omnium generum in Italia Beneuenti recentia effici constat. Pisces marinos in vsu fuisse protinus condita Roma, autor est Cassius Hemina: cuius verba de ea re hîc subiiciã: Numa constituit, vt pisces qui squamosi non essent, ni pollucerent patrimonia, commentus vt conuiuia publica & priuata, cœnæque ad puluinaria faciliùs compararentur: ni qui ad pollu&lum emerent, pretio minùs parcerent, eáque præmercarentur. Quantum apud nos Indicis margaritis pretium est, de quibus suo loco satis diximus, tantùm apud Indos in curalio. Nanque ista persuasione gentiũ cõstant. Gignitur quidẽ & in Rubro mari, sed nigrius: item in Persico vocatur Iace: laudatissimum in Gallico sinu circa Sthœcadas insulas, & in Siculo circa Heliam ac Drepanum. Nascitur & apud Grauiscas, & ante Neapolin Campaniæ: maximéque rubens, sed molle, & ideò a vtilis-

a *Vide num rectius legatur vtilissimũ, vt est in vetust. cod.*

ſimum Erythris. Forma eſt ei fruticis, color viridis. Baccæ eius candidæ ſub aqua ac molles: exemptæ confeſtim durantur & rubeſcunt, quaſi corna ſatiua ſpecie atque magnitudine. Aiunt tactu protinus lapideſcere, ſi viuat, itaque occupari, euellíque retibus, aut acri ferramento præcidi. Hac de cauſa curalium vocitatum interpretantur. Probatiſſimum quàm maximè rubens, & quàm ramoſiſſimum, nec ſcabroſum, aut lapideũ, vel rurſus inane, aut concauum. Autoritas baccarum eius non minus Indorum viris quoque pretioſa eſt: quàm fœminis noſtris vniones Indici. Aruſpices eorum vatéſque imprimis religioſum id geſtamen amoliendis periculis arbitrantur. Itaque & decore & religione gaudent. Priùs quàm hoc noteſceret, Galli gladios, ſcuta, galeas adornabant eo. Nunc tanta penuria eſt vendibili merce, vt perquàm rarò cernatur in ſuo orbe. Surculi infantiæ adalligati, tutelam habere creduntur. Contráque torminum & veſicæ ac calculorum mala in puluerem igne redacti, potique cum aqua auxiliantur. Simili modo ex vino poti, aut ſi febris ſit, ex aqua, ſomnũ afferunt. Ignibus diu repugnant. Sed eodem medicamine ſæpiùs poto tradunt lienem quoque abſumi. Sanguinem reiicientibus excreantibúſve medentur. Cinis eorum miſcetur oculorum medicamentis. Spiſſat enim ac refrigerat. Hulcerum caua explet. Cicatrices extenuat. Quod ad repugnantiam rerum attinet, quam Græci antipathiam vocant, nihil eſt vſquam venenatius, quàm in mari paſtinaca, vtpote cùm radio eius arbores necari diximus. Hanc tamen perſequitur galeos. Idem & alios quidem piſces, ſed paſtinacas præcipuè, ſicut in terra ſerpentes

pentes mustela. Tanta est auiditas ipsius veneni. Percussis verò ab ea medetur & hic quidem, sed & mullus ac laser.

De his, quibus in terris & in aquis victus est: & de castoreis medicina, & obseruationes.

CAP. III.

SPectabilis naturæ potentia in his quoque, quibus & in terris & in aqua victus est, sicut & fibris, quos castores vocant, & castorea testes eorum. Amputari hos ab ipsis, cùm capiantur, negat Sextius diligentissimus medicinæ. Quinimò paruos esse substrictósque, & adhærentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse. Adulterari autem renibus eiusdem qui sint grandes, cùm veri testes parui admodum reperiantur. Prætereà ne vesicas quidem esse, cùm sint geminæ, quod nulli animalium. In his folliculis inueniri liquorem, & asseruari sale. Itaque inter probationes falsi esse folliculos geminos ex vno nexu dependentes, quod ipsum *a* corrumpi fraude, coniicientibus gummi cũ sale Hammoniaco: quoniam Hammoniaci coloris esse debeant, tunicis circundati liquore veluti mellis ceroso, odoris grauis, gustu amaro & acri friabiles. Efficacissimi è Ponto Galatiæ mox Africæ. Sternutamenta olfactu mouent. Somnum conciliant, cum rosaceo & peucedano perunctо capite: & per se poti in aqua ob id phreneticis vtiles. Item lethargicos odoris suffitu excitant: vuluarúmq; exanimationes vel subditi. Et menses at secũdas cient duabus drachmis ex aqua cum pulegio poti. Medentur & vertigini, opisthotonis, tremulis, spasticis, neruorum vitiis, ischiadicis,

a corrumpitur fraude coniicientium gũmi, aut hammoniacum cũ sanguine, & castoreo. *Ex Dioscor.*

stomachicis, paralyticis, perunctis omnibus: Vel triti ad crassitudinem mellis cum semine viticis, ex aceto aut rosaceo. Sic & contra comitiales sumpti: poti verò contra inflationes, tormina, venena. Differentia tantùm contra genera est misturæ. Quippe aduersus scorpiones ex vino bibuntur: aduersus phalangia & araneos, ex mulso, ita vt vomitione reddātur, aut vt retineantur, cum ruta: aduersus chalcidas, cum myrtite: aduersus cerasten & prestèras, cum panace, aut ruta ex vino aduersus cæteras serpentes, cum vino. Dari binas drachmas satis est: eorum quæ adiiciantur, singulas. Auxiliantur priuatim contra viscum ex aceto: aduersus aconitum ex lacte, aut aqua: aduersum elleborum album ex aqua mulsa nitróque. Medentur & dentibus, infusi cum oleo triti in aurem à cuius parte doleant: aurium doloribus melius, si cum meconio. Claritatem visus faciunt cum melle Attico inuncti. Cohibent singultus ex aceto. Vrina quoque fibri resistit venenis, & ob id in antidota additur. Adseruatur autem optimè in sua vesica, vt aliqui existimant.

De testudine, & multorum piscium medicina, & obseruationes. CAP. IV.

GEminus similiter victus in aquis terráque: & testudinum: effectus quoque pari honore habendi, vel propter excellens in vsu pretium, naturæque proprietatem. Sunt ergo testudinum genera, terrestres, marinæ, lutariæ, & quæ in dulci aqua viuunt. Has quidam è Græcis emydas appellant. Terrestrium carnes suffitionibus propriæ, Magicísque artibus refutandis, & contra venena salutares produtur. Plurimæ in Africa. Hæ ibi amputato capite pedibúsque

básque pro antidoto dari dicuntur: & ex iure in cibo ſumptæ, ſtrumas diſcutere, ac lienes tollere: tem comitiales morbos. Sanguis earum claritatem viſus facit, ſuffuſionéſque oculorũ tollit. Et contra ſerpentium omnium & araneorum ac ſimilium, & ranarum venena auxiliatur, ſeruato ſanguine in farina pilulis factis, & cùm opus ſit, in vino datis. Felle teſtudinum cum Attico melle glaucomata inungi prodeſt: & ſcorpionum plagæ inſtillari. Tegumenti cinis vino & oleo ſubactus pedum rimas hulceráq; ſanat. Squamæ è ſumma parte deraſæ, & in potu datæ. Venerem cohibent. Eò magis hoc mirum, quoniam totius tegumenti farina accendere traditur libidinem. Vrinam earum aliter quàm in veſica diſſectarum, inueniri poſſe non arbitror: & inter ea hoc quoque eſſe, quæ portentoſa Magi demonſtrent: aduerſus aſpidum ictus ſingulare, efficaciore tamen, vt aiunt, cimicibus admiſtis. Oua durata, illinuntur ſtrumis, & hulceribus frigore aut aduſtione factis. Sorbentur in ſtomachi doloribus. Marinarum carnes admiſtæ ranarum carnibus contra ſalamandras præclarè auxiliantur. Neque eſt teſtudine aliud ſalamandræ aduerſius. Sanguine alopeciarum inanitas & porrigo, omniáque capitis hulcera curantur. Inareſcere autem eum oportet, lentéque ablui. Inſtillatur & dolori aurium cum lacte mulierum. Aduerſus comitiales morbos manditur cum polline frumenti. Miſcetur autem ſanguis heminis tribus aceti, hemina vini addita his, & cũ hordeacea farina: aceto quoque admiſto, vt ſit quod deuoretur fabæ magnitudine. Hæc ſingula & matutina & veſpertina dantur, dein poſt aliquot dies veſpera.

Comitialibus instillatur ore diducto, his qui modicè corripiantur. Spasmo cum castoreo clystere infunditur. Quòd si dentes per annos colluantur testudinum sanguine, immunes à dolore fiunt. Et anhelitus discutit, quásque orthopnœas vocant: ad has in polenta datur. Fel testudinum claritatem oculorum facit: cicatrices extenuat: tonsillas sedat, & anginas, & omnia oris vitia. Priuatim nomas ibi: item ardorium testium. Naribus illitum comitiales erigit, attollítque. Idem cum vernatione anguium aceto admisto, vnicè purulentis auribus prodest. Quidam bubulum fel admiscent, decoctarúmque carnium testudinis succum, addita æquè vernatione anguium. Sed diu in vino testudinem excoquunt. Oculorum quoque vitia omnia fel inunctum cum melle emendat: suffusiones etiam marinæ fel cum fluuiatilis sanguine & lacte mulierum. Capillus mulierum inficitur felle. Contra salamandras vel succum decoctum bibisse satis est. Testudinum est tertium genus in cœno & paludibus viuentium. Latitudo his in dorso pectori similis, nec conuexo incurua calyce, ingrata visu. Ex hac quoque tamen aliqua contingunt auxilia. Tres nanque in succensa sarmenta coniectæ, diuidentibus se tegumentis rapiuntur: tum euulsæ carnes earum coquuntur in aquæ congio, sale modicè addito: ita decoctarum ad tertias partes succus, paralysin & articularios morbos sentientibus bibitur. Detrahit item fel pituitas, sanguinémque vitiatum. Sistitur ab eo remedio aluus aquæ frigidæ potu. Ex quarto genere testudinum, quæ sunt in amnibus diuulsarum pingui cum aeizoo herba tuso, admisto vnguento & semine lilij ante

acces-

accessiones si perunguantur ægri, præter caput, mox conuoluti, calidam aquam bibant, quartanis liberari dicuntur. Hanc testudinē quintadecima Luna capi oportere, vt plus pinguiū reperiatur. Verùm ægrum sextadecima Luna perungi tradunt. Ex eodem genere testudinū sanguis instillatus crebros capitis dolores sedat: item strumas. Sunt, qui testudinum sanguinem cultro æreo supinarum capitibus præcisis, excipi nouo fictili iubeant: ignem sacrum, cuiuscunque generis sanguine illini: item capitis hulcera manantia, & verrucas. Iidē promittunt testudinum omnium fimo panos discuti. Et licet incredibile dictu sit, aliqui tradunt, tardiùs ire nauigia, testudinis pedē dextrum vehentia. Hinc deinde in morbos digeremus aquatilia, non quia ignoremus gratiorem esse vniuersitatem animalium, maiorisq; miraculi: sed hoc vtilius est vitæ, contributa habere remedia, cùm aliud alij prosit, aliud alibi faciliùs inueniatur.

De aquatilibus, remedia in morbos digesta: & primùm contra venena & venenata animalia. CAP. V.

VEnenatū mel diximus vbi nasceretur. Auxilio est piscis aurata in cibo. Vel si ex melle syncero fastidiū cruditásve, quæ sit grauissima, incidit, testudinem circuncisis pedibus, capite, cauda, decoctam, antidotum esse, autor est Pelops scincúmque Apelles. Qui esset scincus, diximus: sæpiùs verò, quantum veneficium menstruis mulierum. Contra omnia ea auxiliatur, vt diximus, mullus: Item contra pastinacā & scorpiones terrestres marinósque, & dracones, & phalangia illitus sumptúsve in cibo. Eiusdem recentis è capite cinis con-

tra omnia venena, priuatim contra fungos. Mala medicamenta inferri negant posse, aut certè nocere, stella marina vulpino sanguine illita & affixa limini superiori, aut clauo æreo ianuæ. Draconis marini scorpionúmque ictus, carnibus earum impositis: item araneorum morsus sanantur. In summa, contra omnia venena, vel potu, vel ictu, vel morsu noxia, succus earum ex iure decoctarum, efficacissimus habetur. Sunt & seruatis piscibus medicinæ, salsamentorúmque cibus prodest à serpente percussis, & contra bestiarum ictus: mero subinde hausto, ita vt ad vesperam cibus vomitione reddatur. Peculiariter à chalcide, ceraste, aut quas sepas vocant, aut elape dipsadéve percussis. Contra scorpiones largiùs sumi, sed non euomi salsamenta prodest, ita vt sitis toleretur: & imponere eadem plagis conuenit. Contra crocodilorum quidem morsus non aliud præsentius habetur. Priuatim contra presteris morsum sarda prodest. Imponuntur salsamenta & contrà canis rabiosi: vel si non sint ferro vstæ plagæ, corporáque clysteribus exinanita hoc per se sufficit. Et contra draconem murinum ex aceto imponuntur. Idem & cybij profectus. Draco quidem marinus ad spinæ suæ, qua ferit, venenum ipse impositus, vel cerebro toto prodest. Ranarum marinarum ex vino & aceto decoctarum succus contra venena bibitur, & contra ranæ rubetæ venenum, & contra salamandras. Fluuiatiles, si carnes edantur iúsve decoctarum sorbeatur, prosunt & contra leporem marinum, & contra serpentes suprà dictas. Contra scorpiones ex vino. Democritus quidem tradit, si quis extrahat ranæ viuenti

linguam,

linguam, nulla alia corporis parte adhærente, ipsáque dimissa in aquam, imponat supra cordis palpitationem mulieri dormienti, quæcunque interrogauerit vera responsuram. Addunt etiamnum alia Magi, quæ si vera sunt, multo vtiliores vitæ existimentur ranæ, quàm leges. Nanque harundine transfixa natura per os, si surculus in menstruis defigatur à marito, adulteriorum tædium fieri. Carnibus earum vel hamo additis, præcipuè purpuras certum est allici. Iecur ranæ geminum esse dicunt, obiicíque formicis oportere, eam partem quam appetant, contra omnia venena esse pro antidoto. Sunt quæ in vepribus tantum viuunt, ob id rubetarum nomine, vt diximus, quas Græci phrynos vocant, grandissimæ cunctarum, geminis veluti cornibus, plenæ veneficiorũ. Mira de his certatim tradunt autores. Illatis in populum silentium fieri. Officulo quod sit in dextro latere, in aquam feruentem deiecto, refrigerari vas, nec posteà feruere, nisi exempto, Id inueniri obiecta rana formicis, carnibúsque erosis, singula in *a* solium addi. Et aliud esse in sinistro latere, quo deiecto feruere videatur apocynon vocari. Canum impetus eo cohiberi, amorẽ concitari, & iurgia addito in potionem. Venerem adalligatum stimulare. Rursus à dextro latere refrigerari feruentia. Hoc & quartanas sanari adalligato in pellicula agnina recẽti, aliásque febres. Amorem inhiberi eo. Item ex his ranis lien contra venena, quæ fiant ex ipsis, auxiliatur. Cor verò etiã efficacius est. Coluber est in aqua viuens: huius adipẽ & se habentes qui crocodilos venentur, mirè adiuuari dicũt, nihil cõtrà bellua audente. Efficacius etiamnum, si herba potamogiton misceatur.

a olcũ. C.

Cancri fluuiatiles triti potíque ex aqua recẽtes, seu cinere adseruato, contra venena omnia prosunt, priuatim contra scorpionum ictus cum lacte asinino, vel si non sit, caprino, vel quocunque. Addi & vinum oportet. Necant eos triti cum ocimo admoti. Eadem vis contra venenatorum omnium morsus, priuatim scytalen, & angues, & contra leporem marinum ac ranam rubetam. Cinis eorum seruatus prodest pauore potus periclitantibus ex canis rabiosi morsibus. Quidam adiiciunt gentianam, & dant in vino. Nam si iam pauor occupauerit, pastillos vino subactos deuorandos ita præcipiunt. Decem verò cancris cum ocimi manipulo alligatis, omnes qui ibi sint scorpiones ad eum locum coituros Magi dicũt: & cũ ocimo ipsos cinerémve eorum percussis imponunt. Minùs in omnibus his marini prosunt, vt Thrasyllus autor. Nihil autem æquè aduersari serpentibus, quàm cancros, suésque percussas hoc pabulo sibi mederi. Cùm Sol sit in Cãcro torqueri serpentes. Ictibus scorpionum & carnes fluuiatilium cochlearum resistunt crudæ vel coctæ. Quidam ob id salsas quoque adseruant. Imponunt & ipsis plagis. Coracini pisces Nilo quidem peculiares sunt: sed nos hæc omnibus terris demonstramus. Carnes eorum aduersus scorpiones valent. Impositę. Inter venena sunt piscium porci marini spinæ in dorso, cruciatu magno læsorum: remedio est limus ex reliquo piscium eorum corpore. Canis rabidi morsu potum ex pauescentibus, faciem peringũt adipe vituli marini. Efficacius, si medulla hyænæ & oleũ è lētisco & cura misceatur. Murænæ morsus ipsarũ capitis cinere sanãtur. Et pastinaca cõtra suum ictum remedio est, cinere

nere suo ex aceto illito, vel alterius. Cibi causa extrahi debet è dorso eius, quicquid simile est croco capútque totum: & hanc autem, & omnia testacea modicè collui in cibis, quia saporis gratia perit. E lepore marino veneficium restinguunt poti hippocampi. Contra dorycnium echini maximè prosunt, & iis qui succũ Carpathij biberint, præcipuè eius iure sumpto. Et cancri marini decocti ius contra dorycnium efficax habetur.

De ostreis & purpuris, alga, & eorum remedia.
CAP. VI.

PEculiariter verò contra leporis marini venena & ostrea aduersantur. Idem videtur, nec potest videri satis dictum esse de his, cùm palma mensarum diu iam tribuatur illis. Gaudent dulcibus aquis, & vbi plurimi influunt amnes: ideo pelagia parua & rara sunt. Gignũtur tamen in petrosis, carentibúsque aquarum dulcium aduentu, sicut circa Grynium & Myrinã. Grandescunt sideris quidem ratione maximè, vt in natura aquatilium diximus: sed priuatim circa initia æstatis multo lacte prægnãtia, atq; vbi Sol penetret in vada. Hæc videtur causa, quare minora in aliis locis reperiantur. Opacitas enim prohibet incrementum, & tristitia minùs appetunt cibos. Variant coloribus rufa in Hispania, fusca in Illyrico, nigra & carne & testa Circeiis. Præcipua verò habetur, in quacunq; gente spissa, nec saliua sua lubrica, crassitudine potiùs spectãda, quàm latitudine: neque in luto capta, neque in harenosis, sed solido vado, spondylo breui atque non carnoso, nec fibris laciniosio, at tota in aluo. Addũt peritiores notã, ambiente purpureo crine fibras,

eóque argumento generosa interpretantur, calliblephara appellantes. Gaudent & peregrinatione, transferríque in ignotas aquas. Sic Brundisiana in Auerno compasta, & suum retinere succum, & à Lucrino adoptare creduntur. Hæc sint dicta de corpore. Dicemus & de nationibus, ne fraudetur gloria sua litora: sed dicemus aliena lingua: quæq; peritissima huius censuræ in nostro æuo fuit. Sunt ergo Mutiani verba, quæ subiiciam: Cyzicena maiora Lucrinis dulciora Britannicis, suauiora *a* Edulis, acriora Lepticis, pleniora Lucēsibus, ficciora Coryphantenis, *b* teneriora Istricis, candidiora Circeiensibus. Sed his neque dulciora, neque teneriora esse vlla compertum est. In Indico mari Alexandri rerum autores pedalia inueniri prodidere. Necnon inter nos nepotis cuiusdam nomenclator tridacna appellauit: tantæ amplitudinis intelligi cupiens, vt ter mordenda essent. Dos eorum in medicina hoc in loco tota dicetur. Stomachū vnicè reficiunt: fastidiis medentur. Addidítque luxuria frigus obrutis niue, summa montium & maris ima miscens. Molliunt aluum leniter. Eadem cocta cum mulso, tenesmo, qui sine exhulceratione fit, liberāt. Vesicarū hulcera quoque repurgāt. In conchis suis vti clausa venerint, mirè distillationib. prosunt. Testæ ostreorum cinis vuam sedat, & tonsillas admisto melle. Eodem modo parotidas, panos, mammarúmque duritias, capitum hulcera ex aqua: cutémque mulierum extendit. Inspergitur & ambustis. Et dentifricio placet. Pruritib. quoq; & eruptionib. pituitæ ex aceto medetur. Crudæ si tūdantur, strumas sanāt & perniones pedū. Purpuræ quoque cōtra venena prosunt. Et algā maris theriacen esse,

a Adulitis, *Vet* Getulicis, *Maſſa.*
b tenuiora, *Maſſar.*

esse, Nicander tradit. Plura eius genera, vti *a* diximus: longo folio & latiore, rubente, aliáve crispo. Laudatissima quæ in Creta insula iuxta terram in petris nascitur: tingendis etiam lanis ita colorem alligans, vt elui posteà non possit. E vino iubet eam dari.

a diximus. Alia longo folio, alia latiore, rubente, alia crispo. *Ve.*

Ad alopecias, & capillos, & oculorũ, & auriũ, & dentium, & faciei vitia. CAP. VII.

ALopecias replet hippocápinus cinis nitro & adipe suillo mistus, aut syncerus ex aceto. Præparat cutem sepiarium crustæ farina medicamentis. Cutem replet & muris marini cinis cum oleo: item echini cum carnibus suis cremati: fel scorpionis marini. Ranarum quoque trium, si viuæ in olla concrementur, cinis cum melle: melius cum pice liquida. Capillum denigrant sanguisugę, quę in nigro vino dieb. lx. computruere. Alij in aceti sextariis duobus sanguisugarum sextarium in vase plumbeo iubent putrescere totidem diebus, mox illini in Sole. Sornatius tantam vim habere tradit, vt nisi oleum ore contineant qui tingunt, dentes quoque eorum denigrare dicat. Capitis hulceribus, muricum vel purpurarum testæ cinis cũ melle vtiliter illinitur: conchyliorum, vel si nõ vrantur, farina ex aqua doloribus. Castoreum cum peucedano & rosaceo. Omnium piscium fluuiatilium marinorúmque adeps liquefactus oleo admisto melle, oculorum claritati plurimum confert: item castoreum cum melle. Callionymi fel cicatrices sanat, & carnes oculorũ superuacuas consumit. Nulli hoc piscium copiosius, vt existimauit Menander quoque in Comœdiis. Idem piscis & vranoscopos vocatur *b* ab *b* oculo quẽ in capite habet. Et coracini fel quos. *Dal.*

b oculis ... cu...

excitat viſcum. Et marini ſcorpionis rufi cum oleo vetere aut melle Attico incipientes ſuffuſiones diſcutit: inungi ter oportet intermiſſis diebus. Eadem ratio albugines oculorum tollit. Mullorum çibo aciem oculorum hebetari tradunt. Lepus marinus ipſe quidem venenatus eſt, ſed cinis eius in palpebris pilos inutiles euulſos cohibet. Et ad hunc vſum vtiliſſimi minimi: Item pectunculi ſalſi triti cũ cedria: & ranæ quas diopetes & calamitas vocãt, ſanguis earũ cũ lacryma vitis ſi euulſo pilo palpebris illinatur. Oculorum tumorẽ ruborémq; ſepiæ cortex cum lacte mulieris illitus ſedat, & per ſe ſcabritias emendat. Inuertunt itaq; genas id agentes, & medicamentum auferunt poſt paulũ, roſaceóq; inungunt, & pane impoſito mitigant nocte. Eadem cortice & nyctalopes curãtur in farinam trita & ex aceto illita. Extrahit & a ſquamas eius cinis. Cicatrices oculorum cũ melle ſanat, pterygia ſale & cadmia ſingulis drachmis. Emendat & albugines oculorum iumentorum. Adiiciunt & oſſiculis eius genas, ſi terantur, ſanari. Echini ex aceto epinyctidas tollunt. Eundem comburi cum viperinis pellibus raníſque, & cinerem aſpergi potioni iubent Magi, claritatem viſus promittentes. Ichthyocolla appellatur piſcis, cui glutinoſum eſt corium: idémque nomen glutino eius. Hoc epinyctidas tollit. Quidam ex ventre, non è corio, fieri dicunt ichthyocollam, vt glutinum taurinum. Laudatur Pontica candicans & carens venis ſquamíſque, & quæ celerrimè liqueſcit. Madeſcere autem debet conciſa in aqua, aut aceto nocte ac die: mox tundi marinis lapidibus, vt faciliùs liqueſcat. Vtilem eam in capitis doloribus affirmant.

a ſquamas oculorum eius cinis. Cicatrices cum melle] *Vet.*

& tetanothris. Rhanæ dexter oculus dextro, sinistro læuus suspensi è collo natiui coloris panno, lippitudines sanant. Quòd si per coitum ranæ eruantur, albuginem quoque, alligati similiter in putamine oui. Reliquæ carnes impositæ suggillationem rapiunt. Cancri etiam oculos adalligatos collo, mederi lippitudini dicunt. Est parua rana in harudinetis & herbis maximè viuens, muta ac sine voce, viridis, si fortè hauriatur, ventres boum distendens. Huius corporis humorem specillis derasum claritatem oculis inunctis narrant afferre: ipsásque carnes doloribus oculorum superponunt. Ranas etiam quindecim coniectas in fictili nouo iuncis configunt quidam: succum earum, qui ita effluxerit, admiscent lacrymæ quæ ex alba vite emanat, atque ita palpebras emendant inutilibus pilis *a* exẽptis, acu instillantes hunc succum in vestigia euulsorum. Meges psilothrum palpebrarum faciebat in aceto enecans putrescentes, & hoc vtebatur multis variísque per æquationes autumni nascentibus. Idem præstare sanguisugarum cinis ex aceto illitus putatur. Comburi eas oportet in nouo vase. Idem tæniæ iecur siccatum pondere x. iiij. cum oleo cedrino perunctis pilis ix. mensibus. Auribus vtilissimum bati piscis fel recens, sed & *b* inueteratum vino: item *c* banchi, quem quidam myxona vocant: item callionyra cùm rosaceo infusum: vel castoreum cum papaueris succo. Vocant & in mari peduncúlos, eósq; tritos instillari ex aceto auribus iubent. Et per se conchilio infecta laua magnopere prodest. Quidam aceto & nitro madefaciunt. Súntque qui præcipuè contra omnia aurium

a exemptis acu, instil-lãtes. *Vat.*

b in veterẽ *Ch.*

c Bacchi, *Dal.*

vitia laudent gari excellentis sociorum cyathum, mellis dimidio amplius, aceti cyathum in calice nouo lenta pruna decoquere, subinde spuma pennis detersa, & postquam desierit spumare, tepidum infundere. Si tumeant aures, coriandri succo priùs mitigandas iidem præcipiunt. Ranarum adeps instillatus, statim dolores tollit. Cancrorum fluuiatilium succus cum farina hordeacea aurium vulneribus efficacissimè prodest. Parotides muricum testæ cinere cum melle, vel conchyliorum ex mulso curantur. Dentium dolores sedantur ossibus draconis marini scarificatis gingiuis: cerebro caniculæ in oleo decocto adseruatóque, vt ex eo dentes semel anno colluantur. Pastinacæ quoque radio scarificare gingiuas, & in dolore vtilissimum. Conteritur is, & cum elleboro albo illitus, dentes sine vexatione extrahit. Salsamentorum etiam fictili vase combustorum cinis, addita farina marmoris, inter remedia est. Et cybia vetera a eluta in nouo vase, deinde trita prosunt doloribus. Æquè prodesse dicuntur omnium salsamentorum spinæ combustæ tritæque & illitæ. Decoquuntur & ranæ singulæ in aceti heminis, vt dentes ita colluantur, contineatúrque in ore succus. Si fastidium obstaret, suspēdebat pedibus posterioribus eas Sallustius Dionysius, vt ex ore virus deflueret in acetum feruens, ídque è pluribus ranis. Fortioribus stomachis ex iure edendas dabat. Maxillarésque ita sanari dentes præcipuè putant, mobiles verò suprà dicto aceto stabiliri. Ad hoc quidam ranarum corpora binarum præcisis pedibus in vini hemina macerant, & ita collui dentes labantes iubent. Aliqui totas adalli-

a exusta, Vet. & Gal. 5. χατὰ τί-ξας.

adalligant maxillis. Alij denas in aceti sextariis tribus decoxere ad tertias partes,vt mobiles dentium stabilirent. Necnon xxxvj. ranarum corda in olei veteris sextario sub æreo testo discoxere,vt infunderent per aurem dolentis maxillæ. Alij iecur ranæ decoctum & tritum cum melle imposuere dentibus. Omnia suprà scripta ex marina tantò efficaciora. Si cariosi & fœtidi sunt,centum in furno arefieri per noctem præcipiunt: posteà tantundem salis addi atque fricari. Enhydris vocatur à Græcis coluber in aquis viuens. Huius quatuor dentium superioribus in dolore superiorum gingiuas scarificant, inferiorum inferioribus. Aliqui canino tantùm earum contenti sunt. Vtuntur & cancrorum cinere: nam muricum cinis dentifricium est. Lichenas & lepras tollit adeps vituli marini: murænarum cinis cum mellis obolis ternis: iecur pastinacæ in oleo decoctum: hippocampi & delphini cinis ex aqua illitus. Exhulcerationem sequi debet curatio, quæ perducit ad cicatricem. Quidam delphini iecur in fictili torrent, donec pinguitudo similitudine olei fluat, ac perungunt. Muricum vel conchyliorum testæ cinis maculas in facie mulierum purgat cum melle illitus cutémque erugat,extenditque septenis diebus illitus, ita vt octauo candido ouorum foueantur. Muricum generis sunt,quæ vocant Græci a colycia, alij corythia,turbinata æquè,sed minora multò,efficaciora etiam, & oris halitum custodientia Ichthyocolla erugat cutem, extenditque in aqua decocta horis quatuor, dein cõtusa,colluta & subacta ad liquorem vsque mellis. Ita præparata in vase nouo conditur, & in

a *Quidã leg.* cochlidia, *Alij* corythia, *quæ de re cõsule Dal.*

vsu quatuor drachmis eius binæ sulphuris, & anchusæ to idem, octo spumæ argenteæ adduntur, aspersaque aqua teruntur vnà. Sic illita facies post quatuor horas abluitur. Medetur & lentigini cæterisque vitiis ex ossibus sepiarum cinis. Idem & carnes excrescentes tollit & humida hulcera.

Promiscua medicina. CAP. VIII.

PSoras tollit rana decocta in heminis quinque aquæ marinæ. Excoqui debet, donec fit crassitudo mellis. Fit in mari & halcyoneum appellatum, ex nidis vt aliqui existimant, halcyonum & ceycum: vt alij, è sordibus spumarum crassescentibus: alij è limo, vel quadam maris lanugine. Quatuor eius genera: cinereū spissum, odoris asperi: alterum molle, lenius, odore ferè algæ: tertium candidioris vermiculi: quartum pumicosius, spongiæque putri similè, penè purpureum, quod optimum: hoc & Milesium vocatur. Quo candidius autem hoc minus probabile est. Vis eorum, vt exhulcerent, purgent. Vsus tostis & sine oleo. Mirè lepras, lichenas, lentigines tollunt cum lupino, & sulphuris duobus obolis. Halcyoneo vtuntur & ad oculorum cicatrices. Andreas ad lepras cancri cinere cum oleo vsus est: Attalus thynni recētioris adipe ad hulcera. Murænarum muria, & capitum cinis cū melle sanat strumas. Fungi piscis eius qui rana in mari appellatur, ossiculo de cauda, ita vt nō vulneret, prodest. Id faciēdum quotidie, donec percurentur. Eadem vis & pastinacæ radio, & lepore marino imposito, ita vt celeriter remouеantur: echini testis contusis & ex aceto illitis: Item scolopendræ marinæ è melle: cancro fluuiatili contrito vel combusto ex melle.

Mirifice prosunt & sepiæ ossa cum axungia vetere contusa & illita. Sic & ad parotidas vtuntur, & scari piscis marini iocineribus. Quin & testis cadi salsamentarij tusis cum axungia vetere, muricúmque cinere ex oleo ad parotidas strumásque. Rigor ceruicis mollitur cum marinis, qui peduncuI vocantur, drachma pota: castoreo potò cum pipere ex mulso misto ranis decoctis ex oleo & sale, vt sorbeatur succus. Sic & opisthotono medentur, tetano: spasticis verò pipere adiecto. Anginas mænarum salsarum ex capitibus cinis ex melle illitus abolet: ranarum decoctarum ex aceto succus: hic & contra tonsillas prodest. Cancri fluuiatiles triti singuli in heminam aqua anginis medentur gargarizati, aut è vino, aut calida aqua poti. Vuæ medetur garum cochlearibus subditum. Vocem siluri, recentes, salsíve in cibo sumpti adiuuant. Vomitiones nulli inueterati tritíque in potione concitant. Suspiriosis castoreum cum Hammoniaci exigua portione ex aceto mulso ieiunis vtilissimè potatur. Eadem potio spasmos stomachi sedat ex aceto mulso calido. Tussim sanare dicuntur piscium modo è iure decoctæ in patinis ranæ. Suspensæ autem pedibus, cùm destillauerit in patinam saliua earum, exenterari iubentur, abiectísque interaneis condiri. Est rana parua arborem scandens, & ex ea vociferans. In huius os si quis expuat, ipsámque dimittat, tussi liberari narratur. Præcipiunt & cochleæ crudæ carnem tritam bibere ex aqua calida in tussi cruenta.

Ad iocineris vitia laterúmque, ad stomachū alui, & alia promiscua medicina.

CAP. IX.

IOcineris doloribus scorpio marinus in vino necatur, vt inde bibatur. Conchæ longæ carnes ex mulso potæ cum aqua pari modo, aut si febres sint ex aqua mulsa. Lateris dolores leniunt hippocampi tosti sumpti, tetheáque similis ostreo in cibo sumpta: ischiadicorum muria siluri clystere infusa. Dantur autem conchæ ternis obolis dilutæ in vini sextariis duobus per dies quindecim. Aluū emollit silurus è iure, & torpedo in cibo. Et olus marinum simile satiuo, stomacho inimicum, aluum facillimè purgat: sed propter acrimoniam cum pingui carne coquitur. Et omnium piscium ius. Idem & vrinas ciet, è vino maximè. Optimum è scorpionibus & iulide, & saxatilibus, nec virus resipientibus. Coqui debent cum anetho, apio, coriandro, porro, additis oleo & sale. Purgant & cybia vetera, priuatímq; cruditates, pituitas bilémque trahunt. Purgant & myaces, quorum natura tota in hoc loco dicetur. Acuuantur muricum modo, viuuntque in algosis, gratissimi autumno, & vbi multa dulcis aqua miscetur mari, ob id in Ægypto laudatissimi. Procedente hyeme, amaritudinem trahunt, colorémque rubrum. Horum ius traditur aluum & vesicas exinanire, interanea destringere, omnia adaperire, renes purgare, sanguinem adipémque minuere. Itaque vtilissimi sunt hydropicis, mulierum purgationibus, morbo regio, articulari, inflationibus. Item prodesse felli pituitæque pulmonis, iocineris, splenis vitiis, rheumatismis. Fauces tan-

tùm vexant, vocémque obtundunt. Hulcera quæ serpant, aut sint purganda, sanant: Item carcinomata. Cremati autem, vt murices, & morsus canum hominúmque cum melle, lepras, lentigines. Cinis eorum potus emendat caligines, gingiuarum & dentium vitia, eruptiones pituitæ: & contra dorycnium aut *a* opocarpathon antidoti vicem obtinent. De- *a Aliàs opocarpason* generant in duas species, in mitulos, qui *b* sa- *b scillam* lem virú que resipiunt, myscas, quæ rotundi- *Gesn.* tate differunt, minores aliquando atque hir- *c dulciores* tæ, tenuioribus testis, carne *c* duriores Mituli *Gesn.* quoque vt murices, cinere causticam vim habent, & ad lepras, lentigines, maculas. Lauantur quoque plumbi modo ad genarum crassitudines, & oculorum albugines, caliginésque atque in aliis partibus sordida hulcera, capitísque pustulas. Carnes verò eorum ad canis morsus imponuntur. Et pelorides emolliunt aluum: item castorea ex aqua mulsa drachmis binis. Qui vehementius volunt vti, addunt cucumeris satiui radicis siccæ drachmam, & aphronitri duas. Tetheæ torminibus & inflationibus occurrunt. Inueniuntur hæ in foliis marinis sugentes, fungorum veriùs generis, quàm piscium. Eædem & tenesmum dissoluunt, renúmque vitia. Nascitur & in mari absinthium, quod aliqui Seriphium vocant, circa Taposirin maximè Ægypti, exilius terrestri. Aluum soluit, & noxiis animalibus intestina liberat. Soluunt & sepiæ. In cibo dantur cum oleo, & sale & farina decoctæ. Mænæ salsæ cum felle taurino illitæ vmbilico, aluum soluunt. Ius piscium in patina coctorum cum lactucis tenesmum discutit. Cancri fluuiatiles triti ex aqua poti, aluum sistunt.

a albo Ch. Vrinam cient, in vino a aluum. Ademptis brachiis calculos pellunt tribus obolis cum myrrha triti, singulis eorum drachmis. Ileos & inflationes castoreum cum dauci semine & petroselini quantum ternis digitis sumatur, ex mulsi calidi cyathis quatuor, tormina verò cũ aceto vino misto. Erythini in cibo sumpti sistunt aluum. Dysentericis medentur ranæ cum scilla decoctæ, ita vt pastilli fiant: fel siue cor earum cum melle tritum, vt tradit Niceratus. Morbo regio salsamentum cum pipere, ita vt reliqua carne abstineatur. Lieni medetur solea piscis impositus: item torpedo: item rhombus viuus: dein remittitur in mare. Scorpius marinus necatus in vino, vesicæ vitia & calculos sanat. Lapis qui inuenitur in scorpionis marini cauda pondere oboli potus: enhydridis iecur, blenniorum cinis cum ruta. Inueniuntur & in banchi piscis capite ceu lapilli. Hi poti ex aqua calculosis præclarè medentur. Aiunt & vrticam marinam in vino potam prodesse: item pulmonem marinum decoctum in aqua. Oua sepiæ vrinam mouent, renúmque pituitas extrahunt. Rupta conuulsa cancri fluuiatiles triti in asinino lacte maximè sanant: echini verò cum spinis suis contusi in vino poti calculos. Modus singulis hemina: bibitur donec prosit: & aliàs in cibis ad hoc proficiunt. Purgatur vesica & pectinum cibo. Ex his mares alij donacas, alij aulos vocant: fœminas onychas. Vrinam mares mouent. Dulciores fœminæ sunt & vnicolores. Sepiæ quoque oua vrinã mouent, renes purgant. Enterocelæ lepus illinitur tritus cum melle. Iecur quoque aquatici colubri, item hydri tritum potúmque calculosis prodest.

Ischia-

Ischiadicos autem liberant salsamenta ex siluro infusa clystere, euacuata prius aluo. Sedis attritus cinis è capite mugilum mullorúmque. Comburuntur autem in fictili vase. Illini cum melle debent. Item in capitis mænarum cinis ad rhagadas, & ad condylomata vtilis, sicut pelamidum salsarum capitum cinis, vel cybiorum cum melle. Torpedo apposita procidentis interanei morbum ibi coercet. Cancrorum fluuiatilium cinis ex olea & cera, rimas in eadem parte emendat: item & marini cancri polline. Panos salsamenta coracini discutiunt: sciænæ interanea & squamæ combustæ: scorpio in vino decoctus, ita vt foueantur ex illo. At echinorum testæ contusæ & ex aqua illitæ, incipientibus panis resistunt. Muricum vel purpurarum cinis vtroque modo, siue discutere opus sit incipientes, siue concoctus emittere. Quidam ita componunt medicamentum, ceræ & thuris drachmas x x. spumæ argenti xl. cineris muricum x. olei veteris heminam. Prosunt per se salsamenta cocta. Cancri fluuiatiles triti verendorum pustulas discutiunt: cinis ex capite mænarum: item carnes decoctæ & impositæ. Similiter percę salsę è capite cinis melle addito. Pelamidum capitis cinis, aut squatinæ piscis cutis combusta. Hæc est, qua diximus lignum poliri: quia & è mari fabriles vsus exeunt. prosunt & smarides illitæ: item muricum vel purpurarum testæ cinis cum melle: efficacius crematarum cum carnibus suis. Carbunculos verendorum priuatim salsamenta cocta cum melle restinguunt. At testem, si descenderit, cochlearum spuma illini volunt. Vrinæ incontinentiam hippocampi tosti & in cibo sæpius

ſumpti emendant. Item ophidion piſciculus congro ſimilis cum lilij radice. Piſciculi minuti, ex ventre eius qui deuorauerit exempti, & cremati, ita vt cinis eorum bibatur ex aqua. Iubent & cochleas Africanas cum ſua carne comburi, cinerémque ex vino Signino dari. Podagris articularibúſque morbis vtile eſt oleum in quo decocta eſt rana, & ipſius inteſtina, & rubetæ cinis cum adipe vetere. Quidam & hordei cinerem adiiciunt, trium generum æquo pondere. Iubent & lepore marino recenti podagram fricari. Fibrinis quoque pellibus calceari, maximè Pontici fibri. Item vituli marini, cuius & adeps prodeſt. Item & bryon, de quo diximus, lactucæ ſimile, rugoſioribus foliis, ſine caule. Natura eſt ei ſtyptica. Impoſitum lenit impetus podagræ. Item alga, de qua ſuprà dictum eſt: obſeruatúrque in ea ne arida imponatur. Perniones emendat pulmo marinus, cancrique marini cinis ex oleo: item fluuiatiles triti, ſicque cinere & oleo ſubacti: & ſiluri adeps. Et in articulis morborum impetus ſedant ranæ ſubinde recentes impoſitæ: quas quidam diſſectas iubent imponi. Corpus auget ius mitulorum, & concharum. Comitiales, vt diximus, coagulum vitulini marini bibunt cum lacte equino, aſininóve, aut cum Punici ſucco: quidam ex aceto mulſo. Nec nō aliqui per ſe pilulas deuorant. Caſtoreum in aceti mulſi cyathis tribus ieiunis datur. His vero qui ſæpius corripiuntur, clyſtere infuſum mirificè prodeſt. Caſtorei drachmæ duæ eſſe debebunt, mellis & olei ſextarius, & aquæ tantundem. Ad præſens verò correptis olfactu ſubuenit cum aceto. Datur & muſtelæ marinæ iecur; item muris vel te-

testudinum sanguis.

Ad febres omnium generum, & contra diuersas infirmitates. CAP. X.

FEbrium circuitus tollit iecur delphini gustatum ante accessiones. Hippocampi necantur in rosaceo, vt perungantur ægri in frigidis febribus. Et ipsi adalligantur ægris. Item ex asello pisce lapilli qui plena Luna inueniũtur in capite, alligantur in linteolo. Pagri fluuiatilis longissimus dens capillo adalligatus, ita vt quinque diebus eum qui alligauerit: nõ cernat æger: ranæ verò in triuio decoctæ oleo abiectis carnibus, perunctos liberant quartanis. Sunt qui strangulatas, in oleo ipsas clàm adalligent, oleóque eo perungant. Cor earum adalligatum frigora febrium minuit & oleum, in quo intestina decocta sint. Maximè autem quartanis liberant, ablatis vnguibus ranæ adalligatæ & rubetæ. Iecur eius vel cor adalligatur in panno leucophæo. Cancri fluuiatiles triti in oleo & aqua, perunctis ante accessiones in febribus prosunt. Aliqui & piper addunt. Alij decoctos ad quartas in vino è balneo egressis bibere suadent in quartanis: aliqui verò sinistrum oculum deuorari iubent. Magi quoque oculis earum ante Solis ortum adalligatis ægro, ita vt cæcas dimittant in aquam tertianas abigi promittunt. Eosdem oculos cum carnibus luscinię in pelle ceruina adalligatos, præstare vigiliam somno fugato tradunt. In lethargúmque vergentibus coagulo balænæ, aut vituli marini ad olfactum vtuntur. Aliqui sanguinem testudinum lethargicis illinunt. Tertianis mederi dicitur & spondylus per se adalligatus: quartanis cochleæ fluuiatiles in cibo recentes.

Quidam ob id affiruant sale, vt dent tritas in potu. Strombi in aceto putrefacti lethargicos excitant odore. Prosunt & cardiacis. Cachecticis, quorum corpus macie conficitur, tetheæ vtiles sunt cum ruta ac melle. Hydropicis medetur adeps delphini liquatus, & cum vino potus. Grauitati *a* saporis occurritur tactis naribus vnguento, aut odoribus, vel quoquo modo obturatis. Strombi quoque carnes tritæ, & in mulsi tribus hominis pari modo aquæ aut si febres sint, ex aqua mulsa datæ proficiunt. Item succus cancrorum fluuiatilium cum melle. Ranæ quoque aquaticæ in viuo vetere & farre decoctæ, ac pro cibo sumptæ, ita vt bibatur ex eodem vase. vel testudo decisis pedibus, capite, cauda, & intestinis exemptis, reliqua carne ita condita, vt citra fastidium sumi possit. Cancri fluuiatiles ex iure sumti, & phthisicis prodesse tradunt. Adusta sanantur cancri marini vel fluuiatilis cinere: & ea quæ feruenti aqua combusta sunt. Hæc curatio etiam pilos restituit cum cancrorum fluuitialium cinere. Putántque vtendum cum cera & adipe vrsino. Prodest & febri ranarum fellis cinis, Ignes sacros restinguunt ranarum viuentium ventres impositi: pedibus posterioribus pronas adalligari iubent, vt crebriore anhelitu prosint. Vtuntur & silurorum capitum cinere, *b* salsamentorum ex aceto. Pruritum scabiémque non hominum modo, sed & quadrupedum efficacissimè sedat iecur pastinacæ decoctum in oleo. Neruos vel præcisos purpuratum callum, quo se operiunt, tusum glutinat. Lethargicos coagulum vituli adiuuat in vino potum oboli pondere: item ichthyo-

a odoris occur. fatctis *Vet.* soporis M.

b *Vox* salsamen. *deest in Manusc. cod.*

thyocolla. Tremulos iuuat castoreum, si ex oleo perunguantur. Mullos in cibo inutiles neruis inuenio. Sanguinem fieri piscium cibo putant, sisti polypo tuso illitóque. De quo & hæc traduntur: muriam ipsum ex sese emittere, a & ideo non debere addi in coquendo: secari harundine: ferro enim infici, vitiúmque trahere natura definente. Ad sanguinem sistendum & ranarum illinunt cinerem, vel sanguinem inarefactum. Quidam ex ea rana, quam Græci calamiten vocant, quoniam inter harundines fruticésque viuat, minima omnium & viridissima, cinerem fieri iubent. Aliqui & nascentium ranarum in aqua, quibus adhuc cauda est, in calice nouo combustarum cinerem, si per nares fluat, iniiciendum. Diuersus hirundinum, quas sanguisugas vocant ad extrahendum sanguinem vsus est. Quippe eadem ratio earum, quæ cucurbitarum medicinalium, ad corpora leuanda sanguine, spiramenta laxanda, iudicatur. Sed vitium, quòd admissæ semel desiderium faciunt circa eadē tempora anni semper eiusdem medicinæ. Multi podagris quoque admittēdas censuere. Decidunt satietate, & pōdere ipso sanguinis detractæ, aut sale aspersæ. Aliquando tamen affixa relinquunt capita, quæ causa vulnera insanabilia facit, & multos interimit, sicut Messalinū è Consularibus patriciis, cùm ad genua admisisset. Inuehunt virus remedio verso: maximéque rufæ ita formidantur. Ergo b sugentia ora forficibus præcidunt: ac veluti siphonibus defluit sanguis: paulatímque morientium capita se contrahunt: nec relinquūtur. Natura earum aduersatur cimicibus, & suffitu necat eos. Fibrinarum pellium cum

a & ideo sale nō vet.

b sugentiū ora. vet.

pice liquida combustarum cinis, narium profluuia sistit, succo porri mollitus. Extrahunt tela corpori inhærentia sepiarum testæ ex aqua, salsamentorum carnes, cancri fluuiatiles triti, siluri fluuiatilis, qui & alibi, quàm in Nilo nascitur, carnes impositæ recentes siue salsæ. Eiusdem cinis extrahit, & adeps: & cinis spinæ eius vicem spodij præbet. Hulcera quæ serpunt, & quæ ex iis excrescunt, ex capite mænarum cinis vel siluri coercet. Carcinomata percarum capita salsarum, efficacius si cineri earum misceatur sal, & cunila capitata, oleóque subigantur. Cancri marini cinis vsti cum plumbo, carcinomata compescit. Ad hoc & fluuiatilis sufficit cum melle lineaque lanugine. Aliqui malunt alumen mélque miscere cineri. Phagedænæ siluro inueterato, & cum sandaracha trito: cacoëthe & nomæ putrescentia cybio vetere sanantur. Vermes verò innati ranarum felle tolluntur, fistulæ reperiuntur, siccantúrque salsamentis cum linteolo immissis. Intraque alterum diem callum omnem auferunt, & putrescentia hulcerum, quæque serpunt, emplastri modo subacta & illita. Et salpe expurgat hulcera in linteolis concerptis. Item echinorum testæ cinis. Carbunculos coracinorum salsamenta illita discutiunt. Item mullorum salsamenti cinis. Quidam capite tantùm vtuntur cum melle, vel coracinorum carne. Muricum cinis cum oleo tumorem tollit: cicatrices fel scorpionis marini. Verrucas tollit glani iecur illitum: capitis mænarum cinis cum allio tritus, ad thymia crudis vtuntur: fel scorpionis marini rufi: smarides tritæ illitæ. Alex deferuefacta vnguium scabri-

brietiam cinisque è capite mænarum extenuat. Mulieribus lactis copiam facit glaucifcus è iure sumptus,& smarides cum ptisana sumptæ, vel cum fœniculo decoctæ. Mammas ipsas muricum vel purpuræ testarum cinis cum melle efficaciter sanat. Cancri fluuiatiles illiti vel marini pilos in mammas, vel muricum carnes appositum tollunt. Squatinæ illitæ crescere mammas non patiuntur. Delphini adipe linamenta accensa excitant vuluæ strangulatu oppressas. Item scombri in aceto putrefactu. Percarum vel mænarum capitis cinis admisto sale & cunila oleóque, vuluæ medetur suffitione quoque secundas extrahit. Item vituli marini adeps instillatur igni naribus intermortuarum vuluæ vitio: & cum coagulo eiusdem in vellere imponitur. Pulmonis marini cinis adalligatus, egregiè profluuia purgat. Echini viuentes tusi & in vino dulci poti. Sistunt & cancri fluuiatiles triti in vino potique. Item siluri suffitu, præcipuè Africi, faciliores partus fieri dicuntur, Cancri ex aqua poti profluuia sistere ex hyssopo purgare. Et si partus stranguletur, similiter poti auxiliantur. Eosdem recentes vel aridos bibant ad partus continendos. Hippocrates ad purgationes mortuósque partus vtitur illis cũ quinis lapathi radicibus, cũ ruta & a fuligine tritis,& in mulso datis potui. Item in iure cocti cum lapatho & apio, menstruas purgationes expediunt, lactisque vbertatem faciunt. Item in febri, quæ fit cum capitis doloribus & oculorum palpitatione, mulieribus in vino austero poti prodesse dicuntur. Castoreum ex mulso potum purgationibus prodest: contráque vuluam olfa-

a filigine Vet.

ctum cum aceto & pice, aut subditum pastillis. Ad secundas etiam vti eodem prodest cum panace in i i i j. cyathis vini:& à frigore laborantibus ternis obolis. Sed si castoreum fibrúmve supergrediatur grauida, abortum facere dicitur, & periclitari partus, si superferatur. Mirum & quod de torpedine inuenio: si capiatur, cùm Luna in Libra fuerit, triduóque asseruetur sub dio, faciles partus facere posteà, quoties inferatur. Adiuuare & pastinacæ radius adalligatus vmbilico æstimatur, si viuenti ablatus sit, ipsáque denuo in mare dimissa. Inuenio apud quosdam ostracium vocari quod aliqui onychem vocãt: hoc suffitum vuluæ pœnis mirè resistere. Odorem esse castorei, meliúsque cum eo vstum proficere. Vetera quoque hulcera & cacoethe eiusdem cinere sanari. Nam carbunculos & carcinomata in mulierum parte præsentissimo remedio sanari tradunt cancro fœmina, cum salis flore contuso post plenam Lunam, & ex aqua illito. Psilothrum est thynni sanguis, fel, iecur, siue recentia, siue seruata. Iecur etiam tritum, mixtáque cedria plumbea pyxide asseruatum. Ita pueros mangonizauit Salpe obstetrix. Eadem vis est pulmonis marini: leporis marini sanguine & felle: vel si in oleo lepus hic necetur. Cancri scolopendræ marini cinis cum oleo: vrtica marina trita ex aceto scillite: torpedinis cerebrum cum alumine illitum xv j. Luna Ranæ paruæ, quam in oculorum curatione descripsimus, sanies efficacissimè psilothrum est, si recens illinatur: & ipsa arefacta ac tusa, mox decocta tribus heminis ad tertias, vel in oleo decocto æreis vasis. Eâdẽ mensura alij quin-

quindecim ranis conficiunt psilothrum, si ut in oculis diximus. Sanguisugæ quoque tostæ in vase fictili, & ex aceto illitæ, eundem contra pilos habent effectum. Et suffitus vrētium eas necat cimices inuectas. Castoreo quoque cum melle pro psilothro vsi pluribus diebus reperiuntur. In omni autem psilothro vellendi priùs sunt pili. Infantium gingiuis dentitionibúsque multùm confert delphini cum melle dentium cinis, & si ipso dente gingiuæ tangantur. Adalligatúsque idem pauores repentinos tollit. Idem effectus & caniculæ dentis. Hulcera verò, quæ in auribus, aut vlla corporis parte fiant, cancrorum fluuiatilium succus cum farina hordeacea sanat. Et ad reliquos morbos triti in oleo perunctis prosunt. Siriasésque infantium spongia frigida crebrò humefacta, rana inuersa adalligata efficacissimè sanat, quam aridam inueniri affirmant. Mullus in vino necatus, vel piscis rubellio, vel anguillæ duæ, item vua marina in vino putrefacta; iis qui inde biberint, tædium vini affert. Venerem inhibet echeneis & hippopotami frōtis è sinistra parte pellis in linteolo adalligata, félve torpedinis viuæ genitalibus illitum. Concitant cochlearum fluuiatilium carnes sale adseruatæ, & in potu ex vino datæ: erythini in cibo sumpti: iecur ranæ diopetis vel calamitæ in pellicula gruis alligatum, vel dens crocodili maxillaris annexus brachio, vel hippocampus, vel nerui rubetæ dextro lacerto adalligati. Amorem finit in pecoris recenti corio rubeta alligata. Equorum scabiem ranæ decoctæ in aqua extenuant, donec illiniri possit. Aiúntque ita curatos non repeti posteà. Et

Salpe negat canes latrare, quibus in offa rana viua data sit. Inter aquatilia dici debet & calamochnus, Latinè adarca appellata. Nascitur circa harundines tenues è spuma aquæ dulcis ac marinæ, vbi se miscent. Vim habet causticam, ideo acopis additur contra perfrictionum vitia. Tollit & mulierum lentigines in facie. Et calami simul dici debent. Phragmitis radix recens tusa luxatis medetur, & spinæ doloribus ex aceto illita. Cyprij verò, qui & donax vocatur, cortex alopeciis medetur vstus, & hulceribus veteratis: a folia extrahendis quæ infixa sint corpori, & igni sacro. Paniculæ flos si aures intrauerit, exurdat. Sepiæ atramento tanta vis est, vt in lucerna addito Æthiopas videri ablato priori lumine. Anaxilaus tradat. Rubeta decocta, & in aqua potu data, suum morbis medetur: vel cuiuscunque ranæ cinis. Pulmone marino si confricetur lignum, ardere videtur, adeò vt baculum ita præluceat.

a folia igni sacro: radix extrahit quæ infixa sũt corpori. *ex Diosc.*

Animalium omnium in mari viuentium, centum septuaginta sex genera esse.

CAP. XI.

PEracta aquatilium dote, non alienum videtur indicare per tot maria, tam vasta, & tot millibus passuum terræ infusa, extráque circundata mensura penè ipsius mundi, quæ intelligantur enim alia cẽtum septuaginta sex omnino generum esse, eáque nominatim cõplecti: quod in terrestribus volucribúsque fieri non quit. Neque enim omnis Indiæ Æthiopiæque aut Scythiæ desertorúmve nouimus feras aut volucres, cum hominum ipsorum multò plurimæ sint differentiæ, quas inuenire potuimus. Accedat his Taprobane,

ne, insulæque aliæ Oceani fabulosè narratæ. Profectò conueniet, non posse omnia genera in contemplationem vniuersam vocari. At hercule in tanto mari Oceano quæcunque nascuntur, certa sunt, notioráque, quod miremur, quæ profundo natura mersit. Vt à belluis ordiamur arbores, physeteres, balænæ, pristes, Tritones, Nereides, elephāti, homines qui marini vocantur, rotæ, orcæ, arietes, musculi, & alij piscium forma arietes, delphini celebrésque Homero vituli. Luxuriæ verò testudines, & de Medicinis fibri, quorum è genere lutras nusquā mari accepimus mergi, tantùm marina dicentes. Iam caniculæ, dromones, cornutæ, gladij, serræ: communésque mari, terræ, amni, hippopotami, crocodili: & amni tantùm ac mari, thynni, thynnides, siluri, coracini, percæ. Peculiaris autem maris acipenser, aurata, asellus, acarne, aphya, alopecias, anguina, araneus, box, batis, banchus, batrachus, *a* belone, quos *a* aculeatos vocamus, balanus, coruus, cytharus. Chromborū genera, cyprinus, chalcis, cobio. Collatias asellorum generis, ni minor esset. Colias, siue parianus, siue saxitanus à patria Bætica, lacertorum minima: ab iis Mæotici: cybium. Ita vocatur concisa pelamis, quæ post xl. dies à Ponto in Mæotim reuertitur. Cordyla, & hæc pelamis pusilla, cùm in Pontum è Maotide exit, hoc nomen habet; cantharus callionymus, siue vranoscopus, cinædi soli piscium lutei: cnide, quam nos vrticam vocamus. Cancrorum genera, chamætrachea, chamæleos chamæpelorides generis varietate distantes & rotunditate, chamæglycymerides, quæ sunt maiores, quàm pelorides, colycia siue corophya. Conchaium genera, inter quæ

a belonæ quas acus. *Vet.*

& margaritiferæ : cochleæ, quarum generis pentadactyles, *a* melicembales, echinophoræ dicuntur quibus cantant. Extra has sunt rotundæ in oleario vsu cochleæ, cucumi, cynopus, cammarus, *b* cynosdexia, draco. Quidam aliud volunt esse dracunculũ. Est autem graeculo similis. Aculeos in branchiis habet ad caudam spectantes. Sic & scorpio lædit, dum manu tollitur: erythinus, echeneis, echinus. Elephanti locustarũ generis nigri, pedibus quaternis, bisulcis, prætereà brachia duo binis articulis, singulísque forficulis denticulatis. Faber siue zeus, glaucisci, glanis, gonger, gerres, galeos, garus, *c* hippus, hippuros, hirundo, halipleumon, hippocampos, hepar, helacathenes, Sunt lacertorum genera, loligo volitans, locustæ, lucernæ, liparis, lamyrus, lepus, leones, quorum brachia cancris similia sunt, reliqua pars locustæ: mullus, merula inter saxatiles laudata, mugil, melanurus, mæna, meryx, muræna, mys, mitulus, myscus, murex, oculata, ophidiõ, ostrea, otia, orcynus. Hic est pelamidum generis maximus, neque redit in mæotin, similis tritoni, vetustate melior. Orbis, orthragoriscus, phager, phy[illegible]is saxatylium, pelamis: earum generis maxima apolectus vocatur, durior tritone: phorcus, phitharus, passer, pastinaca. Polyporum genera: pectines maximi & nigerrimi æstate, laudatissimi Mitylenis, Tyndaride, Salonis Altini, Antij, in insula Alexandriæ in Ægypto pectũculi, purpuræ, percides, pinna, pinnotheræ, rhina, quem squatum vocamus. Rhombus, scarus principalis hodie. Solea, sargus, scylla, sarda. Ita vocatur pelamis lõga, ex Oceano veniens. Scomber, salpa, sparus, scorpæna, scorpios, sciadeus, sciæna, scolopendræ, smyrus,

a meliceribali. *Dal.*

b synodontis. *Dal.*

c hippeis. *Dal.*

smyrus, a scepini, strombus, solen, siue aulos siue donax, siue onyx, siue dactylus, spondylus, smarides, stella, spõgia. Turdus inter saxatiles nobilis. Tomus thurianus, quem alij xypiam vocant. Thessa, torpedo, tethea. Triton pelamidum generis magni: ex eo vræa cybia fiunt. Vrenæ, vua, xiphiæ. His adiiciemus apud Ouidium posita nomina, quæ apud neminem alium reperiuntur: sed fortassis in Põto nascuntur, vbi id volumen supremis suis temporibus inchoauit: Bopgyrum in scopulis viuentem, orphum rubentem, rhacinúmque pullum, pictas mormyras, aureíq; coloris chryson. Præterea paruum teragum, & placentem cauda labrum, epodas lati generis. Præter hæc insignia piscium tradent channem ex seipsa concipere, glaucum æstate nunquam apparere, pompilũ qui semper comitetur nauigiorũ cursus, chromin qui nidificet in aquis. Helopẽ quoque dicit esse nostris incognitũ vndis: ex quo apparet falli eos qui eundẽ accipensẽrẽ existimauerunt. Helopi palmã saporis inter pisces multi dedere. Sunt præterea à nullo autore nominati, sudis Latinè appellata, à Græcis sphyræna rostro similis nomine, magnitudine inter amplissimos, rarus, sed tamen non degener. Appellantur & pernæ concharum generis, circa Pontias insulas frequentissimæ. Stant velut suillo crure lõgo in harena defixæ, hiantésq; quà limpitudo est, pedali nõ minùs spatio, cibum venantur. Dentes in circuitu marginum habent pectinatim spissatos. Intus pro spondylo grandis caro est. Et hyænam piscem vidi in Ænaria insula captum, caput exerentem. Præter hæc purgamenta aliqua relatu indigna, & algis potiùs annumeranda, quàm animalibus,

a Al. sepię.

C. PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE Liber XXXIII.

Metallorum naturæ.

PROOEMIVM.

METALLA nunc, ipsæque opes & rerum pretia dicentur, tellurem intus inquirente cura multiplici modo: quippe alibi diuitiis foditur, quærente vita, aurum, argentum, electrum, æs: alibi deliciis gemmas, & parietum digitorúmque pigmenta: alibi temeritati ferrum, auro etiam gratius inter bella cædésque. Persequimur omnes eius fibras, viuimúsque super excauatam, mirantes dehiscere aliquando, aut intremiscere illam, ceu verò non hoc etiam indignatione sacra parentis exprimi possit. Imus in viscera eius, & in sede Manium opes quærimus, tanquam parum benigna fertilíque quaquà calcatur. Inter hæc minimum remediorum gratia scrutamur. Quoto enim cuique fodiendi causa medicina est? Quanquam & hæc summa sui parte tribuit, vt minimè parca, facilísque in omnibus quæ prosunt. Illa nos premunt, illa nos ad inferos agunt, quæ occultauit atque demersit, illa quæ non nascuntur: vt repentè mens ad inane euolans reputet quæ deinde futura sit finis, seculis omnibus exhauriendi eam, quousque penetret auaritia. Quàm innocens, quàm beata, imò verè & delicata esset

vitæ,

vita, si nihil aliud, quàm supra terras cõcupisceret, breuitérque nisi quod secum est? Eruitur aurum & chrysocolla iuxtà, vt pretiosior videatur nomen ex auro custodiens. Parum enim erat vnam vitæ inuenisse pestem, nisi in pretio esset auri etiam sanies. Quærebat argentũ auaritia: boni consuluit interim inuenisse minium, rubentisque terræ excogitauit vsum. Heu prodigiosa ingenia, quot modis auximus pretia rerum? Accessit ars pictura, & aurum argentúmque calando cariús fecimus. Didicit homo naturam prouocare. Auxere & artem vitiorum irritamenta. In poculis libidines calare iuuit, ac per obscœnitates bibere. Abiecta deinde sunt hæc, & sordere cœpere: & auri argentíque nimiũ fuit. Murrhina & crystallina ex eadem terra effodimus, quibus pretium faceret ipsa fragilitas. Hoc argumentũ opum, hæc vera luxuriæ gloria existimata est, habere quod posset statim totum perire. Nec hoc fuit satis, turba gemmarum potamus, & smaragdis teximus calices, ac temulentiæ causa tenere Indiam iuuat: & aurum iam accessio est.

Quæ prima commendatio metallorum auri, & de origine anulorum aureorum, & modo auri apud antiquos, & equestri ordine, & de iure anulorum aureorum.

CAP. I.

VTinámque posset è vita in totum abdicari aurum, sacra fames, vt celeberrimi autores dixere, proscissum conuiciis ab optimis quibusque, & ad perniciem vitæ repertum: quantum feliciore æuo, cùm res ipsæ permutabantur inter se, sicut & Troianis temporibus factitatum, Homero credi conuenit. Ita

enim (vt opinor) commercia victus gratia inuenta. Alios coriis boum, alios ferro captiuisque rebus emptitasse tradit: quanquam & ipse miratus aurum, æstimationes rerum ita fecit, vt centum boum arma aurea permutasse Glaucum diceret cum Diomedis armis nouem boum. Ex qua consuetudine mulcta legum antiquarum pecore constat, etiam Romæ. Pessimum vitæ scelus fecit, qui anulum primus induit digitis. Nec hoc quis fecerit traditur. Nã de Prometheo omnia fabulosa arbitror, quanquam illi quoque ferreum anulum dederit antiquitas: vinculúmque id, non gestamen intelligi voluerit. a Midæ quidem anulum, quo circumacto habentem nemo cerneret, quis nó etiam fabulosiorem fateatur? manus & prorsus sinistræ maximam authoritatem conciliauere auro, non quidem Romanæ, quorum more ferreum id erat & bellicæ virtutis insigne. De regibus Romanis non facilè dixerim. Nullum habet Romuli in Capitolio statua, nec præter Numæ Seruiíque Tullij alia, ac ne L. quidem Bruti. Hoc in Tarquiniis maximè miror, quorum è Græcia fuit origo, vnde hic anulorum vsus venit, quanquam etiam nunc Lacedæmone ferreo vtantur. Sed à Prisco Tarquinio omnium primo filium, cùm in prætextæ annis occidisset hostem, bulla aurea donatum constat: vnde mos bullæ durauit, vt eorum qui equo meruissent filij, insigne id haberent, cæteri lorum. Et ideo miror Tarquinij eius statuam sine anulo esse. Quanquam & de nomine ipso ambigi video: Græci à digitis appellauere: apud nos prisci vngulum vocabant, posteà & Græci & nostri symbolum. Longo certè tempore ne Senatum quidem Romanum

a Cygæ. Tur.

habuisse

habuisse aureos, manifestum est. Siquidem his tantùm qui legati ad exteras gentes ituri essent, anuli publicè dabantur, credo quoniam ita exterorum honoratissimi intelligebantur. Neque aliis vti mos fuit quàm qui ex ea causa publicè accepissent: vulgóque sic triumphabant. Et cùm corona ex auro Hetrusca sustineretur à tergo, anulus tamen in digito ferreus erat, *a* æquè triumphantis, & serui fortasse coronam sustinentis. Sic triumphauit de Iugurtha C. Marius, aureúmque non ante tertium Consulatum sumpsisse traditur. Hi quoque qui ob legationem acceperant aureos, in publico tantùm vtebantur eis: intra domos verò ferreis. Quo argumento etiam nunc sponsæ anulus ferreus mittitur, isque sine gemma. Nec Iliacis temporibus vllos fuisse anulos video: nusquam certè Homerus dicit, cùm & codicillos missitatos epistolarum gratia indicet, & conditas arcis vestes, ac vasa aurea argenteáque, & ea colligata nodi, non anuli, nota. Sortiri quoque contra prouocationem duces non anulis tradit. Fabricam etiam Deûm fibulas, & alia muliebris cultus, sicut inaures, in primordio factitasse, sine mentione anulorum. Et quisquis primus instituit, cunctanter id fecit, læuisque manibus ac latentibus induit, cùm si honos securus fuisset, dextra fuerit ostentandus. Quòd si impedimentum potuit in eo aliquod intelligi etiam *b* consertoris vsu, argumentum est, maius in læua fuisse, qua scutum capitur. Est quidem apud eundem Homerum virorum crinibus aurum implexum: ideo nescio an prior vsus à fœminis cœperit. R[illegible] non fuit au-[illegible]x, nisi admodum [illegible] tempore.

a æqua fortuna triumphantis, & serui coronam, *&c. Tur. & M.*

b *Turn. legit* sartoris *Dal. retinet vocem* consertoris, *i. militis pugnacis.*

Certè cùm à Gallis capta vrbe pax emeretur, non plus quàm mille pondo effici potuere. Nec ignoro a duo millia pondo auri periisse, Pompeij tertio Consulatu, è Capitolini Iouis solio, à Camillo ibi condita, & ideo à plerísque existimari duo millia pondo collata. Sed quod accessit, Gallorũ præda fuit, detractúmque ab his in parte captæ vrbis delubris. Gallos autem cum auro pugnare solitos. Torquatus indicio est. Apparet ergo Gallorum templorúmque tantundem, nec ampliùs fuisse: quod quidem in augurio intellectum est, cum Capitolinus duplum reddidisset. Illud quoque obiter indicari conuenit, quoniam de anulis sermonem repetimus, æditum custodiæ eius comprehensum, fracta in ore anuli gemma, statim expirasse, & indicium ita extinctum. Ergo vt maximè duo tantùm millia pondo, cùm capta est Roma anno trecentesimo lxiiij. fuere, cùm iam capitum liberorum censa essent clij. millia quingenti lxxx. In eadem post annos cccvij. quod ex Capitolinæ ædis incendio cæterísque omnibus delubris C. Marius filius Præneste detulerat, tredecim millia pondo: quæ sub eo titulo in triumpho transtulit Sylla, & argenti vij. millia. Idem ex reliqua omni victoria pridie transtulerat auri pondo quindecim millia, argenti pondo centum & quindecim millia. Frequentior autem vsus anulorum non ante Cneum Flauium Annij filium deprehenditur. Hic nanque publicatis diebus fastis, quos populus à paucis principum quotidie petebat, tantam gratiam plebis adeptus est, alioquin libertino patre genitus, & ipse [illegible] scriba, cuius hortatu excepe[illegible] consultando assidu[illegible] sagac[illegible]

a M. Crassum duo millia p. a. rapuisse suo & Põp. Tyr.

ſagaci ingenio, promulgaueràtque, vt Ædilis curulis crearetur cum Q. Anicio Prænestino, qui paucis antè annis hoſtis fuiſſet, prætеritis C. Petilio & Domitio, quorum patres Conſules fuerant. Additum Flauio, vt ſimul & Tribunus plebis eſſet. Quo facto tanta Senatus indignatione exarſit, vt anulos ab eo abiectos fuiſſe, in antiquiſſimis reperiatur Annalibus. Fallit pleroſque, qui tum & equeſtrem ordinem id feciſſe arbitrãtur. Eſt enim adiectum hoc quoque: ſed & phalera poſita, propter quæ nomen Equitum adiectum eſt. Anulos quoque depoſitos à nobilitate, in Annales relatum eſt, nõ à Senatu vniuerſo. Hoc actum P. Sempronio Longo, L. Sulpitio Coss. Flauius vouit ædem Concordiæ, ſi populo reconciliaſſet ordines. Et cũ ad id pecunia publica non decerneretur, ex mulctatitia fœneratoribus condemnatis ædiculam æream fecit in Græcoſtaſi, quæ tunc ſupra comitium erat. Inciditq́ue in tabella ærea eam ædem c. quatuor annis poſt Capitolinam dedicatam. Ita ccccxlviii. à condita vrbe geſtũ eſt: & primum anulorum veſtigium extat. Promiſcui autem vſus alterum ſecundo Punico bello: neque enim aliter *a* potuiſſent trimodia illa anulorum Carthaginem ab Annibale mitti. Inter Cepionem quoque & Druſum ex anulo in auctione venali, inimicitiæ cœpere: vnde origo ſocialis belli, & exitia rerũ. Ne tum quidem omnes Senatores habuerunt: vtpote cùm memoria autorum multi Prætura quoq; functi, in ferro conſenuerint: ſicut Calphurnium & Manilium, qui legatus C. Marij fuerat Iugurthino bello, Feneſtella tradit: & multi L. Fuſidium illũ, ad quẽ Scaurus de vita ſua ſcripſit in

a potuiſſet. Tur.

Quintiorum verò familia aurum ne fœminas quidem habere mos fuerit: nullósque omnino anulos maior pars gentium hominúmque, etiam qui sub imperio nostro degunt: hodiéque habeat. Non signat Oriens aut Ægyptus etiam nunc, literis contenta solis. Multis hoc modis, vt cætera omnia, luxuria variauit, gemmas addendo exquisiti fulgoris, censúque opimo digitos onerando, sicut dicemus in gemmarum volumine: mox & effigies varias cælando, vt alibi ars, alibi materia esset in pretio. Alias deinde gemmas violari nefas putauit: ac ne quis signandi causam in anulis esse intelligeret, solidas induit. Quasdam verò neque ab ea parte quæ digito occultatur, auro clusit, aurúmque millibus lapillorum vilius fecit. Contrà verò multi nullas admittunt gemmas, auróque ipso signant: id Claudij Cæsaris principatu repertum. Necnon & seruitia iam ferrum auro cingunt: *a* alia per sese mero auro decorant: cuius licentiæ origo nomine ipso in Samothrace id institutum declarat. Singulis primò digitis geri mos fuerat, qui sunt minimis proximi: sic in Numæ & Seruij Tullij statuis videmus. Postea pollici proximo induêre, etiam Deorum simulacris: dein iuuit & minimo dare. Galliæ Britanniæque in medio dicuntur vsæ. Hic nunc solus excipitur: cæteri omnes onerantur, atque etiam priuatim articuli minoribus aliis. Sunt qui tres vni minimo congerant: alij verò & huic vnum tantùm quo signantem signent. Conditus ille, vt res rara, & iniuria vsus indigna, velut è sacrario promitur: & vnum in minimo digito habuisse, prætiosioris in recôdito suppellectilis ostentatio est. Iam alij pondera eorum ostentant.

a alij per se se mero auro, decolorant. *Lyps.*

ſtentant. Aliis plures quàm vnum, geſtare labor eſt. Alij bracteas infarcire leuiore materia propter caſum tutius gemmarum ſollicitudini putant. Alij ſub gemmis venena cludunt, ſicut Demoſthenes ſummus oratorum Græciæ, anulóſque mortis gratia habent. Denique vt plurimum opum ſcelera anulis fiunt. Quæ fuit illa priſcorum vita, qualis innocētia, in qua nihil ſignabatur? At nunc cibi quoque ac potus anulo vindicantur à rapina. Hoc profecere mancipiorum legiones, & in domo turba externa, ac ſeruorum quoque cauſa nomenclator adhibendus. Aliter apud antiquos, ſinguli Marcipores Luciporéſve dominorum gentiles, omnem victum in promiſcuo habebant, nec vlla domi cuſtodia à domeſticis opus erat. Nunc rapiendæ comparantur epulæ, pariterque qui rapiant eas, & claues quoque ipſas ſignaſſe non eſt ſatis, granatis ſomno aut morientibus anuli detrahuntur: maiórque vitæ ratio circa hoc inſtrumentum eſſe cœpit, incertum à quo tempore. Videmur tamen poſſe in externis autoritatem eius rei intelligere circa Polycratem Sami tyrãnum, cui dilectus ille anulus in mare abiectus, capto relatus eſt piſce, ipſo circiter CCXXX. annum vrbis noſtræ interfecto. Celebratior quidem vſus cum fœnore cœpiſſe debet: argumēto eſt conſuetudo vulgi, ad ſpōſiones etiamnum anulo exiliente, tracta ab eo tempore, quo nondum erat arrha velocior: vt planè affirmare poſſimus, nummos antè apud nos, mox cœpiſſe anulos. De nummis paulò pòſt dicetur. Anuli diſtinxere alterum ordinem à plebe, vt ſemel cœperant eſſe celebres, ſicut tunica ab anulis Senatum tantum:

quanquam & hoc serò: vulgóque purpura latiore tunicæ vsos inuenimus, etiam præcones, sicut patrem C. Ælij Stilonis. Præcanini ob id cognominati. Sed anuli planè medium ordinem, tertiúmque plebi & patribus inseruere: ac quod anteà militares equi nomen dederant, hoc nunc pecuniæ iudices tribuunt. Nec pridē id factum: Diuo Augusto decurias ordinante, maior pars iudicum in ferreo anulo fuit: iiq; non equites, sed iudices vocabantur. Equitum nomen subsistebat in turmis equorum publicorum. Iudicum quoq; non nisi quatuor decuriæ fuere primò, vixque singula millia in decuriis inuenta sunt, nondum prouinciis ad hoc munus admissis: seruatúmque in hodiernum est, ne quis è nouis ciuibus in iis iudicaret.

De decuriis iudicum, & quoties nomina equestris ordinis immutata, & donis militaribus, & quando primùm corona aurea.

CAP. II.

DEcuriæ quoque ipsæ pluribus discretę nominibus fuere. Tribunorum æris, & Selectorum, & iudicum. Præter hos etiānum Nongenti vocabātur ex omnibus selecti, ad custodiendas cistas suffragiorum in comitiis. Et divisus hic quoq; ordo erat superba vsurpatione nominum, cùm alius se Nongentum, alius Selectum, alius Tribunum appellaret. Tiberij demum principatus nono anno in vnitatem venit equester ordo: anulorúmque autoritati forma cōstituta est, C. Asinio Pollione, C. Antistio Vetere coss. anno vrbis cōditæ dcclxxv. quod miremur, futili penè de causa, cùm C. Sulpitius Galba, dum a iuuenalem famā apud principem popinarum pœnis aucupatur, quæstus esset in Senatu, vulgò institores eius culpę defen-

a iuuenalē. Vet.

defendi anulis. Hac de causa constitutum, ne cui ius id esset, nisi cui ingenuo ipsi, patri auóque paterno sestertia cccc. cẽsus fuisset, & legẽ Iulia theatrali in xiiij. ordinib. sedendi. Posteà gregatim insigne id appeti cœptum. Proptérque hæc discrimina Caius princeps decuriam quintam adiicit: tantúmq; natum est fastus, vt quæ sub diuo Augusto impleri non potuerant decuriç, nõ capiãt eum ordinẽ, passímq; ad ornamenta ea etiã seruitute liberari transiliant: quod anteà nunquã erat factum, quoniã in ferreo anulo equites iudicésque intelligebantur: adeóq; promiscuũ id esse cœpit, vt apud Claudium Cæsarẽ in Censura eius vnus ex equitib. Flauius Proculus cccc. ex ea causa reos postularet. Ita dum separatur ordo ab ingenuis, cõmunicatus est cum seruitiis. Iudicum autẽ appellatione separari eum ordinẽ, primi omniũ instituere Gracchi discordi popularitate in cõtumeliã Senatus, mox ea debellata, autoritas nominis vario seditionum euẽtu circa publicanos substitit: & aliquandiu tertiæ vires publicani fuere. M. Cicero demum stabiluit equestre nomen in Consulatu suo, ei Senatum conciliãs, ex eo se ordine profectum esse celebrãs, eiúsq; vires peculiari popularitate quærẽs. Ab illo tẽpore planè hoc tertium corpus in republica factũ est, cœpítque adiici Senatui populóque Romano & equester ordo. Qua de causa & nunc post populum scribitur, quia nouissimè cœptus est adiici. Quinetiã ipsum equitũ nomẽ sæpe variatum est, in his quoque qui ad equitatum trahebantur. Celeres sub Romulo regibúsque appellati sunt: deinde flexumines: posteà trossuli, cùm oppidum in Thuscis citra Volsinios passuum IX. M. sine vllo peditũ adiu-

mento cepissent eius vocabuli: ídque durauit vltra C.Gracchum: Iunius certè, qui ab amicitia eius Gracchanus appellatus est, scriptum reliquit his verbis: Quod ad equestrem ordinem attinet, anteà trossulos vocabāt, nunc equites vocant: ideò quia nō intelligunt trossulos nomē quid valeat, multos pudet eo nomine appellari, & causam, quæ suprà indicata est, exponit inuitósque etiamnum tamen trossulos vocari. Sunt adhuc aliquæ non omittendæ in auro differentiæ. Auxiliares quippe & externos torquibus aureis donauere, at ciues non nisi argēteis. Prętérq; armillas ciuibus dedere, quas non habēt externi. Iidé (quod magis miremur) coronas ex auro dedere ciuib. Quis primus donatus sit ea, nō inueni, sed quis primū donauerit à L. Pisone traditur. A Posthumius Dictator apud lacū Regillū castris Latinorum expugnatis, ei cuius maximè opera capta essent, hāc coronā ex præda dedit. Item L. Lentulus cos. Serg. Cornelio Merendæ, Samnitū oppido capto. Sed quinque librarum coronæ Piso Frugi filium ex priuatapecunia donauit: eámque coronam testamento reipublicæ legauit.

De reliquo vsu auri in viris & mulieribus, & de nummo aureo: & quando primum signatum est as, argentum & aurum, & antequàm signaretur qui mos in ære, & quæ maxima pecunia primo censu & quoties & quibus temporibus autoritas auri.

CAP. III.

DEorum verò honori in sacris nihil aliud excogitatū est, quàm vt auratis cornibus hostiæ maiores duntaxat immolarentur. Sed in militia quoque in tantum adoleuit hæc luxuria, vt M. Bruti in Philippicis campis episto-

Le-

læ reperiantur frementes, fibulas tribunitias ex auro geri. At Hercules idem tu Brute mulierum pedibus aurum gestari tacuisti: cuius sceleris nos coarguimus illum primum, qui auro dignitatem per anulos fecit, vt habeant in lacertis iampridem & viri, quod è Dardanis venit, itaque & Dardanium vocabatur. *a* Viriæ Celticæ dicuntur: viriles Celtibericæ. Habeant fœminæ in armillis digitísque totis, collo, auribus, spiris: discurrant catenæ circa latera, & inserta margaritarum pondera è collo dominarum auro pendeant, vt in somno quoque vnionum conscientia adsit: etiámne pedibus induitur, atque inter stolam plebémque hunc medium fœminarum equestrem ordinem facit? Honestius viri pedagogiis id damus: balineásque diues puerorum forma conuertit. Iam verò etiam Harpocratem, statuásq; Ægyptiorum numinum, in digitis viri quoque portare incipiunt. Fuit & alia Claudij principatu differentia, in solis his, quibus admissionem liberti *b* eius dedissent imaginem Principis in anulo ex auro gerendi, magna criminũ occasione: quæ omnia salutaris exortus Vespasiani Principis aboleuit, æqualiter publicando Principem. De anulis aureis eorúmque vsu hactenus dictum sit. Proximum scelus fecit, qui primus ex auro denarium signauit: quod & ipsum latet autore incerto. Populus Romanus ne argento quidem signato ante Pyrrhum regem deuictum vsus est. Libralis, vnde etiam nunc libella dicitur, & dipondius appendebatur assis. Quare æris grauis pœna dicta. Et ad huc expensa in rationib. dicuntur: item impẽdia & dependere. Quin & militum stipendiorum, hoc est stipis ponderandæ pensatores, li-

a Viriolæ Celt. dic. viriæ Celtibericæ. *Tur. Dal. ex Isidoro legi posse putat.* Viriæ Celt. dicuntur. Viriliæ Celtibericæ.

b ius, *Tur. & Lyps.*

bripendes dicuntur : qua consuetudine in his emptionibus quæ mancipij sunt, etiam nunc libra interponitur. Seruius rex primus signauit æs. Antea rudi vsos Romæ Remeus tradit. Signatum est nota pecudum : vnde & pecunia appellata. Maximus census cx. M. assium fuit illo rege : & ideo hæc prima classis. Argentum signatum est anno vrbis a d. l x x x v. Q. Fabio Cos. quinque annis ante primum bellum Punicum. Et placuit denarius pro x. libris æris, quinarius pro quinque, sestertium pro dipendio ac semisse. Libræ autem pondus æris imminutum primo bello Punico, cùm impensis resp. non sufficeret, constitutúmque vt asses sextantario pondere ferirētur. Ita quinque partes factæ lucri, dissolutúmque æs alienum. Nota æris fuit ex altera parte Ianus geminus, ex altera rostrum nauis: in triente verò & quadrante rates. Quadrans anteà triuncis vocatus à iij. vnciis. Posteà Annibale vrgente, Q. Fabio Maximo Dictatore, asses vnciales facti : placuitque denarium xvj. assibus permutari, quinarium octonis, sestertium quaternis. Ita resp. dimidium lucrata est. In militari tamen stipendio semper denarius pro x. assibus datus. Nota argenti fuere bigæ, atque quadrigæ, & inde bigati quadrigatíque dicti. Mox lege Papyria semūciales asses facti. Liuius Drusus in Tribunatu plebis octauam partem æris argento miscuit. Qui nunc Victoriatus appellatur lege Claudia percussus est. Anteà enim hic nummus ex Illyrico aduectus, mercis loco habebatur. Est autem signatus Victoria, & inde nomen. Aureus nummus post annum lxij. percussus est, quàm argenteus, ita vt scrupulum valeret sestertiis vicenis,

a CCCC.lxxcv. Q. Ogulnio & C. Fabio Cos. Car.

vicenis, quod efficit in libras ratione sestertiorum, qui tunc erãt, sestertios dcccc. a Post hęc placuit xl.M. signari ex auri libris, paulatímque principes imminuere pondus: minutissimus verò ad xlv.M. Sed à nummo prima est origo auaritiæ excogitata, fœnore quæstuosa segnitia. Hæc paulatim exarsit rabie quadam, non iam auaritia, sed fames auri: vtpote cùm Septimuleius C. Gracchi familiaris auro repensum caput eius excisum ad Optimium tulerit, plumbóque in os addito parricidio suo rempublicam etiam circumscripserit: nec iam Quiritum aliquo, sed vniuerso nomine Romano infami, rex Mithridates Aquilo duci capto aurum in os infunderet: hæc parit habendi cupido. Pudet intuentem tantùm nomina ista, quæ subinde noua Græco sermone excogitantur, expresso argenteis vasis auro, aut incluso, quibus deliciis væneunt tam aurea quàm aurata, cùm sciamus interdixisse castris suis Spartacum, ne quis aurum haberet aut argentum. Tanto fuit plus animi fugitiuis nostris. Messala Orator prodidit, Antonium Triumuirum aureis vsum in omnibus obscœnis desideriis, pudendo crimine etiam Cleopatræ. Summæ apud exteros licẽtiæ fuerat, populo aureo puluino subdito Philippum regem dormire solitum: Agnonem Teium Alexandri Magni præfectum aureis clauis suffigere crepidas. Antonius in contumeliam naturæ vtilitatem auro fecit, opus proscriptione dignum. Sed præter alia equidem miror populum Romanũ victis gentibus in tributo semper argentum imperitasse, non aurum: sicut Carthagini cum Annibale victæ argenti pondo annua in quinquaginta annos, nihil auri. Nec potest videri pe-

a Post hæc placuit, L. nummos signari ex auri libris. Paulatímque principes imminuêre põdus: minutissimè Nero ad lv. nummos &c. *Bud. li. 3. de Asse.*

nuria mundi id venisse. Nam Midas & Crœsus in infinitum possederant. Iam Cyrus deuicta Asia pondo xxx iij.millia inuenerat, præter vasa aurea aurúmque factum,& in eo folia ac platanum vitémque. Qua victoria argenti quingenta millia talentorũ reportauit & craterem Semiramidis, cuius pondus quindecim talenta colligebat. Talentum autem Ægyptium pondo lxxx.capere Varro tradit.Iam regnauerat in Colchis Salauces & Esubopes, qui terram virginem nactus,plurimum argenti auríque eruisse dicitur in Samnorum gente, & alioquin velleribus aureis inclito regno. Sed & illius aureæ cameræ, & argenteæ trabes narrantur,& columnæ atque parastatæ, victo Sesostre Ægypti rege,tam superbo, vt prodatur annis quibusque sorte reges singulos è subiectis iungere ad currum solitus, sicque triumphare. Et nos fecimus, quæ posteri fabulosa arbitrentur.Cæsar qui posteà Dictator fuit,primus in Ædilitate munere patris funebri, omni apparatu harenæ argento vsus est: ferásque argenteis vasis incessere,tum primùm visum.Mox, quod etiam in municipiis æmulantur, C.Antonius ludos scena argentea fecit.Itẽ L.Muræna & Caius princeps in Circo pegma duxit,in quo fuere argenti pondo C. xxiiij Claudius successor eius, cùm de Britannia triumpharet, inter coronas aureas vnam vij.pondo habuit, quam contulisset Hispania citerior, alteram ix.quam Gallia Comata sicut titulus indicauit.Huius deinde successor Nero. Pompeij theatrum operuit auro in vnum diem, quod Tyridati regi Armeniæ ostenderet.Et quota pars ea apparatus fuit aureæ domus ambientis vrbem? Auri in ærario populi

puli Romani fuere, Sex. Iulio, L. Aurelio Coss. septem annis ante bellum Punicum tertium *a* pondo dcc. xxcij. argenti nonaginta duo millia, & extra numerum ccc. & lxxxv. M Itē Sex. Iulio, L. Marcio Coss. hoc est, belli socialis initio, *b* dccccxlvj. auri pondo C. Cæsar primo introitu vrbis in ciuili bello suo ex ærario protulit *c* laterum aureorum xxvj. M. & in numerato pondo ccc. Nec fuit aliis temporibus respublic. locupletior. Intulit & Æmilius Paulus, *d* Perseo rege Macedonico deuicto, prædam pondo trium millium: à quo tempore populus Romanus tributum pendere desiit. Laquearia, quæ nunc & in priuatis domibus auro teguntur, post Carthaginem euersam primò inaurata sunt in Capitolio, Censura L. Mummij. Inde transiere in cameras: in parietes quoque, qui iam & ipsi tanquam vasa inaurantur: cùm sua ætas varia de Catulo existimauerit, quòd tegulas æreas Capitolij inaurasset primus. Inuentores auri, sicut metallorum ferè omnium septimo volumine diximus. Præcipuam gratiam huic materiæ fuisse arbitror, non colore, qui in argento clarior est, magisque diei similis, & ideo militaribus signis familiarior, quoniam is longius fulget: manifesto errore eorum, qui colorem siderum placuisse in auro arbitrantur, cùm in gemmis aliisque rebus non sit præcipuus. Nec pondere aut facilitate materiæ prælatum est cæteris metallis, cùm cedat per vtrunque plumbo. Sed quia rerum vni nihil igne deperit, tutò etiam in incendiis rogisque durante materia. Quinimo quò sæpius arsit, proficit ad bonitatem. Auriquè experimento ignis est vt simili colore rubeat, quo ignis: atque ipsum

a *Bud. hic legendū arbitratur.* Auri pondo dcc. M. xxvj. argenti xcij. M. & in numerato trecenties & septuagies quinquies.

b *Idem:* auri pōdo dccc. xlvj.

c *Idem* Laterū aureorū quindecim. argenteorū trigintaquinque millia, & in numerato sestertium quadringēties.

d *Idē* Perseo rege victo, è Macedonica præda, sestertiûm ter millies.

obryzum vocant. Primum autem bonitatis argumentum est, quàm difficillimè accendi. Præterea mirum, prunæ violentissimè igni indomitum, palea citissimè ardescere: atque vt purgetur, cum plumbo coqui. Altera causa pretij maior, quam minimum vsu deteri, cùm argento, ære, plumbo, lineæ producantur, manúsque sordescant decidua materia. Nec aliud laxius dilatatur, aut numerosius diuiditur, vtpote cuius vnciæ in septingenas & quinquagenas pluré sque bracteas, quaternùm a vtroque digitorum spargantur. Crassissimæ ex his Prænestinæ vocantur, etiamnum retinentes nomen, Fortunæ inaurato ibi fidelissimè simulacro. Proxima bractea quæstoria appellatur. Hispania strigiles vocat auri paruulas massas, quod super omnia solum in massa aut ramento capitur, cùm cætera metallis reperta igni perficiantur. Hoc statim aurum est, consummatámque materiam protinus habet, cùm ita inuenitur. Hæc enim inuentio eius naturalis est: alia quam dicemus, coacta. Super cætera non rubigo vlla, non ærugo, non aliud ex ipso quod consumat bonitatem, minuátve pondus. Iam contra salis & aceti succos domitores rerum constantia: supérque omnia netur, ac texitur lanæ modo, & sine lana. Tunica aurea triumphasse Tarquinium Priscum Verrius tradit. Nos vidimus Agrippinā Claudij principis, edente eo naualis prælij spectaculum, assidentem ei, indutam paludamento, auro textili sine alia materie. Attalicis verò iampridem intexitur, inuento regum Asiæ. Marmori & iis quæ candefieri non possunt, oui candido illinitur: ligno glutini ratione composita: leucophoron vocant. Quid sit hoc,

a vtrobiq; Vet. vtrinque alij.

hoc, aut quemadmodum fiat, suo loco docebimus. Æs inaurari argento viuo, aut certè hydrargyro legitimum erat: de quibus, vt dicemus illorum naturam reddentes, *excogitata fraus est. Nanque æs cruciatur in primis, accẽsúmq; restinguitur sale, aceto, alumine. Posteà exarenatur, an satis recoctum sit, splendore deprehendente, iterúmque exhalatur igni, vt possit edomitum, mistis pumice, alumine, argento viuo, inductas accipere bracteas. Alumẽ in purgando vim habet talem, qualem esse diximus plumbo.

Ratio naturalis inueniẽdi auri, & quãdo primùm aurea statua, & medicina ex auro.

CAP. IIII.

AVrum inuenitur in nostro orbe: vt omittamus Indicum, atque à formicis, aut gryphibus apud Scythas erutum. Apud nos tribus modis, fluminum ramentis, vt in Tago Hispaniæ, Pado Italiæ, Hebro Thraciæ, Pactolo Asiæ, Gange Indiæ. Nec vllum absolutius aurum est, cursu ipso tritúque perpolitum. Alio modo puteorum scrobibus effoditur, aut in ruina montium. Quare vtraque ratio dicetur. Aurum qui quærunt, ante omnia segullum tollunt: ita vocatur indicium. alueus, vbi id est, arenæque lauantur, atque ex eo quod resedit, coniectura capitur, vt inueniatur aliquando in summa tellure protinus rara felicitate: vt nuper in Dalmatiá principatu Neronis, singulis diebus etiam quinquagenas libras fundens, cùm iam inuentum in summo cæspite. Alutationem vocant, si & auro ea tellus subest. Cæterùm montes Hispaniæ aridi sterilésque, & in quibus nihil aliud gignatur, huic bono coguntur fertiles esse. Quod puteis

foditur, canalicium vocant, alij canalienſe, a marmoris glareæ inhærens, non illa modo, quo in Oriente ſapphiro atque Thebaico, aliiſque in gemmis ſcintillat, ſed micas amplexum marmoris. Hi venarum canales per marmor vagantur, & latera puteorum, & huc illuc, inde nomine inuento, tellúſque ligneis columnis ſuſpéditur. Quod effoſſum eſt, cuſtoditur, lauatur, vritur, molitur in farinam. Nam quod ad pilas cudunt, apilaſcudem vocant: argentum, quod exit à fornacis ſudore. Quæ è catino iactatur ſpurcitia, in omni metallo vocatur ſcoria. Hæc in auro coquitur iterum & tunditur. Catini fiunt ex taſconio. Hæc eſt terra alba ſimilis argillæ. Neque enim alia afflatum ignémque & ardentem materiam tolerat. Tertia ratio opera vicerit Gigantum: cuniculis per magna ſpatia actis cauantur montes ad lucernarum lumina. Eadem menſura vigiliarum eſt, multiſque menſibus non cernitur dies. Arrugias id genus vocant: ſidúntque rimæ ſubitò, & opprimunt operarios, vt iam minùs temerarium videatur è profundo maris petere margaritas: tantò nocentiores fecimus terras. Relinquuntur itaque fornices crebri montibus ſuſtinendis. Occurſant in vtroque genere ſilices. Hos igni & aceto rumpunt. Sæpius verò, quoniam in cuniculis vapor & fumus ſtrangulat, cædunt fracturis c. l. libras ferri terram agentibus: egerúntque humeris noctibus ac diebus per tenebras proximis tradentes: lucem nouiſſimi cernunt. Si longior videtur ſilex latus ſequitur. Foſſa ambit quiete. Tamē in ſilice facilius exiſtimatur opera. Eſt nanque terra ex quodam argillæ genere glareæ miſta (candidam vocant) propè

a marmori aut glareæ Dal.

pè inexpugnabilis. Cuneis eam ferreis aggrediuntur, & iisdem malleis: nihilque durius putant: nisi quòd inter omnia auri fames durissima est. Peracto opere, ceruices fornicum ab vltimo cædunt. dántque signum ruinæ, eámque solus intelligit in cacumine montis eius peruigil. Hic voce ictúve repente operarios reuocari iubet, paritérque ipse deuolat. Mons fractus cadit à sese longo fragore, qui concipi humana mente non possit & flatu incredibili. Spectant victores ruinam naturæ. Nec tamen adhuc aurum est: nec sciêre esse, cùm fodêre. Tantáque ad pericula euincenda fuit satis causæ sperare quod cuperent. Alius par est labor, vel hoc maioris impendij, flumina ad lauandum hanc ruinam iugis, mõtium ducere obiter à centesimo plerunque lapide. *a* Corrugos vocant, à corriuatione, credo: nimirum & hic labor est, Præcepisse libramento oportet, vt fruaris quando influat: itaque altissimis partibus *b*, ducitur, Conuallis & interualla substructis canalibus iunguntur. Alibi rupes inuiæ cæduntur, sedémque trabibus cauatæ præbere coguntur. Is qui cædit, funibus pendet, vt procul intuentibus species nefaria quidem, sed alitum fiat. Pendentes maiore ex parte librant, & lineas itineri præfigunt. Itaque insistentis vestigiis hominis locus non est. Manes trahuntur ad homines, vt vitium importent. Id genus terræ vrion vocant. Ergo per silices calculósve ducuntur, & vrium euitant. Ad capita deiectus in superciliis montium piscinæ cauantur, ducenos pedes in quasque partes, & in altidudinem denos. Emissaria in his quina pedum quadratorum ternû m ferè relinquuntur &

a Fortè Corriuos

b ducitur cõuallis, & M.

pleto ſtagno excuſſis obturamentis erumpit torrens tanta vi, vt ſaxa peruoluat. Alius etiamnum in plano labor. Foſſæ, in quas profluat, cauantur: agogas vocant: eæ ſternuntur gradatim. Frutex eſt vlex roris marini ſimilis, aſper aurúmque retinens. Latera cluduntur tabulis, ac per prǽrupta ſuſpenduntur, canali ita profluente de terra in mare. His de cauſis iam promouit Hiſpania in priore genere: quæ exhauriuntur immenſo labore, ne occupent puteos, in hoc rigantur. Aurum arrugia quæſitum non coquitur, ſed ſtatim ſuum eſt. Inueniuntur ita maſſæ. Necnon in puteis etiam denas excedentes libras. Palacras Hiſpani, alij palacranas: iidem quod minutum eſt, balucem vocant. Vlex ſiccatus vritur, & cinis eius lauatur ſubſtrato cæſpite herboſo: vt ſidat aurum. Vicena millia pondo ad hunc modum annis ſingulis Aſturiam atque Gallæciam & Luſitaniam præſtare quidam tradiderunt, ita vt plurimum Aſturia gignat. Neque in alia parte terrarum tot ſeculis hæc fertilitas. Italiæ parcitum eſt vetere interdicto patrum, vt diximus; alioquin nulla fœcundior metallorum quoque erat tellus. Extat lex cenſoria Ictimulorum aurifodinæ, qua in Vercellenſi agro cauebatur, ne plus quinque M. hominũ in opere publicani haberent. Aurum faciendi eſt etiam vna ratio ex auripigmento, quod in Syria foditur pictoribus, in ſumma tellure, auri colore, ſed fragili lapidum ſpecularium modo. Inuitauerátque ſpes Caium principem auidiſſimum auri, quamobrem iuſſit excoqui magnum pondus: & planè fecit aurum excellens, ſed ita parui ponderis, vt detrimentum ſentiret, illud propter auari-

t iam

triam expertus, quanquam auripigmenti libræ xiiij. permutarentur: nec postea tentatum ab vllo est. Omni auro inest argentum vario pondere, alibi dena, alibi nona, alibi octaua parte. In vno tantùm Gallicæ *a* metallo, quod vocant Albicrarense, xxxvj. portio inuenitur: ideò cæteris præest. Vbicunque quinta argenti portio est, electrum vocatur. Scrobes eæ reperiuntur in Canaliensi. Fit & cura electrum argento addito. Quod si quintam portionem excessit, incudibus non resistit. Et electro autoritas, Homero teste, qui Menelai regiam auro, electro, argento, ebore fulgere tradit. Mineruæ templum habet. Lindos insulæ Rhodiorum, in quo Helena sacrauit calicem ex electro. Adiicit historia mammæ suæ mensura. Electri natura est, ad lucernarum lumina clariùs argento splendere. Quod est natiuum, & venena deprehendit. Namque discurrũt in calicibus arquus cælestibus similes, cum igneo stridore, & gemina ratione prædicunt. Aurea statua prima omnium nulla inanitate, & antequàm ex ære aliqua illo modo fieret, quam vocant holosphyraton, in templo Anaitidis posita dicitur. quod in situ terrarum nomine hoc significauimus, numine gentibus illis sacratissimo. Direpta est Antonij Parthicis rebus. Scitúmque narratur dictum vnius veteranorum Bononiæ, hospitali Diui Augusti cœna cùm interrogaretur, essétne verum eum qui primus violásset hoc numen, oculis membrísque captum expirasse? Respondit enim, tum maximè Augustum de crure eius cœnare, séque illum esse, totúmque sibi censum ex ea rapina esse. Hominum primus & auream statuam & solidam Gor-

a loco M.

gias Leontinus Delphis in templo sibi posuit lxx. circiter Olympiade. Tantus erat docendæ oratoriæ artis quæstus. Aurum plurimis modis pollet in remediis. Vulneratísque & infantibus applicatur, vt minùs noceant quæ inferantur, veneficia. Est & ipsi superlato vis malefica, gallinarum quoque & pecorum fœturis. Remedium est abluere illatum, & spargere eos, quibus mederi velis. Torretur & cum salis grumo, pondere triplici misto, & rursum cum duabus salis portionibus, & vna lapidis, quem schiston vocant: ita virus tradit rebus vnà crematis in fictili vase, ipsum purum & incorruptum. Reliquus cinis seruatus in fictili & ex aqua illitus: lichenas in facie sanat. Lomento eum conuenit ablui. Fistulas etiam sanat, & quæ vocantur hæmorrhoides. Quòd si *a* trito spuma adiiciatur, putria hulcera & tetri odoris emendat. Ex melle verò decoctum cum melanthio, & illitum vmbilico, leuiter soluit aluum. Verrucas curari eo M. Varro est autor.

a nitri *Dal.*

De chrysocolla, & medicinæ ex chrysocolla vj. & mirabilis natura eius glutinandis inter se perficiendísque metallis.

CAP. V.

CHrysocolla humor est in puteis, quos diximus per venam auri defluens crassescēte limo regionibus hybernis vsque in duritiā pumicis. Laudatiorem eandem in ærariis metallis, & proximam in argentariis fieri compertum est. Inuenitur & in plumbariis, vilior etiam auraria. In omnibus autem iis metallis fit & cura multum infra naturalem illam, immissis in venam aquis leuiter hyeme

me tota vsque in Iunium mensem, dein siccatis in Iunio & Iulio, vt planè intelligatur nihil aliud chrysocolla, quàm vena putris. Natiua duritia maximè existat, luteam vocant. Et tamen illa quoque herba, quam luteam appellant, tingitur. Natura est, quæ lino lanæve, ad succum bibendum. Tunditur in pila deinde tenui cribro secernitur: postea molitur, ac deinde *a* tenuius sic cribratur. Quiquid non transmeat, reperitur in pila, dein molitur. Puluis semper in catinos digeritur, & ex aceto maceratur, vt omnis duritia soluatur: ac rursus tunditur, dein lauatur in conchis, siccatúrque. Tunc tingitur alumine schisto & herba suprà dicta, pingitúrque, antequam pingat. Refert, quàm bibula docilísque sit. Nam nisi rapuit colorem, adduntur & schytanum atque turbystum: ita vocant medicamenta sorbere cogentia. Cùm tinxere pictores orobitin vocant, eiúsque duo genera faciunt: luteam, quæ seruatur in lomentum, & liquidam globulis sudore resolutis. Hæc vtraque genera in Cypro fiunt. Laudatissima in Armenia: secunda in Macedonia: Largissima in Hispania. Summa commendationis est, vt colorem herbæ segetis læte virentis quàm simillimè reddat. Visúmque iam est Neronis principis spectaculis harenam circi chrysocolla sterni, cùm ipse concolori panno aurigaturus esset, introducta opificum turba. Tribus eam generibus distinguunt: asperam, quæ taxatur in libras vij. mediam, quæ denariis quinis: attritam, quam & herbaceam vocant, quæ x. i i j. sublinunt autem harenosam, priusquàm inducant, atramento & parætonio. Hæc sunt tenacia eius & colorã

a tenuis & sicca, *vet.* & *M.*

blanda. Paraetonium, quoniam est natura pinguissimum, & propter læuorem tenacissimum, atramento aspergitur, ne Parætonij candor pallorem chrysocollæ afferat. Luteam putant à lutea herba dictam, quam ipsam cæruleo subtritam, pro chrysocolla inducunt, vilissimo genere atque fallacissimo. Vsus chrysocollæ & in medicina est ad purganda vulnera cum cera & oleo. Eadem per se arida siccat & contrahit. Datur & in angina, orthopnœáve, miscenda cum melle. Concitat vomitiones: miscetur & collyriis ad cicatrices oculorum: ac viridibus emplastris, ad dolores mitigandos, & cicatrices trahēdas. Hanc chrysocollam Medici acesin appellant, quæ non est orobitis. Chrysocolam & aurifices sibi vendicant agglutinando auro: & inde omnes apellatam similiter vtentes dicunt. Tēperatur autem ea Cypria ærugine, & pueri impubis vrina, addito nitro. Teritur Cyprio ære in Cypriis mortariis: santernam vocant nostri. Ita ferruminatur aurum, quod argentosum vocant. Signúmque est, si addita santerna nitescit. E diuerso ærosum contrahit se hebetatúrque, & difficulter ferruminatur. Ad id glutinum fit, auro, & septima parte argenti ad supra dicta additis, vnáque contritis. Contexi par est reliqua circa hoc, vt vniuersa naturæ contingat admiratio. Auri glutinum est tale. Argilla ferro, cadmia æris massis, alumen laminis, resina plumbo & marmori: sed plumbum nigrũ albo iungitur, ipsúmque album sibi oleo. Item stannum æramentis stanno argentum. Pineis optimè lignis æs ferrúmque funditur: sed & Ægyptia papyro, paleis aurum. Calx aqua accenditur, Thracius

eius lapis, idémque oleo restinguitur. Ignis autem aceto maximè, & visco, & ouo. Terra minimè flagrat. Carboni maior vis exusto, iterúmque flagranti.

De argento, & argento viuo, & stibio, siue alabastro, & scoria argenti, & de spuma argenti. CAP. VI.

AB his argenti metalla dicantur, quæ sequens insania est. Non nisi in puteis reperitur, nullàque sui spe nascitur, nullis, vt in auro, lucentibus scintillis. Terra est alia rufa, alia cineracea. Excoqui non potest, nisi cum plumbo nigro, aut cum vena plumbi. Galænam vocant, quæ iuxta argenti venas plerunque reperitur. Et eodem opere ignium descendit pars in plumbum, argentum autem supernè innatat, vt oleum aquis. Reperitur in omnibus penè prouinciis, sed in Hispania pulcherrimum: id quoque in sterili solo, atque etiam montibus: & vbicunque vna inuenta vena est, non procul inuenitur alia. Hoc quidem & in omni ferè materia : vnde metalla Græci videntur dixisse. Mirum, adhuc per Hispanias ab Annibale inchoatos puteos durare, sua ab inuentoribus nomina habentes. Ex queis Bebelo appellatur hodiéq; qui CCC. pondo Annibali subministrauit in dies, ad mille quingentos iam passus cauato mõte, per quod spatium Aquitani stantes diebus noctibúsque egerunt aquas lucernarum mensura, amnémque faciunt. Argenti vena, quæ in summo reperta est, crudaria appellatur. Finis antiquis fodiendi solebat esse alumen inuentum, vltrà nihil quærebatur. Nuper inuenta æris vena infra alumen alba, nullum finem spei fecit. O-

dor ex argenti fodinis inimicus omnibus animalibus, sed maximè canibus. Aurum argentúmque quò mollius eò pulchrius. Lineas ex argento nigras produci plerique mirantur. Est & lapis in his venis cuius vomica liquoris æterni argentum viuum appellatur, venenum rerum omnium. Exest ac perrumpit vasa permanans tabe dira. Omnia ei innatant: præter aurum: id vnum ad se trahit. Ideo & optimè purgat, cæteras eius sordes expuens crebro iactatu fictilibus in vasis, ita vitiis abiectis, vt & ipsum ab auro discedat. In pelles subactas effunditur, per quas sudoris vice defluens, purum relinquit aurum. Ergo & cùm æra inaurantur, sublitum bracteis pertinacissimè retinet. Verùm paliore detegit simplices aut prætenues bracteas. Quapropter id furtum quærentes, oui liquore candido vsum eum adulterauere: mox & hydrargyro, de quo suo dicemus loco. Et alias argentum viuum non largum inuentum est. In iisdem argenti metallis inuenitur, vt propriè dicamus, spumæ lapis candidæ nitentisque, non tamen translucentis, stimmi appellant, alij stibium, alij alabastrum, alij larbason. Duo eius genera mas & fœmina. Magis probant fœminam: horridior est mas, scabriórque, & minus ponderosus, minúsque radians, & harenosior: fœmina contra nitet, friabilis, fissurisque, non globis, dehiscens. Vis eius adstringere & refrigerare, principalis autem circa oculos: nanque ideo etiam plerique platyophthalmō id appellauere, quoniam in calliblepharis mulierum dilatet oculos. Et fluxiones inhibet oculorum exhulcerationésque farina eius ac thuris gummi admisto. Sistit & sanguinem è ce-

è cerebro defluentem. Efficacior & contra recentia vulnera & contra veteres canum morsus inspersa farina: & contra ambusta igni, cum adipe spuma argenti cerussáque & cera. Vritur autem offis bubuli fimi circunlitum in clibanis: dein restinguitur mulierum lacte, teritúrque in mortariis admista aqua pluuiali. Ac subinde turbida transfunditur in æreum vas, & mundatur nitro. Fæx eius intelligitur plūbosissima, quæque subsidit in mortario abiicitúrque. Dein vas, in quo turbida transfusa sunt, opertum linteo per noctem relinquitur, & postero die, quod innatat, effunditur, spongiáque tollitur. Quod ibi subsidit, flos intelligitur, ac linteolo interposito in Sole siccatur, non vt perarescat. Iterúmque in mortario teritur, & in pastillos diuiditur. Ante omnia autem vrendi modus necessarius est, ne plumbum fiat. Quidam non fimo vtuntur coquentes, sed adipe. Alij tritum in aqua triplici linteo saccant, fæcémque abiiciunt, idque quod defluxit, transfundunt, quicquid subsidat colligentes, emplastris quoque & collyriis miscent. Scoriam in argento Græci vocant helcysma. Vis eius adstringere & refrigerare corpora. Additur emplastris vt molybdæna, de qua dicemus in plumbo, cicatricibus maximè glutinandis, & contra tenesmos, dysenteriásque, infusa clysteribus cum myrteo oleo. Addunt & in medicamenta, quæ vocant liparas, ad excrescentia hulcerum, aut ex attritu facta, aut in capite manantia. Fit in iisdem metallis & quæ vocatur spuma argenti. Genera eius tria: optima, quam chrysitin vocant: secunda, quam argiritin: tertia, quam molybditin. Et plerunque omnes hi colores

in eisdem tubulis inueniuntur. Probatissima est, Attica, proxima Hispaniensis. Chrysitis ex vena ipsa fit, argyritis ex argento, molybditis plumbi ipsius fusura, quæ fit Puteolis, & inde habet nomen. Omnis autem fit excocta sua materia ex superiori catino defluens in inferiorem, & ex eo sublata veruculis ferreis, atque in ipsa flamma conuoluta veruculo, vt sit modici ponderis. Est autem, vt ex nomine ipso intelligi potest, feruescentis & futuræ materiæ spuma. Distat à scoria, quo potest spuma à fæce distare. Alterum purgantis se materiæ, alterum purgatæ vitium est. Quidam duo genera faciunt spumæ, quæ vocant sterelytida & peumenem: tertium molybdænam, in plumbo dicendam. Spuma vt sit vtilis, iterum coquitur confractis tubulis ad magnitudinem a anulorum, ita accensa follibus, ad separandos carbones cinerémque abluitur aceto aut vino, simúlque restinguitur. Quòd si sit argyritis, vt candor ei detur, magnitudine fabæ confracta, in fictili coqui iubetur ex aqua, addito in linteolis tritico & hordeo nouis, donec ea purgentur. Posteà sex diebus terunt in mortariis, ter die abluentes aqua frigida: & cùm desinunt, calida, addito sale fossili, in libram spumæ obolo. Nouissimo die condunt in plumbeo vase. Alij cum faba candida ac ptisana coquunt, & in Sole siccant. Alij in lana candida cum faba, donec lanam non denigrent. Tunc salem fossilem adiiciunt subinde aqua mutata, siccántque diebus xl. calidissimis æstatis. Necnon in ventre suillo in aqua coquunt, exemptámque nitro fricant, & vt suprà, terant in mortariis cum sale. Sunt qui non coquant, sed cũ sale terant, & adiecta a-

a auellanarum.

qua-

aqua abluant. Vsus eius ad collyria, & litu ad muliebrium cicatricum fœditates tollendas, maculásque, & abluẽdum capillum. Vis autem siccare, mollire, refrigerare, temperare, purgare, explere hulcera, tumores lenire. Talibúsque emplastris suprà dictis ignes etiam sacros tollit cum ruta myrtóque & aceto. Itémque perniones cum a myrtis & cera. a myrteo, Dal.

De minio, quantæ autoritatis fuerit apud Romanos ac inuentione eius, & cinnabaris ratione in picturis & medicina: de generibus minij, & ratione eius in picturis.

CAP. VII.

INuenitur & in argentariis metallis minium quoque, & nunc inter pigmenta magnę autoritatis; & quondam apud Romanos non solum maximæ, sed etiam sacræ. Enumerat autores Verrius, quibus credere sit necesse, Iouis ipsius simulacri faciem diebus festis minio illini solitam, triumphantúmque corpora: sic Camillum triumphasse. Hac religione etiam nunc addi in vnguenta cœnæ triumphalis, & à Censoribus in primis Iouem miniandum locari. Cuius rei quidem causam miror, quanquam & hodie id expeti constat. Æthiopum populis, totósque eo tingi proceres, húncquè ibi Deorum simulacris colorem esse. Quapropter diligentiùs persequemur omnia de eo. Theophrastus x.c. annis ante Praxibulum Atheniensium magistratum (quod tempus exit in vrbis nostræ ccllx. annum) tradit inuentum minium à Callia Atheniense, initio sperante aurum posse excoqui harena rubente in metallis argenti: hanc fuisse originem eius. Reperiri autem iam tum in Hispaniis: sed durum & harenosum: item apud Colchos in rupe qua-

dam inaccessa, ex qua iaculantes decuterent: id esse adulterum: optimum verò supra Ephesum Cilbianis agris. Harenam cocci colorem habere hanc teri: dein lauari farinam & quod subsidat, iterum lauari. Differétiam artis esse, quòd alij minium faciunt prima lotura: apud alios id esse dilutius, sequentis autem loturæ optimum. Autoritatem colori fuisse non miror. Iam enim Troianis temporibus rubrica in honore erat. Homero teste, qui naueis ea commendat, aliàs circa picturas pigmentáque rarus. Milton vocant Græci minium, quidam cinnabari. Vnde natus error Indicæ cinnabaris nomine. Sic enim appellant illi saniem draconis elisi elephantorum morientium pondere, permisto vtriusque animalis sanguine, vt diximus. Neque alius est color, qui in picturis propriè sanguinem reddat. Illa cinnabaris antidotis medicamētísque vtilissima est. At hercule Medici, quia cinnabarin vocant, pro ea vtuntur hoc minio, quod venenum esse paulò mox docebimus. Cinnabari veteres, quæ etiam nunc vocant monochromata, pingebant. Pinxerunt & Ephesio minio, quod derelictum est, quia curatio magni operis erat. Præterea à vtrunque nimis acre existimatur. Ideo trāsiere ad rubricam, & sinopidem, de quibus suis locis dicam. Cinnabaris adulteratur sanguine caprino, aut sorbis tritis. Pretium syncerae nummi quinquaginta. Iuba minium nasci & in Carmania tradit: Hermogenes & in Æthiopia. Sed neutro ex loco inuehitur ad nos, nec ferè aliunde, quàm ex Hispania. Celeberrimum ex a Sisaponensi regione in Bætica, miniario metallo vectigalibus populi Romani, nullius rei diligentiore custodia. Non licet id ibi perficere

a Olyspo-nensi M.

ficere excoquíque. Romam perfertur vena signata ad dena millia ferè pondo annua. Romæ autem lauatur, in vendendo pretio statuta lege ne modum excederet lxx. in libras. Sed adulteratur multis modis, vnde prædia societati. Nanque est alterum genus, in omnibus ferè argentariis, itémque plumbariis metallis, quod fit exusto lapide venis permisto, non ex illo, cuius vomicam argentum viuum appellauimus (is enim & ipse in argentum excoquitur) sed ex aliis simul a repertis. Steriles etiam a repertis,
plumbi deprehenduntur suo colore, nec nisi qui steri-
in fornacibus rubescentes, exustique tundun- les, etiam
tur in farinam. Et hoc est secundarium mi plũbi depr
nium, perquàm paucis notum, multum infra solo colo
naturales illas harenas. Hoc ergo adulteratur re. Herm
minium in officinis sociorũ item Scyrico. Quonam modo Scyricum fiat, suo loco dicemus. Sublini autem Scyrico minium cõpendij ratio demonstrat. Et alioq; modo pingentium furto opportunum est, plenos subinde abluentium penicillos. Sidit autem in aqua, constátque furantibus. Syncero cocci nitor esse debet. Secũdarij autẽ splendor in parietib. sentit vliginẽ. Quanquã hoc rubigo quędam metalli est. Sisaponẽsibus autẽ miniariis suæ venæ harena sine argento excoquitur. Auri modo probatur. Auro candente fugatum nigrescit: syncerũ retinet colorem. Inuenio & calce adulterari. Ac simili ratione ferri candẽtis lamina, si nõ sit aurum, deprehendi illico. Solis atque Lunæ contactus inimicus: remedium vt parieti siccato cera Punica cum oleo liquefacta candens setis inducatur, iterúmque admotis gallæ carbonibus aduratur ad sudorem vsque: postea candelis subigatur: ac deinde linteis puris: sicut & marmora

nitescunt. Qui minium in officinis poliunt, faciem laxis vesicis illigant, ne in respirãdo perniciale pulverem trahant, & tamen vt per illas spectent. Minium in voluminibus quoque scriptura vsurpatur, clarioresque literas, vel in auro, vel in marmore etiam in sepulcris facit.

De hydrargyro, de argento inaurando, de coticulis in argenti generibus, & experimentis.

CAP. VIII.

EX secundario inuenit vita & hydrargyrum in vicem argenti viui, paulò antè dilatum. Fit autem duobus modis: æreis mortariis pistillisque trito minio ex aceto: aut patinis fictilibus *a* impositum ferrea concha, calyce coopertum, argilla superillita: dein sub patinis accensum follibus continuo igni, atque ita calycis sudore deterso, qui fit argẽti colore & aquæ liquore. Idem guttis diuidi facilis, & lubrico humore confluere. Quod cùm venenum esse conueniat, omnia quæ de minio in medicinæ vsu traduntur, temeraria arbitror, præterquam fortasse, quod illitum capiti ventrive, sanguinem sistit, dum ne quid penetret in viscera, ac vulnus attingat: aliter vtendum nõ equidem censeam. Hydrargyro argentum inauratur solum nunc propè, cùm & in æra simili modo duci debeat. Sed eadem fraus, quæ in omni vitæ parte ingeniosissima est, viliorem excogitauit materiam, vt docuimus. Auri argentique mentionem comitatur lapis, quem coticulam appellãt, quondam non solitus inueniri, nisi in flumine Tmolo, vt autor est Theophrastus: nunc verò passim, quẽ alij heraclium, alij Lydium vocant. Sunt autem modici, quaternas vncias longitudinis, binásque latitudinis non excedentes. Quod à Sole fuit in

a imposita, &c. cooperta, arg. superillito. d. s.p. accẽso. *Vet.*

in his, melius, quàm quod à terra His coticulis periti, cùm e vena vt lima rapuerint experimẽtum, protinus dicunt quantum auri sit in ea, quantum argenti vel æris, scrupulari differentia, mirabili ratione, non fallente. Argẽti duæ differentiæ. Batillis ferreis candẽtibus ramento imposito, quod candidum permaneat, probatur. Proxima bonitas rufo, nulla nigro. Sed experimento quoque fraus interuenit: seruatis in virorum vrina batillis, inficitur ita ramentum obiter dum vritur, candorémque mentitur. Est aliud experimentum politi, & in halitu hominis, si sudet protinus, nubémque discutiat.

De speculis & Ægyptio argento.

CAP. IX.

LAminas duci, & specula fieri nonnisi ex optimo posse creditum fuerat. Id quoque iam fraude corrumpitur. Sed natura mira est imagines reddendi, quod repercusso aëre, atque in oculos regesto fieri conuenit. Eadem vi in speculis vsu polita crassitudine, paulúmque propulsa dilatatur in immensum magnitudo imaginum. Tantum interest, repercussum illum respuat, an excipiat. Quinetiam pocula ita figurantur, expulsis intus crebris seu speculis, vt vel vno intuente, populus totidem imaginum fiat. Excogitantur & monstrifica, vt in templo Smyrnæ dicata. Id euenit figura materiæ. Plurimúmque refert concaua sint & poculi modo, an parmæ Threcidicæ, media depressa an elata, transuersa an obliqua, supina an recta, qualitate excipientis figuræ torquente venientes vmbras. Nec enim est aliud illa imago, quàm digesta claritas materiæ excipiẽtis vmbram. Atque vt omnia de speculis per-

agantur hoc loco, optima apud maiores fuerant Brundisina, stanno & ære mistis. Prælata sunt argentea. Primus fecit Praxiteles Magni Pompeij ætate. Nuper credi cœptum, certiorem imaginem reddi, auro opposito auersis. Tingit & Ægyptus argentum, vt in vasis Anubem suum spectet, pingítque, non cælat, argentum. Transit inde materia & ad triumphales statuas, mirúmque crescit pretium fulgoris excæcati. Id autem fit hoc modo. Miscentur argento tertia pars æris Cyprij tenuissimi, quod coronarium vocant & sulphuris viui, quantum argenti. Conflantur ita in fictili circunlito argilla. Modus coquendi, donec seipsa opercula aperiant. Nigrescit & oui indurati luteo, vt tamen aceto & creta deteratur. Miscuit denario Triumuir Antonius ferrum. *b* Miscuit æri falsæ monetæ. Alij è pondere subtrahunt, cùm sit iustum lxxxiiij. è libris signari. Igitur ars facta denarios probare, tam iucunda lege plebi, vt Mario Gratidiano vicatim totas statuas dicauerit. Mirúmque, in hac artium sola vitia discuntur, & falsi denarij spectatur exemplar, pluribúsque veris denarijs adulterinus emitur.

a Vox argentum *deest in Manusc. co.*

b *Aliàs*, Miscentur æra falsæ monetæ. *adstipulante & Budæo lib. 3. de Asse.*

De immodica pecunia, & quorum maxima opes fuerint, & quando primùm populus Romanus stipem sparserit.

CAP. X.

NOn erat apud antiquos numerus vltra centum millia: itaque & hodie multiplicantur hæc, vt decies centena millia, aut sæpiùs dicantur. Fœnus hoc fecit, nummúsque percussus: & sic quoque æs alienum etiamnum appellatur. Postea Diuites cognominati, dum modò notum sit, eum qui primus acceperit hoc cognomen, decoxisse creditoribus suis. Ex

eadem gente M. Crassus negabat locupletem esse, nisi qui reditu annuo legionem tueri posset. In agris suit sestertiûm MM. possedit, Quiritium post Syllã ditissimus. Nec fuit satis, nisi totũ Parthorũ esurisset aurũ, atque vt nomen quidem optimi occupauerit (iuuat enim insectari inexplebilem istam habendi cupidinem) multos posteà cognouimus seruitute liberatos opulentiores, pariterq; tres Claudij principatu, Pallantẽ, Callistũ, & Narcissum. Atque vt hi omittantur, tanquam adhuc rerum potiantur, C. Asinio Gallo, C. Marcio Censorino Coss. ad vj. cal. Feb. C. Cæcilius Claudius Isidorus testamento suo edixit, quamuis multa ciuili bello perdidisset, tamen relinquere seruorũ quatuor millia centum xvj. iuga boum tria millia sexcẽta, reliqui pecori CC. LVII. M. in numerato H-S. DC. Funerari se iussit H S. xj. Cõgerãt excedẽtes numerũ opes. quota tamen portio erunt Ptolemæi? quẽ Varro tradit Pompeio res gerente circa Iudæam, octona millia equitum sua pecunia tolerauisse: mille conuiuas, totidem aureis potoriis, mutantem vasa cum ferculis, saginasse. Quota verò ille ipse, (neq; enim de regibus loquor) portio fuit Pythij Bithyni, qui platanum auream, vitémque nobilem illam Dario regi donauit: Xerxis copias, hoc est septies cẽtena lxxxviij. millia hominũ excepit epulo stipendium quinque mẽsium frumentúmque pollicitus, vt è quinque liberis senectuti suæ in delectu vnus saltem concederetur. Hunc quoque ipsum aliquis cõparet Crœso regi. Quæ (malũ) amentia est, id in vita cupere, quod aut etiam seruis contigerit, aut ne in regibus quidem inuenerit finem? Populus Romanus stipẽ spargere cœpit,

S. Posthumio. Q. Marcio Coss. tanta abundantia pecuniæ erat, vt eam conferret L. Scipioni, ex qua is ludos fecit. Nam quòd Agrippæ Menenio sextantes æris in funus contulit, honoris id necessitatisque propter paupertatem Agrippæ, non largitionis esse dixerim.

De luxuria & frugalitate in vasis, & lectis argenteis, & quando lances immodicæ factæ. CAP. XI.

VAsa ex argento mira incõstãtia humani ingenij variat, nullum genus officinæ diu probando, nunc Furniana, nũc Clodiana, nunc Gratiana (etenim tabernas mensis adoptauimus) nunc anaglypta, in asperitatémque excisa, circa linearum picturas quærimus. Iam verò & mensas repositoriis imponimus, & ad sustinenda obsonia interradimus latera, & intereſt quamplurimum lima perdiderit. Vasa coquinaria ex argento Caluus Orator fieri queritur? at nos carrucas ex argento cælare inuenimus. Nostráque ætate Poppæa coniunx Neronis principis delicatioribus iumẽtis suis soleas ex auro quoque induere solebat. Libras xxxij. argenti Africanus sequens hæredi reliquit. Idémque cùm de Pœnis triumpharet, quater millies cccclxx. M. pondo transtulit. Hoc argenti tota Carthago habuit, illa terrarum æmula, quod nunc in mensarum est apparatu. Posteà victa Numantia & deletá, idem Africanus in triumpho militibus xvij. millia pondo dedit. O viros illo imperatore dignos, quibus hoc satis fuit! Frater eius Allobrogicus primus omnium mille pondo habuit. At Liuius Drusus in tribunatu plebis xj. millia. Nã propter quinque pondo notatum à Cen-

Cenſoribus triumphalem ſenem, fabuloſum iam videtur. Item *a* Catum Ælium, cum legati Ætolorum in Conſulatu prandentem in fictilibus adiſſent, miſſa ab his vaſa argentea nõ accepiſſe neque aliud habuiſſe argenti ad ſupremum vitæ diem, quàm duo pocula, quæ L. Paulus ſocer ei ob virtutem deuicto Perſeo rege donaſſet. Inuenimus legatos Carthaginenſium dixiſſe, nullos hominum inter ſe benigniùs viuere, quàm Romanos. Eodẽ enim argento apud omnes cœnitauiſſe ipſos. At Hercules Pompeium Paulinum Arelatenſis equitis Romani filium, paterna quoque gente pulſum, quòd xij. pondo argenti habuiſſet apud exercitum ferociſſimis gentibus oppoſitũ ſcimus. Lectos verò mulierũ iam pridẽ totos operiri argento, & triclinia quædã, quibus argentum addidiſſe primus traditur Caruilius Pollio eques Romanus, nõ vt operiret, aut Deliaca ſpecie faceret, ſed Punica. Idẽ & aureos fecit. Nec multò pòſt argenti Deliacos imitati ſunt. Quæ omnia expiauit bellũ ciuile Syllanũ. Paulò enim antè hæc facta ſunt, lãcéſq; è centenis libris argẽti, quas tunc ſuper quingentas numero Romæ fuiſſe conſtat, multóſque ob eas proſcriptos dolo concupiſcentium. Erubeſcãt Annales, qui bellum ciuile illud talib. vitiis imputauere. Noſtra ætas fortior fuit: Claudij principatu ſeruus eius Druſillanus nomine Rotũdus, diſpẽſator Hiſpaniæ citerioris quingenariã lancem habuit, cui fabricãdæ officina priùs exædificata fuerat, & comites eius octo quinquaginta librarum: quæſo vt quàm multi eas conſerui eius inferrent, aut quibus cœnantibus? Cornelius Nepos tradit ante Syllæ victoriã duo tantũ triclinia Romæ fuiſſe argentea,

a Q. Ælium Tuberonẽ. *Val. Max.*

Repositoriis argentum addi sua memoria cœptum Fenestella dicit, qui obiit nouissimo Tiberij Cæsaris principatu. Sed & *a* testudineaũ in vsum venisse. Ante se autem paulò lignea rotunda solida: nec multò maiora, quàm mensas fuisse. Se quidem puero, quadrata & compacta, aut acere operta, aut citro cœpisse. Mox additum argentum in angulis, lineásque per commissuras. Tympana verò se iuuene appellata stateras, & lãces, quas antiqui magidas appellauerant. Nec copia tantùm argenti fuerit vitæ, sed validius penè manupretium, idque iã pridem, vt ignoscamus nobis. Delphinos quinis millib. sestertiis in libras emptos C. Gracchus habuit, L. verò Crassus orator duos scyphos Mentoris artificis manu cælatos sestertiis C. Confessus tamen est, nunquàm se his vti propter verecundiam ausum. Constat eundem vj. millibus sestertiis in singulas libras vasa empta habuisse. Asia primùm deuicta luxuriã misit in Italiã. Siquidem L. Scipio transtulit in triumpho argenti cælati pondo millia quadraginta L. Et vasorum aureorum pondo centum millia anno conditæ vrbis quingentesimo sexagesimoquinto. Eadem Asia *b* domata multò etiam grauiùs afflixit mores, inutiliórq; victoria illa hæreditas Attalo rege mortuo fuit. Tũ enim hæc emendi Romæ in auctionibus regiis verecundia exempta est, vrbis anno dcxxvj. mediis lvj. annis erudita ciuitate amare etiam, non solùm admirari, opulentiã externam: immenso & Achaicæ victoriæ momento ad impellendos mores, quæ & pro hoc interuallo, anno vrbis dcviij. parta, signa & tabulas pictas inuexit, ne quid deesset. Paritérque luxuria nata est, & Carthago sublata, ita congruentib. fatis,

a *Al. testudinea tũ.*

b *Aliàs, donata: quam lectionem agnoscit & Bud. lib. 5. de Asse.*

ris, vt libêret amplecti vitia, & a liceret peccare. aliceret. Pe
& dignatione hinc alicui veterum. C. Marius tiê e & di-
post victoriam Cimbricam cantharis potasse gnationem
Liberi patris exemplo traditur, ille Arator Ar- hinc aliqui
pinas, & manipularis Imperator. veterum,

De statuis argenteis, & cælatura argenti, Lyps.
& cæteris quibusdam.

CAP. XII.

ARgenti vsum in statuas primùm ad honorem Diui Augusti in adulationem temporum transisse, falsò existimatur. Iam enim triumpho Magni Pompeij reperimus translatam Pharnacis, qui primus regnauit in Ponto, argenteam statuam: item Mithridatis Eupatoris & currus aureos argenteósque. Argentum succedit ex re aliquando & auro, luxu fœminarum plebis compedes sibi ex eo facientium, quas induere aureas mos tristior vetat. Vidimus & ipsi Arellium Fuscũ motũ equestri ordine ob insignem calumniam, cùm celebritate affectarentur adulescentium scolæ, ex argento anulos habentem. Et quid hæc attinet colligere, cùm capuli militum ebore etiã fastidio, cælẽtur argẽto, vaginæ batillis, balthei laminis crepitent? Iam verò pædagogia ad transitum virilitatis custodiantur argento, fœminæ lauentur, & nisi argentea solia fastidiant, eadémque materia & cibis & probris seruiat. Videret hæc Fabricius, & stratas argento mulierum balineas, ita vt vestigio locus non sit, cum viris lauantium: Fabricius inquam, qui bellicosos Imperatores plus quàm pateram & salinum ex argento habere vetabat. Videmus hinc dona fortium fieri aut in hæc frãgi. Heu mores, Fabricij nos pudet. Mirum, in auro cæando inclaruisse neminem, argento multos.

Maximè tamen laudatus est Mentor, de quo suprà diximus. Quatuor paria denique ab eo omnino fa .a sunt: ac iam nullum extare di i- tur. Ephesiæ Dianæ templum iacet, Capitolium incendiis. Varro *a* & æreum signum eius habuisse scripsit. Proximi ab eo in admiratione Acragas, & Boëthus, & Mys fuere. Extant hodie omniū opera in insula Rhodiorum. Boëthi apud Lyndiam Mineruam. Acragantis in templo Liberi patris in ipsa Rhodo, Bacchæ Centauríque cælati in scyphis. Myos in eadem æde & Silenus, & Cupidines. Acragantis & venatio in scyphis magnā famā habuit. Post hos celebratus est Calamis & Antipater, quiq; Satyrum in phiala grauatum somno collocauisse veriùs quā cælasse dictus est, Stratonicus. Mox Cycicenus Tauriscus. Item Ariston & Eunicus Mitylenæi laudantur, & *b* Hecatæus: & circa Magni Pompeij ætatem Praxiteles Posidonius Ephesius, Lædius Stratiates, qui prælia armatósq; cælauit; Zopyrus, qui Areopagitas & iudicium Orestis in duobus scyphis *c* H S XII. æstimatis. Fuit dein Pytheas, cuius binæ vnciæ viginti venierunt. Vlixes & Diomedes erant in phialæ emblemate, Palladiū surripientes. Fecit idem & cocos magirıscia appellatos, paruulis potoriis, sed è quibus ne exempla quidem liceret exprimere: tam opportuna iniuriæ subtilitas erat. Habuit & Teucer crustarias famam. Subitóque ars hæc ita exoleuit, vt sola iam vetustate censeatur, vsque adeo attritis cælaturis, ne figura discerni possit, autoritas constet. Argentū medicatis aquis inficitur, atq; etiam afflatu salso, sicut in mediterraneis Hispaniæ. In argenti & auri metallis nascūtur etiānum pigmēta, sil & cæruleū. Sil propriè limus

a Aliàs se.

b Hecaleus Pol.

c pōdo XII. M.

mus est. Optimum ex eo, quod Atticum vocatur. Pretium in lib as xxxij. Proximum marmorosum sub dimidio Attici pretio. Tertium genus est pressum, quod alij Syricum vocant ex insula Scyro. Iã quidem & ex Achaia, quo vtuntur ad picturæ vmbras. Pretiũ in libras huius H s bini. *a* Dipondiis verò detractis, quod lucidum vocant, è Gallia veniens. Hoc autẽ & Attico ad lumina vtuntur: ad abacos, non nisi marmoroso, quoniam marmor in eo resistit amaritudini calcis. Effoditur & ad xx. ab vrbe lapidem in montibus. Posteà vritur, pressum appellantibus qui adulterant. Sed esse falsum exustúmque amaritudine apparet, quoniam resolutum in puluerem est.

a *Al. leg.* Dipondiariis *sub nũmis. vt cap.* 2. *li.*34.

De sile, & cæruleo, & Nestoriano: & calo, & quòd non omni anno æqualiter species vendantur.

CAP. XIIII.

SIle pingere instituère primi Polygnotus & Mycon, Attico duntaxat. Hoc secuta ætas ad lumina vsa est: ad vmbras autem Scyrico & Lydio. Lydium Sardibus emebatur, quod nunc *b* obmutuit. Cæruleum harena est. Huius genera tria fuere antiquitus: Ægyptium quod maximè probatur: *c* Scythicum, hoc diluitur facilè: cúmque teritur, in iiij. colores mutatur, cãdidiorem nigrioremve, crassiorem tenuiorémve. Præfertur huic etiamnum Cyprium. Accessit his Puteolanum & Hispaniense, harena ibi confici cœpta. Tingitur autem omne, & in sua coquitur herba, bibítque succum. Reliqua confectura eadem quæ chrysocollæ. Ex cæruleo fit quod vocatur lomentum: perficitur id lauando terendóve, & hoc est cæruleo candidius. Pretia eius, xxiij. in libras, cærulei

b omittunt M.

c Atticum Vet.

xviij. Vsus in Creta, calcis impatiens. Nuper accessit & Nestorianum ab autore appellatū. Fit ex Ægyptij leuissima parte: pretium eius xl. in libras. Idem & Puteolani vsus, præterquàm ad fenestras: vocant cœlon. Non pridem apportari & Indicum est cœptum, cuius pretium xvij. in libras. Ratio in pictura ad incisuras, hoc est, vmbras diuidendas ab lumine. Est & * vtilissimum genus lomenti, quidam tritum vocant, quinis assibus æstimatum. Cærulei synceri experimentum in carbone vt flagret: fraus viola arida decocta in aqua, succóque per linteum expresso in cretam Eretriā. Vis eius in medicina vt purget hulcera. Itaque & emplastris adiiciunt: item causticis. Teritur difficillimè sil. Immedēdo leuiter mordet, astringítque & explet hulcera. Vtitur in fictilibus, vt prosit. Pretia rerum, quæ vsquam posuimus, non ignoramus alia in aliis locis esse, & omnibus pen è annis mutari, prout nauigationes cōstiterint, aut vt quisque mercatus sit, aut aliquis præualens manceps annonam flagellet, nō obliti Demetrium à tota Seplasia Neronis principatu accusatum apud Consules: poni tamen necessarium fuit, quæ plerunque erāt Romæ, vt exprimeretur autoritas rerum.

* subtilissimum M.

C. PLI-

C. PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE Liber XXXIV.

PROOEMIVM.

Æris metalla. CAP. I.

PRoxime dicantur æris metalla, cui & vsu proximũ est pretiũ, imò verò ante argentum, ac penè etiam ante aurum. Corinthio. Stipis quoque autoritas, vt diximus. Hinc æra militum, Tribuni ærarij, & ærarium, & obærati ab ære dicti. Docuimus, quandiu populus Romanus ære tantùm signato vsus esse, & alia quæ vetustas tradidit, cùm æqualem vrbi autoritatem eius declararet, à rege Numa collegio tertio ærariorum fabrûm instituto. Vena quo dictum est modo effoditur, ignique perficitur. Fit & è lapide eroso, quem vocant cadmiam: Celebritas in a Asia, & a Achaia. quondam in Campania, nunc in Bergomatium M. agro, extrema parte Italiæ. Feruntque nuper etiam in Germania prouincia repertum.

Genera æris, quæ Corinthia, quæ Deliaca, quæ Æginetica. CAP. II.

FIt & ex alio lapide, quem chalcitem vocant in Cypro, vbi prima fuit æris inuẽtio: mox vtilitas præcipua, reperto in aliis terris præstãtiore, maximè orichalco, quod præcipuam

bonitatem admirationémque diu obtinuit. Nec reperitur longo iam tempore, effœta tellure. Proximum bonitate fuit Sallustianum in Centronum Alpino tractu, non longi & ipsum æui. Successítque ei Liuianum in Gallia. Vtrunque à metallorum dominis appellatum, illud ab amico Diui Augusti, hoc à cõiuge. velocis defectus. Liuianũ quoque certè admodũ exiguum inuenitur. Summa gloria nũc in Marianum conuersa, quod & Cordubense dicitur. Hoc à Liuiano cadmiam maximè sorbet, & orichalci bonitatem imitatur in sestertiis dupondiariísque, Cyprio suo assibus contentis. Et hactenus nobilitas in ære naturalis se habet. Reliqua genera artificio constant, quæ suis locis reddentur, summa claritate ante omnia indicata. Quondam æs confusum auro argẽtóque miscebatur, & tamen ars pretiosior erat: nunc incertum est, peior hæc sit, an materia. Mirúmque, cùm ad *a* infinitum operum pretia creuerint, autoritas artis extincta est. Quæstus causa enim, *b* vt omnia, exerceri cœpta est, quæ gloriæ solebat. Ideo etiam Deorum adscripta operi, cùm proceres gentium claritatem & hac via quærerent: adeóque exoleuit fundendi æris pretiosi ratio, vt iamdiu ne fortuna quidem in ære ius artis habeat. Ex illa autem antiqua gloria Corinthium maximè laudatur: hoc casus miscuit, Corintho, cùm caperetur, incensa: miréque circa id multorum affectatio fuit: quippe cùm tradatur non alia de causa Verrem, quem Cicero damnauerat, proscriptum cum eo ab Antonio, quam quòd Corinthiis se ei cessurum negauisset. At mihi maior pars eorum simulare eam scientiã videtur, ad segregãdos se à cæ-

a fructum operũ pretium creuerit, M.
b ante omnia; M.

à cæteris magis, quàm intelligere aliquid ibi subtilius: & hoc paucis docebo. Corinthus capta est Olympiadis c l v j. anno tertio nostræ vrbis d c v i i j. cùm antè seculo fictores nobiles esse desissent, quorum isti omnia signa hodie Corinthia appellant. Quapropter ad coarguendos eos, ponemus artificum ætates. Nam vrbis nostræ annos ex suprà dicta comparatione. Olympiadum, colligere facile erit. Sunt ergo vasa tantùm Corinthia, quæ isti elegantiores modò in esculenta transferunt, modò in lucernas aut *a* trulleos, nullo munditiarum respectu. Eius tria genera: candidum, argento nitore quàm proximè accedens, in quo illa mistura præualuit: alterum, in quo auri fulua natura: tertium, in quo æqualis omnium temperies fuit. Præter hæc est, cuius ratio non potest *b* reddi, quanquam hominis manu facta dederit. Fortuna temperamentum simulachro signísque, illud suo colore pretiosum ad iocineris imaginem vergens; quod ideo hepatizon appellant. procul à Corinthio: longè tamen ante Ægineticum atque Deliacum, quæ diu obtinuere principatum. Antiquissima æris gloria Deliaco fuit, mercatus in Delo concelebrante toto orbe, & ideo cura officinis tricliniorum pedibus fulcrísque. Ibi prima nobilitas æris. Peruenit deinde ad Deûm simulacra, effigiémque hominum & aliorum animalium. Proxima laus Æginetico fuit. Insula & ipsa, nec æs gignens, sed officinarum temperatura nobilitata. Bos æreus inde captus in foro boario est Romæ. Hic est exemplar Æginetici æris: Deliaci autem Iupiter in Capitolio in Iouis tonantis æde: illoque ære Myron vsus

a trullas Vet.

b reddi quã q. hom. manus se ad formæ simulachrũ aptet, signísque.

est hoc Polycletus, æquales atque condiscipuli. Emulatio autem & in materia fuit.

De candelabris, & templorum ornamentis.

CAP. III.

PRiuatim Ægia candelabrorum superficiem duntaxat elaborauit, sicut Tarentum scapos. In his ergo iuncta commendatio officinarum est. Nec pudet Tribunorum militarium salariis emere, cùm ipsum nomen à candelarum lumine impositum appareat. Accessio candelabri talis fuit: Theonis iussu præconis Clesippus fullo, gibbere. Præterea & alio fœdus aspectu, emente id Gegania sestertiis l. eadémq; ostentante conuiuio emptum ludibrij causa nudatus, atque impotentia libidinis receptus in totum, mox in testamentum, prædiues numinum vice illud candelabrum coluit, & hanc Corinthiis fabulam adiecit: vindicatis tamen moribus nobili sepulcro, per quod æterna supra terras Geganiæ dedecoris memoria duraret. Sed cùm esse nulla Corinthia candelabra constet, nomen id præcipuè in his celebratur, quoniam Mummij victoria Corinthum quidem diruit, sed compluribus Achaiæ oppidis simul æra dispersit. Prisci limina etiam ac valuas ex ære in templis factitauere. Inuenio & à Cn. Octauio, qui de Perseo rege naualem triumphum egit factam porticum duplicem ad circum Flaminium, quæ Corinthia sit appellata à capitulis æreis columnarum. Vestæ quoque ædem ipsam. Syracusana superficie regi placuisse. Syracusana sunt in Pantheo capita columnarum à M. Agrippa posita. Quin etiam priuata opulentia eò modo vsurpata est. Camillo inter crimina obiecit Sp. Caruilius

lius Quæstor, quód ærata ostia haberet in domo. Nam triclinia ærata abácósque & monopodia Cn. Manlium Asia deuicta primùm inuexisse triumpho suo, quem duxit vrbis anno CCCCClxvij. L. Piso autor est. Antias quidem L. Crassum hæredem L. Crassi Oratoris, multa etiam triclinia ærata vendidisse. Ex ære factitauere & cortinas tripodum nomine Delphicas, quoniam donis maximè Apollinis Delphici dicabantur. Placuere & lychnuchi pensiles in delubris, aut arborum modo mala ferentium lucentes: qualis est in templo Apollinis Palatini, quod Alexander Magnus Thebarum expugnatione captum in Cyme dicauerat eidem Deo. Transiit deinde ars vbique vulgo ad effigies Deorum.

Quādo primum simulachrum Romæ factum, & de origine statuarum, & honore statuarum & generibus, & figuris.

CAP. IIII.

ROmæ simulachrum ex ære factum Cereri primùm reperio ex peculio Sp. Cassij, quem regnum affectantem pater ipsius interemerat. Transiit & ab Dijs ad hominum statuas atque imagines multis modis. Antiqui pingebant eas bitumine, quò magis mirum est placuisse auro integere. Hoc nescio an Romanum fuit inuentum: certè etiam Romæ non habet vetustatem. Effigies hominum non solebant exprimi nisi aliqua illustri causa perpetuitatem merētium, primò sacrorum certaminum victoria, maximéque Olympiæ: vbi omnium qui vicissent, statuas dicari mos erat. Eorum verò qui ter ibi superauissent, ex membris ipsorum similitudine expressa quas croni cas vocāt. Athenieses nescio an primi omnium

Harmodio & Aristogitoni tyrannicidis publicè posuerint statuas. Hoc actum est eodem anno, quo & reges Roma pulsi. Excepta deinde res est à toto orbe terrarum humanissima ambitione. Et iam omnium municipiorum foris statuæ ornamentum esse cœpere, prorogarique memoria hominum, & honores legendi æuo basibus inscribi, ne in sepulcris tantùm legerentur. Mox forum & in domibus priuatis factum atque in atriis. Honos clientum instituit sic colere patronos.

De statuis togatis, & quibusdā aliis, & quibus primùm in columna, & quando primùm publicè, & qua primùm statua Romæ.

CAP. V.

TOgatæ effigies antiquitus ita dicabantur. Placuere & nudæ tenentes hastam, ab epheborum è gymnasiis exemplaribus, quas Achilleas vocant. Græca res est, nihil velare: at contra Romana ac militaris, thoracas addere. Cæsar quidem Dictator loricatam sibi dicari in foro suo passus est. Nam lupercorum habitu factæ, tam nouitiæ sunt, quàm quæ nuper prodiere penulis indutæ. Mancinus eodem habitu sibi statuit, quo deditus est. Notatum ab autoribus, & L. Actium Poëtam in Camœnarum æde maxima forma statuam sibi posuisse, cùm breuis admodum fuisset. Equestres vtique statuæ Romanam celebrationem habent, orto sine dubio à Græcis exemplo. Sed illi deletas tantùm dicebant in sacris victores. Posteà verò & qui bigis vel quadrigis vicissent. Vnde & nostris currus in his qui triumphauissent. Serum hoc & in his non nisi à Diuo Augusto seiuges, sicut & elephanti,

xi. Non vetus & bigarum celebratio in his qui Prætura functi curru vecti essent per Circum. Antiquior columnarum, sicut C. Menio, qui deuicerat priscos Latinos quibus ex fœdere tertias prædæ Rom.pop.præstabat, eodémque in Consulatu in suggestu rostra deuictis Antiatibus fixerat anno vrbis ccccxvj. Item C. Duellio, qui primus naualem triumphum egit de Pœnis, quæ est etiam nunc in foro. Item P. Minutio præfecto annonæ extra portam Trigeminam vnciaria stipe collata nescio an primo honore tali à populo, anteà enim à senatu erat: præclara res, nisi friuolis cœpisset initiis: Namque & Actij Nauij statua fuit ante Curiam, cuius basis conflagrauit Curia incensa P. Clodij funere. Fuit & Hermodori Ephesij in comitio, legum, quas Decemuiri scribebant, interpretis, publicè dicata. Alia causa & alia autoritas maior in Horatij Coclitis statua, quæ durat hodiéque, cùm hostes à ponte sublicio solus arcuisset. Equidem & Sibyllæ iuxtà rostra esse non miror, tres sint licet: vna, quam Sex. Pacuuius Taurus Ædilis plebis restituit: duæ, quas M. Messala. Primas putarem has, & Actij Nauij, positas ętate Tarquinij Prisci, nisi regum antecedentium essent in Capitolio.

De statuis sine tunicis & quibusdam aliis, & quæ prima Romæ statua equestris, & quando omnes statuæ priuatim & publicè sublatæ, & quibus Romæ mulieribus, quæ primò ab exteris publicè posita. CAP. VI.

EX his Romuli est sine tunica, sicut & Camilli in Rostris, & ante ædem Castorum fuit Q. Marcij Tremuli equestris togata, qui Samnites bis deuicerat, captáque Anagnia, populum stipēdio liberauerat. Inter antiquis-

a *Quidā leg.* Tullij b Clælij, *Alij* Titi Clælij.

ſimas ſunt & a Tulli b Cælij, L.Roſcij S. Nautij, C.Fulcinij in Roſtris à Fidenatibus in legatione interfectorum. Hoc à Romano populo tribui ſolebat iniuria cæſis, ſicut & P. Iunio & T.Coruncano, qui ad Teuca Illyrorum reginā interfecti erant. Non omittendum videtur, quod Annales annotauere, tripedaneas his ſtatuas in foro ſtaturas. Hæc videlicet menſura honorata tunc erat. Non prateribo c C.Octauium ob vnum verbum: hic regem Antiochum, daturum ſe reſponſum dicentem, virga, quam tenebat fortè, circunſcripſit, & prius quàm egrederetur circulo illo, reſponſum dare coegit. In qua legatione interfecto, Senatus ſtatuam poni iuſſit quàm d oculatiſſimo loco in Roſtris. Inuenitur ſtatua decreta & Taraciæ Caiæ ſiue Suffetiæ virgini Veſtali, vt poneretur vbi vellet: quod adiectum non minus honoris habet, quàm fœminæ eſſe decretam. Meritum eius in ipſis ponam Annalium verbis: Quòd campum Tiberinum gratificata eſſet ea populo. Inuenio & Pythagoræ & Alcibiadi in cornibus Comitij poſitas, cùm bello Samniti Apollo Pythius fortiſſimo Græcorum gentis iuſſiſſet, & alteri ſapientiſſimo, ſimulacra celebri loco dicari, donec Sylla Dictator ibi Curiam faceret. Mirúmque eſt, illos patres Socrati cunctis ab eodem Deo ſapientia prælato Pythagoram prætuliſſe, aut tot aliis virtute Alcibiadem aut quenquam vtroque Themiſtocli. Columnarum ratio erat, attolli ſupra cæteros mortales: quod & arcus ſignificant nouitio inuento. Primus tamen honos cœpit à Græcis. Nullíque arbitror plures ſtatuas dicatas, quàm Phalereo Demetrio Athenis. Siquidem

c C. Popilium *legendum videtur ex Valer. Max. cæteríſque Hiſtoricis.*

d honoratiſſimo loco qui eſt in M.

CCCLX. ſtatuere, quas mox lacerauerunt nō dum anno hunc numerum dierum excedente. Statuerunt Romæ etiam in omnibus vicis C. Mario Gratidiano tribus, vt diximus, eaſdémque ſubuertêre Syllæ introitu. Pedeſtres ſine dubio Romæ fuere in autoritate longo tempore. Equeſtrium tamen origo perquàm vetus eſt, cum fœminis etiam honore communicatio. Clœliæ enim ſtatua eſt equeſtris, ceu parum eſſe toga eam cingi: cùm nec Lucretiæ nec Bruto, qui expulerant reges, propter quos Clœlia inter obſides fuerat, decernerentur. Hanc primam & Horatij Coclitis publicè dicatam crediderim: antè enim ſibi ac Sibyllæ Tarquinium, & reges ſibi ipſos poſuiſſe veriſimile eſt: niſi Clœliæ Piſo traderet ab his poſitam, qui vnà obſides fuerant, redditis à Porſena in honorem eius. E diuerſo Annius Fœcialis, equeſtrem, quæ fuerit contra Iouis Statoris ædem in veſtibulo. Superbi domus, Valeriæ fuiſſe Publicolæ Conſulis filiæ: eámque ſolam refugiſſe, Tiberímque tranauiſſe, cæteris obſidibus, quæ Porſenæ mittebantur, interemptis Tarquinij inſidiis L. Piſo prodidit. M. Æmilio, C. Popilio ij. Coss. à Cenſoribus P. Cornelio Scipione, M. Popilio, ſtatuas circa forum eorum qui magiſtratum geſſerũt, ſublatas omnes, præter eas quæ populi aut Senatus ſententia ſtatutæ eſſent. Eam verò, quam apud ædem Telluris ſtatuiſſet ſibi Sp. Caſſius qui regnum affectauerat, etiam conflatam à Cenſoribus. Nimirum in ea quoque re ambitioni prouidebant illi viri. Extant Catonis in Cenſura vociferationes, mulieribus Romanis in prouinciis ſtatuas poni. Nec tamen potuit inhibere, quò minus Ro-

mæ quoque ponerentur, ficuti Corneliæ Gracchorum matri, quæ fuit Africani prioris filia. Sedens huic pofita, foleífque fine amento infignis, in Metelli publica porticu: quæ ftatua nunc eft in Octauiæ operibus. Publicè autem ab exteris pofita eft Romæ C. Ælio Tribuno plebis, lege perlata in Stennium Statilium Lucanum, qui Thurinos bis infeftauerat: ob id Ælium Thurini ftatua & corona aurea donauerunt. Iidem pofteà Fabricium donauere ftatua, liberati obfidione. Paffimque clientes in clientelas ita recepti: & adeò difcrimen omne fublatum, vt Annibalis etiam ftatuæ tribus locis vifantur in vrbe, cuius intra muros folus hoftium emifit haftam.

De antiquis ftatuarijs, & pretijs fignorum immodicis, & coloßis in vrbe celeberrimis.

CAP. VII.

FVifle autem ftatuariam artem familiarem Italiæ quoque & vetuftam, indicant, Hercules ab Euandro facratus, vt ferunt, in foro boario, qui triumphalis vocatur, atque per triumphos veftitur habitu triumphali: prætereà Ianus geminus à Numa rege dicatus, qui pacis bellíque argumento colitur, digitis ita figuratis, vt trecentorum fexaginta quinque dierum nota, per fignificationem anni temporis & æui fe Deum indicaret. Signa quoque Thufcanica per terras difperfa, quæ in Hetruria factitata non eft dubium. Deorum tantùm putarẽ ea fuiffe, ni Metrodorus Scepfius, cui cognomen à Romani nominis odio inditum eft, propter duo milia ftatuarum Volfinios expugnatos obiiceret. Mirúmque mihi

mihi videtur, cùm statuarum origo tam vetus in Italia sit, lignea potiùs aut fictilia Deorum simulachra in delubris dicata, vsque ad deuictam Asiam, vnde luxuria. Similitudines exprimendi quæ prima fuerit origo, in ea quam plasticen Græci vocant, dici conuenientius erit: etenim prior, quàm statuaria, fuit. Sed hæc ad infinitum effloruit multorum voluminum opere, si quis plura persequi velit: omnia enim quis possit? In M. Scauri Ædilitate tria millia signorum* in scena tantum fuere temporario theatro. Mummius deuicta Achaia repleuit vrbem: ipse excessit nō relicturus filiæ dotem. Cur enim non cum excusatione ponatur? Multa & Luculli inuexere. Rhodi etiamnum tria millia signorum esse, Mutianus ter Consul prodidit, nec pauciora Athenis, Olympiæ, Delphis superesse creduntur. Quis ista mortalium persequi possit? aut qui vsus noscendi intelligatur? Insignia tamen maximè, & aliqua de causa nota, voluptarium sit attigisse, artificésque celebratos nominauisse, singulorum quoque inexplicabili multitudine, cùm Lysippus ad sexcenta x. opera fecisse prodatur: tantæ omnia artis, vt claritaten possent dare, vel singula. Numerum aparuisse defuncto eo, cùm thesaurum effregisset hæres: solitum enim ex manipretio cuiusque signi denarios deponere aureos singulos. Eucta supra humanam fidem ars est successu, mox & audacia. In argumentum successus vnum exemplum afferam, nec Deorum hominúmve similitudinis expressæ. Ætas nostra vidit in Capitolio, priùs quàm id nouissimè conflagrauit à Vitellianis incensum, in cella Iuno-

nis, canem ex ære, vulnus suum lambentem cuius eximium miraculum & indiscreta veri similitudo, non eo solùm intelligitur, quòd ibi dicata fuerat, verum & noua satisdatione: nam summa nulla par videbatur: capite tutelarios cauere pro ea, instituti publici fuit. Audaciæ innumera sunt exempla. Moles quippe excogitatas videmus statuarum, quas colossos vocant, turribus pares. Talis est in Capitolio Apollo, translatus à M. Lucullo ex Apollonia Ponti vrbe xxx. cubitorum, *a* cl. talentis factus, talis in campo Martio Iupiter à Claudio Cæsare dicatus, qui vocatur Pompeianus à vicinitate theatri: *b* talis & Tarenti factus à Lysippo xl. cubitorum. Mirum in eo, quòd manu, vt ferunt, mobilis (ea ratio libramenti est) nullis conuellatur procellis. Id quidem prouidisse & artifex dicitur, modico interuallo, vnde maximè flatum opus erat frangi, opposita columna. Itaque propter magnitudinem difficultatémque moliendi, non attigit eum Fabius Verrucosus, cùm Herculem qui est in Capitolio, inde transferret. Ante omnes autem in admiratione fuit Solis colossus Rhodi, quem fecerat Chares Lyndius, Lysippi suprà dicti discipulus. Septuaginta cubitorum altitudinis fuit. Hoc simulachrum post quinquagesimum sextum annum terræmotu prostratum, sed iacens quoque miraculo est. Pauci pollicem eius amplectuntur. Maiores sunt digiti, quàm pleræque statuæ. Vasti specus hiant defractis membris. Spectantur intus magnæ molis saxa, quorum pondere stabiliuerat constituens. Duodecim annis tradunt effectum ccc. talentis, quæ contulerant ex apparatu regis Demetrij, relicto mo-

a quingẽtis tal. *M.*
b. Talis & Hercules Taréti. *Da.* ex *Strab.*

moræ tædio. Sunt alij minores hoc in eadem vrbe colossi centum numero, sed vbicunque singuli fuissent nobilitaturi locum. Præterque hos Deorum, quinque, quos fecit Bryaxis. Factitauit colossos & Italia: videmus certè Apollinem in bibliotheca templi Augusti Thuscanicum l. pedum à pollice, dubium ære mirabiliorem, an pulchritudine. Fecit & Sp. Caruilius Iouem, qui est in Capitolio, victis Samnitibus sacrata lege pugnantibus, è pectoralibus eorum ocreísque & galeis. Amplitudo tanta est, vt conspiciatur à Latiario Ioue. Reliquiis limæ suam statuam fecit, quæ est ante pedes simulacri eius. Habent in eodem Capitolio admirationem & capita duo, quæ P. Lentulus Consul dicauit: alterum à Charete suprà dicto factum: alterum fecit Decius, comparatione in tantum victus, vt artificium minimè probabilis artificis videatur. Verùm omnem amplitudinem statuarum eius generis vicit ætate nostra Zenodorus, Mercurio facto in ciuitate Galliæ Aruernis, per annos decem, H-s CCCC. manipretio. postquam satis ibi artem approbauerat, Romam accitus est à Nerone, vbi destinatum illius principis simulacrum colossum fecit cx. pedum longitudine, qui dicatus Soli venerationi est, damnatis sceleribus illius principis. Mirabamur in officina non modo ex argilla similitudinem insignem, verùm & ex paruis admodum surculis, quod primum operis instar fuit. Ea statua indicauit interiisse fundendi æris scientiam, cum & Nero largiri aurum argentúmque paratus esset, & Zenodorus scientia fingendi cælendíque nulli veterum postponeretur. Statuam Aruernorum cùm face-

ret, prouinciæ Vibio Auito præsidente, duo pocula Calamidis manu cælata, quæ Cassio Syllano auunculo eius præceptori suo Germanicus Cæsar adamata donauerat, æmulatus est, vt vix vlla differentia esset artis. Quantóque maior in Zenodoro præstantia fuit, tanto magis deprehendi æris obliteratio potest.

Nobilitates ex ære operum & artificum
CCCLXVI. CAP. VIII.

Signis, quæ vocant Corinthia, plerique in tantum capiuntur, vt secum circunferant, sicut Hortensius Orator sphingem Verri reo ablatam. Propter quam Cicero illo iudicio in altercatione neganti ei se ænigmata intelligere, respondit debere, quoniam sphingem domi haberet. Circuntulit & Nero princeps Amazonem, de qua dicemus: & paulò antè C. Cestius Consularis signum, quod secum etiam in prælio habuit. Alexandri quoque Magni tabernaculum sustinere traduntur [a] solitæ statuæ, ex quibus duæ ante Martius Vltoris ædem dicatæ sunt, totidem ante regiam. Minorib. simulacris signísque innumera propè artificum multitudo nobilitata est. Ante omnes tamen Phidias Atheniensis, Ioue Olympiæ facto, ex ebore quidem & auro: sed & ex ære signa fecit. Floruit autem Olympiade lxxxiij. circiter ccc. nostræ vrbis anno. Quo eodem tempore æmuli eius fuere Alcamenes, Critias, Nestocles, Hægias. Et deinde Olympiade lxxxvij. Agelades, Callon, Polycletus, [b] Phragmon, Gorgias, Lacon, Myron, Pythagoras, Scopos, Perelius. Ex his Polycletus, discipulos habuit Argium, Asopo-

[a] Aliàs solidæ

[b] Phradmō Pausan.

sopodorum, Alexim, Aristidem, Phrynonem. Dionem, Athenodorum, Dame::m Clitorium, Myronem Lycium. Nonagesimaquinta Olympiade floruere Naucydes, Dinomedes, Canachus, Patrocles. Centesima secunda Polycles, Cephissodorus, Leochares, Hypatodorus. Centesimaquarta Praxiteles, Euphranor. Centesima septima Echion, Therimachus. Centesima quartadecima Lysippus *a* fuit, & cum eo Alexander Magnus. Item Lysistratus, & frater eius Sthenis, Euphronides, Sostratus, Ion, Silanion. In hoc mirabile, quod nullo doctore nobilis fuit ipse. Discipulos habuit Zeuxim & Iaden. Centesima vicesima Eutychides, Euthycrates, Lahippus, Cephissodorus, Timarchus, Pyromachus. Cessauit deinde ars, ac rursus Olympiade centesimaquinquagesimaquinta reuixit, cùm fuere longè quidem infrà prædictos, probati tamen, Antheus, Callistratus, Polycles, Athenæus, Callixenus, Pythocles, Pythias, Timocles. Ita distinctis celeberrimorum ætatibus insignes raptim transcurram, reliqua multitudine passim dispersa. Venere autem & in certamen laudatissimi, quanquam diuersis ætatibus geniti, quoniam fecerant Amazonas: quæ cum in templo Ephesiæ Dianæ dicarentur, placuit eligi probatissimam ipsorum artificum, qui præsentes erant, iudicio, cùm apparuit eam esse, quam omnes secundam à sua quisque iudicassent. Hæc est Polycleti, proxima ab ea Phidiæ tertia Ctesilæ, quarta Cydonis, quinta Phragmonis. Phidias, præter Iouem Olympium, quem nemo æmulatur, fecit & ex ebore æquè Mineruam Athenis, quæ est in Parthenone adstans. Ex ære verò præter Amazonem

a fuit, cùm & Alex.

mazonem sup à dictam, Mineruam tam eximiæ pulchritudinis, vt à forma cognomen acceperit. Fecit & Cliduchum & aliam Mineruam, quam Romæ Æmilius Paulus ad ædem a Fortunæ dedicauit. Item duo signa, quæ Catulus in eadem æde posuit palliata: & alterum colossicon nudum, primúsque artem toreuticen aperuisse atque demonstrasse meritò iudicatur. Polycletus Sicyonius Ageladis discipulus, Diadumenum fecit molliter iuuenem c. talentis nobilitatum. Idem & Doryphorum viriliter puerum. Fecit & quem canona artifices vocant lineamenta artis ex eo petentes, velut à lege quadam: so úsque hominum artem ipse fecisse, artis opere iudicatur. Fecit & distringentem & nudum talo incessentem. Duósque pueros, item talis nudos ludentes, qui vocantur Astragalizontes: & sunt in Titi Imperatoris atrio: quo opere nullum absolutius plerique iudicant. Item Mercurium, qui fuit Lysimachiæ: Herculem, qui Romæ, Antæum à terra sustinentem: Artemona, qui Periphoretos appellatus est. Hic consumasse hāc scientiam iudicatur, & toreuticem sic erudisse, vt Phidias aperuisse. Proprium eiusdem, vt vno crure insisterent signa, excogitasse: quadrata tamen ea esse tradit. Varro & pene ad vnum exemplum. Myronem Eleutheris natum, & ipsum Ageladis discipulum, bucula maximè nobilitauit, celebratis versibus laudata, quādo alieno plerique ingenio magis, quàm suo, commendantur. Fecit & canem, & discobolon, & Persea, & Pristas, & Satyrum admirantem tibias, & Mineruam, Delphicos, pentathlos. Pancratiastas: Herculem etiam, qui est apud Circum maximum in æde Pompeij Magni.

a Fortunæ huiusce
dicidicauit
Tur.

gni. Fecisse & cicadæ monumentum ad locustæ, carminibus suis Erinna significat, Fecit & Apollinem, quem à Triumuiro Antonio sublatum restituit Ephesiis Diuus Augustus, admonitus in quiete. Primus hic multiplicasse varietatem videtur, numerosior in arte, quàm Polycletus, & symmetria diligentior: & ipse tamen corporum tenus curiosus, animi sensus non expressisse, capillum quoque & pubẽ non emendatius fecisse, quàm rudis antiquitas instituisset. Vicit eum Pythagoras Rheginus ex Italia, pancratiaste Delphis posito. Eundem vicit & Leonitus, qui fecit stadiodromon Astylon, qui Olympiæ ostenditur, & Lybin puerum tenentem tabellam eodem loco, & mala ferentem nudum Syracusis autem claudicantem: cuius hulceris dolorem sentire etiam spectantes videntur. Item Apollinem citharœdum, serpentémque eius sagittis confici, qui Dicæus appellatus est, quòd cùm Thebæ ab Alexandro caperentur, aurum à fugiente conditum, sinu eius celatum esset. His primus neruos & venas expressit, capillúmque diligentius. Fuit & alius Pythagoras *a* Samius, initio pictor, cuius signa ad ædem. Fortunæ *b* huiusce Deæ septem nuda, & senis vnum, laudata sunt. Hic suprà dicto facie quoque indiscreta similis fuisse traditur: Rhegini autem discipulus & filius sororis fuisse Sostratus. Lysippum Sicyonium Duris negat, Tullius fuisse discipulum affirmat, sed primò ærarium fabrum, audendi rationem cœpisse pictoris Eupompi responso. Eum enim interrogatum, quẽ sequeretur antecedentium dixisse demonstrata hominum multitudine, naturam ipsam imitandam esse non artificem. Plurima ex omni-

a *Fortè* Parius, *ex* Pausan. *l*. 9.

b huiusce diei sunt seminuda *Tur*.

bus signa fecit, vt diximus, fœcundissimæ artis, inter quæ distrigentem se, quem M. Agrippa ante thermas suas dicauit, mirè gratum Tiberio principi: qui non quiuit temperare sibi in eo, quanquam imperiosus sui inter initia principatus, transtulitque in cubiculum, alio ibi signo substituto: cum quidem tanta populi Romani contumacia fuit, vt magnis theatri clamoribus reponi Apoxyomenon flagitauerit princepsque, quanquam adamatum, reposuerit. Nobilitatur Lysippus & tremulata tibicina, & canibus ac venatione. In primis verò quadriga cũ Sole Rhodiorum. Fecit & Alexandrum Magnum multis operibus, à pueritia eius orsus. Quam statuam inaurari iussit Nero princeps, delectatus admodum illa. Dein cùm pretio perisset gratia artis, detractum est aurum: pretiosiórque talis existimatur, etiam cicatricibus operis atque concissuris, in quibus aurum hæserat, remanentibus. Idem fecit Hephæstionem Alexãdri Magni amicum, quem quidam Polycleto adscribunt, cum is centum propè annis antè fuerit. Idem Alexandri venationem: quæ Delphis sacrata est: a Athenis Satyrorum turmam. Alexandrum amicorúmque eius imagines summa omnium similitudine expressit. Has Metellus Macedonia subacta transtulit Romam. Fecit & quadrigas multorum generum. Statuariæ arti plurimum traditur contulisse, capillum exprimendo, capita minora faciendo, quàm antiqui, corpora graciliora sicciorάque, per quæ proceritas signorum maior videtur. Non habet Latinum nomen symmetria, quam diligentissimè custodiuit, noua intactáque ratione quadratas veterum staturas permutando:

a Athenis Satyrũ: turmã Alexandri, *Tur.*

do: vulgóque dicebat, ab illis factos, quales essent, homines: á se, quales viderentur esse. Propriæ huius videntur esse argutiæ operum, custoditæ in minimis quoque rebus. Filios & discipulos reliquit laudatos artifices, Lahippum & Bedam, sed ante omnes Eutychratem: quanquam is constantiam patris potiùs æmulatus, quàm elegantiam, austero maluit genere, quã iucundo placere. Itaque optimè expressit Herculem Delphis & Alexandrum, Thespin venatorem, & Thespiadas: prælium *a* equestre, ad Trophonij oraculum: quadrigas Medeæ complures: equum cum fiscinis: canes venantium. Huius porrò discipulus fuit Tisicrates, & ipse Sicyonius, sed Lysippi sectæ propior, vt vix discernantur complura signa, ceu senex Thebanus, Demetrius rex. Peucestes Alexandri Magni seruator, dignus tanta gloria. Artifices, qui compositis voluminibus condidere hæc, miris laudibus celebrant, & Telephanem Phoceum, ignotum aliàs, quoniam in Thessalia, vbi habitauerat, latuerint opera eius: alioquin suffragiis ipsorum æquatur Polycleto, Myroni, Pythagoræ. Laudant eius Larissam, & *b* Spinarum penthatlon, & Apollinem. Alij non hanc ignobilitatis fuisse causam, sed quoniam se regum Xerxis atque Darij officinis dediderit, existimant. Praxiteles quoque marmore felicior: ideo & clarior fuit. Fecit tamen ex ære pulcherrima opera: Proserpinæ raptum: item Catagusam, & Ebrietatem, & Liberum patrem, nobilémque vnà Satyrum, quem Græci periboeton cognominant. Signa etiam, quæ ante Felicitatis ædem fuere, Venerémque, quæ cum ipsa ædẽ incendio cremata est Claudij principatu, marmoreæ *c* illi suæ per terras inclytæ

a equestre: simulachrũ Trophonij adoraculũ, *Turn.*

b *Alij legũt* Spintharũ.

c illi super cæteras. *Vet.*

a Spilume-nem opo-ram. s. sordi-dū Autum-num. Turn.

parem. Item Stephusam, a Spiluminem, Oenophorum. Harmodium & Aristogitonem tyrannicidas, quos à Xerxe Persarū rege captos victa Perside Atheniensibus remisit Magnus Alexander. Fecit & puberem subrepenti lacertæ cominus sagitta insidiantem, quem Sauroctonon vocant. Spectantur & duo signa eius diuersos affectus exprimentia, flentis matronæ & meretricis gaudentis. Hãc putant Phrynen fuisse, deprehendúntq; in ea amorem artificis, & mercedem in vultu meretricis. Habet simulacrum & benignitas eius. Calamidis enim quadrigæ aurigam suum imposuit, ne melior in equorum effigie defecisse in homine crederetur. Ipse Calamis & alias quadrigas bigásque fecit, equis semper sine æmulo expressis. Sed ne videatur in hominum effigie inferior, Alcmena nullius est nobilior. Alcamenes Phidiæ discipulus & marmorea fecit, & æreum pentathlon, qui vocatur encrinomenos. At Polycleti discipulus Aristides quadrigas bigásque. Et Iphicratis Leæna laudatur. Scortum hæc lyræ cantu familiare Harmodio & Aristogitoni, consilia eorum de tyrãnicidio, vsque ad mortem excruciata, tyrannis non prodidit. Quamobrem Athenienses & honorem habere ei volentes, nec tamen scortum celebrasse, animal nominis eius fecere: atque vt intelligeretur causa honoris, in opere linguam addi ab artifice vetuerunt. Bryaxis Æsculapium & Seleucum fecit. Bedas adorantem Batton Apollinem, & Iunonem, qui sunt Romæ in Concordiæ templo. Ctesilas vulneratum deficientem, in quo possit intelligi, quantum restet animæ: & Olympium Periclem dignum cognomine. Mirúmque in hac arte est, quod nobiles viros nobi-

a nobiliores fecit. Cephissodorus Mineruam mirabilem in portu Athenienfium, & aram ad templum Iouis Seruatoris in eodem portu, cui pauca comparantur. Canachus Apollinem nudum, qui Philesius cognominatur in Didymæo, Æginetica æris temperatura. Ceruúmque vnà ita vestigiis suspendit, vt linum subter pedes trahatur, alterno morsu digitis calcéque retinentibus solum, ita vertebrato dente vtrisque in partibus, vt à repulsu per vices resiliat. Idem Celetizontas pueros fecit. Chæreas Alexandrum Magnum & Philippum patrem eius fecit. Ctesilaus Doryphoron, & Amazonem vulneratam. Demetrius Lysimachen, quæ sacerdos Mineruæ fuit annis lxiiij. Idem & Mineruam, quæ Musica appellatur, quoniam dracones in Gorgone eius ad ictus citharæ tinnitu resonant. Idem equitem b Sarmenem, qui primus de equitatu scripsit. Dædalus & ipse inter fictores laudatus, pueros duos distringentes se fecit. Dinomenes Protesilaum & Pythodemum luctatorem. Euphranoris Alexander Paris est: in quo laudatur, quod omnia simul intelligantur, index Dearum, amator Helenæ, & tamen Achillis interfector. Huius est Minerua Romæ, quæ dicitur Catuliana, infra Capitolium à Q. Luctatio Catulo dicata, & simulacrum. Boni euentus dextra pateram, sinistra spicam ac papauer tenens. Item Latona puerpera, Apollinem & Dianam infantes sustinens, in æde Concordiæ. Fecit & quadrigas bigásque, & Cliduchon eximia forma: & Virtutem & Græciam, vtrasque colosseas, mulierem ministrantem & adorantem. Item Alexandrum & Philippum

a nobiliores reddit. Fecit Cephiss. Vet.

b Simonem. Tur. ex Xenoph. de re equestri.

in quadrigis. Eutychides Eurotam, in quo artem ipso amne liquidiorem plurimi dixere. Hegiæ Minerua, Pyrrhúsque rex laudatur, & Celetizontes pueri, & Castor ac Pollux ante ædem Iouis tonantis. In Pario colonia Hercules Isidori. Buthyreus Lycius Myronis discipulus fuit, qui fecit dignum præceptore puerum sufflantem languidos ignes, & Argonautas. Leocras aquilam, sentientem quid rapiat in Ganymede, & cui ferat, parcentem vnguibus etiam per vestem: puerum Autolycon pãcratio victorẽ, propter quem Xenophon Symposion scripsit: Iouémque illum tonantem in Capitolio, ante cuncta laudabilem: item Apollinem diadematum. Lyciscus Lagonẽ puerum subdolæ ac fucatæ vernilitatis. Lycus & ipse puerum *a* suffitorem, Menæchmi vitulus genu premitur, replicata ceruice: ipséque Menæchmus scripsit de sua arte. Naucides Mercurio & Dioscobolo & immolante arietem censetur. Naucerus luctatorem anhelantem fecit. Nicerates Æsculapium & Hygiam, qui sunt in Concordiæ templo Romæ. Pyromachi quadriga regitur ab Alcibiade. Polycles Hermaphroditum nobilem fecit. Pyrrhus Hygiam & Mineruã, Phœnix Lysippi discipulus Epithersen. Stipax Cyprius vno celebratur signo; Splãchnopte. Periclis Olympij vernula hic fuit, exta torrens, ignem oris pleni spiritu accendens. Sillanion Apollodorum fecit, fictorem & ipsum, sed inter cunctos diligentissimum artis, & inimicum sui iudicem, crebrò perfecta signa frangentem, dum satiare cupiditatem nequit artis, & ideo insanum cognominatum. Hoc in eo expressit, nec hominem ex ære fecit, sed iracundiam: & Achillem nobilem. Itẽ

a sufflatorem. *Vet.*

Epiſtatem exercentem athletas. Strongylion Amazonem quam ab excellentia crurum Euc-nemon appellant, ob id in comitatu Neronis principis circunlatam. Item fecit puerum, quem amando Brutus Philippenſis cognomine ſuo illuſtrauit. Theodorus, qui labyrinthũ fecit Sami, ipſe ſe ex ære fudit, præter ſimilitudinem mirabilem fama magnę ſubtilitatis celebratus. Dextra limã tenet, læua tribus digitis quadrigulam tenuit tranſlatam Præneſte, tantæ paruitatis, vt totam eam currúmque & aurigam integeret alis ſimul facta muſca. Xenocrates Tiſicratis diſcipulus: aut, vt alij, Euthycratis, vicit vtroſque copia ſignorum, & de ſua arte compoſuit volumina. Plures artifices fecere Attali & Eũmenis aduerſus Gallos prælia, Iſigonus, Pyromachus, Stratonicus, Antigonus, qui cõdidit volumina de ſua arte. Boethi, quanquam argento melioris, infans eximiè anſerem ſtrangulat. Atque ex omnibus, quæ retuli, clariſſima quæque in vrbe iam ſunt dicata à Veſpaſiano Principe in templo Pacis, aliiſque eius operibus, violentia Neronis in vrbem conuecta, & in ſellariis domus aureæ diſpoſita. Prętereà ſunt æqualitate celebrati artifices, ſed nullis operum ſuorum præcipui. Ariſton, qui & argentum cęlare ſolitus eſt, Callias, Cleſias, Cantharus Sicyonius Dionyſodorus Critiæ diſcipulus, Deliades, Euphorion, Eunicus, & a Hecatęus. Argenti cęlatores, Leſbocles, Prodotus, Pyrhodicus, Polygnotus: iidem pictores nobiliſſimi. Item ex cælatoribus Stratonicus, Scymnus, qui fuit Critiæ diſcipulus. Nunc percenſebo eos, qui eiuſdem generis opera fecerunt, vt Apollodorus, Androbulus, Aſclepiodorus, Aleuas philoſophos: Apellas &

a Hecaleus.
Pol,

adorantes fœminas: Antigonus & Perixyomenon, tyrannicidásque suprà dictos: Antimachus: Athenodorus fœminas nobiles: Aristodemus & luctatores, bigásque cum auriga, philosophos, anus, Seleucum regẽ. Habet gratiam suã huius quoque Doryphorus. Cephyssodori duo fuere: prioris est Mercurius, Liberum patrem in infantia nutriens. Fecit & concionantem manu elata: persona in incerto est. Sequens philosophos fecit. Colothas, qui cum Phidia Iouem Olympium fecerat, philosophos. Item Cleon & Cenchramis, & Callicles, & Cephis: Calcosthenes & comœdos & athletas. Dahippus Perixyomenõ, Daiphron, & Democritus, & Dæmon philosophos. Epigonus omnia ferè prædicta imitatus præcessit in tubicine, & matri interfectæ infante miserabiliter blandiente. Eubolidis digitis computans: Mycon athletis spectatus, Menegones quadrigis. Nec minus Niceratus omnia, quæ cæteri, aggressus, repræsentauit Alcibiadem, lampadéque accensa matrem eius Demaraten sacrificantem. Pisicrates bigæ Pitho mulierem imposuit. Idémque fecit Martem & Mercurium, qui sunt in Concordiæ templo Romæ. Perillum nemo laudat sæuiorem Phalaride tyranno, qui taurum fecit, mugitus hominis pollicitus igne subdito, & primus eum expertus cruciatum iustiore sæuitia. In hoc à simulachris Deûm hominúmque deuocauerat humanissimam artem. Ideóne tot conditores eius elaborauerãt, vt ex ea tormenta fierent? Itaq; vna de causa seruantur opera eius, vt quisquis illa videat, oderit manus. Sthenis Cererem, Iouẽ, Mineruam fecit, qui sunt Romæ in Concordiæ templo. Idem flentes matronas, & adorantes

tes facrificantéfque. Simon canem & fagittarium fecit. Stratonicus cælator ille philofophos, Scopas vterque. Athletas autem & armatos, & venatores, facrificantéfque Batton, Euchir, Glaucides, Heliodorus, Hicanus, Lophon, Lyfon, Leon, M.nodorus, Myiagrus, Polycrates, Polydorus, Pythocritus, Protogenes, idem pictura clariffimus, vt dicemus: Patrocles, Polis, Pofidonius, qui & argẽtum cælauit nobiliter natione Eph. fius, Periclymenus, Philon Simenus, Timotheus, Thcomneftus, Timarchides, Timon, Tifias, Thrafon. Ex omnibus autem maximè cognomine infignis eft Callimachus, femper calumniator fui, nec finẽ habens diligentiæ, ob id Cacizotechnos appellatus, memorabilis exemplo adhibendi curæ modum. Huius funt faltantes Lacænæ, emendatum opus, fed in quo gratiam omnem diligentia abftulerit. Hunc quidẽ & pictorẽ fuiffe tradunt. Non ære captus, nec arte, vnã folummodo Zenonis ftatuam Cypria in expeditione non vendidit Cato, fed quia philofophi erat, vt obiter hoc quoque nofcatur tam inane exemplum. In mentione ftatuarum eft & vna non prætereũda, licet autoris incerti, iuxta roftra Herculis tunicati, *a* Eleo habitu Romæ, torua facie, *b* fentientéque fuprema in tunica. In hac tres funt tituli: L. Luculli Imperatoris, de manubiis: alter, pupillum Luculli filium ex S.C. dedicaffe: tertius, T. Septimiũ Sabinũ Ædilem curulem ex priuató in publicum reftituiffe. Tot certaminum tantæque dignationis fimulacrum id fuit. Nunc reuertemur ad differentias æris & mifturas. In Cyprio coronarium & regulare eft, vtrunque ductile. Coronarium tenuatur in laminas, taurorũmq; felle tinctũ,

a Oeteo. *Turn. cap.* 12. *lib.* 16.

b fæuientéque. *Vet.*

ſpeciem auri in coronis hiſtrionum præbet. Idémq; in vncias additis auri ſcrupulis ſenis, prætenui pyropi bractea igneſcit. Regulare & in aliis fit metallis, itémque caldarium. Differentia, quod caldarium funditur tantùm, malleis fragile, quibus regulare obſequitur, ab aliis ductile appellatum, quale omne Cyprium eſt. Sed & in cæteris metallis, cura diſtat à caldario. Omne enim purgatis diligentiùs igni vitiis, excoctíſque, regulare eſt. In reliquis generibus palma Campano. Simile in multis partibus Italiæ prouinciiſque. Sed octonas plumbi libras addunt, & lene recoquunt propter inopiam ligni. Quantum ea res differentiæ afferat, in Gallia maximè ſentitur, vbi inter lapides candefactos funditur. Exurente enim coctura, nigrum atque fragile conficitur. Præterea ſemel recoquunt: quod ſæpius feciſſe, bonitati plurimum confert.

Differentia æris & miſtura, & de ſeruando ære. CAP. IX.

ID quoque notaſſe nō ab re eſt, æs omne frigore magno meliùs fundi. Sequens temperatura ſtatuaria eſt, eadémque tabularis, hoc modo: Maſſa proflatur in primis, mox in proflatum additur tertia portio æris collectanei, hoc eſt, ex vſu coempti. Peculiare in eo condimentum attritu domiti, & conſuetudine nitoris veluti manſuefacti. Miſcentur & *a* plumbi argentarij pondo duodena ac ſelibræ, centenis proflati. Appellatur etiamnum & formalis temperatur æris tenerrimi, quoniam nigri plumbi decima portio additur, & argētarij vigeſima: maximéque ita colorē bibit, quē Græcanicum

a puri argēti pondo duod. ac ſelibra. *M. & Vet.*

canicum vocant. Nouissima est, quæ vocatur ollaria, vase nomen hoc dante, ternis aut quaternis libris plumbi argentarij in centenas æris additis. Cyprio si addatur plumbum, colos purpuræ fit in statuarum prætextis. Æra extersa rubiginem celeriùs trahunt, quàm neglecta, nisi oleo perungãtur. Seruari ea optimè in liquida pice tradunt. Vsus æris ad perpetuitatẽ monumentorum iam pridem translatus est, tabulis æreis, in quibus publicæ cõstitutiones inciduntur.

De cadmia medicina.

CAP. X.

METalla æris multis modis instruunt medicinã, vtpote cũ hulcera omnia ibi ocyssimè sanentur. Maximè tamen prodest cadmia. Fit sine dubio hæc & in argenti fornacibus, cãdidior ac minùs ponderosa, sed nequaquã cõparandæ ærariæ. Plura autem genera sunt. Nãque ipse lapis, ex quo fit æs, cadmia vocatur, *a* fusuris necessarius, medicinę *a* inutilis. Hic rursus in fornacibus existit, aliámque nominis sui originem recipit. Fit autem egesta flammis atque flatu tenuissima parte materiæ, & cameris lateribúsve fornacum pro quantitate leuitatis applicata. Tenuissima est in ipso fornacum ore, quà flammæ eluctantur, appellata capnitis, *b* exusta, & nimia leuitate similis fauillæ. Interior optima, cameris dependens, & ab eo argumento botrytis cognominata. Ponderosior hæc priore, leuior porrò secuturis. Duo eius colores deterior cinereus, puniceus melior, friabilis, oculorúmque medicamentis vtilissima. Tertia est in lateribus fornacum, quæ propter grauitatem ad cameras peruenire non potuit. Hæc dicitur placitis, & ipsa ab *b* argumẽto, cru-

a inutilis hîc: Rursus in fornacibus existit alia, quæ ab igne sui *V. et.*

b argumento. Plana enim crusta est veriùs, quàm squama intus varia, ad vlcera vtilior. *Dal.*

sta veriùs, quàm pumex, intus varia, ad psoras vtilior, & ad cicatrices trahendas. Fluunt & ex ea duo alia genera: onychitis extra penè cęrula, intus onychis maculis similis. Ostracitis tota nigra & cæterarum sordidissima, vulnerib. maximè vtilis. Omnis autem cadmia in Cypri fornacibus optima, iterúmque à Medicis coquitur carbone puro, atque vbi in cinerem redíit, extinguitur vino ammineo, quæ ad emplastra pręparatur: quæ verò ad psoras aceto. Quidam in ollis fictilibus tusam vrunt, ac lauant in mortariis, posteà siccant. Nymphodorus lapidem ipsum quàm grauissimum spississimúmque vrit pruna, & exustum Chio vino restinguit tundítque, mox linteo cribrat, atque in mortario terit, mox aqua pluuia macerat, iterúmque terit quod subsidit, donec cerussę similis fiat nulla dentium offensa. Eadē a Iollæ a ctio: sed quàm purissimum lapidem eligit. Cadmiæ effectus siccare, persanare, sistere fluxiones, pterygia & fordes oculorum purgare, scabritiem extenuare, & quicquid in plūbi eff. ctu dicemus. Et æs ipsum ad omnia eadem vritur, prętérque albugines oculorum & cicatrices. Hulcera quoque oculorum cum lacte sanat, ídque Ægyptij collyrij modo terunt in coticulis: Facit & vomitiones è melle sumptum. Vritur autem Cyprium in fictilibus crudis cum sulphuris pari pondere, circūlito spiramēto in caminis, donec vasa ipsa percoquātur. Quidam & salem addunt, alij alumen pro sulphure, alij nihil, sed aceto tātùm aspergunt. Vstum teritur mortario Thebaico, aqua pluuia lauatur, minore effectu, iterúmque adiecta largiore teritur, & dùm consīdat, relinquitur: hoc sæpius, donec ad speciē minij redeat. Tūc

a *Aliàs* pręparatio.

ſiccatum in Sole, in ærea pyxide ſeruatur.

De ſcoria, & flore, & ſquama æris, & ſtomomate & ærugine, & hieracio. CAP. XI.

ET ſcoria æris ſimili modo lauatur, minore effectu, quàm æs ipſum. Sed & æris flos medicinæ vtilis eſt. Fit ære *a* fuſo & in alias fornaces tranſlato: ibi flatu crebriore excutiuntur velut milij ſquamæ, quas vocant, florem. Cadunt autem, cum panes æris aqua refrigerantur rubéntque. Similiter ex eis fit, quam vocant lepida, & ſic adulteratur flos, vt ſquama væneat pro eo. Eſt autem ſquama hęc *b* decuſſa vi clauis, per quos panes ærei ferruminantur. In Cypriis maximè officinis omnia. Differentia hæc eſt, quòd ſquama excutitur ictib. iiſdẽ panibus: flos cadit ſponte. Squamæ eſt alterum genus ſubtilius, ex ſumma ſcilicet lanugine decuſſum, quod vocant ſtomoma. Atq; hęc omnia Medici (quod pace eorũ dixiſſe liceat) ignorant, pars maior & nominibus, in tantũ à conficiendis medicaminib. abſunt, quod eſſe proprium medicinæ ſolebat. Nunc quoties incidère in libellos, componere ex his volentes aliqua, hoc eſt, impendio miſerorũ experiri cõmentaria, credunt ſeplaſiæ, ea omnib. quidem fraudibus corrumpenti, factáq; iã pridem emplaſtra & collyria mercantur: tabéſq; merciũ. Fraus ſeplaſię ſic exteritur. Et ſquama autẽ & flos vruntur in patinis fictilibus aut æreis, deinde lauantur, vt ſuprà, ad eoſdem vſus: & amplius ad narium carnoſa vitia, itémq; ſedis & grauitates aurium, per fiſtulas in eas flatu impulſa, & hulcera oris farina admota. Tollit & tõſillas cũ melle. Fit & ex cãdido ęre ſquama, *c* Cyprio lõgè efficacior. Necnõ vrina pueri pri⁹

a *Alij leg.* fuſo flatu crebriore, & in receptacula è fornace tranſlato. Ibi excutiũtur. *Vet.*

b *Legendum* decuſſà clauis quos ex panibus æreis fabricantur.

c inefficacior, *Ch.* & *Dioſc.*

macerant clauos panésque. Quidam verò excussam squamam terũt, & aqua pluuia lauant. Dant & hydropicis eam duabus drachmis in mulsi hemina, & illinunt cum polline. Æruginis quoque magnus vsus. Sed pluribus fit ea modis. Nanque & è lapide, ex quo coquitur æs, deraditur, & ære candido perforato, atque in cadis super acetum suspenso, æreo obturatis operculo; multò probatiore, quàm si hoc idem squamis fiat. Quidam vasa ipsa candidi æris fictilibus condunt in aceto, radúntque x. die, Alij vinaceis contegunt, totidémque post dies radunt. Alij delimatam æris scobem aceto spargunt, versántque spathis sæpius die, donec absumatur. Eandémq; scobem alij terere in mortariis ęreis ex aceto malunt. Ocyssimè verò cõtrahit coronarium æruginem, recisamentis in acetum additis. Adulterãt marmore trito maximè Rhodiam æruginem: alij pumice aut gũmi. Præcipuè autem fallit attramento sutorio adulterata. Cætera enim dente deprehenduntur, stridentia in frendendo. Experimentum in batillo ferreo. Nam quæ syncera est, suum colorem retinet, quæ mista atramento, rubescit. Deprehenditur & papyro, galla priùs macerato: nigrescit enim statim ærugine illita. Deprehenditur & visu, malignè virens. Sed siue synceram siue adulteratam, aptissimum est siccatam in patina noua vri & versari, donec fauilla fiat: posteà teritur & reconditur. Aliqui in crudis fictilibus vrunt, donec figlinum percoquatur. Nonnulli & thus masculum admiscent. Lauatur autem ærugo, sicut cadmia: vis eius collyriis oculorum aptissima, delacrymationibus mordendo proficiens. Sed ablui necessarium penicillis calidis, donec rodere desinat.

nat. Hieracium vocatur collyrium, quod ita maximè conſtat : temperatur autem id Hammoniaci vnciis quatuor, æruginis Cypriæ duabus, atramenti ſutorij, quod calcanthum vocant, totidem, miſyos verò vna, croci ſex. Hæc omnia trita aceto Thaſio colliguntur in pilulas, excellētis remedij contra initia glaucomatum & ſuffuſionum, contra caligines & ſcabritias & albugines, ac genarum vitia. Cruda autem ærugo vulnerariis emplaſtris miſcetur. Oris etiam gingiuarúmque hulcerationem mirificè emendat, & labiorum hulcera cum oleo. Quòd ſi & cera addatur, purgat, & ad cicatricē perducit. Ærugo & callum fiſtularū erodit, vitiorúmque quæ circa ſedem, ſiue per ſe, ſiue cum Hammoniaco illita, vel collyrij modo in fiſtulas adacta. Eadémque cum reſinæ terebinthinæ tertia parte ſubacta, lepras tollit.

De a ſcolecia, & calciti, & miſy, & ſory, & calcantho. CAP. XII.

a collicia. Dal.

EST & alterum genus æruginis, quā vocant ſcoleciā, in Cyprio ære, hoc trito alumine & ſale, aut nitro pari pondere, cum aceto albo quàm acerrimo. Non fit hoc niſi æſtuoſiſſimis diebus circa Canis ortum. Teritur autem, donec viride fiat, cōtrahátque ſe vermiculorum ſpecie, vnde & nomen. Quod vitium vt emendetur, duæ partes quæ fuere aceti, miſcentur vrina pueri impubis. Idem autem in medicamentis & ſanterna efficit, qua diximus aurum ferruminari, vſuſque vtriuſque, qui æruginis. Scolecia & per ſe, deraſa ab ærario lapide, de quo nunc dicemus. Chalcitim vocāt lapidē, ex quo & ipsū æs coquitur. Diſtat à cadmia, quòd illa ſuper terram ex ſubdialibus petris cæditur.

hæc ex obrutis. Item, quòd chalcitis friat se statim mollis natura, vt videatur lanugo concreta. Est & alia distinctio, quòd chalcitis tria genera continet, æris, & misyos, & soryos, de quibus singulis dicemus suis locis. Habet autem æris venas oblongas. Probatur mellei coloris gracili venarum discursu, friabili, nec lapidosa. Putant & recẽtem vtiliorem esse, quoniam inueterata sory fiat. Vis eius ad excrescentia in hulceribus, sanguinem sistere, gingiuas, vuam, tonsillas farina compescere. Vuluæ quoque vitiis in vellere imponitur. Cum succo verò porri, verendorum additur emplastris. Maceratur autem *a* in fictili ex aceto circunlito fimo diebus lx. & colorem croci trahit. Tunc admisto cadmiæ pari pondere medicamentum efficit, psoricon dictum. Quòd si duæ partes chalcitidis tertia cadmiæ temperẽtur, acrius hoc idem fiet. Acrius etiamnum & vehementius, si aceto, quàm vino, temperẽtur. Tosta verò efficacior fit ad eadem omnia. Sory Ægyptium maximè laudatur, multum superato Cyprio Hispaniensi & Aphrico, quãquam oculorum quoque curationi quidam vtilius Cyprium putant: sed in quacunque natione optimum, cui maximum virus, in olfactu tritúque pinguiter nigrescens & spongiosum. Stomacho res contraria in tantum, vt quibusdam olfactu modò vomitiones moueat: & Ægyptium quidem tale. Alterius nationis *b* contritum splendescit. Et misy est lapidosius. Prodest autem & dentium dolori, si contineatur atque colluat: & oris hulceribus grauibus, quæque serpunt. Vritur carbonibus, vt chalcitis. Misy aliqui tradiderunt fieri exusto lapide in scrobib. flori eius luteo miscẽte se lignã pinei

a aceto in fictili obruto fimo. *Diosc.*

b quod cõterit. non splendescit misyos modo, quo est lapidosius. *Ex Diosc.*

pinei fauilla. Reuera autem è suprà dicto fit lapide, concretum natura discretúmque. & optimum in Cypriorum officinis: cuius notæ sunt friati aureæ scintillæ, & cùm teratur, harenosa natura, siue terrea, chalcitidi similis. Hoc admiscent, qui aurum purgant. Vtilitas eius infusi cum rosaceo auribus purulentis, & in lana impositi capitis hulceribus. Extenuat etiam scabritias oculorum inueteratas. Præcipuè vtile tonsillis, contráque anginas & suppurata. Ratio, vt x v j. drachmæ in hemina aceti coquantur addito melle, donec lentescat. Sic ad suprà dicta vtile est. Quoties opus sit molliri vim eius, mel aspergitur. Erodit & callum fistularum ex aceto fouentiũ: & collyriis additur. Sistit & sanguinem hulceráque quæ serpãt, quæve putrescant. Absumit & excrescentes carnes. Peculiariter virilitatis vitiis vtile, & fœminarum profluuiũ sistit. Græci cognationem æris nomine fecerunt & atramento sutorio. Appellant enim calcanthum. Nec vllius æquè mira natura est. Fit & in Hispania è puteis stagnísve, id genus aquæ habẽtibus. Decoquitur ea admista dulci pari mensura, & in piscinas ligneas funditur. Immobilibus super has transtris dependent restes lapillis extentæ, quibus adhærescens limus vitreis acinis imaginem quandam vuæ reddit. Exemptum ita siccatur diebus xxx. Color est cæruleus, perquàm spectabili nitore vitrúmque esse creditur: diluendo fit attramentum tingendis coriis. Fit & pluribus modis, genere eo in scrobes cauato: quarũ è laterib. distillantes hyberno gelu stirias, stalagmiã vocãt: neq; est purius aliud. a Sed ex eo candidũ colorem sentientem violam, leucoïon appellant. Fit & in saxorum

a Sed est & candidum & colore violę simile. *Vet.*

catinis, pluuia aqua corriuato limo gelante. Fit & salis modo, flagrantissimo Sole admissas dulces aquas cogente. Ideo duplici quidam differentia, fossile aut factitium appellant, hoc pallidius, & quantum colore, tantum bonitate deterius. Probant maximè Cyprium in medicinæ vsu. Sumitur ad depellenda ventris animalia drachmæ pondere cum melle. Purgat & caput dilutum, ac naribus instillatum: item stomachum, cum melle aut aqua mulsa sumptum. Medetur & oculorum scabritiei doloríque, nec non & caligini, & oris hulceribus. Sistit & sanguinem narium: item hæmorrhoidum. Extrahit ossa *a* fracta cum semine hyoscyami. Suspendit epiphoras, penicillo fronti impositum. Efficax & in emplastris ad purganda vulnera, & excrescentia hulcerum. Tollit & vuas, vel si decocto tangantur. Cum lini quoque semine superponitur emplastris ad dolores tollendos: quódque ex eo candicat, in eo vsu præfertur violaceis; & grauitati aurium per fistulas inspiratur. Vulnera etiam per se illitum sanat, sed stringit cicatrices. Nupérque inuentum, vrsorum in harena & leonum ora inspergere illo: tantáque est vis in astringendo, vt non queant mordere.

a fracta. Cũ semine hyoscyami suspendit M.

De pompholyge, & spodo, & antispodo, & diphryge, & triente Seruilio.

CAP. XIII.

ETiamnum in ærariis reperiuntur, quem vocant pompholygem & spodon. Differentia, quòd pompholyx lotura paratur, spodos illota est. Aliqui id quod fit candidum leuissimúmque: pompholygem dixere, & esse æris & cadmiæ fauillam, Spodon nigriorem pon-

ponderosioremque esse *a* derasam parietibus fornacum, mistis scintillis, aliquando & carbonibus. Hæc aceto accepto odorem æris præstat, & si tangatur lingua, saporem horridum. Conuenitque oculorum medicamentis quibuscunque vitiis & occurrens, & ad omnia, quæ spodos: hoc solum distat, quod huius elutior vis est. Additur & in emplastra, quibus lenis quæritur refrigeratio & siccatio. Vtilior ad omnia, quæ vino lota est. Spodos Cypria optima. Fit autem liquescentibus cadmia & ærario lapide. Leuissime hæc efflatur & ocyus, euolatque fornacibus & tectis adhærescit, à fuligine distans candore. Quod minus candidum ex ea, immaturæ fornacis argumentum est: hoc quidam pompholygem vocant. Quod verò rubicundius ex iis inuenitur, acriorem vim habet, exhulceratque *b* adeò, vt cùm lauatur, si oculos attingat, excæcet. Est & mellei coloris spodos, in qua plurimum æris intelligitur, Sed quodcunque genus lauando fit vtilius. *c* Purgatur ante pinna, dein crassiore lotura. Digitis scabritiem exterunt. Media vis eius est, quæ vino lauatur. Est aliqua & in genere vini differentia. Leni enim lota collyriis oculorum nimium vigiliis fatigatorum apta putatur. Eadẽ efficacior hulceribus quæ manant, vel oris quæ madent, & omnibus medicamentis, quæ parantur contra gangrænas. Fit & in argenti fornacibus spodos, quam vocant lauriotin. Vtilissima autem oculis affirmatur, quæ fiat in aurariis: nec in alia parte magis est vitæ ingenia mirari. Quippe ne inquirẽda essent metalla, vilissimis rebus vtilitates easdem excogitauit. Antispodon vocant cinerem fici arbor-

a delapsam par. forn. mistis simul pilis, aliq. & car. Hæc aceto subacta. *Vet. & ex Diosc.*

b adeoque cũ lauatur si oculos attingat, exercet. *Man.*

c Purg. antẽ in crass. panno, lotura. Quidam dig. scab. ext. Maxima ex Diosc.

ris vel caprifici, vel myrti foliorum cum tenerrimis ramorum partibus, vel oleastri vel cydonij mali vel lentisci. Item ex moris immaturis, id est candidis, in Sole arefactis: vel è buxi coma, vel pseudocyperi, aut rubi, aut terebinthi, vel œnanthes. Taurini quoque glutinis, aut linteorum cinerem, similiter pollere inuentum est. Vtuntur omnia ea crudo fictili in fornacibus, donec figlina percoquantur. In ærariis officinis & psegma fit, iam liquato ære atque percocto, additis etiamnum carbonibus, flatúque accensis: ac repentè vehementiori flatu expuitur æris palea quædam. Solum, quo excipiatur, stratum esse debet. Facilè ab ea discernitur, *a* quam in iisdem officinis diphrygem vocant Græci, ab eo quòd his torreatur. Cuius origo triplex. Fieri enim traditur ex lapide pyrite cremato in caminis, donec excoquatur in rubricam. Fit & in Cypro ex luto cuiusdam specus arefacto priùs, mox paulatim circundatis sarmentis. Tertio fit modo in fornacibus æris fæce subsidente. Differentia est quidem, quòd æs ipsum in catino defluit, scoria extra fornaces, flos supernatat, diphryges remanet. Quidam tradunt in fornacibus globos lapidis qui coquantur, ferruminari, circa hunc æs feruere, ipsum verò non percoqui, nisi translatum in alias fornaces, & esse nodum quendam materiæ. Id quod excocto supersit, hiphryges vocari. Ratio eius in medicina similis supra dictis, siccare, & excrescentia consumere, & perpurgare. Probatur lingua, vt eam siccet tactu statim, saporémque æris reddat. Vnum etiamnum æris miraculum non omittemus. Seruilia familia illustris in Fastis, trientem æreum

a quod in iisdem officinis diphryges vocant Græci.

pascit

pascit auro & argento, consumentem vtrunque. Origo atque natura eius incomperta est mihi. Verba ipsa de ea re Messalæ senis ponã. Seruiliorum familia habet trientem sacrum, cui summa cum cura magnificentiáque sacra quotannis faciunt: quem ferunt aliàs creuisse, aliâs decreuisse videri, & ex eo aut honorem aut diminutionem familiæ significari.

De ferro, & ferreis metallis, & differentiæ ferri.

CAP. XIIII.

PRoximè indicari debent metalla ferri, optimo pessimóque vitæ instrumento. Siquidem hoc tellurem scindimus, serimus arbusta, ponimus pomaria, vites squalore deciso annis omnibus cogimus iuuenescere. Hoc extruimus tecta, cædimus saxa, omnésque ad alios vsus ferro vtimur. Sed eodem ad bella, cædes, latrocinia, non cominus solùm, sed etiam missili volucríque, nunc tormentis excusso, nunc lacertis, nunc verò pennato: quam sceleratissimam humani ingenij fraudem arbitror. Siquidem, vt ocyus mors perueniret ad hominem, alitem illam fecimus, pennásque ferro dedimus. Quamobrem culpa eius non naturæ fiat accepta. Aliquot experimentis probatum est, posse innocens esse ferrum. In fœdere, quod expulsis regibus populo Romano dedit Porsena, nominatim comprehensum inuenimus, ne ferro nisi in agricultura vterentur. Et stilo scribere *a* intutum est, vt vetustissimi autores prodiderunt. *a* Vetitum *Vet.* Magni Pompeij in tertio Consulatu extat edictum, in tumultu necis Clodianæ, prohibentis vllum telum esse in vrbe. Et tamen vita ipsa non desiit honorem mitiorem habere ferro quoque. Aristonidas artifex cùm

exprimere vellet Athamantis furorem Learcho filio præcipitato residentem, pœnitentiámque, ferrum & æs miscuit, vt rubigine eius per nitorem æris relucente, exprimeretur verecundiæ rubor. Hoc signum extat Thebis hodie. Est in eadem vrbe & ferreus Hercules, quem fecit alcon, laborum Dei patientia inductus. Videmus & Romæ scyphos è ferro dicatos in templo Martis Vltoris. Obsistit eadem naturæ benignitas, exigentis è ferro ipso pœnas rubigine, eadémque prouidentia nihil in rebus mortalius faciente, quàm quod infestissimum mortalitati. Ferri metalla vbique propemodum reperiuntur, quippe insula etiam Italiæ Ilua gignente: minimáque difficultate cognoscuntur ipso colore terræ manifesto. Sed ratio eadem excoquendis venis. In Cappadocia tantùm quæstio est, aquæ an terræ fiat acceptum, quoniam perfusa certo fluuio terra, neque aliter, ferrum è fornacibus reddit. Differentia ferri numerosa. Prima in genere terræ cæliue. Aliæ molle tantùm, plumbóque viciniùs subministrant: aliæ fragile & ærosum, rotarúmque vsibus & clauis maximè fugiendum, cui *a* prior ratio conuenit. Aliud breuitate sola placet, clauísque caligariis: aliud rubiginem celeriùs *b* sentit, stricturæque vocantur eæ omnes, quod non in aliis metallis, à stringenda acie vocabulo imposito. Et fornacum maxima differentia est. In iis equidem nucleus ferri excoquitur ad indurandam aciem alióque modo ad densendas incudes, malleorúmve rostra. Summa autem differentia in aqua est, cui subinde candens immergitur. Hæc alibi atque alibi vtilior nobilitauit loca gloria

a peior terra obuenit *Vet.*
b sentit. Structuræ voc. massæ omnes

Gloria ferri, ſicuti Bilbilin in Hiſpania & Turiaſſonem, Comum in Italia, cùm ferraria metalla in his locis non ſint. Ex omnibus autem generibus palma Serico ferro eſt. Seres hoc cũ veſtibus ſuis pellibúſq; mittunt. Secunda Parthico: neque alia genera ferri ex mera acie tẽperatur: cæteris enim admiſcetur. Mollior cõplexus in noſtro orbe. Aliubi vena bonitatem hanc præſtat, vt in Noricis: aliubi factura, vt Sulmone aqua, vti diximus. Quippe cùm in exacuendo oleares cotes aquariæque differant, & oleo delicatior fiat acies. Mirúmque, cùm excoquatur vena, aquæ modo liquari ferrum, poſteà in ſpongias frangi. Tenuiora ferramenta oleo reſtingui mos eſt, ne aqua in fragilitatem durentur. A ferro ſanguis humanus ſe vlciſcitur. Contactum namque eo, celeriùs ſubinde rubiginem trahit. De magnete lapide ſuo loco dicemus, concordiáque quam cum ferro habet. Sola hæc materia vites ab eo lapide accipit, retinétque longo tempore, aliud apprehendens ferrum, vt anulorum catena ſpectetur interdum: quod imperitum vulgus appellat ferrum viuum, vulneráque tali aſperiora fiunt. Lapis hic & in Cantabria naſcitur, non ille magnes verus caute continua, ſed ſparſa bubbatione, ita appellant: neſcio an vitro fundendo perinde vtilis: nondum enim expertus eſt quiſquam: ferri vtique inficit aciem, vt magnes. *a* Eódem lapide *b* Dinocrates architectus Alexandriæ Arſinoes templum concamerare inchoauerat, vt in eo ſimulachrum eius è ferro pẽdêre in aere videretur. Interceſſit mors & ipſius & Ptolemæi, qui id ſorori ſuæ iuſſerat fieri. Metallorum omnium vena ferri largiſſima eſt. Cantabriæ maritimæ par-

a Eodẽ magnetè lapide *M.*

b Cheronocrates *Sitz*

te, quam Oceanus alluit, mons præruptè altus, incredibile dictu, totus ex ea materie est, vt in ambitu Oceani diximus.

De temperatura ferri, & medicina ex ferro, & ærugine, & rubigine, & squama ferri, & hygremplastro. CAP. XV.

FErrum accensum igni, nisi duretur ictibus, corrumpitur. Rubens non est habile tundendo, neque antequàm albescere incipiat. Aceto aut alumine illitum fit æri simile. A rubigine vindicatur cerussa & gypso, & liquida pice. Hæc est temperatura à Græcis antipathia dicta. Ferunt quidam & religione quadam id fieri. Et extare ferream catenam apud Euphratem amnem, in vrbe quæ Zeugma appellatur, qua Alexander Magnus ibi vinxerat pontem, cuius annulos, qui refecti sunt, rubigine infestari, carentibus ea prioribus. Medicina è ferro est & alia, quam secandi. Nanque circunscribi circulo, térve circunlato mucrone, & adultis & infantibus prodest contra noxia medicamenta: & præfixisse in limine è sepulchro euulsos clauos aduersus nocturnas lymphationes. Pungíque leuiter mucrone, quo percussus homo sit, contra dolores laterum pectorúmque subitos, qui punctionem afferant. Quædam vstione sanantur: priuatim verò canis rabidi morsus. Quippe etiam prævalente morbo, expauescentésque potum, vsta plaga illico liberantur. Calefit etiam ferro cādente aqua, in multis vitiis, priuatim verò dysentericis. Est & rubigo ipsa in remediis: & sic Telephum proditur sanasse Achilles, siue id ærea siue ferrea cuspide fecit. Ita certè pingitur eam decutiēs gladio. Sed rubigo ferri deraditur humido ferro a clauis veteribus.

a è clauis *Dal.*

Vis eius *a* ligare, siccare, restringere. Emendat alopecias illita. Vtuntur & ad scabritias genarum pustulásque totius corporis, cum cera & oleo myrteo: ad ignes verò sacros ex aceto: item ad scabiem, paronychia digitorum & pterygia in linteolis. Sistit & fœminarum profluuia imposita velleribus. Plagis quoque recentibus vino diluta, & cum myrrha subacta: & condylomatis ex aceto prodest. Podagras quoque illita lenit. Squama quoque ferri in vsu est ex acie aut mucronibus, maximè simili, sed acriore, quàm rubigo: quamobrem & contra epiphoras oculorum assumitur. Sanguinémque sistit, cùm vulnera maximè ferro fiant. Sistit & fœminarum profluuia. Imponitur & contra lienum vitia. Hæmorrhoidas compescit, hulcerúmque serpentia. Et genis prodest, farinæ modò aspersa *b* paulisper: præcipua tamen commendatio eius in hygremplastro ad purganda vulnera fistulásque, & omnem callum erodendum, & rasis ossibus carnes recreandas. Componitur hoc modo: obolis ex Cimolia creta duobus, drachmis sex ex ære, totidem ex squama ferri, totidem ceræ, ex *c* olei sextario. His adiicitur, cùm sunt repurganda vulnera aut replenda, *d* ceratum.

a Al. leg. purgare.

b. palpebrisque vet.

c ol. sextario. Additur M. Legendũ fortè Adhibetur

d Hæc vox in Manusc. deest.

De plumbi metallis, & albo plumbo, & nigro.

CAP. XVI.

SEquitur natura plumbi. Cuius duo genera, nigrum, atque candidum. Pretiosissimum candidum, à Græcis appellatum cassiteron, fabuloséque narratum in insulas Atlantici maris peti, vitilibúsque nauigiis circunsutis corio aduehi. Nune certum est, in Lusitania gi-

gni & in Gallæcia, summa tellure harenosa, & coloris nigri: pondere tantùm ea deprehenditur. Interueniunt & minuti calculi, maximè torrentibus siccatis. Lauant eas harenas metallici, & quod subsidit, coquunt in fornacibus. Inuenitur & in aurariis metallis (quæ elutia vocant) aqua immissa eluente calculos nigros paulùm candore variatos, quibus eadem grauitas quæ auro, & ideo in calathis, in quibus aurum colligitur, remanent cum eo, posteà caminis separantur, conflatique in album plumbum resoluuntur. Non fit in Gallęcia nigrum, cum vicina Cantabria nigro tantùm abundet: nec ex albo argentum, cùm fiat ex nigro. Iungi inter se plumbum nigrum sine albo non potest, nec hoc ei sine oleo. Ac ne album quidem secum sine nigro. Album habuit autoritatem & Iliacis temporibus, teste Homero, cassiteron ab illo dictum. Plumbi nigri origo duplex est: aut enim sua prouenit vena, nec quisquam aliud ex se parit: aut cum argento nascitur, mistísque venis conflatur. Eius qui primus fluit in fornacibus liquor, stannum apellatur: qui secundus, argentum: quod remansit in fornacibus, galęna, quæ portio est tertia addita venæ. Hæc rursus conflata, dat nigrum plumbum, deductis partibus duabus.

De stanno, plumbo argentario, & quibusdam aliis.

CAP. XVII.

STannum illitum æneis vasis, saporem gratiorem facit, & cōpescit æruginis virus, mirúmque, pondus non auget. Specula quoque ex eo laudatissima, vt diximus, Brundusij temperabantur, donec argenteis vti cœpere & ancillę.

ancillæ. Nunc adulteratur stannum addita æris tertia portione candidi in plumbum album. Fit & alio modo mistis albi plumbi nigríque *a* libris. Hoc nunc aliqui argentarium apellant. Iidem & tertiarium vocant, in quo duæ nigri portiones sunt, & tertia albi. Pretium eius in Libras x x x. hoc fistulæ solidantur. Improbiores ad tertiarium additis æquis partibus albi argentarium vocant, & eo quæ volunt incoquunt. Pretia huius *b* faciunt in pondo centum triginta. In libras albo per se syncero pretia sunt triginta, nigro sexdecim. Albi natura plura aridi habet contráque, nigri tota humida est. Ideo album nulli rei sine mistura vtile est. Neque argentum ex eo plumbatur, quoniam priùs liquescit argentum. Album incoquitur æreis operibus Galliarum inuento, ita vt vix discerni queat ab argento, eaque incoctilia vocant. Deinde & argentum incoquere simili modo cœpere, equorum maximè ornamentis, iumentorúmque *c* iugis in Alexia oppido: reliqua gloria Biturigum fuit. Cœpere deinde & esseda, & vehicula, & petorita exornare: similíque modo ad aurea quoque, non modò argentea, staticula inanis luxuria peruenit: quæque in scyphis cerni prodigium erat, hæc in vehiculis atteri, cultus vocatur. Plumbi albi experimentum in charta est, vt liquefactum pondere videatur, non calore, rupisse. India neque æs neque plumbum habet, gemmisque suis ac margaritis hæc permutat. Nigro plumbo ad fistulas lamináſque vtimur laboriosius in Hispania eruto, totáſque per Gallias: sed in Britannia summo terræ corio adeò largè, vt lex vltro dicatur, ne plus certo modo fiat. Nigri generibus hæc

a æquilibriis *vet.*

b faciūt ei. in triginta libras. Albo M.

c iugis. In Alexia oppido, quo reliqua Gallia gloriabatur tale iugum fuit M.

sunt nomina: Iouetanum, Caprariense, Oleastrense. Nec differentia vlla scoriæ, modò sit excocta diligenter. Mirúmque, in his solis metallis, quod derelicta fertilius reuiuiscunt. Hoc videtur facere relaxatis spiramentis ad satietatem infusus aër, æquè vt fœminas quasdam fœcundiores abortus facere. Nuper id compertum in Bætica Santarensi metallo, quod locari solitum x. libris per c c. antè annos, postquàm obliteratum erat, lv. locatum est. Simili modo Antonianum in eadem prouincia pari locatione peruenit ad pondo cccc. vectigalis. Et mirum, aqua addita non liquescere vasa è plumbo constat: eadem in aqua calculus æreúsve quadrans si addatur, vas peruri.

Medicina de plumbo, & scoria plumbi, de molybdæna siue galena, de psimmythio, & sandaracha. CAP. XVIII.

IN medicina per se plumbi vsus est cicatrices reprimere: adalligatísque lumborum & renum parti laminis frigidiore natura inhibere impetus Veneris. Visáque in quiete Venerea sponte naturę erumpentia vsque in morbi genus, his laminis Caluus Orator cohibuisse traditur, viréśque corporis studiorum labori custodisse, Nero (quoniam ita diis placuit) princeps lamina pectori imposita sub ea cantica exclamans, alendis vocibus demonstrauit rationum. Coquitur ad medicinæ vsus patinis fictilibus, substrato sulphure minuto, laminis impositis tenuibus, opertísque sulphure & ferro mistis. Cùm coquitur, muniēnda in eo opere foramina spiritus conuenit: alioquin plumbi è fornacibus halitus noxius sentitur

&

& pestilens, & canibus ocyssimè: omniũ verò metallorum, muscis,& culicibus: quamobrem non sunt ea tædia in metallis. Quidam in coquendo scobem plumbi lima quæsitam sulphuri miscent: alij cerusam potius, quàm sulphur. Fit & lotura plurimi vsus in medicina, cùm se ipso teritur in mortariis plumbeis addita aqua cælesti, donec crassescat. Posteà supernatans aqua tollitur spongiis: quòd crassissimum fuit, siccatum diuiditur in pastillos. Quidam limatum plumbum sic terunt: quidam etiam plumbaginem admiscent: alij verò acetum, alij vinum, alij adipem, alij rosam. Quidam in mortario lapideo, & maximè Thebaico, plumbeo pistillo terere malunt: candidiúsque fit ita medicamentum. Id autem quod vstum est plumbum, *a* lauatur, vt stibi & cadmia. Potest adstringere, sistere, contrahere cicatrices. Vsus enim ex eodem & in oculorum medicamentis, & maximè contra procidentiam eorum & inanitatem, & hulcerum excrescentia, rimásque sedis aut hæmorrhoidas, aut condylomata. Ad hæc maximè lotura plumbi facit: cinis autem vsti ad hulcera serpentia, aut sordida: eadémque, quæ chartis, ratio profectus. Vritur autem in patinis per laminas minutas cum sulphure, versatum rudibus ferreis aut ferulaceis, donec liquor mutetur in cinerem. Dein refrigeratum teritur in farinam. Alij elimatam scobem in fictili crudo coquunt in caminis donec percoquatur figlinum. Aliqui cerussam miscent pari mensura, aut hordeum, terúntque, vt in crudo dictum est, & præferunt sic tritum plumbum spodio Cyprio. Scoria quoque plumbi in vsu est, optimáque, quæ

a lauatur. Est istius vis vt cadmiæ.

ad luteum maximè colorem accedit sine plumbi reliquiis, aut sulphuris specie, & terra carens. Lauatur hæc in mortariis minutim fracta, donec aqua luteum colorem trahat, & transfunditur in vas purum, idque sæpius, vsque dum subsidat quod vilissimum est: eosdémque effectus habet, quos plumbum, sed acriores. Mirari succurit experientiam vitæ, ne fæce quidem rerum, excrementorúmque fœditate intentata tot modis. Fit & spodium ex plumbo eodem modo, quo ex Cyprio ære diximus. Lauatur in linteis raris in aqua cœlesti, separatúrque terrenum trãsfusione, cribratúmque teritur. Quidam puluerem pennis detergere malunt, ac terere in vino adorato. Est & molybdæna, quem alibi galenam vocauimus, plumbi & argenti vena communis. Melior hæc, quanto magis aurei coloris, quantóque minus plumbosa, friabilis & modicè grauis. Cocta cum oleo, iocineris colorem trahit. Adhærescit & auri argenti fornacibus. Et hanc metallicam vocant. Laudatissima, quæ in Zephyrio fiat. Probantur minimè terrenæ, miniméque lapidosę: coquũtur lauantúrque scoriæ modo. vsus in liparas ad linienda refrigerandáque hulcera emplastrísque, *a* quæ non alligantur, sed illita ad cicatricem perducunt, in teneris corporibus mollissimísque partibus. Compositio eius est libris tribus, & ceræ libra vna, olei tribus heminis, quod in senili corpore cum fracibus additur. Temperatur & cum spuma argenti, & scoria plumbi, ad dysenteriam & tenesmum fouendo calida. Psimmythium quoque, hoc est cerussam, plumbariæ dant officinæ. Laudatissimum in Rhodo. Fit autem ramẽtis plumbi

a quæ non mordent *ἀνεπιδήκτοις Diosc. apud quem Pli. legit ἀνεπιδέτοις.*

bi tenuissimis super vas aceti asperrimi impositis, atque ita distillantibus. Quod ex eo cecidit in ipsum acetum, arefactum molitur & cribratur, iterúmque aceto misto in pastillos diuiditur, & in Sole siccatur æstate. Fit & alio modo, addito in vrceos aceti plumbo, obturatos per dies x. derasóque ceu situ, ac rursus deiecto, donec deficiat materia. Quod derasum est, teritur & cribratur, & coquitur in patinis, miscetúrque rudiculis, donec rufescat, & simile sandarachæ fiat. Dein lauatur dulci aqua donec nubeculæ omnes eluantur, Siccatur similiter postea, & in pastillos diuiditur. Vis eius eadem, quæ supra dictis, leuissima tantum ex omnibus præterque ad candorem fœminarum. Est autem letalis potus, sicut spumæ argenti. Posteà cerussa ipsa si coquatur, rufescit. Sandarachæ quoque propemodum dicta natura est. Inuenitur autem & in aurariis & in argentariis metallis, melior quò magis rufa, quoque magis virus redolens, ac pura friabilisque. Valet purgare, sistere, excalfacere, perrodere. Summa eius dos septica. Explet alopecias ex aceto illita. Additur oculorum medicamentis. Fauces purgat cum melle sumpta. Vocem lympidam ac canoram facit. Suspiriosis tussientibúsque iucundè medetur, cum resina terebinthina in cibo sumpta. Suffita quoque cum cedro, ipso nidore itidem medetur. Et arsenicum ex eadem est materia. Quod optimum, coloris etiam in auro, excellentius: quod verò pallidius aut sandarachæ similius est, deterius existimatur. Est & tertium genus, quo miscetur aureus color sandarachæ. Vtraque hæc squamosa. Illud verò siccum purúmque gracili venarum dis-

cusu fissile. Vis eadem, quæ suprà, sed acrior. Itaque & causticis additur, & psilothris. Tollit & pterygia digitorum, carnésque narium, & condylomata, & quicquid excrescit. Torretur, vt validius proiit, in noua testa, donec mutet colorem.

C. PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE Liber XXXV.

PROOEMIVM.

METALLORVM, quibus opes constant, annascentium quoque eis natura indicata propemodum est, ita connexis rebus, vt immensa medicinæ sylua, officinarúmque tenebræ, & morosa calandi pingendíque ac tingendi subtilitas simul dicerentur. Restant terræ ipsius genera lapidúmque, vel numerosiore serie plurima singula à Græcis præcipuè voluminibus tractata. Nos in iis breuitatem sequemur vtilem instituti modò, nihil necessarium aut a naturale omittentes.

a vtile *Dal.*

Honos picturæ.

CAPVT I.

PRimúmque dicemus quæ restant de pictura, arte quondam nobili, tunc cùm expeteretur à Regibus populísque, & illos nobilitante, quos esset dignata posteris tradere: nũc verò in totum marmoribus pulsa. Iam quidem & auro, nec tantùm vt parietes toti operian-

tur, verùm & interraſo marmore, vermiculatis ad effigies rerum & animalium cruſtis. Non placent iam abaci, nec ſpatia montis in cubiculo delitentia: cœpimus & lapidem pingere. Hoc Claudij principatu inuentum: Neronis verò maculas, quæ non eſſent, in cruſtis inſerendo vnitatem variare, vt ouatus eſſet Numidicus, vt purpura diſtingueretur Sinnadicus, qualiter illos naſci optarent deliciæ. Montium hæc ſubſidia deficientium: nec ceſſat luxuria id agere, vt quàm plurimum incendiis perdat.

Honos imaginum. CAP. II.

IMaginum quidem pictura quàm maximè ſimiles in æuum propagabantur figuræ: quod in totum exoleuit. Aerei ponuntur clypei, argenteæ facies ſurdo figurarũ diſcrimine, ſtatuarum capita permutantur, vulgatis iam pridem ſalibus etiam carminum. Adeò materiam malunt conſpici omnes, quàm ſe noſci. Et inter hæc pinacothecas veteribus tabulis conſuunt, alienáſque effigies colunt, ipſi honorem non niſi pretio ducentes, vt frangat hæres, furis detrahat laqueus. Itaque nullius effigie viuente, imagines pecuniæ, non ſuas, relinquunt: Iidem palæſtras athletarum imaginibus & ceromata ſua exornant, & vultus Epicuri per cubicula geſtant, ac circunferunt ſecum. Natali eius viceſima Luna ſacrificant, feriá'que omni menſe cuſtodiunt, quas icadas vocant, hi maximè, qui ſe ne viuentes quidem noſci volunt. Ita eſt profectò, artes deſidia perdidit: & quoniam animorum imagines non ſunt, negliguntur etiam corporum. Aliter apud maiores in atriis hæ erant quæ

spectarentur, non signa externorum artificum, nec æra, aut marmora. Expressi cera vultus singulis disponebantur armariis, vt essent imagines, quæ comitarentur gentilitia funera, sempérque defuncto aliquo, totus aderat familiæ eius qui vnquam fuerat, populus. Stêmata verò lineis discurrebant ad imagines pictas. Tablina codicibus implebantur, & monumentis rerum in magistratu gestarum. Aliæ foris & circa limina amicorum ingentium imagines erant, affixis hostiũ spoliis, quæ nec emptori refringere liceret: triumphabántque etiam dominis mutatis ipsæ domus: & erat hæc stimulatio ingens, exprobrantibus tectis, quotidie imbellem dominum intrare in alienum triumphum. Extat Messalæ Oratoris indignatio, quæ prohibuit inseri genti suæ Leuinorum alienam imaginem. Similis causa Messalæ seni expressit volumina illa, quæ de familiis condidit, cum Scipionis Africani transisset atrium, vidissétque adoptione testamentaria Salutionis (hoc enim ei fuerat cognomen) Africanorum dedecore notam irrepentem Scipionum nomini. Sed pace Messalarũ dixisse liceat, etiam mentiri clarorum imagines, erat aliquis virtutum amor: multóque honestius, quàm mereri, ne quis suas expeteret. Non est prætereundum & nouitium inuentum. Siquidem non solùm ex auro argentóve, aut certè ex ære in bibliothecis dicantur illi, quorum immortales animæ in iisdem locis ibi loquuntur: quinimo etiam quæ non sunt, finguntur, pariúntque desideria non traditi vultus, sicut in Homero euenit. Quo maius (vt equidẽ arbitror) nullum est felicitatis specimen, quàm semper omnes scire cupere,

pere qualis fuerit aliquis. Asinij Pollionis hoc Romæ inuentum, qui primus bibliothecam dicando, ingenia hominum *a* rempublicam fecit. An priores cœperint Alexandriæ & Pergami reges, qui bibliothecas magno certamine instituêre non facilè dixerim. Imaginum *b* amorem flagrasse quondam, testes sunt, & Atticus ille Ciceronis edito de his volumine, & M. Varro benignissimo inuento incertis voluminum suorum fœcunditati, non nominibus tantùm septingentorum illustrium, sed & aliquo modo imaginibus, non passus intercidere figuras, aut vetustatem æui contra homines valere, inuentione muneris etiam Diis inuidiosus, quando immortalitatem non solùm dedit, verumetiam in omnes terras misit præsentes esse vbique & claudi possent.

a reipublicæ clara. M.

b amore flagrasse quosdam.

Quando primùm clypei imaginum publicè quando in domibus positi, & de pictura initiis, & monochromato, & primis pictoribus, & antiquitate picturarum in Italia.

CAP. III.

ET hoc quidem alienis ille præstitit. Suorū verò clypeos in sacro vel publico priuatim dicare primus instituit (vt reperio) Ap. Claudius, qui Consul cum Seruilio fuit anno vrbis cclix. Posuit enim in Bellonæ æde majores suos, placuítque in excelso spectari, & titulos honorum legi. Decora res, vtique si liberorum *c* turba paruulis imaginibus ceu nidū aliquem sobolis pariter ostendat: quales clypeos nemo non gaudens fauénsque aspicit. Post -uni M. Æmylius, collega in Consulatu Qu. Luctatij, non in basilica modò Æmilia, verùm &

c turbā. p. i. c. n. a. s. p. ostendant. M.

a maximo, domi suæ posuit, id quoque *a* Martio exẽplo. Scutis enim, qualibus apud Troiam pugnatum est, continebantur imagines: vnde & nomen habuere clypeorum, non, vt peruersa Grammaticorum subtilitas voluit, à cluendo. Origo plena virtutis, faciem reddi in scuto cuiusque, qui fuerit vsus illo. Pœni ex auro factitauere & clypeos, & imagines, secúmque in castris tulere. Certè captis eis talem Asdrubalis inuenit Q. Marcius Scipionum in Hispania vltor: isque clypeus supra fores Capitolinæ ædis vsq; ad incendium primum fuit. Maiorum quidem nostrorum tanta securitas in ea re annotatur, vt L. Manlio, Qu. Fuluio coss. anno vrbis quingentesimo septuagesimoquinto M. Aufidius tutelæ Capitolij redemptor, docuerit patres argenteos esse clypeos, qui pro æreis per aliquot iam lustra assignabantur. De picturæ initiis incerta, nec instituti operis quæstio est, Ægyptij sex millibus annorum apud ipsos inuentam, priùs quàm in Græciam transiret, affirmant, vana prædicatione, vt palam est. Græci autem alij Sycione, alij apud Corinthios repertam, omnes vmbra hominis lineis circunducta. Itaque talem primam fuisse: secundam singulis coloribus, & monochromaton dictã, postquam operosior inuenta erat: durátque talis etiam nunc. Inuentam linearum dicunt à Philocle Ægyptio, vel Cleãthe Corinthio. Primi exercuere Ardices Corinthius & Telephanes Sicyonius, sine vllo etiamnum colore, iam tamen spargentes lineas intus. Ideo & quos pingerent, adscribere institutum. Primus inuenit eas colorare, testa (vt ferunt) trita, Cleophantus Corinthus. Hunc, aut eodem nomine alium fuisse, quem tradit Cornelius Nepos secutum

Vet. Homerico, vt conijcit Dal.

eutum in Italiam Demaratum, Tarquinij Prisci Romani regis patrem, fugientem à Corinthio iniurias Cypselli tyranni, mox docebimus. Iam enim absoluta erat pictura etiam in Italia. Extant certe hodiéque antiquiores vrbe picturæ Ardeæ in ædibus sacris, quibus equidem nullas æquè demiror tam longo æuo durantes in orbitate tecti, veluti recentes. Similiter Lanuuij vbi Atalanta & Helena cominus pictę sunt nudę ab eodem artifice, vtraque excellentissima forma, sed altera, vt virgo, ne ruinis quidem templi concussæ. Pontius legatus C. principis eas tollere conatus est, libidine accensus, si tectorij natura permisisset. Durant & Cære, antiquiores & ipsæ. Fatebitúrque, quisquis eas diligenter æstimauerit, nullam artium celeriùs consummatam, cùm Iliacis temporibus non fuisse eam appareat.

De pictoribus Romanis, & quando primùm dignitas picturæ, & qui victorias suas pictura proposuerunt, & quando externis picturis dignitas Romæ.

CAP. IIII.

APud Romanos quoque honos maturè huic arti contigit. Siquidem cognomina ex ea Pictorum traxerunt Fabij clarissimæ gentis, princépsque eius cognominis ipse ædem Salutis pinxit anno vrbis conditæ ccccl. quæ pictura durauit ad nostram memoriam, æde Claudij principatu exusta. Proximè celebrata est in foro boario æde Herculis Pacuuij Poetæ pictura Ennij sorore genitus hic fuit: clarioremque eam artem Romæ fecit gloria scenæ. Posteà nō est a spectata honestis ma a tractata. Vet.

nibus, nisi fortè quis Turpilium equitem Romanum è Venetia nostræ ætatis velit referre, hodiéque pulchris eius operibus Veronæ extantibus. Læua is manu pinxit, quod de nullo antè memoratur. Paruis gloriabatur tabellis, extinctus nuper in longa senecta, Aterius Labeo Prætorius, etiam Proconsulatu prouinciæ Narbonensis functus. Sed ea res in risu & iam contumelia erat. Fuit & principum virorum non omittendum de pictura celebre consiliū. Qu. Pedius, nepos Q. Pedij Consularis triumphalísque, à Cæsare Dictatore cohæredis Augusto dati, cùm natura mutus esset, eum Messala Orator, ex cuius familia pueri auia erat, picturam docendum censuit, idque etiam Diuus Augustus comprobauit. Puer magni profectus in ea arte obiit. Dignatio autem præcipua Romæ increuit (vt existimo) à M. Valerio Maximo Messala, qui princeps tabulam picturæ prælij, quo Carthaginienses & Hieronem in Sicilia deuicerat, proposuit in latere Curiæ Hostiliæ, anno ab vrbe condita quadringentesimo nonagesimo. Fecit hoc quidem & L. Scipio, tabulámque victoriæ suæ Asiaticæ in Capitolio posuit. Idque ægrè tulisse fratrem Africanum tradunt, iratum haud immeritò, quoniam filius eius in illo prælio captus fuerat. Non dissimilem offensionem & Æmiliani subiit L. Hostilius Mancinus, qui primus Carthaginem irruperat, situm eius expugnationésque depictas proponendo in foro, & ipse assistens populo spectanti singula enarrando: qua comitate proximis comitiis Consulatum adeptus est. Habuit & scena ludis Claudij Pulchri magnam admirationem picturæ, cùm ad tegularum similitudinem corui decepti imagine

gine aduolarent. Tabulis autem externis autoritatem Romę publicè fecit primus omnium L. Mummius, cui cognomen Achaici victoria dedit. Nanque cùm in præda vẽdenda rex Attalus vj. M. sestert.ũm emisset Aristidis tabulam, Liberum patrem continentẽ, pretium miratus, suspicatúsq; aliquid in ea virtutis, quod ipse nesciret, reuocauit tabulam Attalo multùm querente, & in Cereris delubro posuit: quam primam arbitror picturam externam Romæ publicatam. Deinde video & in foro positas vulgò. Hinc enim ille Crassi oratoris lepos agentis sub veteribus, cùm testis compellatus instaret: Dic ergo Crasse, qualem me- reris? Talem, inquit, ostendens in tabula pictũ a inficetissimè Gallum exerentem linguam. In foro fuit & illa pastoris senis cum baculo, de qua Teutonorum legatus, interrogatus, quanti eum existimaret, respondit, sibi donari nolle talem viuum verúmque. Sed præcipuam autoritatem fecit publicè tabulis Cæsar dictator, Aiace & Medea ante Veneris Genitricis ædem dicatis. Post eum M. Agrippa vir rusticitati propior, quàm deliciis. Extat certè eius oratio magnifica, & maximo ciuium digna de tabulis omnibus signísque publicandis. quod fieri satius fuisset, quàm in villarum exilia pelli. Verùm eadem illa toruitas tabulas duas Aiacis & Veneris mercata est à Cyzicenis H S. b xij. M. In thermarũ quoque calidissima parte marmoribus incluserat paruas tabellas, paulò antè cùm reficerentur, sublatas. Super omnes Diuus Augustus in foro suo celeberrima in parte posuit tabulas duas, quæ belli pictam faciem habent & triumphum. Idem Castores ac Victoriam posuit, & quas di-

a infacetissimè. M.

b xiij. Ch. & M.

cemus sub artificum mentione in templo Cæsaris patris. Idem in curia quoque, quam in Comitio consecrabat, duas tabulas impressit parieti: Nemeam sedentem supra leonem, palmigeram ipsam, adstante cum baculo sene, cuius supra caput tabula bigæ dependet. Nicias scripsit se inussisse: tali enim vsus est verbo. Alterius tabulæ admiratio est, puberem filiũ seni patri similem esse, salua ætatis differentia, superuolante aquila draconem complexa. Philochares hoc suum opus esse testatus est. Immensa, vel vnam si quis tantùm hanc tabulam æstimet, potentia artis, cùm propter Philocharem ignobilissimos alioquin Glaucionem filiúmque eius Aristippum, Senatus populúsque Romanus tot seculis spectet. Posuit & Tiberius Cæsar, minimè comis Imperator, in templo ipsius Augusti, quas mox indicabimus.

Ratio pingendi, de pigmentis.

CAP. V.

HActenus dictum sit de dignitate artis morientis. Quibus coloribus singulis primi pinxissent, diximus, cùm de pigmentis traderemus in metallis. Qui monochromatea genera picturæ vocauerint, qui deinde, & quæ & quibus tẽporibus inuenerint, dicemus in mentione artificum, quoniam indicare naturas colorum, causa instituti operis prior est. Tandem se ars ipsa distinxit, & inuenit lumen atque vmbras, differentia colorum alterna vice sese excitante. Deinde adiectus est splendor, alius hic quàm lumen: quem quia inter hoc & vmbram esset, appellauerunt tonon: *a* commissuras verò colorum & transitus, *b* armogen.

a commixturas. *Vet.*
b harmõgen.

De

De coloribus natiuis & factitiis.

CAP. VI.

SVnt autem colores austeri aut floridi. Vtrũque natura, aut misturae euenit. Floridi sunt, quos dominus pingenti præstat, minium, Armenium, cinnabaris, chrysocolla, Indicum, purpurissum. Cæteri austeri. Ex omnibus alij nascuntur, alij fiunt. Nascuntur sinopis, rubrica, paraetonium, melinum, Eretria, auripigmentum. Cæteri finguntur, primúmque quos in metallis diximus. Præterea è vilioribus *a* ochra, cerussa vsta, sandaracha, sandyx, Scyricũ, atramentum. Sinopis inuenta est primùm in Ponto: inde nomen à Sinope vrbe. Nascitur & in Ægypto, Balearibus, Africa: sed optima in Lemno & in Cappadocia, effossa è speluncis. Quæ saxis adhæsit, excellit. Glebis suus colos, extrà maculosus. Hácque vsi sunt veteres ad splendorem. Species sinopidis tres, rubra, & minùs rubens, & inter has media. Pretium optimæ in libras xiij. denarij. Vsus ad penicillum, aut si lignum colorare libeat. Eius, quæ ex Africa venit, octoni asses: cicerculum appellant. Quæ magis cæteris rubet, vtilior abacis. Idem pretium eius quæ pressior vocatur, & est maximè fusca. Vsus eius ad bases abacorum. In medicina verò blandus, emplastrisque & malagmatis siue sicca compositione eius, siue liquida facilis, contra hulcera *b* in humore sita, veluti oris, sedis. Aluum sistit infusa: fœminarum profluuia, pota denarij pŏdere. Eadem adusta siccat scabritias oculorum, è vino maximè. Rubricæ genus in ea voluere intelligi quidam secundæ autoritatis. Palmam enim Lemniæ dabant, minio proximam. Hæc est multum antiquis

a ochra vsta, rubrica, cerussa, sandix, scyricum: sandaracha, atramentũ.

b Al. legũt, humore obsita.

celebrata, cum insula, in qua nascitur. Nec nisi signata venũdabatur: vnde & sphragidem appellauere. Hac minium sublinunt adulterántque. In medicina præclara res habetur. Epiphoras enim oculorum mitigat & dolores circunlita. Ægylopas manare prohibet. Sãguinem reiicientibus ex aceto datur bibenda. Bibitur & contra lienum renúmq; vitia & purgationes fœminarum. Item & contra venena, & serpentium ictus terrestrium marinorúmque, omnibus ideo antidotis familiaris. Ex reliquis rubricæ generibus, fabris vtilissima Ægyptia & Africana, quoniam maximè sorbentur. Picturis autem aptè nascitur & in ferrariis metallis. Ex ea fit ochra, exusta rubrica in ollis nouis luto circunlitis. Quo magis arsit in caminis, hoc melior. Omnis autem rubrica siccat, idcóque & emplastris conuenit, igni etiam sacro. Sinopidis Ponticæ selibra, silis lucidi libris x. & melini Græciensis duabus mistis tritísque vna per dies xij. leucophorum fit, hoc est, glutinum auri, cùm inducitur ligno. Paræ-tonion nomen loci habet ex Ægypto: spumam maris esse dicunt solidatam cum limo: & ideo conchæ minutæ inueniuntur in eo. Fit & in Creta insula atque Cyrenis. Adulteratur Romę cretaCimolia decocta conspissatáque. Pretium optimo in pondo *a* sex x. E candidis coloribus pinguissimum, & tectoriis tenacissimũ propter læuorem. Melinum candidum & ipsum est, optimum in Melo insula. In Samo quoque nascitur: sed eo non vtuntur pictores propter nimiam pinguitudinem. Accubantes effodiunt ibi inter saxa venas scrutantes. In medicina eundem vsum habet, quem Eretria creta. Præterea linguam tactu siccat.

a xvj. talẽtis. *Bud. lib. 1. de asse.*

Pilos

Pilos detrahit & mitigat. Pretium in libras sestertij singuli. Est & colos tertius è candidis cerussæ, cuius rationem in plumbi metallis diximus. Fuit & terra per se in Theodoti fundo inuenta Smyrnę, qua veteres ad nauium picturas vtebantur. Nunc omnis ex plumbo & aceto fit, vt diximus. Vsta casu reperta in incendio Piræei, cerussa in orcis cremata. Hac primus vsus est Nicias suprà dictus. Optima nunc Asiatica habetur, quæ & purpurea appellatur. Pretium eius in libras *a* æris quinque. Fit & Romæ cremato sile marmoroso & restincto aceto. Sine *b* vsta non fiunt vmbræ. Eretria terræ suę habet nomen. Hac Nicomachus & Parasius vsi. Refrigerat emollítque. Explet vulnera, si coquatur, ad siccãda præcipuè vtilis, & capitis doloribus & ad deprehendenda *c* pura. Sub esse enim ea intelligitur, si ex aqua illita non arescat. Sandaracham & ochram Iuba tradit in insula Rubri maris Topazo nasci: sed inde non peruehuntur ad nos. Sandaracha quomodo fieret, diximus. Fit & adulterina ex cerussa in fornace cocta. Colos esse debet flammeus. Pretium in libras asses quini. Hæc si torreatur, æqua parte rubrica admista sandycem facit. Quanquam animaduerto Virgilium existimasse herbam id esse, illo versu:

a vetust. ex. x v j. denarij.

b ista. M.

c obscura. i. *qua in calua sub cute latent osse vulnerato, Dal.*

Sponte sua sandyx pascentes vestiet agnos.

Pretium in libras dimidium eius, quod sandarachæ. Nec sunt alij colores maioris ponderis. Inter factitios est & Scyricum, quo minium sublini diximus. Fit autem sinopide & sandyce mistis. Atramentum quoque inter factitios erit, quanquam est & terra geminæ ori-

ginis. Aut enim salsuginis modo emanat, aut terra ipsa sulpharei coloris ad hoc probatur. Inuenti sunt pictores, qui è sepulcris carbones infectos effoderent. Sed importuna hæc omnia ac nouitia. Fit enim & fuligine pluribus modis, resina vel pice exustis. Propter quod officinas etiam ædificauêre, fumum eum non emittentes. Laudatissimum eodem modo fit è tedis. Adulteratur fornacum balinearúmque fuligine, quo ad volumina scribenda vtuntur. Sunt qui & vini fæcem siccatam excoquant: affirmántque, si ex bono vino fæx fuerit, Indici speciem id atramentum præbere. Polygnotus & Mycon celeberrimi pictores Athenis, è vinaceis fecere, *a* tryginon appellant. Apelles commentus est ex ebore combusto facere, quod elephantinum vocant. Apportatur & Indicum ex India, inexploratæ adhuc inuentionis mihi. Fit etiam apud infectores ex flore nigro, qui adhærescit æreis cortinis. Fit & è tedis ligno combusto, tritísque in mortario carbonibus. Mira in hoc sepiarum natura: sed ex his non fit. Omne autem atramentum Sole perficitur, librarium gummi, tectorium glutino admisto. Quod autem aceto liquefactum est, ægrè eluitur. E liquidis colorib. quos à dominis dari diximus propter magnitudinem pretij, ante omnes est purpurissum è creta argentaria: cũ purpuris pariter tingitur, bibítque eum colorẽ celeriùs lanis. Præcipuum est primum, feruente aheno rudibus medicamentis inebriatum. Proximum egesto eo addita creta in ius idem. Et quoties id factũ est, leuatur bonitas pro numero dilutiore saniе. Quare Puteolanũ potiùs laudatur, quã Tyrium aut Gætulicum, vel Laconicum, vnde pre-

a Hæ duæ voces in cod. vet. leguntur paulo antè post verbum præbere.

pretiosissimæ purpuræ. Causa est, quod hysgino maximè inficitur, rubiámque cogitur sorbere. Vilissimum à Canusio. Pretium huic *a* à singulis denariis in libras ad triginta. Pingentes sandyce sublita mox ouo inducentes purpurissum, fulgorem minij faciunt. Si purpuram facere malunt, cæruleum sublinunt, mox purpurissum ex ouo inducunt. Ab hoc maxima autoritas Indico, ex India venit, harundinum spumæ adhærescente limo, cùm teritur, nigrum, at in diluendo misturam purpuræ cæruleiq; mirabilem reddit. Alterum genus eius est in purpurariis officinis innatans cortinis: & est purpuræ spuma. Qui adulterant, vero Indico stercora columbina, aut cretã Selinusiam, vel annulariam *b* vltro inficiunt. Probatur carbone. Reddit enim, quod syncerũ est, flammam excellentis purpuræ: & dum fumat, odorem maris olet. Ob id quidam è scopulis id colligi putant. Pretiũ Indico denarij viginti in libras. In medicina Indicũ rigores & impetus sedat, siccátq; hulcera. Armenia mittit, quod eius nomine appellatur. Lapis est hic quoque chrysocollæ modo infectus. Optimúmque est, quod maximè viret, communicato colore cum cæruleo. Solebant libræ eius trecenis nũmis taxari. Inuenta per Hispanias harena est, similem curam recipiens. Itaque ad denarios senos vtilitas rediit. Distat à cæruleo candore modico, qui teneriorem hunc efficit colorem. Vsum in medicina ad pilos tãtùm alendos habet, maximéque in palpebris. Sunt etiamnum nouitij duo colores è vilissimis, viride quod Appianum vocatur, & quod chrysocollã luto mentitur, ceu parũ multa sint mendacia eius. Fit & ex creta viridi æstimatum sestertiis

a in singulas libras ad denarios triginta, *Vet.*

b vero, *Dal.*

in libras. Anulare quod vocant, candidum est, quo muliebres picturæ illuminantur. Fit & ipsum ex creta admistis vitreis gemmis, ex vulgi anulis, vnde & anulare dictum.

Qui colores non inducantur, & quibus coloribus antiqui pinxerunt, & quando primùm gladiatorum pugnæ proposita sunt.

CAP. VII.

a cretam amant. Vet.

EX omnib. coloribus a cretulā amare, vdóq; illini recusant, purpurissum. Indicum cæruleum, melinum auripigmentum, Appianū, cerussa. Ceræ tinguntur iisdem his coloribus ad eas picturas, quæ inuruntur, alieno parietibus genere, sed classibus familiari, iam verò & onerariis nauibus: quoniam & pericula expingimus, ne quis miretur & rogos pingi. Iuuátque pugnaturos ad mortem, aut certè sedem, speciosè vehi. Qua contemplatione tot colorum tāta varietate subit antiquitatem mirari. Quatuor coloribus solis immortalia illa opera fecere, ex albis melino, & silaceis Attico, ex rubris sinopide Pōtica, ex nigris atramēto, Apelles, Echion, Melāthius, Nicomachus, clarissimi pictores, cùm tabulæ eorū singulæ oppidorum vænirent opibus. Nunc & purpuris in parietes migrantibus, & India conferente fluminum suorum limum, & draconum & elephantorum saniem, nulla nobilis pictura est. Omnia ergo meliora tunc fuere, cùm minor copia. Ita est, quoniam, vt suprà diximus, rerum non animi pretiis excubatur. Et nostræ ætatis insaniam ex pictura non omittam. Nero princeps iusserat colosseum se pingi CXX. pedum in linteo, incognitum ad hoc tēpus. Ea pictura cùm peracta esset in Lamianis hortis, accēsa fulmine cū optima hortorum parte conflagrauit. Libertus

eius

eius cum daret Antij munus gladiatorium, publicas porticus inueſtiuit pictura, vt cõſtat, gladiatorum miniſtrorúmq; omniũ veris imaginib. redditis. Hic multis iam ſeculis ſummus animus in pictura. Pingi autẽ gladiatoria munera, atq; in publico exponi cœpta à C. Terẽtio Lucano. Is auo ſuo à quo adoptatus fuerat, triginta paria in foro per triduum dedit, tabulámque pictam in nemore Dianæ poſuit.

De ætate picturæ, operum & artificum indicatura, nobilitates. CCCV. CAP. VIII.

NVnc celebres in ea arte quã maxima breuitate percurrã: neq; enim inſtituti operis eſt talis executio. Itaq; quoſdã vel in trãſcurſu & in aliorũ mẽtione obiter nominaſſe ſatis erit, exceptis operũ claritatib. quæ & ipſa cõuenient attingi, ſiue extãt, ſiue intercidêre. Nõ cõſtat ſibi in hac parte Græcorũ diligẽtia, tã multas poſt Olympiadas celebrãdo pictores, quàm ſtatuarios autores: primũq; Olympiade nonageſima, cũ & Phidiã ipſum initio pictorẽ fuiſſe tradatur, clypeũq; Athenis ab eo pictũ: prꝑtereà in cõfeſſo ſit, octogeſimatertia fuiſſe Panæũ fratrẽ eius, qui clypeũ intus pinxit, & in Ægide Mineruæ, quam fecerat Colotes Phidiæ diſcipulus, & in faciendo Ioue Olympio adiutor. Quid? quòd in confeſſo perinde eſt, Bularchi pictoris tabulã, in qua erat Magnetũ prælĩũ, à Candaule rege Lydię Heraclidarũ nouiſſimo, qui & Myrſilus vocitatus eſt, re; ẽſam auro. Tãta iã dignatio picturæ erat. Id circa ætatem Romuli acciderit neceſſe eſt; duo enim de viceſima Olympiade interiit Cãdaules: aut (vt quidã tradunt) eodẽ anno, quo Romulus, niſi fallor, manifeſta iã tũ claritate artis atq; abſolutione. Quod ſi recipi neceſſe eſt, ſimul appa-

ret, multò vetustiora principia esse, eósq; qui monochromata pinxerint, (quorū ætas nō traditur) aliquanto antè fuisse, Hygiænontē, Diniam, Charmā, & qui primus in pictura marem fœmināq; discreuerit Eumarū Atheniensē figuras omnes imitari ausum, quíq; inuēta eius excoluerit, Cimonē Cleonæū: Hic catagrapha inuênit, hoc est, obliquas imagines, & variè formare vultus, respiciētes suspiciētésve & despiciētes. Articulis etiā membra distinxit. Venas protulit, prætérq; in veste & rugas & sinus inuenit. Panæus quidē frater Phidiæ, etiā præliū Atheniensiū aduersus Persas apud Marathona factum pinxit. Adeò iam colorum vsus percrebuerat, adeóque ars perfecta erat, vt in eo prȩlio iconicos duces pinxisse tradatur, Atheniensium Milciadem, Callimachum, Cynegyrum: Barbarorum Datim, a Artaphernem.

a & Artaph. Tur.

Primum picturæ certamen, & qui primi penicillo pinxerunt. CAP. IX.

QVinimo certamen picturæ etiam florente eo institutum est Corinthi ac Delphis: priméśq; omnium certauit cum Timagora Chalcidense, superatus ab eo Pythiis, quod & ipsius Timagoræ carmine vetusto apparet chronicorum errore non dubio: Alij quoque post hos clari fuere ante nonagesimā Olympiadē, sicut Polygnotus Thasius, qui primus mulieres lucida veste pinxit, capita earum mitris versicoloribus operuit, plurimúmque picturæ primus cōtulit. Siquidē instituit os adaperire, dentes ostēdere, vultū ab antiquo rigore variare. Huius est tabula in porticu Pōpeij, quæ ante curiā eius fuerat: in qua dubitatur, ascendentem cum clypeo pinxerit, an descendentem. Hic Delphis ædem pinxit: hic & Athenis porticū

quæ

quæ Pœceli vocatur, gratuitò, cùm partẽ eius Mycõ mercede pingeret: vnde maior huic autoritas. Siquidem Amphictyones, quod est publicum Græciæ cõsilium, hospitia ei gratuita decreuere. Fuit & alius Mycõ, qui minoris cognomine distinguitur: cuius filia Timarete & ipsa pinxit. Nonagesima autẽ Olympiade fuere Aglaophõ, Cephissodorus, Phrylus, Euenor pater Parasij & præceptor maximi pictoris, de quo suis annis dicemus: omnes iam illustres, non tamen in quibus hærere expositio debeat, festinans ad lumina artis, in quibus primus refulsit Apollodorus Atheniensis nonagesimatertia Olympiade. Hic primus species exprimere instituit, primúsque gloriam penicillo iure contulit. Eius est sacerdos adorans, & Aiax fulmine incensus, qui Pergami spectator hodie: neque ante eum tabula vllius ostenditur, quæ teneat oculos. Ab hoc artis fores apertas Zeuxis Heracleotes intrauit, Olympiadis nonagesimæquintæ anno quarto, audentémque iam aliquid penicillum (de hoc enim adhuc loquimur) ad magnam gloriam perduxit, à quibusdam falsò in octogesimanona Olympiade positus, cùm fuisse necesse est Demophilum Himeræum, & Nesεam Thasium, quoniã vtrius eorum discipulus fuerit, ambigitur. In eum Apollodorus suprà dictus versus fecit, artem ipsius ablatam Zeuxin ferre secum. Opes quoque tantas acquisiuit, vt in ostentatione earum, Olympiæ aureis literis in palliorum tesseris intextum nomen suum ostentarit. Posteà donare opera sua instituit, quòd ea nullo satis digno pretio permutari posse diceret, sicuti Alcmenã Agrigẽtinis, Pana Archelao. Fecit & Penelopẽ, in qua pinxisse mores videtur.

& athletam. Adeóque sibi in illo placuit, vt versum subscriberet, celebrem ex eo, inuisurũ aliquem faciliùs, quàm imitaturum. Magnificus est Iupiter eius in throno, adstantib. Diis: & Hercules infans dracones strangulans, Alcmena matre coràm pauente & Amphytrione. a Deprehenditur tamen Zeuxis grandior in capitibus articulísque: alioquin tantus diligẽtia, vt b Agrigentinis facturus tabulam, quã in templo Iunonis Laciniæ publicè dicarent, inspexerit virgines eorum nudas, & quinque elegerit, vt quod in quaque laudatissimum esset, pictura redderet. Pinxit & monochromata ex albo. Æquales eius & æmuli fuere Timantes, Androcydes, Eupompus, Parasius.

a Reprehẽditur, *Dal.* b Crotoniatis, *Turn. ex Cicer. lib. 2. de Inuent.*

De auibus per picturam deceptis: & quid difficillimum in pictura. CAP. X.

DEscendisse hic in certamen cum Zeuxide traditur. Et cum ille detulisset vuas pictas tanto successu, vt in scenã aues aduolarẽt, ipse detulisse linteum pictum, ita veritate repræsentata, vt Zeuxis alitum iudicio tumens, flagitaret tandẽ remoto linteo ostẽdi picturã, atq; intellecto errore concederet palmã ingenuo pudore, quoniam ipse volucres fefellisset, Parasius autẽ se artificẽ. Fertur & posteà Zeuxis pinxisse puerum vuas ferentem, ad quas cũ aduolassent aues, eadem ingenuitate processit iratus operi, & dixit: vuas meliùs pinxi, quàm puerum: nam si & hoc consummassem, aues timere debuerant. Fecit & figlina opera, quæ sola in Ambracia relicta sunt, cùm inde Musas Fuluius Nobilior Romã trãsferret, Zeuxidis manu Romę Helena est in Philippi porticibus: & in Concordiæ delubro Marsyas reli-

religatus. Parasius Ephesi natus, & ipse multa constituit. Primus symmetriam picturę dedit, primus argutias vultus, elegantiam capilli, venustatem oris confessione artificum in lineis extremis palmam adeptus. Hæc est in pictura summa subtilitas. Corpora enim pingere & media rerum, est quidem magni operis, sed in quo multi gloriã tulerint. Extrema corporum facere, & desinentis picturæ modum includere, rarum in successu artis inuenitur. Ambire enim debet se extremitas ipsa, & sic desinere, vt promittat alia post se, ostendátque etiam quæ occultat. Hanc ei gloriam concessere Antigonus & Xenocrates, qui de pictura scripsere, *a* prædicantes quoque, non solùm confitentes. Alia multa graphidis vestigia extãt in tabulis ac membranis eius, ex quibus proficere dicuntur artifices. Minor tamen videtur sibi cõparatus in mediis corporibus exprimendis. Pinxit *b* & Dæmon Atheniensium, argumento quoque ingenioso. Volebat nanque varium, iracundum, iniustum, inconstantem: eundem exorabilem, clementem, misericordem, excelsum, gloriosum, humilem, ferocem, fugacémq; & omnia pariter ostendere. Idem pinxit & Thesea, qui Romæ in Capitolio fuit: & Nauarchum thoracatum. Et in vna tabula, quæ est Rhodi, Meleagrum, Herculem, Persea. Hæc ibi ter fulmine ambusta neque obliterata, hoc ipso miraculum auget. Pinxit & Archigallũ: quã picturam amauit Tiberius princeps: atque vt autor est Decius Eculeo, lx. sestertiis æstimatam, cubiculo suo inclusit. Pinxit & Cressam nutricem, infantémque in manibus eius: & Philiscum & Liberum patrem adstante Virtute: & pueros duos, in quibus spectatur securi-

a præd. nõ hoc solum sed confit. quoq; alia multa. Graphidis *M.*
b & demũ τὸν δῆμον *populũ Tur.*

tas & ætatis simplicitas: item sacerdotem, adstant puero cum acerra & corona. Sunt & duæ picturæ eius nobilissimæ. *a* Hoplitides: alter in certamine ita decurrens, vt sudare videatur: alter arma deponens, vt anhelare sentiatur. Laudātur & Æneas Castórque ac Pollux in eadem tabula: item Telephus, Achilles, Agamemnon, Vlixes. Fœcundus artifex, sed quo nemo insolentiùs & arrogantiùs sit vsus gloria artis. Nanque & cognomina vsurpauit, Abrodiætum se appellando, aliisque verbis principem artis, & eam ab se consummatam. Super omnia Apollinis se radice ortū: & Herculem, qui est Lyndi, talem à se pictum, qualem sæpe in quiete vidisset. Ergo magnis suffragiis superatus à Timante Sami in Aiace armorúmque iudicio, herois nomine se molestè ferre dicebat, quòd iterum ab indigno victus esset. Pinxit & minoribus tabellis libidines, eo genere petulantis ioci se reficiens. Nam Timanthi vel plurimum affuit ingenij. Eius enim est Iphigenia, oratorum laudibus celebrata, qua stante ad aras pictura, cùm mœstos pinxisset omnes, præcipuè patruum, cùm tristitiæ omnem imaginem consumpsisset, patris ipsius vultum velauit, quem dignè non poterat ostendere. Sunt & alia ingenij eius exemplaria, veluti Cyclops dormiens in paruula tabella: cuius & sic magnitudinem exprimere cupiens, pinxit iuxtà Satyros, thyrso pollicem eius metientes: atque in omnibus eius operibus intelligitur plus semper, quàm pingitur: & cùm ars summa sit, ingenium tamen vltra artem est. Pinxit & Heroa absolutissimi operis, artem ipsam complexus viros pingendi: quod opus nunc Romæ in templo Pacis est

a Hoplites *Tur.*

est. Euxenidas hac ætate docuit Aristidem præclarum artificem, Eupompus Pamphilum Apellis præceptorem Est Eupompi victor certamine gymnico palmam tenens. Ipsius autoritas tanta fuit, vt diuiserit picturam in genera tria, quæ ante eum duo fuere, Helladicum, & quod Asiaticum appellabant. Propter hunc qui erat Sicyonius, diuiso Helladico tria facta sunt, Ionicum, Sicyonium, Atticum. Pamphili pictura est cognatio, & prælium ad Phliuntem, & victoria Atheniensium: item Vlixes in rate. Ipse Macedo natione, sed primus in pictura omnibus literis eruditus, præcipuè Arithmetice & Geometrice, sine quibus negabat artem perfici posse. Docuit neminem minoris *a* talento annis decem: quam mercedem & Apelles & Melanthius ei dedere. Et huius autoritate effectum est Sicyone primùm, deinde & in tota Græcia, vt pueri ingenui ante omnia diagraphicen, hoc est picturam in buxo docerentur, reciperetúrque ars ea in primum gradum liberalium. Semper quidem honos ei fuit, vt ingenui eam exercerent, mox vt honesti, perpetuo interdicto ne seruitia docerentur. Ideo neque in hac neque in toreutice, vllius qui seruierit, opera celebrãtur. Clari etiam cvij. Olympiade extitere Echion & Therimachus. Echionis sũt nobiles picturæ. Liber pater, itẽ Tragœdia & Comœdia. Semiramis ex ancilla adipiscẽs regnũ, anus lampadas præferens, & noua nupta verecundia notabilis. Verùm omnes priùs genitos futurósque posteà superauit Apelles, *b* eousq. Olympiade cxij. in pictura prouectus, vt plura solus propè, quàm cæteri omnes, contulerit, voluminibus etiam editis quæ doctrinam eam

a *Budæus ex vetust. codice legit*, annuis talentis decem.

b *Cous Tur.*

continent. Præcipua eius in arte venustas fuit, cùm eadem ætate maximi pictores essent: quorum opera cùm admiraretur, collaudatis omnibus, deesse iis vnam illam Venerem dicebat, quam Græci Charita vocant: cætera omnia contigisse, sed hac soli sibi neminem parem. Et aliam gloriam vsurpauit, cùm Protogenis opus immensi laboris ac curæ supra modum anxiæ miraretur. Dixit enim, omnia sibi cum illo paria esse, aut illi meliora, sed vno se præstare, quòd manum ille de tabula nesciret tollere: memorabili præcepto, nocere sæpe nimiam diligentiam. Fuit autem non minoris simplicitatis, quàm artis. Nam cedebat Amphioni de dispositione, Asclepiodoro de mensuris, hoc est, quanto quid à quo distare deberet. Scitum est, inter Protogenem & eum quod accidit. Ille Rhodi viuebat: quò cùm Apelles adnauigasset, auidus cognoscendi opera eius, fama tantùm sibi cogniti, continuò officinam petiit. Aberat ipse, sed tabulam magnæ amplitudinis in machina aptatam picturæ, anus vna custodiebat. Hæc Protogenem foris esse respondit, interrogauítque, à quo quæsitum diceret. Ab hoc, inquit Apelles: arreptóque penicillo lineam ex colore duxit summæ tenuitatis per tabulam. Reuerso Protogeni, quæ gesta erant, anus indicauit. Ferunt artificem protinus contemplatum subtilitatem, dixisse Apellem venisse: non enim cadere in alium tam absolutùm opus. Ipsúmque alio colore tenuiorem lineam in illa ipsa duxisse, præcepisséque abeuntem, si redisset ille, ostenderet, adiiceretque hunc esse quem quæreret: atque ita euenit. Reuertitur enim Apelles, sed vinci erubescens, tertio colore

lineas secuit, nullum relinquens amplius subtilitati locum. At Protogenes victum se confessus, in portum deuolauit, hospitem quærens. Placuítque, sic eam tabulam posteris tradi, omnium quidem, sed artificum præcipuo miraculo. Consumptam eam constat priore incendio domus Cæsaris in palatio, auidè antè à nobis spectatam, spatiosiore amplitudine nihil aliud continentem quàm lineas visum effugientes, inter egregia multorum opera inani similem, & eo ipso allicientem, omníque opere nobiliorem. Apelli fuit alioquin perpetua consuetudo, nunquàm tam occupatam diem agendi, vt non lineam ducendo exerceret artem: quod ab eo in prouerbium venit. Idem perfecta opera proponebat in pergula trāseuntibus, atque post ipsam tabulam latens, vitia quæ notarentur auscultabat, vulgum diligentiorem iudicem, quàm se, præferens. Ferúntque à sutore reprehensum, quòd in crepidis vna intus pauciores fecisset ansas, eodem postero die superbo emendatione pristinæ admonitionis cauillante circa crus, indignatum prospexisse, denuntiantem, ne supra crepidam sutor iudicaret, quod & ipsum in prouerbium venit. Fuit enim & comitas illi, propter quam gratior Alexandro Magno erat, frequenter in officinam ventitanti: nam vt diximus, ab alio pingi se vetuit edicto. Sed & in officina imperitè multa disserenti silentium comiter suadebat, rideri eum dicens à pueris qui colores tererent. Tantùm erat autoritati iuris in regem, alioquin iracundum: quanquam Alexander ei honorē clarissimo præbuit exemplo. Nanque cùm dilectam sibi ex pallacis suis præ-

a Pancastē *Tur. ex Æliano.*

cipuè nomine a Campaspen nudam pingi ob admirationem formæ ab Apelle iussisset, cúmque tum pari captum amore sensisset, dono eam dedit. Magnus animo, maior imperio sui, nec minor hoc facto, quàm victoria aliqua. Quippe se vicit, nec torum tantùm suum, sed etiam affectum donauit artifici: ne dilectæ quidem respectu motus, vt quæ modò regis fuisset, modò pictoris esset. Sunt qui Venerem Anadyomenen illo pictam exemplari putant. Apelles & in æmulis benignus, Protogeni dignationem primus Rhodi constituit. Sordebat ille suis, vt plerunque domestica: percontantique quanti licitaretur opera effecta, paruum nescio quid dixerat: at ille quinquagenis talentis poposcit: famámque dispersit, se emere, vt pro suis venderet. Ea res concitauit Rhodios ad intelligendum artificem: nec nisi augentibus pretium, cessit. Imagines adeò similitudinis indiscretæ pinxit, vt incredibile dictu Apion Grammaticus scriptum reliquerit, quendam ex facie hominum addiuinantem (quos Metoposcopos vocant) ex iis dixisse aut futuræ mortis annos, aut præteritæ. Non fuerat ei gratia in comitatu Alexandri cum Ptolemæo: quo regnante, Alexandriam vi tempestatis expulsus, subornato fraude æmulorum plano regio inuitatus, ad regis cœnam venit: indignantíque Ptolemæo, & vocatores suos ostendenti, vt diceret à quo eorum inuitatus esset, arrepto carbone extincto è foculo, imaginem in pariete delineauit, agnoscente vultum plani rege ex inchoato protinus. Pinxit & Antigoni regis imaginem altero lumine orbam, primus excogitata ratione vitia condendi: obliquam

nanque

nanque fecit, vt quod corpori deerat, picturæ potiùs deesse videretur: tantúmque eam partem è facie ostendit, quam totam poterat ostendere. Sunt inter opera eius & expirantium imagines. Quæ autem nobilissima sint, non est facile dictu. Venerem exeuntem è mari Dius Augustus dicauit in delubro patris Cæsaris, quæ Anadyomene vocatur, versibus Græcis tali opere ;, dum laudatur, victo, sed illustrato. Huius inferiorem partem corruptam qui reficeret, non potuit reperiri. Verum ipsa iniuria cessit in gloriam artificis. Cõsenuit hæc tabula carie, aliámque pro ea Nero principatu substituit suo Dorothei manu. Apelles inchoauerat aliam Venerem Cois, superaturus etiam suam illam priorem. Inuidit mors peracta parte: nec qui succederet operi ad præscripta lineamenta inuentus est. Pinxit & Alexandrum Magnum, fulmen tenentem in templo Ephesię Dianæ viginti talentis auri. Digiti eminere videntur, & fulmen extra tabulam esse. Sed legentes meminerint, omnia ea quatuor coloribus facta: manipretium eius tabulæ in nummo aureo mensura accepit, non numero. Pinxit & Megabyzi sacerdotis Dianæ Ephesiæ pompam: Clytum equo ad bellum festinantem, & ei galeam poscenti armigerum porrigentem. Alexandrum & Philippum quoties pinxerit, enumerare superuacuum est. Mirantur eius Abronem Samij & Menandrum regem Cariæ Rhodij. Item Ancęum: Alexandriæ Gorgosthenem, tragœdum: Romæ Castorem & Pollucem, cum Victoria & Alexandro Magno. Item belli imaginem, restrictis ad terga manibus, Alexandro in curru triumphante. Quas vtrasque

tabula Diuus Augustus in fori sui partibus celeberrimis dicauerat simplicitate moderata, Diuus Claudius pluris existimauit, in vtrisque excisa facie Alexandri Diui Augusti imaginem subdere. Eiusdem arbitrantur manu esse & in Antoniæ templo Herculem auersum, vt (quod est difficillimum) faciem eius ostendat verius pictura, quàm promittat. Pinxit & a heroa nudum: eáque pictura naturam ipsam prouocauit. Est & equus eius, siue fuit, pictus in certamine, quod iudicium ad mutas quadrupedes prouocauit ab hominibus. Nanque ambitu æmulos præualere sentiens, singulorum picturas inductis equis ostendit: Apellis tantùm equo adhinniuere: idque posteà semper illius experimentum artis ostentatur. Fecit & Neoptolemum ex equo aduersus Persas, Archelaum cum vxore & filia, Antigonum thoracatum cum equo incedentem. Peritiores artis præferunt omnibus eius operibus eundem regem sedentem in equo: Dianam sacrificantium virginum choro mistam, quibus vicisse Homeri versus videtur idipsum describentis. Pinxit & quæ pingi non possunt, tonitrua, fulgetra, fulguráque: Bronten, Astrapen, b Ceraunobolon appellant. Inuenta eius & cæteris profuere in arte. Vnum imitari nemo potuit, quòd absoluta opera atramento illinebat ita tenui, vt idipsum repercussu claritates colorum excitaret, custodirétque à puluere & sordibus, ad manum intuenti demum appareret. Sed & tum ratione magna, ne colorum claritas oculorum aciem offenderet, veluti per lapidem specularem intuentibus è longinquo: & eadem res nimis floridis co-

a Leãdrum Dal.

b Ceraunõ vocãt. Tur.

loribus austeritatem occultè daret. Æqualis eius fuit Aristides Thebanus: is omnium primus animum pinxit: & sensus omnes expressit, quos vocant Græci ethe: item perturbationes, durior paulo in coloribus. Huius pictura est, oppido capto ad matris morientis è vulnere mammam adrepens infans: intelligitúrque sentire mater, & timere ne emortuo lacte sanguinem infans lambat. Quam tabulam Alexander Magnus transtulerat Pellam in patriam suam. Idem pinxit prælium cum Persis, centum homines ea tabula complexus, pactúsque in singulos minas denas à tyranno Elatensium Mnasone. Pinxit & currentes quadrigas, & supplicantem penè cum voce: & venatores cum captura, & Leontionem pictorem, & Anapauomenen propter fratris amorem morientem. Item Liberum patrem & Ariadnen, spectatos Romæ in æde Cereris: Tragœdum & Puerum, in Apollinis: cui tabulæ gratia interiit pictoris inscitia, cuius tergendam eam mandauerat M. Iunius Prætor sub die ludorum Appollinarium. Spectata est & in æde Fidei in Capitolio imago senis cum lyra puerum docentis. Pinxit & ægrum sine fine laudatum, Qua in arte tantum valuit, vt Attalus rex vnam tabulam eius centum talentis emisse tradatur. Simul vt dictum est, & Protogenes floruit. Patria ei Caunus, gentis Rhodiis subiectæ. Summa eius paupertas initio, artísque summa intẽtio, & ideo minor fertilitas. Quis eum docuerit, non putant constare. Quidam & naues pinxisse vsque ad annum quinquagesimum argumentum esse, quòd cum Athenis celeberrimo loco Mineruæ delubro propy-

læon pingeret, vbi fecit nobilem Paralum &
a Hemionida, quam quidam Nausicam vocant, adiecerit paruulas naues longas in iis, quæ pictores parerga apellant, vt appareret, à quibus initiis ad arcem ostentationis opera sua peruenissent. Palmam habet tabularum eius Ialysus, qui est Romæ, dicatus in templo Pacis, quem cùm pingeret, traditur madidis lupinis vixisse, quoniam simul famem sustinerent & sitim ne sensus nimia dulcedine obstrueret. Huic picturæ quatuor colorem induxit subsidio iniuriæ & vetustatis, vt decedēte superiore inferior succederet. Est in ea canis mirè factus, vt quem pariter casus & ars pinxerit. Non iudicabat se exprimere in eo spumam anhelantis posse, cum in reliqua omni parte quod (difficillimum erat) sibi ipse satis fecisset. Displicebat autem ars ipsa: nec minui poterat, & videbatur nimia, ac longius à veritate discedere, spumáque illa pingi non ex ore nasci, anxio animi cruciatu, cum in pictura verum esse, non verisimile vellet: absterserat sæpius mutauerátque penicillum, nullo modo sibi approbans. Postremo iratus arti, quod intelligeretur, spongiam eam impegit inuiso loco tabulæ, & illa reposuit ablatos colores qualiter cura optabat: fecítque in pictura fortuna naturam. Hoc exemplo similis & Nealcem successus in spuma equi similiter spongia impacta secutus dicitur, cùm pingeret popyzonta retinentem equum. Canem ita Protogenes monstrauit & fortuna. Propter hunc Ialysum, ne cremaret tabulas. Demetrius rex cum ab ea parte sola posset Rhodum capere, non incendit, parcentémque

a Hermionidem, quam quidā Naxiā, *vel* Naxicā *Tur.*

quę picturæ fugit occasio victoriæ. Erat tunc Protogenes in suburbano hortulo suo, hoc est, Demetrij castris. Neque interpellatus præliis inchoata opera intermisit omnino, sed accitus à rege interrogatúque, qua fiducia extra muros ageret, respondit, scire se illi cum Rhodiis bellum esse, non cum artibus. Disposuit ergo rex in tutelam eius stationes, gaudens quòd posset manus seruare, quibus iam pepercerat: & ne sæpius auocaret, vltro ad eum venit hostis: relictísque victoriæ suæ votis, inter arma & murorum ictus spectauit artificem. Sequitúrque tabulam eius temporis hæc fama, quòd eam Protogenes sub gladio pinxerit. Satyrus hic est, quem Anapauomenon vocant, ne quid desit temporis eius securitati, tibias tenens. Fecit & Cydippen, Tlepolemon, Philiscum Tragœdiarum scriptorem meditantem, & athletam, & Antigonum regem, & imaginem matris Aristotelis Philosophi: qui etiam suadebat vt Alexandri Magni opera pingeret, propter æternitatem rerum. Impetus animi & quædam artis libido in hæc potiùs eum tulere. Nouissimè pinxit Alexandrum, ac Pana. Fecit & signa ex ære, vt diximus. Eadem ætate fuit Asclepiodorus, quem in symmetria mirabatur Appelles. Huic Mnason tyrannus pro duodecim Diis dedit in singulos mnas trecenas: idémque Theomnesto in singulos heroas mnas centenas. His annumerari debet Nicomachus, Aristodemi filius ac discipulus. Pinxit hic raptum Proserpinæ: quæ tabula fuit in Capitolio in Mineruæ delubro supra ædiculam Iuuentutis. Et in eodem Capitolio alia, quam Plancus Imperator posue-

rat, Victoria quadrigam in sublime rapiens. Hic primus Vlixi addidit pileum. Pinxit & Apollinem & Dianam, Deûmque matrem in leone sedentem: item nobiles Bacchas arreptantibus Satyris: Scyllámque, quæ nunc est Romæ in templo Pacis. Nec fuit alius in ea arte velocior. Tradunt nanque conduxisse pingendum ab Aristrato Sicyoniorum tyranno, quod is faciebat Telesti poetæ monumentum, præfinito die, intra quem peragеretur, nec multò antè venisse, tyranno in pœnam accenso: paucísque diebus absoluisse celeritate & arte mira. Discipulos habuit Aristidem fratrem, & Aristoclem filium, & Philoxenum Eretrium, cuius tabula nullis postferenda, Cassandro regi picta, continuit Alexandri prælium cum Dario. Idem pinxit & lasciuiam, in qua tres Sileni comessantur. Hic celeritatem præceptoris secutus, breuiores etiamnum quasdam picturæ vias & compendiarias inuenit. Annumeratur his & Nicophanes, elegans & concinnus, ita vt vetusta opera pingeret propter æternitatem rerum, impetuosi animi: & cui pauci comparentur. Cothurnus ei & grauitas artis. Multum à Zeuxide & Apelle abest Apellis discipulus Perseus, ad quem de hac arte scripsit, qui huius fuit ætatis. Aristidis Thebani discipuli fuerunt & filij, Niceros, & Aristippus, cuius est Satyrus cũ scypho coronatus. Discipuli eius fuerunt Antorides & Euphranor, de quibus mox dicemus. Nanque sub:exi par est *a* minoris picturæ celebres in penicillo, è quibus fuit Pyreicus arte paucis postferendus: proposito nescio an destruxerit se, quoniam humilis quidem secutus, humilitatis tamen summam adeptus est glo-

a *Al. leg.* in minori Pictura celebres penicillo

gloriam. Tonstrinas sutrináſque pinxit, & asellos & obſonia ac similia, ob hoc cognominatus Ryparographos, in iis conſummatæ voluptatis. Quippe eæ pluris væniere, quàm maximè multorum. E diuerſo meniana, inquit Varro, omnia operiebat Serapionis tabula ſub veteribus. Hic ſcenas optime pinxit, ſed hominem pingere non potuit. Contrà Dionyſius nihil aliud, quàm homines pinxit, ob id Anthropographus cognominatus. Parua & Callicles fecit: item Calaces comicis tabellis: vtraque Antiphilus. Nam & Heſionam nobilem pinxit, & Alexandrum ac Philippum: cum Minerua, qui ſunt in ſchola in Octauiæ porticibus: & in Philippi Liberum patrem, Alexandrum puerum, Hippolytum tauro emiſſo expaueſcentem: in Pompeia verò Cadmum & Europen. Idem iocoſo nomine Gryllum ridiculi habitus pinxit. Vnde hoc genus picturæ grylli vocantur. Ipſe in Ægypto natus didicit à Cteſidemo. Decet non ſileri & Ardeatis templi pictorem, præſertim ciuitate donatum ibi & carmine, quod eſt in ipſa pictura his verſibus:

Dignis digna loca picturis condecorauit,
Regina Iunonis ſuprema coniugis templum,
Marcus Ludius Elotas Ætolia oriundus,
Quem nunc & poſt ſemper ob artem hanc Ardea laudat.

Ea ſunt ſcripta antiquis literis Latinis: non fraudando & Ludio Diui Auguſti ætate, qui primus inſtituit amœniſſimam parietum picturam, villas, & porticus, ac topiaria opera, lucos, nemora, colles, piſcinas, euripos, amnes, litora, qualia quis optarat, varias ibi obambulantium ſpecies, aut nauigantium, terráque

villas adeuntium aſellis aut vehiculis. Iam piſcantes aucupantéſque, aut venantes, aut etiam vindemiantes. Sunt in eius exemplaribus nobiles paluſtri acceſſu villę: ſuccollantium ſpecie mulieres labentes trepidæque feruntur: plurimæ prætereà tales argutiæ, facetiſſimi ſales. Idémque ſubdialibus maritimas vrbes pingere inſtituit, blandiſſimo aſpectu minimóque impendio. Sed nulla gloria artificum eſt, niſi eorum qui tabulas pinxere: eóque venerabilior apparet antiquitas. Non enim parietes excolebant dominis tantum: nec domos vno in loco manſuras, quæ ex incendiis rapi non poſſent. Caſula Protogenes contentus erat in hortulo ſuo. Nulla in Appellis tectoriis pictura erat. Nondum libebat parietes totos pingere. Omnis eorum ars vrbibus excubabat: pictórque res communis terrarum erat. Fuit & Arellius Romæ celeber, paulò ante Diuum Auguſtum, niſi flagitio inſigni corrupiſſet artem, ſemper alicuius fœminæ amore flagrans, & ob id Deas pingens, ſed dilectarum imagine. Itaque in pictura eius ſcorta numerabãtur. Fuit & nuper grauis ac ſeuerus, idémque floridus, humilis rei pictor, Amulius. Huius erat Minerua, ſpectãtem aſpectans, quacunque aſpiceretur. Paucis diei horis pingebat, id quoque cum grauitate, quòd ſemper rogatus, quãquam in machinis. Carcer eius artis domus aurea fuit: & ideo non extant exempla alia magnopere. Poſt eum fuere in autoritate Cornelius. Pinus & Actius Priſcus, qui Honoris, & Virtutis ædes Imperatori Veſpaſiano Auguſto, reſtituenti pinxerunt: ſed Priſcus antiquis ſimilior.

De

De anium cantu compescendo, & quis encausto & penicillo primus lacunaria & cameras pinxerit, sparsimque pretia mirabilia picturarum.

CAP. XI.

NOn est omittenda in picturæ mentione celebris circa Lepidum fabula. Siquidem in Triumuiratu quodam loco deductus à magistratibus in nemorosum hospitium, minaciter cum iis postero die expostulauit, somnum ademptum sibi volucrum concentu. At illa draconem in longissima membrana depictum circundedere loco: eóque terrore aues tum siluisse narratur, & posteà cognitum est ita posse compesci. Ceris pingere, ac picturam inurere quis primus excogitauerit, non constat. Quidam Aristidis inuentum putant, posteà consummatum à Praxitele. Sed aliquãto vetustiores encausticæ picturę extitere, vt Polygnoti & Nicanoris & Arcesilai Pariorum Lysippus quoq; Æginæ picturæ suæ inscripsit ἐνέκαυσεν, quod profectò non fecisset, nisi encaustica inuenta. Pamphilus quoque Apellis præceptor non pinxisse tantùm encaustica, sed etiam docuisse traditur Pausiam Sicyoniũm primum in hoc genere nobilem. Brietis filius hic fuit eiusdémque, primò discipulus. Pinxit & ipse penicillo parietes Thespiis, cùm reficerentur, quondam à Polygnoto picti, multúmque comparatione superatus existimabatur, quoniam non suo genere certasset. Idem & lacunaria primus pingere instituit: nec cameras ante eum taliter adornari mos fuit. Paruas pingebat tabellas maximéque pueros. Hoc æmuli eum interpretabantur facere, quoniam tarda picturæ ratio esset illa, Quamobrem arti * da- *additurus

turus & celeritatis famam, absoluit vno die tabellam, quæ vocata est hemeresios, puero picto. Amauit in iuuenta Glyceram municipem suam inuentricem coronarum, certandóque imitatione eius, ad numerosissimam florum varietatem perduxit artem illam. Postremò pinxit illam sedentem cum corona, quæ è nobilissimis eius tabula appellata est stephanoplocos, ab aliis stephanopolis, quoniam Glycera venditando coronas sustentàuerat paupertatem. Huius tabulæ exemplar, quod apographon vocant, L. Lucullus duobus talentis emit à Dionysio Athenis. Pausias autem fecit & grandes tabulas, sicut spectatam in Pompeij porticibus boum immolationem. Eam enim picturam primus inuenit, quam posteà imitati sunt multi, æquauit nemo. Ante omnia cùm longitudinem bouis ostendere vellet, aduersum eum pinxit, non transuersum: vnde & abundè intelligitur amplitudo. Dein cùm omnes quæ volunt eminentia videri candicantia faciant, colorémque condiant nigro: hic totum bouem atri coloris fecit, vmbræque corpus ex ipsa dedit, magna prorsus arte in æquo extantia ostendens, & in confracto solida omnia. Sicyone & hic vitam egit, diúque fuit illa patria picturæ. Tabulas inde è publico omnes propter æs alienum ciuitatis addictas, Scauri Ædilitas Romam transtulit. Post eum eminuit longè ante omnes Euphanor Isthmius, Olympiade centesima quarta, idem qui inter fictores dictus est à nobis. Fecit & colossos & marmora, ac scyphos scalpsit: docilis ac laboriosus ante omnes, & in quocunque genere excellens ac sibi æqualis. Hic primus videtur ex-

pressisse dignitates heroum, & vsurpasse symmetriam. Sed fuit vniuersitate corporum exilior, capitibus articulísque grandior. Volumina quoque composuit de symmetria & coloribus. Opera eius sunt, equestre prælium, duodecim Dij : Theseus, in quo dixit, eundem apud Parasium rosa pastum esse, suum verò carne. Nobiles eius tabulæ Ephesi, Vlixes simulata vesania bouem cum equo iungens, & palliati cogitantes, dux gladium condens. Eodem tempore fuit & Cydias, cuius tabularum Argonautas H-S. cxliiij. Hortésius orator mercatus est, eíque ædem fecit in Tusculano suo. Euphranoris autem discipulus fuit Antidotus. Huius est clypeo dimicans Athenis, & luctator, tibicénque inter pauca laudatus. Ipse diligentior, quàm numerosior, & in coloribus seuerus, maximè inclaruit discipulo Nicia Atheniensi, qui diligentissimè mulieres pinxit. Lumen & vmbras custodiuit, atque vt eminerêt è tabulis picturæ, maximè curauit. Opera eius, Nemea aduecta ex Asia Romam à Syllano, quam in Curia diximus positam : item Liber pater in æde Concordiæ : Hyacinthus, quem Cæsar Augustus delectatus eo secum deportauit Alexandria capta : & ob id Tiberius Cæsar in templo eius dicauit hanc tabulam : & Diana. Ephesi verò est Megabyzi sacerdotis Ephesiæ Dianæ sepulcrum : Athenis Necromantia Homeri. Hanc vendere noluit Attalo regi talentis sexaginta, potiúsque patriæ suæ donauit, abundans opibus. Fecit & grandes picturas, in quibus sunt Calypso, & Io, & Andromeda : Alexander quoque in Pompeij porticibus præcellens, & Calypso sedens. Huic quidem adscribuntur quadrupedes, Prosperrimè canes

expressit. Hic est Nicias, de quo dicebat Praxiteles interrogatus quæ maximè opera sua probaret in marmoribus, quibus Nicias manum admouisset: tantùm circunlitioni eius tribuebat. Non satis discernitur, alium eodem nomine, an hunc eundem quidam faciant Olympiade centesima duodecima. Niciæ comparatur, & aliquanto præfertur Athenion Maronites Glaucionis Corinthij discipulus, & austerior colore, & in austeritate iucundior, vt in ipsa pictura eruditio eluceat. Pinxit in templo Eleusine Phylarchum, Athenis frequentiam quam vocauere polygynæcon. Item Achillem virginis habitu occultatum. Vlixe deprehendente. Et in vna tabula, quáque maximè inclaruit, agasonem cum equo. Quod nisi in iuuenta obiisset, nemo ei compararetur. Est nomen & Heraclidi Macedoni. Initio naues pinxit, captóque rege Perseo Athenas cõmigrauit, vbi eodem tempore erat Metrodorus pictor, idémque philosophus, magnæ in vtraque scientia autoritatis. Itaque cùm L. Paulus deuicto Perseo petisset ab Atheniensibus, vt sibi quàm probatissimum philosophũ mitterent ad erudiendos liberos, itémque pictorem ad triumphum excolendum, Athenienses Metrodorum elegerunt, professi eundem in vtroque desiderio præstantissimum: quod ita quoque Paulus iudicauit. Timomachus Byzãtius Cæsaris Dictatoris in ætate Aiacem ei pinxit & Medeam, ab eo in Veneris Genitricis ædes positas, octoginta talentis venundatas. Talentum Atticum a XVI. taxat M. Varro. Timomachi æquè laudantur Orestes, Iphigenia in Tauris, Lecythiõ agilitatis exercitator, cognatio nobilium, palliati, quos dicturos pinxit, al-

a *Aliàs* X. VI. *hoc est*, dena riûm sex millibus, *quam lectionẽ agnoscit & Bud.* 4. *de Asse.*

terum

terum ſtantem, alterum ſedenté. Præcipuè tamen ars ei fuiſſe in Gorgone viſa eſt. Pauſiæ filius & diſcipulus Ariſtolaus è ſeueriſſimis pictoribus fuit: cuius ſunt Epaminondas, Pericles, Medea, Virtus, Theſeus: imago Atticæ plebis boum immolatio. Sunt quibus & Mechopanes eiuſdem Pauſiæ diſcipulus placeat diligentia, quam intelligāt ſoli artifices, aliàs durus in coloribus, ſed & multus. Nam Socrates iure omnibus placet. Taléſque ſunt eius picturæ, cum Æſculapio filiæ Hygia, Ægle, Panacea, Iaſo, & piger qui appellatur Ocnos ſpartum torquens, quod aſellus arrodit. Hactenus indicatis in genere vtroque proceribus, non ſilebuntur & primis proximi. Ariſtoclides, qui pinxit ædem Apollinis Delphis. Antiphilus puero ignem conflante laudatur, ac pulchra aliàs domo ſplendeſcente, ipſiúſque pueri ore: item lanificio, in quo properant omnium mulierum penſa: Ptolemæo venante. Sed & nobiliſſimo Satyro cum pelle pantherina, quem Apoſcoponta appellant. Ariſtophon Ancæo vulnerato ab apro cum ſocia doloris Aſtypale: numeroſáque tabula, in qua ſunt Priamus, Helena, Credulitas, Vlixes, Deiphobus, Dolon. Androbius pinxit Scyllin ancoras Perſicæ claſſis præcidentem: Artemon Danaen, mirantibus eam prædonibus: reginam Stratonicen, Herculem & Deianiram. Nobiliſſimas autem, quæ ſunt in porticibus Octauiæ, operibus. Herculem ab Oeta monte Doridos exuta mortalitate conſenſu Deorum in cælum euntem, Laomedontis circa Herculem & Neptunum Hiſtoriam. Alcimachus Dioxippum, qui pancratio Olympiæ citra pulueris

iactum (quod vocant aconiti) vicit: Cœnus stēmata. Ctesilochus Apellis discipulus petulanti pictura innotuit, Ioue Liberum parturiente depicto mitrato, & muliebriter ingemiscente inter obstetricia Dearum: Cleon Admeto: Ctesidemus Oechaliæ expugnatione & Laodamia: Clesides reginæ Stratonices iniuria. Nullo enim honore exceptus ab ea, pinxit volutantem cum piscatore, quem reginam amare sermo erat. Eámque tabulam in portu Ephesi proposuit: ipse velis raptus est. Regina tolli vetuit, vtriusque similitudine mirè expressa. Craterus comœdus Athenis in Pompeo pinxit: Eutychides bigam: regit Victoria. Eudorus scena spectatur; idem & ex ære signa fecit. Iphis Neptuno & Victoria. Abron Amicitiam & Concordiam pinxit; & Deorum simulacra. Leontiscus Aratum Victorem cum trophæo, psaltriam. Leon Sappho, Nicearchus Venerem inter Gratias & Cupidines: Herculem tristem insaniæ pœnitentia. Nealces Venerem, ingeniosus & solers in arte. Siquidem cùm prælium nauale Ægyptiorum & Persarum pinxisset, quod in Nilo, cuius aqua est, mari similis, factū volebat intelligi, argumento declarauit, quod arte non poterat. Asellum enim in litore bibentem pinxit, & crocodilum insidiantem ei. Oenias Syngenicon. Philiscus officinam pictoris, ignem conflante puero, Phalerion Scyllam: Simonides Agatharcum & Mnemosynen, Simus iuuenem requiescentem in officina fullonis, Quinquartus celebrātem: idémque Nemesin egregiam. Theodorus verò emungentem: idem ab Oreste matrem & Ægisthum interfici: bellúmque Iliacum pluribus tabulis, quod est Romæ in Philippi porticibus: & Cassandram,

andram, quæ est in Concordiæ delubro: Leontium Epicuri cogitantem: Demetrium regem. Theon Orestis insaniam, Thamyram citharœdum, Tauriscus Discobolum, Clytæmnestram, Paniscum, Polynicem regnum repetentem, & Capanea. Non omittetur inter hos insigne exẽplum. Nanq; Erigonus tritor colorum Nealcæ pictoris in tantum ipse profecit, vt celebrẽ etiam discipulum reliquerit Pasiam, fratrem Æginetæ fictoris. Illud verò perquàm rarum ac memoria dignum, etiam suprema opera artificum imperfectásque tabulas, sicut Irin Aristidis, Tyndaridas Nicomachi, Medeam Timomachi, & quam diximus Venerem Apellis in maiori admiratione esse, quàm perfecta. Quippe in iis lineamenta reliqua, ipsæque cogitationes artificum spectantur: atque id lenocinio commendationis dolor est: manus, cùm id agerent, extinctæ desiderantur. Sunt etiamnum non ignobiles quidem, in transcursu tamen dicendi, Aristonides, Anaxander, Aristobulus Syrus, Arcesilas Tisicratis filius, Corybas Nicomachi discipulus, Carmanides Euphranoris, Dionysodorus Colophonius, Diogenes, qui cũ Demetrio rege vixit. Euthymedes, Heraclides Macedo, Mydon Soleus *a* Pyromachi statuarij discipulus, Mnasitheus Sicyonius, Mnasitimus Aristonidis filius & discipulus, Nessus Abronis filius Polemon Alexandrinus, Theodorus Samius, & Stadius Nicosthenis discipuli, Xenon Neoclis discipulus Sicyonius. Pinxere & mulieres, Timarete Niconis filia Dianam in tabula, quæ Ephesi est antiquissimæ picturæ: Irene Cratini pictoris filia & discipula puellam quæ est Eleusine: Calypso senem & præstigiatorem Theodorum: Alcisthe-

a Philomachi. M. & Vet.

ne saltatorem: Aristarete Nearchi filia, & discipula Æsculapium. Lala Cyzicena perpetua virgo Marci Varronis iuuenta Romæ & penicillo pinxit, & cestro in ebore, imagines mulierum maximè, & Neápolitanũ in grandi tabula: suam quoque imaginem ad speculum. Nec vllius velocior in pictura manus fuit: artis verò tantum, vt multum manipretio antecederet, celeberrimos eadem ætate imaginum pictores Sopylon & Dionysium, quorum tabulæ pinacothecas implent. Pinxit & quædam Olympias, de qua hoc solum memoratur, discipulum eius fuisse Autobulum. Encausto pingendi duo fuisse antiquitus genera constat, cera, & in ebore cestro, id est, *a* viriculo, donec classes pingi cœpere. Hoc tertium accessit, resolutis igni ceris penicillo vtendi, quæ pictura in nauibus nec sole nec sale ventísque corrumpitur. Pingunt & vestes in Ægypto inter pauca mirabili genere, candida vel postquàm attriuere illinentes non coloribus, sed colorem sorbentibus medicamentis. Hoc cùm fecere, non apparet in velis: sed in cortinam pigmenti feruentis mersa, post momentum extrahuntur picta. Mirúmque, cùm sit vnus in cortina colos, ex illo alius atque alius fit in veste, accipiẽtis medicamenti qualitate mutatus. Nec posteà ablui potest. ita cortina non dubiè confusura colores si pictos acciperet, digerit eos ex vino, pingítque dum coquit. Et adustæ vestes firmiores fiunt, quàm si non vrerentur.

a vericulo, *Turn.*

Plasti-

Plastices primi inuentores, de simulacris, de vasis fictilibus, & pretio eorum.

CAP. XII.

De pictura satis superque contexuisse his & plasticen conueniat. Eiusdem operæ terræ fingere ex argilla similitudines, Dibutades Sicyonius figulus primus inuenit Corinthi filiæ opera: quæ capta amore iuuenis, illo abeunte peregrè, vmbram ex facie eius ad lucernam in pariete lineis circunscripsit, quibus pater eius impressa argylla typum fecit, & cum cæteris fictilibus induratum igni proposuit: eúmque seruatum in nymphæo, donec Corinthū Mummius euerteret, tradunt. Sunt, qui in Samo primos omnium plasticen inuenisse Rhœcum & Theodorum tradant, multo antè *a* Battiadas Corintho pulsos. Demaratum verò ex eadem vrbe profugum, qui in Hetruria Tarquinium Priscum regem populi Romani genuit, comitatos fictores Euchira & Eugrammum: ab iis Italiæ traditam plasticen. Dibutadis inuētum est rubricam addere, aut ex rubrica cretā fingere. Primúsque personas tegularum extremis imbricibus imposuit, quæ inter initia protypa vocauit. Posteà idem ectypa fecit. Hinc & fastigia templorum orta, propter hunc *b* plastæ appellati. Hominis autem imaginem gypso è facie ipsa primus omnium expressit, ceráque in eam formam gypsi infusa emendare instituit Lysistratus Sicyonius frater Lysippi, de quo diximus. Hic & similitudinem reddere instituit: antè eum quàm pulcherrimas facere studebant. Idem & de signis effigiem exprimere inuenit. Creuitque res in tantum, vt nulla signa statuæve sine argilla fierent. Quod apparet antiquiorē hanc

a Bacchiadas. *Dal.*

b *Aliàs* plasta appellata.

fuisse scientiam, quàm fundendi æris. Plastæ laudatissimi fuere Damophilus & Gorgasus. iidémque pictores: qui Cereris ædem Romæ ad circum maximum vtroque genere artis suæ excoluerunt, versibus inscriptis Græcè, quibus significarunt, à dextra opera Damophili esse à parte læua Gorgasi. Ante hanc ædem Thuscanica omnia in æeibus fuisse, autor est M. Varro. Ex hac, cùm reficeretur, crustas parietum excisas tabulis marginatis inclusas esse: Item signa ex fastigiis dispersa. Fecit & Chalcosthenes cruda opera Athenis, qui locus ab officina eius Ceramicos appellatur. M. Varro tradit sibi cognitum Romæ Posim nomine, à quo factas Romæ vuas, item pisces, ita vt non sit aspectu discernere à veris. Idem magnificat Arcesilaum L. Luculli familiarem, cuius proplasmata pluris vænire solita artificibus ipsis, quàm aliorum opera. Ab hoc factam Venerem Genitricem in foro Cæsaris, & priusquàm absolueretur, festinatione dedicandi positam. Deinde eidem à Lucullo HS. lx. signum Foelicitatis locatum, cui mors vtriusque inuiderit. Octauio equiti Romano cratera facere volenti, exemplar è gypso factum talento. Laudat & Pasitelem, qui plasticen matrem statuariæ scalpturæque & cælaturæ esse dixit, & cùm esset in omnibus his summus, nihil vnquam fecit, antequàm finxit. Prætereà elaboratam hanc artem Italiæ, & maximè Hetruriæ: Turianúmque à Fregellis accitum, cui locaret Tarquinius Priscus effigiẽ Iouis in Capitolio dicandam. Fictilem eum fuisse, & ideo miniari solitum: fictiles in fastigio templi eius quadrigas, de quibus sæpe diximus. Ab hoc eodẽ factum Herculem, qui hodiéque materiæ nomen

in vrbe retinet. Hæ enim tum effigies Deûm erant laudatissimæ. Nec pœnitet nos illorum, qui tales coluere. Aurum enim & argentũ ne Diis quidem conficiebant. Durant etiam nunc plerisque in locis talia simulacra. Fastigia quidem templorum etiam in vrbe crebra & municipiis mira cælatura, & arte æuique firmitate certiora auro, certè innocentiora. In sacris quidem etiam inter has opes hodie non murrhinis crystallinisve, sed fictilibus prolibatur sympuuiis: inenarrabili terræ benignitate, si quis singula æstimet, etiã vt omittantur in frugum, vini, pomorum, herbarum, fruticum, medicamentorum, metallorum generibus beneficia eius, quæque adhuc diximus, vel quæ assiduitate satiant figlinarum opera imbricib. tubulis, tegulisque ad balineas hamatis; vel ad tecta coctilib. laterculis frontatisque, aut quæ rota fiunt, etiam fictilibus doliis ad vina excogitatis, & ad aquas. Propter quę Numa rex septimum collegium figulorum instituit. Quin & defunctos sese multi fictilibus *a* doliis condi maluere, sicut M. Varro, Pythagorico modo in myrti & oleæ atque populi nigræ foliis. Maior quoque pars hominum terrenis vtitur vasis. Samia etiamnum in esculentis laudantur. Retinet hanc nobilitatem & *b*Aretium in Italia: & calicum tantum Surrentum, Asta, Pollẽtia: in Hispania Saguntum, in Asia Pergamum. Habẽt & Tralleis opera sua, & Mutina in Italia: quoniã & sic gentes nobilitantur. Hæc quoque per maria terrásque vltro citróque portãtur, insignib. rotæ officinis Erythris. Hodiéque in templo ostenduntur amphorę duæ propter tenuitatẽ cõsecratæ, discipuli magistríq; certamine, vter tenuiore humum duceret, Cois laus

a foliis. i. sepulchris. Dal. ex M. & Vos.

b. *Quidam legunt*, Erętum.

maxima, Hadrianis firmitas, nonnullis circa hoc seueritatis quoque exemplis. Q. Coponiū inuenimus ambitus damnatum, quia vini amphoram dedisset dono ei, cuius suffragij latio erat. Atque vt luxu quoque aliqua contingat autoritas figlinis, tripatinum, inquit Fenestella, appellabatur summa cœnatū lautitia. Vna erat murænarū, altera luporum, tertia myxonis piscis, inclinatis iā scilicet morib. vt tamen eos præferre Græciæ etiam Philosophis possimus. Siquidē in Aristotelis hæredum auctione lx. patinas væniisse traditur. Nam nos cùm vnā D C. Æsopi tragœdiarum histrionis in natura auium diceremus *a* sestertiis C. stetisse, nō dubito indignatos legentes. At Hercules; Vitellius in principatu suo *b* CC. sestertiis condidit patinā, cui faciendæ fornax in campis exædificata erat: quoniam eò peruenit luxuria, vt etiam fictilia pluris constēt, quàm murrhina. Propter hanc Mutianus altero Consulatu suo *c*, in conquisitione exprobrauit patinarum paludes Vitellij Demoriæ, non illa fœdiore, cuius veneno Asprenati reo Cassius Seuerus accusator obiiciebat interisse cxxx. conuiuas. Nobilitantur iis oppida quoque, vt Rhegium, & Cumæ. Samia testa Matris Deûm sacerdotes, qui galli vocātur, virilitatem amputant, nec aliter citra perniciem, si M. Cælio credamus, qui linguam sic amputandam obiecit graui probro, tanquā & ipse iam tunc eidem Vitellio malediceret. Quid non excogitauit ars? fractis etiam *d* testis vtendo sic vt firmius durent tusis calce addita, quæ vocant Signina. Quo genere etiam pauimenta excogitauit.

a Suprà l.10. cap.51. hanc Æsopi patinam taxat sestertiis. Unde & hic legē dum videtur, non C. *b* Decies sestertium. *c* hic legit Budaus, ex vetusto quodā codice. *Vide ipsum li. 4. de Asse.* *d* In cōcione. *d* testis tusis addita calce vtitur vt firmiùs durent, quæ vocāt, &c. *Dal.*

Terræ varietates, & de puluere Puteolano, & aliis terræ generibus, quæ in lapidem vertuntur.

CAP. XIII.

VErùm & ipsius terræ sunt alia segmenta. Quis enim satis miretur, pessimã eius partem, ideóque puluerem appellatum in Puteolanis collibus, opponi maris fluctibus, mersúmque protinus fieri lapidem vnum inexpugnabilem vndis, & fortiorem quotidie, vtique si Cumano misceatur cæmento. Eadem est terræ natura & in Cyzicena regione: sed ibi nõ puluis, verùm ipsa terra qualibet magnitudine excisa & demersa in mare lapidea extrahitur. Hoc idẽ circa Cassandriam produnt fieri: & in fonte Gnidio dulci intra octo menses terram lapidescere. Ab Oropo quidẽ Aulidem vsq; quicquid terræ attingitur mari mutatur in saxa. Nõ multum à puluere Puteolano distat è Nilo harena tenuissima sui parte, non ad sustinenda maria fluctúsque frangendos, sed ad debellanda corpora palæstræ studiis. Inde certè Patrobio, Neronis principis liberto, aduehebatur. Quin & Leonato & Cratero ac Meleagro Alexandri Magni ducibus sabulum hoc portari cum reliquis militaribus commerciis reperio. Plura de hac parte non sum dicturus, non Hercules magis quàm de terræ vsu in ceromatis, quibus exercendo iuuentus nostra corpora, vires animorum perdidit.

De parietibus formaceis, & lateritiis, & eorum ratione. CAP. XIIII.

QVid? non in Africa Hispaniáque ex terra parietes, quos appellant formaceos, quoniã in forma circundatis vtrinq; duab. tabulis

inferciuntur veriùs, quã instruuntur, æuis durant, incorrupti imbribus, ventis, ignibus, omníque cæmento firmiores: Spectat etiam nunc speculas Annibalis Hispania, terrenásq; turres iugis montium impositas. Hinc & cæspitum natura, castrorũ vallis accõmodata, contra fluminum impetus aggeribus. Illini quidem crates parietum luto, & lateribus crudis extrui, quis ignorat? Lateres nõ sunt è sabuloso, neq; harenoso, multóque minus calculoso ducendi solo, sed è cretoso & albicante, aut ex rubrica, vel si iam ex sabuloso, è masculo certè. Finguntur optimè vere: nam solstitio rimoso fiunt. Ædificiis non nisi bimos probant. Quin & intritam ipsam eorum, priùs quàm fingatur, macerari oportet. Genera eorum tria: didoron, quo vtimur, longum sesquipede, latũ pede: alterum tetradoron: tertium pentadoron: Græci enim antiqui doron palmum vocabant, & ideo dora munera, quia manu darẽtur. Ergo à quatuor & quinque palmis, prout sunt, nominantur. Eadem est latitudo. Minore in priuatis operibus, maiore in publicis vtuntur in Græcia. Pitanæ in Asia, & in vlterioris Hispaniæ ciuitatibus Massia & Calento fiunt lateres, qui siccati non merguntur in aqua. Sunt enim è terra pumicosa, cùm subigi potest, vtilissima. Græci, præterquàm vbi è silice fieri poterat structura, parietes lateritios prætulere. Sunt enim æterni, si ad perpendiculum fiant, ideo & in publica opera & regias domos adduntur. Sic struxere murum Athenis, qui ad montem Hymettum spectat: sic *a* Patris ædes Iouis & Herculis, quamuis lapideas columnas & epistylia circundarent: domum Trallibus regiam Attali: item Sardibus Crœsi, quam gerusian fecere:

a Martis ædem. M.

cere: Halicarnassi Mausoli: quæ etiam nunc durant. Lacedæmone quidem excisum lateritiis parietibus opus tectorium propter excellentiam picturæ ligneis formis inclusum, Romā deportauere in Ædilitate ad comitium exornandum Muræna & Varro. Quod opus cùm per se mirum esset translatum tamē magis mirabantur. In Italia quoque lateritius murus Aretij & Meuaniæ est. Romæ non fiūnt talia ædificia, quia sesquipedalis paries non plus quā vnam contignationem tolerat. Cautúmq; est, ne communis crassior fiat, nec intergerinorum ratio patitur.

De sulphure, alumine, & generibus eorum, & medicinæ. CAP. XV.

HÆc sint dicta de lateribus. In terræ autem reliquis generibus vel maximè mira natura est sulphuris, quo plurima domantur. Nascitur in insulis Æoliis inter Siciliam & Italiam, quas ardere diximus. Sed nobilissimum in Melo insula. In Italia quoque inuenitur, in Neapolitano Campanóque agro, collibus qui vocantur Leucogæi. Quod est cuniculis effossum, perficitur igni. Genera quatuor: viuum: quod Græci apyron vocant, nascitur solidum, hoc est glebosum. Eo solo ex omnibus generibus Medici vtuntur. Cætera enim liquore constant, & conficiuntur oleo incocta. Viuum autem effoditur, translucétque, & viret. Alterum genus appellant glebam, fullonum tantùm officinis familiare. Tertio quoque generi vnus tātùm est vsus ad suffiendas lanas, quoniam candorem tātùm molliciémque confert. a Egula vocatur hoc genus. Quarto autē ad ellychnia maximè conficiēda. Cætero tanta vis est, vt morbos comitiales

a Eglula, M. forìè Æglula Χοπὸ τῆς αἴγλης.

deprehendat nidore, impositum igni. Lusit & Anaxilaus eo, candens in *a* calice nouo, prunáque subdita circunferens, exardescentis repercussu pallorem dirum, velut defunctorum, offundente *b* conuiuiis. Natura eius calfacit, concoquit: sed & discutit collectiones corporum: ob hoc talibus emplastris malagmatísque miscetur. Renibus quoque & lumbis in dolore cum adipe, mirè prodest impositum. Aufert & lichenas à facie cum terebinthi resina, & lepras. Harpacticon vocatur à celeritate auellendi, auelli enim subinde debet. Prodest & suspiriosis linctum. Purulenta quoque extussientibus, & contra scorpionum ictus. Vitiligines viuum nitro mistum, atque ex aceto tritum & illitum tollit: item lendes in palpebris, aceto sandarachato admisto. Habet & in religionibus locum ad expiandas suffitu domos. Sentitur vis eius & in aquis feruentibus. Neque alia res faciliùs accēditur: quo apparet ignium vim magnam etiam inesse. Fulmina & fulgura quoque sulphuris odorem habent: ac lux ipsa eorum sulphurea est. Et bituminis vicina est natura, alibi limus, alibi terra: limus è Iudææ lacu, vt diximus, emergēs: terra in Syria circa Sidonem oppidum maritimum. Spissantur hæc vtraque, & in densitatem coeunt. Est verò liquidum bitumē, sicut Zacynthium, & quod à Babylone inuehitur. Ibi quidem & candidum gignitur. Liquidum est & Apolloniaticum, quæ omnia Græci pissasphalton appellāt ex argumento picis & bituminis. Gignitur & pingue liquorísq; oleacei *c* in Sicilia Agragantino fonte inficiens riuū. Incolæ id harundinū paniculis colligunt, citissimè sic adhęrescens. Vtuntur eo ad lucernarū lumina olei vi-

ces:

a candenti calice, *Vet.*

b conuiuis, *Vet.*

c in Agragātino Siciliæ agro fontib. innatans. *Dal. ex Diosc.*

ce:itē ad ſcabiem iumētorū. Sunt qui & naphtham, de qua in ſecundo diximus volumine, bituminis generi aſcribant. Verum ardens eius vis ignium naturæ cognata, procul ab omni vſu abeſt. Bituminis probatio, vt quàm maximè ſplēdeat, ſitq; ponderoſum ac graue: a leue autem modicè, quoniā adulteratur pice. Vis, quæ ſulphuris, ſiſtit, diſcutit, cōtrahit, glutinat. Serpentes nidore fugat accenſum. Ad ſuffuſiones oculorum & albugines Babyloniū efficax traditur: itē ad lepras, lichenas, pruritúſque corporū. Illinitur & podagris. Omnia autem eius genera incommodos oculorum pilos replicāt. Dentium doloribus medentur ſimul cū nitro illita. Tuſſim veterem & anhelitus cum vino potum emendat. Dyſentericis etiam datur eodem modo, ſiſtitque aluum. Cum aceto vero potum diſcutit concretum ſanguinem, & detrahit. Mitigat lumborum dolores, itē articulorum. Cum farina hordeacea impoſitum, emplaſtrum peculiare facit ſui nominis. Sanguinem ſiſtit. Vulnera colligat. Glutinat neruos. Vtuntur etiam ad quartanas bituminis drachma, & hedyoſmi pari pondere cum myrrhæ obolo ſubacti. Comitiales morbos vſtum deprehendit. Vuluarū ſtrangulationes olfactum diſcutit cum vino & caſtoreo. Procidentia ſedis ſuffitu reprimit. Purgationes fœminarū in vino potum elicit. In reliquo vſu æramentis illinitur, firmátq; ea contra ignes. Diximus & tingi ſolitas ex eo ſtatuas & illini. Calcis quoque vſum præbuit, ita ferruminatis Babylonis muris. Placet & ferrariis fabrorū officinis tingendo ferro, clauorúmq; capitibus & multis aliis vſib. Nec minor, aut ab eo diſſimilis eſt aluminis opera, quod intelligitur ſalſugo terræ. Plura

a lene, M. læue, Vit.

& eius genera. In Cypro candidum & nigrum, exigua coloris differẽtia, cùm sit vsus magna: quoniam inficiendis claro colore lanis candidum liquidúmque vtilissimũ est, contráque fuscis aut obscuris nigrum. Et aurum nigro purgatur. Fit autem omne ex aqua limóq;, hoc est, terræ exudantis natura. Corriuatum hyeme ę-stiuis solib. maturatur. Quod fuerit ex eo præcox, cãdidius fit. Gignitur autẽ in Hispania, Ægypto, Armenia, Macedonia, Põto, Africa: insulis Sardinia, Melo, Lipara, Strongyle. Laudatissimũ in Ægypto, proximũ in Melo. Huius quoque duę species, liquidum spissúmque. Liquidi probatio, vt sit lympidum lacteúmque, sine offensis fricãtium, cum quodã igniculo caloris. Hoc phorimon vocant. An sit adulteratum deprehenditur succo Punici mali. Syncerum. n. mistura ea nigrescit. Alterum genus est pallidæ & scabræ naturæ, & quod inficitur galla. Ideóque hoc vocant paraphoron. Vis liquidi aluminis astringere. Indurare, rodere. Melle admisto sanatoris hulcera, papulas, pruritúsq; Hæc curatio fit in balineis duabus mellis partib. tertia aluminis. Virus alarum sudorésque sedat. Sumitur pilulis contra lineis vitia, pellẽdúmq; pruritum ac per vrinã sanguinẽ. Emendat & scabiem nitro ac melanthio admistis. Concreti aluminis vnum genus schiston appellant Græci, in capillamenta quædam canescentia dehiscens. Vnde quidam trichitin potiùs appellauere. Hoc fit è lapide, *a* ex quo & chalcitin vocant: vt sit sudor quidam eius lapidis in spumã coagulatus. Hoc genus aluminis siccat, minúsque sistit humorẽ inutilẽ corporibus. Sed auribus magnopere prodest infusum, vel illitum, vel oris hulceribus, dentibúsque, si saliua

a & quod chalcitin vocant, sudor, &c. coagulatus est, *M.*

si saliua cum eo commisceatur. Et oculorum medicamentis inseritur aptè, verendísque sexus. Coquitur in patinis, donec liquari desinat. Interioris est alterum generis, quod strongylen vocant. Duo eius species, fungosum atque omni humore dilui facile: quod in totum damnatur. Melius pumicosum, & foraminum fistulis spongiæ simile, rotundúmque natura, candido proprius, cum quadam pinguitudine sine harenis friabile, nec inficiens nigritia. Hoc coquitur per se carbonibus puris, donec cinis fiat. Optimum ex omnibus quod melinum vocant ab insula Melo, vt diximus. Nulli vis maior neque adstringendi, neque denigrandi, neque indurandi. Nullum spissius. Oculorum scabritias extenuat: combustum vtilius epiphoris inhibendis. Sic & ad pruritus corporis. Sanguinem quoque sistit in totum foris illitum. Vulsis pilis ex aceto illitum, renascentem mollit lanuginem summam. Omnium generum vis in adstringendo: vnde nomen Græcis. Ob id oculorum vitiis aptissima sunt. Sanguinis fluxiones inhibet, cum adipe. Sic & infantium hulcera. Putrescentia hulcerum compescit cum adipe, & hydropicorum eruptiones siccat. Et aurium vitia cum succo Punici mali: & vnguium scabritias, cicatricúmque duritias & pterygia, perniones: Phagedænas hulcerum ex aceto, aut cum galla pari pondere cremata: lepras cum succo oleum: cum salis verò duabus partibus, vitia quæ serpunt: lendes & alia capillorum animalia, permistum aquæ. Sic & ambustis prodest, & furfuribus corporum cum a sero & a erugo & pice. Infunditur & dysentericis. Vuam quoque in ore comprimit, ac tonsillas. Ad omnia

ce Diosc.

quæ in cæteris generibus diximus, efficacia intelligitur ex Melo aduectum. Nam ad reliquos vsus vitæ in coriis laníſque perficiendis, quanti ſit momenti, ſignificatum eſt. Ab his per ſe omnia ad medicinas pertinentia terræ genera tractabimus.

De terra Samia & Eretria, & Chia, & Selinuſia, & a Pigniti, & Ampeliti medicina, a Pnigiti

CAP. XVI.

b Collyrió M. & Dioſc.

SAmiæ duæ ſunt, quæ b ſyropicon, & quæ aſter appellabatur. Prioris laus, vt recens ſit & leuis, linguæque glutinoſa. Altera glebosior, candida. Vtraque vritur, ac lauatur. Sunt qui præferant priorem. Proſunt ſanguinem expuentibus. Emplaſtríſque quæ ſiccandi cauſa componuntur, oculorum quoque medicamentis miſcētur. Eretria totidem differentias habet. Nanque & alba eſt, & cinerea, quæ præfertur in medicina. Probatur mollitie, & quod ſi æra præducantur, violaceum reddit colorem. Vis & ratio eius in medendo dicta eſt inter pigmenta. Lauatur omnis terra (in hoc enim loco dicemus) perfuſa aqua ſiccatáque ſolibus, iterum ex aqua trita ac repoſita, donec conſidat & digeri poſſit in paſtillos. Coquitur in calcibus crebro concuſſu. Eſt in medicaminibus & Chia terra candicans, effectus eius, qui Samiæ. Vſus ad mulierum maximè cutem. Item & Selinuſiæ. Lactei coloris eſt hæc, & aqua dilui celerrima. Eadémque lacte diluta & tectoriorum albaria interpolantur. c Piguitis Eretriæ ſimillima eſt, grandioribus tantùm glebis & glutinoſa, cui effectus idem qui Cimoliæ, infirmior tamen. Bitumini ſimillima eſt ampelitis. Experimentum eius, ſi ceræ modo accepto oleo liqueſcat

c Pnigitis Dioſc.

cat

cat,& si nigricans colos maneat tostæ. Vsus ad molliendum discutiendúmque. Ad hæc medicamentis additur, præcipuéque in callible pharis & inficiendis capillis.

Cretæ genera ad vestium vsus, Cimolia, Sarda, Vmbrica, saxum, argentaria. CAP. XVII.

CRetæ plura genera. Ex his Cimoliæ duo ad Medicos pertinentia, candidum, & ad purpurissimum inclinans. Vis vtrique ad discutiendos tumores, & sistendas fluxiones aceto assumpto. Paros quoque & parotidas cohibet: & lichenas illita pustulásque. Si verò aphronitrum & *a* nitrum adiiciatur & acetum, & pedum tumores sanat, ita vt in Sole curatio hæc fiat, vt post sex horas aqua salsa abluatur. Testium tumoribus *b* Cypria cera addita prodest. Et refrigerandi quoque natura cretæ est: sudorésque immodicos sistit illita. Atque ita papulas cohibet ex vino sumpta in balineis. Laudatur maximè Thessalica. Nascitur & in Lycia circa Bubonem. Est & alius Cimoliæ vsus in vestibus. Nam Sarda, quæ affertur è Sardinia, candidis tantùm assumitur, inutilis versicoloribus: & est vilissima omnium Cimoliæ generum: pretiosior Vmbrica, & quam vocant saxum. Proprietásque saxi, quod crescit in macerando: atque pondere emitur, illa mensura. Vmbrica non nisi poliendis vestibus assumitur. Neque enim pigebit hanc quoque partem attingere, cùm lex Metella extet fullonibus dicta, quam C. Flaminius. L. Æmilius Censores dedere ad populum ferendam. Adeò omnia maioribus curæ fuere. Ergo ordo hic est: primùm abluitur vestis Sarda: dein sulphure suffitur: mox desquamatur Cimolia,

a Cyprium *M.* alumen Cyprium *Dal.*
b Cyprino cerato *Dal.*

quæ est coloris veri. Fucatus enim deprehenditur, nigrescítque, & effunditur sulphure. Veros autem & pretiosos colores emollit Cimolia, & quodam nitore exhilarat contristatos sulphure. Candidis vestibus saxum vtilius à sulphure, inimicum coloribus. Græcia pro Cimolia Tymphaico vtitur gypso. Alia creta argentaria appellatur, nitorem argento reddens. Est & vilissima, qua Circum præducere ad victoriæ notam, pedésque vænalium trans mare aduectorum denotare instituerunt maiores. Talémque Publium mimicæ scenæ conditorem, & Astrologiæ consobrinum eius Manlium Antiochum, item Grammaticæ Taberium Erotem, eadem naue aduectos videre proaui.

Qui & quorum liberti præpotentes.

CAP. XVIII.

SEd quid hos refero aliquo literarum honore commendatos? Talem, in catasta videre Chrysogonum Syllæ, Amphionem Q. Catuli Heronem L. Luculli Demetrium Pompeij, Augéntque Demetrij, quãquam & ipsa Pompeij credita est: Hipparchum M. Antonij, Menam & Menecratem Sex. Pompeij, alióśque deinceps, quos enumerare iam non est, è sanguine Quiritium, & proscriptionum licentia ditatos. Hoc est insigne vænalitiis gregibus, opprobriúmque insolentis fortunæ: quod & nos adeò potiri rerum vidimus, vt Prætoria quoque ornamenta decerni à Senatu iubente Agrippina C. Cæsaris viderimus libertis: tantúmque non cum laureatis fascibus remitti illò, vnde cretatis pedibus aduenissent.

De

De terra ex Galata, terra Clupea, terra Balearica, terra Ebusitana.

CAP. XIX.

PRæterea sunt genera terræ proprietatis suæ de quibus iam diximus: sed & hoc loco reddenda natura. Et galata insula, & circa Clupeam Africæ, scorpiones necat: Balearis & Ebusitana serpentes.

C. PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE Liber XXXVI.

PROOEMIVM.

Natura lapidum, ac marmorum luxuria.

CAPVT I.

LAPIDVM natura restat, hoc est, præcipua morum insania, etiam vt gemmæ cum succinis, atque crystalli cum murrhinis sileantur. Omnia nanque, quæ vsque ad hoc volumen tractauimus hominum causa genita videri possunt. Montes natura sibi fecerat ad quasdam compages telluris visceribus densandas, simul ad impetus fluminum domandos, fluctúsque frangendos, ac minimè quietas partes coërcendas durissima sui materia. Cædimus hos, trahimúsque nulla alia, quàm deliciarum, causa, quos transcendisse quoque mirum fuit. In portento propè maiores habuere Alpeis ab Annibale exuperatas, & postea à Cimbris: nunc ipsæ cædun-

tur in mille genera marmorũ: promontoria aperiũtur mari, & rerũ natura agitur in planũ. Euehimus ea, quæ separandis gentibus pro terminis constituta erant, nauésque marmorum causa fiunt, ac per fluctus, sæuissimam rerum naturæ partem, huc illúcque portantur iuga montium, maiore etiamnum vesania, quàm cùm ad frigidos potus vas petitur in nubila, cælóque proximæ rupes cauantur, vt bibatur glacie. Secum quisque cogitet, quæ pretia horum audiat, quas vehi trahíque moles videat. Sed & quàm sine his multorum fuerit beatior vita, ad quámque multorum neces sit necesse ista facere, imò verius pati mortaleis, quos ad vsus, quásve ad voluptates alias, nisi vt inter maculas lapidum iaceant: ceu verò non tenebris noctium dimidiæ parti vitæ cuiusque gaudia hæc auferentibus. Ingens ista reputantem subit etiam antiquitatis rubor. Extant Censoriæ leges, glandia in cœnis, gliréisque, & alia dictu minora apponi vetantes. Marmora inuehi, & maria huius rei causa trãsiri, quæ vetaret, lex nulla lata est.

Quis primus marmor in publicis operibus ostenderit. CAP. II.

DIcat fortassis aliquis: non enim inuehebantur. Id quidem falsò. Trecentas lx. columnas M. Scauri Ædilitate ad scenam theatri temporarij & vix vno mense futuri in vsu, viderũt portari silentio legum. Sed publicis nimirum indulgentes voluptatibus. Id ipsum cur? aut qua magis via irrepunt vitia, quàm publica? Enimuero non alio modo in priuatos vsus illa venêre, ebora, aurum, gemmæ: aut quid omnino Diis relinquimus? Verùm esto, indulserint publicis voluptatibus, etiámne

tacuerunt maximas earum atque adeò duodequadragenûm pedum Lucullei marmoris in atrio Scauri collocari? Nec clam illud occultéque factum est. Satisdari sibi damni infecti egit redemptor cloacarum, cùm in Palatium extraherentur. Non ergo in tam malo exemplo moribus cauere vtilius fuerat, quàm tacere tantas moles in priuatam domum trahi præter fictilia Deorum fastigia?

Quis primus peregrino marmore columnas habuerit Romæ. CAP. III.

NEc potest videri Scaurus rudi & huius mali improuidæ ciuitati obrepsisse quodam vitæ rudimento. Iam enim L. Crassum Oratorem illum, qui primus peregrini marmoris columnas habuit in eodem Palatio, Hymettias tamen nec plures sex, aut longiores duodenûm pedum, M. Brutus in iurgiis ob id Venerem Palatinam appellauerat. Nimirum ista *a* omisere moribus victis: frustráque interdicta quæ vetuerant cernentes, nullas potiùs, quàm irritas esse leges maluerunt. Qui nos sequentur meliores nos esse probabunt. Quis enim tantarum hodie columnarum atrium habet? Sed priùs, quàm de marmoribus dicamus, hominum in iis præferenda dicemus pretia. Antè igitur artifices percensebimus.

a omisere. & moribus vitiis frustrainterdictaque &c.

Qui primùm laudati in marmore scalpendo, & quibus temporibus. CAP. IIII.

MArmore scalpendo primi omnium inclaruerunt Dipœnus & Scyllis geniti in Creta insula, etiamnum Medis imperantibus, priúsque quàm Cyrus in Persis regnare inciperet, hoc est, Olympiade circiter L. Ij Sycio-

nem se contulere, quæ diu fuit officinarum omnium metallorum patria. Deorum quorundam simulacra publicè locauerant Sicyonij, quæ priùs quàm absoluerentur, artifices iniuriam questi abierunt in Ætolos. Protinus Sycionios fames inuasit ac sterilitas, mœrórque dirus. Remedium petentibus Apollo Pythius affuturum respondit, si Dipœnus & Scyllis Deorum simulacra perfecissent. Quod magnis mercedib. obsequiisque impetratum est. Fuere autem simulacra ea Apollinis, Dianæ, Herculis, Mineruæ, quod è cælo posteà tactum est.

Nobilitates operum & artificum in marmore CXXVj. *de marmore Pario & Mausoleo.* CAP. V.

CVm ij essent, iam fuerant in Chio insula Malas sculptor, dein filius eius Micciades, ac deinde nepos Anthermus Chius, cuius filij Bubalus & Anthermus clarissimi in ea scientia fuere, Hipponactis Poëtæ ætate, quem certum est lx. Olympiade fuisse. Quod si quis horum familiam ad proauum vsque retro agat, inueniet artis eius originem cum Olympiadum origine cœpisse. Hipponacti notabilis fœditas vultus erat: quamobrem imaginem eius lasciuia locorum ij proposuere ridentium circulis. Quod Hipponax indignatus, amaritudinem carminum distrinxit in tantum, vt credatur aliquibus ad laqueum eos compulisse: quod falsum est. Complura enim in finitimis insulis simulacra posteà fecere, sicut in Delo, quibus subiecerunt carmen, non viribus tantum censeri Chium, sed & operibus Anthermi filiorum. Ostendunt & Iasij Dia-

Dianam manibus eorum factam. Et in ipsa Chio narrata est operis eorum Dianæ facies in sublimi posita, cuius vultum intrantes tristem, exeuntes exhilaratum putant: Romæ signa eorum sunt in Palatina æde Apollinis in fastigio, & omnibus ferè quæ Diuus Augustus fecit. Patris quoque eorum & Deli fuere opera, & in Lesbo insula. Dipœni quidem Ambracia, Argos, Cleone, operibus refertę fuere. Omnes autem tantùm candido marmore vsi sunt è Paro insula, quem lapidem cœpere lychnitem appellare, quoniàm ad lucernas in cuniculis cæderetur, vt autor est Varro, multis posteà candidioribus repertis, nuper etiam in Lunensium lapidicinis. Sed in Pariorum mirabile proditur, gleba lapidi vnius cuneis diuidentium soluta, imaginem Sileni intus extitisse. Non omittendum, hanc artem tanto vetustiorem fuisse, quàm Picturam aut statuariam, quarum vtraque cum Phidia cœpit lxxxiij. Olympiade, post annos circiter cccxxxij. Et ipsum Phidiam tradunt scalpsisse marmora. Venerémque eius esse Romæ in Octauiæ operibus eximiæ pulchritudinis. Alcamenem Atheniensem (quod certum est) docuit in primis nobilem cuius sunt opera Athenis complura in ædibus sacris, præclaráque Venus extra muros, quæ apellatur Aphrodite ἐν κήποις. Huic summam manum ipse Phidias imposuisse dicitur. Eiusdem discipulus fuit Agoracritus Parius, ei ætate gratus. Itaque è suis operibus pleraq; nomine eius donasse fertur. Certauere autem inter se ambo discipuli in Venere facienda. Vicítque Alcamenes non opere, sed ciuitatis suffragiis, contra peregrinum suo fauentis. Quare Ago-

racritus ea lege signum suum vendidisse traditur, ne Athenis esset, & appellasse Nemesim. Id positum est Rhamnunte Pago Atticæ, quod M. Varro omnibus signis prætulit. Est & in Matris magnæ delubro in eadem ciuitate Agoracriti opus. Phidiam clarissimum esse per omnes gentes, quæ Iouis Olympij famam intelligunt, nemo dubitat: sed vt meritò laudari sciant etiam qui opera eius nō viderunt, proferemus argumenta parua & ingenij tantùm. Neque ad hoc Iouis Olympij pulchritudine vtemur, non Mineruæ Athenis factæ amplitudine, cùm sit ea cubitorum xxvj. ebore hæc & auro constat: sed scuto eius, in quo Amazonum prælium cælauit intumescente ambitu parmæ, eiusdem concaua parte Deorum & gigantum dimicationem, in soleis verò Lapitharum & Centaurorum: adeò *a* momenta omnia, *a* compacta artis illius fuere: In base autem quod cælatum est, Pandoras genesin apellauit. Ibi Dij sunt. xxx. numero nascentes, Victoria præcipuè mirabili. Periti mirantur & serpentem, & sub ipsa cuspide æream sphingem. Hæc sunt obiter dicta de artifice nunquam satis laudato, simul vt noscatur illam magnificentiam æqualem fuisse & in paruis. Praxitelis ætatem inter statuarios diximus, qui marmoris gloria superauit etiam semet. Opera eius sunt Athenis in Ceramico, sed ante omnia, & non solum Praxitelis, verùm & in toto orbe terrarum. Venus, quam vt viderent multi, nauigauerunt Gnidum. Duas fecerat, simúlque vendebat, alteram velata specie, quam ob id quidem prætulerunt optione, quorum conditio erat, Coi, cùm alteram etiam in eodem pretio detulisset se-

a comperta *Vet.*
arti

seuerum id ac pudicum arbitrantes: reiectam Gnidij emerunt, immensa differentia famæ. voluit eam postea Gnidiis mercari rex Nicomedes, totum æs ciuitatis alienum, quod erat ingens, dissolutum se promittens. Omnia perpeti maluere, nec immerito, Illo enim signo Praxiteles nobilitauit Gnidum. Ædicula eius tota aperitur, vt conspici possit vndique effigies Deæ, fauente ipsa, vt creditur, facto. Nec minor ex quacunque parte admiratio est. Ferunt amore captum quendam, cùm delituisset noctu, simulacro cohæsisse, eiúsque cupiditatis esse indicem maculam. Sunt in Gnido & alia signa marmorea illustrium artificum, Liber pater Bryaxidis, & alter Scopæ, & Mineruæ: nec maius aliud Veneris Praxitelicæ specimen, quàm quòd inter hæc sola memoratur. Eiusdem est & Cupido obiectus à Cicerone Verri, ille propter quem Thespiæ visebantur, nunc in Octauiæ scolis positus. Eiusdem & alter nudus in Pario colonia Propontidis, par Veneri Gnidiæ nobilitate & iniuria. Adamauit enim eum Alchidas Rhodius, atque in eo quoque simile amoris vestigium reliquit. Romæ Praxitelis opera sunt, Flora, Triptolemus, Ceres in hortis Seruilianis, boni Euentus & bonæ Fortunæ simulacra in Capitolio: item & Mænades: & quas Thyadas vocant, & Caryatidas. & Sileni in Asinij Pollionis monumentis, & Apollo & Neptunus. Praxitelis filius Cephissodorus rei & artis hæres fuit. Cuius laudatum est Pergami symplegma, signum nobile, digitis corpori veriùs, quàm marmori, impressis. Romæ eius opera sunt Latona in Palatij delubro; Venus in Asinij Pollionis monumentis

& intra Octauiæ porticus in Iunonis æde Æsculapius ac Diana. Scopæ laus cum his certat. Is fecit Venerem & Pothon & Phaetontem, qui Samothraciæ sanctissimis ceremoniis coluntur. Item Apollinem Palatinum, Vestam sedentem laudatam in Seruilianis hortis, duásque chametæras circa eam, quarum pares in Asinij monumentis sunt, vbi & Canephorus eiusdem. Sed in maxima dignatione Cn. Domitij delubro in Circo Flaminio Neptunus ipse, & Thetis, atque Achilles, Nereides supra Delphinos & cete & hippocampos sedentes. Item tritones, chorúsque Phorici & pristes, ac multa alia marina, omnia eiusdem manus, præclarum opus etiam si totius vitæ fuisset. Nunc verò præter suprà dicta, quæque nescimus, Mars est etiamnum sedens colosseus eiusdem in templo Bruti Calliaci apud Circum eundem ad Labicanam portam eunti. Præterea Venus in eodem loco nuda Praxitelicam illam Gnidiam antecedens, & quencunque alium locum nobilitatura. Romæ quidem magnitudo operum eam obliterat, ac magni officiorum negotiorúmque acerui omnes à contemplatione talium abducunt, quoniam otiosorum & in magno loci silentio apta admiratio talis est. Qua de causa ignoratur artifex eius quoque Veneris, quam Vespasianus Imperator in operibus Pacis suæ dicauit, antiquorum dignam fama. Par hæsitatio est in templo Apollinis Sosiani, Nioben cum liberis morientem Scopas an Praxiteles fecerit: itẽ Ianus pater in suo templo dicatus ab Augusto ex Ægypto aduectus, vtrius manus sit, iam quidem & auro occultatus. Similiter in Curia Octauiæ quæritur de Cupedine fulmen

te-

tenente. Id demum affirmatur, Alcibiadem esse principem forma in ea ætate. Multa in eadem schola sine autoribus placent. Satyri quatuor, ex quibus vnus Liberum patrem palla velatus humeris præfert: alter Liberum similiter: tertius ploratum infantis cohibet: quartus cratere alterius sitim sedat: duæque Auræ velificantes sua veste. Nec minor quæstio est in Septis, Olympum & Pana Chironémque cum Achille qui fecerint, præsertim cũ capitali satisdatione fama iudicet dignos: Scopas habuit æmulos eadem ætate Bryaxin & Timotheum, & Leocharem, de quibus simul dicendum est, quoniam pariter cælauere Mausoleum. Sepulchrum hoc est ab vxore Artemisia factum Mausolo Cariæ regulo, qui obiit Olympiadis centesimæ anno secundo. Opus id vt esset inter septem miracula i j. maximè artifices fecere: Patet ab Austro & Septentrione sexagenos ternos pedes, breuius à frontibus, toto circuitu pedes quadringentos x j. attollitur in altitudinem x x v. cubitis: cingitur a columnis x x x v j. Ab Oriente cælauit Scopas, è Septentrione Bryaxis, à Meridie Timotheus, ab Occasu Leochares. Priúsque quàm peragerent, regina Artemisia, quæ mariti memoriæ id opus extrui iusserat, obiit. Non tamen recesserunt, nisi absoluto iam, id gloriæ ipsorum artísque monumentum iudicantes: hodiéque certant manus. Accessit & quintus artifex. Nanque supra pteron pyramis altitudine inferiorem æquauit, x x i i i j. gradibus in metæ cacumen se contrahens. In summo est quadriga marmorea, quam fecit Pythis. Hæc adiecta cxl. pedum altitudi-

a columnis xxxvj. Pteron vocauere Tar.

ne totum opus includit. Timothei manu Diana Romæ est in Palatio, Apollinis delubro, cui signo caput reposuit Aulanius Euander. In magna admiratione est & Hercules Menestrati : & a Hecate Ephesi in templo Dianæ post ædem, in cuius contemplatione admonent æditui parcere oculis, tanta marmoris radiatio est. Non postferuntur & Charites in propylæo Atheniensium , quas Socrates facit, alius ille quàm pictor, idem vt aliqui putant. Nam Myronis illius, qui in ære laudatur, anus ebria est Smyrnæ in primis inclyta. Pollio Asinius, vt fuit acris vehementiæ, sic quoque spectari monumenta sua voluit. In iis sunt Centauri nymphas gerentes, Archesitæ, Thespiades Cleomenis, Oceanus & Iupiter Entochi, Hippiades Stephani, Hermerotes Taurisci , non cælatoris illius, sed Tralliani. Iupiter hospitalis Pamphili Praxitelis discipuli. Zetus & Amphion ac Dirce & taurus, vinculúmque ex eodem lapide † Rhodo aduecta opera Apollonij & b Taurisci. Parentum ij certamen de se fecere Menecratem videri professi, sed esse naturalem Artemidorum. Eodem loco Liber pater Eutychidis laudatur : ad Octauiæ verò porticum Apollo Philisci Rhodij in delubro suo. Item Latona & Diana , & Musæ nouem ; & alter Apollo nudus. Eum, qui citharam in eodem templo tenet, Timarchides fecit. Intra Octauiæ verò porticus in æde Iunonis ipsam Deam Dionysius & Polycles: aliam Venerem eodem loco Philiscus. Cætera signa Praxiteles. Item Polycles & Dionysius Timarchidis filij Iouem, qui est in proxima æde, fecerunt. Pana & Olympum luctantes, eodem loco Heliodorus, quod est

a Hecale. *Pol.*

b Taurisci parentū. Ij *Manusc.*

est alterum in terris symplegma nobile: Venerem lauantem sese, Dædalum stantem Polycharmus. Ex honore apparet in magna autoritate habitum Lysiæ opus, quod in Palatio super arcum Diuus Augustus honori Octauij patris sui dicauit in ædicula columnis adornata. Id est quadriga currúsque, & Apollo ac Diana ex vno lapide. In hortis Seruilianis reperio laudatos, Calamidis Apollinem illius cælatoris, Dactylidis Pythias, Amphistrati Callisthenem historiarum scriptorem. Deinde multorum obscurior fama est, quorundam claritati in operibus eximiis obstante numero artificum, quoniam nec vnus occupat gloriam, nec plures pariter nũcupari possunt, sicut in Laocoonte, qui est in Titi Imperatoris domo, opus omnibus & picturæ & statuariæ artis præferendum. Ex vno lapide eum & liberos draconúmque mirabiles nexus de consilij sententia fecere summi artifices Agesander & Polydorus & Athenodorus Rhodij. Similiter Palatinas domos Cæsarum repleuere probatissimis signis Craterus cum Pythodoro, Polydectes cum Hermolao, Pythodorus alius cum Artemone, & singularis Aphrodisius Trallianus. Agrippæ Pantheum decorauit Diogenes Atheniensis: & Caryatides in columnis templi eius probantur inter pauca operum: sicut in fastigio posita signa, sed propter altitudinem loci minùs celebrata. Inhonorus est, nec in templo vllo Hercules, ad quem Pœni omnibus annis humana sacrificauerunt victima, humi stans, ante aditum porticus ad nationes: Sitæ fuere & Thespiades ad ædem Felicitatis, quarum vnam adamauit eques Romanus Iunius Pisciculus, vt tradit Varro: admi-

ratur & Pasiteles, qui & quinque volumina scripsit nobilium operum in toto orbe. Natus hic in Græciæ Italiæ ora, & ciuitate Romana donatus, cum iis oppidis, Iouem fecit eburneum in Metelli æde, quà campus petitur. Accidit ei, cùm in naualibus, vbi feræ Africanæ erant per caueam intuens leonem cælaret, vt ex alia cauea panthera erumperet, nō leui periculo diligentissimi artificis. Fecisse opera complura dicitur, sed quæ fecerit, nominatim nō refertur. Arcesilaum quoque magnificat Varro, cuius se marmoream habuisse leænam tradit, aligerósque ludentes cum ea Cupidines, quorum alij religatam tenerent, alij è cornu cogere bibere, alij calcearent soccis omnes ex vno lapide. Idem & à Coponio xiiij. nationes, quæ sunt circa Pompeij, factas autor est. Inuenio & Canachum laudatum inter statuarios, fecisse marmorea. Nec Sauron atque Batrachum obliterari conuenit, qui fecere templa Octauiæ porticibus inclusa natione ipsi Lacones. Quidam & opibus præpotentes fuisse eos putant, ac sua impensa construxisse, inscriptionem sperantes. Qua negata, hoc tamen alio loco & modo vsurpasse. Sunt certè etiamnum in columnarum spiris insculpta nominum eorum argumento, rana atque lacerta. In Iouis æde extitisse picturam, cultúsque reliquos omnes fœmineis argumentis constat. Etenim facta Iunonis æde cum inferrentur signa, permutasse geruli traduntur: & id religione custoditum, velut ipsis Diis sedem ita partitis. Ergo & in Iunonis æde cultus est, qui Iouis esse debuit. Sunt & in paruis marmoreis famam consecuti, Myrmecides, cuius quadrigam cum agi-

catore cooperuit alis musca: & Callicrates, cuius formicarum pedes atque alia membra peruidere non est.

Quando primùm marmorum in ædificiis vsus, & quis primus Romæ crustauerit parietes, & quibus ætatibus quæque marmora in vsum venerint, & quis primus marmora secuerit, & ratio secandi: de harena.

CAP. VI.

HÆc sint dicta de marmorum scalproribus, summáque claritate artificum: quo in tractatu subit mentem non fuisse tum autoritatem maculoso marmori: facere è Thasio, Cycladum insularum, æquè & è Lesbio: liuidius hoc paulo. Versicolores quidem maculas, & in totum marmorum apparatum Menander etiam diligentissimus luxuriæ interpres, primus & raro attigit. Columnis demum vtebantur in templis, nec lautitiæ causa (nondum enim ista intelligebantur) sed quia firmiores aliter statui non poterant. Sic est inchoatum Athenis templum Iouis Olympij, ex quo Sylla Capitolinis ædibus aduexerat columnas. Fuit tamen inter lapidem atque marmor differentia iam & apud Homerum. Dicit enim Paridis os marmoreo saxo percussum: sed hactenus, regias quoque domos, cùm laudatissimè præter æs, aurum, electrum, argentum, ebore tantùm adornans. Primum (vt arbitror) versicolores istas maculas Chiorum lapidicinæ ostenderunt, cùm extruerent muros, faceto in id M. Ciceronis sale: omnibus enim ostentabant, vt magnificum. Multo, inquit, magis mirarer, si Tiburtino lapide fecissetis. Et Herculis non fuisset picturæ honos vllus, non modò tantus, in aliqua marmorum autoritate. Secandi mar-

mor in cruſtas neſcio an Cariæ fuerit inuentum. Antiquiſſima, quod equidem inueniam, Halicarnaſſi Mauſoli domus Proconneſio marmore exculta eſt, lateritiis parietibus. Is obiit Olympiadis c. anno ij. vrbis Romæ anno cccij. Primum Romæ parietes cruſta marmoris operuiſſe totius domus ſuæ in Cælio monte Cornelius Nepos tradidit Mamurram Formiis natum, equitem Romanum, præfectum fabrorum C. Cæſaris in Gallia. Neque indignatio ſit tali autore inuenta re. Hic nanque eſt Mamurra Catulli Veronenſis carminibus proſciſſus, *a* quem, vt res eſt, domus ipſius clarius, quàm Catullus, dixit habere, quicquid habuiſſet Comata Gallia. Nanque adiecit *b* idem Nepos, eum primum totis ædibus nullam niſi è marmore columnam habuiſſe, omnes ſolidas è Caryſtio aut Lunenſi. Denique M. Lepidus Catuli in Conſulatu collega, primus omnium limina ex Numidico marmore in domo poſuit magna reprehenſione. Is fuit Conſul anno vrbis dclxvj. Hoc primum inuecti Numidici marmoris veſtigium inuenio, non in columnis tantùm cruſtiſve, vt Mamurra Caryſtium poſuit, ſed in maſſa ac viliſſimo liminum vſu. Poſt hunc Lepidum fermè quadriennio, L. Lucullus Conſul fuit, qui nomen (vt apparet ex re) Lucullеo marmori dedit, admodum delectatus illa, primúſque Romam inuexit, atrum alioqui, cùm cætera maculis aut coloribus cõmendentur. Naſcitur autem in Nili inſula, ſolúmque penè horum marmorum ab amatore nomen accepit. Inter hos primùm (vt arbitror) marmoreos parietes habuit ſcena M. Scauri, non facilè dixerim ſectos, an ſolidis glebis poſitos, ſicuti eſt hodie Iouis tonantis ædes in

a quem Metrodorus Scepſius clariùs *Scal.*

b *Has voces* idem Nepos *Scal. ex Pungit.*

Capitolio. Nondum enim secti marmoris vestigia inuenerat Italia. Sed quisquis primùm inuenit secare, luxuriámque diuidere, importuni ingenij fuit. Harena hoc fit, & ferro videtur fieri, serra in prætenui linea premente harenas, *a* versandóque tractu ipso secante. Æthiopica hæc maximè probatur. Nam id quoque accessit, vt ad Æthiopas vsque peteretur, quod *b* faceret marmora: imò verò etiam in Indos, vnde margaritas quoque peti seueris moribus indignum erat. Hæc proximè laudatur. Mollior tamen, quæ Æthiopica. Illa nulla scabritie secat. Indica non æquè læuigat: sed ea combusta poliẽtes marmora fricare iubentur. Simile & Naxiæ vitium est, & Coptidi, quę vocatur Ægyptia. Hæc fuere antiqua genera marmoris secandis. Posteà reperta est hærena non minus probanda, ex quodam Adriatici maris vado æstu nudante, obseruatione non facili. Iam quidem quacunque harena secare è fluuiis omnibus fraus artificum ausa est: quod dispẽdium admodum pauci intelligunt. Crassior enim harena laxioribus segmentis terit, & plus erodit marmoris, maiúsq; opus scabritia polituræ relinquit. Ita sectæ attenuantur crustæ. Rursúsque Thebaica polituris accommodatur, & quæ fit è poro lapide aut è pumice.

a *Aliàs:* versandóque ipsas tractu secante.
b secaret.

De Naxio, & Armenio, & de generibus marmorum. CAP. VII.

Signis è marmore poliendis, gemmisq; etiam scalpendis atque limandis Naxium diu placuit ante alia: ita vocantur cotes in Cypro insula genitæ. Vicere posteà ex Armenia vectæ. Marmorum genera & colores non attinet dicere in tanta notitia: nec facile est enumerare in tãta multitudine. Quoto quoque enim loco

non suum marmor inuenitur? Et tamen celeberrimi generis dicta sunt in ambitu terrarum cum gentibus suis. Non omnia tamen in lapidicinis gignuntur, sed multa & sub terra sparsa. Pretiosissimi quidem generis Lacedæmonium viride, cunctisq; hilarius. Sic & Augustū, ac deinde Tiberium in Ægypto Augusti ac Tiberij primùm principatu reperta. Differentiáque eorum est ab ophite, cum sit illud serpentium maculis simile, vnde & nomen accepit, quod hæc maculas diuerso modo colligunt, Augustum vndatim crispum in *a*vertices, Tiberium sparsim conuoluta canitie. Neque ex ophite columnæ, nisi paruæ admodum, inueniuntur. Duo eius genera, molle candidum, nigricans durum. Dicuntur ambo capitis dolores sedare adalligati. & serpentium ictus. Quidam phreneticis ac lethargicis adalligari iubent *b* candicantem. Contra serpentes autem à quibusdam laudatur præcipuè ex his, quem tephriam appellant, à colore cineris. Vocatur & Memphites à loco gemmantis naturæ. Huius vsus conteri, & iis, quæ vrenda sint aut secanda, ex aceto illini. Obstupescit ita corpus, nec sentit crucia um. Rubet porphyrites in eadem Ægypto: ex eo candidis interuenientibus pūctis, leucostictos vocatur. Quantislibet mollibus cædendis sufficiunt lapidicinæ. Statuas ex eo Cl. Cæsari procurator eius in vrbem ex Ægypto aduexit Triarius Pollio, non admodum probata nouitate. Nemo certè posteà imitatus est. Inuenit eadem Ægyptus in Æthiopia, quem vocant basaltem, ferrei coloris atque duritiæ. Vnde & nomen ei dedit. Nunquam hic maior repertus est, quam in templo Pacis ab Imperatore Vespasiano Augusto dicatus:

a vortices. *Vet.*

b candicās. *Man.*

catus: argumento Nili xvj. liberis circà ludentibus, per quos totidem cubiti summi incrementi augentis se amnis intelliguntur. Non absimilis illi narratur in Thebis delubro Serapis, vt putant, Memnonis statua dicatus: qué quotidiano Solis ortu contactum radiis, crepare dicunt. Onychem etiamnum in Arabiæ montibus, nec vsquam aliubi, nasci putauêre nostri a veteres: sudines in Germania. Potoriis primùm vasis inde factis, dein pedibus lectorum, fellísque, Cornelius Nepos tradit fuisse magno miraculo, cùm P. Lentulus Spinter amphoras ex eo Chiorum magnitudine cadorum ostendisset: post quinquennium deinde triginta duorum pedum longitudine columnas vidisse se. Variatum in hoc lapide posteà est. Nanq; pro miraculo insigni, quatuor modicas in theatro suo Cornelius Balbus posuit. Nos ampliores triginta vidimus in cœnatione, quam Callistus Cæsaris Claudij libertorum potentia notus sibi exædificauerat.

a *Al. leg.* Veteres. In Germania tamē apud Sudines reperitur. Potoriis.

De alabastrite, & Lygdino, & Alabandico.

CAP. VIII.

HVnc aliqui lapidem alabastriten vocant, quem cauant ad vasa vnguentaria, quoniã optimè seruare incorrupta dicitur. Idem & vstus emplastris conuenit. Nascitur circa Thebas Aegyptias, & Damascum Syriæ. Hîc cęteris candidior. Probatissimus verò in Carmania, mox in India: iam quidem & in Syria Asiáque. Vilissimus autem & sine vllo nitore in Cappadocia. Probantur quàm maximè mellei coloris, in vertice maculosi atque non translucidi. Vitia in iis corneus color aut candidus, & quicquid simile vitro est. Paulum distare ab eo in vnguentorum fide multi existimant

Lygdinos in Tauro repertos, amplitudine, qua lances craterásque non excedant, antea ex Arabia tantùm aduehi solitos, candoris eximij. Magnus & duobus contrariæ inter se naturæ honos: Coralitico in Asia reperto, mensuræ non vltra bina cubita, candore proximo ebori & quadam similitudine. E diuerso niger est Alabandicus terræ suæ nomine, quanquam & Mileti nascens, ad purpuram tamen magis aspectu declinante. Idémque liquatur igni, ac funditur ad vsum vitri. Thebaicus intertinctus aureis guttis, inuenitur in Africæ parte Ægypto adscriptæ, coticulis ad terendá collyria quadam vtilitate naturali conueniens. Circa Syenen verò Thebaidis Syenites, quem ante pyrrhopœcilon vocabat. Trabes ex eo fecere reges quodam certamine, obeliscos vocantes, Solis numini sacratos. Radiorum eius argumentum in effigie est, & ita significatur nomine Ægyptio. Primus omnium id instituit Mitres, qui in Solis vrbe regnabat, somnio iussus: & hoc ipsum inscriptum est in eo. Etenim scalpturæ illæ effigiésque, quas videmus: Ægyptiæ sunt literæ. Postea & alij regum in supra dicta vrbe, Sochis quatuor numero, quadragenum octonûm cubitorum longitudine: Ramises autem is, quo regnante Ilium captum est, quadraginta cubitorum. Idem digressus inde, vbi fuit Mneuidis regia, posuit alium, longitudine vndecenis pedibus, per latera cubitis quatuor.

De obelisco Thebaico, & Alexandrino, & de illo qui est in Circo magno.

CAP. IX.

OPus id fecisse dicuntur xx. M. hominum. Ipse rex, cùm subrecturus esset, vereretúrque ne machinæ ponderi non sufficerent, quò maius periculum curæ artificum denuntiaret, filium suum adalligauit cacumini, vt salus eius apud mollientes prodesset lapidi. Hac admiratione operis effectum est, vt cùm oppidum id expugnaret Cambyses rex, ventúmque esset incendio ad crepidines obelisci, extingui ignẽ iuberet molis reuerentia, qui vrbis nullam habuerat. Sunt & alij duo, vnus à Smarre positus, alter ab Eraphio sine notis, quadragenum octonum cubitorum. Alexandriæ statuit vnum octoginta cubitorum Ptolemæus Philadelphus, quem exciderat. Nectabis rex purum: maiúsque opus fuit in deuehendo statuendóve multo, quàm in excidendo. A Satyro architecto aliqui deuectum tradunt rate: Callixenus à Phœnice, fossa perducta vsque ad iacentem obeliscum è Nilo. Nauésque duas in latitudinem patulas, pedalibus ex eodem lapide ad rationem geminati per duplicem mensuram ponderis oneratas: ita vt subirent obeliscum pendentem extremitatibus suis in ripis vtrunque: posteà egestis laterculis alleuatas naues excepisse onus statutum. Excisos autem sex tales in monte eodem & artificem donatũ talentis quinquaginta. Hic autem obeliscus fuit in Arsinoë positus à rege suprà dicto, munus amoris in coniuge, eadémque sorore Arsinoë. Inde eum naualibus incõmodum Maximus quidã præfectus Ægypti transtulit in forum, reciso cacumine, dũ vult fastigiũ addere

auratum, quod posteà omisit. Et alij duo sunt Alexandriæ in portu ad Cæsaris templũ, quos excidit Mesphees rex quadragenum binũ cubitorũ. Super omnia accessit difficultas mari Romam deuehendi, spectatis admodum nauibus. Diuus Augustus priorem aduexerat, miraculíque gratia puteolis naualibus perpetuis dicauerat: sed incendio consumpta est. Diuus Claudius aliquot per annos asseruatam, quã Caius Cæsar importauerat, omnibus quæ vnquam in mari visæ sunt, mirabiliorem, turribus Puteolano ex puluere exædificatis, perductam Ostiam, portus gratia mersit: alia ex hoc cura nauium, quæ Tiberi subuehant. Quo experimento patuit, non minùs aquarum huic amni esse, quàm Nilo. Is autem obeliscus, quẽ Diuus Augustus in Circo magno statuit, excisus est à rege Semneserteo, quo regnãte Pythagoras in Ægypto fuit, centum vigintiquinque pedum, & dodrantis, præter basim eiusdẽ lapidis is verò qui est in campo Martio, nouẽ pedibus minor, à Sesostride. Inscripti ambo rerum naturæ interpretationem Ægyptiorum opera philosophiæ continent.

De illo qui est in campo Martio pro gnomone. CAP. X.

Ei qui est in cãpo, Diuus Augustus addidit mirabilem vsum ad deprehendendas solis vmbras, dierúmque ac noctium a magnitudines, strato lapide ad obelisci magnitudinem, cui par fieret vmbra Romæ confecto die sexta hora, paulatímque per regulas (quæ sunt ex ære inclusæ) singulis diebus decresceret, ac rursus augesceret, digna cognitu res & ingenio fœcundo. Manlius Mathematicus apici auratam pilam

a magnitudines etiã, ac horas strato lapide ad obel. magnit. cui par fieret vmbrarum eiectus, paulatímque *Dal. ex Man. castigato.*

pilam addidit, cuius vertice vmbra colligeretur in femetipfam, alia atque alia incrementa iaculantē apice, ratione (vt ferũt) à capite hominis intellecta. Hæc obferuatio triginta iam ferè annis non cōgruit, fiue Solis ipfius diffono curfu, & cæli aliqua ratione mutato, fiue vniuerfa tellure aliquid à centro fuo dimota, vt deprehendi & in aliis locis accipio, fiue vrbis tremoribus, ibi tantum gnomone intorto, fiue inundationibus Tiberis fedimento molis facto: quanquam ad altitudinem impofitæ rei, in terram quoque dicantur iacta fundamenta.

De tertio obelifco Romæ in Vaticano.

CAP. XI.

TErtius Romæ in Vaticano, Caij & Neronis principum Circo, ex omnibus vnus omnino fractus eft in mollitione, quē fecerat Sefoftridis filius Nuncoreus. Eiufdem remanet & alius c. cubitorum quem poft cæcitatem vifu reddito, ex oraculo Soli facrauit.

De pyramidibus Ægyptiis & fphinge.

CAP. XII.

DIcantur obiter & pyramides in eadem Ægypto, regum pecuniæ otiofa ac ftulta oftētatio. Quippe cùm faciendi eas caufa à plerifque tradatur, ne pecuniam fucceffloribus aut æmulis infidiantibus præberent, aut ne plebs effet otiofa. Multa circa hoc vanitas illorum hominum fuit, veftigiáq; complurium inchoatarum extant. Vna eft in Arfinoite nomo, duæ in Memphite, non procul labyrintho, de quo & ipfo dicemus. Totidem vbi fuit Mœridis lacus, hoc eft, foffa grandis. Sed Ægyptus inter mira ac memoranda narrat harum cacumina

extrema, quæ eminere dicuntur. Reliquæ tres, quæ orbem terrarum impleuere fama, sanè conspicuæ vndique annauigantibus, sitæ sunt in parte Africæ monte saxeo sterilíque inter Memphim oppidum, & quod appellari diximus Delta, à Nilo minus quatuor millia passuum, à Memphi sex, vico apposito quem vocant Busirin, in quo sunt assueti scandere illas. Ante has est sphynx, vel magis miranda, quasi syluestre numen accolentium. Amasin regem putant in ea conditum, & volunt inuectam videri. Est autem saxo naturali elaborata, & lubrica. Capitis monstri ambitus per frontem centum duos pedes colligit, longitudo pedum cxliiij. est, altitudo à ventre ad summũ apicem in capite lxij. Sed pyramis amplissima ex Arabicis lapidicinis constat. Trecenta lx. hominũ millia annis xx. eam construxisse produntur. Tres verò factæ annis lxxviij. & mensibus iiij. Qui de iis scripserint, sunt Herodotus, Euhemerus, Duris Samius, Aristagoras, Dionysius, Artemidorus, Alexander Polyhistor, Butorides, Antisthenes, Demetrius, Demoteles, Apiõ. Inter omnes eos non constat à quibus factæ sint, iustissimo casu obliteratis tantæ vanitatis autoribus. Aliqui ex his prodiderunt, in rhaphanos, & allium ac cæpas mille octingẽta talẽta erogata. Amplissima octo iugera obtinet soli, quatuor angulorum paribus interuallis, per octingentos octoginta tres pedes singulorum laterum, latitudo à cacumine pedes xxv. Alterius interualla singula per quatuor angulos pares dccxxxvij. comprehendunt. Tertia minor prædictis, sed multo spectatior. Æthiopicis lapidib. assurgit cclxiij. pedib. inter angulos. Vestigia ædificationũ nulla extãt. Mare-

na latè pura circũ, lentis similitudine, qualis in maiori parte Africæ. Quæstionum summa est, quánã ratione in tantam altitudinem subuecta sint cæmenta. Alij enim nitro ac sale adaggeratis cum crescente opere, ac peracto fluminis irrigatione dilutis: alij lateribus è luto factis extructos pontes, peracto opere in priuatas domos distributos. Nilum enim non putant rigare potuisse multo humiliorem. In pyramide maxima est intus puteus octoginta sex cubitorum, flumen illò admissum arbitrantur. Mensuram altitudinis earum omniúmque similium deprehendere inuenit Thales Milesius vmbrã metiẽdo, qua hora par esse corpori solet. Hæc sunt pyramidum miracula: supremúmque illud, nequis regum opus miretur, minimam ex his, sed laudatissimam, à Rhodope meretricula factam. Æsopi fabularum Philosophi conserua quondam & contubernalis hæc fuit, maiore miraculo tantas opes meretricio esse conquisitas quæstu. Magnificatur & alia turris, à rege facta in insula Pharo, portum obtinente Alexandriæ, quam constitisse octingentis talentis tradunt: magno animo, ne quid omittamus, Ptolemæi regis, quòd in ea permiserit Sostrati Gnidij architecti structuræ ipsius nomen inscribi. Vsus eius, nocturno nauium cursui ignes ostẽdere, ad prænuntianda vada portúsque introitum: sicut iam tales compluribus locis flagrant, vt Puteolis *a* ac Rauennæ. Periculum in corriuatione ignium ne sidus existimetur, quoniam è longinquo similis flammarum aspectus est. Hic idem architectus primus omnium pensilem ambulationem Gnidi fecisse traditur.

a ac Rauennæ. At vitãdum periculum ne continuatione ignis sidus putetur quoniã è long. simile est flãmarum aspectui, *vel* ne corruscatione ignis, &c. *Dal. ex Man. castigato.*

De labyrinthis, Ægyptio, Lemnio, Italico.

CAP. XIII.

Dicamus & labyrinthos, vel portentosissimũ humani ingenij opus, sed nõ (vt existimari potest) falsum. Durat etiam nũc in Ægypto in Heracleopolite nomo qui primus factus est ante annos, vt tradunt. III MDC. à Petesuco rege, siue Tithoë. Quanquam Herodotus totum opus regum esse dicit, nouissimúq; Psammetichi. Causam faciendi variè interpretantur. Demoteles regiam Motherudis fuisse, Lycias sepulcrum Mœridis, plures Soli sacrum id extructum, quod maximè creditur. Hinc vtique sumpsisse Dedalum exemplar eius labyrinthi, quem fecit in Creta, non est dubium, sed centesimam tantùm portionem eius imitatum, quæ itinerum ambages occursúsque ac recursus inexplicabiles continet: non (vt in pauimentis puerúmve ludicris campestribus videmus) breui lacinia millia pass. plura ambulationis continentem, sed crebris foribus inditis ad fallendos occursus, redeundúmque in errores eosdem. Secundus hic fuit ab Ægyptio labyrinthus: tertius in Lemno: quartus in Italia. Omnes lapide polito fornicibus tecti: Ægyptius (quod miror equidem) introitu columnísq; reliquis è mollibus compositis, quas dissoluere ne secula quidem possint, adiuuantibus Heracleopolitis, qui id opus inuisum mirè infestauere. Positionem operis eius singuláque partes enarrare non est, cùm sit in regiones diuisum, atque in præfecturas (quas vocant nomos) sedecim, nominibus earum totidem vastis domib. attributis: prætereà templa omnium Ægypti Deorũ contineat, supérque Nemeses quindecim ædiculis incluserit pyramides

a Ægyptij (quod mir. eq.) introitus lapideis opertus columnis. Dal.

mides complures quadragenarum vlnarum, senos radice muros obtinentes. Fessi iam eundo perueniūt ad viarum illum inexplicabilem errorem. Quin & cœnacula priùs excelsa, porticúsque ascenduntur nonagenis gradibus omnes : intus columnæ de porphyrite lapide. Deorum simulacra, regum statuæ, monstrificæ effigies. Quarūdam autem domorum talis est situs, vt adaperientibus fores, tonitruum intus terribile existat. Maiore autem in parte transitus est per tenebras : aliæque rursus extra murum labyrinthi ædificiorum moles pteron appellant. Inde aliæ perfossis cuniculis subterraneæ domus. Refecit vnus omnino pauca ibi Circammon spado Nectabis regis, ante Alexandrum magnum annis quingentis. Id quoque traditur, fulsisse trabibus spinæ oleo incoctæ, dum fornices quadrati lapidis assurgerent. De Ægyptio & Cretico labyrinthis, satis dictum est. Lemnius similis illis, columnis tantùm centum quadraginta mirabilior fuit: quarum in officina turbines ita librati pependerunt, vt puero circumagente tornarentur. Architecti illum fecere Zmilus & Rholus, & Theodorus indigena. Extantq; adhuc reliquiæ eius, cùm Cretici Italicíq; nulla vestigia extēt. Namq; & Italicū dici conuenit, quem fecit sibi Porsena rex Hetruriæ sepulcri causa, simul vt externorum regum vanitas quoque ab Italis superaretur. Sed cùm excedat omnia fabulositas, vtemur ipsius M. Varronis in expositione eius verbis. Sepultus est, inquit, sub vrbe Clusio in quo loco monumētum reliquit lapide quadrato: singula latera pedum lata tricenûm alta quinquagenûm: ínq; basi quadrata intus labyrinthum inextricabilē: quo si quis improperet

sine glomere lini, exitũ inuenire nequeat. Supra id quadratum pyramides stãt quinq;, quatuor in angulis, in medio vna, in imo latæ pedum septuagenûm quinûm altæ centum quinquagenum: ita fastigiatæ, vt in summo orbis ęneus & petasus vnus omnibus sit impositus, ex quo pẽdeãt excepta catenis tintinnabula, quæ vẽto agitata longè sonitus referant, vt Dodonæ olim factum. Supra quẽ orbẽ quatuor pyramides insuper singulæ extãt altæ pedum cẽtenum. Supra quas vno solo quinq; pyramides, quarũ altitudinẽ Varronem puduit adiicere. Fabulæ Hetruscę tradunt, eandẽ fuisse, quã totius operis, adeò vesana demẽtia quæsisse gloriã, impẽdio nulli profuturo. Præterea fatigasse regni vires, vt tamẽ laus maior artificis esset.

De pensili horto & oppido, & templo Dianæ Ephesiæ. CAP. XIV.

LEgitur & pensilis hortus, imò verò totum oppidũ Ægyptiæ Thebæ, exercitus armatos subter educere solitis regibus, nullo oppidanorum sentiente. Etiamnum hoc minus mirum, quàm quod flumine medium oppidum interfluente. Quæ si fuissent, non dubium est Homerum dicturum fuisse, cum cẽtum portas ibi prædicaret. Magnificentiæ vera admiratio extat templum Ephesiæ Dianæ ducentis viginti annis factum à tota Asia. In solo id palustri fecere, ne terræ motus sentiret, aut hiatus timeret. Rursùs ne in lubrico atque instabili fundamenta tantæ molis locarentur: calcatis ea substrauere carbonib. dein velleribus lanæ. Vniuerso templo longitudo est ccccxxv. pedum, latitudo ducentorum viginti, columnæ centũ viginti septẽ à singulis regibus factæ, lx. pedũ altitudine: ex iis xxxvj. cælatæ, vna à Scopa.

Operi præfuit Cherſiphron architectus. Summa miracula, epyſtilia tantæ molis attolli potuiſſe. Id conſecutus eſt ille *a* peronibus harena plenis, molli puluino ſuper capita columnarum exaggerato, paulatim exinaniens imos, vt ſenſim totum inſideret. Difficillimè hoc contigit in limine ipſo, quod foribus imponebat. Etenim ea maxima moles fuit: nec ſedit in cubili, anxio artifice mortis destinatione ſuprema. Tradúntque in ea cogitatione feſſum nocturno tempore in quiete vidiſſe pręſentem Deam, cui templum fiebat, hortãtem vt viueret: ſe compoſuiſſe lapidem atque ita poſtero die apparuit, pondereque ipſo correctus videbatur. Cætera eius operis ornamenta plurium librorum inſtar obtinent, nihil ad *b* ſpeciem naturæ pertinentia.

a eronibus *Turn.* & *Cuiac.*

b *Al.* ſpecimen.

De delubro Cyzici, & lapide fugitiuo, & de Echo ſepties reſonante, & de ædificio ſine clauo, & mirabilia ædificiorum Romæ.

CAP. XV.

DVrat & Cyzici delubrum in quo filum aureum commiſſuris omnibus politi lapidis ſubiecit artifex, eburneum Iouem dicaturus intus, coronãte eum marmoreo Apolline. Tralucent ergo iuncturæ tenuiſſimis capillamentis, leníque afflatu ſimulacra refouente, pręter ingenium artificis ipſa materia, quamuis occulta, in pretio operis intelligitur. Eodem in oppido eſt lapis fugitiuus appellatus: Argonautæ eo pro anchora vſi, ibi reliquerant. Hunc è Prytaneo (ita vocatur locus) ſæpe profugum fixere plumbo. Eadẽ in vrbe iuxta portam quæ Thracia vocatur, turres vij. acceptas voces numeroſiore repercuſſu multiplicant: no-

ménq; huic miraculo Echo est à Græcis datū. Et hoc quidem natura locorū euenit & plerūque conuallium ibi casu accidit. Olympiæ autē arte, mirabili modo, in porticu quam ob id heptaphonon appellant, quoniā septies eadem vox redditur. Cyzici & buleuterion vocant ędificium amplum, sine ferreo clauo, ita disposita contignatione, vt eximantur trabes sine fulturis, ac reponātur. Quod itē Romæ in pōte Sublicio religiosum est, posteaquam Coclite Horatio defendente ægrè reuulsus est. Verùm & ad vrbis nostræ miracula transire cōueniat, nongentorúmque annorum dociles scrutari vires, & sic quoque terrarū orbē victum ostendere: quod accidisse toties penè, quot referentur miracula, apparebit, vniuersitate verò aceruata, & in quendā vnum cumulum coniecta, non alia magnitudo exurget, quàm si mundus alius quidam in vno loco narretur. Nā & Circum maximum à Cæsare Dictatore extructum longitudine stadiorum trium, latitudine vnius, sed cum ædificiis iugerum quaternum, ad sedem cclx. milium inter magna opera dicamus, nónne inter magnifica basilicam Pauli columnis è Phrygibus mirabilem, forúmque Diui Augusti, & templū Pacis Vespasiani Imperatoris Augusti, pulcherrima operum, quæ vnquam: Pantheon Ioui Vltori ab Agrippa factum, cùm theatrum antè texerit Romæ Valerius Ostiensis architectus ludis Libonis? Pyramides regum *a* miramur opera, cùm solum tantum foro extruendo H-S millies Cæsar Dictator emerit; & si quidem impensæ mouent captos auaritia animos P. Clodius, quem Milo occidit, sestertiûm centies & quadragies octies domo empta habitauerit: quod equidem non

a *Alij leg.* miramur: Consulum opera tantum foro extruendo & quę Cæsar Dictator emerit, non miramur.

non secus, at regum insaniam, miror. Itaque & ipsum Milonem sestertiûm septingenties æris alieni debuisse, inter prodigia animi humani duco. Sed tunc senes aggeris vastum spatium, & substructiones insanas Capitolij mirabantur: præterea cloacas, operum omnium dictu maximum, suffossis montibus, atque (vt paulò antè retulimus) vrbe pensili, subtérque nauigata. A. M. Agrippa in Ædilitate post cōsulatum, per meatus corriuati vij. amnes, cursúque præcipiti torrentium modo rapere atque auferre omnia coacti, insuper mole imbrium concitati, vada ac latera quatiunt: aliquando Tiberis retro infusi recipiunt fluctus: pugnámque diuersi aquarum impetus intus: & tamen obnixa firmitas resistit. Trahuntur moles internæ tantæ, non succumbentibus causis operis. pulsa nt ruinæ sponte præcipites, aut impactæ incendiis: qua titur solum terræmotibus: durant tamen à Tarquinio Prisco annis dccc. propè inexpugnabiles: non omittēdo memorabili exemplo, vel eo magis, quoniam celeberrimis rerum conditoribus omissum est: cùm id opus Tarquinius Priscus plebis manibus faceret, essétque labor incertum longior an periculosior, passim conscita nece Quiritibus tædium fugientibus, nouum & inexcogitatum anteà posteáque remedium inuenit ille rex, vt omnium ita defunctorum figeret crucibus corpora spectanda ciuibus, simul & feris volucribúsque laceranda. Quamobrem pudor Ro. nominis propius, qui sæpe res perditas seruauit in præliis, tunc quoque subuenit, a sed illo tempore imposuit, tum erubescens cùm puderet viuos, tanquā puditurū esset extinctos. Amplitudinem cauis eam fecis-

a sed illis tū erubescentibus tēpore imposuit, tāquā puditurū esset extinctos, quia puderet viuos.

ſe proditur, vt vehem fœni largè onuſtam tranſmitteret. Parua ſunt cũcta, quæ diximus, & omnia vni cõparanda miraculo, antequàm noua attingam, M. Lepido, Q. Catulo Conſulibus, vt conſtat inter diligentiſſimos autores domus pulchrior non fuit Romæ, quàm Lepidi ipſius. At hercule intra annos xxxv. eadẽ centeſimum locum non obtinuit. Computet in hac æſtimatione, qui volet, marmorum molem, opera pictorum, impendia regalia & cum pulcherrima laudatiſſimáque certantes centum domos, poſteáque eas ab innumerabilibus aliis in hunc diem victas. Profectò incendia puniunt luxum: nec tamen effici poteſt, vt mores aliquid ipſo homine mortalius intelligant. Sed eas omnes duę domus vicerũt. Bis vidimus vrbem totam cingi domibus principum, Caij & Neronis, & huius quidem (ne quid deeſſet) aurea. Nimirum ſic habitarunt illi, qui hoc imperium fecere, tantas ad vincendas gentes triumphóſque referendos ab aratro aut foco exeuntes, quorum agri quoq; minorem modum obtinuere, quàm cellaria iſtorum. Subit verò cogitatio, quota portio harum fuerint areæ illæ, quas inuictis Imperatoribus decernebant publicè ad exædificandas domos: ſummúſque illarum honos erat, ſicut L. Valerio Publicola, qui primus Conſul fuit cum L. Bruto, poſt tot merita, & fratre eius, qui bis in eodem magiſtratu Sabinos deuicerat, adiici decreto, vt domus eorum fores extrà aperirentur, & ianua in publicum reiiceretur. Hoc erat clariſſimum inſigne inter triumphales quoque domos. Non patiemur duos Caios, vel duos Nerones ne hac quidem gloria famæ frui: docebimúſque etiam in-

ſaniam eorum victam priuatis operibus M. Scauri, cuius neſcio an Ædilitas maximè proſtrauerit mores ciuiles, maiúſque ſit Syllæ malum, tanta priuigni potentia, quàm proſcriptio tot millium. Hic fecit in Ædilitate ſua opus maximum omnium, quæ vnquam fuere humana manu facta, non temporaria mora, verùm etiam æternitatis deſtinatione. Theatrum hoc fuit. Scena ei triplex in altitudinem ccclx. columnarum, in ea ciuitate quæ ſex Hymmettias non tulerat ſine probro ciuis ampliſſimi. Ima pars ſcenæ è marmore fuit, media è vitro, inaudito etiam poſteà genere luxuriæ. Summæ tabulis inauratis columnæ, vt diximus: imæ duodequadragenûm pedum. Signa ærea inter colũnas, vt indicauimus, fuerunt tria millia numero. Cauea ipſa cepit hominum lxxx. millia, cùm Pompeij a amphiteatri toties multiplicata vrbe, tantóque maiore populo, ſufficiat largè xl. mil. Sed & reliquus apparatus tantus Attalica veſte, tabulis pictis, cæteróque choragio fuit, vt in Tuſculanam villam reportatis quæ ſuperfuerant quotidiani vſus deliciis, incenſa villa ab iratis ſeruis, concremaretur ad H-S. millies. Aufert animum, & à deſtinato itinere digredi cogit contemplatio tam prodigæ mẽtis aliámque connecti maiorem inſaniam è ligno. C. Curio, qui bello ciuili in Cæſarianis partibus obiit, funebri patris munere, cùm opibus apparatúque non poſſet ſuperare Scaurum (vnde enim illi vitricus Sylla, & Metella mater proſcriptionum ſectrix? vnde M. Scaurus pater, totius princeps ciuitatis, & Marianis ſodalitiis rapinarum prouincialium ſinus? cùm iam ne ipſe quidem Scaurus comparari)

a theatri. Vet.

sibi posset, quando huc certè incendij illius præmium habuit, conuectis ex orbe terrarum rebus, vt nemo posteà par esset insaniæ illi: Ingenio ergo vtendum fuit operę pretium est scire quid inuenerit, & gaudere moribus nostris, ac nostro modo nos vocare maiores. Theatra duo iuxtà fecit amplissima è ligno, cardinum singulorúm versatili suspensa libramento: in quibus vtrisque antemeridiano ludorum spectaculo edito inter sese auersis, ne inuicem obstreperent scenæ, & repentè circumactis vt contrà starent, postremo iam die descendentibus tabulis, & cornibus inter se coeuntibus, faciebat amphiteatrum, & gladiatorum spectacula edebat, ipsum magis auroratum populum Romanum circunferens. Quid enim miretur quisque in hoc primum? inuentorem, an inuentum? artificem, an autorem? ausum aliquem hoc excogitare, an suscipere? parêre, an iubere? Super omnia erit populi furor, sedere ausi tam infida instabilique sede. En hic est ille terrarum victor, & totius domitor orbis, qui gentes & regna diripit, iura externis mittit, Deorum quædam immortalium generi humano portio, in machina pendens, & ad periculum suum plaudens. Quæ vilitas animarum ista! aut quæ querela de Cannis! quantum mali potuit accidere! Hauriri vrbes terræ hiatibus, publicus mortalium dolor est. Ecce populus Romanus vniuersus velut duobus nauigiis impositus, binis cardinibus sustinetur, & seipsum depugnantem spectat, periturus momento aliquo luxatis machinis: & per hoc quæritur Tribunitiis concionibus gratia, vt pensiles tribus faceret. Qualis hic in rostris? Quid non ausurus apud

apud eos, quibus hoc persuaserit? Vera nanque confitentibus populus Romanus funebri munere ad tumulum patris eius depugnauit vniuersus. Variauit hanc suam magnificentiam fessis turbatísque cardinibus, & amphitheatri forma custodita, nouissimo die duabus per medium scenis athletas edidit, raptísque è contrario repentè pulpitis eodem die victores è gladiatoribus suis produxit. Nec fuit rex Curia aut gentium Imperator, non opibus insignis, vt qui nihil in sensu habuerit præter discordiam principum. Sed dicatur vera æstimatione inuicta miracula, quæ Q. Marcius Rex fecit. Is iussus à Senatu aquarum, Appiæ, Anienis, Tepulæ, ductus reficere, nouam à nomine suo appellatam cuniculis per montes actis intra Præturæ suæ tempus adduxit. Agrippa verò in Ædilitate sua, adiecta Virgine, aqua, cæteris corriuatis atque emendatis lacus septingentos fecit: præterea salientes centum quinque: castella centum triginta complura etiam cultu magnifica: operibus iis signa trecenta ærea aut marmorea imposuit, columnas ex marmore quadringentas, eáque omnia annuo spatio. Adiicit ipse in Ædilitatis suæ commemoratione, & ludos vndesexaginta diebus factos, & gratuita præbita balinea centum septuaginta, quæ nunc Romæ ad infinitum auxere numerum. Vicit antecedentes aquarum ductus nouissimum impendium operis inchoati à C. Cæsare, & peracti à Claudio. Quippe à lapide quadragesimo ad eam excelsitatem, vt in omnes vrbis montes leuarentur, influxere Curtius atque Cæruleus fontes. Erogatum in id opus a sestertiûm ter millies. Quod si quis diligentius æstimaue-

a *Bud. ex vetust. cod. legit*, sestertiûm quingenties, quinquagies quinquies.

rit aquarum abundantiam in publico, balneis, piſcinis, domibus, euripis, hortis, ſuburbanis, villis, ſpatióque aduenientis, extructos arcus, montes perfoſſos, conualles æquatas, fatebitur nihil magis mirandum fuiſſe in toto orbe terrarum. Eiuſdem Claudij inter maximè memoranda equidem duxerim, quamuis deſtitutum ſucceſſoris odio, montem perfoſſum ad lacum Fucinum emittendum, inenarrabili profectò impendio, & operarum multitudine per tot annos: cùm aut corriuatio aquarũ, qua terrenus mons erat, egereretur in vertice machinis, aut ſilex cæderetur, omniáque intus in tenebris fierent, quæ neque concipi animo, niſi ab iis qui vidêre, neque humano ſermone enarrari pôſſunt. Nam portus Oſtienſis opus prætereo: item vias inter montes exciſas: mare Tyrrhenum à Lucrino molibus ſecluſum: tot pontes tantis impendiis factos. Et inter plurima alia Italiæ miracula, ipſa marmorea in lapicidinis creſcere autor eſt Papyrius Fabianus naturæ rerum peritiſſimus: exemptores quoque affirmant compleri ſponte illa montium hulcera. Quæ ſi vera ſunt, ſpes eſt nunquam defuturam luxuriam.

De magnetis generibus & medicinis.

CAP. XVI.

A Marmoribus digredienti ad reliquorum lapidum inſignes naturas, quis dubitet in primis magnetem occurrere? Quid enim mirabilius? aut qua in parte naturæ maior improbitas? Dederat vocem ſaxis, vt diximus, reſpondentem homini, imo verò & obloquentem. Quid lapidis rigore pigrius? Ecce ſenſus manúſque tribuit illi. Quid ferri duritia

duritia pugnacius? Sed cedit & patitur mores: trahitur nanque à magnete lapide, domitrixque illa rerum omnium materia ad inane nescio quid currit: atque vt propriùs venit, assistit, tenetúrque, & complexu hæret. Sideritin ob hoc alio nomine appellant, quidam Heracleon. Magnes appellatus est ab inuentore (vt autor est Nicander) in Ida repertus. Nanque & passim inuenitur, vt in Hispania quoque. Inuenisse autem fertur, clauis crepidarum & baculi cuspide hærentibus, cùm armenta pasceret. Quinque genera magnetis Sotacus demonstrat: Æthiopicum, *a* è Magnesia Macedoniæ contermina Bœbeida lacum petentibus dextra: tertium in Echio Bœotiæ: quartum circa Alexandriam Troadem: quintum in Magnesia Asiæ. Differentia prima, mas sit an fœmina: proxima in colore. Nam qui in Macedonia & Magnesia reperiuntur, rufi nigríque sunt. Bœotius verò rufi coloris plus habet, quàm nigri. Is qui in Troade inuenitur, niger est & fœminei sexus, ideóque sine viribus. Deterrimus autem in Magnesia Asiæ, candidus, neque attrahens ferrum, similísque pumici. Compertum tantò meliores esse, quantò sunt magis cærulei. Æthiopico laus summa datur, pondúsque argento rependitur. Inuenitur hic in Æthiopiæ Zimiri: ita vocatur regio harenosa. Ibi & hæmatites magnes sanguinei coloris, sanguinémque reddens si teratur, sed & crocum. In attrahendo ferro non eadem, qui magneti, hæmatitæ natura. Æthiopici argumentum est, quòd magnetem quoque alium ad se trahit. Omnes autem ij oculorum medicamentis prosunt ad suam quisque portionem: maxi-

a *Aliàs* & Magnesiacum è Magnesia Macedoniæ contermina, &c.

méque epiphoras sistunt. Sanant & adusta cremati tritíque. Alius rursus in eadem Æthiopia non procul mons gignit lapidem theamedem, qui ferrum omne abigit, respuítque. De vtraque natura sæpius diximus.

De lapidibus qui citò absumunt corpora in se condita, & de his qui diu seruant, & de Asio lapide, & medicinis eius.

CAP. XVII.

LApidem è Scyro insula integrum fluctuari tradunt, eundem comminutum mergi. In Asso Troadis sarcophagus lapis fissili vena scinditur. Corpora defunctorum condita in eo, absumi constat intra xl. diem, exceptis dentibus. Mutianus specula quoque & strigiles & vestes & calciamenta illata omnia lapidea fieri, autor est. Eius generis & in Lycia saxa sunt, & in Oriente, quæ viuentibus quoque adalligata, erodunt corpora. Mitior est autem seruandis corporibus, nec absumendis chernites, ebori simillimus, in quo Darium conditum ferunt. Paróque similis candore & duritia, minùs tamen ponderosus, qui porus vocatur. Theophrastus autor est & translucidos lapides in Ægypto inueniri, quos ophitæ similes ait: quod fortassis tunc fuerit, quoniam & ij desinunt, & noui reperiuntur. Assius gustu salsus podagras lenit, pedibus, in vase ex eo cauato inditis. Prætereà omnia crurum vitia in iis lapidicinis sanantur. cùm in metallis omnibus crura vitientur. Eiusdem lapidis flos appellatur, in farinam mollis ad quædam perinde efficax. Est autem similis pumici rufo admistus æri Cyprio mammarum vitia emendat: pici autem resinæve, stru-

ſtrumas & panos diſcutit. Prodeſt & phthiſicis linctu. Cùm melle vetera hulcera ad cicatricem perducit: excreſcentia erodit. Et ad beſtiarum morſus vtilis. Repugnantia curationi, ac ſuppurata ſiccat. Fit & cataplaſma ex eo podagris: miſto fabæ lomento.

De ebore foßili & lapidibus oſſeis, & palmatis, & aliorum generibus.

CAP. XVIII.

IDem Theophraſtus & Mutianus, eſſe aliquot lapides qui pariant, credunt. Theophraſtus autor eſt & ebur foſſile candido & nigro colore inueniri, & oſſa è terra naſci, inueniríque lapides oſſeos. Palmati circa Mundam in Hiſpania, vbi Cæſar dictator Pompeium vicit, reperiuntur, ídque quoties fregeris. Sunt & nigri, quorum autoritas venit in marmora, ſicut Tænarius. Varro nigros ex Africa firmiores eſſe tradit, quam in Italia. E diuerſo albos tornis duriores, quàm Parios. Idem Lunenſem ſilicem ſerra ſecari, at Tuſculanum diſſilire igni. Sabinum fuſcum addito oleo etiam lucere. Item molas verſatiles Volſiniis inuentas, aliquas & ſponte motas inuenimus in prodigiis. Nuſquam hic vtilior, quàm in Italia gignitur, lapíſque, non ſaxum, eſt. In quibuſdam verò prouinciis omnino non inuenitur. Sunt quidam in eo genere molliores, qui & cote leuigantur, vt procul intuentibus ophitæ videri poſſint. Neque eſt alius firmior: quando & lapidis natura, vt lignum, ſimiliter imbres ſoléſque aut hyemes non patiatur, in aliis atque aliis generibus. Sunt qui & Lunam non tolerent, & qui vetuſtate rubiginem trahant, colorémve vt candidum oleo mutent.

De curalio vel pyrite, & medicinis eius, & ostracite de amianto lapide & medicinis eius, & melitite lapide & viribus eius, de gagate lapide & medicinis eius, de spongijs, de Phrygio lapide & natura eius. CAP. XIX.

MOlarem quidam pyriten vocãt, quoniam fit plurimus ignis illi: sed est alius etiamnum pyrites similitudine æris. In Cypro eum reperiri volunt, & in metallis, quæ sunt circa Acarnaniã, vnum argenteo colore: alterum aureo. Coquuntur variè: ab aliis iterum tertióque in melle, donec consumatur liquor: ab aliis pruna priùs, dein melle, & posteà lauantur, vt æs. Vsúsque eorum in medicina excalfacere, siccare, discutere, humorem extenuare, & duritias nimias mollire. Vtuntur & crudis tusísque ad strumas atque furunculos. Pyritarum etiamnum aliqui genus vnum faciũt, plurimum habens ignis, quos viuos appellamus, & ponderosissimi sunt. Hi exploratoribus castrorum maximè necessarij, qui clauo vel altero lapide percussi, scintillas edunt: quæ exceptæ sulphuratis aut fungis aridis vel foliis, dicto celeriùs ignem præbent. Ostracitæ similitudinem testæ habent. Vsus eorum pro pumice ad leuigandam cutem. Pori sanguinem sistunt, & illiti cum melle hulcera dolorésque mammarum sanant. Amiantus alumini similis, nihil igni deperdit. Hic veneficiis resistit omnibus, priuatim Magorum. Gęoden ex arguménto appellant, quoniam amplexus est terram, oculorum medicamentis vtilissimum; item mammarum ac testium vitiis. Melitites lapis succum remittit dulcem melitúmque tusus. Et ceræ mistus eruptionibus pituitæ maculisque corporeis medetur, & faucium

cium exhulcerationi. Epinyctidas tollit, & vuluarum dolores impositum velleri. Gagates lapis nomen habet loci & amnis Gãgis Lyciæ. Aiunt & in Leucolla expelli mari, atque infra xij. stadia colligi. Niger est, planus, pumicosus, non multum è ligno differens, leuis, fragilis: odore, si teratur, grauis. Fictilia ex eo inscripta non delentur. Cùm vritur, odorem sulphureum reddit. Mirúmque, accenditur aqua, oleo restinguitur. Fugat serpentes ita, recreátque vuluæ strangulationes. Deprehendit sonticum morbum & virginitatem suffitus. Idem ex vino decoctus, dentibus medetur: strumísque, ceræ permistus. Hoc dicuntur vti Magi in ea, quam vocant axinomantiam, & peruri negant, si euenturum sit, quod aliquis optet. Spongiæ lapides inueniuntur in spongiis, & sunt natiui. Quidam eos tecolithos vocant, quoniam vesicæ medentur: calculos rumpunt in vino poti. Phrygius lapis gentis nomen habet. Est autem gleba pumicosa. Vritur antè vino perfusus, flatúrque follibus, donec rufescat, ac rursus dulci vino extinguitur, & hoc trinis vicibus, tingendis vestibus tantum vtilis.

De hematite, & quinque generibus eius, & schisto. CAP. XX.

SChistos & hæmatites cognationem habent. Hæmatites inuenitur in metallis. Vstus minij colorem imitatur. Vritur, vt Phrygius, sed non restinguitur vino. Adulteratur schisto. Hæmatiten discernunt venæ rubentes: & friabilis est natura. Oculis cruore suffusis mirè conuenit. Sistit profluuium mulierum potus. Bibunt eum & qui sanguinem eiecerunt, cũ

succo Punici mali. Et in vesicæ vitiis efficax. Bibitur & in vino contra serpentium ictus. Infirmior ad omnia hæc eadem est, quem schiston apellant. Sed in iis commodior croco similis, peculiarius splendet. Proficit oculorum lacrimis in lacte muliebri, procidentésque oculos præclarè cohibet. Hæc est sententia eorum, qui nuperrimè scripsere. Sed Sotacus è vetustissimis autoribus, quinque genera hæmatitarum tradit præter magnetem: principatum dat ex iis Æthiepico, oculorum medicamentis vtilissimo, & iis quæ panchresta apellant: item ambustis. Alterum androdamanta dicit vocare, colore nigro, pendere ac duritia insignem, & inde nomen traxisse, præcipuéque in Africa repertum. Trahere autem in se argentum, æs, ferrum. Experimentum eius esse in cote ex lapide basanite. Reddere enim succum sanguineum, & esse ad iocineris vitia præcipui remedij. Tertium genus Arabici facit, simili duritie, vix reddentis succum ad cotem aquariam, aliquando croco similem. Quarti generis elatiten vocari, quandiu crudus sit: coctum verò miltiten. vtilem ambustis, ad omnia vtiliorem rubrica. Quinti generis schiston, hæmorrhoidas reprimentem. In totum autem hæmatitas omnes tritos in oleo triũ drachmatum pondere à ieiunis sumendos, ad vitia sanguinis. Idẽ autor, schiston alterius generis, quàm hæmatiten tradit, quem vocant anthraciten. Nasci in Africa nigrum, attritum aquariis cotibus reddere ab ea parte, quæ fuerit ab radice, nigrum colorem, ab altera croci. Ipsum vtilem esse oculorum medicamentis.

De

De quatuor generibus aetitis, & calamo, & Samio, & Arabo, & pumicibus.

CAP. XXI.

AEtites lapides ex argumento nominis magnam famam habent. Reperiuntur in nidis aquilarum, ficuti in decimo volumine diximus. Aiunt binos inueniri, marem & fœminam. Nec fine iis parere, quas diximus, aquilas, & ideo binos tantùm. Genera eorum quatuor. In Africa nafcentem pufillum ac mollem, intra fe & velut in aluo habentem argillam fuauem, candidam, ipfum friabilem, quem fœminei fexus putant. Marem autem, qui in Arabia nafcitur, durum, gallæ fimilem, aut fubrutilum, in aluo habentem durum lapidem. Tertius in Cypro inuenitur, colore illis in Africa nafcentibus fimilis, amplior tamen, atque dilatatus: cæteris enim globofa facies. Habet in aluo harenam iucundam & lapillos, ipfe tam mollis, vt etiam digitis frictur. Quarti generis Taphiufius appellatur, nafcens iuxta Leucadem in Taphiufa, qui locus eft dextra nauigantibus ex hac ad Leucadem. Inuenitur in fluminibus candidus & rotundus. Huic eft in aluo lapis, qui vocatur callimus, nec quicquam tenerius. Aetitæ omnes grauidis adalligati mulieribus vel quadrupedibus in pelliculis facrificatorum animalium continent partus non nifi parturiant, remouendi: alioqui vuluæ excidunt. Sed nifi parturientibus auferantur, omnino non pariunt. Eft & lapis Samius in eadem infula, vbi terram laudauimus, poliendo auro vtilis. Vtilis & in medicina oculorum hulceribus cum lacte, quo fuprà dictum eft modo, contra veteres lacrymationes. Prodeft & contra vitia ftomachi potus

vertigines sedat: mentes commotas restituit. Quidam & morbis comitialibus vtiliter dari putant, & ad vrinæ difficultates. Acopis etiam miscetur. Probatur grauitate & cādore. Vuluas & partus contineri adalligato eo tradunt. Arabus lapis ebori similis, dentifriciis accommodatur crematus. Priuatim hæmorrhoidas sanat cum lanugine linteorum, linteolis insuper impositis. Non prætermittenda est & pumicum natura. Appellantur quidem ita & erosa saxa, in ædificiis quæ musea vocant, dependentia, ad imaginem specus arte reddendam, sed & ij pumices, qui sunt in vsu corporum læuigandorum fœminis, iam quidem & viris, atque (vt ait Catullus) libris, laudatissimi sunt in Melo, Scyro, & Æoliis insulis. Probatio in candore minimóque pondere, & vt quàm maximè spongiosi aridíque sint, ac teri faciles, ne harenosi in fricando. Vis eorum in medicina, extenuare, siccare, trina vstione. ita vt torreantur carbone puro, ac toties vino restinguantur albo. Lauantur deinde, vt cadmia, & siccati conduntur, quàm minimè vliginoso loco. Vsus farinæ eius oculorum maximè medicamentis: hulcera purgat eorum leniter, explétque cicatrices & emendat. Quidam tertia vstione, refrigeratos potiùs, quàm restinctos terere malunt ex vino. Adduntur etiam ad malagmata, capitum verendorúmque hulcerib. Vtilissima fiunt ex his dentifricia. Theophrastus autor est, potores in certamine bibendi præsumere farinam eius, sed nisi immenso potu impleantur periclitari: tantámque refrigerandi naturam esse, vt musta feruere desinant pumice addito.

De lapidibus mortariorum medicinalium, & mollibus lapidibus, & speculari lapide, & silicibus & phengite, & cotibus, & reliquis ad structurā lapidibus, igni & tempestatibus resistentibus.

CAP. XXII.

AVtoribus curæ fuere lapides mortariorum quoque, nec medicinalium tantùm, aut ad pigmenta pertinentium. Ephesiúmque lapidem in iis prætulere cæteris, mox & Thebaicum, quem pyrrhopœcilon appellauimus, aliqui psaronium vocant. Tertium ex chalazio chrysiten. Medici autem & basanitem. Hic enim lapis nihil ex se remittit. Ij autem lapides, qui succum reddunt, oculorum medicamentis vtiles existimantur: ideóque Æthiopici maximè ad ea probantur. Tænarium verò lapidem & Pœnicum hæmatiten iis medicamentis prodesse tradunt, quæ ex croco componantur: ex alio Tænario, qui niger est, & ex Pario lapide, non æquè medicis vtilem: potiorem ex alabastrite Ægyptio, vel ex ophite albo. Est enim hoc genus ophitis, ex quo vasa & etiam cados faciunt. In Siphno lapis est, qui cauatur, tornatúrque in vasa coquendis cibis vtilia, vel ad esculentorum vsus, quod in Comensi Italiæ lapide viridi accidere scimus. Sed in Siphnio singulare, quòd excalfactus oleo nigrescit durescítque, natura mollissimus. Tanta qualitatum differentia est. Nam mollitiæ & trans Alpes præcipua sunt exempla. In Belgica prouincia candidum lapidem serra, qua lignum faciliúsque etiam, secant ad tegularum & imbricum vicem: vel si libeat, ad quæ vocant pauonacea tegendi genera: & hi quidem sectiles sunt. Specularis verò (quoniā & hic lapis nomen obtinet) faciliore multo

natura finditur in quamlibet tenues crustas. Hispania hunc olim citerior tantùm dabat, nec tota, sed intra centum millia passuum circa Segobricam vrbem: iam & Cypros, & Cappadocia, & Sicilia, nuper inuentum Africa: postferendos omnes tamen Hispaniæ, & Cappadociæ mollissimis & amplissimæ magnitudinis, sed obscuris. Sunt & in Bononiensi Italiæ parte breues, maculosi complexu silicis alligati, quorum tamen appareat natura similis eis, qui in Hispania puteis effodiuntur profunda altitudine. Necnon & saxo inclusus sub terra inuenitur, extrahitúrque, aut exciditur. Sed maiori parte fossili natura, absolutus segmenti modo, nunquam adhuc quinque pedum longitudine amplior. Humorem hunc terræ quidam autumant crystalli modo glaciari. Et in lapidem concrescere manifestò apparet, quòd cùm feræ decidere in puteo tales, & medullæ ex ossibus earum in eandem lapidis naturam post vnam hyemem figurantur: Inuenitur & niger aliquando. Sed candido natura mira, cùm sit mollitia nota, perpetiendi Solis rigorisque: nec senescit, si modò iniuria absit, cum hoc etiam in cæmentis multorum generum accidat. Inuenêre & alium vsum in ramentis quoque Circum maximum ludis Circensibus sternendi, vt sit in commendatione candor. Nerone principe in Cappadocia repertus est lapis duritia marmoris, candidus atque translucens, etiam qua parte fuluæ inciderant venæ, ex argumento phengites appellatus. Hoc construxerat ædem Fortunæ, quam Seiam appellant, à Seruio rege sacratam, aurea domo complexus. Quare etiam fe-

foribus apertis interdiu claritas ibi diurna erat, haud alio quàm specularium modo, tanquam inclusa luce, non transmissa. In Arabia quoque esse lapidem vitri modo translucidū, quo vtuntur pro specularibus, Iuba autor est. Nunc ad operarios lapides transisse conueniat, primúmque cotes ferro acuendo. Multa earum genera. Creticæ diu maximam laudem habuere: secundā Laconicæ ex Taygeto monte, vtræque oleo indigentes. Inter aquarias Naxiæ laus maxima fuit, mox Armeniacæ, de quibus diximus. Ex oleo & aqua Ciliciæ pollent, ex aqua Arsinoetica. Repertæ sunt & in Italia aquæ trahentes aciem acerrimo affectu. Necnon & trans Alpes, quas passernices vocant. Quarta ratio est saliua hominis proficientium in tonstrinarū officinis, inutilis fragili mollitia. Flamminitanæ ex Hispania citeriore in eo genere præcipuæ. Reliqua multitudo lapidum in totum ędificiis inutilis est mortalitate mollitiæ. Quædam tamen loca non alium habent, sicut Carthago in Africa. Exercetur halitu maris, fricatur vento, & verberatur imbri. Sed cura tuentur picando parietes, quoniam & tectorij calce roditur. Scitéque dictum est ad tecta eos pice, ad vinum calce vti, quoniam sic musta condiunt. Alia mollitia circa Romam Fidenati & Albano. In Liguria quoque Vmbria, & Venetia, albus lapis dentata serra secatur. Hi tractabiles in opere, laborem quoque tolerant, sub tecto duntaxat. Aspergine & gelu pruinísque rumpuntur in testas: nec contra humores & auram maris robusti. Tiburtini ad reliqua fortes, vapore dissiliunt. Nigri silices optimi: quibusdam in locis & rubētes. Nōnusquam verò & albi, sicut in Tarquiniensi

Anicianis lapicidinis circa lacum Volsiniensem. Et in Statoniēsi sunt, quibus ne ignis quidem nocet. Iidem & in monumenta scalpti, cōtra vetustatē quoque incorrupti permanent. Ex iis formæ fiunt, in quibus æra funduntur. Est & viridis lapis, vehementer igni resistens, sed nusquam copiosus: & vbi inuenitur, lapis, non saxum est. E reliquis pallidus, in cæmento rarò vtilis. Globosus, contra iniurias fortis, sed ad structuram infidelis, nisi multa suffrenatione deuinctus. Nec certior fluuiatilis, semper ve luti madens. Remedium est in lapide dubio, æstate eum eximere, nec ante biennium eum inserere tecto, domitum tempestatibus. Quæ ex eo læsa fuerint, in subterranea structura aptantur vtilius. Quæ restiterint, tutum est vel cælo committere. Græci è lapide duro ac silice æquato construunt veluti lateritios parietes. Cùm ita fecerint, isodomon vocant genus structuræ. At cùm inæquali crassitudine structa sunt, pseudisodomon. Tertium est emplecton, tantummodo frontibus politis. Reliqua fortuitò collocant. Alternas coagmentationes fieri, vt commissuras antecedentium medij lapides obtineant, necessarium est in medio quoque pariete, si res patitur: si minus, vtique à lateribus: medios parietes farcire fractis cæmentis. Dictyotheton vocant reticulatam structuram, quam frequentissimè Romæ struunt. rimis opportunam. Structuram ad normam & libellam fieri, & ad perpendiculum respondere oportet.

De

De cisternis & calce, & harenæ generibus, & mistura calcis & harenæ, & vitiis structuræ, & tectoriis, & columnis.

CAP. XXIII.

ET cisternas harenæ puræ & asperæ quinq; partibus, calcis quàm vehemẽtissimæ duabus construi conuenit, fragmentis silicis non excedentibus libras. Ita ferratis vectibus calcari solum, parietésque similiter. Vtiliùs geminas esse, vt in priore vitia considant aquæ, atque per colum in proximam transeat maximè pura aqua. Calcem è vario lapide Cato Censorius improbat. Ex albo melior, quàm ex puro, & structuræ vtilior, quæ ex fistuloso, tectoriis. Ad vtrunque damnatur ex silice. Vtilior eadem eę effosso lapide, quàm ex ripis fluminum collecto. Vtilior è molari, quia est quædam pinguior natura eius. Mirum, aliquid postquam arserit, accendi aquis. Harenæ tria genera. Fossitia, cui quarta pars calcis addi debet: fluuiatili aut marinæ tertia. Si & testæ tusæ tertia pars addatur, melior materia erit. Ab Apennino ad Padum non inuenitur fossitia, nec trans maria. Ruinarum vrbis ea maximè causa, quòd furto calcis sine ferrumine suo cæmenta componuntur. In trita quoque quò vetustior, eò melior. In antiquarum ædium legibus inuenitur, ne recentiore trima vteretur redemptor. Ideo nulla tectoria eorum rimæ fœdauere. Tectoriúmque nisi ter harenato, & bis marmorato inductum est, non satis splendoris habet. Vliginosa, & vbi salsugo vitiat, testaceo sublini vtilius. In Græcia tectoriis etiam a harenarum quod a inducturi sunt, priùs in mortario ligneis vectibus subigunt. Experimentum marmorati harenatū.

a *Alij ex Man. legũt.*

est in subigendo: donec rutro non cohæreat. Contrà in albario opere, vt macerata calx ceu glutinum hæreat. Sed macerari non nisi à gleba oportet. In Elide ædes est Mineruæ, in qua frater Phidiæ Panneus tectorium induxit lacte & croco subactum, vt ferunt: ideóque si teratur in ea hodiéque saliua pollice, odorem croci saporémque reddere traditur. Columellæ in æde densius positæ, crassiores videntur. Genera earum quatuor. Quæ sextam partem altitudinis in crassitudine ima habent, Doricę vocantur: quæ nonam Ionicæ quæ septimam, Thuscanicæ. Corinthiis eadem ratio, quæ Ionicis. Et differentia, quoniam capitulis Corinthiarum eadem est altitudo, quæ colligitur crassitudine ima: ideóque graciliores videntur. Ionici enim capituli altitudo tertia pars est crassitudinis. Antiqua ratio erat columnarum altitudinis, tertia pars latitudinum delubri. In Ephesiæ Dianæ æde, de qua priùs fuit sermo, primùm columnis spiræ subditæ, & capitella addita. Placuítque altitudinis octaua pars in crassitudine, & vt spiræ haberent crassitudinis dimidium, septimæque partes detraherentur summarum crassitudini. Præter has sunt, quæ vocantur Atticæ columnæ, quaternis angulis, pari laterum interuallo.

De medicinis calcis, & maltha, & gypso.

CAP. XXIIII.

Calcis & in medicina magnus vsus. Eligitur recés, nec aspersa aquis: vrit, discutit, extrahit, incipientésque serpere hulcerum impetus coercet. Aceto & rosaceo temperata perducit ad cicatricem. Luxatis quoque cum adipe suillo aut liquida resina ex melle medetur: eadem compositione & strumis. Maltha è

calce

calce fit recenti. Gleba vino restinguitur: mox tunditur cum adipe suillo & ficu, duplici linamento: quæ res omnium tenacissima, & duritiam lapidis antecedens. Quod malthatur, oleo perfricatur antè. Cognata calci res gypsum est. Plura eius genera. Nam & è lapide coquitur, vt in Syria ac Thuriis: & è terra foditur, vt in Cyprio ac Perrhębis: è summa Tellure & Tymphaicum est. Qui coquitur lapis, non dissimilis alabastritę esse debet, aut marmoroso. In Syria durissimos ad id eligunt, coquúntque fimo bubulo, vt celeriùs vrantur. Omnium autem optimum fieri compertum est è lapide speculari, squamámve talem habente. Gypso madido statim vtendū est, quoniam celerrimè coit, ac siccatur: tamen rursus tundi & in farinam resolui patitur. Vsus gypsi in albariis, sigillis ędificiorum & coronis gratissimus. Exemplum illustre C. Proculeiū Augusti Cęsaris familiaritate subnixum in maximo stomachi dolore gypso poto, consciuisse sibi mortem.

De pauimentis & quando primùm Romæ, & subdialibus pauimentis, & Græcanicis, & quando primùm cameræ.

CAP. XXV.

PAuimenta originem apud Gręcos habent elaborata arte, picturę ratione, donec lithostrota expulere eam. Celeberrimus fuit in hoc genere Sosus, qui Pergami *a* statuit quem vocant asaroton œcon, quoniam purgamenta cœnæ in pauimento, quęque euerri solent, veluti relicta fecerat paruis è testulis tinctísque in varios colores. Mirabilis ibi columba bibens, & aquam vmbra capitis infuscans. Apri-

a strauit.

cantur aliæ scabentes sese in canthari labro. Pauimenta credo primùm facta, quæ nunc reuocamus, barbarica, atque subtegulanea, in Italia fistucis pauita: hoc certè ex nomine ipso intelligi potest. Romæ scalpturatum in Iouis Capitolini æde primùm factū est post tertium Punicum bellum initum. Frequētata verò pauimenta ante Cimbricum magna gratia animorum, indicio est Lucillianus ille versus:

Ante pauimenta, atque emblemata vermiculata.

Subdialia Græci inuenere, talibus domos contegentes: facilè tractu repente, sed fallax, vbicunque imbres gelant. Necessarium binas per diuersum coassationes substerni, capita eorum præfingi ne torqueantur, & ruderi nouo tertiā partem testæ tusæ addi: deinde rudus, in quo duę quintę calcis misceantur, pedali crassitudine festucari. Tunc nucleo crasso sex digitos induci, & ex tessera grandi non minùs alta duos digitos strui. Fastigium verò seruari in pedes denos sesquuncem, ac diligenter cote despumare, quernisque axibus contabulare. Quę torquentur, inutilia putant: imò & silice aut palea substerni melius esse, quo minor vis calcis perueniat. Necessarium & globosum lapidem subiici. Similiter fiunt spicata testacea. Non negligendum est etiamnum vnum genus Gręcanicū. Solo festucato iniicitur rudus aut testaceum pauimētum: dein spissè calcatis carbonibus inducitur, sabulo calcę ac fauilla mistis: materia crassitudine semipedali ad regulam & libellam exigitur, & est forma terrena. Si verò cote depolitum est, nigri pauimenti visum obtinet Lithostrota cœptauere iam sub Sylla paruulis, certè crustis, extat hodiéque, quod in Fortunę delubro Pręneste fecit. Pulsa deinde

deinde ex humo pauiméta in cameras trãsiere è vitro: nouitium & hoc inuentum. Agrippa certè in thermis, quas Romæ fecit figlinum opus encausto pinxit: in reliquis albaria adornauit: non dubiè vitreas facturus cameras, si priùs inuentum id fuisset, aut à parietibus scenæ, vt diximus. Scauri peruenisset in cameras. Quamobrem & vitri natura indicanda est.

De origine vitri, & ratione faciendi, & de Obsidiano vitro, & generibus multiformibus vitri. CAP. XXVI.

PArs est Syriæ, quæ Phœnice vocatur, finitima Iudææ, intra mõtis Carmeli radices paludẽ habens, quæ vocatur Cendeuia. Ex ea creditur nasci B. lus amnis quinq; M. p. spatio in mare perfluens iuxta Ptolemaidem coloniam. Lentus hic currit, insalubri potu, sed ceremoniis sacer, limosus, vado profundus. Nõnisi refuso mari harenas fatetur. Fluctibus enim volutatæ nitescunt, detritis sordibus. Nunc & à marino creduntur astringi morsu, nõ priùs vtiles. Quingentorũ est passuũ non ampliùs litoris spatiũ. ídque tantum multa per secula gignendo fuit vitro. Fama est, appulsa naue mercatorũ nitri, cùm sparsi per litus epulas pararent, nec esse cortinis attollendo lapidũ occasio, glebas nitri è naue subdidisse. Quibus accẽsis permista harena litoris, trãslucẽtes nobilis liquoris fluxisse riuos, & hanc fuisse originem vitri. Mox, vt est astuta & ingeniosa solertia, nõ fuit cõtẽta nitrũ miscuisse: cœptus addi & magnes lapis: quoniã in se liquorẽ vitri quoque, vt ferrũ, trahere creditur. Simili modo & calculi splendẽtes multifariam cœpti vri: deinde cõch æ, & fossiles harenæ. Authores sunt, in India è crystallo fracta fieri, & ob id nullũ com

parari Indico. Leuibus autem aridísque lignis coquitur, addito Cyprio ac nitro, maximè Ophirio. Continuis fornacibus, vt æs liquatur, massæque fiunt colore pingui nigricantes, Acies tanta est quacũque. vt citra vllum sensum ad ossa consecet, quic quid afflauerit corporis. Ex massis rursus funditur in officinis, tingitúrque. Et aliud flatu figuratur, aliud torno teritur, aliud argenti modo cælatur, Sidone quondam iis officinis nobili: siquidem etiam specula excogitauerat. Hæc fuit antiqua ratio vitri. Iam verò & in Vulturno mari Italiæ arena alba nascens, sex M. pass. litore inter Cumas atque Lucrinum, quæ mollissima est, pila moláque teritur. Dein miscetur tribus partibus nitri pondere vel mensura, ac liquata in alias fornaces transfunditur. Ibi fit massa, quæ vocatur hammonitrum: atque hæc recoquitur, & fit vitrum purum, ac massa vitri candidi. Iam verò & per Gallias Hispaniásque similí modo harenæ temperantur. Ferunt Tiberio principe excogitatum vitri temperamentum, vt flexibile esset: & totã officinã artificis eius abolitã, ne æris, argenti, auri, metallis pretia detraherẽtur: eáq; fama crebrior diu, quàm certior, fuit. Sed quid refert, Neronis principatu reperta vitri arte quæ modicos calices duos, quos appellabant pterotos. H-S. sex millibus venderent. In genere vitri & Obsidiana numerantur, ad similitudinem lapidis, quem in Æthiopia inuenit Obsidius nigerrimi coloris, aliquandó & translucidi, crassiore visu, atque in speculis parietum pro imagine vmbras reddente. Gemmas multi ex eo faciunt, vidimúsque & solidas imagines Diui Augusti, capti materia hui9 crassitudinis, dicauítq; ipse

pro

pro miraculo in templo Concordiæ Obſidianos quatuor elephantos. Remiſit & Tiberius Cæſar Heliopolitarum ceremoniis repertam ibi in hæreditate eius qui præfuerat Ægypto, Obſidianam imaginem Menelai. Ex quo apparet antiquior materiæ origo, nunc vitri ſimilitudine interpellata Xenocrates Obſidianum lapidem in India & in Samnio Italiæ, & ad Oceanum in Hiſpania naſci tradit. Fit & tincturæ genere Obſidianum, ad eſcaria vaſa, & totum rubens vitrum, atque nō tranſlucens, hæmatinon appellatum. Fit & album & murrhinum, aut hyacinthos ſapphiróſque imitatum, & omnibus aliis coloribus. Nec eſt alia nunc materia ſequacior, aut etiam picturæ accommodatior. Maximus tamen honos in candido tranſlucentibus, quàm proxima cryſtalli ſimilitudine. Vſus verò ad potandum argenti metalla & auri pepulit. Eſt autem caloris impatiens, ni præcedat frigidus liquor: cum addita aqua vitreæ pilæ Sole aduerſo, in tantum excandeſcant, vt veſtes exurant. Fragmenta tēporata agglutinantur tantùm, rurſus affundi non queunt, præterquam abrupta ſibimet: veluti cùm calculi fiunt, quos quidam abaculos appellant. aliquos etiam pluribus modis verſicolores. Vitrum ſulphuri concoctum ferruminatur in lapidem. At peractis omnibus, quæ conſtant ingenio, artem natura faciente, ſuccurrit mirari, nihil penè non igni perfici.

Ignium miracula, & medicina, & prodigia.

CAP. XXVII.

IGnis accipit harenas, ex quibus alibi vitrū, alibi argentum, alibi minium, alibi plūbi genera, alibi pigmenta, alibi medicamenta fun-

dit. Igne lapides in æs soluuntur, igne ferrum gignitur: ac domatur, igne cremato lapide cęmenta in tectis ligantur. Alia sępius vri prodest. Eadémque materia aliud gignit primis ignibus, aliud secũdis, aliud tertiis. Quando ipse carbo vires habere incipit restinctus, atq; interiisse creditus, maioris fit virtutis. Immensa & improba rerum naturę portio: & in qua dubium sit plura absumat, an pariat. Est & ipsis ignibus medica vis Pestilentię, quę Solis obscuratione contrahitur, ignis suffitu multiformiter auxiliari certum est. Empedocles & Hippocrates id monstrauere diuersis locis. Ad conuulsa viscera, aut contusa, vt M. Varro autor est: ipsis enim verbis eius vtar: Lix cinis est inquit foci. Inde enim cinis lixiuus potus medetur: vt licet videre gladiatores cùm deluserint, hac iuuari potione. Quin & carbunculum genus morbi, quo duos Consulares nuper absumptos indicauimus, querneus carbo tritus cum melle sanat. Adeo in reb. damnatis quoque ac iã nullis, sunt aliqua remedia, vt in carbone ecce & cinere. Non pręteribo & vnum foci exemplum, Romanis literis clarũ: Tarquinio prisco regnante tradunt repentè in foco eius apparuisse genitale è cinere masculini sexus, eámque quæ insederat ibi, Tanaquilis reginę ancillam Ocrisiam captiuam, consurrexisse grauidã. Ita Seruium Tullum natum, qui regno successit. Inde & in regia cubanti puero caput arsisse visum, creditúmque Laris familiaris filium. Ob id compitalia & ludos Laribus primùm instituisse.

C. PLI-

C. PLINII SECVNDI NATVRALIS HISTORIAE Liber XXXVII.

PROOEMIVM.

VT NIHIL instituto operi desit, gemmæ supersunt, & in arctum coacta rerum naturæ maiestas multis nulla ui parte mirabilior. Tantũ tribuunt varietati, coloribus, materiæ, decori, violari etiam signis gẽmas nefas ducentes. Aliquas verò extra pretia vlla taxationémque humanarũ opum arbitrantes, vt plerisque ad summã absolutámque rerum naturæ cõtemplationem satis sit vna aliqua gemma. Quæ fuerit origo gemmarũ, & quibus initiis in tantum admiratio hæc exarserit, diximus quadantenus in mentione auri anulorúmque. Fabulæ primordium à rupe Caucasea tradũt. Promethei vinculorum interpretatione fatali: primúmque saxi huius fragmentum inclusum ferro ac digito circundatum, anulum, & hoc gemmam.

De gemma Polycratis tyranni, & Pyrrhi regis, & qui sculptores optimi, & nobilitates artificum, & quis primus dactyliothecam Romæ habuit. CAP. I.

HIs initiis cœpit autoritas, in tantũ amorẽ elata, vt Polycrati Samio seuero insularum ac litorum tyranno felicitatis suę, quam

nimiam fatebatur etiam ipse, satis piamenti in vnius gemmæ voluntario damno videretur, si eam fortunæ volubilitate paria faceret: planéque ab inuidia eius abundè se redimi putaret, si hoc vnum doluisset. Assiduo ergo gaudio lassus, prouectus nauigio in altum, anulũ mersit. At illum piscis eximia magnitudine Regi natus, escæ vice raptum, vt faceret ostentum, in culinam domini rursus Fortunæ insidiantis manu reddidit. Sardonychem eam gemmã fuisse constat: ostendúntque Romæ, si credimus, in Concordiæ delubro, cornu aureo Augustæ dono inclusam, & nouissimum propè locum tot prælatis obtinentem. Post hunc anulum regia fama est gemmę Pyrrhi illius, qui aduersus Romanos bellum gessit. Nanque habuisse traditur achaten, in qua ix. Musæ & Apollo citharam tenens spectarentur, non arte, sed sponte naturæ ita discurrentibus maculis, vt Musis quoque singulis sua redderentur insignia. Nec deinde alia quę tradatur, magnopere gemmarum claritas extat apud autores, pręterquàm Ismeniam choraulem, multis fulgentibúsque vti solitum, comitante fabula vanitatem eius, indicato in Cypro sex aureis denariis smaragdo in quo fuerat sculpta Amymone, iussisse numerari: & cùm duo relati essent, imminuto pretio, malè me Hercules curatum, dixisse: multum enim detractum gemmæ dignitati. Hic videtur instituisse, vt omnes musicæ artis hac quoque ostẽtatione censerentur, veluti Dionysodorus æqualis eius & æmulus, vt sic quoque par videretur. Tertius qui eodẽ tempore fuit inter Musicos, Nicomachus, multas gẽmas habuisse traditur, sed nulla peritia electas: fortè quadã his exemplis ini-
tio

tio voluminis oblatis aduersus istos, qui sibi hanc ostentationem arrogant: vt palàm sit eos tibicinum gloria tumere. Polycratis gemma, quæ demonstratur, illibata intactáq; est. Ismeniæ ætate multo post annos, apparet scalpi etiam smaragdos solitos. Confirmat hanc eãdem opinionem edictum Alexandr Magni. quo vetuit in gemma se ab alio scalpi, quàm à Pyrgotele, non dubiè clarissimo artis eius. Post eum Apollonides & Cronius in gloria fuere, quiq; Diui Augusti imaginẽ similẽ expressit, qua postea principes signabãt, Dioscorides. Sylla Dictator traditione Iugurthæ semper signauit. Et apud autores, & intercatiensem illum, cuius patrem Scipio Æmilianus ex prouocatione interfecerat, pugnę eius effigie signasse: vulgato Stilonis Præconini sale, quidnã fuisse facturũ eũ, si Scipio à patre eius interemptus esset. Diuus Augustus inter initia sphinge signauit. Duas in matris anulis iam indiscretæ similitudinis inuenerat. Altera per bella ciuilia, absente eo, amici signauere epistolas & edicta, quæ ratio temporum nomine eius reddi postulabat, non infaceto lepore accipientium, ænigmata afferre eam sphingem. Quinetiam Mecænatis rana, per collationem pecuniarum in magno terrore erat. Augustus posteà ad euitãda conuitia sphingis: Alexandri Magni imagine signauit. Gemmas plures, quod peregrino appellãt nomine dactyliothecam, primus omnium habuit Romæ priuignus Syllæ Scaurus. Diúque nulla alia fuit, donec Pompeius Magnus eã quę Mithridatis regis fuerat, inter dona in Capitolio dicaret, vt M. Varro aliiq; eiusdẽ ætatis autores confirmãt, multum pręlatam Scauri. Hoc exemplo Cæsar Dictator sex da-

ctyliothecas in æde Veneris Genetricis conse crauit Marcellus Octauia genitus in Palatina Apollinis æde vnam. Victoria tamen illa Pompeij primùm ad margaritas gemmásq; mores inclinauit: sicut L. Scipionis & Cn. Manlij ad cælatum argentum, & vestes Atalicas, & triclinia ærata: sicut L. Mummij, ad Corinthia & tabulas pictas.

De gemmis translatis in triumpho Pompeij, & natura crystalli, & medicinis, & luxuria circa ea, & quando primùm inuenta murrhina, & luxuria circa ea, & natura murrhinorum, & quæ mentiti sunt autores de succino. CAP. II.

ID vti planius nascatur, verba ex ipsis Pompeij triumphorum actis subiiciam. Ergo tertio triumpho, quẽ de piratis Asia, Ponto, gentibúsque & regibus in septimo operis huius volumine indicatis, M. Pisone, M. Messala consulibus pridie Calend. Octob. die natalis sui egit, transtulit alueum cum tesseris lusorium è gemmis duabus, latum pedes tres, longum pedes quatuor: & ne quis de ea re dubitet, nulla gemmarum magnitudine hodie propè ad hanc amplitudinem accedente, in eo fuit Luna aurea pondo xxx. lectos tricliniares tres: vasa ex auro & gemmis abacorum nouem: signa aurea tria, Mineruæ, Martis, & Apollinis: coronas ex margaritis triginta tres: montem aureum quadratum cum ceruis & leonibus, & pomis omnis generis, circundata vite aurea; Museum ex margaritis, in cuius fastigio horologium erat. Imago Cn. Pompeij è margaritis, illa regio honore grata, illius probi oris venerandíque per cunctas gentes, illa inquam ex margaritis: seuerita-

feueritate victa, & veriore luxuriæ triumpho. Quàm profectò inter illos viros durasset cognomen Magni, si prima victoria sic triumphasset? & margaritis. Magne, tam prodiga re, & fœminis reperta, quam gerere te fas nō sit, hinc fieri tuos vultus? sic te pretiosum videri? Nónne illa similior tui est imago, quam Pyrenæi iugis imposuisti? Graue profectò fœdūque probrum erat, ni verius iræ Deorum ostētum credi oportet: claréque intelligi posset, eam tum illud caput Orientis opibus sine reliquo corpore ostentatum. Cætera triumphi eiusdē quàm virilia! *a* Reipublicæ datum mille talentûm, legatis & quæstoribus, qui oras maris defendissent, H-s. bina millia, cōmilitibus singulis quinquaginta. Tolerabiliorem tamen fecit causam C. principis, qui super omnia muliebria socculos induebat è margaritis: & Neronis principis, qui sceptra, & *b* personas, & cubicula viatoria vnionibus construebat. Quinimo etiam ius videmus perdidisse corripiendi gemmata potoria, & varia supellectilis genera anulos transeuntes. Quæ enim non luxuria innocentior existimari possit? Eadē victoria primùm in vrbē murrhina induxit: primúsq; Pōpeius sex pocula ex eo triūpho Capitolino Ioui dicauit: quæ protinus ad hominū vsum trāsiere, abacis etiā escariísq; vasis inde expetitis. Excrescítq; indies eius rei luxus, murrhino octoginta sestertiis empto, capaci planè ad sextarios tres calice. Potauit ex eo ante hos annos Cōsularis ob amorē, obroso eius margine, vt tamē iniuria illa pretiū augeret: neq; est hodie murrhini alterius præstātior indicatura. Idē in reliquis generis eius quātū vorauerit, licet exāstimare ex multitudine, quæ tanta fuit, vt au-

a præfectis & quæstorib. qui oras maris defendissent, datum mille talētûm: militib. singulis sena millia sestertiûm, comitibus singulis quinquagena, *Bud.*

b personas histrionū, *Man.*

ferēte liberis eius Nerone Domitio, theatrū peculiare trās Tiberim *a* hortis exposita occuparēt: quod à populo impleri canēte se, du Pōpeiano præludit, etiā Neronis satis erat: qui vidit hūc annumerari vnᵘˢ scyphi fracta mēbra, quæ in dolorem credo seculi inuidiámque fortunæ, tanquam Alexandri Magni corpus in conditorio seruari, vt ostentarentur, placebat. T. Petronius Consularis moriturus, inuidia Neronis principis, vt mensam eius exhæredaret, trullam murrhinam trecentis sestertiis emptam fregit. Sed Nero, vt par erat principē, vicit omnes, trecentis sestertiis capidem vnam parando. Memoranda res, tanti Imperatorem patrémque patriæ bibisse. Oriens murrhina mittit. Inueniuntur enim ibi in pluribus locis, nec insignibus, maximè Parthici regni: præcipuè tamen in Carmania, Humorem putant sub terra calore densari. Amplitudine nusquam paruos excedunt abacos: crassitudine raro, quanta dictum est vasi potorio. Splendor his sine viribus, nitórque veriùs, quàm splendor. Sed in pretio varietas colorum, subinde circumagentibus se maculis in purpuram candorémque, & tertium ex vtroque ignescentē, velut per transitum coloris purpura rubescente, aut lacte candescente. Sunt qui maximè in iis laudent extremitates, & quosdam colorum repercussus, quales in cœlesti arquu spectātur. His maculæ pingues placent; translucere quicquam aut pallere vitium est. Item sales verrucæque non eminentes, sed vt in corpore etiam plerunq; sessiles. Aliqua & in odore commendatio est. Contraria huic causa crystallinum facit, gelu vehementiore concreto. Non alibi certè reperitur, quā vbi maximè hyberna

a orcis.

næ niues rigēt:glaciémq; esse certum est: vnde & nomen Græci dedere. Oriens & hanc mittit, sed Indicæ nulla præfertur. Nascitur & in Asia, vilissima circa Alabanda & Orthosiam, finitimísque montibus, item in Cypro. Sed laudata in Europæ Alpium iugis. Iuba autor est, & in quadam insula Rubri maris ante Arabiam sita nasci, quæ Neron vocetur: & in ea, quæ iuxta gemmam topazion ferat, cubitalémque effossam à Pythagora Ptolemæi regis præfecto, Cornelius Bocchus & in Lusitania nasci perquàm mirandi ponderis, immensis iugis depressis ad libramentum aquæ puteis. Mirum & quod Xenocrates tradit, Ephesius, aratro in Asia & Cypro excitari. Non enim inueniri in terreno, nec nisi inter cautes creditum fuerat. Similius vero est, quod idem Xenocrates tradit, torrentibus sæpe deportari. Sudines verò negat nisi ad meridiem spectantibus locis nasci: quod certum est: non enim reperitur in aquosis, quanquam in regione prægelida, vel si ad vada vsque glacientur amnes. Cælesti humore paruáque niue id fieri necesse est, ideo caloris impatiens, nisi in frigido potu abdicatur. Quare sexangulis nascatur lateribus, non facilè ratio inueniri potest, eò magis quòd neque mucronibus eadem species est, & ita absolutus est laterum læuor, vt nulla id arte possit æquari. Magnitudo amplissima adhuc visa nobis erat, quam in Capitolio Liuia Augusta dicauerat, librarum circiter quinquaginta. Idem Xenocrates autor est, vas amphorale visum, & aliqui ex India crystallum sextariorum quatuor. Nos liquidò affirmare possumus, in cautibus Alpium nasci, atque adeò inuiis, vt plerunque

fune pendentes eam extrahant. Peritis ſigna & indicia nota ſunt. Infeſtantur plurimis vitiis, ſcabro, ferrugine, maculoſa nube, occulta aliquando vomica, præduro fragilíque centro & ſale appellato. Eſt & rufa aliquibus rubigo: aliis capillamentum rimæ ſimile. Hoc artifices cælatura occultant. Quæ verò ſine vitio ſunt, puras eſſe malunt, acenteta appellantes, nec ſpumei coloris lympidæ aquæ. Poſtremò autoritas in pondere eſt. Inuenio Medicos, quæ ſunt vrenda corporum non aliter vtilius id fieri putare, quàm cryſtallina pila aduerſis poſita Solis radiis. Alius hic furor, H S CL, M. trullam vnam non ante multos annos mercatam à matrefamiliâs, nec diuite. Idem Nero amiſſarum rerum nuntio accepto, duos calices cryſtallinos in ſuprema ita fregit illiſos. Hæc fuit ratio ſeculum ſuum punientis, ne quis alius ex his biberet. Fragmenta ſarciri nullo modo queunt. Mirè ad ſimilitudinem acceſſere vitrea, ſed prodigij modo, vt ſuum pretium auxerint cryſtalli, non diminuerint. Proximum locum in deliciis fœminarum tamen adhuc tantùm ſuccina obtinent, eandémque omnia hæc, quam gemmæ, autoritatem, ſanè maiorem aliquibus de cauſis cryſtallina & murrhina, rigidi potus vtraque. In ſuccinis cauſam ne deliciæ quidem adhuc excogitauerunt. Occaſio eſt vanitas Græcorum diligentiæ. Legentes modò æquè perpetiantur me de ortu eorum, cùm hoc quoque interſit vitæ, ſcire poſteros quicquid illi prodidere mirandum. Phaëthontis fulmine icti ſorores fletu mutatas in arbores populos, lacrymis electrum omnibus annis fundere iuxta Eridanum amnem, quem Padum vocamus:

mus:

mus, & electrum appellatum, quoniam Sol vocitatus sit Elector, plurimi Poëtæ dixere, primíque vt arbitror, Æſchylus, Philoxenus, Nicander, Euripides, Satyrus. Quod eſſe falſum Italiæ teſtimonio patet. Diligentiores eorum Electridas inſulas in mari Adriatico eſſe dixerunt ad quas dilaberetur Padus. Qua appellatione nullas vnquam ibi fuiſſe, certum eſt: nec verò vllas ibi appoſitas eſſe, in quas quicquam curſu Padi deuehi poſſit. Nam quòd Æſchylus in Iberia, hoc eſt in Hiſpania, Eridanum eſſe dixit, eundémque appellari Rhodanum, Euripides rurſus & Apollonius in Adriatico litore confluere Rhodanũ, & Padũ, feliciorẽ veniam facit ignorati ſuccini in tanta orbi ignorantia. Modeſtiores ſed æquè falſum prodidere, in extremis Adriatici ſinus rupibus in viis arbores ſtare, quæ Canis ortu hoc effunderent gummi. Theophraſtus in Liguria effodi dixit. Phaëthontem in Æthiopia Hammonis obiiſſe: ob id delubrum ibi eſſe atque oraculum, electrúmque gigni. Philemon foſſile eſſe, & in Scythia erui duobus locis: candidum atque cerei coloris quod vocaretur electrum: in alio loco fuluũ quod appellaretur ſualternicum. Demoſtratus lyncurion id vocat, & fieri ex vrina lyncum beſtiarum, è maribus fuluum & igneum, è fœminis languidius atque candidum. Alij dixere langurium, & eſſe in Italia beſtias langurias. Zenothemis langas vocat eaſdem, & circa Padum iis vitam affirmat. Sudines arborem quæ gignat in Liguria. In eadem ſententia & Metrodorus fuit, Sotacus credidit in Britannia arboribus effluere quas electridas vocauit. Pytheas Guttonibus Germaniæ genti accoli æſtuarium

Oceani Mentonomon nomine, spatio stadiorum sex millium: ab hoc diei nauigatione insulam abesse Abalum: illo vere fluctibus aduehi, & esse concreti maris purgamentum: incolas pro ligno ad ignem vti eo, proximisque Teutonis vendere. Huic & Timæus credidit, sed *a* insulã Baltiam vocauit. Philemon negauit flammam ab electro reddi. Niceas Solis radiorum succum intelligi voluit. Hos circa occasum credit vehementiores in terram actos, pinguem sudorem in ea parte Oceani relinquere, deinde æstibus in Germanorum litora eiici. Et in Ægypto nasci simili modo, & vocari Sacalitem in India gratiúsque thure esse Indis. In Syria quoque fœminas verticillos inde facere, & vocare harpaga, quia folia & paleas vestiúmque fimbrias rapiat. Theophrastus Oceano id exæstuante ad Pyrenæi promontorium eiici: quod & Xenocrates credidit, qui de iis nuperrimè scripsit. Viuit adhuc Asarubas, qui tradidit iuxta Atlanticum mare esse lacum Cephisidia, quem Mauri vocant electrum. Hunc Sole excalfactum è limo dare electrum fluitans. Mnesias Africæ locum Sicyonem appellatum, & Crathin amnem in Oceanum effluentem è lacu, in quo aues, quas meleagridas & penelopas vocat: viuere. Ibi nasci ratione eadem, qua suprà dictum est de electride lacu. Theomenes dicit, iuxta Syrtim magnam hortum Hesperidum esse, ex quo in stagnum cadat, colligi verò à virginibus Hesperidum. Ctesias Indis flumen esse Hypobarum, quo vocabulo significetur omnia vasa ferre bona: fluere à Septentrione in exortiuum Oceanum iuxta montem syluestrem arboribus electrum ferentibus

a Insulam hanc suprà lib. 4. c. 13. ex eiusdem Timæi sententia Bannomanã *nominat. Quo fit vt aut hic locus ex illo, aut ille ex hoc sit restituẽdus.*

rentibus. Arbores eas aphytacoras vocari, qua appellatione significetur prædulcis suauitas. Mithridates in Germaniæ litoribus esse insulam, vocaríque eam Osericťam, cedri genere syluosam: inde defluere in petras. Xenocrates non succinum tantùm in Italia, verumetiam thieum vocari, à Scythis verò sacrium, quoniam & ibi nascatur. Alios putare in Numidia gigni. Super omnes est Sophocles Tragicus Poeta, quod equidem miror tanta grauitate cothurni, & præterea vitæ fama, aliâs principe loco genitus Athenis, rebus gestis, exercitu ducto. Hic vltra Indiam fieri dixit è lacrymis meleagridum auium Meleagrum deflentium. Quod & credidisse eum, vel sperasse aliis persuaderi posse, quis non miretur? quámve pueritiam tam imperitiam posse reperiri, quæ auium ploratus annuos credat, lachrymásve tam grandes auésque è Græcia, vbi Meleager periit, ploratum esse in Indos? Quid ergo? non multa æquè fabulosa produnt Poëtæ? Sed hoc ea in re, quæ quotidie inuehatur atque abundet, & hoc mendacium coarguat, seriò quenquam dixisse, summa hominum contemptio est, & intoleranda mendaciorum impunitas.

De ortu & medicinis, & generibus, & luxuria succinorum, & lyncurio, & medicina.

CAP. III.

CErtum est gigni in insulis Septentrionalis Oceani, & à Germanis appellari glessum: itaque & à nostris vnam insularum ob id Glessariam appellatam, Germanico Cæsare ibi classibus rem gerente Austrauiam à barbaris dictam. Nascitur autem defluente me-

dulla pinei generis arboribus, vt gummi in cerasis, resina pineis. Erumpit humoris abundantia: densatur rigore vel tepore autumnali. Cùm intumescens æstus rapuit ex insulis, certè in litora expellitur, ita volubile, vt pendere videatur atque considere in vado: quod arboris succum esse prisci nostri credidere, ob id succinum appellantes. Pineæ autem arboris esse indicio est pineus in attritu odor, & quòd accensum tedæ modo ac nidore flagret. Affertur à Germanis in Pannoniam maximè prouinciam. Inde Veneti primùm, quos Græci Henetos vocant, rei famam fecere, proximi Pannoniæ, id accipientes circa mare Adriaticum. Pado verò annexa fabulæ videtur causa, hodiéque transpadanarum agrestibus fœminis, monilium vice succina gestantibus, maximè decoris gratia, sed & medicinæ: quando tonsillis creditur resistere, & faucium viciis, vario genere aquarum iuxta illos infestante guttura ac vicinas carnes. D.C. ferè M. pass. à Carnuto Pannoniæ, abest litus id Germaniæ, ex quo inuehitur, percognitum nuper. Vidit enim eques Romanus, missus ad id comparandum à Iuliano curante gladiatorium munus Neronis principis, qui hæc commercia & litora peragrauit, tanta copia inuecta, vt retia arcendis feris podiũ protegentia succinis nodarentur, arma verò & libitina totúsque vnius diei apparatus esset è succino. Maximum pondus is glebæ attulit xiij. librarum nasci & in India certum est. Archelaus, qui regnauit in Cappadocia, illinc cortice inhærente tradit aduehi rude, polirique adipe suis lactentis incoctum. Liquidum primò distillare, argumento sunt quædam intus

intus translucentia, vt formicæ aut culices, lacertæque, quas adhæsisse musteo non est dubium, & inclusas indurescenti. Genera eius plura. Candida odoris præstantissimi. Sed nec his, nec cereis pretium. Puluis maior autoritas. Ex iis etiamnum amplior translucentibus, prætcrquàm si nimio ardore flagrent: imaginémque igneam inesse, non ignem: placet. Summa laus Falernis à vini colore dictis, molli fulgore perspicuis. Sunt & in quibus decocti mellis lenitas placeat. Verum hoc quoque notum fieri oportet, quocunque libeat, tingi, hœdorum seuo & anchusæ radice, quippe etiam conchylio inficiuntur. Cæterùm attritu digitorum accepta caloris anima trahũt inter se paleas ac folia arida, ac philyras, vt magnes lapis ferrum. Ramenta quoque eius in oleo addita flagrant dilucidius diutiúsque, quàm linei medulla. Taxatio in deliciis tanta vt hominis quamuis parua effigies, viuorum hominum vigentiúmque pretia superet, prorsus vt castigatio vna non sit satis. In Corinthiis æs placet auro argentóque misto in cælatis ars & ingenia. Murrhinorum & crystallinorum diximus gratiam vniones quòd capite circunferuntur, gemmæ digitis: in omnibus denique alijs vitiis ostentatio aut vsus placet: in succinis deliciarum tantùm conscientia. Domitius Nero in cæteris vitæ suæ portentis, capillos quoque coniugis suæ Popeę in hoc nomen adoptauerat, quodam etiam carmine succina appellando. Et quoniam nullis vitiis desunt pretiosa nomina, ex eo tertius quidam hic colos cæpit expeti à matronis. Vsus tamen succinorum inuenitur aliquis in medicina: sed non ob hoc fœmi-

nis placent. Infantibus adalligari amuleti ratione prodest. Callistratus & cuicunque ætati contra lymphationes prodesse tradit: & vrinæ difficultatibus potum, adalligatúmque. Hic & differentiam nouam attullit appellando chryselectrum, quasi coloris aurei, & matutino gratissimo aspectu, rapacissimum ignium, & si iuxta fuerint, celerrimè ardescẽs. Hoc collo adalligatum, mederi febribus & morbis: tritum cum melle ac rosaceo aurium vitiis: & si cum melle Attico conteratur, oculorũ quoque obscuritatibus. Stomachi etiam vitiis vel per se farina eius sumpta, vel cum mastiche ex aqua pota. Succina etiam gemmis, quæ sunt translucidæ, adulterandis magnum habent locum, maximè amethystis, cùm omni vt diximus colore tingantur. De lyncurio proximè dici cogit autorum pertinacia. Quippe etiamsi non electrum id esset, lyncurium tamen gemmam esse contendunt. Fieri autem ex vrina quidem lyncis, sed egestam terra protinus bestia operiẽte eam, quoniam inuideat hominum vsui. Esse autem, qualem in igneis succinis, colorem, scalpíque. Nec folia tantùm aut stramenta ad se rapere, sed æris etiam ac ferri laminas, quod Diocles quidem & Theophrastus credidit. Ego falsum id totum arbitror, nec visam in æuo nostro gemmam vllam ea appellatione, & quod de medicina simul proditur, calculos vesicę eo poto elidi, & morbo regio occurri, si ex vino bibatur, aut si portetur etiam. Nunc gemmarum confessa genera dicemus, à laudatissimis orsi. Nec verò id solum agemus, sed ad maiorem vtilitatem vitæ obiter coarguetur Magorum infanda vanitas, quando illi vel pluri-

rima prodidere de gemmis, medicinæ ex his species blandò prodigio transgressi.

De adamantis generibus & medicinis, & margaritis. CAP. IIII.

MAximum in rebus humanis non solùm inter gemmas, pretium habet adamas, diu non nisi regibus & iis admodum paucis cognitus, vnus modò in metallis repertus, perquàm raro comes auri, nec nisi in auro nasci videbatur. Veteres eum in Æthiopum tantùm metallis inueniri existimauere: inter delubrum Mercurij atque insulam Meroen, dixerúntque non ampliorem cucumis semine. aut colore dissimilem inueniri. Nunc genera eius sex noscuntur: Indici, non in auro nascentis, sed quadam crystalli cognatione. Siquidem in colore translucido non differt, & laterum sexangulo læuore turbinatus in mucronem aut duabus contrariis partibus, quò magis miremur, vt si duo turbines latissimis suis partibus iungantur: magnitudine verò etiam auellanæ nuclei. Similis est huic quidem Arabicus, minor tantùm, similiter & nascens cæteris pallor gentis, & in auro non nisi excellentissimo natalis. Incudibus hi deprehenduntur, ita respuentes ictum, vt ferrum vtrinque dissultet incudésque etiam ipsæ dissiliant. Quippe duritia inenarrabilis est, simúlque ignium victrix natura, & nunquam incalescens. Vnde & nomen indomita vis Græca interpretatione accepit. Vnum ex iis vocant cenchron, quod est milij magnitudine. Alterum Macedonicum in Philippico auro repertum: & hic est cucumis semini par. Post hos Cyprius vocatur in Cypro repertus,

vergens in æreum colorem, sed in medicina, vt dicemus, efficacissimus. Post hunc est siderites ferrei splendoris, pondere ante cæteros, sed natura dissimilis. Nam & ictibus frangitur, & alio adamante perforari potest: quod & Cyprio euenit: breuitérque, vt degeneres, nominis tantũ autoritatẽ habent. Idque, quod totis voluminibus his docere & mandare conati sumus de discordia rerum concordiáque, quã antipathiã ac sympathiã appellauere Græci, non aliter clariùs intelligi potest. Siquidem illa inuicta vis duarum violentissimæ naturæ rerum ferri igníſque contemptrix, hircino rupitur sanguine, nec aliter quàm recenti calidóque macerata, & sic quoque multis ictibus, tunc etiam, præterquàm eximias, incudes, malleósque ferreos frangens. Cuius hoc ingenio inuentum? quóue casu repertum? aut quæ fuit coniectura experiendi rem immensi secreti, & in fœdissimo animalium? Numinum profectò muneris talis inuentio omnis est. Nec quærenda in vlla parte naturæ ratio, sed voluntas. Et cùm feliciter rumpere contingit in tam paruas frangitur crustas, vt cerni vix possint. Expetuntur à scalptoribus: ferróque includuntur, nullam non duritiam ex facili cauantes. Adamas dissidet cum magnete lapide in tantum, vt iuxta positus ferrum non patiatur abstrahi, aut si admotus magnes apprehenderit, rapiat, atque auferat. Adamas & venena irrita facit: & lymphationes abigit metúsque vanos expellit à mente: & ob id quidam eum anachiten vocauere. Metrodorus Scepsius in eadem Germania & Baltia insula nasci, in aqua & succinum, quod equidem legerim, solus dicit:

cit: & præfert Arabicis: quod falsum esse quis dubitet? Proximum apud nos Indicis Arabicísque margaritis pretium est, de quibus in nono diximus volumine inter res marinas.

De smaragdi generibus, & gemmis viridibus & transluciclis. CAP. V.

TErtia autoritas smaragdis perhibetur pluribus de causis. Nullius coloris aspectus iucundior est. Nam herbas quoque virentes frondésque auidè spectamus. Smaragdos verò tantò libentius, quoniam nihil omnino viridius comparatum illis viret. Prætereà soli gemmarum contuitu oculos implent nec satiant. Quin & ab intentione alia obscurata, aspectu smaragdi recreatur acies. Salpentibúsque gemmas non alia gratior oculorum refectio est: ita viridi lenitate lassitudinem mulcent. Prætereà longinquo amplificantur visu, inficientes circa se repercussum aerea, non sole mutati, non vmbra: non lucernis, sémperque sensim radiantes, & visum admittentes, ad crassitudinem sui facilitate translucida: quod etiam in aquis non fit. Iidem plerunque & concaui, vt visum colligant. Quapropter decreto hominum iis parcitur scalpi vetitis. Quanquam Scythicorum Ægyptiorumque duritia tanta est, vt nequeant vulnerari. Quorum verò corpus extensum est, eâdem, qua specula ratione supini imagines rerum reddunt. Nero princeps gladiatorum pugnas spectabat smaragdo. Genera eorum duodecim: Nobilissimi Scythici, ab ea gente in qua reperiuntur appellati. Nullius maior austeritas, nec minùs vitij. Et quantum smaragdi à gemmis distant tantùm Scythici à cæteris

smaragdis. Proximam laudem habent sicut & sedem, Bactriani, quos in commissuris saxorum colligere dicuntur Etesiis flantibus. Tunc enim tellure internitent, quia iis ventis maximè harenæ mouentur. Sed hos minores multò Scythicis esse tradunt. Tertium locum Ægyptij habent, qui eruuntur circa Copton oppidum Thebaidis in collibus & cautibus. Reliqua genera in metallis ærariis inueniuntur. Quapropter principatum ex iis Cyprij obtinent: dósque eorum est nec in colore liquido nec diluto, verùm ex humido pingui, quáque perspiciatur, imitante translucidum mare: paritérque translucet & nitet, hoc est, colorem expellit, & aciem recipit. Ferunt in ea insula tumulo reguli Hermię iuxta cetarias marmoreo leoni fuisse inditos oculos ex smaragdis, ita radiandibus etiam in gurgiten, vt territi instrumenta refugerent thynni, diu mirantibus nouitatem piscatoribus, donec mutauere oculis gemmas. Sed & vitia demonstrari oportet in tam procliui erratu. Sunt quidem omnium eadem. Quædam tamen nationum peculiaria, sicut in homine. Ergo Cyprij variè glauci, magísque ac minus in eodem smaragdo aliis partibus tenorem illum Scythicæ autoritatis non semper custodiunt. Ad hoc quibusdam intercurrit vmbra, surdúsque fit colos: qui improbatur etiam dilutior. Hinc genera distinguuntur. Sunt aliqui obscuri, quos vocant cæcos: alij densi, nec è liquido translucidi: quidam varia nubecula improbati. Aliud est hoc, quàm vmbra, de qua diximus. Nubecula enim albicantis est vitium, cùm viridis non pertransit aspectus, sed aut intus occurrit, aut exci-

cipit in fine visum candor. Hæc coloris vitia: illa corporis capillamentum, sal, plumbago. Ab iis Æthiopici laudantur à Copto dierum trium itinere, vt autor est Iuba, acriter virides, sed non facile puri aut concolores. Democritus in hoc genere ponit Hermineos & Persicos. Illos extumescentes pinguiter: Persicos verò non transflucidos, sed iucundi tenoris, visum implere, quem non admittant, felium pantherarúmque oculis similes. Nanque & illos radiare nec perspici. Eosdem in Sole hebetari, vmbris refulgere, & longius, quàm cæteros nitere. Omnium horum etiamnum vitium, quòd fellis colorem aut aëris habet. In Sole dilucidi quidem ac liquidi, sed non virides. Hæc vitia & Atticis maximè sentiuntur in argentariis metallis repertis in loco qui Thoricos vocatur, semper minus pingues, & è longinquo speciosiores. Frequens & iis plumbago, hoc est, vt in Sole plumbei videantur. Illud peculiare, quod quidam ex iis senescunt, paulatim viriditate euanida, & Sole læduntur. Post hos Medici plurimum viriditatis habent, interdum & è sapphiro. Ij sunt fluctuosi, ac rerum imagines complexi, vt verbi gratia papauerum aut auium, pinnarúmque vel catulorum aut similium. Qui non omnino virides nascuntur, vino & oleo meliores fiunt, neque est aliorum magnitudo amplior. Carchedonij nescio an totum exoluerint, postquàm metalla æris ibi defecerunt: & semper tamen vilissimi fuere minimíque. Iidem fragiles, sed colore incerti, & virentium in caudis pauonum columbarúmque collo plumis similes, ad inclina-

tionem magis aut minus lucidi, venosi quidem squamosique. Peculiare erat in his vitium, sarcion appellatum: hoc est quædam gemmæ caro. Mons iuxta Charchedonem, in quo legebantur, smaragdites vocatus est. Iuba est autor, smaragdum quem cholon vocant, in Arabia ædificiorum ornamentis includi, & lapidem, quem alabastriten Ægyptij vocant. Complures verò è proximis Laconicos in Taygeto monte erui Medicis similes, & alios in Sicilia. Inseritur smaragdis & quæ vocatur tanos, è Persis veniens gemma, ingratè viridis, atque intus sordida. Item chalcosmaragdos è Cypro, turbida æreis venis. Theophrastus tradit in Ægyptiorum commentariis reperiri, regi eorum à rege Babylonio missum smaragdum munere iiij. cubitorum longitudine, & trium latitudine. Et fuisse apud eos in Iouis delubro obeliscum è iiij. smaragdis xl. cubitorum longitudine, latitudine verò in parte quatuor, in parte duorum. Se autem scribente, esse in Tyro Herculis templo stantem pilam è smaragdo, nisi potiùs pseudosmaragdus sit. Nam & hoc genus reperiri, & in Cypro inuentum ex dimidia parte smaragdum, ex dimidia iaspidem, nondum humore in totum transfigurato. Apion cognominatus Plistonices, paulò ante scriptum reliquit, esse etiam nunc in labyrintho Ægypti colosseum Serapin è smaragdo nouem cubitorum. Eandem multis naturam aut certè similem habere berylli videntur, in India originem habentes rarò alibi reperti. Poliuntur omnes sexangula figura artificum ingeniis, quoniam hebescunt, ni color surdus repercussu angulo-

lorum excitetur. Aliter enim politi non habent fulgorem eundem. Probatiſſimi ſunt ex iis,qui viriditatem puri maris imitantur. Proximi, qui vocantur chryſoberylli, & ſunt paullo pallidiores,ſed in aureum colorem exeunte fulgore.Vicinum genus huic eſt pallidius, & à quibuſdam proprij generis exiſtimatur, vocatúrque chryſopraſus. Quarto loco numerantur hyacinthizontes.Quinto quos aëroides vocant. Poſt eos autem cerini ac deinde oleagini, hoc eſt, colore olei. Poſtremi cryſtalli ferè ſimiles. Hi capillamenta habent ſordéſque, alioquin euanidi, quæ ſunt omnium vitia. Indi mirè gaudent longitudine eorum, ſolóſque gemmarum eſſe prædicant,qui carere auro malint: ob id perforatos elephantorum ſetis religant. Et alios conuenit non oportere perforari, quorum ſit abſoluta bonitas vmbilicis ſtatim ex auro capita comprehendentibus. Ideo cylindros ex iis facere malunt, quàm gemmas, quoniam eſt ſumma commendatio in lõgitudine. Quidam & anguloſos putant ſtatim naſci,& perforatos gratiores fieri medulla candoris exempta, additóque auro repercuſſa aut omnino caſtigata cauſa perſpicuitatis ad craſſitudiné. Vitia præter iam dicta eadem ferè, quæ in ſmaragdis,& pterygia. In noſtro orbe aliquando circa Pontum inueniri putantur.Indi & alias quidem gemmas cryſtallo inuento adulterare repererunt,ſed præcipuè beryllos.

De opali generibus, & vitiis & experimentis, & variis gemmis. CAP. VI.

MInimum,iidémque plurimum ab iis differunt opali,ſmaragdis tantùm cedentes.

India sola & horum est mater. Atque ideo eis pretiosissimam gloriam compositores gemmarum & maximè inenarrabilem difficultatem dederunt. Est enim in iis carbunculi tenuior ignis, est amethysti fulgens purpura, est smaragdi virens mare, & cuncta pariter incredibili mistura lucentia. Alij summo fulgoris argumento colores pigmentorum æquauere: alij sulphuris ardentem flammam, aut etiam ignis oleo accensi. Magnitudo nucem auellanam æquat, insigni apud nos historia. Siquidem extat hodiéque huius generis gemma, propter quam ab Antonio proscriptus Nonius Senator est, filius Strumæ Nonij eius, quem Catullus poeta in sella curuli visum indigne tulit, auúsque Seruilij Noniani, quem Consulem vidimus: illéque proseriptus fugiens, hunc è fortunis suis omnibus anulum abstulit secum, quem certum est sestertiis viginti millibus æstimatum. Sed mira Antonij feritas atque luxuria, propter gemmam proscribentis, nec minor Nonij contumacia, proscriptionem suam amantis, cùm etiam feræ abrosas partes corporis relinquant, propter quas se periclitari sciant vitia opali, si color in florem herbæ, quæ vocatur heliotropium, exeat, aut crystallum, aut grandinem: si sal interueniat aut scabritia, aut puncta oculis occursantia, nullósque magis India similitudine indiscreta vitro adulterat. Experimentum in Sole tantum. Falsis enim contra radios libratis digito ac pollice, vnus atque idem transflucet colos in se consumptus. Veri fulgor subinde variat, & plus huc illúcque spargit, & fulgor lucis in digitos funditur. Hanc gemmam propter eximiam gratiam

tiam plerique appellauere pæderata. Sunt & qui priuatum genus eius faciunt, sangenónque ab Indis vocari dicunt. Traduntur nasci & in Ægypto,& in Arabia & vilissimi in Ponto. Item in Galatia ac Thaso & Cypro. Quippe opali gratiam habet: sed mollius nitet, rarò nõ scaber. Summa coloris ex ære & purpura constat: viriditas smaragdi deest. Constátque melior ille color, cuius fulgor vini colorę fuscatur, quàm qui diluitur aqua. Hactenus de principatu conuenit, mulierum maximè senatusconsulto. Minùs certa sunt, de quibus & viri iudicant. Singulorũ enim libido singulis pretia facit, & præcipuè regum. Claudius Cæsar smaragdos induebat & sardonychas. Primus autem Romanorum Sardonyche vsus est prior Africanus, vt tradit Demostratus, & inde Romanis hanc gemmam fuisse celeberrimam. Quamobrem proximum ei dabimus locum, Sardonyches olim, vt ex nomine ipso apparet. intelligebantur candore in Sarda, hoc est, velut carnibus vngue hominis imposito, & vtroque transllucido. Taléſque esse Indicas tradunt, Ismenias, Demostratus, Zenothemis, Sotacus: hi quidem duo reliquas omnes, quę non traluceant, cæcas appellantes, quæ nunc nomẽ abstulere. Nullo sardarum vestigio Arabicæ sunt, cœperúntque pluribus hæ gemmæ coloribus intelligi, radice nigra, aut cæruleum imitante, & vnguẽ: creditum enim candido pingi, nec sine quadam spe purpuræ candore in minium transeunte. Has Indis non habitas in honore Zenothemis scribit tantæ aliàs magnitudinis, vt inde capulos factitarent. Etenim constat ibi torrentibus detegi. Et placuisse in nostro orbe initio, quoniã solæ propè gẽmarum.

ſcalptę, cetam nō auferrent. Perſuaſimus deinde & Indis, vt ipſi quoque iis gauderent. Vtitúrque perforatis vtique vulgus tantum in collo. Et hoc eſt nūc Indicarum argumentum. Arabicæ excellunt candore circuli prælucido atque non gracili, neque in receſſu gemmę aut in deiectu renitēte, ſed in ipſis vmbonibus nitente, prætereà ſubſtrato nigerrimi coloris. Et hoc in Indicis cereum aut corneum inuenitur, etiam circuli albi: quædam in iis cæleſtis arquus anhelatio eſt. Superficies verò locuſtarum maris cruſtis rubentior. Iam melleæ aut fæculentæ (hoc enim nomen eſt vitio) improbantur, & ſi zona alba fundat ſe, non colligat. Simili modo, ſi ex alio colore in ſe admittat aliquid enormiter. Nihil enim in ſua ſede alieno interpellari placet. Sunt & Armeniacæ, cętera probandæ, ſed pallida zona. Exponenda eſt, & onychis ipſius natura, propter nominis ſocietatem: hoc in gemmam tranſilit ex lapide Carmaniæ. Sudines dicit in gemma eſſe candorē vnguis humani ſimilitudine: item chryſolyti colorem & ſardæ & iaſpidis. Zenothemis Indicam onychem plures habere varietates, igneam, nigram, corneam, cingentibus cādidis venis oculi modo, interuenientibus quarundam oculis obliquis venis. Sotacus & Arabicam onychem tradit: ſed eam à cæteris diſtare, quòd Indica igniculos habeat, albis cingētibus zonis ſingulis pluribúſve, aliter quàm in ſardonyche Indica. Illic enim momentum eſſe, hîc circulum Arabicas onychas nigras inueniri cādidis zonis. Satyrus carnoſas eſſe Indicas, parte carbunculi, parte chryſolithi & amethyſti, totúmque id genus abdicat. Veram autem onychem plurimas variáſque cū lacteis

zonis habere venas, omnium in transitu colore inenarrabili, & in vnum redeunte concentum suauitate grata. Nec sardæ natura differenda est, diuiduæ ex eodem nomine: obiterque ardentium gemmarum indicanda.

De generibus carbunculorum, & vitiis, & experimentis, & gemmis ardentibus. CAP. VII.

PRincipatum habent carbunculi, à similitudigne ignium appellati, cùm ipsi non sentiant ignes, ob id à quibusdam apyroti vocati. Horum genera, Indici & Garamantici, quos & Carchedonios vocauere, propter opulentiam Chartaginis magnæ. Adiiciunt Æthiopicos & Alabandicos, in Orthosia caute nascentes, sed qui perficiantur Alabandis. Præterea in omni genere masculi appellantur acriores, at fœminæ languidiùs refulgentes. In masculis quoque obseruant liquidioris alios flammæ, nigrioris alios, & quosdam lucidiùs, ac magis cæteris in Sole flagrantes. Optimos verò amethystizontas, hoc est, quorum extremus igniculus in amethysti violam exeat: proximos illis, quos vocant syrtitas, pinnato fulgore, radiantes. Inueniri autem vbicunque maximè Solis repercussu. Satyrus Indicos non esse claros dicit, ac plerunque sordidos, ac semper fulgoris retorridi: Æthiopicos pingues, lucémque non emittentes, sed conuoluto igne flagrare. Callistratus fulgorem carbunculi debere candidum esse a positi, extremo visu nubilantem: si attollatur, exardescentem: ob id à plerisque hunc carbunculum candidum vocari. Qui languidiùs ac liuidiùs ex Indicis lucent, lithizontas appellari. Carchedonios

a *vide num rectius*, posuit.

multo minores esse: Indicos etiam in sextarii vnius mensuram cauari. Archelaus Carchedonios nigrioris aspectus esse, sed igne, vel Sole, & inclinatione acrius, quàm cæteros, excitari. Eosdem vmbrante tecto purpureos videri sub cælo flammeos, contra radios Solis & scintillare, ceras signantibus his liquescere, quamuis in opaco. Multi Indicos Carchedoniis candidiores esse, & è diuerso inclinatione hebetari scripsere: etiamnum in Carchedoniis maribus stellas intus ardere, fœminas fulgorem vniuersum fundere extra se. Alabandicos cæteris nigriores esse scabiósque. Nascuntur & in Thracia coloris eiusdem, ignem minimè sentientes. Theophrastus autor est, & in Orchomeno Arcadiæ inueniri, & in Chio. Illos nigriores, è quibus & specula fieri. Esse & Trœzenios varios interuenientibns maculis albis: Item Corinthios ex pallidiore candidos. Massilia quoque importari Bocchus & Olyssipone scripsit magno labore ob argillam Sole adustis saltibus. Nec est aliud difficilius, quàm discernere hæc genera: tanta est in eis occasio artis, subditis per quæ transluccre cogantur. Aiunt ab Æthiopibus hebetiores in aceto maceratos quatuordecim diebus nitescere totidem mensibus durante fulgore. Adulterantur vitro simillimè, sed cote deprehenduntur, sicut aliæ gemmæ factitiæ: mollior enim materia & fragilis: & centrosa scrobe deprehenduntur & pondere, quod minus est vitreis: aliquando & pustulis argenti modo relucentibus. Est & anthracitis appellata, in Thesprotia fossilis, carbonibus similis. Falsum arbitror, quod & in Liguria nasci tradiderunt, nisi fortè tūc nascebantur. Esse in iis & præcinctā candida vena tra-

traduntur: harum igneus color, vt superiorum est: peculiare quidem, quòd iactatæ in ignē velut intermortuæ extinguuntur: contrà aquis perfusæ exardescunt. Cognata est huic sandastros, quam aliqui Garamantiten vocant: nascitur in India loco eiusdem nominis. Gignitur & in Arabia ad meridiem versa. Commendatio summa, quod velut in translucidos stellantes, intus fulgent aureæ guttæ, semper in corpore, nunquam in cute. Accedit religio narrata à siderum cognatione ab inspectoribus, quoniam ferè stellarum Hyadum & numero & dispositione stellantur, ob id Chaldæis in ceremoniis habitæ. Et hic mares austeritas distinguit, quodam vigore apposita tingens. Indicę quidem etiam hebetare visus dicuntur. Blandior fœminis flamma, alliciens magis, quàm accendens. Sunt qui pręferant Arabicas Indicis, fumidęque chrysolito illas similes dicunt. Ismenias verò negat poliri sandastros propter teneritatem, & ob id in magno errore sunt, qui Sandaron vocant. Inter omnes, constat, quantum numero stellarum accedat tantum & pretio accedere. Affert errorem aliquando similitudo nominis, sandaser, quod Nicanor sandaserion vocauit, alij sandaseron. Quidam verò hanc sandastron, illam sandareson, in India nascentem illam quoque, & loci nomen custodientem: mali colore, aut olei viridis, omnibus improbatam. Ex eodem genere ardentium lychnites appellata à lucernarum accensarum pręcipua gratia. Nascitur circa Orthosiam, totáque Caria ac vicinis locis. Sed probatissima in Indis, quam quidam remissiorem carbunculum esse dixerunt. Secunda bonitate similis est Iouis appellata à præ-

latis floribus. Et alias inuenio differentias: vnã quæ purpura radiet, alteram quæ cocco à Sole excalfactas, aut digitorũ attritu paleas & chartarum fila ad se rapere. Hoc idem & Carchedonius facere dicitur, quanquàm multo vilior prædictis. Nascitur apud Nasamonas in montibus, vt incolæ putant, imbre diuino. Inuenitur ad repercussum Lunæ, maximè plenæ. Carthaginem quondam deportabatur. Archelaus & in Ægypto circa Thebas nasci tradidit, fragiles, venosas, morienti carboni similes. Potoria vasa & ex hoc lapide & ex lychnite factitata inuenio. Omnia autem hæc genera scalpturæ contumaciter resistunt, partémque ceræ in signo tenent. E diuerso ad hæc sarda vtilissima, quæ nomen cum sardonyche communicauit. Ipsa gemma vulgaris, & primùm Sardibus reperta, sed laudatissima circa Babyloniã, cùm lapidicinæ quædam aperirentur, hærens in saxi corde. Hócque modo metallum apud Persas defecisse traditur. Sed inueniuntur cõpluribus aliis locis, sicut in Paro & Asso. In India trium generum: rubrum, & quod demium vocant à pinguedine; tertium quod argenteis bracteis sublinitur. Indicæ perlucent; crassiores sunt Arabicæ. Inueniuntur & circa Leucada Epiri, & circa Ægyptum, quæ bractea aurea sublinuntur. Et in his autem mare excitatiùs fulgent: fœminæ pinguiores sunt, & crassiùs nitent. Nec fuit alia gemma apud antiquos vsu frequentior. Hac certè apud Menãdrum & Philemonem fabulæ superbiunt. Nec vllæ translucentium tardiùs suffuso humore, hebetantur, oleóque magis, quàm alio liquore. Damnantur ex iis melleæ, & validiùs testaceæ.

De generibus topazij, & callaide. & de gemmis viridibus non transl ucentibus.

CAP. VIII.

EGregia etiamnum topazio gloria est. suo virenti genere, & cùm reperta est, prælatæ omnibus. Id accidit in Arabia insula, quæ Chitis vocatur: in qua Troglodytæ prædones, cùm diutiùs fame & tempestate pressi, herbas radicésque effoderent, eruerunt topazion. Hæc Archelai sententia est. Iuba topazon insulam in Rubro mari à continente stadiis ccc. abesse tradit, nebulosam & ideo quæsitam sæpe nauigantibus ex ea causa nomen accepisse. Topazin enim Troglodytarum lingua significationem habere quærendi. Ex hac primùm importatam Berenicæ reginæ, quæ fuit mater sequentis Ptolemæi à Philemone præfecto regis, ac mirè placuisse, & inde factam statuam Arsinoæ Ptolemæi Philadelphi vxori quatuor cubitorum sacratam in delubro, quod aureum cognominabatur. Recentissimi autores & circa Thebaidis Alabastrum oppidum nasci dicunt: & duo eius genera faciunt, prasoidem atque chrysopteron similem chrysoprasio. Eius enim tota similitudo ad porti succum dirigitur. Est autem amplissima gemmarum. Eadem sola nobilium limam sentit: cæteræ Naxiis cotibus poliuntur. Hæc & vsu atteritur. Comitatur eam similitudine propior, quàm autoritate, callais, è viridi pallẽs. Nascitur post auersa Indię apud incolas Caucasi mõtis. Phicaros ac Asdaras amplitudine cõspicua. sed fistulosa ac sordium plena. Syncerior multo præstantiórque in Carmania. Vtrobique autem in rupibus inuiis & gelidis, oculi figura

extuberans, leuitérque adhærens, nec vt agnata petris, sed vt apposita. Quapropter scandere ad eam pigritia pedum equestres populos tædet, simul & periculum terret. Ergo fundis è longinquo incessunt, & cum toto musco excutiunt. Hoc vectigal hócque gestamen diuites in ceruice gratissimum norunt. Hic census, hæc gloria à pueritia deiectorum numerum prædicantium, in quo varia fortuna. Quidam ictu primo cœpere præclaras, multi iniectando nullas. Et venatus quidem callaidis talis: sectura formantur, aliàs fragiles. Optimus color smaragdi: vt tamen apparet, ex alieno est quòd placeant. Inclusæ decorantur auro, aurúmque nullæ magis decent: Quæ sunt earum pulchriores, oleo, vnguento, & mero colorem deperdunt. Viliores constantiùs repræsentant: neque est imitabilior, alia mēdacio vitri. Sunt qui in Arabia inueniri eas dicant in nidis auium, quas melancoraphos vocant. Viridantium & alia plura sunt genera. Vilioris est turbæ prasius: cuius alterum genus sanguineis punctis abhorret: tertium virgulis tribus distinctum est candidum. Præfertur his chryoprasius, porri succum & ipsa referens: sed hæc paulùm declinās à topazio in aurum. Huic & amplitudo ea est, vt cymbia etiam ex ea fiant: cylindri quidem celerrimè India & has generat, & nilion, fulgore hebeti ac breui, & cum intueare, fallaci. Sudines dicit & in Syuero Atticæ flumine nasci. Est autem color fumidæ topazij aut aliquando melleæ, Iuba in Æthiopia gigni tradit in litoribus amnis, quē Nilū vocamus, & inde nomē trahere. Non trāslucet molochites spissius virēs, à colore maluæ nomine accepto, reddēdis laudata signis, & infantium custo-

custodia quadam innato contra pericula ipsorum medicamine. Viret, & sæpe translucet iaspis, etiamsi victa à multis, antiquitatis tamen gloriam retinens. Plurimæ ferunt eam gentes, smaragdo similem Indi: Cypros duram glaucoque pingui. Persæ aeri similem: ob id vocatur aërizusa. Talis & Caspia est: cærulea circa Thermodoontem amnem, in Phrygia purpurea: in Cappadocia ex purpura cærulea, atque non refulgens. Amisos Indicæ similem mittit, Chalcedon turbidam. Sed minus refert nationes, quàm bonitates, distinguere. Optima ergo, quæ purpuræ quicquam habet: secunda, quæ rosæ: tertia, quæ smaragdi. Singulis autem Græci nomina ex argumento dedere. Quarta apud eos vocatur Borea, cælo autumnali matutino similis: & hæc erit illa, quæ vocatur aërizusa. Similis est & Sardæ, imitata & violas. Non minus multæ species reliquæ, sed omnes in vitio cæruleæ aut crystallo similes, aut myxis. Item terebinthizusa, improprio (vt arbitror) cognomine, velut è multis eiusdem generis composita gemmis. Quamobrem præstantiores funda clauduntur, id est patentes, nec præterquam margines auro amplectente. Vitium est & breuis in iis nitor, & longè splendens, & sal, & omnia, quæ in cæteris. Et vitro adulterantur, quod manifestum fit, cùm extra fulgorem spargunt, atque non in se continent: nec diuersæ, quas sphragidas vocant publico gemmarum dominio iis tantùm dato, quoniam optimè signent.

De iaspidum generibus.

CAP. IX.

TOtus verò Oriēs pro amuletis traditur gestare eam, quæ ex iis smaragdo similis est: & transuersa linea alba media præcingitur, & grammatias vocatur: quæ pluribus, polygrammos. Libet obiter vanitatem Magicam hîc quoque coarguere, quoniam hanc concionantibus vtilem esse prodiderunt. Est & onychipuncta, quæ iasponyx vocatur, & nubem conplexa & niues imitata. Hæc stellata rutilis punctis est, & sali Megarico similis: & veluti fumo infecta, quæ capnias vocatur. Magnitudinem iaspidis vndecim vnciarum vidimus. formatámque inde effigiem Neronis thoracatam. Reddetur & per se cyanos, accommodato paulò antè iaspidis nomine, colore cæruleo. Optima Scythica, dein Cypria, postremò Ægyptia. Adulteratur maximè tinctura, ídque in gloria regis Ægyptij ascribitur, qui primus eam tinxit. Diuiditur autem & hæc in mares fœmináſque. Inest ei aliquando & aureus puluis, non qualis in sapphirinis. Sapphirus enim & aureis punctis collucet. Cæruleæ & sapphiri, raróque cum purpura. Optimæ apud Medos, nusquam tamen perlucidæ. Prætereà inutiles scalpturæ interuenientibus crystallinis centris. Quæ sunt ex iis cyanei coloris, mares existimantur. Alius ex hoc ordo purpureis dabitur, & ab illis descendentibus. Principatum amethysti Indicæ tenent. Sed in Arabiæ quoque parte, quę finitima Syrię Petręa vocatur. & in Armenia minore, & in Ægypto, & in Gallia reperiūtur: sordidissimę autem vilissimęque in Thaso & Cypro. Causam nominis afferunt, quòd vsque ad vini colorem accedens, priùs quàm

quàm cum deguſtet in violam deſinat: fulgórque quidam in illa purpuræ non ex toto igneus, ſed in vini colorem deficiens. Perlucent autem omnes violaceo colore, ſcalpturis faciles. Indicæ abſolutum felicis purpuræ colorem habent: ad hancque tingentium officinæ dirigunt vota. Fundit autem eum aſpectu leniter blandum, neque in oculos, vt carbunculi, vibrat. Alterum earum genus deſcēdit ad hyacinthos. Hunc colorem Indi ſacon vocant, talem gemmam ſacodion. Dilutior ex eodem ſapinos vocatur. Eadē paranites in contermino Arabiæ, gentis nomine. Quartum genus colorem vini habet. Quintum ad viciniā cryſtalli deſcendit, albicāte purpuræ deiectu. Hoc & minimè probatur: quādo præcellens debet eſſe in ſuſpectu velut ex carbunculo refulgens quidam in purpura leuiter roſeus nitor. Tales aliqui malūt pæderotas vocari, alij anterotas, multi Veneris gemmā, quod maximè videtur decere & ſpecie & colore extremo gemmæ. Magorū vanitas reſiſtere ebrietati eas promittit, & inde appellatas. Præterea ſi Lunæ nomē ac Solis ſcribatur in iis, atque ita ſuſpendātur è collo capillis cynocephali vel plumis hirundinis, reſiſtere veneficiis. Iā verò quoquo modo adeſſe reges adituris. Grandinem quoque auertere, ac ſimilia ac locuſtas, precatione addita, quā demonſtrant. Nā è ſmaragdis quoque ſimilia promiſere, ſi aquilæ ſcalperetur, aut ſcarabæi, quæ quidem ſcripſiſſe eos non ſine contemptu & irriſu generis humani arbitror. Multum ab ea diſtat hyacinthos, tamen è vicino deſcendens. Differentia hæc, quòd ille emicās in amethyſto fulgor violaceus, dilutus eſt in hyacintho. Primo quoque aſpectu gratus, eua-

nescit antequam satiet, adeóque non implet oculos, vt penè non attingat, marcescens celerius nominis sui flore. Hyacinthos Æthiopia mittit & chrysolithos, aureo colore translucẽtes. Præferuntur iis Indicæ, & si variæ non sint, Bactrianæ. Deterrimæ autem Arabicæ, quoniã turbidæ sunt & variæ, & fulgoris interpellati nubilo macularum, etiam quæ lympidæ contigere, veluti scobe sua refertæ. Optimæ verò sunt, quæ in collatione aurum albicare quadam argenti facie cogunt. Funda includuntur perspicuæ. Cæteris subiicitur orichalcum. Tametsi iam expertes gemmarum vsu appellantur aliqui & chryselectri, in colorem electri declinantes, matutino aspectu iucundiore. Ponticas deprehendit leuitas. Quædam in iis duræ sunt rufæque, quædam molles & sordidæ. Bocchus autor est, & in Hispania repertas, quo in loco crystallum dicit ad libramentum aquæ puteis defossis inde erutam. Et chrysolithon xij. pondo à se visam. Fiunt & leucochrysi, interuenientes candida vena. Sũt in hoc genere capniæ. Sunt & vitreis similés, veluti croco refulgentes. Vitreæ verò, vt visu discerni non possint. Tactus autem deprehendit, tepidior in vitreis. In eodem genere sunt melichrysi, veluti per aurum syncero melle translucente, quas India mittit, quanquam ad iniuriam fragiles. Eadem & xystion parit, plebeiam ibi gemmam. Candidarum dux est pæderos: quanquam potest quæri, an in colore numerari debeat toties iactati per alienas pulchritudines nominis: adeò decoris prærogatiua in vocabulo facta est. Est & suum genus expectatione tanta dignum. Coeunt in translucidã crystallum viridis suo modo aër, simúlque pur-

pura, & quidam vini aureus nitor, ſemper extremus in viſu: ſed purpura coronatus madere ſingulis videtur his, & pariter omnibus. Nec gemmarum vlla eſt liquidior, capiti iucunda, ſuauis & oculis. Laudatiſſima eſt in Indis, apud quos argenon vocatur. Proxima apud Ægyptios, vbi ſenites. Tertia in Arabia, verùm ſcabra. Mollius radiat Pontica, & Aſiaticæ. Ipſæ verò molliores ſunt, Galatica & Thracia & Cypria. Vitia earum langor, aut alienis turbati coloribus, & quæ cæterarum. Proxima candicãtium eſt Aſteria, principatum habens proprietate naturæ, quòd incluſam lucem pupillæ modo quandam continet, ac transfundit cum inclinatione, velut intus ambulantem ex alio atque alio loco reddens, eadémque contraria Soli regerens candicantes radios, vnde nomen inuenit, difficilis ad cælandum Indicæ præfertur in Carmania nata. Similiter candida eſt, quæ vocatur aſtrios, cryſtallo propinquãs, in India naſcens, & in Pallenes litoribus: intus à centro ceu ſtella lucet fulgore Lunæ plenæ. Quidam cauſam nominis reddunt, quòd aſtris oppoſita fulgorem rapiat, ac regerat. Optimã in Carmania gigni, nullámque minus obnoxiam vitio. Cerauniam enim vocari, quæ ſit deterior. Peſſimã lucernarum lumini ſimilẽ. Celebrãt & aſtroiten, miráſq; laudes eius in Magicis artibus Zoroaſtrem ceciniſſe. Quidã diligentius de ea produnt. Aſtrobolon Sudinas dicit oculis piſcium ſimilem eſſe, & radiare candido, vt Solẽ. Eſt inter candidas & quæ ceraunia vocatur, fulgorẽ ſiderum rapiens. Ipſa cryſtallina, ſplẽdoris cærulei, in Carmania naſcẽs. Albã eſſe Zenothemis fatetur, ſed habere intus ſtellam concurſantem. Fieri & hebetes cerau-

nias, quas nitro & aceto per aliquot dies maceratas cõcipere stellam eam, quæ post totidem menses relãguescat. Sotacus & alia duo genera fecit ceauniæ, nigras rubentésque, ac similes eas esse securibus: per illas quæ nigræ sunt & rotundæ, vrbes expugnari & classes, eásque betulos vocari: quę verò longę sunt caraunias. Faciunt & aliam raram admodum, & Parthorum Magis quæsitam, quoniam non aliubi inueniatur, quàm in loco fulmine icto. Proximũ ceauniæ nomen apud eos habet, quæ appellatur iris. Effoditur in quadam insula Rubri maris, quæ distat à Berenice vrbe sexaginta millia pass. cætera sui parte crystallus. Itaque quidam radicem crystalli esse dixerunt. Vocatur ex argumento iris. Nam sub tecto percussa Sole species & colores arquus cælestis in proximos parietes eiaculatur, subinde mutans, magnáque varietate admirationẽ sui augens. Sexangulam esse, vt crystallum, cõstat. Sed esse aliquas scabris lateribus & angulis inæqualibus dicũt, in Sole aperto proiectas, radios in se cadentes discutere: aliquas verò ante se proiecto nitore adiacentia illustrare. Colores verò non nisi ex opaco reddunt, nec vt ipsæ habeant, sed vt repercussu parietum elidant: optimáq;, quę maximos arquus facit simillimósque cælestib. Est & alia iris ceræ similis, prædura: quã Horus crematam tusámq;. ad ichneumonum morsus remedio esse, nasci autem in Perside tradit. Similis est aspectu, sed nõ eiusdem effectus, quæ vocatur zeros, alba nigráque macula in transuersum distinguente crystallum. Expositis per genera colorum principalium gemmis, reliquas literarum ordine explicabimus.

De quibusdam gemmis per alphabeti ordinem. CAP. X.

ACHates in magna fuit autoritate, nunc in nulla est: reperta primùm in Sicilia iuxta flumen eiusdem nominis, posteà plurimis locis, excedens amplitudine, numerosa varietatibus diuersis mutantibus cognomina eius. Vocatur enim phassachates, cerachates, sardachates, hæmachates, leucachates, dẽdrachates, velut arbuscula insigni: antachates, cùm vritur, myrrham redolens, coralloachates guttis aureis sapphiri modo distincta, qualis copiosissima in Creta, sacra appellata. Putant eã contra araneorum & scorpionũ ictus prodesse. Quod in Siculis vtiq; crediderim, quoniã primùm eius prouinciæ afflatu scorpionum pestis extinguitur. Et in India inuentæ contra eadem pollent, & aliis magnis miraculis. Reddunt enim species fluminum, nemorum & iumentorum, etiam esseda & staticula, & equorum ornamẽta. Medici coticulas inde faciunt. Spectasse etiam prodest oculis. Sitim quoque sedant in os additæ. Phrygiæ viridia non habent Thebis Ægyptiis repertæ carent rubentibus venis & albis. Et hæ quoque contra scorpiones validæ. Eadem autoritas & Cypriis est. Sunt qui maximè probẽt vitream perspicuitatẽ in his. Reperiuntur & in Thracia & circa Oetã, & in Parnasso, & in Lesbo ac Messene, similes limitum floribus, & Rhodo. Aliæ apud Magos differentiæ. Leoninæ pelli similes, potentiã habere cõtra scorpiones dicuntur. In Persis verò suffitu earũ tẽpestates auerti & prætereà flumina sisti. Argumentũ esse, si in feruẽtes cortinas additæ refrigerẽt: sed vt ꝓsint, leoninis iubis alligãdas:

nam hyænæ pelli similem abominantur, discordialem domibus. Eam verò, quæ vnius coloris sit, inuictam athletis esse. Argumentum eius, quòd in olla plena olei cocta cum pigmētis, & intra duas horas subferuefacta, vnum colorem ex omnibus facit minij.

Acopis nitro similis est, pumicosa, aureis guttis stellata. Cum hac oleum subferuefactum perunctis lassitudinem (si credimus) soluit. Alabastrites nascitur in Alabastro Ægypti, & in Syriæ Damasco, cādore interstincto variis colorib. Hæc cremata cū fossili sale ac trita, grauitates oris & dentiū extenuare dicitur. Alectorias vocāt in vētriculis gallinaceorū inuentas, crystallina specie, magnitudine fabæ: quib. Milonē Crotoniensē vsum in certaminib. inuictū fuisse videri volunt. Androdamas argēti nitorē habet, vt adamas, quadrata, sempérq; tessellis similis. Magi putāt nomē impositū ab eo, ꝙ impetus hominū & iracundias domet. Eadē sit an alia, argyrodamas autores nō explicāt. Antipathes nigra non translucet. Experimentum eius si coquatur in lacte: facit enim hoc myrrhæ simile immissa. Eámque contra effascinationes auxiliari Magi volunt. Arabicę ebori simillima est, & hoc videretur, nisi abnueret duritia. Putant contra dolores neruorum prodesse habētibus Aromatites & ipsa in Arabia tradit gigni, sed & in Ægypto circa Pyras, vbique lapidosa & myrrhæ coloris & odoris, ob hoc reginis frequētata. Asbestos in Arcadiæ mōtibus nascitur, coloris ferrei. AspilatēDemocrit⁹ in Arabia gigni tradit, ignei coloris. Eā oportere cameli pilo spleneticis alligari, inueniríq; in nido Arabicarū alitū. Et aliā eodē nomine ibi in Leucopetra nasci argētei coloris, radiātē, cōtra lym-

lymphatũ habẽdã. Atizoen in India & in Perſide ac Ida monte naſci tradit, argenteo nitore fulgentem, magnitudine trium digitorum, ad lenticulæ figuram, odoris iucundi, neceſſariam Magis regem conſtituentibus. Augites non multis alia videtur eſſe, quàm quę callais, Amphitane alio nomine appellatur chryſocolla, in Indiæ parte, vbi formicæ eruunt aurum, in qua inuenitur auro ſimilis quadrata figura: affirmatúrque natura eius, quæ magnetis, niſi quòd trahere quoque aurum traditur. Aphrodiſiace ex candida rufa eſt. Aſyctos ſeptenis diebus calorem tenet excalfacta igni, nigra ac ponderoſa, diſtinguentibus eam venis rubentibus. Putant prodeſſe contra frigora. Ægyptillam Iacchus intelligit, per album ſarda nigráque vena tranſeunte: vulgus autem in nigra radice cæruleam facit. Balanitæ genera duo habent, ſubuirides, & Corinthij æris ſimilitudine. Illa à Copro, hæc ex Troglodytica veniens, medias ſecante flammea vena. Coptos & Batrachitas mittit: vnam ranæ ſimilem colore: alteram ebori: tertiam rubentis è nigro. Baptes, mollis alioquin, odore excellit Beli oculus albicans pupillam pingit nigram, è medio aureo fulgore lucentem. Hæc propter ſuam ſpeciem ſacratiſſimo Aſſyriorum Deo dicatur. Aliam autem, quam Belum vocant, in Arbelis naſci Democritus tradit, nucis iuglandis magnitudine vitrea ſpecie. Baroptenus ſiue baroptis nigra, ſanguineis & albis nodis alligata dicitur, velut portẽtoſa. Botryites alia nigra eſt, alia pampinea, incipiẽti vuæ ſimilis. Zoroaſtres crinibus mulierum ſimiliorem Boſtrychyten vocat. Bucardia bubulo cordi ſimilis Babylone tantùm naſcitur. Bron-

tia capitibus testudinum similis, & cum tonitruis cadens (vt putant) fulmine icta restingu't, si credimus. Holoe nimbo inueniuntur, glebæ similitudine. Cadmitis eadem esset, quam Ostracitin vocant, nisi quòd hanc cæruleæ interdum cingunt bullæ. Callais sapphirum imitatur, candidior, & littoroso mari similis. Capnites quibusdam videtur suum genus habere, plurimis spiris fumida, vt suo loco diximus: in Cappadocia & in Phrygia nascitur, ebori similis. Callainas ferunt plures coniunctos semper inueniri. Catochites Corsicæ lapis est, cæteris maior, mirabilis, si vera traduntur, impositam manum veluti gummi retinens. Catopyrites in Cappadocia prouenit. Cepites, siue cepocapites, candida est, venarum nodis coëuntibus, candore imaginem regerēs. Ceramites, testæ colorem habet. Cinædiæ inueniuntur in cerebro piscis eiusdem nominis, candidæ & oblongæ, euentúque mirandæ, si modò est fides, præsagire eas habitum maris nubilo colore aut tranquillitate. Cerites ceræ similis est: Circos pyris: Corsoides canitiei hominis: Coralloachates corallo aureis guttis distinctæ: Corallis minio: gignitur in India & Syene. Craterites inter chrysolithum & electrum colorem habet, præduræ naturæ. Crocallis cerasum repræsentat. Cissites circa Copton nascitur candida, & videtur intus habere partum, qui sentiatur etiam strepitu. Chalcophonos nigra est, sed illisa æris tinnitum reddit, tragœdis, vt suadent, gestanda. Chelidoniæ duorum sunt generum, hirundinum colore, & altera parte purpuræ, nigris interpellantibus maculis. Chelonia oculus est Indicæ testudinis, vel portentosis-

tentoſſiſſima Magorum mendaciis. Melle enim colluto ore impoſitam linguæ, futurorum diuinationem præſtare promittunt: quintadecima Luna & ſilente, tota die: decreſcente verò ante Solis ortum, cæteris diebus à prima in ſextam horam. Sunt & chelonitides teſtudinum ſimiles, ex quibus ad tempeſtates ſedandas multa vaticinantur. Ea verò, quæ ſit aureis guttis, cum ſcarabæo deiecta in aquam feruentem, tempeſtates auerti. Chlorites herbacei coloris eſt, quam dicunt Magis inueniri in mortallicæ auis ventre, congenitam ei: ferróque includi iubent, ad quædam prodigioſa moris ſui. Choaſpites à flumine dicta eſt, viridis, fulgoris aurei. Chryſolampis in Æthiopia naſcitur, pallidi coloris die, noctu ignei. Chryſophis aurum videtur eſſe. Cepionides in Æolidis Atarne, nunc pago, quondam oppido, naſcuntur, multis coloribus tranſlucêtes, aliâs vitreæ, aliâs cryſtallinæ, alias iaſpideæ. Sed & ſordidis tantus eſt nitor, vt imagines reddant, ceu ſpecula. Daphniam Zoroaſtres morbis comitialibus demonſtrat. Diadochus beryllo ſimilis eſt. Diphris duplex, candida ac nigra, mas ac fœmina, genitale vtriuſque ſexus diſtinguente linea. Dionyſias nigra ac dura miſtis rubentibus maculis: ex aqua trita ſaporem vini facit & ebrietati reſiſtere putatur. Draconites ſiue dracontia è cerebro fit draconum: ſed niſi viuentibus abſciſſo nunquam gemmeſcit, inuidia animalis mori ſe ſentientis. Igitur dormientibus amputant. Sotacus qui viſam eam gemmam ſibi apud regem ſcripſit, bigis vehi quærentes tradit, & viſo dracone ſpargere ſomnifica medicamenta, atque ita præ-

cidere. Esse autem candore translucido, nec posteà poliri, aut artem admittere. Encardia cognominatur & cardisce: vna, in qua nigra effigies cordis eminet: altera, eodem nomine viridi colore, cordis speciem repræsentat: tertia nigrum cor ostendit, reliqua sui parte candida. Enorchis candida est, diuisáque fragmẽtis testium effigiem repræsentat. Exhebenum Zoroastres speciosam & candidam tradit, qua aurifices aurum poliunt. Eristalis cùm sit candida, ad inclinationes rubescere videtur. Erotylos eadem amphicome & hieromnemon, à Democrito laudatur in argumentis diuinationum. Eumeces in Bactris nascitur, silici similis, & capiti supposita visa nocturna oraculi modo reddit. Eumetren Beli gemmata, sanctissimi Deorum sibi, Assyrij appellant, porracei coloris, superstitionibus gratam. Eupetalus quatuor colores habet, cæruleum, igneum, minij mali. Eureos nucleo oliuæ similis est, striata concharum modo, non adeò candida. Eurotias situ videtur operire nigritiam. Eusebes ex eo lapide est, ex quo traditur Tyri in Herculis templo facta sedes, ex qua Dij facilè surgebant. Epimelas fit, cùm in candida gemma supernè nigricat colos. Galaxiam aliqui galactiten vocant, similem proximè dictis, sed intercurrentibus sanguineis aut candidis venis, Galactites ex vino colore lactis est. Eandem dicunt leucam, & leucographiam appellant; & synnephiten tritam lactis succo ac sapore notabilem. In educatione nutricibus lactis fœcunditatem, infantium quoque alligata collo saliuam facere dicitur, in ore autem liquescere. Eandem memoriam adimere dicunt

Mittit

Mittit eam & Archelous amnis. Sunt qui ſmaragdum albis venis circunligatum galactiten vocent. Calaicos argyrodamanti ſimilis eſt, paulo ſordidior. Inueniuntur autem binæ, vel ternæ Gaſidanem Medi mittunt, coloris orobini veluti floribus ſparſam. Naſcitur & in Arbelis. Hæc quoque gemma concipere dicitur. & intra ſe partum fateri concuſſa, concipere autem trimeſtri ſpatio Gloſſopetra linguæ ſimilis humanæ in terra non naſcitur, ſed deficiente Luna cælo decidere, & lenocinanti neceſſaria creditur. Quod ne credamus, promiſſi quoque vanitas facit. Ventos enim ea cõprimi narrant. Gorgonia nihil aliud eſt, quàm corallium nominis cauſa, quod in duritiam lapidis mutatur. Emollit maria fulminibus & typhoni reſiſtere affirmant. Genianen eadem vanitate inimicorum pœnas efficere promittunt. Heliotropium naſcitur in Æthiopia. Africa: Cypro, porracei coloris, ſanguineis venis diſtincta. Cauſa nominis, quoniam deiecta in vas aquæ fulgorem Solis accedentem percuſſu ſanguineo mutat, maximè Æthiopica. Eadem extra aquam ſpeculi modo Solem accipit, deprehendítque defectus, ſubeuntem Lunam oſtendens. Magorum impudentiæ vel manifeſtiſſimum in hac quoque exemplum eſt, quoniam admiſta herba heliotropio, quibuſdam quoque additis precationibus, gerentem conſpici negent. Hephæſtices quoque ſpeculi naturam habet in reddendis imaginibus, quanquam rutila. Experimentũ eſt, ſi feruentem aquam addita ſtatim refrigeret, aut ſi in Sole addita aridam materiam accendat. Naſcitur in Coryco. Horminodes, ex argumento viriditatis in candida gemma vel nigra, & aliquan-

do pallida, ambiente circulo aurei coloris, appellatur. Hexecontalithos in parua magnitudine multicolor, hoc sibi nomen adoptauit. Reperitur in Troglodytica regione. Hieracites alternat tota, miluinis nigricans veluti plumis. Hammites ouis piscium similis est, & alia velut nitro composita, prædura alioquin. Hammonis cornu inter sacratissimas Æthiopiæ gemmas, aureo colore, arietini cornus effigiem reddens promittitur prædiuina somnia repræsentare. Hormesion inter gratissimas aspicitur, ex igneo colore radians auro, portante secum in extremitatibus candidam lucem. Hyæniæ ex oculis hyænæ, & ob id in vase inueniri dicuntur: & si credimus, linguæ hominis subditæ futura prædicere. Hæmatites in Æthiopia quidem principalis, sed & in Arabia & Africa inuenitur, sanguineo colore, non omittenda promissis ad coarguenas barbarorum insidias. Zachalias Babylonius in his libris quos scripsit ad regem Mithridatem, humana gemmis attribuit fata: has non contentus oculorum & iocinerum medicina decorasse, à rege etiam aliquid petituris dedit, & litibus iudiciisque interposuit: in præliis etiam eas salutares pronunciauit. Est & alia eiusdem generis, quæ vocatur henui ab Indis, xãthos appellata Græcis, è fuluo candicãs, Idæi dactyli in Creta, ferreo colore pollicem humanum exprimunt. Icterias aliti lurido similis, ideo existimatur salubris contra regios morbos. Est & alia eodem nomine liquidior. Tertia folio viridi similis, latior prioribus, penè sine pondere venis luridis. Quartum genus in eodem colore nigris venis descendentibus. Iouis gemma candida est, non ponderosa,

tenera

tenera. Indica gentium suarum habet nomen. subrufo colore, in attritu sudorem purpureum emanat. Alia eodem nomine candida, puluereo aspectu. Ion apud Indos violacea est, sed rarò saturo colore lucet. Lepidotes squamas piscium variis coloribus imitatur. Lesbias Lesbi patriæ nomẽ habens, inuenitur & in India. Leucophthalmos rutila aliàs, oculi speciem canditam nigrámque continet. Leucopetalos candorem niuis ex auro distinguit. Libanochros thuris similitudinem ostendit, sed succum mellis. Limoniates eadem videtur, quæ smaragdus. Delibare hoc tantùm traditur suffita ea omnes bestias euocari. Lysimachus Rhodio marmoris similis est aureis venis politur ex marmore, amplitudine in angustias coeunte, vt inutilia exterantur. Leucochrysos fit chrysolito interalbicante. Mennonia qualis sit, non traditur. Medea nigra est, à Medea illa fabulosa inuenta: habet venas aurei coloris: sudorem reddit croci, saporem autem vini. Maconites papauera exprimit. Mitrax à Persis accepta est & Rubri maris montibus multicolor, contra Solem variè refulgens. Meroctes porracea lacte sudat. Morion Indica, quæ nigerrimo colore translucet, vocatur pramnion: in qua miscetur & carbunculi colos, Alexandrinum: vbi sardæ Cyprium. Nascitur & in Tyro & in Galatia Xenocrates & sub Alpibus nasci tradit. Hæ sunt gemmæ, quæ ad ectypas scalpturas optantur. Myrrhites myrrhæ colorem habet, faciémque minimæ gemmæ: vnguenti odorem, attrita etiam nardi. Myrmecias nigra habet eminentias similes verruci. Myrsinites melleum colorem habet myrti odo-

rem. Mesoleucos est, mediam gemmam, candida distinguente linea: Mesomelas, nigra vena quemlibet colorem secante per mediū Nasamonites est sanguinea nigris venis. Nebrites Libero patri sacra nomen traxit à nebridum eius similitudine. Sunt & aliæ nigræ generis eiusdem. Nymphatena vrbis & gentis Persicæ nomen habet, similis hyppopotami dentibus. Orca barbari nominis, è nigro fuluóque ac viridi & candido placet. Ombria, quam aliqui notiam vocant; sicut cerannia & brontia cadere cum imbribus & fulminibus dicitur, eundémque effectum habere, quem brontia, narratur. Præterea in aras addita ea, traditur libamenta non amburi. Orites globosa specie, à quibusdan & siderites vocatur, ignem non sentiens. Ostraceas, siue ostracites est testacea durior: altera achatæ similis, nisi quòd achates politura pinguescit: duriori tanta inest vis, vt aliæ gemmæ scalpantur fragmentis eius. Ostraciti ostea nomen & similitudinem dedere. Ophicardelon Barbari vocant, nigrum colorem binis lineis albis includentibus. De Obsidiano lapide diximus superiore libro. Inueniuntur & gemmæ eodem nomine ac colore, non solùm in Æthiopia Indiáque, sed etiam in Samio, vt aliqui putant, & in litoribus Hispaniensis Oceani. Panchrus ferè ex omnibus coloribus constat, Pangonius non longior digito, ne crystallus videatur, numero plurium angulorum cauetur. Paneros qualis sit, Metrodoro non dicitur: sed carmen Timaridis reginæ in eadem dicatum Veneri non inelegans ponit, ex quo intelligitur additam ei fœcunditatem. Quidam

dam hanc panſebaſton vocant, Pontrcarum plura ſunt genera. Eſt ſtellata nunc ſanguineis, nunc atris guttis, quæ inter ſacras habetur. Alia pro ſtellis eiuſdem coloris lineas habet, alia montium conualliúmque effigies. Phloginos, quem & chryſiten vocant, oſtreę. Atticæ aſſimilata inuenitur in Ægypto. Phœnicites ex balani ſimilitudine appellatur, Phytices algæ. Perileucos, filo ab ore gemmæ ad radicem vſque candido deſcendente. Præantides, quas quidam gemonidas vocant, prægnites fieri & parere dicuntur mederíque parturientibus. Nam tales in Macedonia iuxta monumentum Tireſiæ inueniuntur, ſpecie aquæ glaciatę Solis gemma candida eſt, & ad ſpeciem ſideris in orbem fulgentes ſpargit radios. Sagdam Chaldæi adhæreſcentem nauibus inueniunt, praſini coloris. Samothracia inſula eiuſdem nominis gemmam dat nigram, ac ſine pondere, ligno ſimilem. Sauriten in ventre viridis lacerti harundine diſſecti tradunt inueniri. Sarcites bubulas carnes præſentat. Selenites ex candido tranſlucet melleo fulgore, imaginem Lunæ continens, reddítque eam in dies ſingulos creſcentis minuentíſque numero: naſcique putatur in Arabia. Siderites ferro ſimilis, litigio illata diſcordias facit: quæque naſcitur in Æthiopia Syderopœcillos ex ea fit variantibus guttis. Spongites Spongiæ nomen repræſentat. Synodontites è cerebro piſcium eſt, quæ ſynodontes vocantur. Syrtitæ in litore Syrtium, iam quidem & in Lucania inueniuntur è melleo colore croco refulgentes: intus autem ſtellas continent languidas. Syringites ſtipulæ in-

ternodio similis, perpetua fistula cauatur. Trichrus ex Africa nigra est, sed tres succos reddit, à radice nigrum, medio sanguinem, summo candidum, Telirrhizos cinerei coloris, aut rufi, candidis radicibus spectatur. Telicardios colore cordis, Persas apud nos gignitur, magnopere delectat, maculámq. appellant. Thracia trium generum est, viridis, aut pallidior, tertia sanguineis guttis. Tephritis nouæ lunæ speciem habet curuatæ in cornua, quamuis cinerei coloris. Tecollithos oleæ nucleo similis, videtur: neq. est ei gemmæ honos, sed ligentium calculos frangit pellítque. Veneris crines nigerrimi nitoris continent in speciem rufi crinis. Veiëtana Italica gemma est, Veiis reperta nigram materiam distinguente limite albo. Zanthenem in Media nasci Democritus tradit, electri colore, & si quis terat in vino palmeo & croco, cerę modo lentescere, odore magnæ suauitatis. Zmilaces in Euphrate nascitur, Proconnesio marmoris similis, medio colore glauco, Zoronisios in Indo flumine nascitur, Magorum gemma esse narratur: neque aliud amplius de ea.

De gemmis, quæ à membris hominum cognominantur, & quæ ab animalibus, & de iis, quæ à cæteris rebus.

CAP. XI.

Est etiamnum alia distinctio, quàm equidē fecerim, subinde variata expositione. Siquidem à membris corporis habent nomina, Hepatites à iocinere, Steatites singulorum animalium adipe numerosa. Adadunephros eiusdem oculus dicitur: Deus & hic colitur Syris. Triophthalmos cum onyche nascitur

tres

tres hominis oculos ſimul exprimens. Ab animalibus cognominantur, carcinias marini cancri colore, echites viperæ, ſcorpites ſcorpionis aut colore, aut effigie, ſcarites ſcari piſcis, triglites mulli, ægophthalmos caprino oculo: item alia ſuillo, & à gruis collo geranites, hieracites accipitris, AEtites à colore aquilæ candicante cauda. Myrmecites innatam repentis formicæ effigiem habet, ſcarabæorum cantharias. Lycophthalmos quatuor eſt colorum ex rutilo ſanguinea: in medio nigrum candido cingitur, vt luporum oculis, illis per omnia ſimilis. Taos pauoni eſt ſimilis: item aſpidi, quam vocari chelidoniam inuenio. Arenarum ſimilitudo eſt in hammo chryſo, velut auro harenis miſto. Cenchrites milij granis velut ſparſis. Drytes è truncis arborum: hæc & ligni modo ardet. Ciſſites in candido collucet ederæ foliis, quæ totam tenent. Narciſſites venis etiam ederæ diſtincta. Cyamea nigra eſt, ſed fracta ex ſe fabę ſimilitudinem ponit. Pyren ab oliuæ nucleo dicta eſt: huic aliquando ineſſe piſcium ſpinæ videntur. Chalaxias grandinum & colorem & figuram habet. adamantinæ duritiæ. Narrant enim in ignem additę manere ſuum frigus. Pyrites nigra quidem, ſed attritu digitos adurit. Polyzonos nigra multis zonis candicat. Aſtrapia in candido aut cyaneo diſcurrunt è medio fulminis radij. In Phlegontide intus ardere quędam videtur flamma quæ non exeat. In Anthracitide ſcintillæ diſcurrere aliquando videntur. Enhydros ſemper rotunditatis abſolutæ, in candore eſt leuis, ſed ad motum fluctuat intus in ea veluti in ouis liquor. Polytrix in viridi capillatur, ſed defluuia comarum facere dicitur.

ternodio similis, perpetua fistula cauatur. Trichrus ex Africa nigra est, sed tres succos reddit, à radice nigrum, medio sanguinem, summo candidum, Telirrhizos cinerei coloris, aut rufi, candidis radicibus spectatur. Telicardios colore cordis, Persas apud nos gignitur, magnopere dilectat, maculámq. appellant. Thracia trium generum est, viridis, aut pallidior, tertia sanguineis guttis. Tephritis nouæ lunæ speciem habet curuatæ in cornua, quamuis cinerei coloris. Tecollithos oleæ nucleo similis, videtur: neq. est ei gemmæ honos, sed ligentium calculos frangit pellítque. Veneris crines nigerrimi nitoris continent in speciem rufi crinis. Veiëtana Italica gemma est, Veiis reperta nigram materiam distinguente limite albo. Zanthenem in Media nasci Democritus tradit, electri colore, & si quis terat in vino palmeo & croco, cerę modo lentescere, odore magnæ suauitatis. Zmilaces in Euphrate nascitur, Proconnesio marmoris similis, medio colore glauco, Zoronisios in Indo flumine nascitur, Magorum gemma esse narratur: neque aliud amplius de ea.

De gemmis, quæ à membris hominum cognominantur, & quæ ab animalibus, & de iis, quæ à cæteris rebus.

CAP. XI.

EST etiamnum alia distinctio, quàm equidē fecerim, subinde variata expositione. Siquidem à membris corporis habent nomina, Hepatites à iocinere, Steatites singulorum animalium adipe numerosa. Adadunephros eiusdem oculus dicitur: Deus & hic colitur Syris. Triophthalmos cum onyche nascitur

tres

tres hominis oculos simul exprimens. Ab animalibus cognominantur, carcinias marini cancri colore, echites viperæ, scorpites scorpionis aut colore, aut effigie, scarites scari piscis, triglites mulli, ægophthalmos caprino oculo: item alia suillo, & à gruis collo geranites, hieracites accipitris, AEtites à colore aquilæ candicante cauda. Myrmecites innatam repentis formicæ effigiem habet, scarabæorum cantharias. Lycophthalmos quatuor est colorum ex rutilo sanguinea: in medio nigrum candido cingitur, vt luporum oculis, illis per omnia similis. Taos pauoni est similis: item aspidi, quam vocari chelidoniam inuenio. Arenarum similitudo est in hammo chryso, velut auro harenis misto. Cenchrites milij granis velut sparsis. Drytes è truncis arborum: hæc & ligni modo ardet. Cissites in candido collucet ederæ foliis, quæ totam tenent. Narcissites venis etiam ederæ distincta. Cyamea nigra est, sed fracta ex se fabę similitudinem ponit. Pyren ab oliuæ nucleo dicta est: huic aliquando inesse piscium spinæ videntur. Chalaxias grandinum & colorem & figuram habet. adamantinæ duritiæ. Narrant enim in ignem additę manere suum frigus. Pyrites nigra quidem, sed attritu digitos adurit. Polyzonos nigra multis zonis candicat. Astrapia in candido aut cyaneo discurrunt è medio fulminis radij. In Phlegontide intus ardere quędam videtur flamma quæ non exeat. In Anthracitide scintillæ discurrere aliquando videntur. Enhydros semper rotunditatis absolutæ, in candore est leuis, sed ad motum fluctuat intus in ea veluti in ouis liquor. Polytrix in viridi capillatur, sed defluuia comarum facere dicitur.

Sunt & à leonis pelle & pantheræ nominatæ, leontio, pardalios. Colos appellauit chrysolithum aureus chrysoprasum herbaceus, melleus melichrata: quamuis plura eius genera sint. Melichlorum est geminus: parte flauus, parte melleus. Crociam croci, Polia canitiem quandam sparti indicat: eandem duriorem, nigra Spartopolios, Rhodites à rosa *a* est, Melites mali coloris, Chalcites æris. Sycithes fici. Ratio nominum non est in Borsycite, in nigra ramosa, candidis aut sanguineis frondibus nec gemite, velut in petra candidis manibus inter secomplexis Ananchitide in hydromantia dicunt euocari imagines deorum: Synochitide vmbras inferorum euocatas teneri: Dendritite alba defossa sub arbore, quæ cædatur, securis aciem non liberari. Et sunt multò plures, magísque monstrificæ, quibus Barbari dedere nomina, confessi lapides esse. Nobis satis erit in his coarguisse dira mendacia.

a Est, *redundat, neque est in vetustis Codicib. Dependent enim hæc ab eo quod præcessit, Colos appellauit, &c.*

De gemmis nascentibus & factitiis, & figuris gemmarum. CAP. XII.

GEmmæ nascuntur & repentè nouæ ac sine nominibus: Vt Lampsaci in metallis aurariis vna inuenta, quæ propter pulchritudinẽ Alexandro regi missa fuit, vt autor est Theophrastus. Cochlites quoque nunc vulgatissimæ, fiunt veriùs, quàm nascuntur: in Arabia repertis ingentibus glebis, melle excoqui tradunt septenis diebus noctibúsque sine intermissione ita omni terreno vitiosóque decusso purgatam purámque glebam artificum ingenio variè distribui in venas, ductúsque macularum quàm maximè vendibili ratione sectantium

tium: quondámque tanta magnitudinis fecere, vt equis regum in Oriente frontalia atque pro phaleris pensilia facerent. Et aliàs omnes gemmæ mellis decoctu nitescunt, præcipuè Corsici, in omni alio vsu acriora abhorrentes. Quæ variæ sunt, & ad nouitatem accedere calliditate ingeniorum contigit, vt nomē vsitatum non habeant physes appellant, velut ipsius naturæ admirationem in iis venditantes. cùm finis nominum non sit, quæ persequi non equidem cogito, innumera ex Græca vanitate conficta. Indicatis nobilibus gemmis, etiam plebeiis rarorum generum, dictu dignas distinxisse satis erat. Illud verò meminisse conueniet, increscentibus variè maculis ac verrucis, linearúmque interueniente multiplici ductu & colore, mutari sæpius nomine in eadem plerunque materia. Nunc communiter ad omnium gemmarum obseruationes pertinentia dicemus, opiniones secuti autorum. Cauæ aut extuberantes viliores videntur æqualibus. Figura oblonga maximè probatur, deinde quæ vocatur lenticula, posteà clypeidos & rotunda: angulosis minima gratias. Veras à falsis discernendi magna difficultas: quippe cum inuētum sit, ex veris gēmis in alterius generis falsas traducere. Sardonyches è cerauniis glutinātur gemmis, ita vt deprehendi ars non possit. aliunde nigro, aliunde candido, aliūde minio sumptis, omnibus in suo genere probatissimis. Quinimo etiam extant commentarij autorū, quos non equidem demonstrarim, quibus modis ex crystallo tingantur smaragdi, aliæque translucentes, sardonyx è sarda, item cæteræ ex aliis. Neque est vlla fraus vitæ lucrosior.

De ratione probandarum gemmarum.

CAP. XIII.

NOs contrà rationem deprehendēdi falsas demonstrabimus (quando etiam luxuriā aduersus fraudes muniri decet) præter illa, quę in principalibus quibusque generibus priuatim diximus. Translucentes matutinò probari censent; aut si necesse est, in quartam horam, posteà vetant. Experimenta pluribus modis constant. Primùm pondere, si grauiores sentiuntur, posthæc corpore, factitiis pustulæ in profundo apparent, scabritia in cute, in capillamento fulgoris inconstantia, priùs quàm ad oculos perueniat, desinens nitor. Decussi fragmenti paulum, quod in lamina ferrea teratur, efficacissimum experimento excusant mangones gemmarum. Recusant similiter & limæ probationem. Obsidianæ fragmenta veras gemmas non scarificant factitiæ scarificationis *a* candicantiam fugiunt. Tantáque differentia est, vt aliæ ferro scalpi non possint, aliæ non nisi retuso, verùm omnes adamante. Plurimum verò in his terebrarum proficit feruor. Gemmiferi amnes sunt Acesines & Ganges: terrarum autem omnium maximè India. Et iam peractis omnibus naturæ operibus discrimen quoddam tum ipsarum atque terrarum facere conueniat. Ergo in toto orbe & quacunque cæli conuexitas vergit, pulcherrima est omnium rebúsque meritò principatum naturæ obtinens. Italia, rectrix paréns que mundi altera, viris, fœminis, ducibus, militibus, seruitiis, artium præstantia, ingeniorum claritatibus, iam situ ac salubritate cæli atque temperie: accessu cunctarum gentium facili, li-

a cādicātiā *septimo casu legit Bud.*

litoribus portuosis, benigno ventorum afflatu, (etenim contingit recurrentis positio in partem vtilissimam, & inter ortus occasúsque mediam) aquarum copia nemorum salubritate, montium articulis, ferorum animalium innocentia, soli fertilitate, pabuli vbertate. Quicquid est, quo carere vita non debeat, nusquam est præstantius fruges, vinum, oleo, vellera, lina, vestes, iuuenci. Ne equos, quidem in trigariis præferri vllos vernaculis animaduerto. Metallis auri, argenti, æris, ferri, quamdiu libuit exercere, nullis cessit: & iis nũc in se grauida pro omni dote varios succos, & frugum pomorúmque sapores fundit. Ab ea, exceptis Indiæ fabulosis, proximè quidem duxerim Hispaniam, quæcunque ambitur mari.

C. PLINII NATVRALIS HISTORIAE LIBRI XXXVII. ET VLTIMI

FINIS.

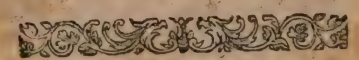

M. A. CASANOVÆ MANTVAN.

EPIGRAMMA.

Plinius, & Titan illustrant omnia: lucem
Ille dedit terris, artibus ille dedit.
Verus vterque pater, te propter, maxime Lari.
Iure se ait soles orbis habere duos.

ALIVD.

Quid iuuat innumeris repleri scrinia libris,
Vnus pro cunctis PLINIVS esse potest.

SIGI-

SIGISMVNDI GELENII CASTIGATIONES.

Ex vetustorum Archetyporum collatione in aliquammulta Pliniani operis loca, ab antea parum animaduersa.

EX LIBRO VIGESIMOOCTAVO.

Cap. I.

Vanquam & ipsi consensu proprij iudicij ita eligere laborauimus, potiúsque curæ rerũ, quàm copiæ, instituimus.] Antiqui codices multò melius: Quanquam & ipsi consensu prope iudicata eligere laborauimus. Quod Plinius hîc de se prædicat, id non minus verè ipse quoque vsurpare possem, vt qui nihil magis, dũ hæc tracto, præ oculis habuerim, quàm veterum iuxta atque emendatorum exemplarium inter se consensum: cuius propositi necdum pœnitet: & bona quædam spes pollicetur, candidos quosque qui Musarum fores pulsant, hanc nostram opellam non omnino fastidituros: fieríque potest, vt & illis, qui iam intra adyta penetrarunt, nonnihil conferat. de iis duntaxat loquor, qui Plinianæ lectionis auidi non semper vetera exemplaria ad manus

habent, quò recurrere poſſint, quotieſcunque ſcrupulus aliquis inciderit. *Sanguinem quidem gladiatorum bibunt, vt bibētibus populis procul ſint comitiales morbi.*] Quantò melior vetus lectio, Sanguinem quoque gladiatorū bibunt, vt viuentibus poculis, comitiales morbi. *Cùm è plagis hunc ne ferarum quidem admoueri ori fas ſit humano.*] Scribo iuxta fidem noſtrorum exemplariorum: Cùm plagis ne ferarum quidem admoueri ora fas ſit humana. Idque magis ad præcedentia quadrat. *Quaſi verò ſanitas videri poſſit feram ex homine fieri. Q. in morbo dignum, non ipſa medicina gratia, egregia hercule fruſtratione, ſi non proſit. Aſpici humana exta nefas habetur, quanto magis mundi!*] Et hic locus eſt vnus è pulchrè contaminatis. Reſtituimus, vnde cætera, ſic: Quaſi verò ſanitas videri poſſit. feram ex homine fieri, morbóque dignum in ipſa medicina, egregia hercule fruſtratione, ſi non proſit. Aſpici humana exta nefas habetur, quid mandi? Sequenti verſu, Feciſti, redūdabat. *Vitam quidem non adeò extendendum cenſemus, vt quoquo modo pertrahenda ſit.*] Syncera lectio. Vitam quidem non adeò expetendam cenſemus, vt quoquo modo trahendā ſit. Vel ex hoc capite abundè perſpicuum eſſe poteſt, & noſtrū laborem minimè ſuperuacuum eſſe, & illos perſæpe falli, qui librorum typis excuſorum fiducia de veteribus manuſcriptis vix vnquam cogitant, ignari quantum ſibi inpriſcorū monumentis conſpurcandis ſácrilega, publicóq; odia digna, quorundam non dico amuſorum, ſed planè aſinorum, audácia permiſerit: cum non raró fiat, vt tenebrio quiſpiam plus mendarum in vnum aliquod boni autoris opus ex putido ſuo cerebro inuehat, quàm quantum

ſeptem-

feptem alij docti viri, omni conatu adnisi perpurgare sufficiant.

Cap.II.In titulo capitis scribe: *Ostenta & sanciri, & depelli. Extat Tuccia Vestalis incesta precatio.*] Atqui incesti crimen falsum erat. L. gẽdum igitur, Incesti deprecatio. Ac mox sequẽti versu, *Anno urbis,* nõ anno vrbis Romæ. Nã Romæ, nugator aliquis addidit contra omniũ doctorum consuetudinem. Sic dicimus. Anno ab vrbe condita, non ab vrbe Roma. *Et omnia approbantibus* dcccxxx. *annorum euentibus.*] Lege Ea omnia. *Mancipia fugitiua retinere in loco precationis*] Precatione, non Precationis. Et quod ibi statim subtexitur, *Quod si semel recipiatur,* in antiquis voluminibus non malè legitur: Cùm si semel recipiatur. *Neque diros aues, neque vlla auspicia pertinere ad eos, qui quanque rem ingredientes obseruare se ea negauerint.*] In emendatis codicibus non additur Aues: quibus eo libentius accedo, quòd suprà in hoc ipso capite sic legatur: Quoties ipsę diræ obstrepentes nocuerint. Et solent plerunque voculas tales assuere glossularij, longè interdum à scopo aberrantes: quod & hîc factum equidem non dubito. *Quinetiam & legum ipsarum in* XII. *tabulis verba sunt.*] Rectius antiqua scriptura. Quid nõ & legum, &c. Ineptè enim simul ponuntur. Etiam, &. *Non pauci etiam serpentes ipsas recantari & hunc vnum esse ipsis intellectum:*] Aliquanto mollior est vetus lectio: Et hunc vnũ illis esse intellectũ, quã si repetatur, Ipsas, ipsis. *Incendio inter epulas nominato, aquam sub mensa profundi abominamur.* Quẽ non offendat huius lectionis absurditas? aut quis non sentiat alterã esse synceram, quæ in impressis etiã quibusdam codicibus habetur: Incẽdia inter epulas nominata

aquis sub mensas profusis abominamur. Aqua profusa pulchrè conuenit incendium abominantibus; at quid causæ vel comminisci possumus, cur ad incendium nominatum aquæ effusionem abominari debeamus? aut cur aquam effundi potius abominamur, quàm incendij mentionem? *Priusquam eam ipsam nominaret, aliásue ei prædiceret.*] Lege, Priusquam ipse eam nominaret. Nam Ipse, & Alius sibi inuicem opponuntur. *Carmina quædam extant contra ambusta. Quædam etiam in partus. Sed in prodendo obstat ingens verecundia*] Antiqua exemplaria hoc loco non parum discrepant à vulgatis editionibus. Contráque morborum genera, contráque ambusta, quædam etiam experta, sed prodendo obstat ingens verecundia, vt de experimentis intelligatur, non de partubus.

Cap. III. *Hominum monstrificas naturas & veneficos aspectus plenius diximus in portentis gentium.*] Pleniùs, superfluit. *Nam insula Nili Tentyrij*] Tentyra potiùs, quàm Tentyrij.

Cap. IIII. *Sed & alios efficaces eius vsus recognoscat vita. Ita despuimus comitiales morbos, hoc est, contagia regerimus. Simili modo & fascinationes repercutimus, sinistræ dextræque clauditatis occursu.*] Primum. Ita, redundat, natum ex præcedenti dictione, Vita. Deinde Sinistræ, similiter superfluit. Legendum enim, Fascinationes repercutimus, dextræque clauditatis occursum. Quæ postrema vox cùm finalem literam casu aliquo amisisset, nec iam compareret alter accusatiuorum, castigator, ne nihil ageret coniunctio, de suo adiecit. Sinistræ, itáque error errorem peperit, vt ferè fit, quoties absque archetyporum præsidio, ex nobis ipsis sinceram lectionem addiuinare conamur, iustissima hercle

cle frustratione, sed graui studiosorum incommodo, quibus ad hunc modum nimium sæpe os sublinitur. *Veniam quoque à Deis spei alicuius audacioris petimus in sinum spuendo. Etiam eadem ratione terna, &c.*] Etiam, aptius præcedentibus cohæret, in sinum etiam proprium. *Nunc mirum dicemus, sed experimento facile.*] Dele, Nunc, Sic enim magis aures ferit, atque ad attentionem excitat. Mirum dicemus: & sic ferè Plinius loqui solet, nec aliter habent probatæ fidei exemplaria, quod dissimulassem, ni studium esset non sensus modò suos reddere Plinio, sed verba etiam ipsa, quantum fieri potest, annumerare, *Lepras'q; ieiuno illitu arceri.*] Ieiunæ, non Ieiuno. Ac mox. *Marcion.* non Martion. *Adiecta precatione, se vinxisse eandem & soluturum.*] Scribo, & distinguo: Se vinxisse, eundem, & soluturum. *Ea sunt, abstinere à cibo nimio.*] Scribe, Abstinere cibo omnino. *Notandum, nullum animal aliud præter hominem, calidos potus sequi.*] Hic duę dictiones superfluūt, Præter hominem, hominis videlicet alicuius malè feriati assumentum. *Item posca oculos contra lippitudines, certa experimēta sunt.*] Sic enim claudendum hoc caput, vt sequentis initium sit, Sicut totius corporis, contrà quàm in vulgatis editionibus hæc capita distinguuntur.

Cap. v. *Vltimoq; probro maius in cisiis triumphalibus, sedenti dicebatur, vel in Capitolio epulanti.*] Tota hic aberratum est via: in eam reducent nos archetypa, in quibus ita scriprum est: Vltimóque probro maius in cibis triumphali seni deducebatur, vel in Capitolio epulanti. Sensus est iam planus, qui antehac erat obscurissimus.

Cap. VI. *Digitis pectinatim inter sese amplexis.*] Magis placet antiqua scriptura, Digitis pectinatim inter se implexis. *Nam è diuerso scandentésque.*] Lege, Nã euersos scandẽ ésque. *Atque etiam quotidiani cunctus tali modo.*] Rectiùs, Tali nodo. *Augurium ex homine ipso non est timendi mortem in ægritudine.*] Scribendum, Augurium ex homine ipso est non timendi mortem in ægritudine. *Contra aurium pituitas vermiculósque.*] Lego, Aurium pura, id est, aures suppuratas. *Hulcera capitum, prurigines.*] Pro prurigines, malim porrigines, quod est in antiquis exemplaribus.

Cap. VII. *Alij cum hyssopo & adipe anserino.*] Oesypo, non hyssopo. Est autem œsypum, vt Nasonis verbis vtar, succus ab immundæ vellere raptus ouis. *Pulmonum quoque incommoda lacte mulieris sanantur, cui admisceatur impubis pueri vrina & mel Atticum, omnia singulorum cochlearium mensura. Murmura quoq; aurium eijci inuenio.*] Confusa sunt remedia, hoc modo distinguenda: Pulmonum quoque incommoda lacte mulieris sanantur, cui si admisceatur impubis pueri vrina & mel Atticum, omnia singulorum cochlearium mẽsura, murmura quoque aurium eiici inuenio, *Anguli oculorũ subinde madificentur.*] Madefiant, non Madificentur. *Non segnius & insilente Luna coitus suos maribus extiales esse.*] Legendum, Non segnius & silente Luna, coitúsque tum maribus exitiales esse. Non segnius, ad præcedentia refertur. *Metrodorus Scepsius in Cappadocia inuentum prodit. ob multitudinem cãtharidum ire illas per media arua, retectis super clunes vestibus.*] Vera lectio. Ob multitudinem cantharidum. Ire ergo per media, &c. *Item nouella vitis eius tactu in*

perpe-

perpetuũ læditur. Ut ad noxiam res medicatiß. ma transferatur, rutã & ederas illico mori.] Lege, Item nouellas vites eius tactu in perpetuum lædi: rutam & ederas res medicatissimas illicò mori. Suffragantur & hîc, quemadmodum in cæteris, vetusta exemplaria. *Aciem in cultris tonsorum hebetari, as contactum graue virus odoris accipere.*] Scribo, Hebetescere, & odori, redundat. *Nam bitumen in Iudæa nascens, sola hac vi sp̃ōte superari. Et fila vestis contacta, vt docuimus. ne igne quidem vincuntur, quo cuncta. Cinisque etiam ille, si quis aspergat cum lauandis vestibus. purpuras mutat floribus colorem adimit ne ipsis quidem fœminis malo suo immunibus.*] Aliter in nostris exemplaribus legitur, & quidem nō paulò melius itaque retexemus totum, illáve sequemur. Nam bitumen in Iudæa nascens sola hac vi superari filo vestis contactæ docuimus. Ne igne quidem vincitur, quo cũcta, cinísque etiam ille, si quis aspergat lauandis vestibus, purpuras mutat, florem coloribus adimit, ne ipsis quidem fœminis malo suo inter se immunibus. De bitumine Iudaico meminit suprà lib.7.cap.15. *Quæ Lais & Cleophantus inter se contraria prodidere.*] Scribendum, Lais & Elephantis. Fuit autem vtraque meretrix, & vtraque de rebus muliebribus scripsit, posterior etiam de concubitus schematibus, cuius & Martialis meminit, & Politianus. Legendum itaque mox, *Aut inter se ipsas pugnantia, cum hæc fœcunditatem fieri isdem modis, quibus illa sterilitatem, pronuntiaret.* Catalogus quoque autorum, quos Plinius hoc libro sequitur, Laida & Elephãtida coniungit. Cæterùm pro Radice brassicæ vel myricæ, in manuscriptis est, Brassicæ vel myrti. *Bythus Dyrrachinus hebetari*

aspectu speculorum nitorem tradit. Iisdem aduersa rursus contuentibus, omnẽ talem vim resolui si nullum piscem habeant secum.] Bonam hercule operam deprauator hîc nauauit, cuius præmium equidem non aliud darem, quàm magnum aliquod malum, iam sexcenties promerito. Synceram lectionem archetypa commonstrant, nempe hanc, Bythus Dyrrhachinus hebetata aspectu specula recipere nitorem tradit, iisdem auersa rursus contuentibus, omnémque vim talem resolui, si mullum piscem secum habeant. *Vestis omnino ita infecta portiuncula, acu vel licio brachiali inserta.*] Lege, Ac vel licio, quasi dicat, vel vnico filo. *Sic & comitiales excitari, morbósque sanari.* Morbósque sanari, de suo aliquis attexuit, contra veterem archetyporum fidem. *Supposita tantùm calici lacinia menstruo tincta tali.*] Satis erat: Supposita tantũ calici lacinia tali, ídque Plinij ciuilitatẽ magis decebat, cętera haud dubium, quin glossularius aliquis, vt solent, adiecerit. *Correptam subnecti collo: & ita discuti morbum.*] Dele, Et.

CAP. VIII. *Promoscidis tactu capitis dolor leuatur, efficacius si & sternutet.*] Rectiùs, Si & sternuat. *Sanguis & ischiadicis prodest.*] syntecticis, non ischiadicis, si veteribus ac emendatis voluminibus credere libet. Mox, nec nihil ageret castigator, Leonis adipes custodiunt, in Adeps custodit, mutauit, & Magorum vanitas promittit, in Vanitates promittunt. *Similiter dentis.*] Lege, Similia scilicet promissa. *Setas è cauda contortas, & sinistro brachio illigatas.*] scribo Adalligatas. *Permutationes sexus ex his annua vice diximus, cateráque mõstrifica natura eius.*] Antiq. script. De permutationis sexus annua vice diximus, cæteráq; de monstrifica natura eius.

Praci-

Præcipuè pantheris esse in metu hyænæ dicuntur.] Germanè Latina lectio hæc est, Præcipuè pantheris terrori esse traduntur, nam hyænam hîc repetere quorsum attinebat? *Facilius autem capi, si cinctus suos venatur, flagellúmque, & ipsos equos septenis alligauerit nodis.*] Elegantior simul & verior est vetus lectio. Flagellúmque imperitans equo septenis alligauerit nodis. *Febribus quartanis iecur degustatum ante accessiones.*] Lege, Degustatum ter, quod non parum referre putatur in eiusmodi remediis. *Promissi in triduum conceptu*] Melius, Intra triduum. In triduum aliud significat: vt cùm dicimus, Assumpto in triduum commeatu, id est, quantum tribus diebus sufficiat. *Mulieri prægnanti à pectore hyænæ caro, & pili septē, & genitale, à ceruice si alligentur dorcadis pelle collo suspēsa, contineri partus promittunt.*] Repræsentabitur & hîc vetus lectio, vel quò ex collatione veritas facilius eluceat. Mulieri candida à pectore hyænæ caro, & pili septem, & genitale cerui, si illigentur dorcadis pelle, collo suspensa continere partus promittunt, vt, Suspensa, neutri generis sit, casus accusatiui, & omnia suprà dicta referat. *Eodem genitali & articulo spinæ cū adhærente corio conseruatis.*] Adseruatis, nō Conseruatis. *Eodem suffitu mulieribus menstrua euocari.*] Scribo, Mulierum menses: quod Plinio est vsitatius. *Membranam, quæ fel continuerat, à cardiacis potam.*] Codices vetusti, Quæ fel contineat cardiacis potam. *Quæ autem in vesica inuenta sit vrina, additis oleo ex sesamo & melle Asiano haustam prodesse acrimoniæ veteri.*] Deprauator, quātum video, nō leui brachio caput hoc attigit. Quæ sequimur exemplaria, non addunt Asiano, neque medici inter mellis genera Asiaticū

celebrant. & pro Acrimoniæ, habent Ægrimoniæ. *Siue lucernu, siue visu, siue peluibus.*] Illic legitur, Siue lucernis, siue pelui. Nec video, quid hîc. Siue visu, faciat: *Fimum, qui in intestinis inuentus sit.*] Scribo, Quod in intestinis inuentum sit, nam neutro genere Plinius hoc nomen vsurpat. *A cane verò morsis adipem illitum, & corium si sit substratum.*] Æquè pleno sensu scriptum erat, Et corium substratum. Quid sibi volunt in Pliniana purpura tam crebra pannorum assumenta? aut qualis gratia debetur prauis istis sartoribus? *Perunctos omnibus odio euenire.*] Venire, non, Euenire. *Contra ducum ac potestatum iniquitates comministrant.*] Quid, malum, Comministrant? Commonstrant, legi debet. *Si omnino aliquantulum quis secum habeat.*] Non malè vetus lectio, Si omnino tantùm aliquis secum habeat. Plinius ait sufficere, si tantum habeas tecum eam fistulam: alius mutauit sensum, docens satis esse quantulamcunque eius partem. *Canini eius dentes febres statas arcent repleti: sunt enim caui.*] Lege addendo, Thure repleti. *Adulterant amylo aut cimolia, sed maximè sturni, quos captos oryza tantùm pascunt.*] Coniector multum aberrauit à scopo. Vera lectio est hæc: Sed maximè, qui captos oryza tantùm pascunt. Sentit enim Plinius, crocodileam ex captiuis adulterinam esse, vtpote longè deteriorem, nimirum mutato animalis victu. *Præterquam in risu coarguentium.*] Lego, Præterquam vbi irrisu coarguendum: *Eundem salutarem esse parturientibus circa domum. Sin verò domibus inferatur, perniciosissimum.*] Egregiè deprauatum & hoc, non minus quàm superiora. Re-

ſtituetur in integrum hoc modo, Eundem ſalutarem eſſe parietatibus, ſi ſit domi: ſi verò inferatur, perniciosiſſimum. Eſt enim verus ſenſus longè alius, quàm ille prior: eſt autem hic, Chamelæontem ſalutarem eſſe, ſi multò antè parturitionem illatus ſit, ſin idem parturienti iam ſuperueniat, perniciosiſſimum eſſe. Suffragantur vbique vetuſti codices. *Siniſtrum, mirum quibus monſtris conſecret, qualiter ſomnia quæ velis & quibus velis mittantur, putet referre.*] Syncera lectio ex archetypis petita eſt hæc: Siniſtrum humerum quibus monſtris conſecret, qualiter ſomnia quæ velis, & quibus velis mittātur, pudet referre. *Capitis dolores inſperſo vino, in quo latus alterutrum maceratum ſit, ſanari fœminis.*] Mirum verò, ſi hoc remedium in ſolis fœminis vim ſuam exerit, in maribus non item. Diſtinctio praua ſenſum deprauat. nam Fœminis, paternus caſus eſt, & ſequentis orationis initium, hoc modo. Feminis ſiniſtri vel pedis cineri ſi miſceatur, & cætera. Quibus in verbis Vel, detractum erat: Si tranſpoſitum. *Serpentes fugari liene inſtillato.*] At quónam inſtillandus eſt, aut quomodo? Lege, Serpentes fugari ignibus inſtillato. Nam & hoc experimentum & duo proximè ſequentia, de felle, non de liene accipi debent, iuxta fidem emēdatorum codicum. *Illita inimicorum immane odium & omnium hominum his conciliare.*] Certè ad inimicorum odium nullo opus eſt veneficio, vt qui vltro & exoſi ſunt, & oderūt viciſſim. Verior igitur vetus lectio: illita inimicorum ianuæ, odium omnium hominum his conciliare. *Prodeſt contra ſagittas venenatas, vt Apelles tradit, poſtea ſumptus.*] Vetus lectio: Prodeſt & contra ſagittarū

venena, vt appelles tradit, antè posteáque sum ptus. Vt intelligamus, eum præseruatiuam etiam vim habere. *Præterea eiusdem decoctum cum melle sumptum Venerem inhibere.*] Paulò meliùs legetur, Eiusdem decocti ius cum melle. *Est crocodilo cognatio quadam affinitásque.*] Affinitas, superuacua est. Sequenti versu lege, Detrahendi sanguinis, non Trahendi, *Plurimi autem super Saiticam inter Ægypti præfecturas.*] Lege, super Saiticam præfecturam. Ac rursus, *Item fimum suffitu*, non Fimus, &, Dentes è parte læua, addita præpositione. Tandem finem fecit deprauator, duntaxat in hoc capite, sed non nisi proximus capitis fini. Porrò vel hoc caput argumento est, quòd tot mendis refertum hactenus Plinium (vt cæteros autores taceam) habuerimus, non tam librariorum oscitantiam in culpa esse, quàm malè literatos istos castigatores, iustius diuinatores aut coniectores appellandos: qui tamen alibi plus, alibi minus, prout collibitum est, se exercuerunt. Cæterùm scribæ inscitia labi solent, non temeritate: erratáque eorum non magni negotij sit deprehendere, maximè cordato & erudito Lectori. Illi contrà homines nefarij, maiore periculo, nec tam facili remedio, & in maioris momenti rebus peccant, nulla religione nihil non contaminantes, planéque iuxta Flacci dictum, mutant quadrata rotundis. Dicas eos Manibus se deuouisse, nisi omnes, quotquot possunt, bonos autores suis venenis infecerint, suísque fœtoribus conspurcauerint. Sed desinat stomachatio, etsi nimio, quàm vellem, iustior, & ad præsens potius negotium redeamus.

Cap. IX. *Sicuti à lactiu vsu, vtilissimum cuique mater-*

maternum, nutricis exitiosum est.] Vt in ipso statim portu impegit egregius gubernator! Nam quid ego audio, nutricis lac infantibus exitiosum esse? Cur igitur tantum vbique nutricum numerum videmus, infantum tamen exitia nihilo crebriora, quàm inter eos, qui maternis vberibus aluntur? Lego, Sicuti de lactis vsu. Quæ verba à prioris capitis fine pendent. Deinde, Vtilissimum cuique maternum. Alioqui iuxta priorem lectionem non vtilissimum erat, sed planè necessarium, Sequitur. Concipere nutrices exitiosum est. Sic enim, quæ sequuntur, nunc demum probè quadrabunt. *Minus inflat quodcunque decoctum. Sanat vuas, lichenas. Ad omnia vtile contusa aut luxata, maximè renes, vesicam, interanea, fauces, pulmones.*] Obsecro quid commune licheni cum vuis? aut quis vnquam fando audiuit luxatos renes, vesicam, interanea, fauces, pulmones? vel vesicam contusam interaneáve, aut pulmonem? Quid igitur præsidij reliquum est, nisi in archetypis? ea sic habent, Minus inflat quodcunque decoctum. Vsus lactis ad omnia intus exulcerata, maximè renes & cætera. *Nam vt in Achaia bubulum biberent phthisici syntecticique & cachectæ, diximus in ratione herbarum.*] In Arcadia, non Achaia. Dixit autem hoc libro vigesimoquinto capite octauo. *Quod est maximè coactum, in summo fluit. Ad id exemptum addito sale, oxygala appellant.*] Sic nobis transcribunt vetera exemplaria, qui nec legere sciunt, nec scribere. Lege, In summo fluitat. id exemptum, &c. *Quod magis virus respuit, hoc præstantius iudicatur.*] Quid est. Virus respuit? Lege, Resipit. Præstantius autem medicinæ, opinor, non cibis. *Oxygala fit*

& alio modo, acido lacte addito in recens, quod dum arescit, vtilißimum est stomacho.] Legendum, in recens, quod velis arescere, vtilissimum stomacho. *Proxima in communibus laus est adipi, sed maximè suillo. Apud antiquos etiam religiosus erat.*] Elegantior lectio. Proxima in communibus adipis laus est, sed maximè suilli, apud antiquos etiam religiosi. *Medicorum aliqui admisto anseris adipe, taurorúmque seuo & hyssopo.*] Rursus Oesypum deprauatum in Hyssopum. Vbi notandum, sympathian quandam esse œsypo cum adipe anserino, quandoquidem & suprà capite septimo ad podagras, ad vuluæ dolores, eædem species miscentur. *Omnino enim non nisi ad ea quæ purganda sint, aut quæ non sint exhulcerata aut calida, recipitur.*] Legendum, Aut quæ non sint exhulcerata, salsa petitur scilicet axungia. Iámque probè quadrabit, quod hactenus ad præcedentia non congruebat. Mox sequenti versu, *contra phthises*, lege, non Contra tussim. Sic enim in probatæ fidei voluminibus scriptum est, & aliàs non benè conueniet, quod mox sequitur, scapulis eorum, qui phthisin sentiunt. *Parotidas admista farina è salsamentaria testa: quo genere proficit ad strumas. Pruritus ad papulas in balneo perunctis tollit.*] Scribo, Parotidas admista farina salsamentariæ testæ quo genere proficit & ad strumas. Pruritus & papulas in balineo perunctis tollit: nam & hæc vox Balneum vitiosa est, cum vterque Plinius Balineum appellet. Quin & Græcis quadrysillabum est βαλάνειον *Multi priuatim sic taurorũ, leonum, pantherarum ac camelorum pinguia curari iubent.*] Elegantius est, Taurorum, leonúmque, pantherarum & camelorum, vt quædam

dam coniunctionum ceu catena nectatur. *Inter omnia autem communia animalium fel praestantius in effectu.*] Restituimus, vnde caetera sic: Inter omnia autem communia animalium vel praestantissimi eff. ctus fel est. Vis eis, &c. *Item equarum, praeterquam virginum, erodit, emarginat, hul. erat.*] Lege, Emarginat hulcera. *Tantum potest sympathia illa, de qua loquuntur.*] Loquimur, non Loquuntur. *Hircorum sanguini tanta vis est, vt ferramentorum subtilitas non aliter acuatur aut induretur, aut scabritia poliatur, vehementiúsque quàm lima.*] Antiqua lectio: Vt ferramentorum subtilitas non aliter acrius induretur, scabritia tollatur vehementius quàm lima. *Et ideo suis quaeque dicentur effectibus.*] Lego, Quisque suis dicetur, nam de sanguine tantùm loquitur. *Vt si quae sunt, extractas cauernis mandant.*] Scribo, Mandentes. Nam Vt, pro Vtpote, ponitur hoc loco. *Fugiunt & omnino aliquid cerui habentes.*] Vetus lectio, Omnino dentem cerui habentes. nam Omnino ad Habentes, refertur. Sic suprà capite octauo. Si omnino tantum aliquis secum habeat. *Aut medulla perunctos seuóve cerui aut vituli.*] Hinuli, non Vituli.

Cap x. *Item lactis haustus cum vua amminea.*] Taminia, non Amminea, cuius vsus in medicina nullus est. *Fimum quoque caprarum in aceto decoctum & illitum in ictus serpentium, placet, & recentis cinis in vino.*] Antiqua lectio planior: Fimo quoque caprarum in aceto decocto illini ictus serpentium placet, & recentis cinere in vino. *Canis rabidi morsu facta vulnera circuncidunt ad viuas vsque carnes. Quidam carne vituli admouent.*] Lege & distingue, Canis rabidi morsu facta vulnera, circun-

cidunt ad viuas vſque partes quidam, carnémque vituli admouent. *Hoc idem præſtare & pellis è ceruice ſolida exiſtimatur: quippe tanta vis eſt animalis. Præter ea quæ retulimus & veſtigia eius calcata equis afferunt torporem.*] Similis error priori. Legendum: Quippe tanta vis eſt animalis, præter ea quæ retulimus, vt veſtigia eius calcata equis afferant torporem. *Verumtamen fortiora eadem, quàm in equis, intellige debent.*] Scribo, Fortiora omnia eadem. *Et toxica expurgantur.*] Exemplaria vetuſta habent, Expugnantur, vt hoc de antipathia intelligatur. *Omnia ſeſami quoquo iure poto.*] Vera lectio. Omaſi quoq; iure. Neque enim ex frugibus remedia in hoc libro traduntur, ſed ex animantibus Ius Omaſi & duodecimo capite eſt inter remedia.

Cap. XI. *Cũ ſucco oleris, ita vt vncto inareſcat.*] Codices veteres, Ita vt vnctio inareſcat. *Sed & corruptos dentes confirmari.*] Iidem codices pro corruptos, habent Combuſtis ſcilicet oſſibus. *Aſina quoque lacte percuſſu vexatos.*] Manu ſcripti codices, Aſinino quoque lacte. Caſtigator veritus, ne fortè quis de maris aſini lacte id acciperet, ſcripſit aſinæ ô ſolertiam aſininam! *Equarum virus à coitu in lychnis accẽſum.*] Melius, In ellychniis.

Cap. XII. *Poppæáque hoc vxor Neronis principis inſtituit.*] In vetuſtis exemplaribus tantum eſt, Poppæa hoc Neronis principis inſtituit. Sicut dicimus, Cornelia Gracchi, Terentia Ciceronis. *Friuolum licet videatur, non tamen omittendum.*] Eadem exemplaria non addunt. Li cet: tantùm eſt. Friuolum videatur, ſυνητικῶς. *Æſtates, & quæ diſcolorem faciunt cutem.*] Decolorem, nõ diſcolorem. *Hirci fel & lẽtigines tollit,*

admiſto

admisto caseo & vino,sulphure spõgiaque cinere.] Lege,Et vino,sulphure spongiæq; cinere. Labrorum scissuris cum adipe anserino. Fissuris, non Scissuris.*Et bouis vngulæ cinis ex aqua : Fimum quoque feruens ex aceto decoctum , testésque vulpini.*]Lege addendo.Et bouis vngulæ cinis ex aqua:Fimum quoque ferués ex aceto. Item seuum caprinum cum calce,aut fimum ex aceto decoctum,testésque vulpini.*Prodest & sapo, Gallorum hoc inuentum rutilandis capillis, ex seuo & cinere,Optimus fagino & carpino.*] Optimus non ad cinerem refertur, sed ad saponem. his verò duobus vocibus Seuo & Cinere, redduntur aliæ duæ,Fagino & Caprino, quod posterius in Carpino,deprauatum est.*Vngues contusos fel vniuscuiusq; animalis circumligatum.*]Scribo,Fel cuiuscunque animalis circumligatum.

Cap.XIIII.*Vtuntur ad vtrũque vitium & coagulo hœdi in vino myrteo, magnitudine fabæ poto: & sanguine,& eiusdẽ in cibo formato,quẽ sanguiculũ vocãt.*]Lege,Et sanguine eius in cibũ formato.Item in vino myrtyte,non myrteo.Cornus ceruini teneri cinis, cochleis Africanis cũ testis suis myxtis,in vini potione. Melius,Cochleis Africanis cum testa sua tusis mistus.

Cap.XV.*Calculos expellũt lienes equini.*]Legẽdum:lichenes equini : itaque scriptum visitur in vetustissimis exẽplaribus, alioqui satis erat dicere,Lien equinus.*Demonstrant vrinam facere in canis cubiculo,ac verba adiicere,ne ipse vrinam faciat,vt canis in suo cubiculo.*] Vtrobique Cubili, legendum : nam canis cubiculum nemo vnquam Latinus dixit. *Quem dicunt,cùm interficiatur, reddere vrinam liquidiorem in initio sed in terra spissantem se.)*Quem,calculum,non onagrũ. Proinde rectior est antiqua scriptura

Quem dicitur, cùm interficiatur, reddere vrinā, liquidiorem initio sed in terra spissantē se.

Cap. XVI. *Perniones vrsinus adeps, rimásque pedum omnes arcet.*] Sarcit, non Arcet. *Iniurias à calceatis.*] Vetus lectio, E calceatu. *Petum vero sublime ex aqua.*] Hæc verba malè in vulgatis editionibus distrahuntur à præcedentibus, & sub limine, scribendū, pro Sublime. nā hoc ad Magicam superstitionem attinet: & remediū ex Magorum autoritate præscribitur. *Quis hoc quæso inueniri potuit? Quæ est ista mistura? Cur digitis bubonu potissimùm electus est?*] Et hîc vetus lectio paulò melior. Quis hoc quæso inuenire potuit? quæve est ista mistura? cur digitus potissimum bubonis electus est.

Cap, XVII. *Lupi & capræ seui cyatho, vel lactis pari mensura, deploratum phthisicum conualuisse, certus autor affirmat.*] Mira verò mistura, si credere dignum est. Equidem malim veterem lectionem, vt verisimiliorem. Rupicapræ seui cyatho, & lactis, &c. *Ramēta pellis ceruinæ desecta pumice.* Imò Deiecta pumex enim nō secat. Sequenti versu pro *Ruborem* lege Rubori, pendet enim & hoc à verbo Illinitur. *Sunt qui id coxisse aceto, vtilius putent.*] Rectius, Sunt qui incoxisse aceto vtilius putent.

Cap. XVIII. *Aut cum musci pari pondere, aut cum propoli.*] Visci, non Musci, attestantibus vetustis exemplaribus.

Cap. XIX. *Quod si mortuus partus sentiatur, lien ex a. d. p. e.*] Lichē, non lien. *Tadiū Veneris fieri dicit Æschines.*] Legendum Osthanes. Is fuit vir Persa, professione Magus. *Et testiculi equini aridi, vt potioni interseri possint.*] Interi non interseri.

Cap. XX. *Insuper pedes boum si prius cornuapios liquida*

liquida perungantur.] Emendati codices, Non subteri pedes boum, si, &c.

EX LIBRO VICESIMO-NONO. CAP. I.

Quanquã nõ ignarus sum, nullis ante hac Latino sermone condita, ancépsq; ac lubricũ esse rerum omnium nouarũ principium, hec aliud vtiq; gratiæ, quàm sterilis difficultati in promendo.] Quis obsecro in postremis verbis vnicam Plinianæ elegantiæ agnoscat? In vetustissimo codice scriptum reperi. Quanquam non ignarus sim, nullis ante hæc Latino sermone condita, ancépsque lubricum esse rerum omnium nouarum, talium vtique quàm steriles gratiæ difficultates in promendo, Cæterùm Lubricum, hîc substantiuum nomen est: ídque fefellit eum qui principium adiecit. *Mirúmq; & indignum protinus subit, nullam artium incõstãtiorem fuisse, & etiamnum sæpius mutari contigerit.*] Contigerit, redũdat. *Scribere in templo eius Dei, qui auxiliatus esset.*] Scribo, Quid auxiliatum esset: & Eius Dei, ad Æsculapium refertur. *A Creonte Agrigentino.*] Legendum, Acrone Agrigẽtino, septimo casu. In eum Acronem Empedocles ciuis eius & amicus, hoc lusit epitaphio:

Ἄκρον ἰατρὸν Ἄκρων' Ἀκραγαντῖνον πατρὸς ἄκρου.
Κρύπτει κρημνὸς ἄκρος πατρίδος ἀκροτάτης.

In musicos pedes venarũ pulsu discreto.] Rectius, Descripto, *Censúque, quanquam exhaustis opibus Neapoli exornata, vt hæredi* H. S. CCC. *relinqueret, quadragena, id est Arũtius solus.*] In manuscriptis reperio: Censúsque, quanquam exhausti operibus Neapoli exornata, hæredi H. S. CCC. relinquere, quantũ ad eã ætatem Aruntius solus.

vt hæc verba de ambobus fratribus accipiantur, *Nullius histrionũ par, ex quo de trigario comitatu regressus in publico erat.*] Vetusta scriptura: Nullius histrionum equarúmque trigarij comitatior egressus in publico erat. Vult enim autoritatem eius demonstrare per turbas in honorem eius affectantium: qua in re confert eũ gratiosissimis tum apud plebem sed histrionibus aurigísque, qui Circēsibus, trigas aquatũ agitarent: qua exercitatione. Nero quoque ipse eius tẽporis Romanorum princeps in primis delectabatur. Iámq; pulchrè congruet quod mox subiungitur: Cum Crinas Massiliensis, &c. *Nullo idē cēsente, ne videatur assertio alterius.*] Melius. Accessio alterius: itaq; legitur in incorruptioribus exẽplaribus. *In ipsis scilicet quæ nunc nos tradimus.*] Tractamus, non Trademus. Intelligendum enim etiam de iam dictis. *Quæ non per genera vsus sui differimus.*] Rectius. Quem s. cõmentarium. *Quinimo transit in cõnicium.*] Lege. Transit conuiciũ. nã hoc est, quod mox dicit, Vtróque, qui periere, arguũtur. *At de iudice ipso quales in cõsilium eunt statim occasuri.*] Occisuri, nõ Occasuri, Crassum sanè erratum, quod tamen non vnã editionem occupauit. *Nõ deseram Catonem tam ambitiosæ artis inuidia à me obiectum, vt à Senatu illum qui ita cẽsebat.*] Lege, Aut Senatũ illũ, nã aliquanto pòst ita sermonem hunc claudit. Hæc fuerint dicẽda pro Senatu illo. *Non sunt artis ista sed hominum.*] Paruulum erratum, sed nõ leuis momẽti. Legendum enim. Non sint artis ista. Sed hominum. *Archontio vulnerum medico.*] Reposuimus ex vetusto codice Alconti. Huius & Martialis meminit: Ostendit digitũ, sed impudicũ Alcõti Dasióque, Symmachóque. *Et ab iisdem* desi-

deficientibus cibo sapius die ingesto] Cibos ingestos, lege: vt cum præcedentibus cohæreat. *Illa prodidere imperij mores.*] Scribo, perdidere. *Neq; enim dubitauerim aliquibus fastidio futura qua dicuntur animalia at nō Virgilio nefas fuit*] Nefas superuacuum est, subintelligitur enim Fastidio. *Ordiemur autem à confessis, hoc est, lanis ouibúsque.*] Lege Lanis, ouísque: de quibus secundo & tertio capitibus. *Nec deesset materia pompa.*] Elegantius, Nec deerat.

Cap. II. *Sanguinē in naribus sistit cum oleo rosaceo & alio, indita aurib. obturatis modico spissius.*] Legēdum, Et alio modo indita auribus obturatis spissius: atque ita legitur in probatis exēplaribus. *Vulnera ex vino, vel aceto, Vel aqua frigida & oleo aspersa sanat.*] Illic legitur, Expressa, non aspersa. *Sordes quoque caudarum concreta in pilulas, ac siccata per se, tusaque farina, & illita dētibus, mirè prosunt, etiam habētibus.*] Lege, Tusæque in farinam. Item pro Labentibus, Labantibus, id est, vacillantibus.

Cap. III. *Sic & illita lienicis.*] Illita, redundat. *Cibis quot modis iuuent notum est, cùm transmitāt faucium tumorē.*] Vetus lectio, Cibo, quot modis iuuent notum est, cùm transmeent faucium tumorem. At mox: *Simúlque vim potus & cibi habeant.* non, Vini vsum. *Quò fuerint ea excellentiora, hoc præsentaneum remedium erit.*] Scribo. Hoc præsentius. *Equitem Romanū euocatum.*] Pro Euocatum, legi debet, E Vocontiis. nam Vocontij Galliæ ciuitas est: & ouorum genus, de quo loquitur, Gallis peculiare: atque ita habēt vetusta exēplaria. *Multa præterea remedia sunt ex ansere, quod miror, æquè quā in coruis.*] Atqui è coruis non admodum multa remedia traduntur. Vetusti codices habent,

Æque quàm in capris, & rectè, nanque id miratur Plinius, quòd ex animalibus morbo obnoxiis tanta sit remediorum copia ansere videlicet & capra. Huc facit, quod libri præcedentis cap. mox circa initium, enumeratis aliquot è capra remediis, subiicit; Quod equidem miror, cum febri negetur carere. Verum errori occasionem præbuit, quod & coruus aliquot mensibus singulis annis ægrotare dicatur, æquè quàm anser.

Cap. IIII. *Præcipuè in ascensu siderum.* Assensu, non Ascensu. Alioqui malè quadrat, quod sequitur: cum lumine Lunæ fibrarum numero crescente ac decrescente. Ac mox, *Serpentes persequitur*, legendum, non Prosequitur. *De mustela. Tribuunt ei & successus petitionum à Potestatibus & à Diis etiam precum morborũ remedia beneficiorum munere.*] Vera lectio, morborũ remedia, veneficiorum amuleta. *Propitiatis oratione Diis fortunatã domum facere promittunt.*] Adoratione, nõ orationẽ. *Item si quis eam ipsam in vapore baculo sustineat aiunt eum futura præcinere.*] Legendũ. Aiunt enim præcauere: attestantibus emẽdatis codicibus, alioqui nec præcedentia congruunt, nec sequentia. *Democritus quidem monstrat quædam ea his confici.*] Germanior lectio, Democritus quidem monstra quædam ex his conficit. Vnde monstrificæ dicuntur sagæ, quales Medea & Circe fuisse feruntur. *Quidam oleo illo spumã argenteã decoquunt ad emplastri genus, atq; illa illinunt.*] Lege, Atque ita illinũt.

Cap. V. *Oportet igne cõburi omnia, modò vt semel diximus.* Sincera lectio. Oportet autem comburi omnia eodem modo, vt semel dicamus.

Cap. VI. *Alij lacte mulierũ cum brassica cinerẽ muscarũ subiiciunt quidam mel tãtum.*] Subigũt, lege.

lege, non Subiiciunt: & Melle, non Mel- *Additis duabus sextis denarij sextiui, vt omnia æsypo illinantur.*] Est ibi, non Sextiui. Porro sibi quid sit, ipse Plinius docet in metallorum tractatione. *Cinis lacertæ viridis, vel in vino albo Sole coctus.*] Vetusti codices, Lacertæ viridis fel in vino albo Sole coactum. *Quibus pluma aurium modo eminet.*] Illic legitur Aurium modo emicat. *Apollonius Tyanæus.*] Lege, Pitanæus. Est autem Pitane Æolidis oppidum in Asia. Nam vt Tyanæi testimonio Plinius vtatur, temporum ratio vix patitur. Ad hoc non memorantur vlla Apollonij Tyanæi in hoc genere scripta. *Et præcipuè spelunca ipsa imposita fronti ad duo tempora.*] Antiquà scriptura: Imposita per frontem ad duo tempora. *Venantur eum formica circũligata capillo in cauernam eius coniecta, efflato prius puluere, ne sese condat: & ita formicæ complexũ extrahitur.*] Antiquior lectio, Venantur eum formica circumligato capillo in cauernam eius, coniecta, efflato prius puluere, ne sese condat: ita formicæ complexu extrahitur. *At Hercule Diodorus & morbo regio & orthopnoicis restitisse tradit.*] Rectius: At Hercule Diodorus & in morbo regio & orthopnoicis se id dedisse tradit.

EX LIBRO TRIGESIMO.

CAP. I.

I*Stos enim quisque communi auditu saltem cognitos habet.*] Melius quadrat vetus lectio: Quotus enim quisque auditu saltem cognitos habet? Siquidem Protea & Sirenum cantus apud eum non aliter intelligi volunt. *Circen vtique & inferorum euocationem solùm hac agi.*]

& alio modo, acido lacte addito in recens, quod dum arescit, vtilißimum est stomacho.] Legendum, in recens, quod velis arescere, vtilissimum stomacho. *Proxima in communibus laus est adipi, sed maximè suillo. Apud antiquos etiam religiosus erat.*] Elegantior lectio. Proxima in communibus adipis laus est, sed maximè suilli, apud antiquos etiam religiosi. *Medicorum aliqui admisto anseris adipe, taurorúmque seuo & hyssopo.*] Rursus Oesypum deprauatum in Hyssopum. Vbi notandum, sympathian quandam esse œsypo cum adipe anserino, quandoquidem & suprà capite septimo ad podagras, ad vuluæ dolores, eædem species miscentur. *Omnino enim non nisi ad ea quæ purganda sint, aut quæ non sint exhulcerata aut calida, recipitur.*] Legendum, Aut quæ non sint exhulcerata, salsa petitur scilicet axungia. Iámque probè quadrabit, quod hactenus ad præcedentia non congruebat. Mox sequenti versu, *contra phthises*, lege, non Contra tussim. Sic enim in probatæ fidei voluminibus scriptum est, & aliàs non benè conueniet, quod mox sequitur, scapulis eorum, qui phthisin sentiunt. *Parotidas admista farina è salsamentaria testa: quo genere proficit ad strumas. Pruritus ad papulas in balneo perunctis tollit.*] Scribo, Parotidas admista farina salsamentariæ testæ quo genere proficit & ad strumas. Pruritus & papulas in balineo perunctis tollit: nam & hæc vox Balneum vitiosa est, cum vterque Plinius Balineum appellet. Quin & Græcis quadrysillabum est βαλάνειον *Multi priuatim sic taurorū, leonum, pantherarum ac camelorum pinguia curari iubent.*] Elegantius est, Taurorum, leonúmque, pantherarum & camelorum, vt quædam

dam coniunctionum ceu catena nectatur. *Inter omnia autem communia animalium fel præstantius in effectu.*] Restituimus, vnde cætera sic: Inter omnia autem communia animalium vel præstantissimi effectus fel est. Vis eis, &c. *Item equarum, præterquam virginum, erodit, emarginat, hulcerat.*] Lege, Emarginat hulcera. *Tantum potest sympathia illa, de qua loquuntur.*] Loquimur, non Loquuntur. *Hircorum sanguini tanta vis est, vt ferramentorum subtilitas non aliter acuatur aut induretur, aut scabritia poliatur, vehementiúsque quàm lima.*] Antiqua lectio: Vt ferramentorum subtilitas non aliter acrius induretur, scabritia tollatur vehementius quàm lima. *Et ideo suis quæque dicentur effectibus.*] Lego, Quisque suis dicetur, nam de sanguine tantùm loquitur. *Vt si quæ sunt, extractas cauernis mandant.*] Scribo, Mandentes. Nam Vt, pro Vtpote, ponitur hoc loco. *Fugiunt & omnino aliquid cerui habentes.*] Vetus lectio, Omnino dentem cerui habentes. nam Omnino ad Habentes, refertur. Sic suprà capite octauo. Si omnino tantum aliquis secum habeat. *Aut medulla perunctos seuóue cerui aut vituli.*] Hinuli, non Vituli.

Cap x. *Item lactis haustus cum vua amminea.*] Taminia, non Amminea, cuius vsus in medicina nullus est. *Fimum quoque caprarum in aceto decoctum & illitum in ictus serpentium, placet, & recentis cinis in vino.*] Antiqua lectio planior: Fimo quoque caprarum in aceto decocto illini ictus serpentium placet, & recentis cinere in vino. *Canis rabidi morsu facta vulnera circuncidunt ad viuas vsque carnes. Quidam carnē vituli admouent.*] Lege & distingue, Canis rabidi morsu facta vulnera, circum-

admisto caseo & vino, sulphure spõgiaque cinere.] Lege, Et vino, sulphure spongiæq; cinere. Labrorum scissuris cum adipe anserino. Fissuris, non Scissuris. *Et bouis vngulæ cinis ex aqua: Fimum quoque feruens ex aceto decoctum, testésque vulpini.*] Lege addendo. Et bouis vngulæ cinis ex aqua: Fimum quoque ferues ex aceto. Item seuum caprinum cum calce, aut fimum ex aceto decoctum, testésque vulpini. *Prodest & sapo, Gallorum hoc inuentum rutilandis capillis, ex seuo & cinere, Optimus fagino & carpino.*] Optimus non ad cinerem refertur, sed ad saponem. his verò duobus vocibus Seuo & Cinere, redduntur aliæ duæ, Fagino & Caprino, quod posterius in Carpino, deprauatum est. *Vngues contusos fel vniuscuiusq; animalis circumligatum.*] Scribo, Fel cuiuscunque animalis circumligatum.

Cap. XIIII. *Vtuntur ad vtrũque vitium & coagulo hœdi in vino myrteo, magnitudine fabæ poto: & sanguine, & eiusdẽ in cibo formato, quẽ sanguiculũ vocãt.*] Lege, Et sanguine eius in cibũ formato. Item in vino myrtyte, non myrteo. Cornus ceruini teneri cinis, cochleis Africanis cũ testis suis myxtis, in vini potione. Melius, Cochleis Africanis cum testa sua tusis mistus.

Cap. XV. *Calculos expellũt lienes equini.*] Legẽdum: lichenes equini: itaque scriptum visitur in vetustissimis exẽplaribus, alioqui satis erat dicere, Lien equinus. *Demonstrant vrinam facere in canis cubiculo, ac verba adiicere, ne ipse vrinam faciat, vt canis in suo cubiculo.*] Vtrobique Cubili, legendum: nam canis cubiculum nemo vnquam Latinus dixit. *Quem dicunt, cùm interficiatur, reddere vrinam liquidiorem in initio sed in terra spissantem se.*) Quem, calculum, non onagrũ. Proinde rectior est antiqua scriptura

liquida perungantur.] Emendati codices, Non subteri pedes boum, si, &c.

EX LIBRO VICESIMO-NONO. CAP. I.

QVanquã nõ ignarus sum, nullis ante hac Latino sermone condita, ancépsq; ac lubricũ esse rerum omnium nouarũ principium, hec aliud vtiq; gratiæ, quàm sterilis difficultati in promendo.] Quis obsecro in postremis verbis vnicam Plinianæ elegantiæ agnoscat? In vetustissimo codice scriptum reperi. Quanquam non ignarus sim, nullis ante hæc Latino sermone condita, ancépsque lubricum esse rerum omnium nouarum, talium vtique quàm steriles gratiæ difficultates in promendo. Cæterùm Lubricum, hîc substantiuum nomen est: ídque fefellit eum qui principium adiecit. *Mirúmq; & indignum protinus subit, nullam artium incõstãtiorem fuisse, & etiamnum sæpius mutari contigerit.*] Contigerit, redũdat. *Scribere in templo eius Dei, qui auxiliatus esset.*] Scribo, Quid auxiliatum esset: & Eius Dei, ad Æsculapium refertur. *A Creonte Agrigentino.*] Legendum, Acrone Agrigẽtino, septimo casu. In eum Acronem Empedocles ciuis eius & amicus, hoc lusit epitaphio:

Ἄκρον ἰατρὸν ἄκρων Ἀκραγαντῖνον πατρὸς ἄκρου.
Κρύπτει κρημνὸς ἄκρος πατρίδος ἀκροτάτης.

In musicos pedes venarũ pulsu discreto.] Rectius, Descripto, *Censúque, quanquam exhaustis opibus Neapoli exornata, vt hæredi H.S. ccc. relinqueret, quadragena, id est Arũtius solus.*] In manuscriptis reperio: Censúsque, quanquam exhausti operibus Neapoli exornata, hæredi H.S. ccc. relinquere, quantũ ad eã ætatem Aruntius solus.

vt hæc verba de ambobus fratribus accipiantur, *Nullius histrionũ par, ex quo de trigario comitatu regressus in publico erat.*]Vetusta scriptura: Nullius histrionum equarúmque trigarij comitatior egressus in publico erat. Vult enim autoritatem eius demonstrare per turbas in honorem eius affectantium: qua in re confert eũ gratiosissimis tum apud plebem sed histrionibus aurigísque, qui Circẽsibus, trigas aquatũ agitarent: qua exercitatione. Nero quoque ipse eius tẽporis Romanorum princeps in primis delectabatur. Iámq; pulchrè congruet quod mox subiungitur: Cum Crinas Massiliensis, &c. *Nullo idẽ cẽsente, ne videatur assertio alterius.*]Melius. Accessio alterius: itaq; legitur in incorruptioribus exẽplaribus. *Iis ipsis scilicet quæ nunc nos tradimus.*]Tractamus, non Trademus. Intelligendum enim etiam de iam dictis. *Quæ non per genera vsus sui differimus.*] Rectius. Quem s. cõmentarium. *Quinimo transit in cõuicium.*]Lege. Transit conuiciũ. nã hoc est, quod mox dicit, Vtróque, qui periere, arguũtur. *At de iudice ipso quales in cõsilium eunt. statim occasuri.*]Occisuri, nõ Occasuri, Crassum sanè erratum, quod tamen non vnã editionem occupauit. *Nõ deseram Catonem tam ambitiosæ artis inuidiæ à me obiectum, vt à Senatu illum qui ita cẽsebat.*]Lege, Aut Senatũ illũ, nã aliquanto pòst ita sermonem hunc claudit. Hæc fuerint dicẽda pró Senatu illo. *Non sunt artis ista sed hominum.*]Paruulum erratum, sed nõ leuis momẽti. Legendum enim. Non sint artis ista. Sed hominum. *Archontie vulnerum medico.*] Reposuimus ex vetusto codice Alconti. Huius & Martialis meminit: Ostendit digitũ, sed impudicũ Alcõti Dasióque, Symmachóque. *Et ab iisdem*

desi-

deficientibus cibo sapius die ingesto] Cibos ingestos, lege: vt cum præcedentibus cohæreat. *Illa prodidere imperij mores.*]Scribo, perdidere. *Neq; enim dubitauerim aliquibus fastidio futura qua dicuntur animalia at nō Virgilio nefas fuit*] Nefas superuacuum est, subintelligitur enim Fastidio. *Ordiemur autem à confeßis, hoc est, lanis ouibúsque.*]Lege Lanis, ouísque: de quibus secundo & tertio capitibus. *Nec deesset materia pompa.*]Elegantius, Nec deerat.

Cap. II. *Sanguinē in naribus sistit cum oleo rosaceo & alio, indita aurib. obturatis modico spißius.*] Legēdum, Et alio modo indita auribus obturatis spissius: atque ita legitur in probatis exēplaribus. *Vulnera ex vino, vel aceto, Vel aqua frigida & oleo aspersa sanat.*]Illic legitur, Expressa, non aspersa. *Sordes quoque caudarum concreta in pilulas, ac siccata per se, tusæque farina, & illita dētibus, mirè prosunt, etiam habētibus.*]Lege, Tusæque in farinam. Item pro Labentibus, Labantibus, id est, vacillantibus.

Cap. III. *Sic & illita lieniçis.*]Illita, redundat. *Cibis quot modis iuuent notum est, cùm transmitāt faucium tumorē.*]Vetus lectio, Cibo, quot modis iuuent notum est, cùm transmeent faucium tumorem. Ac mox: *Simúlque vim potus & cibi habeant.* non, Vini vsum. *Quò fuerint ea excellentiora, hoc præsentaneum remedium erit.*]Scribo. Hoc præsentius. *Equitem Romanū euocatum.*]Pro Euocatum, legi debet, E Vocontiis. nam Vocontij Galliæ ciuitas est: & ouorum genus, de quo loquitur, Gallis peculiare: atque ita habēt vetusta exēplaria. *Multa præterea remedia sunt ex ansere, quod miror, aquè quā in coruis.*] Atqui è coruis non admodum multa remedia traduntur. Vetusti codices habent,

Æque quàm in capris, & rectè, nanque id miratur Plinius, quòd ex animalibus morbo obnoxiis tanta sit remediorum copia ansere videlicet & capra. Huc facit, quod libri præcedentis cap. mox circa initium, enumeratis aliquot è capra remediis, subiicit; Quod equidem miror, cum febri negetur carere. Verum errori occasionem præbuit, quod & coruus aliquot mensibus singulis annis ægrotare dicatur, æquè quàm anser.

Cap. IIII. *Præcipuè in ascensu siderum.* Assensu, non Ascensu. Alioqui malè quadrat, quod sequitur: cum lumine Lunæ fibrarum numero crescente ac decrescente. Ac mox, *Serpentes persequitur*, legendum, non Prosequitur. *De mustela. Tribuunt ei & successus petitionum à Potestatibus & à Diis etiam precum morborũ remedia beneficiorum munere.*] Vera lectio, morborũ remedia, veneficiorum amuleta. *Propitiatis oratione Diis fortunatã domum facere promittunt.*] Adoratione, nõ oratione. *Item si quis eam ipsam in vapore baculo sustineat aiunt eum futura pracinere.*] Legendũ. Aiunt enim præcauere: attestantibus emẽdatis codicibus, alioqui nec præcedentia congruunt, nec sequentia. *Democritus quidem monstrat quadam ea his confici.*] Germanior lectio, Democritus quidem monstra quædam ex his conficit. Vnde monstrificæ dicuntur sagæ, quales Medea & Circe fuisse feruntur. *Quidam oleo illo spumã argenteã decoquunt ad emplastri genus, atq; illa illinunt.*] Lege, Atque ita illinũt.

Cap. V. *Oportet igne cõburi omnia, modò vt semel diximus.* Sincera lectio. Oportet autem comburi omnia eodem modo, vt semel dicamus.

Cap. VI. *Alij lacte mulierũ cum brassica cinerẽ muscarũ subiiciunt quidam mel tãtum.*] Subigũt, lege,

lege, non Subiiciunt: & Melle, non Mel· *Additu duabus sextis denarij sextiui, vt omnia aspspo illinantur.*] Estibi, non Sextiui. Porro stibi quid sit, ipse Plinius docet in metallorum tractatione. *Cinis lacertæ viridis, vel in vino albo Sole coctus.*] Vetusti codices, Lacertæ viridis fel in vino albo Sole coactum. *Quibus pluma aurium modo eminet.*] Illic legitur Aurium modo emicat. *Apollonius Tyanæus.*] Lege, Pitanæus. Est autem Pitane Æolidis oppidum in Asia. Nam vt Tyanæi testimonio Plinius vtatur, temporum ratio vix patitur. Ad hoc non memorantur vlla Apollonij Tyanæi in hoc genere scripta. *Et præcipuè spelunca ipsa imposita fronti ad duo tempora.*] Antiquâ scriptura: Imposita per frontem ad duo tempora. *Venantur eum formicæ circũligatæ capillo in cauernam eius coniectæ, efflato prius puluere, ne sese condat: & ita formicæ complexũ extrahitur.*] Antiquior lectio, Venantur eum formica circumligato capillo in cauernam eius, coniecta, efflato prius puluere, ne sese condat: ita formicæ complexu extrahitur. *At Hercule Diodorus & morbo regio & orthopnoicis restitisse tradit.*] Rectius: At Hercule Diodorus & in morbo regio & orthopnoicis se id dedisse tradit.

EX LIBRO TRIGESIMO.

CAP. I.

IStos enim quisque communi auditu saltem cognitos habet.] Melius quadrat vetus lectio: Quotus enim quisque auditu saltem cognitos habet? Siquidem Protea & Sirenum cantus apud eum non aliter intelligi volunt. *Circen vtique & inferorum euocationem solùm hac agi.*]

Quanto elegantior antiqua lectio? Circe vtique & inferorum euocatione hoc solum agi. *Troianis itaque temporibus cũ Chironis medicinis contenta esset, solo Marte fulminãte, miror equidem illis populis famam eius in tantũ adhæsisse, vt Menander quoque literarum subtilitatibus peritus, in eadem Telmesso genitus, Thessalam cognominarit fabulam, complexam ambages fœminarum detrahentium Lunam.* [Non dubito, quin & hîc vetus lectio, tanto sit verior quanto tum simplicior est, tum planior. Sic enim habet Troianis itaque temporibus, Chironis medicinis contenta, & solo Marte fulminante, miror equidem Achillis populus famam eius in tantum adhæsisse, vt Menander quoque literarum subtilitati genitus, Thessalam, &c. *Orphea putarẽ è propinquo primũ intulisse ad vicinas vsq. superstitiones ac medicinæ profectũ si non ex Persis esset vis tota, in Thraciámque Magice delata fuisset.*) Hîc quoque temerè discessum est ab archetypis, in quibus sic legitur: Si non expers sedes eius tota Thrace Magices fuisset. *Voluminib. Dardani è sepulchro eius petitis.*] Germana Plinij verba sunt, In sepulchrũ eius petitis. Ac mox: *Cætera in viro illo probant*; non De viro. *Est & alia Magices factio, à Mose etiãnum & Iochabele Iudæis pendens.*] Modò dixit Est & alia, id est, etiam alia: quid igitur opus repetere, Etiamnum? emendati certè codices aliud habent, nempe sic: à Mose, & Iamne, & Iotape Iudæis pendens. Is Iamnes in thaumaturgia antagonista Mosi fuit coram Pharaone, quod in Paulinis epistolis legimus. Magus insignis, quo factum opinor, vt Plinius Mosem quoque similiter Magum fuisse putauerit. Castigatorem fefellit similitudo scripturæ,

ta, dum pro Et Iamne legit Etiamnum. Tertium nomen etiam typis excusa quædam exemplaria habent, rectè quidem mea sententia cum Hebræum sit, & apud Hebræos autores reperiatur, *Palámque in tempus siluit sacri prodigiosi celebratio.*] Lege, Pelámq; in tempus illud sacra prodigiosa celebrata. *Quid ipse ego hanc memorem artem Oceanum quoque transgressam, & ad natura inane peruectam in Britanniã. qua hodie eam attonitè celebrat.*] Elegantior & germanior legio: Sed quid ego hæc commemorem in arte Oceanum quoque transgressa, & ad naturæ inane peruecta? Britannia hodiéquè eam attonitè celebrat.

Cap. III. *Canum, qui rabiem praferunt capitum cinis.*] Scribendum, qui rabie perierunt, *At in superiore dolore duos superiores adalligant.*] Lego At in superiorum dolore. *Fit eodem modo & dentifricium è caninis dentibus. Cinis è murino fimo inditus.*] Lege, & distingue, Fit eodẽ modo & dentifricium. Cauis dentibus cinis è murino fimo inditur. *Vanum esse arbitror, Canis ortu angues cauda membranam exuere, quoniam neutrum in Italia visum est.*] Antiqua scriptura. Vanum arbitror esse, Canis ortu angues candidos membranam exuere, quoniam nec in Italia visum est. *Pruritum quidem intolerabilem facit: & ideo vtilius est.* Vetus lectio, Et ideo tolerabilius est.

Cap. IIII. *Hac cum hircino seuo lichenas illita ex facie tollit smectica vi.*] Scribo, Hæc cum hirc. seuo illita lichenas ex facie tollit septica vi. Sequenti versu lege, *Contectúsque brassica*, pro Contemptúsque.

Cap. VI. *Iure pecudum stomachus recreatur.*] Perdicum, non Pecudum. *Item vipera porcelli*

modo inassuta, Viuerra, non Viperæ. *Caninus si viuenti exprimatur.* Lege, Eximatur. *Eliberat & lacerta viridis eo dolore viua, in olla ante cubiculum dormitorij eius, cui medetur suspensa.* Emendati codices, eo liberat & lacerta viridis, viua in olla ante cubiculum dormitorium eius, cui medetur, suspensa.

Cap. VII. *Resistit & cochlea, sicut diximus, in suspiriis temperata.*] N. si legas, Sistit aluum, & cochlea, quemadmodum est in vetustis iuxtà atque in corruptis exemplaribus, non quadrabit, quod paulò post sequitur: Sistit & anatum masculorum sanguis.

Cap. VIII. *Aluum cit & gallinaceorum decoctum ius.*]Legendum, Aluum ciet & gallinaceorum discoctorum ius. *Vel herinacei, vel vespertilionis. Et anserinus cum cerebro, & alumine æsypo.*]Melior vetus lectio, Vel herinacei cum vespertilionis cerebro: & alumine œsypo. Loquitur de cinere herinacei. *Cochleas Africanas cum sua carne & testa crematas pro cinere.*] Scribo, iuxta fidem archetyporum. Poto cinere: non, Pro cinere.

Cap. IX. *Fel arietis cum seuo muris dissecti impositi.*]Quis vnquam vidit seuum muris? Lego & distinguo, Fel arietis cum seuo. Mures dissecti impositi. *Quod si putrida hulcera, cera ad cicatricem perducunt.* Lege, Cera addita ad cicatricem perducunt.

Cap. X. *Nunc autem reuertemur ad ea, quæ totis corporibus medenda sunt.*] Antiqua lectio. Nunc reuertemur ad ea, quæ totis corporibus metuenda sunt. *Si dexter pes circunscribatur, ac vestigium id defodiatur.*]Effodiatur non Defodiatur. *Item fel cum melle, præcipue anguinum.*] Aguinum non Anguinum. Ibidem. *Lichen mu-*

la, non lien. *Eadem omnia prædicantur ex vipera.*] Rursus Viuerra in Viperam est deprauata. Vult enim eadem esse remedia è syluestri mustela, viuerra appellata, quæ iam è domestica commonstrauit. Et sequenti versu, Abstergeant, Plinianum erat, non Abstergant: quod tamen semper mutatum est, sicut Ciet, in Cit, & Cient, in Ciunt, Balineum in Balneum, Aqua calda in Calidam, & alia id genus non pauca.

Cap. XI. *Bubonis quidem oculorum cinerem.*] Non malè antiqua lectio, Bubonis certè oculorum. *Si Luna rasi barbis eorum.*] Vetus lectio, Radiis barbísque eorum. *Quoniam eius erit copia spes de tecto.*] Argutius est: Quoniam miseria spei delectat suffragantibus vetustis exemplaribus.

Cap. XII. *Cinis cochlearum terrenarum: sed & ipsæ extractæ testis.*] In emendatis exemplaribus non est mentio cineris: tantum est, Cochlearum terrena: sed & ipsæ extractæ testis. Sicut paulò pòst. Eadem ratione & terrena cochlearum prosunt: totæque exemptæ tusæ & impositæ, recentia vulnera sistunt. Quanquam & hic posterior locus in vulgatis editionibus, deprauatè legebatur, nimirum eiusdem apera, cuius & superior. *Fimo quoque ipse onium sub testa calefacto.*] Sub testo, nō Sub testa. Est autem testum vas testaceum, sub quo placentæ coquuntur. Vtitur hæc voce Cato quoque cap. 76. *Adeo ad neruos quoque abscissos illitis solida ri infra septimum diem Democritus persuaserit: itaque in melle seruando censet.*] Antiqua scriptura, Adeò vt neruos quoque abcissos illitis solidari intra septimum diem persuasum sit: itaque in melle seruandos cen-

ſent. *Bubonis cerebro cum adipe anſerino mirè vulnera dicuntur glutinari, quæ vocãtur cacoethe. Cinis etiam feminum arietis cum lacte muliebri diligenter prius elutus linteolis ſanat. Vlula quoque auis cocta in oleo, cui liquato miſcetur butyrum ouillum & mel, ad hulcera ſananda valet.*] Operæ pretium eſt & hîc conferendi cauſa veterem adſcribere lectionem. Bubonis cerebrum cum adipe anſerino mirè vulnera dicitur glutinare, quæ verò vocantur cacoethe, cinis feminum arietis cum lacte muliebri diligenter prius elutis linteolis: vlula auis cocta in oleo, cui liquato miſcetur butyrum ouillum & mel. Vides Lector totam hanc orationem pendere ab illis verbis, Dicitur glutinare, nihilque opus eſſe tam multis adiectis, vt iam mutata ac perperam diſtincta taceam.

Cap. XIIII. *Muliebribus malis membranæ à partu ouium proficiunt.*] Lego, In muliebribus malis.] *Alio modo Africanæ binæ cum fænograeco quod tribus digitis capiatur, additis melle cochlearibus quatuor. Illinuntur aluo, prius irino ſucco peruncta.*] Lege addendo, diſtinctione quoque mutata, hoc modo, Alio modo Africanæ binæ tritæ cum fœnigræci quod tribus digitis capiatur, additis mellis cochlearibus quatuor illinuntur, &c, *Miſcentur lomento aquis portionibus.*] Vetus, Æquis partibus. *Putãt & ter circundatas ouo perdicis, non inclinari.*] Circunductas, non circundatas.

Cap. XV. *Infantibus qui lacte concreto vexantur præſidium eſt anguinum coagulum.*] Quis vnquam vidit anguinũ coagulum? Scribo, Præſidio eſt agninum coagulum. *Lacertæ viridis admota dormientibus morſu emendantur.*] Quid opus erat repetere verbum emendantur, cùm

in

in proximè præcedenti versu habeatur? Et sequenti versu lego, Harundini alligata suspenditur, non adalligata, nam Adalligata vocare solet, quæ Græci periapta, superstitiosa ferè ac magica remedia, quæ suspensa collo aut brachio alligata gestantur. *Cogunt concipere inuitas seta ex cauda mulæ si iunctis inter se colligentur in coitu.*] Antiqua lectio: Si iunctis euellantu, inter se colligatæ in coitu. *Byturos vocari qui vites in Campania rodant.*] Scribo, Erodant.

EX LIBRO TRIGESIMOPRIMO. CAP. I.

QVa causa fulmina edidit.] Elidit, non Edidit.

Cap. II. *Alibi frigidæ, alibi calidæ, alibi inunctæ.*] Lege, Alibi iunctæ, id est, vnà cum calidis frigidæ eodem in loco. *Sestias in Narbonensi prouincia.*] Melius, Sextias. *Ibi compositis voluminibus eisdem nominibus.*] Scribo, Voluminibus eiusdem nominis. *Lacus Amplion vitiligines tollit.* Imo Alphion, nam ab hoc effectu etiam nomen inuenit, vitiligo enim ἀλφὴ Græcis dicitur. *Tũgri ciuitas Galliæ fontem habet insignẽ, plurimis bullis stillantem.*] Rectius, Bullis stellantem: quod in emendatis exemplaribus legitur. *Eudicus in Hestiæa Euthice.*] Scribendum in Hæstiæotide. *At Lusis Arcadiæ quodam fonte mures terrestres bibere & conuersari.*] Viuere, non Bibere. *In Sicilia apud oppidum Iusgum rium fluit Vnus, ex quo bibentium subtiliores sensus fieri Varro tradit.*] Triplex erratum, nec tamen cuiuis deprehendi facile, nisi ex collatione. Restituimus autem hoc modo, in

Cilicia apud oppidum Cescum riuus fluit Nus &c. vnde prouerbium Κέσκου οἰκεῖς quanquam autem præmiographi in hebetes ac stupidos id dici solitum affirment, εἰρωνικῶς tamen proculdubio accipiendum est, quemadmodum illud, Sapientium octauus, aut αἴθρωπος Θαλῆς. *Mirum quoque & quod cum pisc bus transit.*] Vetus lectio. Mirúmque quòd cum piscib. transit. Leue hoc videri poterat, nisi hæc ipsa menda non vno loco occurreret. *Non procul ab Euripidis Poetæ sepulchro.*] Ab redundat. Sic enim Plinius loqui solet: Non procul sepulchro. *Item calidæ aquæ in Eubœa. In Lebedo nanque alluit riuus, in quo saxa in altitudinem crescunt.*] Antiqui codices, Item calidæ aquæ in Eubœæ Delio: nam quæ alluit riuus saxa in altitudinem crescunt. In fine secundi capit. *In quibusdam speluncis vtroque modo columnas faciunt.*] Lego & distinguo, in quibusdam speluncis vtrunque modo, columnásque faciunt, nam hæ voces Vtroque modo, ad verbum præcedens Durescunt, referuntur.

Cap. III. *Cursu enim procursúque ipso extenuari atque proficere.* Legendum, Cursu enim percussúque ipso. *Et vt sæpe ad vicina lactis accedens.* Scribo, Ad viciniam lactis. *Quædam aquæ vere, statim incipiente frigidiore sunt, quarum non in alto origo est: hybernis enim constant imbribus: quædam Canis ortu, sicut in Macedonia apparet. Vtrunque ante oppidum Pellam: Incipiente enim æstate frigida est palustris, dein maximo æstu in excelsioribus oppidi riget.*] Malui veteres codices sequi, in quibus sic legitur: Quædam Canis ortu, sicut in Macedoniæ Pella vtrunque. Ante oppidum enim incipiente æstate frigida est palustris, &c.

Cap.

Cap. v. *Illa mutatio mirabilis nulla euidente causa apparet.*] Vera lectio: Illa mutatio mira, vbi nulla euidens causa apparet.

Cap. vi. *Cum alioqui lauari calida frequenter indicarit.*] Induceret, nō inducarit. *Idem ad corpora siccāda. Qua de causa & frigidi mari vtuntur. Praeterea est alius vsus simplex.*] Scribo iuxta fidem emendatorum codicum, Item corpora siccant: qua de causa & frigido mari vtuntur. Praetereà est alius vsus multiplex. *Difficilius perfrigescunt marina calefacta.*] Calefacta, Ibidem pro *Mammas rigentes*, vetusti codices habent, Mammas sororiantes: nec dubito, quin rectius, quandoquidem hoc vocabulo praeter alios etiam Politianus vtitur. Sequenti versu lege: Aurium grauitatem, capitis dolores.

Cap. vii. *Et in Cappadocia puteis ac fonte, quem in salinas egerunt.*] Congruentior erit lectio, si legas, Et in Cappadocia è puteis ac fonte aquam in salinas egerunt. *Quicunque ligno conficitur sal, niger est.*] Vetus lectio, Quicunque ligno confit sal. *At è stagnis Tarentinus, ac è riguis Phrygius.*] In vetustis exemplaribus tantum est, At è stagnis ac Phrygius. *Salinarum syncerit as summam fecit suam differentiam. Quaedam enim fauillo salis, quae leuissima ex eodem est & cādidissima flos salis appellatur. Et flos quidem salis in totum diuersa res.*] Verbosior haec lectio est, at vetus multo elegantior simul & verior: Salinarum synceritas summam fecit suam differentiam quadam fauilla salis, quae leuissima ex eo est & candidissima: appellatur flos salis, in totum diuersa res.

Cap. viii. *Nunc è scombro pisce laudatissimum in finibus Carthaginis Spartariae, & cetariis: si-*

ciorum appellatur.] Antiqui codices melius: Laudatissimũ in Carthaginis Spartariæ cetariis: sociorum id appellatur. *Laudatur & Clazomenæ garo.*] Illic legitur, Laudantur & Clazomenæ. At mox. Sicut muria Antipolis ac Thurij: iam verò & Dalmatia. Quod prius non rectè legebatur, Antipolis ac Thuria. Iam verò in Dalmatia. *Nanque & alece scabies pectoris sanantur.*] Imò, Pecoris.

Cap. IX. *Defuncta autem ac putrescentia ita vendicans, vt durent ea per secula.*] Syncera lectio: Defuncta etiam à putrescendo vendicant, vt durent ita per secula. *Ad hoc maximè probatur Tragasaus aut Caunites.*] In vetustis codicibus pro Tragasæo Tattæus legitur. Is in Phrygia conficiebatur.

Cap. X. *Magnus & nitro vsus, qui dicetur suo loco.*] Legēdum, & vitro, id est, ad vitrum, quod enim promittit suo loco se dicturum, id libro 36. capite 26. in mentione vitri dicit. *Podagricis in balneis vngi folia nitro prodest.*] Vetus lectio: Podagricis in balineis vti solio prodest.

Cap. XI. *Item abstergenda lippitudini vtilissimi. Eam quæ tenuissima est, mollissimam quoque esse oportet.*] Rectius Iidem abstergendæ lippitudini vtilissimi, eósque tenuissimos & mollissimos esse oportet. *Imponuntur & integris partibus & fluxione occulta laborantibus, quæ discutienda sunt.*] Vetus lectio sed fluctuatione occulta laborantibus quæ discutienda sit. *Sed spleneticis è posca, ignibus sacris ex aceto. Efficaciores quando aliud imponi oportet, sic vt sanas quoque partes spaciosè operiant.*] Lege & distingue: Sed spleniticis è posca, ignibus sacris ex aceto efficacius quàm aliud, Imponi oportet sic, &c.

EX LIBRO TRIGESIMO-SECVNDO. CAP. I.

HOmines quibus in pastu est, piscē olent.] Vetus lectio, Quibus impactus est. alioqui non quadrabit quod subiungitur. Cæterò moriuntur totidem diebus, quot vixerit lepus. *Vitulos marinos ternas heminas capere.*] Absurda hercle lectio. Legi debet, Mitulos ternas heminas capere. Id conchæ genus est.

Cap. II. *Nouacula & ferrum quæ pisce tacta sunt, olēt*]Codices antiqui, Nouacula pisce quæ tacta sunt, ferrum olent. *Item in labra Gnidij Iouis fonte.*] Legendum, Item in Labradij Iouis fonte. *Nam in Lyciæ Limira fonte Apollinis, quē Cinum appellant.*] Dissentiunt ab hac lectione vetera exemplaria, quæ sic habēt. Nam in Lyciæ Myris, fonte Apollinis, quem Curium appellant. Et Curius Apollinis est cognomen, non fontis nomen.

Cap. IIII. *Vrinam earum aliter quàm in vesica dissectarum, inueniri posse non arbitror, & intra eā esse. Hæc quoque portentosa à Magis demonstratur, aduersus aspidum ictus singulare remedium. Efficacior est tamen, vt aiunt, cimicibus admistis.*] Emēdati codices Et inter ea hoc quoque esse, quæ portentosa Magi demonstrent, aduersus aspidum ictus singulare, efficaciore tamē, vt aiunt, cimicibus admistis.

Cap. V. *Sæpiùs verò quantum veneficium præstaret menstruis mulierum,*]Præstaret, redundat. *Adinueniri obiecta rana formicis.*]Lege, Id inueniri. *Cinis eorum seruatus prodest pauori. Prodest periclitantibus ex canis rabiosi morsibus.*] Germana lectio, C. e. s. prodest pauore potus periclitantibus ex c. r. m.

Cap. VII. *Huius corporis humorem penicillis derasum claritatem oculis inunctis narrant afferre.*] Scribo iuxta fidem veterum codicum, Specillis derasum. Est autem specillum instrumentum inungendis oculis aptum: quemadmodum legimus lib.7.cap.53. C. Iulius medicus dum inungit, specillum per oculum trahens. *In calice nouo lenta pruna decoquere, deinde spuma pennis detersa.*] Subinde, non Deinde.

Cap. IX. *Pisciculi minuti ex ventre eius quos deuorauerit, exempti.*] Lego. Qui deuorauerit. *Item vituli marini, cuius cinis & adeps prodest.*] Cinis, redundat per anadiplosin præcedentis vocis paulùm immutatæ natus. *Morbos abigit ius mitulorum.*] Hoc ius præcellit iuri Cæsareo pariter ac Pontificio, si verum est quod hîc legitur. Sed extra iocum pro Morbos abigit, legi debet, Corpus auget.

Cap. X. *Neruos præcisos purpurarũ cauum, quo se operiunt, tusum glutinat.*] Antiqua lectio: Neruos vel præcisos purpurarum callum, quo se operiunt. Intelligo autem operculum, quale & in terrestribus cochleis conspicimus, quoties intra calycem contractæ suo succo victitant. *Secari harundine: ferro enim intingi vitiúmque trahere natura deserente.*] Ferro enim infici, legendum: & Desinente, pro Deserente, attestantibus vetustis codicibus. *Ita pueros pubescere negauit magno Salpe obstetrix.*] Vera lectio, Ita pueros mangonizauit Salpe obstetrix.] *Iecur ranæ dryophytis & calamitæ.*] Incorruptiores codices, Iecur ranæ diopetis vel calamitæ. Vidi equidem certis locis tantum numerum ranunculorũ, vt cùm imbre delapsi, vel certè ex imbre prouenisse videri possent, hos opinor hîc

diopetes vocari, quod Græci διοπετὴς nominent, quicquid eſt ex aëre delapſum, quaſi à Ioue demiſſum. Legitur hoc vocabulum & ſuprà. *Pulmone marino ſi confricetur lignum, ardere videtur, adeo vt faculam ita præluceat.*] Malo quod in vetuſtis eſt codicib. Adeo vt baculum ita præluceat. Baculum autem neutro genere dixit, quemadmodum Græcis Βάκτρον.

EX LIBRO TRIGESIMO TERTIO.

Ex proœmio.

V*Idemuſq́ ſuper excauatos montes, mirantes &c.*] Syncera lectio, Viuimúſq; ſuper excauatam, mirantes, &c. *Et in ſede Manium opes quærimus tanquam parum benigna fertilique, quà ſecetur.*] Pro, Quà ſecetur, melius leges. Quaquà calcatur, vt eſt in probatæ fidei voluminibus. *Cui enim fodiendi cauſa medicina eſt?*] Noſtra exemplaria elegantius. Quoto enim cuique fodiendi cauſa medicina eſt. *Quàm innocẽs, quàm beata, imò verò & delicata eſſet vita, ſi nihil aliud de ea, niſi quod ſupra terras, concupiſceret, haberétque non niſi quod ſecum eſt?*] Vetus lectio, nonnihil variat: ea ex vetuſtis exẽplaribus totidem verbis adſcribetur. Qu.i.q.b.i.v. & d.e.v.ſi nihil aliud, quàm ſupra terras, concupiſceret, breuitérque niſi quod ſecum eſt? *Parum enim erat naturæ vnam inueniſſe vitæ peſtem, niſi in pretio etiam eſſet ſanies auri.*] Illic legitur: Parum enim erat vnam vitæ inueniſſe peſtem, niſi in pretio eſſet auri etiam ſanies.

Cap.1. *Manus & prorsus sinistra maximam au-ctoritatem conciliauere auro, non quidem Romani quorum more ferendum erat bellica virtutis insigne.*] Quanto melius nostri codices! Non quidem Romanæ, quorum more ferreum erat, id & bellicæ virtutis insigne. *Nec præter Numæ Seruiique Tullij alia, nec L. quidem Bruti.*] Lege, Ac ne L. quidem B. *Quanquam & de nomine ipso ambigitur: id Græci à digitis appellauere.*] Potior lectio, Quanquam & de nomine ipso ambigi video Græci à digitis appellauere. *Aequa fortuna triumphantis & serui coronam sustinētis.*] Antiqua scriptura magis arridet: Æquè triumphantis & serui fortasse coronam sustinentis. *Et conditas artes vestes ac vasa aurea.*] Alius pro Artes scripsit Arte, atque ita locum bellè castigatum putauit, cùm legi debeat, Et cōditas arcis vestes. *Et qui primus instituit, cunctanter id fecit.*] Meliùs, Et quisquis primus instituit. *Inter Cepionem quoque & Drusum ex anulo in actione naualı inimicitiæ cœpere.*] Venali, nō Nauali. *Multi Prætura functi in ferreo cōsenuerint.*] Lege addendo, Multi prætura quoq; functi. *L. Fusidium illum, quem Scaurus in vita sua scribit.*] Antiqui codices, Ad quem Scaurus de vita sua scripsit. *Nullósque omnino anulos maior pars gentium hominúmque, etiam sub imperio nostro degūt, hodie habent.*] Lege, Hodiéque habeat. *Alij verò & huic vnam tantùm, quo signanda signent. Cōditúrque ille, vt res rara, & ad iniuriæ vsus indigna velut è sacrario promitur.*] Prætulerim & hîc veterem lectionem: A.v. & h.v.t. quo signantem signent. Conditus ille, vt res rara, & iniuria vsus indigna, velut è sacrario promitur. Porrò, Quo signantem signent, sic dictum est, quemad-

quemadmodum illud apud Satyricũ: Sed quis custodiat ipsos Custodes? *Alij bracteas inferunt leuiore materia, & propter casum gemmarum tot solicitudinem putant.*] Quis hæc verba obsecro pro Plinianis agnoscat, cui modò Plinius vel mediocriter cognitus sit? Imò quis non statim ineptam orationem & vitiosam esse sentiat? In nostris exemplaribus legitur sic: Alij bracteas infarcire leuiore materia, tutius propter casum gemmarum solicitudini putant. *Demúmque vel plurimum opum, ita scelera anulis fiunt.*] Bene exercuit castigatorem & hoc caput, vt video, quamuis non bonam gratiam meritum. germana lectio est. Denique vt plurimum opum scelera anulis fiunt. *Hoc profecere mancipiorũ legiones & in domo turba externa acta. Seruorum quoque causa nomenclator adhibendus. Sed aliter apud antiquos. Singuli Marcipores, &c.*] Quid est, In domo turba externa acta? Syncera lectio, Et in domo turba externa, ac seruorũ quoque causa nomenclator adhibendus. Aliter apud antiquos, singuli, &c. *Nunc rapiendæ comparantur epulæ paritérque qui rapiant eas. Sed & claues quoque ipsas signare non est satis.* Elegãtius absque coniũctione Sed. Nũc r.c.e.p.q.q. r.eas: & c.q.i.s.n.e.s. Et hoc est quod suprà dixit. Quod signantẽ signent. *Celebrationem quidem vsum cum fœnore cœpisse. argumento est cõsuetudo vulgi, ad sponsiones etiamnum anulo exiliẽte, ab eo tempore, quo nondum erat arra velocior.*] Nec hîc video cur mutare libuerit veterem lectionem: ea sic habet: Celebratior quidẽ vsus cum fœnore cœpisse debet: argumento est c.v. ad s. ad s.e.a. exiliẽte, tracta ab &c. Eadem loquẽdi forma lib.9.c.41. dixit, Pœnitẽtia hoc primùm

debet inueniſſe. *Seruatúmque in hodiernum diem eſt.*] Diem, elegantiùs ſubintelligitur, quàm exprimitur.

Cap. II. *Propter hoc etiamnum Nongenti vocabantur ex nominibus ſelecti, ad cuſtodienda ſuffragiorum ſcita in comitiis.*] Plebiſcita paſſim legimus apud bonos Latinæ linguæ autores: at Suffragatorum ſcita equidem nuſquam legere memini. Præſtiterit igitur & hîc veterum codicum fidem ſequi, toties iam expertam. Præter hos etiamnum Nongenti vocabantur ex omnibus ſelecti ad cuſtodiendas ſuffragiorum ciſtas in comitiis. *Cùm C. Sulpitius Galba iuuenalem famam apud principē popinarum pœnis aucuparetur, occupatúſque in his eſſet, queſtus in Senatu, vulgò inſtitores eius culpa defendi anulis.*] O bellū caſtigatorem! At quid erit corrumpere veterum monumenta, ſi hoc caſtigare dicitur? An illi parum integra videbatur hæc vetus lectio? Cùm C. Sulpitius Galba, dum iuuenalem famam apud principē popinarum pœnis aucupatur, queſtus eſſet in Senatu. &c. *Quod ad equeſtrem ordinem pertinet.*] Rectiùs, Attinet.

Cap. III. *Antonius Sopus in contumeliam naturæ vtilitatem auro fecit, opus proſcriptione dignū.*] Sopus, redundat; nam de Triumuiro intelligendum eſt, ad cuius tabulas proſcriptorias alluditur.

Cap. IIII. *Tum maximè Auguſtum de crucre eius cœnare.*] Aliæ editiones, De cruce eius. Vtraque dictio vitioſa, Legendum, De crure eius: vt intelligamus huic in direptione fractæ ſtatuæ crus obtigiſſe, cuius partem in hoſpitalem cœnam inſumpſerit.

Cap. V. *Hæc ſunt tenacia eius in colore blanda.*]

Melius.

Melius,Et colori blanda.

Cap. VI. *Lineas ex argento nigras fieri producique miramur.*] Vetus lectio: Lineas ex argento nigras produci plerique mirantur. *Nanque ideo etiam platyophthalmon id appellauere, quoniam in collyriis mulierumq; epiphoris dilatet oculos, & fluxiones inhibeat oculorum:*] Tutius & hîc vetusta exemplaria sequemur, quæ sic habent: Nãque ideo etiam plerique platyophthalmon id appellauere, quoniam in calliblepharis mulierũ dilatet oculos. Et fluxiones inhibet oculorum &c. Porrò calliblephari appellatione fucus palpebrarum intelligitur. *Quæque subdit in mortario, abigitúrque.*] Lege, obiicitúrque. *Alij tritum in aqua triplici linteo siccant, facémque abiiciunt.*] Saccant, non Siccant. *Confractis tubulis ad magnitudinem auellanarum.*] Anulorum, melius quadrat, quàm Auellanarum: atque ita legitur in emendatis exemplaribus. *Temperare, purgare, explere, hulcerũ tumores lenire.*] Scribe ex fide veterum codicum: Temperare, purgare, explere hulcera, tumores lenire. *Itémque perniones cum myrto & cera & abdomine.*] In exemplaribus, quorum fidem sequimur, tantum est, Cum myrtis & cera abdominis nulla mentione.

Cap. VII. *Minium quoque, & nunc inter pigmẽta magna autoritatis, & quondam apud Romanos non solùm maxima, sed etiam sacra religionis, vt autor est Verrius, & cuius sit necesse credere autoritati, Iouis ipsius simulachri faciem diebus festis minio illini solitam.*] Codices nostri longè melius distinguunt, vbi sic legitur: Et quondam apud Romanos non solùm maximæ, sed etiam sacræ. Enumerat autores Verrius, quibus credere sit necesse, Iouis ipsius simulachri, &c.

CAP. VIII. *Dum ne quid prætereat in viscera, at vulnus attingat.*] Lego, Dum ne quid penetret.

Cap. IX. *Quinetiam pocula ita figurantur, excultis intus crebris ceu speculis.* Alius excultis mutauit in Exculptis, atque ita rem acu se attigisse putauit, cùm legendum esse Expulsis, vetusta exemplaria nobis indicent. *Plurimúmque refert concaua sint & poculi modo, an media depressa, an elata, an auersa, an obliqua.*] Antiqui codices sic habent: Plurimúmque refert concaua sint & poculi modo, an parmæ Threcidicæ, media depressa, an elata, trauersa an obliqua. *Optima apud maiores fiebant Brũdusina.*] Fuerãt, non fiebant: atque ita legitur in emendatioribus voluminibus. *Conflatur in fictili circunlita argilla.*] Lege addendo, Conflantur ita in fictili. *Et falsum denarij spectatur exemplar.*] Falsi, rectius, quàm Falsum.

Cap. X. *Eum qui primus acceperit hoc nomen, detexisse.*] Cognomen, non nomen. *M. Crassus negabat diuitem esse, nisi qui reditu annuo legionem tueri posset.*] Nec hic video cur Diuitem, nescio quis maluerit, quàm locupletem, quantumuis reclamantibus probatæ fidei exemplaribus. *Iuuat enim infestari inexplebilem istam habẽdi cupiditatem.*] Nihilominus elegans est, Habendi cupidinem, quod in nostris legitur exemplaribus. *C. Asinio Gallo, C. Marcio Cyrino* COSS.] Censorino, non Cyrino.

CAP. XI. *Nec copia tantùm argenti fuerat vita, sed validiùs pœna metupretium.*] Antiqua scriptura meliùs, Sed validius penè manupretium, Alioqui ex vulgata lectione quis sensus commodus elici possit, equidem non intelligo. *Parthica signa & tabulas pictas inuexit.*] Demir or quid

quid sibi velint hîc Parthica signa per Achaicam victoriam Romam inuecta, nisi fortè castigator iste Achaiam, ex qua hæc spolia erant, Parthorum prouinciam fuisse existimauit. Certè manu descripti codices pro Parthica habent Parta. s. victoria. quam lectionem si recipimus, nihil supererit scrupuli. *Vt liberet amplecti vitia, & liceret precare ex dignatione. Hinc aliqui veterum, vt C. Marius.*] Lege & distingue sic: vt liberet amplecti vitia, & liceret peccare, & dignatione hinc alicui veterum C. Marius, &c. atque ita legitur in emendatis codicibus.

Cap. XII. *Vidimus & ipsi Valerium Fuscum.*] Arellium, non Valerium, suffragantibus vetustis voluminibus. Hunc Seneca inter claros sui temporis oratores annumerat. *Boechi apud Lyndiam Mineruam in templo.*] In templo super fluit. *Myos in eadem ade & Silenus & Cupido & venatio in scyphis. Magna fama post hos celebratus est Antipater.*] Exemplaria incorruptiora aliter hîc habent ad hunc modum: Myos in eadem æde & Silenus & Cupidines. Acragantis & venatio in scyphis magnam famam habuit. Post hos celebratus est Calamis, & Antipater, quíque, &c. Nec dubito quin & hæc data opera deprauata sint. *Mox Cyzicenus Tauricus. Itē Ariston & Onychus Citylene laudatur.*] Legendū, Mox Cyzicenus Tauriscus, item Ariston & Eunicus Mytilenæi laudantur.

Cap. XIII. *Non obliti Demetrium tota Hellade: Neronis principatu accusatum.*] Syncera lectio Demetrium à tota Seplasia Neronis principatu accusatum: attestantibus bonæ fidei exemplaribus. Cæterùm Seplasiæ nomine pi-

gmentorum atque aromaticarum ſpecierum negotiatores ſignificantur, origine vocabuli à Campanis deducta, quorum vicus erat Seplaſia, huiuſcemodi mercibus attributus.

EX LIBRO TRIGESIMO QVARTO CAP. I.

I*Mò verò ante argentum ac penè etiã antè aurũ. Corinthium.*] Lege, Corinthio. ſ. pretium eſt. *Docuimus quandiu* P. R. *ære ſignato tantùm vſus eſſet.*] Scribo, Ære tantùm ſignato.

Cap. II. *Quippe cùm tradatur non alia de cauſa Verrẽ, quẽ Cicero damnauerat, proſcriptũ ab Antonio, quàm quòd Corinthiis ſe ei ceſſurum negauiſſet.*] Vetus lectio: Proſcriptũ cum eo ab Antonio: hoc eſt, cum Cicerone. *Cùm antea in ſeculo fictores nobiles eſſe deſiſſent.*] Rectius, Cum antè ſeculo, id eſt, ante centum annos. *Sanè ergo vaſa tantùm Corinthia, quæ iſti elegantiores nunc as ſculpẽdo transferũt modò in lucernas, modò in trullas.*] Vetuſti codices ſic, Quæ iſti elegantiores modò in eſculenta trãsferunt, modò in lucernas, aut trulleos. Eſculenta dixit, quæ alibi eſcaria. *Inſula ipſa eſt, nec gignens, ſed officinarum temperatura nobilitata.*] Vetus lectio melius quadrat, Inſula & ipſa, nec æs gignens, ſed officinarum temperatura nobilitata.

Cap. III. *Accenſio candelabri talis fuit, vt autor eſt Dion. Iuſſu præconis Cleſippus fullo gibbere & præterea alio fœdus aſpectu fabricatus eſt, emẽte id Gegania ſeſtertiis l. eodémque oſtentante in cõuiuia emptum, ludibrij cauſa nudatus, atque impudentia libidinis receptus in torum, mox in teſtamentum, prædiues numinum vice illud cãdelabrum coluit.*] Quic-

Quis intelliget hæc? Nunc vide quantum præstant vetera exemplaria, in quibus ad hunc modum legitur, Accessio candelabri talis fuit, Theonis iussu præconis Clesippus fullo gibbere præterea & alio fœdus aspectu: emente id Gegania sestertiis l. eadémque ostentante conuiuio emptum ludibrij causa nudatus, atque impotentia libidinis receptus in torum, m.i.t.p.n.v.i.c.c. Quid nunc dici potuit planius? *Camillo enim crimini obiecit Sp Caruil us.*] Legendum, Camillo inter crimina obiecit Sp. Caruilius.

Caput IIII. *Et iam omnium municipiorum & fori statuæ ornamentum esse cœpere, prorogaríque memoria hominum, & honores legi æuo & basibus inscribi.*] Aliquanto melior est antiqua lectio, Et iam omnium municipiorum foris est. o.e.c.p.que.m.h. & honores legendi æuo basibus inscribi.

Caput V. *Togata effigie antiquitus statuæ dicabantur.*] Codices veteres verbis variant, si non sensu: Togatæ effigies antiquitus ita dicabantur. Et sequenti versu pro, *Ab epheborũ gymnicis exẽplaribus*, illic legitur. Ab epheborũ è gymnasiis exẽplaribus. *Mancinus eodem habitu sibi instituit, quo deditus est.*] Statuit, nõ Instituit. *Vnde & nostri currus nati in his qui triumphassent.*] In vetustis codicibus tantùm est: Vnde & nostris currus in his qui triumphassent. *Nescio an primo honor talis à populo.*] Rectius, Nescio an primo honore tali à populo. *Equidẽ & Sibyllæ tres iuxta rostra sunt, minores sint licet: vna, quã Pacuuius Taurus Aedilis plebis instituit, duæ quas M. Messala*] Magis placet vetus scriptura. Equidẽ & Sibyllæ iuxta rostra esse non miror, tres sint licet: vna quam Sex. Pacuuius Taurus &c.

Cap. VI. *Et ante ædem Castorum fuit M. Tremilij*] Lego, Q. Marcij Tremeli. *Qui regem Antiochum, dilaturum se responsum dicentem*] Nostri codices. Hic regem Antiochum daturũ se responsum dicentem, &c. *Habuit è diuerso Annius Fæcialis. Equestrem statuam contra Iouis Statoris ædem in vestibulo superiore domus Valeriæ fuisse Publicolæ Consulis filiæ, cámque solam fugisse, Tiberimq; transnatauisse.*] Syncera lectio ex antiquis exemplaribus reposita est hæc: E diuerso Annius Fœcialis, equestrem, quæ fuerit contra Iouis Statoris ædem in vestibulo Superbi domus, Valeriæ fuisse Publicolæ Consulis filiæ eámque solam refugisse, Tiberímque transnauisse. *Passímque statuæ in clientelas sunt receptæ.*] Deprauatam lectionem hoc modo ex fide archetyporum restituimus: Passímque clientes in clientelas ita sunt recepti.

Cap. VII. *Vt trecentorum quinquaginta quinque dierum nota.*] Crassum erratum, cùm nunquam minus CCCLX in anno numerati sint. *Deorum tantùm putarem esse, ni Metrodorus Scepsius, cui cognomen Romani nominis odio inditum est, Vulsinios pulsatos propter centum & decem statuarum signa obijceret.*] Emendati codices: Deorum tantum putarem ea fuisse, ni Metrodorus Scepsius, cui cognomen à Roman. nominis odio inditum est, propter duo millia statuarum Volsinios expugnatos obiiceret. *Signorum quoque inexplicabili multitudine, cùm Lysippus ad sexcenta x. opera fecisse tradatur, ante omnia vt arti claritatem possent dare vel singula.*] Illic legitur, singulorum quoque inexplicabili multitudine, cùm Lysippus ad sexcenta x. opera fecisse prodatur, tantæ omnia artis, vt claritatem possent dare

dare vel ſingula. *Solitum enim ex immani pretio cuiuſque ſigni.*] Lege, Ex manipretio quod nunc vulgus illiterarum manufacturæ pretiũ vocat.

Cap. VIII. *Cephiſiodotus Leochares, Epatodorus.*] Scribo, Cephiſſodorus, Leochares, Hypatodorus. Et paulò pòſt pro *Tymoles* Timocles atteſtantibus vetuſtis exemplaribus. *Proprium, eiuſdem, vt vno crure inſiſterent, ſigna, excogitaſſe, vt ait Varro.*] Plus verborum habent vetuſta exemplaria. P. e. v. v. c. i. ſ. excogitaſſe quadrata tamen ea eſſe tradit Varro, & penè ad vnum exemplum. *Cuius ſigna ad ædem Fortunæ huiuſce Deæ ſunt ſeminuda, vnde & laudata ſunt.*] Malui ſequi archetypa, vbi ſcribitur hoc modo: Cuius ſigna ad ædem Fortunæ huiuſce Deæ ſeptẽ nuda, & ſenis vnum, laudata ſunt. Tale ſenile ſignum Corinthiũ graphicè deſcribit Plinius Iunior in quadã epiſtola. nec nouum eſt Fortunæ ſimulachra nuda depingi, ſicut & Occaſionis. *Quamobrem Athenienſes eam honore habere volentes, ne tamen ſcortum celebraſſe videntur, animal nominis eius fecere.*] Antiqua lectio melior: Quamobrem Athenienſes & honorem ei habere volẽtes, nec tamen ſcortum celebraſſe, animal nominis eius fecere. *Canachus Apolline nudum, qui Phileſius cognominatur, in Didymæo Æginetici æris tẽperatum.*] Lege, Æginetica æris temperatura. *Et Virtutem egregiam, vtraſq; coloſſeas.*] Scribo, Et Virtutem & Græciam, vtraſque coloſſeas. Alioqui non eſt, quod referat hæc dictio, Vtraſq; *Eutychides Eurotam fecit, in quo artem ipſam amne liquidiorẽ plurimi dixere.*] Noſtra exemplaria: Eutychides Eurotã in quo artem ipſo amne liquidiorem plurimi dixere. *Leocras aquilam ſentientem quid rapiat in Gany-*

modo, & quid ferat.] Lego, Et cui ferat. *Boethi quanquam argento melior.*] Melioris, rectius quàm Melior. Habet gratiam suam huius quoque Doryphorus. *Vnam solummodo Zenonis Cypriam statuam in expeditione non vendidit Cato.*] Scribendum. Vnam solummodo Zenonis statuã Cypria in expeditione non vendidit Cato.

Cap. x. *Cadmiæ effectus, siccare, sanare.*] Melius, Siccare persanare.

Cap. XII. *Prodest autem & dentium dolori si cõtineatur atque coquatur.*] Imò, Colluat.

Cap. XIIII. *Aristonidas artifex cùm exprimere vellet Athamãtis furorem, Clearchum filium præcipitare volentis, & præcipitato illo residentis pœnitentiam ferrum & æs miscuit.*] Incorrupta manu scriptorum codicum lectio hæc est. Aristonidas artifex cùm exprimere vellet Athamantis furorem, Learcho filio præcipitato residentem, pœnitentiámque, ferrum & æs miscuit.

EX LIBRO TRIGESIMOQVINTO CAP. II.

QVæ etiam dominis mutatis domus ornamenta erãt.] Argutius est, quod in vetustis simul ac emendatis codicibus legitur hoc modo, Triumphabántq; etiam dominis mutatis ipsæ domus.

Cap. III. *Omnes ab vmbra hominis lineis circunducta.*] Ab præpositio redundat. *Primus inuenit eos colores, teste (vt ferunt) Arato, Cleophantus.*] Quósnã colores, cùm modò dixerit, Sine vllo etiãnũ colore. Deinde quoties ita loquimur, vt ferunt, rumori nos credere significamus, non certè alicuius testimonio: quid igitur hîc facit

Aratus?

Aratus? qui tamen non est in enumeratione scriptorũ, quos in hoc libro Plinius sequitur. Quo fit, vt facilè hîc vetustis codicibus assentiar, vbi sic legitur: Primus inuenit eas colorare testa, vt ferunt, trita Cleophantus Corinthius. Nimirum simplicissimus color conueniebat rudimentis artis, quandoquidem absolutissimi etiam artifices, Apelles & eius ætatis alij, non nisi quatuor coloribus pinxisse legũtur. *Durauere & cætera, antiquiores & ipsa.*] Satis apparet hãc dictionẽ Cæt. rę, hîc locum non habere. Antiqui codices habent, Durauere & Cæte. Ea vrbis est Hetruriæ, olim Agylla à Pelasgis cultoribus vocitata, *Nisi fortè quis Turpicium equitem Roman. è Venetia nostræ ætatis bellè referat.*] Velit referre, melius, quàm Bellè referat, suffragãtibus antiquis exemplaribus. Paulò antè, *cum restringerẽtur, sublatas*] Lege, Cùm reficerentur. s. thermæ.

Cap. IX. *Superatúsque est ab eo Pythis,*] Legendum. Superatus ab eo Pythiis nam Pythia Delphis celebrantur. *Fecit & Penelopen, in qua amores pinxisse videtur.*] Vetus lectio est, in qua pinxisse mores videtur.

Cap. X. *Ipsius autoritas tanta fuit, vt diuiserit picturã in genera tria, quæ ante eum duo fuere. Helladicum & Asiaticum. Asiaticum appellabant propter hunc qui erat Sicyonius. Dimisso Helladico tria facta sunt, Ionicum, Sicyonium, Atticum.*] Vitiatam lectionem castigauimus ex fide veterum codicum in hunc modum: Quæ ante eum duo fuere Helladicum, & quod Asiaticum appellabant. Propter hunc qui erat Sicyonius, diuiso Helladico tria facta sunt. Ionia Græcorum fuit colonia in Asiam deducta: Athenæ

autem caput erant veræ Helladis, in qua eſt & Sicyon, altera poſt Athenas picturæ patria: vnde mox generibus ipſis cognomina ſunt facta, Atticum, Sicyonium, & Ionicum, olim Aſiaticum appellatum. *Vt pueri ingenui ante omnia graphicen, hoc eſt picturam in buxo docerentur.*] Secutus archetypa noſtra, lego & diſtinguo: Diagraphicé, hoc eſt pict. in buxo, docerentur, vt ea voce rudimenta picturæ intelligamus. neque enim omnes pueri in abſolutos artifices euadebant. Eſt autem διαγραφὴ, vnde Diagraphice deducitur, tabella buxea, in qua pueri ſcribere vel pingere meditabãtur, ſubinde errata emẽdantes, quod Græci διαγράφειν vocant, & diagrammata propriè dicuntur deſcriptiones Mathematicæ, deformationéſve architectonicæ. Cæterùm buxus ad id potiſſimum electa eſt propter materiæ leuorem, ſimúlque denſitatem, quòd minimè colores biberet, nec lineas fluidas redderet. *Voluminibus editis, quæ doctrinam eam continent.* Lege addendo. Voluminibus etiam editis. *Vnde, vt iam diximus, ab alio pingi ſe vetuit inueterato edicto.*] Melius aliquãto cohærebit oratio, ſi iuxta veterem ſcripturam legamus hoc modo: Nam, vt diximus, ab alio pingi ſe vetuit edicto. Porrò hæc dictio Inueterato, haud dubiè nata eſt ex verbi Vetuit, literis aliquot ab oſcitante ſcriba repetitis, ac mox à caſtigatore quopiã; quò ei tum viſum eſt, detortis. *Imaginum ille ſimilitudines adeo indiſcretè pinxit.*] Rectius, Imagines adeò ſimilitudinis indiſcretæ pinxit. *Tantũq; ea in parte è facie oſtẽdit.*] Melius vetus: Tantúmque eam partem. *Sed legentes meminerint, omnia ea cõſtare quatuor coloribus. Immane tabula pro-*

la pretium accepit aureos mensura, non numero.] Cui hic suboleret mendum? Est tamen nõ simplex. Nã vetus ac syncera lectio habet sic. Sed legentes meminerint, omnia ea quatuor coloribus facta: manipretium eius tabulæ in auro mẽsura accepit, non numero. Vt intelligamus in opere artem fuisse pretiosam, non colores. *Est & equis eius sine fine dictus in certamine.*] Aptius quadrabit ad sequentia, si legas: Est & equus eius, siue fuit, pictus in certamine. *Vicisse Homeri versus videtur idipsum scribẽtis.*] Melius Describẽtis. *Vt idipsum repercussu claritates oculorum excitaret.*] Colorum, non Oculorum. *Ex illáque reposuit ablatos colores.*] Vetus lectio melius. Et illa reposuit ablatos colores. *Cyliscum tragœdiarum scriptorem.* Scribo, Philiscũ. *Impetus animi & libido in hæc quadam artis eũ potius tulere.*] Melior ordo, Impetus animi & quædã artis libido in hæc potius eum tulere. *Tradunt namq; cõductum cum ab Aristrato Sicyoniorum tyranno ad pingẽdum quod is faciebat, Telesti Poëtæ monumentũ.*] Vera lectio, Tradunt nanque cõduxisse pingendum ab Aristrato Sicyoniorum tyranno, quod is faciebat Telesti Poëtæ monumentum. *Aristratus locauit pingẽdum, Nicomachus cõduxit. Parua & Callides fecit.*] Scribo, Callicles. *Vnde hoc genus picturæ Gryllus vocatur.*] Vetus lectio, Grylli vocantur, est enim picturæ nominatiuus. & Hoc genus, dixit pro Huius generis. *Plurimæ præterea faciles argutiæ.*] Legẽdum: Plurimæ præterea tales argutiæ.

Ca. xi. *Pinxit & ipse penicillo parietes Thebis.*] Thespiis, non Thebis, habent veteres codices. *Quamobrem daturus celeritatis famã, absoluit vno die tabellam.*] Lege addẽdo. Quamobrem arti-

daturus & celeritatis famam. *Quæ nobilißima tabula appellata est stephanoplocos.*] Scribo Quæ è nobilissimis eius tabula appellata est stephanoplocos. *Quoniã Glycera coronas vẽditando sustinuerat paupertatem.*] Vetus lectio: Quoniam Glycera venditando coronas sustentauerat paupertatem. *Imitati sunt multi, æquauit autem nemo.*] Elegantius absque coniunctione. Æquauit nemo. *Hic primus videtur & expreßisse dignitates, insignia heroum, & vsurpasse symmetriã.*] In emendatis exemplaribus tantum est: Hic primus videtur expressisse dignitates heroum, & vsurpasse symmetriam. *Nobilis eius est tabula Ephesi, Vlixes simulata vesania bouem cum equo iungens, & Palamedes dux fasce gladiũ condens.*] Antiqua scriptura verior: Nobiles eius tabulæ Ephesi, Vlixes simulata insania bouem cum equo iũgens, & palliati cogitãtes, dux gladium condens. *Huius est clypeo dimicans Athenis.*] Addidimus, Athenis, quòd ibi pictura illa seruaretur. *Nõ satis discernitur alius eodem nomine. At hunc eundem quidam faciũt Olympiade* CXII.] Lege & distingue sic: Non satis discernitur, aliũ eodem nomine, an hunc eundem quidam faciant Olympiade CXII. *Ioue Liberum parturiente depicto mitrato, & muliebriter ingemiscente inter obstetrices & Dearũ clamorem.*] Antiqua lectio, inter obstetricia dearum. Obstetricia, sicut Famulitia, Seruitia. Nec enim credendum, pictorem tanto Deo alias obstetrices, quàm Deas, admouisse. Superest vnum verbum Clamorem pro eo reposuimus, Cleon admeto, vt sit pictoris & picturæ appellatio, & referatur ad verbum præcedens Innotuit. *Nealces Venerem, solers hic arte ingeniosa operi superpinxit.*

Siqui-

S quidem cùm prælium, &c.] Castigauimus ex manuscripto exemplari ad hunc modum: Nealces Venerem, ingeniosus & solers in arte. siquidem cum prælium nauale, & reliqua. *Theontius Epicurum cogitantem.*] Vetera exemplaria. Leontium Epicuri cogitantem, vt sit picturæ nomenclatura, non pictoris, & tabula hæc Theodori operibus annumeretur. Fuit autem Leontium Epicuri concubina, philosopha & ipsa nimirum ex amatoris domestica consuetudine, in tantum vt libros quoque contra Aristotelem scripserit, quemadmodum legitur in præfatione ad Vespasianum Imperatorem à Plinio in operis huius frontispicio præfixa. *Mydon solus.*] Lego, Mydon Soleus, id est Solensis. Sunt enim σόλοι Ciliciæ oppidum, & alterum eiusdem nominis in Cypro. Ac mox, *Stadius*, non Tadius. *Dianam in tabula, quæ Ephesi est in antiquissimis pictura.*] Melius, Antiquissimæ picturæ. *Discipulum eius fuisse Antobulum.*] Scribe, Autobulum. *Hoc cùm fecere, non apparet in velis sed in cortina pingi. In feruentes aquas mersa, post momentum extrahuntur picta.*] Incorruptiora exemplaria aliter distinguunt, mutata nonnihil etiam lectione: Hoc cùm fecere, non apparet in velis: sed in cortinam pigmenti feruentis mersa, post momentum extrahuntur picta.

Cap. XII. *M. Varro tradit sibi cognitum Romæ Possumium nomine, à quo factas Romæ tubas, itē pisces, quos aspectu discernere à veris vix posses.*] Crediderim nostros potius codices germanam habere lectionem hoc modo: M. Varro tradit sibi cognitum Romæ Posim nomine, à quo facta, Romæ vuas, item pisces, ita vt non sit

aspectu discernere à veris. *Cuius proplasticē pluris venire solitam ab artificibus ipsis, quàm aliorū opera.*]Illic legitur: Cuius proplasmata pluris venire solita artificibus i.q.a.o. Fictilem eam fuisse, & ideo mirari solere. Vetus lectio: Fictilem eum fuisse, & ideo miniari solitū. *Et arte firmitatéque aut sanctiora auro.*]Scribo, Et arte æuíq; firmitate certiora auro. Firmitate certiora, magis quadrat, quàm Sāctiora. Sequenti versu, *Sed fictilibus prolibatur sympulis.*] Antiqui codices pro sympulis habent. Sympuuiis: quod vocabulum & apud Satyricum in eodem significatu reperitur. Quis ausit Sympuuium ridere Numæ, priscúmque catinum. *Vter tenuiorem humum circunduceret.*]Melius Duceret, hoc quidem in loco, assentientibus vetustæ scripturæ voluminibus. *Exprobrauit patinarum paludes Vitellio. memoria nō illa fœdiore: cuius veneno Asprenati reo Cassius Seuerus accusator obiiciebat interisse cxxx. conuiuas.*]Hæc lectio nullo modo cōsistit, cùm neque Asprenas, neq; Cassius, vsque ad Vitellij principatum vixerit. Emendati codices aliter habent: Exprobrauit patinarum paludes Vitellij memoriç, quàm illa, fœdiore, cuius veneno, &c. Vitellij memoriæ, dicit, non Vitellio, quia tum iam supplicium dederat Vitellius vt sit sensus, fœdiorem fuisse in Vitellio principe tam immanem profusionem, quàm in Asprenate priuato veneficium.

Cap. XIIII. *Parietes quos appellant fornaceos, quoniam fornacum modo circūdati vtrunque duabus tabulis inferciuntur.*] Confer nunc synceram lectionem: Formaceos, quoniam in forma circundatis vtrinque duabus tabulis inferciuntur. *Quos ædificiis non idoneos probant.*] Tolle,

le, Quos & scribe. Ædificiis non nisi bimos probāt. *Halicarnaßi mausolea.*]Lego, Mausoli, scilicet regiam. pendet enim oratio à præcedentibus. nec de Mausoleo hic loquitur, sed Mausoli domo, cuius & sequenti lib. cap. 6. meminit.

Cap. xv. *Fungosum atque omnium ore dilui facilè.*]Legendum, Omni humore dilui facilè.

EX LIBRO TRIGESIMOSEXTO.

CAP. III.

Columnas habuit in eodem atrio, Hymetias.]Lege. In eodē Palatio. *Quē M. Brutus in iurgiis ob id Venerem Palatinā appellauerat.*] Quē, redundat. *Ante igitur artifices censebimus.*] Melius Percensebimus.

Cap. v. *Quod Hipponax indignatus, amaritudinē carminum distrinxit eos tantum, vt credatur aliquos ex iis ad laqueum compulisse*] Melius, Amaritudinem carminum strinxit intantum, vt credatur aliquibus ad laqueum eos compulisse. Quemadmodum enim gladiū distringimus perituri hostem, ita hîc Hipponax metaphoricè dicitur amaritudinem carminis, quę illi pro telo fuit, in inimicos distrinxisse. *Cuius opera Athenienses complura in ædibus sacris posuere præclarámq. Veneris imaginem extra muros quæ appellātur Aphrodite exopolis.*] Et hîc vetus lectio est incorruptior: Cuius sunt opera Athenis complura in ædibus sacris præclaráque Venus extra muros quæ appellantur Aphrodite ἐν κήποις. Ἐν κήποις legendum pro Exopolis, Pausanias quoque in Atticis attestatur. *Proferemus argumēto paruo & ingenij tantum.*] Argumēta parua, nō argumento paruo. *Scopæ verò laus*

um bis certantis Fecit Venerem.] Legēdum Scopæ laus cum his certat. Is fecit Venerem, *Et quencunque alium locum nobilitant.*] Scribo, Et quencunque alium locum nobilitatura. neque aliter legi commodè poteſt. *Romæ quidem magnitudo operum eſt iam obliterata à magnis officiorum negotiorúmque aceruis, quæ omnes à contemplatione talium abducunt.*] Æquè fœdum & hoc mendum ſuſtulimus ex fide veterum codicum, hoc pacto: Romæ quidem magnitudo operum eam obliterat, ac magni officiorũ negotiorúmque acerui omnes à c.t.a. Synceritas lectionis euidentius in contextu apparebit, collatis præcedentibus. *Ex quibus vnus Liberum patrem palla velatus Veneris præfert.*] Vetuſti codices pro Veneris, Habēt Humeris. *Hippiades & Hermerotes Taurisci.*] Vetus lectio, Hippiades Stephani, Hermerotes Tauriſci. Eodē loco, *Liber pater Eutychilli manu laudatur.*] Manu supereſt. nec habetur in probatæ fidei exemplaribus. *Ex quo apparet in magni honoris autoritate habitum Lysia opus.*] Melius vetus ſcriptura: Ex honore apparet in magna autoritate h.l.o. & ſic rectius quadrabunt, quæ ſequuntur. *In honore eſt & in templo illo Hercules, ad quem Pœni omnibus annis humana ſacrificauerunt victima, humi ſtans ante aditum porticus agnitiones ſita. Fuere & Theſpiades ad ædem Felicitatis.*] Clariorem & hunc locum fecit collatio ad manuſcriptos codices, qui ſic habent: Inhonorus eſt nec in templo vllo Hercules, ad q.p.o.a.h.ſ.victima, h.ſt.a.a.p. ad nationes. Sitæ fuere & Theſpiades &c. Suffragatur huic lectioni. quod mox in eodem capite legitur his verbis, Idem & à Coponio quatuordecim nationes, quæ ſunt circa Pompei,

factas

factas autor est. *Quarum vnam amauit eques Rom. Iunius Pisciculus.*]Scribendam, Adamauit. *Alij calcearent soccos, & omnes ex vno lapide.*] Lego , Alij calcearent soccis, omnes ex vno lapide. *Nec minus Sauron atque Batrachum obliterari conuenit.* Vox hæc Minus delenda est,vt hoc loco plane superuacanea.

Caput VII. *Argumento XVI. liberis circa ludentibus , per quos totidem cubiti summi incrementi arguentes annos eius intelliguntur.*]Emendata lectio: Argumento Nili XVI. liberis circa ludentibus , per quos totidem cubiti summi incrementi ingenti se amnis intelliguntur. *Onychem etiam tum in Arabia montibus, nec vsquam alibi nasci putauere nostri veteres,sed in Germania.*] Pro sed, legendum sudines , nomen scriptoris , qui & in Catalogo recensetur. Ac mox. *Chiorum magnitudine cadorum ,* non Et vrceos magnitudine cadorum. *Nos ampliores triginta vidimus in scena, quam Callistus Cæsaris Claudij libertorum potentissimus exædificauerat.*] Magis placet vetus lectio : N. a. t. v. in cœnatione , quam Callistus Cæsaris Claudij libertorum potentia notus sibi exædificauerat.

Cap. VIII. *Ad terenda collyria quadam vtilitate natura alia conueniens.*]Lego quadam vtilitate naturali conueniens.

Caput IX. *Hac admiratione opus effectum est vt cùm op. id ex. Cambyses &c.*] scribo, Hac admiratione. operis , non opus. *Pedalibus spatiis ex eodem lapide.*]Spatiis,redũdat.*Postea egestis laterculis alleuata naue.*]Scribo, Alle-

uatas naues. *Et alij duo sunt Alexandriæ ad portum in Cæsaris templo.*] Lege, In portu ad Cæsaris templum.

Caput XI. *Tertius est in Vaticano.*] Rectius, Tertius Romæ in Vaticano. Nam sequenti versu in emendatis codicibus legitur: *Fractus est in molitione.*] non, Fractus in molitudine eius.

Caput XXI. *Alij lateribus è luto factis extracta cutis in priuatas domos distributo.*] Vera lectio: Alij lateribus è luto factis extructos pontes, peracto opere in priuatas domos distributos. *Minimam extitisse laudatißimam à Rhod.mer.factam.*] Melius, Minimam ex his, sed laudatissimam.

Caput XIII. *Refecit vnus omnino pauca ibi ex monte Phado Thebis rex.*] Longè aliter legitur in manu scriptis voluminibus: Refecit vnus omnino pauca ibi Circammon spado. Nectabis regis.

Caput XIIII. *Leguntur & pensiles hortes, imò verò totum oppidum fecisse Ægyptiæ Thebæ.*] Restituimus: Legitur & pensilis hortus, imò verò totum oppidum, Ægyptiæ Thebæ. Sequenti versu pro subitò, subter.

Caput XV. *Id M. Agrippa fecit in Ædilitate post Consulatum, per meatus corriuatis septem amnibus, cursu præcipiti torrentium modo rapere atque auferre omnia coactis. Insuper mole imbrium concitati vada ac litora quatiunt.*] Melius quadrat, mea quidem sententia, vetus lectio: A.M. Agrippa in Ædilitate post consulatum per meatus corriuati septem amnes, cursúque præcipiti tor-

torrentium modo rapere atque auferre omnia coacti, insuper mole imbrium concitati vada ac latera quatiunt, & reliqua. *Is Iussus à Senatu aquarium Appiæ & Anienis tegula ductus reficere.*] Vera lectio: Is i. a. S. aquarum, Apiæ, Anienis, Tepulæ, d. r. *Inenarrabili profectò impendio & operariorum multitudine.*] Elegantius, & operarum multitudine.

Cap. XVI *Et Magnesiacum è Macedonia ei conterminа.*] Legendum. E Magnesia Macedoniæ contermina.

Cap. XVII. *Et vestes & calceamenta illita mortuis lapidea fieri.*] Prodigiosa sanè lectio, & à vetere multum degenerans, quæ sic habet. Et vestes & calceamenta illita, omnia lapidea fieri.

Caput XXI. *In pellieulis scarificati uti veteri animalium.*] Ridiculum, Sacrificatorum an. Paulò pòst pro, In Vstrina ter, siccantur, duæ tantum voces repositæ. s. Trina vstione.

Cap. XXII. *Græci è lapide duro ac silice æquo.*] Melius, Silice æquato.

Cap. XXIII *Et cisternas harena pura & aspera quinque partibus.*] In antiquis exemplaribus est Et cisternas harenæ puræ & asperæ quinque partibus.

Caput XXIIII. *Et lapide speculari, squamam vitalem habent.*] Legendum, squamámve talem habente. *Quod malthatur, oleo perficitur antè.*] Perfricatur, non Perficitur.

Caput. XXV. *In Italia è festucis cannea: hoc apertè ex nomine ipso intelligi potest.*] Ni-

hil simile est in vetustis voluminibus, vbi sic legitur: In Italia fistucis pauita: hoc certè ex nomine ipso intelligi potest. *Pulsa deinde ex humo pautmenta in cameras transiere, vt pronum vitium. Et hoc certè inuentum ab Agrippa in Thermis, quas Romæ fecit. Figlinum opus encausto pinxit.*] Et hic vetus lectio magis arridet, Pulsa deinde ex humo pauimenta in cameras transiere è vitro nouitium & hoc inuentum. Agrippa certè in thermis, quas Romæ fecit, figlinum opus encausto pinxit.

Caput XXVI. *Sex M.p. à litore inter Cumas atque Lucrinum.*] A præpositio redundat, non otiosa modò, sed & sensum vitians. *Fit & intinctura genere Obsidianum, ad escaria vasa totum rubens vitrum, atque non translucens, hæmatinon appellatum.*] Legi debet: Fit & tincturæ genere Obsidianum ad escaria vasa, & totum rubens vitrum atque non translucens, hæmatinon appellatum. Nam alterum. Et necessariò addendum, cùm diuersa genera sint Obsidianum & hæmatinon, hoc rubens, illud verò nigricans.

Cap. XXVII. *Repentè in foco comparuisse genitale.*] Lege addendo, Repentè in foco eius comp.

EX LIBRO TRIGESIMO-SEPTIMO.

CAP. I.

Multum enim detractum erat gemmæ dignitati.] Erat redundat. sunt enim verba Isme-

Ismeniæ choraulæ. *Vt sibi quoque par videretur.*] Legendum, Vt sic quoque par videretur. *Sed nulla peritia electas: sed forte quadam. His exemplis initio Voluminis oblatis.*] Lege & distingue: sic sed nulla peritia electas, forte quadam his exemplis, & reliqua. *Hoc in Polycratis gemma, qua demonstratur illibata intactáque ad Ismenia ætate post multos annos apparet scalpi etiam smaragdos solitos.*] Melior vetus lectio: Polycratis gemma quæ demonstratur, illibata intactáque est. Ismeniæ ætate multos post annos, apparet scalpi etiam smaragdos solitos. *Quique Diui Augusti imaginem similem expressit, qua postea principes signabant.* Adde nomen artificis: Quíque Diui Augusti imaginum qmilem expressit. qua postea principes signabant. Dioscorides. *Quidnam fuisse acturum eum, si Scipio à patre eius interemptus esset.*] Facturum, non Acturum. Vitium enim est Latinitatis hoc loco, grauius quàm prima fronte videtur.

Caput II. *Seueritate victa & veriore luxuria, quàm triumpho.*] Antiqua scriptura: Et veriore luxuriæ triumpho quasi luxuria tunc verius triumphauerit, quàm Pompeius. *Ni verius sit eum Deorum ostentum credi oportere.*] Rectius nostra exemplaria. Ni verius iræ Deorum ostentum credi oporteret. *Qui sceptra personis histrionum & cubicula viatoria vnionibus consternebat.*] Scribo iuxta fidem veterum codicum: Qui sceptri & personas histrionum, & cubicula viatoria vnionibus construebat. *Dum Poppæanis præludit.*] Non Poppæanis, sed

Pompeiano scilicet theatro vt intelligamus theatrum hoc transtiberinum. Pompeiani fuisse præludium. Nam Nero priusquam probè perfricuisset frontem minoribus se ostentauit theatris, postremò in Pompeij theatro in conspectu totius populi Roman. ineptire non erubuit. *Hoc artifices litura occultant.*] Antiqua lectio, Cælatura oc. Aliòqui non quadrat quod sequitur, Putas e. m. nam puræ hîc celatis opponuntur. *Guttonibus Germaniæ genti accolis æstuarium Mentonomon nomine, Oceano spatio stadiorum sex millium.*] Syncera lectio antiquorum voluminum est hæc: Gattonibus Germaniæ genti accoli æstuarium Oceani Mentonomon nomine, spatio stadiorum sex millium.

Cap. III. *Centum ferè M.p. abest à Carnunto litus Pannoniæ quòd id à Germania inuehitur.*] In emēdatis codicibus legitur sic, DC. ferè. M.p. à Carnunto Pannoniæ abest litus id Germaniæ ex quo inuehitur.

Cap. IIII. *Omnium profectò muneris talis inuentio hominis est.*] Scribo Numinum. profectò muneris talis inuentio omnis est.

Caput V. *Quapropter principatum ex iis Ægyptij obtinent.*] Nisi legas, Cyprij, vt est in vetustis exemplaribus, nec præcedentia quadrabunt, nec sequentia. *Mox iuxta Carchedonem, in qua legebatur, smaragdites dictus est.*] Lego, Mons, in quo legebantur iuxta Carchedonem, smaragdites dictus est.

Caput VI. *Sunt & armeniaca, vt cætera improbanda, sed pallida zona.*] Recta le-

lectio, Cætero probandæ, sed pallida zona. Sequentis versus scripturam emendauimus sic, Hoc in gemmam transilit ex lapide Carmaniæ, Vltimus etiam huius capitis versus sic legendus, *Obitérque omnium ardentium gemmarum iudicanda.*

Caput VII. *Callistratus fulgorem carbunculi debere candidum esse posuit, extremo visu nubilantem, & si ita attollatur exardescentem.*] Et hic veram lectionem, vnde cætera transcripsimus. Callistratus fulgorem carbunculi debere candidum esse positi, extremo visu nubilantem, si attollatur exardescentem. Opponuntur enim Poni & Attolli. Qui positi, genitiuum in verbum posuit vertit, non Latinitatis solùm oblitus erat, sed etiam verbi Dicit, quòd ex præcedentibus huc quoque refertur. Et paulò pòst legendum. Indicos, etiam in sextarij vnius mensura cauari. nam deprauata lectio nullam certam mensuram definiebat. *Sicut in Ephyra & Asso*] Nostri codices. Sicut Paro, alioqui Corinthum potius dixisset, quàm obsoleto nomine Ephyram.

Caput VIII. *Cætera saxo & cote poliuntur.*] Imò, Naxiis cotibus, vt extat in veter. codic. non à Naxo, vna è Cycladibus, sed ab alia cretensi. Stephanus ναξία λίθος, ἡ Κρητικὴ ἀκόνη. Cretensis cutis mentio fit etiam decimooctauo volumine in ratione pratorum. *Ergo euntes è longinquo incessum, & cum toto musco excutiunt.* [Pro Euntes, scribo Fundis, Ergo fundis è longinquo incessunt. *Hoc vectigal hocque gestamen diutius in ceruice gratissimum norunt.*] Diuites non

Diutius. *Quidam ictu primo cepere praclaras, multi in secundo nullas.*] Non In secundo, sed In sectando. *Et quidem callaides tali sectura formantur.* Qualinam sectura? Nihil enim præcessit, quò referatur. Incorruptiores codices habent. Et venatus quidem callaidis talis. Sectura formantur, &c. Et venatum aptè nominat propter funditores. *Neque est mutabilior alia aut mendacior vitri.*] Reposuimus synceram lectionem hoc modo : Neque est imitabilior alia mendacio vitri. *Et milion, fulgoris si antè habeat breuis, & cùm intueare fallacis.*] Antiqua scriptura : Fulgore hebeti, aut breui & cùm intueare, fallaci. *Smaragdo similem Indica, Cyprij dicunt glaucum pinguémque.*] Melius quadrat vetus lectio siue præcedentia consideres, siue sequentia. Est autem hæc : Smaragdo similem Indi, Cypros duram glaucóque pingui. Et sequenti versu, pro *Talis & iaspis est*, scribo, Talis & Caspia est. *Thracia Indicæ similem mittit, Chalcidia turbidam.*] Antiqua lectio: Amisos Indicæ similem mittit, Chalcidon turbidam. Est autem Amisos Ponti vrbs, sicut Chalcidon Bithyniæ.

Caput IX. *Quæ ex iis smaragdo similis est è petra per transuersum linea alba præcingitur.*] Legendum, Smaragdo similis est & per transuersum, &c. *Indicæ absolutum purpuræ colorem habent.*] Addendum, Felicis purpuræ, hoc est, cuius tinctura feliciter successit.

Caput X. *Candore interstincto variis coloribus.*] Interstincto, id est, distincto, διαςίκτῳ. De alabastrite. *In India & Persidis Acidia monte.*] Scribo, Et Perside ac Ida monte. *Batrachias mittit & Coptos.*] Melius, Coptos & Batrachitas

tas mittit. *Et fulmine tacta restinguit.*] Vetus lectio, Fulmine icta. De brontia loquitur. De cælo tacta legi sæpe, Fulmine tacta, non memini legere apud Latinitatis autores. *Et alia parte purpura.*] Lego, Et altera parte. Hoc de secundo genere chelidoniarum intelligendum. *Deiectam in aquam feruentem tempestates tueri.*] Scribendum. Deiecta in aquam feruentem tempestates auerti, de chelonitide, Proximè sequenti versu restituimus, in motacillæ auis ventre. Quis enim vnquã Scyllã auẽ aut vidit, aut legit? *Ad Dardanum nunc pagum, quondam oppidum.*] Vetus lectio, Atarne nunc pago, quondam oppido. *Lactu succo ac sapore notabilem.*] Lege addendo, Tritam lactis succo ac sapore notabilem, *Sed etiam in Samo, vt aliqui putant.*] In Sammio, veteres codices habent. Et sequenti versu, Panchrus. Sic enim apud Græcos quoque terminatur. Ac paulò pòst, Additam fœcunditatem, non Addictam. Item pro Philoginos, Phloginos. *Iuxta monumentum Tiresiæ inueniunt: Speciésque est eis aqua glaciatæ.*] Satis erat, Specie aquæ glaciatæ. Plinius non solet huiusmodi hiatus reformidare. Sequenti versu legẽdum. Sagdam Chaldæi adhærescentem nauibus inueniunt prasini coloris.

Caput XI. *Adunephros eiusdem Theudactylus hic & à Syris colitur.*] Quis intelliget hæc? Syncera lectio: Adadunephros eiusdem oculus nominatur, Fuit autem Adadus vnus è priscis illis Syrorum regibus: cuius sacra Hebræorum historia meminit, hunc Syri ob merita consecratum in cælitum numerum retulerunt, diuinísque honoribus, ceu peculiare suæ gentis numen, vsque ad Plinij tempora colere perse-

uerauerunt. *Triophthalmos Ionacæ nascitur.*] Scribo cum oniche nascitur. *Pyrene ab oliuæ nucleo.*]Imò Pyren,ipsius nuclei vocabulo.

Caput XII. *Chochlites quoque nunc vulgatissima.*] Lego, Cochlites, alioqui Cochlitæ, dixisset.

Cap.XIII.*Gemmiferi amnes sunt,Oaxis, Mater,Ganges.*]Malim veterem lectionem, Gemmiferi amnes sunt Acesines & Ganges.

IN PLINII HISTORIAM NATVRALEM ANNOTATIONVM SIG. GELENII

FINIS.

INDEX.

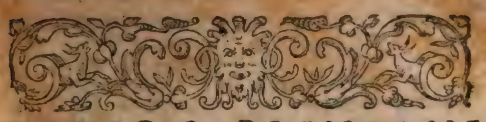

INDICIS PLINIANI

PARS PRIMA.

CVIVSVIS ANIMANTIS PLANTÆ, aut metallicæ speciei naturam, ac vires medicas, & si quid prætcrea id genus cognitu vtile iucundúmve toto opere occurrit, complectens.

In hoc Indice prior numerus tomum, alter paginam designat.

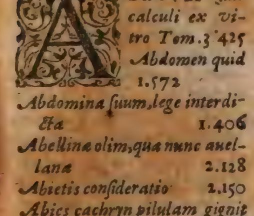

ABACVLI *siue calculi ex vitro* Tom. 3. 425
Abdomen quid 1.572
Abdomina suum, lege interdicta 1.406
Abellina olim, quæ nunc auellanæ 2.128
Abietis consideratio 2.150
Abies cachryn pilulam gignit 2.148
Abietis corticis vsus 2.149
Abies apta nauigijs 2.151
Abies quæ loca amet 2.158
Abieti folia non decidunt 2.160
Abieti folia pectinum modo insecta 2.163
Abietis germinatio qualis 2.165
Abietis flores quales, & quando semen reddat 2.167
Abietis rami quo pacto dispositi 2.171
Abies decisis cacuminibus moritur ibidem
Abies Latinis, quæ Græcis elate 2.37
Abies arborum altißima, nauium malis & antennis vtilis 2. 188. & 189
Abietes quib⁹ in locis optimæ, & vbi peßimæ 2.188
Abies ponderi sustinendo idonea, & quibus apta operibus 2.194
Abietis vmbra noxia satis omnibus 2.195
Abortus causa, lucernarum odor 1.308
Abortum facientia 2.97. & 2.

405. & 2.456. & 2.497. & 2.504. & 2. 606. & 2.637. & 2. 678. & 2. 732. & 2. 754. & 2.761. & 3.26. & 3. 148. & 3.190. & 3.272

Abortus remedia 2.414

Abrodiatus quis cognominatus 3.338

Abron Apellis opus apud Samios 3.243

Abrotoni herbæ consideratio 2.482

Abrotoni genera, sexus, natura, medicina, & vbi optimũ 2.507. & *qualis odor* 2.476

Absentum sermones aurium tinnitu præsentiuntur 3.9

Absides stellarum quæ 2.18. & 1.20. & 21

Absides quæ altißima breuißimaque 1.18

Absintaij herbæ consideratio, natura, genera, loca, vsus, medicina 2.746

Absinthij succus erucas arcet 2.400

Absinthium in sacris Romanorum 2.746

Absinthij, eiusque decocti medicina 2.747

Absinthium marinum quale 2.748

Absinthio Pontico vescentia, felle carent 1.567

Absinthites vinum quomodo conficiatur 2.95

Absyrtus Medeæ frater vbi interfectus 1.134

Abstinentia, optima medicina 3.15. *eius exemplum* 1.362. & 1.368. & 3.346

Acacia spina, eiusque succus ac medicina 2.526

Acanon herba aculeata 2.521

Acanthi herbæ descriptio 2.526

Acanthij spina descriptio, vsus & medicina 2.628

Acanthice masliche 2.492

Acanthidis auis fœcunditas 1.509. *cui inimica* 1.517

Acanthis herba quæ 2.691

Acapnon mellis genus 1.530

Acarne piscis 3.225

Acaron frutex, idem cum myrto syluestri 2.10

Acca Laurentia Romuli nutrix 2.271

Accedi arbor quæ nequeat 1.8

Accipitrum consideratio, genera, &c. 1.469

Accipitres ne aues capiant 2.566

Accipitrum generi perniciosus chamæleon 3.38

Accipitres quo oculos suos sanent 2.418

Acenteta in crystalli generibus quæ dicantur 3.434

Acerata cochlea quæ 3.126

Aceris arboris consideratio, & eiusdem genera decem 2.156

Aceris arboris medicina 2.614

Acer quando germinet & semen edat 2.164.166
Acesis, chrysocollæ genus 3.252
Acetabulũ mẽsuræ genus 2.514
Acetaria quæ, & unde dicta 2.372
Aceti consideratio 2.99
Aceto cũ melle misto, oxymeli fit 2.96 (2.488
Acetum quomodo ex aqua fiat
Aceti natura & medicinæ 2.
Aceto saxa rũpi 2.574 (573
Aceti scillini natura & medicina, & eiusdẽ faecis natura & medicinæ 2.574.575
Aceto facilè gũmi eluitur 2.602
Aceto margaritas resoluit 1.445
Aceti gustu murenæ in rabiem aguntur 1.432 (pit 3.266
Achaia victa Romanos corru-
Achetes gemma, variæq; eius genera, & nomina 3.463
Achates in anulo Pyrrhi qualis 3.428 (472
Achates politura pinguescit 3.
Achamenidon herba qualis 2.641 (1.542
Achetæ, cicadarum genus
Achillis simulacrũ 3.292.3.380
Achilles à Zeuxide pictus 3.338
Achilles virginis habitu occultatus, Athenionis opus 3.354
Achillea herba medicinæ 2.707.727.732
Achilleos herba unde dicta 2.660
Achilleũ spõgiarũ genus 1.452
Achimenides 2.698
Acidula pira 2.119
Acidula aqua 3.156
Acilius Sthenelus summã ex vinearum cultura gloriam adeptus 2.80.81
Acilio M. Cõsule quæ visa fuerunt prodigia 1.30.47
Acinos herba 2.490
Acinorum consideratio 2.130.131
Acipenser piscis 1.428. 3.225
Acœtum, mellis genus 1.529
Aconiti vincere quid 3.359
Aconiti consideratio, natura, effectus 2.736.738
Aconiti sumpti remedia 2.520. 582. & 3.45.196
Aconitum scorpionum ictibus aduersatur 2.737
Aconiti descriptio & nomina 2.738
Aconitum pantheras perimit 1.376. & 2.737
Aconitum ubi proueniat 1.224
Aconitum è Cerberi spumis ortum 2.737
Aconitum sine noxa quando sumatur 2.737
Acontiæ ex generibus cometarum 1.27
Acopis gemma 3.464
Acopos herba qualis 2.742
Acorna herba 2.492
Acoros herba qualis 2.688

Acori herba medicina 2.701. & 2.703. & 2.712. & 2.713. & 2.716. & 2.726. & 2.728. & 2.734
Acrocorion bulbi genus 2.381
Acoros agrios herba 2.688
Acte herba qualis 2.724
Actaa herba descriptio 2.746
Actaonis cornua fabulosa 1.550
Actia cerasa qualia 2.131
Actiaco bello nauis Antonij ab echeneide retenta 1.189
Actius priscus pictor 3.150
Actius Poeta sibi ipsi statuam posuit 3.276
Actij Nauij statua 3.277
Actus, terra spatium, quot pedes habeat 2.272
Aculeatorum ictuum remedia 2.455. & 2.458. & 2.537. & 2.573. & 2.588. & 2.597. & 2.624
Aculeorum in insectis consideratio 1.544
Acus piscis qualis 1.457
Acylon ilicis fructus 2.145
Adadunephros gemma 3.474
Adamantis lapidis duritia & magnitudinis consideratio 3.441. & 3.441
Adamas venena irrita facit 3.442
Adamas sanguine hirci frangitur 2.404. & 3.442
Adamanti cum magnete discordia 3.442
Adamante sculpuntur gemmae omnes 3.478
Adamātis herba qualis 2.642
Adarca quid, & eius effectus 2.181. & 2.460. & 3.224
Addax animal 1.551
Adelphides, palmarum species 2.47
Adeps religiosus in nuptijs habitus 3.39
Adipis consideratio, vsus, medicina ibid.
Adipem minuentia 3.212
Adipe qua animalia pinguescant 1.572
Adiantum herba, & ex ea medicina 2.532
Adiante herba aterna folia 2.493
Aditiales cœna quales 1.475
Adipsatheon arbor 2.629
Adipsos, palma genus 2.30
Adipses herba qua 2.522
Adonidis horti 2.370
Adonium herba qualis 2.442
Adorationis mos 3.9
Adoreum olim dictum, quod posteà far 2.290
Adoreum vbi serendum 2.309
Adorea quid, & vnde dicta 2.274
Adrachne arbor in cacumine semper frondens 2.160
Adramyttium oppidum œnanthino vnguento nobilitatum 2.38

Adriana vina optima 2.85
Aduenis nocentia animalia 1.411
Adulterini filij quomodo à Psyllis deprehendãtur 1.293
Adulterio Messalina nobilitatus Vectius Valens 3.77
Adulteria elephantis incognita 1.353
Adulterium leanæ pardi odore leo deprehendit 1.361
Adustionis remedia 2.240
Quære Ambustorum.
Adinamum vini factitij genus 2.94
Ædes quali intrita construenda 3.419
Ædium construendarum leges 3.419
Ædificia Romæ quæ nobilißima 3.400
Ædificium sine ferreo clauo 3.400
Ædilitas Cæsaris mira 3.242
Ædemon Ptolemæi libertus patronum à C. Cæsare occisum vlciscitur 1.178
Ægimij senectus 1.331
Ægineta fictor 3.357
Æginecticum æs 3.273
Ægilops herba necans hordeum 2.307
Ægilops bulbi genus 2.381
Ægilops herba, & eius nominis morbus 2.685
Ægilopis morbi remedia 2. 440. & 2.501. & 2.599. & 2.685. & 2.760. & 3.107. & 3.328
Ægyptus accommodatißima vnguentis 2.43
Ægyptus ante Alexandri victoriam chartarum vsu caruit 2.53
Ægypti vina nobilißima Sebennitica 2.87
Ægypti factitium oleum 2.113
Ægyptus non gignit cerasos 2.131 (2.136
Ægypti myrtus odoratißima
Ægypti oliuæ quales 2.109
Ægypti arbores vbi folia nũquam dimittant 2.160
Ægyptus æstibus fertilis frugũ fit 2.206
Ægyptij agri centuplum reddunt 2.293
Ægypti fruges citò maturescunt 2.285
Ægypti amylum 2.299
Ægyptus similaginem qualem conficit 2.290
Ægypti ob Nili incrementum fertilitas 2.319
Ægyptus septem dierum nauigatione distat à Sicilia 2.259
Ægypti limum quale 2.361
Ægyptus nebulosa 2.476
Ægypti flores sine odore 2.476. & 2.484
Ægyptus Æthiopiã bello at-

Irinit 1.279 (2.489
Ægyptus frugum fertilißima
Ægyptus colocasiam nobilißimam habet 2.490
Ægypti herba ab Homero celebrata 2.652
Ægypti nitrum quale 3.181
Ægypti oua sine incubitu excinduntur 1.503
Ægyptia ficus 2.50.& 51
Ægyptia persica 2.51
Ægyptia prunus 2.52
Ægyptia spina ibid.
Ægyptiæ corona 2.467
Ægyptium cuminum 2.442
Ægyptiæ mulieres septem uno partu pariunt 1.298
Ægypti arbores quando germinent 2.165
Ægyptiorum calamorum vsus 2.179
Ægyptij quo corpora defunctorum seruent 2.153
Ægyptij cùm singula millia annorum vixisse produntur, de lunaribus annis est intelligendum 1.331
Ægyptiorum sacerdotis vestes ex lino xylino 2.361
Ægyptij rhaphanum mirè celebrant, ex quo oleum conficiunt 2.377
Ægyptij rhaphanum nitro aspergunt 2.378
Ægyptij capas, alliúmque inter deos habent 2.382
Ægyptij nō edunt brasicā 2.425 (medicinæ 2.628
Aegyptiæ spinæ differentia &
Aegyptiæ litera 3.390
Aegyptium argentum quomodo conficiatur 3.262
Aegyptij picturæ inuentores 3.322 (prælium 3.356
Aegyptiorū & Persarū nauale
Aegyptij crocodili adipe ægrotos vngunt 2.31
Aegyptij numinis vice apim bouem colunt 1.399
Aegyptij cadauera asseruant 1.565
Aegyptij quæ inuenerunt 1.342 343 344
Aegyptij quibus herbis vtantur in cibis 2.489
Aegyptiorū morbus peculiaris elephantiasis 2.695
Aegyptiorū regū ingētes pecunia in pyramides effusa 3.393

Reliqua quære parte secunda.

Aegiræ sacerdos vaticinatura sanguinē taurinū bibit 3.42
Aegisthus ab Oreste perimitur 3.356 (1.517
Aegithus auis cui inimica
Aegle Æsculapij filia 3.355
Agoceras herba 2.647
Aegocephalus auis liene caret 1.570
Aegonychon herba 2.758
Aegophthalmos gemma 3.475

Aegritu-

Ægritudo apud Hyperboreos nulla 1.164
Æ ius P. quo anno Cōsul 2.310
Ælius Stilo scriptor 1.445
Ælius Catus Consul, & eius frugalitas 3.265
Æmilij Lepidi interitus 1.339
Æmilius Lucius Censor 3.371
Æmilius M. Consul 3.279. & 3.321
Æ lij C. Tribuni plebis statua 1.280
Æmilia basilica 3.321
Ænea nutrix 1.112
Æneapictura Part basii opus 3.338
Æolus vbi, & quando regnarit 1.115
Æolus Hellenis filius 1.345
Æolus cur rex ventorum creditus 1.115
Æoli inuentum 1.345
Æquinoctialis circulus 1.61
Æquinoctij ratio, & quando fiat 1.23
Æquinoctiorum dies 2.323. & 2.329
Æræ semen pani additumver tiginemgenerat 2.307
Aer vbi purus fit, & imperturbatus 1.25
Aeris elementi consideratio 1.3
Aer inani similis 1.32
Aere in ipso qua generētur 1.32
Aer sine sapore, odore, succo 2.355
Aere solo pascitur chamæleon 1.383
Aerizusa gemma 3.457
Aeroides gemma 3.447
Æs vbi primum repertum 1.154. & 1.343. & 3.271
Æs à Seruio rege primò signatum nota pecudum 2.273. & 3.240
Æs coronarium quod, & quale 3.262.295
Æs alienum quid, & vnde dictum 3.262
Æs alienū Milonis ingēs 3.408
Æs ex cadamia vbi conficiatur 3.271
Æs Corinthium quo casu fuerit inuentum 3.272
Æs regulare quod 3.295
Æs trahentia ad se 3.412. & 3.440
Æs cuius rei contactu æruginem contrahat 3.24
Æs in massa mergitur, dilatatum fluitat 1.80
Æris grauis pœna vnde dicta 3.239 (3.240
Æris nota, Ianus geminus
Æris inauratio quomodo fiat 3.245
Æris prima nobilitas 3.273
Æris differentia 3.295. & inde
Æris seruandi ratio 3.297
Æris mistura 3.296
Æris floris & squamæ

consideratio 3.299
Æris alieni comitem esse miseriam 1.321
Æra conflare & temperare à quo repertum 1.343
Æra militum vnde dicta 3.271
Ære limina valuaque templorum olim fiebant 3.274
Ærarium vnde 3.271
Ærarij Tribuni vnde dicti 3.271
Æruginis conficiendæ ratio, & eius vsus 3.300. & 3.302
Æruginis vsum in medicinis quis primus inuenerit 2.660
Ærugo æneorum vasorum, stanno illito compescitur 3.312
Æsalō accipitris genus 1.469
Æsalon coruo inimicus ibid.
Æschinis de Demosthene testimonium 1.319. *exilium ibidem*
Æschilus poeta testudinis casu interijt 1.465
Æschynomene herba, & cur ita dicta 2.643
Æsculapius vitæ humanæ longitudinem stellis acceptam retulit 1.333
Æsculapius cur fulmine ictus 3.76
Æsculapius Tyndaridem reuocauit ad vitam ibidem
Æsculapij filiæ plures 3.355
Æsculapij ædes theriacæ compositionem habuit, lapidi incisam 2.466
Æsculapij simulacrum 3.290
Æsculapij & filiarum pictura, Socratis opus 3.355
Æsculapij ædes cur extra vrbem 3 79
Æsculapij inuentum 3.232
Æsculapij & Dianæ simulacrum 3.380
Æsculapio cur dicatus sit anguis, & Æsculapius anguis Epidaura Romam aductus 3.94
Æsopi histrionis patina ingentis pretij 1.500
Æsopi histrionis luxus 3.362
Æsopi fabularum philosophi conserua 3.395
Æstates vbi binæ anno vno 1.240
Æstiui flores qui 2.484
Æstus aquarum causa 1.73 & 75
Ætates longissimæ quorundam 1.331
Ætatis diuersitas in arboribus fertilitatis dissimilitudinem inducit 2.169
Ætatis humanæ ratio secundùm Ægyptios 1.565
Æthiopia miraculis scatet 1.294
Æthiopiam quando Romana intrauere arma 1.276

Æthio-

Æthiopiæ arbores 2.58
Æthiopiæ gemma 3.451. & 3.456. & 3.460. & 3.470. & 3.473
Reliqua quære parte secunda.

Æthiopicum cicer optimum 2.412
Æthiopica lina, ex qua fiant materia 2.361. & 362
Æthiopes non aliam frugem, quàm milium, hordeúmque nouere 2.294
Æthiopes quomodo astantes omnes videantur 3.224
Æthiopum proceres corpora sua minio pingunt 3.257
Æthiopi Vulcani filius 1.277
Æthiopis herba vbi nascatur 2.642. & 2.736
Æthiopidis herbæ descriptio 2.642. & 2.738
Æthiopidis herbæ vis 2.698
Ætitis lapidis consideratio, natura, genera, locus 3.413
Ætitis lapidis in medicinis vsus 1.466. & 3.148
Ætites vnde dictus 3.475
Affectuum hominis indicia, maximè in oculis 1.556
Afranius C. Consul 1.57
Africa quomodo vina condiat 2.98
Africa æstibus fertilis 2.209
Africa quomodo elephãtes capiat 1.356
Africa semper aliquid noui affert, prouerbium 1.361
Africæ arbores 2.58
Africæ campus apud Byzantium fertilissimus 2.212
Africæ oleæ maximè fertiles 2.225
Africæ oleæ quando serendæ 2.235
Africæ triticum optimum 2.292
Africæ arua vbi fertilissima 2.315
Africæ scorpiones dirum animal 1.187
Africæ feræ, & earum natura 1.516
Africæ noctes roscidæ æstate 1.50
Africam præfatur qui in Africa aliquid destinat 3.9
Africa tota à Pompeio subacta 1.314
Reliqua quære parte secunda.

Africus ventus quem Græci Liba dicunt 1.39. & 2.391
Africum versus pecus à coitu se conuertens fœminam conceptam arguit 2.351
Africana ficus quali loco serenda 2.124
Africana ficus argumento Catoni Carthaginis excidium

persuasit 2.174
Africanarum vinearum qualem deceat esse situm 2.207
Africani cummi natura & medicina 2.441
Africani maternus auus M. Valerius 2.137
Agamemnonis Delphica platanus 2.198
Agaricum fungi genus 2.149
Agarici consideratio 2.676
Agarici medicina 2.702. & 704.705.713.716 72 .722.723.725.728.& 732
Agatarchi pictura, Simonidis opus 3.356
Agelades statuarius 3.284
Agelastus, Crassi cognomē, & unde ductum 1.310
Agerati descriptio 2.739
Agri prius culti, quàm vineæ 2.276
Agrum empturus quid debeat obseruare 2.276
Agri Imperatorum manibus colebantur 2.175
Agri bonitas quibus deprehendatur notis 2.278
Agrum malè colere censorium probrum 2.273
Agrum optimè colere non expedit 2.279
Agrorum limitatio 2.349
Agraria lex à quo promulgata 1.406
Agraria lex qualis, & à quo sublata 1.320
Agricolæ quo die vocentur ad munia 2.326
Agricolæ non aspiciant stellas, cùm signa habeāt alia 2.330
Agricolæ milites fortissimi 2.276
Agricolis q̃d fœdissimũ 2.228
Agricolis tempus vegetissimum 2.327
Agricultura laus 2.272.276
Agricultura cælestium sciētia necessaria 2.320
Agricultura totius breuis explicatio 2.325
Agesander statuarius 3.383
Aglaophon pictor 3.335
Aglaophotis herba qualis 2.641
Aglaus Psophidius Gige felicior ab Apolline iudicatus 1.330
Agnonteius aureis clauis crepidas suffixit 3.241
Agnos frutex 2.617
Agnos castrandi tempus 1.403
Agogæ quæ dicantur 3.248
Agoracriti sculptoris opera 3.378
Agragantinum bitumen 3.367
Agrigentinum sal eiusq́ mira natura 3.195
Agrion quid Græcis 2.378
Agrippa M. aceto pedes stupefecit 2.574
Agrippa Cicero Tullij filius scyphum per temulentiam impegit 2.104

Agrippa Marcus Pantheum adificat 3.274. 383.400
Agrippa Marcus, rusticitati, quàm delicijs propior 3.225
Agrippa Marci therma 3.288 & 3.325. & 3.423
Agrippa Marci de publicandis signis & tabulis oratio 3.325
Agrippa M. ingentia opera 3. 400.405
Agrippa M. calamitates 1.301
Agrippa aquaductus 3.164
Agrippa Menenij paupertas 3. 264
Agrippa M. quomodo natus 1. 301 *quoto atatis anno mortuus* ibid.
Agrippa Marcus terrarum orbem in porticu depictum populo Rom. spectandum proposuit 1.93
Agrippa unde dicti 1.301
Agrippa filia qua 1.301
Agrippina Neronis mater, & eius maritus 1.308. & 2.159
Agrippina Claudij uxor virũ suum boleto perimit 2.540
Agrippina Claudij Imperatoris coniux 1.485. & 1.495. & 2.540
Agrippina Claudij mirum paludamentum 3.244
Agrippina quoties, quóque ordine pepererit 1.304
Agrium nardi species 2.15
Agrium, nitri genus 3.181
Aiacis ex cruore hyacinthus flos natus 2.483
Aiacis picturam Cæsar Dictator Veneri dicauit 3.325. & 3.354
Aiax fulmine ictus, Apollodori opus 3.335
Aiax in armorum iudicio superatus, Timãthis opus 3.338
Aigleuces vinum quod 2.89
Aizoi herba cõsideratio, nomina, natura, usus, medicina 2.686
Aizoi herba medicina 2.689. 690. 702. 706. 719. 721. 724.726.728.730.734
Aizoi herba succo semina, antequam serantur, medicanda 2.308
Alabandica rosa qualis 2.471
Alabandica crystallus 3.433
Alabandicus lapis qualis 3.390
Alabãdicus carbũculus 3.452
Alabastrum aptißimum unguentis seruandis 2.42
Alabastrites ad vasa unguentaria excauatur, & eius consideratio, usus & locus 3. 389
Alabastrites gemma 3.464
Alabeta pisces Nili lacui peculiares 1.190
Alarum odoris remedia 2.503 538.648. & 3.184.368
Alaternus arbor nullum semen aut fructum fert 2.167
Alauda auis 1.550

Albæ spinæ medicina 2.628
Albanum vinum 2.76. & 2.84
Aldicerata ficus 2.123
Albinus Censor quando 1.332
Albinus rex sacrorum 1.565
Albinus Spurius Furnium veneficij accusat 2.280
Albucum herba qualis 2.495
Albuelis vua 2.76
Albulæ aquæ vulneribus medentur 3.156
Alcamenis statuarij opera 3.290
Alcamenis & Agoracriti certamen 3.284
Alcamenes Phidiæ æmulus 3.377
Alce fera 1.360
Alcea herbæ cōsideratio 2.740
Alceæ herba medicina 2.799. & 2.706. & 2.726
Alchidas Rhodius 3 379
Alcibiadis statua Romæ 3.278
Alcibiadis & Demarates matris eius simulacra 3.294
Alcibiades gloriam bibendo meruit 2.103
Alcibion herba, eiusque medicina 2.745
Alcimachi pictoris opera 3.355
Alcinoi horti nobiles 2.370
Alcisthene pictrix 3.357
Alcippa mulier elephantem peperit 1.298
Alcman pediculari morbo cō-sumptus 1.548
Alcmena, pictura Zeuxidis opus 3.335
Alecen qualem excogitarit M. Apicius 1.429
Alectoria gemma 3.464
Alectorolephos herba quæ, & eius medicina 2.745
Alex liquaminis genus 3.177
Alex piscis, eiúsque in medicinis vsus 3.220
Alexander Darium vbi vicerit 1.235
Alexander in Arianæ fruticis cuiusdam pabulo equitatu penè probatus est 2.11
Alexander Darij castris expugnatis cepit scrinium vnguentorum 2.38
Alexander Epirotes vbi occisus 1.117
Alexander Persea arbore coronari victores voluit 2.117
Alexander edera exercitum exemplo Bacchi coronat 2.176
Alexander tinctis velis nauiū vtebatur 2.363
Alexander Magnus apud Priapum Asiæ oppidum Hellespontum traiecit 1.158
Alexander planitiem circa Mimantem intercidi iussit 1.211.
Alexander Ichthyophages omnes

nes vetuit piscibus viuere 1.252

Alexander vbi inutiles milites reliquit 1.264

Alexander Magnus Lysippi coætaneus 3.285

Alexander Magnus Thebas cœpit 3.287

Alexander à quo seruatus 3.289

Alexander Magnus Campaspen amicam Apelli dono dedit 3.342

Alexander à solo Pyrgotele in gemma scalpi voluit, & ab Apelle pingi 1.323

Alexander quo veneno obierit 3.153

Alexander Lysimachum cum leone includit 1.364

Alexander puerum à delphino adamatum Neptuni sacerdotio præfecit 1.419

Alexander quibus vsus nauibus 1.346

Alexander scriniũ Darij Homeri custodiæ dicauit 1.318

Alexandri nauigatio qualis 56

Alexandri apud Arbela victoria 1.60

Alexander Homeri, Pindari, Aristotelis amator 1.318

Alexandri expeditionum terminus 1.9

Alexandri pædagogus Leonides 2.19

Alexander puer sine parsimonia aris thura ingerit ibid.

Alexandri milites palmis viridibus strangulati 2.48

Alexãdri milites quid de mari Indico renuntiarint 2.66

Alexandri intemperantia arguitur 1.83

Alexandri atauus Perseus fuit 2.117

Alexandri comites quid de Tylo insula prodiderint 2.194

Alexandri tempore Græcia felicissima 2.286

Alexandri operibus Tyrus cõtinens effecta 1.199

Alexandri pictura, Protogenis opus 3.347

Alexandri Magni cerui cum torquibus aureis 1.382

Alexandri equus mirus, & in eius honorem condita vrbs 1.247. & 1.391

Alexandri classis thynnorum multitudine infectata 1.413

Alexandri Magni simulacrũ, 3.288

Alexandro canes dono dati quales 1.390

Alexandrum militia sordidũ tædebat vnguenti 1.318

Reliqua quære parte secunda.

Alexandriam ex Sicilia septẽ diebus nauigatur 2.359

Alexandrina laurus qualis 2.138. & 2.599
Alexandrina vitis 2.79
Alexandrina pyra 2.119
Alexandrina ficus 2.123
Alexandrina vestes quales 1.402
Alexandrinus panis qualis 2.442
Alexipharmacen vnguentum quod 2.504
Alexis statuarius 3.285
Alga rubra scorpionum ictibus medetur 2.746
Alga circa Caniculæ exortum supra mare fertur 1.427
Alga herba medicina 3.205
Algidensis rhaphanus qualis 2.377
Alica Romanorum, non Græcorum inuentum, & Pompeij Magni ætate Romæ incognita 2.550
Alica innocentior, quàm ptisana 2.551
Alica frumenti verni genus 2.282
Alica consideratio & bonitas, eiusque genera tria 2.296. & 297
Alienarum rerum hominibus summa cupiditas, satietas suarum 2.223
Alimon auro inimicum 2.262
Alypon herba qualis, & eius medicina 2.742
Alisma herba qualis 2.683
Alysson frutex, & eius medicina 2.625
Alites aues quæ 1.475
Allij consideratio 2.385
Allium Ægyptij pro Deo colunt 2.382
Allium coctum vtilius crudo & elixum vtilius tosto 2.416
Allium semine etiam prouenire 2.385
Allium quomodo diutius seruari possit ibidem 2.386
Allium in aruis sponte nascens ibid.
Allium præsumendum elleborum album effossuris 2.662
Allium quæ animalia fugiant 3.96
Allij medicinæ 2.413
Allij vitia 2.417
Allij genera 2.385
Allij fœtor quomodo tollatur 3.385
Allij satio & cura 2.385. & 386
Allobrogica vua 2.79
Alnus arbor nullum semen, aut fructum fert 2.167
Alni arboris vtilitas 2.182
Alni vmbra qualis 2.225
Alni aquosis gaudent 2.159
Alno folia crassissima 2.162
Aloes consideratio, natura, vsus, loca 2.759

Aloe Narbonensis Galliæ vinum adulterat 2.86
Alopecis vua 2.79
Alopecias piscis 3.225
Alopeconnesus insula tuberum feracissima 2.367
Alopecuros herba qualis 2.494
Alopecia, id est humani capitis barbaque vicij medicina 2.410. & 2.420. & 2.433. & 2.459. & 2.465. & 2.499. & 2.514. & 2.532. & 2.534. & 2.581 & 2.588. & 2.596. & 2.605. & 2.624. & 2.632. & 2.644. & 2.682. & 2.692. & 2.768. & 3.35. & 3.46. & 3.103. & 3.205. & 3.224. & 3.311. & 3.317
Alpini quomodo vina condant 2.101
Alpium feræ quales 1.407
Alpium abietes optimæ 2.188
Alpes Annibal exuperat 3.373
Alpium acer optimum 2.556
Reliqua quære parte secunda.

Alsines herbæ consideratio 2.741
Altani venti qui 1.36
Altercangenum herba quæ altercum 2.658
Alueariorum consideratio, situs materia 2.488
Alum herba qualis, & eius medicina 2.745
Aluminis consideratio genera, vsus naturæ 3.368. & *vsus in lanis, ac species duæ, & probatio, ac vires, & aluminis Melini vires* 3.367. & 368. & 369
Alutatio quid 3.745
Aluinis vtilia 2.511
Aluum turbantia 2.556
Alui situs in homine qualis 1.668. & 669
Aluus plurimum homini negotij exhibet 2.705

Vide Ventrem

Aluum firmantia, sistentiáque 2.411. & 2.415. & 2.421. & 2.431. & 2.499. & 2.457 & 458. & 2.462. & 2.498. & 2.506. & 2.528. & 2.532. & 2.540. & 2.546. & 2.549. & 2.550. & 2.552. & 2.553. & 2.561. & 562. & 2.568. & 2.574. & 2.579. & 2.583. & 2.585. & 2.586. & 2.587. & 2.588. & 2.590. & 2.592. & 593. & 2.594. & 2.597. & 2.599. & 2.603. & 2.607. & 2.609. & 2.613. & 2.617. & 2.622. & 2.625. & 2.630.

& 2. 631. & 2. 632. & 2. 636. & 2.640. & 2. 706. & 2. 707. & 2.708. & 2.714. & 2.715. & 2.718. & 2.727. & 2. 733. & 2. 745. & 2.751. & 2.752. & 2.756. & 2.758. & 2. 761. & 767. & 3.22. & 3.38. & 3.213. & 3.327. & 3. 367.

Aluum mollientia purgantiaq; 2.97. & 2. 377. & 2. 391. & 2.406. & 2. 407. & 2.410. & 2. 415. & 2. 422 & 2. 423. & 2. 426. & 2.445. & 2.455. & 2. 458. & 2. 459. & 460. & 2. 500. & 2. 501. & 503. & 2.510. & 511. & 2.524. & 2. 530. & 2.533. & 2.546. & 2.553. & 2. 555. & 2.564. & 565. & 2.569. & 2.579. & 2.583. & 2.588. & 2.590. & 2. 592. & 2. 594. & 2. 597. & 2.599. & 2.608. & 2. 610. & 2.612. & 2.615. & 2.616. & 2.618. & 2. 623. & 2.625. & 626. & 2.635. & 2. 636. & 638. & 2. 660. & 2.663. & 2.708. & 709. & 2. 712. & 2. 739. & 2. 741. & 742. & 2. 744. & 2. 746. & 747. & 2. 748. & 2.754. & 2.756. & 2. 757. & 2. 762. & 763. & 764. & 3 27. & 3. 36. & 3.96. & 3. 177. & 3. 204. & 3. 212. & 3.213. & 3.250

Amara non sunt eadem omnibus 2.545

Amaraci consideratio, nomina, satio 2.482. & 483

Amaracus idem quod sampsuchum, & vbi optimus, & ex eo medicina 2.508

Amaraci odor qualis 2.476

Amaracinum vnguentum 2. 38

Amarantum vnde dictum 2. 479

Amasis Ægypti rex 3.394

Amatorij vim habentia 1. 372. & 1.433. & 2. 69. & 2. 411. & 2.689. & 2.749. & 2.765. & 3.12. & 3.29. & 3.31. & 3.151

Amatoria quo pacto dissoluãtur 3.34

Amazonis vulnerata simulachrum, Ctesilai opus 3.291

Amazonum prælij cælatura, Phidiæ opus 3.378

Amazonum simulacra in Ephesiæ Dianæ templo 3.285

Amazonum connubia vnde 1. 229

Ambraciotes vinum 2.87

Ambrosiaca vua 2.79

Ambrosia herba descriptio 2. 742. & 2.749

Ambrosia herba qualis 2.668. & 2.689. & 2.741

Ambugia, id est, intubi genus 2.421

Ambustorum remedia 2.454. & 2.457. & 2.464. & 2.500. & 2.510. & 2.534. & 2.537. & 2.549. & 2.550 & 2.554. & 2.560. & 2.580 & 2.581. & 582. & 2.590. 2.600. & 2.604. & 2.609. & 2.613. & 614. & 2.615. & 2.622. & 2.627. & 2.638. & 2.639. & 2.726. & 2.742. & 2.743. & 3.26. & 3.39. & 3.66. & 3.86. & 3.87. & 3.184. & 3.204 & 3.255. & 3.359. & 3.408. & 3.412

Amentia quo iuuetur 2.428

Amerimnon herba 2.689

Amerina arma cœlestia inter se visa concurrere 1.48

Amerina pyra 2.119

Amerina mala 2.120

Amerina arboris semen psilothri vim habet 2.617

Amethyst⁹, gēma qualis 2.458

Amethysti color qualis 1.448 2.478. & 3.448

Amethystizontes genus carbunculorum 3.451

Amia piscis 1.455

Amianti lapidis consideratio 3.410

Amicæ res inter se 1.322. & 1.491. & 1.517. & 2.158. & 2.395. & 2.403. & 2.530

Amicitias quid conciliet 2.676

Amicitia & inimicitia aquatilium 1.462

Amyclano in sinu Cacuba vina interciderunt 2.84

Amycus Bebricum rex vbi interfectus 2.193

Amygdalarum amararum medicina 2.595

Amygdala prima arborum floret mense Ianuario 2.666

Amygdala facile fructum perdit 2.167. & 2.204

Amygdala quādo serēda 2.215

Amygdala amara quomodo dulces fiant 2.265

Amygdalarum consideratio 2.128

Amygdalina pruna quæ dicātur 2.116

Amygdalinum oleum 2.112

Amygdalini olei natura, & ex eo medicina 2.580

Amygdalites, tithymali genus 2.712

Amylon & ex eo medicina 2.552

Amylum vbi optimum, & vnde fiat 2.289

Amymone Ismenia choraulis smaragdo insculpta 3.458

Amminea vua 2.74. & 1.

79.& 280
Amomi cumini genus, & ex eo medicina 2.442
Ammochrysus gemma 3.475
Ammomis frutex, & quid differat ab amomo 2.16
Ammonis siue Hammonis cornu gemma 3.470
Ammonitrum quid 3.424
Amorem mitigantia, tollentiáve 3.153 & 3.158
Amorem concitantia 3.201
Amorem inhibentia ibid.
Amores qua herba redeant 2.643
Amp etidis terra medicina 3.370
Ampedolesmos herba qua 2.255
Ampeloprason herba, & ex ea medicina 2.635
Ampelleuces vitis genus 2.565
Ampelos agria, herba qualis, eiusque in medicina vsus 2.564 & 746
Ampelos Chironia qua & vnde dicta 2.658
Amphiaraus quid inuenerit 1.345
Amphiaraus quando, & vbi obierit 2.198
Amphictyones qui 3.155
Amphimalla quæ, & quando in vsu venere 1.402
Amphimerinon febris genus, & eiusdem remedium 3.64
Amphion Qu. Catuli libertus 2.372
Amphion pictor 3.340
Amphionis & Zeti simul acrũ 3.382
Amphion quæ inuenerit 1.345
Amphisbænæ morsus remedium 2.454
Amphisbæna serpentis descriptio 1.372
Amphistrati statuarij opera 2.3'3
Amphitane gemma 3.465
Amphit eatrum Pompeij 3.403
Amphitus Castoris & Pollucis auriga 1.227
Amphora mira Lentuli 3.369
Amphoræ duæ Erythris in templo consecratæ 3.361
Amplitudo rerum Romanis fuit damnosa 2.71
Amuletum quid 2.678
Amulius pictor 1.350
Amurca consideratio, & vires 2.114
Amurca plurimum quando insit oliuis 2.208
Amurca faba, ante quam seratur, perfundenda 2.388
Amurca in arborum medicaminibus 2.268
Amurca medicina 2.578
Anabasis herba quæ 2.703 & 727

Ana-

Anacampserotis herba mira vis 2.643
Anachites gemma eademcum adamante: & vnde nomen acceperit 2.442
Anacreō is Poeta mors 1.301
Anadiomene Venus, Apellis opus 2.342.343
Anagallidis vtriusque medicina 2,702. 714. 7.6. & 723
Anagallidis herbæ considera-tio, genera, & vires 2.685
Anagyros herba, eiúsque medicina 2.742
Anaglypta vasa quæ dicantur 3.264
Anagnia capta Romanus populus stipendio liberatur 3.277
Anaitidis deæ templū 3. 249
Ananchitis gemma 3.476
Anapauomenes ob amorem fratris moriens, Aristidis opus 3.345
Anapauomenes, Protogenis tabula 3.347
Anaphoræ ab astrologis quæ dicantur 1.333
Anarrhinon herba quæ 2.681
Anataria aquilæ genus 1.465
Anatum incubatio mira 1.504
Anatum volatus qualis 1.492
Anates quo sese purgent 1.376
Anates à gallina exclusæ mox aquam petunt 1.504
Anates futura præsagiunt 2.357
Anates Ponticæ veneno viuunt 2 650
Anatum in medicinis vsus 3.102. & 3.105. & 3.107
Anaxagoras Clazomeniusquā do floruerit, & quod ab eo fuerit prædictum 1.48
Anaxander pictor 3.357
Anaxarchi patientia constantiáque 1.312
Anaxilaus medicus 3.366
Anaximander quando vixerit primus Zodiaci obliquitatem deprehendit 1.18
Anaximander Milesius Lacedæmonijs terræ motum prædixit 1.65
Anaxilaus scriptor 2.363
Anaximenes Milesius gnomonices inuentor 1.63
Ancai pictura, Apellis opus 3.343
Anchora nauis à quibus reperta 1.347
Anchusæ herbæ consideratio medicinaque 1.528
Anchusa callæ genus 2.749
Anchusæ herbæ varij vsus 2.39. & 2.489. & 2.493
Ancus Martius Rex aquam in vrbem duxit 3.164
Ancus Rex quot salis modia populo dedit 3.176
Andrachne herba 2.64

Andrachne agria herba 2. 689
Andreas medicus 2. 450. & 542. & 3.250
Andri insulæ fons vini sapore fluens 1.803
Androbij pectoris opera 3.355
Androbulus sculptor 3.293
Androcidis ad Alexandrum epistola de vino 2.83
Androcydis medici contra ebrietatem medicina 2.262
Androcydes pictor 2.336
Androdamas gemma vnde dicta 3.464
Androdamas, lapis ex genere hamatitarum 3.412
Androgyni, id est, vtriusque sexus homines 1. 293. & 1. 298
Andromeda pictura, Nicea opus. 3.353
Andromeda vbi bellua obiecta 1.215. & 1.415
Androsacis herba considera-tio 2.741
Androsamon herba quæ 2. 744
Anemone herba 2. 482. & 2. 493. & 2.761
Anemona vnde dicta, & eius medicina 2.509
Anethum culinis & medicinis nascitur 2.397
Anethum in theriaca 2.466
Anethi natura, medicinaque 2.449
Angerona dea simulacrum cur os habuerit obligatum 1.107
Anginæ remedia 2. 405. & 1.412. & 2.416. & 2.440. & 2. 447. & 2. 461. & 2.462. & 2.501. & 2.545. & 2.544. & 2.561. & 2. 575. & 2.576. & 2.596. & 2.612. & 2. 631. & 2. 644. & 645. & 2.654. & 2. 661. & 2.700. & 2. 735. & 2.748. & 2.763. & 2. 766. & 3.14. & 3.27. & 3.123. & 3. 198. & 3. 211. & 3. 252. & 3. 203
Anguillarum consideratio 1. 451. & 1.460
Anguillis bona pinna 1.431
Anguillæ è manu vescentes 3. 192
Anguillarum nulla sexus differentia 1.513
Anguillarum tergore prætextati verberabantur 1.432
Anguillarũ procreatio 1.456
Anguilla miræ magnitudinis 1.413
Anguium consideratio, natura, medicina 3.94. & 3.134
Anguis quando sine veneno 3. 91
Anguis Æsculapio dicatus 3. 91

Angues quando membranam exuant, & quomodo 1.376. & 1.380
Angues ex spina hominis gigni 1.512
Angues vbi non noceant 1.411
Anguis quæ herba oculis succurrat 1.376
Anguinum Nili cum vulpibus dißidium 1.56
Anguinum ouum quid 3.89
Anhelatorum remedium 2.543
Anicetum idem cum aniso, & cur ita dictum 2.447
Aniciana lapidicina 2.418
Anicius Q. Ædilis curulis 3.233
Animal nullo cibo viuens 3.34
Animal clarißimè omnium cernens 3.35
Animal quis primus occiderit 1.347
Animal carens sexus differentia 1.37
Animaliũ nullum odoratum nisi panthera 2.477
Animalium feritas qui mitigetur 2.63
Animalia quæ quam materiam non attingant 2.156. & 2.159. & 2.176. & 2.269. & 2.293. & 2.303
Animalium solertia 1.358. & 487
Animalia sapientißima quæ 2.547
Animalia omnia nascunt sibi salutaria præter hominem 2.738
Animalium vnicuique salutaria remedia natura inseruit 2.770
Animalium peregrinorum in medicina vsus 3.26
Animalium pauidißimum omnium 3.32
Animalium ferè omnium in medicinis vsus 3.43. & 3.119
Animalium inimicitia, amicitiaque 1.358. & 1.491. & 1.517
Animalium animi indicia 1.363
Animalia visu homines necantia 1.370
Animalia cuncta & sua commoda, & hostium aduersa natura norunt 1.374
Animaliũ prognostica 1.377 & 1.387
Animalium prodigia 1.391
Animalium victimaque dijs placandis aptißima 3.199
Animalium quæ stultißima 1.403. & 1.405
Animalia semifera quæ 1.407
Animalia media inter planti-

da, feraque 1. 409. & 1. 522
Animalia quæ quibus in locis non sint 1.410
Animalia aduenis nocentia indigenis innoxia 1.411
Animalia quæ minima 1.412
Animalia maris quare maiora terrestribus 1.412
Animalia sine parentibus genita 2.513
Animalia quæ nihil discant 1.497
Animalia gula carcere coercere cœpit 1.500
Animalium solæ volucres in pedes nascuntur 1.502
Animalium diuersus coeundi modus 1.456. & 1.508
Animaliũ quæ post semestrem vitam in linum conuertentur 1.455
Animalia quæ singulos gignãt 1.509
Animalia cæcos fœtus parientia ibid.
Animalium varia generatio 1.511
Animalium æstus 1. 358. & 1.373. & 1 374. & 1.378. & 1. 380. & 1. 385. & 1. 387. & 1.392. & 1.404. & 1.405. & 1. 438. & 1. 442. & 1.450. & 1. 451. & 1. 481. & 1. 532. & 3. 291
Animalium quorundam stoliditas 1.403 & 1. 463
Animalium sensus 1.513. & 1.517
Animalia terra viuentia 1. 515
Animalia in igne viuentia 1 549
Animalium quorundam cibus & potus 1.516
Animalia vbi tota æstate nõ bibant 1.516
Animalium somni descriptio 1.518
Animalia quibus cibi exitus non est 1.548
Animalium membrorum omnium descriptio 1.550
Animalium in pilis differentia 1.576
Animalium per mammas differentia 1.577
Animalia omnia à dextris partibus incedunt, sinistris incubant 1.582
Animalium ex membris medicina 3.3
Animalia perfectiora cæteris mundi partibus 1.289
Animalium soli homini maxima animorum dissimilitudo 1.303
Anima carens, nili viuit 2 3
Animæ post mortẽ cõsideratio secundum Plinium 1.343
Animas humanas partẽ cæli

esse secundũ Hipparchũ 1.29
Animas quorundam relicto corpore errasse diu 1.337
Animantia cætera homine feliciora 1.7.& 289 (545
Animi humilis remedium 2.
Animi impetus cibo mollitur 2.545
Animi tristitia quomodo tollatur 2.608
Animi affectus qui omniũ primus penicillo expressit 3.345
Animi maxima indicia in oculis 1.555.& 556
Animi in corde domicilium 1.565
Animi subtilitatis causa 1.575
Anisi consideratio, natura, vsus, medicina 2.446. & 2.466
Aniso panis conditur 2.474
Anitiana pyra 2.119
Anneus Serenus fungis peremptus 2.541
Annibal Alpeis exuperat 3.373
Annibal M. Sergium bello captum in catenis habuit 1.317
Annibal captiuos Romanos inter se dimicare coegit 1.154
Annibal quo anno superatus est, frumenta in arboribus sunt nata 2.310
Annibalis castra ad tertium ab vrbe lapidem 2.125
Annibal vbi sepultus 1.221
Annibalis in Hispania fodina 3.253
Annibalis Romæ statua tres 3.280
Annibal solus hostium intra muros vrbis Romæ hastam emisit 3.280
Annibalis meretricius amor 1.118
Annij Plocami libertus vi tẽpestatis in Taprobanam insulam delatus 1.249
Annij Fœcialis statua 3.279
Anni in dracõtio ex geniculorum numero deprehenduntur 2.639
Anni diem primum lætis precationib. inuicẽ faustum ominamur 3.8 (& 1.331
Anni varia obseruatio 1.9
Annus ex quot diebus constet 2.320
Anni partes quatuor, & quomodo distinguantur 2.323
Anulus à quo repertus fuerit & qua manu gestabatur, quẽ vnguium dicebant 3.320
Anulus ingentis pretij 3.448
Anuli in quibus digitis gestabantur 3.234
Annulis equester ordo à plebe distinctus 3.233
Annulorũ gẽma varia 3.234
Annulorũ Romanorũ tria mo-

dia ab Annibale Carthaginem missa 3.233
Annulis nonnulli venena inclusa habuerunt 1.235
Annulos maior pars gentium non habet 3.234
Anonymos herba qualis 2.743
Anonis herbæ descriptio 2.742
Anserum consideratio 1.477. *&* 1.506
Anseres quo sese purgent 1.377
Anserum cura ob Capitolium defensum 1.477
Anseris in puerum puellamq́ amor 1.477
Anserum iecoris bonitas ibid.
Anseres in Germania optimi 1.478
Anserũ volatus qualis 1.480
Anserum pullis vrtica mortifera 1.506
Anserum ingens auiditas 1.506
Anseres clangore tempestatem præsagiunt 2.357
Anseris adipis medicina 1.407. *&* 2.412
Anseres quam herbam expauescant 2.483
Anserum ouorum vtilitates 3.89
Anseres quo maximè ægrotent tempore 3.80
Anserum in medicinis vsus 3.89. *&* 3.101.102. *&* 3.107. *&* 3.110. *&* 3.133
Antachates gemma 3.463
Antæus Tingitanæ vrbis in Mauritania conditor 1.175
simulachrum 3.286
Antandri balneorum ruina 2.195
Antandri platanus sponte restibilis facta 2.173
Antenna nauium ex abiete 2.188
Antehna nauis repertor 1.347
Anterotes gemmæ 3.459
Anthalium *herba, & eius vsus* 2.490. *&* 2.511
Anthedon *mespilorum genus* 2.127
Anthemis *herba* 2.494
Anthemi *herbæ in medicinis vsus* 2.715
Anthera, *medicamenti genus* 2.619 *&* 2.533
Anthericon, *asphodeli caulis*
Anthermus *sculptor* 3.376
Antheus *statuarius* 3.285
Antheus *medicus* 3.5
Anthiæ *piscis consideratio* 1.461
Anthyllidis *vtriusque in medicina vsus* 2.734
Anthyllion *herba, & eius medicina* 1.511. *&* 2.715
Anthyllis *herba qua* 2.715
Anthracites *lapis qualis* 3.412
Anthracites *carbunculi genus* 3.452. *&* 3.475

Anthriscum

Anthriscum herba 2.490. & 2.537
Anthropographus quis dictus 3.349
Anthropophagi qui & vbi 1.280. & 1.292
Anthus auis 1.494
Anticellium herba 2.511
Anticyrion sesamoidis genus 2.551
Anticyra in insula elleborum tutißimè sumitur 2.662
Antidoti Mithridatis compositio 2.596
Antidotum Mithridaticum anatis Pontica sanguinem recipiebat 2.650
Antidotum Mithridaticum quot ex rebus constabat 2.81
Antidotum ingredientia 2.596. & 2.600. & 2.665. & 2.701. & 2.767. & 3.35. & 3.81 & 3.106. & 3.196. & 3.199. & 3.213. & 3.258 & 3.328
Antidoti pictoris praceptor, ac opera 3.553
Antigenes tibicen 2.182
Antigonus rex ad quid vsus papyro 2.54
Antigonus statuarius 3.233
Antigoni regis pictura, opera Apellis, & Protogenis 3.342. & 3.344. & 3.347
Antimachus statuarius 3.294
Antiochus rex Artemoni plebeio similis 1.303
Antiocho perempto Laodice per Artemonem regnum stabiliuit 1.303
Antiochus quo antidoto fuerit vsus contra venena 2.466
Antiochia lilium laudatißimum 2.473
Antiochus rex à quo, & quo pretio sanatus 3.74
Antiochi regis elephantes 1.352
Antiochi regis interitus 1.392
Antiochus rex quoto vrbis anno victus 2.13
Antiochi mater Apamia 1.26
Antiochus ab Octauio, aut potius à C. Popilio, antequam circulum egrederetur, respondere cogitur 3.278
Antiochus à Cleombroto medico seruatus 1.313
Antiochus Manlius cretatis pedibus Romam aduectus 3.372
Antipater sculptor & eius opera 3.268
Antipater Sidonius Poeta, ac eius morbus 1.336
Antipathos gemma 3.464
Antiphilus pictor 3.349. & 355
Antipodum consideratio 1.53

Anthirrinon herba qualis 2.681. & 2.732
Antiscorodon allij genus 3.385
Antispodæ consideratio 3.305
Antoniæ Drusi erga murænam amor 7.459
Antonius M. Ciceronem interfecit, librum edidit de sua ebrietate, & per temulentiã plurima orbi mala intulit, & sãguine ciuiũ ebri⁹ 2.104
Antonius M. velo purpureo vsus 2.365. (scuti 3.262
Antonius denario ferrum mi-
Antonius Nonium senatorem cur proscripserit 3.448
Antonius M. quando Consul 1.31. & 2.354
Antonius M. iugo primus leones subdidit 1.364
Antonij M. cum Cleopatra epula sumptuosissima 1.444
Antonij M. de pueris similib. emptis historia 1.304
Antonij M. nauis Actiaco bello ab echeneide pisciculo retenta est 3.189
Antonij M. Cleopatra in cœna venenum timentis historia 1.470
Antonij M. feritas, atque luxuria 3.141. & 448
Antonius Musa, Augusti medicus 3.77. & 3.145
Antonius Castor rei herbariæ peritissimus 2.651
Aniodij Caij ludi 3.248
Antoniano bello prodigiosus Solis defectus 1.30
Antorides pictor 3.348
Anubis in argento picto ab Ægyptijs spectatur 3.526
Anulare, coloris genus, & vnde dictum 3.332
Apamia Antiochi mater 1.62
Apamenum vinum 2.87
Aparstias ventus 1.39
Aparine herba qualis 1.743
Apeliotes ventus 1.38
Apelioten, id est Subsolanum villæ vineæque spectare debent 2.351
Asielles pictor elephantij coloris inuentor 3.330
Apelles magno pretio didicit 3.339
Apelles quando, & eius excellentiæ 3.339
Apelles quid erga Protogenem egerit 3.340. & 342
Apelles quibus vsus coloribus 3.332
Apellis die quolibet lineam saltem ducebat 3.341
Apelles & in æmulos benignus 3.342
Apellis præceptor quis 3.339
Apellis nulla in tectorijs pictura 3.344
Apellis mors venere imperfecta 3.343 & 3.357
Apelli tãtum permissum Alexandrum

xandrum pingere 1.323. & 3.341
Apelli Campaspe Alexandri amica dono data 3.342
Apenninus mons cotinum fruticem habet 2.153
Apenninus mons validissimas habet arbores 2.188
Reliqua quære parte secunda.
Aper edera seipsũ curat 1.376
Aper à quo in epulis solidus positus 1.406
Apris Indicis dentes cubitales 1.407
Apri in medicinis usus 3.55. & 3.56. & 3.59. & 3.61. & 3.65
Apri ubi non sint 1.411
Apri ubi muti 1.586
Apris fel non esse 1.667
Apro sua urina grauissima est 2.56
Apes quos flores non attingant 2.67. & 1.159. & 1.485
Apum consideratio, Capite quinto & sequentibus libri undecimi
Apes quos non pungant 2.429. & 3.11
Apes quibus herbis delectentur 2.485
Apes præcipui quæstus ibid.
Apes ægroti quib iuuẽtur ibid.
Apes ne fugiant 2.533 & 534
Apes quo flore maximè gaudeant 2.505 (2.614
Apes propolin ex quo faciant
Apes quo fugentur 3.24
Apes præcipuè inter insecta, hominũ causa genita, Rempublicam, consilia, duces, moresque habent 1.522
Apes an sanguinẽ habeãt 1.523
Apes quãdo incõdantur, & unde melliginem sumant 1.523
Apes nullis nocent fructibus 1.524
Apes quot diebus operentur ibid.
Apes prædiuinãt futura 1.525
Apes castra imitantur 1.526
Apes quæ oderunt 1.530
Apes quomodo fœtus progenerent 1.530
Apes quot diebus peragant fœtus 1.531
Apum morsus remedia 2.410. & 2.434. & 2.505
Apes deficiente melle, quibus alendæ 2.48
Apum amatores 1.524
Apum reges, Imperatoresque 1.526. & 1.532
Apum cellæ omnes sexangulæ 1.527
Apes à bruma ad arcturi exortum somno aluntur 1.530
Apum incubatio, fœtúsque 1.531
Apum abortus clerus 1.532
Apes ad Padũ deficiẽte pabulo

quomodo alantur 2.485
Apibus qui nocui vermes 2.488
Apes furto subtractæ malè fructificant 3.388
Apium ostentum 2.3'9
Apum vua dependens ibidem
Apes in ore Platonis infantis ibid.
Apes sine rege esse non possunt ibid.
Apum inter se pugna 1.533
Apum genera plura 1.534
Apes rustica vrbanaq́ ibid.
Apes quæ optimæ ibid.
Apes vbi albæ ibid.
Apibus cur datus aculeus ibidem
Apibus inimica ibidem
Apes defunctas aliæ sepeliunt 1.535
Apum continendarum ratio 1.536
Apum quæ vita longißima 1.536
Apes quomodo reparentur ibidem
Apes nullum cadauer attingunt 1.537
Apium lingua qualis 1 562
Apex quibus inest animalibus 1.550
Aphace leguminis genus 2.490. & 2.493. & 494. & 744
Aphye piscis 3.177. & 3.225.
Aphytacores arbores 5.437
Aphrodis meconÿ descriptio & vsus 2.764.
Aphrodisiace gemma 3.465
Aphrodisius statuarius 3.383
Aphrodito ἐν κήποις, *Alcamenis opus* 3.377
Aphron herba quæ 2.452
Aphronitri consideratio 3.182
Aphronitri medicina 3.371
Apiana vua quæ, & vnde dicta 2.75. & 289
Apiaria quam partem spectare debeant 2.351
Apiastrum herba eadem cum melißophylo 2 450. & 2.480
Apiastro herba apes delectantur 2.485
Apicæ oues quæ 1.403
Apicÿ M. luxuria 1.429
Apicÿ Marci inuetum 1.406 & 1.429. & 1.498
Apilascudes auri genus 3.246
Apios ischas herba quæ 1.712
Apyrimon, Punici mali species 2.63. & 2.585
Apyron auri genus 1.483
Apyron sulphur quod dicatur 3.365
Apyroti carbunculi qui, & cur ita dicti 3.451
Apis bouis consideratio, qui ab Ægyptiÿs colitur 1.399
Apis bouis natalis festa 1.400
Appion Grammaticus, cymbalum

lum mundi à Tiberio appellatus, in prolog. operis
Apion Plistonices, scriptor 3.446
Apij herbæ consideratio, & medicinæ 2.396 & 2.429
Apium hortensium omnium tardissimè erumpit 2.386
Apij semine vinum conficitur 2.95
Apij vsus & natura 2.402
Apij satio, cura, vsus, &c. 2.396
Apij corona coronantur victores Nemeæ 2.396
Apij sexus & vires magna sunt in controuersia apud eruditos 2.429
Apij sexuum differentia 2.429
Apio vti in cibis, nefas creditum. 2.430
Apium cur non inter nefastos frutices ibid.
Apium in theriaca 2.466
Aplysia, spongiarum genus 1.453
Apocini fruticis descriptio 1.626
Apocymon, ranæ ossiculum, eiúsque vsus 3.201
Apodum auium consideratio 1.493 & 1.583
Apodis auis in medicinis vsus 3.30
Apographon Stephanopolidis tabulæ, quanti à Lucullo emptum 3.352
Apolectus piscis ex pelamidũ genere 3.216
Apollinaris herba quæ 2.658. & 2.729
Apollinis simulachrum ab Antonio Ephesis sublatum, & ab Augusto restitutum 3.287
Apollinis simulacrum 3.289. & 3.291. & 3.292. & 3.376. & 3.382
Apollini laurus sacra 2.4
Apollini grata laurus 2.139
Apollinis templum Uticæ cedrinis trabibus insigne 2.193
Apollinis cum Marsya certamen 1.208
Apollini Hyacinthus dilectus 2.484
Apollinis & Neptuni simulacrum 3.379
Apollinis & Dianæ simulacrũ 3.483
Apollo Archilochi poetæ interfectores arguit 1.318
Apollinis Delphici cortina 3.275
Apollo Delius ab Hyperboreis præcipuè colitur 1.164
Apollinem Capitolinum Lucullus M. vnde Romam aduexit 1.165
Apollinis citharœdi, serpẽtẽs

perimetis simulacrum 3.287
Apollinis marmoreum simulacrũ apud Sicyonios, Dipœni & Scyllidis opus 3.376
Apollinis Palatina ædes 3.377.430
Apollinis filia Phœmonoe 1.463
Apollinis filius Arabus 1.343
Apollinis colossus unde à Lucullo Romã translatus 3.282
Apollinis Palatini simulacrũ 3.380
Apollinis fons, eiusque pisces fatidici 3.192
Apollinis oraculo Socrates prælatus cunctis 1.321
Apollinis oraculum 1.330
Apollo choreus ubi 1.359
Apolloniatarum pix fossilis 2.155
Apollo Curius qui 3.192
Apollodorus medicus quod vini genus prætulerit 2.87
Apollodorus sculptor 3.292. & 293
Apollodorus pictor quãdo 3.335
Apollodori de Zeuxige elogiũ ibidem
Apollodori medici duo 2.409
Apollodori in Grammatica excellentia 1.322
Apolloniaticum bitumen 1.82 & 3.366
Apollonides gemmarum sculptor 3.429
Apolloni pictoris opera 3.382
Apollophanes medicus 2.531
Apostematum remedia 3.124. 125. & 3.186. & 3.355
Aposcopõ Antiphili tabula 3.355
Apotheca vinaria 2.92.
Apoxiomenos, Lysippi signum 3.288
Appendix spina qualis 2.630
Appendices baccæ, earumque usus 2.630
Appetentiam ciborum excitantia 2.444. & 2.447. & 2.507. & 2.557. & 2.562. & 2.568. & 2.595. & 2.620. & 2.640
Appiana mala quæ, & quomodo inserantur 2.118
Appianum coloris genus 3.331. & 332
Appia aqua ductus à Qu. Marcio refectus 3.705
Appius Iunius Consul 1.390
Appius Claudius Cæci nepos, quando Consul 3.405
Apronia, id est vitis nigra, & eius medicina 2.566
Aproniana cerasa qualia 2.331
Aproniĳ Luciĳ filio adipes detracti 1.572
Aproxis herba qualis 2.641
Aprugni calli esus populo Romano à Catone exprobatus
Apsyctos gemma 2.465 (1.406
Apua piscis 2.177
Apuscorus Magus 3.114
Aquæ proprietates 1.51

Aquam

Aquam rotundam esse 1.54
Aquarum æstus causam Solē & Lunam esse 1.71
Aquarum miracula 1.77 & 3.154
Aqua pecudum colorem mutantes 1.79. & 3.157
Aqua Lyncestis vini modo inebriat 1.80
Aqua quæ potantibus lethales 1.80
Aquā ex vētre pellētia 2.507
Aquæ potus saluberrimꝰ 2.102
Aqua potu cuncta vtūtur animalia præter hominē 2.102
Aquas quæ arbores odere, aut ament 2.159
Aquis quæ ligna maximè resistant 2.193.195
Aqua quomodo à vino separari possit 2.178
Aquarum differentia magna 2.315
Aquarum præsagia 2.356
Aquas omnes non omnibus licet bibere 2.371
Aqua quæ hortensibus herbis vtilissimæ 3.401
Aquæ insalubres potu quo purgentur 2.439
Aqua quomodo addensetur, atque lactescat 2.458
Aqua quæ nihil mergitur 1.197. & 3.158
Aqua pluuia tantùm vtentes 1.279 282
Aqua pondus sustinens omne 1.261. & 3.158
Aquam quam reges Parthorū bibunt 1.263
Aqua quo glacietur 2.530. & 2.640
Aquæ mulsæ consideratio, & medicina 2.545
Aqua dentes decidere faciens 2.654
Aquæ inueniēdæ signum 2.701
Aquæ quæ accendantur 3.252 & 3.411 & 3.413
Aquarum impetus quomodo sistatur 3.34
Aquarum beneficia 3.154
Aquarum differentia, diuersitatésque plures 3.154
Aqua calida balneisq́ apta 3.154
Aquarū medicina ibid.
Aquæ vini tædiū afferentes 3.157. & *vini modo inebriantes* ibid.
Aquæ quæ vtilissimæ & salubres 3.151. & 163
Aqua pluuia num cæteris sit leuior 3.161
Aqua Virgo Romæ, & vnde dicta 1.164
Aquarum subterranearum quærendi ratio 3.164
Aquarum subitò nascentium aut deficientiū ratio 3.166
Aqua quomodo dulcior ibid.
Aquæ tales, quales terræ per quas fluunt 3.167
Aquarū mira mutatio ibid.
Aquarum calidarum vsus, & medicina 3.169

Aquæ marinæ quo pacto dulces efficiantur 3.171
Aquarum ducendarum ratio, ad idque instrumenta 3.168
Aqua Curtia, & Cærulea ductus, Caligulæ & Claudij Cæsarum opus 3.465
Aquarum ductuum tubi ex quibus lignis 2.195
Aquatica quæque frigidissima 2.191
Aquaticorum fruticum & calamorum consideratio 2.179
Aquatilium consideratio libro nono per totum
Aquatilium varia tegumenta 1.423
Aquatilium sensus 1.451
Aquatilia inter mitia visu carent 1.457
Aquatilium inimicitia & amicitia 1.462
Aquatilia pauca pulmonem habent 1.566
Aquatilium medicina trigesimo secundo libro per totum
Aquileges in scaturiginibus inuestigandis quod signum sequantur 2.701
Aquifolij arboris bacca 2.131
Aquifolia montes amat 2.158
Aquifolio arbori non decidunt folia 2.160
Aquifolio folia aculeata 2.162 & 163
Aquifolium quando germinet 2.164 (cet 2.630)
Aquifolia arbor veneficij ar-
Aquifolia arbor qua 2.750
Aquilarum consideratio, natura, genera, Cap. 3. & duobus sequentibus libri decimi
Aquila Liuiæ Drusillæ gallinam candidam in gremium deiecit 2.139
Aquilas non parere sine aetite lapide 3.413
Aquila pullorum indolem Solis intuitu explorat 1.466
Aquila in medicinis vsus 3.107
Aquilæ quædam fœtus suos non alunt, sed fugant 1.465. & 466
Aquilæ quo ingenio testudines frangant 1.465
Aquilæ vbi nidificent, quótue qua pariant 1.466
Aquilarum pennæ mistas reliquarum auium pennas deuorant 1.467
Aquila non fulminatur: ideo Iouis armiger creditur 1.47. & 1.487
Aquilam Romanis legionibus C. Marius dicauit 1.467
Aquilarum prælia cum ceruis 1.467
Aquilarum cum dracone pu-

Aquila in virginem mirus amor 1.468
Aquila Ioui sacra 1.468
Aquilarũ oua quæ auis frangat 1.473
Aquila in Rhodo nulla 1.483
Aquilarum incubatio, quoq; pariant pullos 1.506
Aquila & olor inimici 2.517
Aquila pisces 1.432
Aquila signi cœlestis ortus 2.331 & 2.338
Aquila signi cælestis occasus 1.400. & 2.326. & 2.335
Aquilij C. equitis Romani ac iurisperiti domus pulcherrima 2.202
Aquilio duci capto aurum in os Mithridates infudit 2.341
Aquilo ventus salubris 1.38 & 1.41. & 2.207
Aquilone flante agricolis quæ agenda, & quæ non 1.350
Aquilone quæ gaudent 2.204. & 2.350
Aquilonem vites & arbores spectare debent 2.207. & 2.350
Arabiam quis primus Romanorum hostiliter sit ingressus 1.270
Arabia ab Alexandro subacta 2.19
Arabia felix cur dicta 2.25 & 26
Arabia peculiaria 2.25
Arabia suibus caret 1.407
Arabia gemma 3.450. & 3.453. & 3.456. & 3.461. & 3.464. & 3.473. & 3.476
Arabiæ gemma opalus 3.449
Arabiæ lapis lygdinus 3.390
Reliqua quære parte secunda.

Arabica resina qualis 2.99
Arabica gemma qualis 3.464
Arabicæ arbores lanigeræ 1.15
Arabica spina medicina 2.628
Arabicus adamas 1.441
Arabicum linum ex qua materia 2.362
Arabicum mare margaritarum ferax 2.25
Arabicarum alitum in nidis aspilates gemma inuenitur 3.464
Arabus lapis qualis 3.414
Arabus Babylonis & Apollinis filius 1.343
Arachidna herba 2.490
Aracos herba ibid.
Arachnes mulieris inuenta 1.54
Araneorum consideratio, natura, genera 1.339
Aranea vitium peculiare oliuis vitibusque 2.260

Aranei muscarij in medicinis vsus 3.209.111
Araneus ædium ruinas præsentit 1.377
Aranei mures venenati 1.411
Araneus serpentibus inimicus 1.517
Araneorum pedes quales 1.583
Araneorum tela mirum artificium 1.519
Araneorum cum lacertis pugna 1.540
Araneorum præsagia ibid.
Araneorum coitus & partus qualis 1.540
Araneus lycus 3.178. 41
Araneus piscis mari peculiaris 3.225
Araneus piscis pestiferum animal 1.454
Araneorum morsus remedia 2.430. & 2.434. & 2.444. & 2.503. & 2.505. & 2.510. & 532. & 2.598. & 2.617 & 2.620. & 631. & 3.197. & 3.200
Aranei muris morsus remedia 2. 415. & 2.424. & 2. 455
Arandi tempus quod 2.212. 3 2.328
Arandi disciplina 2.310
Arandum quantum vno iugo boum die vna 2.313
Arandi tempus pro arborum qualitate diuersimodè obseruandum 2.318
Arare minùs quàm verrere, censoria castigatio 2.278
Arationis instrumenta plura 2.311
Arator nisi incuruus præuaricatur 2.312
Aratrare & artrare quid 2.314
Aratrum à quo repertum 2.344
Arbela vrbs celebris Alexandri victoria 1.60
Arbores pisces 2.225
Arborum cultura à quo reperta 1.344
Arborum ramis olim victores coronabantur in sacris certaminibus 2.467
Arbores summũ munus homini datum olim creditum 2.3
Arborum vsus varius 2.3. & 2.4
Arbores, numinum tẽpla 2.4
Arbores numinibus dicatæ 2.4
Arbores primum hominum alimentum 2.3
Arborum succi genus humanum mitigarunt 2.4
Arbores olim vino affuso nutriebantur 2.5
Arborum abortus, arte olim fiebant 2.6
Arborum magnitudo mira 2.7. & 8. & 2.52. & 2.142. & 2.155

Arbo-

Arbores Indicæ quales 1.294. & 2.7
Arbor quæ accēdi nequeat 2.8
Arbores lanigeræ vbi 2.13
Arboribus folia vbi non decidant 2.14.160
Arboribus sexum inesse 2.44. 168
Arbor euonymos pestem denuncians, & animalibus lethilis 2.64
Arbores neque aqua, neque igne corruptibilibus 2.64
Arbores in mari 2.63
Arbores indociles quæ dicantur 2.70
Arbores liquores qui præcipui 2 105
Arborum frugiferarum natura, Libro decimoquinto per totum
Arborum fructuum species innumerabiles 2.124
Arbores paruæ post autumnū fime conteguntur, & quare 2.124
Arborum fructuum in succis differentia 2.133
Arborum pomiferarum natura & vsus 2.140
Arborēs vbi nullæ 2.141
Arborum fertilitas ferè alternat 2.145
Arbores boletos in radicibus gignentes 2.148
Arbores panos ferentes 2.149
Arborum quarum sint in vsu cortices 2.150
Arborum tubera bruscum, & mollusium eorúmque differentia 2.157
Arbores quos situs, & quæ loca ament 1.158
Arborum diuisio per genera 2.159
Arborum quarum folia decidant, & quarum non 2. 160
Arbores vrbanæ cur dictæ 2. 160
Arbor non germinans ante mediam æstatem 2.160
Arborum conceptus, partus, educatio 2.164
Arborum gaudium flos est 2.164
Arbores quædam non florent 2.164
Arbores citò tardéque germinantes 2.16
Arbores quo tempore fructus ferant 2.166.167
Arbores semper fructum habentes 2.167
Arbores quæ nullum semen aut fructum ferunt 2. 167
Arbores quæ & quare infelices dicantur 2.167.619
Arbores nouellæ quandiu fructum non ferant 2.167
Arbores quæ facillime fructū

perdant 2.167
Arbores quædam loci vitio infructuosæ 2.168
Arborum rami varij 2.171.& 172
Arbores biferæ, triferaque 2. 169.& 315
Arborum aliæ alij suis partibus fertiliores 2.169
Arbores quæ maturius ferant 2.169
Arborum corticis consideratio per totum caput 2.172
Arborum radicum cōsideratio ibid
Arbores prodigiosæ 3.173
Arbores collapsas sua sponte resurrexisse 2.173
Arbores quibus nascantur modis 2.373.& 2.217
Arborum partes similes partibus animalium 2.185
Arbores morbos habent quosdam cum homine communes 2.257
Arborum cadendarum tempus 2.185
Arborum altißimæ ac rectißima larix abiésque 2.188
Arbores quibus in locis robustiores, & quibus deteriores proueniant 2.188
Arbores quas, & cur teredines non attingant 2.164
Arbor amplißima vbi visa 2. 189
Arborum materia quæ spißißima 2.190
Arborum quæ mollißima 2. 191
Arborum quæ calidißima 2. 191
Arborum quæ frigidißima 2. 191
Arborum quæ leuißima 2. 191
Arbores quæ lentæ & humidæ 2.191
Arbores non fluitantes in aquis 2.290
Arbores duriores, & earum vsus 2.190
Arborum quarum ligna attritu ignem concipiant 2. 191
Arbores molles, fragilésque 2.192
Arbores cariem vel vetustatē non sentientes 2.192
Arbores æternæ quæ putentur 2.192
Arbores infestantium genera quatuor 2.194
Arbor arbore integitur luxus causa 2.196
Arborum ætates, & quæ arbores fuerint annosißimæ 2. 197
Arborum miracula 2.197.& 2.198
Arborum vitæ breuißimæ 2. 199

Arborum pretia mirabilia 2.203
Arborum cæsarum pœna lege duodecim tabularum constituta 2.204
Arbores quod cælum naturaliter affectent 2.204
Arbores plantas quasdam educant, quæ in terra ali non possunt 2.199
Arborum situs, & quas in oras spectare debeant 2.206
Arborum cum cælo & terra societas 2.207
Arbores quibus modis prouemiant & serantur 2.217
Arbores qualiter disponendæ sint 2.221
Arborum scrobes qualiter faciendæ 2.221
Arborum transferendarum consideratio 2.221
Arbores qua ætate transferendæ 2.223
Arbores translatæ eundem, quem ante habebant, situm seruent 2.223
Arborum quæ vmbra noxia, & quæ vtiles 2.224
Arborum plantãdarum ratio per interualla 2.224
Arbores quæ tardè, quæque celeriter crescant 2.226
Arbores insitionis consideratio 2.227
Arbor vna in alia 2.227
Arborum inoculatio & insitio quomodo reperta 2.27
Arbor omni genere pomorum onusta 2.232
Arborum germinationis tempora tria 2.236
Arbores quæ societate gaudeant 2.237
Arborum morbi 2.257
Arboribus quando prosint frigora, & quando obsint 2.204.206.257
Arboribus quæ infesta 2.257
Arbores quæ cortice detracto moriantur, & quæ non 2.261
Arborum vltima venena 2.262
Arborum prodigia 2.262. & 263
Arbores in statuis, aris, vel in diuersi generis arboribus enata prodigij loco 2.263
Arborum morbi remedia 2.264. & 265
Arbores steriles quomodo iuuentur vt fructum ferant 266
Arborum medicamenta 2.267. 268
Arbores religiosæ qualiter succidi possint 2.269
Arbores vbi sub se inuicem serantur 2.315
Arbores aquam reddentes potui idoneam 1.282

Arborum vtilitas 2.559
Arborum fructus, primus cibus hominum 2.559
Arborum, & ad arbores attinentium medicina 2.584
Arborum vrbanarum medicina Libro vigesimo tertio per totum
Arborum syluestrium medicina Libro vigesimoquarto per totum
Arbustorum consideratio, & eorum ratio 2.252
Arbustum qualiter disponendum 2.221
Arbustorum putatio quando, & qualiter facienda 2.252
Arbutus arbor qua 2.131. & 2.597
Arca, vua species 2.77
Arcadia non gignit thymũ 2.481
Arcadum anni trimestres 1.331
Arcebion herba qua 2.529
Arcesilas pictor 3.357
Arcesilaus pictor 3.351
Arcesilai Plastes, Luculli familiaris 3.360
Arcesilaus statuarius, eiúsque opera 3.384
Archelaus Cappadocia rex 3.438
Archelaus Rex de vinearum cultura pracepta edidit 2.275
Archelai pictura, Apellis opus 3.344
Archesitas statuarius, eiúsque opera 3.382
Archezostis herba qua, qualísque, vires & medicina 2.565.735
Archibius scriptor 2.340
Archigalli pictura Parasii opus 3.37
Archilochi poeta interfectores Apollo arguit 1.318
Archimedis laus 1.323
Architecti quo pacto materia fissioni occurrant 2.194
Acrion herba qua & persolata 2.678
Arctij, siue arcturi herba descriptio, & vsus 2.743
Arcturi exortus 1.40
Arcturi occasus quãdo 1.400 & 2.531
Arcturi exortu tempestates fieri 2.337
Arcturi sydus procellosum 1.34
Arcturi herba descriptio, & vsus 2.743
Arcus cælestis consideratio 1.491
Arcus cælestis circa Solem visus aliquando 1.30
Arcus cælestis quomodo generetur, nec in ostentis non habendus 1.49
Arcus cælestis vbi quotidie appareat 1.50
Arcu cælesti tacta terra halitum mirum emittit 2.211

Arcus cælestis duplex pluuiam signat 2.355
Arcus cælestis contactu frutices aspalathi odore imbuuntur 2.32.629
Arcus cælestis an noctu generari possit, & quando 1.49
Arcus quo vtimur, à quo repertus 1.344
Arcuum nerui ex genitalibus camelorum vbi conficiantur 1.584
Ardentia semper loca 1.81.82
Ardea auis futura præsagit 2.357
Ardeolarũ consideratio 1.506
Ardeolarum quando optimũ augurium 1.554
Ardeolæ amici cornici 1.518
Ardeolæ auis in medicinis vsus 3.151
Ardices Corinthi⁹, pictor 3.322
Area ad trituram quomodo præparanda 2.341
Area messium amurca subigenda 2.114
Arellius pictor 1.350
Areopagitarum de Oreste iudicium scyphis duobus insculptum 3.268
Arescusa mulier in marem versa 1.299
Aretij oppidi vua quales 2.78
Aretina vasa 3.36
Aretij oppidi murus lateritius 3.365 (3.372)
Arganthonij regis senectus 1.
Argathilis auis qualis 1.488
Argematis morbi remedia 2.451. & 3.107
Argemon herba à Minerua adinuenta 2.646
Argemone herba diuisa ab Anemone 2.509
Argemona quibusdam eadem cùm inguinaria 2.717
Argemonia herba consideratio 2.676
Argemonia herba medicina 2.700. & 2.713. & 2.717. & 2.819. & 2.722. & 2.726
Argenon gemma 3.461
Argenti consideratio 3.253
Argentum à quo repertum 1.343
Argenti copia vbi 1.244. & 246. & 3.253
Argentum quando primùm signatum Romæ 3.240
Argentum à quo & quando æs immistum 3.240
Argentum aut aurum Spartacus in castris suis haberi vetuit 3.241
Argentum semper in auro reperiri 3.249
Argentum quod optimũ 3.253
Argento nigra fiunt linea 3.254 (3.255)
Argenti spuma consideratio

Argentum cælatum quando Roma in usu esse cœperit, & qua nota 3.430
Argētum quomodo inauretur 3.360
Argenti differentiæ duæ 3.261
Argenti bonitas quomodo exploretur 3.261
Argentum Ægyptium quale 3.262
Argenti in varijs ornamentis usus 3.267
Argentum quid 3.312
Argentum ab androdamante attrahitur 3.412
Argenti viui consideratio 3.254
Argentaria creta qualis 2.213. & 3.372
Argenteorum vasorum luxuria 3.264
Argentei mulierum lecti 3.265
Argenteæ lances centum librarum 3.265
Argentearum statuarum usus 3.267
Argentei currus ibid.
Argenteæ fœminarum compedes ibid.
Argentosum aurum quale 3.252
Argillæ albæ consideratio 2.212
Argilla vina condit Græcia 2.98
Argilla vineis utilissima 2.208
Argilla rerum similitudines exprimere, cuius inuentum 3.359
Argyritis quid 3.258.
Argyrodamas gemma 3.464. & 3.469
Argius statuarius 3.284
Argo nauis ex vna arbore facta 2.64
Argo nauis flumine in mare Adriaticum inuecta, humeris trans Alpes traiecta 1.126
Argonautarum simulacra 3.292
Argonautarum pictura 3.553
Argonautarum lapis Cyzici relictus 3.3[illegible]9
Ariadnes & Liberi patris pictura 3.345
Ariana gens, & in ea lacrymarum spina 2.11
Arianis herba qualis 2.642
Aritiæ vitis maxima 2.72
Aricinæ valles 2.392
Ariena pala arboris pomum 2.9
Aries dextro teste præligato fœminas, sinistro mares generat 1.400
Arietis ferocia quo cohibeatur 1.400
Aries quo pacto oues fœminas sanciat 3.151

Aris-

Arietis in medicinis vsus 3.134. & 3.135. & 2.137
Arieti naturale agnas fastidire 1.400
Arietum optimorum forma ibidem
Aries machina bellica 1.345
Arietis piscis consideratio 1.414. & 1.451. & 3.225
Arinca frumēti genus in Gallia 2.290
Arinca, & ex ea medicina 2.548
Arion citharœdus à delphino exceptus, & ad litus peruectus 1.419
Aris herba descriptio, & ex ea medicina 2.639
Aristalthaea malua genus 2.455
Aristādri de ostētis liber 2.263
Aristarete pictrix 3.358
Aristai anima corui effigie visa ex ore euolare 1.337
Aristida herba qualis 2.82
Aristides statuarius 3.285
Aristidis statuarij opera 3.290
Aristidis pictoris opera 3.345. & 3.348
Aristidis iris imperfecta 3.357
Aristidis inuentum 3.356
Aristidis praeceptor 3.339
Aristidis tabula ingenti empta pretio 1.323. & 3.325
Aristippus Philocaris filius 3.326
Aristippi pictoris discipuli & opera 3.348
Aristobulus pictor 3.357
Aristocles pictor 3.348
Aristoclides pictor 3.355
Aristodemus statuarius 3.294
Aristodemus pictor 3.347
Aristogiton medicus 2.743
Aristogiton tyrannicida cui statua posita 2.313. & 3.276. & 3.290
Aristolaus pictor 3.355
Aristolochia herba cōsideratio 2.673. & 2.675
Aristolochia herba toto anno in vmbra seruatur 2.770
Aristolochia herbae medicina 2.702. & 2.704. & 2.713. & 2.721. & 2.723. & 2.725. & 2.728. & 2.732
Aristomachus Solensis apum amator 2.524
Aristomachus Atheniensis scriptor 2.67.98
Aristomenis Messenij fortitudo & eius cor hirsutum 2.565
Ariston argenti calator, & statuarius 3.268. & 3.293
Aristonides pictor 3.357
Aristophanes poeta 2.474
Aristophanes Euripidi quid obiecerit 2.317
Aristophanis Grammatici 4.

mica 1.353
Aristophon pictor nobilis, & eius opera 3.355
Aristophontis ancaus ab apro vulneratus ibidem, & inde
Aristotelis laus, & eius quinquaginta de animalibus libri 1.361
Aristotelis patria ab Alexandro restituta 1.318
Aristoteles conscius Alexandri mortis 3.153
Aristoteles, vir mira subtilitatis 2.350
Aristotelis hæredes, & eorum auctio 3.362
Aristotelis filia Erasistrati mater 3.76
Aristratus tyrannus 3.348
Armeniaca pruna quæ 2.116
Armeniaca arbor quando floreat 2.166
Armeniacum alumen 3.368
Armeniaca cotes 3.387
Armeniaca sardonyches 3.450
Armenium, color 3.327.331
Armillæ in bello solis ciuibus dabantur 3.238
Armillæ fœminarum 3.239
Armoge in pictura quæ dicatur 3.326
Armon, id est, armoracia, rhaphani genus 2.378
Armoraciæ consideratio ibid. & inde
Armoraciæ medicina 2.409
Armorum crepitus quando è cælo auditus 1.48
Armorum plurium genera, ac eorundem repertores 1.344
Aromatites, fœni factitij genus 2.95
Aromatites gemma 3.465
Aron bulbi genus, eiúsque vsus & medicina 2.381.637
Arrogantia Parrhasii pictoris 3.338
Arrugia in auri metallis quæ dicantur 3.246.248
Arsen, mandragoræ semen 2.686
Arsenogonon herba qualis 2.734
Arsinoes oppidi obeliscus 3.391
Arsinoe Ptolemæi vxor 3.391.455
Arsinoes reginæ templum, & statua 3.309
Artes immortalitatem efficiũt 2.71
Artes vnde liberales dictæ 2.71
Artes desidia perdidit 3.319
Artium laus, & inuentio 2.71
Artium vna medicina Imperatoribus imperat 2.603
Artium plurimarum excellentia 1.322. & deinceps
Artificum mira opera 1.323. & 3.284
Artemisia vxor Mausoli regis 2.658. & 3.381
Artemisia herba qualis 2.668

Artemisia herba medicina 2. 662. & 700. & 2.714. & 2.731. & 2.733
Artemon medicus 3.4
Artemon pictor 3.355
Artemon suppostitius Antiochus 1.303
Artemon statuarius 3.383
Artemoni Periphoreti simulacrum 3.286
Arteria fistula consideratio 1. 563
Arteria inter vesicam & alvum 1.571
Arteriarum consideratio 1. 573
Arteriarum morbi remedia 2. 405. 412. 413. 415. 438. 445. 455. 524. 542. 549. 552. 573. 593. & 2. 766
Arteriace panchrescos, medicamenti genus 2. 452. & 93
Articularis morbi remedia 2. 422. & 2.449. & 2. 505. & 2.507. & 2. 524. & 2.546. & 2. 558. & 2. 560. & 2. 563. & 2.578. & 2. 580. & 2. 600. & 2.607. & 608. & 2.620. & 2. 629. & 2. 630. & 2.638. & 2. 648. & 2. 663. & 2. 671. & 2. 720. & 2. 726. & 3. 37. & 3. 61. & 3. 134. & 3.145. & 3. 198. & 3. 2.2 & 3.367
Articulorum consideratio 1. 573
Articulorum affectorum remedia 2. 427. & 2.46. & 2. 720
Artope appellatione apud Plautum quid accipiendum 2.296
Artrare quid 2.314
Arua alternis annis cessare cupiunt: quod si rursus spatia non patiantur, quid agendum 2.315
Arua fertilissima vbi 2.315
Aruis stipulæ incensæ in eis mire prosunt 2.342
Aruorum stercorandum ratio 2.316
Aruales sacerdotes à Romulo instituti 2.278
Aruernorum statua Zenodori opus 3.283
Aruisium vinum ex Chio insula 2.87
Arula in arbustis quæ dicantur 2.221
Arũcus caprarum quid 1404

Arundinum genera & vsus, vide infra Harundo.

Aruspicium à quo inuentum 1.345

Asaron herba quæ, & unde dicta 2.474
Asaron herba nardi vim habet 2.15
Asari medicina 2.502
Asarota quæ 2.421
Asbestos gemma 3.464
Ascalabotes animal venenatum 3.98
Ascalia herba 2.493
Ascalonia cæpa unde dicta 3.383
Quando serenda 3.384
Ascia à quo reperta 1.344
Ascia, id est, loca umbra carentia 1.62
Ascyroides herba 2.744
Ascyron herba ibid.
Asclepias herba ibid.
Asclepiadis laus, excellentia, interitus 1.323
Asclepiadis medici ætas, astúsque 2.696.697
Asclepiodorus sculptor 2.393
Asclepiodorus pictor 3.340
Asclepiodori opera 3.347
Asclepion panacis genus 2.657
Asclepius Panacea pater 2.657
Asconius Pedsanus 1.332
Asdrubalis clypeus ex auro 3.322
Asellorum piscium consideratio, natura, genera 1.428. & 3.217
Aselli quando lateant 1.427
Aselli stellæ quales 2.355
Asia à Cyro rege subacta 3.242
Asia quo anno à Romanis victa 2.43. & 3.275
Asia crystallum aratro excitat 3.433
Asia picem Idæam maximè probat 2.100
Asia utraque sui parte arbores gignit pirei generis 2.99
Asiæ frutices quales 2.63
Asiæ resina cuiusmodi 2.99
Asiæ edera 2.176
Asiæ lapis alabastrites 3.389
Asiæ lapis coraliticus 3.390
Asiæ calami 2.179
Asiæ salices quales 2.183
Asiæ serendi tempus 2.282
Asia è genista lina facit 2.362
Asia deuicta luxuriam misit in Italiam 3.266.281
Asiæ duodecim urbes quando terra motu prostratæ 1.68
Asiatica persica 2.115
Asiatica creta 3.329

Reliqua quære parte secunda.

Asyla herba quæ 2.685
Asilus insecti genus 1.544
Asilij quo fugentur 3.191
Asinius Pollio quando Consul 3.236
Asinius Pollio Claudij Cæsaris procura-

procurator 3.368

Asinius Pollio primus bibliothecã Romæ dicauit 1.320. & 2.321

Vide Pollio.

Asinius Gallus Consul 3.263

Asinius Celer 1.429

Asinorum consideratio 1.395

Asinus ingentis pretij 1.395

Asini vbi optimi ibid.

Asinus natura frigida ibidem

Asini vbi non generẽtur ibid.

Asinus inter pilos habentia solus à pediculis immunis 1.548

Asinus vbi cornutus 1.552

Asinus Indicus qualis 1.583

Asini syluestres vbi 1.379

Asinis admissuræ tẽpore quid dandum 2.432

Asini rabie inflãmãtur 2.673

Asinarum partus 1.395

Asinæ aquam timent ibid.

Asinorum pullorum in epulis vsus 1.395

Asinus ferus 1.360

Asini & anus opera Afri arant 2.212

Asinorum corpore scarabæos gigni 1.536

Asini quot annis viuant 1.395

Asinus cor maximum 1.565

Asini fel non habent 1.567

Asinus & ex eo medicina 3.50.52.53.62

Asininũ lac efficacissimũ 3.36

Asinini lactis remedia 2.448. & 3.36.37 44 51. 57.58

Asinina ossa contra venena dantur 3.45

Asini vrina ad quid prosit 3.52.60.63

Asinini renes vesica medentur 3.59.60

Asinini sessi medicina 3.52.62

Asinini pulli sanguis & fimus quibus prosit 3.63

Asininæ carnes phthisicis medentur 3.64

Asinina pellis impauidos infantes facit 3.72

Asininæ mammæ à fœtu dolent 1.577

Asinarum lac quale 1.578

Asina quo sterilescat 3.24

Asininum lac in arcanis 3.37

Asinina pruna quæ 2.116

Asinisca vua 2.79

Asio noctuæ genus 1.481

Asopodorus statuarius 2.285

Aspalathos spinæ genus 2.31. 629

Aspalathi oleum factitium 2.113

Asparagi consideratio 2 393

Asparagus syluestris, qui corruda dicitur, cura & satio 2.182. 393. & 3. 394. 429

Asparagi vinũ factitium 2.95

Asparagus trium librarum 2.371
Asparagum ex arietis cornib. nasci 2.394
Asparag⁹ Gallicus qui 2.487
Asparagi spina 2.491
Asparagorum medicina 2.428.429
Aspendios vua genus 2.97
Aspendius sal 3.172
Asperugo, lappaginis genus 2.719
Asphalthion quid 2.403
Asphaltitis lacus bitumen, miráque eius natura 1.306
Quære alia parte secunda.

Asphodelus herba & medicina 2.496.533.730
Asphodeli radix 2.11
Aspides serpentes quomodo mitigentur 2.504
Aspides serpentes quo modo sopiantur 2.514
Aspidis serpentis descriptio. 1.372
Aspidis cum ichneumone pugna 3.373
Aspides quomodo fugentur 2.620
Aspides mira natura 1.518
Aspidum venenum aniso aduersatur 2.449
Aspidum morsus remedia 2.516. & 2.574. & 2.637. & 3.20. & 3.91. & 3.92. & 3.197
Aspilates gemma 3.564
Asplenum herba qualis 2.744
Assabinus Deus 2.26
Assiduitas omnis fastidium parit 2.24
Assyria malus qualis 2.7
Assyrias literas semper fuisse 1.342
Reliqua quære parte secunda.

Assius lapis eiúsque mira natura 3.408
Assis olim libralis, & dipondius 3.239
Astacenis in campis equa nigro lacte acrctas alunt 1.79
Astaci cancrorum genus 1.438
Asta vrbs calicibus fictilibus nobilitata 3.361
Astaphis agria, vua genus. 2.563
Astor herba qualis 2.744
Aster, terra Samia genus 3.370
Asteria gemma 3.461
Astrias ardeolarum genus 1.506
Astericum herba qualis 2.526
Asterion phalangij genus 3.97
Asthmaticis vtilia 3.457. & 3.702
Astylis lactuca genus 2.389
Astylos stadiodromos Leontij opus 3.287

Astypa-

Astypale & aneaus ab Aristophonte picti 3.355
Astragali herba descriptio 2.706
Astragali herba medicina 2.727.730
Astragalizontes ex are, Polycleti opus 3.286
Astrapes, Brontes, & Caraunobolos, ab Apelle depicti 3.344
Astrapia gemma 3.476
Astrios gemma 3.461
Astroites gemma 3.461
Astrobolos gemma 3.461
Astrologiæ inuentor quis 1.345
Astrologiæ sectæ quatuor 2.321
Astrologiæ vtilitas 2.335
Astrologorum inter se discordia 2.321
Astrologiæ excellentia 1.322
Astrologia inconstantia 1.333
Astrorum scientia occultissima 2.320
Astrorum obseruandorum triplex ratio 3.223
Asturcones equi quales 1.394
Astus animalium exempla 1.450.451. & 3.192
Vide animalium astus.

Astus Cleopatra 2.469
Atabulus ventus apuliæ plantas frigore adurens 2.260
Atalanta in templo Lanuuij picta 3.323
Ateramnon herba fabam necans 2.307
Aterius Labeo Prætorius 3.324
Athamantis furor 3.308
Athamas medicus 2.463
Athanati fortitudo 1.318
Athara medicamenti genus 2.548
Athenæus statuarius 2.385
Athenis ingens signorum copia 3.281
Athenæ quo vnguento delectata 1.39
Atheniensium infaustum prælium vbi, & quo omine 2.181
Athenienses olea victores coronabant 2.110
Atheniensium pœna cicuta 2.687
Atheniẽsiũ demi pictura 3.337
Atheniensium classis amissa 1.15
Atheniensium dies à solis occasu ad alterũ occasum 1.63
Atheniensium ad Romanos legati 1.319
Atheniensium armamentariũ quale 1.33
Reliqua quære parte secunda.
Athenionis pictoris opera 3.354
Athenodorus statuarius 3.285 383
Athletæ quo cibo pascebantur 2.589

Athletæ cibos ambulatione perficiebant 1.590
Athos mons umbram suam in Lemnum usque iaculatur 1.158
Athos mons à Xerxe perfossus 1.146
Atinia ulmi genus 2.158
Atinia ob frondis copiam vitibus minus idonea 2.252
Atizoes gemma 3.465
Atlantis montis arbores quales 2.58
Atlas sphæram primus reperit 1.8.345
Reliqua quære parte secunda.
Atractylis herba 2. 491.& 2.514
Atra ficus 2.124
Atramentum coloris genus 3. 327.329.330
Atriplex herba & eius satio 2.398
Atriplicis herba semen quale 2.401
Atriplicis herba natura medicina & vitia 2.454
Atropha quæ dicantur 2.556
Attagen auis 1.498
Attagenas Creta insula non habet 1.411
Attalus medicus 3.210
Attalus centum talentis Aristidis tabulam licitatus est 1.325.& 3.325.345
Attali regis inuentum 1.402
Attali regis domus ex qua materia 3.364
Attali aduersus Gallos prælia 3.293
Attali mors 3.266
Attali doctrina de scorpionis ictu cohibendo 3.9
Attalus rex de agricultura præcepta edidit 2.275
Attalica vestis 3.403
Attalicæ vestes à quo Romam aduectæ 1. 402.& 3.430
Attelabi locustarũ genus 3.99
Attica regionis smaragdi 3. 445
Atticum thymum quale 2.481
Attici liber de imaginibus illustrium virorum 3.321
Attili⁹ Regulus bis Cõsul de agro parãdo q̃d senserit 2.277
Attilij Reguli cum serpente pugna 1.359
Attil⁹ Padi piscis qualis 1.424
Auaritia mala 2.71
Auaritiæ origo & redargutio 2.324.& 3.238.241.263
Audaciæ exemplum 1.374 454
Audaciæ signũ in oculis 1.556
Auditus mirabile exẽplũ 1.312
Auditũ quid obtundat 2.634
Auditus cui negatur, negatur & sermonis usus 1.513
Auellanæ iuli inutiles 2.170

Auellanarum nucum considerratio 2.128
Auellana quo serenda tempore. 2.236
Auellana nucis natura, & medicina 2.596
Auena Graca non cadit semẽ 2.304
Auena frumenti vitium 2.306
Auena Germani pro pulte vescuntur 2.306
Auena sponte proueniens, & ea tantum vescentes 1.166. & 1.277
Auena cibus quibus vtilis 2.552. & 2.553
Aufeia aqua vbi 3.163
Aufidius Cn. Tribunus plebis 1.367
Aufidij C. interitus 1.393
Aufidius Marcus Lurco primus pauones saginare instituit 1.475
Aufidius Marcus tutela Capitolij redemptor 3.322
Aufidius scriptor 1.231
Auge Demetrij serua 3.372
Augeas Rex fimi in agricultura repertor 2.214
Augentia corpus 1.590. & 2.569. & 2.583. & 2.596. & 2.611
Augites gemma 3.465
Auguria ex piscibus 1.426
Auguria ouorum 1.504
Augurium ex auium volatu quod optimum 1.554
Augurium collegium Romæ 1.377
Augurij prosperi aues quæ 1.468
Augustus Imperator duce Petronio bellum Æthiopibus intulit 1.276
Augusti apud Actium victoria 1.568
Augustum Senatus corona obsidionali donauit 1.519
Augustus decurias qualiter ordinarit 3.236
Augusto argentea statua tributa 3.267
Augusti somnium 3.287
Augusti forum, & in eo pictura 3.400
Augustus hyacinthi pueri pictura delectatus 3.353
Augusti pater quis 3.383
Augustum marmor 3.388
Augusti forum quale 3.400
Augusti imagines in Concordiæ templo 3.424
Augustus qua gemma signauerit 3.429
Augusto sacrificanti iecinora reperta sunt replicata 1.566
Augusti Imperatoris templum factum à coniuge 2.27
Augusta charta qua 2.54
Augusti manu scriptus liber Plinij tempore extabat 2.56

Augusto calceus præposterè indutus, imminēs seditionis periculum denuntiauit 1.7
Augusti filius Caius 1.56. 207. & 3.191
Augusti tempore cometes visus, & coli iussus 1.28
Augusto principatum ineunte quæ stella visa 1.30
Augusti auspicijs quæ maria nauigata 1.56
Augusti principatu fames ingens 1.298
Augustus neptis suæ nepotem vidit 1.305
Augusti duodecimus Consulatus 1.305
Augustus Virgilij carmina cremari vetuit 1.320
Augusti Imperatoris gesta cōpendio 1.329
Augusti votiui ludi quandò celebrati 1.332
Augusti in radendo consuetudo 1.347
Augustus quod vinum cunctis prætulerit 2.84
Augusti libertus palati patroni optimus censor 2.86
Augusto laurus è cælo missa 2.138
Augusti Siculo bello M. Agrippa rostrata corona donatus 2.142
Augustus ciuicam coronā ab humano genere accepit 2.143
Augustus Leucogaum collem quanti, & quem in vsum à Neapolitanis emerit 2.297
Augustus coloniam Capuam deduxit 2.297
Augustus eruo legumine curatus 2.303
Augusti vndecimus Consulatus 2.364
Augustus lactuca in ægritudine seruatus 2.389
Augusti medicus Musa 2.389. 668
Augusti Italiæ descriptio, ac in vndecim regiones diuisio 1.101.102
Augusti auspicijs Alpini subacti, & eius trophæum 1.129
Augusti filiæ luxuria 2.469
Augusti ex pisce augurium 1.426
Augusti oculi quales 1.555
Augusta laurus 2.138
Auiaria turdorum apud veteres 2.214
Auiaria quis primus instituerit 1.500
Auiditatem in cibis facientia 2.444.447
Vide Appetentia.
Auiola quidam Consularis in rogo reuixit 1.336
Auium consideratio. Libro decimo per totum

Aues

Aues picta vua decepta 3.
336
Aues ne milium panicúmve tangant 2.308
Aues quomodo manu capi possint 2.386
Aues vbi cum hominibus pugnent 1.232.292.483.497
Aues cursum nauium dirigentes 1.248
Aues villaticæ qua ratione tutæ reddantur ab accipitre 2.566
Aues ne strangulentur 2.645
Aues animalium minimæ 1.
412
Aues nocte lucentes 1.498
Aues nouæ fabulosaq́; 1.498
Aues quo ordine ex ouo generentur 1.502
Aues omnes in pedes nascuntur 1.502
Aues quot diebus incubẽt 1.506
Aues quæ animal pariũt 1.507
Aues pleræque cur oculos appetant 1.556
Aues volucrésque omnes præter vespertilionem dentibus carent 1.560
Aues quæ sine pedibus 1.583
Aues quæ, & quando loquaciores 1.586
Aues vncos vngues habentes altiuolæ ferè sunt, exceptis nocturnis 1.474
Aues nocturnæ vngues habent vncos 1.472
Aues incognitæ 1.473
Aues quæ à cauda de ouo excant, & quare 1.473
Aues auspicijs aptæ 1.474
Aues quæ cœnis prohibitæ 1.
410 (569
Aues geminos sinus habentes 1.
Aues quæ quibus in locis non sint 1.483
Aues quædam voce coloréque mutato, aliæ fiunt 1.483
Aues dentatæ 1.466
Auis quæ omnium maxima 1.
473.478
Auis quæ sola à suo genere interimitur 1.470
Auium cantus quo compesci possit 3.351
Auium rex 1.374
Auium multarum nomina, naturáque 1.498
Auium generatio qualis, & oua qualia, & qualis coitus 1. 501.502
Auium quod membrum primum gignatur 1.502
Auium conceptus, & fœtuum numerus 1.505
Auiũ pedum differentiæ 1.585
Auium vngues quales 1.583
Auiũ digestio p genera 1.471
Auium inauspicatarum consideratio 1.471.472
Auiũ ex his quæ vncos vngues non habẽs hirundo sola carne

vescitur 1.481

Auium temporis differentia magna 1.482

Auium sermonis intellectus Melampodi à draconibus datus 1.499

Aues quæ perennes, quæ semestres 1.482

Auium cui cantus suauissimus 1.484

Auium fœtura tempora diuersa 1.486

Auium ingenia 1.487. 488. 493

Auium volatus incessúsque 1.492

Auium loquentium consideratio 1.494.495

Auium potus 1.497

Aulanius Euander statuarius 1.382

Auleticon calami genus 2.180 & 3.181

Aulos piscis 3.214.227

Aulus Posthumius Dictator apud Regillum lacum Latinos castris exuit 3.238

Aurata piscis 1.427. & 3.225

Aurata piscis medicina 3.199

Aurelius L. Consul quando 3.243

Auricularum consideratio 1.553

Auricularum indicia 1.558

Auricularum remedia 2.427 444. & 3 49

Aues animalium animi indices 1.363

Aures iumentorum animi indices 1.554

Auris ima memoriæ locus 1.581

Auris dextra Nemesi sacra 1.581

Aurem tangentes attestamur 1.581

Aurium animalium descriptio 1.553

Aurium mulierum ornamenta 1.553

Auribus vniones mulieres Romæ gestabant 1.442

Auribus homines corpora tota integentes 1.166.297

Auribus vbi quadrupedes omnes careant 1.279

Auribus lignum sonans 2.623

Aurem ingressa animalia quo extrahantur 3.13.110

Aurium sordes medentur morsui hominis 3.13

Auribus noxia 2.614.624

Aurium medicina 2. 407. 410. 414. 416. 423. 435. 438. 442. 445. 447. 450. 454. 499. & 2. 500. 505. 511. 523. 539. 545. 546. 550. 551. 564. 547. 575. 578. 579. 581. 582. 583. 586. 592. 596. 598. & 2. 604. 608. 612. 614. 617. 620. 631. 638. 639. 690. & 2. 706

706 & 2. 721. 741. 743. 747. & 3. 13. 20. 22. 48. 49. 50. 109. 120. 196. 197. 267. 368. 360. 440

Aurium medicina multiplex 3. 43. 109

Aurium surdarum medicina 2. 404. 659

Aurium vermiculos necantia 2. 437. 463. 465. 555. & 3. 20

Aurium ambustarum remedia 2. 580. 596

Aures purulentas sanantia 2. 600. 607. 608. 612. 621. 625. 633. 762. & 3. 183. 198. 303

Aurium grauitatem emendantia 2. 430. 433. 534. & 3. 49. 299. 304

Aurium sonitum sedantia 2. 413. 420. 442. 608

Auribus infantium medentia 2. 432

Aurum qui hominum soli oderunt 1. 263

Aurum quo poliatur 1. 413. 468

Aurum vbi à formicis eruatur custodiaturque 1. 547. & 3. 465

Aurum quo consumatur, ac eius venenum 3. 96

Aurum implexum crinibus 3. 231

Aurum exiguum apud Romanos 3. 238

Aurum mulieres pedibus gestabant 3. 239

Aurum in castris habere Spartacus vetuit 3. 241

Aurum igne proficit 3. 243

Aurum tribus modis inueniri & vbi 3. 245

Aurum fluminum optimum 3. 245

Aurum quanto labore effodiatur 3. 246

Aurum quo conglutinetur 3. 252

Aurum quod optimum 3. 254

Aurum argento viuo purgatur 3. 246

Aurum quo ligno inducitur 3. 328

Auri alumine purgari 3. 368

Aurum vestibus intexere à quibus inuentum 1. 402

Auri ingens copia vbi 1. 232. 244. 246. 253. 278. & 3. 242

Auri conflaturam quis repererit 1. 548

Auri sacra fames optimi cuiusque conuicijs proscissa 3. 229

Auri vsus in sacris 3. 238

Auri abusus 3. 241

Auri dilatatio in bracteas subtilissimas 3. 244

Auri proprietates 3. 243

Auri naturalis inuentio 3. 244

PP 3

Auro signare literas quando repertum 3.234
Auro repensum caput 3.241
Auro cuilibet, argentum inesse 3.249
Aureum delubrum vbi 3.455
Aureus nummus quando primùm Romæ percussus 3.240
Aurea corona septē pōdo 3.242
Aurearum bractearum differentia 3.244
Aurea statua prima quæ 3.249
Aurei currus 3.267
Aureæ compedes 3.267
Aurea felis vbi pro Deo colatur 1.275
Aurea corona gramineis posthabita 2.142.517
Aureum poculum quid apud medicos 2.626
Aurichalci, siue potiùs orichalci consideratio 3.272
Auri pigmentum quid 3.249.327.332
Auspicia à quo reperta 1.345
Auspicia soricum occentu soluuntur 1.410
Auspiciorum significationes corui intelligunt 1.472
Auster ventus qualis 1.38.40 41.& 2.349
Austri venti quibus noceant 2.207.& 2.349
Austro vento rupes sacra vbi 1.37
Austrinus vertex 1.57
Autorum nomina non supprimēda, in prologo totius operis
Autor grauis falsæ rei, pronum fidei lapsum parit 1.178
Autores in dubiis citandi 1.291.& 3.3
Autores in eadem sentētia sæpe dissident 2.321
Autorem quem sequi debeamus 1.87
Autoritas in quo summa 1.321
Autobulus pictor 3.358
Autolyci simulacrum 3.292
Autopyros panis genus 2.552
Autumnus an serenus futurus sit 2.354
Autumni initium quando 2.339.340.344
Auxiliares milites torquibus aureis donabantur 3.238
Axinomantia magicæ species 3.411
Axis fera 1.370
Axius Quintus Senator, eiusq; asinus ingentis pretij 1.394
Axungia consideratio, vsus, &c. 1.572
Azonax, Zoroastris præceptor 3.114

B

Babia vinum nobile 2.86
Babilius Romanus 2.359
Babylonia spina 2.66
Babylonia palma 2.217

Babylonis fertilitas 2.309.311
Babylonij quomodo segetes curent, & earum fertilitas 2.309
Babylonij de terra motu quid senserint 1.64
Babylonij syderum obseruationis repertores 1.342
Babylonica terra non gignit herbas 2.309
Babylonica vestes quales 1.402

Reliqua quære parte secunda.

Baccalia laurus 2.138
Baccarum consideratio 2.130.131.133
Baccarum natura eadem qua pomorum 2 134
Bacchar, & ex eo vnguentum 2.474
Baccharis medicina 2.501
Baccar, siue Baccaris quibusdam nardum rusticum appellatum 2.722.474
Bacchus vbi educatus 2.25
Bacchus primus coronam hederaceã sibi imposuit 2.143
Bacchus quandiu ante Alexandrum magnum 2.241
Bacchus cur ex femine Iouis natus credatur 1.247
Bacchus cantharis vsus 3.267
Bacchus à Mercurio nutritus 3.264
Bacchus cum elephãtis triumphum duxit 1.350
Bacchus qua repererit 1.342
Bacchi comites qui 3.381
Bacchi templum in Samo 1.365
Bacchi thyrsos, galeas, scuta, Thraces hedera ornãt 2.176
Bacchi nutrix Nysa vbi sepulta 1.198
Bacchi simulacrum 3 289.379.381.382
Bacchi patria 1.142
Bacchi sacris hedera adhibebatur apud Thraces 2.176
Bacchi imagines à varijs artificibus expressæ 3. 325.337.339.345.349.553
Baccharum effigies sculpta 3.268
Bacchica hedera 2.177
Bacchi pisces 1.428
Bactrianorũ smaragdi 3.444
Bactris frumenti grana mira magnitudinis 5.288
Batica regio tritici fertilissima 2.293
Batica oleum quale 2. 107
Batica olea arborum maxima & vberrima 2.125
Bagoi, id est, Spadones 2. 47
Baiana fossa à Nerone facta 2.
Baiana aqua quales 2.154.184
Balaninum oleum quale 2.40.581
Balanus piscis 3.225
Balani palmularũ genus 2.48
Balani Sardiani qui 2.129

Balanites gemma 2.465
Balatum pecori quid concitet 2.440
Balaustina vestes unde dicta 2.63
Balaustium Punici mali flos 2.63
Balaustium quid 2.577
Balbus L. Consul 2.69
Balbus Cornelius quis, & eius consulatus 1.326
Balbus Cornelius Garamantes superat 1.185
Balearica vua 2.86
Balanarum piscium consideratio, natura, magnitudo, loca 1.413.414.415
Balænis branchia non sunt 1.417
Balana pilo vestiuntur 1.423
Balanarum cum orcis pugna 1.415
Balanarum ora in frontibus 1.416
Balana summa aqua natantes, in sublime nimbos efflãt 1.416
Balana qualiter spirent 1.417
Balana musculus piscis iter dirigit 1.462
Bolis herba qualis 2.653
Ballista à quo reperta 1.345
Ballotes herba consideratio 2.749
Balnea aqua calida, sulphurata, nitrosa, earumque medicina 3.169
Balnearum plurium consideratio 3.154 169
Balnearum æstus quo arcetur 3.163
Balnearum pensilium inuentum 1.458
Balnearum damnatio 3.169
Balnea Agrippæ gratuita 3.405
Balsami consideratio 2.32
Balsamum vbi terrarum Iudææ concessum 2.32.174
Balsami olei natura & medicina 2.113.582
Balsamides casia genus 2.28
Balux quid 3.248
Banchus piscis 3.225
Banchis piscis medicinæ 3.207
Bannanica vua 2.78
Barba & pubes quomodo enascens prohibeatur 2.510. & 3.125 122
Barba Iouis arboris genus 2.159
Barbata aquilarũ genus 1.466
Barbari faciem forma gratia pingunt 2.515
Barbarica pyra 2.119
Baraptenus gemma 3.465
Basaltes marmor 3.388
Basanites lapis 3.415
Basilicon nucis genus 2.128
Basilica vua 2.76
Basilisci serpentis descriptio 1.378

Basilisci solo aspectu hominem necant 3.42
Bassus Lecanius quis 2.695
Batis herba qualis 2.489.511
Batis herba medicina 2.511
Batis piscis 3.225. *& medicina* 3.267
Batos cynos rubi genus 2.632
Batrachus piscis 3.225
Batrachi statuarij opera 3.384
Batrachion herba qua 2.692 762
Batrachij herba medicina 2. 733
Batrachites gemma 3.465
Batti simulacrum 3.290.295
Battiades qui 3.319
Bdellium arbor, & lacryma, 2.12. *quomodo adulteretur ibid.*
Beatissimi qui à dijs iudicati 1.330
Bebius M. Consul 2.57
Bebij Pamphili interitus 1.339
Bebriacenses aues 1.498
Bechion herba qua 2.701
Bedas statuarius 3 289.290
Belga quibus nauium commissuras ferruminent 2.179
Belgica prouincia lapis serra sectilis 3.415
Bellona ædes 3.321
Bellicarum artium inuentores Phœnices 1.196
Bellicorum instrumentorum inuentores 1.344
Bellorum expertes homines 1, 88
Belone piscis 3.225
Belonæ partus 1.457
Belus rex sideralis scientia inuentor 1.259
Beli oculus gemma, à quo dicta, & cur sacra 3. 465. 468
Bellua marina maxima 1.412. 413
Bellua maxima in terra pascentes 1.413
Beneficium Deus secundum Democritum 1.4
Beneficiorum gratitudo 2.275
Beneuenti salsamenta omnia recentiora efficiuntur 3.193
Berenices crinis sidus cæleste 1.59
Berenices regina lapis 3.455
Beryllorum lapidum consideratio 3.446
Berytium vinum 2.87
Berytia vua quomodo seruetur 2.122
Berosi astrologi laus, statuaq; 1 322
Bestia hominibus interdum prudentiores 3.448
Bestia leonis adipe fugantur 3. 26
Bestiæ qualiter hominem fugiant 3.64
Bestiarum morsus remedium 3.681

Bestia cuius rei suffitu euocentur 3.471
Bestiola corpori innascentes quomodo necentur 2.432
Beta consideratio, genera, natura 2.390
Beta medicina 2.420
Beta syluestris, & ex ea medicina ibid.
Beta semina non omnia eodē, quo sata sunt anno enasci 2.387
Beta satio, cura, vsus, &c. 2.390
Beta folijs vino sapor restituitur 2.391
Beta aqua salsa prosunt 2.401 *& inde*
Betam appositam non degustasse religio est 2.390
Beterrarum vina 2.85
Betonica herba. Vide Vetonica
Betuli gemma 3.462
Betulla arbor qualis, quémque locum amet 2.159
Betulla apta scutis 2.191
Betulla ligaminibus apta 2.183
Bion vinum, & eius septem genera 2.88
Bion vinum, & ex eo medicina 2.573
Bibendi irritamenta 2.102
Bibendi causa venena præsumuntur 2.102
Bibendi gratia niues, & glacies seruantur 2.371
Bibendo quidam gloriam quærunt 2.103
Bibere ante cibum quando institutum 2.103
Bibunt homines soli non sitientes 2.570
Bibliotheca quæ in orbe nobilissima 1.320.321
Bibliotheca Romæ à quo dicata 3.321
Bibliotheca plures vbi ibid.
Bibliothecis imagines illustrium virorum ponebantur 3.320
Bibliotheca Pollionis Asinij Romæ 1.320
Biferæ arbores 2.169.315
Bigas quis primus iunxerit 1.345
Biga in nummis signata 3.240
Bigati nummi ibid.
Bilis morbus 1.567
Bilem augentia 2.545
Bilis remedia 2.409.423.433.460.498.510.512.523.528.530.537.551.583.594.610.615.635.660.663.703.704.707.798.709.710.711.712.742.744.747.753.754.758.764.769. *&* 3.170.212
Bimammiæ vuæ quales 2.79
Biremi quis primus vsus sit 1.346

Bisontes

Bisontes feræ quales 1.360
Bisuntis feræ in medicinis vsus 3.45
Bissinum linum, & eius ingẽs pretium 2.363
Byssini tingendi ratio 1.450
Bithynia fungos venales mittit 2.541
Reliqua quære parte secunda.
Bituminis consideratio 1.81.
Bitumen calcis vsum præbet 1.82
Bitumen ad lucernarum lumina 1.81
Bitumen Iudeæ quales 1.306 & 3.24.356
Bituminis fons vbi 1.275
Bituminis probatio 3.367
Bituminis effectus, ac vis ibid.
Bitumina statuæ tinguntur ibidem
Bitumine ferrum clauíque tinguntur ibidem
Bitumen quibus in locis proueniat 3 366
Byturi animalia vites rodentia 3.152
Bysacij Africæ campus fertilissimus 2.212.293
Blapsigonia apum morbus 1.535
Blattaria herba qualis 2.677
Blattæ quomodo in vnum contrahantur 2.443.677
Blattarum consideratio, natura genera, & medicina 1.544.& 3.311
Blechnon herba 2.753
Blechnon quid 2.440
Blitì natura, vitia. medicina, conuicia 2.462
Boa serpens vnde dicta 1.360
Boa morbus vnde dictus 3.68
Boa morbus, & eius curatio 2.616.734
Boarium forum 3 280
Boario in foro statua fuit Herculis triumphalis ibid.
Boario in foro Gracus & Græca defossi 3.6.
Boarium forum Romæ à boue æreo dictum 3.273
Bocchus historicus 2.193
Bocchi regis sæuitia 1.353
Bœotiorum aduersus Lacedæmonios victoria 1.476
Bœotiæ fines Atticæ perdices non transuolant 1.484
Boethus sculptor 3.268
Bolbiton quid 3.65
Boletorum natura, venenum & 2.540 (proueniunt 2.148
Boleti circa arborum radices
Boleti veneni remedia
Quære Fungarum veneni remedia.
Boletus vnde venenum trahat 2.540
Boletorum ætas dierum septem 2.541
Bolides, cæli faces 1.29
Bolyte lychnidis radix tinsfua

vsus 2.511
Bola gemma 3.466
Bombyx Coa qualis 1.538
Bombycum vermium consideratio 1.538
Bombycina vestis, à quo reperta 1.538
Bombylius vermis qualis 1.538
Bonasus fera 1.360
Bononiæ fluuius Rhenus calamorum optimorum ferax 2.180
Bootes cæli signum 1.35
Bopyrgus piscis 3.227
Borea vento flante agricolis quid agendum, & à quo cauendum 2.350
Boreas ventus 1.39
Borea gemma 3.457
Borsycites gemma 3.476
Bos piscis 1.432
Bostrychites gemma 3.465
Botanismos quid 2.310
Botyris cadmiæ genus 3.297
Botryon medicamentum 3.14
Botrys herba quæ 2.668.742.749
Botrytes gemma 3.465
Boum consideratio, natura, diuersitas, pretium 1.397
Bouis capiti mirum lapillum inesse 3.150
Boum honor apud veteres 2.273
Boum effigies æris nota 2.273
Boum pabulis quæ frondes aptissimæ 2.556.580
Boues araturi quomodo iungendi 2.312
Boues quas herbas maximè expetunt 2.316
Boues futura præsagiunt 2.357
Boum fimum vtile aluearijs 2.488
Boum scabies quomodo curetur 2.514
Boum medicina 2.639
Boum vngulæ attritæ quomodo curentur 1.551
Boum bis mutantur dentes 1.561
Boues grauidæ non nisi dextro vuluæ sinu fœtum gerunt 1.571
Boum morbi remedia 2.412.627.& 3.153
Bouis lac quale 3.36.37.45
Boues Lucæ quæ 1.353
Boues Indici quales 1.359.370.397
Boum ætas, quomodo pascuntur, & quo pinguescant: eorum domitura, & apud priscos cura 1.398
Boues occidere à priscis prohibitum 1.398
Bouem locutum aliquando 1.399
Bouis Apis consideratio 1.399
Bouem quis primus occideris 1.347

Boue ardre à quo inuentum 1.344
Bouis in medicinis vsus 3.50.53.55.56.61.150
Box piscis 3.225
Brabyla herba qua 2.749
Brachiorum consideratio 1.580
Branche Gallia far 2.285
Branchia quibus piscibus insunt 2.416.417.430
Brasica corrumpitur in dolio vini sapor 2.391
Brasica consideratio, laus, genera, &c. 2.391
Brasica toto seritur ac metitur anno 2.391
Brasica genera plura 2.392
Brasica veteris semen in rapam vertitur 2.400
Brasica laus, & medicina à scriptoribus pluribus celebrata 2.422
Brasica species tres 2.422
Brasica inimica vino, vitibúsque 2.423 425
Brasica vsus 2.426
Brasica noxa 1.425
Brasica vbi non edatur 2.425
Brasica syluestris medicina 2.425
Brasica vires mira ibidem
Brasica marina qualis 2.426
Brasica & vitis inimica 2.602
Brasica & cyclaminis inimicitia 2.602
Brathy, id est, Sabina herba 2.627
Brechmasis quid 2.10
Breuis vitæ homines 1.280
Breuitate vitæ nihil melius 1.335
Brya frutex 2.64
Brileti cerui quaternos habent renes 1.570
Brileti lepores bina habent iocinera 1.567
Bryonia fruticis descriptio & medicina 2.619
Bryon, eiúsque oleum in vnguentorum vsu 2.36
Bryon herba qualis, & medicina 2.609.749
Britannia terram marga stercorat 2.212
Britanni quo digito gestent annulos 3.234
Britanni glasto suas coniuges pingunt 2.515
Britannia electrum 4.435
Britannia magicam exercere consueta 3.117
Britannica herba qualis 2.654.674
Brocci vnde dicti 2.559
Bromos frugis genus 2.293
Bromi herba descriptio, & ex ea medicina 2.158
Brontia gemma 3.466.472
Brontis imago, Apellis opus 3.344
Brumale tempus, eiúsque tranquillitas 1.40

Brumalis circulus 1.59
Brumales dies hyemen futura ostendunt 2.326
Brumæ initium quando 2.323
Bruscum tuber 2.157
Bruta arbor 2.24
Brutia pix optima 2.113.153
Bruta sunt quibus cor durum riget 1.565
Brutorum arma 2.270
Brutis tempus pariendi statutum 1.299
Brutus L. Cõsul primus 3.402
Brutus L. apud Delphos terram exosculatur ex responso oraculi 2.139. & inde
Bruti Philippensis erga pueri signum æneum amor 3.293
Bruti Callaici templum 3.380
Bubali animalia 1.360
Bubetij ludi qui, & unde dicti 2.273
Bubonum herba quæ 2.744
Bubonis auis cõsideratio 1.472
Bubonis in medicinis usus 3.96. 108.128.139
Bubonum aures quales 1.554
Bubonis cordis in magia usus 3.96
Bubula cunila herba medicina 2.674
Bubalo qualis pulmo 1.570
Bubulæ carnes quomodo facilè percoquantur 2.591
Bubulum femur herba quæ 2. 744
Bubulum fel lycium medicamentum adulterat 2.11
Bubula lĩgua herba usus 2.230
Bucardia gemma 3.465
Bucca quid in homine 1.558
Buccinũ cõchylij genus 1.447
Buccuniatis uua 2.78
Bucephalus Alexandri Magni equus 1.247.391
Buceras herba 2.647
Buceros, id est, fœnum græcum 2.476
Bucolicon herba quæ 2.657
Buglossos herba 2.670
Buglossi medicina 2.723
Bularchi pictoris mira tabula 1.324. & 3.533
Bulbi quando effodiẽdi & ubi sponte nascuntur 2.381
Bulbines herbæ descriptio, & ex ea medicina 2.428
Bulbine bulbi genus 2.381
Bulborũ medicina 2.427.428
Bulborum syluestrium consideratio 2.483
Bulborum consideratio, & genera plura 2.380
Bulborum maturitas quo signo noscatur 2.381
Bulbi genus, ex quo mapalia & uestes fiunt 2.365
Buleuterion quid 3.400
Bulla aurea cui primùm donata & quorũ gestamen 3.230
Bumasti uuæ quales 2.79
Bumelia fraxinus 2.155

Bunion napi genus 2.408
Bupalus sculptor 3.376
Buphthalmos herba 2.670. 689
Bupleuron herba, eiúsque medicinæ 2.536.749
Buprestis herbæ consideratio, & medicina 2.536
Buprestis vermis qualis, & vnde dictus 3.122
Buprestis veneni remedia 2. 567. 575. 579. 581. & 3.22. 37.122
Busclini herba medicina 2.431
Buteones aues 1.585
Buteo accipitris genus, & familia ab eo cognominata 1.469 499
Buthyrei statuarij opera 3.292
Butyri consideratio, vsus, medicinæ 1.578. & 3.38
Butyrū olei vim habere 1.578
Buxi arboris consideratio, & genera, & vbi plurima 2.158
Buxi folia qualia 2.163
Buxi semen carthegon dicitur 2.170
Buxus & ebenus grauissima, & spissißima arborum 2.190

CAburæ fontis mira natura 3.162
Cacalia herba vsus, & medicina 2.682 701.735
Cachlaeba 2.670
Cachrys rosmarini semen 2. 626.627
Cachrys quid 2.714
Cachrys pilula quam vim habeat in medicina 2.148
Cacoethes morbus & remedia 2.551.555.583.603.622.766. & 3.68.145.220
Cactos herba 2.482
Cadauera recentia merguntur vetustiora fluitant 1.80
Cadauera virorum supina, mulierum prona fluitant 1.309
Cadauera vbi medicata afferuentur 1.565. (2.199
Cadytas herba in Syria qualis
Cadmia quid 3.261
Cadmia faciēda retro. genera, & medicina 3.297.
Cadmia vbi optima 3.298
Cadmiæ effectus qui 3.298
Cadmus solutæ orationis inuentor 1.210 (attulerit 1.342
Cadmus in Græciā quas literas
Cadmi inuenta 2.343
Cadmi patria 1.210
Cadmi imago Antiphili opus 3.349
Caduceo cur serpētes additi 3. 389
Cadurci populi ex lino vela texunt 2.360
Cacias ventus 1.39.41
Cæcilia Caia qua 1.402
Cæciliana lactuca genus 2.389
Cæciliana cerasa 2.131

Cæcelij T. fortitudo 1.316
Cæcitas quo pacto tollatur, 1.376.557
Cæcitate diuturna multi liberati 2.557
Cæcubi vini generositas 2.84
Cæcubum vinum quale 2.568
Cædendæ quando arbores 2.186
Cædendæ materiæ tempus 2.347
Cæduæ arbores quæ 2.238
Cælatores imaginum clari recensentur 3.284 & deinceps
Cælaturæ mirabiles describuntur 3.267. & inde
Cælius Tubero à rege reuixit 1.336
Cælius Senator 1.388
Cælius Rufus orator 2.334
Cæli consideratio, magnitudo, æternitas, continentia, mensura, forma, & motus 1.2
Cælorum ob motum sonitus cõcentúsq; 3e 1.2
Cælum à quo primùm descriptum 1.8. & inde
Cælo animalium omnium impressæ effigies & rerum omnium semina 1.3
Cælum unde dictum 1.3
Cælo quæ nobiscum societas 1.8
Cæli signa duodecim à quo primùm obseruata 1.8
Cæli faces 1.29
Cœli colores 1.30
Cœli species sanguinei coloris visa 1.26
Cœli flamma 1.30
Cœli versicolores & repentini circuli 1.30
Cœli ostentum 1.31
Cœlum pro aere 1.32
Cœli in terra influxus 1.34
Cœlum animaliũ effigies quot habeat 1.35
Cœlum in partes sedecim diuiditur 1.46
Cœlum ardere sæpe visum 1.48
Cœli proprietas quibusdam in locis peculiaris 1.50
Cœli cui regioni arbores opponendæ 2.204
Cœlum quod arbusta spectare debeant 2.206
Cœli & terræ ad arbores societas 2.207
Cœlum terræ parere quidam cogunt 2.207
Cœlo constat operis facultas 2.312
Cœlo maximè agriculturam constare 2.320
Cœli cum terra societas à Democrito primùm deprehensa 2.335
Cœlum spectare quomodo inducti homines 2.559
Cœli violentia quomodo auertatur 3.22

Cælestium obseruationes à quibus inuenta 1.14

Cælestium corporum motus cur dissimiles 1.17

Cælestibus natura æterna 1.8

Cælestium potentia ad terram pertinet 1.8

Cælestium distantia non inuestiganda 1.25

Cælestium cognitio multis modis haberi potest 2.334

Cæmenta quo ferrumine componantur 3.419

Cæpas Ægyptij pro dijs colunt 2.382

Cæparum plura genera, odor, sapores, quæ optima, quo tēpore serantur, vbi optimè seruentur, quo pacto serenda, semen quando colligendum 2.382.383.384

Cæpæ quo pacto seruandæ 2.385

Cæpæ syluestres nullæ 2.413

Cæparum medicina & noxa 2.413

Cæpæ somnum conciliant 2.413

Cæpis nuces aduersantur 2.596

Cærefolium herba, eiúsque natura 2.398

Cærulei pigmenti consideratio 3.68.69

Cæruleus fons Romæ 3.403

Cæsaris ciuile bellum quæ prodigia præcesserint 2.263

Cæsar quo anno Censor 2.43

Cæsar L. Censor quando, eiúsque edictum 2.92

Cæsaris Iulij munus gladiatorium 2.125.364

Cæsar Dictator tabulas duas, Aiacem, & Medeam, in templo Veneris Genetricis dicauit 1.323. & 3.325

Cæsar Iulius vino Mamertino primus authoritatem dedit 2.85

Cæsarum villa vbi 2.139

Cæsares triumphātes qua lauro soleant coronari 2.139

Cæsari forum Romæ 2.197.363

Cæsar annum ad Solis cursum redegit 2.321

Cæsaris de singulorum syderū ortu & occasu sententia 2.326

Cæsar Idus Martias ferales sibi annotauit 2.327

Cæsar dictator forum Romæ totum, ac sacram viam carbasinis velis texit 2.363

Cæsarum ianitrix laurus 2.137

Cæsar Dictator Peloponnesum insulam tentauit efficere 2.138

Cæsar Ptolemæum perimit 1.178

Cæsar Ædemonem Ptolemæi

libertum in extremā vſque Mauritaniam perſequitur 1.178

Cæſar C. Triarium vbi ſuperet 1.226

Cæſar Caius Auguſti filius 1.56.270.& 2.17.& 3.191

Cæſaris exercitus in Pharſalia famem ſenſit 2.698

Cæſaris ædilitas, & ludorum apparatus 3 242

Cæſar ærarium ſpoliat 3.243

Cæſaris Dictatoris ſtatua loricata 3.276

Cæſaris Iulij templum, & curia 3.326.343

Cæſaris domus incenſa 3.341

Cæſaris ſtatua marmorea 3.388

Cæſaris in portu Alexandriæ templum 3.392

Cæſaris Dictatoris opus, Circus maximus 3.4?0

Cæſaris Caij aquæductus 3.405

Cæſar Dictator vbi Pompeiū vicerit 3.426

Cæſar Dictator ſex dactyliothecas Veneri Genitrici conſecrauit 3.430

Cæſaris Dictatoris ſpectacula 1.355

Cæſaris tertius Conſulatus 1.355

Cæſaris Dictatoris mirus equus 1 392

Cæſaris thorax ex margaritis dicatum Veneri Genitrici 1.443

Cæſaris piſcina 1 458.514

Cæſaris triumphalis cœna 1.459

Cæſari Dictatori ſacrificanti bis in extis defuit cor 1.565

Cæſar inimicorum literas ne lectas quidem concremauit 1.314

Cæſar Dictator Ciceronis hoſtis

Cæſaris dictatoris pater qua morte extinctus 1.319

Cæſaris Dictatoris ex vehiculo caſus, & eius ne iterum caderet, incantatio 3.8

Cæſaris in villis piſces è manu hominis veſcebantur 3.192

Cæſaris ciuili bello cometes viſus 1.28

Cæſaris anima in deorum numerum recepta 1.28

Cæſaris crinita ſtella quando viſa 1 28

Cæſare Dictatore occiſo anno toto Sol palluit 1.30

Cæſaris honos ſtella 1.26

Cæſaris Dictatoris geſta præcipua breui compendio 1.313 316

Cæſar Dictator ſimul ſcribere, legere, dictare, audire ſolitus 1.314

Cæſar dictator ſignis collatis quinquagies dimicauit 1.314

Ca-

Cæsaris Dictatoris ductu quot hominum millia occisa 1. 314. *& eius insignis clementia & magnanimitas ibid.*
Cæsarianorum militum carmē iocul are de lapsana 2.393
Cæsarum primus unde dictus 1.302
Cæsones unde dicti 1.302
Cæsonia Caÿ imperatoris uxor 1.300
Caia Cæcilia, quæ & Tanaquil 1.402
Caia Vestalis statua 3.278
Caius Valerius Consul 2.367
Caius Sentius Prætor 2.93
Caius Porcius consul 1.47
Caius Imperator obeliscum in circo Vaticano statuit 2.189
Caÿ principis luxus in unguentis 2 42
Caÿ principis luxus in ædificÿs 3.492
Caÿ principis mirum de platano 2.5
Caius Cæsar Augusti filius 1. 56. 270. 444. *&* 2. 17. *&* 3.191
Caius princeps decuriam quintam iudicum adiecit 3.237
Caÿ principis ludi 3.242
Caius princeps auri auidissimus 3.248
Caius princeps socculos induebat è margaritis 3.341
Caÿ principis matrona Lollia Paulina smaragdis margaritisque operta 1 443
Caÿ principis oculi quales 1. 555
Caÿ principis in ludo gladiatores duo ad nullam comminationem conniuentes 1.555
Caio principi immolanti securis defuit in exitu 1.566
Caÿ principis consulatus & interitus 1.566
Caÿ principis nauis ab echeneide pisce retenta, & eiusdem Caÿ in urbe interitus 3.1 9
Caÿ principis mater Agrippina 1.301
Caius princeps generis humani fax 1.301
Calaces pictor 1.349
Calamidis statuarÿ opera, 3. 284. 290. 383
Calamites ranæ genus 3.206. 219. 223
Calamochnus quid 3.224
Calamus odoratus 2. 30. 54
Calami oleum 2.113
Calami in medicinis usus 3. 224
Calamorum aquaticorum consideratio 2.179
Calamorum Ægyptiorum usus 2.179
Calamorū coma lectos implet

vlce pluma 2.179
Calamis Orientis populi bella conficiunt 2.179
Calamorum armis quæ gentes victæ 2.179
Calamorum differentiæ plures & qui apti fistulis 2.180
Calathiana viola qualis 2.474
Calchas Lucanos subegit 1.118
Calciamenta Aßij lapidis sarcophagis illata vertuntur in lapides 3.408
Calciantes se quidam repentè mortui 1.339
Calcifraga herba quæ 2.753
Calcosthenes imaginum fictor 3.360
Calculi in vesica nascentes 1.571
Calculorum cruciatus asperrimus 3.655
Calculorum remedia 2.409. 428. 430. 448. 457. 462. 464. 497. 501. 511. 512. 522. 530. 532. 532. 537 538. 539. 555. 595. 597. 601. 605. 630. 631. 646. 713. 714. 715. 716. 742. 753. 759. 765. & 3. 59. 86. 131.157.194. 214.411.440. 474
Calculis Thraces dies notabant 1.325
Calena vina 2.85
Calenus vates 3.7
Caligines oculorum quo tollantur 2.434
Calypso pictrix 3.357
Calypsos imago, Niciæ opus 2.553
Calla herba descriptio 2.749
Callinas gemma 3.466
Callicis gemma 3.465
Callaria piscis 1. 428. & 3. 225
Callias Atheniensis 3.257
Cállias statuarius 3.293
Calliblephara quibus ex rebus conficiantur 2. 499. 583. & 3.47.371
Callicia herba qualis 2.640
Callicles statuarius 3.294
Callicles pictor 3.349
Callicrates statuarius 1.312. & 3.385
Calliganon herba 2.762
Callimachus pictor 3.295
Callimachus medicus 2.469
Callimachus dux Atheniensium 3.334
Callimus lapis 3.413
Callion herba quæ 2.512
Callionymus piscis 3.225
Callionymi piscis medicinæ 3.205.207
Callippus scriptor 2.345
Callisthenes historicus 2.383
Callistratus statuarius 3.285
Callistruthiæ ficus quales 2.123
Callistus libertus ditißimus 3.263.389

Callitriches feræ quales 1.408
Callitrix, siue callitricha, siue callitrichon herba, eiúsque vsus & medicina 2.532. 682.715.731
Callixenus statuarius 3.285
Callon statuarius 3.284
Callorum corporis remedia 2. 507.549.552. 616.624.& 3.84.220.303.311
Calor olei causa 2.108
Calorem inducentia, facientiáque 2.581.590.597.616. 723
Calorem sedãtia, tollentiáque 2.439.573
Calphurnius Bestia aconito vxores peremit 2.736
Calphurnius Flamma corona graminea donatus 2.518
Calphurnij annulus 3.233
Caltha violæ genus 2.474
Calua quædam animalium naturaliter 1.552
Caluitium homini proprium 1. 552
Caluus orator quo nocturnam pollutionem represserit 3.314
Calx aqua accenditur 3.253
Calcis consideratio 3.419
Calce agros gentes quædam stercorant 2.214
Calce vina condiunt Afri 2. 93.& 3.417
Calcis in medicina magnus vsus 3.420
Calcis natura qualis ibid.
Calci oleum solum miscetur 2. 602
Cambyses rex obelisco pepercit qui vrbi non pepercerat 3.391
Camelopardalis animal quando primùm Romæ visum 1. 368
Camelorum consideratio 1.368 560
Camelorum vsus in prælijs 1. 368
Cameli partium in medicinis vsus 3.27
Cameli quot annis viuant 1. 368
Cameli quot mensibus ferant vterum 1.510
Cameli lac quale 1. 578.& 3.26
Camelorum cum equis inimicitia 1.368
Camelos ne asili, id est tabani lædant 3.191
Cameli fel non habent 1. 567
Camera vitrea nouitium inuentum 3.423
Camillus quantum auri in Iouis Capitolini solio condiderit 3.232
Camillus minio illitus triumphauit 3.257
Camillo quid crimini Caruilius obiecerit 3.275
Camilli domus ostia habuit æ-

rata 3.275
Camilli statua 3.277
Cammaros herba 2.738
Cammarus piscis 3.226
Camœnarum æ'es 3 276
Campaniæ vitium magnitudo 2.726
Campaniæ vua qualis 2.77
Campaniæ siligo 2.290
Campania ex milio pultem candidam facit 2.294
Campaniæ campus laudatissimus 1.296
Campaniæ fertilitas 1. 100. 106 & 2.296
Campaniæ terra pulla 2.298
Campana rosa 2.471

Reliqua quære parte secunda.

Campaspe Alexandri amica Apelli data 3.342
Canachus statuarius 3. 265. 291
Canachi statuarij opera 3.304
Canalicium, vel canaliense aurum quod 3.246
Canaria herba quæ 2.672
Canarium augurium quo tempore fieri consueuerit 2. 274
Cancamum vnde aduehatur 2.29
Cancrorum consideratio & vita pedes, & marium à fœminis differentia: multitudo incessus 1.438. *coitus* 3. 455. *oculi* 1. 557. *genera* 3. 225 *pugna* 1.438
Cancri tergora exuunt 1.437
Cancri scorpionum ictibus medentur 1.376.438
Cancros in scorpiones transfigurari 1.438
Cancrorum in medicinis vsus 3. 202. 208. 210. 217. 218. 220 221
Cancri oculi ad quid vtiles 3. 207
Candace regina vbi regnarit 1.277
Candaules rex Bularchi tabulam auro rependit 1.324
Candaules quando obierit 3. 333
Candelabrorum consideratio 3. 274
Candelabrorum pretia 3.274
Canephoros ex marmore, Scopæ opus 3.380
Cania vrticæ genus 2.491
Canities homini & equo peculiaris 1.552
Cani à pueritia vbi 1.292
Canities præpostera 1.297
Canicula stella, Procyon Græcè dicta 2.334
Caniculæ stellæ miri in hac inferiora effectus 1. 34.40. & 2 96
Canis stella ortu vina mutantur 2.97
Canis stella ortu ligna cadenda

da 2.187
Canis stellæ occasus 2.330.348
Canis signi exortus 1.34.335
Canis signi exortum maria sentiunt & terra 2.335
Canis signi veneratio ibidem
Caniculæ pisces 3.208
Caniculæ pisces vrinantes maximè infestant sua copia 1.453 & 2.69
Caniculæ piscis medicina 3.208
Canum descriptio, natura, & erga dominos fides 1.388.509
Canis cum elephanto pugna 1.390
Canum miracula plura 1.388
Canum in bellis vsus vbi 1.383
Canes soli dominos nouere 1.389
Canes soli nomina noscunt sua 1.389
Canum impetus & sæuitia quomitigetur 1.389. & 3.201
Canes ex tigribus concipiunt 1.389
Canes è lupis concipiunt 1.390
Canes insignes dono Alexandro Magno dati 1.390
Canum partus & generatio & inde 1.390
anum rabies quando pestifera 1.391
Canis locutus aliquando 1.398
Canes Melitæi quales 1.134
Canes quæ loca non intrent 1.269 474
Canes vbi pro regibus habeantur 1.279
Canum magnorum copia vbi 1.282
Canes Indici cæteris grandiores 1.294
Canum genera plura 1.509
Canum generatio ibid.
Canum prodigia 1.510
Canes quandiu viuant ibid.
Canes quibus infestentur 1.549
Canes degeneres sub aluum caudas reflectunt 1.585
Canum impetus quo cohibetur 3.221
Canes quando maximè in rabiem agantur 1.34
Canis mordens lapidem, Prouerbium 3.102
Canis rabidi morsus remedium quomodo repertum 2.654
Canis rabidus quem momorderit, aquam, & potum omnem pauet 2.653
Canes qua herba se purgent 2.972
Canis malignitas, & inuidia 2.672
Canibus ne cauda crescat 1.398
Canes quos non allatrent 2.681 & 3.29.101.152

Canis mira pictura 3.346
Canes quo rabidi fiant 1 306
Canes ne rabidi fiant 1. 391. & 2.625. & 3.23.101
Canum scabiei remedia 3.68
Canum annua apud Romanos supplicia 3.40
Canis in placandis numinibus pro hostia immolabatur 3. 40
Canes fugantia 3.101.136
Canes quo cibo necentur 2.425 429.527.626
Canibus maximè inimicum 3. 254
Canis adhuc lactens olim in ciborum delicijs habitus 3. 90
Canis, serpentísve dente qui aliquando fuerit læsus, interuentu suo vulneratorum malum aggrauat 3.11
Canis vrina irrigata herba, & sine ferro euulsa, luxatis medetur 2.644
Canum vermes, id est ricini, quo necentur 2.528
Canis mirum simulacrum 3. 282
Canis partium in medicinis vsus 2. 662. & 3. 90.100. 119. 127. 128. 132. 135. 141. 149
Canis rabidi morsus remedia 1.391. & 2.406. 413. 415. 425. 427. 430. 434. 461. 464. 503. 505. 524. 542. 543. 561. 573. 576. 588. 591. 595. 596. 625. 636. 654. 681. 749. & 3. 5. 14. 20. 24. 30. 44. 83. 100. 202. 213. 255. 310
Canina capita habentes homines 1.280
Cannabis consideratio, & ex ea medicina 2.464
Cannabis genituram virorum extinguit 2 464
Cannabis aquam coagulat 2. 464
Cannabis natura, vsus, satio, euulsio 2 399
Cannabis ingens altitudo ibid.
Cannensis clades Romanorum 2.125
Canon simulacrum, Polycleti opus 3.286
Canopus sidus in Italia non cōspicitur 1.58
Cantabrica herba cuiusmodi & vnde dicta 2. 671.675
Cantharidum vermium consideratio 3.99
Cantharides Catoni Vticensi obiecta sunt, quòd eas vendidisset 3.100
Cantharides quo fugentur 3. 23
Cantharides ex qua gignantur materia 1.549
Cantharidum in medicinis vsus 3.104 133

Cantharidū veneni remedia 2.434.455.566.575.579.581.& 3.37.45.95
Cantharites, vini transmarini genus 2.87
Cantharoletrus locus, & vnde dictus 1.544
Cantharus statuarius 3.293
Cantharus piscis 3.225
Cantharis Bacchus, & Marius C. vsi sunt 3.267
Cantharis vermis frumenta erodens 2.306
Cantherinum lapathum 2.457
Capanes imago, Taurisci opus 3.357
Capella cælestis signi ortus 2.330.345
Caper piscis 1.586
Capillata lotos, antiquissima Romæ, & vnde dicta 2.197
Capillus virginum vestalium quò soleat deferri ibidem
Capillus vbi probro existimetur 1.233
Capillorum consideratio 1.552
Capillis quæ gens careat 1.552
Capillorum defluuium in mulieribus & spadonibus rarū 1.552
Capillus puerorum primus podagræ dolorem lenit 3.14
Capillus virorum canis morsibus medetur 3.14
Capilli muliebres adusti nidore suo serpentes fugant 3.21
Capilli ne canescant 3.149
Capillorum vermes perimentia 3.170.183.369
Capillos quæ crispos faciant 2.532.533.609.& 3.27.96
Capillum certis Lunæ diebus contrectari, capitis doloribus conducit 3.10
Capilli quando tondendi 2.188
Capillos inficientia 2.184.415.455.532.592.653.613.625.629 632.734.& 3.731
Capillos demigrantia 2.556.584.599.600.604.605.622.735.748.& 3.104.105
Capillos quæ rufos efficiant 2.123.576.582
Capillum flauum quæ faciant 1.64.& 2.735
Capillorum diuersitas in regionibus calidis & frigidis 1.64
Capilli ne defluant 1.384.& 2.410.424.532.600.603.682.706.740.768.& 3.10.40.46.47.103
Capillos nutrientia 2.537.580.596.636.682.768
Capistrandi boues inter arbores vitésue arantes 2.312
Capito Oppius vir Prætorius scirrho infestatus 1.306
Capitolium obsessum à Gallis seruatur à Manlio Capitolino 1.317

- institutum 3.19
Capitis dolorem facientia & capiti dolenti contraria 2. 465. 500. 554. 556. 562. 563. 567. 577. 596. 658. & 3.37
Capitis doloris remedia 2.414 420. 422. 431. 433. 434. 437. 438. 439. 440.446. 447. 448. 450. 453. 461. 499. 501. 505. 509. 531. 532. 542. 549. 560 561. 564. 579. 580. 581. 582. 592. 595. 597. 598. 599. 601. 605. 608 609. 613. 618. 620. 621. 623. 634. 644. 645. 647. 682. 683. 690. 740. 751. 757. 763 766. & 3. 16. 23. 25. 26. 27. 33. 47. 84. 105. 199. 329. 388. 461
Capitis hulcerum remedia 2. 415. 420. 427. 445. 457. 501. 503. 555. 581. 607. 623. 640. 682. & 3. 46. 197. 199. 204. 303. 414
Caput purgantia 2. 400. 499. 503. 563. 621. 684. 685 & 3 304
Capitis ardores refrigerantia 2.407
Caput si à Sole doleat quid imponendum 2.605
Capitis vulneribus quid medeatur 2.611.684
Capitis dolorem ex ebrietate sedantia 2.618
Capitis ossa fracta extrahentia 2.683.684
Carabi cancrorum genus 1. 438
Carbasa vbi reperta 2.361
Carbasina vela 2.363
Carbilius Pollio 1.422
Carbonis faciendi ratio 2.146
Carbonib. apta materia ibid.
Carbonum natura, & vis 3. 253
Carbonis quernei in medicinis vsus 3.426
Carbo Cneus consul 1.332.334
Carbo L. cum Pompeio consul 1.109
Carboni imperatori mures arrosis fasciis exitium portenderunt 1.409
Carbunculi morbi descriptio 2.695
Carbunculus Narbonensis prouinciæ peculiare malum 2. 695
Carbunculus morbus quando primùm in Italiam venerit 2.695
Carbunculorum gemmarum consideratio. vnde dicti, genera, vbi optimi. &c. 3.451
Carbunculi morbi facile remedium 2.335
Carbũculi ne vitibus noceant 2.340
Carbũculus terræ genus 2.209

Carbun-

Carbunculare quid sit 2.335
Carbunculatio arborum morbus 2.258
Carbunculorum remedia 2.435.436.451.454.543.556.563.579.584.590.596.612.627.629.723. & 3.68.142.220.426
Carchedonij carbunculi 3.451
Carchedonij smaragdi 3.445
Carcinethron herba 2.762
Carcinias gemma 3.475
Carcinomatis morbi remedia 2.422.423.505.524.557.590.613.619 638.645.648.731.754.760. & 3.13.14.85.213.220
Cardamomi consideratio 2.16
Cardamomi oleum 2.113
Cardiacorum remedia 2.421.424.435.572.599.631.& 336
Cardisce gemma 3.468
Cardinis temporum quadripartita distinctio 2.323
Cardueles imperata faciunt, & earum consideratio 1.494
Carduus herba qualis 2.491
Carduorum in cibis usus, eorúmque ingens pretium 2.94
Carduorum satio, cultura, usus, &c. 2.395
Carduorum syluestrium genera duo, & medicina 2.465
Carduus fugibus inimicus 2.307
Carduis vesci plebi non licet 2.371
Caryatidũ simulacrum 2.379
Caryatides statua 2.353
Carica ficus 2.49.127
Cariem qua arbores non sentiant 2.192.110
Caries ab ebore quo pacto arceatur 2.115
Caryinum oleum quid 2.112.581
Carites: tithymali genus 2.718
Caryon unde iuglans dicta 2.(128
Cariopos quid 2.37
Cariosa terra pessima 2.210
Caryotarum medicina 2.583
Cariota ubi 2.134
Caritatem annona inferentia 2.335
Carmanides pictor 3.357
Carmina incantantium an aliquid valeant 3.5
Carmina Magica vim habere ibid.
Carmina magica contra grãdines morbos 3.10
Carmen heroicum à quo repertum 1.346
Carneadis eloquentia, Catonísque de eo sententia 1.319
Carneades Zenonis libris responsurus elleboro se purgauit 2.662
Caro quo aestate incorrupta

seruetur 2.454

Caro bubula quo tenerior in coquendo fiat 2.491.591

Caro ab ossibus recedens quib. tuuetur 2.549.550.579.643

Carne humana vescentes 1.280

Quære Humana carne.

Carnes suauiores faciētia 2.527

Carnes quo absumantur in ollis 2.664

Carnes cùm coquuntur, conglutinantia 2.745.757

Carnes alentia 2.597

Carpathij maris echini quales 3.203

Carpheoton thuris genus 2.18

Carphos, id est fœnum Græcum 2.647

Carpinus arbor montes amat 2.157.158

Carpinus nuptialibus facibus materiam prabet 2.159

Carpophyllon lauri genus 2.133

Carruca ex argento 3.264

Carthago victa quantum, & quid Romani tributi nomine soluere coacta 3.241

Carthago, cū deleta fuit, quantum argenti habuerit 3.264

Carthago quando capta 2.80.124

Carthago quot annis Romæ æmula 2.125

Carthago siti argumento deleta 2.124

Carthaginem quis primus irruperit 1.302

Carthaginense bellum tertium quando sumptum 2.125

Carthaginensium contra Romanos victor.a 2.125

Carthaginensium in Sicilia victorum pictura 3.324

Carthaginienses Herculi humana hostia sacrificabant 3.383 (quales 2.472

Carthaginis Hispaniæ rosa

Carthegon buxi genus 2.170

Cartilagines pisces 1.432.573

Cartilago rupta non solidescit 1.573

Caruilius Samnites superat 3.283

Caruilij Pollionis repertum 3.265

Caruilius Sp. quæstor q. d in camillo reprehenderit 3 275

Caruilius Sp. Iouem in Capitolio fecit 3.283

Caseorum consideratio, diuersitásque 1.578.579

Caseorum genera, vsus, bonitas medicina 3.38

Casei seruandi ratio 2.638

Caseus ne corrumpatur, néve à muribus attingatur 3.152

Casei vbi optimi 1.579

Casia fruticis consideratio 2.28

Casia in Septentrione viuit 2.174

Casia apes delectantur 2.485
Caßignete herba qualis 2.642
Cassander Gallus ol fides 3.1*7
Cassander rex 3.348
Cassandra picta Theodori opus 3.357
Casiteron, id est, candidum plumbum 3.311.312
Caßius Longinus consul 1.299
Caßius orator 1.3*4
Caßius Seuerus 3.362
Caßius Parmensis 3.156
Caßius Syllanus 3.284
Caßius Spurius regni affectator à patre perimitur 3.275
Caßij C. censura, & in ea prodigium 2.253.
Castitatis exemplum 1. 198. 321. 368. & 2. 17. 617. 668
Castor Romanorum victoria nuntius 1.3 2
Castorum aurigae qui 1.227
Castorum ades Romae 3.277
Castorum tabula vbi & à quo posita 3.325
Castor & Pollux, Apellis opus 3.343 *eorum simulacra* 3.292
Castrorum stellae quales, à nautis inuocantur 1.32
Castor Antonius medicus 2. 444.460
Castor animal 3.195
Castores an testiculos sibi amputent 1.279 & 3.395
Castorea quo seruentur optime 3.196
Castorea qua 1.*79. & 3. 195
Castorum medicina 3. 195. 205 2.2.213.221.222.223
Castrata siliginis genus 2.291
Castratio quibus facienda diebus 2.347
Castrorum vallum ex caespitibus 3.364
Catagrapha à quo inuenta 3. 334
Catagusae simulacrum 3.289
Catanance herba qua 2.749
Cataplasmata ex bromi semine 2.558
Catapulta à quo inuenta 1. 345
Catexacta aues 1.496
Catienus Philotimus in patroni rogum se conicit 1.322
Catilina Ciceronis ingenium fugit 1.320
Catiliniana prodigia 1.44
Catilinae prauus quis 1.317
Catinius Labeo tribunus plebis Metellum Macedonicum ex Tarpeio colle praecipitare conatus 1.328
Catoblepas fera 1.370
Catochites gemma 3.466
Catopyrites gemma 3.466
Cato censorius quoties accusatus causam dixerit 1.316

Catonis Censorij laus 1.316
Catonis Censorij triumphum, censura, scientia 2.80
Cato Censorius quando mortuus 2.80
Catonis de vitibus, vuisque sententia 2.80
Cato eodem vino usus, quo remiges 2.92
Catonis ex Hispania triumphus 2.91
Catonis de vino condiendo præcepta 2.100
Catonis præcepta de oliuarum cultura 2.110.111
Cato de amurca eiusque usu 2.114
Cato nil de prunis sylvestribus locutus 2.116
Cato de ficis serendis 2.124
Cato fici argumento, usus in delenda Carthagine 2.124
Cato Carthaginensium infestissimus hostis 2.124
Cato de myrti generibus 2.136
Cato de lauro 2.137
Cato cupresso 2.175
Cato summus in omni usu 2.187
Cato de terra vitijs atque optimo agro 2.220.211
Cato de plantandis arboribus ac scrobibus faciendis 2.222
Catonis præcepta de insitione arborum 2.230
Cato de vite inserenda 2.231
Cato de olearum satione 2.234
Catonis de agricultura præcepta 2.277
Catonis præcepta, vbi vnumquodque frumentum sit serendum 2.309
Catonis præcepta de arandi tempore 2.312
Catonis Censorij censura 2.364
Cato de brassica 2.391.422
Catonis M. laus 2.560
Cato M. de herbis ibid.
Cato quare Zenonis statuam vendere noluerit 3.295
Cato contra Græcos 3.78
Cato contra medicos 3.79
Cato quando obijt, & eius ætas 3.79
Catoni Uticensi obiectum quòd cantharidas vendidisset 3.100
Cato censorius octogesimo anno filium genuit, & duplex eius propago 1.305
Cato censorius quid de legatione Atheniensium 1.305
Cato Græcorum hostis 1.305 & 3.78
Cato Iunior Utica se peremit 1.282
Cato Uticensis pronepos Catonis primi Græcorum amicus 1.305
Cato ambitus hostis, ac repulsis gaudens, Prologo operis
Catonem rem improbam nemo ausus

ausus rogare ibid.
Catorum cognomen à sapientia tractum 1.321
Catus Ælius consul, & eius parsimonia 3.265
Catuliana Minerua cur dicta 3.291
Catulitio quid 2.163
Catulus Q. Consul 1.477. & 3.386. 402
Catulus Q. Cimbrorum victor 2.202
Catulus Q. Capitolium dedicat, & eius inuentum 2.363
Catulus Luctatius Mineruæ simulacrum dicat 3.291
Catulus tegulas Capitolij inaurat 3.243
Catuli Q. nobilis domus 2.202
Catullus Veronensis poeta in Mamurram 3.386
Catullus poeta in Surumam Nonium 3.44
Catulli incantationes amatoria 3.8
Cauatica cochlea 1.388. & 2.126
Caucalis herba 2.490
Cauchorum vita 2.141
Caucon herba 2.703
Caudarum animalium diuersitas, quibus amputatæ renascantur 2.585
Caudæ præter hominem ac simias omnibus ferè animalibus insunt 1.585
Cauda villosa homines in India 1.297
Cauda animalium animi index 1.363
Caulias quid 2.368
Caulina vina 2.86
Caulis leguminum qualis 2.284
Caulis herbarum differentia 2.388
Caule reciso quæ regerminent 2.387
Caulodes brassicæ genus 2.422
Caunea ficuum genus 2.127
Caunij natura lienosi 1.552
Cauponarum æstiua animalia, hoc est, pulices, etiã in mari gignuntur 1.454
Cecinna pater, opio perijt 2.450
Cecina Volaterranus 1.482
Cedraleon quid 2.12
Cedrelate, id est cedrus magna 2.69.606
Cedri vsus in sacris 2.49
Cedrus minor, & eius genera 2.49
Cedri maioris genera ibidem
Cedro cur simulacra deorum fiunt 2.49. *libros à tineis conseruat* 2.57. *picem fundit* 2.99. *montes amat* 3.158. 174. *folia non decidunt* 2.160. *folia capillata* 2.162. *pungentia* 2.163. *quo tempore semen gerat* 2.267

vbi optima 2.188

Cedri oleo peruncta non sentiunt cariem aut tineã 2.183

Cedri vsus ad classes in Ægypto Syriáque 2.190. *non tenet clauum* 2.191. *non sentit cariem* 2.192

Cedri magna natura, & medicina 2.606

Cedria piscis genus ibidem

Cedrũ quid, & quomodo fiat 2.153

Cedrides id est cedri fructus, eorúmque in medicinis vsus 2.607

Cedrinæ mẽsæ nobilissimæ 2.58

Ceyces aues 3.210

Celebothras rex 1.255

Celeres sub Romulo dicti, qui postea equites 3.237

Celetizontes pueri 3.291.292

Cellæ vinariæ quales esse debeant 2.101

Cellaria agris maiora 3.402

Cœliæ potus genus 2.519

Celocem nauem Rhodij inuenerunt 1.347

Celtes, testudinũ genus 1.422

Celtis arbor, id est lotos 2.61

Cemos herba 2.749

Cenchramis statuarius 3.294

Cenchris serpentis morsus remedium 2.461

Cenchridis accipitris in medicinis vsus 3.108

Cenchrites gemmæ 3.475

Cenchros adamantis genus 3.441

Censorius Piso historicus 2.57

Censoria nota, quinque pondo argenti possidere 3.264

Censorum officium circa quid 2.273.273

Censu Senatores legi perniciosum 2.71

Census moribus, & virtutibus inimicus ibidem

Census præcipuum magistratuum instrumentum ibid.

Cantaritus Galata miráque de equo eius historia 1.392

Centaureæ herbæ consideratio 2.666.675

Centauri herbæ ætas 2.770

Centaureum maius & minus 2.732

Centaurei medicina 2.701. 702. 704.708.720. 721. 725.726.729.732

Centaureon herba unde dicta 2.657

Centoreon lepton herba 2.665

Centaurei herba vsus, & medicina 2.681.684

Centaurorum simulacrum 3.378.382

Centifolia rosa 2.471

Centifolia rosa Tiberij Cæsaris principatu in coronis non addebatur 2.471

Centipedes pisces 1.451

Centpelliones quid 3.42

Centum capita herbæ, & ex ea medicina 2.521
Cētunculus herba qualis 2.636
Cētunculi herbæ medicina ibi.
Centurionum insigne vitis erat 2.74
Centuripinum crocum 2.475
Cephenes apum genus 1.531
Cepheus Andromedæ pater vbi regnauerit 1.276
Cephis statuarius 3.294
Cephissodorus statuarius 3.285
Cephissodori duo 3.294
Cephissodorus statuarius Praxitelis filius 3.291.379
Cephissodorus pictor 3.335
Cephus animal quale 1.368
Cepio scriptor 2.471
Cepionis & Drusi inimicitia 3.42.233
Cepionidæ gemma 3.467
Cepites gemma 3.466
Cepocapites gemma ibid.
Cera quomodo fiat 2.488. *quæ optima ibi. quo nigrescat aut alba fiat aut rubra* 2.489
Ceræ vsus ibid.
Ceras ex quibus floribus apes confingant 1.524
Cereæ imagines à quo repertæ 3.359
Ceris pingere consuetudo 3.351
Cerachates gemma 3.463
Ceramicos locus 3.360.375
Ceramites gemma 3.466
Κέρας ἀμαλθείας, Libri titulus Prologo operis
Cerastes id est, vermes ficus infestantes 2.258
Cerastæ serpentis descriptio 1.272
Cerastis cornua quadrigemina 1.372.551
Cerastis rhaphanus aduersatur 1.409
Cerastæ serpentis morsus remedia 2.442.612. & 3.178.196.200
Cerasorum consideratio 2.131
Cerasorum bacca ibid.
Cerasi quando & vnde primū in Italiam aduectæ ibid. vbi non proueniant ib. nomina plura ibid.
Cerasus in lauro inseritur. 2.132
Cerasi succus qualis 2.133
Cerasa quibus constent 2.134
Cerasus quæ loca amet 2.159
Cerasis rami miræ magnitudinis 2.171 (2.267
Cerasi quomodo præcoces fiant
Cerasi vastitie quomodo fiat 2.229
Ceratiæ herbæ medicinæ 1.707
Ceratias cometæ genus 1.27
Ceratetis herba quæ 2.451
Ceraunia gemma 3.461.472
Ceraunia siliqua 2.51
Cerauniȷ à montibus Europa

cælum initium sumit 2.135
Ceraunium genus tuberis 2.367
Ceraunobolos quid 3.344
Cerberum Hercules vbi extraxit ab inferis 2.737
Cerberi spumis aconitum ortũ ibid.
Cercopithecifera descriptio 1.369
Cercuron cyprij inuenerunt 1.347.
Cerebri consideratio 1.553
Cerebrum quibus insit ibid.
Cerebrũ hominis portione, maximum humidißimúmque ibidem
Cerebri materia qualis ibid.
Cerebrum sensuum arx ibid.
Cerebrum venarum terminus ibid.
Cerebrum regimen mentis & somni causa ibid.
Cerebro carentia non dormiũt ibid.
Cerebrum secundo loco formatur in corpore 1.564
Cerebri medicina 2.615
Ceres Dea, & eius inuenta 1.342
Cereris ædes Romæ vbi, & à quo exculta 3.360
Cereris & sacris agnon sibi matronæ substernebant 2.617
Cereris simulacrum ex peculio Caßi Sp. factũ Romæ 3.275
Cereris simulacrum ex ære ib.
Cereris simulacrum è marmore 3.379
Ceria potus genus 2.4?5
Cerinthe herba qualis 2.555
Cerinthe opere delectantur ib.
Cerinthum quid 1.524
Cerion quid 2.405
Cerites gemma 3.466
Cereſtrata quæ dicantur 1.551
Cerruglans qualis 2.147
Cerrus arbor 2.145
Certaminum sacrorum victores non tam ipsi quàm patriæ eorum coronabantur 2.143
Certaminum sacrorum corona 2.144
Certi nihil augurijs inesse certißimum est 1.7
Ceruarij lupi quales 1.372
Ceruarium venenum quid 2.759.
Ceruisia quando, à quibus, & ex qua materia 2.105 qua arte vetustatem ferat, mera bibitur inebriat 1.105
Ceruisia potus genus, & vsus, vbi, & ex ea medicina 2.559
Ceruix quæ corporis pars 1.563
Ceruicis descriptio ibid.
Ceruicis effecta, remedia 2.462.521.566.700. & 3.19.53.87.211
Ceruorum consideratio 1.380
Cerui canibus vrgentibus ad hominem vltro confugiunt 1.380

1.380
Cerui ægroti quo sibi medeantur 1.376
Ceruorum conceptus 2.380
Ceruæ qua herba se ante & post partum purgent 1.380
Cerui depositis cornibus latent 1.381
Ceruorum cornua ad quid vtilia 1.381
Ceruæ Q. Sertorij qualis 1.382
Ceruorum vita longa 1.331.382
febres non sentiunt 1.382
Ceruos Africa non gignit ibid.
Cerui serpentes mandunt 1.382. & 3.42
Cerui vbi non sint 1.384.410.411
Cerui vbi fissis auribus 1.410
Ceruorum coitus 1.509
Ceruæ parituræ quo pascantur 2.412
Cerui cicurati rarò concipiunt 1.511
Ceruorum cornua qualia 1.551
Ceruorum capiti, vermiculi insunt 2.553
Ceruorum anima serpentes vrit 1.589
Cerui qua herba serpentibus resistant 2.537
Ceruis cor maximum 565. *fel in cauda* 1.567. *vbi quaterni renes* 1.570
Ceruorum & serpentum inimicitia 1.382.514. & 3.42
Ceruorum cum serpente pugna 1.382
Ceruino sanguine contrahi serpentes 3.42
Cerui cornus odore serpentes fugantur 1.514 & 3.42
Ceruini cornus in medicinis vsus 3.77.50.52.53.58.65
Ceruinus pulmo in medicina 3.53.65
Ceruinus sanguis aluum sistit 3.56
Ceruorum coagulum intestinis vtile 3.58
Ceruinus fimus in medicina 3.65
Ceruæ, cùm senserint se grauidas lapillum deuorant 3.69
Cerui dictamnum herbam mõstrarunt primùm 1.376. & 2.672
Cerussa color 3.327.329.332
Cesellij iurisperiti præceptor 1.389
Cesenatia vina 2.85
Cestius C. Consul 1.496
Cestius C. Corinthium signum 3.284
Cestros herba qualis 2.671
Cethegus consul quando 2.57
Cethegi mensa nobilis 2.58
Ceti piscis magnitudo 3.191
Chalastricum nitri genus 3.181
Chalastraum nitrum vice salis 3.183
Chareas Atheniensis medicus

2.465
Chareas statuarius & eius opera 3.291
Chalazias gemma 3.475
Chalce s herba 2.492
Chalceti herba medicina 2.704. (503
Chalcanthis æris cōsideratio 3.
Chalcidica ficus quales 2.123.124
Chalci pondus 2.514
Chalcis piscis 3.225
Chalcis piscis ter anno parit 1.456 (3.271.301.476
Chalcitis lapidis consideratio
Chalcitis aluminis species 3.368
Chalcophonos gemma 3.446
Chalcosmaragdos gemma ibid.
Chalcosthenes statuari⁹ 3.294
Chalcosthenes imaginum fictor 3.360
Chaldæorum doctrina 1.260
Chaldæorum gemma 3.473
Chamæacte medicina 2.724
Chamæacte sābuci genus 2.615
Chamæcissi descriptio, & ex ea medicina 2.635
Chamæcissi in medicinis usus 2.622
Chamæcissos hederæ species 2.178.622
Chamæcissos cyclaminis genus 2.679
Chamæcerasi consideratio 2.132
Chamæcyparissus herba, & ex ea medicina 2.635
Chamædaphne herba quæ, & vincaperuinca, e.ū, que in medicinis usus 2.511
Chamædaphnes descriptio, & medicina ex ea 2.634
Chamædaphne frutex ex lauri generibus 2.138
Chamædaphne herba, eiúsque usus 2.484
Chamædryos herbæ descriptio, & ex ea medicina 2.934
Chamædropis herbæ descriptio & ex ea medicina 2.614
Chamæglycymerines pisces 3.225 (2.537
Chamæleon herba unde dicta
Chamæleon herba quæ 2.4;2. & 3.33
Chamæleontis herbæ consideratio, genera, medicina 2.527
Chamæleō is herba atas 3.770
Chamæleōtis oculi quales 557
Chamæleoni pulmo, maximus 1.566
Chamæleontis animalis consideratio, miracula, venenum & medicina 1.377.382.& 3.32
Chamæleon multicolor, & aere pascitur 1.383. & 3.33. oua qualia 1.501
Chamæleos piscis 3.225
Chamæleuce herba 2.701. descriptio & medicina 2.635
Chamæleon herba 2.529 medici-

dicina 2.530
Chamamyr sine herba 2.212. *ex ea medicina* 2.600
Chamamyr sine oleinatura, & ex eo medicina 2.581
Chamæpeuces herba descriptio, & eius medicina 2.635
Chamæpityos herba medicina 2.609
Chamæpitys herba 2.715
Chamærops herba 2.705.728
Chamæsyces herba descriptio, & medicina ex ea 2.635
Chamæterum durum simulacrum 3.380
Chamætrachea ex genere cãcrorum 3.525
Chamæzelon herba 2.677.756
Chamelæa herba 2.669
Chamelea herba descriptio, & medicina 2.635
Chamelæa frutex 2.63
Chamelææ frutiris oleũ 2.111
Chanæ pisces vuluas habent 1.457 (3.227
Canna piscis ex seipsa concipit
Characia harundinis genus 2.181 (710.730
Characias tithymali genus 2.
Chares Lyndius statuarius, Lysippi discipulus 3.282
Charitatis exempla 1. 421. 467.469.471.535
Charitoblepharon frutex 2.69
Charitum simulacra, Socratis opus 3.382
Charmida siue Carneadis ingens memoria 1.313
Charmus medicus 3.781
Charineæ scrobes 1.71
Chartarum consideratio & vsus necessarius, & quando reperta, & genera plura 2.53.54.55.56
Charta religiosis voluminibus apta 2.54 (54.55
Charta Augusta cur dicta 2.
Chartæ bonitas in quibus consistat 2.55. *glutinum quale esse debeat* 2.57.292.550
Chartarum farina, & ex eis medicina 2.550
Chartariæ officinæ triplici polline vtuntur 2.292
Chasma quid 1.30
Chaus animal quale 1.368
Chelidonia ficus 2.124
Chelidoniæ herbæ medicina 2.675.700.729.732
Chelidoniæ oculis vtilis 1.376. & 2.634
Chelidoniam herbam hirundines inuenere 1.376. & 2.672
Chelidonia collyria 2.672
Chelidonias, Zephyrus ventus 1.40
Chelidonia gemma 3.466.475
Chelidonij lapilli 1.570
Chelonia gemma 3.466
Chelonitides gemmæ 3.467
Chelanopeces, aues 1.478
Chenomychon herba 2.483

Chenopus herba 1.524
Chernites lapis ebori simillimus 3.408
Chersydris eryngion aduersatur 2 520
Chersinæ genus testudinum 1.422
Chesiphron architectus Dianæ templum extruit 1.323. & 3.399
Chiaterra medicina 3.370
Chij insulæ pisces, è manu vescentes 3.192
Chij insulæ vua quales 2.75
Chios insula optimum amylum habet 2.289
Chium marmor 1. 218. & 3.385. *vinum quale* 1.87
Reliqua quære parte secunda.

Cydaæ palmulæ 2.94
Chydæi dactyli 2.48
Chiliodynama herba 2.668
Chilon philosophus gaudio obijt 1. 321. 338. *laus, autoritas, dicta, mors* 1.321
Chiragi morbi remedia 2. 648. & 3.36
Chirocineta Democriti liber 2.641
Chiron Herculis sagittis vulneratus, & qua sanatus herba 2.666. *parentes, & eius inuenta* 1.343. *simulacrum* 3.381
Chironis herba centaureon 2. 657. *medicinæ Troianis temporibus* 3.115
Chironia herba 2. 658.674. & *medicina ex ea* 2. 566. 729
Chironia pyxacanthos spina 2.11.633
Chironium panacis genus 2. 2.657.666
Chironium cicutæ resistit 2.682
Chaliæ virgini statua 3.278
Chironis auis cum coruo inimicitia 1.517
Chlorion auis 1.486
Chlorites gemma 1.467
Choaspites gemma ibid.
Cholos smaragdi genus 1.446
Choleræ remedia 2 419 432. 584.630.631.763
Chondryllon siue condrylle herba 2.490.494.559
Chondris herba 2. 673. *medicinæ* 2.707
Chortinon oleum 2.113
Chreston, id est, cichorium herba 2.421
Chrysallis vermis qualis 1.548 549
Chrysanthemi herbæ medicinæ 2.715
Chryselectrum quid 3.440.4. 460
Chrysermus medicus 2.534
Chrysippea herba medicina 2. 717

Chrysippi garrulitas 3.76
Chrysippi medici laus, atq́ue 2.696
Chrysippi de braßica liber 2.422
Chrysitis spuma argenti genus 3.255.256
Chrysitis herba 2.479
Chrysoberilli gemma 3.447
Chrysocarpum hederæ species 2.247
Chrysocollæ consideratio 3.250
Chrysocolla unde dicta & usus in medicinis 3.229.252
Chrysocolla quid, ubi optima 3.250.251
Chrysocollæ in spectaculis usus genera tria 3.251
Chrysocolla herbacea 3.251
Chrysocones herba medicina 2.504
Chrysocome herba 2.479
Chrysogonus Syllæ libertus 3.372
Chrysolachanon herba qua 2.7?1
Chrysolampis gemma 3.467
Chrysolitus gemma 3.460 476
Chrysophis gemma 3.467
Chrysoprasius gemma 3.447.455.456.476
Chrysopteros topazij genus 3.455
Chrysothales herba 2.5?9
Chrysos piscis 3.227
Chrombi pisces 3.225
Chromis piscis 1.427. & 3.227
Cyamea gemma 3.475
Cyamos herba, quæ & colocasia 2.49?
Cyaneus color 2.479. & 3.458.475
Cyanus gemma 3.458
Cyani flores 2.479 484
Cyathi pondus 2.514
Cybele quo anno Romam aducta 2.274
Cybeles in leone sedentis pictura 3.348
Cybeles sacerdotes quo virilitatem soleant amputare 3.363
Cybeles specus mirus 1.72
Cybele à Claudia inducta Romam 1.322
Cythium quid 3.225
Cynædij piscis medicina 3.200
Cibus simplex utilißimus 1.589
Cibi qui auidiores 1.563
Ciborum luxuria multiplex 2.370
Cibi quorundam miri 2.141
Cibos quod animal nunquam vescitur 1.383
Cibos alios alia appetunt 1.514
Cibo ultra undecimum diem plerosque caruisse 1.590
Ciborum appetentia quomodo fiat

Quære Appetentia in cibis.

Cibis interdum vitantur morbi 2.50
Cibo homo maximè perit 2.705
Ciborum temperantia utilissima 3.18
Cibum somno concoquere, corpulentiæ prodest, non viribus 1.589
Cibi ambulatione perficiuntur 1.590
cibi peruigilio vincuntur 1.590
Cicadarum consideratio 1.542. 543.562. *in medicinis vsus* 3.152. *cantus quando acerrimus* 2.538 *quæ mutæ, quæque canoræ* 1.543
cicadis vescētes homines 1.542
Cicadæ ore & excremētorum foramine carent 1.542. *vbi non proueniant* 1.543
Cicadas culis carere 1.555
Cicatrici quibus color redit 2. 410. 432. 557. 621. 635. 731. 761. & 3. 20.40.68. 145.194.198 252.369.414
Cicatricum hulcera quid tollat 2.446 762
cicatrices oculorum tollentia 3 252
Cicatricum remedia 2.418. 436.440.561.564.565.608. & 3.28.48.314
Cicatrices explētia 2.425.573 594. & 3.255.298.420
Cycæ palmularum genus 2.48
Ciceris consideratio, & ex eo medicina 1.555
Cicer quando seratur 2.300
Ciceris differentiæ, natura, &c. 2.300
Cicer peruigilijs adhibebatur 2.300
Cicer crucis inimicum 2.400
Ciceris radix qualis 2.282
Cicercula descriptio 2.300
Cicercu um quid 3.327
Cicero quando consul 1.449
Ciceronis Academia vbi 3.155
Cicero extra omnem ingenij aleam. Prologo operis
Ciceronis locus ingens 1.320. & 3.155. *acta* 1.320. *vxor Terentia centum & tribus vixit annis* 1.332
Cicero fatetur semper quos sequatur autores, Prologo operis
Ciceronis libri De officijs quales *ibid.*
Cicero de vnguentis 2.4?.211
Ciceronis manu scriptus liber, Plinij tempore extabat 2.56
Ciceronis cedrinæ mensæ nobiles 2.58.61
Cicero lux doctrinarum 2.211
Ciceronem Marci Tullij Ciceronis filium potatorem maximum, Tergilla arguit 2. 104 (325
Ciceronis versus de lentisco 2.
Ciceronis Tusculana v lla ante à Sylla fuit 2.518 *filij consulatus*

sulatus 2. 519. *hostis Cæsar dictator* 1.321
Cicero equestre nomen stabiliuit 3.257
Ciceronis consulatus.ibid. dictum de sphinge 3.284
Cicero Verri simulacrum cupidinis obiecit 3 379
Ciceronis facetum dictum 3. 385. *consulatus,& eius collega* 1.406.407.449
Ciceroniana aqua villáque 3. 155
Cichorium herba quæ 2 389
Cichorium herba quando, & qualiter frondeat 2.494
Cichorium, quod & intubum erraticum 2.389 490
Cichorium, & eius vsus 2. 421.490
Cychramus auis quæ 1.481
Cicindela vermes noctu lucentes 2.330
Cicini olei natura & medicinæ 2.580
Cicis arboris factitium oleum 2.112
Cyclamini herbæ consideratio 2.480.678
Cyclaminos brassicæ inimica 2 602
Cyclaminos herba quæ,& medicina 2.678.679.681.682. 684. 703. 716. 719 724. 725.726.730.73 734.735
Cyclopis dormientis pictura 3. 338
Cyclopes populi 1.391
Cyclopum reperta 1. 341.344
Ciconiæ vnde ad nos veniant. ignoratur 1.479. *æstatis aduenæ* 1.479 *prædicta die recedunt, vt nec venientiū nec discedentium agmen nemo videat* ibid.
Ciconiæ nouissimè venientem lacerant 1.480
Ciconijs nō inesse linguā 1.480
Ciconia serpentum exitium 1. 480
Ciconias occidisse vbi capitale 1.480. *nidos eosdem repetunt* ibidem
Ciconia vbi non sint 1.484
Ciconia quomodo cum serpentibus dimicet 1.480
Ciconiarum ventriculus in medicina 3.101.142
Cicuta herba cōsideratio, vsus & ex ea medicinæ 2. 687. *vbi vis maxima* 2 688. *venenū* 2.83 (*mentem* 2.102
Cicuta sumpta bibere cogit sumentem
Cicuta rutæ contraria 2.434. *vrticæ aduersatur* 2 523
Cicuta inuisa Atheniensium pœna 2.687
Cicuta herba medicina 2.567 570.608. 682. 747.752. & 337.44
Cicuta quib.prosit 2.719.724. 727.828. 7,0.& 3.22

Cydippe Protogenis 3.347
Cydon statuarius 3.285
Cydonea poma qua 2.115
Cygni in medicinis usus 3.132
Quære olorum conside-
ratio.
Cicilia lactuca 2.389
Cilicium irinum oppidum 2.
478
Cilicinum crocum optimum 2.
475
Cylindri lapides 3.477.455
Cilium quid 1.558
Cyma in brassicis quæ dicantur, & earum usus 2.391.
424
Cymbam quis primus repererit 1.347
Cymbia vasa ex qua materia 3.456
Cimbri à quibus victi 2.202
Cimbrici belli portentum 2.
173
Cimbrica victoria 1.312
Cimbrica pugna ululatus 2.
698
Cimbrorum canes dominis cæsis impedimenta defenderunt 1.388
Cimicis animalis in medicinis usus 3.91
Cimices necantia 2.754. & 3.220.223
Cymindis accipitrum genus 1.
469
Cymini consideratio, natura, satio, medicinæ, ubi optimū 2.396
Cymini radix, degeneratio, seu morbus 2.400
Cymmerius Bosphorus laurū non nutrit 2.174. *quibus arboribus abundet* ibid.
Cimolia creta 2.328.376
Cimolia creta usus, & medicinæ 3.370.371
Cimon pictor 3.334
Cinœdia gemma 3.466
Cincinatos arans Dictator factus 2.275
Cinea legati ingens memoria 1.313
Cinea Pyrri legati in vitem facetum dictum 2.72
Cinare herba ceruus venenatis pabulis resistit 1.377
Cynegyrus dux 3.334
Cinerea uua qualis 2.79
Cinis immobilis vento 1.83
Cineres loco fimi ubi, & usus 2.214.267.268
Cineribus semina ante sationē aspergenda 2.307
Cineris ficus medicinæ 2.590
Cineris usus in medicinis 3.
426 (343
Cinyra tegularum inuentor 1.
Cinyra senectus 1.331
Cinnabaris color 3.327
Cinnabaris in unguentis 2.39
pigmenti consideratio 3.238

Cinnamomi oleum 2. 213
Cinnamolegus auis 1 488
Cinnami & cinnamomi consideratio, genera 2.25.27
Cinnamomi corona à quo primum in templu dedicata 2. 27. *quo deuehatur* 1.274. *vbi colligatur ibidem &* 2. 37.174
Cynocephalia herba 3.118
Cynocephalifera natura 1.408
Cynoglossos herba qua 3.670
Cynoides herba qualis 2.683
Cynomyia herba qualis 2.683
Cynomorio herba, & ex ea medicina 2.558
Cynops herba 2.493
Cynopus piscis 3.226
Cynorrhodos flos 3.473
Cynorrhodes, id est rosa syluestris morsibus rabidi canis medetur 1.391. & 2.954. 681
Cynosbaton frutex, & ex eo medicina 2 66.632
Cyno dextra piscis 3.226
Cynosorchis herba, & ex ea medicina 2.751
Cinospastos frutex, & eius medicina 2.632
Cynosura oua qua 2.529
Cynozolon herba qua 2.528
Cyparissias herba qua 2.712
Cyperos quid 2.496.497
Cypirus arbor omnium ocyssima 2.226
Cypirus herba qua 2.495.496
Cyppi Romani cornua fabulosa esse 1.550
Cyprinus piscis 1.427
Cyprinus sexies anno parit 1. 456
Cyprinum oleum 2.112. *vnguentum* 2.39.40
Cypria ficus 2.50.94
Cypria vites maximè 2.72
Cyprium vinum 2.87
Cypria laurus 3.134
Cypris sampsucus, vel amaracus optimus 2.508
Cypri insula nobilissima vnguenta 2.38.39
Cypros herba, & ex ea oleum 2.581
Cypria arundinis medicina 2. 624
Cypria ceræ vsus 3.371
Cyprus arbor 2.31

Reliqua quære parte secunda.

Cypsellus tyrannus 3.323
Cypselli aues 1.493
Cyrcæa herba qualis, & ex ea medicina 2.750
Circe herbarum perita 2.512
Circeij agri potentibus herbis referti 2.652
Circetensis ager magnas lacticas habet 2.391
Circeium id est, mandragora 2.686
Circes odoramenta 2.56

Circenses ludos myrto coronati spectabant 2.137
Circensibus ludis, circus quo sternebatur 3.416
Circius ventus vbi vtilis, & contra 2.207. *vbi violentius* 2.207
Circius ventus qualis 1.39
Circos gemma 3.466
Circos accipitrum genus 1.469
Cyrenæi ter quotannis locustas debellant 1.546
Circi maximi Romæ descriptio 3.400
Cyrenaica prouincia misy habet 2.366
Cyrenaica prouincia basiliscũ serpentem gignit 2.370
Cyrenaicæ regionis laserpitiũ 2.176
Cyrene oppidum quando conditum 2.368
Cyrenaicæ arbores 2.62
Cyrenis rosa odoratissimæ, atque vnguentum nobilissimũ 2.472
Cyrenis crocum quale 2.475
Reliqua quære parte secunda.
Cirri auium descriptio 1.550
Cision herba qualis, & ex ea medicinæ 2.750
Cyrus quando regnare in Persis cœpit 3.375
Cyri post victam Asiam ingẽtes diuitiæ 3.242. *ingens memoria* 1.33
Cisalpinæ vineæ fertilissimæ 2.207
Cisibilites mulsi genus 2.88
Cissanthemis herba 2.678
Cissanthemi herbæ medicina 2.702.713.733.734
Cissites gemma 3.466
Cissos arbor, & ex ea medicina 2.622
Cissos ederæ species 2.178
Cistarũ materia optima 2.191
Cisternarum construendarum ratio 3.419. *aqua qualis* 3.161
Cisthos & eius natura, genera medicinæ 2.622
Cithara & eius chordarum repertores 1.345
Cytharus piscis 3.225
Cytheris mima 1.364
Cytinus, id est, primus Punici mali flos 2.586
Cytisi fruticis consideratio 2.67. *folia qualia* 2.163. *color* 2.190
Cytiso herba apes delectantur 2.485
Cytori montis buxus 2.158
Citrea quomodo serãtur 2.2 8
Citreorum odor, & sapor qualis 2.133
Citreorum malorum medicinæ 2.585
Citreum oleum 2.581
Citrus arbor à Græcis Medica dici-

dicitur 2.117
Citri usus in sacris 2.33
Ciuem seruare melius, quàm hostem occidere 2.143
Ciuē seruātia priuilegia 2.144
Ciuium fortium quæ dona maxima apud veteres 2.272
Ciuile bellum Pompeij Magni ostento prædictum 2.263
Ciuicæ corona cōsideratio 2.145
Ciuica corona quæ 2.517. *cui dabatur* ibid.
Ciuitatem regiam Ægyptij inuenerunt 1.344. *popularem Attici inuenerunt* 1.344
Ciuitates ab animalibus deleta 1.378
Cyzicenæ terra in mari lapidescens 3.363
Cyziceni delubri descriptio 3.399
Cyzici vrbis irinum vnguentum præstantissimum 2.38
Cyzici obsidionem quod prodigium præcesserit 2.263
Cyzicenum buleuterium mira arte constructum 3.400
marmor 1.222
Clamatoria auis 1.473
Clarigare quid 2.516
Classis prima Romæ, eiúsque census 3.240
Claudiæ pudicitia explorata, inducta in vrbem Cybele 1.321
Claudius Imperator in Sicam oppidū veteranos misit 1.130
Claudij Imperatoris colonia 1.132. *è Britannia triumphus & eius insignis nauis* 1.123
in Africa bellum 1.178.180
oculi quales 1.555
Claudius Imperator Orcam in portu Ostiensi oppugnauit 1.425
Claudij libertus Optatus scaros in mari circa Ostiam disseminauit 1.428
Claudij Imperatoris Messalina vxor impudicissima 1.508
Claudij principatu lapides pingere inuentum est 3.319
Claudij principis institutio 3.239
Claudij principis consulatu plures soles visi 1.31
Claudij Cæsaris historia 2.24
Claudia charta 2.56
Claudij Cæsaris ludi 1.393. & 3.242
Claudius Appius quando consul 3.321 (3.324
Claudij Pulchri scena qualis
Claudij Pulchri Ædilitas 1.354 (3.263
Claudij Isidori testamentum
Claudij Agrippina vxor 1.485.495.& 2.540.& 3.372
Claudij libertus potentissimus 3.389 (tres ditissimi 3.263
Claudij Imperatoris liberti
Claudius piscem octo millibus

mentum mercatus 1.429
Claudio immolanti in extis iecur defuit 1.566
Clauiculæ vitium quæ 2.161
Clauis inuentor 1.344
Clauorum pedum remedia 2.500
Quære Pedum clauorum.

Clausa omnia cuius tactu aperiantur 2.698
Clauus morbus arborum 2.258
Clauus latus ab Hostilio rege repertus 1.449
Clauorum remedia 2.608.616.720. *&* 3.16.40.62.180
Clazomenium vinum 2.87
Clazomenij pisces amari 3.193
Cleanthes picturæ inuentor 3.322
Cleemporus medicus 2.539.641
Clema herba 3.763
Clematis hederæ genus 2.623
Clematis herba qualis 2.636.637
Clementia dea 1.4
Clementiæ exemplum 1.314.351.362.365
Cleomenis simulacrum 3.382
Cleon statuarius 3.294
Cleonicion herba 2.636
Cleopatræ vnio defectus, & in Veneris auribus suspensus 1.445
Cleopatræ uniones, ac cum Antonio epulæ. 1.444
Cleopatra qua ratione Antonium veneni metu liberauit 2.469
Cleopatræ astus ibid.
Cleophantus medicus 2.411.638.697
Cleophantus Corinthus pictor 3.322
Cleostratus primus signorum cælestium obseruator 1.8
Clerus faui vitium 1.532.533
Clesias statuarius 3.293
Clesides pictor 3.356
Clesippus fullo 3.274
Clidium quid 1.424
Cliduchus ex ære Phidiæ & alius Euphranoris opus 3.286.219
Climacterum nomine quid intelligant Astrologi 1.333
Clymenus rex 2.667
Clymenos herba vnde dicta ibid.
Clymeni herbæ medicina 2.713
Clinice medicina 3.76
Clinopodij herba descriptio 2.636
Clypeus ardens quando in cælo visus 1.31
Clypei in sacris dicabantur 3.321. *vnde dicti* 3.322. *ex auro ibidem & quibus inuenti* 1.344
Clypeus Asdrubalis 3.318

Clyster inuentum ibidem 1.370
Clytarchus scriptor rerum Alexandri 1.280
Clytemnestra pictura 3.357
Clyti Alexandri amici pictura 3.343
Clitorius statuarius 3.285
Clivina auis 1.471
Cloacarum Romæ descriptio 3.401
Clonea Ofilij senectus 1.332
Clodia lex 3.240
Clodiana vasa 3.264
Clodius Æsopi filius, & eius locus 1.445
Clodij Æsopi pretiosa patina 1.500
Clodij Seruij dolor ex podagra 2.655
Clodij interitus, & Pompeij edictum 3.607
Clodij P. domus qualis, ac eius interitus 3.400
Closter fusos inuenit 1.343
Cloacina Venus vbi Romæ 2.135
Cluere quid 2.135
Clupea piscis 1.424
Clusina vua quales 2.76
Cnecinum oleum 2.113
Cneorum herba, inter coronamenta recepta 2.480.481
Cneorum, siue cnestron quid 2.63
Cneus Domitius mulierē vinosam dote mulctauit 2.98
Cneus Terentius scriba 2.16
Cnicos herba, & eius vsus 2.490.462.514
Cnide piscis 3.225
Coa vua quomodo seruetur 2.122
Coa vasa qualia 3.361
Coa bombix qualis 1.538
Coaguli lactis materia 1.57 & 2.184
Coagulum, lactis quando venenum 3.44
Cobio piscis 3.225
Cobion herba 2.712
Cocci grani consideratio, natura, medicina 2.757. *tingendi ratio* 1.450
Cocco Imperatorum paludamenta tingebantur 2.516
Cocum quid 1.451. & 2.148
Coccineus color 2.312
Coccygis auis consideratio 1.476
Cochlearum consideratio 1.388. 439
Cochlea quæ optima 3.126
Cochleæ in se equorum capita habent 1.413
Cochlearum dentes 1.560. *differentia altiles, vinaria* 1.459
quo tempore nascantur 1.457
Cochlea quam herbam persequantur 2.533
Cochleis cur data cornua 1.388. 555

Cochlearum in medicinis usus 3.58.104.103.110.120.121.122.125.126.128.129.134.147.150.218

Cochlides gemma 3.475

Cocles Horatius, vide Horatius

Coclites unde dicti 1.557

Cocolobis uua 2.76

Cocorum luxus pulchrè notatus 1.430

Coci sui Parthi mores suos dederunt 1.500

Coci olim ex macello conducebantur 2.295

Codiamini herbæ consideratio 2.483

Cœle Syria iuncum odoratum habet 2.458

Cœliace medicamenti genus 2.450

Cœliacorum remedia 2.419.423.4.2.438.447.448.453.462.505.557.561.563.584.585.586.590.600.604.619.625.630.631.7.7.760. & 3.22.38.56.57.86.88.129.185

Cœlum quid 3.70

Cœlum. Quære Cælum.

Cœna lautissima 1.444

Cœnarũ lex 3.193 *summa lautitia* 3.362. *censoriæ leges* 1.406.410.500. & 3.374

Coeundo quæ cohæreant 1.508

Coggygria arbor 2.65

Cogitationes inter concipiendũ animũ subeuntes ad fœtuum similitudinem multum afferunt momenti 1.303

Cogitationum velocitas 1.353

Cognomina prima vnde sumpta 2.272

Coitum concitantia 1.511. & 2.508.717

Coitu primo morbi multi solluuntur 3.14

Coitus animalium differentia 1.528

Coire non potentium remedia 2.503

Coitus quando remissus 1.538

Coitu septuageno quo libido duret 2.719

Colchicon venenum 3.37

Colchi in Italia 1.127

Reliqua quære parte secunda.

Colycia conchyliorum genus 3.206

Collyrium medicamentum 2.303.583

Colias piscis 3.225

Colymbados ad quid vtiles 2.577

Collectionum remedia 2.548.552.553.576.582.591.592.594.600.605.607.608.610.613.614.615.617.619.624.625.627.629.630.633.638.645.684.725.726.741.749.750.761.766.767.

Collina

Collina tribus Romæ 2.273
Colliciæ, id est sulci maiores in agris 2.713
Colli descriptio 1.563
Colocasia herba quæ 2.490. *medicina* 2.511
Colocynthis, id est, cucurbitæ genus, & eius medicina 2.406
Colon quid 1.569
Colophonia resina qualis 2.99
Colophonius Dionysidor. 3.357
Colorum consideratio, nomina, genera, usus 3.327
Color quilibet quid amet, quid ve recuset 3.3:2
Colores præcipui tres 2.478
Colores mutantia animalia 1.383
Colorem animalium mutantes aquæ 3.157
Colorum naturales quidam, factitij alij 3.327
Coloribus quatuor usi veteres 3.332
Colorem inducentia reducentiáque 2.417.427.430.500 532. 539. 557. 566. 574 580.595.628. 714.721.& 3, 51.147
Colossi qui dicantur 3.282. *mira magnitudo* 3.282
Colossorum plurium descriptio 3.282
Colostra quid 3.36
Colostrati infantes 3.35
Colostratio quid 1.578
Colotes pictor, Phidiæ discipulus 3.333
Colotes lacertæ genus 3.98.
Colotis caudæ renascũtur 1.435
Coluber in aqua viuens, eiúsque usus 3.201
Columbarum consideratio 1.490. *pudicitia Ibid. quo sese purgent* 1.377. *quot annis viuant* 1.491. *gloria* 1.491. *ne sedes mutent ibid. magnarum rerum internuntiæ* 1.492. *ingens pretium* 1. 492 *voi optimæ ibid. quoties anno pariant* 1.502. *cibus quis gratissimus* 2.304. *quæ herba familiaris* 2.681 *gratissimum semen* 2.711. *in medicinis usus* 3.96. *fimus in medicina* 3 102. 107. *fimus optimus* 2.215. *fœtus quid necet* 1.562
Columbæ sese osculantur ante coitum, quótque oua pariant 1.505. *pauonibus amicæ* 1.518
Columbina creta 2.213
Columbina vua 2.79
Colum morbus 2.695 *remedia* 2.428.432.441.595.& 3.37 130 (561
Columellares dentes quales 1.
Columnarum consideratio. 3. 374.4:0
Comagena galla optima 2.604
Comagenũ medicamẽ 1.748 &

3.89
Comageue herba qualis, & ex ea medicina 3.89
Comaren vnedonis species 2.131
Combreti herbæ consideratio, natura, medicina 2.474.501
Combustorum remedia 2.407.553
Quære Ambustorum remedia.

Come herba, quæ & tragopogon vocatur 2.770
Cometarum consideratio, natura genera, &c. 1.26
Cometa quid portendant 1.27
Cometes vbi pro Deo cultus 1.28
Cometarum materia quæ 1.29
Comitialem morbum inducentia 2.430. *præter hominem, sola coturnices sentiunt* 1.481
Comitialis morbus quos nō corripiat 2.448. *quo deprehendatur* 1.381
Comitialem morbum habētes, apertis etiam oculis nihil cernunt 1.556
Comitialis morbi clauus ferreus absolutorium 3.19
Comitiales morbos caluaria hominis interfecti Artemon curabat 3.5
Comitialis morbi remedia 1.380. & 2.199.411.416.424.435.439.444.452.453.456.459.465.501.506.512.521.542.551.555.565.574.589.595.603.605.607.608.614.662.664.691.722.742.757. & 3.14.12.14.15.25.26.27.29.32.37.62.63.72.123.157.196.197.198.365.367.414.467
Comitia quando habere non licebat 2.273
Comitiarum Romanorum consuetudo 3.236
Comitij Romani mirum 2.125
Compitalia festa à quo & quibus primum instituta 3.426
Complexu sata necantes herba 2.307
Conceptus iuuantia 2.405.411.537
Conceptionis tempus in satis 2.163
Conceptus & generationis hominum consideratio 1.300.207
Conceptum quæ signa sequantur 1.300
Concipi qua ratione fœmina, & qua mas possit 2.751
Concipere fœmina qua ratione facilius possit 2.442
Concipere etiam inuitas cogentia 3.152
Concharum consideratio. 1.440.441

Concha luxuriam inuehunt, moréſque corrumpunt ibidem
Concha veſcimur & veſtimur Ibidem
Concha origo 1. 441. *partus margarita* Ibid.
Concha ſilicum duritia teguntur 3.423
Concharum abortus 1.441
Concha comprimit ſe manum videns, eámque præueniens abſcindit 2.442
Concha comitantur marinis canibus ibidem
Concha duces ſuos habent vt apes ibid.
Concha coluntur apud Gnidiam Venerem 1.431
Conchas fulgure minui 1.441
Concha Arabica quales 1. 443
Concharum genera plura 1. 447
Concha maris tempeſtatem prædicunt 2.357
Concha lunæ mutatione variantur 1.35.76
Concha canere quando Triton viſus 1.424
Conchylij color 2.478
Conchyliorum copia vbi 1.248 *medicina* 3.207.209
Conchylia Luna augeri 1.76
Conchylia in cœnis prohibita 1.410
Concinnari verbum apud Catonem 2.100
Concionantibus vtile 3. 458
Concoctioni vtilia. 412.444. 540. 543. 548. 722. 740. 747. 768. & 3.17
Concordia Dea 1.4
Concordia tabula Abrenis opus 3.359
Concordia domeſticorum qua ratione haberi poſſit 3.26
Concordia ædes Romæ 3.233. 290. 291.292. 336. 425. 428
Concubini in gratiam bos occiſus, eiúſque autho r in exilium actus 1.398
Condylomatis vtilia 2.560 579.631.
Condylomatum remedia 2.503 522.549.560. 577.579.580 581.582.584.592.565.600. 626. 631.716. 740.749. & 3. 85.87. 131. 215.311.315. 318
Condurdi herba medicina 2. 700
Confiteri ſcelus noxij quomodo cogantur 2. 641. & 3. 96
Conger piſcis 1. 427. 431
Congri polypum lacerant & locuſtum 1.462
Congris pinnæ binæ 1.431
Conger & murana inuicem inimici 1.462
Coniades ſcriptor 2.98

Conyzæ herbæ consideratio, genera sexus, vsus 1.480.481
Conyzæ in coronis vsus 2.481
Conyza herba apes delectantur 2.435
Conyzæ herbæ medicina 2.734
Conyzoïs herba 2.397
Conniuere quibus animalibus conueniat 1.558
Conon scriptor 2.345
Conopas nanus 1.309
Conseminia vua 2.78
Consensus gentium quibus in rebus conspirarit 1.347
Consentiæ vina 2.86
Consentini agri malus bifera 2.169
Considiæ Seruilij M. filiæ curatio 2.613
Consinge Nicomedis regis vxor à cane perempta 1.389
Consiliginis herbæ medicinæ 1.703
Consiligo herba quæ 2.671
Constantiæ exempla 1.310
Constitutiones publicæ ære inciduntur 3.297
Consuetudinis vis 1.310
Consul Romanorum qui primus externorum 1.326
Consulatus Latio quoque negatus 1.326
Consules purpura vtebantur 1.446
Consule intraturo domũ quãpiam fores à lictore percutiebantur 1.316
Consules primi Romæ qui 3.402
Consules Romanorum, quorum facit Plinius mentionem 1.14.18.30 3. 47. 42. 57.60. 67. 69. 109. 129. 179.299. 304. 305. 311. 315. 322. 326. 332.334.339.343.354.355.367 385.389.407.410.4,6.449 464. 472. 477. 496. 500. 566.532. & 2.43.47.82.93. 106.117.143.199. 277.278. 279.310. 364. 367 395.518. 519. & 3.78.231.232.233.236 238.240,243.263.264. 265. 277.279.283. 307.321.324. 362.386.402.430
Conterraneus castrense verbũ, *Prologo operis.*
Contractorum membrorum remedia 2. 439. 531. 543.561
Contraria inter se 2.434.602
Contusorum remedia 2.523. 590. 625. 674. 796. & 3.83
Conuersio rerum in alias 2.68 & 3.409.
Conuiuarum consuetudo 3.9
Conuiuæ plures fungis perempti 2.541
Conuoluulus flos qualis 2. 473
Conuulsionum remedia 2. 4 2. 419.424.427.438.443.445 .449. 457. 460. 464. 501.

508.526.535.536.590. 607. 623.626.634 674.728.741. 745. 757. 767. 768. & 3. 426
Copia rerum quid mali afferat 3.332
Coponius *Quintus cur damnatus* 3.362
Coponius statuarius 3.384
Coquinaria vasa ex argento 3.264
Cor primum in omni animali gignitur 1.502.564
Cordis consideratio 1.564
Cor nouissimè moritur ibid. *per singulos annos augeri in homine* 1.565
Cor *aliquando in ostijs defuisse* 1.565
Cordis bubonis mira vis 3.96
Cor caninum habentem fugiũt canes 3.101
Cordis talpa mira vis 3.119
Cor animi & sanguinis sedes 1.564
Cor paruum audaciæ signum 1. 565. *magnum habentia sunt natura pauidiora* 1.565
Cor duplex in perdicibus vbi 1.565
Cor *hirsutum habentes imprimis industrij habentur* 1. 565
Cor quando in extis inspici cœptum 1.565. *an sit necessariũ viuentibus* 1.566.*in quibus cremari non potest* 1.566
Cordi vtilia 2.412.521.537. 691.703
Coracini piscis 1.91.427.& 3. 202. *in medicinis vsus* 3. 201.220
Coracinus vbi optimus 1.430
Coracini marini 3.225
Coraliticus lapis qualis 3. 390
Corallij consideratio, natura, pretium, vsus, loca, bonitas, 3.193.469
Corallij gestamen religiosum 3. 194
Corallũ vbi proueniat 3.410. *vsus & medicina* 3.194.410
Corallis gemma 3.446
Coralloachates gemma 3.463. 466
Corbulo Domitius contra Armenios 1.230.235. *dux* 1.60. *consul* 1.299
Corchorus herba 2.490.585. *natura & medicinæ* 2.514
Corculi Romani, à sapientia cognomen traxerunt 1.328
Cordylæ pisces 1. 424. & 3. 225
Cordi agni qui dicantur 1. 400
Cordubense æs 3.272
Cordum, id est, secundarium fœnum, vel autumnale 2. 333
Corellij equitis Romani casta

nea insitio 2.333
Cerolliana castanea 2.130.233
Corfidius funere locato reuixit 1.337
Coria-esia herba qualis 2.640
Coriandri natura & medicina 2.454. satio 2.398. semen quale 2.401
Coribantiân quid 1.556
Corybas pictor 3.357
Coryciis in antris aquæ lapidescunt 3.160
Coryci montis crocum quale 2.475
Corylus arbor quæ loca amet 2.159
Corylo nuptiales faces faciunt ibid.
Corymbi hederæ 2.177
Corymbi ferulæ olim in cibi vsum condiebantur 2.366
Corymbia ferula genus ibid.
Corymborum ederæ medicina 2.621. ferulæ in coronamentis vsus 2.480
Corymbites herba ex genere tithymali 2.712
Corinthas herba qualis 2,640
Corinthus quando à Romanis capta 2.80. & 3.273. incensa 3.272
Corinthia vasa qualia ibid. signa quæ 3.284
Corinthij carbunculi 3.452
Corinthum Mummius diruit 3.274.359
Corinthium æs quale 3.272
Corinthij irino vnguento nobilitati 2.38
Coriolana pyra 2.119
Corion herba quæ 2.715.726. 735
Coris herba 2.715.724
Corythion conchyliorum genus 3.209 (135
Corij in medicinis vsus 3.62.
Cornelia Volusium Saturnium anno ætatis LXII. peperit 1.305
Cornelia Gracchorum matris statua 3.280
Cornelia Gracchorum mater qualis 1.305.322
Cornelius Bocchus 3.433
Cornelius P. consul 2.57
Cornelij Balbi theatrum 3.389
Cornelius Balbus quis, & eius consulatus 1.326. Garamantes superat 1.185
Cornelius M. consul 1.464
Cornelius Orfitus consul 1.31
Cornelius nepos quando obierit 1.449
Cornelius Tacitus eques Romanus Belgicæ procurator, & eius filius 1.206
Cornelius Licinius Caluus Orator 1.334
Cornelij Galli interitus 1.340
Cornelius Pinus pictor 3.350
Cornelius Cossus consul à quo seruatus 2.143

Cornus

Cornelius Ruffus dormiens excacatus 1.334
Cornelius Cethegus consul rutatum mustum populo dedit 2.395
Cornelius Nepos Padi accola 1.126
Cornelius Merenda corona donatus 3.238
Cornicis consideratio, actúsque 1.471
Cornix inter inauspicatas aues ibid. mera loquacitatis ibid. ardeola amica 1.158. *futura præsagit* 2.357
Cornicis cum noctua inimicitia 1.517. *in medicinis vsus* 3.104 105.141
Cornuum animalium consideratio 1.550. *diuersitas* 550. *vsus* 551
Cornibus carentia 1.552
Cornua boum attrita quomodo curentur 1.551. *feruenti cera flectuntur* 1.552
Cornua ceruorum cuti enascũtur 1.552. *eorum vsus* 1.381
Cornu vnum asino Indico 1.552
Cornua bina quæ habeant 1.532
Cornigera animalia quæ seuo pinguescant 2.572
Cornua animalium tingi solita 2.197
Cornei homines qui dicantur 1.310
Cornuti Manilij morbus qualis 2.694
Cornucopia librorum inscriptio Prologo operis
Corni arboris consideratio 2.132.166
Cornus arbor apes perimit 2.485
Corni bacca 2.131. *succus qualis* 2.133. *montes amat, & plana* 2.158.159. *primo Fauonio germinat* 2.164. *nullam habet medullam* 2.166. *spissißima arborum* 2.190
Corni ligni vsus ibid. medicina 2.557
Corolla & corollaria vnde dicta 2.468
Corolla Hetrusca quales 2.468
Corollarium Cleopatra 1.444
Corona syderis exortus 2.345
Corona quando occidat 2.334
Corona in cælo circa Solem & Lunam quando visa 1.30
Corona ciuica qui donati 2.142
Coronarum militarium species plures ibid.
Corona non nisi Deo olim dabatur 2.14
Corona Bacchus primus vsus ex hedera 2.143
Corona aurea argenteaque, à quo primùm in ludis donata 2.468
Corona vsus apud veteres 2.

467. *vsus in sacris* 2.467
Coronarum denominatio ibid.
Corona ex odoratis floribus à quibus primùm excogitata 2.467
Corona Ægyptia atque hyberna ibid.
Coronã domini etiã per seruos olim merebantur 2.468
Corona mortuis imponebantur 2.468.469
Coronis seueritas seruata 2.468
Corona Deorum Larium, Manium, sepulcrorúmque 2.469
Corona sutiles olim Saliorum sacris & solennibus cœnis adhibebantur 2.469
Corona ex rosis 2. 469. *ab Indis petita* 2.469
Corona ex nardo laudatissima ibid.
Coronarum scriptores 2.469. 470
Corona capiti nocent 2.469
Coronas bibendi vsus 2.470
Coronarum honor, genera, materia 2.479
Corona nominibus Graecis & alijs nuncupata 2.48 . 517
Coronarum materia 2.52.79. 115. 117. 137. 142. 156.177. 198.271.396.439. 461. *Libro vigesimoprimo, Capitibus secundo, tertio, quarto, nono, per totum.* 479.482. 502. 510.511. 512. 517. 529. 623. 628.645.742.758. & 3.296.421.430
Coronamenta in hortis serenda 2.466
Coronarium æs quale 3.262. 295
Coroneola rosa 2 471
Coronopus herba 2. 495. *ex ea medicina* 2.528
Corpus augentia 1. 590. & 2. 569. 583. 596. 611. *obstupefacientia* 2. 687. & 3. 338
Corporum insignia 1.309
Corporis totius historia 1. 550. *magnitudo vnde accidat* 2. 64
Corpora signantes notis populi 1.226. *cremare quando cœptum Romæ* 1.340
Corporis nitor quo fiat 2.535
Corpora defunctorum incorrupta conseruant 2.606
Corpora tota tingentes homines 1.278
Corporis humani magnitudinis consideratio 1.308
Corpus quadraginta sex cubitorum inuentum ibid.
Corporis totius morborum remedia 2.682
Corpora defunctorum quibus lapidibus citò absumantur 3.408
Corporis infixi extrahentia 2. 500.508.521

Corruda in asparagos transit 3.482
Corruda, id est, asparagus syluestris 2.393.394.429
Corrugi qui, & vnde dicti 3.247
Corsi à quo Romanorum primùm victi, & de eis primus triumphus 2.137
Corsica laurum non habuit 2.138. *buxo abundat* 2.158
Corsicum mel amarum 2.158 *cera qualis* 2.489
Reliqua quære parte secunda.

Corsoides gemma 3.466
Corticum arborũ consideratio & differentia 2.172.261
Cortice detracto arbores necãtur 2.261
Cortices quæ arbores mittant ibid.
Corticum arborum vsus 2.149
Cortina aheni genus 2.153.158
Cortina tripodum ex ære 3.275
Coruncanus legatus perimitur & eius statua 3.278
Corus ventus qualis & quibus noxius 2.35.
Coruus quo tempore morbis afflictetur 3.90 *quo sese purgat* 1.377. *vita longa* 1.331.
Coruorum consideratio, natura &c. 1.472.495
Corui & chloriensis auis inimicitia 1.57
Corui ore concipere à quibusdam crediti 1.472
Coruorum ouum contra grauidas fœminas ibid.
Coruorum auguria, auspiciáq. ibid. intelligentia 1.495
Corui Imperatores nominatim salutantes ibid.
Corui exequiæ celebratæ 1.495
Coruorum incubatio, quotque pariant 1.506
Corui aquatici naturaliter caluent 1.552. *futura præsagiunt* 2.357
Coruus piscis 2.225
Cossi vermes in medicinis 3.144. *ex ligno gignuntur* 2.548
Cossi vermes in cibo 2.257
Cossius cornelius Consul à quo seruatus 2.143
Cossini equitis Romani historia 3.99
Costarum consideratio 2.571
Costæ homini tantum octonæ ibid.
Costarum fractarum remedia 3.63
Costi fruticis consideratio 2.41
Costo dijs supplicatur 2.547
Coticula lapidu consideratio 3.260

Cotyledon herba qualis 2.688. 690. *medicina* 2.702. 714. 716. 720. 723. 724. 725
Cotinus arbor qualis, & vbi 2. 158
Cotis agricolarum consideratio 2.313. & 3.417
Cotes insula cypri quales 3.387
Cotes Armenia ibid.
Cotium genera plura 3.417
Cotes vbi optima ibid.
Cotonei mali consideratio 2. 115. *sapor & odor qualis* 2. 133
Cotonei serendi tempus 2.236
Cotoneorum natura, & medicina ex eis 2.584
Cotonea poma in cubilibus salutatorijs seruabantur 2.115 *quomodo condiantur, seruentúrque* 2.121.584
Cotonea herba 2.704
Cotano, id est, fici exigui, caricis minores 2.49.127
Coturnicis auis consideratio 1. 480. *cur damnata mensis* 1. 481. *comitiali morbo infestantur* 1.481
Coturnicibus veratrum in cibis gratissimum 1.481.515
Coum vinum ex Italico fieri 2.83
Coxa doloris remedia 2.407
Coxendicum morbi remedia 2. 424. 433. 459. 460. 503. 507. 543. 553. 557. 564. 622. 671. 744. 753
Crabronum insectorum consideratio 1.537
Crabronum ictus febrim affert 1.537. *remedia* 2.410. & 3.178
Crabrones quos non feriant 3.18 *ex equorum corpore nasci* 1. 536
Cracca leguminis genus colũbis gratissimum 2.304
Crambe brassicae genus 2.422
Crapula qua ratione vitetur 2.99. *vnde dicta* 2.571
Crapulam inhibentia tollentiáque 2.423. 435. 501. 502. 503. 521. 621. 722
Crassiuenium aceris arborum genus 2.157
Crassus Crassi auus nunquam visus ridere 1.310
Crassus diues primus coronas aureas argenteásque in ludis suis dedit 2.468
Crassi in Parthos tendentis omen malum 2.127
Crassus contra fugitiuos, & Spartacum, & eius ouatio 2. 137
Crassus apud carras peremptus 1.202. *exercitus reliquiae ab Orode Antiochiam in coloniam deducta* 1.237
Crassi Oratoris scyphi Mentoris manu facti, eorúmque ingens

gens pretium 3.166. *diuitia* ibid.
Crassus nobilis Orator, & eius domus 2.202.203
Crassi Oratoris area triclinia, & eius hares 3.275. *in teste citatum scomma* 3.325. *columna quales* 3.375
Crassus Licinius quo anno censor 2.43
Crassi Licinij aqua 3.155
Crassus Licinius consul 1.299
Crassi L. & Domitij Aenobarbi inimicitia 2.202
Crassus L. quando censor ibid.
Crassus L. quando consul 2.202. & 3.116
Crassi M. laurea 2.137. *prodigium ac interitus, & eius milites* 1.48
Crassus L. Orator quando 1.458
Crassus M. diuitem quenquam esse negabat, nisi qui reditu annuo legionem alere posset 3.262
Crataogonon herba qualis 2.750
Crategis herba qualis 2.718
Crateuas medicus 2.397.418.535
Craterites gemma 3.466
Craterus vnus ex ducibus Alexandri Magni 3.163
Craterus statuarius 3.383
Craterus pictor 3.356
Cratinus pictor 3.357
Credulitatis imago Aristophontis opus 3.355
Credulitas admirabilis Graecorum 1.371
Cremutius scriptor 2.167
Crepis herba 2.493
Crepitus crebros emittunt asini pasti onopordo 2.761
Cresila statuarij opera 3.285 290
Creta cõsideratio, genera, & c. 3.371 *cimolia* 3.321.371. *Eretria* 3.327.328.329. *Selinusia* 3.331. *annularia ibi. argentaria* 2.313. & 3.372. *vsus in victoria* 3.372. & *in vineis* 2.208
Creta tragion gignit contra sagittarium ictus efficacissimum 2.63
Creta cupressus plurima 2.175
Creta montes, ida, & quos Albos vocant 2.176
Creta seruorum pedes dealbabantur 3.372
Cretenses in bellis calamis vtebantur 2.179.180
Cretensis calamus qualis 2.181
Cretenses quo vestem tingant 2.719
Cretenses herba alibi natis meliares 2.673
Creticum amylum 2.289. *cicer optimum* 2.412. *Herba-*

elion optimum 2.445. *anisum optimum* 2.447
Cretica cera qualis 2.489
Cretica cupressus qua 2.627
Reliqua quære parte secunda.

Crethmos herba qualis 2.734
Crethmos agrios, herba qua 2.688.717
Crethmi herba medicina ibi.
Cribrorum consideratio 2.296
Crinita stella, id est, cometa 1.26 (2.473
Crinon, id est, rubens lilium
Crispa omnia fragilia 2.192
Crispini Hilari numerosa soboles 1.305
Crispus Paßienus bis consul 2.199 (359
Crispus Vibius Proconsul 2.
Cristallion herba qualis 2.683
Cristalli gemma consideratio, natura, usus, loca 3.432
Crystallus quid 3.433
Crystallus mira magnitudinis 3.435
Crystalli vitia 3.434
Crystallina vasa 3.229
Crista herba qua 2.745
Cristas galearum quis repererit 1.344
Cristarum auium descriptio 1.550
Critias statuarius 3.284
Critobulus Philippi Macedonis oculum doctè curauit 1.323
Criton scriptor 2.345
Grocallis gemma 3.466
Crocias gemma 3.476
Crocinum unguentum 2.38. *collyrium* 2.503
Crocis herba qualis 2.643
Crocodilea quid 3.31
Crocodileō herba qualis 2.750
Crocodili descriptio 1.373
Crocodili in Ægypto fabas fugiunt 2.299. *humani corporis auidißimi* 1.246
Crocodylis Tentyritæ populi terrori sunt 1.374. *ubi gignātur* 1.177. 148. 373. *genera duo, & eorum in medicinis usus* 3.31. 223
Crocodilos venantes quo utantur 2.7 7 & 3 201. *quib. nō noceāt* 3.201. *magnitudo partúsq;* 1.373 *à quo perimūtur* 1.374. *cū delphinis inimicitia pugnaq;* ibid. *quādo primùm Romam aduecti* 1.375 *tantùm maxillas superiores mouet* 1.559
Crocodilorum morsus remedia 2.556.576.707. & 3.178.180.201
Crocomagma quid 2.503
Croci consideratio, natura, genera 2.475. *florum laus* ibi.
Crocum melle, aliáve re dulci non soluitur 2.502. *medicina*

na 2.502.503. quo optimè ser: etur ibid. quod optimum & pessimum 2.475. vsus nusquam in coronis ib. vsus in theatris ibi. vbi & quod optimum & quo noscatur 2.475.503. aduiteratio & probatio ibid. quando & vbi odoratus 2.476. prius floret quàm frondeat 2.475
Crocci corona ebrietatem sedat 2.502
Crocci iuuenis fabula 2.78
Crocuta fera descriptio 1.369.379 (1.587
Crœsi filius semestris locutus
Crœsi regnum quo prodigio cõciderit ibid. auri copia 3.242.263. domus ex qua materia 3.364
Cronius gemmarum sculptor 3.429
Crotolia quæ 1.443
Croton arbor 2.112.162
Cruciatus asperrimi qui 2.655
Crudaria argenti vena 3.253
Crudelitatis exemplum 1.149. & 3.4.116
Cruditatis remedia 2.449.453.703.722
Crura animalium qualia 1.581. soli homini carnosa 1.582
Crurum vitia, & ab ijs tracta cognomina 1.582
Cruribus vtilia 2.707. & 3.408
Crustumina pyra 2.119
Crucibus corpora defunctorum affixa 3.401
Ctesibij inuentum 3.323
Ctesidemus pictor 3.349.356
Ctesilai statuarij opera 3.291
Ctesi ochi pictoris opera 3.356
Cubitus supini oculis conducũt 3.7 (ibid.
Cubitus proni tussibus vtiles
Cubitus in latera distillationibus prosunt ibid. (1.278
Cubitorum octonum homines
Cucubalum herba qualis 2.751
Cuculi auis consideratio 1.470 astus ibid.
Cuculi in medicinis vsus 3.151
Cuculi prouerbium 3.330
Cuculus auis temporaria ibid.
Cucumerum genera tria 2.375. quomodo toto anno seruentur 2.374. vt sine semine nascantur 2.375
Cucumeris anguini siue erratici consideratio, & medicina ex eo 405
Cucumis consideratio 2.373.404. oleum natura odit 2.374. qua arte diu cibis seruetur 2.376. semen quale 2.401. medicina 2.404 vbi optimus 2.405
Cucumis piscis 3.225
Cucurbitæ medicinales, earúmque vsus 3.219

Cucurbitina pyra 2.119

Cucurbitarum hortensium consideratio 2.375. genera, cultus, magnitudo &c. ibid. usus in cibis 376. quomodo diu incorrupta seruentur 2. 376. syluestres & earum medela 2.576. semen quale 3. 401

Cucurbita syluestris consideratio, & ex ea medicina 2.406

Culeus mensura genus 2.81.82

Culices vespertilioni gratissimi 1. 507. acida appetitu 1. 514. glandibus & ficubus inimici 2.260. galbani odore pelluntur ab hortis 2. 401

Culicis mira subtilitas 1. 520

Culices quo necētur, fugētúrue 2.446.557.587. 748. ex qua materia gignantur 1 456.549. in caprifico nati veras ficus maturant 2. 126

Culix herba, & eius effectus 2. 375

Culter arandi instrumentum 2.311

Cultura terra consideratio 2. 314

Cumanum linum quale 2.361

Cumini consideratio, & medicina ex eo 2.440

Cuminum pallorem sumentib. inducit 2.441.442

Cuminum syluestre, & ex eo medicina 1.440.441

Cumini species plures 441

Cumini Æthiopici & Africani natura, & medicina 2. 441

Cuniculorum animalium consideratio 1.408. vbi gignantur, & vbi non 1. 11:.411. vbi exta bina 1.568. interdum oppida suffodiunt 1.378 408

Cunila herba qua 2.397. ferri tangi non vult 2.400. semē quale 2. 401. succus 2. 402. natura, genera, medicina 2. 443

Cunila bubula qualis 1.376. 2.443

Cunila gallinacea medicina 2.443

Cunila gallinacea Gracis origanum Heracleoticum ibid.

Cunilago herba, & ex ea medicina 2.443

Cunila mascula qua ibid.

Cunila bubula medicina 2. 674

Cunila apes delectantur 2.485

Cunilago herba qua 2.397

Cupidinis simulacrum Verri à Cicerone obiectum 3. 379

Cupressi consideratio plena 2. 175

Cupressi picem fundunt 2.100 oleum ex eo 2.112. aquas odit 2.159. folia carnosa 2. 263

Cupressus trifera 2.169. *Diti sacra* 2.175. *ante domos defunctorum poni solita ibid. mas fœminaque* 2.175. *vbi succisa regerminet ibi. vbi maximè proueniant ibid. non sentit cariem, aut vetustatem* 2.192.195. *semper nitorem seruat* 2.192 *semen minimum* 2.220. *semen formicis maximè expetitur* 2.220. *quomodo & quando seratur* 2.220 *quæ odio habeat* 2.264. *folia tusa semina à vermiculis seruant* 2.308. *cretica quæ* 2. 627
Cupreßinum oleum, ex eóque medicina 2.581
Cura fertilitatem affert 2.170 272.280
Cura & diligentiæ exemplum nobile 2.280
Curalium pro coralio 3 194
Curculio vermis frumento noxius 2.342
Curiatij tergemini 1.298
Curiatij M. filia Sedigita appellata 1.580
Curius Manius non nisi guttũ faginum ex præda attigit 2.185
Curij Manij parsimonia & dictum nobile 2.274
Curius Manius Imperator rapum torrens aurũ repudiat 2.379
Curius cur Dentatus dictus 1. 307
Curionum familia, & in ea oratores 1. 325
Curio C. bello ciuili obijt 3.403
Curionis Caij patris funebre munus quale ibid.
Curruum rota axungia inunguntur 2.40
Currus ita paruus vt musca alis contegeretur 2. 312. & 3. 293.384
Curruum ornamenta ex plumbo argentario 3. 313
Cursores velocißimi 1.311
Curruum materia amplißima abies 2.195.196
Cursûs peculiare impedimentum 1.570
Curtius fons Romæ 3.405
Curuli in sella quis semel & vicies sederit 1.332
Cusculium frutex, granique eius vsus 2.148
Cuspides in prælijs quo tingebantur 2.513
Custos in vite quid dicatur 2. 247.248
Cutem fœminarum in facie nutriens 2.559
Cutem lauigantia 2. 408. *emendantia* 2. 446. 500. 538. 565. 566. 580. 582. 595.598. 613.614.615.616. 735.746. & 3. 39.51. 121.

203.205 209.370
Cutis sensu caret 1.575

Dabula palma genus 2.45
Daca poma vilissima 2.119
Daci faciem suam pingunt 2.525

Reliqua quære parte secunda.

Dactylides vuæ 2.79
Dactylidis statuarij opera 3.3?3
Dactylos herba qualis 2.647
Dactyliothecam quis primus Romæ habuerit 3.429
Dactylus piscis, & miracula eius 1.462. & 3.227
Dædalus in Creta Labyrinthum fecit 3.396
Dædali inuenta plura 1.344
Dædali filius 1.118
Dædali statuarij opera 3.291
simulacrum Polycharmi opus 3.283
Dahippi statuarij opera 3.294
Dalion herbarius 2.4?8
Damascena pruna 2.49.116
Damasus Democriti frater 2.2.3?2
Damasonij herba medicina 2.700.619.730
Damasonios herba qualis 2.6?0
Damæ animalia 1.407
Dameas statuarius 3.285
Damion medicus 2.427
Danaes imago Artemonis opus 3.355
Danaus puerorum repertor 1.(343
Danubio fluuio peculiaris piscis 1.424
Dandonis Illyrici senectus 1.331
Daphnias gemma 1.407
Daphnidis serui pretium ingens 1.324
Daphnitis quæ & Laurus Alexandrina 2.138
Daphnoides casia genus 2.28
lauri genus 2.138
Daphnoidis lauri natura & medicina 2.599
Daphnoides clematidis genus 2.637
Dardanium aurum 3.230
Darius Xerxis pater per Bosphorum Thracium duxit exercitum 1.159. *vbi ab Alexandro Magno victus* 1.235
Darius Hystaspis filius Susorũ (conditor 1.262
Dario regi platanus & vitis aurea dono data 3.263
Darij ab Alexandro victi spolia 1.318. *pictura* 1.348. *sepulchrum ex Chernite lapide* 3.408
Dasypus animal 1.409
Dasypodes omni mense pariũt, superfœtantq; 1.409.510.511
Dathiatum thuris genus 2.18
Dauci herbæ descriptio 2.677.679.682. *medicina* 2.701

712.715.716 728.733.
Daucus pastinæ genus 2.379
Decapolis Syriæ oliuæ quales 1.109
Decimas thuris Sabi Deo consecrant Arabes 2.19
Decimas cinamomi Assabino Deo persoluunt Æthiopes 2.26.
Decimana pyra 2.119
Decius Mus in consulatu se pro victoria deuouit 1.518
Decius P. ab exercitu frondea corona donatus 2.143
Deciorum carmen quo se Dijs Manibus deuouerunt, ad Plinij vsque tempora peruenit 3.6.
Decij P. Muris honores 1.517
Decius P. sæpius graminea coroa donatus ibidem
Decumanus limes quis 2.350 351
Decuriarũ indicũ ab Augusto ordinatio 3.236.*nomina & differentiæ* ibid.
Deflorescẽdi tempus in arboribus 2.166
Defrutũ quo tempore fieri debeat 2.101.346.*quomodo fiat* 2.89.102.(*seruetur*2.153
Defunctorum corpora quomodo
Defunctorum mensis feralibus dicatum apium 2. 403. *corpora incorrupta quo pacto seruentur*.1.606.*ad mentionem Romani veniam præstabantur* 3.8.*in fictilibus quidam condi maluerunt* 1.361 *in Asio lapide condita citò absumuntur* 3.408.*pili crescunt* 1.576. *vngues crescũt* 1.581 *corpora ponderosiora quam viuentum* 1.309.*Romæ à Tarquinio prisco crucibus affixa* 3.401
Deianira & Herculis effigies ab Artemone picta 3. 355
Deiphobi imago 3.355
Deliacum æs 3.273
Deliades statuarius 3.293
Deliciæ ciborum exquisitæ taxantur 2.370.*margaritarum quanti Romanis quotannis constiterint* 2.25
Deliratio vnde dicta 2.313.
Deli insula palma vetustissima 2.168. (*colatur* 1.164
Delius Apollo vbi præcipuè
Delphica laurus qualis 2.137
Delphica platanus Agamemnonis manu sata 2.198
Delphico in tẽplo Apollinis rhaphanus aureus dicatus 2.379
Delphicum templum Apollinis à quo pictum 3.354.355
Delphicæ cortinæ cur dictæ 3.275 (598
Delphicæ lauri medicina 2.
Delphis ingens signorum copia 3.281
Delphis victores lauro corona-

bantur 2.137

Delphini sideris occasus 2.326 344

Delphinorum piscium consideratio, natura &c. coniugia 1.418. *maris tempestates præsagiunt* 3. 357. *medicina* 3.309. *animalium omnium velocissimi* 1.417. *partus* 1.417. 455. *quandiu viuant.* 1.418

Delphini forma descriptio ibi.

Delphini Simonis nomine appellari gaudent 1. 418. 420 *musica delectantur* 1. 418. 419. 554. *hominum amicus & puerorum* 1. 418. *cum hominibus piscantur* 1.419. *vinum appetunt* 1.420

Delphini quamuis auribus careant nihilominus tamen audiunt 1.554

Delphinorum charitas erga partum. 1.417. *tellure tacta statim moriuntur* 1. 418

Delphinus ex hominum manibus vescens 1. 418. *corio teguntur* 1. 423. *olfactus* 1.154. *fel non habent secundum quosdam* 2.567. *ingenti empti pretio* 3.266.

Delphinorum in medicinis vsus 3.217.218.225.223. *cum crocodilis pugna* 1.574.

Demanetus in lupum conuersus 1.372

Demaratus Tarquinij Prisci pater 3.322.359.

Demarate Alcibiadis mater. 3.294

Demetrius rex propter Protogenis picturam Rhodijs parcit 1.324. 346. *Peloponnesum insulam tentauit efficere* 1.138. *cur accusatus,* 3.270

Demetrius Pompeij libertus 3.372

Demetrij regis imago 3.357

Demetrij Phalerei statuæ plures 3.278

Demetrij statuarij opera 3.291 *volumen de quaternario numero* 3.20. *nauis malus ex cedro* 2.190

Democrates vel Damocrates Seruilius medicus 2. 671

Democriti opus de herbarum viribus 2.652.656

Democriti frater Damasus, & historia eorum de segete. 2.352

Democritus rapum cur in cibis damnauerit 2.408

Democriti de empto toto oleo historia 2.335. *primus Magicam in nostro orbe celebrauit* 2.640. & 3.115.116

Democriti Chirocineta 2. 641. *pergrinatio* 2.652. & 3.115

Democritum Plinius vanitatis arguit 3.34

De:

Democriti mira commentationes 3.4

Democritus omnia vitium genera, quæ tota in Græcia nascerentur sibi cognita professus 2.74. *resurrectionis assertor* 1.341. *venerem dãnauit* 3.18

Demonax Seleuci & Antiochi regum dux 1.238

Demophilus pictor 3.335.360

Damos Atheniensium à Parasio pictus 3.337

Demosthenes venenum sub annuli gemma clausum habuit 3.235

Demosthenis ab inimico laus 316

Demostratus scriptor 3.449

Denarij & drachmæ pondus idem 2.514

Denarij aurei consideratio 3.239 *primus signator ignotus ibid.*

Denariorum probandorum lex 3.252

Dendrachates gemma 3.463

Dentritis gemma 3.476

Dendroides tithymali genus 2.712

Dentium consideratio 1.307 *quo tempore decidant* 1.307

Dentium vice quidam continuum os habuerunt 1.307. *in uicti ignibus ibid. necessitas ibid.*

Dentes primores sermonem regunt 1.307

Dentium auguria, & quot vnicuique insint 1.308. *canini quales* 1.308.559.561

Dentibus nondum genitis homo non crematur 1.308

Dentium genera ac vsus 1.559. *quibus mutentur* 1.560 *genuini qui* 1.561

Dentes multis octogesimo anno renascuntur 1.561

Dentes plures maribus quàm fœminis 1.561. *quando homini nascantur* 1.560

Dentes in palato enati 1.561

Dentibus hominum virus quoddam inesse 1.561

Dentibus veterinorum ætas indicatur 1.561

Dentium candor quomodo fiat 2.499.525.548.551.579

Dentis eius. qui pueris primus deciderit mirus vsus 3.14

Dentes vt citò nascantur 3.149.150

Dentes trium inter se ordinum 1.370.379

Dentes lædentia 2.425.627

Dentes pullini qui 1.390

Dentes corruptos quid confirmet 3.50. *quomodo firmentur* 2.407.453.456.458.513.527.574.576.581.586.587.631. & 3.50.208.209.

Dentes extrahentia 2.578. 606.621. & 3. 130.208

Dentes aqua decidere faciens 2. 654

Dens canus quomodo inuratur 2. 596

Dentium doloris remedia 2. 53.404. 307.411. 416 417. 420. 426. 429 433. 436. 442. 444. 445. 446. 453 458. 459. 499. 509.526. 534. 544. 564. 577. 578. 579. 581. 587. 590. 591. 594. 604 606. 607. 608 609. 613. 614. 610. 621. 722. 636. 639. 646. 690. 710. 742. 743. 716. 761. & 3.4.16.17.28. 35.50.85 119.120.179. 180.183. 196. 198.208. 213.302.367.368. 411

Dentati homines quidam nati 1.307

Dentata quæ fœmina nata, eiúsque omen inauspicatissimum 1. 307

Dentientes tardè pueros iuuãtia 3.119

Dentifricia ex qua materia 3. 119.214

Dentitionem facilem reddentia 3.149.

Derceto Dea vbi colatur 1. 201

Desidia artes perdidit 3.316

Deus quid 14

Deus est mortali iuuare mortalem 1.5. *idem cum Natura.* 8 & 2.757 *animalia non pascendi tantum gratia creauit* 2. 770. *non omnia potest* 1.7

Dei consideratio 1 4

Dei formam quærere imbecillitatis humanæ est 1. 4

Deo tantum veteres coronam dabant 2. 143

Deorum plurium nomina 1.4

Deorum multitudo cur credita 1.5

Deorum populus maior, quàm hominum 1.5

Deorum loco à quibusdam animalia, cibiq́ coluntur 1. 5

Deorum matrimonia 1. 5

Deorum alij iuuenes, senes alij, alati, claudi, &c. 1.5. *adulteria, odia, bella, &c.* 1.5

Deorum quibusdam nullus respectus 1.16

Deorum templa non alia olim quàm arbores 2. 4. *libamina apud Thasios, ex quo vuæ genere* 2. 57. *cultus olim fruge & mola salsa cõstabat* 2.272

Deorum numero herbarum inuentores adscripti 2. 649

Deorum corona ex papyri flore 2.54. *pœna, sera aliquã*

do, nunquam tamen irrita 1.7
Deorum in sacris quis olim fuerit auri usus 3.238
Deorum euocatio quibus modis impediatur 3.30. *simulacra cur ex cedro arbore* 2.52. *coronæ ex qua materia* 2.510. *beneficia plura* 2.52.736. *simulacra quo in digito annulos habuerint* 3.234. *simulacra minio ubi picta* 3.257 *simulacra ex ære* 3.274. *simulacra lignea aut fictilia quandiu* 3.281. *duodecim tabulæ* 3.347 *effigies fictiles* 3.360
Deorum offensorum vindicta 2.376 *imagines quibus euocentur* 3.976. *cœnis catulus apponebatur* 3.90
Deorum reuerentiæ exempla 1.71. 72. 440. 471. 474 & 3 21
Deorum mater
Quære Cybele.

Deos innumeros credere, maxima socordia est 14
Deos Magi qua herba euocent 2.641.
Deum tutelarem euocandi cõsuetudo apud antiquos 3.7
Deum fabricæ, hoc est, Vulcanum fibulas primum & in aures fecisse 3.241
Dij herbarum inuentores 2.736. *ex virtutibus vitijsque olim numerabantur* 1.4
Dij inferi in genera descripti 1.5
Dij curam mortalium an agant 1.6. *in præterita vnicum obliuionis ius habent* 17. *lacte à rusticis & mola salsa placantur, prologo operis*
Dijs dicata pretiosiora videntur, Prologo totius operis, quo vino non libandum 2.93. *an precationes exaudiant* 3.69
Deuteria Græcis, Latinis lora 2.90
Dextræ hominis religionem inesse 1.581
Dextra vires maiores 1.309
Dextra etiam in arboribus firmiora 2.241
Diachiton frutex 2.619
Diachyton vini genus 2.89
Diacodion medicamentum 2.450.452.
Diadema regnum Bacchus primus inuenit 1.342
Diadocos gemma 3.467
Diadumeni iuuenis simulacrũ 3.280
Diaglaucium collyrion 2.755
Dialut ense purpuræ genus 1.47
Dialeucon crocum 2.475

Dianæ templum in Hispania vetustissimum 2.193. *ædes in Aulide vetustissima* 2.193. *lucus in Latio, & in eo vetustæ arbores* 2.199. *nobiles tabulæ* 3.344.357. *simulacrum marmoreum* 3.375.377.382
Dianæ Ephesiæ templi descriptio 3.358. *scala ex vite vna* 2.726. *templum ex qua materia* 2.193. & 3.382. *templi columnæ* 3.420. *ædes mari olim alluebantur* 1.69
Diapasmata quæ 2.42
Diapason in harmonia quid 1.25
Dibapha purpura 1.449
Dibutades plastices inuentor 3.359
Dicæus Apollo cur dictus 3.287
Dictamnum à ceruis repertum 1.376. & 2.672. *sine flore & semine* 2.672. *tantum in Creta nascitur* 2.672. *medicina* 2.675.729.732. 734
Dictyotheton structuræ genus 3.418
Didoron genus lateris 3.364
Dici lux quando nocte visa 1.31
Dierum inæqualitas vnde 1.61
Dies non vbique eadem tempore 1.16. *vbi longissimus, breuissimúsque* 1.63
Dies sex mensium 1.63. & 163
Diei obseruatio apud diuersos 1.63. *initium finísque quomodo accipiatur* ibid.
Dies alius de alio iudicauit 1.325
Diebus nullis credendum ibid.
Dierum omnium anni inexplicabilis penè ratio 2.310
Diebus trecentis sexaginta quinque & quadrante annum constare 1.320
Dierum vnde argumenta & decrementa 2.323.331
Dies totius anni qui longissimus 2.332
Dies vbi aliquando nullus 1.168
Dierum diuersitas 1.285
Dierum magnitudo quomodo deprehendatur 3.392
Dieuches Medicus 2.411.424
Digitellum herba, eiúsque vsus 2.308.689
Digito vno hostis victus in castra relatus 1.311
Digitorum consideratio 1.580. 581. *articuli quot anno* 1.580 *morbi remedia* 2.565.740 & 1.318
Digiti quibusdam in manu vna sex 1.580
Dignitatis fama qualiter acquiri possit 1.478

Dij quære Deus
Diligentia exemplum nobile 2.280
Diligentia antiquorum mira 2.587
Dino statuarius 3.285
Dinochares architectus 1.194
Dinocrates Geometra 1.323
Dinomenis statuarij opera 3.291
Diocles quid de rapto senserit 2.408
Diocles medicus 2.412.482
Dioclis medici laus, atúsque 696
Diodorus Petronius medicus 2.421
Diodori dialectici repentina mors 1.339
Diodori Historia Bibliotheca inscripta prologo operis.
Diogenes Cynicus affectuum humanorum expers 1.310
Diogenes statuarius 3.318
Diogenes pictor 3.357
Diomedea aues 1.496
Diomedis & Glauci armorum commutatio 3.330
Diomedis socer Danus 1.118
Diomedis palladium surripiẽtis effigies 3.268
Diomedis delubrum 1.497
Diomedis socij in aues versi cur fingantur 1.497
Reliqua quære parte secunda.
Dionysias gemma 3.467
Dionysodorus statuarius 3.293
Dionysodorus pictor 3.357
Dionysodori epistola ab inferis missa 1.86
Dionysonymphas herba, & cur ita dicta 2.642
Dionysius tyrannus gaudio obiit 1.339. *Platonem quo apparatu exceperit* 1.219
Dionysio tyranno pulso, dulce fuit mare 177
Dionysius pictor 3.358
Dionysius statuarius 3.382
Dionysii ostentum atque tyrannis 1.392
Dionysius Sallustius medicus 3.208
Dionysius scriptor à Philadelpho in Indiam missus 1.241
Dionysius prior Siciliæ tyrannus platanos Rhegium transtulit 2.5
Dionysius medicus 2.419
Dionysii medici de rapo sententia 2.408
Dionysius Geographus vbi natus 1.365. *Augusti temporibus in orientem missus* ibid.
Dionysius pictor non nisi hominem pingere potuit 3.349
Diopetes rana earúmque vsus 3.606.223
Dioptra instrumentum Geometricum 1.58

Dios pyros herba eadem cum lithospermo 2.758
Dioxippi imago 3.355
Diphryges quid 3.3-6
Diphru gemma 3.467
Dipœnus marmorarius 3.375. 376.377.
Dipondius aßis 3. 239
Dipsaces frutex 2.629. *herba spinosa* 2. 752
Dipsadis serpentis morsus remedia 2.597. & 3.200
Dirces fœminæ simulacrum, historia que 3.382
Discobolis ex are Myronis opus 3.286
Discobolus pictus, Taurisci opus 3.357
Discordias faci siderites gemma 3. 473
Discordia Hyperboreis ignota 1.164
Dispnœa morbus 2 582
Dyspnoicis vtilia 2. 582. 608 702
Dysentericis vtile 2.11
Dysenteria antidoton lotometra 2.530
Dysentericorũ remedia 2.406 408. 411. 412.419. 420. 421. 423. 427. 432. 448. 454. 458. 462. 498. 505. 523. 530. 535. 547. 550. 554. 560. 561. 563. 581. 584. 587. 590 592. 596. 599. 600. 603. 604. 622. 630. 631. 633. 616. 705. 706. 707. 727.740. 741. 753. 756. 763. 766. 769. & 3.27. 30. 37. 38. 57. 86. 87. 88. 128. 214. 255. 310. 367. 369.
Distillationum remedia 2.416 552. 596 612. 620. & 3.14. 122.204
Distillationum capitis remedia 2. 422. 454. 531
Distillationi ventris vrtica medetur 2. 524
Distillationes stomachi ecimũ inhibet 2.432
Diuinationis species 1.545
Diuinationi nonnulli superstitiose dediti 1.7
Diuinatio qua ratione habere poßit 3.19.467. 468.470
Diuinitas in quibusdam 1.321
Diuitiæ multos perdunt 1.325
Diuitiæ quorundam ingentes 3.262
Diuitiarum exprobatiõ 1.58. & 2.263
Doci, id est trabes ignitæ in calo 1.30
Docilitatis exemplum 1.350
Dodecatheos herba qualis 2. 656.750
Dolobellianæ pyra 2.119
Dolichos herba 2.199
Dolores asperrimi qui 2.655
Domini frons plus prodest, quàm occipitium. Prouerbium

bium 2.278
Domini oculus fertilißimus, prouerbium 1.281
Domitius Cn. Consul 1.31
Domitij Cn. delubrum 3.380
Domitij L. interitus 1.340
Domitius Nero Peloponnesum insulã tentauit efficere, Achaiã libertate donat 1.141
Domitius Corbulo in Armenia bellum gessit 1.230.235
Domitius Ædilitatis repulsam passus 3.23
Domitius Ænobarbus Ædilis curulis 1.315 *Consulatus censura, & eius cum Crasso inimicitiæ*.2. 202. *quo annõ Censor* 2.202. *sex lotos in Crassi domo quanti æstimarit* 2.203
Domus sale vbi construantur 1.185
Domibus carentes homines 1.(188
Dom⁹ testudinib. cõtectæ 1.421 *vbi tectæ scandulis* 2.150 *vbi tectæ scirpis* 2.104 *plures nobiles Romæ* 2. 202. *quomodo purgentur, lustrentúrque* 2.616. *quæ pulcherrima Romæ* 3.402. *arundinibus vbi tectæ* 3.179
Domus regia latißimè adornata 3. 385
Dona maxima Imperatorum ac fortium ciuiũ quæ 2. 272
Donax piscis 3.227
Donax calami genus 2. 181. & 5.224.
Donax id est Cypria harundo eiúsque medicina 2. 624
Dorcadis in medicinis vsus 3. 48.117
Dorcades vbi non sint 1. 410 *non lippiunt* 3 108
Doricnium venenum 2.513. & 344. *remedia* 3. 44. 203. 213.
Doripetron herba 2.717
Doryphori simulacrum 3.286. 294
Doris herba quæ 2.528
Dorius tonus 1.25
Dorij moduli à quo reperti 1. 345.
Doron Græci antiqui palmum vocabant 3. 364
Dora, id est, munera ibid.
Dormisse quendam annos septem & quinquaginta 1.337
Dorotheus medicus 2.540. *pictor* 3.343
Dorsenus Fabius poeta Comicus 2.92.
Dos filiarum plantaria 2.175
Dosiades scriptor 1.552
Dositheus scriptor 2.345
Drachma & denarij argentei idem pondus 2.514
Draconis partium magici vsus, medicina 393. 108
Draco mortuus ad vitam reuocatus 2.653

Draco quo se ægrotum sanet 1.377
Draca hominem seruans 1.518
Draconem cum elephantibus pugna 1.358. *mira magnitudo ibid. vbi magna in copia proueniant* 1.359. *crista* 1.359.550. *serpentum oua hauriunt* 1.515
Draconi morsus remedia 2.646.702.747. & 3.199.198. *inuidia* 3.467
Draco palmitis genus 2.253
Draco piscis 1.454. & 3.246
Draconis marini ossa dentium dolori medentur 3.208
Draconites gemma 3.467
Dracontias gemma ibid.
Draconiton herba 2.637
Dracunculus herba, & ex ea medicina 2.637.654. *quãdo effodienda* 2.638
Drepanis auis qualis 1.583
Dryites gemma 3.475
Dryos hyphear visci genus 2.201
Dryophonon herba qua 2.752
Dryopteris herba qualis 2.752
Drypeta oliua qua 2.107
Dromones pisces 3.225
Druidas cur Romani sustulerint 3.117
Druida Gallorum Magi 2.200
Druida vnde dicti 2.201
Druida reborauisse nihil habent sacratius ibid.
Druidarum religio, obseruatio sacrificiumque ibid. superstitio 2.627. & 3.89.
Drupa quid 2.36.107
Drusillanus seruus ditissimus eiúsque lanx quingenaria 3.265
Drusilla Liuia Augusti vxoris in gremium gallina albacum lauri ramo ab aquila deiecta 2.139
Drusi imperatoris in castris apes sedere 1.533. *prosperrima victoria* ibi.
Drusus Imperator vinosus, vt pater 2.104
Drusi vxor Antonia 3.459
Drusus Tiberij filius 2.391
Drusus ob fasti ditam braßicæ cymam à Tiberio patre reprehensus ibid.
Drusi, & Cepionis inimicitia 3.233
Drusus in tribunatu suo octauam æris partem argento miscuit 3.240
Drusus Liuius Tribunus plebis quantum habuerit argẽti 3.264
Drusus Tribunus plebis cur caprinum sanguinem biberit 2.41
Dubijs fidem dare res ardua, Prologo operis
Duelij Imper. clasis sexagin-

ta diebus parata 2.187
Duellij C. triumphus, & eiusdem statua 3.277
Dulcis vini natura 2.88
Dulcia odore carere 2.159
Dulcibus rarus odor 3.476
Duodecim tabularum legis interpres Hermodorus 3.277 *leges* 1.558. & 2.244.205
Duodecim in tabulis nulla villarum mentio 2.370
Duracina vua vnde dicta 2.73.79. *cerasa* 2.132
Duritiarum corporis remedia 2.455.548.552.554.580.582.588. 608.616. 707.726.754. & 3.65
Duritiae corporis quomodo tollantur 2.499.503.510
Duris Samius historicus 1.388. & 3.287.394
Duris L. medici interitus 1.339
Dusaritis myrrha 2.21
Ducis eligendi templum 1.479

E*Ale fera qualis* 1.369
Ebenus arbor, eiúsque consideratio 2.7 *quando primùm Romæ conspecta* ibid.
Ebenus arbor spißißima grauißimáque 2.190. *neque cariem sentit, neque vetustatē* 2.102. *copia vbi* 1.280. *medicina* 2.624
Ebrietas vitanda 2.102. *mala ibid. effectus ibid. quibusdā vitæ præmium ibid. multis mortis causa* 2.103
Ebriorum mores 2,103.104
Ebrietate nulla pars mundi vacat 2.105
Ebrietatem herba quadam inducit 2.105
Ebrietatis simulacrum 3.289
Ebrietatem facientia 2.678. *resistentia* 2.595.618. & 3.152.459.467. *discutientia* 2.415.423.502. 638. & 3.73.459.467
Ebriosi ad perdenda vina nati 2.102
Ebuli medicina 2.679.714. 724
Ebur quid 1.351
Eboris honos à deorū simulacris initiū sumpsit 2.4. *luxus in lignis tum operiendis, tum distinguendis* 2.197
Eboris fossilis consideratio 2.409
Echolas vuæ genus 2.97
Echecratidis Thessaliæ equa 1.510
Echeneidis piscis consideratio 1.433. *in medicinis vsus* 3.223
Echeneis pisciculus nauem retinet 1.433 & 3.188

Echij herbæ consideratio 2.676

Echinometres pisces 1.457

Echinorum piscium considera-tio 1.438. & 3.183

Echini maris sæuitiam præsagiunt 1.439. & 2.357. *quando pariant* 1.457. *in medicinis vsus* 3.221

Echini medicinæ 3.303. 205. 206.210.

Echini Carpathij maris quales 3.203

Echini crustis & spinis teguntur 1.423

Echinorum dentes 1.560

Echinophoræ ex genere conchārum 3.226

Echion statuarius 3.285

Echion pictor quibus vsus coloribus 3.332. *quando floruerit, & eius opera* 3.319

Echion medicamentum 3.106

Echites herba clematidis genus 2.636

Echites gemma 3.475

Echo quid, & qua ratione reddatur 326. & 3.400

Eclipsium in Zodiaco quæ 1 19

Eclipsium Solis & Lunæ consideratio 1. 12. 60

Eclipses etiam quadrupedes pauent 1.408

Ecnephias quid 1.42. 43

Ectipa quæ 1. 359.471

Ectrapeli qui 1.309

Ectromatium vinum 2.96

Edera consideratio vide Hedera

Educationis puerorum exemplum 1.421

Effascinatrices familiæ in Africa 1.273

Effascinationes prohibet Anthipathes gemma 3.464

Effigies hominum miræ 1.277. 291. *non nisi illustri aliqua ex causa solent exprimi* 3. 275.

Egelastæ vrbis sal 3.174

Egnatius Caluinus præfectus Alpium 1. 498

Egnatij Mecennij vxor ob vini potum morte mulctata 2. 91

Egulo sulphuris genus 3.365

Eiectitia vulua quæ dicatur 1.572.573

Elæomeli vbi nascatur 2.113 583

Elæomelitis in medicinis vsus 2.113.503

Elaphoboscum herba & ex ea medicina 1.539.672

Elopis serpentis morsus remedia 3.200

Elate arbor 2.37

Elaterium medicamentum & eius vsus 2.404.405

Elaterium diu durat 2.770

Elatine herba qualis, & ex ea medicina 2.753

Elatites lapis 3.42

Electri consideratio 3.435
Electrides insula 3.435
Electrũ vbi proueniat 1.565.16
Electrum quid 3. 249. 335. *v, us & natura* 3.239
Electrides arbores vbi 3. 435.
Elegia harundinis genus 2.181
Elelisphacos herba 2.608.731 *ex ea medicinæ* 2.554. 555. *Latinè saluia dicitur* ibid.
Elementorum consideratio, numerus, nomina situs, natura. &c. 1.57. *nexus* 1.453 *figura qualis* 1.53
Elementa tria sine sapore odore, succóque 2.133
Elementi sedes non nisi in elemento est 1.53
Elenchi, vnionis genus 1. 442
Eleoselinum herba 2. 388
Eleoselini medicinæ 240
Elephantiæ morbi remedia 2. 429.437. 450. 606. 664. & 3.7.52.145. (2.695
Elephantiasis morbi descriptio
Elephantorum consideratio. libri octaui capitibus duodecim primis (tores*que* 1.243
Elephanterũ venatores, domi-
Elephas animalium terrestriũ maximum 2. 349. *intellectus* 1. 349. 352. *Lunam adorant ibid. quãdo primũ iuncti Roma* 1.350
Elephanti & militis Romani singulare certamen 1.454
per funes incedunt 1. 350 *docilitas ibid. cornua qualia* 1.351 *ossium vsus* 351. *dentet* 2. 1358. 560. *clementia* 1.351. 355. *quib. gaudeant* 1. 352. 357. *pudor* 3. 52. *amor* 353. *quando primũ in Italia visa pugna* 3.354
Elephantes hordei succo celerrimè mitigantur 355 *quomodo capiãtur* 355. *fœmina maribus pauidiores* 356. *quomodo domentur* 356
Elephantes Indi, Afriq. quales 350.357. *partus, & reliqua natura* 357. *quot annis viuant ibid. frigoris impatientes* ibid.
Elephantum manus quæ ibid.
Elephãtum cutis cãcellata 3.58 *dentium magnitudo ib. vbi nascuntur ibi. cũ draconib. pugna* ibid.
Elephantum sanguis frigidissimus 359
Elephantum cum rhinocerote belluæ inimicitia 1.369
Elephas chamæleonte deuorato oleastro sibi medetur 1.397
Elephantes iussa faciunt 1.497
Elephantum partus 1.590.510 *venter qualis* 1.570. *digiti quales* 1.581. *sonus qualis* 1. 166. *anima serpentes extrahit* 2 589. (*peperit* 1.268.
Elephantem mulier quædam

Elephantes quis primus Romã in triumphum duxit 1.353
Elephantes maximi in Taprobane insula 1.284
Elephantis vescentes homines 1.278.279
Elephantium venatus vbi 3.272
Elephantorum limes in Africa quis 1.275
Elephanto lingua qualis 1.662
Elephanti partium in medicinis vsus 3.26
Elephantum color ex ebore combusto 3.330. *vsus in bellis* 1.243
Elephantes arboribus cornua exacuunt 2.270. *in Africa multitudo* 1.181
Elephanti pisces 1.415. & 3.225.226
Elephantine Thebaidis regio arbores habet perpetuo virentes 2.160
Eleusine in templo nobiles pictura 3.354.357.
Elidis Irinum optimum 2.477
Elico faber Gallici tumultus autor 2.4
Elleborine, siue Helleborine 2.63.753
Elleborites, siue Helleborites, Vini genus quo modo conficiatur 2.96
Elleborum herba, Vide Helleborum
Ellychnia ex cicina vua 2.580
Ellychnia ex sulphuris quodã genere 3.365
Elops piscis 1.428. *vbi optimus* 1.458
Eloquentia vis 1.319
Elpenoris in tumulo myrtus primum visa 2.135
Elpis Samius leoni os è dentibus exemit: leonesque erga ipsum gratitudo 1.365
Elutio in metallis qua 3.312
Emere Liber pater primus instituit 1.342
Emptum malè semper pœnitet 2.276
Emides testudines 3.196
Empedoclis Magia addiscẽda causa peregrinatio 3.115
Empetron herba qualis. eiusque in medicinis vsus 2.753
Empirica medicina à quo & vbi inuenta 3.76
Emplastris vtilis alabastrites 3.389
Emplastrationis consideratio 2.231
Emplastri ratio vnde nata ib.
Emplastra quæ arbores non recipiant 2.232
Emplastratio secundũ inoculationem fertilissima 2.232
Emplectõ quid dicatur in structuris 3.418
Encardia gemma 3.468
Encaustica Pamphilus pingere do-

re docuit 3.351
Encaustica pictura duo genera 3.338
Enchiridion libri inscriptio, Prologo operis
Enchusa herba qua 2.528.529
Ἐγκυκλοπαιδίαν qua dicantur, Prologo operis.
Encrinomenes simulacrum 3.290
Endymionis & Lunæ amorum fabula vnde emanarit 1.11
Enguini quod oleum vendant 2.583
Enhæmon medicamentum 2.23
Enhydros gemma 3.475
Enhydris serpens eiúsque in medicinis vsus 3.119.214
Enneaphyllon herba qua 2.753
Ennij statua in Scipionis sepulchro 1.320. testimonium de offa liberis à parentibus erepta 2.291
Enorchis gemma 3.468
Enterocelarum, id est, intestinorum delabentium remedia 2.410.414.715.727.762
Entochi marmorarij opera 3.382
Entomon herba qua 2.662
Eone ex arbore Argo nauis facta 2.64
Epaminondæ ducis effigies, Aristolai opus 3.355
Ephedra siue Ephedros herba 2.703.707
Ephedri herba in medicinis vsus 2.725
Ephemeron herba 2.691
Ephemeri herba medicina 2.725
Ephesiæ Dianæ templi descriptio 3.398. simulacrũ à Mẽtore factum 1.324. templum quale 2.726.192. & 3.382. simulacrum ex qua materia 2.192. simulacrum à Canetia factum 2.192. templum quando constructum & ex qua materia ibid.
Ephesius lapis 3.415
Epicharmus quas literas repererit 1.341
Ἐπιχειμάζειν quid 2.320
Epicurus otij magister 2.370
Epicuri vultus per cubicula olim gestabatur 2.319
Epicuri natalis sacrificijs annuis vicesima Luna celebatur ibid.
Epicuri imago 3.354
Epidij C. commentaria 2.263
Epigiossu quid 1.563
Epinemidion herba qualis 2.753
Epimelas gemma 3.468
Epimenidis somnium fabulosum 2.337
Epimedum scillæ genus 2.

Epinyctides morbus quis 2. 414. *remedia* 2. 406. 414. 424. 436. 445. 454. 461. 563. 577. 579. 591. 595. 598. 600. 620. 748. & 3. 47. 144. 206. 411

Epipactis frutex 2. 63. *herba eiúsque in medicinis vsus* 2. 753

Epipetron herba 2. 490

Epiphorarum remedia 2. 406. 413. 417. 420. 421. 427. 429. 431. 434. 438. 441. 442. 446. 447. 449. 452. 453. 454. 458. 461. 462. 499. 501. 504. 507. 508. 509. 534. 548. 552. 553. 580. 586. 604. 616. 632. 636. 637. 649. 660. 684. 687. 689. 691. 741. 747. 755. 763. 766. & 3. 22. 23. 24. 47. 48. 85. 106. 304. 311. 328. 369. 408

Epiphorarum testium medicina 2. 500

Epiphoras vteri quid leniat 2. 734. & 3. 57

Epirotica poma 2. 18

Epitherse simulacrum 3. 292

Epithymon thymi flos 2. 708

Epithymi succus perniones curat 2. 720. 726

Epodes pisces 3. 927

Ἐποπτίδων, libri Serani in-scriptio, *Prolego operis ad finem*

Eporedica Gallorum lingua qui dicantur 1. 125

Epulas inter nominatum incendium, veteres aquis subter mensam fusis abominabantur 3. 9

Epulantium consuetudo ibidem, & inde

Equisetum herba qualis 2. 727

Equiselis herba qualis 2. 313

Equestris ordinis consideratio 3. 236

Equester ordo, multis antea nominibus, diuisus, Tiberij tempore in vnitatem venit 3. 236

Equestris ordinis census 3. 237

Equestrium statuarum exemplum à Græcis tractum 3. 276

Equorum consideratio 1. 391 *sepulchra* ibid. *erga dominos amor* Ibidem. *intellectus* 1. 392. 363. *docilitas* 392. *quot annis viuant* 393. *forma qualis esse debeat*, 393. *ornamenta a quo inuenta* 1. 345

Equum qui aries apellatur in muralibus machinis quis inuenerit 1. 345

Equo pugnare à quo repertum 1. 345

Equa

Equa pregnantes Venerem admittunt 1. 511
Equorum corpore vespa nascuntur, atque crabrones 1. 539. *dentes quales* 1. 559. 561
Equa quando admittenda 1. 510
Equa caput affixum palo, erucas fugat 3.400
Equa Fauonio vento vbi concipiunt 1.172.394. & 2.161
Equarum lacte, vel sanguine pultẽ Sarmatæ faciũt 2.294
Equis admissuræ tẽpore quid dandum 2. 432
Equi vestigium qualiter singulum tollat 3.73 *vestigia luporum sub equite sequentes rumpuntur* 3.73
Equarum coitus portúsque 1. 393. *libido qua extinguatur* 1. 394
Equarum hippomanes quid 1. 394
Equi quare in cursu infatigabiles fiãt 3.72. *fert vbi* 1.360
Equo fere ijdem, qui homini, morbi 1. 394
Equi fel non habent, secundũ quosdam vel esse in aluo 1. 567
Equos saginantia 2.522
Equi vbi rabie inflammentur 2.673. *ad coitum segniores quo pacto recreentur* 2. 718
Equi Thieldones & Asturcones vbi gignantur 1. 394
Equorum ornamenta ex plumbo argẽtario æri incocta 3.313
Equa grauida cuius contactu abortum patiantur 3. 24
Equus Romæ publicis sacris immolabatur 3. 42
Equorũ cũ camelis odiũ 1. 368 *qui alati cornutique in Æthiopia* 1. 369
Equorum scabies quo tollatur 3. 223
Equi hominis fidelissimi 1.588
Equina capita vt homines habere videantur 3. 50
Equinis pedibus homines vbi nascantur 1. 166
Equini fimi in medicinis vsus 3.56.57.
Equini coaguli in medicinis vsus 3 57
Equini lichenes calculos renũ pellunt 3. 59
Equina vngula cineris vsus 3. 60. 65
Equis partium in medicinis vsus 3. 60
Equi lĩgua lieni medetur 3.55 *sanguis in medicina* 3. 60. *spuma, seta dẽtes, in medicina* 3. 61.65
Equi signi cælestis ortus 2.344 *occasus* 2. 527
Equinum nomine qui olim intelligebantur 3. 236. *nomen*

sæpe variatum 3.237
Equites, flexumines olim dicti 3.237
Equitatio cuius inuentum 1.345
Equitatione attritis feminibus quid medeatur 3.61
Equitatus artem quo primus scripserit 3.291
Eranthemon herba 2.529
Eraphius Ægypti rex 3.391
Erasistratus nobilis medicus 2.87.423.696 & 3.76
Eratosthenis laus 1.86
Eretria creta 3.327.328.329
Eretria terra qualis 3.370
Ercuthodanus herba 2.625
Ericæum mel vilissimum 1.529
Erices fruticis medicina 2.618
Erice frutex 1.529. & 2.63
Erigeron herba qualis 2.691.714.726
Erigonus pictor 3.357
Erinna Poetria 3.287
Erineos herba, & ex ea medicina 2.591
Erynges, siue Eryngij herbæ descriptio, & medicina 2.491.520.521
Eriophoron bulbigenus, eiúsque lana 2.365
Erophia herba qualis 2.643
Erysimon frugi genus 2.293.557
Erysisceptrum fruticis genus 2.32.629
Erisithales herba 2.728
Eristalis gemma 3.468
Erithace quid 1.524
Erithacus auis 1.486
Erithales herba 2.689
Erythinus piscis 1.427.457 & 3.226 *medicina* 3.214
Erythranos cissos quid 2.622
Erythrodanus herba & medicina ex ea 2.625.716
Erythraicon satyrij genus 2.718
Erythrocomon punici mali species 2.63
Erythron strychni genus 2.513
Erythros rhus 2.625
Erotylos gemma 3.468
Erucæ herbæ natura 2.395
Eruca menstrua fœminarum fugantur 2.269
Eruca concitatrix Veneris 1.511. & 2.595.432
Erucæ herba semen quale 2.401
Erucæ syluestris medicina 2.432. *arborum frondibus & floribus noxia* 2.260. *vnde & quando nascantur* 2.260. *ne sata lædant* 2.269. 400. *in papiliones ver-*

vertuntur 1.547

Euriala, aut potius Euilia, apibus grata 2.485

Eruilia herba folium quale 2.265

Eruiliam pisendi ratio 2.295

Eruptionum remedium 2.581

Erui leguminis consideratio, natura, medicina 2.303.555

Eruo legumine Cæsar Augustus curatus 3.205

Eruo innascitur phalangius 2.307

Eruum in theriaca 2.466

Escaria vua 2.79

Esculus arbor Ioui sacra 2.4.143. *glandifera* 2.145. *quo tempore semen ferat* 2.166 *radices profundissima* 2.172

Esculea corona, ciuica 2.143

Esculeti dispositio 2.240

Esernini Marcelli libertus ditissimus 2.6

Esopon lactucæ genus 2.417. *medicinæ ibidem*

Esox piscis Rheni ingens 3.424

Esubopes Colchorum rex 3.242

Etesiarum ventorum initium 2.335

Etesiæ quando desinant 2.344

Etesiis ventis maximè harena mouentur 3.444

Etesiæ venti qui, & quando flare incipiant 1.40.41.240

Etesias ventus idem cum Aquilone 2.350

Etesiaca vua 2.78

Ethe Græca qua 3.349

Euander Auianius sculptor marmorarius 3.382

Euanthes scriptor 1.371

Eubœa abietes deterrimas habet 2.88

Eubœæ Olympias ventus peculiaris 2.260

Reliqua quære parte secunda.

Euchir statuarius 3.295. *fictor* 3.359

Euonemos Amazonis statua 3.293

Eudorus pictor, statuariúsque 3.356

Eudoxus Lathyrum regem fugiens ex Arabico sinu Gades vsque delatus 1.56

Euenor pictor, Parasij pater 3.335

Euentus rerum astris assignantur 1.7

Euentus boni simulacrum Romæ 3.291.379

Eugalacton herba 2.755

Eugenia vuæ genus 2.75

Eugrammus fictor 3.359

Euhemerus scriptor 3.394

Eunicus statuarius 3.293
Eunichi in Perside aliquando regnauere 2.47
Eunichion Lactucæ genus 2.3°9
Euocandorum deorum à Magis ratio 2.641
Eupatoria herba qualis eiusque in medicinis vsus 2.666
Eupatoris Mithridati currus aurei argenteique 3.267
Eupetalos, lauri genus 2.138
Eupetalos gemma 3.468
Euphorbiæ siue Euphorbij herbæ consideratio, inuentio, & medicina 2.663.584.708
Euphorbus medicus 2.668
Euphorion statuarius 3.293
Euphranor statuarius & eius opera 3.285.291. *pictor* 3.348.552
Euphranoris pictoris opera plura ibid.
Euphrates fluuius papyrum gignit 2.54
Euphratis fluuij lotos sub noctem subter aquam sese recipiens, & sub Solis ortum rursus emergens 2.62
Euphrates non inuehit agris limum vt Nilus 1.3 9
Euphratis fluuij restagnatio, & fertilitas 2.311
Euphrates fluuius Gobaris præfecti opere deductus 1.259

Reliqua quære parte secunda.

Euphronides statuarius 3.285
Euphronius scriptor de vino condendo præcepta edidit 2.93
Euphrosynum herba eadem cum buglosso 2.670
Euplea herba mira vis 2.681
Eupompus pictor 3.336.339
Eureos gemma 3.468
Euripidi ab Aristophane quid obiectum 2.537
Euripidis mater olus vindicauit 2.537
Euripidis poetæ sepulchrum vbi 3.160
Euripus Quære parte secunda.
Euronotus ventus 1.39
Europa vbi primum cum Ioue concubuerit 2.6
Europa ab Antiphilo picta 3.349

Reliqua quære parte secunda.

Eurotias gemma 3.468
Eurus ventus 1.28
Eusebes gemma 3.468
Eutheriston balsami genus 2.32.33
Euthymus picta perpetuus Olympiæ victor 1.330
Euthymus adhuc viuens diuinos honores est assecutus Ibidem

Euthycrates statuarius 3.285. 289
Eutychides statuarius 3.285. 292.382. pictor 3.356
Eutyches fœmina mira fœcunditas 1.298
Eutymedes pictor 3.357
Euxenidas pictor 3.339
Euzomon idem cum ocimo sylnestri 2.432
Exacon herba qua 2.666
Exagon legatus in dolium serpentibus plenum coniectus 3.11
Exaluminati vniones 1.442
Exalburnatum lignum 2.190
Excreationes pectoris adiuuantia 2.449.612
Excreationes sanguinis iuuantia 2.633
Excreationis purulenta remedia 2.435.461
Excrescentium in corpore remedia 2.4?2.503.578.587.589.604.408
Excrescentibus circa sedem medentia 2.521.543
Exedum herba, eiúsque vires 2.645
Exequia splendidissima 1.328
Exercitatio optima medicina 3.17
Exercitus ordinem quis primus repererit 1.345
Exhebenus gemma 3.469
Exilij sententia ante diem quadragesimum ferri non poterat 3.80
Exocœti piscis consideratio 1.430
Exocœto nulla branchia ibid.
Expensa vnde dicta 3.239
Experimentis optimè creditur 2.208
Expuentium purulenta remedium 2.406
Expuit nunquã Antonia Drusi 1.310
Expuere vbi nemo soleat 1.295
Exquilina tribus Romæ 2.278
Extorum consideratio 1.566. 563
Exta non prandentium celerius senescunt 3.18
Extorum caput casum tristis est auspicij 1.566
Extorum capita in victimis repentè adimi, aut geminari 3.6
Extenuandi vim habentia 3.414
Extrahentia infixa corpori 2.462

FAba consideratio 2.298
Faba quomodo serenda 2.314
Fabis cauatis semina inclusa siserantur, mirè proueniunt 2.402. vt diu duret

2.343. vbi sponte sua nascatur 1.266. in Ægypto cuiusmodi 2.299. serendæ cura 2.308. vbi serenda 2.309. quando metatur 2.322
Fabæ scapus vnus, centum fabis onustus 2.293. crescentis folia & caulis cuiusmodi 2.283
Fabam quidam omni pani addunt 2.294
Faba inter legumina maximus honor 2.298. à Pythagora cur damnata 2.299
Faba flamen non vescitur 2.299
Faba cur refrina dicta ibid. satio quando facienda 2.299 325.3-8. radix qualis 2.282 quoto die erumpat 2.283. sola leguminum vnicaulis 2 2°4. folia multiplicia ibid. quot diebus floreant ibid.
Faba apes delectantur 2.485
Faba medicina 2.553
Fabæ Græcæ color qualis 2.171
Faba Græca, & ex ea medicina 2.603
Fabaciæ sacris quibusdam adhibere solita 2.298
Fabacia sensus hebetare existimata, & insomnia facere 2.298
Fabiani de olea natura iudicium 2.106
Fabianus pagus agri Sulmonensis 2.265
Fabianus natura rerum peritißimus 3.406
Fabiorum familia, & in ea tres continui principes Senatus, Ambustus, Rulianus, Gurges 1.326
Fabius Quintus Maximus sexaginta tribus annis Augur fuit 1.332
Fabij cum Allobrogum gente prælium 1.334
Fabius Maximus quo pacto febre liberatus ibid.
Fabij Quinti Consulatu arcus circa solem apparuit 1.30
Fabij Quinti mors 1.339
Fabius Dorsenus poeta Comicus 2.92
Fabij vnde dicti 2.273
Fabij Cunctatoris honores 2.518. & inde
Fabius rem Romanam non pugnando restituit ibid. quando, & à quibus Pater patriæ dictus ibid.
Fabij Quinti Consulatus 3.240.
Fabius Quintus dictator ibi.
Fabius pictor quando ædem Salutis pinxerit 3.323
Fabiæ familiæ princeps ibid.
Fabius Maximus Consul 1.367
Fabij Senatoris mors 1.301
Fabius verrucosus Herculem ex capitolio aliò transtulit 3.282

Fabri-

Fabricius salinum tantùm & pateram ex argento Imperatori permittebat 3.267
Fabricij frugalitas ibi.
Fabri pisces 1.430.& 3.226
Fabricam ferrariam inuenere Cyclopes 1.344. *materiariam Dædalus reperit* 1.344
Faces nuptiarum ex qua materia 2.159
Faciei, loco cæteris ab homine os & rostra 2.524
Facies soli animalium est homini ibid.
Facies ne Sole vratur 3.85
Faciei cutis gratia quo conseruetur 2.506
Faciem suam pingentes formæ gratia 1.515
Faciei morbi 2.693. *dealbanda ratio* 2.408. *maculæ quo tollantur* 2.406
Faciei morborum remedia 2.427.432.447.461.462.506.534.538.541.564.580.583.615.616.640.693.735.746. & 3.23.26.31.52.121.289
Factitia vina, variáque eorũ genera 2.93
Facatum vinum quod dicatur 2.90
Fæcis vini consideratio 2.570
Factus nomine in olei confectione quid intelligatur 2.111
Fagea glans 2.144
Fageus lucus, Ioui Fagutali dicatus 2.150
Fagi glans dulcissima 2.144
Fagi cortex ad quid valeat 1.149
Fagus quæ loca amet 2.159
Fagi vas in sacrificijs 2.185
Fagus quibus apta operibus 2.196
Fagi arbori medicina 2.605
Fagutalis Iupiter eiúsque lucus 2.150
Falcium agricolarum consideratio 2.333
Falerna vua 2.78.84
Falerni vini nobilitas 2.84
Falerna pyra cur dicta 2.119
Falernum vinum, eiúsque præstantia in medicinis 2.567
Famam commendatiorem qua ratione acquiri posse Magi crediderint 2.681
Fama quibusdam per flagitiũ quæsita 3.4
Famem sedantia 1.590.522.670
Famem portendit prodigiosus partus 1.298
Famẽ cuniculi afferẽtes 1.408
Fame medicinam quidam exercuerunt 2.552
Familia ne mala sint, laborãdum est
Fannij officina chartam Amphitheatricam interpolauit

2.54
Fannius C. Consul 2.500
Fanniana charta 2.55
Farfugium herba 2.635
Far adoreum anteà dicebatur 2.290
Far durissimum, & frigorum patientissimum 2.290
Far primus antiquis in Latio cibus 2.29
Far sine arista in Ægypto 2.293. vbi serendum 2.310. quando serendum 2.319. vsus in sacris 2.273
Farreum noua nupta proferebatur ibid.
Farris torrendi ferias Numa instituit 2.272
Far quomodo differat ab alio frumento 2.290
Farri genicula sena 2.284
Farre tantùm in pane Romani diu vsi sunt 2.285
Farris vermiculo cani dentes excidunt 2.548
Farrina tritici medicina 2.548. chartarum medicina 2.550. pollinis medicina 2.549
Farina à farre dicta 2.292.
Farraginis consideratio 2.304
Farrago tritici genus 2.282
Farranum herba 2.635
Fasces Romanorum Imperatorum lauro coronabantur 2.158
Fasces Romanorũ magistratuũ ex quibus virgis 2.159
Fasces Consulum purpura ornabantur 1.446
Fascinationibus quomodo occurratur 3.9
Fascinationis remedium 2.46. & 3.29
Fascinis vtilia 2.718
Faseolorum leguminum descriptio 2.300. folia qualia 2.284
Faseoli quando serendi 2.319
Fastiditis gratiam dare, res ardua, Prologo operis.
Fastorum Romæ prima publicatio 3.232
Fatigationis remedia 2.598 608.721.731
Vide Lassitudo.
Fa.ui quo pacto abigantur 2.761. (594
Fauces lædentia 2.164.574.
Faucium morbi remedia 2.525.456.506.522.543.544 548.589.608.700.745. & 3.36.37.53.86. 122.317.418 438
Fauentinũ linũ optimũ 2.360
Fauere linguis quid 3.6
Fauni Dÿ 2.4
Faunorum dæmonum ludibrÿ remedia 2.637
Fauonius ventus, idem cum zephyro 11.38.41 quando stare incipiat 2.324.327

Fauonio vento maritatur virescentia è terra 2.163. *equæ concipiunt* 1.172. & 2.173
Fauonij flatus initium 2.109. 163
Fauonius satorum pater 2.163 351 *an frumento conferat* 2. 342
Fauonij venti effectus 2.351
Fauonius vnde dictus 2.163
Fauoniana pyra 2.119
Fauorabiles quibus rebus fieri poßimus 2.421
Fauorum apum stabilimentum propolis 1.523
Fausta mulier quatuor vno partu peperit 1.298
Faustianus ager, eiúsque vinum 2.84
Febre quædam animalia nunquam carent 2.43
Febrim cerui non sentiũt 1.382
Febris Dea fanum Romæ 1.5
Febrium leges, vices & tempora 1.135 336
Febris Antipatri die natali quotannis recurrens 1.336
Febri ardenti laborantibus salubres vua cælesti aqua macerata 2.562
Febris quibusdam perpetua 1. 336
Febricitantibus vua recentes noxia 2.262. *an vinum dandum* 2.571
Febrium omnium remedia 1. 382. & 2. 407. 424. 485. 499. 520. 528. 544. 546. 549. 156. 580. 582 584. 595. 568. 6?0. 617. 621. 658. 660. 676. 722. 766. & 3. 22. 25. 31. 37. 63. 92. 96. 139. 186. 217
Febris tertianæ remedia 2. 439. 454. 644. 763 & 3.25
Febris quartanæ remedia 3. 14. 29. 26. 64
Febres statæ crocodili dentibus caninis arcentur 3.31
Febrium genus Amphimerinum, & eius medicina 3.64
Felis partium in medicinis vsus 3.64
Felis aurea vbi pro Deo colatur 1.275
Felibus lingua qualis 1.562
Felis cinere mures abiguntur 2.308
Felium oculi quales 1. 557. & 3.445. *coitus qualis* 1.508. *in capiendis auibus, muribúsque astus* 1.516
Feles cur excrementa sua defodiant 1.516
Felix mortaliũ nemo est 1.325
Felicis cognomen Sylla sibi solus Rom. asseruit 1.326
Felices qui à dijs iudicati 1. 330
Felicißimus quis Romæ creditur 1.327
Felicitatis ædes Romæ 3.289

383. simulacrum Arcesilai opus 3.360
Fel terra, centaurij species, & cur ita appellatum 2.666
Fellis animalium consideratio 1.567. & 3.41
Felle bubulo tincta semina mures non tangunt 2.308
Fellis in medicinis vsus 3.48
Fel pecora in Eubœa Chalcide non habent 1.567
Fel vbi geminum ibid.
Fel quid 1.567
Fellis virus maximum ibid.
Felle carent absinthio Pontico vescentes ibid.
Fel Neptuno dicatum 1.568
Felle suffessorum remedia 2.532.534
Fellis natura, vsúsque 3.41
Fel noxius lentis vsus 2.554
Fellis remedia 2.543. & 3.212
Femur bubulum, herba neruis vtilis 1.754
Fenestella oleum Tarquinio Prisco regnante in Italia, Hispaniáue, & Africa fuisse negat 2.106
Fenestella historicus 3.233
Fenestella quando obierit 3.266
Ferarum impetus quo pacto euitetur 3.95
Feras pascere quis primus instituerit 1.466
Fera mitigatæ non concipiunt 1.511
Feras mulceri alloquijs 1.363
Ferijs Latinis Romæ olim quadrigæ in Capitolio certabant 2.746
Ferina carne Nomades viuunt 1.273
Feritas animalium quo mitigetur 2.64. 722
Fermentorum consideratio, differentiaque 1.295
Fermenta ex qua materia fiant ibid.
Fermentatus panis magis alit 2.295
Feroniæ Deæ ædes 2.47
Ferri consideratio, vsus, commoditas, &c. 3.307.309
Ferri mala plura 307. vbique reperiri 308. differentiæ 308. temperatura 309.310. vbi optimum 3.09
Ferrum humani sanguinis contactu statim rubiginem trahit ibid.
Ferri & magnetis concordia 2.404. & 3.309.407
Ferrum viuum quid 309
Ferri vena largissima metallorum omnium ibid. quo à rubigine vindicetur 3.310. medicina 310.311
Ferri squamæ vsus 3.311
Ferrum vis domitrix rerum omnium 3.407

Ferrum

Ferrum lapis Theamedes abigit 3.408
Ferrũ ad se trahentia 2.4 4. & 3.407
Ferrum amonymo herba ferruminari fabulosum 2.743
Ferro qua herbæ tangi nolint 2.400
Ferrum vbi monti vini adhæreat, & ab altero abigatur 1.73. *à quibus repertum* 1.343
Fertilitas arborum ferè alternat 2.145
Fertilitatis causa, cura est 2.275
Fertilitatis eximia loca 1.126 172. & 2.293.309.315
Fertilitas senectam affert 2.170. *nimia sæpe nocet* 2.307
Fertilitatis fructuum causa qua 3.357
Ferulæ consideratio, genera, succus & medicina 2.75. 155.240.399.464
Ferula murenis infestißima 2.465
Ferulæ corymbi coronis adhibebantur 2.480
Ferula asinis gratißima 2.602. *iumentis venenum ib. Baccho sacra ibid.*
Ferula eius sanguinem sistit 2.728
Feruorum, collectionúmque remedia 2.645
Ferus oculus herba qualis 2.685
Fescennorum nuptialium comites iuglandes 2.228
Fiber idem cum castore 3.195. 225
Fiber prægnantibus abortus causa 3.222
Fibri feræ descriptio 1.379
Fibri periculi vitandi causa sepsos castrant ibid.
Fibri ingenium 1.380
Fibri animalis in medicinis vsus 3.220
Ficedulæ auis consideratio 1.486
Ficorũ consideratio, & earum genera 2.123
Ficorum lactis medicina 2.588
Ficus Ægyptia 2.50. *Cypria* 2.50. 94. *mira fertilitatis* 2.123
Ficus Romæ sua sponte in Comitium transisse credita 2.125. *Romæ in Comitio nata ibid.*
Ficus Romuli, Remique nutricis memoriæ dicata 2.125. *quando primùm in Galliam allata* 2 4. *Indica qualis* 1.294. & 2. 8. *mira magnitudo* 2.8. *frumentis farta* 2.126. *vbi optima ibid. succus qualis* 2.133. *nullus odor ib.*
Fici argumento Carthago de-

leta est 2.124
Fico folia latissima 2.162.*non floret* 2.164.*abortus mirabiles ibid.quando & vbi plurima exeat* 2.165 *facilè fructum perdit* 2.167 *pomum qualiter gerat* 2.168
Fici in Cicilia,Cypro,Hellade mira natura 2.168 *vbi maxima ibid.parte inferiore fertilior* 2.169.*sola ex omnium arborum fœtu,maturitatis causa medicatur* 2.170.*succus lacteus coaguli vsum præbet* 2.184
Ficus materia apta scutis 2.191
Fico vita breuis 2.199.226 *qua apta vitibus* 2.252.
Ficorum vermes, cerasta 2.258
Fico vermiculatio mirè nocet ibid.
Ficorum morbi 2.259
Fici qua arte serotinæ fiant 2.266
Ficus omnia insitionis genera admittit 2.232.*omnib.modis seritur præterquam talea* 2.233.*sale siccatis casei loco antiqui vescebantur* 2.127
Ficos infestantia, & earum remedium 2.266
Ficorum vbertas qua arte fiat ibid.
Ficorum, & ad eas attinentiũ natura,ac medicina 2.588
Ficus cineris medicina 2.590
Ficus ne putrescant 2.680
Ficulnei caules quales 2.135
Ficulnei caulis medicina 2.699
Fide carent plurima priusquã facta,vel visa sint 1.291
Fidei ædes in Capitolio 3.345
Fidei lapsus ingens, vbi falsa rei grauis autor exisfit 1.178
Fidem dare dubij res ar dua: Prolego operis
Fides Dea 1.4
Fiducia aliena viuere 2.519
Fiducia mira Asclepiadis medici 1.323
Fidenates ciues legatos Romanorum perimunt 3.278
Fidiculæ signi exortus 2.328 327 330.331.*occasus* 2.324 335.339
Fidustius Mare.cur proscriptus à Sylla 1.326
Fieri quædam ne à Deo quidem possunt 1.7
Fgilinorum operum vsus 3.361
Figlina à quo reperta 1.344
Figlinarum fractis testis Signina fiebant 3.362
Figulorum collegium à quo Roma instutum 3.361
Figura quæ perfectissima 1.2
Filij parentibus interdum, interdum alij similes nascuntur

tur: eiúſque rei varia rationes 1.302
Filij patribus rarò proceriores fiunt 1.308
Filij pulchri boníque qua ratione generentur 2.643.699
Filij qua ratione naſcũtur an legitimi ſint 1.293.466
Filiorum erga genitores obligatio 1.410. 471.538
Filia erga matrem gratiſſima 1.322
Filia Prœti qua herba à Melampode fuerint ſanata 2.661
Filicis herba conſideratio.genera, nomina 2.753
Felix herba qua ratione interéat 2.281. *florem non habet* 2.753 *ſemen nullum ib. ſtirps quomodo è corpore extrahatur* 2.623
Filicula herba qualis, & ex ea medicina 2.709
Fimetis innaſcens herba ad quid vtilis 2.644
Fimi conſideratio,genera, uſus.bonitas 2.214
Fimum ex lupini ſegete vtiliſſimum 2.215
Fimo ager ſtercorandus priuſquam ſeratur 2.36
Fiſtulis cõficiundis quod calami genus aptiſſimum 2.180
Fiſtula Panos Dei inuentum 1.345
Fiſtula morbi remedia 2.416 423. 537. 558. 561. 577. 578. 608. 615. 624. 639. 725. 752. 759. 768. & 3. 84. 92. 250. 301. 311
Fuilla pultis in ſacris vſus 2. 291
Flaccus Vibij Criſpi legatus 2. 359
Flaccus Pompeius in Hiſpania 2.129
Flaccus Cenſor quando 1. 332
Flaccorum familia vnde dicta 1.553
Flaminius Circus Romæ 3. 274
Flaminius Caius Cenſor 3.371
Flaminij Quintij Conſulatus 2.365
Flamini ſaba interdictus vſus 2.299
Flamini equinum fel tangere non licebat 2. 41
Flamma preſagia 2. 356
Flatus repentini 1.42
Flauianus Africa Proconſul 1.419
Flauius Cn. Annij filius.faſtos primus populo publicauit 3. 232
Flauius Cn.tribunus plebis 3. 233
Flauium Cn. Ædilem factum patres ægerrimè tulerunt 3. 233
Flauius ædem concordia voui

3.233
Flauius Proculus CCCC.*reorum accusator* 3.237
Flesse quosdam nunquam 1.320
Flexumines equites olim dicti 3 237
Floræ Dea simulacrum, Praxitelis opus 3.379
Florentia vuæ genus 2.78
Flos arborum gaudium est 2.164
Flos primus idémque veris nũtius quis 2.483
Floribus vinum quomodo conficiatur 2.96
Florum hortensium differentia 2.382
Flores in diem gignuntur 2.467
Flores homines mortis admonent 2.467
Florum odoris differentia 2.476
Flores in funere Scipionis *Suarij sparsi* 2.469
Flores vbi sine odore 2.476
Florum præcipui tres colores 2.478
Flores maximè durantes 2.483
verni qui ibid.
Florum inter se nascendo ordo 2.483.484
Florum olearum medicina 2.577
Flores plantarum partus 2.164
Florescendi, deflorescendique tempora, ordo, & differentia in plantis 2.163
Florescentibus satis venti nocent 2.306
Florescendi tempus in hortensibus 2.382
Florentia spectatissimè, celerrimè marcescunt 2.467
Fluminum miracula 1.77.& 3.154
Flumina res in lapidem vertentia 1.78. & 3.160. *retro fluentia* 1.80
Fluminum eruptionibus sepes ex a uis opponuntur 2.182
Fluminum è ripis collecta herba febribus tertianis medetur 2.644
Flumina vicinas segetes nebulis adurunt 2.208. *quo siccentur* 2. 698. *incantationibus sisti possunt* 3.34.463
Fluxionis seu rheumatismi remedium 2.527
Fluxionis alui remedia 2.541.633.670. & 3.371
Quære Alui fluxiones.

Fluxus refluxúsque marium consideratio 1.73
Foci consideratio 3.426
Foci in cinere viri genitale cõspectum ibid.
Fœcunda minus, quæ maiora sunt

sunt corpore 1.509
Fæcunditas alborum liliorum 2.473
Fæcunditas senectutem ac interitum affert 2.170.192.246
Fæcunditatis adminicula 2.201.& 3.30.69.148
Fœdera Theseus reperit 1.345
Fœminæ quanti viris constent 2.25
Fœminarum erga mares in quibusdam amor 2.45
Fœminis vini usus interdictus 291
Fœmina ob vini potum à viro interfecta ibidem
Fœminæ quo gravidæ, & fæcunda aut steriles fiant 2.97 168
Fœmina ob vini potum dote mulctata 2.91
Fœmina conciti mensis erucas fugat 2.269. qua ratione cōcipiantur 2.349.351
Fœminarum purgationibus utilia 2.408.409. duplices pupillas habentes, visis nocent 1.293
Fœminæ Bithyæ fascinatrices ibid.
Fœminæ semel tantùm in vita parientes 1.295.297. septimo anno parientes 1.397
Fœminas mutari in mares nō est fabulosum 1.299
Fœminæ celeriùs & gignunt, & senescunt 1.299
Fœminas in uteri sinistra parte moveri, mares in dextra ibidem gravidarum signa 1.300
Fœminarum quarundam felicitas 1.325. plurium longa senectus 1.332.334
Fœminæ cùm mortuæ videntur, sæpe reviviscere 1.337
Fœminarum fæcunditas quomodo iuvetur 2.415
Fœminis osculum olim dabatur, ut sciri posset an temetū bibissent 2.91
Fœminarum Venus quo maximè accendatur 2.456
Fœminæ omnibus communes apud Garamantas 1.188
ubi viri careant 1.198
Fœminis ubi planta pedum minima 1.295. ubi regnent 1.277.279. quando libidinis avidissimæ 2.538. quo pacto faciei cutem nutriant 2.559
Fœminarum ornamenta ex auro 3.239. luxus 3.267. hybernus calceatus ex subere 2.149
Fœminis statuæ olim etiam dicatæ 3.279.280
Fœminæ fæcundiores abortu fiunt 3.314
Fœminis candor quo induca-

tur 3.317 *libidines quo inhibeantur* 3.35 *herbarum peritia nobilitata* 2.652
Fœminarum secreta quo sciri possint 3.96.201.*ne concipiant* 3.97.*quinquennes vbi concipiant* 1.297
Fœmina ex se ipsa concipiens 1.378. 409.511.512. & 3. 227
Fœminarum causa prælia perniciali a fieri 1.353. *æstate veneris auidior, vir hyeme* 1.508
Fœminarum flammea nuptialia olim lutei erant coloris 2 479
Fœminis interdictum ne malas raderent 2. 558
Fœmina adulteros vt fastidiant 3 201.*qua ratione concipiantur* 1. 420 & 2. 659.713.751. 765. *octauum annum vita vbi non excedant* 1.297
Fœmina vnico partu duos mares totidémque fœminas peperit 1.298
Fœmina respiratio partum impedit.3.300. *oscitatio in enixu lethalis* ibidem
Fœminas bliteas viri apud Menandrũ appellant 2.462
Fœmina sternutatio à coitu abortus causa 1. 300
Fœmina à lucernarum extin-*ctu abortiuntur* 1.301
Fœminarum hirta corpora vbi 1. 281
Fœminis cauenda 2.753.754. 769
Fœminarum purgationes 2. 408. 419. 423. 430. 435. 438.445.455.456.501.505. & 3. 367.
Fœminarum peculiaria remedia 2. 459 498. 499. 537. 541.542.546.589 625.636. 647.659 731.746. 760 & 3 69.146.257.370
Fœniculi herba consideratio 2. 399. *serpentibus gratissimũ ib. in theriaca* 2 466.*serpẽtes eo senectã exuunt* 1 376 *colligendi tempus. vbi optimum, syluestre, vsus* 2.463
Fœnum quo secandum tempore 2.332
Fœnus segnitia quæstuosa 3. 241
Fœni Græci consideratio, & *medicina ex eo* 2.304. 647.
Fœtor quo tollatur 2. 447
Folia quibus decidant arboribus & quibus non 2 160
Foliorum cadentium natura, ac eorundẽ colores varij 2. 161 *quando cadãt ib.figura mutatio* 2 162 *quo tẽpore circumagãtur ib. differẽtia ib. dispositio ibidem. varij colores* ibid.

Folia

Folia arborum omnium ad Solem oscitant 2.162. lanugo ibid. latissima quibus, & quibus angustissima ibi. quæ in vsum data plantis 2.168
Foliorum herbarum differentia 2.493
Foliatum vnguentum quod, & ex quo confectum 2.41
Fons Debru oppidi mira natura 1.185
Fontes mira natura plures 1. 75.78.80.182. & 3.154. æstate quam hyeme frigidiores 1.80. exiliunt, cum omnis aqua deorsum feratur 1. 81 potui inutiles 3.162
Fons iucundissima aqua in toto orbe 3.162
Fontes syluis decisis enati 3. 167

Reliqua quære parte secunda.

Fonteius Consul 1.60
Forceps à quo primùm repertus 1.343
Forenses, vuarum genus 2.79
Forma venustas qua herba cõcilietur 2.507
Formacei parietes 3.363
Formicarum nostratium & indicarũ cõsideratio 1. 546. 547. vires, reipublicæ ratio, memoria, cura 1.547
Formicæ lingua qualis 1.562
Formicæ rubetarum alteram fibram non attingunt 2.568
pestes arborum 2.269. ne arbores lædãt 2.269 400, quo tẽpore quiescant 2.340.377 futura præsagiũt 2.357 quibus necentur 2.400
Formica sculpta mira exilitatis 1.32. & 3.335. vbi aurum eruant 3.465. venenata vbi 3.99
Formicarũ in medicinis vsus 1.377. & 3.109.149
Formicæ in annum cibum condunt 1.515 se inuicem sepeliunt 2.547
Formicæ Herculaneæ, earùmq; in medicinis vsus 3.122
Formicæ indicæ cornutæ 1.547 aurum è cauernis egerunt 1. 547. & 3.465
Formicarum Indicarum mira magnitudo 1.547
Formicæ interlunium sentiunt 1.35
Fornacaliorum festorum à Numa rege institutio 2.227
Fortitudinis considera'io & exempla 1.311.316. & 2.517. 518
Fortunæ potentiæ variæ exempla 1.326.329
Fortuna multis in pœnam parcit 2.141
Fortunæ ædes Romæ 3.286. 287
Fortunæ ædes à quo. & quibus

lapidibus facta 1.402. & 3. 416.422

Fortuna bona simulacrum Romæ 3.379

Fortuna mala templum Romæ 1.5

Fortuna Dea tribuuntur omnia 1.6

Fraces oliuæ, id est, carnes & faces 2.251

Frænos equorum quis reppererit 1.345

Fraga ferens herba 2.489

Fraterni amoris exemplum 1.322

Fraudis exemplum 1.470

Fraus ingeniosissima in omni vita 3.260

Fraxini arboris consideratio. & eius genera 2.155. *iumentis mortifera* 2.56. *serpentibus inimicissima* ibi. *quæ loca amet* 2.158.159. *quo tempore semen reddat* 2.166. *obedientissima in opere* 2.196. *apta hastis* 2.155 196

Fraxinus quando, & qualiter plantanda 2.221

Fraxinus vitibus apta 2.252

Fraxini arboris medicina 2.614

Fricationis vtilitas 3.17

Frigora tempestiua arboribus prosunt 2.204.257. *quibus arboribus noceant* 2.206. 257

Frigorum remedia 2.440. 508

Frigore adustorum remedia 2.436.614. & 3.26.62

Frigus, causa omnis vredinis in frugibus 2.936

Frigidis gaudentia 2.179

Frondes quando præparandæ 2.345

Frondium consideratio. Quære folia.

Fronditius Romanus vnde dictus, & eius gesta 2.203

Frontis descriptio, & propria eius indicia 1.554.588

Frons Domini plus prodest, quàm occipitium, prouerbium 2.278

Frons tristitiæ hilaritatis, clementiæ seueritatis index 2.554

Fructuum succi consideratio 2.133

Fructum nullum quæ arbores ferant 2.167

Fructuum arborum consideratio 2.66.167

Fructus quæ arbores facile perdant 2.167

Fructus suos arbores non iisdem omnes in partibus ferunt 2.168

Fructus caduca res 2.246. *ne decidant, putrescantue* 2.267

Fructus qui maximè probandus 2.277
Fructuum vredo vnde accidat 2336
Fructus quibus de causis pereant ibid.
Fructibus tria tempora metuenda ibi.
Fructum suum arbores quoquaque ferant tempore 2.166.167
Fructuum tegminis consideratio 2.133.*diuersæ proprietates ibid.* & *inde per totum*
Fructus varia arboribus inhærent 2.134
Fructum commendantia ibid.
Frugiperda salix ab Homero dicta 2 168
Fruges quo serenda tempore 2.318
Frugibus deos colere Numa regis institutum 2.272
Frugum fures qua pœna puniebantur 2.273
Frugum vitia plura 2.306
Fruges, orobanche herba circunligando necat 2.307.558
Fruges quæque vbi serendæ sint 2.309
Frugum ostenta plura 2310. & *inde quando maximè lædantur* 2.336.*maturitatis tẽpus* 2.385.*morbi* 2.307.*genera* & *natura* 2.282 *fertilissimũ quod* 284. *quot dierũ spacio floreãt defloreántque ib. occatio, sarritio. runcatio* &c.2.314.*in eculura imbre serendæ* 2.352 *natura,* & *eis medicina* 2.548. *pestes quæ* 2.558
Frugib. qui potus fiant 2.559
Frugum excantatio 37
Frumenta, cùm defloruerint, crassescunt 2.285
Frumenti genera plura 2.282
Frumentorum radix qualis 2, 2[?]3.*folia qualia* 2.284.*quot dieb. perficiantur ex quo defloruere* 2.285 *vnde Romã aduehantur* 2.286. *omniã nõ vbiq; nascit* 2.290 *genera vulgatissima quæib. propria quibusdam locis ibid.*
Frumenti modium quis Romano populo primus asse dedit 2.274
Frumenti modij centeni quinquageni ex singulis vbi redeant 2.293
Frumenti vitia plura 2. 306. *quando venti noceant ibid. in quo agro serendũ* 2.309. *quãdo in arborib. natũ.* 2.31 *occatio, sarritio, runcatio,* 2.314.*quantũ serendũ in iugere vno* 2.318 .*seruandi ratio* 2.342.*optimè seruantur in scrobib.* 2.343. *grãdescũt crescente Luna* 2.44
Frumentum à Cerere primò

inuentum 1. 342
Frutecta igne optimè tolluntur 3.281
Fruticum è generib. varia vi ni factitij genera 2. 95
Fruticum aquaticorum consideratio 2. 179
Fructus marinus herba 2.719 716
Fucorum consideratio 1. 526
Fucos ab alueis arcent apes 1. 533
Fugitiui à M.Crasso victi & de eis ouatio 2.137
Fulgetra quæ dicantur 1. 36
Fulgetrum fulgur & tonitruũ ab Apelle picta 3.344
Fulgetrum prius cernitur quã tonitruum audiatur 1. 46
Fulgurum consideratio 1.35 36 quomodo generentur 1.42
Fulgurum catholica 1. 46
Fulgura quando expiari non possint 2. 120
Fulgurum religio prohibet morum ramo inseri 2. 233
Fulgurationis præsagia 2.355
Fulgura sulphurei odoris 3. 366 quomodo abigantur ibid.
Fulices aues maris tempestatem præsagiunt 2. 357
Fulicæ cirros habent 1. 550
Fuligo atramento conficiendo idonea 3. 330
Fullo scarabæi genus 3. 140
Fullonia creta qualis 2. 213
Fullonum gleba ex sulphuris generibus 3. 365
Fullonibus quæ dicta lex 3.378
Fullones podagra non tentantur 3.20
Fullonibus vtilißima cameli vrina 3.27
Fullonia ars à Nicia inuenta 1.343
Fulmine tacta vite diis libare nefas 2. 98
Fulmine quæ arbores frequentius tangantur 2, 146
Fulminum genera, variáque eorum miracula 1.44.euocatio 3.6
Fulmina sulphuris odorem habent 3. 366
Fulmina quæ prospera, vel contra 1. 46
Fulmine quæ nõ feriãtur 1.47
Fulmen nunquàm altius quinque pedib. descendit in terram ibid.
Fulmine ictus locus, quas gemmas habeat 3. 462
Fulminum causa 3.154
Fulmen quid 1. 24
Fulmina omnia fortuita 1.36
Fulminibus resistentia 3. 469
Fuluiana herba qualis 2 715
Fuluius L. cur in carcerem adductus 2. 468
Fuluius L. quis, & eius Consulatus 1. 326
Fuluius Qu. quãdo Cõsul. 3. 323

Fuluius Nobilior picturam ex Ambracia Romam transtulit 3.336
Fuluius Hirpinus cochlearum viuaria primus instituit 1.419
Fuluius Lippinus aprorum viuaria prim⁹ adinuenit 1.406
Fului Flacci uxor 1.321
Funda à quo reperta 1.345
Fundana vina 2.85
Funebri pompa apes & formica mortuas efferunt 1.535.547
Funebrium ædium pro foribus picea collocabantur 2.151
Funebres pompa Arabiam bearunt 2.24
Funera quo seruentur ne putreant 2.153
Funera cum scirporum luminibus efferebantur 2.184
Funera imagines comitabantur 3.320
Funerum fercula 1.470
Funera vitium qua 2.245
Fungi arborum quales 2.149
Fungus arborū morbus 2.258 *remedia* 2.409 *natura, genera, vsus,* 2.367.541. *origo qua* 2.541.542. *qui tutissimi* 2.541.542. *in quib. arboribus* 2.541
Fungi familias interemere ib. quomodo siccentur ibid. in sequendo obseruationes 2.542
Fungi noxii innoxiique ib. quo tutiores fiant. ibid.
Fungorum veneni remedia 2.409.414.423.425.434.458.500.514.513.544.570.575.588.599.600.682.747. & 3.102.194.200 (365
Funium materia multiplex 2.365
Furfurum capitis remedia 2.427.456.500.532.548.549.573.575.577.580.581.591.595.598.600.610.617.623.647.648.706. & 3.46.369
Furorem inducentia 2.513
Furii Cresinide agro ab eo cultο historia nobilis 2.280
Furniana vasa 3.264
Furacitas auri soli auium monedula 1.484
Fures nocturni caprimulgi 493
Furandi cupidissimi mures 1.408.409
Furere vt videantur vaticinātes halicacabi radicem prasumunt 2.53
Fures apibus inuisi 1.510
Furto conuinci infelicis ingenii est Prolego operis
Furto sublata ruta fertilius prouenit 1.388
Furto sublata apes malè fructificant ibid.
Furum nocturnorum qui fru-

ges subſtuliſſent pœna 2.273
Furtum maximi auri ponderis è Capitolio ſublati 3.232
Furunculorum remedia 2.433 445.455.451.553.558.580.607.620.725.& 3.24.40.66.142.179.183.410
Fuſij Saluij fortitudo 1.311
Fuſos torquere mulieres per itinera legibus interdictum 3.10
Fuſos in lanificio Cloſter reperit 1.343
Futura præſagientia 1.377.386.439.525.540
Futurarum tempeſtatum præſagia 2.352
Futurorum præcognitio 1.45 525.540.& 3.411.467.468 470
Futurorum præcognitio ex aſtris deſumitur 1.6
Futurorum curam quædam etiam inſecta habent 1.521

GAbalium aroma 2.29
Gabbara gigas 1.308
Gabieni mira hiſtoria 1.338
Gaodes lapis 3.410
Gætulica purpura 1.282.446
Gagates lapis qualis 1.466. & 3.411
Galactites gemma 3.468
Galaicos gemma 3.469
Galaxia gemma 3.468
Galatica ſpina medicina 2.628
Galba Imperator Auanticos & Ebroduntios Narbonenſi Galliæ adiecit 1.99
Galbanum quid, & vbi naſcatur 2.35
Galbani natura, & ex eo medicina 2.607
Galbano accenſo culices fugantur 2.401
Galea capitis à quo reperta 1.344
Galedragon herba qualis 2.756
Galena quid 3.253.312.316
Galeobdolon herba quæ 2.754
Galeopſis herba ibid.
Galeos piſcis 3.194.226
Galeotes ſtellionum genus 3.98
Galerij villa 1.477
Galerius præfectus claſſis Romæ 3.358
Galerita auis in medicinis vſus 3.130
Galerita auis qualis 1.550
Galgulas auis qualis 1.482.488
Galguli auis conſpectus icterieis medetur 3.139
Gallæ conſideratio 2.147
Gallam quæ arbores procreet, & vbi optima 2.147.604
Gallæ genera, medicinaque 2.604

Galli arma sua coralio adornarũt 3. 194. quo terræ genere agros stercorent 2. 211. quonam pacto segetem metant 2. 341
Gallio Anneus Consul 3.169
Gallia comata à capillorum prolixitate dicta 1. 552
Gallia Betulla arbore abundat 2.156
Galli ceruisiæ spuma panem fermentant 2.287
Galli populi Capitolium obsident 1. 317. sæpissimè à Romanis superati 1.317. qua moti causa primùm Italiã inuaserint 2.4 quando primùm ficum, vuam & vinũ habuerint ibid. Astrologiã minimè obseruasse 2. 322. linum maximè serunt 2.36 in Italia tumultus 1. 129. herbis vestes tingunt 2.516. verbenaca herba ad sortilegia & diuinationes vtuntur 2. 676. quo in venatu sagittas tingant 2.759. ornati auro pugnãt 3.231. quo digito gestent annulos 3. 234. anserum clangore à Capitolio reiecti 1. 477. & 3. 90. hominem immolare sueti 1. 291. & 3.116. à Cassandro vbi obsessi 3. 167
Gallorum inuentum 1. 401. vestes quales 1.402
Reliqua quære parte secunda.
Galli sacerdotes genitalia sibi amputant 1.584
Galli Cornelij interitus 1.340
Galli Asinij cedrina mẽsa 2.58
Gallica vua in Italia placet 2. 79
Gallica Persica 2.115
Galliarum glandiferæ arbores agaricum ferunt 2.149
Gallicum buxum 2. 357
Gallica vlmus 2. 15
Gallicum far, quod brance illi appellant 2. 185
Gallica terebra qualis 2. 231
Gallica pastinaca, Græcis daucos 2.379
Gallicus asparagus idem cum bati hortensi 2. 489
Gallinarũ fimum optimum 2. 215
Gallinis quando, & quot oua supponenda 2.326
Gallinarum incubitus quo vitientur 3. 11
Gallinarum in medicinis vsus 3. 95. 107. fimum in medicina 3. 102 107. religionem illis inesse 1.493. quando saginari cœptæ 1.399. cœnis interdictæ lege C. Fannij 1.500. quouis anni tempore coeunt 1.502. fœcunditas 1. 501

Gallinæ penna euulsa vexata serius oua ad maturitatem perducunt 1.5 2. *quot oua incubare debet* 1.503. *cādida Liuiæ Augustæ in gremiū deiecta* 2.159. *quæ & vbi optima* 1.504. *ad rem diuinam quæ impura censeantur* (*ibidem*

Gallinarum pumiliones ibid. quando pituita maxime infestet ibi. pituitæ remedium ibid.

Gallinaceorū in medicinis vsus 3.95.107. 111.126. *quas gemmas in ventriculis habeant* 3.464 (2.688

Gallinacei pedes herbæ genus

Gallinacei lactis haustum sperare prouerb. Prologo operis

Gallinacei à vulpib. ne attingantur 3.74. *quomodo se purgent* 1.377

Gallinaceorum insigne peculiare crista 1.550. *pituita quomodo sanetur* 2.417.621 627

Gallorum alitum consideratio, natura, consuetudo, &c. 1.475

Galli gallinacei quo pugnatiores fiāt 2.533. *quo pacto farciātur* 1.500. *quē in vsū à natura geniti* 1.475. *sidera, as horas norūt ib. inter se dimicatio ibid. leonibus terrori sunt* 1.364.476

Galli vbi nobiles 1.476

Gallorum alitum apud Romanos autoritas ibid. castratio 1.476

Gallus gallinaceus quādo locutus 1.477

Galli mortua gallina oua fouēt 1.504

Gallorum crista ex qua materia 1.550

Gallorum inter se dimicantiū spectaculum Pergami quot annis edebatur 1.477

Gangrana morbi remedia 2.460.462. 549.554. 555. 557.563. 565.589. 596.598. 620. 730. 755. & 3. 68. 305

Ganymedis rapti simulacrum 3.292

Ganza Germanorum lingua anseres 1.478

Garamantum regem canes ab exilio reduxerunt 1.388

Reliqua quære parte secunda.

Garamantites gemma 3.453

Garyophillum 2.10

Garon quid 1.419. & 3.177

Garum piscis 3.226. *medicina* 3.208.211

Gasidanes gemma 3.469

Gaudium afferentia hominib. 2.507.670.721

Gaudium

Gaudium interdū mortis causa 1.321. 338
Gauia aues quæ 1. 487.517
Gaurana vites ex agro Falerno translata 2. 78
Gauranum vinum 2. 84
Gausape in castris ex qua materia 1. 402
Gegania mulier 3.274
Gei herba medicina 2.703
Gellianus scriptor 1. 120
Gelotophyllis herba qualis 2. 642
Gemella mala unde dicta 2. 118
Gemites gemma 3.476
Gemma in vite quid dicatur 2.240
Gemma Apollinis novémque musarum simulacra natura referens 3. 428
Gemmarum consideratio, Libro trigesimo septimo per totum
Gemmarum probandarum ratio 3.478. origo 3. 427
Gēmifera flumina quæ 3.478
Gemmea pocula 3.229
Gemmas signis violare, nefas olim ducebatur 3. 427
Gemma vini quantum tribuerit Polycrates 3. 428
Gemmarum sculptores nobiles plures 2. 429
Gemmæ succino facilè adulterantur 3. 440
Gemmæ quibus poliantur 3. 455
Gemmarum viridium consideratio ibid.
Gemmarum genera plurima per alphabeti ordinē 3. 463
Gemmæ à membris hominum cognominatæ 3. 474
Gemma quæ à Syris colatur 3. 474
Gemmæ repentè natæ 3.476
Gemmæ mellis decocto nitescunt 3. 477
Gemmarum quæ figura probetur ibid.
Gemmæ veræ à falsis quomodo discernantur ibid.
Gemmata corona minor autoritas quàm graminea 2.517
Gemonides gemma 3. 473
Gemonij gradus 1. 389
Gemursa morbus 2.695
Genarum descriptio 1. 558
Genæ quibus non sint ibid.
Genas à fœminis radi interdictum ibid.
Gena pudoris sedes ibi.
Genarum morbi remedia 2. 404.450.552.561 577.740 &c. 3. 47.84. 183.187. 206. 30 .31
Generationis ratio 1.304
Generationem iuuantia 2.643
Generatio quo impediatur 2.
Genianes gemma 3.466. (436
Genista frutex apibus gratus 2.

485.488
Genista natura, vsus, medicina 3.618
Genistæ tingēdis vestibus apta 2.159
Genistæ ligandis vitibus vtiles 2.183
Genista in Asia lina suppeditat ad retia 2.362
Genistæ florum corona 2.479
Genitali concreto genita Cornelia mater Gracchorum 1.307
Genitale semen non continentium remedia 2.450
Genitalium animalium consideratio 1.584
Genitale masculini sexus in cinere conspectum Ocrisiam grauidam reddidit 3.426
Genitalia quibusdam animalium sunt ossea 1.548
Genitalium morbi remedia 2.413.424.445.460.497.511.522.546.549.553.561.576.578.586.587.611.613.629.630.632.633.635.648.708.714.716.740.741. & 3.20.38.59.61.85.87.132.133.303.369
Genituræ effluentis remedia 2.421.533
Genituram augentia 2.464
Gentiana herba à quo reperta 2.607
Gentiana herbæ medicina 2.675.684.701.702.703.712.728.729.735.
Gentilium de Dijs opiniones 1.4
Gentium differentia pro. cæli diuersitate 1.64
Gentium omnium Romana præstantissima 1.324
Gentium plurium ijsdem de rebus consensus 1.347
Gentius Illyricorum rex gentiana herba inuentor 2.667
Genuæ vina optima 2.85
Genuum consideratio 1.681
Genibus hominis religionem inesse ibid.
Genua grauantia 2.556.654
Genibus vtilia 2.609
Geometriæ excellentia 1.323
Geranij herba medicina 2.733
Geranion herba qualis 2.721
Geranites gemma 3.375.
Germaniæ miracula 2.141 nauigia prædatorio ex vna arbore 2.190. pabula laudatissima 2.208. terra harenosa ibid. rhaphani mirū in magnitudinem excrescunt 2.378. anseres quales 1.478.
Germania hyeme turdorum copiam habet 1.482
Germania faui maximi 1.528
Germania herba quadam, mediam naturam obtinens inter corrudam & asparagū 2.393

3.393. anserum pluma præstantißima 1. 478
Germani sub terra linum præparant 3.360
Germanorum victorum mos 2. 517
Germani ex qua materia potoria vasa faciant 3.389
Reliqua quære parte secunda.

Germanici Cæsaris trans Rhenum castra 2. 654. carmen 2.392. cor cur cremari non potuerit 1. 566. ludi 1.29
Germanici Cæsaris ludis fax è cælo meridiano tempore delapsa præter ora spectantiũ transcurrit ibid.
Germinationes præcoces sæpe frigoribus exuruntur 2. 206
Germinatio in plantis quid sit & unde dicta 2.163. in segetibus sæpe geminatur 2. 164
Germinationis plantarum diuersa esse tempora ibi.
Germinationis mira in arborib. elassescit 2.165
Germinans non ante æstatem mediam arbor ubi 2.160
Gerres piscis 3.226
Gerusia qua 3. 164
Gestius Romanus, & mali genus ab eo cognominatum 2.118
Gethyon capæ genus 2. 381
Gethys semen quale 2. 401
Gibberum gallinarum genus 1.483
Gigantes miræ magnitudinis 1. 308
Gygantum prælij sculptura 3. 378
Gyges rex oraculum cõsulit 1. 330
Gymnasia Græcorum oleo usa 2.110
Gymnasiorum oleum quale 2. 113
Gymnosophistæ philosophi quo vescantur cibo 2.9
Gymnosophistarum mores 1. 295
Gynecanthe herba 2.566
Gingidion herba qualis 2.411
Gingiuarum morbi remedia 2. 425.444.453.499.574.576 578.579.581.587. 604.605. 613.630.633 690.706.740 763.& 3.72.85.119.215.223. 301.302
Gingiuas sanari dente hominis occisi 3.4
Gingiuas lædentia 2.585
Gypsiæ imagines à quo primum inuentæ 3.359
Gypsi consideratio, genera, usus 3. 421. venenum quo extinguatur 2.445. veneni remedia 2.579. & 3. 37. usus 3.372. ubi è terra fodia-

tur 3.421
Gypso vina condit Africa 2.98
Gyrin. id est ranarum partus 1.455
Gith semen, eiúsque vsus 2.397 398. *dificillimè inarescit* 2.387
Glaciandi aquam ratio 2.630 640
Glaciem quidam potant 2.371
Gladiatores cur hordearij dicti 2.288
Gladiatores hordeo vescebantur ibid.
Gladiatorum munus à Diuo Iulio editum 1.125
Gladiatorum sanguis comitiali morbo mederi creditus 3.4
Gladiatores picti vehebantur 3.352
Gladiatoria munera à quo pingi & exponi cœpta 3.333
Gladiatores cùm deluserint, qua potione iuuentur 3.426 *cur humanum sanguinem bibant* 3.4
Gladij sideris exortus 2.311
Gladij pisces 1.426.292.125
Gladiolus herba 2.473 495
Gladius à quo repertus 1.344
Glani piscis consideratio astúsque 1.451. *in medicinis vsus* 3.220. 226
Glans optima 2.145. 146
Glans in secundis mensis apud Hispanos 2.144
Glandem quæ in alienum fundum ceciderit, xij. tabulæ colligere permittunt 2.144
Glandis medicina 2.603
Glandium color 2.146
Glandes, hoc est glandiferæ arbores quando germinent, 2.164
Glandium tegumenta 2.154
Glandes non esse inter pomanumerandas 2.130
Glandibus primò homines vescebantur 1.342. & 2.140
Glandium genera tredecim 2.144
Glandium farina in panis vsum spissatur ibid.
Glandium differentiæ in quibus consistant ibid. *figura diuersa* 2.146
Glandem quæ arbores ferant 2.145
Glandiferæ arbores quo tempore semen edant 2.166
Glandiferarum arborum excelsissima ægilops 2.146
Glandiferæ arbores in summo honore habitæ apud Romanos 2.142
Glandiferarum arborum qualia folia 2.145
Glandulæ in sue quæ 2.563
Glareosum solum oleis in Venafrano aptissimum 2.210
Glasto herba Britanni corpora pingunt 2.515

Glastum lactuca genus, & ex eo medicina 2. 417
Glaucias medicus 2. 465
Glaucides statuarius 3. 295
Glaucio eiúsque filius Aristippus à Philochare picti 3. 326
Glaucio herba quæ 2. 451. 755
Glaucíscus piscis 3. 221. 226
Glaucomatum in oculis remedia 3. 28. 34. 48. 105. 197
Glaux herba qualis 2. 755
Glauci, & Diomedis armorum commutatio 2. 230
Glessum Germanis, quod Latinis succinum 3. 457
Gleucinum oleum eiúsque natura 2. 5?2
Gleucino oleo mustum incoquitur 2. 1?3
Glyceræ coronariæ inuentum 2. 467. 352
Glycyrrhiza siue Glycyrrhizon herba 2. 491. 521
Glycyrrhizon famem sitimque sedat edentis 2. 5?0
Glycyside herba 2. 656. 755
Glinon aceris genus 2. 157
Glirium animalium consideratio 2. 4?0
Glyres fagina glande saginantur 2. 145
Glires non congregantur, nisi populares eiusdem syluæ 2. 410. alienigenis cōmisti dimicādo se mutuò interficiūt ibidem. pietas in genitores ibid. æstate iuuenescunt ib. vbi non reperiantur ibidem in medicinis vsus 3. 110. in cœnis Censoria lege prohibiti 2. 410. & 3. 374
Glischromargos cretæ genus 2. 113
Globata mundi figura 1. 2.
Gloriæ appetentia animalia 1. 465. 491
Gloriæ æternæ via quæ 1. 5.
Gloriæ humanæ quàm augustus locus 1. 58
Gloria qua ratione homini acquiri possit 2. 4?4. 5?4. 5?7
Glossopetra gemma 3. 469
Glottidis auis cōsideratio 1. 481
Glutinandæ materiæ consideratio 2. 195
Glutinandi auri ratio 3. 252
Glutinum chartarū quale esse debeat 2. 56
Glutinum præstantissimum ex qua fiat materia 3. 66
Glutini taurini in medicinis vsus 3. 66. 68
Glutinum à quo repertū 1. 344
Gnaphalion herba eiúsque vsus 2. 756
Gnesion, aquilarū genus 1. 465
Gnidiæ Veneris simulacrū 3. 178
Gnidium protropon, vini transmarini genus 1. 87
Gnidij grani oleum 2. 112. 581
Gnidij calami 2. 179

Gnidij fontis mira natura 3.363
Gnomonica diei ratio 1.61
Gnomon quid 1.61
Gnomonis vsum præbens obeliscus 1.392
Gnomonices inuentor quis 1.63
Gnomonis vmbra pro loci diuersitate variatio 1.61.
Gobaris præfecti opere Euphrates extra alueum suum deductus 1.259
Gobiones pisces 1.460
Gonger piscis 3.216
Gorgasus statuarius pictorque 3.360
Gorgias orator quando floruerit 3.250
Gorgias in templo Delphico statuam auream sibi posuit ibid.
Gorgias statuarius 3.284
Gorgiæ Rhetoris Siculi senectus. 1.332
Gorgonia gemma 3.469
Gorgonis monstri effigies 3.355
Gorgosthenis Tragœdis effigies, ab Apelle expressa 3.343
Gortyna mira platanus 2.6
Gossampinus arbor lini optimi ferax 2.13
Gossipion fruticis liniferi genus 2.361
Gracchanus Iunius historicus 3.238
Gracchorum mater duodecies in partu alternauit 1.304
Gracchorum mater Cornelia concreto genitali nata 1.307
Gracchi Tiberij erga Corneliã repertis anguibus pietas 1.322
Gracchorum mater Africani prioris filia ibid.
Gracchorum manu scripta monumenta Plinij tempore extabant 2.56
Gracchus C. quo anno est interemptus, mira vini bonitas fuit 2.82
Gracchi C. caput repensum auro 3.241
Gracchi C. Delphini argentei ingénsque eorum pretium 3.266
Graculi lauro sese purgant 1.377
Graccula Turannius scriptor 1.83
Graculi aues futuram hiemem præsagiunt 2.397
Graculi vbi & quare pro diis colantur 1.546
Græcanicus color 3.269
Græcinus scriptor 2.77.199
Græcia à Philippo infestata 1.30
Græciæ frutices 2.63
Græciæ vinum clarissimum quod 2.88
Græcus rex à quo Græcia dicta 1.143

Græcia in tractu quod tempus aptissimum serendi 2. 282
Græcia Alexandri magni tẽpore felicissima potentissimaque. 2.286
Græca vanitas 1.86. & 3.32
Græcum vinum quo pretio vendi Romæ statutum 2.93
Græca vina non apta sacrificiis 2.93
Græca pyra 1.119
Græca faba eadem cum loto 1.171
Græcæ auenæ non cadit semen 2.3.4
Græca nucis natura, & ex ea medicinæ 2.595
Græca res est nihil velare 3 276
Græca credulitas 1. 371
Græca litera veteres, Latinis literis similes 1. 447
Græca litera à quo reperta 1. 324
Græci vini quanta olim autoritas fuerit & gratia 2.93
Græcorum librorum ambitiosæ inscriptiones. in Prologo operis.
Græcorum diligentia 2.291
Græcorum præcepta de vino condendo 2.93
Græcorum Alcibiades bibendo gloriam meruit 2. 103
Græci vitiorum omnium genitores 2. 110
Græci oleastro Olympiæ victorem coronant 2.110
Græci quomodo vuas seruent 2.122
Græcis vtendum nominibus vbi res cogit 2.145.479. 514
Græcus puls ignota 2. 291
Græci medicinam ex humano corpore vsque ad resegmina vnguium persecuti 3.4
Græci herbarum scriptores 2. 651
Græcos ex Italia pellendos Cato censuit 2.319
Græcorum literæ inspiciendæ. non perdiscendæ 3. 78
Græci in supplicando mentum tangunt 1.581
Reliqua quære parte secunda.
Græcostasis, locus Romæ 1. 348. & 3.233
Græcula poma 2.118
Gratia hominum qua ratione iniri possit 2 484.504.507 & 3.26
Gratiana vasa 3.264
Graminea corona nobilissima 1.527
Graminea corona quibus soleat decerni 2.517
Graminea corona ex qua materia ibidem
Graminea corona qui donati

2.517.518
Grammatica Apollodoro hono res ab Amphyctionibus decreti 1.322
Grammatias gemma 3.458
Granaria qualia esse debeant 2. 342
Granatum malum, quod & Punicum 2.63
Grandinis consideratio 1.50
Grandines carmine auerti 2. 169.& 3.20.23.459
Grandines vnde oriantur 1.32
Grandinis exemplum in animantibus ratione expertibus 2.365.468.518
Grauidis noxia 1. 303.& 2. 597
Grauidis vtilia 2.644
Grauida pauca præter mulierem admittunt coitum 1. 302
Grauidis si menses fluant, fœtus inualidus erit, aut non vitalis 1.306
Grauiscana vina 2.85
Grilli picturæ genus 3.349
Grilli insecti in medicinis vsus 3.118.122
Gryphorum descriptio 1. 292
Gryphes volucres fabulosæ 1. 499
Gromphena auis qualis 1. 3. 152
Gromphene herba medicina 2.704
Grossi hieme cum arbore sua fimo consecta proximo vere maturescunt 2.124
Grossorum, hoc est immaturorũ ficuum medicina 2.590.591
Grossorum caprifici medicina 2.591
Gruum alitum consideratio 1. 479
Grues vnde ad nos aduolent Ibid.
Grues quo sese purgent 1.377
Gruum cum pygmæis certamẽ 1.148.296
Gula in animalibus quæ dicatur 1.563.564
Gulæ noxium amylum 2. 552
Gulæ redargutio 1. 428.444. 445. 473. 477. 500. & 2. 10.132. & 3. 177
Gula Censorijs legibus coercita 3.374
Gula procerũ de nullo moriente sententia 1.429
Gummi consideratio 2. 52. 167
Gummi vsus in vnguentis 2. 39
Gummi oleum 2.113
Gummi medicina 2.627
Gummi optimum ex quibus arboribus 2.628
Gustus cunctis communis animalibus 1.15
Gustus in lingua & palato est 2.

2.563
Gutturis descriptio 2. 564
Gutturis morborum remedia 2.526. 554.575.589

Hadriana vasa fictilia 3.362
Hadrobollum bdellij genus 2. 12
Hadrosphærum nardi genus 2. 14
Hæmachates gemma 3. 463
Hæmatinon vitri genus 2. 425
Hæmatites lapis, eiúsque descriptio, natura, & genera 3. 411
Hæmatites gemma 3. 470
Hæmatites, magnetis genus 3. 407
Hæmatita lapidis in medicamentis usus 3. 415
Hæmorrhoidum remedia 2. 413.452.523.563. 566. 570. 592. 600.626.630. 637.638. 716.741. & 3. 86.132. 250. 301.311. 315. 412.414
Halcyoneum medicamentum variáque eius genera, & eius usus 3. 210
Halcyonum auium consideratio. 1. 486
Halcyonum auium fœtura, eiusque tempus & effectus 1. 40.480. & 2. 326
Halcyonides dies 1. 487
Haliaetus aquilarum genus 1. 465
Haliaetus pullorum suorum in dolem ad Solis radios explorat 1.466
Halis herba medicina 2. 704
Halicacabi veneni remediū 2.546
Halicacabon strychni genus 2. 512
Halicacabon soporiferum 2. 513
Halieuticon Ouidij opus 3. 191
Halyntium musi genus 2. 88
Halpneumon piscis 3. 266
Halitus graueolentis remedia 2.503
Halitus leoni & urso grauis pestilénsque 1. 588
Halitus hominis pluribus modis infectus 1.583
Halmirhaga nitri genus 3. 181
Halmyridia qua 2 392
Hammites gemma 3. 470
Hammochrysus gemma 3. 475
Hammoniaci lacryma ubi, & ex qua arbore distillet 2. 31
Hammoniaci natura & in medicinis usus 2. 607
Hammonis cornu gēma 3.470
Hammonitrum quid 3. 424
Hanno Pœnus primus leones mansuefecit 1.3
Hanno cur à Carthaginiensibus damnatus Ibid.

Hannonis Carthaginiensis cõmentaria 1.177

Harenacea creta eiúsque vsus 2.213

Harena Æthiopica, eiúsque vsus 3.387

Harena consideratio, genera, vsus 3.4 9

Harena marmora secantur 3.387

Harmodij tyrannicida historia 1.312. & 3. 276. 289

Harmodio tyrannicida statua posita 3. 289

Harmonia diapason quid 1. 25

Harpaction sulphuris genus 3.366

Harpagones in nauibus à quo inuenti 1.347

Harpalus hederam apud Medos frustra serere conatus 2.176 (518

Harpe auis cui inimica 1.517

Harundo fissa eiúsque folia vsum prabẽt vinculorũ 2.183

Harundo ne renascatur, filice vomeri imposita debet exarari 2.281

Harundo odorata, eiúsque vsus in medicina 2 623

Harundinis natura & medicinæ 2.623

Harundinis radix filicis stirpem è corpore extrahit 2.623

Harundinis Cypria medicina 2 624

Harundines bello pacique necessaria 2.179

Harundinis etiam in delicijs grata Ibidem

Harundines in India maxima 1.2 4. & 2.180

Harundines Indica nauigiorũ vsum prabent Ibidem

Harundines quando serenda 2.372

Harundines quamuis in palude prognata tamen non sine imbre adolescunt 1. 427

Harundinum consideratio 2. 17 . 238, varius vsus 2.179 182. domus teguntur 2. 179. sexu differentia 2. 180. radix geniculata 2.1 0 plura genera 2.180. 623. humidis in locis serenda 2. 182. cadẽdarum tempus 2.23). extractoriam vim habent 2. 624

Harundineti consideratio 2. 238

Hasta qua homo, aper, vrsa interfecti sint, ad quid vtilis 3. 12

Hasta à quo reperta 1.344

Hastas velitares quis inuenerit 1.344

Hasta ex qua materia optima 2.159

Hastula regia herba 2. 49

Hebenus arbor, vide Ebenus

Hecal

Hecale anus Theseo quam herbam apposuerit 2. 538. 714
Hecates simulacrum 3. 382
Hecataeus sculptor 3. 268. 293
Hector & Polidamas eadem nocte nati 1. 334
Hedera siue (vt alij malunt) edera consideratio 2. 176
Hederae acini à sambuci acinis plurimum distant 2. 131 *non decidunt folia* 2.160. *folia qualia* 2.162. *Baccho sacra* 2.176. *Bacchi thyrsos, galeas, scuta ornant* Ibidem *quibus inimica, & amica* 2.176. *mas foemina que ibidem. differentiae tres ibid.*
Hederae corymbi 2.177
Hedera qua coronentur poetae Ibidem.
Hedera arbores enecat 2. 177.178.199
Hederae genera fructu differunt 2. 178
Hederae smilacis consideratio 2.178
Hederae lignum aquam prodit vino admistam 2.178
Hedera cum lauro trita ignem excutit 2. 191
Hedera seipsam propagat 2. 226
Hederae quid noxium, & exitiale 2.329. *in coronis vsus* 2. 480
Hederae succus apum ictibus medetur 1. 487
Hederae corymborum medicina 2. 621
Hederae chrysocarpi medicinae 2.621
Hederacea corona primus omnium vsus Liber pater 2. 143
Hederae natura, genera, effectus, medicinae 2. 621
Hedypnois genus intubi. 2. 421
Hedysmata in vnguentis quae 2.39
Heduis populi calce agros vberrimos faciunt 2.214
Hegias statuarius 3. 284
Hegiae statuarij opera 3. 292
Helacathenes pisces 3. 226
Helcysma, id est, scoria argenti 3. 255
Helenae calix ex electro 3.249
Helenae effigies ab insignibus artibus expressa 3.323 336 355
Helena stella nautis inuisa 1. 32
Helenij herbae oleum 2.113
Helenium herba ex lacrymis helenae, & ex ea medicinae 2. 482. 507
Helenium herba quae, & vnde dicta 2.482
Helianthe herba eiusque vsus

2.642
Helicalis herba eadem cum helianthe 2.643
Heliochrysi herba descriptio, natura, medicinaque 2.510
Heliodorus statuarius 2.295.382
Helion sambuci genus 2.615
Helioscopium herba 2.530
Helioscopium tithymali genus 3.71
Heliotropium qualiter floreat 2.382
Heliotropiũ formicas necat 2.400
Heliotropium semper se ad Solem vertit 1.34. & 2.331.530
Heliotropium quare diutius floreat 2.493
Heliotropio folia æterna 2.493
Heliotropij consideratio, natura, genera, medicina 2.530
Heliotropium gemma 3.469
Helix hederæ species 2.176.183
Helleborine, siue Elleborine herba 2.753
Helleborites vinum quo modo conficiatur 2.96
Hellebori siue (vt alij malũt) Ellebori natura, vsus, genera, loca, medicina 2.661. qualiter dandum, quibus & inde 2.664
Helleborum studiorum gratia nõnulli sumpserunt 2.662. duci fortissimo comparatur 2.664
Helleboro venatores sagittas tingunt 2.665
Hellebori vsus 2.687
Helleborum Oeta mons habet 2.661. effossuris allium præsumendum 2.662. medicina 2.704.737 & 3.196
Hellespontias ventus 1.39
Helops piscis 3.227
Heluenaca vitis 2.89
Helxine herba qualis 1.377. & 2.492.526
Hemeris glãdiferæ arboriũ genus 2.146
Hemeresios tabella vno die absoluta 3.352
Hemerobios animalculum volucre vbi gignatur 2.549
Hemerocalles herba coronamẽtis adhibetur 2.482
Hemina Cassius historicus vetustissimus 2.56
Heminæ pondus 2.514
Hemerocalles herba, & ex ea medicina 2.507
Hemioniũ herba qualis 2.744
Hemionij herba medicina 2.704
Heniochi astri occasus 2.345
Hennui gemma Indica 3.470
Hepar piscis 3.229
Hepaticarum remedia 4.440

764.766.& 3.37
Hepatites gemma 3.474
Hepatizon æris genus 3. 273
Hephestion Alexandri Magni amicus eiusque statua ex ære 3. 288
Hephastites gemma 3.469
Hepsema vini genus 2 88
Heptapleuros herba quæ 2.669
Heracleos pyros herba 2.758
Heraclion herba, & ex ea medicina 2.729
Heraclion herba, herculis inuẽtum 2.657
Heraclionsiderion herba ab eodem hercule inuenta 2.658
Heracleos lapis, id est, magnes 3.407
Heraclij herbæ genera, natura medicina &c. 2.445
Heraclion vbi optimũ Ibid.
Heracleoticum origanũ quod 2.657
Heraleotici cancrorum genus 1. 438
Heraclidos Macedo pictor 3. 354.357
Heraclidos pictoris opera 3.354
Heraclidus Philosophus apathes id est humanorum affectuum expers 1. 3'0
Herbacea chrysocolla quæ 3.251
Herbaceum oleum quod, & ad quid vtile 2. 583
Herbarum sponte nascentium descriptio 2.489.649
Herbæ hortenses quando floreant 3. 282
Herbarum hortensium quæ velocissimè nascantur 2.386
Herbarũ quædã semine, quædã auulsione nascũtur 2.387
Herbæ quæ vbique æquè bonæ 2.388
Herbarum seminum differentiæ 3. 387. 401
Herbis quibus prosit translatio 2.401
Herbarum hortensium succi & sapores 2. 402
Herba vinis conficiendis apta 295
Herba se satis circumligãs, satáque necans 2. 307
Herbarum semina quibus medicentur ante sationes 2.307
Herba sæpe colorem mutãs 2. 478. nocte lucens 2. 483
Herbarũ differentiæ plures 2. 490
Herbæ spinosæ 2.491.492
Herbarum differentiæ in equibus consistant 2. 276
Herbæ Sabinæ consideratio, & medicina ex ea 2. 627
Herbarum aculeatarum differentiæ 2. 492
Herba æstate tota florẽs 2.492
Herbarũ per folia differentiæ 2.493
Herbis quibus æterna folia 2. (493
Herbæ quo ordine floreãt 2.49

Herbarum succis quidam faciem illinunt 2.55
Herbis vestes infici 2.516
Herbarũ Latini scriptores 2.62? *Graeci scriptores* 2.651 *pictura à quibus tradita* 2.651 *pictura fallax* 2.652. *vis in veneficijs* 3.652.
Herbarum fœmina peritiores quam viri 2.651
Herba à varijs gentibus reperta 2.670
Herba animalibus reperta 1.376.& 2.672
Herbae magicae plures 2.640
Herbis Ægyptus nobilis 2.652
Herba praecateris admirabilis 2.758
Herba lapillos generãs 2.759
Herbarum aetates, & virium diuturnitas 2.770
Herba vbi efficaciores 2.771
Herba veneficijs resistens 2.118. *cuneos extrahens* 1.474
Herbaria ars à Chirone reperta 1.343
Herbariorum scelus 2.524
Hercynia sylua arbores, mirae magnitudinis 2.142
Herculanea ficus 2.133
Herculis sidus idem cum Martis stella 1.9. *delubrum iuxta Gades* 1.75
Hercules eadem cum Iphiclo natus vtero 2.302
Hercules Rusticellus, eiusque vires .311
Herculi dicata arbor populus 2.4
Herculis manu sata quercus, iuxta heracleam Ponticam 2.198
Hercules oleastro Olympiae primus coronatus Ibid.
Hercules sternendi artemisia via diuulgauit 2.244
Herculis patria 1.142
Hercules vnde boues abduxerit 1.174
Herculis & Antaei certamen vbi commissum 1.176
Herculis ara apud hortos hespericum 1.176. 188
Hercules ad Atlantem montẽ peruenit 1.177
Herculis picta effigies 3.338 344. *iuxta Pandarum regina* 1.245
Hercules in Taprobane insula colitur 1.250
Herculis inuentum heraclion herba 2.657 658
Herculis zelotypia nympha mortua 2.668
Herculis sagittis Chiron vulneratus, & qua sanatus herba 2.665
Herculis inuentum Apollinaris herba 2.655
Hercules Cerberum vbi extraxerit ab inferis 2.737

Herculis ædes, & statua in foro boario 1.484. & 3.280. 323
Herculis simulacrum in Capitolio 3.202
Herculis Antæum sustinentis simulacrum ex ære 3.286
Herculis simulacrum ex ære 3.286. *ex ferro Alconis opus* 3.308
Hercules fictilis 3.360
Hercules marmoreus, Menestrati opus 3.382
Herculis dracones strangulantis picta effigies 3.336
Herculis & Laomedontis historia 3.355
Herculis tristis insaniæ pœnitentia picta effigies 3.356
Herculis ædes ex qua materia 3.364
Herculis marmoreum simulacrum Dipœni & Scyllidis opus 3.376
Herculis tunicati statua in Rostris 3.296
Herculis simulacrum, cui Pœni hostia humana sacrificabant 3.383
Hercules ab Oeta monte in cælum se recipiens 3.356
Herculis templum apud Tyrios pilam habuit è smaragdo 3.446. & *sedem ex eusebe* 3.468
Herculei nodi in cinctu vires medicæ 3.20
Herculei nodi in vulneribus celerius sanandis efficacia ibid.
Herculis ædem in foro boario nulla musca, aut canis ingreditur 1.484
Herculis in Erythris ædes 1.547
Herculanea, vrticæ genus 2.491
Herculaneus riuus vbi 1.164
Herdicius C. Romanus 1.299
Herennius M. Consul. 2.367
Herennius M. sereno die ictus fulmine 1.44
Herinaceorum consideratio 1.386. *præsagia* ibid. *cutis vsus* ibid. *vbi non sint* 1.411. *caro quo pacto reddatur iucundior* 3.131. *in medicinis vsus* 3.103. 105
Hermaphroditi qui 1.298. 584 *in quadrupedum genere quandò visi* 1.584
Hermaphroditi simulacrum ex ære 3.292
Hermerotes ex marmore Taurisci opus 3.382
Hermesias herba, eiúsque vsus 2.643
Hermiæ reguli tumulus 3.444
Hermiam puerum delphinus adamauit 1.419
Hermion herba, eiúsque vires 2.661

Hermodori Ephesij duodecim tabularum interpretis statua 3.227
Hermolaus statuarius 3.383
Hermotimi anima relicto corpore errare solita 1.337
Hermupoa eadem cum Mercuriali herba 2.659
Hero Luculli libertus ditissimus 3.372
Herodotus quando & vbi historiam scripsit 2.7
Herodoti de Pado sentētia 2.8
Herodotus de cinnamomo & casia fabulosa prodidit 2.25
Heroion herba eadem cum asphodelo 2.533
Herophilus medicus 1.574.& 2.653.696.& 3.76
Herpes animal, & eius in medicinis vsus 1.144
Hesiodus de animalium vita spatijs 1.331
Hesiodus de cultu & tarditate olea 2.106
Hesiodus princeps omnium de agricultura pracepta edidit 2.70.106.119
Hesiodus in Bœotia poemata sua scripsit 2.319
Hesiodus polion herbam pracipuè est admiratus 2.626
Hesione ab Antiphilo picta 3.349
Hesperidum horti 2.370.373.& 3.436
Hesperis herba qualis, vnde dicta 1.447
Hetruria pictura qualis 2.293
Hetruria vates clarissimus Olenus Calenus 3.7
Hetruria vina qua optima 2.85
Hetrusca corona quales 2.468
Hetrusci vnde dicti 1.103
Hetruscorum vatum astus 3.7

Reliqua quære parte secunda.

Hexecontalithos gēma 3.470
Hyacinthi floris laus 2.476 483
Hyacinthus flos diutissimè durat 2.483
Hyacinthus puer Apollini dilectus 2.484
Hyacinthi pueri tabula Augustus delectatus 3.553. *floris fabula duplex* 2.484
Hyacinthus flos ex Aiacis cruore editus Ibidem
Hyacintho flori inscripta litera Graca ibid.
Hyacinthi natura, & medicina 2.510
Hyacinthi gemma consideratio 3.459
Hyacinthi gemma quibus proueniat locis 3.460
Hyacinthi zontes gēma 3.447
Hyades stella vnde dicta 1.34.& 2.329

Hybe-

Hyberis herba quæ, eiúsque medicina 2. 671.682.684. 705.719.722
Hyberna frumenta quæ 2.282
Hybernæ ficus 2.124
Hibiscum herba quæ 2.379
Hibisci herbæ medicina 2.410 699
Hybrides sues quæ 1.407
Hircanus statuarius 3.295
Hicesius medicus 2. 98.412. 526.743
Hydrargyri consideratio 3.260
Hydraulica organa à quo reperta 1.323
Hydri maximi vbi 1. 253. *serpentes quales* 3.94
Hydrocelicorũ remedia 3. 133
Hydrolapathon herba 2.457
Hydromeli quid 3.171
Hydromelitu consideratio 2 96
Hydropisin inducentia 2.454
Hydrophobus ne quis fiat 3.101
Hydropici ne sitim sentiant 2. 426.522
Hydropicorum remedia 5.405 409. 411. 413. 414. 415. 417. 427. 429. 432. 435. 445. 459. 464. 497. 501. 502. 504. 505. 508. 511. 521.523. 527. 533.534. 543. 555.554.584.589.609.610 616.517.623.625. 634.663. 664. 712. 723. 741. 746. 757.758. 763. 768. & 3. 65.100.141.180.212. 300. 369
Hyeme rara fiũt fulmina 1.43
Hyeme vbi viola proueniat 2. 483
Hyemis initium 1. 40. & 2. 344.351
Hyemem prægelidam pisces omnes sentiunt 1. 427
Hyæna piscis 3. 227
Hyæna feræ vbi plurima 1.379 *oculi quales* 1.378.557
Hyænæ consideratio 1.378. *vsus magici, & medicina* 3. 27. *sexum mutat* 1. 378. & 3.27 *cor maximum* 1.565
Hyeniæ gemma quæ 3.470
Hierabotane herba quæ 2.676
Hieracites gemma 3.470.475
Hieracia lactucæ genus 2.418
Hieracium collyrium 3.301
Hitero rex de agricultura præcepta edidit 2.275
Hieronem regem Romani superant 2.187
Hyeronis regis canis domini rogo se iniecit 1. 388
Hieronis aduersa pugna picta & à Valerio Messala victore Romæ proposita 3.324
Hieromnemon gemma 2.468
Hygia Æsculapij filia à Socrate cũ patre & sororibus depicta 3.355
Hygya simulacrũ ex ære 3. 29
Hygianon pictor, eiúsque inuẽtum 3.334

Hygremplastrū ex ferri squama 3 11
Hilaritatis sedes vbi 1.568
Hilaritatem inducētia 2.517 642.721
Himantopodes aues 1.497
Hymettij marmoris columnas quis primus Romæ in adibus suis collocarit 2.203.375
Hinnus, siue Ginnus muli genus 1 396
Hyoscyamus herba 2.652
Hyoscyami oleum 2.823. olei vsus 2.682, venenis remedia 2. 409. 415. 523.546. 676. 684. 701. 716. 719. 720.732. & 3.22.44
Hyosyris herba eiúsque vires 2.757
Hypatadarus statuarius 3. 285
Hypetale lauri genus 2.138
Hyperbius Martis filius primus animal occidit 1.347
Hypecon herba 2.757
Hypenemia oua quæ 155
Hypericon herba, eiúsque vires 2. 715. 716. 714. 726. 733.735.
Hyphear quibus in arboribus prouenias 2.170. 200
Hypochœris herba 2. 490
Hypocisthis herba quæ & cur ita dicta 2. 622. vsus & medicina 2.707.730. 734
Hypeg'son herba quæ 2. 689
Hypoglossa herba, eiúsque vsus 2.757
Hypophlomon mandragoræ semen 2. 686
Hippace famem sitimq. sedat 1.590
Hippace quid 3.18.57
Hippagum Samij inuenerunt 1 347
Hipparchus Antonij libertus potentissimus 3.372
Hipparchus Solis & Lunæ cursum in sexcētos annos prædixit 1.15
Hipparchi laus, & de anima opinio 1.29
Hipparchus stellam nouam ætate sua genitam deprehendit 1.29
Hippeus cometæ genus 1.27
Hippiades ex marmore, Stephani opus 3.382
Hippice herba quæ, & cur ita dicta 2.670
Hippocampi pisces 3.226
Hippocampi piscis in medicinis vsus 3.203. 212.217
Hippocampi ex marmore, Scopa opus 3.380
Hippocentaurus vbi & quando visus 1 298
Hippocratis liber de laudibus ptisanæ 2. 289
Hippocratis medici laus, ætásque, per totum caput 2. 696

696.& 3.76
Hippocrates princeps medicinæ 1.330
Hippocrates pestilentiam prævidit, & ei ob hoc collati honores 1.323
Hippodamantium vinum 2.97
Hippæ cancrorum genus 1.438
Hippoglottion, lauri genus 2.138
Hippolapathi herbæ natura, & ex ea medicinæ 1.417
Hippolyti iuuenis effigies, antiphili opus 3.349
Hippomanes quid, eiusque vsus 1.394.& 3.51
Hippomarathron herba, eiúsque vsus 2.463.464.480
Hipponax Poeta quando vixerit 3.376
Hipponactis Poetæ deformitas ibid.
Hipponactis de Anthemi filijs vltio ibidem
Hippope herba eiúsque medicinæ 2.523
Hippophaston herba qualis 2.199
Hippophaes herba 2.491
Hippophaes, siue hippophyes herba medicina 2.523
Hippopheon herba 2.708
Hippophonas herba quæ, & cur ita dicta 2.641
Hippopotami animalis consideratio 1.375
Hippopotami quando Romam aduecti ibid. vbi plurimi 3.55
Hippopotamus sanguinis detrahendi magister 1.375.& 2.35
Hippopotami partium medicina 3.35.223
Hippopotami mari terræ, & amni communes 3.225
Hippopotami corio & pilis teguntur 422
Hipposelinum herba 2.388,396
Hipposelina herbæ medicinæ 2.430. *satio, curáque* 2.397
Hippuris herba, & medicina ex ea 2.727.733
Hippurus piscis 1.427.& 3.226
Hippus piscis 3.226
Hyrcaniæ arbores mellifluæ 2.12 (23
Hyrcania ficus feracissimæ 2.
Hyrcaniæ canis Lysimachi in rogum se coniecit 1.388

Reliqua quære parte secunda.

Hircorum rabies mitigatur, si eorum mulceatur barba 3.55
Hircorum sanguinis vis 3.42
Hircino sanguine adamas frãgitur 2.404.& 3.442
Hircorum partiúmque eorũ m

medicinis vsus 3. 54. 55. 56. 61. 65. 67. 122
Hirtulus herba quæ, & cur ita dicta 2, 15
Hirius Caius murænarum viuarium primus excogitauit 1. 459
Hirundinum generatio 2. 456
Hirudinis, id est sanguisugæ in medicinis vsus 3. 219
Hirundinum auium considera tio 1. 481. 487
Hirundines quo se recipiant à nobis discedentes 1. 481. cur Thebarum tecta non subeãt 1. 482. victoriarum nuntiæ interdum missæ ibid.
Hirundinum volatus flexuosi ibid.
Hirũdinum nidi quales 1. 487
Hirũdines Nilo euaganti molem opponunt 1. 418. omnino indociles 1. 498. bis anno pariunt 1. 502
Hirundinum in ventre cuiúsmodi inueniantur lapilli 1. 570
Hirundinum prima apparitio 2. 327. à nobis recessus 2. 344. futuram tempestatem præsagiunt 2. 357. quæ loca oderint 1. 149
Hirundinum aduentus 1. 40. & 2. 327. excæcatis pullis qua herba visum restituant 2. 376. & 2. 672
Hirundines ripariæ quæ 3. 123 chelidonium herbam inuenere 1. 376. & 3. 672
Hirundinũ in medicinis vsus 3. 96. 191. 105. 108. 121. 132. 123. 138
Hirundinum pullis oculi eruti restituuntur 1. 557. genus agreste, earúmque ingenium in nidis extruendis 1. 487
Hirundo piscis 1. 434. & 3. 226
Hysginum quid 3. 338
Hispania Bætica frumenti fertilissima 2. 193
Hispana vua inter ignobiles probatissima 2. 79
Hispaniæ quando primùm psittacia habuerit 2. 129
Hispani glandibus in secundis mensis vescuntur 2, 144
Hispania vastas iuniperos habet 2 183
Hispania Italiæ fertilitate proxima 1. 479
Hispani siderum exortum non obseruauerunt 2. 322
Hispania Dianæ templum habuit vetustissimum 2. 93
Hispania Bætica maxima olea 2. 225
Hispani quo vtantur fermento 2. 287
Hispania quot dierum nauigatione distet à Roma 2. 359
Hispania tinnum optimum 2. 360

Hispaniæ gemmæ 3.460.472
Hispani quarum herbarum repertores 2.670
Reliqua quære parte secunda.

Hyssopites vinum quomodo conficiatur 2.96
Hyssopi herbæ consideratio, & medicina 700. 701.702. 704. 708. 713. 722. 275. 726.730.734.735
Hystaspes Darij pater 1.262
Historiæ repertor primus 1.346
Histricis animalis consideratio 1.384. *in medicinis vsus* 3.146
Histrionum luxus, & eorum diuitiæ 1.445.500
Hœdi quando exoriantur & occidant 2.345
Hœdorum cœlestis signi exortus pluuias affert 1. 34
Hœdorū signum tempestatem affert 1.337
Holcus herba ejúsque vsus 2. 757
Holochrysi herbæ medicina 2. 504
Holochrysi herbæ flos, eiúsque in coronamentis vsus 2.479
Holoschœnos iūci genus 2.496
Holoschœni herbæ medicina 2. 496.498
Holosphyraton statua genus 2. 249
Holosteon herba qualis & vnde dicta 2.75
Holothurij pisces 2.454
Homeri de Sole sententia 1.
Homerus quatuor tantùm ventos posuit 1.38
Homerus quàm diu ante Plinium 1.308
Homeri Ilias in nuce inclusa 1.312
Homeri in Iliade Magiæ nulla mentio in Odyssea creberrima 3.114
Homeri vmbra ab inferis à quo, & qua herba euocata 3.118
Homeromastiges, pro calumniatoribus, seu inuidis Prologo operis
Homeri laus 1.318. & 2.652
Homeri operibus quantum detulerit Alexander 1.318
Homerus vinum Maroneum cæteris prætulit 2. 82. *Pramnion vinum celebrauit* ib.
Homerus ingeniorū fons 2.211
Homerus quos flores laudet 2.476
Homeri necromantia à Nicia depicta 3.553
Homerus calidorū fontium non meminit 3.164. *quos coronæ honore dignetur* 2.143. *quod terræ genus cæteris prætulerit* 2.211. *anulorum nus-*

quam meminit 3.231

Homero creditur Troianis tem poribus rerũ permutationem in vsu fuisse 3.229

Hominis consideratio. Libro septimo per totum

Hominum partium medicina 3.4

Hominum carnibus vescentes 1.280.291. & 3.4

Homine nihil miserius, aut superbius 1.7. & *prologo libri septimi per totum. & Capite quinquagesimo libri septimi per totum*

Homo marino lepori in India venenum est 3.190

Homo non semper fulmine extinguitur cætera allico 1.47

Hominis causa natura cuncta genuit 1.289. & 3.403.515

Homo solus cunctorum animalum vinum bibit 2.102

Hominis miseria 1.289.300.301.334. & 2.655

Homo ad lacrymas natus Prologo Libri septimi per totum

Homini non inesse risum ante quadragesimum diem 1.2[illegible]9

Homini non nasci, aut cito mori, optimum 1.590

Homini plurima ex homine cõtingunt mala ibid.

Hominum mores tot quot hominum fœtus ib. in membris inter se differentia 1.291

Homo quibus à gentibus soleat immolari 1.291. & 3.116. 383

Hominum mirabiles figuræ ritúsque 1.290. & *per totum caput primum, & secundum septimi libri.*

Hominem non immolandum, Romæ senatus consulto decretum 3.116

Hominum crania vbi pro poculis 1.292

Homines statim à pueritia cani ibid.

Hominum sylvestrium diuersa genera 1.292.295.407

Hominis vi interempti dens dolori dentium mederi creditus 3.4

Homini vel oculorum suffusioni mederi creditum ibid.

Homini à Dijs nihil melius datum abrumpendæ vitæ potestate 1.7. *nihil melius cõtigit vitæ breuitate* 1.345

Homines nocte cernẽtes 1.292

serpentum ictibus medentes ibid.

Homines Androgyni vbi nascantur 1.293

Hominem habere, quicquid mali in orbe est 1.293

Hominum mira natura 1.291

Homines canina capita habentes 2.295

Hom-

Homines nullo vtentes cibo 1.296
Homines longissimæ vitæ vbi 1.296. 297. 331. *procerissimæ staturæ* 1.278. 297. 331. 297. *vitæ breuissimæ vbi* 1.297. *cum feris coeuntes ibi.*
Homines semiferi ibid. caudati ibidem. vbi velocissimi ibidem
Hominum species momento euanescentes vbi 1.297
Homo toto gignitur anno. & in certo spatio 1.299. *quot mẽsibus gestetur in vtero ib.d. vitam à supplicijs auspicatur* 1.289. *solus concubitum nouit quouis anni tempore* 1.508
Hominis conceptus miserabilis 1.300.301
Homo ritu naturæ capite gignitur, pedibus effertur 1.3 1
Homines cur inter se minus similes quàm cætera animantia 1.303
Hominis generandi materia sanguis menstruus 1.306
Homo quoto ætatis anno dimidium habeat iustæ staturæ 1.303
Homines in dies minores fieri ibid.
Homines minimæ staturæ 1.310
Hominis salutis securitatisque signa nulla 1.336
Hominum plurium repentinæ mortes 1.333
Hominis statura & passarum manuum mensura eadem 1.309. *audacia* 2.26
Hominũ diuersi affectus 2.71
Hominis ventri nata omnia 2.132
Homines primi glandibus vescebantur 2.140
Homines vbi miserrimi 2.141
Hominem seruare summa laus 2.144. *seruare lucri causa est* 2.144
Hominum natura nouitatis ac peregrinationis auida 2.219
Hominum malitia sua crimina terræ imputat 2.270
Homines pedes equinos habentes 1.176. *auribus corpora tota integentes ibid.*
Hominum vita floribus comparatur 2.467
Hominibus nihil intentatum 2.481
Hominis vrina apes curantur 2.485
Homines tingentes facies suas formæ gratia 2.515 *in nemoribus baccis victitantes* 1.233
Homini è corpore euulsa hasta quem in Magicis vsũ habeat 3.12
Hominis causa spinæ aculeique in herbis excogitata 2.520

Homines, à ritu humano degeneres 1.187. 291
Hominum miræ figuræ 1.187 *& libro septimo, Capite primo, & secundo per totum*
Homines toto præter capita, hirti corpore 1. 256
Homines soli animalium non sitientes bibunt 2. 570
Hominum luxus redargutio 3 373
Homo cibo maximè perit 2. 705
Hominis excrementi medicina 2.737
Hominum effigies qua de causa exprimi cœpta 3. 275
Hominem Pœni sacrificabant 2.383
Hominis morsus inter asperrimos numeratur 3. 13
Homines vt equina capita habere appareant 3. 50
Hominis è sanguine nata animalia corpus erodunt 2.728
Homines in lupos versi 1. 371
Homini ante omnia canes fidelissimi 1.388
Homo solus bipedum animal gignit 1. 308
Homini tantùm primi coitus pœnitentia ibid.
Hominis in venereis diuerticula 1.568. *affectuum indicia in oculis* 1.556. *oculorum differentia* 1. 555
Homo cur vltra centesimum annũ nõ viuat 1.565. *crescit in longitudinem ad annos ter septenos* 1. 573
Hominis membrorum à cæteris animalibus differẽtia 1.579
Homo terrestrium solus bipes ibid.
Hominis partibus quibusdam religionem inesse 1.581
Homo marinus vbi & quando visus 1.414
Hominum vita longissima 1. 331. 333
Hominum morsus remedia 2. 556. 596. & 3. 44.
Homines marini 1. 414. & 3. 225
Honor Deus apud veteres 1.4
Honoris Dei ædes Romæ à quo picta 3. 350
Honor præmium virtutis, non aurum 2. 144
Hoplitides, Parasii tabula 3. 338
Horæ diei, nubilo etiam tempore qua ratione dignosci queant 2.372
Horæ æquinectiales 2.323
Horarum varietas ibid.
Horatius Cocles in ponte sublicio hostes arcuit 3. 277. 400
Horatij Coclitis statua 3. 277 279
Horatij tergemini 1. 298
Horatij Flacci de ouis sententia

tia 1.501
Horconia vua qua 2.77
Hordearia pruna cur dicta 2. 116
Hordeaceus panis eruilia aut cicercula olim fermentabatur 2.295
Hordei pisendi ratio 2.294
Hordeum tantùm, & milium Æthiopes habent 2.294
Hordeum frugum omnium mollissimum 2.289
Hordei stramentum optimum ibid.
Hordeum minimè calamitosum 2.290.*in Hispania bis anno nascitur* 2.29 .*qua herba necetur* 2.307.*vbi serendum* 2.309.314
Hordei quantum seri debeat vno iugere 2.318 *quando serendum* 2.319.*quod optimũ, & ex eo medicinæ* 2.551.*quoto à satu die erumpat* 2.283
Hordei genicula octaua 2.284
Hordei semen in spicis, & quadruplici aristarum vallo munitur 2.283
Hordeaceæ farinæ medicinæ 2.289.548
Hordei vsus in cibis antiquissimus 2.288. *differentia* 2.289.*palearum medicinæ* 2.548
Hordeum murinum, & ex eo medicinæ 2.551
Horaum mellis genus 1.528
Hormesion gemma 3.470
Horminodes gemma qualis, & cur ita dicta 3.469
Horminum frugis genus quando serendum 2.282 *virens nullũ animal attingit* 2.293.
Horologij inuentio, vsus, &c. 1.63 *vsus quando Romæ cœperit* 1.348
Horrea qualia esse debeant 2.342
Horroribus frigidis ruta medetur 2.435
Horoscopia vasa 1.61
Hortensius Qu. Dictator quã legem in esculeto tulerit 2.150
Hortensius quot cados vini hæredi reliquerit 2.93
Hortensius orator Sphingem à Verre reo accepit 3.284
Hortensis & Ciceronis altercatio de Verris Sphinge ibidẽ. & inde
Hortensius orator Argonautarum tabulam pictã quanti emerit 3.553
Hortensii Tusculanum ibidem
Hortensius primus pauonem Romæ occidit 1.457
Hortensii piscina 1.459
Hortensia quæ odoratissima 2.476
Hortensia quæ maximè laudẽtur 2.403

Hortensium herbarum conſideratio 2.381. *ſucci conſideratio* 2.402. *medicinæ. Libro vigeſimo per totum*
Hortenſium herbarum quæ citò, quæque tardè naſcantur 2.386
Hortenſia quibus delectantur, & eorum cura 2.390
Hortenſia quandò floreant 2.382
Hortenſium morbi atque remedia 2.399
Hortenſibus quibus tranſlatio proſit 2.401
Hortorum conſideratio 2.369
Hortos quos ſit mirata antiquitas 2.370
Hortos à regibus coli ſolitos 2.370
Horti quo à faſcinatione tutētur ibid.
Hortos in Veneris tutela eſſe ibid.
Horti quando primùm in vrbibus ibidem
Horti quo nomine olim potiſſimum p acuerint 2.372
Horti in feneſtris habebantur ibid.
Horti quibuſdam dedere cognomina ibidem
Hortorum ſitus, & eorum cura 2.372
Hortis maximè apes conueniūt 2.485
Horus Aſſyriorum rex, & eius inuentum 3.152
Hoſtes in fugam vertens herba 2.698
Hoſtes qua ratione poßint ſuperari 3.33
Hoſtiæ cornua deaurabantur 3.2,8
Hoſtilius Tullius cur fulmine ictus 1.45. & 3.6. *primus è regibus toga prætexta, & lato clauo vſus* 1.449
Hoſtilij Tulli regis auus 2.143
Hoſtilius L. Mancinus primus Carthaginem irrupit 3.324
Hoſtilius L. Mancinus qua arte Conſul factus ibid.
Hoſtus Hoſtilius à Romulo frōdea corona donatus 2.143
Hulcerum varia ſunt genera variaque curationes 2.728
Hulcerum remedia 2.136.404 409.413.415.417.419.420 424.427 440 453 454.462 497.50.. 505.509.522. 526.528.530.532 534.535. 542.543 54.545 548,549 551.552.553.554.555.556. 557.561.564.565.573.576. 577 578.5 0.581.582.587. 588.59 .595.598.599.600. 6 4 605.605.6 8.612. 613.61 .622.623.624.625. 627.629.6 .632.633.634 635.638.639.640.647.706 707

707.718.742 749.759.
760.763. 769. & 3.15.17.
20 22.27.29 40.53 59.67.
68.72 85.86.87 143.144.
186.194. 21 .213.250.257.
270.297.302.303.304.305.
311 325 327.360. 402.410.
413.414.420

Hulcera tibiarum quo pacto curentur 2. 534. 540. & 3. 67

Hulcera iumentorum sanantia 2.535

Hulceribus faciei quid medetur 2 534. 640

Hulcera intestinorum sanãtia 2.409

Hulcera genarum quo pacto sanentur 2. 404

Hulcera tonsillarum curantia 2.453.561

Hulcera capitis quibus rebus curentur 2. 532. 555. 540. 763. & 3.40.87.414

Hulceribus oris quæ medeãtur 2. 453. 497. 522. 553. 561. 586.598.622. 625. & 3.29. 72.304.305.327

Hulcera genitalium quo curẽtur 2. 433. 497. 522. 553. 632.633. & 3.85.144

Hulceribus thoracis quid prosit 2. 505

Hulceribus vesicæ medentia 2.595

Hulceribus renum quid utile ibidem

Hulcera mammarum sanantia 3. 419

Hulcera crurum quo sanentur 3.67

Hulceribus oculorum quid medeatur 384.413.414

Hulcera sedis sanantia 3.327

Humana carne vescentes homines 1.239.280.291.294. 372

Humana hostia sacrificantes 2.291.372 & 3.383

Humanæ vitæ munus, fragile & incertum 1.315

Humanum sanguinem quidã ex ipsis gladiatorum vulneribus potitarunt 3.4

Humanus sanguis comitialis morbi remedium olim creditum ibid.

Humanæ vitæ præcipua signa, ex Aristotele 1. 507.

Humano sanguine quidam in balneis solia temperatum 2. 695

Humanæ miseriæ exempla 1. 306. 325. 329 334. 338. 339. 381. *consideratio, Prologe libri septimi per totum* 1 300

Humanum sermonẽ feræ quadam assimulant 1. 368. 379

Humani corporis magnitudinis consideratio 1.308

Humatus quis intelligitur &

quis sepultus 1.341
Humerorum affectorum remedia 2.439.716
Humor & succus, arborum sanguis est 2.184
Humorum arborum consideratio ibid.
Humor stellarum alimentum est 1.8.11

I

IA, id est, viola purpurea 2.474 473
Iaculum ne feriendo aberret 3.29
Iaculum cum amento à quo repertum 1.344
Iaculi serpentis consideratio 1.372
Iades statuarius 3.285
Ianiculũ in montẽ quo tẽpore plebs Romana secesserit 2.150
Ianthinus color 2.478
Ianthina vestis 2.474
Ianus pacis bellique argumentum 3.283
Ianus qui Deus ibid.
Iani gemini statua in foro Boario ibid.
Iani statua ita figurata, vt in digitis trecentorum sexaginta quinque dierum nota esset ibi simulacrum ex marmore ibid.
Iasione herba, eiúsque vsus in medicinis 2.537
Iasone vnũ foliũ habet 2.494
Iason primus naue longa nauigauit 1.346
Iasonis Lycij canis post domini mortem inedia consumptus est 1.388
Iason Iunonis Argiuæ templi in Italia conditor 1.109
Iaso Æsculapij filia 3.335
Iaspidis gemmæ consideratio 3.457
Iaspidum genera 3.458
Iaspis miræ magnitudinis ibi.
Iasponyx gemma ibid.
Iatraleptice, medicinæ pars 3.76
Iberis herba, & ex ea medicina 2.682.684.705.719.722
Ibices caprarum genus miræ pernicitatis 1.407
Ibis auis qualis 1.472. *clysterem reperit* 2.58
Ibis sibi rostro ventrem purgat 1.376
Ibis contra serpentes inuocatur 2.483
Ibidis cineres in medicinis 3.130.151
Ibis vbi nigra, & vbi cãdida 1.486
Icades feriæ quæ 3.319
Ichneumonis animalis consideratio, & eius cũm aspide pugna 1.373.510
Ichneumon crocodilum perimit 1.374. *vespa inimicus* 1.527

1.517 (3.93.462
Ichneumonis morsus remedia
Ichthyocolla cutem extendit 3.209
Ichthyocolla piscis, & glutinũ ex eo factum 3.206
Ichthyocolla à quo reperta 1. 344
Ichthyophagi ex piscibus oleũ faciunt 2.113
Icones qua 3.275
Icteri auis conspectus nominis sui morbo medetur 3.139
Icterias gemma 3. 470
Ictericorum remedia 2. 424
Ictides mustelæ genus 3. 91
Ida Troadis mons qualem habeat fraxinum 2. 155
Ida Creta cupressis abundat 2.176
Idæa ficus qualis 2.123.*laurus* 2.138.599 *herba qualis, eiúsque vsus in medicinis* 2.757
Idæi dactyli, gemma 3. 470
Iecoris animalis consideratio 1.566
Iecur deesse in extis immolantis lethale signum ib. quibus animalium non sit 1. 567.*vetustatis maximè patiẽs* 1.568 *caprinum quib. prosit* 1.404
Iecur ranæ geminum 3. 201
vide Iocinera.

Ieiunæ saliuæ vsus 3. 12
Ignis elementi situs 1. 3.*stellarum materia* ibidem
Ignis Chimæræ montis aqua accenditur, terra aut fœno restinguitur 1.82
Ignis in Nymphæo pluuijs accenditur 1.83
Ignis maltha Samosatensis aqua incenditur, terra restinguitur 1.81
Ignium miracula ibid.
Igni cum naphtha magna cognatio ibid.
Ignis fœcunditas, ingensque incrementum 1.82
Ignis optimè seruatur ferulis 2.66
Igni superambulantes familia Hirpia nõ aduruntur 1.294
Ignis sine sapore, odore succóque 2.133
Igne buxus nõ exuritur 2.158
Ignis ex quibus excutiatur lignis 2.191
Igni non exuruntur ligna ouo perfusa 3.88
Ignium terrenorum significationes 2. 356
Igne quod linum non comburatur 2. 362
Ignis vbi primùm repertus 1. 155
Igne factæ in crucibus maculæ quo tollantur 3. 428
Ignem è longinquo concipientia 1.81. & 2.641
Ignis quibus rebus facillimè re

stinguatur 3.253
Ignis miracula, medicinæ, prodigia 3.425
Ignem rapacissimè attrahit chryselectrum 3.440
Ignis leonibus terrorem affert 1.364
Igne actites lapis nihil deperdit 1.466
Ignem salamandra tactu extingui 1.512. & 2.95
Igne quædam animalia viuūt 1.549
Ignem quis primus è silice excusserit 1.544
Igne chalzian gemmam non calefieri 3.475
Ignem asseruare in ferula Prometheus reperit 1.344
Igni sacri plura genera 2.724
Ignis sacri remedia 2.407. 412. 416. 417. 419. 420. 436.450.453.455.457.499 500.501.502.612.525.526. 551.554.560.576.577.578. 580.600.613.624.627.629 632.644.724.749.753.762. & 3.22.24.62.85.86.180. 199.218.257.311.328.
Ignispicia à quo reperta 1.345
Ignorantiæ pudore mentiri plerosque non piget 1.178
Ignorans mensuram nihil scire potest 1.2
Igueni quod oleum vendāt 1.503
Ilei morbi remedia 2.453.438 & 3.129.14
Ile quid 1.569
Ilium consideratio 1.571
Ilibus vtilia 2.49.748
Ilex arbor glandifera 2.145
Ilice nōnulli pro subere vtuntur 2.149
Ilici folia non decidunt 2.260
Ilex miræ crassitudinis in suburbano agri Tusculani colla ta 2.199
Ilicis folia aculeata 2.162
Ilex non floret ibid. eodem tēpore fructum annotinum habet. & nouum 2.167. Romæ vetustissima 2.198
Ilicis cocci medicinæ 2.604
Ilicis foliis pediculi breues 2.163
Ilignæ glandis figura 2.144
Iligna glans suem angustam reddit 2.147
Iligna corona 2.143
Ili regis tumulus, & quercus in eo 2.198
Ilium quando captum. Vide Troia
Ilium quando Troia vocari cœpta ibid. (1.312
Ilias Homeri in nuce conclusa
Illecebra herba qualis 2.689
Illustrium virorum imagines qui scriptis suis memoriæ cō mendarint 3.321
Imaginum honor apud veteres 3.319

3.319
Imagines gentilitiæ funera comitabantur 3.320
Imagines illustrium virorum in bibliothecis ponebantur ibid.
Imaginem Solis heliotropium gemma speculi modo reddit 3.469
Imagines illustrium virorum ex qua fieri soleant materia 3.320
Imagines animorum nullæ 3.319
Imber arborum cibus 2.205
Imbres quando potissimum arboribus expetendi 2.205. *quando arboribus nocent* 2.204. 205. 260. *nocturni vtiliores diurnis* 2.206. *æstiui, vbi nulli* 2.236
Imbribus aluntur quædam in aqua nascentia 2.316
Imbres præcipuè sata alunt 2.401. *qua arte fieri possint* 3.33. *vnde decidunt* 1. 32. 33. 35
Immussulus auis qua 1. 468
Impares numeri vehementiores 3.8
Impendia vnde dicta 3.239
Imperatores Romani post victoriam laurum in Iouis gremio ponebant 2.118
Imperatorum fortium apud veteres dona 2.272
Imperatorum manibus agri colebantur 2.275
Imperatorum fasces lauro decorabantur 2.138
Imperatores graminea corona donati 2.517
Imperatoribus artium vna imperat Medicina 2. 603
Imperia accepta multos afflixere 1.325
Imperitiæ cælestem diuinitatē posse misceri, spes ardua 2.320
Impetiginis morbi remedia 2.423. 556. 558. 560. 591. 759
Impetrādi, quæ volucris, ratio 2.676
Impetrare hominum fauorem qua arte possimus 2.421
Impia herba qualis, & cur sic dicta 2.645
Incantatorum pœna xij. tabul. legibus sancita 3.7
Incantamenta an aliquid valeant 3.5
Incantamenta vim habere ib.
Incantationes & mala medicamenta quo pacto arceantur 2.427. 681. 700. & 3.21
Incendiaria auis qualis 1.473
Incendio nominato inter epulas, aqua subter mensam solet profundi 3.9
Incēdio in stabulis exorto, quæ

ratione boues facilius extrahantur 3. 73
Incendia puniũt luxum 3. 402
Incontinentia insignis exemplum 1. 508
Incubatus vitia, & eorum remedia 1. 503
Incudibus adamas Arabicus deprehenditur 3. 441
Incus à quo fuerit reperta 343
India terrarum omnium maxime gemmifera 3.478.*miraculis scatet* 1. 294
India omnia ferè magna ibid. & inde
Indiæ animalia, arboresque maxima ibid. & inde peculiares arbores 1.294. & 2.79.*lintea nobilissima* 2.13.*odoramenta* 2.14
India non habet æstiuos imbres 2.336.*vbi hederam nutriat* 2.176
India milium in Italiã aduectum 2.283. *harũdo qualis* 1.294 & 2.180.623 *adamas* 3.441
Indiæ quomodo elephantes capiat 1.355.358
India miræ magnitudinis serpentes 1.359.*mira animalia* 1.369
India gemmæ 3.448.450.451.453.455.456.457 458.459.460. 461. 462. 465. 466. 470.471.472.474
Indi quo vtantur vino 2. 94. *ex castaneis oleum faciunt* 2.12
Indos sua arbores vestiunt 2.13
Indorum calami hastarum vice 2. 180.*regum potentia* 1. 243. 245

Reliqua quære parte secunda.

Indici boues quales 1.369.370 397
Indica ficus, spinæque 2.8.*gemma attrita sudorem emittens purpureum* 3. 471
Indici apri quales 1.407. *maris belluæ quales* 1. 413
Indicæ testudines maximæ 1. 421
Indici Oceani margaritarum copia 1. 440
Indicum coloris genus 3. 327. 330
Induciæ homini ante diem septimũ lethalis non est 2.590
Inerticula vua, & cur ita dicta 2. 77
Infans reuersus in vterum 1. 293
Infantes quo tempore maximè infestentur 1. 300
Infantes ferarum lacte nutriti aliquando 1. 366
Infantium hulcera in capite quomodo sanentur 2. 438
Infantium ægrotantium remedia

dia 2. 441
Infantibus comitialem morbum, aut contractiones patientibus vtilia 2. 448. & 3. 72
Infantium custos quis Deus credatur 3. 13
Infantium fascinatio ibid, bulcerum remedium 2. 53. & 3. 69
Infantium auribus vtilissimū 2. 432
Infantes colostrati qui dicantur 3. 35
Infantibus quæ prosint ad dẽtitionem, & gingiuas, & oris bulcera 3. 72. 149
Infantes *sine vnguibus nascuntur si mater salsioribus vsa fuerit cibis* 1. 300
Infantium morborum remedia 2. 453. 503. 531. 533. 548, 557. 578. 615. 756. & 3. 20. 21. 72. 86. 149. 250. 440
Infantibus vrina quomodo prouocetur 2. 463
Infantium lichenes quo pacto sanentur 2. 628
Infantium lactis concreti suctu ægrotantium remedium 3. 149. *lippitudinis remediū* 3. 85
Infantes impauidos quid faciat 3. 72. *(reantur* 3. 457
Infantium pericula quo ar-
Infantibus saliuam quid faciat 3. 68
Infelicia ligna quæ 2. 64
Inferi si qui essent auaritiæ cū niculis essent resessi 1. 52
Inferorum vmbras synochitide gemma euocari 3. 476
Infirmitas apud quos nulla 1. 164
Infirmissima quæque cælo maximè sunt obnoxia 2. 170
Infixa corpori extrahentia 2. 544. 630. 645. 26. 729. & 3. 224
Inflammationis corporum remedia 2. 431. 500. 502. 509 510. 548. 557. 560. 575. 576. 578. 580. 59·. 6·7. 613. 615. 646 664. 672. 684. 725. 741. 749. 755. & 3. 40. 30. 62
Inflationis corporum remedia 2. 412. 418. 425. 431. 435. 440. 442. 443. 457. 498. 507. 521 530. 536. 616. 632. 721. 747. 766. & 3. 102. 106. 212. 214
Inflationes corporibus facientia 2. 427. 542. 543. 546. 555. 585
Ingenio Timanthes artem superauit 3. 38
Ingeniorum laudes 1. 3. 8
Ingenium humanum nescit modum 2. 629
Ingenium humanum omnia

exquirit 2.97
Ingenui pudoris est fateri per quos profeceris, Prolog. operis (717
Inguinaria herba medicina 2.
Inguinis morbi remedia 2.547 717 744.748.769. & 3.14 15.133
Ingratitudinis exemplum 1. 321.508.540 541.542
Inimicæ res inter se 1. 357.358 368.369.371. 373. 383. 415. 426.435 467 460.491.517 & 2.156.176.177.601.602 & 3.27.33.73.98.194
Inimici qua ratione pœna affici poßint 3. 469
Inimicis quo pacto odiũ omniũ hominum concilietur 3. 34
Inimicitia discordiaque iumẽtorum qua ratione coh beatur 2. 668
Inoculationem quæ arbores nõ recipiant 2. 232
Inoculatio inter omnia insitionis genera fertilißima ibid.
Inoculatio arborum seminumque quomodo reperta ibid.
Inopia cogit oleum ex platani baccis fieri 2. 113
Insaniam inducentia 2. 431 512.513.658. & 3.157
Insania quomodo tollatur 2. 428.456.506.625. 661.663 664. 721. & 3.22.
Insania aliena frui optimum 2.278
Insatiabilia animalia quæ 1. 569
Inscitia maximè pudendas arbores vetustas plus iusto interlucare 2. 225
Insectorum animalium consideratio Libro vndecimo per totum
Insectorum differentiæ 1. 519. *vnde dicta ibid. subtilitas* 1. 520. *anspirent habeantque sanguinem* 1. 521. *corpus quale* 1. 52. *aculeorum consideratio* 1. 544. *omnia oleo exanimantur* 1.589
Insectorum pennarum cõsideratio 1. 543 *pedes quales* 1. 545. *quædam ex rore nascũtur* 1. 547. *oculi quales* 1. 557 *pedum diuersitas* 1.583
Insitionis ratio duplex 2.228. *obseruationes ibid. tempus* 2.230
Insitorum consideratio 2.120. *quæ arbores capacißimæ* 232
Insolatio quid 2. 489
Insomnia quibus tollantur 2. 433.447. 6 3.717
Insomnia non vident Atlantes 1. 188
Intentatum homini nihil vita 2.96
Interaneorum animalium remedia 2.527
Interaneorum morbi remedia 2.428

428. 576. 637. 7:2. 720. 745. & 3. 30. 132. 150. 215

Interlucatio arborum quo pacto moderanda 2.266

Interlunio fata non læduntur vermibus 2.58

Interlunium quid 2. 187.343

Interlunio quid agendum 2. 347

Interrogata omnia quomodo è muliere dormiente sciri possint, 3.21

Intertrigo quomodo tollatur 2. 438. 497.604. 609.614. 61.621.716

Interualla plantarum arborúmque qualia esse debeant 2 224

Intestinorum animalia quomodo pellantur 2. 410 433. 524. *remedia* 2. 407.427. 428 430. 441. 447.448. 454 492.549. 583. 587. 598. 727. & 3.37. 58. *hulcera quo pacto sanentur* 2. 49

Intestinorum torminum remedium 2. 447

Intubi herbæ consideratio 2. 389.420. *medicina* 2. 420

Intubum erraticum, id est, ambugia 2. 421

Inuentio herbarum Dijs tribuitur 2. 736

Inuentio corollarum ex floribus, Pausia & Glycera amoribus accepta referenda 2.467

Inuentores herbarum Deorum numero additi 2. 649

Inuentores variarum rerum 1. 342

Inuidia redargutio 2.649.653

Inuidia brutorum exempla 1. 379.30.381.386.387. & 3. 137 440.467

Inulæ herba consideratio vsus &c. 2.380.412. *medicina* 2. 412.

Iocineris consideratio 2.566 vide Iecur.

Iocinoris morbi remedia 2.406 409. 420. 421. 435. 438 441. 442. 443. 451. 461. 462. 464. 501. 502. 504 521.522. 528. 529. 530. 532 538.548. 555. 556.561.567. 583.585.59 595. 597.598. 608.609.64.721.658.626. 647. 691. 703. 704. 747. 750. & 3.54. 126. 211. 212 316.412

Io vbi in vaccam mutata 2. 198

Io ad quam oleam ab Argo ligata ibid.

Io à Nicia picta 3.353

Iollas medicus 2.447.450

Ion scriptor 2. 345

Ion statuarius 3. 285

Ion gemma 3. 471
Ionum literis omnes olim vsi 1. 347
Iouetanum genus plumbi 3. 314
Iouis, quare Iupiter.
Iphiclus Herculis frater 1. 302
Iphicratis Leana simulacrum 3. 290
Iphigenia ad aras stantis picta historia 3. 338. 354
Iphis pictor, eiúsq. opera 3. 356
Iracundiæ causa quæ 1. 574
Iracundias hominum domat androdamas lapis 3. 464
Iracundia facilius lassi & sitientes incitantur 2. 545
Irene pictrix, eiúsque opera 3. 357
Irio medicamentum potiùs quàm frugis genus indicandum 2. 293
Irio quando seri debeat 2. 282
Irionis folia qualia 2. 284
Irionis frugis medicinæ 2. 557
Iris herba odoratissima 2. 477 *vbi optima, ibidem. genera duo* ibid.
Iris cur dicta ibid.
Iris herba quæ optima, & ex ea medicinæ 2. 573
Irinum vnguentum vbi optimum 2. 33. 477
Irinum oleum 2. 113
Iriola vua vbi peculiaris 2. 78
Isatis lactucæ genus 2. 417
Ischæmon herba qualis 2. 670
Ischias herba quæ 2. 526
Ischiadicis vtilia 2. 573. 581. 607. 608. 614. 616. 619. 625. 635. 664. 691. 705. 716. 727. 743. 744. 746. 753. 768. 769 & 3. 8. 32. 35. 61. 128. 180. 195. 212
Isiaci sacerdotes absinthij marini ramum in sacris præferebant 2. 748
Isidis sidus quod 1. 10
Isidis plocamos fruticis genus 2. 69
Isigonus statuarius 3. 293
Ismenias musicus 3. 428
Isodomō structuræ genus 3. 418
Isocinnamum casiæ genus 2. 28
Isocrates viginti talentis vnā orationem vendidit 1. 319
Isoetes herba 2. 689
Isopyron herba qualis 2. 758
Istriæ oleum optimum 2. 107

Reliqua quære parte secunda.

Italiæ quæ pars fulminib. maximè obnoxia 1. 47
Italiæ in tractu quæ vita longissima 1. 333
Italiæ laus, temperies, rerum copia &c. 2. 478
Italia quæ non gignit 2. 41
Italia peculiaris arborum parens 2. 70
Italia principatus invitib. 2. 71
Italia quod vitis genus non amet

met 2.77
Italia Gallica vua gratissima 2.79
Italiæ generosa vina quæ 2.90
Italia quomodo vina condiat 2.9 . *quando primùm oleũ habuerit* 2.296. *oleum optimum* ibid.
Italia in tractu piperis arbor viuit 2.174
Italiæ calamus sagittis aptissimus 2.179. *situs optimus* 2.211
Italiæ terram lassam esse quidam falsò opinati 2.212
Italia infestata sæpe locustis 1.546
Italia à quo fimi vsum acceperit 2.214
Italiæ arbores quo quæque tẽpore serendæ 2.244
Italiæ cultores deni centena iugera vinearum 2.256
Italiã latifundia perdidere 2.279
Italiæ triticum optimum 2.28
Italia ex quibus prouincijs triticum accipiat ibid.
Italia pisendi modus 2.293
Italiæ arandi consuetudo 2.311 313 *(est* 3.266
Italia luxuria Asiæ corrupta
Italia quandò primùm elephãtes viderit 1.353
Reliqua quære parte secunda.
Itali à Pelasgis literas acceperunt 1.342 *(stas* 3.280.281
Italicarum statuarum vetu-
Iubæ libri Catoni Cæsari inscripti 1.265 & 2.17
Iubæ primi Mauritaniæ vtriusque regis laus 2.179
Iudaica resina qualis 2.99
Iudæa sola balsamum habet 2.32.174. *Romanis seruit, & tributa pendit* 2.32. *Alexandri Magni arma sensit* 2.33. *palmis inclyta* 2.43
Iudæa gens contumelia numinum insignis 2.48
Iudææ riuus quidam sabbatis omnibus siccatur 3.159
Reliqua quære parte secunda.
Iudæi à Romanis victi in vitã suam sæuierunt 2.32
Iudæorum magica 3.116
Iudæi victi in balsami vineas sæuierunt ibi.
Iudæorum sacris dicatum liquamen ex piscibus squama carentibus 3.177
Iudicem quis sortiatur, an eligat, refert plurimum, Prologo operis
Iudicum decuriæ 3.236
Iudicium capitis vbi primùm actum 1.344
Iugerum quid 2.272
Iugera duo tantùm populo Ro-

mano viritim à Romulo attributa 2.272
Iuglandis nucis consideratio 2.128
Iuglans quæ loca amet 2.159
Iuglandes aquas oderunt 2.159
Iuglans inferiore parte fertilior 2.169. non facilè sentit cariem aut vetustatem 2.192
Iuglandes nuces quomodo serentur 2.218
Iuglandis vmbræ capiti humano satisque cunctis noxia 2.224
Iuglandes nuces quo serendæ tempore 2.236
Iuglandis nucis oleum, eiúsque medicina 2.581
Iuglandes nuces vnde dictæ & earum natura, ac medicina 2.595
Iuglandium nucum nomumenta plura ibid.
Iulia Augusta quotidie inula vescebanur 2.380
Iulia Augusti neptis 1.309
Iulia lex theatralis 3.237
Iuliana cerasa qualia 2.131
Iulianus Neronis procurator 3.438
Iulij Rufi mors qualis 2.695
Iulius vindex publicæ libertatis assertor 2.441
Iulij imperatoris carmen militare de lapsana 2.393
Iulius viator, eques Romanus 2.510
Iulius Lupus præfectus Ægypti 2.361
Iuli in auellanis cuiusmodi 2.17
Iulius Sextus Consul 1.67. & 3.243
Iulius L. Consul 1.30
Iulij medici interitus 1.339
Iumentis omnibus excepto asino ferulæ præsentaneo sunt veneno 2.602
Iumenta pomorum onera facilius ferunt, si antea ea conspexerunt ibid.
Iumentis vtilissimum eruum 2.556
Iumentorum vngulæ Reatinis paludibus indurantur 3.157
Iumentorum vrina quo pacto cieatur 2.417
Iumentorum ægrotantium medecina 2.754.759. & 3.152. hulcera sanantia 2.535
Iumentorum oculis salutaris chamelæa 2.635
Iumentorum in pituita & stranguria remedia 2.663
Iumenta discordantia quo cohibeantur 2.668.715
Iumentorum febrium medicina 2.723
Iunci consideratio, genera satio,

tio, vsus, nomina 2.496
Iuncus odoratus vbi 2.31. 498
Iunci vsus 2.496. *copia vbi* 2. 496. *medicina* 2.497
Iuncinum oleum 2.213
Iunior vultus quo pacto effici possit 2.447
Iuniores arbores fertiliores ferè sunt, sed tardius fructus earũ maturescit 2.169
Iuniperi arboris consideratio 2. 164
Iuniperus non sentit cariem neque vetustatem 2. 192. 193. *quo tempore semen ferat* 2. 167
Iunipero eadem virtus, qua cedro & vbi maxima 2. 188
Iuniperi natura, genera, medicina 2.616
Iuniperus montes amat 2. 158
Iunipero spina pro folio 2.160
Iunipero non decidunt folia 2.160
Iuniperus non floret 2.164
Iunius pisciculus Eques Romanus 3.383
Iunius Aprius Consul 1.389
Iunius L. quando Consul 2. 106
Iunius Gracchanus historicus 3.238
Iunij P. in legatione perempti statua 3.278
Iunij Valentis fortitudo 1. 311
Iunius M. Prætor 3.345
Iunius Syllanus consul 1.69
Iunonis sydus quod 1.10
Iunonis ædes Romæ fulmine icta 1.47
Iunonis templum Metaponti quale 2.726
Iunonis lucus Nuceriæ, & in eo portentum 2.173
Iunonis cella in Capitolio 3. 281. *simulacrum* 3.290. *Laciniæ templum* 3.336. *Ardeæ templum* 3.349
Iuno quo fonte perfusa 3.162
Iunoni Laciniæ in ara cineres nullis procellis commouentur 1.83
Iupiter hospitalis 3.382
Iupiter vbi cum Europa primum concubuerit 2.6
Iouis circulis siderísque consideratio 1.91
Iouis stellæ per Zodiacum motus 1.19.
Iouis stellæ color qualis 1. 23
Ioui cur fulmina aßignentur 1. 24
Ioui quæ fulmina tributa 2. 44
Iouis cognomina 1.45
Iouis simulacrum ex vite 2. 726
Iouis osculus sacra 1.4

Iouis in gremio Romani imperatores laurũ ponebãt 2.138
Iouis barba frutex topiarius 2.159
Iouis spelunca in Creta insula & circa eam salix fructũ ad maturitatẽ perferẽs 2.168
simulacrum Romæ ex qua materia, & quando dicatũ 1.324. & 293. *mensa verbenaca verrebatur* 2.676. *simulachrum minio pingebatur* 3.257. *Statoris ædes Romæ vbi* 3.279
Iouis Colossus à Claudio imperatore dicatus 3.282
Iouis flamma flos 2.746
Iouis glandes, quæ & iuglandes 2.129
Iouis Olympij simulachrum, Phidiæ opus 1.324. & 3.234 285.294.278
Iouis Seruatoris templum 3. 291
Iouis Tonantis ædes 3.292 386
Iouem cælo deuocare conatus Tullus Hostilius, fulmine percutitur 3.6
Iouis Tonantis simulachrum 3 292
Iouis varia simulacra 3. 294 382. 4[illegible]4
Iouis liberum parturiẽtis fabula picta 3.256
Iouis in Capitolio fictile simulachrum 3. 360
Iouis Patris ædes ex qua materia 3.364
Iouis Olympij templum Athenis 3.385
Iouis Vltoris templum, id est, Pantheon 3.400
Iouis gemma 3.470
Ioui Lycæo humana hostia sacrificabatur 1.372.
Iouis in throno sedentis effigies 3. 356
Iouis armiger aquila credita 1.47.467
Ioui aquila sacra 1.468
Iouis Labradij fons, miraque eius anguillæ 3.192
Iupiter eburneus 3. 399
Iupiter quare caprino lacte nutritus fingatur 2. 36
Iupiter Stratos, id est, militaris vbi & cur sic dictus 2. 191
Iulia Augusta ex ouo augurium 1. 504
Iurandi per cibos fœtidos gentibus quibusdam consuetum 15
Iurgia quo concitentur 3. 201
Iuuencorum corpore exanimato, apes gigni 1.556
Iuuentutis Deæ ædicula in Capitolio 3.347
Iuuentutis ædes & annua canũ circa eam supplicia 3.90

Iuuentius M. Consul, ac eius iuuentus 1.33
Ixia herba qua 2.527

ΚΟΣΜΟΝ Graeci mundum appellarunt ab excellenti ornatu imposita vocabulo 1.3

Labeones vnde dicti 1.559
Labeo alterius Praetorius 3.324
Labycana porta Romae 3.380
Labyrinthorum consideratio 3.396
Labyrinthus Aegyptius ibid.
Labyrinthus Samius Theodori opus 3.283
Labiorum vitiatorum remedia 2.60. & 3.121.591
Laborinus Campaniae campus fertilissimus 2.209
Labratij Iouis fons, eiusq; anguilla cibum ex hominum manibus capientes 3.92
Labrus piscis 3.227
Labrum venereũ herba qualis 2.692
Labrorum consideratio 2.5 9
scissurae remedium 3 52
Labro superiore carentes homines 1.277
Labrusca vua quam œnanthẽ vocãt vnguẽtis idonea 2.36
Labrusca vua consideratio & medicinae ex ea 2.564
Laburnum arbor aquas odit 2 159
Lac vbi nigrum 1.15
Lacte asinino cutis pulchra redditur 1.578
Lacte pluit M. Acilio. & C. portio Consulibus 1.47
Lactis vbertas intermissa quo pacto mulieribus restituatur 2.715
Lactis copiam facientia 2.464. 565.617.626.627.636.734. 755.774.769. & 3.70. 221.
Lactis abundãtia ouibus quid faciat 2.643
Lactis copia cytisi pastu pecori augetur 2.97
Lactis sapor qualis 2.132
Lactis gallinacei haustus prouerbium Prologo operis
Lac ne coaguletur 2.437
Lactis vbertatem mulieribus facientia 2.410.423.446. 509.519. & 3 468.
Lacte viuentes homines 1.278. 179
Lac coagulat caprifici surculus 2.590
Lacte Arcades verno tempore medicamenti vice vtuntur 2.673
Lactis ficorum in medicinis vsus 2.588
Lactis materni vsus vtilissimi

extiosius verò per conceptū 3.35
Lac quod maximè nutriat 3.36
Lactis consideratio 1.578
Lac mulierum saluberrimum 3.37
Lactis coagulum quando venenum 3.44. *mulierum medicinæ* 2.413. & 3.22
Lac camelium suauissimum 1.578
Lacti contraria, idque extinguentia 2.547.567.687.720
Lacedæmonij ferreo annulo vtebantur 3.230
Lacedæmone tectorium opus Romam translatum 3.365
Lacedæmonij quando classe victi imperium amiserunt. trabes ignitæ visæ 1.30
Lacertarum magnarum copia referta Capraria 2.282
Lacertæ descriptio 1.388. *natura* 3.95
Lacerti vbi maximi 1.388
Lacerti viridis gemma 3.473
Lacertis lingua qualis 1.562
Lacertarum ætas 1.388
Lacerti Arabiæ cubitales 1.388
Lacerta Indiæ viginti quatuor pedum ibidem
Lacertarū color ibid. cuat. 501 *pisces eorumq́; genera* 2.228
Lacertam ore parere falsò creditur 1.512
Lacertis nulla memoria 1.512
Lacerti non incubant ibidem
Lacertarū in medicinis vsus 3.103.105.108.123.127.128 140
Lacryma miseri indices 1.556
Lacrymarum remedia 1.577
Lacon statuarius 3.284
Laconica purpura 2.478. & 3.331
Laconica harūdo qualis 2.181
Laconicæ canes octauo mense generant 1.509
Laconico agro ficus maxima 2.168
Lacta casiæ genus 2.28
Lacteus in cœlo circulus, & eius effectus 2.357
Lactoris herba vomitum concitans 2.643
Lactucini Romani quidam nobilissimi à lactucis cognominati 3.372
Lactucæ genera tria 2.388
Lactuca somnum inducit 2.389 *vnde dicta. Ibid. refrigerat* ibid.
Lactuca Augustus seruatus à Musa medico ibid. veteres religionis causa non manducabant Ibid. æstate cibi appetētiam excitat Ibid. oxymelite in alienos menses obseruatur Ibid. sanguinem augere creditur Ibid. caprina Ibid. &

417. toto anno serũtur 2.390 qua arte ampla fiant 2. 389 satio, translatióque 2.360. genera & medicinæ 2.417. spõte nascentis descriptio Ibid. peculiares vires 2. 418. succi vsus Ibidem

Lacunaria à quo primùm picta 3 351

Lacuturres brasicæ genus 2. 392

Lada herba 2.23.706

Ladani consideratio 2. 22

Ladani herbæ medicinæ 2. 706.712.722.731.733

Lalius Strabo primus auiaria instituit 1. 500

Lælius Decimus. Prologo totius operis

Lætitia nullo minimo mœrore pẽsanda 1.325. buglosso augetur 2.670

Lagarina vina 2.86

Lagea vua 2.79

Lagones herbæ descriptio, & vsus 2.636

Lagonis pueri simulacrum 2. 292

Lagopus auis Alpina 1. 498

Lagopodos herbæ medicinæ 2. 707

Laponoponos morbus, & eius remedium 2.409

Laccippus statuarius 3. 285

Laidis & Elephantidos de menstruis effectibus contraria assertiones 3. 24

Laiæ virgo pictrix 3.358

Laletana vina 2. 86

Lalisiones, onagrorum pulli 1. 397

Lamia L. in r go reuixit 1.336

Lamiæ pisces 1. 432

Lamiani horti fulmine exusti 3.332

Læmium vrticæ genus 2. 481

Lamij herbæ consideratio, & medicinæ 3.2.525

Lamyrus piscis 3.226

Lampadias cometæ genus 1. 27 .29

Lampsaci in metallis gẽma incognita reperta 3. 476

Lampido fœminarũ felicissima 1. 325

Lampirides vermes igniũ modo noctu lucẽtes 1.544. & 2. 330

Lana quando pluere visum 1.48

Lanis tingendis apta alga 3. 205

Lanarum colorum genera plura 1.401.

Lanæ nigræ nullum colorem bibunt 1. 402

Lanas inficere Lydorum repertum 1.343

Lana succida medicinæ 3. 83 vsus in nuptiis 3. 83. vbi optima 1. 401

Lana in foliis arborum 2.162

Lana quibus tingatur 2.326. 528. & 3.330
Lanaria herba pecori lac auget 2.643
Lanata vuæ ex genere ammi-nearum 2.75
Lanata mala, agro Veronensi peculiaria 2.117
Lanati lupi, pisces laudatissimi, 1.428
Lancea à quibus reperta 1.344
Lanigeræ arbores vbi 2.13
Langa bestia fabulosa 3.455
Langori iuniperus medetur 2.616
Langurium à quibusdam appellatur succinum 3.435
Laocoõtis & filiorum à draconibus innexorum simulachrum 3.383
Laodamiæ mulieris effigies 3.356
Laodice vxor Anthiochi 1.303
Lapathi herbæ natura, genera, medicinæ 2.457. *consideratio ibidem & inde*
Lapathi genus oxalis sive rumex 2.457
Lapathi radix maxima 2.382
Lapathum quando serendum 2.398
Lapathum sylvestre melius satino 2.401
Lapathi vsus, & ex eo medicina 2.402
Lapidum consideratio 3.373
Lapides in ipsis arborum corporibus reperti 2.189
Lapis fugitiuus ab Argonautis Cyzici relictus 3.399
Lapides viua corpora erodentes 3.408
Lapides transtucidi 3.408. 416.424
Lapidis Asii flos eiusque in medicinis vsus 3.4-8
Lapides quosdam parere alios 3.409
Lapides osses 3. 409. *palmati vbi ibidem*
Lapidum differentiæ plures ibid.
Lapides è puluere Puteolano 3.363
Lapidẽ Scyriũ integrũ fluctuare, comminutũ mergi 3.408
Lapides viui genere pyritarum 3.410
Lapidum mortariorum cõsideratio 3.415
Lapides sectiles in Belgica, Liguria, Vmbria & Venetia. 3.415. *monumẽtis apti* 3.417
Lapis viridis ignis resistens 3.418
Lapides ob mollitiem ædificiis inutiles 3.417
Lapides è cælo cadentes 1.48
pingere quãdo inuentũ 1.319
Lapides statim cõsumentes corpora 1.73. & 408

Lapideæ pluuiæ ratio 1.33
Lapidicina à Cadmo reperta 1.343
Lapilli & setæ in vesicis 1.57
Lapillos herba generans 2.759
Lapillis colore distinctis Thraces dies computant 1.325
Lapitharum & Centaurorum certamen à Phidia in Mineruæ soleis scalptum 3.378
Lappa boaria herba eiúsque vsus 2.720. frugibus inimica 2.307
Lappæ flores quales 2.494
Lappago herba qualis, eiúsque vsus 2.719
Lapsorum remedia 2.426.526
Laquearia vbi auro intecta 3.243
Larbason idem cum stibio 3.254
Laribus Compitalia à quo, & cur instituta 3.425
Largitionis exempla 3.263
Larix vstis radicibus non repullulat 2.152
Laricis foliorum medicina 2.609. montes amat 2.158. ius consideratio 2.251. non decidunt folia 2.160 folia qualia 2.163 nō floret 2.165 194. germinatio qualis 2.295 natura 2.186. carbonē non facit 2.151. neque cariem neque vetustatem sentit. 2.192. validè pondus sustinet 2.194. vi ignis nō consumitur 2.152
Larius licinus legatus, eiúsque circa Cantabriæ fontes sinistrum augurium 3.159
Larcius Licinius denarium in tubere morsu deprehendit 2.366
Laser quid 2.367
Laserpitij consideratio 2.367
Laseris medicina 2.422
Laser piscis 3.195
Lassorū remedia 2.445 448. 524.579.608.617.73.766. 707. & 3.39.184
Lataces herbæ mira natura à Magis prodita 2.698
Lateriana pyra 2.119
Lateribus quæ conueniens materia 3.364
Lateres quo anni tempore fingendi ibid.
Lateritias domos qui inuenerint 1.343
Lateribus coctis quando pluerit 1.48
Laterum genera tria 3.364
Lathyrum regem Eudoxus fugit 1.56
Lathyrus Ptolemæus Ægypti rex 1.278
Lathyris herba qualis, eiusque medicina 2.758
Latiarius Iupiter 3.283

Lati claui tunica, eiúsque textura 1. 402
Latifolia glandifera arboris genus 2.145.146.147
Latŷ cibus antiquißimus far 2.291
Latinis literis prima Græcorum litera similes 1.347
Latinis ferŷs quadriga Romæ in Capitolio certabāt 2. 746
Latini piscis à C. Menio victi 3.277
Latinæ literæ antiquæ 3.349. *lingua quæ vetustißim. de vinearū cultura præcepta* 2.80
Latini primi Italorum vinum habuerunt 2.91
Latini herbarum scriptores 2. 650
Latinorum castra A. Posthumius apud Regillum lacum expugnauit 3.238
Latiniensia vina 2. 85
Latonæ puerperæ simulachrum ex ære 3. 291 *statua è marmore* 3.379.382
Laterū doloris remedia 2.426 430. 435. 443. 445. 449. 460.501.502.566.524 526. 534.536.549.565. 598,607. 614. 616. 626. 634. 640. 702. 703. 704. 705. 728. 745.763. & 3. 128. 212.310.
Latronum insidiæ periculáque quæ ratione poßint euitari 3.33. 95
Lauer herba, & ex ea medicina 2. 707
Laureapyra 2. 119. *cerasa* 2.132
Laurea, id est, lauri folia 2.14
Lauretum siue loretum locus Romæ in monte Auentino 2.140
Laurentina vua quæ 2.78
Laurinum oleum 2. 112. 581
Laurices id est, cuniculorum fœtus 1. 408
Laurietis quid 3.305
Lauri arboris consideratio, & eius genera 2.137
Lauri baccæ 2.131
Laurus Apollini sacra 2. 4. *optima quæ* 2.112 *succus qualis* 2.133. *in triumphis vsus* 2 137. *Cæsarum & Pontificum ianitrix* 2.137. *Delphica quæ* 2. 137. *coronabatur triumphantes Romæ ibid. Cypria qualis ibid. syluestris qualis ibid. regia quæ* 2.138. *Augusta è cœlo missa ibid. pacifera ib. inter armatos hostes quietis indiciū ibid. vsus in militia apud Romanos ibid.*
Laurum in gremio Iouis Romani Imperatores ponebāt ibid. spectatißimè in monte Parnasso 2.139
Laurum Reges Romani Apollini Delphico dono mittebant & quare ibid. fulmine non

non icitur 1.47.& 2.139 suffimentum cædis hostium atque purgatio 2. 39. in profanis vsibus pollui fas non est ibid. non incenditur in sacris ibid inimica igni ibid. sata in Cæsarum villa ad Gallinas ibid.

Lauri nomen ad viros transferri 2.140. purificationibus adhibetur 2. 140

Laurei rami, qui triumphantes manus tenuissent serendi vnde dicta consuetudo ibid. quâ loca amet. 2.159. non decidunt folia 2. 159 primo Fauonio germinat 2. 164 cur mas existimetur 2. 170. frigus inimicum 2. 174. plurimo In Olympo monte ibidem, vbi non proueniat 2. 174. cum hedera trita ignem reddit 2. 191 insana vbi & quare sic dicta 2. 198. quibus modis seratur 2.217 quando serenda 2.235. contra rubiginem satorum in agris defigenda 2.303

Lauri Daphnoidis natura, & ex ea medicina 2. 599

Lauri natura & medicina ex ea 2.597. Delphica medicina 2.598. Idea & Alexandrina qualis 2.599

Lauri folijs aues quædam sese purgant 2.377

Lea brassica qualis 2. 422

Leænæ meretricis patientia 1. 312

Leæna quot vno partu catulos pariat 1. 362

Learchus à patre præcipitatus 3.308

Lebadia prodigium 2. 181

Lecanius Bassus quo morbo interierit 2. 695

Lecythion agilitatis exercitator 3. 354

Lectisphagites vini genus 2. 96

Lectos & triclinia, quis primus argento exornauit 3. 265

Legati Romanorum sagmina ferebant 2. 516. 676

Legati Romanorum interempti 3.278

Legati Octauij aut certa Popilij in legatione ab Anthiochum consideëtia, eiusdémque statua 3.278

Leges. Quære lex.

Legumina quæ herba necet 2. 558

Leguminibus quæ bestiola inascantur 2. 559

Leguminum radix qualis 2. 282

Legumina quota die sata nascantur 2. 28

Leguminum culmus qualis 3.

284. *caulis qualis* 2.284

Legumina diutius florent 2.284. *quando siliquentur* 2.285. *quot diebus maturescant* ibid.

Leguminum consideratio 2.297. *satio* 2.97.309

Legumen unde dictum 2.309

Legumina quomodo diu seruentur 2.343

Leguminum occatio, sarritio, runcatio &c. 2.314

Λειμὼν *libri Graci inscriptio Prolego operis*

Lembus à quo repertus 1.346

Lemnisci in coronis 2.468

Lemoniū herba qualis 2.677

Lendes capitis quibus perimatur 2.545.520. & 3.46.47. 104.170.366 369

Lenaeus Pompeius. Magni Pōpeij libertus 2.650. *Grāmatica artis doctißimus* 2.651

Lenaeus patroni iussu Mitribidatis commendationes medicas latinas fecit ibidem

Lenaeus Pompeius de herbis opus conscripsit 2.650

Lentis pinsenda ratio 2.294

Lens ubi serenda 2.309. *quando seratur & eiusdem genera plura* 2.300

Lente vescentes, aequanimes fiunt 2.300

Lentem necās herba securi dica 2.307

Lentis natura & medicina ex ea 2.553

Lens palustris, & per se nascēs 2.554

Lentiscus arbor mastichē fundit 2.99

Lentisci oleum 2.112.581. *bacca* 2.131.132

Lentiscus sēper viridis est, & sēper fructu grauida 2.325

Lētiscus triplici fructu tria arandi tempora demonstrat 2.325

Lentisci medicina 2.613

Lentigines facientia 2.455

Lentigium remedia 2.405 416.427.432. 442. 446. 524.528.529.538.541.557. 565.581.591.698.600.613. 616.626. 638. & 3.32.52. 210.213

Lentuli unde dicti 2.273

Lentus L. Consul Cornelium Merendam aurea corona donauit 3.238

Lentulus P. Consul duo statuarum capita in Capitolio dedicauit 3.283

Lentulus & Metellus Cōsules à duobus histrionibus ob similitudinem cognomina acceperunt 1.304

Lentulus Spinter primus carbasina vela in theathrum induxit 2.363

Len-

Lentuli Spinteris amphora urceique ex oniche 3.389
Lentulus Cornelius quando Consul 3.116
Lentulus Spinter primus dibapha purpura in praetexta usus, eoque nomine reprehensus 1.449
Leochares statuarius 3.2.5
Mausoleum calauit 3.381
Leocras statuarius, ac eius opera 3.292
Leonatus Alexandri dux 1.252. & 3.363
Leones cancrorum genus 1.438
Leonum feritas inter se non dimicat 2.290
Leones iugum subeunt 2.497
Leonibus lingua imbricata 1.562
Leones & thoes inimici 1.517
Leonum pugnam quis Romae primus dederit 1.364
Leones quomodo capi facile possint ibid.
Leonem quis primus manu tractare ausus, ac mansuetum ostendere ibid.
Leones quis primus iugo subdiderit ibid.
Leo laesus ab homine medelam petit 1.365
Leones ubi nigri 1.366
Leonis caput fort. ssimum 1.385
Leonis adipis aliarúmque partium in medicinis usus 2.26
Leonini dentis usus ibid.
Leones quos non attingāt 3.96
qua arte ungues custodiant 1.361
Leonis consideratio ib. quibus in locis reperiantur 1.362. *genera duo ibid. natura cōsuetudóque ibidem quando hominem appetant ibidem clementia ibid. irritati signa* 1.363 *generositas quo deprehendatur* ibid.
Leo limis oculis non intuetur ibid qua timeat 1.364. *ne mordeant* 3.3?4. *adamantide herba resupinantur* 2.642
Leonis anima virus graue 2.588
Leonum carnibus viuentes homines 2.280
Leonibus galli alites terrori sunt 1.364.476
Leo pisces ex genere lacertorū 3.226
Leocrocuthae ferae descriptio 1.476
Leon statuarius 3.29
Leonides Alexandri padagogus 2.19
Leontice herba qualis 2.682
Leontij statuarij opera 3.287
Leontion pictor 3.345
Leontis gemma 3.476
Leontisci pictura 3.356
Leontopetalon herba qualis 2.

Leontophoni animalis conside-ratio 1.387
Leontopodion herba qualis 2. 727
Leontopodij herbæ medicina 2.726.730
Leopardus ex leæna & pardo gignitur 1.361
Lepidij consideratio 2.397 *na-tura, & medicina* 2. 446
Lepidotes gemma 3.471
Lepidij Æmilij interitus repẽtinus 3.339
Lepidus M. Apuleiæ coniugis desiderio post repudium obijt 1.22
Lepido M. Consul gallinaceus locutus 1. 477
Lepidus M primus limina ex marmore Numidico in domo sua posuit 3 386
Lepidi Marci domus splendidissima 3. 402
Lepidi Triumuiri querela de auium cantu, eiúsque remedium 3. 351
Lepidorum in familia tres intermisso ordine obducto mẽbrana oculo geniti 1.302
Lepidi Marci corpus flamma rum vi è rogo eiectum 2.340
Lepra morbi remedia 2. 416. 424. 425. 436. 446. 458. 459.500. 528. 529. 539.549. 557.560. 565.575.590.614 623. 626. 648. 664. 692. 710. & 3.13.37.52.100 585.210. 213.301.366. 367
Lepton centaureon herba 2. 666
Leptophillon herba 2. 712
Leptorages vua quæ 2.73
Lepus marinus piscis venenosus 3. 190
Leporu marini venenum, & eius remedia 2.456.585.606 607. 681. & 3.22.37. 44. 45
Leporis marini in medicinis vsus 3.210.222
Lepus piscis ex genere lacertorum 3. 226
Leporrum terrestrium conside ratio 1.480
Lepores candidi, & niue vescentes ibidem
Lepus omnium prædæ nascens 1.409
Lepus superfœtat 1. 511
Lepores in Ithacam insulam illati moriuntur 1.410. *apertis oculis dormiunt* 1. 556 *omni mense pariunt* 2. 510. 51
Leporibus cor maximum 1 565
Lepores vbi bina iocinera habeant 1.567
Lepores non pinguescunt 1.572
Lepus surdus facilius pinguescit 3.7
Lepus animaliũ villosissimum 1.576

1576
Leporis partium in medicinis usus 3.47.53.54.55.56.58 59.60.69.72
Leporis coagulum in medicina 3.44.49.50.53.57.72
Lepores in cibo sumpti somniosos faciunt 3.72
Leporis carnes formam conciliare creduntur ibid.
Leporino ex pilo vestes confecta 1.409.
Lesbias gemma 3.471
Lesbium vinum quale 2.87
Lesbocles argenti calator 3.293
Lethargum morbum generantia 2.431.562
Lethargicorum remedia 2.409.414.431.435.459.461 554.580.595.608.612.618.723. & 3.31.74.92.139 195 217.218.388
Leuca gemma 3.468
Leucanthos herba 2.492
Leucacantha herba qua & leucanthemon, eiúsque descriptio, & medicina 2.765
Leucachates gemma, 3.63
Leucadis Irinum optimum 2.477
Leucadium vinum 2.87
Leucanthe herba eadem cum parthenio, eiúsque medicina 2.52
Leucacanthemis siue leucanthemon herba 2.529
Leucanthemon siue leucantha herba 1.765
Leucanthemum florem cuiúsmodi habeant & odorem 2.482
Leucanthemi herba medicina 2.508
Leugargillon quid 2.212
Leuce, id est armoracia 2.378
Leucoron herba qualis 2.707
Leucochrysos gemma 3.460.471
Leucocomon Punico mali species 2.63
Leucochrum vinum 2.88
Leucographia gemma 3.468
Leucographis herba, & ex ea medicina 2.760
Leucogaus collis eiúsque creta alica conficiendæ idonea 2.297. & 3.365
Leucoion calcanthi genus, à colore albescentis violæ denominatum 3.303
Leucon, ardeolarum genus 1.206
Leuci aues altero carent oculo 5.554
Leucopetalos gemma 3.471
Leucopheus pannus 3.217
Leucophorum quid 3.328
Leucophthalmos gemma 3.471
Leucostictos marmoris genus 3.388
Leuzon arbor 2.186

Lex à Cerere primùm reperta 1.342
Lex Numæ Pompilij de vini vsu 2.91
Leges plures ad res varias 1.4.6.500.546. & 2.108.150.273. & 3.10. 365.419
Leges Censoriæ g'ires cœnis ademere 1.410
Legibus Censoriis quæ cœnis interdicta 1.406.410.500. & 3.374
Leges duodecim tabularum 1.568. & 2.144.203.373.464. & 3.7.136
Leges agrariæ 1.320.406
Lex Papiria. 3.240. *Clodia ibid.*
Lex Metella 3.71
Lexipyreta ex generibus medicamentorum 2.450
Libadion herba quæ. 2.66
Libanios vuæ genus 2.97
Libanochros gemma 3.471
Libs ventus 1.38.39. & 2.351
Libanotos ventus 1.30.
Libanotidis herbæ odor 2.402 *vsus ibid. Vbi serenda ibid. radix qualis ibi. eadem cum rosmarino ibid.*
Libanotidis herbæ cōsideratio, medicinaque ex ea 2.444
Libella fabrorum à quo reperta. 1.344
Liber pater, Quære Bacchus
Liberales artes vnde dictæ 2.71
Liberalium artiū primum in gradum recepta pictura 3.339
Liberi tantùm & ingenui ad picturam admittebantur 3.339
Liberi pulchri bonique qua ratione generentur 2.643
Liberi, qui pulchri boni fortunati gignantur 2.699
Libri pumice poliuntur 3.414
Librorum apud Græcos ambitiosæ inscriptiones, Prologo operis & inde-
Libros esse oportet non thesauros Domitij Pisonis sententia prologo operis.
Libycum asparagi genus & ex eo medicina 2.429
Libido in somno quo compescatur. 2.419
Libidines in poculis Romæ calabantur 3.229
Libidinum tabellæ à quo picta 333.5
Libidinis intemperantia perdices mares fœminarum oua frangunt 1.436 *intemperentiam coercentia* 1.617.718.620
Libidinosiores sunt qui hirto sunt corpore 1.576
Libys puer ex ære, Leontij opus 3.287

3.287
Libonis ludis tectum theatrum 3.400
Libræ cælestis signi occasus 2. 329
Libralia pyra ab amplitudine dicta 2.115
Libripendes vnde dict. 3.240
Liburnicas naues imitantes pisces 1 415. 435
Liburnicæ naues ex qua materia 2.150
Lycaonis feræ consideratio 1. 383
Lycamum gentis inuēta 3.148
Lycaonius humana hostia sacrificabatur 1.372
Li. eriana pyra 2.119
Lichenis herba nomen vnde ductū, eiúsque descriptio, genera, vsus & medicinæ 2.699
Lichen, id est, limus pruni arboris, eiúsque vsus in medicinis 2.592
Lichenes morbi genus 2.4 4
Lichenum descriptio 2.694
Lichenas latini mentagram appellant ibid.
Lichenum morbus quæstuosus medicis ibid.
Lichenum morbi remedia 2. 404.406.427.433.455.460 500.504.527.534.538.549. 555.560.574.575.577.588. 690.596.597.612.618.625. 628.694.699.766. & 3.13. 52.121.179.209.250.366. 367.371
Lichen quid, in equo, eiúsque vsus 3 50
Lichnis rosæ genus 2.47 .484
Lychnis agria, herba qualis 2. 631
Lychnuchi pensiles ex ære 3. 275
Lychnites marmoris genus 3. 377
Lychnites gemma 3.453
Lychnites ex gemma vasa potoria olim facta 3.454
Lycia mira platanus 2.5
Lycia cedrum habita 2 .174
Lycia narcissus qualis 2.472
Lycij montis Corici crocum optimum 2. 475
Lycij croci cura qualis 2. 475

Reliqua quære parte secunda.

Lycium medicamentum 2.632 *quod medicina aptissimum* 2.11.632
Lyci statuarij opera 3.292
Lycinianum oleum optimū 2. 107
Licinius Caluus, & M. Calius Rufus eadem die geniti 1.354
Licinius Publius quando Consul 1.464. & 2.93. & 3.116
Licinij Murenæ inuenta 1. 458

Liciniana propago Catonis 1. 325
Lyciscus statuarius 3.292
Lycophthalmos gemma 3.475
Lycopsis herba qualis 2. 758
Lycos aranei genus 3.128.141
Lictores fores percutiebant, cũ Consul domum aliquam intraturus erat 1. 319
Lycus Neapolitanus medicus 2.455
Lydiæ ficus quales 1. 123
Lydiæ thus 2. 174
Lydios modulos quis inuenerit 1.345
Lydius lapis, quis & Heraclius 3. 260

Reliqua quære parte secunda.

Lien quibus hominibus nullus 1. 552. *quomodo totus amittatur* 2.442. *in medicinis vsus* 3. 57
Lienis consideratio 1. 570. *in sinistra situs aduersus iecur ibid. quibus insit animalib. ibid. peculiare cursus impedimentum ibid. per vulnus exemptũ non adimit vitam ibid. magnitudo, risus iociq. intẽperantiam parit ibid. adempto, risus adimitur ib.*
Lienosi gignuntur Caunij 1.552
Lien in suibus quo pacto possit consumi 2.619. 661
Lienis morbi remedia 1. 570. & 2.411.417.433.438.440 442. 445. 449. 458. 461 462.500.501.505.521.524 528.532. 535. 537. 538. 557. 560. 584. 589. 598. 608. 617. 6 9. 626. 649. 613. 715 745. 747. 764. 758. & 3. 37. 55. 66. 214. 31:. 328. 368
Lienes lienosis mederi 3.29.55. 72
Lienum curandorum magica præcepta 2. 127
Lien cursorum quo pacto extinguatur 2. 727
Lienẽ quæ extenuent 2.409.
Lienem absumentia 2. 497. 556. 604. 619. 634. 661 723. 551. & 3. 194. 197
Lien quo absumatur intra quadraginta dies 2. 713. 744. *qua ratione totus per aluum emittatur triginta quinque diebus* 2. 442. *triduo absumatur* 2. 769
Ligamina vitium contuso ligno fiunt 2.183
Ligandis vitibus quæ apta materia 2. 182
Lygdinus lapis qualis 3. 390
Lignum ouo perfusum non ardet 3. 88
Ligna ossea quæ 2. 186. *durissima* ibidem
Ligna quo cadi debeant tempore ibid. quæ in aqua terráue diu durent 2.293. *cur teredi*

teredines vermésque non attingant 2.194. *lignis inte guntur, vt pratiosora fiant* 2.196
Ligni bractea quem in vsum excogitata ibid.
Lignum simlacis ad aures sonat 2.523
Ligna quomodo sine igne accẽdi possint 2.642
Lignum qua procreet animalia 1.548
Ligna nocte lucentia 1.557
Lygos frutex idem cum vitice 2.617
Liguria musta quo pacto condiantur 2.99. *vina nobilissima* 2.85.122
Reliqua quære parte secunda.

Ligustici herba natura, & medicina 2.443
Ligusticum à Liguria dictum quod nonulli panacem appellarunt 2.397.443
Ligustrum arbor 2.31
Ligustri arboris natura, & ex eo medicina 2.620
Lilij consideratio, natura, genera 2 472. *quo tempore floreant* 2.472. 485.484. *rosæ nobilitate proximum ib. mira magnitudo ibi. forma ib. vnguentũ acoleum* 473. *satio ibid. fœcunditas ibid.*
Lilium rubens ibid. vbi laudatissimum ibid purpureum idem cum narcisso ibid. serendi ratio & tempus ibid. purpurea quando floreant ibid. tingendorum ratio ibid.
Lilio apes delectari 2.485
Liliorum medicina 2.500. *oleum* 2.113
Lilij olei medicina 2.583
Limaces ne sata lædant 2.325
Limacis lapillus dentitioni infantium medetur 3.151
Limacum generatio, & interitus 1.456
Limacis ossiculi mirus vsus 3.105.151
Limeum herba qualis 2.759
Limonia herba 2.483
Limoniates gemma 3.471
Lymphationes nocturna quo pacto tollantur 3.310
Lymphatici quo homines fiant 2.642
Lymphaticorum remedia 2.664. & 3.63.136.440.442
Limus pruni arboris, & ex eo medicina 2.592
Lyncei fabula vnde sumpta 1.22
Lyncis bestia medicina 3.35
Lyncis fera consideratio 1.369 587. & 3.435.440
Lyncurij gemma consideratio 3.435.440

Linguarum animalium consideratio 1.562. *diuersitas ibidem*
Lingua Metelli Pontificis inexpianata 1.563
Linguæ vitiorum remedia 2.625. & 3.52.179
Lingua carẽtes homines 1.277
quod animal careat 1.373
gustus sedes 1.563
Linguarum toto orbe diuersitas 1.587
Linguarum dissimilium populi trecenti Dioscuriadem Coraxorũ vrbem cõuenere 1.227
Linguis fauere quid 3.6
Linguæ bubulæ herbæ vsus 2.230
Lingua herba vbi nascatur, eiusque in medicinis vsus 2.644
Lingulacæ herbæ medicinæ 2.6.2
Linearum vestium vsus 2.360
Lini herbæ consideratio 2.359.360
Linum agrum adurit 2.359
Linum quæ gentes præcipuè serant 2.360
Linum viuum, quod & asbestinum 2.363. *vbi optimum* ibid. *sacris olim adhibitum* 2.361. *quo serendum tempore* 2.319
Lini maturitas quo pacto deprehendatur 2.362. *medicina* ibid.
Lini maceratio 2.302
Linũ nere viris decorũ 2.362
Lino cui principatus tribuatur 2.363
Linũ vbi serendũ 2.310.360
Lina quo fiant æstate splendida 2.452
Lini seminis medicina 2.462
Lina quo nigrescant 3.24
Linum Arachne mulier reperit 1.343
Linostrophõ herba eadem cum marrubio 2.460
Linozostis herba quæ 2.659.724.725.731
Linternum rus, Scipionis Africani exilium 1.81.197
Liothasium napi genus 2.377
Liparis gemma 3.471
Liparis piscis 3.216
Lippitudinis remedia 2.427.599.684.685.761. & 3.10.13.14.17.20.28.30.37.27.
Lippitudo infantium quo pacto tollatur 3.55
Litare quid 2.313
Litrinum vnguẽtum siue oleũ, & eius medicinæ 2.472.583
Lyron herba qualis 2.680
Lysandri regis somnium 1.318
Lysiæ statuarij opera 3.383
Lysimaches sacerdotis Mineruæ simulachrum 3.291
Lysimachiam herbam Lysimachus

chus rex reperit 2.667
Lysimachia odorem angues fugiunt 2.675
Lysimachia herba medicina 2.726 729.73'.735
Lysimachus gemma 3.471
Lysimachi regis canis domini rogo se iniecit 1.388
Lysimachus cum leone inclusus 1.364
Lysippus pictor 3.351
Lysippi statuarij opera 1.323. & 3. 281.282.285.287.288
Lysistratus statuarius 3.285. 359
Lyson statuarius 3.295
Lytis comitem esse miseriam 1.321
Litium victoria vt quis potiatur 3.89
Literarum inuentores 1.196 342
Literas Assyrias semper fuisse 1.542
Litera quo à musculis tutentur 2.748
Litera adulterarumvt ab omnibus legi non possint, ex quo sueco 2.710
Litera Ægyptia 3.390
Lithanicorum, siue (vt alij legunt) tetanicorum remediũ 2.459
Lithizontes gemma 2.451
Lithospermum, herba mira 2.758
Lithostrata qua 3.411.412
Lytta vermis in canum lingua 3.101
Liuianum æs quod, & vnde dictum 3272
Liuia Augusta crystallum in Capitolio dicauit 3.433
Liuia Augusta gallinaalba in gremium deiecta 2.139
Liuia charta 2.54
Liuiæ porticus, & in ea vitis maxima 2.726
Liuiæ ficus quales 2.123
Liuiæ Rutilij vxoris senecta 1.332
Liuius M. Consul quando 3.78
Liuij Historici reprehensio. Prologo totius operis
Liuoris remedia 2.459.555 557
Lix quid 3.426
Lobe, frugis genus fertilißimũ 2.284
Locorum muliebriũ consideratio 3 57 *mutatio vtilis longo morbo* 3.17
Loca naturam interdum mutant 2.174
Loci mutatio arboribus prodest 2.219
Locorum diuersorumvis & natura peculiaris 1.64.163 & 2. 160. 164. 168. 169..74. 194. 206. 207. 258. 285. 293.309.315.484
Locupletes qui, & vnde dictij.

262.263
Locustarum terrestrium consideratio 1.145
Locustæ moriuntur cùm pepererint 1.545. *serpentes interimunt Ibid. quibus in locis nascantur ib. vbi maxime* ibid.
Locustæ Indicæ crura serrarum vsum præbent cùm inaruerint ibid. in Italiam ex Africa transeunt 1. 546 *per multas orbis partes vagantur ibid. Parthis in cibo ib. coitus qualis ib. visu carent* 1.555. *oculi quales* 1. 557
Locustarum infestatione oppidum in Africa derelictum 1.378
Locustæ miræ magnitudinis 1. 413
Locustarum cibo tantùm viuentes homines 1.280. 297
Locustas auertentia 3. 459
Locustarum piscium consideratio 1.437.457. *&* 3.226
Locusta polypo inimica 1.462
Locustæ aquatiles crustis teguntur 1. 433
Locustæ pisces senectutem exuunt 1.437
Locustarum piscium coitus 1. 455
Locustæ quaternorum cubitûm 1.413
Loligo piscis volitans 2. 434 *&* 1.357. *&* 3. 226. *volatu suo tempestatem prænuntiat* ibid.
Loliginis magnitudo 1. 437
Loliginum coitus & partus 1. 455.457
Loliginum piscium natura 1. 526.454. *&* 3.192
Lolium frugibus inimicum 2. 307
Lolium infelix à Virgilio dictum 2. 558
Lollia Paulina Caij Principis matrona ac eius ornatus 2. 443
Lollij M. infamia, eiúsque exitus 1.444
Lomenti fabacij in medicinis vsus 2.553
Lomentum coloris genus 3.269
Lomentum ex cæruleo fit ibid.
Lonchitis herba quæ 2.683.713 723.
Longißima vita homines 2. 163.297
Lophon statuarius 3. 295
Loquela carentes homines 1. 278
Lora quid. & quomodo fiat 2 90
Lorica à quo reperta 1. 344
Loti arboris consideratio 2.61
Loti arboris medicina 2. 603
bacca 2. 131
Lotos arbor, eadem cum faba Græca

Græca 2.171
Lotos non sentit cariem aut vetustatem 2.192
Lotos vetustißima Romæ 2.197
Loti sex ingentis pretij & ætatis Romæ 2.203
Loti floris laus apud Homerũ 2.476
Lotos herba 2.61
Lotos inter herbas deorum voluptati nascentes recensetur ab Homero 2.530
Loti herba medicina ibi.
Loti arboris è fructu vinum exprimitur mulsi simile 2.61
Lotos Ægyptijs panis vsum præbet 2.62
Lotometra herba, eiúsque vsus 2.530
Lubricis piscibus longis pinnæ binæ 1.431
Lucana vina 2.86
Lucani scarabæorum genus 1.544
Lucaboues cur dicti elephanti 1.353
Luciæ mimæ senecta 1.332
Lucernarum fungi pluuias præsagiunt 1.356
Lucernarum luminibus apta lichnitidis folia 2.650
Lucernarum odor, abortus causa 1.301
Lucernæ pisces 1.434
Lucifer, stella 1.9
Lucilius primus condidit styli nasum, Prologo operis
Lucilij de pauimentis versus 3.422
Lucina dea vnde dicta 2.197
Lucinæ ædes Romæ quando cõdita 2.197
Lucos religiosos succidi qualiter permissum 2.269
Lucius Iunius quando Consul 2.106
Lucius Piso potator maximus 2.104
Quære Piso.

L. Siccias Dentatus. Quære *Siccius*
L. Papyrij Prætoris sententia lata pro muliere, quæ decimo quarto me se post obitũ mariti pepererat 1.300
Vide Papyrius.

Lucius Cæsar Censor, eiúsque edictum 2.92
Lucio Porcio Consule orbis circa Solem visus 1.30
Lucio Iunio Cõsule quod fuerit olei pretium 2.106
Lucius Planeus bis Consul, censorque 2.43
Lucius Plotius proscriptus, vnguenti odore proditus 2.43
Quære Plotius.

Lucius Balbus Consul 1.69
Lucretiæ nulla decreta status

3.279
Lucrina hostia 1.458.& 3.204
Luctatius Qu. clypeos vbi dicarit 3.322
Luctatius Qu. Mineruam Catulianam Romæ dicauit 3.291
Lucullo quid Samosatam oppugnanti acciderit 1.[illegible]
Lucullus L. Herculis Tunicati statuam iuxta Rostra dicauit 3.295
Luculli villa sine agro 2.273
Lucullus L primus cerasum in Italiam aduexit 2.131
Luculli contra Mithridatem victoria ibid.
Lucullus quot cados vini Græci populo diuiserit 2.93
Lucullus M. Apollinem Capitolinum vnde Romam aduexerit 1.165
Lucullus Imperator amatorio periit 2.656
Luculli victoriæ 2.698
Luculli signa multa Romam inuexerunt 3.281
Lucullus ex Apollonio oppido Apollinem Romam transtulit 3.282
Lucullus L. duobus talentis Stephanoploci tabulæ apographon emit 3.352
Lucullus L. signum Felicitatis faciendum locat 3.360
Luculli marmoris columna 3.375
Lucullus L. *Consul quando* 3.386
Luculli seruus heri manus à cibo deducebat 3.18
Lucullus L. *Bætica Proconsul. mirâque eius de polypo historia* 1.436
Lucullus Xerxes togatus appellatur 1.458
Lucul*leum marmor cur dictū* 3.386
Ludius *pictor* 3.349
Ludos *spectādi cōsuetudo* 3.404
Ludorum *gymnicorum repertores* 1.346
Ludos *funebres quis inuenerit* ibidem
Ludis *in sacris non tam victoribus, quàm ipsorum patriæ corona dabatur* 2.143
Ludorum *in circo consuetudo* 2.468
Ludorum *genera plura, & eorum repertores* 1.346
Lumborum *affectorum remedia* 2.405. 409. 411. 413. 414. 427. 428. 430. 433. 433. 437. 442. 448. 449. 451. 459. 460. 503. 50[illegible]. 510. 521. 526. 531. 343. 557. 564. 610. 622. 635. 720. 751. 753. & 3.19. 28. 29. 32. 54. 83. 128. 314. 366. 367
Lumbrici *omnes oculis carent* 1.555

1. 555. *quibus nationib. innascantur* 2.770
Lunæ consideratio, natura, motus, effectus, miracula 1.10
Luna senio Ægyptij annum metiuntur 1.33 .*color figuráque cæli tempestates præsagiunt* 2.553
Lunæ status non nisi serenis noctibus metuendus 2.340
Lunæ infinitæ secundum quosdam 2.1
Lunæ amore Endymion cur captus fingatur 1.11
Lunam à Sole lucem accipere 1.11.*maculæ ex sordib. terrenis* 1.12.*eclypsis causa quæ ibid. cur nõ certo tẽporis spatio singulis mensib. defectũ patiatur ib. super omnia pura lucéque plena ib. minore esse quàm terram* 1.13. *defectus rationẽ quis Romæ primas euulgarit* 1. 4.*coitus quid* 1.15.*minorem esse aliis stellis errantibus* 1.16.*motus augmentum decrementumq́;* 1.16.23 *quomodo Solem spectet* 1.16. *inter quatuordecim partes Solis semper occulta est ib. in Zodiaco mot.* 1.19.*tantùm in Geminis bis coitum facit* 1.22.*prima & noua quæ in signo eodem die videri poßit* ibid
Lunæ color blãdus 1.23 *plures quando simul visæ* 1.31. *in terras influxus* 1.35.*augmẽti decrementique causa in conchis* 1.35.76 *æstuum maris causa* 1.73.*potestas in hac inferiora* 1.76.77
Lunæ obseruatio 2. 555.593. 605. & 3.10.63 199. 467.
Lunæ sidus rerum esse spiritũ 1.76
Lunæ vim maximè sentiunt exanguia 1.76
Luna fœmineũ sydus & molle 1.77.*sub terra existente allium & vlpicum serendum* 2.385. *crescente frumenta grandescunt* 2. 344. *silente quæ serenda* 2.345. *decrescente quæ agẽda* 1.347. *crescens, decrescens, plenáque quomodo cognoscatur ib. silẽtu tempus materiæ cadendæ aptißimum* 2.187.*decrescẽte stercorãdi agri* 2.216.347 *obseruatio in satione raporũ* 2 302 *obseruatio in seminando* 2.313. *plenæ tempore noctes æstiuæ gelidæ, hybernæ tepidæ sunt* 2. 336. *vbi rarò videatur* 1.249
Lunam contra non mingendũ 3.21. *crescente insitores obseruabãt, vt calamus vtraque manu deprimeretur* 2. 229. *pro ratione quo pacto rusticorũ opera distinguẽda* 2.

347. *deficienti antiquitas æris crepitu auxiliabatur* 1. 15. *defectus quo temporis spatio recurrat* 1.15. *defectus aliquando visus & ipsa & Sole super terram conspicuis* 1. 16
Luna plena tantùm aut silente carbunculus vites, & rubigo segetem lædit 2.336. *effectu concha augescunt* 1. 417. *plena cancri pinguescunt* 1. 438 *imaginem silenites lapis continet* 3. 473
Lupercorum halitu factæ statuæ 3.276
Lupini leguminis consideratio 2.302
Lupinus semper se ad Solem vertit 2.302.331
Lupini vsus communis quadrupedum & hominum 2. 282
Lupini caulis qualis 2. 284
Lupino folia decidunt ibid.
Lupini fimus optimus 2. 215 267.302
Lupino cum oleo trito formicæ abiguntur 2. 269
Lupinus puerorum ventribus impositus vermes necat 2. 363
Lupini aqua calida macerati humano cibo redduntur idonei ibid.
Lupinus vbi serendus 2.309
Lupinorum oleum 2.113
Lupini medicinæ 2. 556
Lupini syluestres deteriores satiuis ibid.
Lupinorum oleum therminum appellatum, eiúsque vsus 2. 582
Luporum oculi splendentes 1. 557
Luporum vestigijs calcatis torpescunt equi 3.44
Lupi partium in medicinis vsus 3.44. 48. 59.56. 58.61. 63.64.69.72
Luporum terrestrium consideratio 1. 371
Lupi dens caninus dexter cui rei vtilis 1. 561
Lupi rostrum veneficijs resistit 3.44
Luporum capita quare villarum portis præfigantur ibid.
Lupos ex hominibus fieri fabulosum 1. 371
Lupi vbi nulli 1.411
Luporum iecur equinæ vngulæ simile 3.73
Luporum vestigijs equi rumpuntur ibid.
Lupi ne in agrum accedant 3. 74
Lupus ne alicui animali noceat 3.74
Lupi homini viso vocem adimunt 1. 371
Lupi vbi acerrimi proueniant ibi.

ibid.
Lupi caudæ amatorium inesse 1. 372. quo coeant tempore ibid. in fame terra vescentur ibid.
Luporum augurium ibid.
Lupi ceruarij quales 1. 372. insatiabiles 1.569
Luporum vesica Syrites lapis inascitur 1.571
Lupis vbi cum hominibus societas 1.469
Lupi piscis astus 3. 191. cum mugile inimicitiæ 1. 462
Luporum piscium consideratio natura, &c. 1. 428. & 3. 177
Lupus piscis bis anno parit 1. 456
Lupi lanati piscium sui generis præstantissimi 1.428
Lupus piscis vbi optimus 1.458
Lupus salictarius, herba 2.489
Lupi araneorum genus 1.539
Luscini vnde dicti 1.557
Luscio sorum remedia 2.590 & 3.48
Lusciniæ auis consideratio, natura, cantus 1. 484
Lusciniæ aues, Græcè Latineq; loquentes 1.495
Luscina candida 1.485
Lusitana cerasa 2. 132

Reliqua quære parte secunda.

Lustris in publicis nomina victimas ducentium prospera eligebantur 3.8
Luteus color in nuptialibus flammeis fœminis concessus 2. 478
Luceæ violæ descriptio 2. 501
Lutea herba qualis 3.251
Lutei ædificij repertor 1.343
Lutæ animalia è genere fibrorum 3.225
Lux sonitu velocior 1. 46
Luxatis vtilia 2. 419. 444. 457.506.524. 528. 535. 536. 545. 552. 560. 578. 581.596. 618.624.630 638.644.648. 724.745. & 3.8.40.65.83. 180.420
Luxuria aduersus fraudē munienda 3.478
Luxuriæ exemplum in Iulia D. Augusti filia 2.469
Luxuria annorum vsum sæpius mutauit 3.234
Luxuriæ inuentum arborem vnam alia integi 2.196
Luxuriæ exempla 1. 443. & 3.264
Luxuria mater conchyliorum pretia margaritis propemodum æquauit 1.446
Luxuria maxima in auro & argento 3.264
Luxuriam Asia misit in Italiam 3. 266
Luxus vnguentorum maximè superuacuus 2.41

Luxui omni deditißimus M. Apicius 1.429
Vide Apicius.

Luxus redargutio 1.429.440. 449.& 2 3.516. & 3.228. 241 264.373.400

Macedonia ficus quando germinet 2.165. *pix qualis* 2.155. *adamas* 3.441.*gemma* 3.473 *cerasa* 2.132
Macedonica saliunca qualis 2.477
Marcelli vectigal maximum Romæ 2.371
Macer arbor 2.11
Machlus fera 1.360
Maciem inducentia 1.590.& 2 614
Maculæ corporis quomodo tollantur 2.433.436.556.586. 735.& 3.32.38.410
Maculas è facie tollentia 2.406.& 3.52.121
Macula gemmæ 3.474
Madon herba eadem cum vite alba 2.565
Madon nymphææ genus 2.668
Mænadum simulacrum 3.379
Manomenon mel quod 2.486
Magica fraudulentißima artium omnium 3.113
Magica autoritas maxima 3.113
Magi. a prima origo ex medicina ib.
Magica superstitio bonam orbis partem occupauit 3.114
Magica in Perside orta ibid.
Magicæ species plures 3.117
Magica ars à quibus in nostro orbe primùm celebrata 2.640
Magicæ herbæ plures ibid.
Magicis herbis nihil mirabilius ibid.
Magica vis 2.698. & 3.30. 463
Magicæ artis vanitas, eiúsque reprehensio 2.676.698 & 3.26.64.96.458.459.467. 469
Magi quibus vtantur herbis 2. 483.484.681.*qua herba pota diuinent* 2.542.*qua herba perungantur* 2.463
Magorum veneficijs quo pacto resistatur 2.681. & 3.25. 30.40.
Magi quo lapide in axinomantia vtantur 3.411
Magorum astus 3.89
Magi plures vetustißimi 3.113
Magides quæ 3.266
Magydaris alterum laserpitij genus 2.369
Magirscia ex argento, Pythiæ opus 3.268
Magmata vnguẽti faces 2.42

Magnanimitatis exemplum 1.314

Magnetis lapidis consideratio, genera, miracula, medicina 3.406

Magnes vnde dictus, & vbi repertus primùm 3.407

Magnetis nomina plura ibid.

Magnes quibus in locis reperiatur ib. ferrum ad se trahit 2.404. & 3.407. 439

Magnetis & ferri concordia 3.309

Magnes ferro vires suas communicat ib. vbi nascatur ib. in se vitri liquorem, vt ferrum, trahi 3.423

Magnetis cum adamante discordia. vt adamante præsente ferrum nō attrahat 3.442

Magnetis genus in Cantabria inuentum 3.309

Magnete è lapide concameratio templi Arsinoes fieri cœpta ibidem

Magnitudinis corporum causa 1.64

Magnitudinis humani corporis consideratio 1.308

Magistratus Romanorum betulla arbore virgas faciebāt 2.159

Magistratibus quo anno Roma caruit 2.197

Magistratibus capita aperiri cur institutum 3.19

Maia, cancrorum genus 1.438

Malache, maluæ genus 2.455

Malachra, id est, bdelliū 2.12

Malæ soli animalium homini 1.559

Malarum consideratio 1.558

Malagmatum materia 2.614 618.626

Malas sculptor 3.376

Malda, ō, id est, bdellium 2.12

Malicorium quid 2.585

Malina pruna quæ dicantur 2.116 (de dictus 2.241

Malleolus vitium quid, & vn

Malobathri arboris consideratio 2.35. *medicina* 2.582

Malopa maluæ genus 2.455

Malrha quo pacto conficiatur 3.421

Maltha mira natura 1.81

Malua herba vbi arborescat 2.373

Maluæ mira magnitudo ibid.

Maluæ herbæ cōsideratio, genera, medicinæ 2.455 (*ibid.*

Maluæ terram pinguē faciunt

Maluæ succus apum ictibus medetur 2.487

Malus arbor quo tempore serenda 2.236

Malorum arborum consideratio 2.117. *varia denominatio* ibid.

Mali cotonei consideratio 2.115

Malorum appellatione & Persica veniūt, & granata ibi.

Malus Assyria venenis medetur 2.7
Malus medica, eiúsque descriptio ibid.
Malorum omni ex genere vinum conficitur 2.94
Mali Punici consideratio 2.63
Mala quomodo seruentur 2.120.122
Malorum succus qualis 2.133 *odor* ibid.
Malus quae loca amet 2.159
Malo folia mucronata 2.163
Malus quando germinet 2.164 *quo tempore semen ferat* 2.166 *facilè fructum perdit* 2.167
Malorum quaedam bifera 2.169
Malus celerrimè senescit tūc que deteriorem fructum fert 2.169
Malo arbori vita breuis 2.169 226
Malus quando inserenda 2.230
Malæ ferentium arborum, earúmque florum & fructuū consideratio, & medicina 2.684
Malorum genera plura, & ex eis medicinæ 2.585
Mali punici genera, & ex ijs medicinæ 2.585
Malum terra 2.673
Malum nullum sine aliquo bono 2.738
Malis bona paria non esse 1.325
Malus nauis à Dædalo repertus 1.347
Malæ herbæ alijs non monstrādæ 2.655
Mamillana ficus 2.123
Mammarum consideratio 1.577. *homo solus in maribus habet* ibid. *fæminæ quædam carent* ibid.
Mammas volucrum vespertilio solus habet ibid.
Mammæ tantùm binæ ijs, qui bus solidæ sūt vngulæ ibid.
Mammas boues quaternas, oues capræque binas habent ibidem
Mammas sues toto ventre habent duplici ordine ibid.
Mammas virginum cohibentia 2.753
Mammæ mulierum ne crescāt 2.687. & 3.70.221
Mammam androgyni alterā virilem, & alteram muliebrem habent 1.298
Mammarum affectarum remedia 2.436.438.453.456.549.554.556.580.584.596 610.612.732.734.743.750.769. & 3.22.221.408.410
Mammarum duritiarū emollientia 2.425.430. & 3.40

204

Mammis turgentibus medentia 2. 436. 563

Mammarum inflammationes tollentia 2. 457. 534. 563. 575

Mammarum doloribus post partum medentia 2.501.507

Mammæ lactis sui impatientes face aceti curantur 2. 576.

Vide Lac.

Mammosa pyra 2. 119

Mamurra quis, & eius domus 3.386

Mandragoræ herba consideratio 2.686. *vsus, & medicina* 2. 686. 700. 717. 718. 724.730.731.733

Mangones quo pubertatem puerorum inhibeant 2. 510. & 3.125. 222

Mangones gemmarum 3. 478

Mangones terebinthina resina corporum gracilitatem emẽdant 2. 611

Manicon strychni genus 2. 513

Manilij Cornuti morbus qualis 2.694

Manilius Marij legatus 3. 233

Manlius mathematicus 3.393

Manilius Senator 1. 464

Manlij Cn. ex Asia triumphus 3. 275

Manius Curius, & eius iuramentum 2. 185

Manius eques Romanus breuissimæ statura 1. 309

Manius Marcius frumentum populo in singulos modios assibus dedit 2.274

Manlius Consul 2. 519. & 3. 322

Manlius Astrologus cretatis pedibus Romam aduectus 3. 372

Manlius mathematicus obelisco auratam pilam imposuit 3.592

Manlius natus cæsa matre 1. 302. *primus Carthaginem ingressus ibidem*

Manlij Capitolini fortiudo, & gesta eius 1.317

Manlij Torquati interitus 1. 319

Manon spongiæ genus 1. 452

Manticora feræ descriptio 1. 370.379

Manubria rusticorum ex qua materia 2.196

Manum in animalibus consideratio 1. 579

Manium affectarum remediũ 2.505

Mapalia scirpis tegi 2. 184

Marathrum herba 1.376

Marcellus Consul 1.14

Marcellus M. quoties dimicauerit 1.314

Marcelli theatrum vbi Romæ

1.322.

Marcelli de Archimede mathematico solicitudo 1.323

Marcello M. cum periit iecur in extis defuit 1.566

Marcellus Syracusas expugnauit 1.328

Marcelli Vectij prodigium 2.264

Marcellus Augusti nepos, & eius aedilitas 2.364

Marcellus Octauiae filius in Apollinis aede dactyliothecam consecrauit 3.340

Marcelli theatri dedicatio 1.367

Marcia Romanarum princeps fulmine icta mortuo foetus incolumis vixit 1.44

Marcia aqua Romae omnium clarissima saluberrimáque 3.63

Marcion Smyrnaeus medicus 3.13

Marcij Qu. Censura 2.604

Marcius Qu. Scipionum vltor 3.322

Marcio L. in Hispania concionanti flamma repentè è corpore emicuit 1.83

Marcij Romani diuinitas 1.321

Marcius Philippus Censor 1.348

Marcius Qu. aquam Marciam Romam adduxit 3.164 405

Marcio Qu. Consule tres soles visi 1.31

Marco Agrippae Cicero filius temulentus scyphum impegit 2.104

Marcus Acilius Consul 1.48

Marcus Seius, quando aedilis 2.106

Marcus Curius. Vide Curius

Marcus Valerius 2.137

Marci Crassi laurea 2.137

Marci Curiacij filiae Sedigitae appellatae 1.580

Marci Tullij equitis Romani statura 1.309

Marcus Herennius Consul 2.367

Marcus Antonius. Quaere Antonius.

Marcus Ludius pictor 3.349

Marci Othonis inuentum 2.42

Marculi repertor 1.343

Mareotides vuae 2.79

Mare turbatum sedantia 1.81 & 3.469

Mare gagatem lapidem vbi expellat 3.411

Maris nausea quomodo arceatur 2.748

Maris afflatus quibus locis noxius 2.208

Maris tempestatum signa plura 2.353.356

Maris dij plures 3.380

Maris aqua salubris 3.170

Ma-

Marina aqua vina cōdiuntur 2.98 fruticū cōsideratio 2.68
Mari nihil violentius 3.188
Mare circa brumam halcionū fœtura sternitur 1.140
Mare nauigare coegit auaritia ibi.
Mare cur non crescat accessu tot fluminum 1 55
Mare terram vndique circundat ibid.
Maris locorúmque maritimorum circumnauigatio ibid.
Mare quoque terræ motum sentit 1.66
Maria quibus locis recesserint 1.68
Mare fuisse, vbi nūc terra est ibid.
Maria quas terras interruperint 1.69
Mare quas terras abstulerit 1.70
Maris accessus recessúq; qua ratione fiant 1.73 fluxus & refluxus quando maiores vel minores 1.74
Maria quæ maximè intumescant 1 75
Maris miracula plura 1.54
Marium purgatio 1.76
Mare cur salsum ibid.
Mare quo tempore dulce visū 1.77
Mare vbi altissimum ibid.
Maris aqua grauior dulci ib.
Maris odio flumina quædam vada subeunt 1 78
Maris aqua dulcis pl urimis locis ib.
Mari in alto non cadunt niues 1.80
Maris animalia maxima 1.412
Mare habet quicquid in rerū natura reperitur 1.41 454
Maria Canis exortum maximè sentiunt 1.427
Maris sæuitiam præsagientia 1.439 & 2.353.356
Marinæ diuitiæ 1.440
Mare damnosissimum ibidem
Mare quādo tranquillū 1.4`7
Marina animalia terrestribus notiora 3.215
Marinæ aquæ proprietates plures 1.80
Marina animalia venenata 1. 454
Marini homines 1.414 & 3.225
Marinas inter bellu as prælia 1.415 (2 591
Marinorum veneni remedium
Marinum olus, eiusq; natura 3 212
Marinus vitulus, eiúsque coitus, generatio, & natura 1. 423
Marga terræ genus, eiusq; vsus 2.212.214
Margaritarum consideratio, luxus, pretia 1.440. copia vbi 1.256. 440

Margaritarum ferax insula Tylos 2.266
Margaritis simile lithospermi semen 2.759
Margaritarum ingentia pretia 1.444. *& origo* 2.440. 441
Margaritæ vbi optimæ 3.443
Margaritas aceto resolui 1. 445
Margaritarum luxus 2. 440
Margaritæ vsu atteruntur, colorémque amittunt 2. 442
Margaritas Indicus maximè mittit Oceanus 2. 440
Margaritæ indicæ 3. 387 *Britannicæ* 2. 443
Margaritæ partus concharum 1.441
Margaritis cæli maior societas quàm maris 2. 441
Margaritæ Sole rubescunt, cãdorémque amittunt 2. 441 *crassescunt senecta* ibid.
Margaritas vrinantium cura peti 1. 442
Margaritæ senescunt, colorem que expirant 1.443
Margaritæ crepidis & soccis à quibusdam additæ 1.443
Margaritæ mauritaniæ ibid.
Margaritiferæ conchæ 3.226
Marianum æs 3.272
Marianus Valerius nono die à Puteolis Alexandriã nauigauit 2. 359
Mariana sodalitia 3.403
Maria referta syluis quæ 2.68
Marisca ficus 2.124.169
Mariscos iunci genus 2.497
Marij perspicacitas in loco villæ deligendo 2. 278
Mario Gratidiano dicatæ statua 3. 262.279
Marius C. varices stanti sibi extrahi passus 1.582
Marij C. septies Consulis villa in Mesenensi 2. 278
Marij C. ex Rhodano fossa 1. 98
Marij C. de Iugtrtha triumphus 3. 231
Marius filius aurum ex incendio ædis Capitolinæ præneste detulit 3.232
Marij C. cadauer erutum 1. 341
Marij C. Cimbrica victoria, & vsus cantharorum 3.267
Marius aquilam peculiariter legionibus Romanis dicauit 1.467
Marius C Consul 1.31. 332. 334.472
Mario C. cùm immolaret, iecur defuit in extis 2. 556
Marmaridius magus 3. 114
Marmaritis herba, eiúsque in magicis vsus 2. 641
Marmor Numidicum Sinnadicumque crustis. incertis variegatum 3.319.386

Marmoris

Marmoris causa naues facta 3.374
Marmor quis primus Romæ in publicis operibus ostenderit 3.374
Marmore scalpendo qui primò inclaruerint 3.375
Marmor vbi nobilis 3.377
Marmor scalpi antè dicturam ac restituariã repertum 3.37
Marmoris artifices nobiles plures 3.375.376
Marmorea columna 3.375
Marmoris secandi in crustas inuentum 3.376
Marmoris genera & colores 3.385.587
Marmore quidam vina condiunt 2.98
Marmora lapidicinis crescere 3.340
Marmorea simulacra variorũ artificum 3.376
Maron herba odorata 2.32
Maroneum vinum nobilissimum 2.82
Marrubij herba consideratio, natura, medicina 2.460. *varia nomina* 2.460. *genera duo* 2.460
Marrubio vinũ conficitur 2.95
Marrucina ficus nobiles 2.126
Marrucini agri prodigiũ Neronis tempore 2.264
Marsyas Lydorum dux 1.120
Marsyæ religati pictura 3.336
Marsyas vbi, & in qua arbore suspensus 2.198
Marsyæ cùm Apolline certamen ibidem
Marsiæ adempta corona 2.469
Marsici belli signum, & omen 1.409 & 2.136. *causa* 2.662
Marsorum contra serpentes vires 2.487. & 1.8.11
Martis sideris consideratio 1.9
Martis stellæ motus, exortus, occultatio 1.17. *per Zodiacum motus* 1.19. *cursus maximè obseruabilis* 1.22. *color qualis* 1.23
Martis simulachrum 3.294.308. *vlterioris templum* 3.308
Martis filij Ætolus Hyperbius 1.344.347
Martius Picus in pæoniam effodientium oculos impetum facit 2.657.756
Vide Picus Martius.
Martij campi obeliscus 3.392
Mares fœminis fortiores, pro-

terquam in pantheris & vrsis 1.585
Mares in quibus animalibus non reperiantur 1.427
Mares pondere fœminis præstant 1.309
Marium cadauera supinafluitant, fœminarum prona 1.509
Mares qua ratione concipi possint 2.351.659.674.718.734.750.751.765 & 3.69.71
Masinissæ nomine nobilitata Numidia 1.181
Masinissa post octoginta sex annos filium genuit 1.305
Masinissæ filius metymathmus 1.305
Masinissa quot annis regnarit 1.332
Maspetum quid 2.368
Massaris vuæ genus 2.37.561
Massica vina nobilissima 2.
Massilia patera ex vite 2.72
Massiliense cicer optimum 2.413
Massurius scriptor 1.300.468.259
Mastiche nigra vbi gignatur 2.100
Mastiche plura genera 2.22
Mastiche, lentisci resina 2.99
Mastos herba eiúsque vsus in medicinis 2.735
Materia quo cadenda tempore 2.347
Maternæ reuerentiæ in equo exemplum 1.392
Materni amoris in brutis exemplum 1.367.394.395.408.410.418.471.490
Matius Cneus eques Romanus tonsilia nemora adinuenit 2.6
Matius cuidam mali generi nomen fecit 2.118
Matricis affecta remedia 2.756
Matrimonij fidei in brutis exemplum 1.353.373.379.417
Matrimonium nescientes homines 1.188
Matrimonij fidem quo pacto Psylli explorent 1.293
Matronarum quæ castissima iudicata 1.321
Mausoleum à quibus artificibus calatum 3.381
Mausoleum Halicarnassi ex qua materia 3.363
Mausoli domus Proconnesio marmore incrustata 3.386
Mausolus Cariæ rex & eius sepulchrum 3.38
Mausolus rex quo anno obierit 3.381

3.381.386
Mausoli regis Artemisia uxor 2.668
Maxillarum morbi remedia 2.505.589
Maxillarum consideratio 1.559
Maxillares dentes 1.561
Mecœnas mestius triennio sibi silentium imperauit 3.19
Mecœnati tribus supremis vitæ annis nullus contingit somnus ibi.
Mecœnatis institutum, pullos asininos epulis apponenere 1.397
Mecœnatia vina 2.85
Mecophanes pictor 3.355
Meconium, id est, infantium sordes in vtero edita 3.16
Meconis, lactuca genus 2.389.419
Meconium id est, papaueris succus 2.431
Mecon herba, & ex ea medicina 2.452. & inde
Meconium aphrodes, herba qualis eiusq; vsus in medicinis 2.764
Meconij remedia 2.567.570.575.579
Meconites gemma 3.471
Medea herbarum perita 2.652
Medea frater vbi interfectus 1.134
Medeam Timomachi Cæsar Veneri dicat 3.325.354
Medea pellicem naphtha excussit 1.81
Medea Timomachi imperfecta 3.357
Medæa gemma à Medea reperta 3.471
Medica malus 2.7.117
Medica herba vnde aduecta 2.304
Medicamenta vulgo parata esse voluit natura 2.602
Medicamenta mala quo pacto ab ædibus arceantur 2.427
Medicamenta mala ne noceant 2. 678. 681. & 3.31. 135.200.310
Medicamentaria à Chirone reperta 1.343
Medicamina ex longinquis regionibus non petenda 2.647
Medicaminibus Arcades non vtuntur 2.673
Medicina vnde nata 2.602
Medicinam non tam præbentes quàm reperiẽtes prosunt 3.4
Medicina qualiter fiat vtilis 2.603
Medicina ex fraudibus ho-

minum 2.62. imperat. imperatoribus 2 6.3. vera in cœnis quotidianis 2.603. antiqua qua 2.653
Medicina nullam artium inconstantiorem esse 3.75
Medicina noua 2.696
Medicinæ auxilia communia quæ 2 697
Medicinæ abstinentia & fames 2.697. & 3.17
Medicinæ ab animo hominis pendentes non omittendæ 3.8
Medicinæ ab oraculis petitur. 2.76
Medicinarum optima quæ 3.17
Medicina à diis inuenta 3.75
Medicinæ præmia ingentia 3.76
Medicina Græcorum à Catone damnata 3.38
Medicinæ origo atque inuentio 3 75
Medicinæ Magica fons 3.113
Medicina & magica pariter effloruerunt 3.116
Medicinæ plures ab animalibus repertæ 1.376
Medicinæ ex animalium membris 3.3
Medicina à quo reperta 1.343
Medicinam Romani damnauerunt 3.78
Medicinam rem prisci non damnabant, sed artem 3.79
Medicina luem morum induxit 3.82
Medicinæ Græci authores recensentur 3.736
Medicinæ fidem ferè abrogauit Magica vanitas 2.698
Medicinæ ab externo orbe non petendæ 2.547
Medicinæ ex igne 3.426
Medicina peritißimus Hippocrates & alij 1.323
Medici Ægyptij quales 2.694. metallicarum rerum imperiti 3.299. periculis nostris discunt 3.80. venalem vitam ægris promittunt 2.602. veteres plures 3.75
Medicis multæ gentes carent 3.78
Medicorum astus 2.602. auaritia composita medicamenta excogitauit 2.549. crudelitas 3.4. inter se contrarietas 2.421. 431
Medicorum priscorum diligentia 2.587
Medicorum turba se perisse, monumentis inscriptio 3.78.

Medicos se asserentibus statim creditur 3.79
Medicus omnium clarissimus Asclepiades, & mira eius fiducia 1.32
Medicus solus hominem impunè occidit 3.80
Medion herba qualis, eiúsque vires 2.760
Medulla arborum 2. 166. 240
Medullæ consideratio, effectus, genera, & medicina 1. 572. & 3. 41. 52
Medulla carentes homines 3. 310
Medullam quæ habeant ossa & quæ non 1.572
Megabyzi sacerdotis Dianæ, picta effigies 3.343.353
Megalium unguentum 2. 40
Megarorum excidium prædictum oraculo 2.129
Megastenes à Philadelpho in Indiam missus, gentis eius vires descripsit 1.241
Meges palpebrarū psilothrum ex ranis in aceto putrefactis inuenit 3.207
Mel corpora conseruat 1. 298. *quo pacto eximendum* 1.530
Mellis, in quo sunt apes immortuæ in medicinis vsus 3.112.130.133
Mellis natura & origo 1. 527
Mel collectum apes ore euomunt ibid.
Mel optimum ex quibus foliis ibid. & 529
Mellis genera & diuersitas 1. 528.529
Mella etiam ex sparto, & oleis carpuntur 1.524
Mel vt mustum, se purgat 1. 527
Mel *vicesimo die crassescit ibidem*
Mel *optimum ex quibus frondibus sorbeatur* 1.527. *vernum cur anthinum vocetur* 1.528. *æstiuum, horræum vocatur* 1.528
Mellis *in medicinis vsus* 1. 529. & 2. 45
Mellis *medicamenta, dona cælestia* 1.529
Mel *quando vberius, & pinguius capiatur* 1.529
Mel *ericæum vtilissimum* 1. 529
Mella *à furis eximenda* 1. 530
Mella *furem, & menses odere* ibidem. *vnde acescant* 530
Mel *venenatum vbi nascatur* 2.486. *quis primus vino miscuerit* 2.82
Melle *cum aceto misto fit*

oxymeli 2.96

Mel insanum quod 2.487

Mel quod musca non attingat 2.487

Mel, id est, succus florum lilij 2.500

Mel à putredine corpora seruat 2.544

Mellis natura qualis 2.544

Mel quibus noceat 2.545

Mellis despumati vtilitas in medicina 2.545

Mella à quo reperta 1.344

Mella quæ optima 1.527. 528

Mella quomodo probentur 1.529

Mel venenatum quibus ex floribus fiat 2.486

Mellis venenati signa 2.486

Melamphillum herba 2.536

Melampodis diuinatio, atque inuentum 1.321. & 2.661

Melampodion herba 2.661

Melampsythium passi genus 2.86

Melampus [illegible]*œti filias qua herba sanarit* 2.661

Melancholicorum remedia 2.419. 425. 426. 506. 576. 664. 766. & 3.34. 37. 64

Melancholiæ insanæ remedia 2.551

Melanchoriphi aues 1.486. 506

Melancranis iunci genus 2.499

Melandria cordylæ piscis frusta 1.625

Melandrium herba, eiusque in medicinis vsus 2.704

Melaniarum remedia 2.613. 731

Melanion floris genus 2.483

Melannhemon herba 2.529

Melanthion, id est, gith 2.446

Melanthius pictor quibus vsus coloribus 3.332

Melanthius ingenti pretio didicit 3.339

Melanurus piscis 3.226

Melappia poma 2.118

Melaspermon, id est, gith 2.446

Meleager vnus ex ducibus Alexandri 3.363

Meleagri effigies, *Parasij opus* 3.337

Meleagri tumultus 1.483

Meleagrides aues 1.483. & 3.436.

436.437
Melenaeros aquilarum genus 1.464
Mel frugum panicum 2.550
Melicembales pisces 3.226
Melicеridum morbi remedia 2.458.505
Melichloros gemma 3.476
Melichrysos gemma 3.436
Melilotos herba 2.40.480 483
Meliloti herba medicina 2.505
Meliloti oleum 2.113
Meliloto apes delectantur 2.485
Melimela diu seruari non possunt 2.120
Melimela vnde dicta 2.118
Melimela poma, eorúmque in medicinis vsus 2.585
Melinum oleum ex malis cotoneis 2.585
Melinum vnguentum ex iisdem 2.39.40
Melis animalis consideratio 1.387
Melissophyllon herba 2.480
Melissophillō, id est, apiastrum 2.430.480
Melissophyllon aluearia illinūtur 2.488
Melissophyllo apes delectantur 2.485.505
Melissophylli medicina ibid. & inde
Melitaei canes 1.134
Melitis herba eadem cum melissophyllo 2.505
Melites gemma 3.476
Melites vinum quomodo conficiatur 2.90.*ex eo medicina* 2.546
Melitites lapis qualis 3.410
Melius Sp. à Minutio Augurino reprehensus 2.274
Melliginem apes vnde decerpant 1.518
Melopepones qui & vnde dicti 2.374
Melothron, id est, *vitis alba* 2.565
Melothron *herba folio suo venit in coronamenta* 2.480
Membranarum *animalium genera plura* 1.571
Membranae *vbi reperta* 2.53
Membranarum *maculae quae tollantur* 2.42
Membrorum *fractorum remedia* 2.436
Membrorum *singulorum animalis descriptio* 1.550
Memeclyon *vnedonis species* 2.131
Memnon *Aethiopiae rex* 1.276

Memnonis regia 1.193
Memnonis statua ex basalte lapide Sole oriente crepitum edens 3.389
Memnonis in Æthiopia regia 1.483. *sepulchrum ibidem*
Memnoides aues ibid.
Memnonia gemma 3.471
Memoria insignis exempla 1.313
Memoriæ ars à quibus reperta ibid.
Memoriam adimens gemma 3.468
Memoriam iuuantes aquæ 2.157
Memphiticarum arborum mira magnitudo 2.52
Memphitica arbores nunquã perdunt folia 2.160
Mena Sex. Pompeij libertus 3.372
Mænæ pisces 3.226
Manæ pisces colorem mutant 1.413
Manarum piscium in medicinis vsus 3.211.213.220.221.
Mena herba qualis 2.640
Menander allij fœtorem quo pacto docuerit extinguendum 2.385
Menander diligentissimus luxuriæ interpres 3.385
Menandri Synaristusa 2.599
Menandri fabula, Thesida nomine 3.115. *honor* 1.319
Mendacium nullum teste caret 1.372
Menæchmi statuarij titulus 3.292
Menocrates Sexti Pompeij libertus 3.372
Menelai Canobus gubernator 1.215
Menelai regia 3.249
Menelai imago ex Obsidiano vitro 2.425
Menenij Agrippæ paupertas 3.264
Menestrati simulachrum 3.382
Meneius C. Latinos deuicit 3.277. *quando Consul ibidem*
Menodorus statuarius 3.295
Menogenes statuarius 3.294. *cocus* 1.303
Menon literarum repertor 1.342
Mensarum pretiosarum insania 2.58
Mensa cedrina ibid.
Mensarum ingens pretium ibid.
Mensa Ptolemæi regis Mauritaniæ 2.58. *Tiberij principis* 2.59
Mẽsarum dotes præcipuæ ibid.
Mensæ trigina, pantherinæ & apiatæ ibidem

Men-

Mensa in vina plura vitia iu-uant ibid.
Mensam auferri bibente con-tinua inauspicatissimum ha-betur 3.9
Mensis seruata auguria & su perstitiones ibid.
Mensa secunda, arborum fru-ctus 2.4
Menstrua muliebria hortis mirè nocent 1.306 & 2.4c0
Menstrui consideratio natura, tempus effectus 1.306
Menstrua non nisi mulieri con ueniunt ibid. quando cesset 1.305 *nihil magis monstrifi-cum* Ibid.
Menstruum quando & quan-diu in muliere ibidem ge-nerando homini materia ibidem
Menstrui grauidarũ fluxus in-ualidos reddit partus ibid.
Menstruo primo fœminarũ plu res morbi sanantur 3.41
Menstrui prodigiosi effectus 3. 23
Menstrua coeuntibus maribus quãdo maximè pestifera 3.23
Menstruo purpuram pollui ibidem
Menstruum segetibus nocet ibidem
Menstrui tactu vitis laeditur ibidem
Menstruum Iudaea bitumini nocentius 3.24
Menstruo nitorem speculorum hebetari 3.24
Menstruorum mulierum in me dicinis vsus 3.24
Menstruo tactu postibus Ma-gorum artes irritas reddi 3.25
Menstrua coriandri potu con-tineri 2.454
Menstruorum remedia 2. 439. 440. 462. 464. 500. 508. 521. 530. 534. 536. 557. 571. 576. 577. 583. 585. 587. 593. 597. 603 604. 615. 619. 620. 625 628. 630. 633 639. 732. 734. 749. 766. 758. 90. 769. & 3. 70. 83 86. 87 83. 303. 311. 327. 328. 411.
Menses citantia 2. 430. 431. 442. 459. 460. 505. 5 7. 511. 633. 537. 542. 551. 554. 555. 565. 583. 590. 555. 606. 6 8. 6 7. 621. 623. 625. 624. 638. 640. 646. 648. 659. 733. 733. 743. 748. 761. 764. 767. 769. & 3. 16. 20. 22. 29. 32. 100. 105
Mensurarum & ponderum no mina 2.514. *inuentores*

344
Mens dea 1.4
Mentis sedes in homine vbi 1. 564
Mentis subtilitas vnde 1. 568
Mentis alienatio quo iuuetur 2.506
Mentis instabilitas quo iuuetur 2.542
Mentem turbantia 2.621.658.27
Mente commotis vtilia 2.433.506.565.661.756. & 3.17.29.156 414
Menta natura, satio, &c. 2. 2.396.& inde
Menta ferro tangi non vult 2. 400
Menta consideratio, natura, medicina 2.437
Menta generationi contraria 2.438
Mentagra morbus 2.694
Mentastri herbæ consideratio, & satio, & medicina 2.396.437
Mentastrum, syluestre pulegium 2.437
Mentastri vinum factitium 2. 95
Mentor sculptor 3.266. 268
Mentoris mirum opus 1. 324
Mentor Syracusanus leoni surculum ex pede exemit 1 365
Menti consideratio 1.559
Mentum nulli animalium præter hominem ibidem
Mentum in supplicando tangunt Græci 1.581
Mercatura à quibus reperta 1.344
Mercurialis herba consideratio 2.659
Mercurij sideris consideratio 1.10.17
Mercurij stella per Zodiacum motus 1.19
Mercurij stella quantum à Sole discedat 1.20.664
Mercurij stellæ color radians 1.23
Mercurius Mercurialis herbæ inuentor 2 659
Mercurij simulachrum 3.286 294
Mercurius Bacchi nutritor: eiúsque simulachrum ex are 3.294
Mercurij delubrum vbi 3. 441
Mercurius literarum inuentor 1.342
Meretrix ditissima Rhodope 3 395
Meretricis constantia ac fides 1.313

1.32. & 3.290
Meretrici cui honor tributus 3.290
Mergi aues insatiabiles 1.569
Mergi auis consideratio 1.488 497
Mergi aues futura præsagiunt 2.357
Meridiem vitium plagæ spectare non debent 2.256
Meryx piscis ex genere lacertorum 3.226
Meroctes gemma 3.471
Mereis herba vnde dicta, eiusque descriptio & vsus 2.642
Merops auis qualis, eiusq́; pietas in parentes 1.469
Merula auis consideratio 1.484. *in medicinis vsus* 3.129 *hyeme abit* 1.482
Merulæ vbi alba 1.486. *bis anno pariunt* 1.502
Merula amica turdo 1.518
Merulæ lauro se purgant 1.377
Merula piscis 1.426. & 3.226
Meses ventus 1.39
Mesoites, vini genus, capitis dolores generat 2.87
Mesoleucos herba qua 2.759
Mesoleucos gemma 3.472
Mesomelas gemma ibid.
Mesospharum nardi genus 2.14
Mesphees rex Ægypti 3.392
Mespilorum consideratio genera. &c. 2.127
Mespilus Catonis æuo in Italia non fuit 2.127. *vermibus infestatur* 2.258. *putamen quale* 2.134
Mespilorum natura, medicinæque 2.594
Messalinæ cum Vettio Valēte adulterium 3.77
Messalinæ mira libido 1.508
Massalinus cōsularis hirundinibus ad genua admissis interemptus 3.219
Messala Valerius consul 1.384. *victoriam suam de Hierone & Carthaginiensibus Romæ pictam proposuit* 324
Messala orator sui nominis oblitus 1.313. *alienam genti suæ imaginem vetuit inseri* 3.320. *in Antonio auri in rebus obscænis abusum reprehendit* 3.248
Messala Marcus Consul quando 1.315.385. & 3.430
Messala Marco Censore ficus sponte in Capitolio enata 2.263
Messala Marcus duas Sibillis posuit statuas 3.277
Messala quo vino vsus 2.86
Messis consideratio 2.341

triturati 1.341
Messes vbi bina anno vno 1.240
Metallorum consideratio 3.228
Metallum vnde dictum 3.253
Metallis opes constant 3.318
Metallorum aeris consideratio 3.271.272
Metalla aeris quis inuenerit 1.343
Metaponti Iunonis templum vitigineas habuit columnas 2.726
Meta figuram vmbra referũt 1.12
Metalla Sylla mater 3.403
Metellus Consul 134
Metellus Qu. Celer Consul 1.57
Metelli L. de pœnis triumphus 1.353
Metellus Pontifex lingua fuit impedita 1.562
Metellus Macedoniam subegit 3.288
Metelli L. triumphus 2.274
Metelli ædes vbi 3.334
Metellus Qu. quot filios nepotesque reliquerit 1.305.327.328
Metelli Qu. gesta, honores, ac felicitas ibi.
Metellus Qu. caecus factus cùm Palladium ex incendio rapperet 1.307
Metelli Macedonici felicitas, gesta, mors 1.328
Metellus Macedonicus Scipionis inimicus 1.328
Metello Macedonico à Catinio illata iniuria 1.328
Metelli Pontificis senectus 1.332
Metendi diuersitas 2.341. & inde
Metendi tempus ibid.
Methymathnus Masinissæ filius 1.315
Metopion arbor 2.31
Metopion factitium oleum idem cum amygdalino 2.112
Metoposcopi qui 3.324
Metrodorus medicus 2.453
Metrodorus pictor, philosophusq; 3.354
Metrodorus memoriæ artem consummauit 1.313
Metrodorus Scepsius à Romanorum odio cognomen inuenit 3.280. Romanis obiecit vo finios statuarum cupiditate expugnatos 3.280
Metuentium nocte remedia 2.440.533
Metus felicitatem adimit 1.325
Metus vanos expellit à mente adamas 3.443
Meu herba consideratio, genera

ra, natura, medicina, inuentor 2.463
Meuenatis vua qualis 2.78
Mezentius vini mercede Rutuliis opem tulit aduersus Latinos 2.91
Myacanthos quid 2.304
Myaces pisces quales, & ex eis medicina 3.212
Myagros herba qualis, eiusque vsus 3.761
Myagri herba oleum ibidem
Mieciades sculptor 3.376
Myconij natura calui 1.552
Myconium vinum 2.87
Mycon pictor 3.269. 330. 335
Mycon statuarius 3.294
Mycorpsychi qui, eorúmque remedium 2.545
Microsphærum nardi genus 2.14
Miction medicus 2.464
Midæ annulus mirus 3.230. *auri copia* 3.242
Mydon pictor 3.357
Mytæ concharum genus 1.443
Myiagrus muscarum deus 1.483
Myiagrus statuarius 3.295
Miscæ pisces quales 3.213
Miltiades dux Atheniensium 3.3'4
Milesia rosa 2.471
Mileti erucæ olinas erodunt 2.260
Mileus medicus 3.4
Miliaria olea vbi, & cur ita dicta 2.25
Militaris panis qualis 2.207. *herba* 2.643
Militaribus signis argenteus color familiarior 3.243
Milites fortißimi ex agricolis 2.276
Militum præmia varia 1.316 & 2.57. & 3.138
Milij spica qualis 2.283
Milium Indicum quando in Italiam aduectum ibid.
Milij vsus in Campania ad pultem conficiendam 2.294
Milij pulte, aut cruda etiam farina lacti admista Sarmatæ aluntur 2.294
Milione auicula aut vermes noceant 2.308
Milium vbi serendum 2.309
Milium tantùm & hordeum Æthiopes habent 2.294
Milium quando serendum 2.282. 310
Milij è semine quod vinum fiat 2.94
Milium in theriaca 2.466
Millefolij herba consideratio & medicina 2.639
Millefolia herba qua 2.660
Millefolij medicina 2.713
Millepeda in medicina 3.

Millefolij medicina 2.713
Millepeda in medicina 3.133
Millepeda animal, & contra eius venenum remedia 2.406.& 3.110
Mylæcos blatta genus 3.111
Milo Crotoniates qua gemma vsus 3.464
Milonis crotoniatæ fortitudo 1.311
Milo Clodium perimit, & eius æris alieni summa 3.400 401
Milonis interitus 1.48
Milios, id est minium 3.258
Mites lapis 3.412
Miluago piscis tempestatē præsagit 3.192
Miluorum consideratio 1.470
Milui in medicinis vsus 3.103 134
Miluus ex funerum ferculis, aut Olympiæ ara nihil rapit 1.470
Miluus cui inimicus 1.517
Milui signi cælestis exortus 2.327.328
Miluus piscis volitans 1.434
Mimmulus prætensium herbarum deterrima 2.332
Mina siue mna, atticas drachmas centum pendet 2.514
Mineruæ olea Athenis ad Plinij vsque tempora durauit 2.198
Mineruæ simulachrum ex ebore 3.285
Mineruæ musica simulachrum ex ære 3.286.291
Mineruæ simulacrum in Nea, Troadis non compluitur 1.72. *templum Lindi* 3.249
Mineruæ in Gorgone dracones ad ictum citharæ resonantes 3.291
Mineruæ delubrū in Capitolio 3.247. *effigies picta ab Amulio* 3.350. *simulacrum è cælo tactum* 3.376. *ædes in Elide, eiúsque mirum tectorium* 3.420. *cur nō immoletur capra* 1.405. *sacra olea.* 2.4. *quæ herba sacra* 2.517. *&* 658.
Mineruæ iuuentum, argemon herba 2.646
Minyanthes trifolij genus 2.480.506
Minij consideratio & vsus 3.257. *quibus reperiatur locis ibi, præparatio* 3.258. *ad libros scribendos vsus* 3.260
Minium domini seruis pingentibus præstabant 3.327
Minium venenum esse 3.81
Minora animalia expressius naturæ vim indicant 2.520
Minos princeps classe depugnauit 1.347
Mintha olim Græcis dicta, quæ Latinis menta 2.396

Minutius Augurinus Sp. Melium affectati regni coarguit 2.274
Minutij statuæ, vbi & qua de causa posita 2. 274. & 3. 277
Myoctonon herba 2.738
Myiodes, muscarum Deus 3. 103
Myophonon herba 2.480
Myosota, siue myosotis herba qualis 2.760
Myosoton herba, eadem cum alsine 3.741

Miracuta orbis septem.

Babyloniæ muri 1.259
Dianæ Ephesiæ templum 3.398
Iouis Olympici simulachrum 3.284
Pyramides Ægyptiæ 3.397
Solis colossus Rhodi 3.283
Mausoli sepulchrum 3.381
Cyri medorum regis domus à Memnone illigatis auro lapidibus fabricata cuius Plinius non meminit.
Mira & superstitiosas panorum curatio 2.717
Mira fimi dorcadis natura 3. 48
Mira fulgurum 1.44
Miracula montium inter se concurrentium 1.67
Miracula terrarum varia 1. 71.72
Miracula multa aquarum 1. 158
Miracula inuicta Qu. Marcij regis 3.405
Miracula fontium & fluminum aliarúmque aquarum 1.77. *variarum gentium* 1. 291. *quorundam animalium* 3.73.152
Miraculum auditus velocissimi 1.312
Miracula de his qui elati reuixerunt 1.336
Miracula animalium aduenas interimentium 1.411
Miracula delphinorum 1. 418
Miracula echeneidis 2.433
Miracula phœnicis 1.464
Miracula Diomedarum auium 1. 496. *per totum caput*
Miracula aspidum 1.518. *apum* 1. 533. *vini* 2. 97. 101. *prodigiosarum arborum* 2. 173.262
Miraculum caprifici arboris 2.591
Miraculum mellis 2.48
Miracula herbarum 2.641. 698. *serpentum* 2. 675. 680
Miracula prodigiosa circa Venerem 2.717. *circa precationes, incantamenta & sortilegia* 3.512

Miracula piscium 3.291
Miracula, medicina & prodigia ignium 3.425
Miracula varia naturæ 1.32 54 163. 176. 197. 277 306. 373. 435. 460. 473. & 2. 62. 66. 69. 78. 125. 139. 156. 220. 265. 315. 324. 366. 374. 437. 478. 487. 552. 606. 619. 639. 653. 629. 667. 670. 676 737. & 3. 27. 50. 96. 181. 200. 222. 312. 391. 373. 406. 408 411. 426. 453 463. 467. 468. 469. 475
Myrapia pyra 2.117
Myrice frutex 2.64
Myrices medicina 2.619
Myrus piscis 1.432
Myriophyllon herba einsque medicina 2.639
Myrmecides statuarius & eius opera 1.312. & 3.384
Myrmecites gemma 3.475
Myrmecias gemma 3.471
Myrmecion phalangij genus 3.93
Myrobalanum glandis aromaticæ genus 2.29.30
Myrobalani medicina 2.583
Myron statuarius quãdo vixerit 3.285. quo are vsus 3.273
Myronis opera 3.286
Myronis bucula ibidem
Myrrha consideratio 2.20. genera, natura, pretiũ 2.22
Myrrha quibus nascatur locis ibid.
Myrrha ex spina in India colligitur 2.22
Myrrha ligno apud Sabæos cibi coquuntur 2.24
Myrrha odore antiqui vina condiebant 2.92
Myrrha Troglodytica Isidis in sinum comportatur 1.273
Myrrha herba qualis & ex ea medicina 2.640
Myrrhis herba qualis, & eius in medicinis vsus 2.640 721
Myrrhites gemma 3.471
Myrsilus Lydiæ rex 3.33
Myrsineum herba eadem cum fœniculo syluestri 2.463
Myrsinites tithymali genus 2. 711. gemma 3.471
Myrtatum obsonium 2.135
Myrtea verbena in fœdere Romanorum Sabinorũmque adhibita ibidem
Myrtea Veneris ara Romæ 2.136
Myrtei olei natura & medicina 2.581
Myrtidanum vini factitij genus 2.95.125
Myrtidani medicina 2.60
Myrtites vinum quomodo conficiatur 2.194
Myrtus sacra Veneri 2.4
Myrti consideratio 2.1[illegible]

Myrti

Myrti varia genera 2. 136
oleum quomodo conficiatur 2.112
Myrtus satiua ibid. syluestru ibi.
Myrti bacca 2.131
Myrti succus qualis 2.133.135
Myrtus vbi primum visa 2. 135
Myrtus Romæ fuit ab initio vrbis conditæ 2.135
Myrtus arborum omnium prima Romæ in publico sata 2.135
Myrti duæ in Romuli delubro 2.136
Myrti genera tria apud Catonem ibid.
Myrti vtilitates plures ibid.
Myrto quis primus in ouatione vsus 2.137
Myrtus quæ loca amet 2. 159
Myrto non decidunt folia 2. 160
Myrti folia angusta 2.262. *di spofita* 2.163
Myrtus patritia & plebeia, earúmque mira natura 2. 135
Myrtus quibus modis seratur 2.217
Myrtum mithridates rex frustra in Panticapæo vrbe serere conatus 2.174
Myrto vita breuis 2.216
Myrtus vbi odoratissima 2.136 4 1
Myrtopetalon herba 2.762
Mys argenti cælator 3.368
Mys piscis 3.226
Misenensi in agro marij villa 2.278
Mysi quid eiúsque consideratio 2. 366
Mysticum vinum 2.87
Mitrax gemma 3.471
Mitres Ægyptij rex 3 390
Mithridates Aquilio duci capto aurum in os infudit 3. 241
Mithridatis currus aurei, argenteique 3.267
Mithridates quando à Lucullo victus 2.131
Mithridates laurum & myrtum in Panticapæo frustra serere conatus 2.174
Mithridatis antidoti compositio 2.596
Mithridatis laus 2.650
Mithridates quotidie venenũ bibit 2.650
Mithridates duobus & viginti linguis loquutus 1.313 & 2.651. *à Pompeio victus* 1. 315. & 2. 650. *quot annos regnarit* 2 651
Mithridatis commentationes Pompeius per Lenaum libertum Latinitate donandas curauit 2.651

Mithridates quidam Claudio principe ad Sauromatas confugit 1.228
Mithridatij dactiliotheca 3.429
Mithridatico bello multi ciuium in Calaminis insulis seruati 1.72
Mithridaticum antidotum 2.650
Mithridation herba à mithridate reperta 2.665.681
Mituli pisces quales 3.213. *& inde medicina* 3.ibid.
Mitulorum generatio 1.456
& mira magnitudo 3.191
Myxa prunorum genus 2.49.116.220
Myxon piscis 3.207
Mnasitimus pictor 3.357
Mnasitheus pictor ibid.
Mna siue mina Attica, drachmas centum pendet. 2.514
Mnason Elatensium tyrannus 3.445. & 447
Mnemosine à Philisco picta 3.356
Mnesteus medicus, eiúsque de coronamentis opus 2.469
Mneuidu regia 3.390
Modulorum musicorum species plures & eorum inuentores 1.345
Modus rerum omnium vtilissimus 2.279
Modum seruare nescit humanum ingenium 2.699
Mœris Ægypti rex, locúsque ab eo denominatus 1.190
Mœridis regis sepulchrum 3.396
Mœsiæ ficus quales 2.124
Molarum versatilium consideratio ac prodigia ex iis 3.409
Mola lapidea vbi optima 3.409
Molæ in vtero muliebri quæ dicantur, & quomodo gignantur 1.306.511
Molam vteri muliebris rumpentia 149
Mola salsa sacris omnibus adhibebantur 3.176
Molemonium herba, & ex ea medicina 2.704
Molere frumenta Ceres prima reperit 1.342
Moly laudatissima herbarum, eiusque descriptio 2.656
Moly herba venenata 2.513
Moly efficax contra magicas artes 2.681
Molybdana herba 2.687
Molybditis quid 3.256
Molitura frumentorum consideratio 2.292
Molliendi vim habet terra ampelitis 3.370
Moloche agria quid 2.410

Molo-

Molochites gemma qualis, & vnde dicta 3.456
Molon herba qualis, & ex ea medicina 2.702
Mollugo herba 2.719
Molluscum, aceris tuber 2.157
Mollusca nuces 2.129
Monaulum mercurius reperit 1.345
Monedula insitionis inuentrix 2.217
Monedularum furacitas 1.484
Monocerotis fera descriptio 1.370
Monochromata qua 3.258.322.326.333.336
Monopodiv ex are 3.275
Monstrosorum hominum multa genera 1.77.291
Montes inter se concurrentes quando visi 1.67
qua arbores ament 2.158
ferrum retinentes reiicientésque 1.73
Montibus nubes imminentes quid prasagiant 2.356
Reliqua quære parte secunda.
Monumenta perennia ex quo lapide fiant 3.418
Morbi noui quibus locis hominibúsque peculiares 2.693
Morbi quidam, dij crediti 1.5
Morborum exempla varia 1.334.336
Morbos etiam arbores sentiunt 2.257
Morbi qualiter vitari possint 2.456
Morbi omnes quomodo pellantur 2.491. *qui asperrimi* 2.655
Morbos omnes tollentia 2.656 657.676
Morbi inflammari creduntur superuentu eorum, qui pedibus iter confecerint 2.653
Morborum totius corporis remedia 3.29. & 3.135.2.682. & 3
Morbis longis locorum mutatio vtilis 3.7
Mores ciuiles prostrauit M. Scauri adilitas 3.375.403
Morum diuersorum exempla per totum caput 1.310
Morum seueritas quo pacto inducatur 3.32
Morion idem cum halicacabo 2.513
Moriō, mandragora species 2.686
Morion gemma 3.471
Mormyra pisces 3.227
Morphnos aquila genus 1.465
Mortariorum lapidum consideratio & inde 3.415
Mors homini optimus portus 2.655

Mortem nunquam contingere, nisi æstu maris recedente 1. 76
Mortem ex minimis causis accidere 1.301
Mors sæpißimè inuocatur 1 335
Mortis signa plurima 1.336
Mortes repentinæ plures 1. 338
Mortem doloris impatientia quis sibi consciuerit 2. 450
Mortem spontè accersentes 1. 164.243
Morte qua plectantur sacrilegi in Elephantina Æthiopia regione 2.642
Morte sua Gracchorum pater Corneliæ vxoris vitam redemit 1.322
Morte repntina nonnulli ob desideria infortuniáve suorum extincti 1 322
Mortem sibi consciscentium corpora crucibus affixa 3. 401
Mors tempestiua optima 3.5
Mortis consciscendæ causa 2. 639.642.655
Mortis signa ex vrina 3.20. & 21
Mortis suæ arbitrio nihil homini melius concessum 3.5
Mortales æternitate Deus donare non potest 1.7
Mortuis cum laruis luctari, prouerbium, Prologo operis.
Mortuos ad vitam herbis reuocari 2.653
Mortui cum coronis efferebantur 2.468
Mortem multis modis prouocant nauigantes 2.359
Morsus bestiarum remedia 2. 432.455.505.& 3.409. venenatorum animalium remedia 2.466
Morticini clauorum genus in pedibus 2.543
Morus arbor quæ loca amet 2. 159
Mororum colores tres 2. 130
Morus quando serenda plantandáue sit 2.236
Mori succus qualis 2.133
Mora carne & succo constant 2.134
Mori arboris fructus, reliquarúmque eius partium in medicinis vsus 2.592
Morus nouißimè germinat 2. 161.165.331
Morus cur arborum sapientissima censeatur 2.165
Morus tardißimè senescit 2. 170.193
Mori succus à medicis expetitur 2.185
Morus talea tantùm seritur 2. 232
Morum ramo inseri religio fulgurum

gurum prohibet ib.
Mori arboris prudentia 2. 593
Mori arboris ricini sanguinem sistunt ibidem
Mori arboris consideratio 2. 130
Mos. Quære mores.
Mosceuton, rosæ genus 2. 471
Moschion Græcus de Raphano librum edidit 2. 579
Moses Magus, secundum Plinium 3. 116
Motherudis regia 3. 196
Mucescere inter liquores vinum proprium 2. 101
Mugilis piscis consideratio 1. 426. 428. 451. & 3. 226
Mugilum piscium in Laterra stagno mira copia 1. 420
Mugil & lupus pisces mutuo odio flagrant 1. 452
Mugilis piscis astus 3. 91
Mula ne calcitret 3. 153
Mulæ vngula sola Stygis aqua continetur ibid.
Mulæ ex volutabro puluis inspersus amoris æstus mitigat ibid.
Mulorum consideratio 1. 396
Muli ex asino & equa gignuntur ibid.
Mulam peperisse prodigio est ibid.
Mulæ vbi vulgò pariant ibi: quare non pariant ibid.
Muli fel non habent 1. 569
Mulæ calcitratus quo inhibeatur 1. 396
Mulorum longa ætas 1. 97
Mulæ eiúsque partium in medicinis vsus 3. 103. 133. 135. 151
Mulcta apud veteres ouib. & bubus 2. 27. & 3. 230
Muliere excepta pauca animalia grauida nouere coitum 1. 302. *interdum superfœtat ib. non ex qualibet cõcipit* 1. 304. *fœcunditas varia ibid. quandiu pariat* 1. 305
Mulier sola menstruale animal 1. 306. *septima die ab enixu concipere facillimè creditur* 1. 51[illegible]
Muliere ex semetipsa concipiente, molæ in vtero nascuntur 1. 511
Muliebris ornatus pretiosissimus 1. 444
Muliebrium affectuum remedia 2. 405. 408. 211. 419. 421. 560
Muliebris corporis, eiúsque partium medicina 3. 21
Mulier menstrua denudata tẽpestates abigit 3. 23
Muliones culicum genus 1. 534. & 3. 152
Muliones quotantùm die viuunt 3. 152

Mulli piscis consideratio 1.429 430
Mulleorum calceorum color mullis piscibus nomen fecit 1.429 (3.209
Mullus in cibo inutilis neruis
Mulli piscis in medicinis vsus 3.199.211.220.223
Mullus octoginta librarum in mari rubro captus 1.430
Mullorum copia vbi 1.429
Mulli expirantes versicolores ibid.
Mullus ter anno parit 1.456
Multipedæ vermis in medicinis vsus 3.122.133
Muluiana cotonea 2.115
Mulus. *Quære Mula.*
Mulsa aqua consideratio, & medicina 2.545
Mulsi consideratio, vsus & medicina 2.546
Mummio L. Censore laquearia in Capitolio inaurata 3.243
Mummius Corinthum diruit 3.274.359
Mummius L. diruta Corintho primus tabulis externis autoritatem fecit 3.325
Mummij victoria ad vasa Corinthia & tabulas pictas Romanorum mores inclinauit 3.430
Mummius signis vrbem Romam repleuit 3.281
Mummius decedens filia dotē non reliquit ibidem
Mundus, numen quoddam æternum 1.1
Mundi extera indagare mens humana non potest ibid.
Mundus certus, incerto tamen similis ibidem
Mundus cuncta complexus in se ibidem
Mundi mensura nosci non potest ab homine 1.1
Mundus vnde dictus 1.3
Murales coronæ ciuicis dignitate inferiores 2.124
Muralis *corona à graminea dignitate superatur.* 2.517
Murænis piscibus ferulæ natura infestissima 2.465
Murænæ *piscis æstus* 3.191. *& inde*
Muranarum patina 3.362
Murænæ molle tegumētū 1.423
Muræna piscis hyeme rarò capitur 1.427
Murænæ exeunt in terram 1.430
Murænæ pisces longi 1.431
Murænæ pinnis & branchijs carent ibidem
Murænarum oua celerrimè crescunt 1.432. 452
Murænæ tantum sexus fœminei 3.191
Murænam cum serpentibus coire 1.432. & 3.191

Muranarum viuarium quis primus excogitarit 1. 459
Murana & conger caudas sibi mutuò corrodunt 1. 462
Muranæ morsus remedia 3. 202. *consideratio* 1.432
Murænæ animam habent in cauda 3.192. *à piscatoribus sibilo euocantur ibid. fuste non interimuntur ibid. cauda icta facillimè perimuntur* ibid.
Muranarum cinis cum melle lichenas & lepras sanat 3. 209
Murana L. ludi 3.242
Muricis piscis consideratio 1. 433.439.446
Murinum genera 3.209
Muricum pariendi tempus 1. 457
Muricum generatio 1.457
Muricum cineris medicina 3. 209.220.221
Murgentina vua 2. 77
Muria quid 3.177.219
Murinum hordeum, & ex eo medicina 2.551
Muros Thrason primus reperit 1. 343
Murus lateritius Aretij & meuania 3. 365
Murrhina vasa à quo primũ Romam aduecta 3 431. *ingentis pretij ac capacitatis ib. quibus in locis reperiantur* 3.432
Murrhinorum pretium à fictilibus victum 3. 362
Murtia Veneris ara Romæ 2. 136
Muris vnius numerosus fœtus 1.512
Mures lambendo concipiunt 1. 512
Mures prægnantes in vtero parentis repertæ ibid. gustatu salis cõcipiunt ibi. agrestiũ copia messes aliquando populatur ib. quib. ex locis incolas fugarint ib. quibus necentur 2. 507. 527. *quibus pellantur* 2.308.535. & 3.153
Mures *cucumeris erratici decocto respersa non attingunt* 2.405
Murium *natura non spernenda* 3. 91
Muribus cor maximum 1.565
Murium *aliqui fel non habent* 1.567
Murium fibræ crescunt & decrescunt cum Luna 1. 568
Mures quo pacto vnum in locum contrahantur 2.527. *à serpentibus læsi chondrylle herba sibi medentur* 2. 539 *omnino indociles* 1.497. *vbi albi* 1. 410
Mus marinus vbi oua pariat 1.457
Muribus quæ glans gratissi-

ma 2.145
Mures *uinis imminentibus præmigrant* 1.377
Mures vrbium incolas interdum pepulerunt 1.78.409.512
Murium consideratio, natura, generatio, ostenta 2.409
Mus ingenti emptus pretio ibid.
Mures Pontici 1.385
Mures marini 1.430
Muris marini partus 1.457
Mures Nili quales 1.460.512
Mures aranei vbi venenati 1.411
Muris aranei morsus remedia 2.415.424.431.455.551.573 589.747.& 3.44.98.119
Mures Africani pulmonum vitijs medentur 3.125
Mures necantia 2.507.630.665.738
Muris eiúsque partium in medicinis vsus 3.91.105.110.123.125.135.150
Murinus fimus in medicina 3.103.105.131.132.133
Musa nomen à Fuluio Nobiliore ex Ambracia Romam translata 3.336
Musarum nouem simulacrum 3.382
Mysa Antonius Augusti medicus 2.389.668
Musæus polyon herbam summopere admiratus 2.652
Musæi imago 3.430
Muscarum in medicinis vsus 3.103.138.142
Musca omnino indocilis 3.103
Muscarum Deus Myiodes ibidem
Musca quomodo fugentur ib.
Muscarum Deus Myiagrus 1.483
Muscæ quas ædes non intrent 1.484
Muscæ mortuæ quo pacto reuiuiscant 1.550
Musca aliis vehiculum & cu[illegible]*rum totum contegens* 1.312.& 3.293.384
Musca vbi non reperiantur 2.487. *quod mellis genus non attingant* ib. *quæ maximè appetant* 2.608
Musca in linteolo religata lippitudini medetur 3.110
Muscæ quæ necentur 2.616.665
Muscerda, id est fimus murinus 3.103
Musculus piscis balanæ iter dirigit 1.462
Musculi pisces marini 3.225
Musæa in ædificijs quæ dicantur 3.414
Musicæ repertor Amphion 1.345
Musici gemmas gestare soliti 1.428

3.428
Musica delphini delectantur 1.418.419
Musmonis animalis considera- tio 1.403
Musta vt feruere desinant 3. 414
Mustacea laurus 2.137
Mustea pyra 2.120
Mustellarum duo genera 3.91 & *inde*
Mustela domestica catulos suos quotidie aliò transfert ibidem serpentes persequi- tur ibid.
Mustela quomodo in vnū con gregari possint 3.34.94
Mustela veneficijs quo reme- dio occurratur 3.102
Mustela ne gallinis aut co- lumbis noceant 3.192
Mustela basiliscum perimit 1. 371
Mustela vbi non sint 1. 410
Mustela piscis laudatissimus 1.429
Mustela cui inimica 1.517.& 3.195
Mustelarum cor maximum 1. 565
Mustelarum morsus remedia 3.195
Mustelarum cinere mures pel- luntur 3.308
Mustela dimicatura cum ser- pentibus rutam pregustat 1.376.& 2.474
Mustela à serpentibus quo pa- cto fugentur 3.34
Mustelarum genera, & earum in medicinis vsus 3.91.104. 106.109.123
Mustelarum fel venenum esse 3.91
Mustelarum syluestrium fel aspidibus aduersatur 3.91
Mustum quomodo condiatur 2.98.100
Musti medicamina 2.98
Mustum circa Alpes ligneis vasis conditur 2.101
Musta in Liguria quo pacto condiantur 2.99
Musti vitium denuo sua spon- te feruere ibid.
Musti differentia plures 2.566
Mustum stomacho inutile, ve- nis iucundum 2.566
Musta pumice addito feruere desinunt 3.414
Musta pice condiuntur 3.417
Muiiani de musca superstitio 3.10
Mutianus coronam Marsya ca piti suo imposuit 2.468
Mutianus ter Consul 3.10
Mutinna peculiaris vua prusi nia 2.78
Mutinensi bello bolides visa 1.29
Mutinensi obsidione columba epistolas in castra consulum

attulerunt 1.492
Mutorum hominum remedia 2.439.766
Mutius augur 1.468
Mutius Qu. Consul 1.31

NAbis fera qualis 1.368
Nauij Pollionis magnitudo 2.308
Naphtha quid 1.81. & 2.641
Napij Athenienses appellauerunt sinapi Ægyptium 2.398
Napi aduersus vermes quomodo medicandi 2.405
Napis vinum conficitur 2.95
Napi vbi optimi 2.377
Naporum satio 2.345
Naporum genera quinque 2.376. *à locis denominatio ibidem. differentia, & ex eis medicina* 2.408
Narbonensis prouincia thymo abundat 2.481
Narbonica vitis vno die deflorescit 2.80
Narbonensis prouinciæ peculiare malum carbunculus 2.695
Narbonensia vina qualia 2.85
Narbonensis prouincia fons mirus 2.315
Narbonensi in agro vua pubescentes pulucrantur 2.214
Reliqua quære parte secunda.

Narcissi floris consideratio 2.483. *genera & medicina ex eo* 2.500
Narcissus lilij genus 2.473
Narcissinum oleum 2.113.582
Narcissinum vnguentum 2.39
Narcissini olei medicina 2.500
Narcissus libertus ditissimus 3.263
Narcissites gemma 3.475
Nardi herbæ consideratio 2.14 41.174
Nardi Gallici oleum 2.113. *medicina* 2.502
Nardum rusticum à quibusdam appellatur baccharis radix 2.474
Nardo tam Gallico quam syluestri vinum conficitur 2.95
Nardinæ coronæ laus 2.469
Nardina pyra 2.119
Nardinum vnguentum ex quibus constet 2.41
Narium animalium consideratio differentiæque 1.558
Narium loco foramina tantũ habentes ibidem
Nariũ flexilis mollitia 1.573
Naribus profluens sanguis quo pacto sistatur 2.414. 427. 440. 441. 445. 524. 525 647. 727. 762. & 3.19. 83. 143. 184. 219. 220. 304.

Narium vitiorum remedia 2. 425. 438. 447. 460. 586. 621. 627. 638. 690
Narthecia, & narthex. ferula genera 2. 65
Narycia pix præstantissima 2. 100
Nasamonites gemma 3. 472
Nascentium in hortis alia semine, alia auulsione proueniunt 2. 387
Nasci vbique omnia non possunt 2. 174
Nasica Scipio vir optimus à Senatu iudicatus 1. 321. *eius repulsa exiliumque ibidem*
Nasica Scipionis Consulatus, & eius inuentum 1. 348
Nasperceniteo vini genus 2. 87
Nasturtij herba consideratio 2. 395
Nasturtium Venerem inhibet 2. 432
Nasturtij genera ibidem
Nasturtium Babylonium optimum 2. 433
Nasturtium vnde dictum 2. 395. *animum exacuit* 2. 432
Nasturtium herba in prouerbijs locum habet, cùm torporem excitandum volumus denotare 2. 395
Nasturtij medicinæ plures 2. 432
Nasturtium syluestre, ac medicina eius 2. 433
Nasus soli animalium homini eminens 1. 559
Nasorum à varijs figuris multa tracta cognomina ibid.
Naso carentes homines 1. 277
Natalitia sacra apud Romanos pulte fit: illa fiebant 2. 291
Natandi periti homines 1. 274
Natrix herba qualis 2. 761
Naturas rerũ infinitas credere, insanorum est 1. 1
Natura, parens homini melior an tristior nouerca sit, ambigitur 1. 289
Natura vis fide caret 1. 291
Naturæ opera non sunt composita medicamenta 2. 97. *beneficia diu occulta* 2. 3 *prouidentiæ exempla* 1. 568. & 3. 107. 114. 520
Naturam in ijsdem locis mutari 2. 174
Natura tantùm similia cohærent 2. 195
Naturam omnẽ experimẽto assequi non possumus 2. 232
Naturæ erga homines beneficia 1. 409. & 2. 601
Natura cur alia diutius viuere, alia celeriùs voluerit interire 2. 467
Natura multorum procax in alienis miserijs 2. 694
Natura & Deus idem 1. 8
Natura plurane absumat an pariat 3. 426

Naturam aliquando fieri ex consuetudine 1.310
Naturæ mira potentia 1.352
Naturæ mala vel bona plura sunt, ambigitur 1.373
Naturam nihil frustra facere 2.515.& 3.147
Naturæ etiam feræ norunt, quæ sibi sint timenda 1.352
Naturæ subtilitas in minimis 1.520
Natura in contemplatione nihil superuacuum ibidem. nihil ferè impossibile 1.521
Naualium inuentores Phœnices 1.196
Nauarchus thoracatus, Parasii tabula 3.337
Nauceri statuarij opera 3.292
Naucydes statuarius quando floruerit 3.285
Naucydæ statuarij opera 3.292
Naues tardiùs ire putantur testudinis pedẽ vehentia 3.199
Nauibus inhærentes ignes nocturni 1.32
Nauium rostra vbi Romæ affixa 2.142
Nauibus apta materia 2.151
Nauium pix, zopissa 2.154
Nauium multarũ subita præparatio 2.187
Nauiũ antẽnæ ex abiete 2.188
Nauis maxima Caij principis 2.189. & 3.292
Naues ex qua materia diutissimè durent 2.194
Nauium velorum consideratio 2.359.363
Nauis Cleopatræ velum purpureum 2.363
Naues ex corio vbi 1.168.346
Naues ex papyro 1.248.346. vbi ex scirpo & arundine ib.
Nauium funes ex sparto olim fiebant 2.618
Nauis rostrum prima æris nota 3.240
Naues quo colore pingantur 3.329 3 32.345
Nauium mira magnitudo 2.189.& 3.392
Naues marmoris aduehendi causa factæ 2.189. & 3.374.392
Nauem echeneis pisciculus remoratur 1.433.189
Nauem quis primus reperit 2.346
Naues vbi inuenta ibid.
Nauium differentia ibidem
Nauis ex eboro apiculæ pinnis absconsa 1.312
Nauem onerariã quis primus repererit 1.345
Nauis gubernaculum Tiphys primus reperit 3.347
Nauigia Germanicorum prædonum ex singulis arboribus 2.190
Nauigia ex singulis testudinibus 1.439

Nauiga-

Nauigatio maris, fluminúmque 1.55.56
Naues eodem vento contrarias feruntur in partes 1.41
Nauigantium præcipua pestes quæ 1.42
Nauigantium audacia 2.359
Nauigantibus vtilia 3.23
Nauigatio vtilis corporibus 3.169
Nauigantes qua ratione aquã marinam dulcem efficere possint 3.171
Nauigantium imaginem pisces quidam imitantur 435.437.440
Nautæ sidera vbi non obseruẽt sed auium volatus 1.248
Nauij Actij statua 3.277
Naumachiarium pontem Tiberius imperator refecit 2.187.189
Nauplius piscis miráque eius nauigatio 1.473
Nausea maris quo arceatur 2.7.48
Nauseam facientia 2.499.507.*tollentia* 2.439.441.456.561.573.399.712.748. & 3.204
Nausicratis tabula Delphis dicata 1.347
Nauticus panis aluum sistit 2.552
Nautili piscis mira nauigatio 356.357
Nealce pictoris opera 3.346
Neapolis vrbs vnguentis nobilitata 2.38
Neapolitana cotonea qualia 2.115
Neapolitana castanea 2.150

Reliqua quære parte secunda.

Nebrites gemma vnde dicta 3.472
Nebularum consideratio 1.50
Nebula ne satis vitibúsve noceant 2.340
Nebula vrinantibus supra caput apparens, quid sit 1.453
Necessitate coactæ feræ ad hominis opem confugiunt 1.365.366
Necydalus vermis qualis 1.538
Nectabis rex Ægypti 3.391
Nectarites vini factitij genus 2.95
Negligentiam quibusdã prodesse aliquando 2.304
Nemea leoni insidens, Niciæ fabula 3.326.353
Nemæi certamini victores apio coronabantur 2.396
Nemesis Dea quam ob rem soleat inuocari 3.8
Nemesis simulacrum Romanis Capitolio ibid.
Nemesis dea imago picta 3.56.*simulacrum ex marmo-*

re Agoracriti opus 3.378
Nemesi dextra auris sacra 1.582
Nemesis Latinum nomen non reperit ibid.3 8.
Nemora incolentes homines 1.164
Neocles pictor 3.357
Neoptolemi aduersus Persas pugnantis imago. 3.344
Nepenthes herba ab Helena ex Ægypto allata 2.652. *Homeri encomio celebrata* 2.607
Nepetæ herbæ considrratio, & medicina ex ea 2.440
Nepeta herba vinum conficitur 2.95
Neptuni & Mineruæ certamẽ & eiusdem Mineruæ prima olea 2.198. *festum* 2. 302. *in Caria templum* 3.167. *simulacrum* 3.379.380
Neptuno fel dicatum 1.568
Nereidum nympharum simulacrum 3.380
Nereides belluæ marinæ 3.225
Nereides multæ in Santonum litus eiectæ 1.414
Nereidum forma qualis ibidem
Nere linum & viris decorum 2.362
Nerion frutex idem cum rhododendro 2.160.624
Nerone principatum ineunte cometes visus 1.28
Nero hostis humani generis in pedes natus 1.302
Nerinis principatu prata & oleæ in contrarias sedes trãsgressæ 1.68. *flumina retrorsum fluxerunt* 1.180
Nero Armeniaci belli dispensatorem quanti manumiserit 1.314. *plumbi laminis ad vocem alendam vsus* 3.314 *marmor tingere inuentum* 3.319. *vxoris Poppææ luxus* 3.264.439
Nero imperator colossẽum sese pingendum curauit 3.332 *luxus circa vniones* 3.431 *T. Petronium ad mortem adegit* 3.432. *amissi imperij nuntio accepto duos calices crystallinos confregit* 3.434 *gladiatorum pugnas spectabat smaragdo ib. effigies thoracata ex iaspide* 3.458 *qua potione recreari solitus* 3.66.163. *vituperatio* 3.317. *Magicæ arti deditus ibid.*
Neronis inuentũ, aquã decoctã in niue refrigerare 3.163. *triclinaria Babylonica ingẽtis pretij* 1.403. *Tiberij pater* 1.504. *oculi quales* 1.555. *principatu quæ portenta visa* 1.584

Nero

Nero Pompeij theatrum auro operuit 3.242
Neronis spectaculis arena chrysocolla strata 3.251
Neronis domus aurea vrbem ambiens 3.242. *luxus in vnguentis* 2.42. *in ædificiis* 3.402
Neronis serui in vnguentis luxus 2.43. *vxoris pompa funebris* 2.25. *conuerberatam nocturnis grassationibus faciem quo medicamento illinebat* 2.66. *thapsiæ dedit primus claritatem ibid. sub eo luxus causa quæ inuenta* 2.197
Neronis supremis temporibus cupressus vetustißima Romæ prolapsa 2.272
Neronis fossa nauigabilis à Baiano lacu Ostiam perduci cœpta 2.84
Nero Paßieni priuignus 2.99 *amphitheatrum cuiusmodi velis obtentum* 2.364. *sectiuo porro autoritatem dedit* 2.384. *Peloponnesum insulã tentauit efficere* 1.138. *in Æthiopiam mißi exploratores & quare* 1.276
Nero imperator terrarum venenum 2.540
Neronis comminatio ad portas Caspias 1.235
Neruorum consideratio 1.573
Neruis vulneratis summus dolor. præsectis nullus 1.573
Neruorum mira connexio in Tritani filio, Pompeij milite 1.310
Neruis vtilißimum oleum Selgiticum 2.113
Neruorum cruciatus etiam in arboribus 2.258
Neruorum contractorum remedia 2.427.429.535.548. 561
Neruorum læsorum remedia 2.417.422.423. 427. 448. 453.457. 459. 462. 503. 508.533.542.544.546. 548. 549.550.553.561.568. 575. 581.598.605.608.612. 617. 618.630. 621. 654. 674. 691.720.728.754. 765. & 3.28.29.66.83. 242. 147. 279.184.464
Neruos præcisos conglutinantia 2. 500. 660. 726. 751.765. & 3. 144. 218. 367
Nerui boum vomere præcisi qua herba solidentur 2. 639
Neruis contraria 2.500.546. 554.568.574.683.584. 621
Neseas Thasius pictor 3.335
Nessus pictor 3.357
Nestocles statuarius Phidiæ æmulus 3.284
Nestorianum coloris genus 3.

Neuras herba 2.680.764
Neuris strichni genus 2.513
Neuroides, id est, beta sylvestris 2.420
Neurospastos frutex, & ex eo medicina 2.632
Nicearchus pictor 3.356
Nicanor Mesopotamia præfectus 1.258
Nicanor pictor 3.351
Nicanor Seleucus spatium inter Bosphorum Cimmerium & mare Caspium perfodere tentauit 1.232
Nicerati statuarij opera 3.292 294
Niceres pictor 3.348
Nicæus pictor nobilis 1.303
Nicias Athenensium Imperator opes Athenensium afflixit 1.15
Nicia pictoris præceptor 3.353
Nicias pictor primus cerussa victa vsus 3.329
Nicia pictoris opera 3.353
Nicodorus Athenensium magistratus 1.105
Nicolai palma mira amplitudinis 2.48
Nicomachus pictor 3.329.332 347
Nicomachi Tyndaridæ imperfecti 3.357
Nicomachi discipulus Corybas pictor ibid.
Nicomedes ingenti pretio à Gnidiis Venerem mercari voluit 3.379
Nicomedis regis vxor cur à cane perempta 1.389
Nicomedis regis equus mortuo domino inedia vitam finiuit 1.392
Nicomedis regis interitus ibi.
Nicophanes pictor 3.348
Nicophori, siue smilacis medicina 2.622
Nicosthenes pictor eiusque discipuli 3.357
Nyctalopes qui & eorum remedia 3.48
Nyctalopes quo curentur 3.206
Nictare quibus animalibus conueniat 2.558
Nictegretum herba qualis, & eius in magia vsus 2.483
Nyctilops herba qualis, & vnde dicta ibi.
Nidus Caij principis cœna, & cur ita dicta 2.6
Nigina herba qualis, eiúsque vsus 2.761
Nihil nimis, Chilonis præceptū 1 321
Nili augmentum quo anni tēpore fiat 2.310
Nili minimum maximúmue augmentum ibid.
Nili mures quales 1.460

Nili aqua genitalem vim habet ibid per totum
Reliqua quære parte secunda.
Nilios gemma qualis 3.456
Nimia omnia in omni vita perniciosissima 1.590
Nymphæa herba nomen vnde 2.668
Nympha, apum fœtus 1.531
Nymphaapteris herba 2.754
Nymphæa genus alterum, in Thessalia nascens 2.668
Nymphæa herba medicinæ 2.682. 702. 705. 708. 713. 714 717. 731. 733. 735
Nymphodorus medicus 3.298
Niobes & eius liberorũ simulacrum 3.380
Nyse Bacchi Nutrix vbi sepulta 1.198
Nitri consideratio, natura, vsus, medicinæ 3.423
Nitro semina aspergenda 2.307
Nitri spuma optima, eius pars 3.182
Nitri probatio 3.182
Nitrum quomodo in lapidem vertatur 1.185
Nitrosæ aqua vbi 3.181
Niuis consideratio 1.50. *vbi non cadant* 1.81. *quidnam potent* 2.371. *aqua refrigeratur* 3.163. *satis arboribusq́ vtilissima* 2.205. *aquarum cælestium spuma* 2.205. *vetustate rubescit* 1.549
Nobilitatis vera imagines sunt liberi 3.32
Nodia herba eiusq́ vsus 2.645
Nodorum corporis consideratio 1.573
Nomades lacte & ferina carne viuunt 1.270
Nomades vagi circa Arabiam 1.265
Reliqua quære parte secunda.
Noma quæ dicantur 2.425
Nomarum, id est, hulcerum corpus depascentium remedia 2.579. 582. 583. 594. 627. 639. 645. 707. 711. 726. 729. 730. 763. & 3.20. 144. 198. 220
Nominum imponẽdorum ratio 3.12
Noniani Seruilij superstitio 3.9
Nonius Tiberij Imperatoris libertus & eius mensa 2.59
Nonius Senator cur ab Antonio proscriptus 3.448
Norma fabrilis à quo reperta 1.344
Nosce teipsum Chilonis præceptum 1.321

Notia gemma 3.472
Notus ventus 1.38
Noualia qua 2.211.312
Nonariēsiū agricolarū in inda gandis propagandísque vitibus consuetudo 2.255
Nouellius Proconsul cur Tricongius dictus 2.104
Nouis authoritatem dare, res ardua, Prologo operis
Nouitatis homo natura auidus est 2.6.29
Nox quid 1.12
Nocte quando lux diei visa 31
Noctium inaqualitas vnde 1.60. *vbi aliquandiu nulla* 1.168. *vbi senis mensibus* 1.63
Noctium dierumq; magnitudinem Roma obeliscus indicabat 3.392
Nox totius anni breuissima quando 2.332
Noctium augmenta, decrementáque 2.323
Nocte, vt die, cernentia animalia 1.557
Noctuarum auiū consideratio 1.473
Noctua futura prasagiunt 2.357
Noctua vespis, apibus, & crabronibus, inimica 3.99
Noctuarum cū cateris auibus solers dimicatio 1.473
Noctua & accipitris amicitia ibid.
Noctua & cornicis inimicitia 1.517
Noctua nulla in Creta 1.483
Nocturna agricolarum opera qua 2.326
Nocturna suppreßionis remedium 2.656
Noxiis quo pacto dormientibus admissorum confeßio exprimatur 2.641
Nubentes fusus & colus comitabantur 1.402
Nubium prasagia 2.355
Nubes & nubila quàm procul à terra gignantur 1.24
Nubes quomodo gignantur 1.35
Nubium imagines vnde 1.50
Nudi quibus in locis homines incedant 1.88.278
Nudari membra aduersus Solem Lunámve non oportet 3.21
Numantina pira 2.119
Numa libri quales & vbi reperti 2.57
Numa philosophici ac iuris Pōtificij libri ibid.
Numa lex Posthumia qua 2.91
Numa Fornacalia festa instituit 2.272. *& Rubigalia* 2.338

Numa rex, figulorum collegium Romæ instituit 3.361
Numam sæpe fulmen impetrasse 1.45
Numæ de vsu piscium lex 3.193
Numæ statua 3.224
Numenij præfecti Antiochi regis bina eodem die victoria 1.268
Numeri impares vehementiores 3.8
Numerus par in conuiuiis 3.10
Numeri quaternarij vis 3.20
Numidiana pyra 2.119
Numidici vrsi Romam allati 1.385
Numidicæ aues 1.498
Numidicum marmor & inde 3.319.386
Reliqua quære parte secunda.
Numerum consideratio, notæ, diuersitas, variatio 3.238. *per totum*
Nummus aureus quando primùm Romæ percussus 3.240
Nuncoreus Sesostridis filius 3.393
Nundinarum tempore quæ sint licitæ & quæ non 2.273. & 3.10
Nundinarum tempore vngues non resecabantur 3.10
Nuptiales faces ex qua arbore 2.159
Nuptiis adeps adhibebatur 3.39.3.40
Nuptialibus flammeis luteus color dicatus 2.479
Nuptæ nouæ tunica recta induebantur 1.402
Nuptiis lana adhibebatur 3.83
Nuptiis nuces iuglandes adhibebantur 2.128
Nuptæ nouæ farreum præferebatur 2.273
Nursini napi optimi 2.377
Nursina rapa præstantissima 2.310
Nux bifera vbi 2.129
Nuces Ponticæ, id est, auellanæ 2.128
Nucis iuglandis consideratio 2.128.134
Nucis iuglandis vsus in nuptiis, & quare 2.128
Nuce lana tinguntur 2.128
Nucis auellanæ consideratio 2.128
Nucis succus, Caryopon 2.37
Nucum pinearum consideratio 2.114.594
Nuciprvna quæ 2.116
Nux citò germinat 2.164
Nux quo tempore semen ferat 2.166

Nux quo tempore serenda 2.236
Nuces capiti aduersantur 2.596
Nucis Græcæ natura, & medicinæ ex ea 2.595
Nucibus iuglandibus Græci nomen à capitis grauedine imposuere 2.595
Nucij iuglandis oleũ caryinum dictum, eiúsque in medicinis usus 2.581
Nucum iuglandium noxæ complures 2.595
Nucis pineæ medicinæ 2.594
Nucis auellanæ natura, & ex ea medicinæ 2.596

OBarati unde dicti 3.271
Obelisci, Ægyptiorum regũ opera 3.390
Obelisci Solis numini consecrabantur ibid.
Obelisci radiorum Solis effigiẽ referebant ibidem
Obeliscis Ægyptij sua lingua à radiorum figura nomen imposuerunt ibid.
Obeliscos primus omnium Mitres rex facere instituit ibi.
Obelisco parcit Cambyses, qui urbi non pepercerat 3.291
Obelisci Ægyptij plures 3.390. & inde
Obeliscorum consideratio 3.391 & inde
Obeliscus in campo Martio, mirúque eius usus 3.392
Obeliscus gnomonis usum præbens ibid.
Obeliscus Romæ in Vaticano 3.293
Obeliscus è smaragdis 3.446
Obeliscus Vaticani Circi C. Imperatoris iussu Romam aduectus 2.189
Obliuionem inducentes aquæ 3.157
Obliuiosum quod maximè animal 1.372
Obmutescentium remedia 2.439.766
Oboli pondus 2.514
Obryzum aurum quod 3.243
Obscuris lucem dare, res ardua Prologo operis.
Obsidianum, vitri genus 3.424
Obsidiana gemma 3.472
Obsidianus lapis, ubi & à quo repertus 3.424.425
Obsidius obsidiani lapidis inuentor 3.424
Obsidionalis coronæ dignitas 2.517
Obsoletis nitorem dare, res ardua. Prologo operis.

Obste-

Obstetrices quibus medicamẽtis vtantur 3.20

Obstupefacientia corpus 2.687 & 3.388

Occandi disciplina & ars 1.313

Occasus siderum duplex 2.322

Occhi arbores vbi 2.12

Oceani qui pisces maximi 1.413

Oceani totius nauigatio 1.55

Oceani magnitudo 1.57

Oceani fluxus refluxúsque cur maiores quã in reliquo mari 1.75

Oceani mirus æstus in Cauchorum regione 2.141

Ochra color 3.327.3.328.329

Ocimũ quando præcidatur 2.387. *difficillimè inarescit ib. diutissimè floret* 2.382. *nihil fœcundius* 2.387. *cum maledictis serendum* ibid.

Ocymum pabuli genus vnde dictum 2.252.304. *in serpillũ degenerat* 2.399. *quãdo pallescat* 2.400. *quando, & quomodo serendum* 2.395. *ferro tangi non vult* 2.400. *semen infirmum* 2.401. *quomodo rigandum* 2.401

Ocimi noxa & medicinæ 2.431

Ocimi syluestris medicina 2.432

Ocÿ fugiendi in brutis exemplum 1.523.525.527.536. & 3.393

Ocnos spartum torquens, Socratis tabula 1.355

Ocreas quis primus repererit 1.344

Ocrisia ancilla miro modo grauida facta 3.426

Octauo mense nasci in Ægypto nouum non est 1.299

Octauia porticus 3.355.379.382

Octauia in scholis statua complures 3.377.379.380.382.385

Octauia' porticus templa à quibus extructa 3.384

Octauia Marcelli mater 2.364

Octauius. aut (vt alÿ legunt) Papilius, Antiochum responsum differentem virgula circunscripsit 3.278

Octauius Romanus eques, eiúsque crater è gypso 3.360

Octauius Augusti pater 3.383

Oculata piscis 3.226

Oculorum consideratio 1.554

Oculi gladiatorũ duorum ad comminationem non conniuentes 1.555

Oculi perpetuò nictantes, pauoris indicium 1.555

Oculi vnicolores nulli ibidem

Oculorum pupillæ quibusdam gemina 1.293
Oculorum visus exempla 1.312
Oculi tantùm homini deprauãtur 1.557
Oculi familiis cognomen dedere ibi.
Oculi nocturno tẽpore cernentes 1.555.556
Oculi nouissimi formantur in corpore 1.564
Oculi primi moriuntur ibidem
Oculorum indicia 1.588
Oculi aperiuntur morientibus patefiunt in rogo 1.557
Oculorum mira compositio 1.556
Oculorum pupillæ consideratio 1.556
Oculis absoluta vis speculi inest ibid.
Oculos aues è manibus cur appetant 1.556
Oculos ternos quaternosq; habere quidam cur crediti 1.279
Oculos in humeris habentes 1.295
Oculum vnicum habentes 1.279
Oculorum dolores ne sentiãtur 2.586
Oculis salubres aquæ 3.156. & inde
Oculis leonum vim omnem inesse 1.364
Oculi pretiosissima corporis pars 1.554
Oculi non omnibus sunt animalibus 1.554
Oculi diuersorum colorum non nisi homini & equo 1.555
Oculi animi indices 1.555
Oculi animi sedes 1.556
Oculi lacrymis sese purificant Ibidem
Oculi in arboribus qui propriè dicantur 2.241
Oculorum acies quo excitetur 2.410
Oculos excæcans liquor 2.11
Oculus Domini fertilissimus in agro 2.231
Oculorum pili inconditi quo pacto corrigantur 3.167
Oculorum albugo quo tollatur 2.511
Oculus ferus, herba qualis 2.665. & 3.2.6.367
Oculis nigris infantes vt nascantur quid matri faciendum 3.149
Oculis inimica 2.419.431.450.540.545.568.614. & 3.206
Oculorum aciem hebetantia 2.414.417.428.449.454.552.553

Oculis

Oculis vtilia 2. 432.443.573. & 3.20.84.208. 109. 443. 463

Oculorum claritati conferentia 1. & 2.404. 419. 423. 426.428. 432. 433. 460. 465.506.561.580.582.6 8 612.626. 669.671. 684. 688. 727. & 3.27.28.32. 106.107.108.109.183. 196. 198.205.206.207

Oculorum aciem excitantia 2. 410. 463. 574.582.626 6 4

Oculorum caligines discutientia 2.413.418.422.463.505. 582.586.606.624.634.635. 638. 663. 672. 684. 686 688.745.& 3.20.28.31.47 48.106.107.108. 213. 301. 303.440

Oculorum scintillationibus brassica medetur 2.422

Oculorum adustorum remediũ 2.418

Oculorũ inflãmationes sedantia 2.501.502.508.522.578 587.597.613.& 3.84

Oculorum plumbum quo pacto tollatur 2.688

Oculorum nubeculas discutientia 2 418.530.761

Oculorũ cicatrices emẽdantia 2.20.418.530.761.& 3 20. 28.32.47.48.107.205.206. 210.252.414

Oculorum ep phoras inhibẽtia 2.406.429.441. 442. 447 453. 458. 492. 507. 552. 553. 580. 582. 584. 587. 689.747. & 3. 47. 106. 109

Oculorum lacrymationes emendantia 2.561. & 3.106.109. 412.413

Oculis lacrymantibus frons fricanda 3.20

Oculorum lipitudines curãtia 2.672. & 3.22.28.48.107. 108.207.298

Oculis lippientibus aures fricãda 3.20

Oculos lusciosos siue nyctalopas emendantia 1.404. & 2. 590. & 3.206

Oculorum ægilopas curantia 3. 107

Vide Ægilopis morbi remedia.

Oculorum pterygia tollentia 2. 561. & 3.206. 292

Oculorum epinyctidas sanantia 2.406.414. 579. & 3.47. 206

Oculorum hu'cera purgantia 2.499.545. 555. 561.577. 590.689. & 3.84.108.298. 414

Oculorum glaucomata curantia 3.27.105.108.109

Oculorum suffusiones discutientia 2. 503. 504. 638. & 3. 428. 31.

105.106.107.207.367.
Oculorum argema siue albuginem tollentia. 2.413.521. 530. 558. 606. 608. 624. 635. 684. & 3.20.28.33.47. 48.105.109.209.207.213
Oculorum scabritiei medentia 3.303.304 369
Oculorum ruptas tunicas sanātia 3.107
Oculorum ictu cruentatorum remedia 2.523. & 3.108
Oculorum tumorem ruborémque sedantia 2.553.688. & 3.206
Oculis cruore suffusis conuenientia 3.411
Oculorum nimium vigiliis fatigatorum remedia 3.305
Oculis siquid inciderit quomodo extrahendum 2.447. & 3.19
Oculorum sordes purgantia 2.446.617. & 298
Oculorum affectorum remedia 2.404.406. 407. 413.418. 419. 429. 453. 505. 522. 549. 551. 561. 575. 577. 579. 580. 604. 606. 614. 624. 627. 628. 629. 631. 633. 684. 685. 687. 738. 740. 760. 761. 762. & 3. 22.28.31.32. 41.47. 48.84. 86.105.106. 108. 109. 157. 94. 198. 205. 206. 297. 298. 302. 305. 317. 369. 370. 407. 411. 412. 413. 415
Oculos iumentorum pecorúmque illustrantia 2.635. & 1. 685. & 3.106
Oculorum iumentorum albugines quo pacto emendentur 3.206
Oculorum superstitiosa medicamenta 2.586. 635. & 3. 15. 22. 105. 108. 196. 206. 207
Odinolyon piscis, idem cum echeneide, & cur ita dictus 3.190
Odium ex æmulatione auidissimum 2.202
Odium omnium hominum quo pacto cuipiam concitari possit 3.31
Odyssea Homeri tota propemodum ex magicis conflata 3.115
Odontites herba qualis, eiúsq; in medicinis vsus 2.761
Odoramentorum differentiæ tribus in rebus consistunt 2. 476
Odoratorum sapor amarus 2. 476
Odoratissima, quæ siccissima 2. 476
Odoratorum lignorum mira ineptia apud Sabæos 2.24
Odoratum reducentia 2.431

Odor quid sit 1.417
Odorum consideratio 2.133
Odorũ adulteratio quibus fiat modis 2.12
Odor halitus, & vestium malabathro commendatur 2.582
Odores plantarúmque odoratarum genera, passim tractatur toto libro duodecimo
Odorem celerrimè euanescere 2.39
Odores optimè seruantur in oleo 2.402
Odorem non sentit qui gerit 2.42
Odorum fructuum diuersitas 2.133
Odor & sapor simul in eodem 2.133
Odores Natura in diem gignit 2.467
Odorum vis paulatim obtundit solertia 2.469
Odor grauis corporis oleo myrteo colligitur 2.581
Oecos asaretos Pergami quid, & cuius opus 3.421
Oenanthe auis statas quotanis habet latebras 1.486
Oenanthe herba, & ex ea medicina 2.509
Oenanthe, id est, flos labrusca 2.36.561
Oenãthe quando floreat 2.483
Oenanthes flos maximè durat 2.483
Oenanthe vbi optima 2.562
Oenanthium vnguentum 2.38
Oenanthinum oleum 2.113
Oenanthini olei natura & medicinæ ex eo 2.579
Oenanthinum vinum quod, & quomodo fiat 2.93
Oeneates vini genus 2.87
Oenias pictor 3.356
Oenothera herba qualis, eiúsque vsus 2.721.730
Oenotheris herba magica 2.643
Oesypi in medicinis vsus 3.105.121.150
Oesypum quid 3.84
Oestrus genus apis grandioris 1.531
Oethum herba Ægyptia 2.4[illegible]0
Ofilij vxor Clodia, eiúsque senectus 1.332
Ofilij histrionis interitus 1.340
Oleagina vua à similitudine oliua dicta 2.78
Oleagini coloris gemma 3.447
Olea Mineruæ sacra 2.40
Olea non decidunt folia 2.160
Olea non accendebatur in sacris 2.138

Olea consideratio 2.107
Olea Athenienses victores coronabant 2.110
Oleam ne stringito, neue verberato, vetus lex 2.103. *morsu capra sterilescere* 2.114. 262. *frondes quales* 2.162. *quando germinet* 2.166. *non sentit cariem neque vetustatem* 2.192. *apta valuarum cardinibus* 2.196. *prima in certamine Mineruæ & Neptuni edita* 2.198. *ducentis annis viuere* 2.199
Oleæ quando maximè noceat pluuia 2.204.260
Olea quibus gaudeat 2.215
Oleæ plantæ quantum inter se distare debeant 2.225
Olea in Bætica maxima arborum ibid.
Oleæ miliariæ, & cur ita dictæ ibid.
Olea Tarquinio Prisco regnante non fuit in Italia 2.106
Oleæ cõsideratio, cap. primo, & septem sequentibus libri decimiquinti
Oleæ partiúmque eius medicina 2.576
Olearum insitio 2.230
Oleæ serendæ præcepta ex Catone 2.234
Olea in quercus scrobe non ponenda 2.235
Olearum morbi 2.258.260
Oleam lambens capra sterilẽ facit 262
Oleæ nudatis radicibus fertiles fiunt 2.268
Olea vbi non nascatur 2.481
Oleæ florum medicina 2.577
Oleis solum quod optimum 2.110
Oleæ & quercus inter se inimicæ 2.610
Oleæ radicis cortex, quem vsum habeat in medicinis 2.577
Oleum peculiaris oliuæ succus 2.107
Olei liquor membra recreat 2.24
Oleum ex oryza Indi conficiũt 2.212
Oleum aptissimum ad odores conseruandos 2.42
Olei consideratio 2.106
Oleum ex sesama Indi conficiunt 1.112
Oleo vetustas tædium affert 2.107
Oleum omne stomacho contrarium 2.579
Oleum in Italia optimũ 2.107
Oleum balsaminum omnium pretiosissimum 2.582
Oleum ex Licinia oliua & palato gratissimum, & vnguẽtis accommodatissimum 2.107

Oleum in oliuis quandiu augeatur 2.107
Oleum quando, & quibus vitietur 2.108
Olei causa calor est 2.108
Olei pauca differentia 2.110
Oleo balsamino modicè vtendum 2.582
Oleo, vt vino, palati gratia nulla 2.109
Olei natura & vsus 2.110
Olei in gymnasiis vsus 2.110
Oleum quomodo faciendum 2.111.579
Olei veteris vsus 2.113
Oleum balsaminum contra omnes serpentes efficax 2.582
Oleum Ichthyophagi è piscibus faciunt 2.115
Oleo Saturni simulachrum repletum Romæ 2.113
Oleum vuas à vespis tuetur 2.123
Olei liquor foris hominibus gratissimus & necessarius 2.105
Olei futuram caritatem Democritus ex Vergiliarum exortu præuidit 2.335
Oleum oderunt cucumeres 2.374
Oleum ex castaneis Indi conficiunt 2.112
Oleum ex Rhaphani semine 2.377
Oleum sesama Arabes exprimunt 2.270
Olei balsamini natura, & medicina ex ea 2.582
Oleum herbaceum quod, & ad quid vtile 2.583
Oleum balsaminum oculorum claritati plurimum confert 2.582
Oleum balsaminum aconito aduersatur 2.582
Oleum laurinum, & ex eo medicina 2.581
Olei medicina 2.579
Oleum quod optimum 2.579
Olei omphacij & œnanthini naturæ, & medicinæ ex eo 2.579
Olei cicini natura & ex eo medicina 2.580
Oleorum factitiorum varij vsus & medicinæ 2.759
Oleum picem è pannis extrahit 2.602
Oleum calci solum miscetur 2.602
Oleo extinguuntur quædam, quæ aqua accenduntur 3.233 411
Olei vsum fontes quidam supplent 3.158
Oleo apes & reliqua insecta exanimantur 1.535
Oleum à quo repertum 1.344
Oleastrense, plumbi nigri genus 3.314
Oleaster arbor quæ loca amat 2.159.235

Oleaster non sentit cariem neque vetustatem 2.192
Oleaster quo Hercules coronatus est ad Plinij vsque ætatem durauit 2.198
Oleastri corona olympiorum victores coronabantur 2.110
Oleastrum buxi genus 2.159
Oleastri natura, & medicina ex eo 2.578
Oleastro elephantes deuorato chamæleonte sibi medentur 1.377
Olenus Calenus aruspex 3.7
Olympias, pictrix 3.358
Olympiæ perpetuus victor Euthymus 1.330
Olympias Thebana, medicina perita 2.456
Olympiæ victoribus statuæ dicabantur 3.275
Olympiorum victrix equa prægnans 1.510
Olympiæ athleticam Hercules instituit 1.346
Olympias ventus 1.39
Olympias ventus Eubœæ peculiaris 2.260
Olympiorũ corona ex oleastro 2.110
Olympus Macedoniæ mons qualem habeat buxum 2.158
Olympus mons lauro abundat 2.174
Reliqua quære parte secunda.
Olympij Iouis simulacrum ex ebore Phidiæ opus 1.324. & 3.284.285.294.333.378.381.382
Olyra frumenti genus 2.285.289.290.292.548
Olyra medicina 2.548
Olyua sterilis in India 2.9
Oliuæ genera tria 2.106
Oliuæ liquores varij, & eorum bonitas ibid. quando colligi debeat 2.107
Oliuam Licinian aues non appetunt 2.107
Oliuæ natura qualis 2.107
Oliuæ amurca quid eiúsque vsus 2.107.114
Oliuæ colligendæ lex qua 2.108
Oliuarum quæ in tabulatis asseruantur, oleum quotidie decrescit 2.109
Oliuæ quomodo condiantur ibid. cultura 2.110
Oliuæ musco rubro infestatur 2.110
Oliuarum seruandarum ratio 2.111
Oliuarum baccæ 2.138
Oliuas in Mileto erucæ depascunt 2.260
Oliuæ quãdo colligenda 2.347
Oliuæ flores apes non attingũt 2.485

Oliuæ

Oliuæ vsus & medicina 2.577
Oliua, si à capra lambatur, ste rilescit 1.405
Oliuetum viam publicã trans-gressum 2.264
Oliueti dispositio 2.234
Olueti prodigium 2.264
Ololygon, ranarum marium vox 2.562
Olorum alitum consideratio 1. 480
Olorum in morte flebilis cãtus fabulosus 1.480
Oloris cum aquila inimicitia 1.517
Olorum similitudinem onocrotali habent 1.497
Olus pingui in terra serendum 2.309
Olera ne vermes rodant 2. 400
Oleris marini medicina 3.212
Olusatrum herba, & eius natura 2.396
Olusatrum quid, & ex eo medicina 2.430
Ombria gemma 3.472
Oma, ficus qua, & vbi nascantur 2.124
Omphacij olei consideratio 2. 36
Omphacij olei natura & medicina ex eo 2.579
Omphacium vinum quomodo fiat 2.93
Omphacij vini medicina 2.561
Omphacocarpos, herba qualis 2.743
Onagri, id est, syluestris asini consideratio 1.397
Onagri vbi præcipui ibi.
Onagri partium in medicinis vsus 3.45.60
Onagri non transeunt montem Cappadociam à Lycia diui dentem 1.410
Onesicritus scriptor 1.248.252 296
Onychis gemmæ consideratio 3.450
Onyches pisces qui, eorúmque in medicinis vsus 3.222
Onychina pyra 2.119
Onychitis, cadmiæ genus 3. 298
Onychipuncta gemma 3.458
Oniscos vermis & ex eo medicina 3.110.128.131
Onitis origani genus 2.444
Onitis herba eadem cum origano Heracleotico 2.445
Onyx piscis 3.226
Onyx marmoris genus 3.389
Onochiles herba & ex ea medicina 2.529
Onocrotali aues 1.497
Ononis herba spinosa 2.491. 493.742
Onopyxos herba spinosa 2. 492
Onopordon herba, eiúsque effectus, & medicina 2.761

Onosma herba qualis, eiúsque effectus 2.761
Opali gemmæ consideratio & inde 3.447
Opali gemmæ vitia 3.448
Opheostaphyle frutex 2.66
Ophicardelos gemma 3.472
Ophidion piscis 3.226
Ophion animal Sardiniæ peculiare 3.43.152
Ophiostaphylos herba eadem cum vite alba 2.565
Ophites marmor quales & unde dictum 3.388.415
Ophiusa herba magicæ genus 2.642
Ophrys, herba qualis, eiúsque usus 2.735
Opimiana vina generosissima, & cur dicta 2.92
Opimius L. Consul C. Gracchũ armis oppressit 2.82
Opimius C. Gracchi *caput auro rependit* 3.241
Opij veneni remedia 2.445.682
Opion quid, & qualiter fiat 2.450
Opion somno mortem affert ibid.
Opij experimentum 2.451
Opion quomodo optimè seruetur 2.451
Opion medicus 2.412.537
Opisthotonos quid 3.53
Opisthotonicorum remedia 2.411. 412. 424. 439. 449. 457. 459. 498. 521. 535. 543. 612. 628. 721. 726. 756. & 3.53. 85. 211
Opobalsamum quid 2.33
Opocarpathum venenum 3.44
Opocarpathi remedium 3.213
Opopanacis usus in theriaca 2.446
Oporice medicamentum 2.633
Oppidorum Dij tutolares carmine euocabantur 3.7
Oppidum Cecrops primus instituit 1.343
Oppio Capitoni scirrhus in vẽtre natus 1.306
Opuntia herba qualis, miráq; eius natura 2.494
Opera rustica quæ quibus apta temporibus 2.327
Opera rustica quæ quo Lunæ statu facienda 2.347
Orata Sergius ostrea Lucrina cæteris pratulit 1.458
Orationis prosaicæ inuentor 1.210.346
Orbicularis figura mundi 1.2
Orbis piscis rotunda forma 3.192.226
Orbis miracula septem Quære *Miracula orbis septem.*
Orbitas Romæ in summa autoritate 2.738
Orca in Ostiẽsi portu oppugna-

ta 1.415
Orcarum cum balanis pugna 1.415
Orca marina bellua 1.415. & 3.225
Orca gemma 3.472
Orchis herba qualis, eiusque usus, medicinae 2.717.718. 726.730.751.
Orchites genus oleae 2.106. 108
Orchomenius, calamus fistulis aptus 2.108.181
Orchomenij lacus calami, variáque eorum genera 2.181
Orcynus piscis 3.226
Oreon herba, polygoni genus 2.763
Oreoselinum herba 2.338
Oreoselini descriptio, ac medicina 2.430
Orestes matrem & Aegisthū interficiens, Theodori tabula 3.356
Orestis corpus refossum, & eius magnitudo 1.308
Orestis iudicium in scyphis duobus scalptum 3.268
Oreston herba 2.95
Orfitus Cornelius Consul 1.31
Orfiti uxor Vestilia 1.299
Organa hydraulica quis inuenerit 1.323
Orientis populi quo vino vtantur 2.94
Orientis populi funes ex palma *folijs faciunt* 2.162
Orientis populi bella calamis conficiunt 2.179
Orientis oceanus refertus syluis 2.68
Orientis quibusdam in locis nihil nasci 2.68
Orientis therebinthina optima 2.99
Orientis vestis ex qua materia 2.628
Origani herbae consideratio & medicina ex eo 2.444.481
Origani semen minimum 2.481
Origanum & brassica inimica 2.602
Origanum Heracleoticū quod 2.657
Origano vinum conficitur 2.95
Oryges caprarū genus 1.407. 516
Orionis caelestis signi exortus 2.327.332.334
Orionis syderis occasus 2.329 331
Orionis ortu tempestates fieri 2.337
Orionis gladij occasus 2.345
Orionis gigantis corpus refossum, eiusq; longitudo 1.308
Orites gemma 3.472
Oryx animal quale 1.582
Oryx fera Aegyptia 1.34
Oryza, frumenti genus 2.189

Oryza usus maximus in Italia 2.288
Oryza oleum 2.112
Orminij herbæ medicina 2.429
Orminos agrios herba 2.717
Ormini siue Hormini herba genera, natura, medicina 2.558
Ornithias ventus quis, & vnde nomen acceperit 1.40.4
Ornithogale herba qualis 2.494
Ornus arbor montes amat 2.158
Orobanche herba qualis 2.307
Orobanche, semen in medicinis 2.558
Orobitis chrysocolla genus 3.251
Oræticum vinum 2.87
Orpheus poeta primus Græcorum de herbis aliquid prodidit 2.652
Orphas piscis 1.427. & 3.227
Orthampelos vitis genus 2.79
Orthomastica poma 2.118
Orthopnoicis vtilia 2.437. 448. 505. 507. 524. 539. 597. 608. 626. 635. 638. 702. 727. 757. 764. 766. 768. & 3.37. 198. 252
Orthragoriscus piscis 3.193. 226
Orthrysi herba quæ 2.494
Ortygometra auis, coturnicum dux 1.481
Ortus syderum duplex 2.323
Os iumentis manus vice ad pabula decerpenda 1.559
Oris consideratio 1.554. 559
Oris loco, volucres rostra habent 1.559
Oris differentiæ plures ibidem & inde
Ore concipientia animalia 1.512
Ore carent cicadæ 1.542
Ore carentes homines 1.277
Oris halitus quomodo iucundior fiat 2.447. 465. 551. & 3.83
Oris graueolentiam tollentia 2.539. 574. 599. & 3.50. 33
Oris hulcera sanantia 2.413. 425. 430. 439. 442. 446. 453. 456. 497. 499. 551. 561. 578. 587. 598. 609. 604. 618. 621. 622. 631. 712. 718. 762. 763. & 3.29. 52. 72. 299. 301. 303. 304. 305. 368.
Oris vitiorum remedia 2.453. 499. 544. 553. 575. 578. 581. 587. 593. 604. 612. 629. 631. & 3.53. 198
Ossa præcisa in veternis quæ re-

recrescant 2.573
Ossa concreta quibusdam esse 1.310
Ossium fractorum remedia 2. 410.432.561.726.752
Ossa è terra nascentia 3.109
Ossa fracta quo pacto è corpore extrahãtur 2.462.503.558. 565.566.683.684.729. & 3.304
Ossea lingua qua 2.186
Osses lapides 3.409
Ossifraga auis 1.466.467
Ossifragi in medicinis vsus 3. 131.132
Oscines aues vnde dicta 1. 475
Oscines aues quotannis vocem mutant & colorem 1.484
Oscines aues quando fœtificent 1.486
Oscitatio lethalis parturientibus 1.3?0
Osculum dare propinquis mulieribus cur institutum 2. 98
Osiridis Dei templum inclytum 1.193
Osyris berba qualis 2.761
Osyrites herba 3.118
Ostentorum pleni libri Aristandri 2.263
Ostentorum vires nostra sita sunt in potestate 3.7
Ostentorum interpretatio à quo reperta 1.345
Ostentorum varia exempla 1. 409.472.476. & 3.173. 262.263.310
Ostracias gemma 3.472
Ostracites gemma ibid.
Ostracium piscis idem cum onyche 3.212
Ostracita lapides eorúmque vsus & medicina 3.410
Ostracitis cadmiæ genus, eiúsque vsus 3.298
Ostrea lunari potestate augeri minuíque 1.35
Ostrea lucrina 1. 458. & 3. 204
Ostrearum viuaria à quo primùm excogitata 1.458
Ostrea fi.icum duritia teguntur 1.423
Ostrearum natura 1.454
Ostrearum generatio 1.456
Ostrea capita non habent 2. 552
Ostrea vbi optima 1.458. & 3. 204
Ostreorum cõsideratio, natura, bonitas, loca & inde per totum 3.203
Ostreorum magnitudo 3.204
Ostreorum medicina ibid.
Ostrya siue ostrys, arbor infelix 2.64
Othonne herba qualis, & eius in medicinis vsus 2.761
Othonis M. inuentum 2.42
Otia piscis 3.226

Otides aues Hispanis tardæ appellatæ 1.478
Otis auis qualis, & unde dicta & inde 1.481
Ouas quis primus Romam ingressus 2.137
Ouantes myrtea corona vtebantur 2.137
Ouidij liber de piscibus 3.191. 247
Oues quando lauandæ 2.331
Oues quando tondendæ 2.332
Oues qua ratione fœminas pariant 2.349
Oues qualiter pascendæ 2.349
Oues non nisi fœminæ qua ratione gignantur 3.153
Oues aquis quibusdam colorem mutant & inde 3.57
Ouibus & bubus antiquorum mulcta constabat 2.273
Ouium honor apud veteres 2.273
Ouium dente segetes depascēdæ 2.3 8
Ouium lac quale 3 36
Ouiũ in medicinis vsus 3.135. ibid. & 143
Ouium genera duo 1.4 0
Ouium generositatis signa 1.403
Ouium caudæ cubitales in Syria 1.403
Ouium boũmque effigie primũ æs signatum 2.275
Ouorum consideratio 1.501 & 3.85
Oua struthiocamelorũ pro vasis habita 1.463
Ouorum natura medicinaque per totum caput 3.85
Oua quo tempore supponenda 2.347
Ouorum in cibis vtilitas & inde 3.87
Ouorum candido, & calce viua vitrum ferruminatur 3.88
Ouo perfusum lignum non ardet ibid.
Ouum anguinum portento, ac eius natura & inde ibidem
Oua quæ quadrupedes pariãt 1.501
Ouorum auorum differentiæ ibi. per totum cap.
Oua oblonga gratioris saporis ibid.
Oua quæ fœminã, & quæ marem pariant ib.
Oua qualia quot & quando supponenda 1.503
Oua sterilia qua arte noscantur 1.503
Oua citra incubitum in Ægypti fimetis fœtus edũt 1.5 3
Ouorum auguria 1. 04
Oua sine gallinis igne fouentur 1.5 4
Oua hypenemia quæ 1.507

Oua

Oua vrina quæ 1.507
Oua sine maribus interdum nasci 1.507
Oua etiam terra operta fœtum edere 1.503
Oua Zephyria quæ 1.507
Oua aceto macerata per annulos trahi 1.5⁻7
Oua quomodò optimè seruentur ibid.
Ouis viuentes homines 1.166
Oxalidis herbæ consideratio 2.457
Oxycedrus arbor 2.49
Oxygala quid 3.38
Oxylapathon herba, & medicina ex ea 2.457.458
Oxymeli qualiter fiat 2.96
Oxymelitis confectio, & medicina ex eo 2.575
Oxymyrsine, id est, myrtus syluestris 2.1.2.136
Oxymyrsines descriptio, & in medicinis vsus 2.600.601.
Oxymyrsine quid, vinúmque ex ea factitium 2.112
Oxymyrsinum oleum, eiúsque natura 2.581
Oxypora medicamenta 2.463
Oxys iunci genus 2.496
Oxyschænos iũci genus 2.496
Oxytriphillon quid 2.480
Ozæna piscis 1.435
Ozænarum morbi remedium 2.629
Ozænitis nardi genus virus redolens 2.14

P

ABVLA luxuriosa non semper pinguis soli indicium esse 2.208
Pacuuius Taurus ædilis plebis 3.277
Pacuuij Poetæ pictura 3.428
Pacuuius Poeta, Ennij ex sorore nepos ibid.
Pades, id est picea arbor Pado fluuio nomen dedit 1.124
Peantides gemma 3.473
Pæderos, herba eadem cum cærefolio 2.398
Pæderos, acanthi genus 2.516
Pæderos gemma 3.449.459.460
Pæonia herba consideratio 2.656.755
Pæonia medicina 2.726.731
Pagana lex de fusis per agros non torquendis 3.11
Pagri piscis consideratio 1.427
Pagri piscis in medicinis vsus 3.217
Paguri cancrorum genus 1.438
Pala arbor qualis 2.9
Palacramæ, id est, maiores au-

ri Palacra massa 3.248
Palatina tribus Romæ 2.276
Palatina domus Cæsarum, multorum artificum signis ornata 3.383
Palatina Venus, L. Crassus à Bruto appellatus 3.375
Palatina ædes Apollinis 3.430
Palamedes quas litteras reperit 1.342.344
Palearum consideratio, differentia, vsus &c. 2.342
Palearum hordei medicina 2.548
Palearum tritici medicina ibidem
Palea optima quæ 2.303
Paleatum lutum quod 2.122
Palemonis Grammatici insignis vinea 2.81
Palilicium sydus 2.329
Palimpsessa quid 2.612
Paliuri spinæ consideratio 2.62
Paliurus quando geminet 2.164
Pallas medicina 2.630
Pallas. Quære Minerua
Pallas libertus Claudij principis ditissimus 3.263
Pallorem inducentia 2.441.442.454
Palmæ arboris consideratio, genera, natura 2.43
Palmis gentes quædam panem conficiunt ibid.
Palmis Orientis populi vinum exprimunt ibid.
Palmarum sexus 2.44.45
Palmarum genera quadraginta nouem 2.46
Palma ex seipsa renascens vbi 47
Palmis viridibus strangulati milites Alexandri 2.48
Palmarum in folijs olim scriptitatum 2.53
Palmæ in Æthiopia quales 2.58
Palmarum succus qualis 2.133
Palmæ statim à ligno recedunt 2.134
Palmarum fructus sine ligno 2.134
Palmis non decidunt folia 2.160
Palmarum folijs funes olim conficiebantur 2.162.365
Palmarum folia duplicia 2.163
Palma facilè fructum perdũt 2.167
Palmæ carne commendantur 2.134
Palma pondus validè sustinet, quoniam in diuersum curuatur 2.94
Palma Deli insulæ vetustissima 2.198
Palmæ sublato cacumine sterilescunt

vilescunt 2. 259
Palmarum nemora vbi 1. 193
Palmarum vinum apud Arabas 1. 270. *nobilitas vitibus, oleisque proxima* 2. 583. *incommoda & noxa ib. medicina* ibid.
Palmæ myrobalanum ferentis consideratio, & medicina 2. 583
Palma vbi probatissima ibid.
Palmæ elates siue spathes natura ibidem
Palmati lapides quales 3. 409
Palmei vini medicina 2. 573
Palmeo vino qui vtantur 2. 94
Palmesia vina vnde dicta 2. 85
Palmiprimum vini factitij genus 2. 94
Palmites Meridiem spectare debent 2. 254
Palmitum vitium consideratio 2 147
Palpebrarum animalium consideratio 2. 558
Palpebræ quibus non sint 2. 558
Palpebræ cur à natura datæ ibidem
Palpebræ decidunt Venere abundantibus ibidem
Palpebrarum pili inordinati chondrylles mastiche corriguntur 2. 540
Palpebrarum vitijs medentia 2. 588. 611. 613. 688. 698. & 3. 20. 28. 48. 150. 206. 207
Palumbium auium consideratio 2. 491
Palumbes lauro sese purgant 2. 377
Palumbes hyeme abeunt 1. 482
Palumbes bis anno pariunt 1. 502
Palumbes quot oua pariant, & earum incubandi ritus 1. 505
Palis apta materia quo modo & quo tempore serenda 2. 238
Pamphilus pictor, præceptor Apellis 3. 139. 206. 207
Pamphili Bebij interitus 1. 339
Pamphilus Qu. Consul 2. 57
Pamphyla mulier bombycinæ vestis repertrix 2. 538
Pampinarius palmes quis dicatur 2. 247
Prmpinandi tempus quod aptissimum 2. 331. 332
Pampinorum medicina 2. 560 563
Pan Deus. Vide infra panos.
Panacis siue Ligustici medicina 2. 443
Panacea Æsculapij filia 2. 657. & 3. 355
Panaces Chironion 2. 657. 681
Panacis oleum 2. 11 3
Panacis sapor 2. 402

Panacis herba varia nomina 2.397
Panacis herba consideratio 2.657.674.682.6 4
Panacis herba medicina 2.700.412 713.716.717 719.720.721.722. 723. 728.732
Panaus pictor 3.333.334
Panaus frater Pigidia 3.333.420
Panathenaicon unguentū Atheniensibus usitatissimum 2.39
Panchrestos stomatice quomodo conficiatur 2 593 & 3.412
Panchrus gemma 3.472
Pancratiastarum simulacrum ex aere 3.286.287
Pancration cichorij genus 2.421
Pangai montis rosa 2.471
Pangonius gemma 3.472
Panici spica qualis 2.283
Panicum unde dictum ibid.
Panici genera plura ibid.
Panici usus in Gallia, & Aquitania 2.294
Panicum ubi seri non debeat 2.295
Panicum frugis genus quando serendum 2.282. 330
Panicum ne aues tangant 2.388
Panicum ubi serēdum 2.309 330
Panicum & ex eo medicina 2.550
Panis differentia, & medicina ex eo 2.552
Panis sitanius quis, eiusque usus 2.552
Nauem conficere Ceres reperit 1.342
Panis è milio & panico 2.283
Panes Alexandrini ammios semine conficiunt 2.442
Panes quot ex modio similaginis & floris 2.292
Panis faciendi ratio, & eius differentia 2.295
Panis ubi fiat ex piscib. 1.297
Pane ex lotometra Ægyptij pastores conficiunt 2.530
Panis appellationes diuersa unde tracta 2.295
Panes Romani per scripsos faciebant 2.296
Pane alio proceres, alio vulgus utebatur 2.371
Panis aniso conditur 2.447
Panis militaris tertia parte ponderosior suo frumento 2.287
Panis saluberrimus quis 2.533
Panis quot pondo ex tritici modiis 2.287
Paniscus pictus à Taurisco 2.357
Pannucea poma 2.118
Panorum morbi remedia 2.404.454 455. 457.500.503.

503.521.524.526. 531.634. 549. 551. 554. 556. 557. 558. 576. 577. 589. 604. 607. 608. 611 612. 618. 626. 630. 646.717. 750. 754. & 3.17.22 35 33.199. 204.300.371.409
Panos dei effigies picta 3.335 447
Panos simulacrum 3. 381. 382
Pansa vnde dicti 1. 582
Pansa Seruilij interitus 1. 339
Pansebastos gemma 3.473
Pantherarum consideratio 1. 366.377
Panthera auxilij causa ad hominem confugit 1. 366
Pantherarũ maculæ spectanda ibid.
Pantherarum odor quadrupedes allicit ibidem
Pantherarum astus 1.367
Panthera senatusconsulto cautum ne in Italiam adueherentur 1 367
Panthera à quibus in ædilitatem Romam aduecta ibid.
Panthera aconito necantur 1. 377 737
Panthera in seruandis vnguibus ingenium 2. 361
Panthera sola odorata inter animalia 2. 477
Pantherarum oculi quales 3. 445
Panthera cor maximum 1. 565
Pantheris formidabiles hyænæ 3.27
Pantherarum carnibus viuentes homines 1. 279
Panthera quos non attingant 3.96 659
Pantherina mensa citrea 2.
Pantheron templum Romæ quale, & à quo extructum 3. 274. 383.400
Papauer herba in honore habita apud Romanos 2. 398
Papaueris succus soporiferus, mortémque afferens 2. 460
Papaueris syluestris natura, & medicina ex eo ib.
Papaueris genera plura & medicina 1. 449
Papaueris nigri succus quo pacto colligendus 2 450
Papaueris folia quando cadāt 2.284
Papauer quando serendum 2. 319.325
Papauer syluestre faucibus affectis medetur 2.325
Papaueris genera, natura, satio, vsus 2. 398
Papauerum capita à Tarquinio superbo decussa 2.398
Papauerata vestes 1.402
Papellius Sextus Cõsul 1. 472
Papilio lucernarũ luminibus aduolans inter mala medicamenta numeratur 3.46

Papilio apibus inimicus 1.535
Papiliones quo nascātur modo 2.548
Papilionis aduentus veris initium indicat 2.321
Papiliones aluearia infestantes quo necentur 2.188
Papinius Sex. Consul Ziziphа & tuberes primus in Italiā attulit 1.117
Papinio Sex. Consule phœnix visus 1.464
Papyria lex 3.240
Papyrius Cn. cum dentib. natus 1.307
Papyrio Cn. Consule lumen de cælo noctu visum 1.31
Papyrÿ L. Prætoris iudicium 1.300
Papyrÿ Lucÿ votum si Samnites vicisset 2.91
Papyrius Masso myrto coronatus ludos spectauit 2.137
Papyrius Cursor terrorem prætori prænestinorum verbo incußit 2.222
Papyrÿ Fabiani laus 3.403
Papyrianum horologium 1.348
Papyri fruticis consideratio 2.53.55
Papyri fruticis medicinæ 2.624
Papyro quidam nauigia texūt 1.248. & 2.54
Papyri vsus varius 2.54
Papyri caulis ipsi pomum est 2.135
Pappos, id est, lanugo quadam in plantis 1.493
Pappus coggygriæ arboris 2.65
Pappus herba eadem cum senecione 2.691. (2.455
Papulas à triplici herba gigni
Papularum remedia 2.420 598.724. & 3.40.65.183.368.371
Paratonium coloris genus 3.252.327.328
Paralios herba, tithymali genus 2.452.711
Paralysis remedia 2.407.423 442.543.545.612.625.663.922.747.757. & 3.136.184 196.198
Paranites gemma, ex genere amethystorum 3.459
Paraphoron aluminis genus 3.368
Parasius pictor 3.329.336
Parasangarū apud Persas non vbique eadem mensura 1.260
Parasii pater Euenor 3.335
Parasii opera 3.336. & inde per totum caput
Pardalianches aconiti genus 1.377
Pardalium genus vnguenti 2.39
Pardalios gemma 3.476
Pardorum ferarum consideratio 1.367

Pardi quàm cautè vngues custodiant 1.361
Pardis lingua qualis 2.562
Parentationibus faba adhibebantur 1.299
Parentes ñecantia 1.508.540 541.542
Parerga in picturis quæ dicantur 3.346
Parianus piscis 3.225
Paris Dearum iudex, Helenæ amator, & Achillis interfector 3.291
Paridis simulacrum ex ære ibidem
Paridis os marmore percussum 3.385
Pariendi facilitatem præstantia 2.448.510. & 3.30
Parietum aliquot genera 3.363
Parietes lateritij 3.364. & inde
Parietes marmorei 3.386
Parietes picati vbi 3.417
Parietes herbis pingi 1.516
Parmeniscus Astrologus 2.
Parnassus mons laurum spectatissimam habet 2.139
Parnassus mons quales habeat abietes 2.188
Reliqua quære parte secunda.
Paronychiarum, id est vnguium morbi remedia 2. 503.552. 561. 579.600. 604. 647. & 3.10
Parotidum, id est, aurium apostematum, remedia 2.404. 425.442.445.456.457.458 462. 521.524 534.556.557. 589.590.591. 606.648.754 & 3.15.24.40.49 112.204 208.371
Parra auis quo tempore non appareat 2.340
Parsimoniæ exempla 1.500. 336. 590. & 2.272.280. & 3.265.267
Parthenis herba, postea Artemisia dicta 2.668
Parthenium herba quæ 2.490 526
Parthenium vnde dictũ 2.659
Parthenij medicina 2.512
Parthorum regum vnguentum quod 2.41
Parthi vestibus literas intexunt 2.54
Parthi quo vino vtantur 2.94
Parthi bibendo gloriam quærunt 2.103
Parthi quanto plus bibunt, tãtò magis sitiunt 2.105
Parthorum, & Romanorum imperij terminus 1.2 3
Parthorum reges, cuius fluminis aquam bibant 1.263
Parthorum balnue cur infectus 1.589
Parthi cicadis vescuntur 1. 542

Reliqua quære parte secunda.

Partus prodigiosi 1. 298
Partu vno mulieris quot fœtus edi poßint ibid.
Partu qua ratione contineri poßint 2.189.& 3. 29. 69
Partuum ratio ac diuersitas 1. 307
Partus necantia 2. 436
Partus faciles præstãtia 2.405 412.421.443. 456.510. 539. 598. 599. 605. 634. 640. 647.734.742 754.763.& 3.14.30. 39.69.70.87.146. 190. 221.441
Partus mortuos expellentia 2. 421. 423. 435. 439. 461. 504. 507. 530. 555. 578. 584.607.610.627.732.733. 734. & 3 69 70. ibidem. 83
Partus quorumlibet animaliũ extrahentia 2.638
Paruis ex rebus magna interdum gloria paratur 2. 118
Pascua aliquandiu vnicũ Romanorum vectigal 2. 273
Pasiteles plasticem statuariæ scalpturæ, & cælaturæ matrem esse prædicabat 3. 360
Pasitelis opera 3. 384
Pasiteles volumina quinq; nobilium operum scripsit ibid.
Pasiteles ciuitate Romanã donatus ibidem
Passa vua vnde dicta 2.73
Passer piscis 3.226
Passeres pisces plani 1. 431
Passeris auis consideratio 1.491
Paßerum in medicinis vsus 3. 121.139.151
Passernices cotes trans Alpes reperta 3.417
Passienus Chrispus Neronis vitricus, bis consul 2.199
Passi consideratio 2. 89
Pasines Rex Sogdinaci filius 1. 264
Pastinacæ consideratio 2. 379. *quomodo & quando serenda* ibidem
Pastinaca erratica & medicina ex ea 2.412. 678
Pastinaca piscis in medicinis vsus 3. 208. 209. 210. 218. 222
Pastinaca pisces plani, eorum astus & in latrocinando solertia 1. 431. 432.451. *radius venenatus* 1. 454
Pastinaca quib. inimica 3. 194
Pastinacæ ictus remedia 2.554 & 3 45.199.202
Patauinorum calidis fontibus herba virides innascuntur 1.78
Patauinorum fontes calidi & medicati 3. 169
Patella olea morbus 2. 258
Pateton palmæ genus 2. 47

Patientia exempla 1.295.312. & 3.290
Patinarum luxus 1.500. & 3.362
Patribus raro proceriores filij 1.308
Patriæ amoris exemplum in L. Tuberone 1.474
Patrobius Neronis libertus harenam in vsum palæstræ è Nilo sibi aduehendam curauit 3.363
Patrocles statuarius 3.285.295
Pauida sunt quibus cor prægrande est 1.565
Pauimentorum faciendorum ratio 3.362.422
Pauimentorum origo 3.421
Pauimentorum diuersa genera ibid. & inde per totum 3.422
Paulus Æmilius Metrodorũ philosophum eundémque pictorem Romam adduxit 3.354
Paulus Æmilius ærarium ditat 3.243
Paulus Æmilius Mineruam in æde Fortunæ dedicat 3.286
Paulus Æmilius Consul 1.129
Paulus Æmilius Macedoniæ septuaginta duas vrbes vno die vendidit 1.147
Pauli Æmilij Censura 1.348
Pauli basilica mirum ædificiũ eiusque columnæ phrygiæ 3.400
Paulo L. & C. Marcello Cõs. lana pluit 1.48
Pauonum alium consideratio 1.475.505.506
Pauonem quis Romæ cibi causa primus occiderit 1.471
Pauo animal maleuolum ibidem
Pauones columbis amici 1.513
Pauo inuidum animal 3.107
Pauonum in medicinis vsus ibidem
Pauonis apex qualis 1.550
Pauonacea tecta 3.415
Pauoris remedia 3.201
Pauperis cœna scelolymus 2.538
Pausias pictor 3.351.352
Pausiæ pictoris, & Glyceræ amicæ eius inuentum 2.467
Pausiæ pictoris Stephanoplocos tabula ibid.
Pausiæ oliua 2.106.108
Pax & bellum naturæ in plantis 2.403
Pacis templũ Vespasiani opus 3.400
Pacis templum à Vespasiano signis picturisq; exornatum 3.292.339.358
Pecten Veneris, herba, eiúsque in medicinis vsus 2.645

Pectines pisces 1.439 2.440
Pectines digito admoto se contrahunt tanquam videntes 1.554
Pectoris animalium consideratio 1.571
Pectus homini soli latum ibid.
Pectoris ægritudinis remedia 2.414. 415. 419. 428. 433. 435. 439. 447. 448. 449. 459. 460. 462. 502 505. 522. 524. 553. 557. 589. 594. 597. 608. 612 626. 634 637. 648. 660. 700. 701. 702. 703. 708. 718. 745. 747. 755. 758. 766. 767. 768. & 3. 54
Pectunculi pisces 1.434. & 3. 226
Pectunculi piscis medicina 3. 206
Pecuniæ immodicæ exempla 3 262
Pecunia vnde dicta 2. 273
Pecunia prima ouium, boúmq. effigie signata ibid.
Pecuniarum vbi vsus nullus 3. 198
Pecuniam Ægyptiorum reges ne successoribus relinquerent, in pyramidum opera eam profundebant 3. 393
Pecunia vi discreta sunt elementa naturæ 2.371
Pecus potu pinguescit 1.516
Pecori balatus quo concitetur
Pecoris consideratio, eiúsque generatio & natura 1.400
Pecora in ponto felle carent 2. 746
Pecori tonitrus abortum gignit 1.400
Pecori caput infirmißimum 1. 403
Pecora auersa à Sole pascenda ibidem
Pecora stultißima animalium ibidem
Pecora quibus saginentur 2. 200
Pecora futura interdum præsagiunt 2.357
Pecora maximè laserpitio herba vescuntur 2. 368
Pecorum medicina 2.537. 581. 663. 685. 703. & 3. 85. 134
Pecudum fimi in medicinis vsus 3. 134
Pecudes vt fœminas, vel mares procreent, quid faciendū 1.400
Pecudum fœtus quo vitientur 3.11
Pecudum nota as primum signatum 3.240
Pedatim incedere quid 1. 582
Pedamentorum materia optima 2.239. 245
Pedianus L. Consul 1. 472
Pedianus Asconius 1. 332
Pediculis vestes quid liberet 2.738

2.728
Pediculi, quæ animalia infestent 1.548
Pediculi ex qua gignantur materia ibidem
Pediculi ocimo generantur 2.431
Pediculi quibus perimantur 2.545. & 3.370
Pediculari morbo quidam interierunt 1.548
Pedius Quintus pictor 3.324
Pedunculi maris 3.207.211
Pegasi equi pennati 1.369
Pegasi aues equino capite 1.499
Pegma in circo argenteum 3.242
Pelagium genus purpuræ 1.447
Pelamis piscis 1.424.425. & 3.226
Pelasgi Vmbros in Hetruria exegerunt 1.103
Pelasgi in Latium literas attulerunt 1.342
Reliqua quære parte secunda.

Pelasgos, lauri genus 2.138
Pelecinum herba, eiúsque vsus 2.764
Pelecinon herba lentem necat 1.307
Pelignorum linum quale 2.361
Pelij montis spina mira 2.18
Pelles erythrodano tinguntur. 2.625
Pellicum forma quo pacto lentigine fœdari possit 3.94
Pelles ardeolarũ genus 1.506
Pelopis costa eburnea 3.12
Peloponniacum bellum 3.76.116
Pelorides pisces 3.225
Peloridum piscium medicinæ 3.213
Penelopes effigies picta 3.335
Pœnitentiæ exemplum in serpentibus 3.95
Pennarum animalium consideratio 1.576
Pennarum insectorum consideratio 1.543
Pensilis vrbs, Thebæ Ægyptiæ 3.398.401
Pensiles cucumerum horti 2.373
Pensiles horti Semiramidis in Assyria 2.370
Pensilium balneatum vsus quando 2.698
Pensilis ambulatio Gnidi, Sostrati opus 3.395
Pensilis horti descriptio 3.398
Pentadactyles pisces è genere concharum 3.226
Pentapetes herba fraga gignens 2.677
Pentaphyllon herba ibidem
Pentathli Delphici ex ære

Myronis opus 3.285.289
Penthesileæ Amazonis inuentum 1.344
Pentorobos herba 2.656.755
Peplion herba, eiúsque vsus 2.452
Peplos herba qualis, eiúsque vsus in medicinis 2.764
Peponum natura, & medicina 2.406
Pepones in genere cucumerum qui dicantur 2.374
Pepones quomodo toto anno seruentur ibi.
Pepticæ medicinæ 2.450
Peraticum bdellij genus 2.12
Percæ pisces 1.427
Percarum piscium medicina 3.221
Percules pisces 3.226
Percnopterus aquilæ genus 1.465
Percnos aquilarum genus ibi.
Percussus quo pacto dolore leuari possit 3.13
Percussorum remedia 2.574
Perdicion herba vnde dicta 2.494
Perdicion herba qualis eiúsq. vsus & medicina 2.512
Perdix qua herba delectetur 2.474
Perdicum auium consideratio & 1.489. promiscuè iniri ibid. vento concipere ibidem. astus 1.490. lauro sese purgant 1.377. in Bœotia nulla 1.484. vbi bina corda habeant 1.565. non pinguescunt 1.572. quomodo pugnaciores fiant 1.533. in medicinis vsus 3.108.129.148
Peregrinæ arbores quæ 2.6
Peregrinationis homines natura auidi 2.219
Perelius statuarius 3.284
Pergamena fictilia 3.361
Periandri de nobilibus pueris castrandis mandatum 1.433
Periandri nauis à muricibus retenta ibidem
Peribœtos Satyros ex ære, Praxitelis opus 3.289
Pericarpon bulbi genus, eiúsque genera, & medicina 2.632
Periclymenus statuarius 3.295
Periclus vernula Splachnoptes eiúsque simulacrum ex ære 3.292
Pericles Mineruæ monitu vernulam sibi charum parthenio herba sanauit 2.527
Periclis Olympij simulacrum 3.290
Periculo quæsita maximè placent 1.440
Periculo vrgente fibri sibi genitalia præcidunt 1.379
Perileucos gemma 3.473
Perilli statuarij taurus æneus 3.294

3.294

Perilli interitus ibid.

Periodicæ febres quo pacto curentur 1.417

Periphoreti Artemonis simulacrum ex ære 3.286

Peripneumonicis, id est pulmonis morbo laborantib. vtilia 2.445.544.589.658.704.764

Perisson strychni genus 213

Peristereon herba qualis 2.676.681.740

Peristerionis, herba medicina 2.684.730.732

Periurorum supplicium ad Olachram Bithyniæ amnem 3.159

Perixyomenos ex ære, Antigoni opus 3.294

Permutatio rerum Troianis temporibus in vsu 3.229

Pernæ pisces ex genere cōcharum 3.227

Perniciem omnem selagine herba auerti 2.627

Pernionum remedia 2.408.420.524.534.543.549.554.556.578.586.589.719.720.743. & 3.39.61.62.205.257.369

Perpenna M. senectus 1.332

Perpendiculum instrumentum fabrile à quo repertum 1.344

Perpensa herba quæ, & ex ea medicina 2.501

Perpressa herba qualis 2.715

Persæ vnguentorum repertores 2.38

Persarum reges qua herba se se muniant aduersus omnia tum animi tum corporis incommoda 2.641

Persarum reges qua herba corporis vetustatem sibi concilient 2.643

Persarum legatis latace herba à rege accepta omnium rerum copiam suppeditare credebatur 2.698

Persarum & Ægyptiorum nauale prælium 3.356

Persæ quibus gemmis delectentur 3.474

Persea arbor qualis 2.117

Perseus Memphi perseam seuit ibid.

Perseus Alexandri atauus ibidem

Persei clades, Romanorúmque de eo victoria quo prodigio prænuntiata 2.263

Perseus Atlantem montem adijt 1.177

Perseus à Paulo Æmilio victus 3.243

Perseus ab Octauio nauali certamine victus 3.274

Persei simulacrum Myronis opus 3.286

Persei effigies à Parasio picta 3.

337
Perseus pictor, Apellis discipulus 3.348
Persei filius perses sagittarum inuentor 1.344
Persica arbor vnde dicta 2.116.128
Persica poma fugacissima 2.116
Persica agris innocua 2.115 *quando primùm reperta ibid. venenatam in perside non gigni* 2.117
Persica foris corpore, intus ligno constant 2.134
Persica arbores in Rhodo florent, nec fructum ferunt 2.168
Persicis quibusdam corpus ligno adhæret, in quibusdam facilè separatur 2.134
Persica classis anchora à Scyllide præcisa, eiúsque rei pictura 3.355
Persica victoria eo ipso die quo contigit, Romæ nuntiata 1.312
Persici maris arbores 2.12.13
Persicum bellum quando gestũ 2.296
Persica peregrina arbor 2.6
Persicarum arborum consideratio 2.115
Persicorum genera plura ibid.
Persicorum ingens pretium 2.116
Persica Ægyptia qualis 2.51
Persica vbi sterilis 2.117.168
Persicorum succis nullus color 2.133
Persicorum odor qualis ibid.
Persica quando serenda 2.236
Persicorum vsus, & medicinæ ex eis 2.592
Persici spadones aliquando imperarunt 2.47
Persius doctissimus, prologo operis
Persolata herba quæ 2.678
Persolata herbæ medicina 2.700.717.724.728
Persolata herba 2.514
Persolata herba, Græcis arcię 2.676.678
Pedes gallinacei herba qualis 2.688
Pedum animalium consideratio 1.581.582
Pedes homini maximi 1.582
Pedum auium diuersitas 1.583
Pedum insectorum consideratio ibidem
Pedum numerus nulli impar 2.584
Pedum clauorum remedia 2.407.446.462.500.542.543.549
Pessimus vrsis in vestigio carnosus 1.582
Pedum morbi remedia 2.408.427.534.535.549.555.574.

554.605.616.& 3.134.197 371
Pestis nulla vnquã Locris aut Crotone 1.73
Pestilentiam senes minimè sentiunt 1.335
Pestilentia medicina 2.573.598.638.640.717.& 3.426
Pestilentiam in meridianis regionibus semper in occasum Solis ire 1.335
Pestilentiam in meridianis regionibus hyeme fieri, nec trinos excedere menses 1.336
Petauristas currũ lasciuia pulices imitatur 1.548
Putesucus rex Ægypti 3.399
Petylij floris consideratio, naturaque 2.479
Petilij Caij in Ædilitate repulsa 3.233
Petisia poma 2.118
Petraa brassica vino inimica 2.425
Petraa brassica qualis, & ex ea medicina ibid. & inde
Petrij Atinatis in Cimbrico bello facinus 2.518
Petreius Attinas graminea corona donatus 2.518
Petreius siue (vt alij legunt) petridius, vt alij, petricus, Ophiacorum autor 2.464.538
Petriti vini genus 2.87
Petronius Titus à Nerone peremptus 3.432
Petronius Diodotus medicus 2.421.477
Petronij P. gesta 1.276
Petroselinij vnde dictum, & medicina ex eo 2.431
Peucedanum herba totum annum in vmbra asseruatur 2.770
Peucedani herba medicina 2.679.683.684.700.701.702 704.708.712.713.714.716. 722.723.726.727.730.733. 734
Peucestes Alexandri seruator 3.289
Peucellus simulachrum ex are. Tisicratis opus Ibid.
Pezica, fungorum genus 2.367
Phacos lentis syluestris genus, & ex eo medicina 2.554
Phaetontis casu illustratus Eridanus fluuius 1.123
Phaetõtis icti fulmine, sororũque in populos arbores conuersarum fabula 3.434
Phaetontis simulachrum ex marmore 3.380
Phaetontem in Æthiopia obisse 3.435
Phagedana ulcerum excedẽtium genus 2.410.721
Phagedanarũ remedia 2.410

411. 417.433.565.590.591. 625. 638. 721.750. & 3.67. 68
Phager piscis 3.226
Phalacrocoraces aues alpinae. 498
Phalangion, siue phalangites herba qua, eiúsque in medicinis vsus 2.765
Phalangiorum genera, consideratio, natura venenum 3. 97. & inde
Phalãgius aranei genus 1.376 411.530. & 2.3 7
Phalãgiorum morsus remedia 2.428.508.531.575.599 606 618.620.622.643.679.690 743.765.767. & 3.97.196. 199
Phalangius parentes occidit. 540
Phalangites, herba qua eiusq; in medicinis vsus 2.765
Phlaris herba qualis, eiúsq; in medicinis vsus 2.765
Phalaris primus Agrigenti tyrannus 1.344
Phalaris anei tauri inventorẽ perillum, inuento suo excruciauit 3.294
Phaleris viteniis quinis L. Siccius virtutis ergò donatus 1. 316
Phalerides aues Seleuciae parthorum peculiares 1.498
Pion pictor 3.336
Phaon qua arte Sappho poetriam ad sui amorem pellexerit 2.521
Pharia vua piscis peculiaris 2.781
Pharicon venenum, eiúsque remedium 3.44
Pharnaceon herba pharnacis regis inuentum 2.657
Pharnacis primi ponti regis statua argentea 3.267
Phasganiõ herba diuersa à lõchitide 2.683
Phaselidis lilium rubens 2.473
Phaseli. ũ oleum quod eiúsq; in medicinis vsus 2.583
Phasianae aues 1.498
Phasianae aues pediculis infestãtur 1.548
Phassachates gemma 3.463
Phedius felicissimus Delphico iudicatus oraculo 1.330
Phellandrion herba qualis 2. 765
Phengites lapis qualis 3.416
Phenion herba & medicina ex ea 2.509
Pheraeus Iason hostili vulnere vomica morbo liberatus 1. 334
Pherecides futurum terramotum pradixit 1.65
Pherecides Syrij mira mors 1. 336
Pherecides orationẽ prosaicam inuenit 1.346

Phere-

Phenice mulierū felicißima credita 1.325
Phicites gemma 3.473
Phicos thalaßion quid eiúsque genera & vsus 2.69.719
Phycis piscis ter quotannis colorem mutat 1.433.&3.226
Phidiæ Atheniensis Iupiter Olympius ex ebore 1.524.&3.285
Phidias quando floruerit 3.284.313
Phidias initio pictor fuit ibid.
Phidias etiam marmora scalpsit 3.377
Philadelphi mater Bernice 1.272
Philantropos herba qualis 2.645.743
Philarchi picta effigies 3.154
Philemon ptolemai præfectus primus topasium Ægyptum importauit 3.455
Philini pater panthera catulos è fouea exemit 1.366
Philetæria herba, quæ & vnde dicta 2.665
Philesij Apollinis simulacrum ex ære 3.291
Philippidis velocitas 1.311
Philippo Macedone Græciam vexante calum sanguineū visum 1.30
Philippus Macedo quādo Græciam inuaserit ibid.
Philippus rex poculo aureo pulumo subdito dormire solitus 3.241
Philippi Macedoni simulacra ex ære 3.291.292
Philippi porticus Romæ 3.336
Philippi nobilis Romani piscina 1.459
Philippi Macedonis oculus sagitta ictus, & à Critobulo medico citra deformitatem curatus 1.323
Philippus Astrologus 2.345
Phylius ex qua arbore se suspēdit, ea nunquam postea reuiruit 2.167
Philistio medicus 2.411.432
Philiscus Thasius Agrius apū amator 1.524
Philiscus pictor, eiúsque opera 3.356
Philiscus Tragædus protogenis pictura 3.347
Phillantes herba leuiter aculeata 2.493
Philochari pictura in foro D. Augusti collocata 3.326
Philochares, id est marrubinū herba 2.460
Philocles picturæ linearis inuētor 3.322
Philomela auis, id est, luscinia consideratio 1.484
Philometor rex de agricultura præcepta edidit 2.460
Philon pictor 3.29

Philonis opus Athenienſiũ armamentarium 1.323
Philonides Alexandri curſor 1.61
Philonidis velocitas ibidem & 311
Philopes herba 1.460
Philoſophia pythagorica libris Numæ comprehenſa 2 57
Philoſophi Indiæ quo veſcantur cibo 2.9
Philyræ in coronis quis bracteas primus addiderit 2. 468
Philyra, hoc eſt, tenuiſsimi cortices tiliarum, coronarum lemniſcis celebres 2.156
Philotimus libertus in rogum patroni ſe coniecit 1.322
Philoxenus pictor, eiúſq; opera 3.348
Phyllon herba quæ 2.526
Philura funes olim factitatæ 2 365
Phyrama hammoniaci genus 2.31
Phyſemata, concharũ abortus 1.441
Phyſeteres belluæ marinæ 3. 225
Phytheuma herba 2.765
Phitarus piſcis 3.226
Phlegmonas raphani illiti curant 2.409
Phlegontis gemma 3.473
Phlegraũ croci quale 2.475
Phleos herba quæ eiusq; vſus in medicinis 2.523
Phleos herba & folio & caule ſpinoſa 2.491
Phloginos gemma 3.473
Phlomos, id eſt, verbaſcum herba 2.679
Phlox coloris tantùm gratia in coronamentis expetitur 2.482
Phocæ piſces, id eſt vituli marini 1.147
Phocæ cur ſub aqua diu vrinentur 1.566
Phoci pyri genus apud Chios 2.272
Phœmonoe Apollinis filia 1. 465.499
Phœnicobalanos palmæ Ægyptiæ fructus 2.30
Phœnicopterus auis qualis 1. 498
Phœnicurrus auis 1.486
Phœnicis auis cõſideratio 1.464
Phœnix auis ex ſe renaſcitur 2.47
Phœnix longiſsimæ vitæ 1.331
Phœnicis apes quales 1.550
Phœnice quibus vnguentis nobilitata 3.39
Phœnicea herba, & ex ea medicina 2.551
Phœnicis ſtatuarij Ephiterſes ex are 3.292
Phœnicites gemma 3.473

Phœni-

Phœnicias ventus 1.39
Phori chorus, ex marmore, Scopa opus 3.380
Phonos herba 2.492
Phorcus piscis 3.226
Phorimũ aluminis species 3.268
Phorineũ vini salsi genus 2.88
Phoroneus antiquissimus Graciæ rex 1.342
Phragmitis calami vsus in medicina 3.224
Phragmon statuarius 3.284
Phragmonis statuarij opera 3.285
Phrenas Graci vocant quæ nos præcordia 1.568
Phræneticorũ remedia 2.406 416. 424.435.448.608.618. 723.& 3.83.388
Phryganion animal, miráque eius natura 3.141
Phrygij moduli à quo reperti 1.345
Phrygio cõcentu Iouis stellã in cælesti hãrmonia moueri 1.25
Phrygum inuenta 3.148
Phrygiæ hydromeli laudatissimum 2.96

Reliqua quære parte secunda.

Phrygiana toga quando in vsu esse cœperint 1.402
Phrygiones qui 1.401
Phrygius lapis qualis, eiúsque vsus 3.411
Phrygius flos quãdo proueniat 2.484
Phrylus pictor quando floruerit 3.335
Phrynius herba qualis 2.680. 716.764
Phrytes meretricis simulachrũ 3.290
Phrynos ranæ genus 3.101
Phthiriasis morbi remedium 2. 425. 416. 459. 564. 585. 598. 606. 620. 622. 665. 693.728
Phtisicorum remedia 2.414. 415.462. 533. 536. 537. 609. 612 .636.638. 640.671.703. 721.& 3.39.37.38.39.40.64 65.136.218.409
Phu, nardi species 2.15.502
Pica varia quæ 1.484
Picarum astus 1.489
Picarum loquacitas 1.494
Piceastri arboris resina qualis 2.106
Picata vua 2.75
Picatum vinum quod 2.572
Picea arbor. Quare post pix.
Picena vua trans Alpes gratissima 2.79
Piceno agro peculiaris Irtiola vitis 2.78
Picentina pyra 2.119
Picenæ oliuæ in cibis gratissima 2.109
Pycnomon herba, eiúsq; vsus in medicinis 2.708.725.730
Picris lactucæ genus 2.389.1010

anno floret 2.494. *verrucas tollit* 2.533
Pictanon vinum 2.84
Pictones populi calce agros stercorant 2.214
Pictores Æthali senectus 1.331
Pictores quibus coloribus maximè vtantur 3.327
Pictor quis primus marem fœminamque discreuit 3.334
Pictor quidã nudas sibi virgines imitandas proposuit 3.338
Pictorum insigniorum nomina, & opera, Libro trigesimo quinto, capite 9.10.11
Pictores quidam pinxere quæ pingi non possunt 3.344
Pictrices fœminæ 3.345.337. *& inde*
Pictæ vestes in vsu fuerunt apud Ægyptios 3.358
Pictura nulla Troiæ temporibus 3.323
Pictura quæ primum Romæ publicata 3.325
Picturæ respicientes suspiciẽtes & despicientes à quo primũ facta 3.334
Picturæ certamen Corinthi, ac Delphis ibidem
Picturæ excellentes plures 3.336. *& inde*
Pictura phidiæ ætate initium cepit 3.377
Pictura à quo reperta 1.346
Pictura herbarũ fallax 2.951
Picturæ honor per totum 3.318.323
Picturæ encausticæ duo olim fuerunt genera 3.358
Picturæ initia incerta 3.322
Picturæ inuentũ suum esse Ægyptij gloriantur ibi.
Picturæ initia vmbra hominis lineis circunducta ibi.
Picturæ quando Romæ honos haberi cœperit 3.323
Picturæ quorundam imperfectæ plus admirationis habuerunt, quàm absoluta 3.357
Picturæ polygnotus plurimùm contulit 3.334
Picturarum membra quis primus articulis & venis distinxerit 3.334
Picturæ quis vestium rugas primus adiecerit ib.
Picturæ ingentis pretij 3.325. 332. 333. 337. 343. 345. 347. 354
Picturis lignum quod aptissimum 2.186
Picus Martius pæonium effodientibus infestus 3.557.756
Picus Martius quibus inimicus 3.99
Pici arborarij rostrum habentes ab apibus non attinguntur 3.152
Pici Martij consideratio 1.474.550

Pici Martij in capite Tuberonis confidentis prodigium 1.474
Picus Martius vbi non sit 1.484
Picus quàm cautè nidum suũ suspendat 1.488
Pierica pix optima 2.100
Pietatis exempla 1.322 410.480
Pygargi feræ ex genere caprarum syluestrium 1.407
Pygargus aquilæ genus 1.465
Pigmenta nobilia complura 1.450
Pigmenti cærulei consideratio 3.268
Pygmæi Spithamæi à statura dicti 1.296
Pygmæorum regio 1.279
Pygmæis in cauernis viuunt 1.296
Pygmæorum cum gruibus certamen 1.296.479
Pygritiæ exprobrator cuculus 2.330
Pilæ lusoriæ inuentor pythus 3.346
Pilum teli genus à quo repertum 1.344
Pilumni vnde dicti 2 27 2
Pili quo molliores efficiantur 3.369
Pilorum consideratio 1.576
Pili virorũ piceeuellũtur 2.99
Pili ne nascantur 2.424
Pili qua arte renascantur 2.5?c
Pili toto è corpore salamandræ saniei contactu defluunt 1.313
Pilos reddentia 2.561 *&* 3.228 331
Pilos è corpore detrahentia 2.56?.588. *&* 3.?28.32.95.105 149.177.329
Pilus corijs quo pacto detrahatur 2.594
Πιναϰίδιον libri Græci inscripto prologo operis.
Pinacotheca 3.319.359
Pinaster arbor 2.153
Pinastro non decidunt folia 2.160
Pindari penatibus Alexander parci iussit 1.3 8
Pinearum nucum consideratio 2.114
Pine? corona Isthmiorum victores coronabantur 2.115
Pineæ nuces quomodo serantur 2.218
Pineæ nucis natura, & ex ea medicina 2.594
Pinguedinem fa ?entia tollentiáque 2.569
Pinguedinis animalium consideratio 1.572
Pinguia cuncta steriliora 1.572
Pinguido plerisque sine sensu ibidem

Pinguedinem augentia 2.190 & 2.596
Pinguia quid animalia reddat 1.398.516 & 2.67
Pinguia celerius senescũt 1.372
Pinna piscis 1.443. & 5.226
Pinna conchæ genus 1.450
Pinna pedum vice piscibus 1.431
Pinea quibusdam piscibus nulla 1.438
Pinnophilax piscis 1.450
Pinnotera pisces 1.438.450. & 3.226
Pinus consideratio 2.150
Pinis non decidunt folia 2.170
Pini folia pungentia 2.163
Pinus non floret 2.164
Pinus contra cariem, tineásq. firmissima 2.195
Pini umbra germinibus noxia 2.224
Pin⁹ quomodo sterilescat 2.259
Pinus quando semen, & quando germen edat 2.167
Pinorum eruca Pitiocampa dicuntur 2.573
Pini arboris natura, & medicina 2.594
Piperata vina 2.95
Piperis consideratio 2.9
Piper longum 2.10
Piper candidum ibid.
Piper in Italia nasci ibid.
Piper ex qua regione aduehatur 2.255
Piperis saporem imitantia 2.402.753.768
Piperitis.id est siliquastrum 2.402
Piperidis herba consideratio, natura medicina 2.444
Pyra Oeta mõtis locus optimũ habet helleborum 2.661
Pyralis insecta genus, eiúsque consideratio 1.549
Pyralis auis cui inimica 1.517
Pyramidum consideratio 3.393
Pyramides cur excogitatæ 3. ibidem
Pyramidum magnitudo 3.394
Piratæ omnium primi hybernam nauigationem experti 1.40
Piratica statio apud Sasonem insulam 1.134
Piratis à Pompeio naues ademptæ 1.314
Piratico bello rostrata corona qui donati 2.142
Pirausta insecti descriptio 1.549
Pyreticus pictor 3.348
Pyrenæi montes buxo abundãt 2.158
Reliqua quære parte secunda.
Pyren gẽma unde dicta 3.473

Pyrethrum herba 3.42
Pyrgoteli quantum detulerit Alexander 1.323 & 3.428
Pyrites lapis qualis 3.410 475
Pyromachus statuarius 3.285 292.293
Pyros achne frutex 2.63
Pyrrhai nemoris piceaincensa repullularunt 2.152
Pyrrhon philosophus humanerũ affectuum expers 1.310
Pyrrhi regis pollex lienosis medebatur 1.294. & 3.12
Pyrrhi regis simulacrũ 3.292
Pyrrhus rex Graciam Italiae ponte coniungere cogitauit 1.117
Pyrrhus à Romanis, victus 3.259
Pyrrhus primus in Italia elephantes duxit 1.353
Pyrrhus quando ex Italia pulsus 1.593
Pyrrhi obitus quo prodigio praenuntiatur 1.568
Pyrrhi annulus, & gemma qualis 3.428
Pyrrhi statuarij opera 3.292
Pyrrhice saltatio à quo reperta 1.345
Pyrrhopœcilos lapis 2.390.415
Pyrrhocorax auis 1.498
Pyra libralia 2.115
Pyra decocta mirè salubria 2.588
Pyra quomodo condantur 2.220.121.122
Pyra cum melle decocta stomachum adiuuant 2.688
Pyrorum arborum consideratio 2.119
Pyrorum varia denominatio ibidem & inde
Pyrorum succus qualis 2.133
Pyro folia circinata 2.163
Pyri syluestres tardè germinãt 2.164
Pyrus quo tempore semen ferat 2.167
Pyrus facilè fructum perdit 2.204
Pyrus qua loca amet 2.159
Pyris vinum conficitur 2.94
Pyro vita breuis 2.226
Pyrus quomodo inserẽda 2.230 *quando serenda* 2.235.236
Pyri syluestris vsus & medicina 2.588
Pyrorũ natura & medicina vsúsque in cibis ibid.
Pisana siligo 2.291
Pisani agri vuae peculiares quae 2.78

Reliqua quære parte secunda.

Piscatrix rana quae eiúsque solertia 1.451
Piscium consideratio. Libro nono per totum
Piscium Indicis maris mira magnitudo 1.413

Piscium ingentia ossa 1.415
Pisces asinus, equis tauris similes ibid.
Pisces qui maximi 1.414
Pisces effigie humana 1.414
Pisces an spirent dormiántque per totum caput
Pisces omnes & spirare & dormire 1.416
Piscibus auditum, odoratúmq. inesse 1.417
Pisces in Aeabia miræ magnitudinis 3.191
Piscium varia tegumenta 1.421
Piscium cute ligna, ebráque poliuntur 1.423
Piscium augiria 1.426
Piscium fœminæ maiores, quã mares 1.427. *quando facillimè copiantur* 1.427. *prægelidam hyemem sentiũt* 1.427 *quo tempore lateant* ibid.
Pisces alij aliis in locis principatũ obtinent 430. *quidam nisi verberati, coqui non possunt* ibid.
Piscium senectutis indicium 1.430
Pisces in terram excũtes 1.413. 430.459
Piscium digestio in varias corporum figuras 1.431.432
Piscium pinnæ 1.431
Pisces cartilaginei 1.432.433
Piscium colorum mutatio 1.433
Pisces volãtes 1.434. & 3.192
Pisces sanguine carentes 1.434
Pisces molles qui & inde 1.431 434
Piscium quibusdam pedes pro pinnis 1.431
Piscium cirri 1.434
Piscium astus 1.451.461. & 3.191
Pisces plani cur sacri dicti 1.454
Pisces venenati 1.454.462
Piscium morbi 1.455
Piscium mira generatio & coitus 1.455
Pisces cur non tot generentur, quot oua pariunt 1.455
Piscium oua alia celerius, alia tardius crescunt 1.455
Piscium diuersa genera coitu non miscentur 1.456. *quãdo & quoties anno partãt* 1.416 *nõnulli vuluas habẽt* 1.457 *longissima ætas* 1.459. *viuaria ibid. quibus in locis optimi ibid. terreni* 1.459. *lucentes* 1.462
Piscium inimicitiæ inter se 1.462
Pisciũ inter se amicitiæ 1.462
Piscium genera plura mitescunt 1.497
Piscis auditus, olfactúsq. 1.514
Pisces Cæsaris in villis ad nomen venire assuefacti 1.514
Pisces omnes dormire 1.518

Piscium capita portione corporum maxima 1.552
Piscium dentes quales 1.551
Pisces qui mammas habeant 1.578
Pisciũ centũ septuaginta sex genera, & eorum nomina 3.244. per totum caput
Piscium genera praeter crustis intecta, septuaginta quatuor 1.423
Pisciũ qui animal pariant 1.423.433.457
Pisces sine ossibus vbi 1.424
Pisces necantia 1.417.712
Pisces fictiles possunt plastæ 3.360
Piscibus tantùm vescentes homines 1.297. & 2.41
Pisces capiendi ratio 1.419.427.74
Piscibus viuere Ichthyophago Alexander vetuit 1.252
Piscium patinæ tres 3.362
Pisces in cerebro gemmas habentes 3.466.473
Pisces illico mortem in cibis afferentes & inde 3.159
Piscium plurium in medicinis vsus & inde 3.196.197.198
Pisces è manu hominis vescentes 1.418. & 3.92
Pisces vbi vocati pareant ib. & inde
Pisces vbi amarissimi 3.193
Pisces vbi dulcissimi ibi.
Pisces vbi natura salsi ibi.
Pisces in terra, aquisque degẽtes & inde per totum caput 3.196.199
Piscium salsorum medicina 3.200. & inde
Piscib⁹ quæ sint venena, & eorum remedia 3.102
Piscium omnium adeps vtilis oculis 3.205
Piscium calestis signi consideratio 2.344
Piscis signi exortus 2.327
Piscratis statuarij opera 3.294
Piso M. Consul quando 3.430
Piso L. Historicus 3.238
Pisonis defensio contra Vitellij accusationem 1.566
Piso L. potator maximus 2.104
Pisonis C. Commentarij 2.57
Pisones vnde dicti 2.272
Pissasphaltes quid, & eius medicina 2.6.2. & 3.366
Pisseleon quid 2.607
Pissini olei vsus 2.583
Pissoceros in apum operibus quid dicatur 1.523
Pistacia nucum genus 2.49
Pistaceorum cõsideratio 2.129
Pistaciorum natura, & ex eis medicinæ 2.596
Pistana herba 2.495
Pistolochia herba quæ 2.674.684
Pistores quando primùm Romæ 2.296

Pistura varius usus 2.293.294
Pisum quando seratur 2.300
Pythagoras philosophus quādo vixerit, & eius inuentum 1.10
Pythagoræ de interuallis planetarum sententia & siderum musica 1.8
Pythagoras de fabæ usu quid 2.299
Pythagoræ liber de scillæ herba medicinis 2.381
Pythagoræ de braßica liber 2.422
Pythagoras ptolemæi præfectus 3.433
Pythagoræ statua Romæ 3.278
Pythagoras Socrati à Senatu prælatus 3.278
Pythagoras omnium primus athletas à ficis ad carnes transtulit 2.589
Pythagoras primus in nostro orbe Magicas herbas celebrauit 2.740.& 3.115
Pythagoræ liber de herbarum viribus 2.652
Pythagoræ liber de herbis Clemporo medico à quibusdam adscriptus 2.641
Pythagoræ peregrinatio 2.652.& 3.115
Pythagoræ sortilegia 3.12.& inde
Pythagoras quando fuerit in Ægypto 3.392
Pythagoricus sepeliendi mos 3.361
Pythagorica philosophia Numæ libris comprehensa 2.57
Pythagoricarum vanitates 2.52
Pythagoras statuarius 3.284.287
Pytheas argenti cælator 3.268
Pytheus cometæ genus 1.27
Pythias statuarius 3.285
Pythion bulbi genus 2.381
Pythij Bithyni ingentes diuitiæ 3.263
Pythis pictor à Timagora superatus 3.334
Pythis marmoris scalptor 2.381
Pityusæ fruticis descriptio 2.610
Pityusæ medicina ibid.
Pythocritus statuarius 3.295
Pythodemi luctatoris simulacrum ex ære 3.291
Pythodicus pictor 3.293
Pythodori duo marmoris scalptores 3.385
Pythonis serpentis simulacrum 3.287
Pithydes nuces pinastri 1.115
Pityocampa, id est, pinorum eruca 2.575
Pityocampæ morsus remedia 2.579.& 3.37.98
Pythocles statuarius 3.285

Pituita

Pituita morbi remedia 2.409. 417. 419. 436. 438. 440. 456. 458. 462. 509. 537. 551. 552. 557. 558. 566. 575. 589. 594. 598. 599. 610. 615. 621. 634. 635. 663. 665. 684. 708. 709. 710. 711. 718. 724. 753. 769. & 3. 51. 183. 198. 204. 212. 213. 410

Pituitæ gallinarum, & gallinaceorum remedia 1.504. 505. 417. 621. 627

Pituitas pecorum & iumentorum sanantia 2.663. 715

Pix ubi optima 2.100. 155

Pice vina condiuntur 2.98. 99

Picem quæ arbores fundant 2. 98. 150

Picis genera plura 2.152. 153

Picis vitia quæ 2.100

Picis probatio 2.100

Picem oleo extrahi 2.602

Picis oleum pissinum dictum 2. 113

Picis varia genera, & quomodo fiant 2.153

Picis usus varius ibid.

Pice ad tecta pœni vtuntur 3. 417

Picis natura, genera, bonitas medicinæ 2.611

Pix quid 2.571

Pix fossilis ubi 2.155

Pyxacanthos spinæ genus 2.111. 630. 633

Pyxacanthi bacca in medicinis 2.630

Piceæ arboris cõsideratio 2.150 & inde

Picea arbor feralis 2.151

Picea non floret 2.164

Piceæ corticis usus 2.149

Picearum umbra noxia 2.225

Picea quo serenda tẽpore 2.236

Piceæ folia pectinum modo insecta 2.163

Picea quando germinet, & quando semen edat 2.167

Piceæ partium medicinæ 2.609

Piceæ folia pungentia 2.163

Placitis cadmiæ genus 3.298

Plagarum interaneorum remedium 2.428

Plagarum corporis remedia 2. 727. 729

Plagarum recentium medicinæ 3.68

Plagis quæ lina aptissima 2. 361

Plancus Imperator, eiúsque tabula in Capitolio dedicata 3 347

Plancus L. sponsionis inter Antonium & Cleopatram iudex 1.445

Plancus aquilæ genus 1.465

Planci unde dicti 1.582

Plancus L. Orator histrioni Rubrio cognomen imposuit 1.304

Plancus L. Consul 1.31

Planci sententia. Cum mortuis non nisi laruas luctari. prologo operis
Planetarum consideratio situs spatia natura, &c. 1.48
Planetæ ab incessu errantes, dicti 1.4
Planetarum certus motus ibidem
Planetarum situs & conuersio & inde 1.9
Planetarum per zodiacum motus 1.19
Plantaginis herbæ consideratio & ex ea medicinæ 2.669. 681.684
Plantaginis herbæ medicinæ plures 2.699.700.702.704 705.712.719.721.722.723. 724.725.726.728.729.732. 733
Plantæ aliter disponendæ in agro 2.221
Plantarum inter se distantia, interuallaq; 2.224
Plantandi tempus 2.328
Plantaria à Natura ipsa monstrata 2.208
Plantis auersi homines 1.295
Plastarum appellatio à quo emanarit 3.359.360
Plastice prior quàm statuaria 3.281
Plastices consideratio 3.359. *& inde*
Plastice statuaria, scalptura, & cælaturæ mater 3.360
Platanus arbor unde, & quãdo primùm in Italiam allata 2.5
Platani umbræ tãtùm gratia expetuntur ibidem, & inde
Platani mero enutriuntur 2.5
Platani ubi nobilissimæ ibi.
Platanus amplissima in Lycia ibid.
Platanus æstate Solem arcet hyeme admittit 2.6
Platanus Delphis sata ab Agamemnone 2.19
Platanus Antandri circundolatis lateribus sponte restibilis facta 2.173
Platanus citò germinat 2.164
Platani folia latissima 2.162
Platano oleum conficitur 2.113
Platani umbra iucunda 2.224
Platani eiúsque partium medicinæ 2.613
Platanista pisces 1.424
Platea auis qualis 2.493
Platycerotes à cornuum latitudine dicti 2.550
Platyophthalmon quid, & unde dictum 3.254
Platyphillon tithymali genus 2.712.724
Platys neruus agarico sanatur 2.716
Plato sapientiæ antistes 1.329

Platoni qualis à Dionysio collatus honor ibid.
Platonis infantis in ore apes cõsederunt 1.533
Plantius Quintus Consul 1.464
Plauti vnde dicti 1.582
Plautus in Aulularia quid Artope appellatione intelligat 2.256
Plebis Romanæ in Ianiculum secessio 2.150
Pleuriticorum remedia 2.411.445. 502. 543. 544. 557. 589. 608. 626. 632. 704. 715
Piniana cerasa 2.132
Plinij de Deo opinio 1.4
Plinius Neronis gesta scripsit 1.68.80
Plinius qua ætate vixerit 1.80. 298. 495. 56.74. & 3.420
Plinius Catulli conterraneus Prologo operis.
Plinij de anima post mortem & de resurrectione corporũ opinio 1.341
Plinius Pomponij Secundi vitam edidit 2.83
Plinius primus Latinè de medicinis scripsit 2.75
Plinij de equestri iaculatione liber 1.393
Plinius interdũ ab Aristotele discrepat 1.416
Plinius ad autores relegat lectorem 1.291. & 3.3
Pistolochia herba qualis, eiúsque vsus in medicinis 2.410,684
Plistonicus medicus 2.409.432
Plocam Annij libertus tempestatum vi in Taprobanem insulam delatus 1.248
Plotia arundinis genus 2.181
Plotia L. Proscriptus vnguenti odore proditus 2.43
Plotius L. bis Consul Censorũ ibid.
Plumbago herba eiúsque vsus in medicinis 2.688
Plumbi consideratio, genera vsus per totum caput 3.311
Plumbum candidum vbi proueniat 1.168
Plumbi nigri origo duplex 3.312
Plumbi nigri vsus 3.313
Plumbi nigri genera ibi.
Plumbi medicina 3.314. & inde
Plumbi lamina Veneris impetum & nocturnas pollutiones prohibet ibidem
Plumbi lamina vocem alit ibid.
Plumbum in massa mergitur. fluitat dilatatum 2.80

Plūbum à quo primùm, & vbi inuentum 1.344
Plumbeis laminis scribebant veteres 2.53
Plumbi oculi vitium, eiusq́ remedium 2.688
Pluuia quando arboribus inimica 2.204
Pluuiæ hybernæ arboribus expetendæ 2.205
Pluuiæ futuræ signum 2.324 352
Pluuiis alantur 3.154 & inde
Pluuia vbi nulla 1.72
Pluuiæ prodigiosæ, sanguineæ, lacteæ, carneæ 1 48
Pnigitis terra, eiúsque effectus 3.370
Poculis gemmatis Romani 3. 229
Pocula quaterna cur non bibenda 3.20
Poculum aureum quid apud medicos 2.626
Poculis repletis ponderis nonnihil adijci potest, humoris nihil 1.54
Podagra, nouus morbus, nec incurabiles, & cur Latinum nomen non habeat 2.719
Podagra olim rarior ibi.
Podagræ morbi remedia 2. 404.405.407. 408. 410. 421. 422. 424. 437. 450. 453. 464. 501.511.524.525. 526. 531. 534. 543.548.551. 554.558.561. 578.588. 590. 608.6 4.616.617.618.626. 638. 648. 663. 664. 741. 742. 749. 750 & 3. 8. 14. 22. 24. 28. 30. 34. 39. 40. 61. 62. 63 134. 35. 180. 219. 311. 366. 408. 409
Podagræ iumentorum remedium 2.558
Podicis morbi remedia. Quare Sedis remedia.
Pœcilei Athenarum porticus à quo picta 1.355
Pœmatum origo 1.346
Pœna & Beneficium, Democriti numina 1.4
Pœnorū in clypeis, & imaginibus consuetudo 3.322
Pœnorum humana victima 3. 383
Pœtæ qua hedera coronentur 2. 177
Pogoniæ cometarum genus 1. 26
Polemon Alexandrinus pictor 3.357
Polemonia herba quæ & Philæteria 2.665.674
Polemonij, siue polemonia herbæ medicina 2.675.705. 713.716.729.732
Polenta, & ex ea medicina 3. 549
Polēta quibus modis fiat 2.288

Polenta quid ab hordei farina distet 2.549
Polia gemma 3.476
Polyanthemon herba 2.762
Polyzius Annalium scriptor, Africæ oram exteriorem classe lustrauit 1.177
Polyacanthos herba & folio & caule spinosa 2.492
Polycharmi Dædalus è marmore 3.383
Polycles statuarius 3.285.292
Polycles marmoris scalptor 3.382
Polycletus statuarius Deliaco are vsus 3.274
Polycletus quando floruerit 3.284
Polycleti discipuli 3.284
Polycleti Amazon, in Dianæ Ephesiæ templo dedicata 3.285
Polycleti statuarij opera 3.386 *& inde*
Polycletus opera sua pendenti titulo inscripsit. Prolego operis
Polyene mon herba qualis, & eius vsus in medicinis 3.731
Polycratis annulus in mare proiectus, & capto pisce relatus 3.235.427.429
Polycrates tyrannus quando interfectus 3.235
Policrates statuarius 3.295
Polydamas, & Hector eadem nocte nati 1.334
Polydectes marmoris scalptor 3.383
Polydorus marmoris scalptor 3.383
Polydorus statuarius 3.295
Polygala herba qualis 2.764
Polygala herba pota lactis abundantiam facit 2.764
Polygynacon Athemonis tabula 3.354
Polygnotus pictor 3.269. 293. 330.334.351
Polygnotus argenti cælator 3.293
Polygonatum herba 2.762
Polygonoides herba qualis, & eius vsus in medicinis 2.637
Polygonum herba qua, & ex ea medicina 2.762
Polygoni herba medicina 2.733
Polygrammos gemma 3.458
Polymita textu, vbi inuenta 1.402
Polynicis regnum repetentis effigies picta 3.357
Poli duo cæli vertices 1.18
Polij herba mira in mutãdo foliorum colore natura 2.478
Polij genera duo ibid.
Polij vsus & medicina 2.504
Polion herba ad gratiã, & glo-

viam acquirendam efficax 2.473.504
Polypodion herba qualis 2.199
Polypodij herba medicina 2.709.720.724
Polyporum piscium consideratio, genera, natura 1.434.436
Polypi tegumentũ nullũ 1.423
Polypi exeunt in terram 1.436
Polypi pisces pedes habent vice pinnarum 1.431
Polypus colorem mutat 1.435
Polypi piscis in medicinis vsus 3.219
Polypi concharum auidissimi 1.436
Polypus natantibus infestissimus Ibid.
Polypus ingens Carteiæ cetaria populatus 1.437
Polyporum acetabula Ibid.
Polypi coitus qualis 1.455.456
Polypi & locustæ inimicitia 1.462
Polypi morbi medicina 1.709
Polyrrhizon herba 2.662.674.756
Polytrix siue Polytricha, siue Polythricon *herba, eiúsque vsus & medicinæ*.532.582.731
Polytrix gemma 3.475
Polis statuarius 3.295
Polyzenos gemma 3.475
Pollentina vasa fictilia 2.361
Pollices premere fauoris indicium 3.9
Pollio Carbilius primus testudinum tegumenta secare instituit 1.422
Pollionis Galli cedrinæ mensa 2.58
Pollionis Romuli senecta 2.546
Pollionis Asinij monumenta signis compluribus nobilitata 3.380.381.382
Pollio Vedius damnata mancipia murænis obiecit 1.432
Pollio Nęuius ob ingentem corporis staturam populi concursu penè interfectus 1.308
Pollionis Asinij bibliotheca Romæ 1.320
Pollis, id est, tritici flos 2.292
Pollux & Castor cur à nautis inuocentur 1.32
Pollucis & Castoris auriga qui 1.227
Pollucis & Castoris simulacrũ ex ære 3.292
Pollucis & Castoris imago picta 3.338
Pollutio nocturna quo compescatur 1.419.436.437.453. & 3.314
Pomorum situs in arborib. 2.168
Poma rores metuentia ortum Solis spectare debent 2.207
Poma quandoque ægrotant arbore

bore incolumi 2.259
Pomis quibusdam vinum confi. itur 2.95
Poma alia aliis nominibus cō-mendantur 2.133. *quando colligenda* 2.120.346 *quadam pauperib. interdicta* 2.370
Pomiferarum arborum, earúmque partium florum & fructuum medicina 2.584. *iumentis quomodo portatu fiāt facilia* 2.602. *genera & nomina diuersa* 2.117. *à familiis denominata* 2.118. *partes, quæ sunt à Sole rubēt* 2.118. *syluestriū natura Ibid. seruandorum ratio* 2.120
Pomorum quodam in genere exigua à medio fructu emicant folia 2.163. *putandorum tempus* 2.121. *naturæ diuersitas* 2.134. *tegmina varia Ibid. fructus non eodem modo in arborib. hærēt Ib.*
Pomiferæ arbores necessario alimento delicias addiderunt 2.140
Pomorum genera plura & ex eis medicina 2.585
Pomorum primitias offerentes quibus verbis vti soleāt 3.9
Pomiferæ arbores fructus non ferentes quomodo iuuentur 266
Pomona dea 2.259
Pompeianus Iupiter colossеus 3.282
Pompeiana pyra 2.119
Pompeiana vua 2.77.78.86
Pompeiana lege otiorum ciuitates municipiis attributæ 1.129
Pompeia ficus quæ 2.123
Pompeij theatrum 1.298
Pompeius Vibio, & Publicio similis 1.303
Pompeij formæ dignitas Ibid.
Pompeij pater, Menogeni coco suo similis 1.303
Pompeius octingentas quadraginta sex naues piratis ademit 1.314.315
Pompeij in scriniis repertæ literæ ne lectæ quidem à Cæsare exustæ 1.314
Pompeij Magni laus, victoria, triumphi 1.314
Pompeius Alexandro, Herculi & Libero patri æqualis 1.214
Pompeius quando Magnus nominari cœptus 1.315
Pompeius Mineruæ delubrum ex hostium manubiis dicauit 1.315
Pompeij victoriarum tituli 1.315
Pompeius posidonij philosophi ianuæ fasces submisit 1.329
Pompeij Mithridaticus triumphus 28.
Pompeius quando quartum cō

ful factus 2.106
Pompeius balsami arbores in triumpho suo ostendit 2.32
Pompiius Flaccus pistacia primus in Hispaniam attulit 2.129
Pompeius Linaus magni pompeij libertus 2.137.650.651
Pompeij Magni portentū ante ciuile bellum 2.263
Pompeius Magnus agros conterminos nunquam emit 2.279
Pompeius Lenaus Magni pompeij libertus Grammatica artis doctissimus 2.651
Pompeij Magni in Hispania trophaea. al. aque gesta 1.93
Pompeius cum L. Carbone Consul 1.109
Pompeij Magni tumulus vbi 1.196
Pompeius Magnus quo die natus 3.430
Pompeius Cneus Mithridatē superat 2.596
Pompeij tertius Consulatus 3.231.307
Pompeius Paulini filius cur paterna gente pulsus 3.265
Pompeius in triumpho suo argēteam pharnacis statuam transtulit 3.267
Pompeij ades sacra 3.2"6
Pompeij Amphitheatrum quāta multitudinis capax 3.40
Pompeius vbi à Cæsare victus 3.409
Pompeius Mithridatis dactyliothecam in Capitolio dicauit 429
Pompeij victoria ad margaritas gemmásque mores inclinauit 3.430. *& inde*
Pompeij tertius triumphus qualis, & de quibus 1.315. *&* 3.430
Pompeij luxus reprehenditur 3.431. *& inde*
Pompeij trophæum in pyrenæo 1.93.3.431
Pompeij imago ex margaritis 3.430
Pompeij currum in Africo triumpho elephanti subierunt 3.350
Pompeij Consulatus secundus 1.344
Pompeij Auli interitus 1.339
Pompholygisærariorum consideratio 3.304
Pompholyx quid 3.304
Pompeius piscis 1.426.435. *&* 3.227
Pomponius Secūdus poeta 2.56 83
Pompeius Sextus qualiter podagra liberatus 2.548
Pompeij vxor Vestilia 1.299
Pomponium poetam nunquam ructasse 1.310

Pondus

Pondus quæ validissimè sustineant arbores 2. 194
Pondera omnia sustinent Arethusæ aquæ 1. 261
Ponderum nomina, eorúmque interpretatio 2. 514
Ponderum repertores 1. 344
Pontica gemma 3. 474
Ponticum triticum 2. 286
Ponticæ gentes nullum panico præferunt cib[u]m 2. 294
Ponticæ nuces quæ, & cur ita dictæ 2. 128
Pontica cera optima 2. 488
Ponticæ anates veneno viuunt 2. 650
Poutici maris cancrorum copia 1. 438
Pontici mures quales 1. 385
Pontici pisces quales 1. 425
Pontificum ianitrix laurus 2. 137
Pontificij iuris libri septem in Numæ conditorio reperti 2. 57
Pontius, Caij principis legatus 3. 323
Pontus nunquam refluus 1. 12
Ponti absinthium quale 1. 547
Ponti vinum Naspercenites 2. 87
Popilius Caius Consul 3. 279
Popilius M. Censor ibid.
Poppæa Neronis coniugis luxus 32. 64. 439
Poppæa asinino lacte cutem macerabat 1. 578. & 3. 5[?]
Popysmis fulgetras adorare cō sensu gentium receptum 3. 9[?]
Populonium oppidum thusciæ & in eo Iouis simulacrum 3. 72
Populi arboris consideratio & genera 2. 161.
Populus arbor Herculi dicata 2. 4
Populus arbor montes amat 2. 158
Populo arbori pediculus tremulus 2. 165
Populo arbori vmbra nulla 2. 225
Populi arboris folia inter se trepidantia 2. 163. 225
Populus arbor citò germinat 2. 164
Populus arbor nullum semen aut fructum fert 2. 167
Populus arbor vitibus aptissima 2. 182
Populus arbor apta scutis 2. 191
Populus arbor quando & qualiter plantanda 2. 221
Populus alba quem in vsum, & quomodo serenda 2. 238
Populus nigra vitibus aptissima 2. 252
Populi arboris medicina 2. 614
Porcaria vulua quæ dicatur 1 571
Porcus piscis maximus 3. 195

Porci piscis venenum 3.202
Porci futura præsagiunt 2.357
Porci vt nos sequantur 3.91
Porculeta in vineis quæ dicantur 2.245
Porcius Latro Rhetor clarissimus 2.441
Porcij Latronis discipuli qua ratione pallorem contraxerunt ibidem
Porcij Caij Consulatu lacte & sanguine pluit 1.47
Porcij Lucij cōsulatu orbis circa Solem apparuit 1.30
Porcio Maro Consule tres Soles visi 1.31
Porchyrio auis morsu bibit 1.497
Pophyrionis venter 1.569
Porphyritis ficus 2.123
Porphyrites, marmoris genus 3.388
Porus lapis seruandis corporibus idoneus 3.408
Porri herba consideratio, satio & cura 3.384
Porro sectiuo autoritas à Nerone data ibid.
Porri vbi optimi 2.384
Porri succus sine cruciatu perimit ibid.
Porri semen quale 2.401
Porri translatio prodest ibid.
Porri sectiui medicinæ 2.414
Porrum capitatum, & ex eo medicinæ ibid.
Porrigines capitis quo pa[...] llantur 2.6[...]
Porriginis remedia 2.427.3[...] 433 437 606. & 3.46. 1[...]
Porsena Romanorum obsid[...] Clœliæ honori concessit [...] 279
Porsena Romanis ferri vsu[...] interdixit, præterquam i[...] agricultura 3.30[...]
Porsena sacris quibusdam ful[...] men euocauit 1.4[...]
Porsena cum Romanis fœdu[...] 3.307
Porsena sibi Labyrinthum sepulchri causa fecit 3.397
Porsena vbi sepultus ibid.
Portentum duorum montium in agro Mutinensi concurrentium 1.67
Portulacæ herbæ natura, genera, medicinæ & vsus 2.452
Posse omnia nemini concessum 3.281
Posidianæ aqua vbi, & vnde dicta 3.55
Posidonius argenti cælator 3.263.295
Posidonius statuarius ibid.
Posidonij Philosophi ianuæ Pompeius fasces submisit 1.319
Posidonius Mathematicus 1.25
Possunius plastes 3.360
Posthumia lex Numæ 2.91

Postumius Tubertus primus vrbem ouans ingressus 1.137
Posthumio Spurio Consule maxima Romæ pecuniæ copia 3.264
Posthumio Albino Consule cor in extis inspici cœptum 1.565
Potamautis herba qualis 2.642
Potamogiron herba, eiúsque vsus 3.202
Potamogeton herba, & eius medicina 2.707
Potum sumunt animalia non eodem modo 1.116
Potu caruisse nonnullos 1.110
Potatores maximi plures 3.103
Potentia mira pisciculi 3.188
Potentum iniquitatibus quo resistatur 3.31
Poterion herba qualis 2.680.764
Pothos herba & flos 2.484
Pothos Deus vbi colatur 3.380
Potulana vina qualia 2.85
Præceptor ingenti docens præmio 3.359
Præcipitatorũ ex alto remedia 2.639
Præconini cognomen vnde Ælio Stiloni impositum 3.236
Præcordia in homine quæ dicantur 1.568.3.125
Præcordia Græcè phrenes 1.568
Præcordijs subtilitas mẽtis tribuitur ibidem
Præcordia hilaritatis sedes ib.
Præcordia gladiatorum traiecta cum risu mortem afferunt ibid.
Præcordiorum remedia 2.409 427.432.444.448.449.499.501.506.514.521.543.549.570.580.584.640.648.665.691.703.713.743.768. & 3.125
Præcoces ficus cæteris maiores 2.170
Prægnantes quæ cauere debeant 2.436.461.597.667. & 3.143
Prægnantium fœminarum remedia in malacia 5.585
Præliorum expertes homines 1.188
Prælium primum inter quos, & quibus armis gestũ 1.344
Præmia in omni re maximè spectantur 2.80
Prænestini rhodino vnguento nobilitati 2.38
Præparentium vinum 2.87
Præsagia tempestatum 2.352
Præteritorum ius nullum Deo præterquam obliuionis 1.5
Prætexta toga quis Romæ primus vsus 1.449
Prætexta vbi primum inuenta 1.402

Prætextati anguillarum tergore verberabantur 1.432
Prætorianæ cohortes 1.416
Prætutia vina 2.85
Pramnium vinum 2.82
Pramnion gemma 3.471
Prasion herba, id est, marrubium, & eius medicina 2.460. *origani genus* 2.444. 445
Prasius gemma 3.456
Prasoides, topazij genus 3.455
Prason fruticis marini genus 2.68
Pratorum consideratio plena 2.332
Pratum anteà paratum dicebatur 2,277. *quando rigãda* 2.331. *situs* 2.322. *herba optima quæ ibid. quo secanda tempore ibid. ubi quater quotannis secentur* 2.333
Praxagoras medicus 2.409. 419
Praxagoræ medici laus, ætásque 2.696
Praxibuli magistratus Athenis quando 3.257
Praxiteles quo vixerit tempore 3.262. *primus specula fecit ex argento ibid.*
Praxiteles statuarius 3.285. *argenti cælator* 3.268
Praxitelis Venus in toto orbe nobilissima 1.324. & 3.378
Praxitelis statuarij opera 3.389.378.379.382
Precationum mira vis 3.8
Pressum filis genus 3.269
Prester quid 1.43
Presteris serpentis morsus remedia 1.452.630. & 3.196 200
Pretia rerum tempore variari 2.270
Priami picta effigies 3.355
Primatum apud reges protomedia herba Magi pollicentur 2.642
Primitiæ frugum viníque sacerdotibus offerebantur 2.272
Primitias frugum Hyperborei Apollini Delio mittebant 1.164
Principis magnanimitatis exẽplum 3.342
Principium nouarum rerum lubricum 3.75
Priscorum vita rudis literarũ, ingeniosa tamen 2.338
Priscorum diligentiæ 2.349
laus 3.235
Priscorum serui promiscuum cum dominis victum habebant ibid.
Pristium simulacrum ex ære 3.286
Pristes marina bellua 1.413. & 3.380
Pristes pilo vestiuntur 1.423

Pristes animal pariunt ibid.
Priuernatia vina 2.85
Procax natura in malis alienis 2.694
Procellarum generatio 1.32. 36.43
Προχειμάζειν *quid* 2.320
Procyon non habet nomen Latinum, nisi canicula dicatur 2.334
Procyonis syderis ortus 2.335
Proconesia ancillæ mirus partus 1.303
Proculeius Caius gypsi potu necem sibi consciuit 3.421
Prodicus medicus Hippocratis discipulus 3.76
Prodigia plura arborum 1.47. 391.& 2.173
Prodigia montium inter se concurrentium 1.67
Prodigiosæ pluuiæ 1.48
Prodigia arborum & tubarum cælestium 1. 4[illegible] *frugum* 2. 510. *animalium* 1.391.396. 399.586
Prodorus statuarius, argenti cælator, & pictor 3.293
Prodromi ficus quæ 1.168
Prodromi venti Caniculæ exortum præcedentes 1.40
Prætides à Melampode qua herba sanata 2.661
Profluuij genitalis remedium 2.636
Profluuij muliebris remedium 2.510
Prognostica tempestatum 2. 352
Prohibitoria auis 1.473
Promethei annulus fabulosus 3.229.427
Promethei in Caucaso monte religati annulus 3.427
Prometheus primus bouem interfecit 1.347
Propaginum consideratio atque inuentio 2.226
Propagari quæ arbores possint ibid.
Propylæa Atheniẽsium, & in ijs Carites, Socratis opus ex marmore 3.382
Propyleon à quo pictum 3. 346
Propolin apes ex quo faciant 2.614
Propolis alueorum, eiúsque in medicinis vsus 2.544
Propolis apum quid 1.523
Prosaicæ orationis inuentor 1. 210.346
prosedamum equorum segniter coeuntium vitium 2. 544
Proserpinaca herba medicina 2.700.766
Proserpinæ raptus Nicomachi tabula 3.347
Proserpinæ raptæ simulacrum ex ære, Praxitelis opus 3. 289

Protagion vinum 2.87
Protesilai in sepulchro arbores miri 2.198
Protesilai simulachrum ex aere 3.291
Protypa Dibutadis figuli 3.359
Protegenes statuarius & pictor 3.295
Protogenes casula contentus 3.350
Protogenes ab Apelle lineae subtilitate victus 3.340
Protogenes à Demetrio dilectus 3.347
Protogenis pictura 3.340.342.345
Protropum musti genus 1.87.90
Prouidentia auium in nidis collocandis 1.488
Prouidentia antiquorum in agris colendis 2.280
Prudentia in ratione carentib. exempla 1 525.547
Pruinae consideratio 1.50
Pruinae verno tempore plantarum germina adurunt 2.258
Pruinae natura perniciosa ibi.
Prunorum consideratio 2.115
Pruna Damascena 2.49. 116. *syluestria vbi nascũtur ib. post Catonem caepisse* 2.117. *Ægyptia* 2.22. *succus qualis* 2.133 *foris corpore, intus ligno constant ibidem. qua loca amet* 2.159. *quo serenda tempore* 2.236. *medicinae* 2.592. *vsus ibidem syluestrium medicinae ibi.*
Pruriginis remedia 2.416.420 445.564.724.740. & 3.65.184
Pruritum corporis tollentia 2.458.502.556.557.563.564.573.598.608.738. & 3.36.40.87.146.179.218.367.368.369
Prusiae regis Bithyniorum filius os continuum habuit dentium vice 1.307
Prusiniae vuae 2.78
Psammetichus Rex Ægypti 3.369
Psammetichum fugientes quã in vrbem sedes suas transtulerint 2.278
Psaronius lapis 3.415
Pseudanchusa herba qualis, eiúsque vsus in medicinis 2.528
Pseudisodomon structurae genus 3.418
Pseudobunion herba qualis, eiusque vsus in medicinis 2.640
Pseudodictamnũ herba 2.673
Pseudocyprius frutex 2.226
Pseudodecimianum, pyri genus 2.119
Pseudodyctamnum herba, & ex ea medicina 2.707.732.734

Pseudo-

Pseudonardo herba nardum adulteratur 2.14
Pseud:sphecesʼ vesparum genus 3.139
Psycotrephon herba qua 1. 671
Psyllij herba medicina 2.702. 706.714.719.720.723.724 729.733.734
Psyllion herba qualis 2.683
Psyllus rex vbi sepultus 1 292
Psyllorum gens serpentibus exitialis 1.293.370 541 & 680
Psilothri vim habentia 2.524 617.622.733.752. & 3.70. 71.282
Psilothrum herba eadem cum vite alba 2.565
Psimmythij consideratio 3.316
Psimmythij veneni remedia 2.546.579
Psittaci auis consideratio 1.494
Psitta piscis 1 427
Psittacus Imperatores salutat, & quæ accipit verba pronuntiat 1.494
Psittaci turturibus amici 1.518.
Psittaci caput durissimum 1. 494.553
Psittaci vbi primùm visi 1. 277
Psythium, pass: genus 2.88
Psoræ morbi, id est, scabiei remedia 2.404. 413.424.425 436.445.446.459.534 560 563. 564. 565. 580.584. 588 590.632.692. & 3.179. 21 .297 298
Psoricum medicamẽtum quod, 3.302
Pterygiorum remedia 2. 460. 565. 589. 6[illegible]. 604. 629. 647. 70[illegible]. 731. 74[illegible]. & 3. 143.206. [illegible]11.317.369
Pteris herba filicis genus 2. 753
Pternix, cacti herba caulis 2. 493
Pteron ædificij genus 3.391.397
Pteroti calices ex viro immensúmque eorum pretium 3. 424
Ptyades aspidum genus 3.20
Ptisana quid, eius vsus 3. 288
Ptolemæi & Eumenis circa bibliothecæ institutionem æmulatio 2.53
Ptolemæus à Cæsare interemptus 1.178
Ptolemæus Lathyrus rex Ægypti 1.278
Ptolemæus philadelphus obeliscũ Alexandriæ statuit 3.398
Ptolemæi coniux & soror Arsinoe 3.391.435. *mater Berenice* 3 415
Ptolemæi regis nauigatio 1. 413
Pubertas quo coerceatur ne erumpat 2.510
Publicanorum vires 3. 237

Publicolæ Consulis filia Valeria, eiúsque statua equestris 3.279
Publicolæ Consuli honoris causa permissum, vt fores domus eius extra aperirentur 3.402
Publius poeta Mimorum, eiúsque in cœnis luxuria 1.406
Publius scenæ conditor 3.372
Publij Licinij Crassi, & L. Cæsaris Censorum de vini Græci, Ammineíque edictũ 2.92
Publius Licinius Censor quando ibid.
Publius Cornelius Cethegus Consul 2.57
Pucina vina in saxo coquuntur 1.210
Pucina vua omnium nigerrima 2.79
Pucino vino Liuia Augusta octoginta duos vitæ annos retulit acceptos 2.84
Pudicitia Dea 1.4
Pudicitia quando Romæ subuersa 2.263
Pudicitiæ in brutis exempla 1.352.490.508
Pudicissima matronarum iudicata Sulpitia Paterculi filia 1.321
Pudori mulierum natura ipsa consultum voluit 1.309
Pudor plus valuit apud Romanos, quàm mortis terror 3.403
Pudoris sedes in genis 1.358
Puer in vterum reuersus 1.293
Puer miræ velocitatis 1.318
Pueri ne debiles fiant 2.423
Puerorum hulcera in capite quo sanentur 2.438
Puerorum morbi remedia. Quære infantium morbi remedia.
Puerperij pericula quo tollantur 3.333
Puerperia duodecimo vno abortu egesta 1.305
Puerperæ cuiusdam Romanæ pietas erga matrem 1.322
Pugilarum vsus ante Troiana tempora 2.53
Pugnatores quo fortiores fiant 3.96
Pugnaturi ad mortem pictis curribus vehebantur 3.332
Pulchritudinem faciei seruantia 2.506.507
Pulchritudinem inducentia 2.643.681
Pulegium herba brumali floret tempore in carnariis 2.325.396
Pulegij consideratio, natura, medicinæ 2.418.716
Pulegij coronam prodesse capiti 2.439

Pulegij sexuum differentia 2. 439
Pulegij sylvestris natura & medicina ibi.
Pulegium herba excitata quādo floreat 1.34
Pulices quomodo necentur 2. 439.444.523.528.616
Pulices ne gignantur 3.136
Pulla terra omnium optima 2. 211
Pulmentaria unde dicta 2. 291
Pulmonea poma 2.118
Pulmo quibus maximus 1.566
Pulmonem habentia stirant omnia 1.416.521
Pulmonis consideratio 1.416 566
Pulmone qua careant 1.566
Pulmonis morbi remedia 2. 414. 505. 606. 608.638. 703.745.& 3.28. 36. 54. 125.212
Pulmoni contraria 2.554
Pulmone pisce confricatum lignum ardere videtur 3. 224
Pulmones pisces tempestates præsagiunt 2.356
Pulmonis piscis in medicinis usus 3.221 222
Pulmoni pisci eadem natura quæ frutici 1.454
Pulte diu Romani usi sunt 2. 291
Pulte in sacris quibusdam Romani utebantur ibid.
Pulte corpus augetur 2.550
Pulveri vis inest desiccandi 2. 126
Pumices ex fruticibus 2.68.
Pumices ex fungis 2.69
Pumicis lapidis consideratio 3.424
Pumice corpora lævigantur 3. 414. *libri poliuntur ibidem ubi optimus ibid. medicina ibid.*
Pumicis farinam præsumunt strenuè potaturi 2.102
Pumiliones in arborū quibusdā generibus arte fiunt 2.6
Pumilionum genus quoddam est in omnibus animalibus 1.584
Pumula uva Amiternio agro peculiaris 2.78
Punctiones, sectionésve ne sentiantur, mandragoræ succus solet præsumi 2.687
Punctionum laterum remedia 2.501
Punico bello primo classis sexaginta diebus parata 2. 187
Punico bello secundo ingens terræmotus à pugnantibus ad Trasymenum lacum non intellectus 1.68
Punico bello secundo annulorū Romanorū tria modia Car-

thaginem missa 3.253
Punico bello secundo classis quadraginta diebus parata 2.187
Punicum bellum tertium fici argumento sumptum 2.124
Punicum bellum primum quãdo geri cœptum 3.240
Punico bello primo Romæ as imminutum ibidem
Punica cera optima 2.498
Punica aperyna stomacho inimica 2.585
Punica vinosi saporis dulcibus vtiliora ibid.
Punici mali consideratio 2.63
Punicum malum idem quod grauatum ibidem
Punici mali species quinque ibidem
Punici mali flos, balaustium ibid.
Punici mali vinum, rhoites 2.94
Punici mali acini quales 2.131
Punica mala corio & membrana teguntur 2.134
Punicis malis qua arte pomũ non rumpatur 2.223
Punici mali genera, natura, medicina 2.585
Punica in malo quid cytinus appelletur, eiúsque in medicinis vsus 2.587
Punicæ mali radicis medicina 2.587
Punica malorum appellatione contineri 2.115
Punicis acinus intus sub cortice ibid.
Punicæ arbores quæ loca amẽt 2.159
Punicæ folia angusta 2.162
Punicæ facilè fructum ac flores perdunt 2.167
Punicis arboribus vita breuis 2.226
Punica nullum insitionis genus recusat 2.232
Punicæ etiam ramo seruntur 2.233
Punici nucleorum medicina 2.587
Punicum malum syluestre, eiúsque vsus in medicinis 2.587
Pupillæ oculorum consideratio 1.556
Purgationes mulierum. Vide fœminarum purgationes
Purpurarum piscium consideratio 1.446
Purpurarum piscium in medicinis vsus 3.218
Purpura vbi præstantissima 1.446
Purpuræ vsus, & dignitas 1.446
Purpura quid distet à buccino 1.447
Purpura Gætulica officina à Iuba

Iuba rege instituta 1.182
Purpura quo pacto, & qua esca capiatur 1.447
Purpurae nomina ac genera plura ibidem
Purpurae praeparatio 1.448
Purpurae contra venena auxiliantur 3.204
Purpurae pretiosissimae unde aduehantur 2.478
Purpuram Cretenses phyco marino inficiunt 2.62
Purpurae usus Romae urbi aequalis 1.449
Purpura dibapha quae ibid.
Purpurae pretia ibid.
Purpurae vere pariunt 1.457
Purpurae generatio 1.456
Purpurae ranarum carnibus facilè capiuntur 3.201
Purpurissum color 3.327 330
Pusionis & Secundillae mira proceritas 1.309
Pustulas in corpore gignentia 1.711.753
Pustularum corporis remedia 2.453.459.549.559.553.554 577.599.& 3.65.81.311
Putandarum vitium necessitatem agricolis Numa lege lata imposuit 2.91
Putandarum arborum disciplina 2.267
Putandarum vitium tempus & ratio 2.328
Putationes generosarum vitium & pergularum quo Lunae statu faciendae 2.256
Putationis consideratio 2.244
Putandarum vitium plagae quam caeli partē debeant spectare 2.356
Putei à quo primum reperti 1.343
Putei mira natura 1.[illegible]5
Puteorum aqua quae saluberrima 3.163
Puteolanum purpurissum 3.330
Puteolanus puluis qualis 3.363
Putredinem inhibentia 2.454 606
Putrescere corpora mel non sinit 2.544

Quadrantis quae prima fuerit nota 3.240
Quadriga ex ebore mira exilitatis 1.312 & 3.293
Quadrigae fictiles quando in fornace creuerint 3.7
Quadrigae nummorum nota 3.240
Quadrigati nummi ibid.
Quadrigas quis primus repererit 1.345
Quadrireme quis primus usus

fit 1.347
Quadrupedes omnes vbi auribus careant 1.279
Quadrupedum modo Artabathitæ vagantur 1.280
Quadrupedes quomodo gestentur in aluo 1.511
Quadrupedes omnes necantia 2.626.680
Quadrupedum remedia 2.436 525.557.735 & 3.74
Quæstus vberrimus ex vineis 2.277
Quæstus omnia tentat 3.272
Qualitatum regionum consideratio 2.207
Qualitatum in lapidibus quanta differentia 3.415
Quartana febris remedia 2. 416. 449.509. 522. 525. 531.555. 568. 664. 670. 723. & 3. 14.15.25.27.28. 32.33.64.92.139. 299. 219. 367
Quaternarij numeri vis 3.20
Quercus mira magnitudinis 2. 141.142
Quercus secum insulas auferentes 2.141
Quercus arbor glandifera 2. 145
Quercus glans qualis ibid.
Quercus boletos probatissimos generat 2.148
Quercus nunquam folia dimittens vbi 2.160
Quercus non ante mediam æstatem germinans ibid.
Quercus folia sinuosa 2.163
Quercus parte inferiori fertilior 2.169
Quercus & olea inimicæ 2. 601
Quercus & iuglans inimicæ ibidem
Querna corona quæ & ciuica 2.143
Querquetulana porta Romæ 2.150
Quies somnúsque in stramentis quondam erat 2.273
Quies arua quoque recreat 2. 315
Quinquefolium herba quæ, & eius vsus in medicinis 2. 677
Quinquefolij medicina 2. 699 700.703. 708. 713. 716. 717.720.722.723.775
Quintiorum in familia ne fœmina quidem aurum gestabant 3.234
Quintius C. Consul 1.322
Quintij P. interitus 1.339
Quintus Hortensius Dictator eiúsque lex in Esculeto lata 2.150
Quiriana poma 2.118
Quirini, id est, Romuli delubrum Romæ 2.136
Quirini ad ædem primum horologium à Papyrio statutū 1.342

1.348
Quisquilii, siue potius Cusculium frutex granique eius vsus 2.148

Rabidus ne fiat morsus à cane rabioso 3.101 & inde
Rabulana pice quadam Italiæ pars mustum condit 2.98
Rabuscula vua 2.79
Radicum arborum cõsideratio 2.172
Radix costi qualis, & vbi prouenide, eiúsque duo genera 2.14
Radices fungi quidam nullas habent 2.367
Radicibus carent tubera 2.366
Radices quibus singulæ ibi.
Radicum hortensium differentiæ plures ibidem
Radices herbarum quæ inutiles 2.408
Radices oleæ medicina 2.577
Radiculæ herbæ consideratio 2.369.662
Radere minus interdictum fœminis 1.588
Raia piscis 1.432.4.452
Raiæ piscis generatio 1.456
Ramicis morbi remedia 2.436 538.548.606.& 3.149
Ramisces quo tempore in Ægypto regnarit 3.390
Ramorum arborum consideratio 2.163
Ramorum cæci dicti, qui non germinant 2.171
Ranarum rubetarum descriptio 1.379
Ranæ apibus inimicæ 1.534
Ranæ ictus apum non sentiunt 1.553
Ranarũ lingua qualis 1.562
Ranis vox qualis 1.586
Ranis aduersãtia 2.670.680 & 3.22.197.200.681.682
Ranæ iecur geminum 3.208
Ranarum varius in medicinis vsus 3.200. & inde per totum
Rana maris eiúsque ossiculum strumis curandis vtile 3.210 210
Ranarum earumq́; mẽbrorum medicinæ 3.200.205.206.211
Ranæ lingua mirus in magicis vsus 3.200
Ranæ oculus dexter ad quid vtilis 3.207
Ranæ quibus in locis mutæ 1.411.586.& 3.207
Ranæ arborum scandentis mira natura 3.211
Ranæ rubetæ venenum 1.568
Rana rubeta contra tempestates in segete defodienda 2.340
Rana rubeta frumentum seruat in horreis 1.342

Ranæ vltra solitum vocales tempestatem pronuntiant 2. 357
Ranæ in medicinis vsus. 3.217. 218.219.222.223.224
Ranæ incolas ciuitatis cuiusdã in Gallia sedibus suis pepulerunt 1.378
Ranæ ex limonata, in limum resoluuntur 1.456
Rana Mæcenatis signum 3. 429
Ranæ cur sub aqua diu vrinẽtur 1.566
Rana piscis 1.431.451
Ranarum coitus partúsque 1. 455
Ranarum marium vox fœminas ad coitum euocantium 1.562
Ranunculus herba eiúsque genera, & vsus in medicinis 2. 692
Rapa quomodo & quando serenda 2.302
Rapina M. Lollij 1.444
Raporum consideratio 2.300
Raporum natura vsúsq. in cibis Ibidem
Raporum magnitudo mira 2. 301
Raporum species tres 2.301. 376
Rapæ qua arte latiora fiant 2. 301.302
Raporum serendorũ superstitio 2.302
Raporum sexus 2.301.376
Rapa fo[?]ia quando detrahenda 2.388
Raporũ ex semine veteri brassica fiunt, & è contrario 2. 430
Raporum medicina 2.408
Rapi syluestris consideratio & medicina 2.408
Ratibus olim nauigatum 1. 346
Ratumena porta Romæ vnde dicta 1.399
Raucij vermes in radicibus quercus nascentes 2.335
Raucitatis remedia 2.416.543
Rauennates vuæ nebulæ aluntur 2.77
Rauennæ solum asparagis aptissimum 2.371.394
Rebilius paucissimarũ horarũ Consul 1.339
Reduuiæ quo pacto sanentur 3.83
Refrigerandi vim habet pumices 3.414
Refrigerantia corpus 2.421. 453 454.500.522. 671. 573. 592.621.625.629.634. 644. 667.684 687. & 3.371
Relage Parthorum vnguentum quibus ex rebus constet 2. 41
Regia pyra 2.119
Regia stella quando occidat 2. 327

327.335

Regia ciuitas ab Ægyptiis primum instituta 1.344

Regia scopa, herba qua 2.474. 660

Regiones qua naturã & habitum mutarint 2.208

Regius morbus idem cum aquatio siue ictero 2.546

Regij morbi consideratio 2.725 & inde

Regij morbi remedia 2.405. 407. 414. 416. 421. 427. 429. 431. 437. 441. 445. 455. 457. 5-2. 504. 510. 546. 555. 557. 595. 601. 608. 609. 610. 620. 625. 626. 627. 691. 699. 725. 740. 747. 751. & 3. 22. 138. 180. 212. 440. 470

Regium morbum atriplice herba gigni Pythagoras putauit 2.454

Regius morbus vnde dictus 2.546

Regnum vbi nõ hæreditarium 1.50

Regulare æs quid 2.295.296

Religione qua arbores damnata 2.167

Religio circa viscum seruata à Druidis 2.200

Religione vitam constare 2.98

Relogionis exempla 1 164. 322. 349. 582. & 2. 627. 662. & 3. 6

Remedia ex aliena orbe non petenda 2.547

Remedia natura parata esse voluit 2.602

Remora piscis, miroq; eius natura 1.433. & 3.189

Remus à quo repertus 1.348

Remus & Romulus à lupa sub ficu nutriti 2.125

Renascentia ex seipsis qua 2.47

Renum animalium consideratio 1.570

Renes quaterni ceruis vbi ibidem

Renes pennatis squamosisq; nulli Ibidem

Renes summis adhærent lumbis Ibid.

Renum calculi 1.570

Renes homo bubulis similes habet 1.571

Renes purgantia 2.464. & 3.212

Renibus contraria 2.424

Renum doloris remedia 2.406. 407. 411. 414. 428. 430. 435. 502. 512. 521. 522. 528. 529. 533. 537. 554. 575. 584. 589. 595. 601. 610. 623. 646. 704. 713. 714. 756. 766. 768. & 3. 19. 30. 40. 55. 65. 86. 213. 328. 366.

Renum arenas pellentia 2.531

691

Renibus vtilia 2.421.453.537 538.563.567.583.594.610. 704.645. & 3.36

Renum lapides quo pacto eximantur 2.535

Repagulis vuluarũ aptissima abies 2.195

Requies apodibus nulla 1.493

Rerum copia solique fertilitas vbi maxima 2.315

Rerum omnium sunt altiora quædam secreta suo cuique cordo peruidenda 2.209

Rerum amplitudo damno fuit Romanis 2.731

Rerum non animi pretij excubatur 3.332

Rerum amicitia. Quære Amica inter se.

Rerum variarum inuentores 1.342

Rerum permutatio Troianis temporibus fuit in vsu 3.229

Reseda herba qualis, & eius in medicinis vsus 2.767

Resinæ ex arboribus defluentis consideratio 2.98.150

Resina ex pinei generis arboribus fluit 3.438

Resinæ vsus in vnguẽtis 2.39

Resina vinum condiri 2.98

Resina Arabica qualis 2.99

Resina Iudaica qualis ibidem

Resina Syriaca Attici mellis similitudinem habet 2.99

Resina Cypria ibid.

Resina figulina creta resolui creditur 2.99

Resina ex quibus coquatur arboribus 2.153

Resina oleo resoluitur 2.99

Resina pili virorum euellũtur Ibid.

Resina quibus coquatur modis 2.153

Resinam ferentes arbores, montes amant 2.158

Resinæ natura, genera, medicinæ 2.610

Resinam ferunt sex genera arborum 2.150

Resurrectionis assertor Democritus 1.341

Resurrectionem mortuorum negat Plinius 1.7.341

Retia ab Arachne primum reperta 1.34[illegible]

Retibus quod linum aptissimũ 1.361

Reteuina lina 2.36[illegible]

Rex qualij eligi soleat in Taprobane insula 1.52[illegible]

Regis apum quæ optima form[illegible] 1.532

Regis apum aculeo non vtuntur ibide[illegible]

Reges circa agrorum cultur[illegible] olim

olim intenti 2.275
Reges ortos colere soliti 2.370
Regũ Indorum potentia 1.243
Regis Sesostris mira superbia 3.242
Regum fauor quomodo acquiratur 3.26.89
Regum ira quo vitetur 3.95.
Regum elephantes adorant 1.350
Reges olim bonis artibus immortalitatem quærebant 2.71
Regum gratiam protomedia herba parari putarunt Magi 2.642
Regum domus apud Homerum auro, argento, electro, ebore, nunquam autem marmore adornantur 3.395
Regum reuerentiæ in apibus exemplum 1. 532.533.
Reges apes carere non possunt
Rhacinus piscis 3.227
Rhacoma herba qualis eiúsque vsus, & medicina 2.766
Rhadamanthus legum repertor 1.342
Rhatica vua 2. 75. 79. 85
Rhalicum acer cuiusmodi 2.257
Rhagadum, id est, scissurarum, quæ in sede proueniunt remedia 2.578.581.591.592.612.618.630.633.& 3.20.85
Rhagiũ phalangij genus 3.97
Rhamnos rubi genus, & ex eo medicina 2.632
Rhapeton herbæ, eiúsque vsus in medicinis 2.758
Rhaphanorum consideratio 2.377
Rhaphani *& semine Ægyptij oleum conficiunt* 2.113.377
Rhaphanus *vomitum concitat* 2.410. *propinquitate vitis læditur* 2. 662. *ebrietati resistit* 2. 262. *quo in loco serendus* 2.309. *quãdo serendus* 2.345. *ructus concitat* 2. 377. *ructus, fœtorémque drupæ cohibent Ibid. plura genera* 2. 377. *quomodo serẽdus* 2.378. *succus aurium grauitati cõfert* 2.410. *in Germania maximi* 2.378. *qua arte in magnitudinẽ insitatã excrescat* 2.378. *in Ægypto nitro dulcior creditur* 2.378. *amaritudo salsugine corrigitur Ib. coctura dulcescit Ibi. crudus vomituris vtilis Ibi. in templo Delphico ex auro dicatus* 2.379. *in Ægypto sua*

uissimus 2.378 *hyberno tēpore in cibis vtilissimus* 2.379 *maximū cum vite odium* 2.379 *foliis detractis iucundior euadit* 2.388. *aquæ falsa vtilissima* 2.431 *translatio vtilissima* Ibidem
Rhaphani syluestris consideratio & *medicina* 2.408 712
Rhaphanos agria herba qualis eiúsque in medicinis vsus 2.712
Rhaphanini olei in medicinis vsus 2.583
Rhaphanitis iridis genus 2.477
Rhaphius fera genus 1.368
Rhus in ripis cerasa Lusitana gignuntur 2.132
Rheumatismus quid & remedia 2.527.541.552.564.574 576. 578. 598. 603. 670. 672 687.730.754. 761.762 & 3.10.54.212
Rhexia herba qualis, eiúsque medicina 2.529
Rhina piscis 3.226
Rhinoceros animal ad saxo cornu limat 2.363 & 2 270
Rhinocerotes animal descriptio & eius cum elephantis inimicitia 1.369
Rhinoclusia herba 2.749
Ryparagraphos Pyreici pictoris cognomen 3.349
Rhizias quid 2.368
Rhizothones, iridis gen⁹ 2.477
Rhódia vua qualis 2.79
Rhodium vinum Coo simile 2.18
Rhodi insulæ crocinum vnguētum 2.38
Rhodia ficus qualis 2.123
Rhodi persica sterilis 2.117 163
Rhodij colossi magnitudo 3.282
Rhodi tria milia signorum fuerunt 3.281
Rhodo pepercit Demetrius rex propter Protogenis picturam 1 324. & 3.346
Rhodinū vnguentū quibus rebus constet 2.39
Rhodinum oleum quale 2.113
Rhodites gemma 3.476
Rhododaphne fruticis genus eiúsque natura 2.160.624
Rhododendro non decidunt folia Ibidem
Rhododendri frutex, eiúsque natura, & medicina 2.624
Rhododendri flos amicitiam facit 2.486
Rhodope meretrix ditissima 3.395
Rhodope contubernalis Æsopi Ibid.
Rhodora herba eiúsque medecina 2 644
R hœa, papaueris genus 2.398

451

Rhœcus & Theodorus plasti-ces inuentores 3.359

Rholus architectus 3.397

Rhombi piscis astus 1.451

Rhombus piscis 3.226

Rhombus vbi optimus 1.458

Rhombus piscis ex genere pla-norum 1.431

Rhopalos herba qualis & vn-de dicta 2.668

Rhus herba qualis, & ex ea medicinæ 2.624

Rhus erythros fruticis genus, & eius & medicina 2.625

Ricini canum quo pacto necen-tur 2.528

Ridica quo pedamentis aptis-sima 2.245

Rigandi horti quibus sint ho-ris 2.401

Regandorum hortorum ratio Iidem

Riguis quæ arbores gaudeant 2.264

Risus homini non datur an-te diem quadragesimum 1.289

Risisse quendam eodem die, quo genitus fuit 1.108

Risus quo concitetur 2.642

Risus & hilaritatis sedes quæ 1.568

Risus quo adimatur 1.570

Risisse quosdam nunquam 1.310

Robur arbor glandifera 2.145

Robur plurima alia gignit præ-ter fructum 2.147.148

Robur arbor quæ loca amet 2.156

Roboris folia sinuosa 2.163

Robur qualiter germinet 2.165

Roboris ingens radix 2.172

Robur quãdo teredines sentiat 2.186

Robur arborum durissima 2.191

Robur non sentit facilè cariẽ aut vetustatem 2.192

Roboris visco quantum tribue-rint Druides 2.201

Roboris visci medicina 2.604

Roboris pilularum vsus in me-dicina 2.605

Regis pingendi consuetudo 3.332

Romæ vrbis Deus tutelaris cur occultatus 3.8

Romæ nunquã terræmotus fuit sine ingentis mali præsagio 1.168

Romæ quis creditus felicissi-mus 1.326

Romæ quis sepeliendi vsus 1.340

Romæ quando vini authoritas creperit 2.91

Roma purpura usus urbi aequalis 1.449
Roma ob bubonem lustrata 1.472
Roma quandiu scandulis tecta 2.150
Roma quas arbores ægrè nutriat 2.175
Roma quo anno sine magistratibus 2.197
Roma prima corona è spicis 2.271
Romæ quando luxus cœperit 2.274
Romæ quando anulorũ usus 3.231
Romæ quando primum pictores 2.296
Romæ natalis dies undecimo Calendas Maij 2.329
Romæ alterum nomen enũtiare nefas habitum 1.107
Romæ quis primus horologium solare statuit 1.348
Romam tonsores quis primus, & quando adduxerit 1.347
Romæ ad tertium lapidẽ castra punica habuit 2.125
Romam quibus ex locis frumẽtum soleat aduehi 2.286
Romæ ab initio aurũ exiguũ 3.231. & inde.
Roma rudi ære usque ad Seruium regem usa 3.240
Romæ primùm ex ære simulacrum 3.275
Roma capta quando auro pace à Gallis empta 3.252
Roma quo anno à Gallis capta ibid.
Romæ pictura quando in honore esse cœperit 3.323
Romæ quando primùm domus marmore cœperint incrustari 3.386
Romam aduecti ex Ægypto obelisci 3.392
Romam aducta è Sicyone tabula 3.352
Romæ ædificia quæ nobilißima 3.400. & inde per totum
Romæ domus quæ pulcherrima 2.202. & 3.402
Romæ triumphantes lauro coronabantur 2.137
Romani gentium præstantißimi 1.324 per totum
Romam annis sexcentis quâ medicina usi 2.422
Romana arma Æthiopiam intrauêre 1.276
Romani legati sagmina gestabant 2.516
Romani Capitolij in fundamẽtis caput humanũ inuẽtũ 3.6
Romanorum priscorum seueritas 2.468
Romanorum & Parthorum imperij terminus 1.203
Romanorum quis primus Arabiã ingressus sit armatus 1.270

Romani vincendi victi sunt 2.603
Romanorum legati verbenacam ad hostes portabant 2.516
Romani imperij terminus Rhenus 2.28
Romanorum signa festis diebus unguentis inungebantur 2.43
Romanorum clades à Pœnis accepta 2.125
Romanorum in foro ficus enata ibidem
Romani arbores glandiferas semper in honore habuerunt 2.142
Romanorum ciuium sub Gallicum tumultum quot libera capita censa 3.232
Romanorum mares auibus victoris ad luxum inclinati 3.430. *& inde*
Romanorum legati annulis aureis publicè donabantur 3.231
Romanos intra muros, solus hostium Annibal hastam coniecit 3.280
Romanæ vrbis nobiles aquæductus, eorúmque autores 3.405. *& inde*
Romanorum arma bonam Arabiæ partem penetrarunt 2.17
Romanorum ritus imperij magnitudo perdidit 2.60
Romanorum clades apud Cannas annullorúmque tria modia Carthaginem missa 3.233
Romanorum cum exteris nationibus commercio res anteà occultissimæ in lucem prolata 2.70
Romanæ nobilitatis & plebis auguria ex duabus myrtis 2.136
Romani magistratus virgas ex betulla arbore conficiebant 2.159
Romani populi maiestas multis varias cladibus Cimbricis victoriis recreata 2.173
Romanorum in classe paranda velocitas 2.187
Romanis singulis bina tantùm agri iugera 2.272
Romanis priscis qui Dij maximè noti 2.272
Romani equites à plebe annulis distinguebantur 3.226
Romanorum Senatus ab Equitibus latiore purpura distinguebatur 3.237
Romanorum tribus Vrbanæ tantum quatuor 2.273
Romanorum imperatorum manibus agri colebantur 2.275
Romani satere vsi annis trecẽtis 2.286

Romani diu pulte vsi sunt 2.291
Romani reges hortos coluere 2.370
Romanis plebis in Auentium secessio 2.371
Romanorũ vectigal maximum ex herbis 2.371. denarius quãdo primò figuratus 3.239
Romanis victis gentibus in tributo semper argentum imperitasse, non aurum 3.241
Romanis ærarium quando ditissimum 3.242
Romani quando tributum pendere desierint 3.243.277
Romanorum post Syllam ditissimus Crassus 3.263
Romani quando stipem spargere cœperint ibid.
Romanorum militum sub Scipione frugalitas 3.264
Romanis nullos hominum benignius inter se vixisse 3.265
Romanorum mores corrupta Achaia victa 3.266
Romanorum regum statuæ in Capitolio 3.277
Romanus populus quando stipendio liberatus ibid.
Romanorum priscorum frugalitas 3.402
Romanis acceptum referendũ, quod homines immolari desierint 3.117
Romani, velut lux altera, à Deo dati sunt 2.736
Romani quandiu sine medicis 3.78. & inde
Romanis legionibus aquilam peculiariter dicauit Marius 1.467
Romanorum signa & lupos, & minotauros. & equos, & apros olim habuerunt 1.467
Romanum præsidium à Ligustinis obsessum 1.482
Romulus lacte libauit, non vino 2.91
Romulus sub ficu nutritus 2.125
Romuli templum Romæ vbi 2.136
Romulus frondea corona donauit Hostium Hostilium 2.143
Romulus Fidenam capit. ibid. Vulcanale Romæ constituit 1.197
Romuli nutrix Acca Laurentia 2.271
Romulus Aruales sacerdotes instituit séque inter eos duodecimum nominauit 2.271
Romulus caeteriq. fratres arua les spicea corona ab Acca Laurentia donati ibid.
Romuli Pollionis senecta 2.564
Romuli statua sine annulo 3.230
Romuli ætate celeres dicti qui postea

postea Equites 3.237
Romuli statua sine tunica 3.277
Romulus quo tempore obierit 3.333
Romulus à lupa nutritus 1.366 in trabea purpura vsus est 1.449
Romuli adis vetutissimum horologium 1.348
Roris consideratio 1.50
Rores quando non cadant 2.340. ne satis noceant ibid. palustribus omnibus defectu inimici 2.495
Rosarum consideratio plena 2.470. per totum caput
Rosarum vis & vsus 2.498 medicinis ibidem succi vsus ibidem, seminis vsus, & medicina 2.499. vngues qui 2.498.499
Rosa syluestris quae, miráque eius natura 1.391. & 2.664
Rosarum è floribus vinum quo modo conficiatur 2.95. oleū, Rhodinum Graecis dictum 113
Rosarum sationi quando terra praeparanda 2.327. varia differentia 2.471
Rosarum coronae in cubiculis quare habitae 2.439. germinatio 2.470. varij vsus ibid. vbi nobilissima ibid. folia vt minimū quina 2.471. translatione proficiunt 2.471.472
Rosa centifolia 2.471. Graeca, ac Graecula ibid. vbi hyeme tota 2.472
Rosis caeli temperiem conferre ibid. quae loca ament ibid. ex semine tardissimè prouenit ibid. qualiter praecox fiat ib. quando & vbi odoratior 2.476. nouissima florum prima deficit 2.483. frutex quā diu duret 2.484
Rosaria quando deponenda 2.485
Rosis apes delectantur 2.485
Rosea campi mira fertilitatis 2.210
Roscij L. statua antiquissima 3.278
Roscius histrio quantum arte sua quotannis meritarit 1.324
Roscio theatralis legis autori Cicerone suadente plebs ignouit 1.320
Rosmarini natura, genera, medicinae 2.626
Rosmarini semen cachrys 2.626
Rosmarinum, cùm semine careat quomodo seratur 2.227
Rostra nauibus à quo primùm addita 1.347
Rostra nauium vbi Romae affixa B. 141

Rostrata corona graminea cedit 2.517
Rostrata corona qui donati 2.142
Rotarum axes ex qua materia 2.196
Rota pisces 1.414
Rubellionis piscis in medicinis usus 3.225
Rubetæ rana descriptio 1.379
unde dictæ 3.201
Rubetæ veneni remedia 3.202 217
Rubetæ in medicinis usus 3.218
Rubeta rana in horreis suspendenda 2.342
Rubeta quomodo milium in arvo conservet 2.308
Rubigalia festa cur, & à quo instituta 2.338. *quando celebrari solita* ibid.
Rubigo communis vinearum & frugum pestis 2.307
Rubigini quæ loca maximè obnoxia ibi.
Rubigine quæ loca careant 2.307
Rubiginis frugum causa quæ 2.336
Rubigini ferri medicina 3.310 & *inde*
Rubrica color 3.327. 328. 329
Rubrum mare refertum sylvis 2.68
Rubiæ herbæ consideratio genera, bonitas, usus 2.269. *varia nomina, & medicina* 2.625
Rubri fruticis consideratio 2.184
Rubi mora ferunt ibid.
Rubi sese multiplicantes propagandi rationem docuerunt 2.126
Rubi natura, usus, medicina 2.630
Rubi species plures 2.631
Rubi genus rhamus, & ex eo medicina 2.638
Rubus Idæus, & ex eo medicina 2.632
Rubo ubi folia non decidant 2.160
Ructasse nunquam Pomponiũ Poetam 1.310
Ructus provocantia 2.431.447 449. 458. 498. 542. 613. 688.707.712.768
Rufi Iulij mors qualis 2.695
Rufus Suillus undecimo mense natus 1.300
Rugæ corporis quo tollantur 2.436.500.534.554.566.580. 720. & 3.40
Rullus Servilius solidum aprũ primus in epulis apposuit 1.406
Rullus legi agrariæ promulgator ibid.

Rumbotinus arbor qua 2.72
Rumbotino arbori rhodora herba adnascitur 2.644
Rumen quid 2.125
Rumicem apes non attingunt 1.524
Rumicis herbæ consideratio, & medicina 2.457.699
Ruminantium differentia 1.516
Ruminat scarus solus piscium 1.448
Runcatio quo tempore faciẽda eiúsque vtilitas 2.314
Runcatione quæ gaudeāt, & quæ non ibi.
Rupicapræ caprarum syluestrium genus 1.407
Ruptorum remedia 2.412.416 421.508.526.534.336.565. 571.582.607.616.634.636. 794.727.741.757.766.766 & 3.40
Rusco Italia in cibis vtitur 2.489
Ruscum idem cum oxymyrsine 2.601
Rusci fruticis medicina 2.511
Rustica tribus vrbanis honoratiores 2.273
Rusticis cælestium notitia necessaria 2.319
Rusticelli cuiusdam Herculis mira fortitudo 1.311
Rusticulæ auis incessus 3.492
Rustici ne aspiciant stellas 2.330
Rusticorum manubria ex qua materia facienda 2.196
Rusticorum baculus ex ſclere, eiúsque vsus 2.620
Rusticorum operum quæ quibus temporibus facienda 2.325
Rutæ herbæ consideratio 2.395 434
Ruta syluestris, & ex ea medicina 2.444
Rutæ mas, & fœmina 2.434
Rutam Pythagoræ falsò putauit oculis noxiam esse ibidem
Rutæ natura feruens est 2.436
Ruta sudorem inhibet 2.436. *generationem impedit* ibid. *partum necat* ibid.
Ruta vinum conficitur 2.95
Rutæ mustelæ vires refouent 2.434
Ruta furto sublata fertilior 2.388
Ruta quibus gaudeat, & quibus non 2.395
Ruta ferro tangi non vult 2.400
Rutæ salsa aquæ prosunt 2.401

Ruta genera & medicina 2.433. succus copiosior veneni noxiam obtinet 2.433
Ruta cicutae contraria 2.434. antidoti vim habet aduersus aconitum viscúmque 2.434
Ruta medicina 2.424.579
Rutatum mustum 2.395
Ruteni populi ex lino vela texunt 2.360
Rutilij P. Cõsulatu circulus rubens circa Solem visus 1.30
Rutilius P. ob fratris sui repulsam obiit 1.322
Rutilij uxor annosiss. ma 2.332

SAba vox quid significet 2.16
Sabaei Arabum clarissimi 1.268
Sabinae herbae consideratio, genera, & medicina ex ea 2.627
Sabina herba quomodo seratur 2.227
Sabini qui & seuini 1.120
Sabinarum virginum nuptiis faces è spina quadam adhibitae 2.59
Sabini Romaníque positis armis myrtea verbena purgati 2.135
Sabinarum raptus ibi.
Sabini populi à quo victi 3.402
Sabinorũ agro vinaciola vua peculiaris 2.78
Sabinus Tyri scriptor librum Cepuricôn edidit 2.400
Sabis Arabum Deus 2.19
Sabi Deo Arabes thuris decimas consecrant ibi.
Sabuli differentia, eiusq́; infaecunditas 2.208
Sacal quid 3.416
Saccharum vbi, & quid 2.11
Sacerdotalis dignitatis exemplum 172. & 2.272
Sacerdotum arualium institutio, eorumq́; corona 2.271
Sacodios gemma 3.459
Sacon coloris genus ibi.
Sacopenium medicinis tantùm nascitur 2.397
Sacopenij natura, medicinaq́; 2.449
Sacer ignis. Vide ignis.
Sacra prisca pulte fitilla fiebãt 2.291
Sacris quibusdam Britannicae mulieres glasto illinebantur 2.515
Sacrificia rusticorum ex lacte & mola salsa Dij non fastidiunt Prologo operis.
Sacrificia sine certis precationum formulis non fiebant 3.6
Sacrificantis Alexandri prodigalitas à Leonide reprehensa 2.19

Sacrium Scythæ nominãt, quod nos succinum 3.437
Sacris quæ vina non adhibẽda 2.91.98
Sacrifi. in quæ hostia idonea 1.399.405. & 2.38
Sacrificijs victima coronari solita 2.143
Sacrificiorum igni quæ arbores non aptæ 2.147
Sacrilegiorum in Æthiopia pœna 2.542
Sagapeno galbanum adulteratur 2.35
Sagapeno siphium adulteratur 2.367
Sagapenum quid 2.449
Sagda gemma 3.473
Sagitta in vitibus quid dicatur 2.241
Sagittæ calestis signi occasus 2.326
Sagitta venenata remedia 2.452. & 3.34
Sagittas veneno inungi 2.270
Sigittas venenatas è corpore extrahentia 2.452.543
Sagitta herba palustris 2.495
Sagittis venenatis piraticam exercẽt Ascita populi 1.274
Sagittas è corpore extrahentia 2.672.729.730
Sagittandi peritissimi Nisicaspes & Nisitæ 1.299
Sagittarum ictus remedium 2.63
Sagitta à quo reperta 1.344
Sagmina Romanorum ex verbena 2.516
Saguntina ficus quo loco serenda 2.124
Saguntina vasa fictilia 3.361
Salamandræ serpentis consideratio 1.512. *per totum &* inde 3.94
Salamandra tactu ignem extingunt 1.512. *nihil gignunt* 1.513
Salamandra genus sexu caret ibidem venenum omnium maximum & inde 3.94. *veneni remedia* 2.434.523.567 575.579. & 3.37.95.197. 198.200
Salaminensi pugna Ceratias cometes visus 1.27
Salariana castanea 2.130
Salarium vnde dictum 3.176
Salaria via nomen vnde ibid.
Saulacos Colchorum rex 3.242
Salis consideratio. vsus medicina 2.172. *per totum*. 3.178
Sale viua quidam condiunt 2.98
Sale vbi domus construantur 1.85
Salis turres vbi 1.266
Salem nimium coci quo pacto sibi eximant 2.602

Salis vicem supplet rhus in obsoniis condiendis 2.625
Sal quibus in locis fiat 3.172
Salis ramenta trahentes fluuij 3.473. *& inde*
Salis muri, domúsque 3.173
Salis factitij genera 3.174
Sal non crepitans in ignẽ 3.135
Solis colorum diuersitas ibidem
Sale homo carere non potest 3.176
Sales ad animum transferri ibid.
Salem cum pane & caseo veteres esitasse, etiam prouerbio constat ibid.
Salis in sacris vsus ibid.
Salis flos quid ibid.
Salis natura, vis, atque effectus in medicinis per totum caput 3.178
Sale & Sole nihil corporibus vtilius 3.179
Sal nitrum sulphuri concoctum vertitur in lapidem 2.185.
Sal, sine dulci aqua fieri non potest. 1.80
Salinæ, à quo Romæ instituta 3.176.
Salinæ aqua pluuiæ vtiliores quam aliæ 1.80
Salsa mola in sacris, Prologo operis pag. 2. versu 3. & 3. 3.176
Salsamentorum è piscibus medicinæ 3.208
Salsilago quid 3.177
Salsitudines corporis quomodo minuantur 2.439. *&* 3.38
Salsis aquis quæ arbores alantur 2.267. *quæ herbæ gaudeant* 2.401
Salsus sapor non nascitur 2.402
Sali aues multiparæ 2.521
Salicastrum, genus labruscæ 1.564
Saliorum sutiles coronæ 2.469
Saliua post aurem relata digito solicitudinẽ animi creditur leuare 3.9
Saliua mulieris ieiunæ medicinæ 3.23
Saliua ieiuni hominis serpentibus aduersatur 3.12
Saliuæ humanæ Magici vsus ibid. & inde
Saliuæ humanæ contactum serpentes fugiunt 1.292
Saliuncæ herbæ consideratio, naturáque 2.478
Saliunca herba nobilissima odoris 1.477. *vbi copiosè proueniat* 2.478
Saliuncæ herbæ medicinæ 2.504
Salix arbor ocyssimè semen perdit & inde 2.168
Salicis arboris consideratio, genera vtilitas &c. 2.182, 236

Salices aquosis locis gaudent 2.159
Salicis longa sunt folia 2.162
Salices citò germinant 2.164
Salix frugiperda cur dicta 2.168
Salicis semen sterilitatis medicamentum 2.168
Salix in Creta ad maturitatẽ fructum perducit 2.168
Salicis portentum in Philippis 2.173
Salicis genera p'ura 2.183
Salicum diuersa nomina 2.130
Salix scutis apta 2.191
Salicis vita breuis 2.226
Salicis serenda tempus 2.237 *fructus ante maturitatem in araneam abit* 2.616
Salicis partium medicina Ibidem succus triplex 2.616
Salonia propago Catonis 1.305
Salpa piscis 1.430. & 3.226
Salpa autumno pariunt 1.456
Salpa piscis in medicinis vsus 3.73.220.223
Salpe obstetrix quo psilothro vsa 3.221
Salpuga vermes venenati 3.99
Salsugo in salinis qua dicatur 3.177
Salsugo terra, alumen 3.367
Saltare in toga quis primus instituerit 1.132
Saltationem armatam Curites primi docuerunt 1.345
Saluia herba naturali, medicinaque 2.701
Saluij Fusij fortitudo 1.311
Salustiani horti Romæ 1.309
Salustianum æs 3.272
Salustius Dionysius Medicus 3.208
Salutatoris in cubilibus cotonea poma seruabantur 2.115
Salutis deæ ædes Romæ à quo picta. & quãdo exusta 3.323
Samara quando colligenda 2.221 *serenda* Ibid.
Sambuci arboris acini quales 2.131.184
Sambucus qua loca amet 2.159. *quando floreat* 2.166
Sambuci durißima ligna 2.186.240.
Sambucus apta scutis 2.191
Sambuci genera, medicinaque 2.615
Samiæ terræ genera duo 3.370
Samiorum vasorum vsus 3.361
Samius auro lapis poliendo vtilis 3.413
Samnites populi à quo victi 3.277
Samnitico bello P. Decius frondea corona donatus 2.143
Samoli herba mira natura 2.627

Samothracia gemma 3.473
Sampsuchum herba eadē cum amaraco 2.482.508
Sampsuchum ubi optimum, & ex eo medicina 2.508
Sampsuchinum oleum quale, & ex eo medicina Ibidem
Samulæ gesticulatricis senecta 1.332
Sandalum farris genus 2.285
Sandaracha, apum cibus 2.524
Sandaracha coloris genus, eiúsque consideratio 3.317 327 329
Sandaser gemma 3.453
Sandaserium gemma ibid.
Sandaseros gemma Ibid.
Sandastros gemma ibid.
Sandyx coloris genus 3.327 329
Sangenon gemma 3.449
Sangualis auis consideratio 1.468
Sanguinaria herba 2.752
Sanguineæ virgæ natura & usus 2.620
Sanguineis virgis sata à vermibus tuta præstatur 2.400
Sanguinei frutices vitibus vincula suppeditant 2.183
Sanguinis consideratio 1.574
profluuium per nares soli contingit ibid.
Sanguine quando pluit 1.47
Sanguinis differentiæ 1.574
Sanguinem morbimórsque absumunt 1.575
Sanguinem multum pinguémque habentia, natura sunt iracundiora 1.573
Sanguinis sedes in corde 1.364
Sanguine carentia animalia 1.521
Sanguinis vice multis alium humorem inesse 1.521
Sanguinem sibi quomodo capræ ex oculo detrahant 1.404
Sanguine caprino Drusus pallorem sibi conciliauit 3.42
Sanguis quibus nullus aut exiguus 1.383 384.523
Sanguinis minuendi rationem hippopotamus animal docuit 2.376
Sanguis quo pacto imminuatur 3.212. *qua ratione augeatur* 2.418
Sanguine humano quæ animalia nascantur 2.738
Sanguinis taurini epoti remedia 2.591
Sanguinis per urinam redditi remedia 2.429
Sanguis vulnerum quo pacto cohibeatur 2.555
Sanguinis humani in medicinis usus 3.14
Sanguine gladiatorum quidā comitialem morbum sanare tentarunt 3.4
Sanguinis natura usúsque 3.42

Sanguis inutilis quomodo extrahatur 2.410.500.507. *ne nimis concrescat* 2.506.582 *copiosus & crassus quomodo per nares pellendus* 2.751
Sanguinis tenuitatem subtilioris ingenij causam nonnulli putarunt 1.575
Sanguis in ventre vesicáve concretus quo pacto absumatur 2.761
Sanguine viuens animal, capútque ei perpetuò habens infixum 2.548
Sanguis præcisa vena effluens ischæmone herba sistitur 2.670
Sanguis tenuior quo pacto condensetur 2.627
Sanguinis vitia quo modo corriganur 2.703. & 3.147
Sanguinem conglobatum & concretum discutientia 2.542. 573.576.590.510.515. 547. 751
Sanguinem reiicientium excreantiúmve remedia 2. 406.410. 414. 415. 416. 421.423.432.438.458.460. 496. 549. 550. 552. 560. 561.562. 666. 577. 578. 583. 584. 585. 586. 587. 594.595.597.599.605.613. 616.619. 627. 628. 630. 631.633.701.703.704.707. 728.740. 743.745. 760. 762.766. 769. & 3. 53. 86.87.125.126. 187. 328. 370.411
Sanguinem vulnerum sistentia 2.522.555.560.595.699.740 & 3.311
Sanguis per nares profluēs quo pacto sistatur 2. 414.435. 445.593
Vide Narium sanguis.
Sanguinis fluxum in genitalibus sistentia 2.438.445
Sanguis cū vrina effluens quo pacto cohibeatur 2.429
Sanguinem sistentia 2.417 427.435.438.465.499.521 533.552.571.593.595. 605. 615.632.636.670.715.726. 727.740.758.763. & 3.8. 22.66.83.143.219.254.302. 303.368.369.410
Sanguisugæ epotæ remedia 2. 437. & 3.45
Sanguisugatum in medicinis vsus 3. 205. 205. 219. 223
Sanguisuga eadem cum hirudine 1.357. & 3.219
Santerna chrysocollæ genus 3. 252
Sapa siue hepsema quid, & quo modo fiat 2.88.575
Sapa quo tempore fieri debeat 2.102
Sapa medicina 2.575
Sapientium conuentus iuuencæ

Athenis etiam comissabundi frequentabant 2.469
Sapientiam vino obumbrari, Prouerbium 2.570
Sapientissima animalium quæ fruge vescuntur 2.547
Sapiens nemo horis omnibus 1.322
Sapinea nux ex generibus pinearum 2.114
Sapinus inferior pars abietis 2.188
Sapinos gemma 3.439
Sapium, picis genus 2.155
Sapo quid, & à quibus inuentus 3.33
Saporum intellectus in lingua & palato 1.563
Saporum genera tredecim. 2.2.132
Saporem & odorem non simul esse 2.133
Sapores herbarum hortensium 2.402
Sapores aliis alia appetunt animalia 1.514
Saphirus gemma 3.458
Sappho in amore Phaonis quo philtro pellecta 2.521
Sappho picta, Leōtis opus 3.356
Sapros caseus, eiúsque in medicinis vsus 3.38
Sarcion, smaragdi vitiū 3.446
Saccitesgemma ibid.
Sarcocolla lacryma consideratio & vsus 2.633
Sarcocolla arbor, eiúsque gummi 2.53
Sarcophagus lapis vbi inueniatur, miraq. eius natura 1.73 *&* 3.408
Sarculatio segetum quibus diebus facienda 2.314
Sardachates gemma 3.463
Sarda gemma consideratio 3.454. *vsus apud veteres ibi.*
Sarda piscis 3.226
Sarda piscis medicina 3.200
Sardiani balani cur appellata castanea 2.129
Sardibus primùm castaneæ prouenere ibid.

Reliqua quære parte secunda.

Sardonyx quo pacto adulteretur 3.477
Sardonycais gemma consideratio 3.449
Sardonyche primus Romanorum Scipio vsus est Ibidem
Sardonyx gemma Polycratis 3.428
Sargus piscis 1.429.459.456 *&* 3.226
Sargi bis anno pariunt 1.456
Sargus quomodo capiatur 1.162
Sari frutex vbi nascatur eiúsque descriptio & vsus Ibi.
Sarmatæ equis ad Venerem segnioribus quo pacto medeantur 2.718

Sarma

Sarmatæ ex milij farina & equorũ lacte, sanguinéve pultem faciunt 2.294. *corpora sua herbis pingunt* 2.216

Reliqua quære parte secunda.

Sarmenes omnium primus de equitatu scripsit 3.291

Sarmentorum vitium medicina 2.562

Sarmenis equitis simulachrum ex ære 3.291

Sarpedonis epistola è charta 2.57

Sarriendarum segetum disciplina 2.314

Sarritio in tritico, hordeo semine, & faba iteranda Ibid.

Sarseuna virique arbustorum ratio damnata 2.252

Satyræ appellatione quid Græci intelligant 2.718

Satyrij herbæ consideratio 2.674.728.729

Satyri feræ vbi, qualésque 1.280.295

Satyrorum simulachra 3.286.288.289.381

Satyri effigies in phiala argentea cælata 3.268

Satyrorum natura mitissima 1.408

Satyrus architectus 3.391

Sationis arborum consideratio 2.216.227

Satio arborum cælo & solo accommodanda 2.207. *vbi celerius, & vbi tardius fieri debeat* 2.317

Satorum omnium fructus quibus tunicis contineantur 2.283

Satorum naturalis ordo 2.163

Satureia herba cõsideratio, natura, satio, vsus 2.397

Saturninus Volusius Præfectus vrbis, eiúsque profluuium sanguinis anniuersarium 1.575

Saturnini Volusii senectus 1.332.575

Saturni sideris consideratio, natura, motus 1.9.19

Saturni sideris color 1.23

Saturni simulacrum Romæ repletum oleo 2.113

Saturni ante ædem ficus mira 2.125 *sidus frigidum agricolis cauendum* 2.321

Saturni sanguinis appellatione quid magi intelligant 3.93

Saturni sidus frigidæ naturæ 1.9

Saufeij Ap. interitus 1.339

Saufeij Decimi scribæ mors 1.339

Saurion, id est, sinapi herba 2.399

Saurites gemma 3.171

Saurotoni Apollinis simulacrũ ex ære 3.290

Sauros marmoris scalptor, eiús

que opera Romæ 3.384
Saxifragum herba quæ 2.232
Scabendi dulcedo maxima sub alis 1.568
Scabies communis arboribus omnibus morbus 2.258
Scabies in arboribus & satis unde oriatur 2.259
Scabiei animalium remedia 2.404.425.514.528.535.538.557.561.564.578.581.583.612.663.735.740. & 3.39.87.146.149.180.218.311.367.368
Scabies canum quomodo sanetur 3.68
Scabies hominis asinina medulla sanatur Ibid.
Scabies vulvarum anserino adipe sanatur 3.149
Scævolæ Qu. fundus sine villa 2.278
Scalpendi marmoris artifices præcipui, eorúmque nomina & opera 3.375
Scalptura initium Olympiadum origini æquale 3.376
Scalpturatum pavimentum quando & ubi primum factum 3.422
Scammonia tenuis herba quæ
Scammonia herba medicina 2.716.717
Scammonium quid, & quomodo colligatur 2.709
Scammonij medicina 2.709.
722.733
Scandix herba in Ægyptiorum cibis recepta 2.490. ex ea medicina 2.537
Scandularum id est, lignearum tegularum consideratio 2.50
Scandulis quandiu Roma contecta fuerit Ibid.
Scantiana uva 2.80. poma 2.118
Scarabæorum consideratio 1.543
Scarabæos asinorum corpore nasci 1.536
Scarabæum cur Ægyptij pro deo colant 3.140
Scarabæus in eriphia herba decurrens 2.643
Scarabæi in medicinis usus 3.109.140.150
Scarificatio arborum quid 2.265
Scarites gemma 3.475
Scari piscis astus 3.191
Scarus piscis 3.226.475
Scari piscis medicina 3.511. dentes quales 1.559. solus piscis dicitur ruminare 1.128
Scauri M. ædilitas splendidissima 3.281.352
Scauri potentia .403
Scaurus dactyliothecam primus omnium Romæ habuit 3.429
Scaurus M. glires cœnis ademit 1.410
Scauri M. marmorea columna 3.374

Et marmorei scenæ parietes 3. 386
Scauri M. ædilitas mores ciuiles prostrauit 3. 403
Scaurus Sylla priuignus 3.429
Scaurus Ædilis ossa eius belluæ cui obiecta fuit Andromeda Romæ ostendit 1.415
Scauri vnde dicti 1.582
Scaurus princeps senatus 1.47
Sceletyrbe morbi genus 2.624
Scena Claudij Pulchri insignis pictura 3.324
Scena argentea C. Antonij 242
Scenæ conditor Publius cretatis pedib. Romã aduectus 3.172
Scenæ parietes quis primus marmore incrustarit 3.386
Scena M. Scauri descriptio 3. 403
Scepini pisces 3 227
Schista oua quæ 3.87
Schistos lapis eiusque cum hæmatite cognatio 3. 250. 411
Schiston, aluminis genus 3.368
lactis genus 3. 36
Schytanum quid 3.251
Schœnus, mensuræ genus 1.260 *&* 2.17
Schœna piscis 1. 427. *&* 3.226
Scientiæ laude qui præcipui habiti 1. 318. 319. 327
Scientia aliena quidam sibi famam aucupantur. Prologo libri primi
Scilla piscis 3. 226
Scylla auis in ventre chlorites gemma inuenitur 3. 467
Scilla herba radice vinum conficitur 2.95
Scilla herba descriptio, & ex ea medicinæ 2.426
Scilla caulem prius emittit, quàm folium 2. 494
Scilla in lumine suspensa mala medicamenta arcet 2.427
Scilla ter floret 2.494
Scilla pusilla herba eadem cũ pancratio 2 763
Scilla herba consideratio, genera, medicinæ 2. 380
Scillini aceti natura, & medicina ex eo 2.574
Scillis marmorarius 3. 475
Scillis anchoras classis Persicæ præcidẽs, Androbij opus 3.355
Scymus statuarius & argenti cælator 3. 293. *Critiæ discipulus* *ibidem*
Scinci consideratio, & medicinæ ex eo 3. 34
Scincos animal Nilo peculiare 1.374
Scintilla quando è cælo cadere visa 1.31
Sciotericon horologium quis primus inuenerit 1.63
Scipio Africanus ex matris vtero cæsus 1. 302
Scipionis Lucij ingens memoria 1.313

Scipionis apud Tapsum victi scrinia Cæsar ne lecta quidē literis excussit 1.314
Scipio Æmilianus Catone Cēsorio clarior 1.316
Scipio Africanus Ennij *statuā in sepulchro suo iussit colloca ri* 1.320
Scipio Æmilianus Metello *Macedonico inimicus* 1.328
Scipionis Æmiliani exequiæ ibid.
Scipio Africanus primus quotidie radi instituit 1.347
Scipioni Africani exilium apud Linternum 2.81
Scipio patre seruato apud Trebiam ciuicam coronam recusauit 2.144
Scipionis classis secūdo bello Punico quadraginta diebus parato 2.187
Scipionis manu satæ oliuæ ad Plinij vsque tempora durarunt 2.197
Scipionis prioris manes à dracone custoditi 2.197
Scipioni soli florū honor tributus à Romanis 2.469
Scipio à similitudine serapionis cuiusdā suarij cognomen traxit 1.303. & 2.469
Scipionis paupertas, ac honoratum funus 2.469
Scipio Æmilianus graminea corona donatus 3.519
Scipioni L. ludi ex pecunia publica 3.264
Scipio posterior quantū argēti hæredi reliquerit Ibid.
Scipionis minoris de Pœnis & Numantinis triumphi Ibid.
Scipionis L. de Asia triumphus & ingentes diuitiæ inde aduectæ 3.266
Scipio Cornelius Censor statuas multas è foro sustulit 3.279
Scipio L. Asiatica suæ victoriæ pictura in Capitolio posuit 3.324
Scipionis Africani filius ab Antiocho *captus* ibid.
Scipio Æmilianus ex prouocatione hystem peremit 3.424
Scipionis Lucij victoria ad argentum calatum & vestes Attalicas Romanorum mores inclinauit 3.430
Scipio primus Romanorum sardoniche gemma vsus est 3.449
Scipio Nasica vir optimus iudicatus 3.221. *eius horologiū hydraulicon* 1.348. *repulsa, exiliúmque* 1.321
Sciron ventus Atticæ peculiaris 1.39
Scirporum consideratio 2.184
Scirpi sunt generis, neque herbis neque fruticibus annumerandi ibid.

Scirporum varij vsus ibidem 538
Scirrhos durities in ventre virorum, mulierum molis non dissimilis 1.306
Scirpula vua 2.79.89
Scytale serpens, morsúsque eius remedium 3.202
Scythæ sagittas quo veneno inficiant 1.589
Scythes Iouis filius, arcus & sagittarum inuentor 1.344
Scytharum legati scitum dictũ de Parthorum siti 2.104
Scythæ qua arte famem sitimque tolerent 2.670. *qua herba curent vulnera* 2.730
Reliqua quære parte secunda.

Scythice herba qualis, & à quibus inuenta 2.670
Scythica herba medicina 2.701.730
Scythica herba vnde ad nos afferatur 2.736
Sciuri animalis descriptio 1.387
Scyzinum vinum 2.96
Scolecia consideratio 3.301
Scolecia æruginis genus quo modo fiat ibid.
Scolecion cocci genus 2.604
Scolymus, cardui genus 2.465.492
Scolymus sero, sed diu floret 2.492. *in cibis receptus* 2.492
Scolymi medicinæ 2.495.538
Scolopendra piscis 3.226
Scolopendrarum piscium consideratio astúsque 1.451
Scolopendra vermis venenatus 3.410
Scolopendræ populos quosdam sedibus suis repulerunt 1.378
Scolopendræ morsus remedia 2.437.438.440.441.461.532.533.573.& 3.178
Scombri piscis garum laudatissimum 3.177. *consideratio* 1.425.& 3.177. *in medicinis vsus* 3.221
Scopa regia foliis, non flore odorata 2.474
Scopa regia herba qualis 2.660
Scopas statuarius 3.284.295. *marmoris scalptor* 3.376.380.381
Scopæ æmuli 3.381
Scopas Ephesiæ Dianæ templi columnam vnam cælauit 3.399
Scopes auium genus 1.499
Scordastus arbor 2.12
Scordion herba qualis 2.665
Scordij herbæ medicina 2.713.716.719.721.728
Scordotis herba qualis 2.665.675. *eius medicinæ* 2.701.702.705.729.732.734. *venenis Magicésque incan-*

tamentis aduersatur 2. 681
Scoria metallorum quid 3.246
Scoria argenti, peculiari nomine helcysma appellata 3. 255
Scoria æris 3.299
Scoria plumbi medicina 3.315. & inde
Scorpæna piscis 3. 226
Scorpius herba qua, & cur sic dicta 2.525. 680
Scorpij herbæ medicina 2. 525
Scorpio herba tota spinosa 2. 491
Scorpionis signi occasus 2. 327
Scorpio piscis venenatus 3. 199 226
Scorpio piscis bis anno parit 1. 456
Scorpionis marini remedia 2. 438. & 3.199
Scorpionis piscis in medicinis vsus 3.212. 220
Scorpionum terrestrium consideratio 1.241. ictus quibus lethalis ibid. genera nouem ib. volantes vbi ib. vbi præcipua copia ib. cum stellionibus inimicitia 1.542. quibus non noceant ibid. fœtum deuorantib. à filijs necatur ib.
Scorpionum generi dens in cauda 1.560. terra viuunt 1.515 quo pacto vnum in locum contrahātur 2.431. & 3.202
vbi hospites non lædant 1. 411
Scorpionibus sublatæ gentes 1. 378
Scorpionibus percussos vespæ non feriunt 3.11
Scorpionibus aduersantia 2. 409. 457. 231. 680
Scorpiones quos non feriant 2. 690. quo modo reuiuiscant 2.608. rhaphano imposito necantur 2. 409. quomodo manibus impunè tractari possint ibid. ex ocymo gigni 2. 431. manus palmam non feriunt 3.99. in medicinis vsus 3.94. 131
Scorpionum ictus remedia 1. 542. & 2. 405. 409. 411. 413. 414. 418. 419. 430. 432. 433. 434. 437. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 446. 452. 455. 457. 458. 461. 462. 463. 497. 501. 505. 508. 510. 514. 523. 525. 528. 531. 533. 539. 543. 549. 561. 573. 588. 290. 591. 593. 598. 599. 605. 406. 607. 609. 613. 614. 630. 645. 690. 702. 737. 747. 751. 765. & 3. 9. 14. 15. 30. 43. 44. 178. 186. 196. 197. 199. 200. 201. 202. 396. 463
Scorpionis venenum incurabile si ictus eo die ocimum comederis 2.431

Scorpiones Galatiæ insulæ terra necat

Scorpiones quo modo fugentur 2.427.451

Scorpiones quos pupugerint, enicū manu tenētes dolorem non sentiunt 2.514

Scorpionibus torporem afferentia 2.455.511

Scorpites gemma 3.475

Scorpiurus herba quæ, & cur ita dicta 2.531

Scriptorum quis esse debeat scopus. Prologo libri primi.

Scriptorum quorundam furta imprudēter dissimulata. Prologo operis.

Sermo qua materia aptissima 2.196

Scrobes arborum qualiter fieri debeant 2.222.237

Scrobes seruando triticeo quales esse debeant 2.343

Scrofæ scriptoris de arbusti ratione sententia 2.252

Scrupuli auri æstimatio 3.240

Scutis Troianorum imagines continebantur 3.3:2

Scutulata vestis 1.402

Sebennyticum vinum 2.87

Secale frumenti genus 2.304

Secreta quarundam rerum omniū altè recondita 2.209

Secreta noxiorū quomodo dormientibus exprimantur 2.641. & 3.96

Secreta omnia fœminarum quomodo sciri possint ibidē. 201. & inde

Sectiones ne sentiantur 2.687

Secundæ mulierum quomodo extrahantur 2. 435. 439. 446. 460. 504. 510. 533. 536.266.575.599. 632.639 638.659.733.734.742.750. 764.768. & 3.147.199. 221.222

Securidaca herba lentem complexu necat 2.302

Sedis affecta remedia 2.438 499. 501.505. 524.531.539. 541. 542. 543. 553. 557 561.573. 574 578. 580. 586. 590.595. 600.612.513. 6.8. 625.626.629.631.632. 716. 740. & 3. 16. 40.60.85. 86.87. 29 9. 301. 315. 327. 367

Sedum herba quæ, eiúsque genera, vires & medicina 2. 689.721

Sedi succo semina aduersus vermes præmedicanda 2. 302.400

Segesta dea vnde dicta 2. 272

Segesta Dea simulachrum Romæ in circo ibidem

Segetum vitium luxuria 2. 307

Segetum maxima pestis ru-

bigo 2. 308
Segetes luxuriantes pecoris pastu tondendæ ibid.
Segetes quæ, qua in terra serendæ 2.309
Segetem ne fruges, antiquum agriculturæ oraculum 2.308
Segullum in auri metallis quid dicatur 3.245
Scia Dea à serendo dicta 2.272
Sciæ simulacrum Romæ in Circo ibid.
Seipsum vincere summa laus 3.342
Selaginis herbæ natura, religio medicina 2.627
Selecti iudices ex ordine equestri 3.236
Σελαχη Aristoteles vocat in piscium generibus, quæ nos cartilaginea 1.433
Selenites gemma 3.473
Selenitium hederæ species 2.177
Seleuci gesta in India 1.241 242
Seleuci simulachrum 3.290 294
Seleucus rex aromata in patriam suam transferre conatus 1.174
Seleucides aues quales 1.483. *per totum caput*
Selinoides brassicæ genus 2.422
Selinusia creta 3.358
Semen genus frumenti quomodo serendum 2.314
Semina ante sationem quo pacto medicanda 2.307
Seminis ætas quæ optima 2.317
Semen optimum quod ponderosissimum ibid.
Semina non omnis terra æqualiter recipit ibidem
Seminis quantum in iugero uno serendum 2.318
Semine arbores inserere aues docuerunt 2.227
Semina olerũ sedi herbæ succo aduersus vermes præmedicanda 2.400
Semina in arboribus quo tempore, quóque ordine proueniant 2.166
Seminibus adipis spicis. olei cõtactus noxius 2.306
Semina quædam aceruatim seri malunt, quàm sparsim 2.387
Semina omnia non eodem modo serenda ibid.
Semina amara in siliquis dulcibus gignuntur, & contrà dulcia in amaris 2.133
Semine è minimo cupressi ingentes nascuntur 2.220
Semine tantùm nascentia tardè crescunt 2.226
Semine quæ arbores proueniãt 2.217

Seminibus ætas multum confert: vt alia celerius, alia serius erumpant 2.386
Seminum herbarum varia differentia 2.387.401
Seminum hortensium color, & durities diuersa 2.387
Seminum alia nuda, alia tecta ibid.
Seminum quædam firmiora, quædam debiliora 2.401
Semina quandiu serendo vtilia ibid.
Semina quædam in fabis caua tis sata mirè proueniunt 2.402
Seminandi fruges diuersa tempora 2.282
Seminaria quibus disponenda diebus 2.347
Seminarij consideratio 2.317
Seminarij plantæ quando trāsferri debeant 2.221
Seminarij propagandi locus, & tempus 2.328
Sementina frumenta quæ 2.382
Sementa alternis annis intermittenda 2.315
Sementibus statuta tempora 2.324
Sementina pyra 2.1°0
Semifera animalia 1.407.409
Semiramidis crater mirus 3.242
Semiramidis accipientis regnū picta effigies 3.339
Semiramidis nefandus cum equo concubitus 1.392
Semnesertes Rex Ægypti, eiusque obeliscus 3.392
Semnios herba qualis 2.642
Sempervivum herba 2.689
Sempronius P. Consul 3.233
Sempronius septimo mense natus 1.300
Senator quando toto quinquennio nullus mortuus 1.332
Senatus quando sub dio haberi solitus 1.399
Seneca Annæus prædij Palæmonis amore captus 2.82
Senecio herba qualis, & eius vsus in medicinis 2.691
Senectam Romulus Pollio qua ratione tolerarit 2.546
Senectam serpentes fœniculo gustato exuunt 2.463
Senectam tardissimè sentit morus 2.170
Senecta longa mulso toleratur 2.546
Senectutis incommoda 1.335
Senectutis rara exempla 1.331.334
Senum delubrum in Chio 3.192
Senum baculi è ferula cur fiāt 3.65
Senes pestilentiam minimè sentiunt 1.335
Senescentes arbores maturius

ferunt fructum 2.169
Senescentia quadam fertilissima ibid.
Senescentium cortex rugosior 2.172
Senescunt celeriùs præfœcunda 2.170
Senilis iuuenta præmaturæ mortis signum 1.336
Sensuum animalium consideratio 1.513
Sensus in quibus animalibus excellentior ibidem. per totum
Sensus omnes in pictura quis primus expresserit 3.345
Sensus purgantia 2.423.459.565.*&* 3.157
Sentius C.Prætor 2.93
Sepeliendi consuetudo apud antiquos in vasis fictilibus 3.361
Sepeliendi mos Pythagoricus ibid.
Sepulcra quorundam equorum 1.391
Sepulcrorum quorundam immoderatus luxus 3.381.397
Sepulturæ Romani non eosdem semper seruauere ritus 1.340
Sepulturæ genus quod optimum iudicent Hyperborei 1.164
Sepultus intelligitur qui quo modo est conditus 1.348
Sepiarum piscium consideratio 1.434
Sepiæ piscis in medicinis vsus 3.206.210.220
Sepiæ & loligines simul non inueniuntur 1.426
Sepiæ atramento in lucerna addito adstantes videntur Æthiopes 3.224
Sepiarum astus 1. 434. *mira magnitudo* 1. 437. *coitus & partus* 1.455.457
Sepia omnibus parit mensibus 1.456
Seplasiæ fraude medicamenta corrumpuntur 3.299
Seplasiarij picea resina thura adulterant 2.151
Seps serpens ex genere lacertarum & morsus eius remedium 2.575.577. *&* 3.102.110.200.
Septem orbis miracula 3.381
Quære miracula orbis septem.
Septentrio alter ex cæli verticibus 1.57
Septentrio ventus 39.40.41
Septentrio cassiam gignit 2.174. *vbi non cernatur* 1.248
Septentrione gaudent cerasa 2.152
Septentrionales populi domus arundinibus contegunt 2.179

179

Septentrionem plaga vitium spectare non debent 2.256

Septimius statilius Thurinorũ hostis 3.280

Septimuleius C. Gracchi fami liaris sui interfector 3.241 *caput plumbo infuso grauius reddit* ibid.

Septorum porticus Romæ 2.189

Serapias herba eiúsque vsus & medicina 2.717

Serapion pictor, eiúsque opera 3.349

Serapis dei delubrum vbi 3.389 *colosseus ex smaragdo* 3.446

Serenitatis futura signa 2.352

Serenus Anneus fungis peremptus 2.541

Sergij M. fortitudo, ac eiusdem rei gesta 1.317

Sergius Fortunæ victor 1.318

Sergius Orata ostrearum viuaria primus instituit 1.458

Sericbatum aromatis genus 2.29

Seriphium absinthij genus. eiúsque in medicinis vsus 2.748 & 3.212

Seris lactucæ genus, ac eius medicina 2.421

Seris herbæ genera duo ibid.

Sermones absentium aurium tinnitu præsentiuntur 3.9

Sermoni qui dentes necessarij 1.307

Sermone carentes homines 1.278

Sermo homini expressus septimo ætatis anno 1.56

Sermo infantibus primus ante annum negatus 1.586

Serendi tempus quod aptissimum 2.317.324

Serenda quædam non tam sui quàm aliorum causa 2.315

Serendorum leguminum perita multis Romanorum familiis cognomen fecit 2.273

Serentibus fruges quis Lunæ status obseruandus 2.318

Serotina ficus & præcoces eiusdem arboris 2.124

Serpens è muliere natus 1.298

Serpentem terra non recipit homine percusso 1.58

Serpentum morsus non petit serpentes 1.290

Serpentes hominis saliuam fugiunt 1.293

Serpentibus mustela inimicissima 3.195

Serpentes Psyllis Marsisque nõ nocent 1.292. & 2.487.680 & 3.8. 1. *nunquã in trifolio conspiciuntur* 2.505. *quomodi mitigentur* 2.504

Serpentum maxima copia vbi 1.182.236.272

Serpentibus vescentes homines 1.272
Serpentibus quæ loca maximè infestata 1.263
Serpentes quos non feriant 2.519
Serpentum & ceruorum pugna 1.382
Serpentibus quo pabulo resistant cerui 2.537
Serpentis dente læsi internuntius vulnera aggrauat 3.11
Serpentes quo sopiantur 3.34. *quomodo in vnum contrahantur* 3.42
Serpentum senecta in medicinis vsus 3.49.107.110.120.129
Serpentum quorundam morsu occisa animalia cibis sunt innoxia 3.92
Serpentum partium in medicinis vsus 3.109
Serpentes vbi maximi 3.158
Serpentibus qui homines terrori sint 3.11
Serpentes non nisi laua manu extrahuntur 3.12
Serpentum mira magnitudo 1.359
Serpentes cantu extrahuntur 1.363
Serpētum colores terræ, in qua occultantur similes 1.372. *innumera genera ibid. virus exitiale* ibid.
Serpentes quo visum reficiant 1.376
Serpentibus Amyclæ deletæ 1.378
Serpentem pulso Tarquinio latrasse 1.391
Serpentes vbi è terra nascantur 1.411. *Marsorum incantationibus contrahuntur* 3.8
Serpentum in dolium Exagon legatus coniectus 3.11
Serpentes Sole existente in Cācro maximè torquentur 3.202
Serpentibus congressura mustela ruta pabulo se præmunit 2.434
Serpentes circulo vettonica inclusa non egrediuntur 2.675
Serpentum coitus & earum oua 1.507
Serpentes quæ maximè fugiāt 1.514. *præcipuè vinum appetunt* 1.515. *amissum visum recuperant* 1.557
Serpentibus lingua qualis 1.562. *costæ triginta* 1.571
Serpentum dentes quæ es 1.559. *venenum in felle* 1.567
Serpentes anserinis pedibus visi 1.583. *vbi frequentissimi sint* 2.24
Serpentes quo pacto fugentur 1.381.382.514. & 2.24.

410.433.434.440.443.445 446.508.566.616.620.638. 679. & 3.21.29.34. 42.43. 95.367.411
Serpentes Ebusitana & Balearica terra necat 3.373
Serpētes quomodo necentur 2. 529.678
Serpens ab araneo occiditur 1. 517
Serpentibus hedera amica 2. 176
Serpentibus fraxinus inimicissima 2.156
Serpentes fœniculo gaudent 2. 399. ne mordeant 2.411.504 529.616
Serpentibus testudines inimica 2.443
Serpentes fœniculo senectam exuunt 1.376
Serpentium morsus remedia 1.376. 382. 432. 49. 63. 97. 156. 160. 408. 409. 413. 414. 415. 418. 420. 424. 425. 426. 428. 429. 431. 434. 437. 438. 439. 440. 441. 443. 444. 458. 461. 463. 464. 497. 500. 501. 502. 503. 506. 507. 510. 514. 520. 523. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 536. 537. 529. 548. 550. 555. 563. 564. 565. 575. 576. 582. 592. 593. 597. 598. 603. 605. 610. 613. 614. 616. 618. 620. 624. 625. 630. 634. 635. 636. 637. 639. 640. 654. 669. 674. 679. 683. 687. 688. 691. 702. 715. 719. 743. 744. 745. 751. 456. 758. 765. 796. & 3. 13. 14. 21. 35. 36. 37. 42. 87. 90. 91. 93. 94. 97. 178. 196. 197. 200. 201. 202
Serpyllo herba vinum cōditur 2.95
Serpyllū ubi copiosè proueniat 2.399. *unde dictū eiúsq; natura ac medicina* 2.462
Serpyllum in theriaca compositione 2.466
Serpyllum herba plantis aliis sese circumuoluit 2.199
Serra à quo reperta 1.344
Serra ad similitudinem serrata herba excogitata 2.634
Serræ pisces 3.225
Serranus Romanus unde dictus 2.275
Serrata herba quæ 2.674
Serrati dentes 1.559
Serratula herba quæ 2.670
Sertorij graminea corona 2. 519
Sertorij Q. u. serua fatidica 1. 382
Sertorius à Pompeio victus 1. 315
Sertula Campana, herba quæ, & cur ita dicta 2.480
Sertula herba, olim coronamētis adhibita 2.480
Sersuia olim dicta quæ postea certa 2.467

Seruilius M. Capitolinum militem suum corona ciuica donauit 2.144
Seruilius Publius magister equitum à Manlio Capitolino seruatus 1.37
Seruilij Marci filia Considia caprino lacte curata 2.613
Seruilij Noniani superstitio 310
Seruilius Nonianus Consul. Noniani struma nepos 3.448
Seruilij Rullus primus Romæ solidum aprum apposuit 1.40
Seruilij Pansa interitus 1.339
Seruilius Marcus C. Cestij in consulatu collega 1.496
Seruitiana vina 2.86
Seruitium à quibus repertum 1.344
Seruius rex ouium boúmque effigie as signauit 2.273. & 3.240
Seruius rex Fortunæ ædem sacrauit 3.416
Seruij regis statua 3.234
Seruio rege quis Romæ maximus census 3.243
Seruij regis mater quæ, & quo pacto grauida facta 3.416
Seruius Laris familiaris filius creditus ibid.
Seruilius rex compitalia & ludos Laribus primus instituit ibid.
Seruilij regis toga undulata, Tanaquilis opus 2.422
Seruio puero dormienti ex capite flamma emicuit 1.83. & 3.426
Seruius Clodius podagra laborans cruribus veneno oblitis sensum omnem ademit 2.555
Seruio Sulpitio consule carne pluit 1.47
Seruus in Taprobane insula nullus 1.250
Serui erga dominum amor 1.322
Serui plures magno empti pretio 1.324
Serui in unguentis luxus 2.43
Seruorum vestes vacinia tingi 2.159
Seruorum fuga Vestalium virginum precationibus cohibebatur 3.6
Seruorum ingens numerus 3.263
Seruorum annuli quales 3.234
Serui quidam ditißimi 3.263. 265
Seruorum pedes creta infici 3.372

Serui plures scientijs insignes ibidem 392
Seruorum potentium nomina p.ura 3.372
Serum lactis quis quid 1.579
Sesama frugis genus, eiusque in medicinis vsus 1.250.
Sesama vnde aduehatur 2.293
Sesama quo pacto pisenda 2.294
Sesama quo temporis spatio maturescat 2.285
Sesama oleum 1.270. & 2.112 113.293
Sesami olei vsus in medicinis 2.551.582
Sesameides quid, & ex eo medicina 2.553
Sesamoides in Anticyrainsu a elleboro albo miscetur 2.662
Sesamum arbor eadem cũ crotone seuricino 2,112
Seseli herba ceruæ à partu sibi medentur 1.580.672
Seselis semen tordilion, eiusque vsus in medicina 2.459
Sesostridis regis exercitus quousque peruenerit 1.274
Sesostris rex à quo victus 3.242
Sesostridis regis inaudita superbia Ibid.
Sesostridis regis obeliscus 3.
Sestertius Fabio Maximo Dictatore quaternis sestertiis permutatus 3.240
Sestijs coemendo oleo prouidẽtia 2.3.6
Sestius me icina scrutator diligentissimus 2.153. & 3.197.
Setania, cæpæ genus 2.582
Setania, mespili genus 2.127. 594
Setanion bulbi genus 1.381
Setarum capillamenta in vesicis hominum 1.571
Setinum vinum ab Augusto cunctis prælatum 2.84
Setinum vinum concoctionem iuuat 2.568
Seuera & inflexibilis naturæ aliquot exempla 1.310
Seueriana pyra 2.19
Seui cõsideratio, natura, vsus, medicina 3.41.109
Seuum quorum animalium 1.572
Sextus Papinius Consul Plinij tempore 2.117
Sextus Papinius primus zizipha, & tuberes in Italiam attulit 2.117
Sexu plãtæ omnes distinguuntur arbores tamẽ obscurius 2.44
Sexum alternis annis mutant hyenæ 1.236
Sexus in hominibus quando mutatus 1.299

Sexus fœtus in utero inchoati quibus signis colligi queat 1. 300
Sybaritani exercitus equi ad cantus symphoniam saltatione quadam mouebantur 1. 392
Sibyllæ statuæ tres Romæ 3. 277
Sibyllæ diuinitas 1.321
Sibyllini libri Tarquinio allati 2.57
Siccij Dentati mira fortitudo, eiúsque gesta, & dona militaria 1.316
Siccius Dentatus graminea corona donatus 1.316. & 2.517
Siccius ciuicis coronis quatuor decim donatus 1.316 & 2.144
Sice herba quæ, eiusq; usus in medicinis 2.764
Syce in teda grauissimi odoris 2.151
Sicelton herba qualis eiusq; usus in medicinis 2.683
Siciliæ triticum optimum 2.256
Siciliæ vina nobilia 2.85
Siciliæ fertilitas 2.293
Siciliæ crocum optimum Centuripinum 2.475
Sicilia a Pompeio recuperata 1.314
Reliqua quære parte secunda.
Sicyonij corollarum ex floribus inuentores 2.467
Sicyon patria & officina omnium metallorum 3.375
Sicyonii fame, sterilitate & mœrore vexati, quo pacto Deorum iram placarint 3. 376
Sicytes vini factitij genus 2. 94
Sycites gemma 3.476
Siciculo bello Agrippa ab Augusto rostrata corona donatus 2.142
Sideratio in arboribus quid 2. 257.258.259
Siderat.o quibus potissimùm noceat arboribus 2.529
Sideratis asinini pulli urina medetur 3.63
Siderion Heraclio herba 2.258 729
Sideritis, id est, magnes lapis 407
Sideritis adamantis genus 3. 414
Siderites gemma 3.472.473
Sideritis herbæ medicinæ 2. 702.717.719.722.728
Sideritis herbæ quæ 2. 526. 665
Sideropœcilos gemma 3. 463
Sidus nullam præter Lunam obscurari obiectu terræ 1. 12
Sidera nautæ ubi non obseruant sed auium tantùm volatum

tum 1.248
Siderum obseruationes à Babilonijs repertæ 1.342
Siderum obseruationē in nauigando Phœnices inuenerunt 1.347
Siderum natura ex igne 1.3
Siderum errantium cōsideratio natura, cursus item cetera 8.16.18.20
Sidera singulis esse attributa, vulgò creditum 1.8.
Siderum magnitudo 1.13.33
Siderum absides 1.18
Siderum statio cur dicta 1.20
Siderum stationes Capitibus 15. 16. 17. libri secundi per totum
Siderum erpantium catholica 1.20
Sidera cur colorem mutent 1.23
Sideralis scientiæ opiniones de vitæ diuturnitate 2.333
Sidera oceani humore pasci 1.57
Siderum certa tempora tradi non possunt 2.320
Siderum errantium noscenda agricolis ratio 9.321
Siderum obseruatio triplex 2.323
Siderum ortus & occasus quibus mensium diebus. 2.329.331
Siderum obseruatio iuxta Syrtes Africæ etiam terra iter facientibus necessaria 1.182
Siderum ortus & occasus obseruatio 2.326.332
Siderum scientiæ inuentores Phœnices 2.259
Sideralis scientia inuentor Belus 1.259
Syenites lapis 3.290
Signantes corpora notis populi 1.216
Signifero circulo terram omnem habitabilem subiacere 1.19
Signifer cæli circulus in duodecim animalium effigies digestus 1.3
Signina pyra 2.119
signina pauimenta 3.362
signorum & statuarum ingens copia 3.221
Silanion statuarius 3.285
silaus herba qualis 1.715
silens Scuis effigies ex argento cælata 3.268
silem effigies in marmore Pario reperta 3.377
silenij symbolum, Angeronæ simulacrum 1.107
silentij vtilitas 3.[illegible]
silentium Mecœnas Melissius triennio sibi imperauit Ibi.
silentium quo inducatur 3.201
silentij constantissimi exempla 1.312

Siler aquosis gaudet 2.159
Siler quomodo germinet 2.160
Sileris fruticis medicina 2.620
Silex Lunensis serra secatur 3.409
Silybum herba eiusque medicina 2.538
Silybi succus eiusque in medicinis usus 2.704
Silices nigri ædificiis aptißimi 3.417
Silis pigmenti consideratio 3.269
Silicia id est, fœnum Græcum 2.324.318.647
Siligo pluribus terris communis 2.290
Siligo tritici deliciæ 2.291. farina quot panis libras in modios reddat 2.292 semen maturum facile amittit Ibi. rubigini minime obnoxia Ibi.
Siligineus panis optimus 2.296 ubi serenda 2.309.310. quando serenda 2.314. medicina 2.548
Siliquarum lignum manditur 2.130.135
Siliquarum seminum peculiaris natura 2.135
Siliquarum consideratio 2.130
Siliquæ leguminum aliæ dulces, aliæ amaræ 2.133
Siliquæ in legum.nib. omnib. nō eodē gignūtur tēpore. 2.85
Siliqua Græca quo serenda tēpore 2.236
Siliquarum natura & medicina ex eis 2.579
Siliquæ Syriacæ quem usum habeant in medicinis 2.597
Siliquæ Syriacæ vinum factitiū 2.94
Siliqua ceraunia 2.51
Siliquastrum herba, id est piperitis 2.402
Silius P Consul 1.389
Syllano Ennio Consule Thia insula enata 1.69
Syllanus Neronis veneno extinctus 1.305
Syllanus Proconsul 1.31
Syllanus Caßius Germanici Cæsaris præceptor 3.284
Syllana colonia 2.84
Syllanion statuarius 3.292
Sylla M Fidustium proscripsit 1.326
Sylla unus hominum Felicis sibi cognomen asseruit 1.326
Syllæ crudelitas, proscriptio, interitúque ibidem & inde
Sylla Dictator primus in Cornelia domo crematus 1.341
Syllæ felicitas quo omine prænuntiata 1.46
Sylla Lucius Augustus in Consulatu collega 1.305
Sylla Dictator qua gēma signarit

rit 3.429
Sylla multos avaritiæ causa proscripsit 3.265
Sylla ad Capitolinas ædes columnas Athenis advexit 3.385
Sylla privignus scaurus eiúsq. ædilitas 3.403.429
Sylla Romanorum ditißimus 3.263
Sylla Curia in cornibus Comitij 3.278
Sylla Mater Metella proscriptionum sectrix 3.403
Sylla Præneste delubrum Fortunæ lithostroto strauit 3.422
Sylla Dictator pediculari morbo interiit 1.327. & 2.548
Sylla sævitia in cives Romanos 2.519. 728
Sylla Felix cognominatus Ibidem
Sylla Dictator graminea donatus corona 2.518
Sylla sociali bello stabias deleuit 1.109
Syllanum bellum Romanorum luxuriam expiauit 3.265
Silonum cognomen unde tractũ 2.559
Silphij herba cõsideratio, medicina, & vsus 2.542
Silphion, id est, laserpitium herba 2.367
Syluani dij syluis attributi 2.4
Syluani simulacrum Romæ ante ædem saturni 2.125
Syluæ qua ratione extirpandæ 2.282
Syluarum insignibus Roma olim distincta 2.150
Syluarũ incola Hyperborei 1.164
Syluestrium herbarum & hortensium differentia 2.408
Syluestrium arborum consideratio 2.270
Syluestria omnia tardiora satiuis 2.169.170
Syluestria quibus infestentur morbis 2.157
Syluestria perniciosos morbos non sentiũt 2.257
Syluestrium arborum medicinæ libro vigesimoquarto per totum
Siluri pisces 1.190.424 427
Silurus mas fœmina oua quanta cura tueatur 1.457
Silurus piscis in medicinis 3.211.218.220
Symbolum pro annulo nomen Græcis & Latinis vsurpatum 3.230
Simenus statuarius 3.295
Simiarum consideratio 2.580
Simiorum cum homine similitudo ibidem
Simia vbi toto corpore alba

370
Simiarum consideratio, genera, natura, solertia 1.407
Simiarũ erga fœtum præcipua affectio 1.408
Similago Ægyptia Italicæ nõ conferenda 2.290
Similago ex tritico laudatißima 2.292
Similitudinis exempla 1.302
Similitudinis causæ plures 1.103
Symmetria Latino nomine caret 3.337
Symmetriam Euphranor pictor primus arti adhibuit 3.353
Simonidis Medicus quas literas repererit 1.342
Simonides Medicus memoriæ artem inuenit 1.313
Simonidis pictoris opera 3.356
Simonis nomen delphini agnoscunt 1.418.420
Simorum cognomina vnde tracta 2.559
Simulacra Deorum olim ex arboribus fiebant 2.4
Sympathia quid 2. 403. 3.442
Symphyton herba qualis 2.74
Symphyti herbæ medicinæ 2.714.728.731.734
Symphonia herba medicina 1.704
Symplegmata duo ex marmore toto terrarũ orbe nobilißima 3.379.383
Simulachra Deorum cur ex cedro 2.49
Simulachra Deorum ex varia materia 2.51.72. & 3.273
Simulachrum armum primũ Romæ 3.275
Simulachra olim bitumine pingebantur Ibidem
Simulacra Deorum quam diu lignea aut fictilia 3.281
Simus medicus 2.535
Simus pictor 3.356
Sinapis herbæ consideratio 2.398
Sinapis herbæ genera tria 2.398
Sinapis herbæ varia nomina 2.398
Sinapis semen quale 2.401
Sinapis natura & medicinæ 2.458
Sinapis præcipua natura est in sublime ferri Ibidem
Sinapis succus quomodo exprimatur 2.759
Sinapis oleum, eiusq; confectio & vsus 2.459
Sinapis flore apes maxime delectantur 2.485
Sinaristusæ Menandri 2.599
Synnephites gemma 3.468

Sin-

Singulis remedia 2.242.438 447. 449. 461. 498 537. 573.704.744. 766. & 3. 73.196
Sinistra à mundo parte ortus est 1.46
Synochitis gemma eiúsq; vires magicæ 3.476
Synodontites gemma 3.473
Sinopis, color natiuus 3.327
Sinopis vbi nascatur 3.327
Sinopis genera, pretium, vsus &c. ibid.
Syntectitis vtilia 2.543.550 & 3.36
Sinus geminis quibusdam auibus 1.569
Sion herba in aquis nascens, & medicina ex ea 2.538
Syracusus caprinus Marcellus, Archimedi parti iussit 2. 323
Siracusana columnarum capita in Pantheo 3.274
Sireum vini factitij genus 2. 88
Sircula vua 2.77
Sirenes apum genus 3.531
Syreō herba qualis, eiúsque vsus in medicinis 2.646
Siri quid sint 2.343
Syriæ arbores peculiares 2. 49
Syrorum multa olera, prouerbium 2.41
Syriata siliqua in medicinis vsus 1.597
Reliqua quære parte secunda.
Syriasis morbus puerorum 2. 531 & 3.149
Syringi acalami genus 2.180
Syringites gemma 3.472
Syrites lapis in vesica lupi nascens 1.571
Syriū, id est lilij succus 2.500
Syrium oleum quod, eiúsq; vsus in medicinis 2.583
Sytion herba, & ex ea medicina 2.702
Syropicon, terræ samiæ genus 370
Syrira gemma 3.451.473
Sirulugum animal 3.153
Sisara frutex idem cum erice 1.530
Siseris herba consideratio, vsúsq; in cibis 2.379
Siser à Tiberio Cæsare nobilitatum ibidem
Siseris satiui succus aluum sistit 2.412
Siser vbi optimum 2.412
Siseris syluestris in medicinis vsus 2.411
Sisymbrij herba consideratio & medicina 2.461
Sisymbrium vbi nascatur 2.339
Sisynrichion, bulbi genus 2.381
Sißitieteris herba qualis 2.642
Sitanius panis eiúsque vsus 2. 551

Sitis olim varijs irritamentis quærebatur 2.103
Sitim sedantia extinguentiaq; 2.590. & 2. 414.426.453. 552.583 589.394.670.704 745.& 3.463
Sitis consuetudine vinci potest 1.310
Sitis vt non sentiatur 2.535
Sitim gignentia 2.417.465. 589.592.1.368
Sitim cameli quatriduo tolerant 1.368
Smaragdi gemmæ consideratio genera, vsus & inde 3.443
Smaragdis tertia inter gēmas autoritas ibi.
Smaragdi color qualis ibi. & inde
Smaragdi genus albis venis circumligatum 3.4?9
Smaragdus oculis gratissimus 3.443
Smaragdi scalpi vetiti 3. 443
Smaragdi genera duodecim Ibidem & inde
Smaragdorum vitia 3.44.& inde
Smaragdus miræ magnitudinis 3.446
Smaragdi adulterini ex crystallo tincti 3.477
Smaragditæ in monte carchedonij olim inueniebantur 3. 446
Smarides pisces 3.220.227
Smarris rex Ægypti, eiúsque obeliscus 3.391
Smegma ex lupinis quomodo fiat, eiúsque vsus 2.557
Smegmata mulierum ex olyridis semine 2.762
Smilax frutex ederæ similitudine 2. 178. 622. *duo generą* 623 *vsus* 2.479. *ilicis species* 2.145. *taxi genus* 2.153
Smilax virgo in fruticem sui nominis mutata 2.178
Smyrnæ vitis bifera 2.199
Smyrnæum vinum Prāmnion *Homero dictum* 2.82
Smyrnij herbæ consideratio 2. 366.402.767
Smyrnæum Heraclion 2.445
Smyrrhiza herba qualis 2.640
Smyrus piscis 3.227
Sobolis numerosæ exempla 1. 305. *vsque ad finem capitis*
Sochis Ægypti rex eiúsque obelisci 3.390
Socialis belli origo 3.233
Socialis belli initium 3.243
Sociale bellum quod portentā præcesserit 1.68
Sociale bellum funestius Italiæ quàm ciuile Ibid.
Societate arbores quadā gaudent 2.237
Socrates semper eodem visus vultu 1.310
Socrates ab Apolline sapientissimus …

nomine cunctis prælatus 1. 321. & 3 275
socrati Pythagoras à senatu prælatus ibidem
Socratis pictoris opera 3.355
Socratis marmoris scalptor 3. 382
socculi Caÿ principis à margaritis 3.431
solanum herba 2.767
soleæ piscis 1.426.427. & 3. 226
solea piscis ex planorum genere 1.431
solertia animalium quorundã 1. 358. 442. 450. 451. 454. 525
Solis consideratio, situs, natura, vis, magnitudo, beneficia &c. 1.4
Soles quibusdam infiniti 1. 1
Sol naturæ temperamentũ 1.4
Sol cæteris sideribus lumen fœnerat 1.4
Sol cuncta videt auditque 1.4
Solis circuli consideratio, motus natura 2.19
Solis defectus non nisi prima aut nouißima Luna fieri 1. 25
Solis color qualis 1.23
Solis motus qualis 1.23. & 2.333
Sol cur non exurat terras 1.25
Sol occiso Cæsare toto anno palluit 1.38
soles plures quando simul visi 1.31 per totum caput
Sol ventos auget comprimitq; 1.42
sol vbi quotidie videatur 1. 50
solis boues cur in filicio stabulari fingantur 1 76
Solis vis 1.76
Solem orientem & occidentem Atlantes dira imprecatione contuentur 1.188
solem quæ herba respiciant 2. 302.331.711
Solis motus ratio propè inexplicabilis 2.323
solem Hyperboreis semel quotannis oriri, & semel occidere 1.263
Solis color halitusq; cœli statũ tempestatémque præsagit 2. 352
Soli Ciciliæ crocino vnguento nobilitati 2.38
Solis æstum artimesiam habenti non nocere 2.682
Solis in Aquarum transitus quando fiat 2.326
Sol quotidie ex alio cæli momẽto, quam pridie oritur 2.350
Solis colossus Rhodi mirus 3. 282
Soli obelisci sacrati 3.390
Solis vrbs ibid.
Solis obscuratione pestilentia contrahitur 3.426

Solis gemma 3.469.473
Solem contra non mingendum 3.21
Sol ne faciem vrat 3.85
Sole nihil vtilius 3.179
Solistima tripudia 1.476
Solicitudo animi quo propitietur 3.9
Solon smyrnæus 2.455
Solpugæ formicarum genus venenatum
Solpuga, bestiola venenata 1.378. & 3.99
Solpugæ Æthiopiæ quosdam populus funditus sustulerunt 3.378
Solstitia quando contingant 1.24. & 2.323.333
Solstitialis circulus 1.59
Somnia anisi olfactu leuantur 2.447
Somnia non vident Atlantes 1.188
Somnia quomodo vera nuntientur 3.468
Somnia quando plurimum contingant 3.17
Somnia qua ratione, qua velut, & quibus velis, mittantur 3.33
Somnia a cibo & potu vanissima 1.519
Somniorum interpretatio à quo reperta 1.345
Somnia tumultuosa facit pycnocomi semen 2.209
Somnum inducentia fugantiaque 2.99.389
Somnus in Taprobane insula interdiu nullus 1.250
Somnus in stramentis olim erat 2.274
Somnus mediam vitæ partem aufert 3.374
Somno sine respiratione locus nullus 1.418
Somnus quorum animalium grauissimus 1.348.423
Somni animalium consideratio 1.518.
Somnus quibus contingat animalibus ibid.
Somnus quid 1.519
Somnum impedientia & inde 2.554. & 3.151.351
Somnum facientia 1.413.414 416.417.418.419 447.449. 45?.493.499.5?.1.5?2.503. 513.569.581.582.587.595. 62?.662.687.806.748. & 3.72.150.194.195
Somnus phreneticos sanat peucedano conciliatus 2.723
Somphos id est, syluestris cucurbita, & ex ea medicina 2.406
Sonchos herba & ex ea medicina 2.538.734
Sonticus morbus quo pacto deprehendatur 3.411
Sophocles poeta quando vixerit 2.289

Sophocles

Sophoclei Bacchi iussu sepultus 1.318
Sophocles gaudio obijt 1.338
Sopilos pictor celeberrimus 3.318
Sorba quomodo condiatur 2.127
Sorbo folia vniuersa decidunt 2.163
Sorba quomodo serantur 2.218 236
Sorbus arbor quibus vermibus infectetur 2.258
Sorborum natura, & ex eis medicina 2.594
Sorborum fructuum consideratio, genera, &c. 2.127
Sorborum conseruandorum ratio 2.122
Sorbus quæ loca amet 2.159
Soricorum occentu auspicia dirimuntur 1.410
Soricum fibræ numero dierum Lunæ respondent 1.35
Sorices quibus inimici 1.517
Soriculata vestis 1.402
Sortilegiorum materia 3.12
Soryos consideratio 3.302. & inde
Sosianus Apollo unde aduectus Romam 2.49
Sosigenes astrologiæ peritus 2.321
Sosimenes medicus 2.448
Sostratus statuarius 3.285
Sostratus architectus 3.395
Sosus artifex pauimentorum 3.421
Sotacus scriptor 2.461.472
Sotyra obstetrix 3.25
Spadones in Perside quondam regnauere 2.47
Spadonum vrina vsus, effectusque 3.20
Spadonia poma 2.118
Spadonius laurus qualis 2.138
Spagas resinæ genus 3.99
Spagasson quinque folij radix 2.667
Spartacus aurum & argentum mecastra haberi vetuit 3.241
Spartacus a L. Crasso victus, & inde ouatio 1.137
Spartopolios gemma 3.476
Sparti herba consideratio 2.364 per totum caput
Sparsum terræ vitium 2.364
Sparti vsus ibi.
Spartum Hispaniæ quibusdam in locis mella sapiunt 1.524
Sparti appellatione apud Homerum quid intelligendum 2.618
Spasmus stomachi quo pacto sedetur 3.211
Spasmi quo pacto prohibeantur 3.143
Spasticorum remedia 2.501. 521.582.607. 611. 612. 664. 716. & 3.28.30.40.66.143. 198.211
Spathe arbor, ex genere pal-

marum 2.77
Specus cuiusdam in Dalmatia mira natura 1.27
Specus fatidica Delphis 1.72
Specus olim pro domibus fuerūt 2.343
Specularium lapidum cōsideratio 3.416. 443
Speculorū fulgor menstruis hebetatur 1.306
Specula ex stanno 3.312
Specula Assio sarcophage illata lapidescunt 3.408
Specula concaua solis radijs facilius accenduntur 1.83
Speculorum consideratio per totum caput 3.261
Specula in poculis ibid.
Speculi imago quid ibid.
Speculum quis primus ex argento fecerit 3.262
Speculorum nitor quo hebetetur 3.561
Specula mulierum mensibus hebetata quo pacto nitorem recipiant 3.24
Specularum significationem si non reperis 1.345
Speusticí panes cur suo dicti 2.295
Sphacos quid, eiúsque natura, & medicina 2.609
Sphagni natura, & medicina 2.609
Sphagnos quid, & vbi optimus 2.318
Spingis fera descriptio 1.369. 515. & 3.394
Sphinge Augustus signabat 3.429
Sphyrana piscis 3.227
Sphragis Lemia, qua & vnde dicta 3.328. 457
Spicatarum herbarū differentia 2.495
Spica signi cælestis exortus 2.344
Spicea corona fratrum arualium insigne 1.271
Spina Indica 2.8
Spina Ægyptia 2.52
Spina Babylonica 2.66
Spina regia vbi nascatur, viscique eius mira natura 2.66
Spina sitiens vbi nascatur 2.69
Spina inseri nefas 2.220
Spina bacca sine succo 2.131
Spina alba pomum caulis ipse 2.135
Spina nuptiarum facibus auspicatissima 2.159
Spina flores coronis adhibebātur 2.484
Spinorum genera & medicina ex eis 2.628. 629. 630
Spina alba cauliculi inter gulæ oblectamenta habiti 2.484
Spinæ è corpore quo pacto extrahantur 3.68
Spina hominis angues generatur 2.512
Spina animalis descriptio 2.563

Spina doloris remedia 2.428. 624.635. & 3 30
Spina pentathli simulacrum ex ære 3.289
Spinea vua æstus & imbrium patientißima 2.77
Spinosarum herbarum differentia 2.491
Spinturnix auis 1.473
Spiona vua 2.72
Spiræ arborum vitia 2.189
Spireon solo folio venit in coronamento 2.480
Spirandi difficultas quo tollatur 2.446
Spirant omnia pulmonem habentia 1.416
Spiritus, id est: aerei elementi consideratio 1.3
Spithamæi Pygmæi vbi 1.266
Splanchnoptes Periclis seruus, eiúsque simulacrum ex ære 2.572
Splenion herba qua, & vnde dicta 2.661
Splene caret chameleon 1.383
Spleneticorum remedia 2.424 427.442.504.592.619.622. 632.634.647.763.766. & 3. 37.186.212.465
Splen quo pacto consumatur 2.565
Spodij consideratio 3.305
Spodij medicina 2.578.583
Spodion quod & quomodo fiat 3.305.316. & inde
Spondylion foliis tantum distat à ferula 2.35
Spondylij medicina 2.608
Spondylis serpens, miráque eius natura 2.770
Spondylus piscis 3.227
Spondyli piscis medicina 3.2.7
Spongiarum lapidum consideratio & vsus 3.411
Spongia pratorum 2.373
Spongiæ succo radicis ruborum lapidescunt 2.632
Spongiarum consideratio & genera 2.452. 552. & 3.185
Spongites gemma 3.473
Sponsæ annulus ferreus olim mittebatur 3.231
Spurius Caßius, Quare Caßius
Sputo comitiales morbos & fascinationes auersantur 3. 12
Sputi in sortilegiis miri effectus ibid. & inde
Sputi medicina 3.13. & inde
Squali pisces ex genere cartilagineorum 1.432
Squali pisces quando pariant 1.456
Squamæ piscium tegumenta 1. 423
Squama ferri vsus 3.511. & inde
Squatina cum raiis coeunt 1. 456
Squatinæ piscis qualis 2.423. 432.451.167

Squatinæ quotannis bis pariunt 1.436
Squillarum è genere pinnophylax 1.450
Squillarum oculi quales 1.557
Squillarum coitus 1.455
Stachys herba & ex ea medicina 2.636
Stacte myrrhæ genus 2.20
Stacula vua 2.77
Stadiodromi Actyli simulacrũ ex ære 3.287
Stadium quot pedes contineat 1.25
Stagna exiccans herba 2.698
Stagonica thuris genus 2.19
Stalagmia in calcanthi confectione quæ dicantur 3.303
Stanni consideratio 3.312. & inde
Stannum quid ibid.
Stanni varius vsus ibi.
Staphylodendron arbor qualis 2.157
Staphylinos, id est, pastinacæ agrestis genus. 2.379.
Staphylinos quid, & ex ea medicina 2.410
Staphylino amatorium inesse 2.411
staphylinos venerem stimulat ibid.
staphylini satiuæ medicina 2.411
staphylinos id esse, pastinaca erratica 2.678
staphis vuæ sylvestris genus 2.563.
stattina vina qualia 2.83
statice herba qualis eiusque medicina 2.707
statilia mulieris senecta 1.332
Statius sebosus scriptor 1.424
stati numi siderum consideratio, capitibus decimoquinto decimo sexto, decimoseptimo secundi libri per totum.
statenienst vina 2.85
Statoris Iouis ædes vbi Romæ 3.279
statuæ regum Romanorum in Capitolio 3.277
statua iis tantum ponebantur quis eas aliqua illustri ex causa essent promeriti. 3.275
statua aurea prima 3.249
statuarum origo per totum 3.275
statua Romuli *sine annulis* 3.230
statuæ togatæ effigie antiquitus dicebantur & inde 3.276
statuæ nudæ hastam tenentes ibidem
statua Romuli *sine tunica* 3.277
statuarum in capite nascens herba capitis doloribus medetur 2.644
statuæ Achilleæ quæ 3.276
statuarum argenteorum vsus quando

quando primùm cœperit 3.277
Statuæ equeſtres à Græcis ortæ 3.276
Statuarum differentia 3.276. *per totum caput*
Statuæ tripedanæ P. Iunij, & T. Coruncani 3.277
Statuæ pedeſtres equeſtréſque 3.279
Statuariæ artis in Italia antiquitas 3.280
Statuaria ars quando cœperit 3.277
Statura ſuæ dimidia menſura vnicuique in trimatu 3.308
Steatites gemma, 3.474
Stelephuros herba qualis 2.494
Stelis, viſci genus 2.200
Stellarum errantium conſideratio, natura, curſus, item cætera 1.8
Stellarum natura ignea 1.3
Stellis ſuis quidam euentus omnes aſsignant 1.6
Stellarum alimentum ex humore 8.12
Stellæ cur cadere credantur 1.8
Stellarum ſtatio 1.20
Stellarum nullam excepta Luna, terra obiectu obſcurari 1.12
Stellæ omnes maiores Luna 1.16
Stellæ cur interdiu non videantur 1.16
Stellæ interdiu ex prealtis puteis, & in ſolis defectibus non ſecius ac noctu cernuntur 1.15
Stellarum errãtium motus & occultatio &c. Ibid. 1.15
Stellarum errantium ſtationes & exortus matutini vespertinique per totum caput.
Stellarum abſides 1.18
Stellarum errantium motus perplexis inuolutus miraculis 1.17
Stellarum abſides cur alias altiores alias inferiores videantur 1.18
Stellarum errantium per Zodiacum motus 1.19
Stellarum ſtationes vnde nomẽ acceperint 1.20
Stellarum errantiũ colores 1.23
Stellarum errantium inter ſe interualla 1.24
Stellarum errantium harmonia 1.24
Stellas in cælo repentè naſci 1.26
Stella noua Hipparchi ætate genita 1.29
Stellas aliquando cum ſole totis diebus cerni 1.30
Stellarum magnitudo 1.33
Stellæ hominũ ſtatæ vitæ ſpatia aſsignant. 1.333

Stellæ solis aduentu occultantur, abscessu proferunt sese 2.323

Stellæ non aspiciendæ agricolis, cum signa alia obuia habeant ante pedes 2.330

Stellarum circuli pluuiam significant 2.355

Stellarum præsagia plura, Ibidem

Stellionum consideratio 1.542

Stelliones & angues senectam exuunt 1.380. & 3.137

Stellio inuidum animal Ibid.

Stellionum nomen in maledictum translatum ibid.

Stellionum in medicinis usus 3.133.137.151

Stellio vino immortuus faciem bibentium lentigine obducit 3.94

Stellionis quorum liquor pilos euulsos renasci non patitur 3.105

Stellio transmarinus lumborũ dolori medetur 3.128

Stellionis veneno resistentia 2.555. & 3.94

Stemmatum & imaginum usus apud antiquos & inde 3.320

Stephanionis gesticulatoris scenecta 1.332

Stephanitis vua 2.79

Stephanomelis herba, eiúsque usus in medicina 2.728

Stephanocoplocos siue stephanopolis Pausiæ tabella 2.467

Stephanos, lauri genus 2.138

Stephusæ mulieris simulacrum ex ære 3.290

Stercorandorum agrorum quod tempus aptissimũ 2.216.316

Stercorationem quis primus inuenerit 2.214

Stercoris quod genus segeti vtilissimum 2.214

Stercorandorum arborum ratio 2.256

Stercorandæ segeti quæ fruges vtiles 2.216

Stercorato agro quæ seri gaudeant 2.316

Reliqua vide supra in dictione Fimus.

Stercoris hominis in medicinis usus 1.377. & 3.16

Stercutius Fauni filius 2.214

Sterturius ob stercorationis inuetũ inter deos relatus 2.214

Stergethron herba quæ, & vnde dicta 2.689

Sterilitatis fructuũ causa 2.354

Sterilitatis fœminarum remedia 2.201.3.16.28

Sterilitatis quadrupedum remedia 2.20.525

Sterili-

Sterilitatem gignentia 2.430. 622.667.754 & 3.70
Steriliora cuncta pinguia 1. 572
Sternutamenti consideratio 3. 18
Sternutamenta capitis grauedinem leuant ibidem
Sternutamenta excitantia 2. 459.477.503.508.620.662 663.683.678.692
Sternutamenta quibus modis cohibeantur 2.447.573.612
Sternutamento mensam ferculúmve reuocari, inter dira omnia habebatur 3.9
Stesichori in eclipsi metus 1.15
Stesichori infantis in ore luscinia cecinit 1.485
Sthenis statuarius 3.282.294
Stibium quid 3.254
Stica, vua species 2.89
Stygis aqua venenum sola mula vngula continetur 3.153
Stilbonis philosophi quæstio iocularis Diodoro Dialectico mortem attulit 1.139
Stillicidia ex arboribus cadentia quando noxia 2.224.225
Stilo Ælius vnde Praconinus cognominatus 2.429
Stilonis Praconini in Intercutiensem dicterium 3.236
Stymma in vnguentis quid dicatur 2.99
Stimmi metall. genus 3.254
Stymphalides auesquales 1.553
Stypax statuarius 3.292
Stipendiorũ militariũ pensatores Libripendes dicti 3.239
Stipendio in militari denarius nunquam plures, quàm decẽ assibus æstimatus 3.240
Styptica medicamenta 2. 631
Stipulis vbi ligni vice vtatur 2.209
Stipula in aruis incensa multũ prosunt ad fertilitatem 2.342
Stipularum differentiæ, bonitas, vsus 2.341
Styracis lacrymæ consideratio 2.24.34
Styracis natura, & medicina 2.608
Stœbes herbæ medicina 2.523
Stœbe herba & folio & caule aculeata 2.491
Stœchas herba qualis, & vbi nascatur 2.767. *medicina* 2.705.767
Stoliditatis animalium exempla 1.403.463
Stolones vnde dicti 2.203
Stolonibus qua arbore plantetur 2.219
Stolonis Licinij lex de agrorũ mensura 2.274
Stolo Licinius sua lege damnatus Ibidem
Stomacace oris morbus 2. 654

Stomachi consideratio 1.564 *& inde*
Stomachi cruciatus asperrimus 2.655
Stomachum lædentia 2.417. 426.431.443.449.594
Stomachum recreantia 3.126. 204
Stomacho vtilia 2.406.407. 411.412. 413.419. 422.423 428.431.465.535
Stomachum pugnantia 2.409 460. & 3.303.3.38
Stomachum firmantia 2.453 459.467.504.511.509.7 2 746.537.540.542.549.554. 585.592.554.764
Stomacho inimica 2.449.454. 456.462.500.5 4.510.546. 551.556.562.567.568. 574. 579.585.583.589. 595. 596. 597.599.615.660.683.748. 754.758. & 3.126.302
Stomacho sorba recentia prosunt 2.594
Stomacho mustũ inutile 2.566
Stomacho equitatio vtilissima 3.17
Stomachum lædunt siccæ fici 2.589
Stomachus mespilis adstringitur 2.294
Stomachus iure perdicum recreatur 2.226
Stomachum inflantia 2.v45 553.595
Stomacho inflato vtilia 2.421 424.428.435. 447. 448. 498.500.524.768
Stomachi malè affecti remedia 2.424.426. 435. 436. 438. 439.440. 444. 459. 462. 497.499.500. 502. 505. 521.524. 532. 545. 549. 560.561. 563. 576. 577. 582. 583. 584. 585. 587. 592. 593. 595. 597. 607. 613. 616. 631. 633. 634. 638.671. 702. 756. 762. & 3.28.54. 126. 157. 413. 440
Stomachi malacia, eiúsque curatio 3.22
Stomachos dissolutos astringentia 2.418. 461. 462. 463. 554.561.587.594.597.599. 740.745.747.756.763. & 3.87
Stomatica vbi glycyrrhiza 2.322
Stomatice siue arteriace panchreston quomodo conficiatur 2.593
Stomatice medicamentũ quale 2.589.593.625.631
Stomaticorum remediũ 2.632
Stomama æris quid 3.299
Strabones ab oculorum vitio denominati 1.557
Strabonis visus acutissimus 1.312
Strabo Pompeij Magni pater 1.303

1.303.

Stramenta optima ex qua materia 2.260

Strangias tritici genus 2.286.

Stranguriæ morbi remedia 2.411. 504.512. 521.533. 539. 6.56.6.7.614.619.630.639 636 600.660.715.714.715. 743.751.756.759.768

Stratij lonu aræ iuxta Heracleam Ponticam 2.198

Strationis herba eiu quedescriptio, loca, & medicina 2.644

Stratiales argenti calator 3.268.

Stratonicus argenti calator 3.293

Stratonicus statuarius Ibid.

Stratonices reginæ cũ piscatore voluptatis picta effigies 3.356

Streptos vuæ genus 2.178

Strepsiceroies ferarum genus 1.407.551

Strychni herbæ medicina 2.724.751

Strychnon herba eiusque genera, & effectus in medicinis 2.512.767

Strychno herba Ægyptij in cibis vtuntur 2.490

Strychnon herbam Graci in io cum verterunt 2.513

Striges aues pueris vbera immulgere, fabulosum 1.578

Strobon quid 2.24

Strobos arboris genus Ibid.

Strombi in medicinis vsus 3.218.

Strombus piscis 3.227

Strongylon aluminis genus 3.369

Strongylij Amazonis simulacrum 3.293

Strophia & Strophiola olim dicta, quæ posteà corona & corollæ 2.467

Strum Nonius Catulli carmine perstrictus 3.448

Strumea herba quæ & cur ita dicta, & eius vsus in medicinis 2.592

Strumæ gutturis remedia 2.416.425.427.431.426. 437. 442.445.446.457.458.460 503.512.521.522.525.53.534. 536.542. 549. 554.557.585 588.590.591.604.606.607 608.612.626.636.663 691. 692.700. 707. 709. 751. 754. & 3.15.24.53.123.125. 197.199.204 210. 211. 408. 410.411.420

Strumum herba quæ, eiusque medicina 2.751

Struthea mala ex genere cotoneorum 2.115.117

Struthion herba qualis 2.639.

Struthij siue radiculæ vsus 2.396.626

Struthij medicina 2.626

Struthiocameli auis descriptio 1.437.478
Struthiocameli oua plurima pariunt 1.501
Struthiocameli natura calui 1.552
Struthiocameli stoliditas Ibid.
Struthiocamelorum oua in poculorum vsu à quibusdam habita Ibid.
Struthiocamelorum pennis coni bellici & galea adornantur Ibid.
Struthiocameli palpebra quales 1.555
Struthopodes fœmina in India & cur ita dictæ 1.295
Studiorum amœnitates plerique omnes sectantur Prologo operis
Studiorum gratia elleborum multi sumpserunt 2.362
Stupa in lino quæ dicatur 2.362
Sturnorum auium consideratio 1.482
Sturnus Græco ac Latino sermone docilis 1.495
Sualternicum, electri genus 3.435
Suarius negotiator scipioni similis 2.469
Suberis arboris consideratio 2.149
Suberis vsus in hyberno mulierum calceatu 2.149
Suber arbor glandifera 2.145
Suber non sentit facilè cariem aut vetustatem 2.192
Suber arbor melius habet cortice detracto 2.261
Suberi non decidunt folia 2.160
Suberis corticis medicina 2.605
Suber tardißimè germinat 2.165
Subis auis, Aquilæ oua frangens 1.473
Subsolanus ventus quis, & vnde spiret 1.6. & 2.131
Suburrana tribus Romæ, vna ex quatuor vrbanis 2.273
Succinorum consideratio, & quam fabulosa de iis prodiderit antiquitas 3.434. & inde vsque ad finem capitis
Succinum vbi proueniat 3.437
Succinum gummi modo ex pinei generis arboribus defluit Ibidem
Succinum vnde dictum 3.438
Succino odor qualis Ibidem
Succinum à Germanis in Pannoniam affertur Ibid.
Succini copia vbi 1.166.3.438
Succini medicina 3.438.3.439
Succinum indurescens animalia in se comprehendit 3.439
Succini genera plura Ibidem
Succinum paleas & folia arida ad se rapit Ibid.

Succinis gemmæ adulterantur 3.440.
Succinum cur infantibus alligetur 3.439
Succorum in fructibus consideratio 2.132
succi hortensium consideratio 2.402
Succi myrti mira natura 2.135
Succi quarundam herbarum singuli nobilia faciunt unguenta 2.184
Succorum in colore differentia 2.133
Sucularum cælestis signi occasus 2.329
Sucula sidus terra, marique turbidum Ibidem. unde dicta, & ortus 2.329.345
Sucula stella in fronte Tauri sita 1.35
Sudines scriptor 3.413
Sudorem non emittunt quibus concreta sunt ossa 1.310
Sudorem inhibentia 2.436. 465.499.579.581.599. & 3. 72.368.371
Sudorem mouentia 2.427. 449.502.524.583.589.710. 617.627.640.732.752.758. 762. & 3.177.
Sus animal volutatione luti gaudet 1.409
Sus angina & strumis maximè infestatur 1.405
Suis animalis consideratio, & natura 1.402, *generatio partúsque* ibidem
Suis fœtus die quinto sacrificijs purus ibid.
Suibus anima pro sale data Ibidem
Sues furto abacti, voce suarij agnita nauigiũ euerterũt ib.
Sues fœminæ quo pacto castrẽtur 1.406
Sues numerosam ganeæ materiam suppeditant 1.406
Sues feræ semel quotannis gignunt Ibidem
Sues feri coitus tempore asperrimi ibid.
Sues Arabia non alit 1.407
Sues à serpentibus percussæ cãcrorum pabulo sibi medentur 2.302
Sues coeuntes, ore spumam effundunt 1.511
Suum rabies quo pacto mitigetur Ibidem
Sues etiam pregnantes venerem admittunt 1.511
Sues quolibet cibo vescuntur 1.516
Sues anguibus & mustelis inimici 1.517
Suum vulua quæ optima 1.541
Suum viuarum pinguedo à muribus erosa 1.572
Suum escis quæ glandes maximè idoneæ 2.147

Sues in Illyrico solidas habent vngulas 1.582
Sues serpentibus sine noxa vescuntur 1.589
Sues, quæ esca maximè pinguescant 2.62.754
Sues sexaginta dierum spatio pinguescunt 1.405
Sues dentes nunquam amittũt. 1.561
Suibus costæ dena 1.571
Sues salamandras sine noxa edunt 3.95
Suum lienes quibus herbis absumantur 2.619.661
Suum morborum remedia 2.627. 644. 645. & 3.224
Suum testiculi, Censoria lege interdicti 1,406
Suilli fimi varij vsus 3.39
Suilli adipis commendatio 3.38
Suillo adipe noua nuptæ postes attingebant ibidem
Suilli lactis in medicinis vsus 3.37
Suilli ex fungorum genere maximè ancipites 2.541
Suilli ad roborum radices gignuntur 2.148
Suillorum medicina 2.241
Suetonius Paulinus Consul de Atlante monte qui prodiderit 1.179
Suffetia Vestalis virginis statua 3.278
Suffragio vini amphora empto Qu. Coponius ambitus damnatus 3.363
Suffusionum oculorum remedia 3.21.34
Suggillarum remedia 2.445. 542.565.581.593.596.637. 747. & 3.207
Sulcorum in agro latitudo, longitudóque quanta esse debeat 2.44
Sulphuris consideratio, natura, loca 3.365
Sulphuris effectus 3.366
Sulphuris in religione vsus Ibidem
Sulphuris odorem fulgura, fulminaque habent ibid.
Sulpitij Galli de siderum interuallis sententia 1.24
Sulpitius Gallus Consul primus eclipsis rationem Romanos docuit 1.14
Sulpitio L. Consule nobilitas Romæ annulos posuit 3.233
Sulpitius Galba 3.236
Sulpitio Seruio Consule carne pluit 1.48
Sulpitij Qu. consulatu ludi pro salute D. Augusti facti 1.332
Sculpitia Paterculi filia pudicitia 321
Sumen quid, & à quo nomẽ illud primùm impositũ 1.406
Sumen suis quid optimum 1.572

Sum-

Summani dei ædes Romæ 3. 99
Summano deo fulmina nocturna tribuerunt Romani 1.44
Superbiæ sedes in superciliis 1. 554
Superbia in corde nascitur ibidem
Superciliorum consideratio ib.
Supercilia quo pacto denigrari possint 3.149
Supercilia unde dicta 1.558
Superciliorũ situs hominis naturam indicat 1.588
Superstitiosæ obseruationes ex veterum scriptis aut Magorum præceptis toti operi Pliniano passim aspersæ 2.302 308.387.388. 407. 410.421 427.432.477.504.509.512 521.525.529.531.544.551.555 585.591. 593. 605.619. 623. 627. 635. 640. 644. 645. 646. 676. 685. 686. 691. 700. 717. 723. 744. 759. 767.769. & 3.8. & per totum caput 12. & per totum caput 14. 63. 86. 92.409. 120.135.140. 200. *Ibidem* 201.211.217.310. 459.467. 468
Superuacua diligentia fugienda 2.204
Superfœtantia animalia admodum pauca 1.302.511
Supplicationibus thus & costum antiqui adhibebant 2. 547
Suppurationum remedia 2.591 503.548.549.553.565.576. 577.594.602.612.914.644 663.664 685.706.756.761 767. & 3.409
Suræ soli animantium homini 1. 582
Surculorum vitium, ac aliarũ arborum natura 2. 240
Surditatis remedia 2.404. 423.435.659
Surdi Nili accolæ ob fluuij se alto præcipitantis fragorem 1.276
Surrentinæ vuæ quales 2. 75. 77.84.567.568
Surrentina vasa fictilia 3.361
Susinum vnguentum ex quib. constet 2.40
Suspiriosorum remedia 2.405 409.415.433.435. 410.453. 459.501.508.532.558.565. 597. 607.612.625. 638.639 303.704.743.766. & 3.54. 211.317.366
Sutor ne vltra crepidam, Prouerbium 3. 341
Sutrinæ inuentor Boethius 1. 343

Aban⁹ insecti genus 1.544.548
Taberius Eros Grammaticus

eretatis pedibus Romam aduectus 3.372
Tabiina antiquorum cōdicib. & monumentis rerum in magistratu gestarum implebantur 3.320
Tacapensis agri malus bifera 2.169
Tactus cunctis communis animalibus 1.514
Taniæ iecoris medicina 3.107
Taleæ quales, & quomodo serendæ 2.233
Talearum cultura ex Catone 2.224
Talenti Ægyptij æstimatio 3.242
Talenti Attici æstimatio 3.354
Tali quibus animalibus non sint 2.582
Tali camelorum bubulis similes ibid.
Talorum tumentium remediū 2.720
Talpana vua 2.78
Talpæ animalis consideratio, natura cacitas, vsus 3.119
Talpa magicis aptissima 3.119. & inde
Talpæ cordis prodigiosa natura Ibidem
Talpæ eiúsque partium in medicinis vsus ibid. & 124
Talpæ thessaliæ oppidum suffoderunt 1.378
Talpæ in Bœotiæ Lebadia nulla 1.410
Talparum è pellibus cubicularia stragula ibidem
Talparum mirus auditus 1.513
Talpæ visu caret, oculorum tamen effigiem habet 1.554
Talpæ semper defossæ viuunt 1 4 6.513
Talpa subterraneum animal 1 460
Tamarix frutex nullum semē aut fructum gerit 2.167
Tamarix frutex idem cum myrice 2.64
Tamarici folia non decidunt 2.160
Tamarici folia carnosa 2 162
Tamaricu medicinæ 2.619
Taminia vua genus 2.563
Tamnucum herba 2.512
Tano herba Itali vescuntur 2.489
Tanaquilis Tarquinij Prisci vxor 2.427
Tanaquilis lana fusus, & colus in templo M. Ancj suspensa 2.402
Tanos gemma ex genere smaragdorum 3.446
Taos gemma 3.475
Taphiusius lapis ex genere aetitarum 3.413
Taracia Vestalis statua 3.278

Tarandi

Tarādi fera consideratio 1. 383
Tardæ aues ex genere anserino 1. 478
Tarentina vina 2. 86
Tarentinæ nuces ex genere pinearum 2. 1'4
Tarentinarum nucum duo genera 2. 129
Tarentina pyra 2. 119
Tarentina ficus oma dicta 2. 124
Tarentina castanea 2. 129. 130
Tarentina myrtus 2. 136
Tarentina cupressus 2. 175
Tarentinus Apollodorus medicus 2. 409
Tarentinæ vrbis insignis colossus 3. 382
Tarius Rufus ingentes opes in agris colendis exhausit 2. 279
Tarpeij delubri in fundamentis caput humanum inuentū 3. 6
Tarquinio Superbo regi à Sybylla tres libri allati 2. 57
Tarquinius Priscus quando Romæ regnarit 2. 106
Tarquinij Prisci filius primus omnium aurea bulla donatus 3. 230
Tarquinij Prisci statua sine annulis ibid.
Tarquinius Priscus aurea tunica triumphauit 3. 244
Tarquinij Prisci pater Demaratus Corinthius 3. 323. 359. y. Pr
Tarquin[illegible]isci cloaca Romæ 3. 401
Tarquinius Superbus Romanorum rex hortum colere solitus 2 360
Tarquinius sanguinarum filio nuntium ex horto remisit 3. 370. 398
Tarraconnensia vina 2. 86
Tarrupia vua non ante gelu metitur 2. 78
Tarum aromatis genus 2. 29
Tattaus sal oculis vtilis 3. 175
Tauricus argenti cælator 3. 268
Tauriscus pictor, & eius opera 3. 357
Tauriscus trallianus marmoris scalptor, eiúsque opera 3. 382
Tauro minitani collis vuæ quales 2. 75. 85
Taurus auis à mugitu dicta 1. 494
Taurorum coitus 1. 509
Taurorum fel aureum tingit colorem 1. 567. & 3. 41
Tauri Indici mira magnitudinis & velocitatis 1. 369
Taurorum coitus & generatio 1. 397

Taurorum inter se dimicatio 1.398
Tauri generositatis signa ibid.
Tauros intorta ceruice necare Thessalorum inuentum ibid.
Taurorum victima lautissima 1.399
Tauri in genere scarabaeorum qui dicantur 3.124
Tauri caelestis signi stella 1.35
Taurini sanguinis epoti remedia 2.425.591. & 3.42
Taurini sanguinis potus lethalis, & quare 3.42
Taxica primum dicta, quae postea toxica 1.153
Taxus arbor venenata 1.153
Taxus quo pacto innoxia fiat ibid.
Taxo folia non decidunt 2.160
Taxi fumus mures necat 2.630
Tectoria quo pacto facienda 3.419
Teda arboris consideratio 2.151
Teda maris duntaxat fycen ferunt ibid.
Teda sacrorum luminibus grata ibid.
Teda pix liquida excoquitur 2.153
Teda arbor montes amat 2.158
Tedarum medicina 2.613
Tegetes ex iuncis 2.496
Tegulas Cinyras primus reperit
Tela sagittásque è corpore extrahentia 2.672.729.73[illegible] 769
Telorum venenatorum remedia 2.543. & 3.3[illegible]
Telchius Castoris & Pollucis auriga 2.22[illegible]
Telephanes Phoceus statuarius 3.289
Telephanes Sicyonius pictor 3.322
Telephi imago picta 3.3[illegible]
Telephion herba, eiúsque vsus 2.768
Telephus hastae rubigine a Achille sanatus 3.3[illegible]
Telesti poetae monumentum Nicomacho pictum 3.34[illegible]
Telicardios gemma 3.47[illegible]
Telinum vnguentum 1.4[illegible]
Telirrhizos gemma ibidem 474
Telis, id est, faenum Graecum 647
Taalliana ficus 2.1[illegible]
Telluris aedes Romae 3.27[illegible]
Telmesicum vinum 2.[illegible]
Temetum antiqui vinum appellabant 2.[illegible]
Temperantia in cibis vtilissima 3.[illegible]
Tempestatum causae à sideribus proficiscuntur 1.3[illegible]
Tempestatum prognostica

552. & 3.192
Tempestates imminentes vasorum sudore praenuntiantur 2.358
Tempestatis appellatione quae intelligantur 2.337
Tempestates à quibus profitiscantur sideribus ibid.
Tempestatum repentinarum varia genera 1.42
Tempestatum remedia 2.340. & 3.463.467
Tempestiuitas in re qualibet multum habet momenti 2.187
Templum Dianae Ephesiae toto orbe excellentissimum 3.398 & inde
Templorum fastigia quib. orta initiis 3.359
Temporum inaequalitates tribus caelestibus circulis distinguuntur 1.59
Tempora germinationis tria 2.236
Tempora tria antiqui fructib. suis metuebant 2.338
Temporumdolentium remediũ 2.416.462
Tempsae vinum quale 2.86
Temulentia unde dicta 2.91
Temulentia libidines docet 2.103
Tenesmos morbus quis 3.58
Tenesmi morbi remedia 2.416.448.453.456.556.705.749.756.
Tentyrita populi crocodilis terrori sunt 1.374. & 3.11
Tephria ophitis genus, eiusque usus & nominis ratio 3.388
Tephritis gemma 5.474
Tepidandi vites consuetudo in agro Sulmonensi 2.265
Teragus piscis 3.227
Teramnon herba fabam necans 2.507
Terebinthi arboris consideratio 2.49.154
Terebinthi Syriaca ebeno nigriores 2.190
Terebinthus quando semen, & fructum reddat 2.166
Terebintho non decidunt folia 2.260
Terebinthi resinam fundunt 2.99
Terebinthi medicina 2.609
Terebinthini calices 2.190
Terebinthizusa gemma 3.457
Terebra Gallica qualis, & eius usus 1.344
Terebra à quo reperta 1.344
Terebrarum vagina ex qua materia 2.231
Teredinum consideratio 2.194
Teredines in lignis quibusdam amaritudo in aliis durities nasci prohibet 2.156.194
Teredini quae arbores maxime obnoxiae 1.193
Teredini iris etiam in terra

obnoxia 2.477
Teredini natura dentes dedit ad robora cum sonitu perforanda 1.520
Terei patria Bizia hirundinibus inuisa 1.149.482
Terentiæ Ciceronis uxoris ætas longißima 1.332
Terentius Cneus scriba Numæ monumentum effodit 2.56
Terentius Lucanus primus gladiatorum munera picta in publicis proposuit 3.333
Terentij Coracis interitus 1.339
Tergeminos interdum nasci 1.298
Tergilla Ciceroni filio temulentiam obiecit 2.104
Tergoris animalium consideratio 1.575
Terracina amygdalarum syluis scatet 1.175
Terræ elementi situs 1.4
Terra medium totius vniuersi situm obtinet ibidem
Terra sola elementorum immobilis ibidem
Terræ umbra qualis figura ibid.
Terræ umbram Lunæ altitudinem non excedere 1.12
Terra habitabilis Zodiaco subiecta 1.19
Terræ consideratio 1.50
Terra meritò matris cognomine honorata ibidem
Terræ erga homines beneficia ibid. & inde
Terra elementorum mitißima 1.51
Terræ forma qualis 1.52.59
Terra in mundi sita medio 1.55.59
Terræ habitabilis portio 1.57. per totum caput
Terræ zonæ quinque ibid.
Terræ medium optimè temperatum 1.64
Terras quas maria irruperit 2.69
Terræ à mari sublatæ 2.70
Terræ hiatu loca plura absorpta ibid.
Terræ opulentia inexhausta 2.71
Terræ semper trementes 1.72
Terræ ad saltantium modulos sese mouentes ibid.
Terræ & cœli quo ad arbores societas 2.204
Terrarum differentiæ plures 2.208.210
Terra quæ arboribus frugibusque aptæ 2.208
Terra amara & macra signa 2.210
Terræ qualitates quibus indiciis deprehendantur ibid. & inde
Terrarum vitia ibidem
Terræ odor qualis esse debeat, & quomodo cognoscatur 2.211

Terra quæ frugibus serendis utiles ibid.
Terra vbi fertilißima 2.212
Terræ genera plura agris stercorandis vitiata 2.212.213
Terra cur olim fertilior quàm modò 2.275
Terra quibus seminibus emaceretur 2.295
Terra quando aranda 2.328 332
Terra cum cælo societas primũ à Democrito intellecta 2. 335
Terra malũ herba quæ 2.673
Terra auaritiæ causa suffoditur 1.52. & 3.228.
Terræ benignitas ac beneficia 3.361
Terra quæ semina vicißim admittat 2.316
Terræ fœcunditas ex arborum proceritate non colligenda 2. 208
Terræ vitia alterius terræ iniectu emendare, summa dementia est 2.212
Terræ latificandæ varij modi. Capitibus sexto, septimo, octauo, nono, Libri decimiseptimi
Terræ aduersus calumniantes defensio 2.370
Terra olim ipsorum Imperatorũ manibus colebatur 2.275
Terra quæ quibus seminibus aptißima 2.379
Terra quædam gignere non potest, quæ tamen in arboribus nascuntur 2.19
Terrarum enascentium causæ 1.68
Terræ in mari enatæ 1.69
Terrarum quarundam peculiares naturæ 1.72.73
Terræ obrutæ materiæ quæ maximè durent 2.195
Terrarum quarundam mira natura 2.363.364 per totum caput
Terrarum portenta semel visa 1.67
Terrarum medicinalium genera & medicinæ ex eis 3.370 per totum caput
Terræ venenum, herba quæ, eiúsque effectus 2.674
Terra scorpiones, serpentésque necans 3.373
Terræ tuber, herba quæ 2.678
Terræ fel, centaurei genus, & cur ita dictum 2.666
Terra à talpis excitata in medicina quem vsum habeat 3.324
Terræmotus consideratio. Capitibus 79.80.81.82.83.84. Libri secundi
Terræmotus vi duo montes concurrere visi 1.67
Terræmotus miracula 1.68

Terramotus post Austros maximè noxij 1.41
Terramotus vbi 1.73
Terramotus aquas profundunt sorbéntque 3.167
Terramotu montes rumpi 1.308
Terræmotum in Lycia quadraginta dierum serenitas semper subsequitur 1.73
Terræ hiatus vi siderum fieri 1.64
Terrena in cælum tendentia siderum vi deprimuntur 1.32
Terrestrium animalium generatio 1.508
Terrorem incutiens herba 2.642
Tertianæ febris remedia 2.454.509.525.531.555.644.670.722.723. & 3.15.25.156
Tesseras quis repererit 1.345
Testacea pyra 1.119
Testium animalium consideratio 1.584
Testes buteonibus terni 1.585
Testium & genitalium affectorum remedia 2.424. 427. 436.454. 462. 500. 507. 534.553.555.576.597. 600. 606.611.61?. & 3.410.
Testium tumores sedantia 2.44. 605. 716. & 3. 60, 186.372
Testium inflammationes & ardores sanantia 2.555.557. 563. 575. 714. & 3. 183. 198
Testudinum consideratio generatim, vsus, medicinæ 3.196
Testudinum cibus 3.197
Testudinum Indicarum consideratio, magnitudo, & captura 1.421
Testudinum coitus 1.455
Testudinis oua in sicco maturantur 1.462
Testudines dentibus carent 1.422.564
Testudines rostri acumine pro dentibus vtuntur ibidem
Testudines lingua carent ibid.
Testudines vbi cornigeræ 1.422
Testudinum partus ibid.
Testudines chersinæ, id est, terrestres ibid.
Testudines cortice teguntur 1.423. *pulmo qualis* 1.566
Testudines celtiæ 1.422
Testudines adnatantes troglodytæ vt sacras adorant 1.422
Testudinum tegmina quādo secari cœpta ibid.
Testudinum tegminibus ligna olim distinguebantur 2.197
Testudines cum serpentib. pugnaturæ cunila bubula se muniunt 1.376. & 2.443

Testudines

Testudines vbi maxima 1.251 256
Testudo vbi plurima 1.273
Testudines in ædificiis à quo inuenta 1.345
Tetanicorum remedia 2.590. 726
Tetarmerij nomine quid intelligant Astrologi 1.333
Tethalassomeno vinũ quod 2.88
Tethea piscis 3.227
Tethearum piscium medicina 3.213 218
Tetradoron, laterum genus 3.364
Tetragnathij aranei genera duo 3.98. *& inde*
Tetralix frutex idem cum erice 1.530
Tetralix quando floreat 2.492
Tetraones aues anserini generis 1.478
Tettigometra quid 1.542
Tettigonia, cicadarum genus 1.542
Teuca Illyriorum regina Romanorum legatos interfecit 3.278
Teucer crustarius famã ex argenti cælatura adeptus 3.268
Teuchites iuncus 2.498
Teucria herba medicina 2.713
Teucrion herbam teucer reperit 2.661
Teutonorum legati facetum responsum 3.325
Teuthrion herba, polij genus 2.478
Textilia à quibus reperta 2.343
Thalassegle herba qualis, miríque eius effectus 2.642
Thales Milesius philosophus quando vixerit 1.14
Thales Milesius primus Græcorũ Solis eclipsin inuestigauit Ibidem
Thales Milesius ex vmbra mẽsura pyramidis altitudinem deprehendit 3.395
Thalictrum herba, eiusq́; vsus 2.768
Thalassomeli quid, eiúsque vsus 1.171
Thamiræ citharœdi effigies picta 3.357
Thapsi herba qua 1.399
Thapsia fœniculo simillima 1.399
Thapsia in Africa vehemẽtissima 1.66
Thapsiæ succus quo pacto colligatur Ibidem
Thapsiæ radix in pastillos redigitur Ibid.
Thapsiæ succo Nero primus claritatem dedit Ibid
Thapsiæ medicina 2.700.
Thasia vua 2.75.79.87. 97
Thasium vinum 2.87.92 97

Thasiæ nuces 2.129
Theamedes lapis ferrum abigit 3.408
Theangelis herba Magica 2.642
Theatra pensilia Curionis 3.404
Theatrorum vela qualia 2.363
Theatrorũ orchestris scobe aut harena superiecta vox deuoratur 1.587
Thebaidis regionis frumentum excellentius quàm Ægypt.ũ 2.311
Thebana vrbs sæpius capta 1.482
Thebæ ab Alexandro captæ 3.287
Thebanum bellum quando gestum 2.198
Theocolithos gemma 3.474
Thecolithi lapides, in spongijs nascentes 3.411
Thelygoni herbæ consideratio, vsus, & medicinæ 2.750
Teligoni potu fœminæ concipiũtur 2.734
Telephonon herba qualis 2.680
Thelypteris herba 2.754
Themiso medicus 2.97
Theocriti amatoria incãtationes 3.8
Theodorus præstigiator pictus 3.257
Theodorus plastices inuentor 3.339
Theodorus architectus 3.397
Theodori statuarij opera 3.293
Theodori pictoris opera 3.356.357
Theodoti in fundo cerussa natiua inuenta 3.329
Theombrotion scriptor 2.641
Theomnestus pictor 3.347
Theomnestus statuarius 3.295
Theontij pictoris opera 3.357
Theon pictor ibidem
Theophrastus quãdiu ante Plinium 2.365
Theophrastus quando floruerit 3.257
Theophrasti de coronis opus 2.470
Theophrasti lãus. Prologo operis
Theriace vitis, & vinum & vua serpentum ictibus medetur 2.97
Theriaca confectio Apollinis adi incisa 2.466
Theriace quo pacto conficiatur 2.446. per totum caput
Theriace ex rebus externis cõstatur 2.81
Thericles toreutes. & eius calices ex terebintho 2.190
Therimachus pictor quando floruerit 3.339
Therimachus statuarius 3.285
Therionarcha herba qualis 2.641

641.678
Therminum lupinorum oleum 2.582
Theses pictura 3.337.353.354.355
Theseo Hecale sonchon herbã apposuit 2.538
Thesion herba qua 2.495
Thesij herbæ vires 2.533
Thesmephoria id est, Cereris sacra, non nisi à castis celebrantur matronis 2.617
Thespiades ex marmore 3.382
Thespiadum pralium ex are 289
Thessa piscis 3.227
Thessalitæ ficus quo anni tempore erumpant 1.165
Thessalica ars dicta Magia 3.115
Thessalorum inuentum taurum ex equo intorta ceruice necare 1.398
Reliqua quęre parte secũda
Thya arbor qua 2.60
Thyadum simulacrum è marmore 3.379
Thiatis mensis, Augusto respõdens 2.760
Thieldones equi quales 1.394
Thieum idem cum succino 3.437
Thylõ à dracone occisus, & bali herba vitæ restitutus 2.653
Thymbra herba qua 2.397
Thymelaa frutex 2.63
Thymi herba species, natura, usus 2.481
Thymum apibus gratum 3.529 & 2.481.485
Thymi augurium mellis prouẽtus 2.481
Thymi semen visu deprẽhẽdi non potest Ibi.
Thymi vbi ingens copia Ibidem
Thymi genera, & medicina 2.506
Thynni piscis in medicinis usus 3.210.222
Thynnorum copia vbi 1.413.424
Thynnorum mira magnitudo 424
Thynni quando pracipuè capiantur 1.426
Thynnus vita breuis 1.426
Thyrrei lapidis mira natura 1.80
Thysselij herba medicina 2.684
Thlaspi herba qua 2.769
Thoas quidã à dracone seruatus 1.366
Thoes luporum genus 1.383
Thoes leonibus inimici 1.517
Thoracis vitiorum remedia. Quare pectoris remedia
Thorybetron herba qualis eius

que vsus in medicinis 2.707 17
Thraces ex foliis tribuli equos saginant 2.522
Thraces calculis albis & nigris dies discernunt 1.325
Thraces in Cibeli sacris galeas & thyrsos hedera adornabant 2.176
Thraces ex tribuli nucleis conficiunt panem prædulcem 2.522
Thracia rigore fertilis 2.209
Thracia triticum quale 2.286 287
Thraciæ vinū Maroneum Homeri carmine nobilitatum 2.82
Thraciæ gemmæ genera tria 3.474
Thracius lapis aqua accenditur, extinguitur oleo 3.253
Thracius ventus quis, & vnde spiret 1.39
Thrason statuarius 3.295
Thraustō hāmoniaci genus 2.31
Thryallis herba 2. 494. 680
Thripes vermiculi quales 2.194
Thucydidis exilium, & laus 1.319
Thuriamus tomus piscis 3.227
Thurinorum collium vua quales 2.68.86
Thus Minaeum vnde 2.
Thuris arbor in Lydia vixit 2.74
Thuris consideratio 2.16
Thuris natura ac genera ibid. per totum caput
Thuris ligno Sabæi cibum coquunt 2.24
Thure non supplicabatur troiano tempore 2.38
Thure nobilitati Sabæi 3.268
Thure dijs supplicatur 2.547
Thus terra, quid 2.609
Thus cicutæ aduersatur 2.682
Thuris decimas Arabes Sabi Deo consecrant 2.19
Thuscaniæ signa 3.280
Thuscorum tibia ex qua materia 2.182
Thuscorū de fulminibus opinio 1.44
Thuscis ager nouo sulco aratur 2.313
Thusciæ vuæ peculiares 2.78
Tiberiana pyra quæ 2.19
Tiberius Imperator in sternutamentis salutari voluit 3.9
Tiberij tempore magna chartæ inopia 2.58
Tiberij Imperatoris nobilis mēsa 2.39
Tiberij Claudij tempore institutum, vt ieiuni biberent 2.103
Tiberius Imperator in senecta seuerus 2.104

Tibe-

Tiberius Imperator in iuuenta ad merum pronus ibid.
Tiberius princeps quibus pyris delectatus 2.119
Tiberij quintus Consulatus 1.27
Tiberij nobile de Acontia Cometa genere carmen ibid.
Tiberius nocte diéque continuato itinere in Germaniam proficiscitur 1.312
Tiberius castaneas insigniores balanos appellauit 2.129
Tiberius imperator tonãte cælo lauro coronabatur 2.239
Tiberius quibus lignis naumachrarum pontem refecerit 2.187.189
Tiberius in capillo tõdendo seruauit interlunia 2.188
Tiberius cicere maximè delectatus 2.379
Tiberij scitum dictum de asparagu, & corruda 2.393
Tiberij arx in Capreis insula 1.112
Tiberius templum Augusti picturis decorauit 3.326
Tiberius Claudius ab Agrippina uxore boleto peremptus 540
Tiberius Archigallum Parasij cubiculo suo inclusit 3.337
Tiberij principatu flexile vitri temperamentum repertum 3.424
Tiberius Obsidianã Menelai imaginem Ægyptiis remisit 3.425
Tiberij Imperatoris colon morbus 2.695
Tiberius Imperator quo natus augurio 1.504
Tiberij Imperatoris parentes ibidem
Tiberius imperator nocte, vt die, cernebat 2.555
Tiberium marmor quale, & vbi inuentum 3.388
Tibiarum materia 2.61.180
Tibiarum differentiæ plures 2.182
Tibiarum repertores 1.345
Tibiarum exulceratarum remedia 2.539
Tibur oppidũ vetustius Roma 2.198
Tiburtinæ vrbis vetustissima ilices 2.198
Tiburtium tuliar ũ insignis arbor, omni pomorum genere onusta 2.232
Tiburtus tiburis conditor vbi inauguratus 2.198
Tiburtus Amphirai filius Ibidem
Tiburtina vua 2.78
Tiburtina ficus 2.123
Ticinensis agri sabulum albũ infœcundum 2.208
Tigranes rex à Pompeio victus 1.315

Tigrinæ mēsæ ex genere citrearum 2.59.
Tigris restagnans non inuehit limum, vt Nilus 2.309
Tigris & Euphrates restagnatione sua Seleuciā fœcundāt 2.311
Tigris feræ consideratio 1.367
Tigrium ferarum vbi copia 1.245.367
Tigres à quo primùm Romam aduectæ 1.367
Tigrium erga catulos affectus 1.367
Tigrium coitu, canes concipere 1.389
Tilia arboris consideratio, & genera 2.156
Tilia fructum nullum animal attingit Ibi.
Tilia quæ loca amet 2.158.159
Tilia quando germinet 2.164
Tilia arborum omnium mollissima, calidissimáque 2.191
Tilia apta scutis 2.191
Tilia ad mille vsus expetitur 2.334
Tilia corticis varij vsus 2.149
Tiliæ arboris medicinæ 2.615
Tilos vermis idem cum millepeda 3.110
Timagoras pictor 3.334
Timanthes pictor 3.336.337.338
Timarchides statuarius 3.295
Timarchides marmoris scalptor 3.382
Timarchi maxillæ duplices 1.561
Timarchus statuarius 3.285
Tymarete pictrix, Myconis filia 3.335
Timarete pictrix Niconis filia 3.357
Timaris regina 3.472
Timidorum remedia 2.665. & 3.25.28.33.202.223.443
Timiditatis indicia in oculis 1.555
Timocles statuarius 3.285
Timomachi pictoris opera 3.354.357. & inde
Timophilosophus misanthropos 1.310
Timon statuarius 3.295
Timosthenes classium Ptolemæi Philadelphi præfectus 1.276
Timotheus marmoris scalptor Scopæ æmulus 3.381
Timotheus statuarius 3.295
Tympana ex argento 3.266
Tympania margaritarum genus 1.441
Tympanicorum remedium 2.664
Tymphaicum gypsi genus, eiusque

eiúsque vsus 3.372.421
Tyndarides ab Æsculapio ad vitam reuocatus 3.76
Tindaridæ Nicomachi imperfecti summa in admiratione habiti 3.356
Tinearum vermium consideratio 2.549
Tineæ è puluere nascuntur Ibidem
Tineæ quomodo pellantur 2.412.416.625.748
Tineæ vestem quam non attingant 3.11
Tineæ vestes ne lædant 2.114.449.516
Tineæ propriè quæ 2.194
Tinearum remedia 2.420.426.437.442.449.531.586.587.592.596.606.621.706.735.748.754. & 3.581
Tinearum siue tæniarũ in corpore humano mira lõgitudo 1.548
Tineis siue tæniis populi quidã obnoxij, & quidam non 2.770
Tinnunculi auis consideratio 1 491
Tiphe genus frumenti 2.290.293
Tiphys gubernaculi repertor 347
Tiphyon floris genus 2.484
Typhon flatus repentini genus 42.43
Typhoni resistit corallũ 3.469
Typhon rex, & cometæ genus 1.27
Tyrãnniana pyra 2.119
Tiresiæ vatis monumentum 3.473
Tyria purpura qualis 2.478. & 3.330
Tyriades magus 3.18
Tyrium vinum 2.87
Tyrius color 1.448.4[illegible]
Tyronum toga 1.4[illegible]2
Tyrrheni à Lydis orti 1.103
Tisius statuarius 3.295
Tisicrates statuari⁹ 3.289.293
Tisicratis filius Arcesilai pictor 3.355
Tithymali herbæ genera plura 2.710.genus platiphyllon 2.712.714
Tithymalus herba lactaria Romanis 2.710
Tithymali medicinæ 2.609.610.718.721.723.724.730.731.735
Tithymalõ papaueris syluestris, genus, eiúsque vsus in medicinis 2.452
Tithos Ægypti rex 3.396
Titi Imperatoris domus 3.383
Titi Fullonij Bononiensis senectus 1.333
Titus Septimius Sabinus ædilis curulis 3.295
Titij Pratorij viri marmorei

gni facies 3.256
Titulorum festiuiorum contemptor Plinius, Prologo totius operis pag.2.vers 11
Toga prætexta qui Romæ primus vsus 1.449
Togarum genera, & differentia 1.402
Tolutim ingredi, in equis quibusdam artis est, non naturæ 1.394
Tomus thurianus piscis genus 3.227
Tonātis Iouis simulachrum 3.292
Tonantis Iouis ædes Ibidem
Tomi musici in cælesti harmonia 1.24
Tonitruorum consideratio 1.35
Tonitrua omnia fortuita 1.36
Tonitrua matutina ventum significant, meridiana imbrem 2.355
Tonitrua arte fieri posse 3.33
Tonitrua crebra amplum tuberum prouentum afferunt 2.367
Tonitrua & fulgura ab Apelle picta 3.344
Tonitrus pecoribus abortum affert 1.400
Tonos in pictura quid 3.326
Tonsillæ in homine, quæ in sue glandulæ 1.563
Tonsillarum morbi remedia 2. 425.438.445.451.449.522.526. 544. 548. 561. 587. 612. 630. 633. 637. 700. 740. & 3. 15. 52. 121. 179.198.204.211.299.302. 303.369.428
Tonsores Romam quando, & à quo primū adducti 1.347
Topazij gēma consideratio 3.455. & inde
Topazius qua ratione repertus Ibid.
Topazius miræ magnitudinis Ibid.
Topazij vbi reperiantur 3.433. 3.455
Topazij genera duo Ibid.
Topazin troglodytarum lingua quid significet ibid.
Topazos insula vnde dicta Ibidem
Topazius gēma vnde nomen acceperit 1.272
Tophus nigricans in iuuencarū ventre reperitur 1.570
Topiariis aptissima vinea peruinca 2.484
Tordile quid 2.646
Tordilion seselis semen 2,459
Toreutices inuentor Phidias 3.286
Toreutices consummator Polycletus ibid.
Toreutice seruis fuit interdicta 3.39
Terminalia serba 2.127

Torminum

Torminum alui remedia 2.412 423. 430. 435. 437. 440. 442. 447. 449. 457. 461. 463. 464. 465. 503. 505. 508.510.512. 521. 535.550. 551.553.555. 557. 573. 579. 584.586.590.592.594. 599. 610.616.621.627.630. 634. 640.646. 665. 691. 702. 706. 707.708.712. 734. 744.745. 764. 795. 766. & 3.19.30.38.57. 88. 130. 179.184.194.196.214

Tormina vrinæ in iumētis quo modo curentur 3.132

Torni repertor Dædalus 1. 344

Torpedo piscis marinus 3.227

Torpedo piscis planus & cartilagineus 1.422

Torpedinum mira solertia 1. 451

Torpedinis iecur tenerrimum ibid.

Torpedo quando pariat 1.456

Torpedinis fœtus numerosus 1. 457

Torpedo hyeme in vado maris excauato latitat 1.427

Torpedinis piscis mira natura 3.190. 222

Torpedinis medicinæ 3.222. & 223

Torpore m inducentia 2.642. & 3.190

Torporem tollentia 2.605. 722

Torquatus à torque aureo, quē Gallo detraxit, cognominatus 3.232

Tortiuum mustum quod dicatur 1.100

Torum prisci ex stramentis conficiebant 1.402

Toxicon ladani genus 2.706

Toxica vnde dicta 2.153

Toxicis aduersantia 2.408. 603.607 & 3.90

Toxicorum remedia 2.520. & 3.102

Trabea Romuli purpurea 1. 449

Trabea regum vestes 1.402

Trabes, cœli faces 1.30

Trachy, balsami genus 2.33

Trachinia herba 2.769

Trachinia rosa qualis 2.471

Tragacanthe frutex 2.63

Tragacanthe vsus in medicinis 2.729

Tragelaphi animalis descriptio 1.382

Tragemata, palmarum species 2.48

Tragion frutex qualis, quémq. vsum habeat in medicinis 2.63.769. & inde

Tragi spongiarum genus 2.452 & 3.185

Tragos, siue tragum, frumenti genus 2.289.293

Tragos herba qualis, eiúsque

vsus in medicinis 2. 769
Tragœdis calcophonos gemma vocis gratia gestanda 3.466
Tragonis frutex Cretæ peculiaris, eiúsque descriptio. & vsus 2.769
Tragopognon herba 2. 490
Tragopanades aues fabulosæ 1. 4.99
Tragorigani herbæ consideratio, medicinaq; 2.444
Tralliana vasa fictilia 3.361
Trallibus palma in basi statuæ Cæsaris Dictatoris enata 2. 263
Translatio quibus herbis prosit 2.401
Translatio plantarum quando facienda 2. 222
Translatio arborum in solum simile, vel melius facienda 2.222
Transmarini vini varia genera 2.87.88
Transpadanæ Italiæ arbusta ex quibus fiant arboribus 2. 252
Trapetas quis primus inuenerit 1.344
Trasimenum ad lacum Romani cum Pœnis congressi 1. 68
Trasymenus lacus clade Romanorum nobilitatus 1.125
Trebellica vina 2. 86
Trebia amnis Romanorũ clade insignis 1. 125
Trebius Niger de polyporum natura quæ prodiderit 1. 436
Trebij a liliis in populũ Romanũ beneficia, & eius statua 2. 274
Trebuiana vina 2.86
Tremuli Marcij equestris statua & togata 3. 277
Tremulis vtilia 2.582. 612. 654.726.757. & 3.28
Triarius vbi superatus 1. 226
Tribuli frugibus inimici 2. 307
Tribuli herbæ genera, & in medicinis vsus 2. 522
Tribulus non nisi in locis palustribus nascitur 2. 493
Tribulus foliũ habet secundũ spinam 2. 491
Tribulus iuxta Strymonem & Nilum in cibis, excipitur 2. 493
Tribunitijs seditionibus rostra polluta 2. 42
Tribus vrbanæ Romæ tantum quatuor fuere 2. 273
Tribunorum ærariorum decuria 3. 236. & inde
Tribus rusticæ vrbanis honoratiores habitæ 2. 273
Trichiæ pisces è Ponto non remeant 1. 426
Trichias bis anno parit 1. 456
Trichitis aluminis species 3. 368

Thrichomanes herba qualis 2. 532.768
Thrychnon herba, & eius vsus in medicinis 2.512
Thrichrus gemma 3.474
Triclinia arata quis Romam primus attulerit 3.275
Triclinia ex argento 3.265
Triclinia testudinea ibi.
Tricliniorum pedes ex are 3. 273
Tridacna ostrea qua, & vnde dicta 3.204
Triens Seruilia familia auro & argento pastus 3.306
Trientis qua prima fuerit nota 3.240
Trifera arbores qua, & quibus in locis 1.169
Trifoliũ herba inhorrescit tempestate imminente 2.357
Trifolium serpẽtibus inimicum 2.505
Trifolij vsus in theriaca 2. 466
Trifolij vsus in coronis 2. 480
Trifolij genera plura ibid. & & inde
Trifolij herba medicina 2.506 715.716.724
Trifolina vina 2.86
Tryginon, atramenti genus 3. 330
Trigonon herba folio venit in coronamenta 2.480
Triglites gemma 5.475
Trimenon, frumenti genus 2. 288
Triophthalmos gemma 3.474
Triorches herba genus centaurei 2.667
Triorches, accipitrum genus 1. 469.667
Triorches cui inimicus 1.517
Tripatinum in cœnarum delicijs olim habitum 3.362
Tripedanea vua vnde dicta 2.79
Tripodum cortina Delphica 3. 275
Tripoliticum vinum 2.87
Triptolemi simulacrum ex marmore, Praxitelis opus 3. 378
Triptolemus Sophoclis fabula 2.286
Tripudij solistimi auguria ex gallinaceo genere capiebatur 1.476
Triremi quis primus vsus sit 1. 346
Trissago herba qua 2.634
Trissaginis herba medicina 2. 73.ibid. & inde
Tristitia animi quomodo discutiatur 2.507.608
Tristitia omnis cibo minuitur 2.545
Tritani mira fortitudo 1.310
Trithales herba, sedi genus

2.689
Tritianum, brassica genus 2.392
Tritici grana maxima in Bactris 2.228
Triticum terris ferè omnibus commune 2.290
Tritico nihil fertilius 2.293
Tritici in Bizatio Africa campo mira fertilitas 2.212.293
Tritici quæ genera fertilissima 2.293
Tritici pisendi ratio 2.294
Triticum vbi serendum 2.309
Tritici quantum in singulis iugeribus serendum 2.318
Triticum quo serendum tempore 2.319
Triticum quo tempore metendum 2.341
Tritico potissimùm noxia animalia innascuntur 2.343
Triticum optimè seruatur in scrobibus ibidem
Tritici palearum medicina 2.548
Tritici granorum medicina ibid.
Tritico genicula quaterna 2.284
Tritici genera plura 2.286
Triticum Italiæ optimum ibidem
Triticum quibus ex locis Romam soleat aduehi ibid.
Tritici varia pondera ibid.
Triticum paucis diebus maturescens 2.287
Triticea farina in medicinæ vsus 2.548
Tritones mari belluæ 3.225 3.?0
Triton in mari concha canere visus 1.414
Triumphalis corona graminea dignitate posterior 2.517
Triumphalis cœnæ vnguentis minium addebatur 3.257
Triumphalis laurus quæ 2.138
Triumphales statuæ quales 3.262
Triumphantium habitus qualis 3.231.244. & inde
Triumphaturis corona in templis dicandæ conferebantur, 2.143
Triumphantium Imperatorum custos Fascinus 3.13
Triumphus cui extero Romæ concessus 1.185
Triumphum Bacchus primus inuenit 1.342
Triumphantes nomina & simulacra captarum vrbium in pompa ducebant 1.185
Triumphantes purpura vtebantur 1.446
Triumphus Cornelij Balbi nominaq; vrbium ab eo captarum 2.185

Triuncis anteà dictus, qui post eà quadrans est vocatus 3.240
Trixalis locustæ genus, & eius medicinæ 3.127.145.148
Throchilos auis aquilæ inimica 1.517
Throchilos auis ex ore crocodili escam petit 1.274
Trochos piscis ipse se init 1.457
Trœzenium vinum sterilitatē affert 2.97
Trogi præcepta de natura, moribus hominum ex facie diiudicandis 1.588
Trogi error de palma 2.217
Trogo auis à cauda de ouo exit 1.473
Troglodytæ prædones topaziū inuenerunt 3.455
Troglodytarum armenta cornua habēt in terram directa 1.551
Troia quando Ilium vocari cœperit 2.198
Troia quando capta 3.390
Troia temporibus nulla pictura 3.323
Troiani agri arbores vetustissima 2.198
Troianis temporibus rosæ in oleo macerabantur 2.470
Troianis temporibus nullus annulorum vsus 3.231
Troianis temporibus non erant vnguenta 2.38
Troiano bello clypei gestantium imagines continebant 3.322
Tropæi venti qui 1.36
Trophonij simulacrum ex ære 3.289
Trossuli vnde equites dicti 3.227
Trulla crystallina ingentis pretij 3.434
Trulla murrhina ingentis pretij 3.432
Tuba ænea à quo reperta 1.345
Tubarum crepitus è cælo sæpe auditus 1.48
Tubera aceris arboris, bruscū & mollusçum 2.157
Tuberes malorum genus 2.117
Tuberes, quando floreant 2.166
Tuberes quibus arboribus potissimùm inserantur 2.220
Tuberum terræ consideratio 2.366
Tuber terræ herba quæ 2.678
Tuberum corporis remedia 2.544.725
Tubero Ælius à rogo reuixit 1.336
Tuberonis Qu. Consulatu prima Romæ tigris visa 1.367
Tuberonis Lucij in capite picus Martius consedit 1.474
Tuccia Vestalis quo anno aquam in cribro tulerit 3.6
Tuditanus scriptor quid de li-

Tuditanus scriptor quid de libris Numæ memoria prodiderit 2.57
Tullus Hostilius rex fulmine ictus 1.45.& 3.6
Tulli Calij statua antiquissima 3.278
Tullij Laureæ carmẽ de aquis Ciceronianis 3.155. & inde
Tullij equitis Romani bicubitalis statura 1.309
Tullius Cicero. Quære Cicero.
Tumorum corporis remedia 2.416. 423. 443. 444. 446. 454.457. 464. 507.511.525 526.546.549.553.561. 576. 577.599.606,615.616.630. 645. 687.688. 700. 718. 724. 725. & 3. 65, 83.220. 371
Tumoris maxillarũ remedium 2.589
Tumores articulorum leonis adipe discutiuntur 3.26
Tunicam rectam qua prima texuerit 1.402
Tunica ab annulis senatum distinguebat 3.235
Turannius Gracula scriptor 1.88
Turbo status repentini genus 1.43
Turbines in aere generantur 1.35
Turbystum quid 3.251
Turdorum in medicinis usus 3.129.132
Turdus colorem quando mutet 1.484
Turdus sermonem humanum imitans 1.495
Turdorum nidificatio, generatióque 1.502
Turdorum in Germania hyeme copia 1.482
Turdorum fimus optimus 2.214
Turdorum auiaria apud veteres ibid.
Turianus plastes à Fregellis Romam accitus 3.360
Turpilius Romanus, eques, & pictor 3.324
Turres quadratæ ex sale vbi 1.266
Turres septem Cizicenæ vrbis vocem eandem sæpius referentes 3.399
Turres qui primi inuenerint 1.343
Tusculana viola 2.474
Tusculana Ciceronis villa ante à Sylla fuit 2.518.725
Tusculana villa à Sylla seruis incensa 3.403
Tusculani collis morus à Passieno Crispo adamata 2.199
Tussilago herba qua 2.701
Tussilaginis herbæ medicina 2.701.726
Tussim exasperãtia 2.583.594
Tussis remedia 2.406.409. 412.415.416,419. 432. 433. 435.

435.439.440.443.445.447.456.457.460.498.502.503.508.510.524.534.543.545.549.557.563.571.577.595.597.607.610.616.623.626.630.633.637.638.701.703.727.745.758.763.768. & 3.19.53.64.86.87.126.211.317.366.367

Tusses veteres emendantia 2.412.414.427.449.460.502.506.526.543.553.568.576.589.596.597.611.612.613.628.648.665.703.706. & 3.32.39.180

Tussis sicca remediũ 2.460. *infantium eruca sedatur* 2.432

VAccarum lacte Arcades sibi medentur 2.673

Vaccinia aquosis locis gaudent 2.159

Vacciniis seruorũ vestes tingebãtur ib. *in aucupijs vsus* ibi.

Vafrities Torany mangonis 1.304

Valentis Iuniy fortitudo 1.311

Valeria Romana cum dentibus nata 1.307

Valeria Publicola Consul. s filia statua 3.279

Valeria, aquila genus 1.465

Valeria in familia quidã Lactucini cognominati 2.372

Valerianus Cornelius scriptor 1.120. & 2.72

Valerius Marcus laurea & myrica corona vsus 2.257

Valerio Caio Consule magna laserpitij copia Romam aduecta 2.567

Valerius publicola Bruti in Consulatu collega 3.402

Valerio Publicola honos extra ordinem à Senatu habitus ib.

Valerius Soranus primum Romanæ vrbis nomen euulgare ausus, temeritatis suæ pœnas dedit 1.107

Valerius Messala victoriam suã Siliensem publicè pictam proposuit 3.324

Valerio Lucio Consule clypeus ardens in cælo visus 1.31

Valerius Messala primum horologium Romæ statuit 1.348

Valerius Ostiensis architectus 3.400

Valeriy Coruini senectus, Consulatus sex, ac honores alij 1.332

Valetudinis ex lotio auguria 3.21. & inde

Valgij Caij liber imperfectus de herbarum viribus 2.650

Vallares corona ciuicis & gramineis dignitate inferiores 2.142.517

Vappam nobilem Surrentinum vinum C. Cæsar appellauit 2.85

Vappa quid 2.99

Vappa appellatio in homines

translata Ibidem
Variana clades 1.330
Variana vua quæ, & vnde dicta 2.76
Vari à crurum figura dicti 1.582
Varices mulieri rarò contingũt 1.582
Varicum remedia 2.522.526 584.719. & 3.62
Varices ne nascantur 3.133
Varorum remedia 3.85.122
Varronis Marci etiamnum viuentis posita in bibliotheca imago 1.320
Varroni M. piratico bello naualis corona à Pompeio data 1.320.2.342
Varronem M. arguit Plinius 2.56
Varro M. quoto ætatis anno de agricultura scripserit 2.276
Varro Græciam Italiæ ponte iungere conatus 2.117
Varro septingentorum illustriũ virorum imagines in libris suis expressit 3.321
Varronis Satyra Sesculixes & Flexibulæ, Prologo totius operis pag.3.vers.7.
Varronis senectus, eiúsque aduersus aspidum venena remedium 3.92
Vasa ingentis pretij 3.432.434
& inde
Vasa figlina vbi optima 3.361. & inde
Vasa insignia ex argento calata 3.268
Vasa ex lapidibus excauata 3.389.415
Vasorum crusta braßica tolluntur 2.426
Vasorum argenteorum luxuria 3.264
Vatia à crurum figura dicti 1.582
Vaticani ilex vetustißima 2.198
Vaticanus obeliscus ex Ægypto nqui aduectus 2.289. & 393
Vaticinandi periti halicacabi radice furentium speciem aucupantur 2.513
Vatici natura Ægiræ sacerdos tauri sanguinem bibit 3.42
Vaticinia plerunque fallacia 1.338
Vatis Hetrusci astus 3.6. & inde
Vatinij vnde dicti 1.582
Vectis repertor Cinyra 1.343
Vestibus quæ materia maximè idonea 2.190
Vehiculum cum quatuor rotis à Phrygibus repertum 1.344

1.344
Veientana gemma veijs reperta 3.474
Valere nihil, Graeca res est 3.476
Velarum, frugis genus 2.557
Velorum nauium consideratio 2.359.363
Vela nauium in classe Alexãdri Magni tincta Ibidem
Vela theatrorum qualia Ibid.
Velo purpureo Cleopatra vsa Ibidem
Vela Icarus reperit 1.347
Veliterni rure, mira platanus 2.5
Veliternina vina 2.85
Velocitatis mira exempla 1.311
Velocitatis eximiæ homines vbi 1.297
Velocitatis impedimentum lienis magnitudo 1.556
Venabula à quo reperta 1.344
Vena ab oculis pertingens ad cerebrum 1.557
Venæ quare in extremis sui partibus exiliores 2.574
Venafranum oleum optimum 2.117
Venatores in Gallia elleboro sagittas tingunt 2.665
Veneficiorum remedia 2.495.508.630. & 3.44.102.118
410.459
Venenata animalia quos non feriant 2.434.455
Venenatis animalibus aduersantia 2.598.618.623.626.627.654.679. & 3.41.100.202
Venenatorum morsibus ictibúsve medentia 2.418.425.455.461.481.575.681.& 3.45.378
Venenum cur terra generet 1.51
Venenum quotidie bibebat Mithridates, & quare 2.650
Venena sibimetipsi homines excogitant 2.681
Venenum ceruarium quod 2.759
Venenum serpentium lasere extinguitur 2.543
Venenum quidam in annulis circunferunt 3.235
Venenum coturnicibus pro cibo 1.481.515
Venenata animalia fame sitíue non intereunt 1.315
Venenum ocyssimum aconitum 2.736
Venenum telorum lasere poto extinguitur 2.543
Venenis vescentia quædam & ipsa venenata fiunt, quædam citra noxam eduntur 1.559

Venenis tinguntur arma, iisi-ciuntur flumina 2.270
Veneni sumpti remedia 2. 429. 431. 445. 460. 486. 506. 520. 759 3
Venena adamas irrita facit 442
Venena quædam venenis medentur 2. 434. 641. 658
Venenis aduersantia 2. 408. 409. 455. 508. 532. 533. 538. 546. 558. 579. 585. 591. 592. 596. 598. 607. 608. 617. 623. 625. 638. 658. 681. 753. & 3. 22. 45. 91. 102. 196. 200. 204. 328. 442
Venetia quibus arboribus agros arbustet 2. 252
Venicula vua ollis aptissima 2 77
Venter mulierum ne rugosus fiat 2. 533
Ventris consideratio 1. 568
Venter quibus animātibus simplex & quibus duplex, & quibus nullus Ibidem
Venter quibus obesus, minùs solertes habentur 1. 569
Ventris morborum varia remedia 2. 705
Ventrē à morbis loti vsus tuetur 2. 61
Venter nullus sanguine carentibus 1. 568
Venter solidipedum asper & durus 1. 569
Ventris gratia luxus & auaritia inuenta 2. 705
Venter plurimum homini negotij exhibet 2. 705
Ventris causa pars maior mortalium viuit Ibidem
Venter pessimum corporis vas 2. 705
Ventrem sistentia 2. 421. 464. 499. 521. 568. 584
Quære aluum mollientia, sistentiáque.
Ventris animalia expellētia 1. 202. & 2. 438. 524. 555. 579. 592. 708. 747. 754. & 3. 304
Ventrem soluentia 3. 421. 500. 533. 580
Ventrem mollientia 2. 413. 414. 420. 428. 424. 530. 545. 583. 592. 609. 6.1. 747
Quære Aluum mollientia.
Ventris doloris remedia 2. 411. 420. 439. 448. 507. 576. 560. 616. 621. 705. 716
Ventidius solus de Parthis triūphauit 1. 326
Ventilatio frumenti & leguminum quando facienda 3. 347
Ventus quid 1. 36

Venti

Venti quantum super terram ascendant 1.25
Ventorum regnum in aere 1.33
Ventorum consideratio, Capitibus 45 46. 47.48.49.50 *Libri secundi.*
Venti in specubus quibusdam gignuntur 1.37
Venti quid à flatibus differant 1.37
Ventorum naturæ & obseruationes plurimæ 1.37. *per totum caput*
Ventorum genera 1.38
Venti qui humidi 1 41
Venti qui frigidissimi 1.41. & 2.351
Ventorum qualitates Ibidem & inde
Venti qui saluberrimi, quique maximè noxij 1.41
Ventus, terræmotus causa 1.65
Venti quo ordine plurimùm spirent 1.41
Ventorum quædam prodigia 1.42. & *inde*
Venti qui arboribus aptissimi, quique maximè noxij 2.204
Venti qui frugibus idonei quique noxij 2.205
Ventorum imminentium ex Lunæ habitu signa 2.353
Ventorum ratio quo modo agricolis obseruanda 2.348 350
Ventorum impetus stellarum discursu prænuntiatur 1.22
Venti regionibus quibusdam peculiariter infesti 2.260
Venti tribus potissimùm temporibus frugibus metuendi 2.306
Venti an diu flaturi sint quibus signis noscatur 2.351
Venti pomis conditis inimici 2.120
Venti qua ratione comprimantur 3.469
Ventorum rationem quis primus deprehenderit 1.345
Veneris sideris consideratio, natura motus, situs, effectus 1.9
Veneris stellæ naturam primus Pythagoras *deprehendit* 1.10
Veneris solius radiis umbræ in terris redduntur 1.19
Veneris sideris varia nomina Ibidem
Veneris stellæ color qualis 1.23
Veneris stellæ motus, exortus, occultatio 1.17
Veneris stella in Zodiaco motus qualis 1.19
Veneris stella quantum à sole discedat 1.20
Veneris Paphiæ in aream

nunquam impluit 1.72
Veneris simulacrum Romæ à quo dedicatum 1.321
Veneris Cluacinæ signa Romæ 2.155
Veneris Myrteæ siue Murtiæ ara Romæ 2.136
Veneris victricis myrto Posthumius in ouatione coronatus 2.137
Veneris Coa pictura inexpleta ab Apelle 3.343.357
Veneris in tutela hortos esse 2.370
Veneris victricis templi dedicatio 1.354
Veneri Gnidiæ quare concha consecrata 1.433 & 3.189
Veneris ædis ac simulacri incēdium 3.289
Veneris Genitricis ædes Romæ 3.325
Venus Anadyomene Apellis opus 3.342.343
Veneris inter Gratias & Cupidinem picta effigies 3.356
Venus Genitrix in foro Cæsaris, Arcesilai opus 3.360
Venus Palatina M. Crassus à Bruto appellatus 3.375
Venus ἐν κήποις Phidiæ opus 3.377
Veneris simulacra è marmore 2.379.380.3.382.383
Veneris myrtus sacra 2.4.235
Venus marmorea Phidiæ 3.377
Veneris gemma qua 3.459
Veneris crinis gemma qualis 3.474
venere rarò & moderatè vtendum 3.18
Veneris in somno imaginatio quo pacto compescatur 2.419.436.453 & 3.314
Veneris mascula abominanda diuerticula 1.508
Veneris simulacrum in operibus Pacis à Vespasiano dicatum 3.380
Veneris Praxitelicæ causa multi Gnidum nauigarunt 3.373
Venerem coercentia 2.384, 617. 618. 620. 687. 717. 751. & 3.35. Ibidem 73. 151.197
Venerem stimulantia 2. 410. 412.412. 414.415. 418.428. 432. 449. 456. 502. 508. 531. 534. 537. 538. 558. 609. 624. 636. 717.718. 751. & 3. 26. 29. 31.34. 72.95.151. 197.201
Veneris labrum herba qualis, Vermiculique in ea nascentis mira natura 2.692. & 3.120
Venere fatigatis quo pacto succurratur 2.537
Venerem helenium herba conciliar

liare putatur 2.507
venerem quadrupedes pauca prægnantis admittunt 1. 511
Veneris viri hyeme, fœmina æstate auidiores 1. 508
Veneris pecten herba qualis 2. 645
Venerea pyra 2.119
Veris nũtia viola alba 2.423
Veris certissimi indices papiliones 3.321
Ver nauigãtibus maria aperit 1.39
Veris pleni indicium faciunt arbores florescentes 2. 164
Veris initium Fauonij temperant 1.39
Veratron herba eadem cum elleboro 2.662
Veratri herba medicina 2.682 683
Veratri semine coturnices vescuntur 1.481
Verbasci herba consideratio 2 679. 684
Verbasci herba medicina 2. 700.701.705. 716. 724. 725.728. 730.731
Verbena apud Romanos in sacris & legationibus vsus 2. 516.676
Verbenaca herba medicina 2. 700.707.713.715.719.720. 722.723. 724.725.730. 731. 734
Verbenaca herba nobilitas, genera, & vsus 2.676
verbenarij appellatio in legationibus vnde tracta 2. 516
Verendorum affectorum remedia 3.369.414
Vergilia stella in cauda Lauri si a 1.25
Vergiliarum ortu pluuio ius olei caritatem prænuntiat 2. 204. 335
Vergiliarum exortu æstas incipit, occasu hyems 2.327
Vergiliarum semestre spatium Ibidem
Vergiliarum exortu vites oleaque concipiunt 2 166
Vergiliarum pluuia viti & oleæ inimicissima 2 204
Vergiliæ quando exoriantur 1. 40 & 2. 329 330
Vergiliarum sidus peculiariter ad fructus pertinet 2. 337
Vergiliarum occasus hyemem inchoat 1 40
Vergiliæ quando occidant 1. 40 330.331.329.344
Vermes ne semina infestent 2. 308
Vermes messis tempore noctu lucentes 2. 330
Vermes ne capas infestent 2. 414
Vermes ex ocimo nasci 2.431
Vermes corpori innascentes

quo necentur 2.432
Vermes ventris quo pellantur 2.438
Vermium terrenorũm in medicinis vsus 3.54.135.37.415.140
Vermium Gangis fluuij mira magnitudo, ac vires 1.424
Vermiũ genera multa, eorum que in medicinis vsus 3.147
Vermes in ligno, & ex ligno nascentes 1.548
Vermes terreni erumpentes pluuias præsagiunt 2.438
Vermes nocte lucentes lampirides dicti 1.544. & 330
Vermem per diem tantum viuentem Hypanis fluuius generat 1.549
Vermibus fici maximè obnoxia 2.170
Verminũ genus omne oculis caret 1.555
Vermicationis iumentorum remedium 3.152
Vermiculatio quas arbores maximè infestat 2.257
Vermiculatio non modò arbores, verùm ipsa etiam poma infestat 2.260
Verna frumenta quæ 2.282
Verna opera quæ 3.238
Vernationis anguium in medicinis vsus 3.120.198
Verni flores qui 2.484
Veronensis agri mala lanata 2.117
Veronensi agro vua Rhætica peculiaris 2.73.85
Verres cur ab Antonio proscriptus 3.272
Veri Cupidinis simulacrum ob iectum à Cicerone 3.379
Verris animalium in medicinis vsus 3.60.65
Verrius scriptor 3.257
Verrucæ corporũ quomodo tollantur 2.432.503.507.531.533.542.560.588.590.614.635.663.731.752. & 3.16.61.135.199.222
Verrucarum remedium superstitiosum 2.555
Versus heroicus à Pythio oraculo originem cepit 1.346
Vertiginem capitis æra in pane generat 2.307
Vertiginis capitis remedia 2.439.541.449.512.565.573.574.603.664.679.683.757.766. & 3.195.414
Veruactum quid, & vnde dictum 2.312
Vesicæ animalium consideratio 1.56
Vesica membrana constat Ibidem
Vesicam lædentia 2.428.429.555.562.563.568.584
Vesicæ affectuum remedia 2.408.419.421.440.453.457.463.464.498.502.

502. 507. 510. 512.535. 537. 552. 563. 567. 581. 584. 586. 594. 595. 597. 599. 606. 608. 639. 646. 647. 660. 691. 714. 715. 727.733.756.762. 765 766 & 3.19.146. 159.186. 194. 141
Vesicatumori allium medetur 2. 415
Vesicam euacuantia 2.504 & 1.212
Vesicæ scabies quo pacto curetur 2.522
Vesicæ calculos expellentia 2. 464.715.& 3.21.440
Vesicaria herba quæ qualisq; 2.512
Vesparum consideratio, naturáque 1.537
Vespa muscas grandiores venantur 2.537
Vesparum genus ichneumones 537
Vespæ carne vescuntur 1. 537
Vespæ luto in sublimi nidificãt 1.536
Vesparum & crabronum sexãgula cellæ 1.537
Vespæ plenilunio maximè crescunt Ibid.
Vespæ & crabrones non habent reges, aut examina 1. 537
Vespæ ichneumones araneis inimicæ 1. 537
Vespæ non feriunt à scorpione percussis 3.11
Vespas equorum corpore gigni 1.536
Vespæ ne vuas tangant 2. 123
Vesparum ictus remedia 2. 410. 434.435. 505
Vespasianus Augustus primus coronas ex cinnamomo in templo Pacis dicauit 2.27
Vespasiani Imperatores balsami arbusculam Romæ primi ostenderunt 2.32
Vespasianus Augustus ædem Honoris & virtutis restituit 2.350
Vespasianus filius patris in tertio Consulatu collega 1. 16
Vespasianus Imperator Augustus uniuersæ Hispaniæ Latij ius tribuit 1. 97
Vespasianus Imperator ocensibus bellum intulit 1.186
Vespasianis Imperatoribus quãtus fuerit urbis Romanæ ambitus 1.107
Vespasianus in principatus sui exortu calumniandi ansas præcidit 3.239
Vespasianis Cõsulibus duæ eclipses, altera Solis, altera Lunæ intra dies paucissimos visa 1.16

Vespasianis Censoribus qua maxima hominum ætas in censum relata 1. 333
Vespasiani Titi laudes, magistratus, honorésque gesti. To to operis prologo.
Vesper sidus idem cum venere 1. 9
Vespertilio solus inter volucres dentes habet 1. 560
Vespertilio sola volucrum mãmas habet 2. 577
Vespertilio sola volucrũ animal parit & lacte nutrit 1. 507
Vespertilio volitans pullos geminos secum deportat Ibid.
Vespertilionis in medicinis vsus 3. 97. 129. 130. 149
Vestalium virginum capillus ad loton arborẽ deferebatur 2. 197
Vestales virgines inter sacra Romana Fascinum colunt 3. 13
Vestales virgines seruos fugitiuos, ne vrbẽ exeant, retinent precationibus 3. 6
Vestæ ædes incẽsa Romæ 1. 327
Vestæ simulacrũ ex marmore 3. 380
Vestes ne pediculis obnoxiæ sint 2. 728
Vestium genera plura 1. 401
Vestibus intexere aurum vbi repertum 1. 402
Vestes ingentis pretij 1. 403
Vestes pictæ Homeri tempore in Vsu 1. 402
Vestem tineæ quam non attingant 3. 11
Vestes herbis infici 2. 516
Vestium luxuria cum florũ coloribus certat 2. 478
Vestes ne à tineis lædantur 2. 7. 449. 510. 748
Vestium tingendarum ratio 3. 353. 371
Vestes mortuorum in sarcophago Aßio conditorum vertuntur in lapides 3. 408
Vestes phrygio lapide tinguntur 3. 411
Vestium macula quo pacto eluantur 2. 420
Vestibus interposita saliunca, gratißimo odore eas commẽdat 1. 478
Vestes in Oriente ex spina cuius dam lanugine conficiũtur 2. 628
vestes quibus odoribus commẽdentur 2. 591. 510
Vestilia Romana C. Herdicij, Pomponij, & Orsiti clarißimorũ virorum vxor 2. 299
veterinorum ætas dentibus indicatur 1. 561
Veterũ mira frugalitas 2. 409 & 3. 64. 2. 272. 372. & 3. 374
Veteres studiosißimi naturaliũ rerum 1. 319

Veterum inuenta negliguntur 1.38

Veterum diligentia 1. 37.70. & 2. 338.649.736. & 3. 18 371.442

Vettonicæ herbæ consideratio 2.671

Vettonicæ circulo serpentes inclusæ sese mutuò interimunt 2.675

Vettonica radix faciles præstat vomitiones 2.704

Vettonica bestiarum venenatarum morsibus medetur 2. 675

Vettonicæ vsus in medicinis 2. 681. 7 1. 702. 703. 704. 705. 708.712. 713. 720.721. 722.723. 725. 728.731. 732. 734

Vetustatem quæ ligna non sentiant 2.192

Vetustis nouitatem dare, res ardua, Prologo totius operis.

Via sacra Romæ 1. 364

Viatores Romæ qui, & vnde dicti 2.275

Viatorum lassitudinem recreantia 2. 137. 448

Vibius Crispus Africæ Proconsul 2. 359

Vibius Auitus Aruernorum præses 3.284

Vibones Britannicæ herbæ flores 2. 655

Viciæ leguminis consideratio, natura, vsus, &c. 2. 303

Viciæ sere. da tria temporaib.

Vicia siccitatē maximè amat ibid

Vicia vbi serenda 2. 309 *quo modo serenda* 2. 313. *quando serenda* 2.319.325. *quando metenda* 2. 332

Vicinorum beneuolentia agricolis potissimū expetenda 2. 281

Victima quæ diis gratissima 1. 39. 400

Victimæ immolandæ coronabantur 2.143

Victor affectuum suorum Alexander 3. 348

Victoriatus nummus lege Clodia percussus 3.240

Victoriatus nummus unde dictus ibid.

Victoriæ summum signū herba à victo porrecta 2.517

Victoria picta, Iphidis opus 3. 356

Victoria nata circus ex creta 3.372

Videri qua arte quis nequeat 3.33.469

Viennensis vua sponte natura picem resipiens 2. 74. 83

Vigiliæ castrenses à quo inuētæ 1. 345

Vigilia inter mala corporis vniuersi, & earum remedia 2.728

Vigiliæ diuturnæ qua arte ferri poßint 2.462
Vigiliarum immodicarum remedia 2.423.450
Villarum poſitio qualis eſſe debeat 2.278.& inde
Villaticæ aues quo pacto tutæ reddātur ab accipitre 2.566
Vinaciola vua Laurentibus & Sabinis ſolis cognita 2.78
Vinalia feſta, cur, & quando celebrentur 2.338.339
Vincæ peruincæ herba medicina 2.511
Vinca peruinca herba topiaria 2.484
Vinca peruinca ſemper viret ibid.
Vincæ peruincæ folia florum inopiam in coronamētis ſupplent ibidem
Vincendo victi Romani 2.603
Vinculis vitium quæ materia aptißima 2.183.254
Vindemiæ conſideratio 2.346
Vindemiarum ſingulæ preſſuræ viginti culeos implere debent 2.346
Vindemia aliquando in Calendas Ianuarias dilata 2.346
Vindemiarum tempus aptißimum 2.345.346
Vindemiarum leges 2.345
Vindemiarum tempore quæ agenda ruſticis 2.346
Vindemiatoris exortus matutinus 2.344
Vindemiatoris exortus vindemiæ maturitatem promittit ibid.
Vinearum ſitus, & quas cœli partes ſpectare debeant 2.206
Vineis quæ terra vtilißima 2.207
Vineæ quo ordine diſponendæ 2.221
Vinearum colendarum diſciplina 2.240
Vineæ ex ſingulis vitium generibus faciendæ 2.248
Vineæ ſerendæ multiplex ratio 2.241
Vinearum ſerendarum differentiæ quinque 2.243
Vinearū ingens fertilitas 2.81
Vinearum culturæ, & cultores nobiles 2.80
Vinearum ſulci quales eſſe debeant 2.244
Vinearum putationis conſideratio 2.255.248.250.328
Vineæ quando pampinandæ 2.250
Vineæ quando ſerendæ 2.327.
quando fodiendæ 2.249
Vinorum nobilium conſideratio 2.83 87
Vini tranſmarini genera 2.87
Vinum quis primus cum melle miſcuerit 2.81
Vinum ducentorum annorum ibid.

ibid.
Vinum intus ac cendit, foris infusum refrigerat 2.83
Vinum sanguinem esse terra 2.83
Vinum temperatè sumptum, vtile: intemperatè, perniciosum ibid.
Vini generosi genera plura 2.83.87
Vinorum dulcium genera quatuordecim 2.88
Vinum dulce minus odoratum ibid.
Vini colores quatuor ibi.
Vini secundarij genera tria 2.90
Vina operaria ibidem
Vinorum nobiliorum genera octoginta ibidem
Vini vsus apud antiquos fœminis interdictus 2.91
Vini factitij genera plura 2.93
Vinum factitium ex hortensibus herbis 2.95
Vinum factitium ex fruticibus 2.95
Vini prodigiosa genera 2.97
Vinum fœminis fœcunditatem viris afferens rabiem ibid.
Vinum abortum faciens ibid.
Vinum sterilitatem afferens ibidem
Vina quando in apothecis mutentur ibid.
Vina nauigatione vetustatem acquirunt 2.97
Vina quomodo condiantur 2.98
Vini condendi varij ritus 2.101
Vina Afri calce condiunt 2.98
Vinorum varia medicamina 2.99.101
Vina ex vasis ceratis acorem contrahunt 2.100
Vina in qua vasa transferri debeant ibidem
Vino proprius mucor, & acor 2.101
Vinum natura non congelascit ibid.
Vinum circa Alpes aliquando congelascit ibid.
Vinum ad frigus stupet ibid.
Vini dolia qualia esse debeant ibid.
Vini flos optimus qui candidißimus 2.102
Vini liquor humano corpori intus gratißimus 2.105
Vinorum genera centum nonagintaquinque, species autẽ penè duplici numero ibid.
Vino quomodo odor acquiratur 2.122
Vini sapor multiplex 2.132
Vino aqua admista quomodo deprehendatur 2.178
Vina nobilia in arbustis gigni

1.252
Vini varia genera, & ex eis medicinæ 2. 567
Vinum Albanum neruis vtile 568
Vinum vires alit, sanguinem & colorem ibid.
Vini effectus plures ibid.
Vina Albana austeriora ibid.
Vino sapientiam obumbrari, Prouerbium 2.570
Vino quis primus aquam miscuerit 1. 344
Vinum febricitantib. non dandum 2. 571
Vino aqua potus interponēdus 2. 570
Vina plura misceri, inutile ib.
Vina quæ saluberrima ibid.
Vinum rubrum, nigrúmque vehementius constringit 2. 571
Vinum in quibus morbis non dandum ibid.
Vinorum factitiorum medicina 2.572
Vini fæcis natura & medicinæ ex ea 2. 575
Vini genera nunquam inebriātia 2. 77
Vini potus vires recreat 2.4
Vina cur mustis odoratiora 2. 476
Vinum Indi Arabésque palmis exprimunt 1. 270
Vini picati vtilitas 2. 571
Vino aromatite antiquitas delectata 2. 92
vino rogum respergi, Numæ lege vetitum 2. 97
V*ina quæ libationibus impura censeantur* 2 89
V*ino debent homines, quod soli animantium non sitientes bibant* 2.570
V*ini sapor quibus commendetur* 2. 447. 663
V*ini mercede conductus Mezentius Rutulus opem tulit aduersus Latinos* 2. 91
V*ini apud antiquos mira inopia* ibidem
V*ini copiosissimus prouentus* 2. 347
V*ini transmarini ætas media quæ* 2.88
V*inum Maroneum quibus aquæ portionibus miscendum* 2.82
V*ina sua Narbonensis Gallia varijs inficit medicamentis* 2.85
V*ini bonitas regioni terræque, non vuæ generi accepta ferenda* 2. 8[illegible]
V*ino modicè sumpto nerui iuuantur* 2.56[illegible]
V*ina dulcia odore carent* 2. 133
V*ina tenuia odoratiora* ibi[d.]
V*ino perfusa semina minus ægrotant* 2. 3[illegible]
V*ini vires crapula franguntur* 2.[illegible]

2.99
Vino condiendo quæ pix vtilissima 2.100
Vini cellæ quales esse debeãt 2.201
Vini è face siccata atramentũ excoquitur 3.530
Vini facti ij varia genera 2. 93
Vini tadium afferentia 3.157
Vinum è fonte fluens ibidem
Vinum præcipuè serpentes appetunt 1.515
Vini saporem qui habeant fructus 2.133
Violæ semen scorpionibus aduersatur 2.501
Violarum consideratio, natura & genera 2.474
Violæ quando floreant 2.483
Violæ sponte nascentes 2. 474
Viola lutea mẽstrua extenuat 2.501
Viola lutea 2.474
Viola lutea vrinam ciet 2. 501
Viola alba veris nuntia 2. 474
Viola tepidioribus locis etiam hyeme prouenit ibid.
Viola alba maximè durat 2. 474
Violis apes delectantur 2.485
Violis aridis in medicinis post annum vtendum 2.501
Violarum medicina ibid.
Violis recentibus minor vis inest ibid.
Vipera serpentum sola terra conduntur 1.387
Vipera dentes gingiuis condũtur 1.560
Viperinis carnibus vescentes 3.106
Vipera duplex vulua 1.571
Vipera coitus & partus 1. 507
Vipera grauida à catulis suis interimitur 1.508
Vipera in medicinis vsus 3. 9 .104.105.106. 124 134. 150
Viperarum morsus remedia 2. 597
Vipiones aues 1. 499
Vipsanius Consul 1.12.311
Vires quorundam prodigiosæ 1.311
Vires recreantia 2. 545.583. 589.766
Virgæ sanguineæ natura 2. 620
Virgæ magistratuum Romanorum ex betulla arbore 2.159
Virgilius non dissimulat per quos profecerit, Prologo totius operis.
Virgilius carmina sua testamento cremanda mandauit 1.320
Virgilius equi optimi formam

pulchrè depinxit 1.393
Virgilij manu scriptus liber Plinij tempore extabat 2.56
Virgilius hortorum dotes propter argumenti humilitatem subterfugit 2.71
Virgilius quandiu ante Pliniũ 2.74
Virgilius in Georgicis rerum præcipuarum flores tantùm attingit 2.71
Virgilius externa quædam vuarum genera enumerauit 2.79
Virgilij carmina Augustus cremari vetuit 1.320
Virgilij amatoriæ incantationes 3.8
Virgilius Naryciã picem præcipuè commendat 2.100
Virgilius quædam à Catone mutuatus 2.120
Virgilij de faba serenda consilium 2.308
Virgilij de sandyce opinio 3.329
Virgilij de reparandis apibus consilium 1.536
Virginea aqua Romæ 3.405
Virginitas vitiata gagate lapide deprehenditur 3.411
Virginibus mammæ ne crescãt 2.753
Viriæ Celticæ quæ 3.239
Virilium remedia. Quære genitalium remedia.
Vireo auis quando appareat 2.340
Virisco lymo florente in coitum segniores 2.538
Virtus olim Romæ honoris præmio contenta 2.144
Virtus cuiusque in quæ tempora inciderit, plurimum refert 1.317
Virtutis ædes Romæ à quibus picta 3.350
Virtutis pictura 3.355
Viscerum affectorum remedia 2.619.793.& 3.426
Visci in arboribus nascentis cõsideratio 2.199. 200.& 2.604
Visci tria genera 2.200
Viscum ad religionis vsum quomodo & quando decerpendum 2.605
Viscum quod optimum 2.604
Visci vsus in medicinis ibid.
Viscum à Druidis in summa veneratione habitum 2.200
Viscum nocet arbori in qua nascitur 2.261
Viscum neque igne, neque aqua corrumpitur 2.64
Viscum in quibus nascatur arboribus 2.200
Visci acini quando colligantur 2.200
Viscum quomodo præparetur ibidem

ibidem
Visci floris medicina 2.699
Visci sumpti remedia 2.409
575.527. 611. 747. & 3.
44.45.196
Visula vua in imis arboribus fertilior 2.76
Visus acutissimi exempla 1.
312
Visus fœniculo reficitur 2.463
Visus claritas euphorbio iuuatur 1.179
Visus aliquibus post longum tẽpus restitutus 1.556
Visus quibusdam statim nascẽtibus negatus ibid.
Visus hirundinum pullis qua herba restituatur 1.376.2.
672
Vita longissima exempla 1.331
333
Vita breuitate nil melius 1.
335
Vita animalis vigilia.Prologo operis.
Vita doloribus inquinata, pœna est 3.3
Vita religione constat 2.93
Vita desiit, quando voluptas viuere cœpit 2.71
Vita breuis signa 1.587
Vita longa signa ibi.
Vita quibus animalibus sine cibo 1.383
Vita longissima homines 1.163
297
Vita breuissima homines 1.
280.297
Vitam suam castor Ponticus testiculis redimit 1.397
Vitelliani Capitolium incenderunt 3.281
Vitellius Lucius coctana, caricas, & cauneas ex Syria in rus suũ Albense intulit 2.127
Vitellius pistacia primus in Italiam attulit 2.129
Vitellij patina ingentis pretij 3.362
Vitellius Pisonem veneficij accusat 1.566
Vitex herba, eiúsque medicina 2.617
Vitiles naues in Oceano Britãnico 1.347
Vitiligis remedia 2.436.442
500.557.762.768.& 3.146
183.366
Vitiligator vox Catoniana, & ex quibus composita, Prologo totius operis.
Vitis in iuuenta fertilior, sed tardius maturescit 2.169
Vitis tacta in fulmine libatio ni habetur impura 2.98
Vitium sarmentorum medicina 2.562
Vitium clauiculæ quem vsum habeant in medicinis 2.560
Vitis lacryma qualis, & ex ea medicina ibid.
Vitis & brassica inimicæ 2.

Vitium cineres quem vsum habeant in medicinis 2.561
Vitis brassicam petream fugit aut moritur 1.425
Vitis frondium succorúmque in medicinis vsus 2.560
Vitibus populus arbor gratissima 2.[illegible]2
Vitis sola bis parturit 2.165
Vitis quando germinet 2.166
Vitis quo tempore floreat ibidem
Vitium vincula ex ipsis fieri possunt vitibus 2.183
Vites trifera, insana dicta 2.169
Vitis frondes latissima 2.162
Vitium consideratio 2.72
Vitium principatus in Italia 2.71
Vites inter arbores numerata 2.72
Vitis lignum aterna natura 2.72
Vitium quarundam magnitudo ibidem
Vitis centurionum Romanorũ insigne 2.74
Vitium genera plura 2.74. 7[illegible]
Vites Biturica quali loco serenda 2.76
Vitium frondes, antequam decidant, rubescentes pessimi generis argumentum 2.78
Vitis arbore vel palis non indigens 2.79
Vitis syluestris vsus varius 2.191
Vitibus breuis vita 2.199
Vitibus quando pluuia inimica 2.2[illegible]4
Vites qua quo loco serenda 2.80
Vitibus qua terra vtilissima 2.208
Vitis vmbra qualis 2.225
Vitis tribus modis inseritur 2.231
Vitibus suus humor inimicissimus ibid.
Vitium gemma, oculus, germen 2.2[illegible]1
Vitis vt diuersas ferat vuas 2.242
Vitium cultura pracepta ex Catone 2.251
Vites diuersorum generũ quatenus misceri possint 2.248
Vitium culturas quis primùm repererit 1.344
Vitibus maritandis qua arbores apta 2.252
Vites Aquilonem spectare debent 2.254
Vites quibus vinculis liganda ibid.
Vites terra obruta quo pacto propagentur 2.255

Vitibus adminicula addenda 413.4.232 256
Vitium morbus articulatio, eiusque causa 2.259
Vitium pestis araneus 2.260
Vitis Tacampensis agri bifera 2.315
Vitis alba nomina, & ex ea medicina 2.565
Vitis nigræ nomina, & ex ea medicina 2.566
Viti raphanus inimicus 2.262
Viti laurus inimica ibidem
Vitia ex remediis interdum fiunt 2.266
Vitri consideratio, origo, faciendique ratio 3.423
Vitri liquor à magnete trahitur 3.423
Vitri artifex Sidon 1.199
Vitrum qua ratione coquatur 3.424
Vitrum ex Beli amnis harenis 1.99
Vitrum Obsidianum 3.425
Vitri temperamentum flexibile quando inuentum 3.424
Vitri fragmenta quo pacto glutinentur 3.88
Vitrum & flatu, & torno, & calatura figuratur 3.424
Vitreorum duorum calicum ingens pretium ibid.
Vituli marini consideratio 1.379
Vituli marini adipis medicina 3.221
Vituli marini non feriuntur fulmine 1.147
Vitulus marinus mitescit 1.497
Vituli marini descriptio 1.423
Vitulus marinus à mugitu dictus Ibid.
Vituli marini pilis vestiuntur 1.423
Vituli marini partus 1.423
Vitulus marinus mammis fœtum educat ibidem
Vitulis marinis in somno mugitus ibidem
Vituli marini voce & visu populum salutant ibid.
Vituli marini nomine vocati respondent ibid.
Vituli marini somnus grauissimus ibidem
Vituli marini pinnis vice pedũ serpunt ibidem
Vituli marini pinna dextra soporifera ibidem
Vitulis marinis lingua duplex 1.562
Vituli marini fel multis remediis nobilitatum 1.567
Vituli marini oculi quales 1.557
Vituli terrestris, eiusque partium in medicinis vsus 3.60.61.62.65.66.67

Viuaria ostrearum à quo primùm inuenta 1.458
Viuaria piscium à Licinio Murena inuenta ibid.
Viuaria muranarum à C. Hirio instituta 1.459
Viuaria cochlearum à quo primùm excogitata 1.459
Viuaria ferarum à quo inuenta 1.406
Viuerra cuniculis infesta 1.408
Viuerra in medicinis vsus 3.126

Vlcus, Vide Hulcus.

Vlex fruticu genus, eiúsque vsus in auri metallis 3.248
Vlixes sanguinem è vulnere profluentem carmine compescuit 3.8
Vlixis Palladium surripientis calata effigies 3.268
Vlixis effigies picta 3.338. 339
Vlixi primus pileum addidit Nicomachus 3.348
Vlixis bouem cum equo iungentis picta effigies. 3.353
Vlmaria qualiter disponenda 2.221
Vlmi arborum consideratio, & genera quatuor 2.158
Vlmus gummi ferens 2.53
Vlmi [illegible] 2.155.167.
22
Vlmi folia qualia 2.163
Vlmus citò germinat 2.164
Vlmus rigorem optimè seruat 2.191
Vlmus quando serenda 2. 221
Vlmus vitibus aptissima 2. 252
Vlmorum infirmatum remedium 2.265
Vlmi arboris natura, & medicina ex ea 2.614
Vlophonon herba qua, & cur ita dicta 2.528
Vlpicum, allij genus 2. 385
Vlula fellis in medicinis vsus 3.107
Vlula adipis in medicinis vsus 3.108
Vmbras spatio consumi 1. 12
Vmbra satu aut nutrix, aut nouerca 2.225
Vmbrarum figura tres 1. 13
Vmbra quarum arborum le[illegible] ues 2.543
Vmbra arborum quorundam noxia 1.425
Vmbra gnomonis pro rationo locorum diuersa mensura 1. 61
Vmbra vbi nulla die medio 1. 62

Vmbra quando & vbi nulla 1. 62.273.296

Vmbra vbi bis anno in Meridiem cadant 1.63

Vmbra vbi ad Septentrionem hyeme; æstate in Austrũ vergant 1.244.246.273

Vmbra hyenæ canes obmutescunt 1.378

Vmbræ metiendæ ratio 3. 395

Vmbra ex longitudine Thales Mylesius pyramidis altitudinem mensus est ibidem

Vmbræ inferorum quo pacto euocentur 3.476

Vmbria vua irtiola peculiaris 2.78

Vmbri pecudum genus 1.403

Vmbros populos Pelasgi exegerunt 1.103

Vmbricius aruspex peritissimus Plinij æuo 1.468

Vncialis vua quæ, & vnde dicta 2.79

Vndulata vestis 1.402

Vnedonis folium quale 2.7

Vnedonis arboris fructus qualis 2.597

Vnguentorum consideratio 2. 38

Vnguenti inuentor incognitus ibid.

Vnguentum non fuisse Troiano tempore ibid.

Vnguentum Persarum est inuentum ibid.

Vnguentorũ vsus in funeribus ibid.

Vnguentorum genera plura Ibidem

Vnguenti faciendi duplex ratio 2.39

Vnguentum regale quod 2. 41

Vnguenti fæces malagmata vocari 2.42

Vnguentum in alabastris optimè seruatur 2.42.& 3.48

Vnguenta vetustate meliora fiunt ibid.

Vnguentis Sol inimicus ibidem

Vnguentorum quæ prima mentio apud scriptores 2. 38

Vnguentorum varia cognomina vnde sumpta ibid.

Vnguentorum authoritas subinde mutata ibid.

Vnguenta quibus è locis maximè commendata Ibidem

Vnguentorũ luxuria maximè superuacua 2.42

Vnguenta quare expetita Ibidem

Vnguenta in vmbra & plumbeis vasis coquenda. Ibidem

Vnguentorum pretia maxima

Ibidem

Vnguentis pedes inungebantur ibidem

Vnguentorum usus etiam in castris 2.43

Vnguenta exotica Romæ Censoria lege interdicta. 2.43

Vnguenta etiam in potus addita Ibid.

Vnguenta meliora quæ terram quàm quæ crocum sapiant 2.211

Vngues pisces in ore mandentium lucent 1.439

Vnguium animalium consideratio 1.581

Vngues neruorum clausula ibidem

Vnguium animalium differentia Ibidem per totum caput

Vngues nundinis resecari religiosum 3.10

Vnguium resegminum superstitiosus usus 305

Vnguium vitiosorũ remedium 2. 455. 458. 462. 565. 576. 604. 612. 731. & 3. 40. 53. 62. 98

Vngularum animalium differentia 1.582

Vngulum antiqui annulum appellabant 3.230

Vngulæ quibus sint solidæ 1. 582. & inde

Vngularum consideratio 2. 582

Vnicornes boues 1.369.370

Vnionis gemmæ consideratio 1. 442

Vniones unde dicti ibid.

Vnionis dotes in quibus consistant ibid.

Vniones vbi optimi ibid.

Vniones Cleopatræ ingentis pretij 1.444

Vnionum nomen quando impositum 1.445

Vnionum usus, mulierúmque circa eos luxus ibid.

Voconia pyra 2.119

Vola homini tantùm 1.582

Vola quibusdam defuerũt, qui & cognomina inde traxerunt ibidem

Volcatius Iurisperitus, Cesclij præceptor, à cane defensus 1.389

Volcatius Sedigitus Poeta 1. 580

Volema pyra 2.119

Vologesus Rex Parthorum 1. 266

Vologesocerta oppidum, Vologesi Regis opus ibid.

Volsinij à Romanis ob signorum copiam expugnati 3.280

Volta monstrum 1.45

Volua quid 2.540

Volumnio L. Consule carne pluit 1.48

Voluisse magna abunde pulcrũ est,

est. Prologo operis.
Voluoces vermes prærodentes pubescentes vuas 2.269
Voluptas quando viuere cœpit, vita desiit 2.71
Voluptates publica via maximè irrepunt 3.374
Volusii L. senectus 1.332
Vomicæ morbi remedia 2.431. 438.453.461.522.618.630. 634.& 3.92.127
Vomitiones à canibus primùm monstratæ 3.96
Vomitiones in remedium cruditatis excogitatæ 1.589
Vomitiones quibus inimicæ 1. 589
Vomitus nauigantium vtilitas 3.170.& inde
Vomitus causa, & quibus animalibus accidat 1.569
Vomitum sistentia 2.438.439. 441.448.453.461
Vomitum prouocantia 2.406. 410.415.428.452.455.500. 503.524.534.579.585.597. 599.643.704.708.710. 712.743.766.& 3.196.211. 253.298
Vomitum inhibentia 2.[illegible]0. 561.570.646.704
Vomitu contracta vitia quo pacto curentur 2.412.432
Vopisci Cæsaris de Rosea campis elogium 2.210
Vopisci qui dicantur 1.302
Vortex quid & qua in re differat à turbine 1.43
Vota suscipientes Parthorum reges qua herba vsi 2.483
Votorum præcipuus locus, quando spei nullus 1.365
Votum mortis frequentissimum. 1.335
Vox humana à decimo tertio ætatis anno robur acquirit 1. 586
Vox in senibus exilior fit Ibidem
Vox nullis nisi pulmonem & arteriam habentibus 1. 585
Vocis consideratio ibidem per totum
Vox eadem quibus in locis sæpius repercutiatur 3. 3. 399.
Voci officientia 2.210
Voce carentes homines 1.188
Vox in theatris scobe aut harena superiniecta deuoratur 2.587
Voci qui dentes necessarij 1. 307
Voces totidem quot homines 1. 587
Voci vtilia 2.414.415.416. 438.453.522.543.552.553. 643.717.& 3.157.211.314. 317
Vpupæ auis consideratio 3. 486

Vpupa in medicinis vsus 3.128
Vranoscopus piscis 3.205.225
Vrbanæ arbores quæ, & cur ita dictæ 2.160
Vrbanæ tribus minus honoratæ quàm rusticæ 2.273
Vrbanarum arborum medicina. Libro vigesimotertio per totum
Vrbium dij tutelares ante oppugnationem solent euocari 3.7
Vrceolaris herba quæ, eiúsque vsus in medicinis 2.526
Vrea cybia quibus è piscibus fiant 3.227
Vredo frigore constat 2.336
Vredo non fit, nisi plena Luna 2.336
Vredo, peculiaris vitium pestis 2.335
Vrenæ pisces 3.227
Vrica satorum vitium, eiúsque origo 2.307
Vrinæ mira vis in animalibus 1.387
Vrinæ tormina quo discutiantur 2.421
Vrinæ differentiæ, vsúsque in medicinis 3.20
Vrinæ color, valetudinis index 3.21. & inde
Vrina hominis apibus medetur 2.485
Vrina boum apibus medetur 2.268
Vrina semina aspergenda ante satum 1.308
Vrinæ difficultatem afferentia 2.542.607
Vrinæ profluuia cohibentia 2.441. & 3.19.30
Vrinæ reddendæ causa, pudenda aduersus Solem aut Lunam non denudanda 3.21
Vrinam mouentia 2. 406. 408. 409. 411. 412. 417. 418. 420. 423. 428. 430. 431. 435. 439. 441. 442. 444. 445. 446. 449. 461. 462. 463. 464. 496. 498. 499. 501. 502. 503. 508. 509. 510. 511. 525. 527. 530. 532. 534. 536. 537. 538. 542. 554. 555. 556. 557. 561. 565. 566. 577. 582. 585. 586. 589. 594. 595. 597. 599. 601. 607. 608. 609. 610. 611. 613. 615. 616. 617. 621. 623. 625. 626. 628. 630. 634. 635. 646. 706. 714. 715. 716. 727. 739. 741. 747. 748. 753. 761. 762. 764. 767. & 3. 19. 414
Vrinum ouum quod 1.505
Vrion terræ genus 3.427
Vrsorum consideratio 1.384

Vrsi sine calceatu longo itinere fatiscunt 1.582
Vrsi ne mordeant 3.303
Vrsorum in medicinis vsus 3.53.54.55.60.61
Vrsi vbi non sint 1.41
Vrsorum partus informes 1.384.509
Vrsi ægroti formicarum ouis sanantur 1.377.& 3.109
Vrsorum coitus qualis 1.384.509
Vrsam parientem videre, res est in primis rara 1.384.509
Vrsi maximè fauos expetunt 1.385
Vrsorum somnus grauißimus 1.384
Vrsorum specus imbribus impenetrabiles ibid.
Vrsorum coctas carnes crescere ibidem
Vrsi qua herba sese purgent 1.385
Vrsi aquã morsu vorant 1.516
Vrso caput inualidißimum 1.385
Vrsos non gigni in Africa ibidem
Vrsorum oculi crebro hebetantur ibid.
Vrsorum cibus quis 1.516
Vrticæ herbæ consideratio & medicinæ ex ea 2.523
Vrticæ folia mordacia 2.163
Vrticæ non mordẽtis medicina 2.525
Vrticæ semen vbi optimũ ibid.
Vrticæ magnitudo mira 2.491
Vrticæ differentia, vsúsque ibid.
Vrticæ primùm enascentes cibus religiosus ibid.
Vrticæ puncturis oleum medetur ibid.
Vrticæ semen cicutæ contrarium 2.523
Vrticæ oleum 1.113.& 523
Vrticæ laudes Phaneas Physicus condidit 2.524
Vrtica anserum pullis mortifera 1.506
Vrticæ piscis in medicinis vsus 3.222.225
Vrticæ piscis consideratio 1.452
Vri feræ quales 1.360
Vrorum in medicinis vsus 3.45
Vrorum cornua maxima, ac eorum vsus 1.551
Vsura, quæstuosa segnities 3.241
Vsus efficacißimus rerum omnium magister 2.696
Vterus vnde dictus 2.571
Vtica Apollinis templum memorabile, eiúsque trabes ex cedro Numidica 2.193
Vtica vrbis vetustas ibid.
Vuarum insigniorũ genera 2.75.& inde ad finem capitis, & toto capite sequenti

[illegible] 2.[illegible]

[illegible] ibid.

[illegible] 2.[illegible]

[illegible]

[illegible] 2.[illegible]

[illegible]

V[illegible] ibidem

V[illegible] 2.[illegible]

V[illegible]

V[illegible] 2.[illegible]

V[illegible] 2.[illegible]

V[illegible] 2.[illegible]

V[illegible] 2.[illegible]

V[illegible] ibid.

V[illegible] 2.248

V[illegible] 3.246

V[illegible] medicina 2.256.per totum caput

V[illegible] 2.256

Vua pubescentes volucres pr[illegible] minat, eiusque rei reme[illegible] dium 2.26[illegible]

Vua ne aues attingant 2.[illegible] 474

Vua recentis noxa 2.56[illegible]

Vua saluberrima quo pa[illegible] fiat ibi[illegible]

Vua galli ne edant ibid.

Vuarum nuclei, eorúmque me[illegible] dicina 2.56[illegible]

Vua theriace serpentium icti[illegible] bus medetur ibidem

Vua passa consideratio, & me[illegible] dicina ex ea 2.454.56[illegible]

Vua pituitaria qua 2.56[illegible]

Vua picta aues decepta 3.33[illegible] & inde

Vua fauciam remedia 2.43[illegible] 445. 446. 459. 513. 5[illegible] 543. 587. 593.593.594.604 612. 631. 632. & 3.1[illegible] 19.122. 204. 211. 302. 30[illegible] 389

Vua in palato soli animaliu[illegible] homini 1.5[illegible]

Vua piscis 3.2[illegible]

Vua marina in vino neca[illegible] vini tadium affert 3.2[illegible]

Vulcani festum 2.30[illegible]

Vulcani filius Æthiops Æ[illegible] thiopia nomen fecit 1.2[illegible]

Vulcatij Gurgitis repentin[illegible] interitus ..3[illegible]

Vulneribus capitis aristoloch[illegible] medetur 2.611.6[illegible]

Vulne[illegible]

Vulnera ne inflammentur 2. 646
Vulnera quomodo conglutinanda ibidem
Vulnera interuentu eorum, qui pedibus iter confecerint, inflammari creduntur 2.669
Vulnera aggrauari creduntur eorum interuentu, qui canis serpentisve morsu aliquando fuerint læsi 3.12
Vulnerum varia remedia 2. 407.417.425.427.443.450 453.454.457.500.501.504. 525. 535. 560. 561. 604. 605.615.639.643.644.646. 658. 660. 666. 713.728. 739. 740.742. 743. 745. 748 757.765.766.768. & 3.22,83.86.255.297.303.311. 329.367
Vulpes quibus inimica 1. 517
Vulpes ne gallinas attingant 3.74
Vulpes vbi non sint 1.411
Vulpis eiusque partium in medicinis vsus 3.47.49.53. 54.56.61.71
Vulpes quo cibo necentur 2. 595
Vulpes in Thracia auribus glaciei admotis crassitudinem eius explorant 1.378
Vulpium Thraces auguria sequuntur in transmittendis amnibus glaciatis ibi.
Vulpes marina, earúmque astus 1.451
Vulturum nidos nemo vnquam attigit 1.461
Vulturum alitum consideratio ibid.
Vultures vbi nidificent ibi.
Vultures biduo aut triduo præsentiunt futura cadauera ib.
Vultures vnguento fugantur 1. 589
Vultures esceris semen edunt 2. 412
Vulturum, partiúmque eorum in medicinis vsus 3. 96.107. 121.127
Vulturnus ventus quis, & vnde spiret 1.38
Vulturnus Coro contrarius 1. 40
Vulturni venti qualitates, & natura 1.41
Vulturno apiaria & vinea in Italia Galliáque opponenda 2.351
Vuluam propriè in reliquis dicimus animalibus quos in muliere locos seu vterum appellamus 1.571
Vulua eiectitia qua ibid.
Vulua porcaria qua ibid.
Vulua eiecto partu melior, quàm edito ibid.

Vulua seu vteri muliebris remedia 2.410.4 1.414.428. 432.435.438.439.442.448. 449. 455. 457. 459. 463. 465. 499. 500. 502. 505. 508. 599. 512.521.524.529. 542 546.551.554.574.576. 578.580.581. 583.584.590. 597. 600. 601. 604. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 615.616.618. 626. 629.635. 647.648.732.733. 734.739. 746.750.756. & 3. 16. 21. 22. 30. 31.32.37.69. 85.195. 302.367.411.414

Vxor Egnatij Mecennij ob vini potum à viro interfecta 2.91

Vxor ob vini potum dote mulctata 2.91

X

XAnthos gemma 3.460

Xanthus historicus 2.653

Xenocrates statuarius 3.293

Xenocrates de pictura volumen edidit 3.337

Xenon pictor 3.357

Xenophili Musici ætas longissima citra vllum corporis incommodum 1.335

Xenophon dux de Agricultura præcepta edidit 2.275

Xenophontis symposium 3.292

Xenophontis de sementis tempore sententia 2.324

Xerxes Persarum rex Hellespontum ponte strauit, illácque exercitum duxit 1.158

Xerxis aduentu platanus Laodicea mutata in oleam 2.263

Xerxis pater Darius per Bosphorum Thracium duxit exercitum 1.159

Xerxes quo pacto exercitum numerarit 1.148

Xerxis vniuersum exercitum Pythius Bithynus hospitio excepit 3.263

Xylina lina 2.361

Xylocinnamomum quid 2.227

Xylobalsamum quid, eiúsque vsus 2.33

Xylon frutex 2.361

Xiphias cometæ genus 1.27

Xiphia piscis naues perforat 3.192

Xiphion herba qualis 2.683. 714 717 719

Xiphij herbæ medicinæ 2.714. 717.719.733

Xyris herba, id est, syluestris 2.503

Xystios gemma 3.460

Z

ZAchalias Babylonius Magus, eiúsque ad Mithridatem liber 3.470

Zamiæ nucum pinearum genus 2.167

Zanthe-

Zanthenes gemma in Media nascitur 3.474
Zaratus Magus 3.114
Zarmocenidas Magus ibid.
Zea genus frumenti vbi potissimum proueniat 2.290
Zea medicina 2.549
Zea granum pulchrius, quàm tritici 2.293
Zeidoros aurora zea cur ab Homero appellata 2.290
Zenodorus statuarius Plinij ætate floruit 3.283
Zenodorus fingendi ac cælandi scientia nulli veterum postponitur ibidem
Zenonis libris Carneades responsurus elleborum sumpsit 2.662
Zenonis statuam quare Cato in Cypria auctione non vendiderit 3.295
Zephyria oua quæ 1.507
Zephyrus ventus quis, & vnde spiret 1.38. & 2.351
Zephyrus ventus ver inchoat ibid.
Zephyro flante quæ agenda ibidem
Zephyro oliueta opponenda ibidem
Zeros gemma 3.462
Zeti & Amphionis simulacrũ ex marmore 3.382
Zeugitæ calamorum genus 2.181
Zeus piscis faber appellatus 1.430
Zeuxis statuarius 3.285
Zeuxis Heracleotes pictor 3.335. & inde
Zeuxis cum Parasio certamen 3.336
Zeuxidis opera mira ibid. & inde
Zeuxis tabulam pingens quinque nudas virgines imitandas sibi proposuit ibid.
Zygia aceris genus 2.157
Zingiberi aromatis genus 2.10
Zythum potus Ægyptiorum 2.559
Zizipha malorum genus 2.117
Zizipha quomodo & quando serantur 2.220
Zizipha coronis olim adhibebantur 2.420
Zmilaces gemma in Euphrate nascitur 3.474
Zmilaces gemma marmori Proconnesio similis ibid.
Zmilus architectus 3.397
Zodiacus qui & Signifer, circulus cælestis eiusque situs 1.3.19.64
Zoelicum linum 2.361
Zona Orionis quando oriatur 2.334
Zonarum quinque consideratio 1.57
Zoophthalmon herba 2.689
Zopyros herba 2.636

Zopyrus argenti cælator 3.268
Zopissa picis genus, & ex ea medicinæ 2.154.612
Zoroastres eodem quo natus est die risit 1.308
Zoroastris præceptor 3.114
Zoroastres quo tempore floruerit ibid.
Zoroastrem annis viginti in desertis caseo vixisse 1.579
Zoroastres magicæ vanitatis inuentor 3.114
Zoroastris scripta ibid.
Zoroastres de tempore seminandi quid senserit 2.319
Zoroastris recens nati cerebrū palpitatione sua impositam repulit manum 1.308
Zoronisios Magorum gemma 3.474
Zoronisios gemma in Indo flumine nascitur ibidem
Zoster, ignis sacri genus 2.724
Zoster frutieis marini genus 2.63
Zura, paliuri semen 2.658

PRIMÆ PARTIS INDICIS PLINIANI FINIS.

Indicis Pliniani Partem Secundam Geographica continentem in primum Tomum reiecimus.

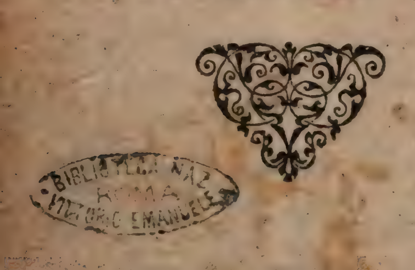

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE
MG 2005513

Vitium cineres quem vsum habeant in medicinis 2.561
Vitis brassicam petream fugit aut moritur 1.425
Vitis frondium succorúmque in medicinis vsus 2.560
Vitibus populus arbor gratissima 2.[illegible]2
Vitis sola bis parturit 2.165
Vitis quando germinet 2.166
Vitis quo tempore floreat ibidem
Vitium vincula ex ipsis fieri possunt vitibus 2.183
Vites trifera, insana dicta 2.169
Vitis frondes latissima 2.162
Vitium consideratio 2.72
Vitium principatus in Italia 2.71
Vites inter arbores numerata 2.72
Vitis lignum aeterna natura 2.72
Vitium quarundam magnitudo Ibidem
Vitis centurionum Romanorũ insigne 2.74
Vitium genera plura 2.74.7[illegible]
Vites Biturica quali loco serenda 2.76
Vitium frondes, antequam decidant, rubescentes pessimi generis argumentum 2.78
Vitis arbore vel palis non indigens 2.79
Vitis syluestris vsus varius 2.191
Vitibus breuis vita 2.199
Vitibus quando pluuia inimica 2.2[illegible]4
Vites qua quo loco serenda 2.80
Vitibus qua terra vtilissima 2.208
Vitis vmbra qualis 2.225
Vitis tribus modis inseritur 2.231
Vitibus suus humor inimicissimus ibid.
Vitium gemma, oculus, germen 2.2[illegible]1
Vitis vt diuersas ferat vuas 2.242
Vitium cultura pracepta ex Catone 2.251
Vites diuersorum generũ quatenus misceri possint 2.248
Vitium culturas quis primùm repererit 1.344
Vitibus maritandis qua arbores apta 2.252
Vites Aquilonem spectare debent 2.254
Vites quibus vinculis liganda ibid.
Vites terra obruta quo pacto propagentur 2.255

Vitibus adminicula addenda 413.4.232.256
Vitium morbus articulatio, eiúsque causa 2.259
Vitium pestis araneus 2.260
Vitis Tacampensis agri bifera 2.315
Vitis alba nomina, & ex ea medicina 2.565
Vitis nigra nomina, & ex ea medicina 2.566
Viti raphanus inimicus 2.262
Viti laurus inimica ibidem
Vitia ex remediis interdum fiunt 2.266
Vitri consideratio, origo, faciendíque ratio 3.423
Vitri liquor à magnete trahitur 3.423
Vitri artifex Sidon 1.199
Vitrum qua ratione coquatur 3.424
Vitrum ex Beli amnis harenis 1.99
Vitrum Obsidianum 3.425
Vitri temperamentum flexibile quando inuentum 3.424
Vitri fragmenta quo pacto glutinentur 3.88
Vitrum & flatu, & torno, & calatura figuratur 3.424
Vitreorum duorum calicum ingens pretium ibid.
Vituli marini consideratio 1.379
Vituli marini adipis medicina 3.221
Vituli marini non feriuntur fulmine 1.147
Vitulus marinus mitescit 1.497
Vituli marini descriptio 1.423
Vitulus marinus à mugitu dictus Ibid.
Vituli marini pilis vestiuntur 1.423
Vituli marini partus 1.423
Vitulus marinus mammis fetum educat ibidem
Vitulis marinis in somno mugitus ibidem
Vituli marini voce & visu populum salutant ibid.
Vituli marini nomine vocati respondent ibid.
Vituli marini somnus grauissimus ibidem
Vituli marini pinnis vice pedũ serpunt ibidem
Vituli marini pinna dextra soporifera ibidem
Vitulis marinis lingua duplex 1.562
Vituli marini fel multis remediis nobilitatum 1.567
Vituli marini oculi quales 1.557
Vituli terrestris, eiúsque partium in medicinis vsus 3.60.61.62.65.66.67

Viuaria ostrearum à quo primùm inuenta 1.458
Viuaria pisciũ à Licinio Murena inuenta ibid.
Viuaria muranarum à C. Hirrio instituta 1.459
Viuaria cochlearum à quo primùm excogitata 1.459
Viuaria ferarum à quo inuenta 1.406
Viuerra cuniculis infesta 1.408
Viuerra in medicinis vsus 3.126

Vlcus, Vide Hulcus.

Vlex fruticũ genus, ciúsque vsus in auri metallis 3.248
Vlixes sanguinem è vulnere profluentem carmine compescuit 3.8
Vlixis Palladium surripientis cælata effigies 3.268
Vlixis effigies picta 3.338.339
Vlixi primus pileum addidit Nicomachus 3.348
Vlixis bouem cum equo iungentis picta effigies. 3.353
Vlmaria qualiter disponenda 2.221
Vlmi arborũ consideratio, & genera quatuor 2.158
Vlmus gummi ferens 2.53
Vlmi [illegible] 2.155.167.
22
Vlmi folia qualia 2.163
Vlmus citò germinat 2.164
Vlmus rigorem optimè seruat 2.191
Vlmus quando serenda 2.221
Vlmus vitibus aptissima 2.252
Vlmorum infirmarum remedium 2.265
Vlmi arboris natura, & medicina ex ea 2.614
Vlophonon herba qua, & cur ita dicta 2.528
Vlpicum, allij genus 2.385
Vlulæ fellis in medicinis vsus 3.107
Vlulæ adipis in medicinis vsus 3.108
Vmbras spatio consumi 1.12
Vmbra satu aut nutrix, aut nouerca 2.225
Vmbrarum figuræ tres 1.13
Vmbra quarum arborum leues 2.543
Vmbra arborum quorundam noxia 1.425
Vmbra gnomonis pro ratione locorum diuersa mensura 1.61
Vmbra vbi nulla die medio 1.62

Vmbra quando & vbi nulla 1.62.273.296
Vmbra vbi bis anno in Meridiem cadant 1.63
Vmbra vbi ad Septentrionem hyeme; æstate in Austrū vergant 1.244.246.273
Vmbra hyenæ canes obmutescunt 1.378
Vmbræ metiendæ ratio 3.395
Vmbra ex longitudine Thales Mylesius pyramidū altitudinem mensus est ibidem
Vmbræ inferorum quo pacto euocentur 3.476
Vmbria vua irtiola peculiaris 2.78
Vmbri pecudum genus 1.403
Vmbros populos Pelasgi exegerunt 1.103
Vmbricius aruspex peritissimus Plinij æuo 1.468
Vncialis vua quæ, & vnde dicta 2.79
Vndulata vestis 1.402
Vnedonis folium quale 2.7
Vnedonis arboris fructus qualis 2.597
Vnguentorum consideratio 2.38
Vnguenti inuentor incognitus ibid.
Vnguentum non fuisse Troiano tempore ibid.
Vnguentum Persarum est inuentum ibid.
Vnguentorū vsus in funeribus ibid.
Vnguentorum genera plura Ibidem
Vnguenti faciendi duplex ratio 2.39
Vnguentum regale quod 2.41
Vnguenti fæces malagmata vocari 2.42
Vnguentum in alabastris optimè seruatur 2.42.& 3.48
Vnguenta vetustate meliora fiunt ibid.
Vnguentis Sol inimicus ibidem
Vnguentorum quæ prima mentio apud scriptores 2.38
Vnguentorum varia cognomina vnde sumpta ibid.
Vnguentorum authoritas subinde mutata ibid.
Vnguenta quibus è locis maximè commendata Ibidem
Vnguentorū luxuria maximè superuacua 2.42
Vnguenta quare expetita Ibidem
Vnguenta in vmbra & plumbeis vasis coquenda. Ibidem
Vnguentorum pretia maxima

Ibidem
Unguentis pedes inungebantur ibidem
Unguentorum usus etiam in castris 2.43
Unguenta exotica Romæ Censoria lege interdicta 2.43
Unguenta etiam in potus addita Ibid.
Unguenta meliora quæ terram quàm quæ crocum sapiant 2.311
Ungues pisces in ore mandentium lucent 1.439
Unguium animalium consideratio 1.581
Ungues neruorum clausulæ ibidem
Unguium animalium differentia Ibidem per totum caput
Ungues nundinis resecari religiosum 3.10
Unguium resegminum superstitiosus usus 305
Unguium vitiosorũ remedium 2. 455. 458. 462. 563. 576. 604. 612. 731. & 3. 40. 53. 62. 98
Ungularum animalium differentia 1.582
Ungulum antiqui annulum appellabant 3.230
Ungulæ quibus sint solidæ 1. 582. & inde
Ungularum consideratio 2. 582
Unicornes boues 1.369.370
Unionis gemmæ consideratio 1. 442
Uniones unde dicti ibid.
Unionis dotes in quibus consistant ibid.
Uniones vbi optimi ibid.
Uniones Cleopatræ ingentis pretij 1.444
Unionum nomen quando impositum 1.445
Unionum usus, mulierúmque circa eos luxus ibid.
Voconia pyra 2.119
Vola homini tantùm 1.582
Volæ quibusdam defuerũt, qui & cognomina inde traxerunt ibidem
Volcatius Iurisperitus, Cesclij præceptor, à cane defensus 1.389
Volcatius Sedigitus Poeta 1. 580
Volema pyra 2.120
Vologesus Rex Parthorum 1. 266
Vologesocerta oppidum, Vologesi Regis opus ibid.
Volsinij à Romanis ob signorum copiam expugnati 3.280
Volta monstrum 1.45
Volua quid 2.540
Volumnio L. Consule carne pluit 1.42
Voluisse magna abunde pulcrũ est,

est. Prologo operis.
Voluoces vermes praerodentes pubescentes vuas 2.269
Voluptas quando viuere caepit, vita desiit 2.71
Voluptates publica via maximè irrepunt 3.374
Volusii L. senectus 1.332
Vomicae morbi remedia 2.431. 438.453.461.522.618.630. 634.& 3.92.127
Vomitiones à canibus primùm monstratae 3.96
Vomitiones in remedium cruditatis excogitatae 1.589
Vomitiones quibus inimicae 1. 589
Vomitus nauigantium vtilitas 3.170.& *inde*
Vomitus causa, & quibus animalibus accidat 1.569
Vomitum sistentia 2.438.439. 441.448.453.461
Vomitum prouocantia 2. 406. 410.415.428.452. 455. 500. 503.524.534. 579. 585. 597. 599. 643. 704. 708. 710. 712.743.766.& 3. 196. 211. 253.298
Vomitum inhibentia 2.450. 561.570.646.704
Vomitu contracta vitia quo pacto curentur 2.412.432
Vopisci Caesaris de Rosea campis elogium 2.210
Vopisci qui dicantur 1.302
Vortex quid & qua in re differat à turbine 1.43
Vota suscipientes Parthorum reges qua herba vsi 2.483
Votorum praecipuus locus, quando spei nullus 1.365
Votum mortis frequentissimum. 1.335
Vox humana à decimo tertio aetatis anno robur acquirit 1. 586
Vox in senibus exilior fit *Ibidem*
Vox nullis nisi pulmonem & arteriam habentibus 1. 585
Vocis consideratio *ibidem per totum*
Vox eadem quibus in locis sapius repercutiatur 3. 3. 399.
Voci officientia 2.210
Voce carentes homines 1.188
Vox in theatris scobe aut harena superiniecta deuoratur 2.587
Voci qui dentes necessarij 1. 307
Voces totidem quot homines 1. 587
Voci vtilia 2. 414. 415.416. 438. 453. 522. 543. 552. 553. 643.717. & 3.157. 211. 314. 317
Vpupae auis consideratio 1. 486

Vpupa in medicinis vsus 3.3.128
Vranoscopus piscis 3.205.225
Vrbanæ arbores quæ, & cur ita dictæ 2.160
Vrbanæ tribus minus honoratæ quàm rusticæ 2.273
Vrbanarum arborum medicinæ. Libro vigesimotertio per totum
Vrbium dij tutelares ante oppugnationem solent euocari 3.7
Vrceolaris herba quæ, eiúsque vsus in medicinis 2.526
Vræ cybia quibus è piscibus fiant 3.227
Vredo frigore constat 2.336
Vredo non fit, nisi plena Luna 2.336
Vredo, peculiaris vitium pestis 2.315
Vrenæ pisces 3.227
Vrica satorum vitium, eiúsque origo 2.307
Vrinæ mira vis in animalibus 1.387
Vrinæ tormina quo discutiantur 2.421
Vrinæ differentiæ, vsúsque in medicinis 3.20
Vrinæ color, valetudinis index 3.21. & inde
Vrina hominis apibus medetur 2.485
Vrina boum apibus medetur 2.268
Vrina semina aspergenda ante satum 1.308
Vrinæ difficultatem afferentia 2.542.607
Vrinæ profluuia cohibentia 2.441. & 3.19.30
Vrinæ reddendæ causa, pudenda aduersus Solem aut Lunam non denudanda 3.21
Vrinam mouentia 2. 406. 408. 409. 411. 412. 417. 418. 420. 423. 428. 430. 431. 435. 439. 441. 442. 444. 445. 446. 449. 461. 462. 463. 464. 496. 498. 499. 501. 502. 503. 508. 509. 510. 511. 525. 527. 530. 532. 534. 536. 537. 538. 542. 554. 555. 556. 557. 561. 565. 566. 577. 582. 585. 586. 589. 594. 595. 597. 599. 601. 607. 608. 609. 610. 611. 613. 615. 616. 617. 621. 623. 625. 626. 628. 630. 634. 635. 646. 706. 714. 715. 716. 727. 739. 741. 747. 748. 753. 761. 762. 764. 767. & 3. 19. 414
Vrinum ouum quod 1.505
Vrion terræ genus 3.427
Vrsorum consideratio 1.334

Vrsi sine calceatu longo itinere fatiscunt 1.582
Vrsi ne mordeant 3.303
Vrsorum in medicinis vsus 3.53.54.55.60.61
Vrsi vbi non sint 1.41
Vrsorum partus informes 1.384.509
Vrsi ægroti formicarum ouis sanantur 1.377.& 3.109
Vrsorum coitus qualis 1.384.509
Vrsam parientem videre, res est in primis rara 1.384.509
Vrsi maximè fauos expetunt 1.385
Vrsorum somnus grauissimus 1.384
Vrsorum specus imbribus impenetrabiles ibid.
Vrsorum coctas carnes crescere ibidem
Vrsi qua herba sese purgent 1.385
Vrsi aquã morsu vorant 1.516
Vrso caput inualidissimum 1.385
Vrsos non gigni in Africa ibidem
Vrsorum oculi crebro hebetantur ibid.
Vrsorum cibus quis 1.516
Vrticæ herbæ consideratio & medicina ex ea 2.523
Vrticæ folia mordacia 2.163
Vrticæ non mordẽtis medicina 2.525
Vrticæ semen vbi optimũ ibid.
Vrticæ magnitudo mira 2.491
Vrticæ differentia, vsúsque ibid.
Vrticæ primùm enascentes cibus religiosus ibid.
Vrticæ puncturis oleum medetur ibid.
Vrticæ semen cicutæ contrarium 2.525
Vrticæ oleum 1.113.& 525
Vrticæ laudes Phaneas Physicus condidit 2.524
Vrtica anserum pullis mortifera 1.506
Vrticæ piscis in medicinis vsus 3.222.225
Vrticæ piscis consideratio 1.452
Vri feræ quales 1.360
Vrorum in medicinis vsus 3.45
Vrorum cornua maxima, de eorum vsus 1.558
Vsura, quæstuosa segnities 3.241
Vsus efficacissimus rerum omnium magister 2.696
Vterus vnde dictus 2.571
Vtica Apollinis templum memorabile, eiúsque trabes ex cedro Numidica 2.193
Vtica vrbis vetustas ibid.
Vuarum insigniorũ genera 2.75.& inde ad finem capitis, & toto capite sequenti

Vuarum differentia vnde sumpta 2.73
Vua passa vnde dicta ibid.
Vua lanata 2.75
Vuarum varia nomina 1.74.78
Vua Biturica in eligendo solo morosa 2.76
Vua quædam cum sole circumagitur, ob id Streptos dicta 2.79
Vuæ in vite seruabiles ibidem
Vuarum conseruandarum ratio 1.121.122.256.562
Vuæ ne à vespis attingantur 2.123
Vuarum circa acinos differentia 2.131
Vuarum succus qualis 2.133
Vua cute teguntur 2.134
Vuarum varia genera qua arte in eadem vite nascantur 2.243
Vuarum acini nihil ligni intus habentes quo pacto efficiantur ibid.
Vua quò terræ propior, eò plus habet virium 2.248
Vuarum singulis pressuris quãtum vini exprimi iustum sit 2.346
Vuarum medicina 2.256.per totum caput
Vuæ ne alicui mali obnoxiæ sint 2.256
Vuas pubescentes voluoces prærodunt, eiúsque rei remedium 2.269
Vuas ne aues attingant 2.4̈4
Vuæ recentis noxa 2.562
Vuæ saluberrimæ quo pacto fiant ibi.
Vuas galli ne edant ibid.
Vuarum nuclei, eorúmque medicina 2.563
Vua theriace serpentium ictibus medetur ibidem
Vuæ passa consideratio, & medicina ex ea 2.454.563
Vua pituitaria quæ 2.564
Vua picta aues decepta 3.336. & inde
Vuæ faucium remedia 2.425. 445. 446. 459. 513. 525. 543. 587. 593.593.594.604. 612. 631. 632. & 3. 15. 19.122.204.211.302.308.389
Vua in palato soli animalium homini 1.563
Vua piscis 3.257
Vua marina in vino necata vini tædium affert 3.223
Vulcani festum 2.301
Vulcani filius Æthiops Æthiopiæ nomen fecit 1.277
Vulcatij Gurgitis repentinus interitus ..339
Vulneribus capitis aristolochia medetur 2.611.684

Vulnera

Vulnera ne inflammentur 2. 646
Vulnera quomodo conglutinanda ibidem
Vulnera interuentu eorum, qui pedibus iter confecerint, inflammari creduntur 2.669
Vulnera aggrauari creduntur eorum interuentu, qui canis serpentísve morsu aliquando fuerint læsi 3.12
Vulnerum varia remedia 2. 407.417.425.427.443.450 453.454.457.500.501.504. 525. 535. 560. 561. 604. 605.615.639.643. 644.646. 658. 660. 666. 713. 728. 739. 740.742. 743. 745. 748 757.765. 766.768. & 3.22.83 86.255.297. 303.311. 329.367
Vulpes quibus inimicæ 1. 517
Vulpes ne gallinas attingant 3.74
Vulpes vbi non sint 1.418
Vulpis eiusque partium in medicinis vsus 3.47.49.53. 54.56.61 71
Vulpes quo cibo necentur 2. 595
Vulpes in Thracia auribus glaciei admotis craßitudinem eius explorant 1.378
Vulpium Thraces auguria sequuntur in transmittendis amnibus glaciatis ibi.
Vulpes marina, earúmque astus 1.451
Vulturum nidos nemo vnquam attigit 1.461
Vulturum alitum consideratio ibid.
Vultures vbi nidificent ibi.
Vultures biduo aut triduo præsentiunt futura cadauera ib.
Vultures vnguento fugantur 1. 589
Vultures ciceris semen edunt 2. 412
Vulturum, partiúmque eorum in medicinis vsus 3. 56.107. 121.127
Vulturnus ventus quis, & vnde spiret 1.38
Vulturnus Coro contrarius 1. 40
Vulturni venti qualitates, & natura 1.41
Vulturno apiaria & vinea in Italia Galliáque opponenda 2.351
Vuluam propriè in reliquis dicimus animalibus quos in muliere locos seu vterum appellamus 1.571
Vulua eiectitia quæ ibid.
Vulua porcaria quæ ibid.
Vulua eiecto partu melior, quàm edito ibid.

Vulua seu uteri muliebris remedia 2.410.41.414.428. 432.435.438.439.442.448. 449. 455. 457. 459. 463. 465. 499. 500. 502. 505. 508. 599. 512.521.524.529. 542 546.551.554.574.576. 578.580.581. 583.584.590. 597. 600. 601. 604. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 615.616.618. 626. 629.635. 647.648.732.733. 734.739. 746.750.756. & 3. 16. 21. 22. 30. 31.32.37.69. 85.195. 302.367.411.414

Vxor Egnatij Meecennij ob vini potum à viro interfecta 2.91

Vxor ob vini potum dote mulctata 2.91

X

XAnthes gemma 3.460

Xanthus historicus 2.653

Xenocrates statuarius 3.293

Xenocrates de pictura volumen edidit 3.337

Xenon pictor 3.357

Xenophili Musici ætas longißima citra vllum corporis incommodum 1.335

Xenophon dux de Agricultura præcepta edidit 2.275

Xenophontis symposium 3.292

Xenophontis de sementis tempore sententia 2.324

Xerxes Persarum-rex Hellespontum ponte strauit, illácque exercitum duxit 1.158

Xerxis aduentu platanus Laodiceæ mutata in oleam 2.263

Xerxis pater Darius per Bosphorum Thracium duxit exercitum 1.159

Xerxes quo pacto exercitum numerarit 1.148

Xerxis vniuersum exercitum Pythius Bithynus hospitio excepit 3.263

Xylina lina 2.361

Xylocinnamomum quid 2.227

Xylobalsamum quid, eiúsque vsus 2.33

Xylon frutex 2.361

Xiphias cometæ genus 1.27

Xiphia piscis naues perforat 3.192

Xiphion herba qualis 2.683. 714.717.719

Xiphij herbæ medicinæ 2.714. 717.719.733

Xyris herba, id est, syluestris 2.503

Xystios gemma 3.460

ZAchalias Babylonius Magus, eiúsque ad Mithridatem liber 3.470

Zamia nucum pinearum genus 2.167

Zanthe-

Zanthenes gemma in Media nascitur 3.474
Zaratus Magus 3.114
Zarmocenidas Magus ibid.
Zea genus frumenti vbi potissimum proueniat 2.290
Zea medicina 2.549
Zeæ granum pulchrius, quàm tritici 2.293
Zeidoros aurora zea cur ab Homero appellata 2.290
Zenodorus statuarius Plinij ætate floruit 3.283
Zenodorus fingendi ac cælandi scientia nulli veterum postponitur ibidem
Zenonis libris Carneades responsurus elleborum sumpsit 2.662
Zenonis statuam quare Cato in Cypria auctione non venderit 3.295
Zephyria oua quæ 1.507
Zephyrus ventus quis, & vnde spiret 1.38. & 2.351
Zephyrus ventus ver inchoat ibid.
Zephyro flante quæ agenda ibidem
Zephyro oliueta opponenda ibidem
Zeros gemma 3.462
Zeti & Amphionis simulacrũ ex marmore 3.382
Zeugitæ calamorum genus 2.181
Zeus piscis faber appellatus 1.430
Zeuxis statuarius 3.285
Zeuxis Heracleotes pictor 3.335. & inde
Zeuxis cum Parasio certamen 3.336
Zeuxidis opera mira ibid. & inde
Zeuxis tabulam pingens quinque nudas virgines imitandas sibi proposuit ibid.
Zygia aceris genus 2.157
Zingiberi aromatis genus 2.10
Zythum potus Ægyptiorum 2.559
Zizypha malorum genus 2.117
Zizypha quomodo & quando serantur 2.220
Zizypha coronis olim adhibebantur 2.480
Zmilaces gemma in Euphrate nascitur 3.474
Zmilaces gemma marmori Proconnesio similis ibid.
Zmilus architectus 3.397
Zodiacus qui & Signifer, circulus cælestis eiusque situs 1.3.19.64
Zoelicum linum 2.361
Zona Orionis quando oriatur 2.334
Zonarum quinque consideratio 1.57
Zoophthalmon herba 2.689
Zopyros herba 2.636

Zopyrus argenti cælator 3.268
Zopissa picis genus, & ex ea medicina 2.154.612
Zoroastres eodem quo natus est die risit 1.308
Zoroastris præceptor 3.114
Zoroastres quo tempore floruerit ibid.
Zoroastrem annis viginti in desertis caseo vixisse 1.579
Zoroastres magicæ vanitatis inuentor 3.114
Zoroastris scripta ibid.
Zoroastres de tempore seminandi quid senserit 2.319
Zoroastris recens nati cerebrũ palpitatione sua impositam repulit manum 1.308
Zoronisios Magorum gemma 3.474
Zoronisios gemma in Indo flumine nascitur ibidem
Zoster, ignis sacri genus 2.724
Zoster frutieis marini genus 2.63
Zura, paliuri semen 2.658

PRIMÆ PARTIS INDICIS PLINIANI FINIS.

Indicis Pliniani Partem Secundam Geographica continentem in primum Tomum reiecimus.

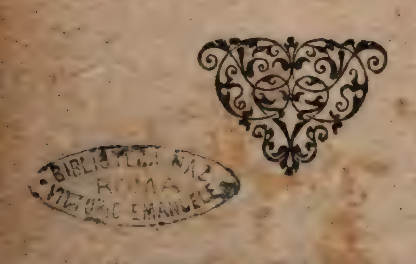
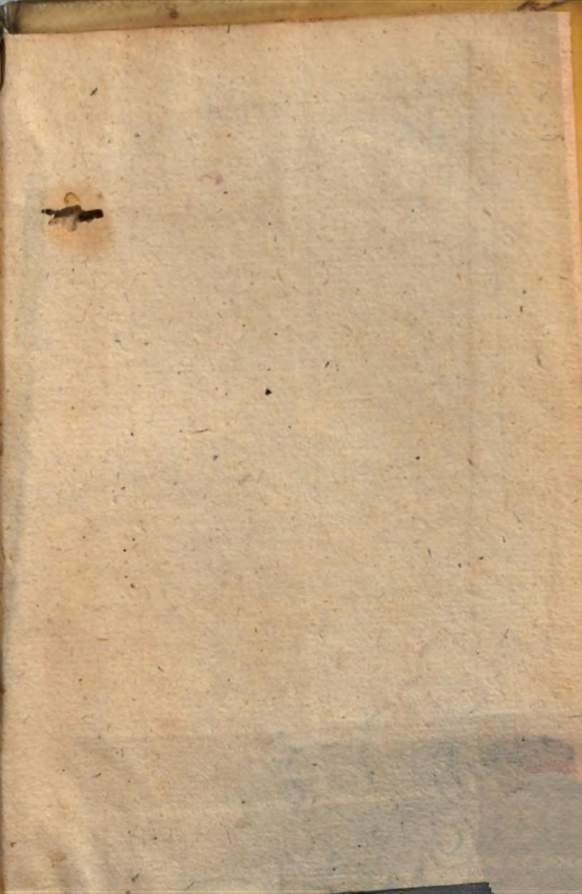
MAG 2005513